Van de Schelde tot de Weichsel. Deel 1: Frankrijk - Zuid-Nederland - Noord-Nederland

Joh. A. Leopold en L. Leopold

bron
Joh. A. Leopold en L. Leopold, *Van de Schelde tot de Weichsel. Deel 1: Frankrijk - Zuid-Nederland - Noord-Nederland*. J.B. Wolters, Groningen 1882

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/leop008sche01_01/colofon.htm

Voorrede.

Toen wij indertijd een prospectus van dit werk in de wereld zonden om het publiek te polsen, schreven wij onder anderen bij de gegeven proeven van bewerking het volgende:

'De volgende bladzijden bevatten slechts brokken en brokjes van de rijke stof, die wij in een vrij groot boek, geschift en gekeurd, wenschten te geven. Zijn er begeerige handen genoeg, die er naar grijpen zullen? Misschien. Er wordt niet meer algemeen laag neergezien op de taal van den man uit het volk; wie hunne moederspraak in haren vollen rijkdom en hare volle kracht willen leeren kennen, weten het, dat zij als LUTHER "die Mutter im Hause, die Kinder auf den Gassen, den gemeinen Mann auf dem Markte fragen, und denselben auf das Maul sehen (müssen)." Zij hebben de dwaling, als zouden de dialecten waterloten zijn op den stam der beschaafde taal, weggeworpen voor de overtuiging, door MAX MÜLLER op deze wijze uitgesproken: "(Die Schriftsprachen) gleichen stagnirenden Seen an der Seite grosser Ströme. Sie bilden Reservoirs von dem, was einst laufende Sprache war, aber sie laufen nicht mehr mit dem grossen Fortschritt. Mitunter möchte es scheinen, als wäre der ganze Strom lebender Sprache in diese Seen abgeflossen; aber es ist Täuschung." En mogen deze stroomen, daar alle zand en slijk niet bezonken is, minder helder zijn dan de kristallen spiegel van het meer, zij hebben alle voordeelen van het *levende* water, dat steeds nieuwen toevoer heeft.

Doch niet alleen de taalbeoefenaar luistert met genoegen naar de woorden van het volk; zijne eenvoudige zangen vol weemoed of gulle vroolijkheid bekoren den man van smaak, die natuur en kinderlijkheid in zijn hart heeft bewaard. De *volkspoëzie* klinkt het reinst in de *taal van het volk*.

Een landelijk tafereel van eenige kunstwaarde laat zich niet denken, dan geteekend in het dialect der streek. De "Olle Kamellen" zijn geurige bloemen naast - de "Gedroogde Kruiden". 't Kan niet anders. "Das Volk," zegt Prof. GROTH in zijne keurige essai's "Ueber Mundarten und mundartige

Dichtung", "das Volk, der Volksstamm hat sich nämlich in seiner Sprache und Sprachweise selbst gezeichnet, hat in der Mundart seinen Charakter ausgeprägt, hat dem Künstler also schon vorgearbeitet, hat ihm Umrisse gezeichnet, Farben gemischt, die er nur zu nehmen braucht, und ohne die er niemals im Stande wäre, Bilder von solcher Lebensfrische zu liefern."

Nu, aan het eind van ons werk gekomen, moeten we dankbaar erkennen, dat het meer belangstelling heeft gevonden, dan wij aanvankelijk hadden durven hopen. Het staat niet aan ons, uit te maken, in hoeverre de opgewekte verwachtingen bevredigd zijn. Zijn wij er diep beneden gebleven - vooral in het oog van de mannen der wetenschap -, we vertrouwen, dat diezelfde mannen, eer hun oordeel veroordeelend wordt, verzachtende omstandigheden zullen pleiten. Want juist zij voelen het best de bezwaren, die zelfs voor sterkere handen moeilijk uit den weg waren te ruimen. Zij zullen bedenken, hoeveel moeite het gekost moet hebben, in de verschillende streken tusschen Schelde en Weichsel mannen op te sporen, die in hun dialect konden en wilden schrijven, - hoe vaak we ter wille van de taal over het min beduidende van den inhoud moesten heenstappen. Zij zullen begrijpen, dat hun en ons ideaal eener uniforme spelling voor alle tongvallen, voorloopig tenminste, eene hersenschim is, welker verwezenlijking - wij meenen eene deugdelijke verwezenlijking - niet alleen op de eigenzinnigheid der schrijvers, maar ook op onze onmacht schipbreuk moest lijden. Hun zal het duidelijk zijn, dat, aangezien onze arbeid voor het groote publiek bestemd is, taalkundige uitweidingen eensdeels misplaatst geweest waren, anderdeels te veel ruimte hadden geëischt. Waar we met eene handige vertaling, eene eenvoudige vingerwijzing een woord tevens konden *verklaren*, is het niet nagelaten. Terwijl we den wensch koesteren, later eene zoo mogelijk wetenschappelijke vergelijking der verschillende streekspraken te kunnen geven, voeden we tevens de hoop, dat onze 'Nederduitsche Dialecten' zoowel der taalwetenschap als der beoefening der volkspoëzie dienstig mogen zijn. En mochten zij het inderdaad later blijken, dan zullen allen, die ons bereidwillig hebben gesteund, daarin den besten dank vinden voor hunne medewerking, en onder die allen in de eerste plaats de grondige kenner van het Friesch, de heer COLMJON, wiens hulp we voor het West- en Noordfriesch moeilijk hadden kunnen ontberen.

GRONINGEN, 4 November 1881.
J.A. LEOPOLD.
L. LEOPOLD.

Bericht.

Terwijl we ons voorbehouden, later bij de afsluiting van ons werk een meer uitvoerig inleidend woord voor dit Dialectenboek te schrijven, voegen we bij deze eerste aflevering een kort bericht. - Dit zou alleen reeds noodig zijn, om te vermelden, dat binnen kort eene tweede en derde aflevering volgen zal - wanneer we ons althans niet geheel in onze medewerkers vergissen. - Maar ook is het van belang een paar mededeelingen te doen over de uitvoering van ons werk. Na lang wikken en wegen hebben we moeten besluiten den verschillenden auteurs, die zoo goed waren ons werk door hunne bijdragen te steunen, ieder hunne eigene spelling te doen behouden; later hopen we uitvoerig aan te toonen, waarom en waardoor ons het onmogelijk was, eene uniforme spelling toe te passen. - Zooals in deze aflevering voldoende uitkomt, hebben we in onze aanteekeningen bijna uitsluitend er naar gestreefd,

de min verstaanbare woorden en uitdrukkingen te verklaren: daar ons werk alleen voor het groote publiek bestemd is, zouden taalkundige uitweidingen eensdeels misplaatst zijn, anderdeels te veel ruimte eischen. Eene degelijke wetenschappelijke vergelijking der verschillende streekspraken, waarvan die uitweidingen in hoofdzaak blijk zouden moeten geven, laten we vooreerst gaarne aan anderen over: we zullen tevreden zijn, als ons werk eene belangrijke tongvallenstudie van deskundigen uitlokt of bevordert - die tevredenheid zal dan te grooter zijn door de overtuiging, dat we er in de eerste plaats naar gestreefd hebben en zullen streven, anderen op te wekken tot het schrijven van geheel nieuwe bijdragen en niet alleen vroeger geschreven stukken slechts te verzamelen.

Opnieuw verzoeken we dringend om hulp. We houden ons voortdurend aanbevolen voor de toezending van stukken, die het eigenaardige van een dialect goed doen uitkomen en zich door vorm en inhoud aangenaam laten lezen. Dat de schrijvers daarmee niet alleen ons verplichten, maar door hun werk eene goede zaak dienen, is in verschillende dagbladen en tijdschriften naar aanleiding van ons prospectus duidelijk genoeg aangetoond. -

Er zullen in dit boek bijdragen worden opgenomen

uit België en Nederland van:

A. AARSEN, te Uddel. - AART ADMIRAAL, te Schoonhoven. - S. ADMIRAAL, te Nieuwe Tonge. - K. BAART, te Middelburg. - JAN

VAN BEERS, te Antwerpen. - J.C. VAN DEN BRAND, te Alphen. - F. BRUINS, te Groningen. - G. COLMJON, te Leeuwarden. - FRANS DE CORT, te Brussel. (Elsene). - J.J. CREMER, te 's Gravenhage. - C.H. DEE, te Leiden. - D. DEKKER, te Beemster. - D. DEKKER, te Den Helder. - F. VAN DIXHOORN, te Purmerend. - J.M. VAN DONCK, te Tilburg. - L. DOORNBOS, te Groningen. - J.A. VAN DROOGENBROECK, te Brussel. - WALING DIJKSTRA, te Holwerd. - G.D. FRANQUINET, te Maastricht. - Mr. ALB. FREDERICQ, te Gent. - Prof. PAUL FREDERICQ, te Arlon. - †C. GEBEL. - G. GORKINK, te Steenwijk. - J. TER GOUW, te Amsterdam. - J.E. TER GOUW, te Sommelsdijk. - J.H. GROOTERS, te Goor. - †E. HALBERTSMA en †J.H. HALBERTSMA. - HEINS, te......Prof. J.F.J. HEREMANS, te Gent. - R. JANSEN, te Haren (bij Megen). - J. KOUSSEMAKER PZN., te Nisse. - Dr. K. LEDEGANCK, te Brussel. - A.L. LESTURGEON, te Zweeloo. - A. LOOTENS en M.C.F., te Brugge. - P. LOUWERSE, te 's Gravenhage. - G.D. MINNAERTS, te Gent. - A.L. OTTO, te Zutfen. - W. VAN PALMAR, te.....- F.D.H. POSTEL, te Laren. - J.K. DE REGT, te Leiden. - †S. REIJNDERS. - W. REINKINGH, te Groningen. - R.C.H. RÖMER, te Deil. - G. ROOS, te Aardenburg. - AUG. RUTTEN, te Godsenhoven (Ezemael). - EMILE SEIPGENS, te Roermond. - SLEECKX, te Antwerpen. - A. SMIT, te Steenwijk. - ALB. STEENBERGEN, te Hoogeveen. - ISIDOOR TEIRLINCK, te Brussel. - J.A. ALBERDINGK THIJM, te Amsterdam. - H. TILLEMA, te Leiden. - J.A. TORFS, te Tienen. - H.C. UFKES, te Groningen. - H. ULEHAKE, te Hooger Smilde. - J. VAN DER VEEN AZN., te Hoogeveen, - J. VAN DE VELDE, te Oudenaarden. - A. DE VISSER, te Meppel. - S.C.A. WILLEMS, te Brussel. - JOHAN WINKLER, te Haarlem. - W.J.C. VAN WIJNGAARDEN, te Rijssen, enz.

en uit Duitschland van:

D.G. BABST. - J.N. BäRMANN. - FR. BIEDENWEG. - W. BORNEMANN. - JOHN BRINCKMANN. - P. BüSING - GUSTAV CONRAU. -

L. CURTZE. - DELFENDAHL. - SOPHIE DETTLEFFS. - BARONIN EMMY VON DINCKLAGE-CAMPE. - FRIEDRICH DÖRR. - F. EGGERS. - A. ENGELIEN. - AUGUST FREUDENTHAL. - W. FRICKE. - FRANZ GIESE. - L. GIESEBRECHT. - CARL GLÖDE. - GEBRÜDER GRIMM. - F.W. GRIMME. - KLAUS GROTH. - C.P. HANSEN. - H.J. HANSZEN. - H. HARBERTS. - ENNO HECTOR. - RUDOLF HILL. - H.K. VAM HINGBERG. - EDUARD HOBEIN. - W.G. KERN. - JOACHIM MäHL. - HERMAN MEIER. - JOHANN MEYER. - MARIE MINDERMANN. - CARL MÜLLENHOFF. - FOIKE HOISEN MÜLLER. - BOYSEN VAN NIENKARKEN. - M. NISSEN. - OSWALD PALLESKE. - THEODOR PIENING. - FRITZ REUTER. - JOBST SACKMANN. - ADOLF SCHIRMER. - WILLEM SCHRÖDER. - ANN'MARIEK SCHULTEN. - E. SMELZKOP. - F. STEINBERG. - TH. STORM. - L. STRACKERJAN. - KARL TANNEN (EICHWALD). - W.J. WILLMS. - F. ZUMBROOK enz. enz.

De belangstelling en medewerking, waarin we ons aanvankelijk mogen verheugen en waarvoor we nog eens - en nu openlijk - onzen taalbroeders binnen- en buitenslands dank zeggen, maakt, dat onze verzameling reeds nu op eenige volledigheid kan roemen: we hebben alle hoop, dat die volledigheid binnen kort nog grooter zal worden.

GRONINGEN, Maart '76.
JOH. A. LEOPOLD.
L. LEOPOLD.

Frankrijk.

De kroaie en de puyt. (Bailleul.)

Doa zoat en kroaie aen de boord van den pit[(1)], en ze zey: - Puyt[(2)], kruypt uyt. -
Ye zou me pekken, zey den puyt. -
'Ken doen[(3)], zey de kroaie. - Den puyt kroop uyt. -
Pekke, zey de kroaie. -
'Kent èpeinst[(4)], zey den puyt.

Kleen en reen. (Bambeque.)

't Wos a kee an heere; hen[(5)] hadde zyn fyne oogen èslegen up an upgeschooten waele iou'hen[(6)], ommen t' heuren voor lakey. Hè dey den iou'hen kommen, om mekan'kers te spreken. - '*Koeyen dag*', Mynheer, wat is van u *kelief?* - Wè iou'hen, wéye ioun verheuren voor me knecht? - Ia, Mynheer, *mais* wat zal'k win'n? - Ge gae vuf kroonen 't jaers h'en, en van tyd tot tyd wot drinkgeld. 'k Gaye nog da boven kleen en reen, ma ge moe wel oppassen, en al doen 'tgon dan'k u zeggen zal. - Z'is[(7)] wel, Mynheer, ze[(8)] ben content, ze zal, met de graez Gods, wel oppas. - Zegt nu, hoe is iou name? - Mynheer, ze heet kelyk myn peeter. - Hoe heet iu peeter? - Kelyk ik. - Z'is al wel, ma om ye gon roepen om t'eeten of an'hers, hoe moeme ye roepen? - Og mynheer, ky zalse hier toe habyl[(9)] kenoeg zy, ky moet daer veur niet vrees.

(1) P i t , put.
(2) P u y t , kikvorsch.
(3) 'K e n d o e n , ik doe het niet.
(4) 'K e n t è p e i n s t , 'k heb het gedacht.
(5) H e n , hij.
(6) I o u 'h e n , jongen.
(7) Z i s , 't is (*Fr.* c'est).
(8) Z e , 't *Fr.* je.
(9) H a b y l , bekwaam.

Den heer moeste met den aerdigen iou'hen lachen, en nae num vodder bekeeken t' h'en, 't kwaem ten laesten uyt dat zyn naem *Ian Fricco* was.

Nae den eesten nagt in 't huys van zyn heer èslapen t' h'en, hè stoeg snugtens nie op. Den heer peysde in zyn eigen, winne det[1] dat te zeggen wos. Hè gink up de trappen en riep: Jan Fricco! Den iou'hen antoorde: Mynheer, ky moete my kom klee en ree; ze heb al lang verwagt; want nuis accoord is zoo, ky hebze my toe keheur. - 't Kwaem in den heeres zin, datten 't spreekwoord *kleen en reen* in 't heuren èzeyd hadde. Hè gonk al lachen vors; hè verteldet aen al di binnen waeren in 't huys, hoe hy mè zyn nieuwen knecht èvaren het. On'hertusschen, ze raeden mekan'hers van hen te laeten leggen tot datten moeste opstaen van hon'her.

Goaw slapen. (Bergues.)

Goaw slapen, zei duymeloot.
- Ken h'en nog nie eeten, zei lekkerpoot.
- Woa goa ye 't uyt halen, zei lan'heranke?
- Uyt mortjes kelder, zey kortenknaep.
- 'k Goan 't verklappen, zey petytje,
Of[2] ik ol me leven kleene woare.

Boontje, Strooyke en Koolkevier. (Caestre.)

Boontje, stroyke en koolkevier goun'hen te goare up reyze. Ze kwamen by a dykje[3], boontje zey an stroyke en an koolkevier: ‘Hoe goa m' et doen om over 't dykje te raeken.’ - Koolkevier antoorde: ‘Stroyke, leg iun over 't dykje om nuis[4] d'rover te goan.’ Stroyke ley nem[5] d'rover en boontje passeerde eest. Koolkevier goenk ouk, en ostet in de middel kaem, stroyke bron op, en koolkevier viel in 't dykje; en boontje moste zoodoanig lachen, da ze gatje openscheurde. 'T is doa van den ol de boonen èsplet zyn in hulder gatje.

(1) W i n n e d e t , wat dat.
(2) O f , indien ook.
(3) D i j k j e (*Fr.* digue), gracht, sloot.
(4) N n i s , ons.
(5) N e m , hem, zich.

De duyvel-pavey. (Caestre.)

Over veele jaeren der was a boer die snavens loate, loate, hadde bluiven drinken. En hadde a wagen méé die èloan wos; en hè moeste duer an slegte stroate passeeren, en 't wos donker, donker lyk an hoven[(1)]. Osten a lytje areen hadde[(2)], ol roazen[(3)], hè rogte versteld. Hè begunde toun te zweeren, en te wenschen, seggende, dat den duivel dae olleene d'ruit èrogte hadde, en datten dae wilde an pavey[(4)] h'en. Hè wos nog beezig mè spreeken, osser a grooten heere by nem kam, en vroeg wuk datten wilde. Den duivel zey (dien heere wos den duivel) datter tegen s'an'herdags a pavey gounk zyn, ossen wilde teeken, om d'eesten an nem te zyn, die d'rover zou gaen; de boer teekede, en satan verdwyn.

S'an'herdags 't volk wos stief verouwert[(5)] van dae zoo an schoone route te zien; mae den boer, hè was verleegen en gink te rade by den paster, die zei datten zyn hond eest moste d'rover yagen. De boer dei dat, en den duivel, ziende datten moa de ziele van an hond en hadde, wos zoo verbitterd, datten regtuyt[(6)] de pavey dastweerde[(7)].

Me vinkt nu nog koschie-steens[(8)], die over èbleven zyn van die pavey.

Van den tyd os de veugels konden klappen. (Capellebrouck.)

De kroaien en d'hoasters[(9)] woaren wit, en de kwakkels hadden an lan'nen steert; den gasgroenynkel[(10)] hiel herberge. De kroaie, den hoaster en den kwakkel gyn'hen om an pinte. Ze bleven tot s'navens; ze dronken ol de gasgroenynkels bier, en ze'n hadden gee geld om nulder[(11)] gelag te betaelen. Den gasgroenynkel wilde ze sloan; moa de kroaie vloog deur 't kaffoor[(12)], en z'is swoart èbleven van de roustegalle[(13)]. Den hoaster stoeg boven de schouwe en is ètakt[(14)] èbleven van de roustegalle, die op nem èvlogen is. Den kwakkel, die nie en kende hooge vliegen, kroop deure 't gootegat; en den gasgroenynkel tor[(15)] op ze steert, en ze steert kwaem uyt. Den gasgroenynkel, die wos olleene in zyn huys, riep oltyd: Geld van me bier! Geld van me bier!

(1) H o v e n , oven.
(2) O s t e n a l y t j e a r e e n h a d d e , toen hij een luttel gereden had.
(3) R o a z e n , razende.
(4) P a v e y (*Fr.* pavé), straatweg.
(5) V e r o u w e r t , verwonderd.
(6) R e g t u y t , (vergelijk: regtevoort), terstond.
(7) D a s t w e e r d e (*Fr.* destrueerde), vernielde.
(8) K o s c h i e -s t e e n s (*Fr.* chaussée), kassei (straat)-steenen.
(9) H o a s t e r , aaster, aakster.
(10) G a s g r o e n y u k e l (gars- of gersgroensel), gras- of groenvink (*Fr.* verdier).
(11) N u l d e r (ulder), hunlieder.
(12) K a f f o o r (*Fr.* chauffoir), schoorsteen.
(13) R o u s t e g a l l e , schoorsteenroet.
(14) 'E t a k t , (takken, tikken, *Fr.* toucher), hier gevlekt, besmet.
(15) T o r (van terden of terren) trad.

Der was a keire a mannekie. (Duinkerken.)

Der was a keire a mannekie, die gink om water te sceppen; en al water sceppende, hè nam[(1)] a vissche. 'T vissche zey aen 't mannekie: wèye me laeten gaen, 'k zaye geven al daye wil. - 'K zou geiren ein scoone hofsté h'en. - Gae ma nae huys, g'hettet al. San'herdags 't mannekie kwaem weire; - vissche, vissche van over de wide zeye! - We blief ye, mynheire de lekkerteye[(2)]? - 'k Zou geiren een scoon kasteel h'en! - Gae ma nae huys, g'hettet al.

San'herdags 't mannekie kwaem weir en vraegde: 'k zou geiren keunink zyn, en me vrouwe keuningin! - Gae ma nae huys, ge zyt het al.

San'herdags 't mannekie kwaem weire en vraegde: vissche, vissche van over de wide zeye, 'k zou geiren God zyn, en men vrouwe, Onze vrouwe! - Gyn grooten zot, die wilt hooger zyn of God, kruypt zeire[(3)] onder iun pispot.

't Siepen en 't saepen. (Hazebrouck.)

't Siepen en 't Saepen goun'hen te goare om hout te raepen. 't Saepen en wilde geen raepen, en 't Siepen en vounk geen. Ze kwaemen ennen stok teegen. - Stok, stok, sloat 't Siepen; 't Siepen en wul geen hout raepen en wul nie noar huys goan zon'her èdreegen te zyn. - Woarom zounke 't Siepen sloan, 't Siepen en hè me nie misdoan. - Ze kwaemen an happe[(4)] teegen. Happe, happe, splyt den stok, hen wul 't Siepen nie sloan. - Woarom zounke dien stok splytten, dien stok en hè me nie misdoan. - Ze kwaemen a vier teegen. - Vier, vier, brant die happe, z'en wult den stok nie splytten. - Woarom zounke die happe goan brannen, d'happe en hè me nie misdoan. - Ze kwaemen a woater teegen. - Woater, woater, bluscht dat vier, 't en wul d'happe nie brannen. - Woarom zounke dat vier blusschen, 't vier en hè me nie misdoan. - Ze kwaemen an koe teegen. - Koe, koe, drinkt dat woater, 't en wul 't vier nie blusschen. - Woarom zounke dat woater goan drinken, 't woater en hè me ni misdoan. - Ze kwaemen a reep[(5)] teegen. - Reep, reep, bynkt die koe, z'en wul 't woater nie drinken. - Woarom zounke die koe bin'hen, de koe en hè me nie misdoan. - Ze kwaemen a rat teegen. - Rat, rat, knaegt dien reep, h'en wult de koe nie bin'hen. - Woarom zounke dien

(1) N a m (*Fr.* prendre), ving.
(2) L e k k e r t e y e , samengesteld woord, dat uitdrukt: onvoorzichtige, dwaze man.
(3) Z e i r e , spoedig.
(4) H a p p e , bijl.
(5) R e e p , touw.

reep knaegen; den reep en hè me nie misdoan. - Ze kwaemen an katte teegen. - Katte, katte, vankt dien rat, h'en wul den reep nie knagen. - De katte steldet op a loopen agter den rat; den rat achter den reep; den reep agter de koe; de koe agter 't woater; 't woater agter 't vier; 't vier agter d'appe; d'appe agter den stok; den stok agter 't Siepen; en 't Siepen steldet zo doanig op a loopen datten nog loopt.

't Klein patieterken. (Rexpoede.)

Dat manneken heeft a kieksken èkogt,
't Manneken hevet 't huys èbrogt;
't Manneken hevet schoon èmakt;
't Manneken hevet in 't potje gesteeken;
En 't kleyn, kleyn patieterken[1] hevet allemael opeten.

Hoe den uyl en de uylinne zyn voortgekomen. (Rexpoede.)

Over oude tyden, dae was a kée a boer die hadde twee dienstboden met naeme *Pier* en *Mitte*. Pier en Mitte uwden mè mekanhers. Ze pachten a oud huysken, en ol den zolder afvaegende, Mitte vounk an groote, groote platte boone. Mitte, zey Pier, ge moet de platte boone planten, om te zien, winne[2] datter gae kommen van die platte boone. Mitte plante de platte boone, en os die platte boone èplant wos, ze kwaem op, en ze groeyde zoo hoog, hoog, hooge, dazze niet en wiste, hoe hooge dazze wè wos. Pier, zey Mitte, ge moet gaen kikken, hoe hooge dat dien platteboone-stal wel is; kikt wel, ossen nie en komt tot in den hemel. En ossen groeyt tot in den hemel, ge moet goan vraegen om boer te zyn. Pier rabbelde dien boonstael op, en, nae veele moeyte, hè rochte tot by den hemel, en hè vraegde dat. Me zeyde tegen hum: keer ma weere, ge zyttet al. Dat wos te kleene na Mittes zin, en ze zey tegen Pier: Pier, ge moe nog a kee goan, en vraegen om schapboer te zyn. - Pier gounk en vroeg dat; men antwoorde nog a kee: keert ma weere, ge syttet al. - 'T wos nog nie ènoeg na Mittes zin. Mitte zey nog a kee tegen Pit: Pier, ge moe goan vraegen om keunink te zyn, en ikke keuninginne. Pier gink nog a keer en vraegd'et. - Keer mae weere, zeyde me tegen hum, ge zyttet

(1) P a t i e t e r k e n (*Fr.* petit), klein manneke; dingske. In de omstreken van Gent zijn p e t i t j e s de p o k k e n .
(2) W i n n e , wat.

al. - Pier keerde weer in groote blydschap, en hè wos keuninck, en ossen a litje keuninck èwist hadde, Mitte zey: Pier, dat is ol te benauwdelyck: ge moe gaen vraegen om Onsen Heere te zyn, en ik Onze Vrouwe; m'en olglyk[(1)] ol da me vraegen. Pier gaet en vraeget. - Gynen dwaezen man, zeyde me hem, keert weere, ge gaet uyl zyn, en ge zult schreewen: dood, dood, dood; en iun dagen goan nagten zyn, en iun nagten dagen. - Pier kwaem af, en en hadde twee vlercken; en hè vloog al schreewende: ‘dood, dood, dood!’ Mitte had ook twee vlercken, en ze vloog tegen nae Pier, en ze schreewde: ‘Kierre, kierre, kierre!’ En èzoo zyn den uyl en de uylinne voortgekomen.

Spreekwoorden.

Elk zyn goeste, zei den boer, en h'en oat ze kin's papschuttel.
Hè kykt lyk an katte die sneeuw lekt - lyk an uil in an ankergat.
't Is tristig lyk an oudewuufs kerkgank.
Trauw ye a zot om zy kot, ye verliest 't kot en y 'houd den zot.
God zal etwot verleenen: brood of dood.
De weireld is an bolle, we droayen ol a litje.
Hè klapt lyk a boek en hè spuigt letters.
't Is beter a luis in de pot os gee vet.
Z'en de vespers vór d'hoogmisse ézongen.
Hoe slechteren tyd, hoe meer rats[(2)].
't Geld slacht de spreeuwen, 't lopt by hoopen.
Lachen met de Goden en spuigen in den tempel.
Me muut ouk oltemets a keisje doen brannen voo den duuvel.
't Zyn ol wissen van den zelven trounk.
't Is an erm preken datter gèn gelove en is.
't En è nie ènoeg van te dansen, ye muut de veele[(3)] verstoan.
Die gên koen en hêt en muu gên gas[(4)] pachten.
Nie fynder of de menschen: ze goan d'aapen te boven.
Os me blind word, 't komt eerst aan d'oogen.
't En is moa van ennen zworten pot da ye begrimmelt zyt.
Os 't hennetje vór 't hoantje kroayt, 't goa dikkers ol bekoayt.
Dat is ol boos: a muizenest in de kattes oore.
't Is ol verlooren vlaamsch, en de waals h'en 't zoo noodig.

(1) O l g l y k , algelijk, dadelijk.
(2) R a t s , ratten.
(3) V e e l e , viool.
(4) G a (r)s, gras.

Zuid-Nederland.

Jan Knobbels en Litte zijne vrouw voor de rechtbank. (Kortrijk.)

Manske en Threse zijn op de rechtbank. De zaak van Jan Knobbels en van Litte zijne vrouw wordt opgeroepen.

M a n s k e . Tjeemenisters[(1)], 't e[(2)] Jantens' wuf....Litte kris[(3)] lik[(4)]....

T h r e s e . Die franke[(5)] tote[(6)]?....Kik ne keer naor heure vein[(7)]: hi e were potje-rol[(8)].

M a n s k e . Hi en[(9)] doe, hi en doe: hi e roo[(10)] omdat hi mee en ei ip zit[(11)].

T h r e s e . Wad ein ze gedaon? Ein ze gestaule?

M a n s k e . Moei-je da vraoge? Litte ei heur mule geroer en Jante e z'en pendoeringe gedraai[(12)]....maor zwiigt liever 'ne keer en horkt, wa da de getugen zeggen.

E e r s t e   g e t u i g e . 'k Weune ekik nu al sedert drie jaor in eulder partje[(13)] mee min joengens: mine vein e doo, menheere de presiden. 'k Weune zuste[(14)] nevens eulder deuregat en 'k hoore ol wa da der daor gebeur. 'k En wil der kik gee kwao van zeggen; maor 'k gao 't toch zeggen lik of[(15)] 'et e. Jante e 'nen dronkelap en hi e olsan[(16)] 'nen dronkelap gewis. Oes hi de zaoterdag mee zin ortjes[(17)] thuus kom, es't er e kot[(18)] van ól de duvels. Litte, die aorme sloore, die weirkt en slaoft g'heele daogen deure voor heur schaopkes van kinders en heure vein lat ze maor keriotten[(19)]. Wa da Litte uut heure mon onspaor[(20)], da gao Jante verture-

(1) T j e e m e n i s t e r s , basterdvloek.
(2) 'T e , het is.
(3) K r i s , krijscht, schreeuwt, weent.
(4) L i k , gelijk.
(5) F r a n k , onbeschaamd.
(6) T o t e , tuit, mond, bek, hier overgedragen op de geheele vrouw.
(7) V e i n , veint, vent, man.
(8) P o t j e -r o l , korte schilderende uitdrukking voor stapeldronken.
(9) E n , niet.
(10) R o o , rood.
(11) M e e   e n   e i   i p   z i t t e n , een ei op hebben, gelijk eene hen, die een ei moet leggen, daarna: verlegen zijn.
(12) E e n e   p e n d o e r i n g e   d r a a i e n of geven, afrossen, wellicht van P a n d o e r , Hongaarsch krijgsman. (G e r o e r , g e d r a a i , later g e w i s , g e b e u r enz., voor geroerd enz.)
(13) P a r t j e , poortje, de ingang tot een steegje. Met *a:* zoo ook hoort men te K. l*a*pt voor l*oo*pt.
(14) Z u s t e , juist (*Fr.* juste).
(15) L i k   o f , zooals.
(16) O l s a n , al aan, steeds. Volgens Snellaert van a l 's h a n d s .
(17) O r t j e s , oortjes, centen, geld.
(18) K o t , leven, schandaal; oorspr. kot, akelig hol. Een zelfde overgang als in: 't Is net eene Jodenkerk.
(19) K e r i o t t e n , kariotten, wroeten, lastig werken als iemand, die met een kruikar, c h a r i o t , moet arbeiden.
(20) O n s p a o r (t), ont-, uitspaart.

lutten. Nu, enfin, horkt, 'k en kan 't ol nie zeggen: 't e te vele, menheere de presiden. En 'k en zoe daor ol nie van spreken, da'k hier nie en mostege....maor zoo e kolf[1] van 'ne vein dadde en ei-je nog nooi gezien. 't E nu Dissendag drie weke geleen: 't wa in ol da slich were, oes 't dao zoo koed[2] wa. Litte wa en bitje mee mi kommen koetten. Heur joengens waoren ol in bedde, en me[3] zaten bi miin stove[4], toen ol mee eene keer z'ip Littens deure busschen[5]. 't Wa Jante die t'huus kwamp en hi en kostege nie in. Zeere[6]! 't e Jante!' zei Litte, en ze kwamp geloopen. Jante ston daor were dronke, maor dronke! en hi begostege tegen zi wuf ip te gaan en maktege z'uut voor ol da leelik e. Ge zoedt er bescham van gewis ziin. En da kot[7] e da wel en heure[8] gedeur. G'heel partje ston uut. Jante e heur van olles verwete en hi e ip 't einde de kotereire[9] gepak en ol wa da der in huus wa, sloeg hi in gruzelmenten. Litte kristege en heur joengens kristegen. G'had er compassie mee g'het. Kik, menheere de presiden, 't en e nie voor 't een of 't ander, maor da doet iets an miin herte, oes ik er nog op peize. En heur manije[10] (hoe heet 'et ook were, da schaop? - Stantje, jao!) bloettege en ferm, wei-je! - E nie[11], Litte? -

L i t t e (weenend). Och, 'k e ol zoo vele ofgezien mee die vein, da'k zoe wille doo ziin....Hi verteir ol wa dat hi win en oes hi thuus kom, 't e ton[12] nog olsan slaon en smitte[13]....Kaotje weet 'et.

E e r s t e g e t u i g e . Jeik[14] zeker! En dat e daor gedeur mee Jante, toe da de sempetter[15] gekommen e en dat hi e proses gemakt e, en Jante e 't wel verdien, maor, menheere de Presiden, Litte e 'et nie gedaon....

T w e e d e g e t u i g e . 'k Moete ekik hier kommen en 'k wee 'kik van nie! e jao, 'k weune 'kik daor wel vlakke vooren, maor minsche[16] trekt eens da nie an. 'k Was ekik in huus en ben ekik in huus gebleve. 'k Zeg ekik ezoo voor miin redens[17]: vechte ze, lat ze vechte. Ma 'k ben toch bli, da'k hier moete kommen. Ge moet weten, Jante e ol gepak, dat hi in huus ha, en e 't bute gesmete, zuste lik te groffelinge[18], allez, waar da 't vliege wilde en hi e gesmete mee en teele[19], daor te

(1) K o l f , kalf, lobbes.
(2) K o e d , koud, evenals zoe voor zou, koetten voor kouten.
(3) M e , we.
(4) S t o v e , soort van kachel.
(5) B u s s c h e n , geweldige slagen toebrengen, maar enkel gezegd van slagen, die gedruisch maken.
(6) Z e e r e , haastig, gauw wat.
(7) K o t , zie boven.
(8) H e u r e , uur.
(9) K o t e r e i r e , koteraere; ijzer waarmee men kotert, pookt.
(10) M a n i -j e , manneke, ventje.
(11) E n i e , is ('t) niet?
(12) T o n , toen, hier dan.
(13) S m i t t e , smijten, slaan.
(14) J i j k , je-ik, ja ik.
(15) S e m p e t t e r , garde champêtre, veldwachter.
(16) M i n s c h e t r e k t e e n s d a n i e a n , ik trek mij dat niet aan. M i n s c h e , mensche, men. E e n s , voor zich, dat bij de Vlamingen onbekend is. Wijst eenen persoon in 't algemeen aan.
(17) I k z e g v o o r m i j n e r e d e n s , ik zeg, wat mij betreft, (je dis moi, pour ma part). Reden - meening.
(18) T c g r o f f e l i n g e s m i i t e n , te grabbel gooien (jeter à la gribouillette).
(19) T e e l e , aarden bak (verwant met t e g e l en 't *Fr.* tuile).

kluffe[20] in miin veisterkassine[21] da 't kletstege en 't er ziin vuf rutte gebrauke - gao Jante miin rutte moete betaole?

De deurwaarder. G'het gedaon, zet u van achtere.

Tweede getuige. Miin rutten....

De deurwaarder. Zet u van achtere, zegge 'k u!

Derde getuige (politiebediende), Menheere de presiden, 't e daor olle

(20) Te kluffe in, midden in, van klieven?

(21) Veisterkassine, vensterraam (*Fr.* chåssis).

daoge ruse, olle daoge kommen mi de minsche zeggen: sempetter, loop zeere, loop! ze vechte were bi Litte. 'k Zoe der wel den g'heelen dag moeten bi ziin. Maor over drie weke, 't was te vet. 'k Hoore mooschen[(1)] en brieschen in Jantens partje. 'k Zegge zoo in miin eigen: 't e daor were kerremesse. Jao, 't wa were Litte, die in stikke lag[(2)] met heure vein. Litte had hem in ziin anzichte geskart[(3)], en Jante trok zi wuf bi heur haor. En verwitte[(4)], verwitte, da ze deien olle twee! dadde en e-je nog nooi van uw leven gehoor. 'k Zei-je tegen Jante: toe, Jante, lat uw wuf nu gerus en gaot in uw huus lik ne fraoie vein: 't e nu genoeg. En Jante schiet ip tegen mi en begostege: wa wei-je en wa zoe-je gi; wa gao u dad an? Zuk 'ne kernut lik gi! ge keun in miine zak! Allez, hier bute, posternel[(5)], da ge ziit. En Jantens wuf ston daor ook te tieren: 'k zei-je heur van te zwiigen en van heure vein liever en bitje te lamoezen[(6)]. Maor 't wa wel, 'k kreeg ze olle twee ip den nekke. 't Waren lik gestampte duvels!...

J a n . Meneere de presiden, mag ekik ook wa zeggen?

L i t t e , tot haren man. Zwiig Jante, lat 'et mi zeggen. Meneere de presiden, mag de sempetter hem in ons huus moeien? Mag hi g'heele daogen in ons partje staon kiiken en loeren, wa da m'uutrechten? Os miine vein drinkt, 't e mee zi gel. We ziin winder[(7)] zoo treffelijk os iemand....zoe-je nie....

D e d e u r w a a r d e r . Ussst! wei-je zwiigen?

D e r d e g e t u i g e (politiebediende). Os ze mi gildig verweten an, 't wa ton 'en bitje gestil. Maor da wuf van nevens Littens deure, Kaotje daor, en da es ook en kwao mule! e er heuren haok willen inslaon[(8)], en Jante e nog 'ne keer begunnen, en z'ein der tons ol onder een gevochte, Jante, Kaotje, Litte....'k e tons gezei: nu moei-je staoken; 't e tiid da 't uut e! En 'k e ze kik willen skeen[(9)], maor ze ziin ip mi gesproengen....

J a n . Dadde en gink hem nie an....

L i t t e . Miine vein mag mii slaon....

D e r d e g e t u i g e (politiebediende). En z'ein mi geslegen da'k en paone ooge[(10)] ha....

L i t t e . En hi e mi ook geslegen: hi e miin mitse van miin hoof gesnik[(11)] en in de greppe[(12)] gesmete. 'k E ze daor 's anderendags vinde tjoolen[(13)]....

(1) M o o s c h e n , wroeten, futselen, hier: gerucht maken, twisten.
(2) I n s t i k k e m e t i e m a n d l i g g e n , ruzie hebben met iemand, gebroken hebben met iemand.
(3) G e s k a r t , skarten, krabben.
(4) V e r w i t t e , verwijten.
(5) P o s t e r n e l , poesjenel, (*Fr.* polichinelle), windmaker.
(6) L a m o e z e n , stillen, sussen, streelen, (van 't *Fr.* l'amour?)
(7) W i n d e r , wijlieder, wijlui.
(8) Z i i n e n h a o k i n i e t s s l a o n , zich met iets bemoeien.
(9) S k e e n , scheiden.
(10) P a o n e (n) o o g e , blauw oog. P a o n e , fluweel.
(11) G e s n i k , gesnuk, rukken met eenen snuk of schok. Ons snikken.
(12) G r e p p e , greb, goot.
(13) T j o o l e n , gezegd van een ding, dat niet op zijne plaats, in den weg of verloren ligt, van dolen.

T h r e s e t e g e n M a n s k e . Jao, z'ein gevochte....g'het 't ton nog gegrat[14]....'t e wel bestidt[15] voor Litte. De Juze gaot 't heur bakken[16]! maor 't e nog jammer van Jante....

(14) G e g r a t , gegraon, geraden (*Fr.* deviner.) Verg. gegeten.
(15) 't E w e l b e s t i d t , besteed, wel verdiend.
(16) Iemand iets bakken, geven of meegeven: jouer un tour à quelqu'un.

M a n s k e . Och, heere, wa schild hem dadde. Hi gaot hi daor deure lik Lamen[1] deur de vitsen[2]. Maor, wacht maor toe t' aven....'t gaot ip Littens en torre beijaarden[3]!

(Medegedeeld door Mr. *Alb. Fredericq*, advocaat te Gent.)

De krokodielde van Kerseleer.
Eene sage uit de XVI eeuw. (Oudenaarden.)

Eene zestigjarige weduwe uit de welhebbende burgerklas woonde sinds een geruimen tijd bij haren gehuwden zoon, die eenige jonge kinderen had, van welke het oudste, Nolleke (Arnoldus) genaamd, slechts zijn twaalfde jaar had bereikt.

In den wintertijd gingen man en vrouw dikwijls den zondagavond doorbrengen in een vriendenhuis van de buurt, terwijl de oude grootmoeder over de kinderen bleef zorg dragen. Niets deed zij liever dan ze te bed brengen, en men weet, hoe het er al aardig uitziet om dit, zonder kinderlijke wispelturigheid, te kunnen afdoen; ook was zij soms genoodzaakt, vooraleer dit werk aan te vangen, bijzonderlijk des zondags, hen op een vroolijk deuntje of op een vertelsel uit het *blauwboeksken* te vergasten, waarmede zij werden ingesluimerd, na bevorens hun avondgebed stichtend te hebben uitgesproken.

Op eenen keer had grootmoeder het min druk gehad met hare lieve kleinkinderen. Zij wiegde nu zachtjes het jongste dochterken in slaap, terwijl zij de tientjes van haren roozenkrans met ingetoogenheid afbad. Nolleke, als de oudste, had het voorrecht alle zondagen met vader en moeder het avondmaal te mogen nemen en zat nu, spelens moede, nevens de goede oude vrouw te rusten. Daar hij een weetgierig knaapje was en geerne wat nieuws hoorde verhalen, breekt hij, na eene poos rustens, het stilzwijgen af met deze woorden:

- Grootmoederke, voader en moeder en zeelen nog nie hoast thuis kommen en 't verdriet my styf azoo alleene te zitten. Terweelen dâ Lotje sloapt wilde my, oas 't uy blieft, nog ne keer e veroasselynkski[4] vertellen, 'k zal

(1) L a m e n wordt gezegd van een' luien, vadzigen, onbehendigen, ongevoeligen vent: 't is 'ne Lamen! (lamme). Zoo wordt gezegd:
Alle name
Zijn God bekwame
Uitgeweird (uitgezonderd)
Manten en L a m e n .

(2) V i t s e n beteekent eene vlek op het vel, ook nog zekere soort van erwten, die men aan het vee geeft. Door iets g a a n l i k l a m e n d o o r d e v i t s e n , beteekent, zich aan iets weinig gelegen laten liggen, onverschillig zijn voor 't geen gebeurt.

(3) I p h e u r e n t o r r e b e y a a r d e n , wekkeren, zij zal er van lusten. W e k k e r e n , carillonner.

(4) V e r o a s s e l y n k s k i , verbastering van v e r h a l i n g s k e , vertellinkje.

wel hoerken[1] en geen beetji benouwd zyn; azoo iets, grootmoederke, gelyk ten anderen keer, 'k en hedder nie vâ gedroomd.

- Bliksoms[2], Nolli, meendy misschien dadik-ikke altys wa nieuws wete te vertellen? Nee, nee, manneki, oazik-ik iets vertelle, 't es uyt den ouwen tyd en vâ myn kinderjoaren; 't gong er tons anders oas nuy, ging beter anders, de gebuers kwoamen 's noavins by een en elk verteldege wadde dâ schoone was, nuy es elk te preus en al die ouwe zaeskins[3] werde belaggen. Neen ik, 'k en vertelle nie meer; jongen, lees liever wat int boekski van *Jakke mé zy fluitsé* en loat my gerust.

- Oas 't uy blieft, grootmoederké, 'k hoore zoo geeren e schoo veroasselynkski; toe! 'k zal wel hoerken.

- Zwygt e zierke, jongen. Lotsie wer[4] wakker, 'k moe z'eest in sloap wiegen en tons zallek zien.

- Grootmoeder, 't klee Lotsie ronkt al. Hedde wâ gepeyst?

- Joa'k, manneki, moar 't es wa schabouwelyk[5], zeeldy niet verbouwereerd[6] werden?

- Uy neen ik, toch.

Nolleke zet zich te luisteren, klapt glimlachend zachtjes in de handen en legt die neder op de knieën. De oude vrouw begint:

''K hé my voader dikkels hoore zeggen, dat up de ploatse, woar nuy nog de kapelle van onze lieve vrouwe van Keezer[7] stoat, het veurtyds al bos was en zulke nen grooten bos, datter wulven en andere kwoa beesten in weunden. Doarom durfdegen weinige mynschen aldoar 'snoavins passeren, ten zy mette nen hoop tsoamen en wel gewoapend. Zelfs de broerketteurs[8] van de Rekeletten, die zoo stou woaren, om dâze gewyd dyngs op hulder droegen, myddegen altys ook langs doar noar huys te kommen.

- Grootmoederke, wâ woaren dâ veur mynschen die Broerketteurs? hoadden ze zilder ook een hende zen en draegdegen zilder ook een broek gelyk wîlder?

- Doksems[9], jonge, wâ dà ge my komt vroagen, luystert voorts, 'k zal 't uy zeggen, als ge wat ouwer zyt.

Nuy, 't gebeurde ne keer, datter sedert eenige doagen meer laweyt[10] en g'huylsel in den bos was oas noar geweunte en dat de mynschen van doar ontrent nie g'rust meer en durfdegen sloapen goan. Da kwamp algouwe aen d'ooren van Heerki vâ Poamele, die tons up zyn kasteel weunde, want in den winter was hi te Gent. Hi zond zyn joagers uyt up 't speur van al dâ laweyt en geschreeuw, dat up zynen eygendom g'hoord wierd, want dien bos hoordeg'hem toe.

Moar wâ valt er veuren? Oasse zilder nuy en beetje verre in den bos woaren, wildegen hilder honden nie meer voortloopen; ze bleeven mé den

(1) H o e r k e n , h o r k e n , h u r k e n , h e u r k e n , luisteren, versterkte vorm van hooren.
(2) B l i k s o m s , bliksems; wordt algemeen gebruikt en heeft minder kracht dan in N. Nederland. Dautzenberg zegt in een schoon lentelied van den winter: ‘Hij mag naar den b l i k s e m loopen.’
(3) Z a e s k i n s , saagskens, kleine sagen.
(4) W e r , werdt, wordt.
(5) S c h a b o u w e l y k , vreeselijk, afgrijselijk.
(6) V e r b o u w e r e e r d , verschrikt, onthutst, bang.
(7) K e e z e r , Kerselare, plaatsnaam.
(8) B r o e r k e t t e u r s , *Fr.* Frères Quêteurs, geestelijken.
(9) D o k s e m s , op dezelfde wijze gebruikt als bliksoms.
(10) L a w e y t , lawaai, geraas, gerucht.

steert in 't gat rond de joagers draeyen en ze pieptegen lyk of ze vervoarst zoen[1] geweest zyn. Welhoast hoordege men e g'huylsel, dâ schrikkelyk was, en e weinigske noadien zag me nen bedeleere, benoa zonder oassem en bleek lyk de dood, kommen toegeloopen, en hi zey, datti en droake of en ander schabouwelyke beeste in den *slangeputte* hoa gezien met iets tusschen heer veurenste pooten, dâ ze op at. Heer muyle, zeyt hi, is zoo wyd, datter het hoofd van e kind kan inzitten; heer vel es blynkende en zonder hoar up, en heeren steert es meer oas en elle lank. 'K was ekik uppe nen boom gekroepen, en van doar zag ek die helsche beeste uyt heer hol kruypen. Myn beenen begostegen te beven lyk e riet; evegouwe[2] aenriep ek dheylige Moeder Gods en sente Barbara, en mé e goe betrouwen kwam ekik alstillekins af van den boom en liep weg.

En goa toch niet voorder, zeytti azoo tegen de joagers, of ge zoet kunnen verscheurd werden. - Hoerkt, hoerkt! ze begin nog nen keer thuylen! myd hîlder! De joagers, verschutst[3] en verbouwereerd, durfdegen nie meer vooder goan en ze kwoamen al kaks[4] were. Ze verteldegen aen Menheere vâ Poamele al wat dasse g'hoord hoan, en ze voegdegen der nog by, dattet styf te vreezen was, dat dâ monster wel zou keunen in sté kommen, want den beedeleere meendege gezien thên, dasse vleurikken[5] hoa mé scherpe stekers.

Nolleke, ge ziet er zoo bleek uyt, hedde misschien groote voak of zydy benouwd? da 't azoo woare, 'k zoeder liever uytscheen vâ vertellen.

- O zoe'k wel, grootmoederke! want uy veroasselynk es al oud en lank gebeurd. Doar en zyn zukke beesten nie meer, ne woar?

- Neen't, Nolleke, ge zegt g'heel wel, te minste toch niet in onze landstreken.

- Grootmoeder, mag ek uy wâ vroagen? ge spreekt doar van nen bedeleere, die in den bos eest de krokodielde gezien hoa! moar 'k en verstoa nie, wat affeerens[6] nen bedeleere doar hoa: men goat toch nie bedelen in nen bos, woar geen mynschen weunen.

- Jonge, ge zegt wel; ook es de overleveringe doar van wâ verschillig. Poater Tiske van de Rekeletten, die dikwils by my voader kwamp en die histori wel wiste, zey, dattet nen houtkaper was geweest en dat es wâ meer woarschynelyk. Moar 't gene da 'k uy hier zegge was de meenynge van de mynschen, die hîlder bemoeiden met den praelstoet van den Jubilé van O.L.V. vâ Keezer, in 1772.

Hoort, Nolleke, hoe dattet stoat in de geschreven programme van dien tyt, die ek hier nog liggen hê; 'k goa 't uy aflezen:

‘Ten vierden, wordt vertoond eenen waeghen, verbeeldende eenen bergh met de crocodille. - Onse Lieve Vrouwe sittende aen den kerselaerboom. - Den Baron van Paemele met eenen bedelaer, die de crocodille dooden. - Ses maegdekens sitten op den bergh. - Den waeghen wort getrocken met vier peerden. Op ieder peirt eenen engel elck met de volgende jaerschriften:

(1) Z o e n , zoeden, zouden.
(2) E v e g o u w e , aanstonds.
(3) V e r s c h u t s t , van verschutsen, verschieten, verschrikken.
(4) A l k a k s , heimelijk. In de 17e eeuw a s k a k s voor de leus, kwansuis.
(5) V l e u r i k k e n , vlerken.
(6) A f f e e r e n s , affaire.

Den eersten:

DEN BRAVEN BAENDERHEER VAN PAEMEL VERWON DIE GROUWELYCKE CROCODILLE. (Dubbel jaersch.)

Den tweeden:

DEN BEDELAER HELPTE VERWOEDELYK VECHTEN.

Den derden:

HULP VAN DIT LIEVE BEELD VERSOECKENDE.

Den vierden:

MARIA WAS VOOR HUN DEN STERCKSTEN SCHILT.'

Ziedy wel, Nolleke, men spreekt hier va geenen houtkaper, en nogtans. Poater Tiste meendeget anders. Nuy, nuy, genoeg doar van, 'k goa voort met 't vertelsel gelyk 't ek gehoort hê:

Azoo zaen[(1)] as die moare in 't sté gekend was, liep het er al over hoop, moar meer up Poamele. Elk een vreesdege veur zy zelven en nog meer veur zyne kinders; want den Eloartbos begint op eenige boogscheuten van de Bergpoorte.

Heerki van Poamele, die nog in verre landen en zelf te Jerusalem hoa geweest en was zoo benoud niet. Hi deed zyn balluy by hem kommen en hi zey tjeugen hem: Doavid (want hi heetteg' azoo), doet al myn joagers up morgen nuchtynk nog eens weêr in 't kasteel kommen, 'k bê vâ zinne vâ mé hîlder die woeste beeste met hulpe van Onze Lieve Vrouwe zelve te goan bevechten.

Ge zeel gy myne schildknoape zyn, hoordy, doarom zie toe, dat alles g'reed es.

Alhoewel de balluy ne benoudde keerel was, moest hi doen, wat hem bevole wierd, en dâ deedhi, moar tegen zyn goeste[(2)].

Sanderdoags morgins was alles in 't kasteel in roere. Menheere vâ Poamele hoad hem van 't hoofd tot de voeten in 't yzeren harnas gesteken, want 't ging er veur levende of dood. Hy vertrekt mé zyn joagers en mé den bedeleere, die den eersten het leelyk monster gezien hoa, noar den Eloartbos. Den balluy, die ook en harnas hoad aongetrokken, ging mé, neffins den baron, al beven lyk een riet, want hi hoa meer kennesse van ne poorter in de caloende[(3)] te sloan oas droaken, te bevechten.

- Grootmoederke, wâ was dâ veur ne vynt ne balluy, die poorters in de caloende sloat, dad en verstoa'k niet.

- Jongen, 'k zal uy dad uyteen doen oppe nen anderen tyd. Myn voader zoaliger, uy oudgrootvoader, hoad ook nog vâ zy leven balluy van en prochie geweest; dâ woaren geen vynten, moar mannen van de wet. Nuy hoerkt voort, 't schoonste komt van achter.

Oas Heerki vâ Poamele en zy gezelschap in den bos nie verre van den slangeputte woaren gekommen, hoorden ze zuk en doanig vreed geschreeuw, dà de balluy den eersten vâ verschutsinge weg liep. Dandere volgden hem achternoar, zoo zaen, dâ ze zoagen, dâ die beeste mé heere muile wyd open op hîlder begost te goapen; diesvolge dâ di baron mé den bedeleere alleene

(1) Z a e n , dra, spoedig (*Middelned.* saen).
(2) G o e s t e , goesting (*Fr.* goût), smaak, zin.
(3) C a l o e n d e (*Fr.* calange), boete.

bleef. Of dâ wild dier verschrikt wierd van het blynkende harnas van Menheere van Poamele, kan ekik uy nie zeggen. My voader, die 't my meer oas ne keer verteldege en die 't g'hoord hoa vâ Poater Tiste de Rekelet heget my nie gezeyd; moar tes welgeweten, dat ze dieper in den bos liep tot by en ploatse, woar en Onze-Lieve-Vrouwen-beeldeke an nen kerseleere hangdege.

Oas de baron, die heer stillekis achtervolgdege, da beeldeki zag, doet hi en belofte, da zoo wanneer hi deur den bystand van Onze Lieve Vrouwe da leelyk monster koest[1] dood doen, datti doar ter ploatse veur heer en kapelle zoe doen bouwen.

Nouwelynks was die belofte gedoan, of ziet....

- Grootmoederke! oast uy zoe[2] blieven, wildy en beetsi ophouwen va vertellen, 'k voele my wat ongemakkelyk, 'k moe noar bachten[3] goan; 'k zal gouwe were zyn.

- Nolleke, hoasti, goa moar zeere, 'k zal terweele wâ rusten en e snuyfki pakken.

Het jongetje laat zich niet lang wachten, en de oude vrouw vervolgt:

Nouwelynks was die belofte gedoan, of ziet, de krokodielde (want 't en was geen droake gelyk me gemeend hoa) keert heer omme, en oas ze gynk mé heer muyle wyd open op den baron kommen, steekt hi seffens zyn lancie zoo diep in de muyle, datter 't bloed uytspronk gelyk en beke. Den bedeleere, die nog by den baron gebleven was, hoastig'hem zeere, om met en yzeren knotse 't monster rat[4] dood te sloan, twelk gebeurdige. Heur geschreeuw was zoo vervoarlyk luye, dâ me tot in 't sté en zelf tot in 't abdye van Eenaeme wel koest hooren.

- Grootmoeder, 'k en verstoa nie, wâ dat es, en krokodielde, 't en was toch geenen duvel, want *Ceuseke Klopt-ten-Boer*, ons meestesse, zegt altyds, dat de duvels mé e kruyski te moaken kunnen verjoagt werden, moar z'en zeg nie, dâ me ze kan doo steken.

- Jonge, 't was en kwoa beeste uyt verre landen, en God weet, hoe dasse zy in den Eloartsbos geroakt was. En vroagt my nie meer, want voader en moeder goan hoast thuys kommen en 'k zoe 't uy geern al zeggen, eer dasse hier zyn. Luysterd:

Die leelyke beeste, nuy doo zynde, dee de baron overal mé de belle uytroepen, dat elk g'rust mogt sloape goan, want dat alles gesust was in den bos, deurdien datti 't monster hod afgemoakt. Da nieuws was overal welgekommen, was het welgekommen. De boeren van Eloart en Leupegem moaktegen groote vieren mé butsen en poorterstokken[5] en me danstige der rond, gelyk op Sente Pieters avond. Moar te Poamele en 'tOuwenoarde gynket anders. Elkeen liep de bergpoorte uyt, om dâ doo monster te zien, die vâ vier mannen op en lange beerie gedragen wierd. Mé voanen en standoars, en trommels en trompetten wierd ze ingehoald en noar 't kasteel gebrocht, terweelen dat al de klokken vâ Poamelkerke luyddegen en ook

(1) K o e s t , kost, konde, kon.
(2) Z o e , zou.
(3) B a c h t e n , be-achten, achte ren.
(4) R a t , ook wel g r a t (*Hgd.* gerade), zonder omwegen, dadelijk, geheel en al.
(5) B u t s e n (*Fr.* bûche?) e n p o o r t e r -(mutsaard-)s t o k k e n , bossen hakhout.

't schelleki, dat in den grooten torren van 't kasteel hangdege. 'S noavins woaren al de huyzen mé keeskies[1] verlicht, en men danstege ook rondom vieren, die in elke gebuerte wierden ontsteken.

Menheere den baron hielt treffelyk zy woord. Hi deé en schoone kapelle in den bos bouwen, gelyk hi beloofd hoa. Het mirakuleus beeldeki van Onze Lieve Vrouwe wierd van den kerseleer afgenomen en mé veel siremonie op den outoar van de kapelle gesteld, alwoar dezelve, nog tot den dag van heden toe, mé grooten toeloop word aenroepen en door heere veursproake menig gebrekkelyk schepsel mirakuleuselyk werd genezen.

En tot eeuwige gedenkenesse heeft de vromen baron Joos van Joigny (want hi heettege azoo) het geraemte van deze krokodielde aen de voute van de kapelle doen hangen, alwoar dâ ze'kik vâ kindsbeen af gezien hé tot den tyd, dâ de fransche republieke de kapelle verkocht heêt; dan es dà roar gedenkstik verdwenen, God weet woar noar toe.

- Es dâ niet te Keezer, grootmoeder, woar dame mé voader en moeder over[2] joar geweest hên, woar al die keeskies brantegen, en al die kinderkies geschilderd woaren, en al die krukskies[3] hangdegen en die schoone scheepkies zwierdegen en woar dâ veur de deure kroamkies stoan en klippels[4] lekkerkoeke, kranszelyngen, mokken[5] en spekeloassie verkocht werden?

- Zekerlyk es het doar, Nolleke, en onthier en eenege moanden[6] zeele m'er allegoare mé Gods graesie nog eens 'nen béweeg[7] goan doen.

Hier eindigt de goede vrouw haar verhaal.

Vader en moeder kwamen te huis. Het uur des avondmaals was daar, en het gesprek nam eene andere wending.

Dr. *D.J. Vandermeersch*.

Ten tij'e va' Napoleonk[8]. (Zegelsem.)

Het was in de keuken van werkman Pieter.

Het stoofjen gloeide en verspreidde in de kleine, halfverlichte plaats eene warmte, welke, aangezien het gure jaargetijde, niet te hevig kon genoemd worden. Rondom waren een tiental vrienden geschaard, die allen aan een pijpje goeden Vlaanderschen tabak hun hartje lust deden; de moeder des huizes zat met een slapend meisje op den schoot, en een vroolijke knaap, hoogstens zes jaren oud, reed te paard op de groote knie zijns vaders.

Gelijk het dan dikwijls gaat, iedereen moest iets vertellen om den lan-

(1) K e e s k i e s , keerskes, kaarsjes.
(2) O v e r , voor.
(3) K r u k s k i e s , kruisjes.
(4) K l i p p e l (ook k n i b b e l), kluppel, een lang stuk.
(5) M o k k e n , eigenaardige koekjes.
(6) O n t h i e r e n e e n e g e m o a n d e n , (o n t h i e r lett.: tot hier), van nu af over eenige maanden.
(7) B é w e e g , beêweg (*Fr.* un chemin de prière).
(8) 'De korte i in dit stuk klinkt als de scherplange ee; de lange a als de fransche oi met af kapping des slotklanks a' (T.).

gen winteravond te verkorten; menige der aanwezigen hadden reeds eene sprook of een verhaaltje den gezelschappe opgedischt, en nu was het de beurt van Lange Jan: zoo werd een der werklieden, naar zijne tamelijk groote gestalte, door de dorpelingen van Zegelsem aangeduid; hij kon misschien veertig jaren tellen.

‘Allei! Lange Jan,’ sprak eene grove stem, ‘nui moet er gije 'ne keer op, zille[(1)]. Dor en es nie' an te doene: ge moet gij vertellen.’

‘Joj hi, 't es sijnen toer! hi moet ook 'ne keer vertellen, 't es sijnen toer!’....zoo riepen ze allen.

‘En hi kan toch zukken schoone vertelselkies!’ zei de huisvrouw.

‘Awê'[(2)], om ôdere[(3)] plezier te doene, 'k za' 'ne keer vertellen; mor 't en zij' geen' fabelkies, vrienden, 't es waar gebeurd: 't Es e' vertelselke fa' Grootvare zalegere, God wilt[(4)] zijn ziel' hên! en den dienen[(5)] koest[(6)] er mee duzende[(7)] fa' vertelselkies!....Mor, omdat[(8)] 't nie' te lang' en zoo duren, 'k za' mor beginnen:

't Was ten tij'e fan den auwen Napoleonk: De mansen maken dor nui zuk 'ne groote vant af, mor teuns nie', zille, teuns nie'; teuns wierd hi a'zien as 'ne mansedooddoendere, en da' was 't hi ook!....Grootvare zalegere, God wilt zijn ziel' hên! koest datte vertellen: Ge zoo't da' moeten hooren hên. 't Es te grauwelijk om op te païzen, lenk[(9)] oft hi mee ons g'handeld hee't: hij nie', mor zij' volk en da' komt toch ten eenderen uit. Iedereen moest optrekken: ook dor es 't er e' wa' gebleven, i' Rusland, ze zijn dor amale stijf gevrozen; er en zijndere geen honderd ontkommen, zaï mij' Grootvare zalegere, God wilt zijn ziel' hên!

Nui, ge weet Mattens huizeke wê' staan, ne woure, ginter te meeren[(10)] van de' Rozzebos? Die dor teuns, nie' ferre van dor, weundege, was 'ne zekere Kobie Lappers; 't was 'nen hautkappere. Hi leefdege dor mee sijn vrauwe, Belle, 'ne zeune, die Tonie heettege, 'ne schoone, struise[(11)], welgemaakte keerele, en een dochtere, Rozeke, e' snel[(12)] schoo' maïske. Tonie was twinteg jaar en Rozeke en was er nog mor achttiene.

Da' was nui wê', mor in den tij' fa' Napoleonk moesten al de jonge, struise, snelle keerels optrekken: dor en most geen eenen t'huis blijven. Er wierd dor wè' geloot, mor dat en was mor ooëverblendenge[(13)]: ze moesten toch amale sadaat sijn; en Tonies vâre kreeg ook op 'ne zekere keer, de tijënge, da' sijne zeune moest optrekken. Hoe da' die mansen triesteg en mestroosteg waren, keunt de denken! De moedere en dee' anders nie' as schreemen[(14)] en lamanteeren en Rozeke nie' mindere; en

(1) Z i l l e (oorspronkelijk z u l d e , z u l d i), zult gij; een stopwoord, veel in de gemeenzame taal gebruikt. Eerst eene verkorting van: z u l t g i j het doen, nakomen of iets dergelijks, later kreeg het algemeene beteekenis: b.v. hoort ge, verstaat ge, en nog later werd het weinig meer dan een stopwoord.
(2) A w ê , awel, tusschenwerpsel. Oorspronkelijk H e w e l , welnu.
(3) O d e r e , e u d e r , e u l d e r , (h)e u l d e r , hunlieden.
(4) W i l t (voor w i l), de derde pers. aant. wijze van dit werkwoord heeft altijd *t*. De aanv. wijze is hier gedacht: G o t t w o l l e s e i n e S e e l e h a b e n .
(5) D e n d i e n e u , gelijkvormig met d e n g e n e n ; d e n d e z e n wordt in andere dialecten in 't zuiden van ons land nog gebruikt.
(6) K o e s t , kost, konde, kende.
(7) M e e d u z e n d e , met (bij) duizenden.
(8) O m d a t , opdat.
(9) L e n k , l i j n k , l i j k , gelijk (gewone inlassching van de *n* vóór de *k* en de *g*).
(10) T e m e e r e n , te midden.
(11) S t r u i s e , struisch, zwaar, sterk, kloek.
(12) S n e l , uitstekende in lichamelijk schoon, flink, knap.
(13) O o ë -v e r b l e n d e n g e , oogenverblinding.
(14) S c h r e e m e n , schreeuwen, schreien (*Eng.* to scream).

Kobie, ge koest 't ferdriet en 't hertseere uit sijn ooën scheppen! En da' es gemallek om verstane: Tonie was ôderen eenege steune veur ôderen auwerdom. En dat en was nog 't ergste nie': al die moest opgaan veur Napoleonk, da' was sekere, z'en kwomen nie' weeromme, ze bleven er amale!...Ook mij' Grootvare zalegere, God wilt zijn ziel' hên! zaï dat er hi vele zien opgaan ha', mor dat er fa' g'heel de prochie fa' Zegelsem mor eenen en was wêregekeerd. Sieske Broerens hette wel gekend, ne woure? Awe', den diene was 't, die 't geschappeerd[1] hee't. En da' was den eenegste, zaï Grootvare zalegere, God wilt zijn ziel' hên!

Da' was nui wê', Tonie was sadaat: mor as den tij' fan op te trekken dor was, Tonie ê' nog e' stik of fiere fan de prochie, Pier Nachtergale, Fielie Schuivelsap, Flip Wafelteere en Dries Sapelsen, z'en kwomen op 't appel niet: Schou zijn[2] fan as 'nen haze doo'geschoten te werren, hoôn[3] z' ôder amale in de Rozzebos gedoken, en de Rozzebos was teuns groo', zille: hi genk fan an 't meuleke te Perlenk tot op de Roovost en hi was breed op zijn ovenant[4]. Dor zaten z'in.

Da' was nui wê'! Mor de fransmans, die ze waren kommen halen, waren kaad as duvels! Ze floektegen as ketters! 't Eeste da' ze vroeën, was, wor da' de vare fa' Tonie Lappers weundege, en er werd eenen op Zegelsem gevonden, die zoo deuënie'[5] was van 't te zêën. 'k Hê a' dikkels a' Grootvare gevraagd, wie da' da' was; mor de mans, God wilt zijn ziel' hên! en hee't 'n mij fa' z'leven nie' willen nomen: ‘Hi es a' lange dood,’ antworddeg' hi a'tijd; ‘de vant es op 'ne sekere morrent doo' gefonden i' zijn bedde. En hi was soo blauwt as 'en schoulde[6],’ zaï mij' Grootvare zalegere, God wilt zijn ziel' hên!

‘Da' sa' zekere en straffe fan ons Heere geweest hên, omdat hi dien ormen Tonie Lappers verraad ha',’ onderbrak een der aanhoorders.

‘'k Païs 't ook,’ was 't antwoord van Lange Jan. ‘Mor hoorkt 'ne keer mee oder ooren wijd open, wa' da' foo'dere nog gebeurdege. 't Sij' grauwelijke dengen.’

Iedereen kroop een weinig nader; de man van den huize deed eene schup kolen in de stoof; Lange Jan dacht een oogenblik, trok eene dikke wolk uit zijn doorrookt baardbrandertje, hetgene hij reeds meermalen onder zijn verhaal gedaan had, en ging voort:

‘Hoorkt nui 'ne keer goed. De franse breemakers[7] gengen nor 't huizeke fa' Kobie Lappers; ze waren wê' mee e' stik of twaleve. 't Was rond[8] de noene[9], Kobie en Belle en Rozeke zaten an de tafele bezeg mee eten: Dor en was niemand fan de drije, die e word sprak, ze waren a' te stijf gepakt en ze verwachttegen alle momenten de franse bloe'zuiërs. Mee eene keer hoore' z' op de weeg, die deur den bos liep, 't getrampele fa' mansen: Kobie werd soo bleek as 'e slooplaken en bekeek sijn vrauë ê' zijn dochtere, die opgesprongen waren fa' verschuitsthid[10]. Kobie en hoo' den tij'

(1) G e s c h a p p e e r d , geëchappeerd (*Fr.* échapper), ontsnapt.
(2) S c h o u z i j n , bang zijnde.
(3) H o ô n , hadden.
(4) O p z i j n o v e n a n t (*Fr.* à l'avenant), naar evenredigheid.
(5) D e u ë n i e , deugniet.
(6) S c h o u l d e , schalie, lei.
(7) B r e e m a k e r s , breedmakers, windmakers, bluffers.
(8) R o n d , om, omtrent.
(9) N o e n e , de middag.
(10) V e r s c h u i t s t h i d (van v e r s c h u t t e n , verschieten), schrik, ontsteltenis.

nie' fan op te stane, of de deure vloog open en de razege bende sprong binnen. Eene fan de twaleve grabbelge[(1)] Tonie bij de kele:

'Wor es ouë zeune? briesteg'[(2)] hi in 't frans; wor es ouë zeune, bêt' de flamé[(3)]? G'en weet het niet? We zillen ô 'en danske leeren! An de groote Napoleonk nie' gehoorzaam zijn!....We zillen ô leeren!'

En dormee schutteg' hi den brave Kobie, da' de mans zijn herte kraaktege.

Rozek' en Belle waren fan 't eest af rechte gesprongen, zoo as ek gezaïd hê': ze wildegen Kobie gaan halpen; mor Rozeke werd deur 'nen anderen schobijak faste gegrepen. En teuns werd da' maïske leelek meshandeld, soo leelek, dat 'en Kristene ziele er zonder grauwele nie' en kan op denken; de moedere zag datte, hoe da' se mee hêr dochtere leefdegen: lenk en leeuwinne spronk se veuruit, mor ze moest 't mee hêr leven bekoopen: ze liep plat op 'nen uitgestokene savele[(4)], die dwees deur hêr lijf genk; ze liet 'ne groote schreem en ze viel: 't was e' lijk!....

Hier zweeg de verhaler; hij, zoowel als elke aanhoorder, was diep aangedaan.

'Hoe schreekelek!' riep een der werklieden.

'Zukken wrêe dengen en hêk 'k fa' z'leven nie' gezien of g'hoord!' luidde het op eene andere plaats.

'Die tiegers!....Da' z'ek onder mijn' handen hoo, z'en zoôn der nie' g'heel uitkommen! Die tiegers!....' knarste een jonge, welgespierde kerel.

'Was 't ermee gedaan?' vroeg nieuwsgierig de huisbaas.

'Was 't ermee gedaan? Nee', neen 't!....As Kobie zijn vrauë diene schreem hoordege geên, werd hi verroet[(5)] fa' koleere[(6)]; zijn ooën schoten gaïsters[(7)] en lenk 'ne leeuw snukteg'[(8)] hi hem los uit d'handen fan de fransman, die hem schuttege; hi paktege zijn bijl, dat op de' grond te'ën de muur stond; en dormee sloeg hi in 't wilde. Den eesten die hi trof, was 'nen dikken mee 'ne rossen bord; 't bijl sleerdege[(9)] tsussen zijnen nekke: Mordié! was zij' leste word, en dormee was hi weeg: 't Was 't tweede lijk!...

Nui waren amaal de fransmans nor Kobie gesprongen, die nog eenen zijne schauwere afgekapt hoo'! En eene gaf hem 'en steke i' zijn zije: 't bloe' spronk er mee 'en beke uit; hi liet zijn bijl vallen, hi wankelge 'ne keer en hi viel: 't was 't er ook mee gedaan....Rozeke was kalek[(10)] gevallen!'...

Nog eens hield Lange Jan op, hij kon niet meer voort. Allen hijgden van ontroering. Het was alsof ze ooggetuigen van het feit waren geweest.

Na eene poos stilzwijgen, waarop elk met kracht aan zijne pijp had getrokken, als wilde men de ontroering wegdampen, sprak de huismoeder:

'En teuns, Lange Jan, en teuns?'....

'En teuns?....Mij Grootvare zalegere, God wilt zijn ziel' hên! zeï da

(1) G r a b b e l g e , van g r a b b e l e n , verwanten vorm van grijpen.
(2) B r i e s t e g ', van b r i e s c h e n , hier: al brieschende (woedend) roepen, schreeuwen.
(3) B ê t e d e f l a m é , voor b ê t e d e f l a m a n d , hond van een Vlaming.
(4) S a v e l e , sabel.
(5) V e r r o e t , verwoed.
(6) K o l e e r e , woede.
(7) G a i s t e r s , gainsters, gensters, vonken, (vuur).
(8) S n u k t e g ', van s n u k k e n , trekken, rukken.
(9) S l e e r d e g e , van s l e e r e n , slieren, glijden.
(10) K a l e k , kwalijk, onwel, buiten zich zelve.

se 's anderdaas 's morrents Rozeke vonden doo' li'ën in de Rozzebos: 't was ook 'e lijk!....En in de plootse fan 't klei'[1] leemen huizeke fa' Kobie Lappers en za'ën z' anders nie' meer as 'nen hoop assene....en in die assene la'ën de zwarte, deurbrande beenen fa' Kobie Lappers en Belle!....

'Wat es 't freed!' riep een oud mannetje. 'Wat es 't freed!....Mijn herte es soo kauwt as ijs!'....

'En dat hên de fransmans gedaan?....'k En zoo 't fa' z' leven nie' geloofd hên!' sprak een tweede.

''k Geloove, da' dat geen mansen en waren, da' waren duvels!' ontviel een andere.

'Zee, da' maakt mij razeg!' was des jongelings roep: 'Da' maakt mij razeg!'

'Da' 't nui nog moest veurevallen, 't en zoo toch nie' meer gebeuren, zille!....As 't ekikke ôder zêë!....Hoe da' se da' keunen laten plootse grijpen, dor en kan ik nie' uit[2]!'....

''t Doet[3], 't doet! jongene!....da' 's gemâllek om verstane: de fransen waren teuns overal meestere: G'heel de weereld was 't ôdere. En ze deên wa' da' se wildegen,' sprak de huisbaas. 'Nui en zoo dat nie' meer gebeuren, mor teuns? Teuns was 't 'en ander spel!'

'Mor, hoe es 't mee Tonie afgeloopen en mee de vier andere, die ôder geboorgen hoôn?' vroeg het oude ventije.

'Mee Tonie?....Grootvare zalegere, God wilt zijn ziel' hên! verteldege, dat hi a'tijd in de Rozzebos bleef, mee nog e stik of tien ander dizarteurs, dat hi mee zij' klein bendeke de fransmans feel kâ gedaan hee't; en veur 't leste, dat hi hem teën Napoleonk verklaard hee't te Waterloo: Ze vochtegen dor as leeuwen, zaï Grootvare, en zijn der masschien amale gebleven; God wilt ôder ziel' hên!'

Isidoor Teirlinck.

Waarom den uil 's nachs moe' vlieën. (Zegelsem.)

De veuëls[4] vloën 'ne keer om 't hoogst. En niemand en koest soo hooë vlieën as den arend: Iedereen hoo wel geprobeerd om hooër te keunen, mor 't en luktege niet; en den arend bleef meestere. Toch wildege 't keunenkske[5] ook 'ne keer kampen, 't klaïnste veuëlke teën de grootsten. En ze sloeën alle twieë ôder fleurikken[6] open en ze begoesten. Mor z'en waren nog zoo hooë niet as den torre van de kerke of 't keunenkske werd

(1) Klei', klein.
(2) Dor en kan ek nie'uit, dat is niet te begrijpen.
(3) 't Doet (letterlijk: het heeft plaats, gebeurt) - toch wel; in 't algemeen gebruikt als bevestiging, zooals 't en doet als ontkenning.
(4) Veuëls, veugels, vogels.
(5) Kennenkske, winterkoninkje.
(6) Fleurikken, vlederikken, vlerken.

moe: 't was afgevloën. Watte nui gedaan? 't Hoo seffis ra' gevonden: 't Zettig' hem nere op de stert van den arend. En mee dat 't soo kleine was en nie feel en woog, en werd 't den arend nie geware. En as den dezen zoodanig af was, dat hi zijn fleurikken nie meer en koest opheffen, teuns vloog 't keunenkske van de stert omhooë en won de prijs teën al de veuëls, klaïn' en groote.

De slimmighid hoo de macht overwonnen.

Ge keunt païzen hoe al d'ander veuëls dor moesten beschoomd staan: 't Was schoomtelijk ook moete verliezen teën azoo e klaïn, klaïn biestse[1]. En as 't keunenkske en den arend beneen op de grond kwomen, teuns en koesten ze 't keunenkske veur ôder ooën nie' meer zien. En ze zaten er amaal achtere om 't mee ôderen bek doo' te pikken. Mor 't orm veuëlke zag en holleke in en branke[2] en 't kroop er in. En da' holleke was zoo nauwe, dat er anders niemand nie deur en koest as 't keunenkske.

De veuëls hielden raad om te ziene, wa' ôder te doe' stond, en ze trokken lootse om te weten wie op wacht moest staan veur. 't holleke van de branke: 't Keunenkske moest azoo van hongere sterven, païsdege ze. En 't lot viel op den uil. As den uil dor nui eenigt' uren veur 't hol gezeten hoo kreeg hi vaak: Hi stak zijnen bek tsussen zijn pluimen en hi sliep. 't Keunenkske, da' van tij' tot tijd al komme' leunken hoo[3], want 't kreeg hongere, 't keunenkske zag datte en, zoo rap as 't raïnt[4] en wouit, 't kroop uit sij' gootse en 't liet den dommen uil voortslopen.

En as d'ander veuëls dat hoordegen, dat 't keunenkske geschappeerd was en den uil i' sloop was gevallen, teuns waren ze zoo duvels kaad op den uil, da' z'hem nie meer en koeste' lijën of verdraën; hi en most in ôder kompenie nie meer kommen. En as hi ne keer wildeg' uitvlieën, hi moest het 's nachs doen.

En doromme es den uil 'ne nachtveuële en zêën de mansen dat 't 'ne' louôrd[5] es. En doromme heete' ze e' loui kind, da' nie wel en leert en op zij' werk i' sloop valt, 'nen uil.

Isidoor Teirlinck.

Brugsche vertellingen.

I. Menheere de Mône.

Der was e keer en soldòot[6], en je[7] kreeg zen congé. En je gink zo verre, zo verre, toe dat hij noch huis noch stake meer en zaeg. En ôs 't begost avend te worden, je kwaem an en speloenke.

Der stond dòr en oukd' iffrouw' an de deure, en je vroeg: ‘Iffrouwe, zou 'k hier van den nacht nie kunnen slapen?’

(1) B i e s t s e , beestje.
(2) B r a n k e (*Fr.* têtard), knotwilg.
(3) A l k o m m e l e u n k e n h o o , al had (was) komen l o n k e n , gluren.
(4) R a ï n t , regent (*Eng.* to rain).
(5) L o u ô r d , luiaard.
(6) De *ò* en *òo* in deze vertellingen hebben den klank der *o* in het Fransche *or*.
(7) J e , ie, hii, hij.

‘Ba[1] jò je, men vriend, zy mò zo goed van binnen te kommen.’

't Was winter en koukd, en de soldòot was moê; zo[2] iffrouwe leeded' hem in en kamer, wòr dat er e groot vier brañdde[3], en ze gaef hem hertelik t'eten en te drinken en en keesse[4] en en boek om in te lezen.

Os hij hertelik geeten en gedroenken hade, je begost in zen boek te lezen, en der kaem dòr e kleê mannetji vooren[5]: ‘Meester, wa blief je?’

‘En beuze mè gald[6],’ zei de soldòot.

Zo 't mannetji gink deure[7], en 't keerdet' e letji dernòor weêre, met en beuze mè gald. De soldòot staek z'in zen zak, en je gink nò ze bedde.

's Anderdags 's nuchtens òs hij geeten en gedroenken hae, je bedankted' iffrouwe, en iffrouwe zei: ‘Men vriend, moe je gij nog verre gòon?’

‘Ba ja 'k, iffrouwe, 'k moen nog wal hoeñderd duist uren verre gòon.’

‘Os je gij nog zo verre moe gòon, je zò gij men broêre de Dagsterre, en men broêre de Mòne, en men broêre de Zunne wal zien; en doet hunder de compelmenten van hunder zuster, die in de speloenke weunt, en zegt dat 't nog òlsan[8] wal mè me gòot.’

De soldòot beloofde van 't te doene, en je kreeg nog en zak mè gald, en je bedankted' iffrouwe, en je gink voort.

Zo ôs hij gheel den dag zo zeere, zo zeere gegòon hae, je kaemp 's navens an en schoone stad. Je gink d'een stròot' uit en d'ander stròot' in, toe dat hij an en hemelsblauwe poorte kwaem met en zalver sterre derup geschilderd, en der stond er boven te lezen: ‘Hier weun menheere de Dagsterre.’

De saldòot kloenk[9] en 't meisse kaem voort[10].

Is 't hier da menheere de Dagsterre weunt?’

‘Jò 't.’

‘Zou 'k hem nie kunnen e kèe spreken?’

‘'k Zòl 't e kèe gòn vragen.’

‘Menheere de Dagsterre, der is dór en man die je geeren zou spreken.’

‘Zegt dat hij mò binnen en[11] komt.’

De soldòot kaem binnen, en òs hij zen hoed òfgedòon hadde, je zei: ‘Menheere de Dagsterre, j'hèt de compelmenten van je zuster die in de speloenke weunt, en ze lòot weten, dat 't nog òlsan wat met heur gòot.’

‘Ha, ha, ha! Is ze dòr nog e kèe met heur compelmenten? 't Is effen hoenderd duist jòor da 'k nog e kèe de compelmenten ghed hên. Wè je gij hier eten?’

‘Hè ba ja 'k, menheere,’ zei de soldòot.

‘Meisse, dekt de tafele.’

't Meisse brogt e tafeltji lik e puppetafeltji, en 't was òl eve kleene;

(1) B a , be, bel, wel.
(2) Z o , algemeen aanwijzend woord, dat dient om eenig verband tusschen de zinnen te brengen; te vergelijken met ons e n t o e n , dat meer bepaalde beteekenis heeft.
(3) Achter de ñ wordt een zwakke keelklank gehoord.
(4) K e e s s e , keers, kaars.
(5) V o o r e n , te voorschijn, voor den dag; bijw. als b u i t e n , b i n n e n enz.
(6) G a l d , geld; in Vl. zeer gewone overgang van de *e* voor de *l*.
(7) D e u r e , door, er van d o o r , weg; als voorz. d e u r .
(8) O l s a n , als aan, al aan, steeds.
(9) K l o e n k , klonk, belde.
(10) V o o r t , zie boven bij v o o r e n .
(11) E n , m ò - e n , vergel. 't *Fr.* ne que; bij Huygens; ‘al e n was 't m a a r wind op zij.’

de taljoren[1] wòren lik kleene teeltjis, de broòn wòren lik mokskis[2], de glòzetjis lik viñgerhoên, en je kost wal drie stikken vleesch gelijk in je moeñd steken. De soldòot en 't meisse z'haên zijnder[3] zo en grooten hoeñger, ze staken òlsan gheele broôn in hunder moeñd.

‘J'eet gijnder zo vele, je zou 't gijnder wal òllemòlle upeten!’

‘Hè, menheere,’ zei 't meisse, ‘'t is da me mijnder zo en grooten hoeñger hên.’

Os ze gedòon haden met eten, menheere de Dagsterre vroeg an de soldòot: ‘Wè je gij van den nacht hier slapen?’

‘Hè ba ja 'k, menheere,’ zei de soldòot.

Zo de soldòot bleef dòr slapen en 's anderdags 's nuchtens òs hij gedroenken hade, menheere de Dagsterre vroeg: ‘Men vriend, moe je gij nog verre gòon?’

‘Ha wal, ba ja 'k, menheere, 'k moen nog wal hoenderd duist uren verre gòon.’

‘Os je gij nog zo verre moe gòon, je zò gij men broêre de Mòne en men broêre de Zunne wal zien, en doet hunder de compelmenten van me, en zegt dat 't nog òlsan wal mè me gòot.’

‘'k Zòl 't doen,’ zei de soldòot. En je bedankte menheere, en je kreeg en beuze mè gald, en je gink voort.

Zo je gink gheel den dag zo zeere, zo zeere, en je kaemp 's navens an en groote stad vul mè schoon' huizen en schoone kerken, en òs 't begost avend te worden je kwaemp an en hemelsblauwe poorte met en goukde[4] mòne derup geschilderd, en der stond derboven geschreven: ‘Hier weun menheere de Mòne.’

De soldòot kloenk; 't meisse kaem voort en je vroeg: ‘Zou 'k menheere de Mòne nie kunnen spreken?’

‘'k Zol 't e kèe gòn vragen.’

't Meisse gink weg en kaemp e letji[5] dornòor weêre en ze leede de soldòot bij menheere de Mòne.

‘Dag, men vriend, wat is er van jen dienste?’

‘Menheere de Mòne, j'het de compelmenten van je zuster die in de speloenke weunt, en van jen broêre de Dagsterre, en ze lòten weten dat 't nog òlsan wal met hunder gòot.’

‘Hoe, hoe, hoe! Zijn ze dòr weêròl met hunder compelmenten? 't Is effen hoeñderd duist jòor dat ze nog e kèe de compelmenten gedòon hên. Wè je gij mè mijn eten?’

‘Ba ja 'k, menheere,’ zei de soldòot.

‘Meisse, dekt de tafele.’

't Meisse dekte de tafele. De glòzen wòren zo groot òs eemers, der kaemp e gheel kòlf[6] up tafele, de broôn wòren zo groot lik wagewielen, de kan-

(1) T a l j o r e n , teljoor, tafelbord; naast 't *Vl.* teil, 't *Fr.* tuile, 't *Hd.* Teller.
(2) M o k s k i s , zie blz. 15, aant. 5.
(3) Z i j n d e r , z e h a ê n z i j n d e r , zij hadden (zijlieden); zoo ook z i j n d e r , gijlder, gilder, gijlieder, gijlieden, en w i j l d e r in gelijksoortige vormen.
(4) G o u k d e , gouden, evenals k o u k d e voor koude en o u k d e voor oude.
(5) L e t j i , weinig (tijd); vergel. luttel, *Gron.* lutje.
(6) K o l f , kalf.

nen mè bier wôren zo groot lik hòlven[(1)], en de soldòot hae rooi[(2)] dat hij en hòlve boetrham aet.

‘Hè je gijnder geen hoeñger dè?’ vroeg menheere de Mòne.

‘Hê ba ja me, menheere,’ zei de soldòot, ‘mò 't is dat 't òl zo e groote stikken zijn.’

Zo òs ze gedòon haden met eten, menheere de Mòne vroeg an de soldòot: ‘Wê je gij van den nacht mè mijn gòn schijñgen?’

‘Hè ba ja 'k, menheere,’ zei de soldòot.

‘Meisse, gò, kijkt e kèe òs 't klòor weêr is.’

‘Menheere, 't is overtrokke lucht.’

‘Men zòn e letji met de kòorte spelen.’

Os z'òl lange gespeeld haên, en dat de soldòot hòost òl menheeres gald gewonnen hae, 't meisse kaem zeggen dat 't klòor weêr was, en ze kropen alk in e ledekantji, en der schoeñgen[(3)] dien nacht twee mònen.

Os 't begost dag te worden, en dat de soldòot gheel de wereld gezien hade en òl de steên, en de busschen, en de kerken, en de kasteelen, de ledekantjis kamen òlsan leeger en leeger toe an menheere de Mònes poorte, en ze trokken dòr binnen.

Os ze binnen wòren, Menheere de Mòne vroeg: ‘Men vriend, moe je gij nog verre gòon?’

‘Ba ja 'k, menheere, 'k moen nog wal hoeñderd duist uren verre gòon.’

‘Os je gij nog zo verre moe gòon, je zò gij men broêre de Zunne wal zien, en doet hem de compelmenten en zegt, òs hij nog e keer iklips[(4)] kom maken, da 'k hem zòl slòon mè men ijzer hañdschoe, en keert ton weêre, en zeg me wat dat hij gezeid héet.’

En je gaev' hem en beuze mè gald, en de soldòot gink deure.

De soldòot gink voort, en je kwaemp tegen avend an zo en dònege[(5)] schoone stad, dat hij nog nooit zo geen schoone gezien en hade. En òs hij òl lañge gegòon hade, je kaem dòr an en goukde poorte met en diamañte zunne derup geschilderd, en der stond boven de poorte: ‘Hier weun menheere de Zunne.’

De soldòot kloenk, 't meisse deê open en je vroeg: ‘Is menheere de Zunne nie t'huis? Zou 'k hem nie kunnen spreken?’

't Meisse gink nò binnen. ‘Menheere, der is dòr en soldòot die je geern zou spreken.’

‘Zegt dat hij mò binnen en komt.’

‘Menheere zegt da je mag binnen gòon, mò je moe jen zakneusdoek voor jen oogen doen, vàn[(6)] menheere de Zunne is te klòor, je zou kunnen blend worden.’

De soldòot gink binnen, en òs hij goên dag gezeid hade, menheere de Zunne vroeg wat dat er van zen dienste was.

‘Menheere,’ zei de soldòot, ‘j'hèt de compelmenten van je zuster die in

(1) Hòlven, halve tonnen.
(2) Rooi, moeite.
(3) Schoeñgen, van schingen, licht geven, *Fr.* luire; in beteekenis onderscheiden van schijnen, *Fr.* paraître.
(4) Iklips, eklips.
(5) Dònege, danig, buitengemeen.
(6) Vàn, 'tzelfde van dat voorkomt in daarvan = daardoor.

de speloenke weunt en van jen broêre de Dagsterre, en ze lòten weten dat 't nog òlsan wal met hunder gòot. En j'hèt ook de compelmenten van jen broêre de Mòne, en je lòot weten, òs je nog e keer iklips tegen hem kom maken, dat hij je zòl slòon mè zen ijzer hañdschoe.'

'Keer gij weêre nò men broêre de Mòne,' zei menheere de Zunne, 'en zegt hem da 'k nie benauwd en zijn, en òs hij me kom slòon mè zen ijzer hañdschoe, da 'k hem zòl slòon mè men ijzern hañdboom. Wè je gij van den nacht hier slapen?'

De soldòot bleef er slapen en 's anderdags 's nuchtens je kreeg en geheele zak mè goukde gald en je vertrok.

De soldòot gink gheel den dag en kaemp 's navens an de poorte van menheere de Mòne. Os hij bij menheere de Mòne gekommen was: 'Menheere,' zeid hij, 'j'hèt de compelmenten van jen broêre de Zunne, en je lòot weten, òs j'hem zòl slòon mè jen ijzer hañdschoe, dat hij je zòl slòon mè zen ijzern hañdboom.'

''k En zijn nie benauwd,' zei menheere de Mòne. 'Wè je gij hier eten en van den nacht mè mijn gòn schijñgen?'

De soldòot was seffens content, en z'hielen dien avend kerremesse. Os ze gedòon haên met eten, 't meisse gink gòn kijken hoe dat 't gink met de lucht, mò ze was nog e keer overtrokken en ze zetten hunder weêr an 't spelen met de kòorte.

Os z'òl en toe lañge gespeeld haên, 't meisse kaem zeggen dat 't weêr upgetrokken was. Zo de ledekantjis kamen weêre, ze kropen in alk eentji, en de soldòot staek òl dat hij hade in 't zijne, en der schoeñgen nog e keer twee mònen. Ze schoeñgen gheel de weereld deure, toe an de stad wòr dat de soldòot weunde. 'Is dat dòr joun huis?' vroeg menheere de Mòne.

'Jò 't, menheere,' zei de soldòot.

'Os dat dòr jen huis is, 'k gòn ik joun ombleege(1) lòten an je vòders deure.'

En je liet het ledekantji neêre juist up 't plankier(2). De soldòot pakted'er òl ze gald uit, en je naemp òfscheed van menheere de Mòne, en je zetted' hem up de zille(3).

's Anderdags 's nuchtens òs de vòder wakker wier, je voenk zen zeune dòr zitten en ze wòren òlle twee òl eve blije da ze mekander zagen. Ze droegen 't gald in huis en ze leefden nog stijf(4) lañge, en ze wòren de rijkste en de gelukkegste van de stad.

II. Meester Gauwdief.

Der was e keer en borinne en z'haed en zeune en j'heette Jan, en je most òltijd de koeijen wachten(5).

Zo Jan kaem e keer t'huis en je zei: 'Zè, moeder, 'k en wil de koeijen

(1) O m b l e e g e , om(b)leeg, omlaag.
(2) P l a n k i e r , stoep, trottoir.
(3) Z i l l e , sulle (*Hd.* Schwelle, *Fr.* seuil), drempel.
(4) S t i j f , zeer.
(5) W a c h t e n , bewaken, hoeden.

nie mèe wachten. 'k Gòon ik deure; 'k gòn men kost gòn zoeken om rijkke te worden.'

En je gink zo verre, zo verre, toe an en busch, en der kaem dòr en gheele bende met heeren uit den busch òl eve schoon gekleed mè kazakken[1] mè goukde galons en ze pakten hem vast: 'Wòr gò je gij?'

''k Gòn ik gòn zoeken om rijkke te worden zoeñder werken.'

'Hè wè, kom bij ons.'

'Wat doe je gijnder?'

'Stelen en rooven, mò m'en doen niemand dood.'

'Hè wè da 's goed, 'k zijn content.'

Zo je gink hij meê, en ze stolen en ze roofden overòl bij dage en bij nachte òl da ze kosten krijgen, en je kost hij den besten stelen, en in een, twee, drie was hij kaptein van de bende, en z'heeten hem meester Gauwdief.

Zo òs hij dòr òl lañge bij was, en da z'òl veel gald haden en veel goed, je vroeg ze part en je zei: ''k Gòon ik nò men huis.' Zo ze gaven zijnder hem ze part, en je gink hij nòr huis.

't Was in de winter. Je klopted' hij an zen deure en zen moeder deê open

'Wel, dag, morke, leef je nog?'

'Hè wel, menheere, 'k en kennen ik jou niet.'

'Morke, 'k ben ik Jan, lòo me gij mòr in.' En je gaef hij heur seffens gald om brood en houkt.

'Och, morke, 'k ben ik nu zoo rijke.'

'Wel, menen[2] Jan, wòr hè je gij dat òl g'hòld[3]?'

'Ol van stelen en rooven.'

'Wel, menen Jan, 'k gòn ik moeten nò menheere den Baljuw gòon, en 'k gòn ik hem dat òl moeten zeggen.'

'Ja, morke, gò gij mòr en zegt da 'k ik meester Gauwdief zijn.'

Zo tsanderdags ze gink nò menheere den Baljuws, en ze kloenk zij, en 't meisse deê open.

'Is menheere den Baljuw niet t'huis? 'k Moen hem spreken.'

'Jò j'.'

Menheere den Baljuw kaemp voort. 'Menheere den Baljuw, men zeune is dòr òfgekommen[4], en j'is zo rijkke en zo schoone gekleed, òl schonder òs gij, menheere den Baljuw.'

'Ja, Nalle[5], wòr héet hij dat òl ghòld?'

'Ol van stelen en rooven, menheere den Baljuw, en j'héet meester Gauwdief.'

'Ol van stelen en rooven! Nalle, weet je gij wal da 'k jen zeune gòn moeten pakken?'

'Hè ba j'en doet[6], menheere den Baljuw, j'en gò gij men zeune nie moeten pakken.'

(1) K a z a k k e n , een groot overkleed voor mannen. (*Fr.* casaque.)
(2) M e n e n J a n , mijn Jan. De Vlamingen gebruiken veel den vierden naamval voor den eersten (vierde naamval van nadruk).
(3) G'h ò l d , gehold, gehaald.
(4) O f g e k o m m e n , aangekomen.
(5) N a l l e , Pieternel, Petronella.
(6) J'e n d o e t , zie bl. 1, aant. 3.

‘Nu, zegt e keer dat hij me kom spreken.’

Zo ze gink zij nòr huis en ze zei tegen heur zeune: ‘Och, Jan, 'k ben zo benauwd, je moe menheere den Baljuw gòn spreken en je gò je zeker pakken.’

‘Ba j'en doet, morke, j'en moe nie verlegen zijn, j'en gòt hij mij nie pakken.’

Zò je gink hij nò menheere den Baljuws, en je kloenk hij dòor, en 't meisse deê open.

‘Is menheere den Baljuw nie t'huis? 'k Moen hem spreken.’

Zo menheere den Baljuw kaemp voort.

‘Dag, menheere den Baljuw.’

‘Dag, Jan. Jan, 'k hên ik gehoord, da je gij zoo rijkke zijt en dat je gij meester Gauwdief zijt, weet je gij wal da 'k ik jou gòn moeten pakken?’

‘Ba j'en doet, menheere den Baljuw, 'k hên ik wal vele gestolen en geroofd, mò 'k en doen ik da nie meer.’

‘Hurt[(1)] e kèe[(2)], Jan. Je zij gij meester Gauwdief, en òs je drie dieften kan doen die 'k je gòn zeggen, 'k en gòn je nie pakken; mòr òs je da nie en kan, 'k gòn j'in 't kot steken.’

‘Menheere den Baljuw, 'k en zijn nie benauwd, zeg mòr wat da 'k moen stelen.’

‘Je moe van den nacht 't oeñderste laken van me bedde stelen.’

Zo je gink hij nò zen huis, en je makted' hij en veñt van stroo en je gink hij 's nachts met e leêrtji en met die veñt van stroo up zen rik nò menheere des Baljuws, en je stalded' hij dat an de veister en je kroop hij in en hoekski.

Zo[(3)] 't wòoide en da stroo begost te schravelen[(4)] en menheere den Baljuw die nie en sliep en den dief verwachte, sproenk uit ze bedde en je zei tegen zen vrouwe: ‘Der zijn dieven up de platse,’ en je liep met zen pistole nò bachten[(5)], en bij de wijle[(6)] kroop Jan zeer[(7)] in huis, en je zei: ‘Vrouwe, 'k hên den dief geschoten. Schuift toch e betji, 'k en hên geen laken; schuift toch e betji, 'k en hên geen laken.’

Zo je trok hij òl zeere da laken bij, en je rolde 't ineen, en je zei: ‘'k Gòn nog e keer gòn kijken nò den dief.’

Zo in tusschentijd menheere den Baljuw kaem binnen, en je zei tegen zen vrouwe: ‘Vrouwe, den dief is dood, 'k hên hem dòr achter d'hage gesleept.’

‘Ha wal, man, wòrom hê je da gedòon? Ha j'hem nog e betji lòten leven, 't was misschien en man die geen brood en hade!’

‘'t Was zen schuld, j'en most mò nie kommen stelen,’ zei de man.

Zo 's anderdags 's nuchtens 't meisse gink het bedde òftrekken, zo ze gòt òl zeere geloopen bij iffrouwe, en ze zegt: ‘Ha wal, iffrouwe, 't oeñderste laken is weg van je bedde.’

(1) H u r t , zie bl. 11, aant. 1.
(2) E k e e , een keer.
(3) Z ò , zie bl. 21, aant. 2.
(4) S c h r a v e l e n , frequent. van s c h r a v e n , waarvan de versterkte vormen s c h r a b b e n en s c h r a b b e l e n , krabbelen, schuren, ritselen.
(5) B a c h t e n , zie bl. 14, aant. 3. - Te Brugge een tuin of opene plaats a c h t e r het huis.
(6) B i j d e w i j l e , het bijw. terwijl (te der wijle).
(7) Z e e r , zie bl. 4, aant. 3.

Alla[(1)], alla, je zij zot, j'hè 't entwòr[(2)] lòten vòllen.'

'Iffrouwe, 'k hè 't overôl gezocht, en 't en is nievers nie te viñden.'

Zo de vrouwe zei tegen heur man: 'Man, 't oeñderste laken van ons bedde is weg.'

''t Zò wal uitkommen,' zei de man.

En ze kloenken an de deure. 't Meisse deê open en 't was meester Gauwdief: 'Zè[(3)], menheere den Baljuw, dòr is 't oeñderste laken van je bedde.'

'Jan, 'k zijn gheel content van je, mò 't en zòl van den avend zo wal nie gòon.'

'Menheere den Baljuw, wa moen ik 't avend doen?'

''t Beste peerd van me stòl stelen.'

'Is 't mò dadde? Menheere den Baljuw, dòrmeê en zijn ik nie verlegen.'

Zo Jan gink nò zen huis, en menheere den Baljuw zei tegen zen knecht: 'Pier, der zijn peerdedieven up de prochie, j'en mag van den avend nie slapen gòon, je moe gheel de nacht waken in 't stòl, vàn ze zoên gemakkelik 't beste peerd van me stòl kommen stelen.'

''t Is gheel wal, menheere den Baljuw, z'en zôn 't beste peerd van je stòl nie stelen, 'k zòl gheel de nacht wakker zijn.'

Zo meester Gauwdief kleeded' hem in en oukd en oukd wuvetji[(4)] met e gelap mañtelijntji en e slecht kabòzetji[(5)] an zen òorm, mè twee flaschtjis derin, 't eene mè slapdrank en 't ander mè giniver en je gink hij òl sukkelen met e krikski[(6)] en je lei hem tegen de poorte van 't stòl. En je laeg hij dòr zo te klagen: 'Och aije, och oeije! 'k zijn zo slecht, och 'k gòn sterven, och aije!'

Zo Pieter die in 't stòl was, hoorde dadde, en j'hae zo en compassie, en je deê de poort open, en je zaeg dòor dat òorm ouk wuvetji zitten: 'Ha wal, gij òorm ouk slortji[(7)], wat doe je gij hier?'

'Och, bòos, 'k zijn zo slecht! 'k hên van dage nò den docteur geweest, en 'k zijn nog wal en ure van men huis, en 'k en kan nie t'huis geraken. Och, mag ik toch van den nacht hier bluven?'

'Ah wal, ba jò je, gij òorm dutstji[(8)], 'k gòn dòrmee nog gezalschap hên.'

Zo je liet hij 't wuvetji in, en je smeet hij dòr wa stroo om up te rusten, en meester Gauwdief zetted' hem neêre en je dronk e slokski uit ze flaschtji: 'Och, 't is zoo goed, da versterk men herte.'

'Is 't zo goed? zou 'k nie meugen e betji proeven?'

'Och, ba jò je, bòos.'

En meester Gauwdief gaef hem 't flaschtji mè slapdrank, en Pier proefded'ervan. 'Och, 't is zoo goed,' zei Pier, 'hoeveel héet da gekost?'

'Nege stuivers, bòos.'

'Mag ik het gheel uitdrinken, bazinnetji? 'k zò je de nege stuivers weêre geven.'

(1) A l l a (van 't *Fr.* a l l e r), hier: loop heen.
(2) E n t w ò r , entwaar, oorspronkelijk etwaar. (Vergelijk het *Duitsche* e t (was)), ergens.
(3) Z è , zie.
(4) I n e n o u k d e n o u k d w u v e t j i , als een heel oud vrouwtje.
(5) K a b ò z e t j i , mandje (*Fr.* corbeille, corbeyau?)
(6) K r i k s k i , krukje.
(7) S l o r t j i , sloortje.
(8) D u t s j i , (van d u t t e n) arme bloed, stumper.

‘Och, jò je.’

En je gaef hij nege stuivers, en je droenk het gheel en gansch uit. Zo Pieter begost te slapen dat hij roenkte, en meester Gauwdief smeet ze krikski weg en stalde[1] de poort open, en je sproenk up 't beste peerd, en je reê dermeê weg.

Zo menheere den Baljuw stond òl gheel vroeg up om te zien hoe dat òl gegòon was, en òs hij in 't stòl kaem, Pier laeg te slapen en 't beste peerd was weg.

‘Pier, Pier,’ riep menheere den Baljuw, ‘je ligt hier te slapen en 't beste peerd is weg.’

‘Och, menheere den Baljuw, der is en tooveresse geweest die me betooverd héet, en 'k zijn in slape gevòllen, en 'k en hên niemendòlle ghoord.’

In den nuchtend meester Gauwdief kaem te peerde gereên, en je kloenk an menheere den Baljuws; menheere den Baljuw deê open en je zei: Menheere den Baljuw, 'k briñgen je je beste peerd weêre.’

‘Jan, dat is òl wal, mò 't en zòl van den nacht zo wal nie gòon.’

‘Menheere den Baljuw, wa moe 'k nu stelen van den nacht?’

‘Je moet de kerke bestelen.’

‘Os 't mò dat en is, menheere den Baljuw, 'k en zijn dòrmeê nie verlegen, da 's nog 't gemakkelikste van òl.’

Zo òs 't avend was, Jan gink nò 't lof en òs òl de menschen uit de kerke wòren, je lei hem in e zitsel[2] oeñder en bank, en de koster deê de kerke toe. En òs 't azoo tiene was, Jan omstaek[3] en keesse en je gink overòl gòn zoeken toe in 't sakerstier, en je voenk dòr kleêren van en ingel. Zo j'omstaek òl de keessen die in de kerke wòren van d'eeste toe de laste, en je kleeded'hem in en iñgel, en je klipte de klokke, en je gink zitten up den hoogen autòor[4].

Zo de paster òs hij hoorde da ze klipten, liep nò de koster en zei: ‘Koster, hè j'entwien[5] in de kerke gesloten? 'k zijn zo benauwd, ze klippen.’

‘Hè ba neen ik, menheere,’ zei de koster.

‘Gò meê, koster, me gòn e keer gòn kijken wat dat 't is.’

En ze giñgen, en ze zagen dat de kerke gheel in lucht was. De koster deê de kerk open, en òs z'inkwamen, ze zagen òl die keessen brañden, en en iñgel up den hoogen autòor zitten, en ze vielen up hunder knien en de paster zei: ‘Och, iñgel Gods, hên m'entwor[6] in misdòon, zeg het ons toch.’

‘'k Ben den iñgel Gods, 'k ben van God gezonden. 'k Kommen zeggen da j'Onze Vrouwe en Sint Joossep en gheel de kerke up hunder beste moe kleên en morgen en groote feesdag vieren.’

‘Och, iñgel Gods, me gòn dat doen.’

En de paster en de koster z'hòlden ol de pareerementen[7] en 't zalver-

(1) S t a l l e n , stellen, zetten.
(2) Z i t s e l , zitbank, kerkbank.
(3) O m s t a e k , ontstak.
(4) A u t ò o r , altaar.
(5) E n t w i e n , vergelijk entwor.
(6) E n t w o r , zie bl. 27, aant. 2.
(7) P a r e e r e m e n t e n , versierselen.

werk uit, en ze kleedden de kerke up ze beste, en ze deijen de beelden òl hunder juweelen an, en òs 't gedòon was ze zeijen: 'Iñgel Gods, is 'tnu wal?'

En den iñgel zei: 'Jò 't,' en ze giñgen deure.

Zo òs ze weg wòren, Jan deê zen iñgelkleeren òf, en je staek òl 't zalver dat up den autòor was en òl de juweelen van Onze Lieve Vrouwe in en zak, en je deê de luchten uit, en je gink nò zen huis.

Zo tsanderdags 's nuchtens de koster kaemp in de kerke, en je zaeg dat òl 't zalverwerk en de juweelen van Onze Lieve Vrouwe weg wòren, en je verschoot zodòneg en je liep nò menheere de pasters: 'Menheere de paster, òl de juweelen zijn weg, en 't zalverwerk is gestolen.'

Menheere de paster kaem kijken en je zei: 'Koster, men[1] kunnen dòr nie van zeggen, den iñgel hée 't òllemòlle meê nò den hemel!' En gheel de prochie liep t'hoope, dat den iñgel òl de juweelen nò den hemel meê hae.

Mòr òs 't e betji lòter wier, meester Gauwdief gink nò menheere den Baljuws: 'Zè, menheere den Baljuw, 'k bringen hier òl 't zalverwerk da 'k van den nacht in de kerke gestolen hên. Is er nog wat anders van jen dienste?'

'Neen 't, meester Gauwdief, j'en moe nu niet mèe doen, 'k zijn content vanje, mò j'en mag nu nie mèe stelen en je moe brave zijn, of 'k zou je moeten in 't kot steken!'

En Jan beloofde dadde. En ze droegen òl 't zalver weêre nò de kerke, en Jan gink nò zen huis en je weunde bij zen moeder, en ze wòren gelukkeg.

En der sproenk en puid[2] en 't vertaldertjin is uit.

Adolf Lootens en *M.E.F.*

An en alderliefst spekkemeiske[3] Die sjuust[4] rechtover mijn koâmer weunt. 'E liedsje in de gênsche volkstoâle.

Oâs ek ê[5] zie, mee-j-ê[6] blêwe ûge[7]
Noâr mij gekiërd[8], zû duuvels snel
In ê grijs kliëd, mee groene linte
Dan joâg'[9] mijn 'erte[10] altijd zû fel -
Oâs ek ê zie.

Oâs ek ê zie beminlijk laache'[11]
t'Wijl 'k ê 'en totse[12] uit 't vijnster zend,

(1) M e n , zie bl. 8, aant. 3.
(2) P u i d , zie bl. 1, aant. 2.
(3) Spekkemeiske, een meisje uit een spekkewinkel; spekken zijn allerlei vormen van caramel: pastilles, ulevellen enz.
(4) Sjuust, juist.
(5) O â s , als - ê, u en uw.
(6) M e ê -j-ê, met uwe; de j wordt te Gent euphonistisch zeer dikwijls tusschen twee klinkers gevoegd.
(7) Blêwe ûge, blauwe oogen; de n van het meerv. wordt te G. niet gehoord.
(8) G e k i ë r d , gekeerd.
(9) J o â g , jaagt; de *t* van den 3den pers. enkelv. valt steeds weg vóór een medeklinker.
(10) 'E r t e , hart; de aspiratie is onbekend.
(11) L a a c h e , lachen; de laatste woorden eens volzins altijd zeer slepend.
(12) T o t s e , totje, zoentje. Zie pag. 7, aant. 6.

Dan goâ' mijn' gloed alles te bove':
Giĕ' schuunder meiske 'n es er in Gent -
Oâs ek ê zie.

Oâs ek ê zie in êwe' wijnkel,
Dan kwaam ek toch zû geire'[1] bij-j-ê,
Om ê te zegge', da' 'k[2] ê beminne',
Moâr doâr es weere ê voâder, nê[3]
Dat[4] ek ê zie.

Oâs ek ê zie, zoe 'k[5] woârlijk wijnsche'
Ghiël ê gezin[6] noâr Verapa'[7],
Verdomd[8]! 'k en kan 'et niemiër 'êwe'
Mee-j-êwen viezen 'iër[9] papa -
Oâs ek ê zie.

Oâs ek ê zie, begint te koke'
'et jeugdeg bloed in mijne bist[10]:
'K mocht ê-j-om'elze'[11], troetele', kisse[12] -
Oâs ik moâr kost - noâr 'ertelist[13],
Oâs ek ê zie.

Oàs ek ê zie, durf ek 'oâst 'ope',
Da' mijn liefde ê nie-j-en verveelt:
Vind ek ê nie geduureg bleuze',
Terbinst ê voetsje[14] op den vloer speelt -
Oâs ek ê zie?

Oâs ek ê zie, dan moe 'k mij vroâge',
Of 'et azû-j-es[15] gelijk ek dacht;
Kan ek ê vijnster moâr beklemme'[16]
'k Zal 'et nog wete' van de nacht[17], -
Oâs ek ê zíe!

(1) Z û g e i r e ', zoo geerne, zoo graag.
(2) D á 'k, dat ik; hier wordt de *t* zelfs vóór een klinker weggelaten.
(3) N ê d a t , nei dat, nauw dat, te nauwernood dat.
(4) N ê d a t , nei dat, nauw dat, te nauwernood dat.
(5) Z o e 'k, zou ik.
(6) G'h i ë l ê g e z i n , geheel uw gezin.
(7) N o â r V e r a p a , naar Vera-paz, d.i. naar het uiteinde der wereld, ‘aux antipodes,’ ‘au diable;’ 't is eene volksherinnering aan de mislukte poging van colonisatie der Belg. regeering op Guatemala.
(8) V e r d o m d ! Zeer gewone vloek, waarmede de Gentenaars hunne conversatie als 't ware d o o r s p e k k e n .
(9) V i e z e n 'i ë r , viezen heer; vies hier in de slechtste opvatting, even als het *Fransche* drôle.
(10) B i s t , borst (burst, bust, bist) *i* kort, geluid van het *Fransche* v e s t e .
(11) O m 'e l z e ', omhelzen.
(12) Kisse, kussen.
(13) 'E r t e l i s t , hartelust.
(14) T e r b i n s t ê v o e t s j e , terwijl uw voetje.
(15) O f 'e t a z û -j-e s , of het alzoo is.
(16) B e k l e m m e ', beklimmen.
(17) V a n d e n a c h t , dezen nacht.

FRêDSE[18] uit de Velstroâte.

(*Door bemiddeling van Dr.* K. LEDEGANCK.)

(18) F r ê d s e , Alfredje uit de Veldstraat.

De weldoende winterkeunijnk[1]. (Gent.)

De loiste doige[2] van Novenbere gijngen-(h)oistig[3] verbij. De kêwe dee zich allijnkskes meër en meër[4] gevoele, īn[5] in meneg huizeke flikkerdege-al u[6] kroikede[7] vierke onder de breeë schêwe. De lange-oivede wierde mee kijten[8]-īn wirke profijtig īn pleziereg deuregebrocht. Zuë zoiten-uëk op 'ne zekeren-oivend, rondom de gezellegen-(h)ird, un-êwe gruëtmoedere mee (h)eur kinskinders; ze verzochten-(h)eur om toch ut[9]-eën of 't ander vroilijnkske[10] te vertelle, īn ze beloofdege zuë stille te zitte, ois muizekes. De goeë vrêwen-un[11] kos nie lange 't smeëke van-(h)eur lievelijnge weerstoin, īn ze begost doir of omtrent op de volgende wijze:

't Is al lank, zeër lank geleen, dat-op 'nen-oivend aan de deure van-un wewe geklop wierd: Ois ze-opedee, stond-op den durpel 'nen-êwe man, wies tande kletterdege van kêwe. (H)ij oi[12] 'ne lange zelvren boird īn sneëuwwit (h)oir, īn (h)ij was geëlegans in 'ne mantel gedroid[13]. De vrêwe oi meeëlije mee den didderende[14] grijsoird, īn ze wees-(h)em nevenst-(h)eur drij zeuntses bij de woiremen-(h)ird u ploitseken-aan, dat-de vrêndelijnk[15] mee dankboir(h)eid aannam. De kinders schuifdege-un beetse-n-op zije, omdatte jij (h)em gemakkelijk zoe keune woireme, īn ze booien-(h)em doirbij un deël van-(h)ulder oivedmoil aan. Den-êwe man, deur zulke goeërtegeid getrofe[16], sprak tons: ‘Lieve kinders, aangezien dad-ulder veur mij zuë mildeg getuënd-'et, mag ieder van ulder mij vroige wat-dat (h)ij begeërt, en 'k beloof ulder da zijne wijns(ch)[17] zal vervuld worde.’

(H)ierop kwam de kleinste moedeg veuruit, īn vroigdege: ‘'k Zoe girre[18] op Sente Niklois u gruët scheep van moirsepijn īn doirbij veul speeldijngen-ên.’ Den-êwe man grimdege-īn (h)ij zei: ‘Ge zij nog wa jong, om iets verstandegers te vroige, moir uwwe wijns(ch) zal vervuld worde.’ Nu[19] kwam den toer[20] van 't tweede manneke:

(1) De dwarsstreepjes in dit stukje dienen voor traits d'union.
(2) D o i g e , dagen. In vele woorden valt de sluitmedeklinker (*n* van den meervoudsnitgang, of in den mannelijken accusatief of de *d* of de *t* bij werkwoorden, enz.) weg.
(3) (H)o i s t i g , haastig, snel. De letter *h* wordt in Gent nooit uitgesproken.
(4) De scherplange e e klinkt gelijk in Antwerpen en Brabant.
(5) I n . Het voegwoord e n spreekt men te Gent uit gelijk het voorzetsel i n , telkens aangeduid door ī n .
(6) U, onvolkomeu u, hier voor nu of een.
(7) K r o i k e d e , krakend, knappend.
(8) K i j t e n , kouten, praten.
(9) U t , (h)et.
(10) V r o i l i j n k s k e , verhalingsken.
(11) U n , het ontkennende e n .
(12) O i , had.
(13) G e d r o i d , gehuld.
(14) D i d d e r e n d e , bibberende.
(15) V r e n d e l i j n k , vreemdeling.
(16) G e t r o f e . Eene eigenaardigheid van het Gentsche dialect is, dat alle korte klanken als lang of open uitgebracht worden. Zoo zegt men G o o d voor God, B r û g g e voor Brugge, b ê d d e voor bedde, d î k k e voor dikke, k a n e voor kan enz. Sommige vocalen, gevolgd van de letter *n*, klinken daar bijna als de Fransche neusklanken. Jān en niet J a n n , būndel en niet bu n n del.
(17) W i j n s , wensch. De *sch* klinkt als *s;* nochtans bij de verbuiging wordt de *ch* duidelijk uitgesproken - w i j n s g e n , b o s g e n , m u s g e n enz.
(18) G i r r e , geerne, gaarne.
(19) N u . De *u* kort uitgesproken als in n u t .
(20) T o e r (*Fr.* t o u r), beurt.

‘Binnen-eënege doige es 't moeders-u[21] verjoirdag, īn doir ut tons te kewd es om buite bloeme te vinde, wijns(ch)tege-uk wel 'ne prachtegen boekee[22] (h)ier in de

(21) U, heur.
(22) B o e k e e (*Fr.* bouquet).

koimer te zien.' - 'U verlange es da van-n goe īn liefderijk kind,' antwoordege de grijsoird, 'doirom zal 't voldoin worde.' Nu volgdege de wijns(ch) van 't êwste zeuntse: Mijnen beste vriend lig ziek, īn weund-(h)ier aan den overkant van de beke. Doigelijks zoe 'k (h)em wille bezoeke, moir tons moe-'k un-alf ure omwig doen, om over de brugge te geroike. Kost-uk (h)ier dichtebij un brugsken-ên, dan woire mijne vieregste wijns(ch) voldoin.' - 'Da verdien-de om u meëlijdend (h)erte,' sprak den-êwe man aangedoin, īn zuë zal ut uëk geschieë.' (H)ierop namt de vrêndelijnk afscheëd van de goeë vrêwe īn de lieve kinders, īn danktegeulder nogge 'ne keer veur ulder vriendelijke goedheid.

Korts doirnoir was ut Sente Niklois. De kinders woire in de zoetste verwachtijnge al vroeg noir ulder bedde gegoin. In ulderen druëm zoige ze 'nen-êwe vriendelijke man mee sneeuwwit (h)oir, die alle soorte van speeldijnge īn goeds aanbrocht. U gedeëlte van de nacht was de moeder-in de koimer fel aan 't wirk geweest, īn ois de kleine 't smorgesvroeg opstonde, pronktege-er op de gruëte toifel un alderschuënste scheep van mooisepijn mee gêwe vointses[(1)], īn geël veel speeldijnge. Dad-oi zeker de goeën-êwe man gebrocht!

Weinege doige noirdien zoe 't moeders-u verjoirdag zijn; den tijd gijng (h)oisteg verbij, moir mê krege geën bloeme te zien. De kinders begosten al te dijnke, dat den-êwe man zijn belofte vergefen-(h)oi, īn oin ze 't soives veur de feëste noir ulder bedde gijnge, woire ze stirk bedroefd. Doch den-ijngel van de sloip (h)oi compasse[(2)] mee ulder verdriet, īn (h)ij deed-ulder (h)oistig insloipe. Diene nacht was ut buite geweldeg kewd: de wind sneed d'uëren af, īn miljoene sterre flikkerdege gelijk karbonkelsteene aan den donkerblêwen (h)emel. Binst[(3)] diene nacht verscheen de gestoilte van den-êwe man in de koimer van de kinders īn in de dieë van moedere. Zijn (h)oir īn zijnen boird blonke gelijk 't zuiverste zilver; zij stil īn zuiver weze[(4)] was frisc(h) īn jonk īn blonk van (h)emelsche blijdschap. Op zijn (h)uëfd droeg (h)ij een rijke gêwene kruëne, īn in zijn-(h)and (h)ielt-(h)ij un diamantene teëkepenne woirmee (h)ij gestoideg op de gloize van de vijnsters wirkzoim was.

De viereg gewijns(ch)ten dag was nu aangebroke. Mee troinen-in d'uëge kwoime de kinders bij ulder moedere, omdan ze-(h)eure verjoirdag zonder de beloofde bloeme moeste viere; moir de goeë vrêwe wees-ulder vriendelijk noir de vijnsterruite[(5)], woirop de schuënste bloeme in mat kristoil geteëkend woire. Zuust[(6)] wierp de zonne (h)eur eërste stroile in de koimere. Nu wierd-ut u woir tuëverwirk op de ruite: de bloeme wierde gelijk diamante deurschijnend īn gloedege van de prachtegste kleure. 'Ziede wel, lieve kinders,' sprak de moedere, 'dat den êwe man ulder nie' vergeten-ee; ede wel uët schuënder bloeme gezien?' Nu voigdege[(7)] de kinders ulder trointses af īn sprongen blijen-op īn woiren oprecht geluk-

(1) Gêwe vointses, gouden vaantjes.
(2) Compasse (*Fr.* compassion), meelijden.
(3) Binst, binnen, gedurende.
(4) Weze, wezen, gelaat.
(5) Vijnsterruite, sommigen zeggen vijsterruite.
(6) Zuust, juist.
(7) Voigdege, vaagden. De opene *a* klinkt als het Fransche *oi* met weglating van de *w*, die daarbij gehoord wordt.

keg. In ois den-êwste zeune noir buite gijnk, was de beke mee un brugge zuë glad ois 'ne spiegele van 't dikste kristoil bedekt, zuëdat-(h)ij nu doigelijks zijne zieke vriend deur zijn tegewoordeg(h)eid kost verkwikke īn truëst aanbieë.

Aan alle takke īn scheutses van de buëme (h)angdege-er uëk de fijnste kante, woir dad-ut zonnelicht duzende sterrekes dee in vonkele.

Nu geluëfdege de kinders de vriendelijken-êwe man, de weldoende Winterkeunijnk, die zuë getrêw zij woord oi gêwe[1] īn ulder zuë rijkelijk (h)oi beluënd.

G.D. Minnaert.

De wandelende nachtwoikere. (Gent.)

Ter gebeurdege vroeger zuë al oirdige ongeluëflaike dainge in ons goeje stat van Gent. Ons êwkes koste doir ure lank over klāppe, īn z'en woire nuënt nie aaitcheklāpt.

Main êw chruëtvoidere, bai veurbeelt, verteldege ons, dad et over ontrent tseventich joir an de Prekieërekīrke[2] soives ieël ieënig[3] wās. De Prekieërekīrke es nu afgebroke, īn er stoin nu schuëne aaïzen in de ploitse. In 't begin van dees ieëwe wāndelge doir alle nachte ieënege menute veur twoileve ne woikere ōp in nere, īn ai zweeg stille tot ōpt slach van den twoileve; toens riep ai aait al zain macht, īn met un eldere stemme:

> Woikt u[4] vier īn kīslicht wel,
> De klōk ee.....

moir tons hielt ai in ieëns op, īn 't woort *twoileve*, dad er zoe moeten ōp volgen ên, en kwām aait zaine mont nie. Ai en gaink nie vuëder, īn ai scheen mee angst noir iets te wachte.

In wilde nu wete, wat de rede van zai wachte wās?

Op zekeren dach, dat ai bezich wās mee zain geweune nachronde te doen īn et twoileve sloech, kwām er an 't Prekieërebrugske nen uëp dronke nachridders die wa lank moindag geviert oin, al schrieëmende in vloekende aait e kavieëtse[5], īn ieëne van ūlder viel de woikere an, īn ai gāf em ne geweldege slach op zain ēssens, juust[6] ois den dompelirre[7] op 't punt wās zain deuntse te eindege, īn twoileve gaink roepe.

De woikere blieëf in zaine roep steke, īn ai viel in ieën, īn ai was duët.

De ziele van de woikere most nu zuë lange rontwandele, tottat er em iemant tegekwām īn staait[8] genoech wās, om, ois et twoileve sloech, īn dat te woikere riep:

(1) G ê w e , gehouden.
(2) P r e k i e ë r e k i r k e , Predikheerenkerk.
(3) I e ë n i g , eenzaam.
(4) Korte u.
(5) K a v i e ë t s e , kroeg.
(6) Fransche j.
(7) D o m p e l i r r e , arme sukkel.
(8) S t a a i t , stout.

Woikt u vier īn kīslicht wel,
De klōk ee.....

er zuë hoist meugelaik te loiten ōp volge: ‘*twoileve*!’ Dan ieëst zoe de ziele van den oireme woikere aait et voigevier verlōst zain.

Main êw chruetvoidere zai ons, datte-jai diene wandelende woikere ieëns op ne zekere nacht wās tegegekome: et wās an 't Prekieërebrugske, īn 't wās zuë donker ois en elle, īn et regendege īn 't stormdege vrieëslaik. Maor ai wās-e-jai(1) gieënen elt, īn wannieër ai de woikere:

Woikt u vier in kīslicht wel,
De klōk ee....

uërdege zainge, īn em in ieëns uërdege ōpêwe, dierf ai nie azuë seffens *twoileve* roepe: ai zweech, īn gaink ōp de luëp, īn in ieënen oisem kwām ai an 't Bieëlfruët(2), woironder zai voider weundege, īn ai moikte mette klopper van de bovedeure zuk lawait, dad al de gebure ōpstonde, īn an ūlder vijnster kwoime kaike, om te wete, wad er toch mōcht omgoin.

Main êw chruetvoidere eet et zai zelve altait verwete, dad ai nie mieër koeroize ee gat(3), īn de ziele van den oireme nachtwoikere et plezier nie gedoin en ee, van eur aait et voigevier te verlosse.

Ter moen er toch noirdien andere geweest ên, die mieër koeroize oin of jai(4); want niemant ee sedert lank noch iets van diene wandelende nachtwoikere guërt of em gezien.

Prof. J.F.J. Heremans.

Oe de pāšters in vloindere zainge keune! (Gent.)

Nieë, jonges, da keune z'elders azuë nie! In Vloindere moette komen, om te uëre zainge! Doir ên z'en stemme ois en klōkke. In 't en zain gieën leugens: et stoit in de boeke gedrukt, īn 't es woir uëk.

'k Zal der ūlder twiee of drai veurbeeldekes van geve, īn uërdieëlt dan zelve, of gūlder et azuë keunt.

Ne pāster van Straipe zong ōp ne Zondag in de dorpskīrke de misse. Ois-e-jai op 't einde gekome wās, īn den *Benedicaomus Domino* zong, deet-e-jai zain stemme zuë veel geweld an, dad er twieë aingels van bove van den aaitort(5) noir beneen taaimeldege īn de nekke broike.

Op de zelfste maniere ee ne pāster van Elverdainge, en dorp, dad uëk

(1) A i w ā s -e-j a i , herhaling van het voornaamwoord in *e* en (j)ai, - hij was.
(2) B i e ë l f r u ë t , de klokketoren of belfort, ‘beffroi.’
(3) E e g a t , heeft gehad.
(4) O f j a i , dan hij. Dikwijls wisselt o f met a l s en d a n in vergelijkende uitdrukkingen, b.v.: hij kan zoo zeere loopen o f een peerd; zoo leelijk o f een beer; - het is beter vroeg gekropen o f te laat geloopen; niet fijnder o f de menschen: ze gaan de apen te boven.
(5) A a i t o r t , onter, altaar.

in da chewest licht, mette *miserere nobis* nen Got ten voidere, die van boven an de vaaite[1] van de kīrke haing, noir beneen gezonge.

Uek leze m'in de kronaike van d'abdaie van Affligem, dad ieën van de loiste apten ieëns ne *gloria in excelsis* mē zukke kracht eed aaitgebracht, dan[2] der viere van de gruëtste en zwoirste kandelêrs met kīssen īn al van den aaitort zain gedondert.

'K êwe stoin, dan ze nievers azuë en keune zainge!

Prof. J.F.J. Heremans.

D'istore van Goffra de Boejon[3], Verteltjsch[4] deu 'ne platten Brusseleer. (Brussel.)

Dane[5] man te pjeed, die ie[6] te Brussel veu de kerk van Kaanberg[7] stōōt, dad en es niemand andes as Goffra de Boejon. - Ik zeg ijle[8] da mo omda ge 't zotjsch wete, want setert meer as twintjschtig jōōr da se postuur doe stōōt, emme ze tot den dag van vandoeg, doe nog zenne nōōm nie op geschreve[9].

Awel! dane Goffra de Boejon wit[10] in zennen taaid gebore in 't Broebans Wōōlekottier[11], lanst de kante van Nijvel en Genappe. Van as en[12] nog e klei menneke was, goenk se vōōr[13], 'ne rijke pachter, al overal op em stoeffe[14]; aai[15] verteldjschje oen iedereen da senne zoon 'ne felle kadēē[16] zou weudde. De klaaine was mè moeite[17] uit sen eeste broek gegroeid, as en al dienstjsch namp, as *porte-drapeau*, bij de dragonders van Latoer, - e regement dad uitpakte, zelle[18]! - en keutten tijd dornoe, in 'nen oorlocht tege de Saksers, stak en de lans van ze vonjel[19], tot tege zen vuistjsch, dwees en deu[20] 't laaif van 'nen doschje[21] Keizer. Van doe goenk et ventjschje noe 't boembardement van Rome, omda, zoo 't schaaintjsch, de paus doe e wa te veul op senne pooit speldjschje. Zoo rap as 'ne metteko[22] klefferden[23] aai d'ooige[24] vesten op, sproenk den eesten van allemoe

(1) V a a i t e (*Fr.* voûte), gewelf.
(2) D a n , dat-(e)n, dat. Dezelfde verlenging als b.v. in 't Groningsch: ‘Ik geleuf, datten ze zeik bin.’
(3) Goffra de Boejon, Godfried van Bouillon, wiens ruiterstandbeeld in Brussel op de Place Royale staat.
(4) Verteltjsch; zie over 't zonderling gebruik van dezen zoogenaamden niesklank het opstel van den Heer Willems in *De Toekomst*, jaarg. 1872.
(5) D a n e , die.
(6) I e , (h)ier; de *h* blijft als beginletter overal weg.
(7) K a a n b e r g , Koudenberg.
(8) I J l e , ulieden, u.
(9) In 1875 werd eindelijk het opschrift geplaatst en wel in het Ned. zoowel als in 't Fr.
(10) W i t , werd.
(11) W ō ō l e k o t t i e r , Walenkwartier.
(12) E n , hen, voor hij; zie blz. 1, aant. 5.
(13) V ō ō r , vader.
(14) S t o e f f e , stoffen, pochen.
(15) A a i , hai, hij.
(16) K a d ē ē , kerel, hachje, durfal; *Fr.* cadet.
(17) M è m o e i t e , te nauwer nood.
(18) Z e l l e , zie blz. 16, aant. 1.
(19) V o n j e l , vaandel.
(20) D w e e s e n d e u , dwarsdoor.
(21) D o s c h j e , Duitschen.
(22) M e t t e k o , marteko, aap; Kil. martin.
(23) K l e f f e r d e n , klaverde, klouterde.
(24) D'o o i g e , de hooge.

de stad in, liep recht noe 't uis van de paus, pakten em baai zenne schnabbernak en schupten em mè sen klikken en klakke[25] 't gat uit. Dane zelfsten dag nog kreeg

(25) Klikken en klakke, pak en zak.

Goffra van ze menoenkel[1] et ijzere kruis van 't order Leopol en aai kwamp wēē noe Brussel met d'eeste delegence de beste.

As en ie na eenigen taaid te Brussel rond gezwaainschjeld[2] aa, kreeg en in zennen bol van ischj[3] 'nen bēēweg[4] te doen; mo ginnen bēēweg noe Alle och Scherpeneuvel, mo da nog al noe Jerusalem, oem de Teurken ne ki[5] gon goed af te beusttele[6].

Ge moetjsch ni paze[7], zelle, dat er em doe iemand e strooitjschje in zenne weg geleed a; in 't géél niet; mo Goffra de Boejon was bekendjsch veu 'nen eeste vechter, 't was zelfs en betjschje 'ne ruzemoeker.

Op 'ne slag en oemzien a en wel onderd duzed boere bij een getroemmeld, oem mè jem mēē te goen. Goffra moes ni van zin zaain van ga[8] wēē te komme, want ie[9] dat en vertrok, verkocht en zen uis, zetjschje zen meubelen in den roep[10], zen oorringe en zen arloge in den berg[11], en kocht op den aa met[12] al d'aa[13] soebels, baaile, pistole, gar-civikke-gewere[14], beroesterde kanongs, lansen en pieken op, en woepende doemēē ze volk.

Op 'ne vruge merreged trokke ze weg lanst de Schōōrbeekse pōōt[15] al zinget: *Marbroek s'en va-t-en guerre!* Da was in danen taaid de *Brabançonne*. Van achternoe kwoeme de woegels[16] mè brooid, esp[17] en eenige tonnene faro veu de simpele, en lambik[18] veu d'euverste.

As se ma[19] na zoo eenigen taaid op gank woere, zōōge ze va verre 'nen ooigen tore.....Goffra vroeg oen 'ne moljer[20], die mè senne kop deu de zoldervengster van zenne wingmeule stak, och of dat da doe ginjer den tore van d'aailige stad was?

'Jo, - za de meelweurm, - dad is sintjschje Roembout.'

Et was, podekke[21], den tore va Mechele!

'In Goesjsch[22] noeme, - za Goffra, - 'k ben mis.'

Z'oeten elk 'nen boteram mè-j-esp, droenke 'ne kapper[23] faro, en ze pakte den aaizere weg tot oen den ave God[24]. Van doe stapte ze den te voet voesjsch en....ze goenke, ze goenke tot da ze wēē 'en betjschje moeste ruste.

(1) M e n o e n k e l , mijnoom; verg. mijnheer.
(2) G e z w a a i n s c h j e l d , van zwijnselen, rondslingeren; Kil. zwentsen, zwentselen, heen en weer loopen (eigenl. slingeren); *Hd.* schwänzeln.
(3) I s c h j , eens.
(4) B ē ē w e g , zie blz. 16, aant. 7.
(5) K i , keer.
(6) A f b e n s t t e l e n , af borstelen, kloppen, afrossen.
(7) P a z e , pei(n)zen, denken.
(8) G a , gauw, spoedig.
(9) I e , eer.
(10) R o e p , verkoophuis.
(11) B e r g , lombard.
(12) A a m e t , Oude markt.
(13) A a , oude.
(14) G a r - c i v i k k e - g e w e r e , geweren der garde civique.
(15) P ō ō t , poort.
(16) W o e g e l s , wagens.
(17) E s p , hespe, ham.
(18) Faro en Lambik, twee bekende Brabantsche bieren.
(19) M a , mij.
(20) M o l j e r , mulder.
(21) P o d e k k e , basterdvloek.
(22) G o e s j s c h , Gods.
(23) K a p p e r , glas van een vierde liter.
(24) A v e G o d , Oude God, gehucht bij Antwerpen.

Mo, wad es er ma ongderwege gebeud?....

Op 'nen achternoen, noe dad iedereen zenne vieruren boteram binnegespeldjsch aa, was er eene van eule onder 'nen booim goen 'en oltjschje[25] vange. 'Ne grooite loeffer[26] van 'ne wiljen beer, mè 't gedacht van oen dane pi-jot[27] 'ne faainen beet t' emme[28], kwamp er stillekes op zen zokken oep af gedraft....

(25) O l t j s c h j e , uiltje.
(26) L o e f f e r , log, lomp wezen.
(27) P i -j o t , Ned. piot, soldaat; letterlijk: v o e t k necht.
(28) E m m e , hebben.

Mo Goffra de Boejon a 't seffes in de goeten.

'Wacht ischj, lielikken dag, - za en[1], - ge zaait deze kie ni wit!'

't Was 'ne zwetten aaisbeer, eene die zen tanne liet zien.....Mo da was niks.

Goffra zetjschj em gerieed om em te scheuppe en geeft em stoemelinks[2] eun plamoster[3] op sen beregezicht, dat en wel onderd duzed keskes van eun out[4] veu zenne neus zag flikkere en dat er em 't rooid zweet van uit zen tandfleesch sproenk.

Den beer wit bleek tod achter zen ooire, - van schomte, - mo, Goffra betroden[5] em ni veul; aai zag dat 't monster sintjsch lank zen noegele ni gesnejen en a, en uit vrees van krabbene in ze gezicht te kraaige, pakten aai alga[6] zen baailtschje uit sennen broeksak....

In iene kie[7] sprinkt den beer op en scheud Boejon zenne kazak van ze laaif in stukke van een; mo Goffra eet den duvel deu 'en trolje[8] gezien[9]; aai snaaidjsch den beer zen ekstrooigen[10] af tot bove zen knieje.

Na zeulle m'er ischj 'en paaip op zette, - za en, - aai pakte 'ne fosforikske, oemstak se moremenneke[11] en goenk me sen anne[12] op ze gat in 't veldjsch wandele.

Zes weke dornoe woere ze te Jerusalem....nog niet.

Mo da spel begost de Brusseleers zoo e wa lielik de keel uit t'ange; ze woere muug gegōōn, uitgoengerd en versmacht van den deust....en doe ba, 't was er zooi schandoelig eet....ge kuntjsch a paze....de zonne die schaaintjsch doe dag en nacht....

'Me gŌŌn ni mi voesjsch,' - riepe z'allemo gelaaik, - 'lotjsch ons vanneer[13] noe Brussel wēē keere,' zaaije de groeschtje labbekakke.

Mo Goffra kost eule zoe faain pallaaije[14], da s'eule lieten overklappen[15], en ze goenken toch wēējal vanneer voejsch op goe-valled-uit, tot da ze nog ischj 'nen tore zoege....Ze kwoeme doe den in 'n stad, woe dat d'uize van chicolat en de kassàsteene van peperkoek gemokt woere, en woe da se kaneelstokke veu ijschjelkes[16] gebruiëkte.

Da was ma e leve veu daai manne, die sintjsch lank gin uis och booim ne mi gezien en aaije. Op een, twieje, dra - was daai stad steurmderand ingenome en ze vonne doe 'en oprecht Loelekkerland.

't Was doe kermis in 't Kinnebakstrotjschje[17]; ze smuldjschje doe lak sloekkers, droenke lak kiekedieve en lapten e fel stuk in eule krōōg.

(1) Za-en, zei hij (hem).
(2) Stoemelinks, onverhoeds, zonder veel praatjes.
(3) Plamoster, oorveeg.
(4) Out, oord, cent.
(5) Betroden, betrouwde.
(6) Alga, al gauw, dadelijk.
(7) Kie, in éénen keer, plotseling.
(8) Trolje, tralie.
(9) Eet den duvel deu 'en trolje gezien, heeft den duivel door eene tralie gezien (bespied), is den duivel te loos af.
(10) Ekstrooigen, eksteroogen, likdorens.
(11) Moremenneke, moormannetje, pijp.
(12) Anne, handen.
(13) Vanneer, opnieuw, weer.
(14) Pallaaije, vriendelijk aanspreken, pluimstrijken, *Vl.* de mouw vagen.
(15) Overklappen, overreden, bepraten.
(16) Overklappen, overreden, bepraten.
(17) 't Kinnebakstrotjschje, kermis in 't kinnebakstraatje, Brusselsch spreek woord: goede sier, smulpartij.

Mo letjsch ischj[18]....wa verschil!...keutten taaid te veured stierve ze van zonneschaain en grooiten deust, en na ginken er op dra weke taaid meer as veuftig duzed man, van overdōōd[19], den berg af....

(18) L e t j s c h i s c h j , let eens, zie eens.
(19) O v e r d ō ō d , overdaad.

Ze leefde doe zoodoenig wel da se stierve, en daai die overbleve aaije ma doe e leve gelak God in Frankraaik.

't Was al zoo lank-geleje da' s' in gin bedde ne mi gesloepen aaije, da ze er na, om den duvel, ni mi en wildjschjen uitkomme.

Mo Goffra, die altaaid de slimmerik speldjschje, paasde in zen aaige, ik zal ekik aaile wel kraaige!...Aai stak, sonder iet te zegge, al d'uizen in brant en seffes sproenken al de slōōpers verdwellemd uit eule vlooijenbak; en dane zelfsten dag nog trokke ze voesjsch[1] al zinged: *En avant marchons*, *du courage*, gelak Borremans in 't jōōr dettig.

As ze na wēē lank, géél lank op den doempel[2] geweest aaijen en wēēal nie waainig gebrek gelejen aaije, ooide ze op 'ne vruge merreged roepen en schreeive: Godeamus! Godeamus! Jerusalem es doe! Vivan ons!....

'Joenges, - riep Goffra, - oud aaile waais[3], zelle, me zaain veu d'aailige stad, doed in Goesjsch noeme! aaile moesjsch[4] af en aaile schoenen uit.'

Ge moetjsch ma wete, da se sintjsch twieje jōōr al op eule bloote ferkette[5] liepe.

Goffra valt op zen kniejè, vraaift zenne neus tege de grond en kust de kassàsteene van biaaischap. Aai stekt zen twie erremen oemooig en roept al graaizede[6]: 'Kom ie, Jerusalemmeke lief; kom ie, stad van Dōōvid, Salomon, Abraham en Makobaaijere[7]!'....

Mo Jerusalem, natuurelaaik, in plosjsch van baai em te komme, wied in 't nachslot gedoen; ze mochten er ni mi in.

'Wa na gedoen?' - za Goffra; - mo wacht ischj 'n betjsche....Seffes doet en ma vaaif, zes ooig uize moeke, op rollekes, mè tores oep en woe da s' allemo glaaik opkrope en den zooi tot tege Jerusalem voesjsch reje, terwaailet dat er eeinige in ballongs bove de stad gienken ange en zooi van uit de locht de Teurke met potscherve, gebroke flesse, oesterschetpen en kareelsteene besmete.

Zoe ga as se tege de mure van de stad woere, smaaitjsch Goffra, mè 'n frans abiletaaid, 'n plank op de veste, sprinkt er den eesten over, en, wēē al zoe rap as ne metteko, loept recht noe 't arsenōōl, doe 't poeiermagezaain springe, en vermooidt veu 't minstjschje vier onderd duzed Egypteneers.

Jerusalem was ferlost!!!

't Was op 'ne Vraaidag, keuts noe de noen, om dra ure....

Eun uur loeter krege m' ie[8] te Brussel daai gelukkige taaijink met den tellegraf ellektrik, en seffes was 't ie grooite lumenoese-n-en vierewerk....elken erreme mens kreeg van zennen erremeester 'ne zouten erink en e stukske van vaaif en twintjschtjig santieme. Den beurgemeester dēē uitbelle, dat den taptoe nie en zou sloege en dat d'erreberge de gééle nacht zoojen

(1) Voesjsch, voort.
(2) Op den doempel, op den sukkel, in moeilijke omstandigheden ronddwalen.
(3) Oud aaile waais, houdt u wijs (fatsoenlijk).
(4) Moesjsch, muts, pet.
(5) Ferkette, eig. 't *Fr.* fourchettes, vorken; eene soortgelijke *Zuidn.* uitdrukking luidt: op zijn tandvleesch loopen.
(6) Graaizede, grijzende, grijnende, weenende.
(7) Makobaaijere, Machabeeën.
(8) M' ie, we hier.

ope blaaive en den amigo[1] ooik. Zoe dad alleman, op zen zevetien gemakke[2], mocht e stuk in zen botte[3] drinke....

Ondertusse zag 't er te Jerusalem lief uit; ze vochte doe veu 't gelooif, lak ze zegge....mo. de Jerusalemmeneers oem de Belge te pladooizen[4], aaijen al eule beureputte[5] vergeve.

'Ha! ha! - riep Goffra, lak 'ne gestampten duvel, - ha! ha! ze wille zaailen ons ie vergeven; ewel, ik vergeef eule da niet.'

En aai begost mensse in twieje te klieve, nekke te breke, koppen af te kappe, da 't e pleizier was om te zien; dat tuude[6] 'n géél week zonder opave[7], zoedoenig dat de pjere[8], in de strōōte, tod oen eulen als in 't bloed zwoempe.

Goffra, oem den wad ooit te ruste, goenk op zen blooite knieje op 't aailig graf zitte; mor op ééne kie ooit en wēē-j-al 't kanong roenke.

'Wel podekke! wa mag da na wēē zaain?' za en in ze zelve, - ''ne mens kan ie gin ooig toedoen.' 't Woere Aroebes, Moore en ander zwetvegers[9], die ooit Amerika gekomme woere, oem Goffra op zen oenverwachs af te ransele. Mo ze wisten 't ni goed, want ze krege ma de schooinschtje poeierink[10] da ge mēē a ooige kos zien en doemēē was 't den toch gedōōn.

Veu 't leste van de rekenink wildjschje ze den Goffra keunink moeke van géél Jerusalem; mo da wildjschjen aai niet, zelle. 'Neje,' za en. Aai wa[11] niks as eer en meester van alles blaaiven, en aai zond al zen kammerōōden vanneer noe Brussel baai eule vrave[12]....

Terwaailet dat en doe na alléén koekeloede, kwamp er 'ne prinschj uit de gebure hem proficiat wense en dēē em 'ne schooinen aronjappel present.

Goffra, die 'ne goeje vent was, smuldjschje seffes[13] zennen aronjappel op, mo, Juzes fa Maria! aai moest em zuur opkomme!....Aai was van binne vol *nicotine* en danen onsterfelaaike man die stierf van paain in zen derreme, juscht in 't jōōr elf onderd....

En dad es na de géél istore van danen eldjsch, die ie, den dag van vandoeg, veu de kerk van Kaanberg te pjeed raaidjsch.

S.C.A. Willems.

(1) Amigo, stadsgevangenis; het woord stamt uit den Spaanschen tijd.
(2) Op zen zevetien gemakke, zeer op zijn gemak.
(3) Estuk in zen botte drinke, een stuk in zijnen kraag- of zich dronken drinken.
(4) Pladooizen, eene loer draaien, beet nemen.
(5) Beureputte, bornput, bronput.
(6) Dat tuude, dat duurde.
(7) Opave, ophouden.
(8) Pjere, paarden.
(9) Zwetvegers, zwartvegers, schouwof schoorsteenvegers.
(10) Poeierink, ranseling, klopping.
(11) Wa, wou.
(12) Vrave, vrouwen.
(13) Seffes, dadelijk.

Un' conversause dans un gans'. (Marollen, in Brussel*)).

On était un' fois tous dans not' g a n s [(1)], un soir qu'i' fesait l a f [(2)] comm' tout, et on parlait de tout' sort' de chos'.

Luppe Leemans qu'est comm'ça un drôl' di corps, y dit:

'Mô[(3)] quoi' s' que ça poudrait bien êtr' dô[(4)] ces mill' millions de s t ê r '[(5)], qui brillont là dans l' ciel?'

'B ê h [(6)], c'est des s t ê r ',' répond Tiste Blijker.

'Ça est malin, ça! m ô quoi' 'sc' que ça est, ces s t ê r ' là?'

'C'est bien sûr que c'est du feu et que ça s w a n g l '[(7)] toujours comm' des chandell', que le vent souffl' dessus; - mô comment c' que ça tient? qui 's qu'a ça mis â cett' plac' là ou c' que ça revient toujours? Je m' comprends pas la dihors!'

'Si t'aurais été apprenti chez mossieu Quertelet t'aurais ça su apprendr',' y dit Lowitje Stoump' neus'[(8)].

'Quertelet?' y dit Mie Zieëp, 'quoi 'sc' que c'est ça pour un' b ê t ' d ô ? ça va sur l'eau?'

'C'est pas un' bêt', c'est l' directeur du conservatoir', au boul'vard, près de la port' de Schaerbeek.'

'De l'observatoir' tu veux dir'!'

'O c h ! c'est tout l' mêm' b o u l t j e [(9)], ç'uilà avait des lunett' avec quoi' c' qu'on voyait dans la lun'.'

'Dans la lun' 'sc' qui gn' y a quet' chos'[(10)] là d'dans tu crois?' y dit Jef[(11)] l'aveugl'.

'Not' maîtr' d'école a un' fois dit qu'on croyait qu' i' gn' avait des gens dans la lun'.'

'Bouf-lala! comment 'sc' qu'y tiendriont d ô , puisqu'on dit que la lun' tourn' à l' tour de la terr'?'

'Demande plutôt à m' garçon qui va sur l' s t a d s s c h o o l et qu'a ça rappris dans des livres.'

'Tout ça c'est de b ê t i s ',' y dit Jan chique, 'que les gens appris' i' z'inventont pour faire croire qu' i' sont plus malins que les autr'. C' qu'i gn' y a un seul qu'a jamais été voir dans la lun' ou dans l' soleil? Cqu' i' gn' y a jamais un qu'est rev'nu de là pour l' raconter? C'est comm' l' Paradis et l'enfer. Le curé parl' toujours de ça et i' n'a jamais été là!'

*) 'De marollen zijn zeker kwartier van Brussel, door de geringste volksklas bewoond, en waar men een mengeltaal van Waalsch en Vlaamsch spreekt, marolsch of marollen-fransch genaamd.' Zie: Schuermans, op marol. - Ook de bewoners worden met den naam Marollen bestempeld. 't Is hoofdzakelijk om de wille der curiositeit, dat wij dit staaltje van spraakverwarring hebben opgenomen.

(1) G a n s , gangsken, straatje.

(2) L a f , zwoel.

(3) M ô , maar.

(4) D ô , daar.

(5) S t e r ', *Ned.* sterren.

(6) B ê h , bah.

(7) S w a n g l ', letterlijk zwengelen, waggelen; hier blikkeren.

(8) L o w i t j e S t o u m p ' n e u s ', Louis Stompneus. Dergelijke bijnamen zijn bij de Marollen zeer geliefd.

(9) B o u l t j e , boeltje, gedoe.

(10) 'Sc' q u i g n ' y a q u e t ' c h o s , est-ce qu'il y a quelque chose.

(11) J e f , Joseph.

‘Et qu' i dit, que dans l'enfer on brûl' toujours. C'est pas du feu alours'! Si ça s'rait du feu, ça finirait toch bien un' fois de plus brûler,’ y dit Lowitje.

‘Allo, allo! parlons pas d'ca,’ y dit Jef. ‘Quan' sc' qu' un' fois on pense là-d'sus, on sait plus en sortir: c'est des chos' trop haut pour notr' verstand.’

‘C'est just' on n'est que de bêtes nous-autr',’ y dit Luppe, ‘on est c'pendant fait comm' les autr' homm'.’

‘Luppe,’ y dit Jef. ‘Si gn' y en a qui compernont, c'est qu'on peut comprend'.’

‘I' fesont semblance de comprendr', ça c'est l' malice,’ y dit Jan.

‘Non,’ y dit Lowitje, ‘pou' comprendr' i' faut toujours lir' dans des livr' comm' l' mossieu qui' log' chez Susse l' boulanger d' la rue d' Minimes; c'uila i' dort pas trois heur' dans tout' un' nuit.’

‘Merci,’ y dit Tiste Blijker, ‘j'aim' 'cor meilleur pas savoir c' qu'i sait et bien dormir.’

‘Avec ça tu rest' toujours un pauv' ouverier, qui gagne deux och[(1)] trois francs par jour, et l' mossieu de l' boulanger i' s'ra pe't-êtr' un' fois ministr' et i' gagn'ra des mill' et des cent'.’

‘I' s'ra pe't-êtr' mort cinquant fois avant,’ y dit Mie Zieëp.

‘Ha bien, Mie, alours' il aura plus busoin de rien,’ y dit Jef.

‘I' s'ra bien avancé d'avoir si tant travaillé,’ y dit Nelleke Kajoubber[(2)], comme ça, ‘je ri' tout ça dihors.’

‘T'as raison,’ y dit Jan, ‘et moi 'z'aussi je n' d'mand' pas d'êtr' ministr' moi! Si j'ai mon alfscheut[(3)] tous l' jours, zut pour l' rest.’

‘As pas peur,’ y dit Jef, ‘on n' t' d'mand'ra pas.’

‘Quand' on est mort on n'a plus d' plaisir,’ y dit Nelleke, ‘et dimanche je dans'rai à la kermess' d'ons liev' vrà ten Roeië[(4)]!’

‘V'la les femmes!’ y dit Lowitje, ‘ça veut discuter avec nous autr'; allo! 't es wel, zelle[(5)]!’

‘Les femmes,’ y dit Péke[(6)] l' Napoleonist, ‘ça n' comprend rien.’

‘Béh,’ y dit Mie et Nelleke gelijk, ‘c'est les homm' qui compernont tout!’

‘Les vieux hommes sont i' bêtes,’ y dit Nelleke. ‘Et les jeun' hommes sont i fous,’ y dit Mie.

‘Les femmes! sais tu c' que vous êtes vous autr' femmes?’ y dit Lowitje. ‘- J' n' veux pas l' dir'!’

‘Dit' le!’ y dit Luppe, ‘c'est vrai, Lowitje.’

‘Oui, faut pas te gêner,’ y dit Jan.

‘'Coutez! faut pas faire de ruse[(7)],’ y dit Jef.

‘Tu n'os' pas!’ crie Nelleke.

‘No, j' n' veux pas.’

‘Les hommes i' doit être toujours galant à l'envers le sexe,’ y dit Peke.

‘Ha bien, dit' le alors,’ y dit Mie.

‘Mo pas vous fâcher Mieke!’

(1) Och, of.
(2) Kajoubber, voddenraapster.
(3) Alfscheut, halve scheut, borrel.
(4) Ons' Liev' Vrâ ten Roeië, Onze Lieve Vrouwe ten Rooie.
(5) 't Es wel, zelle! 't Is nu wel, hoor!
(6) Péke, oudje.
(7) Ruse, ruzie.

'Faut pas le lui d'mander,' y dit Nelleke, 'i' dira d' bêtis'; les hommes i' ne savont dire que d' bêtis'.'

'No', i' doit s'espliquer; allo Lowitje!'

'Ha bien no', j' n' l' dis pas! C'est tout de même fort hé'? Les femmes ça veut savoir c' qu' ça est! - Ça ne sait pas c' qu' ça est, et ça veut faire de son nez[(1)] près de nous-autr'? - Connais-toi même! - Ça se trouve dans le livr' de mon petit galopin....attrappe champagne[(2)]!'

On est alours' tous entré dans notr' c a h u t[(3)], parc' qu'i' tombait un' si fameus' drach[(4)], qu'on aurait dit que'l bon Dieu y laissait couler tous les Nieuw-Molen[(5)] de l' ciel dihors.

V.L.

En konversose, in e' gangske.
Vertaling van het vorige in den tongval der Hoogstraat[*)]. (Brussel.)

Me wôre ne kieë allemô baaieën in oens gangske, oep 'nen ôved dat 't zoeö laf was e' zoeö toeffant[(6)] as iet, e' me sprôke zoeö van alleranne dinge.

Luppe Lieëmans da' 's zoeö ne farse kadé[(7)] daai[(8)], zâ[(9)] zoeö oep inne kieë[(10)]:

'Mô wa' sâ[(11)] dat dô wel mége zaain, dô, daai duzet miljoene stêre, dat dô briljèïre[(12)] in de loecht?'

'Ba, da' saain stère,' repondèïde[(13)] Tiste Blaaikers doroep.

'Da-d-es gieën nies[(14)]. Mo wa-d-es da-de? Splikèït[(15)] maai da ne kieë?'

'Ge meegt seekes saain, dat da' fie[(16)] es, en da swaainsjelt attaai gelek as kjèse, wodat de windjs oep speltsjs. Mô oe aadt dat dô[(17)]? Waai[(8)], èèt dat dô oep daai ploeisjs geplacèïd[(18)], wodat da-d-attaai terig kompt? Dô en verstoei-j-ek maai ni-d-oeit!'

(1) Ç a v e u t f a i r e d e s o n n e z , letterlijke vertaling van 't *Vlaamsche* 'dat wil hier van zijnen neus maken,' d.i. den wijsneus, den snoeshaan enz. uithangen.
(2) A t t r a p p e c h a m p a g n e , vat je hem?
(3) C a h u t , huis.
(4) D r a c h , *Vl.* dialect d r e s , stortregen.
(5) N i e u w - M o l e n , zwemplaats bij Brussel.
*) Eene zeer lange met een groot getal steegjes voorziene straat, die naar de Hallepoort leidt; de Marollen zijn er dicht bij. Op de Hoogstraat heeft het boerendialekt van St. Gillis, Ukkel, Vorst, enz. sterke sporen achtergelaten; een blik op de kaart verklaart dit verschijnsel. Er komen nog al Fransche elementen in het Hoogstraatsch; wij geven er telkens het rechte woord van op.
(6) T o e f f a n t , étouffant.
(7) K a d é , cadet, farceur.
(8) D a a i , w a a i , d a n e , voor d i e , w i e .
(9) Z â , zei.
(10) I n n e k i e ë , eenen keer.
(11) S â , zou.
(12) B r i l j è ï r e , brillent.
(13) R e p o n d è ï d e , répondit.
(14) N i e s , nieuws.
(15) S p l i k è ï t , expliquez.
(16) F i e , vuur.
(17) O e a a d t d a t d o ? Hoe houdt dat daar? Hoe blijft dat daar zitten?
(8) D a a i , w a a i , d a n e , voor d i e , w i e .
(18) G e p l a c è ï d , placé.

'Da' gaai apprenti gewes-d-oeit[19] ba mosje Quertelet, dén oei-je da kinne stidèïre[20],' zâ Lowitje Stoempnees.

(19) D a ' g a a i a p p r e n t i g e w e s -d-o e i t , dat gij leerling geweest hadt (waart), of indien gij enz.
(20) S t i d è ï r e , étudier.

‘Quertelet?’ zâ Mie Zieëp dô tisse[1], ‘wa' fee bieëst es da-de? Kan da zwumme?’

‘Da-d-en es gieën bieëst; da-d-es den dirctèë[2] van de konservatoeör ò den boelvaar, dò tèïge de Schoerbèïkse poot[3].’

‘Van den oepservatoeör, wildje zeggen; ge trompèït[4] â!’

‘Lotsjs ma mô trompèïre; 't es toch allemô 't aaigeste boeltje. Awel, dane kadé â en boeis[5], wô dat ge mèï in de moon kos sien.’

‘In de moon? es dò iet te zien?’ zâ blinje Zjef.

‘Onze maîtr' as ek nog 't school frekentèïde[6], danen é ne kië gezèït, da se presemèïde[7], dat er minsjen in de moon wieunde.’

‘Da kinje kommen hôle[8]! Oe zàn ze dô kinnen in blaaïve? Ze zeggen oemmes, dat de moon elen toer[9] roemmetoem[10] de wèreld mokt?’

‘Vrôg et mô ò maine gameng[11], di ô 't stadsschool goot: danen è-g-et in de boekke gelèïze.’

‘Da-d-es allemô flave kil[12],’ repondèïde[13] Jan Sjik dor oep, ‘dat de savangs[14] oeitvinne, om ons te doen inmazjenèïre[15], da' se mieë wèïten as waaile[16]. Êt er al va-z-lèïve ne persieun gewest, daai in de moon of in de zonne goon kaaiken es? Êt er al ne man gewest, dieë van dô terig kommen es? Da-d-es persies[17] laaik as d'elle en den émel. De gieëstelaaike rezenèïre[18] dô attaai fan, en ze 'n emmet fa z-lèïve ni gevisitèïd[19].’

‘En dè komme ze nog assrèïre[20], da' g'in d'elle attaai moet branne. Da-d-es dè gieë fie da' de! As da fie zâ zaain, dè zâ da toch wel ne kieë oeitgôn,’ za Lowitje.

‘Allo, allo! lotsjs ons dô oep ni dispetèïre[21],’ za Zjef. ‘As me dò oep pâze, dè kimm' er ni mieë oeit[22]! Da' saain dinge boven ons verstand!’

‘Zoe je ni segge, da' me te bieëst[23] saain,’ zâ Luppe dôroep: ‘me zaain pertang[24] geformèïd[25], lek as d'ander minsje!’

(1) T i s s e , tusschen.
(2) D i r c t è ë , directeur.
(3) S c h o e r b è ï k s e p o o t , Schaarbeeksche poort.
(4) T r o m p è ï t , trompez.
(5) B o e i s , buis, kijker.
(6) F r e k e n t è ï d e , frequentais.
(7) P r e s e m è ï d e , présumait.
(8) D a k i n j e k o m m e n h ô l e , dat kunt gij komen halen, d.i.: dat moet ge mij doen gelooven; 't is eigenlijk: ‘maak daar staat op!’
(9) T o e r , tour.
(10) R o e m m e t o e m , rondom.
(11) G a m e n g , gamin.
(12) F l a v e k i l , flauwe praat.
(13) R e p o n d è ï d e , répondit.
(14) S a v a n g s , savants.
(15) I m m a z j e n è ï r e , imaginer.
(16) W a a i l e , wijlieden.
(17) P e r s i e s , précisément, juist.
(18) R e z e n è ï r e , raisonnent.
(19) G e v i s i t è ï d , visité.
(20) A s s r è ï r e , assurer.
(21) D i s p e t è ï r e , disputer.
(22) K i m m ' e r n i m i e ë o e i t , kunnen wij er niet meer uit.
(23) B i e ë s t , bêtes.
(24) P e r t a n g , pourtant.
(25) G e f o r m è ï d , formé.

‘Luppe,’ zâ Zjef, ‘me moetten ie niet dispetèïren; mor as er zaain dat da' verstoon, dè moe-je[26] konvenèïre[27] dat da' kan verstoon weudde.’

‘Ze moek' er ne samblang[28] van, da-d-es persies 't faain van de mis!’ zâ Jan.

‘Nieë, skusèït[29],’ zâ Lowitje, ‘oem dat te kompernèïre[30] moeje attaai mee â nees in de boekke ligge; gelèk danen ieër, dieë dô baai Sussen den bakker in de rue de Minim' oep de mansarde wieunt; danen es gieën draai ure oep ne gieële nacht, dat em[31] zaain rist nempt.’

‘Merci dovan,’ zâ Tist Blaaikers, ‘ik hem den nog lèïver van niks dovan te wèïte en te slôpe lek en marmot.’

(26) M o e -j e , moet ge.
(27) K o n v e n è ï r e , convenir.
(28) S a m b l a n g , semblant.
(29) S k u s è ï t , excusez.
(30) K o m p e r n è ï r e , comprendre.
(31) E m , hij.

'Dômèë zedde gaai attaai ne pover overieë[1] blaaive mee twieë och draa frangskes pré[2], en danen ieèr van boven den bakker daai zal masschie[3] nog minister weudde, en dè wintsjs em duzenden en duzende.'

'Aai' zal masschie wel feftig kieëren al begrôve zaain,' zâ Mie Zieëp.

'Hawel, Mie, de zal em va' niks ne mieë vandoen hemme[4],' zâ Zjef.

'Dô zal em veul mee gevessèïd[5] saain,' zâ Nelleke Kajoebber[6] do tisse[7], 'ik lach ekik da wa faain oeit.'

'G'et gelaaik,' zâ Jan, 'ik en prentendèï-ekik vé maai pôt[8] ieuk ni fa minister te weudde; as ekik moo main alfscheet[9] em alle dôge, dè vège ekik de rest ô maain pollevië[10].'

'Ge moet gieë vervèïd emme[11], da' se 't â[12] zelle vrooge,' zâ Zjef.

'Amme dooid saain, emme gieë plezier nimieë, en as 't oep es, es 't koke gedôn,' zâ Nelleke zoeo, 'en e zondag zal ekik gô flikkere[13], en ne kieë wel kajodder[14] emme oep de kermis van Ons Lie-Vrâ ten Rooie[15]!

Dô edde 't frâvolk wèï,' zâ Lowitje; 'da wil mee ons rezenèïre! gô, wieg-d-â[16] kindsjs! 't es nâ al wel, zelle[17]!'

''t Frâvolk,' zâ Pèïke de Napoleonist doroep, 'daai en emme nimieë verstand.'

'Ieud is[18]!' riepe Mie en Nelleke gelaaik; ''t es 't mańsfolk daai alles verstoïn!'

'Wa fé zièëverèèrs[19] dat daai â[20] manne toch zaain, o wo[21]?' zâ Nelleke.

'E wa fê kiekes dat daai jonge manne zaain,' zâ Mie.

''t Frâvolk! wetje gaaile wat da 't frâvolk es? Gaaile, dat do zoeoveul van âven nees mokt[22]? Ik en wils[23] 't ni segge.

'Sprekt ân[24] boeik mo recht oeit[25],' zâ Luppe, ''t es wô, Lowitje.

'Jo, jo! ge moetsjs â ni zjenrïre[26]', zâ Jan.

(1) P o v e r o v e r i e ë , pauvre ouvrier.
(2) P r é , paye.
(3) M a s s c h i e , misschien.
(4) Letterlijke vertaling van 't *Fransche:* il n'aura plus besoin de rien.
(5) G e v e s s è ï d , avancé.
(6) K a j o e b b e r , vodden- en beenen-meisje. De roep: 'ê-je gieèn vodden och bieën?' klinkt dagelijks geheel Brussel door.
(7) T i s s e , tusschen.
(8) I k e n p r e t e n d è ë -e k i k v é m a a i p ô t , je ne prétends pas, pour ma part.
(9) A l f s c h e e t , halve scheut, borrel.
(10) D è v è g e e k i k d e r e s t ô m a a i n p o l l e v i ë , dan vaag ik de rest aan mijne hielen; pollevie is een schoenmakersterm voor h i e l s t u k .
(11) V e r v è ï d e m m e , vervaardheid hebben, *Fr.* avoir peur.
(12) â, u.
(13) F l i k k e r e , dansen.
(14) K a j o d d e r , luidruchtig pleizier; vanwaar 't woord komt, is moeilijk op te geven.
(15) K e r m i s v a n O n s L i e -V r â t e n R o o i e . Zie over die kermis, 'Von der Schelde bis zur Maas,' von Ida Von Düringsfeld, III, blz. 246.
(16) â, uw.
(17) A l w e l , z e l l e , basta!
(18) I e u d i s ! hoor eens!
(19) Z i è ë v e r è è r s , zeeveraars, kwijlbaards.
(20) â, oude.
(21) O w o ? niet waar?
(22) V a n â v e n n e e s m o k t , van uwen neus maakt; zooveel beslag maakt.
(23) W i l s ; waar die *s* van daan komt? Is 't het *Duitsch* i c h w i l l e s ?
(24) â n , uwen.
(25) â n b o e i k m o r e c h t o e i t , uw hart maar recht uit.
(26) Z j e n è ï r e , gêner.

‘Koet! pa de ruus[27],’ zâ Zjef.
‘G'en dêt ni[28]!’ riep Nelleke.
‘Nêï, mô ik wil ni.’
‘'t Mansfolk, daai moejen attaai gelant zaain vé de seks fèïbel,’ lapte[29] Pèïke dô tisse.
‘Awel, zeg et dè,’ zâ Mie.
‘Jo mô, ge meegt a nie fâïsjèïre[30],’ Mieke.

(27) Koet! pa de ruus, éconte, pas de ruse (ruzie).
(28) Gen dêt ni, ge durft niet.
(29) Lapte, wierp. De oude was een spotvogel, die gaarne 't spel op den wagen (de poppen aan 't dansen) had gezien.
(30) Fâïsjèïre, fâcher.

‘Ge moeje-et em ni frôge’, zâ Nelleke, ‘aai zal wèï betieze[1] zegge; da' mansvolk daai[*)] kinne niks as betieze zegge.’

‘Nèï, aai moet em splikèïre[2], wa' 's dâ na dè[3]? allo Lowitje!’

‘Awel, nâ en zeg ekik et ni, wa' maaind je wel, hè[4]? Da-d-es toch sterk, o wô? Da fraavolk, daai wille wèite wat da-dat es....da wet zeulf ni wat da-dat es, en da kompt ie bagoeize moke in ons kompenie[5]? As ge wiltsjs ne minsjs zaain, moeije beginne mee â zeulve te kinne: - “Connais vous même!” da stôt in de lief de lektuur[6] va maine galopeng[7]. Ê-j-et beet?’

Me zaain den allemo in oeis gegôn, want et begos te dresse[8], as of onze lieven ieër de sloeize van den Niemeule in den emel viekant opegezet â.

J.A. van Droogenbroeck.

Et vertrekselke van 't blaat kerwaike[9]. (Noord-Brussel - Schaarbeek.)

-Manieër hê-g-et oeitgevonne,en de burkooize emme 't voeisjsverteldsjs oep eule manie[10].-

Get gaaile[11] da nog wel gewêite, as dat er ô[12] 't stadhoeis, do têgen[13] den Amigo, nen raaiken ieër geweundsjs ët, da fan te vörrest[14] nog koemmerschap gedoan â[15] in vaitte kiekeren en kornaaine? Mô de Zunne[16] was den nog ni toegemasjst[17].

Do neffest was ne sigarewinkel, wô dasse zekkene goeie rollekosjik[18] verkochte, dat-d-al de boere van Berg asprès dové[19] nô Brissel kômen. En noes[20] aover

(1) Betieze, bêtises.

*) De geslachtsverwarring der relatieve pronomina is een gevolg van 't *Fransche* que; men zal overigens bijna overal Fransche wendingen aantreffen in dezen tongval, die als een toonbeeld van verbastering gelden mag.

(2) Splikèïre, s'expliquer.

(3) Wa 's dâ na dè? wat is dat nu dan?

(4) Wa maaind je wel, he? wat meent ge wel?

(5) Bagoeize, moke in de kompenie, beslag maken in 't gezelschap.

(6) Lief de lektuur livre de leeture.

(7) Galopeng, galopin, gamin.

(8) Dresse, regenen dat het giet.

(9) 't Blaat kerwaïke, 't blauwe dasje, *Fr.* cravatte.

(10) Mijnheer (de onderwijzer) heeft het uitgevonden en de groenselboeren hebben het voortverteld op hunne manier.

(11) Get gaaile, ge hebt gijlieden.

(12) ô, aan; klank als in 't *Fransche* nôtre.

(13) Têgen; ê als in 't *Fransche* être.

(14) Vörrest, voorst, voren; ö als in 't *Hd.* Körper.

(15) â, had; â als in 't *Fransche* âtre.

(16) Zunne, de Senne, rivier, thans overwelfd in Brussel.

(17) Toegemasjst, toegemetst, dichtgemetseld. Zie over den niesklank, het *Duitsche* sch, door dezen schrijver met *sjs* aangeduid, bl. 35, aant. 4.

(18) Rollekesjik, chique in rolletjes, pruimtabak.

(19) Dové, daarvoor.

(20) Noes, schuins.

weundsje ne smaos[21], daai da-d-â flesse verkocht ô de wainsteeïkers en de lekéremarsjangs[22]. Daai[23] va Pieë Van Nerommes van ôn

(21) S m a o s , smous, schacheraar.
(22) L e k é r e m a r s j a n g s , marchands de liqueurs.
(23) D a a i , die; persoonsaanwijzing.

onzet[1] emm' er nog lank mellek gedrôgen; mô as ne kieë eule[2] vèrke dooid was, â eule Treeïn hem ieës twieë painsje[3] gegêve, mee 't das ze da nieën wist[4]: - en de smaos sloeg zaain dè[5] zoeo êt[6] toe, dat er ne ghieëlen rieëssum[7] flessen omvêr viele, va kolère.

Mô Treeïn ré mé eul kaar[8] (h)algâ[9] voeisjs, want de smaos zâ[10] 't eul nog doen betôlen emmen. En asse dôr ôn de Spaver kamp[11], stoeng ghieël de strôt ol oeveroeop[12], en twieë onne[13] vochten vé[14] de painsje, die de smaos boeite gekaaïd[15] â.

Awel, danen[16] ieër es nâ in 't kartieë Leopol gô wieune, en dô was dô ne joenge baai um[17], vé zainen diensjst te doen en em oep te passe. En da was zoeo mô ne stille joenge va' maniere; mô 't kékemâse[18] zâ[19] gère mé um gevréjen emme; mô aai en ieudde[20] lankst dieë kant ni. En dôroem â ze vé um e schieun blaat kerwaïke gekocht, ge wet, lek as d'ieëren aovertaaid[21] allemô druge, en z' â dat doen baai um bringe oep nuvejôr. Da' sot stik paasde[22] dat em wel zâ gegröd[23] emme, as dat da van eul kamp; mô daai joengen â dô gieën êverecht[24] in.

As 't na zondag gewödde was, goenk em oep zaai kômerke, oem em ôn te klieë, en aai pâsde-n-oep zaai nuuf kerwaïke en aai dége 't ôn. Mô as em vé zaai stik speeïgel stoeng[25], dè zag em, da' saain um[26] zoeo grof was, as dat da nieën stond[27] mée saaine kerwat; en aai goenk nô de glôzestrôt[28] oem dô gôn en alfum[29] te kieupe.

(1) O n   o n z e t , aan onzent, nevens ons huis.
(2) E u l e , hun.
(3) P a i n s j e , (varkens)worsten.
(4) M e e 't d a s   z e   d a   n i e ë n   w i s t , letterlijk: met dat (terwijl) ze 't niet wist; ze wist niet, dat ze den Jood daarmede beleedigde.
(5) D è , deur.
(6) êt, hard.
(7) R i e ë s s u m , ree(g)sem, rist, rij.
(8) K a a r , karretje.
(9) A l g a , zie blz. 37, aant. 6.
(10) Z â , zou.
(11) K a m p , ik kam, gij kwomt, hij kamp, wij kome enz. Imperf. van komen.
(12) A o v e r o e o p , overhoop.
(13) O n n e , honden.
(14) V é , veur, voor, om.
(15) G e k a ï d , g e k e i l d , geworpen.
(16) D a n e n , dien, die. Verlengde vorm als in 't *Hoogd.* d e n e n en d e r e r voor d e n en d e r .
(17) U m , em, hem. De klemtoon verandert e m in u m .
(18) K é k e m â s e , keukenmeid. Meisje wordt maske.
(19) Z â , zou.
(20) I e u d d e , hoorde, luisterde.
(21) A o v e r t a a i d , overtijd, d.i. voortijd(s), eertijds.
(22) D a ' s o t   s t i k   p â s d e , dat zot stuk, die malle meid peinsde, dacht.
(23) G e g r ö d , ge(g)raden.
(24) Ê v e r e c h t , erg.
(25) S t o e n g , stond. Staan, passen, heeft stond; staan, se tenir, stoeng: ‘ê je gezien oe dane joenge dô stoeng te löstere? Da stond nie schîeun.’
(26) U m , hemd.
(27) S t o n d , zie boven op s t o e n g .
(28) G l ô z e s t r ô t , passage (de St. Habert).
(29) A l f u m , halfhemdje.

Mo as em dô mé toeis kamp, en as em zaain zilé[30] wâ gôn ôndoen, wud[31] em beschomd, omda' sain um zoeo faain was e zaain zilé mô gemaain d-er oeit sag.

Aai' goenk dèn ni oeit, - en in de wêïk was em allemô de magazaaine en de boetikke ôn 't afsnuffele, vé en nief zilé te kieze. As em nâ zaain zilé â, en kost er aai nie fan slôpe, dat em zoeo gère da mé zâ oeitgepakt emme.

Mo as 't nâ oep en nuuft zondag gewödde was, en as em um[32] nâ wel gewassen en zaaïnen bôd[33] afgedôn â, dé em al zaai schieun dingen ôn, en aai pakte zaaine palto. Ge moest ne kieë gezeiën emme, oe e' gezicht dat em trok, as em zag da' saaine palto zoeo verslêïte was en vait[34] oep de

(30) Z i l é , gilet, vest.
(31) W u d , werd. Het praes. heeft ik wöd, enz.; het imperf. ik wud, enz.
(32) E m u m , hij zich.
(33) B ô d , baard.
(34) V a i t , vet.

kroeog! Aai oe'uilde[1] den nen böstel en aai begost te böstele; mô 't was ni gevoe'uit[2]. Aai dé dè wè alles oeit en aai blèif mô t'oeis.

En 't kékemâse pâsde dat da vé eul was; en as de joenge dó zat te zichte[3], zâ ze in eul aaige: 'aai en dèr 'et ni segge, dat em maai gère ziet!'

Hedde gaailen al ô de kante van d'â mêt[4] gewest? Dô kinne[5] kazakke[6] kieupe en ieëreklieëre van alle praaize; mô in de zomer moet de dö ni gôn, want oei! et wiggeltsj[7] er van vloeie.

Aai â nog wa geldsjs in en bôzzeke en aai trok dô mé oep; mô aai en vond dô niks nô zen goesting en oep 't leste goenk em baai ne klieërmôker en aai liet em en splenternuuf kazak môke lek as zaai mieëster â.

Oe êt em da betoldsjs?

Da sedde lôter ieuren, lotsjs ons nâ mô voeisjsgôn; den erme joenge, aai êt er genoeg vê gezwitsjs!

As de klieërmôker zaaine kazak brocht, goenk em ne kieë passe en toeins zag em da' saain broek....jô, nie wô, da kost nâ nimieë zaain[8]!

Aai kamp den benèïe en aai leeït em de môt nèïme vé en faain lastike[9] broek. En as em nâ van onder toet boven in 't nuuf stak, zag em, da' saain schune[10] zoeo roeig[11] wôre en da' saain moesj[12] dò ni oep stond, en aai dé nuuf schune en ne kastôr komme, as de méle nâ toch dé de prang was[13].

De klieëmôker zâ[14], dat em oep 't enne van de mondsjs mé saain notteke[15] zâ gekommen emme, en de joenge zâ dèn ôn d'ander mense-n-ieuk: 'Komt oep 't enne van de mondsjs oem â geldsjs, vrindsjs!' En de mense zân, da'd-et wel was; mô 't spijtsjsen eule, da' se gelèïverd ân.

Sanderdôgs gink em wandele en aai was zoeo oeovejèreg[16], dat em[17] nieman ni wâ bezien; want 't kékemasen â tèigen um gezêd, dat em zoeo schieun was, da' se em bekanst ni mieë kende. En z'a um wel e kotier lank afgebösteld en zaain blaat kerwaïke goe[18] gedôn.

Aai goenk dèn oep den bollevâr[19], en dô zag em, da'd al d'ieëren sigaren smieudden en moestasjen ân, en da' se ne stok en andschune ân, en da' se en gave[20] kéting en en aalözzen ân, en aai pâsde-n-in zaain aaigen:

(1) Oe'uilde, haalde.
(2) G e v o e 'u i t , gevat; 't hielp niet.
(3) Z i c h t e , zuchten.
(4) â mèt, ouwe markt.
(5) K i n n e , kunt ge.
(6) K a z a k k e , zie pag. 25, aant. l.
(7) W i g g e l t s j , van bewegen; hier wriemelen, leven.
(8) D a k o s t enz., dat kon nu niet meer zijn, (die kon niet meer mee).
(9) L a s t i k e , elastiek; broek met sous-pieds.
(10) S c h u n e , schoenen.
(11) R o e i g , ruig; niet gepoetst, leelijke.
(12) M o e s j , muts, pet.
(13) A s d e m é l e enz., toen de molen nu toch door den prang (vang) was.
(14) Z â , zei.
(15) N o t t e k e , nota(tje).
(16) O e o v e j è r i g , hoovaardig.
(17) E m , hij.
(18) G o e , goed, netjes aangedaan.
(19) B o l l e v â r , boulevard.
(20) G a v e , gouwen, gouden.

‘Onze menieër êt do ghieël kasse sigare en aai en smieud bakanst ni, en aai êt dô nog en gave kéting, die en ni mieë drôgt, en en arlöze, die attaai op de schâ[21] lèt, en wel tien stokke vé mé gôn te wandele.’

En aai zag nôr oemhoeog, want dò was dô emand die em saleweeïde, en aai wud zoeo ôdeg[22], dat em bakanst va' zaai zölve viel; want danen ieër da was zaai mieëster!

(21) S e h â , schouw.

(22) ô d e g , aardig; hier: kwalijk te pas.

'Mô Sisse[1],' zâ em, 'mò joenge,' zâ em, 'wa zaaide gaai zoeo in ieëne kieë gewödde? Wel, ge ziet er oeit gelek as ieëne dieën e pötteke[2] gebraoken êt, wat es er â nâ aoverkomme?'

'Och, mieëster,' zâ Sisse, 'ik wèit nie, mô mag ek ast â bleeïft nor oeis gôn,' zâ em zoeo, 'want ik ben ni wel,' zâ em.

'Wel zeeïker,' zâ zaaine menieër zoeo, 'wacht, wil ekik en visilant ôle?' Oei! 't was zekkene[3] brave man! - Mô Sisse wâ nie.

As en nâ toeis kamp, goenk em recht nô baove, en as en oep zaai kômerke was, begost em te pâze. En aai â zoeoveeïl verdreeït, dat em begost te grâze[4]; en zaai mieëster kamp toeis en dane riep em, en as em nâ oeitgevrôgd â, vruug em op 't leste va wô dat da blaat kerwaïke gekomme was, en aai bekeeïf em brâ[5]. Mô 't kékemase, daai kost et in eul êt ni mieë oeitstôn en ze goenk grâze en ze zâ, da' saai da gegèiven â, oemda' se em gère zag. En ze zâ, da' se al de nuuf klieëre zâ betoldsjs emme, en ze zâ zoeoveul, dat de mieëster oep 't leste zâ:

'Ieud[6],' zâ em, 'as gaaile malkandere gêre ziet, zâ em, 'dò ben ek nie teeïgen, verstôj-et? mô gieën vrajözze-n-in maain oeis! en trekt er mô van dé; ieën van eulle twieë of alle mô gelaaik; want ik ken die streeïke.'

Sisse stoeng zoeo stoem as ne pôl; mô as em 't kékemâse zag grâze, de goenk em pâze, da se toch en braaf maske was, en da'd et allemô zaai schildsjs was en aai kreeïg ieuk de krop in de kêl:

'Mieëster,' zâ em, 'ge meuget ni kwôlek nèime,' zâ em zoeo, 'môr as 't van á beliefte-n-es, zal ekik oeongôn[7], want ik wist ekik da'd' allemôl ni. Mô nâ dèr[8] ekik et oeok segge, as dat ons Trinet e goed èt êt[9], en da' se dat allemô ni verdientsjs, va zoeo te moette grâze vé maai.'

As nâ de mieëster zag, da saain dommestieken braaf volk was, de zâ em oep 't leste:

'As gaailen wiltsjs baai maai blaaive, moette den mô trâve[10], de schieun klieëre zaain nâ al gerieëd!'

En z'emme zaaile dat dè mô gedôn, en ze wieunen der nog.

J.A. van Droogenbroeck.

(1) S i s s e , Susse, Frans.
(2) P ö t t e k e , potje. De verkleinwoorden krijgen in 't *Brusselsch* vaak den Umlaut, b.v. menneke, bieummeke, stultje enz.
(3) Z e k k e n e , zulk een.
(4) G r â z e , grijzen, huilen.
(5) B r â , braaf.
(6) I e u d , hoort.
(7) O e o n g ô n , aangaan, weggaan.
(8) D è r , derf, durf.
(9) E t ê t , hart heeft.
(10) T r â v e , trouwen.

Van de wolf en de vos.
(Stad Aarschot en omliggende dorpen benoorden den Demer.)

Ene kieër zoute(1) de wolf en de vos, as ze goe geten haân, tege nen höst(2) haat(3) te klappe. En ze vertelde van alles. De vos vertelde hoe dat em(4) haa moete vichte tege de honne van ene boer en mee al zen slummegheid bekant niet toegekomen(5) en was oem leêfteg(6) van de hoef te grouke(7); want de boer was zen honne komen hölpe, 'en as de mensch höm dermee moett(8),' zaa de vos, 'dan zit et nie pluis; want tege de mensch kan niemand niks doen.'

'Ou doe verväde(9) kat,' zaa de wolf, ''t es wel te zien dat ge noeët veu gen hieëte vure gestoun en hétt; ze zaa(10) mij zoo gemakkelèk nie verväd krijge. Ik waa dat er mij es eene(11) dierf oundoen; mou ik geluëf da ze wel wete, dat 't hön zoer(12) zaa oepkome; want ik zen(13) nog noeët genne tegegekome; 't es och da ze 't roken, as ek afkoom.'

'Stoeft(14) niet te hätt,' zaa de vos, 'want ge zodd oeëk wel ene kieër van en koul mätt(15) kunne tuis kome. Ik waa veu al veul(16) da ge es ene mensch tege kwamt.'

'Jou, da waa 'k oeëk,' zaa de wolf.

'As ek oe dou kan plezier mee doen,' zaa de vos, 'ik weet, wou dat alle mèrgeden eene komt; ik zal der oe es henne laïe.'

'Mèrge vruug?' vroeg de wolf.

'Jou,' zaa de vos, 'ik zal oe verwachte.' - En doumee trokke ze alle twieë nou hön hol.

De vos dieë paasden as dat de wolf nie komen en zaa, en dat em 't nie en zaa op zen hores(17) steken van de mensch oun te taste; mou de wolf haa 't gepaasd lak em 't zaa, en hij kwamp oeëk.

'Wille me!' zaa de vos.

'Me zelle(18),' zaa de wolf, en doumee woure ze scheut(19).

(1) Z o u t e , zaten. De volkomene *a* verandert regelmatig in *ou;* de *ou* en *au* daarentegen, gaan in eene volkomene *a* over. O u t a a r wordt a t o u r ; g r o u w , g r a a t , b v.: ene grave (grauwe, d.i. grijze) jas.
(2) H ö s t , horst; zie Weiland.
(3) H a a t , hout; zie boven.
(4) E m , hem, hij. De stad Aarschot aspireert niet, de omliggende dorpen integendeel wel, behalve in de woorden waar de *h* in dit stuk is weggelaten.
(5) T o e g e k o m e n , tot een bepaald doel gekomen, er in geslaagd.
(6) L e ê f t e g , levendig, levend.
(7) G r o u k e , geraken.
(8) M o e t t , moeit, bemoeit.
(9) V e r v ä d e , verveerde, vervaarde.
(10) Z e z a a , ze zou(den), men zou; de spreektaal kent m e n niet: ge zodd, hij, zij zaa(n).
(11) E e n e . Voor 't zelfstandig naamwoord luidt het onbep. lidw. e n e (mnl.), e n (vr.) en e (onz.). Wordt het znw. verzwegen, dan wordt het e e n e (mnl.) en e e n (vr. en onz.).
(12) Z o e r , zuur; zoo ook: schoeren voor schuren.
(13) Z e n , zijn, ben.
(14) S t o e f t , stof(t), bluf.
(15) K o u l m ä t t , kale markt. Van eene kale (reis of markt) thuis komen, is bedrogen worden, er kaal afkomen.
(16) A l v e u l , heel veel.
(17) H o r e s , horens.
(18) M e z e l l e , wij zullen, ik, hij zal; ge zelt.
(19) S c h e u t , weg: op de baan.

De vos, dieë wist wou dat er nog al veul jougers verbij kwoume, en dou goenk em met de wolf henne. In de este[20] strout zouge ze en aad männeke, da med e stökske[21] goenk.

'Es dad ene mensch?' vroeg de wolf.

(20) E s t e , eerste.

(21) S t ö k s k e , stokske. Meest alle verkleinwoorden nemen den Umlaut aan.

‘Nieë,’ zaa de vos, ‘dad es eene geweest.’

E bekke voedder[1] kwoume ze e jungske tege med e kasken op zenen[2] rug, da nou 't school goenk.

‘Dad es naa zeker eene?’ vroeg de wolf.

‘Nog nie,’ zaa de vos, ‘mou da zal eene wörre.’

En as ze toen nog e bekke wèdder gegoun woure, toen zag de vos va vaas[3] ene jouger ounkome.

‘Blèft naa ewa[4] stoun,’ zaat em tege de wolf; ‘ginder komd ene mensch oun; haïld[5] oe hätt[6] naa es oep tege dieë; mou ik gaïn vroem[7] nou men paap[8]; ik hem[9] men joeng[10] zonder ete gelouten en die[11] zelle van hoenger schrieëven as ek tuis koom. As ge de mensch overwonnen hétt,’ zaa de vos, ‘dan moette m'es kome zegge, hoe da ze vleesch smakt.’

‘'k Zal 't doen, joeng,’ zaa de wolf, en hij lekkerbouten[12] al.

Toen goenk em staat op de mensch af. As de jouger de wolf zag ounkome, liet em algaa ennege sluipers[13] oep ze gewär rijze[14], en zoo tij[15] de wolf binne scheut was, zett' em 't gewär tege zen schaver[16], en paf! de wolf vloog oep ze gat. De wolf, dieë mènden, as dat em mee keikes en stieëne wirp, en douroem gaf em genne moed vlore; want, as ek em oun ze laaf[17] kan kome, paasden em, dan zal ek em wel klitse[18]. Mou de jouger schoot em zen roemp nog es vol en toen doecht de wolf, da ze zen oeëge vol zand wirpe. Mou toen was em in drij sproenge bij de jouger. Na heêt em der gestoun[19], paasde de wolf in zen eige, mou de jouger trok ze zwéäd en hij kapten en hij kerfde over hals, over kop, en de wolf kost oun ze laaf nie kome, en hij schrieëde lak e värke, da ze kêle, en hij liep nou ze kot och dat em den duvel gezien ha.

De vos haa 't zoeë wel verwacht en hij was va wèds[20] blijve stoun oem 't spel af te zien.

‘Awel,’ zaat em tege de wolf, as dieën oungeloeëpe kwamp, ‘es da mensebloed, dat oep oeve[21] pels hangt?’

(1) B e k k e v o e d d e r , beetje verder.
(2) Z e n e n , zijnen. De bezitt., bijv. voornw. volgen de verbuiging van 't onbep. lidw.; voor meerv. znw. hebben zij denzelfden vorm als voor vrouw. enkelv.
(3) V a a s , van verre.
(4) E w a , iewat, een weinig.
(5) H a ï l d , haalt. De infinitief is h o u l e en men vervoegt: ik houl; gij, hij haïlt. Evenzoo ik gaïn, staïn; gij, hij gout, stout, van gaan en staan.
(6) H ä t t , hart.
(7) V r o e m , weerom.
(8) P a a p , pijp, gang of nest van in den grond wonende dieren.
(9) H e m , heb. Inf. is h e m m e n . Pres. ik hem, gij hètt, hij heêt, wij, zij hemme. Imp. ik, hij haa, gij hèdd; wij, zij haa(n).
(10) J o e n g , jongen.
(11) D i e , vrouw. en meerv.; d i e ë , manl.
(12) L e k k e r b o u t e n , lekkerbaardde.
(13) S l u i p e r s , groot jachtlood, groote hagels.
(14) R i j z e , vallen. Plant.: het loof rijst, les feuilles tombent. Doen rijzen, hier voor: doen op, schudden in.
(15) Z o o t i j , zoo tijdig, zoodra.
(16) S c h a v e r , schouder.
(17) L a a f , lijf.
(18) K l i t s e , kletsen, zweepen, slaan.
(19) N a - g e s t o u n , nu heeft hij er gestaan, nu is hij er geweest, moet hij eraan, kost het hem 't leven.
(20) W è d s , wijd; wijds, verre.
(21) O e v e , uwe.

‘Och, zwijg stil!’ zaa de wolf, ‘da zaa 'k me leêve niet geluëfd hemme; zoeën[22] dinge zen me gen penne te beschrave. Paasd' ene kieër: hij namp en blouspaap va zen schaver en as em derin blousde, toen was 't och dat er honderd dores i me laaf stouke, en dat deed em zoo twieë kieëre. En toen da 'k mee men tannen en men klaven oun zen huid mènde te zijn, toen trok em en rup[23] uit ze laaf, en al wou[24] dat em me dou-

(22) Z o e ë n , zoo een, zulk een.
(23) R u p , rib.
(24) W o u , waar, evenals m o u , maar.

mee ounrakte, was 't er deu. Nieë, dat kunde[1] niemand nie wijs mouke, waffer[2] pijn da 'k ik uitstaïn.'

'Zelde me naa nog afstraïe, da me tege de mensch niks doen en kunne?' vroeg de vos; mou de wolf zat zen wonne te lekke, en hij liet[3] och dat em et nie en hoeëde.

J.A. Torfs.

Vertelselke van e kastieël dat 'De Wereld' hiet. (Klein-Brabant.)

In den taaid van de Tempeliern dè' was er e kastieël, dat die raaike pouters doe mouken haân[4], da' soeo groeot was, vierkant rond i' zaain muren, da' se dour den noum oun gegeven hemmen[5] van: *De Wèreld* 't Kastieël van Bouzel is er mour ne vösschoeot[6] tegen. Roemmetoem was dour ne wal rond, zoeo brieëd as de vourt va Willebroeek of nog brieëdder: alla[7], ge kunt pâzen hoe groeot dat het was, dat er ne kieër ne man gewest hèt, dieën der lost[8] buiten rondgeraaisd was, èn as en terug kwam en kende zaain aaige vrâ[9] hem ni mieër: haai was soeo graais as en duif gewörre.

Mour de keunink, dieë zag dat die pouters altaai[10] raaiker wurren[11], dieë dee ze allemour[12] vangen en verbranne, oem eule[13] geld t' hemmen; 't es dourvan da'd het spreekwoord gekommen es: 'Schrieëve[14] gelek[15] nen Tempelier.' Ze zeggen oeok: 'Drinken gelek nen Tempelier,' mour wouroem dat dát e spreekwoord gewörren es, da' selle me God en de meulder louten schieën[16].

As na de Tempeliern allemour kapot gemokt wouren, begost[17] de keunink eule goeiern[18] te verkoeopen; mour 't woure mour koulratten[19], die da' swetgoed[20] kochten; waai hemmen da met de Fransen taaid oeok nog gezien, en ze zen der nie wel mee gevouren.

De wèreld hèt den oeok nog lang te koeop gelegen, mour 't en es ni ferkocht gerokt[21] en da kastieël hoeorden oep 't lesten oun niema' ni toe.

(1) K u n d e , (d)e (gij) wordt ook dikwijls gebezigd in de plaats van m e n . Dat z o d d e (zoudt gij) van dien man niet zeggen; ge kunt (men kan) toch ook niet gedurig werken.
(2) W a f f e r , wat voor.
(3) L i e t , geliet zich.
(4) H a â n , hadden.
(5) H e m m e n , hebben.
(6) V ö s s c h o e o t , voorschoot. (Men doelt op 't kasteel van Vilain XIIII te Bazele, Waas).
(7) A l l a , allons.
(8) L o s t , langs.
(9) V r â , vrouw.
(10) A l t a a i , altijd.
(11) W u r r e n , werden.
(12) A l l e m o u r , allemaal.
(13) E u l e , hun; 't is eene corruptie van haar, heur: de vrâ eul kind; de kinderen eule moeder.
(14) S c h r i e ë v e , schreeuwen.
(15) G e l e k , gelijk.
(16) S c h i e ë n , scheiden, beslissen, *Hd.* entscheiden.
(17) B e g o s t , begon. Het verl. ww. is: b e g o s t .
(18) G o e i e r n , goederen.
(19) K o u l r a t t e n , kaalratten, gelukzoekers.
(20) S w e t g o e d , zwart goed, dat aan de geestelijken is ontnomen; nationale goederen.
(21) G e r o k t , geraakt.

De pachters, die d'er oep woeonden, wouren douroem nie kwoud: ze lèvden gelek vissen in 't wouter. Kessemis[22] stond in eulen allemanak ni; ge zot gezèd hemmen[23], 't was dour in 't Paradaais bakanst[24], b'halven dat er gieën slang en was.

(22) Kessemis, kersmis, de betaaldag.
(23) Zot gezèd hemmen, zoudt gezegd hebben.
(24) Bakanst, bijkans.

Zie, zoeo goug het[1]: as ge te wel zaait, dê komt er welde, en de welde d'es en duvels dink.

Erremoei[2] kunnen de mensen wel uitstoun; mour 't zen sterke bieënen die de welde kunnen drougen, da wet de[3].

Van da' goe lève wurre ze zoeo vet, da' se lui wurren, en de raaikste zaân[4] tegen de ander, ‘da' saai nâ[5] wa gingen oep eule renten lèven,’ en ze deeën 't.

Mour nâ begosten d'er ander oeok te pâze[6] oem ni moetten te werken, en die zaân:

‘De dieven en moeorenèrs zâan[7] kunnen kommen, en dour en es hier niemand die verstand hèt van te vechten.’

En de raaike wurre benaad[8], en ze gouven eule gelaaik.

‘Alla!’ zaân ze, ‘gaailen[9] moet ni werken, lieërt vechten tegen de dieven en de binders[10]!’

‘Waai zelle ze da gâ[11] beu mouken,’ zaân de mannen, ‘löt ze mour kommen!’

En van dèn af wouren d'er mannen, dieë nieën zier en deeën as exerceeren en wandelen. Da' moesten nog al de sterkste joengers zaain en die moesten nog de beste pjèren hemmen oem de dieven te achtervolgen; mour dieven? Zoeo veul as oep maain hand!

Alle jouren wurren d'er mieër mannen en pjèren gevrougd oem oorlog te vuren[12] tegen de moeorenèrs; - mour die kwoumen ni.

De ander boeren begosten da beu te wörre, en dour wouren d'er die zaân:

‘Wa' kunde gaailen doen? As ons Hieër ons ni bewourt, zedde[13] gaailen ons oeok ni bewoure! Mour as 't ni en règert of as 't gieë schoeo weer es oep zaainen taaid, dè zedde 't mee âlen[14] exerceeren oeok ni bèter doe goun. Wet de wel watte? Waailen goun lezen[15] en bidden, da' sal veul bèter zaain.’

En ze schieëdden-d-er uit va' werken.

Oeok de braafste maskes[16], die e goed hèt[17] haân, geloeofden da' se ni bèter kosten doen as altaai mour lezen. En de joengers, die snel van verstand wouren, begosten te studeeren in de boekken, die de Tempeliers dour gelouten haân, oem de mensen braver te mouken en oem schoeon dingen te kunnen zeggen van alles wat er oep de wreld en in den hemel en overal was.

(1) G o u g e t , gaat het, instee van: g o u t ' e t ; het oude g a n g e n blinkt er nog door.
(2) E r r e m o e i , armoede.
(3) D a w e t d e , dat weet ge. Vergelijk het *Middelnederl.* k u n d y , h e b d y , voor k u n t g i j enz.
(4) Z a â n , zegden, zeiden.
(5) N â , nu.
(6) P â z e , peinzen.
(7) Z a â n , zouden.
(8) B e n a a d , vervaard.
(9) G a a i l e n , gijlui.
(10) B i n d e r s , roovers die de menschen binden.
(11) G â , gauw.
(12) V u r e n , voeren.
(13) Z e d d e , z u l t .
(14) â l e n , uw. Er is een streng onderscheid tusschen het enkel- en meervoud van 't bezittelijk voornaamwoord des tweeden persoons. E n k e l v o u d : a v e man, â vrouw, â kind. M e e r v o u d : â l e volk, â l e schepen.
(15) L e z e n , als oudtijds bidden.
(16) M a s k e s , meisjes.
(17) H è t , hart.

Tussen ieën twieë[18] wouren de ander boeren aad gewörre, en mee 't dat er zoeoveel snelle joengers en sterke pjèren vandoen wouren veur 't exerceeren, en mee 't dat er zoeoveul frisse maskes nieën zier en

(18) T u s s c h e n i e ë n t w i e ë , middeler wijl, *Fr.* entretemps.

deeën as altaai mour lezen, en dourbaai d'er nog veul van de slumste joengers bezig wouren oun 't studeeren oep den hemel, zoeo kun-de[1] wel verstoun, dat het werk ni goed ni mieër voeodderde: de aâ[2] mannen kreveerden eulen[3]. Dour lougen al g'hieël streken brouk; de sukkeleèrs, die niet dochten veur te lieëren exerceeren, en de sumpel gieesten, die mour goed wouren veur achter de ploeg te loeopen, en de maskes, da' zoeo mour zottemoeitsen[4] wouren, die moesten veur eule zelven en veur de raaike en veur allemour de ander in 't gareel, en ze wurren nog erm op den hoeop toe.

De errem mensen hemmen altaai veul kindere, mour ze wörren dourmee niet raaiker; en de kindere van de errem mensen zaain oun eule zelven overgelouten: ze wasse wild oep, en ze zaain alleis[5] verdroenken eer da' se 't wouter gezien hemmen.

En doumee komt er veul mizeeren onder 't folk.

Nâ kun-de wel verstoun, dat er algâ zieke en zuchtige, krèupele en kamanke[6] kwoumen, en as de noeod begöst te naaipen, dè wurre 't nog al erger; want die halve wilde begosten dèn te zeggen: ‘Waai willen veur âlen ni mieër werken! Ge moet gaailen ons heulpen; ge zaait luirikken!’ - en zoeo van alle lieëleke dingen.

Mour de raaike zaân tegen de mannen, die altaai g'exerceerd haân: ‘Dour zèn nâ de binders!’ en die sterke kèrels sproengen oep eule pjèren, en dour wurd gevochten, dat het vrieëd was. De erme moesten eulen ondergeven, en dè moeste ze nog hètter werken; ze kregen niks ne mieër as ruggebrood mee wa'd-afgebakke vet of wa'platte kees.

De raaike wouren toch ni gerust of dour moesten nog mieër mannen lieëren vechten, en de snelle gieësten begosten van alle schoeon dingen te vertellen oun de lemperikken, en de brave maskes leesden zonder oephâven veur dat gemaain volk, da' soeo boeoshètteg was en....dour kwamp e verke mee ne lange snuit en 't vertelselken es uit!

J.A. van Droogenbroeck.

Eene Antwerpsche vertelling. (Antwerpen.)

Geene stad is rijker aan plaatselijke vertellingen dan Antwerpen. Elke straat heeft er hare *sage* of *legende*, doch het is uiterst moeielijk tot de kennis van een zeker getal daarvan te geraken, uit hoofde dat zij meest geweten en verteld worden onder de allerlaagste volksklasse, en zelfs niet tot den geringsten burgerstand opklimmen. Het is met dit vak der nationale

(1) K u n -d e . In de omgekeerde en vragende woordorde wordt gij: (d)e, hij: e n , wij, m e . Dit (d)e komt veel voor met gij versterkt; de en en me blijven alleen.
(2) A â : oude.
(3) K r e v e e r d e n e u l e n , *Fr.* se crever, werkten zich dood.
(4) Z o t t e m o e i t s e n , zottemutsen, lichtzinnigen.
(5) A l l e i s , allicht.
(6) K a m a n k e , manke.

overleveringen toegegaan als met vele andere: het kleine volk alleen heeft ze geheel bewaard.

Dan, het komt aan weinige schrijvers als gepast of doenlijk voor, zich in de armste kwartieren der stad als vriend en gebuur te doen erkennen, om door dit middel eene volksvertelling of een nog onbekend mirakel uit den mond eener vischvrouw of eener asscheraapster te hooren. Een bijzonder geval nochtans verschafte mij de gelegenheid om eenige dier vertelsels af te luisteren, zonder dat men mijne tegenwoordigheid bemerken kon. De vertellers waren vier jongens, die bijna de mannenjaren bereikt hadden, en bij dag op eenen winkel als leergasten van timmerlieden of smeden arbeidden. Gewis, hunne wijze van verhalen was niet van de fraaiste, doch een van hen vertelde met eenen zekeren zwier, met eene losheid, die aan zijn verhaal een eigenaardig en kluchtig karakter gaf, en mij op de gedachte deed komen, zijne woorden als eene proef van den Antwerpschen tongval door den druk mede te deelen.

Onder het afgeslotene venster van een burgerhuis en op eenen keldermond of val gezeten, maanden zij elkander aan om te vertellen; de eerste, die sprak, was:

K o b e . Zeg, Frans, kunde gy(1) die historie(2) die ze Zondag in de' poesjenellekelder gesp'eld hebben? Ge w'et wel, *Snoef*(3) die trouwtd op 't leste met de keunigin van Teurrekye(4).

B a l t e . Die kan ekik.

F r a n s . Is dâ die van Hanefroeike(5)?

S u s . Och néë, we't het nie meer? Daer komtd 'en betooverd kornijn in, dâ diën brief op diën tore' draegt, aen de Princers van Améreka. Kunde gy het nie, Balte?

B a l t e . Ik kan ekik alles! Ik kan Malegys, ik kan Smidje Verholen, ik kan Guldentop, ik kan Sinte Peeter, ik kan ‘ouw lampen veur nief’, ik kan ‘den betooverden hond’, en dâ van 't Steen, en ‘visserke visserke vangt me nie’, en, och heer, ik kan er wel honderd ander, as ik ze maer wilde vertellen.

F r a n s . Ah wel, laet ons trooikentrek doen. (*Zij trekken wie eerst zal beginnen*).

K o b e . Hoera, viva! 't is Balte! Toe, van doctoor Faussius of van de' kelder onder de Vierschaer.

S u s . Néë, Balte, doe g' et nie. Vertelt liever van den duvel of van tooverhekse' of van spooke'.

B a l t e . Ah wel, 'k zal eulie 'e waerachtig vertelsel vertellen, dâ gebeurd is op de Kleinmarkt; een bitje verder a's de Kornynepyp, int Frans gezeed *la pipe de lapin*.

(1) De *y* klinkt overal als *aai*.
(2) De *h* wordt in het Antwerpsch nooit uitgesproken.
(3) ‘Men heeft te Antwerpen veel kelders, waar des winters voor kinderen allerlei vertelsels verbeeld worden, bij middel van *marionetten*, die zij *poesjenellen* noemen. *Snoef* is eene personage, die in alle stukken voorkomt en die bijzonder belast is de aanschouwers te vermaken, evenals de *Arlequin*. Het is gewoonlijk de geliefde *acteur* van het geëerd publiek.’ (C.).
(4) ‘De helden der Antwerpsche geschiedenissen trouwen op het einde onfeilbaar met eene *keuninksdochter*, eene *princers* van Turkije, Amerika of Spanje, of wel zij vinden, indien het er spookt, eenen grooten ijzeren pot met geld.’ (C.).
(5) De lange *a* klinkt als *oa*.

K o b e . Lapin? Dat is 'en kat; ge zeg het mis.

B a l t e . Zie, dâ gauwke![1] Lapin is 'en kat, *pertang!*[2] Neen, *poes* is 'en kat in 't Frans. Ze riepen ommers altyd tege' diën ouwe' Franschman uit de Mannekêstraet; *voleur de poes*, *de kattendief!* Dâ wilt tege' my Frans spreke'! Wel gy kastekindere', hebtde geulie op de Chantjië gewerkt? Heeft eulie vader *gardechou* geweest, he? Onder den tyd van de Marriene'?[3] Zwijgt nâ, zulle, want ik begin op 'e' nief. - Nâ-w-in die straet daer stond eens 'en huis mê vier *steugië*[4] zonder de zolder, zoo groot en zoo schoon a's het paleis van 'ne keunink.

Maer in datd huis wilde-n-ommers int 't geheel niemand nie wonen, en het bleef jaren lank onnuttig leeg staen, want het spookte-n-er in.

S u s . Ah! ah! dâ zal schoon zijn!

B a l t e , *gestoord*. 'Stilans! houd u' gezicht. Ah wel: op slag van twel fure dan kwam er iedere' keer 'ne geest die het huis van onder toe boven afliep, en a's dat dan lank genoeg geduerd had, dan kwam de geest tege' slag van den *eene*' achter de straetpoort staen, en begost zoo jammerlyk t' huilen en te schreeuwen, dat er iedereen *compassie* mê kreeg.

K o b e , *met bange stem*. Zyt de gy dâ, Sus, die daer 'ne zucht gelaten hebt?

F r a n s . Eê, hy is al bang; hy beeft, ik vuel' het. Wel wâ kieken!

B a l t e . A's Kobe zyne mond nie toehoudt, stamp ik hem van de keldermond.

- Nâ, daer dierf toch niemand in datd huis gaen, al was't dat de geest niet dé a's roepen: verlost myn ziel! verlost myn ziel!

Daer wierd dan gezeéd, en 'k geloof ekik datd ook wel, dat het de ziel was van de' lesten heer daer het huis van geweest was, en dat diën uit gierighad ene' groote schat had verbeurge. En ge we't wel, a's iemand sterft me' verbeurge' geld op zyn konsjentie, dat hy dan zoo lank in d'Hel moet blyve' brande', tot datd het geld gevonde weurd.

A's dâ nâ[5] zoo al heel lank geduerd had, dan kwam er eens 'ene' keer enen ouwe soldaet van de' marmitten-oorlog.

Dië soldaet heette sterke Jan, en diën had gezeéd, in 'en herberg, dat hem veur 'ene' niet en 'ne niemendalle, om zoo te zeggen veur ze plesier, 'ene' nacht in het leeg huis zou slapen, a's ze hem honderd gulden op veurhand wilde' geven.

Den huisbaes die zé tege' Jan: Is dâ waer? Derfde gy in datd huis slapen?

Ja, zé Jan zoo, want ik geef wâ schoon de knoppen[6], zé hem, van alle spooken en dûvels. Dâ God bewaert, is wel bewaerd!

Ah wel, zé den huisbaes, geef me d'hand daer op, zé hem; 't is gedaen. Wâ moet ik u geven, vroeg hem.

Hoort, zé Jan, geef me maer al om te beginnen 'ene wis buekenhout in klompekes, 'en dozyn flesse' wyn, 'en fles kwak, 'ene' koekpot vol spys en 'en goêi pan om myn koeken in te bakke'.

Dâ zulde gy hebbe', zé den huisbaes, - en a's hem dâ gegeven had, trok Jan tege' den aved mê zyn *provisie* in het huis.

(1) G a u w k e , vluggerd.
(2) P e r t a n g , pourtant.
(3) Hebt gijlieden onder Napoleon op de scheepstimmerwerf of *Chantier* gewerkt? Is ulieder vader *Garde-Chiourme* of slavenwachter geweest?
(4) S t e u g i ë , étages.
(5) N â , nu.
(6) K n o p p e n , eene versterkte ontkenning (van k n o p , k n o o p).

A's hem nâ vier geslagen had, dan droeg hem zyn hout en zyne' koekpot mê spys in 'en kamer op d'eerste *steugie*, daer nog 'n tafel stond mê twee stoele'.

Hy begost daer 'e' vier te maken gelak om het huis af te branden, en hy zette zyne' koekpot daer neffe om de spys te doen gaen(1).

Terwyl dat de spys nou aan 't gaen was, begost Jan de flessen een voor een den hals af te byten, en hy kreeg op den duer 'e' stuk in zyne' kraeg gelak 'enen ouwe Zwitser; - maer hy was toch nie' van zyne' center(2) en hy wist heel goed wat hem zé of dé.

Dâ was me goed, maer a's hem na lank genoeg gedronken had, begost zynen beer te danse'(3). Hy zette dan zyn pan op 't vier en hy lapte daer 'ene' goeije pollepel spys in. - Dan aen het kissen(4) dat 'e' plesier was. Het rook er zoo lakker a's aen de deur van 't *Landswelvaren;* - zoo 'enen reuk gelak van 'en restoratie.

Ah wel, dâ was me goed; de koek van Jan was langs den eene' kant schoon bruin gebakken en hy goeide hem omhoog in de schouw om hem om te draeije'.

Maer gelyk hem nou weer op 't vier stond, valt er in eene' keer iet uit de schouw - en *pardoef* in zyn' pan, en de koek in d' asse!

Wel honderd duzed, 'k weet nie' watte! riep Jan; zoude dat hier en daer nie' verwense? Bruin en zoo lakker! Daer lé non mene zieltjeskoek(5). Maer wa wil ik er aen doen? zeét hem in zyn eige; 't is nâ toch zoo. 'k Zal maer 'ene' nieve pollepel spys in de pan doen, op goê val hetd uit.

Nâ, hy doet dâ, en weer aen 't kissen dat g'er de geeuwhonger zoudt van gekregen hebben, al was 't dâ g'in geen dry dage' geten had.

Maer Jan die laet de' steel van de pan los en hy pakt dat dink op, dat uit de schouw gevalle' was.

Graed nâ toch eens, wat datd het was? - Het was 'en doodsbeen uit 'enen arm!

Jan die schiet in 'ene' lach en hy zé, zoo al lachende: Ja, denke' ze my verveerd te make' of veur de' zot t' houwe', dan zyn ze wel geleverd mê hun' peerdebeenen! al was 't dat ze den heele prosput(6) deur de schouw goeide', dan gaf ik er nog geen duit om mê hun flauwzen!

Maer dâ was me goed; a's Jan zyne koek nou half gebakke' was, zeét hem zoo in zyn eige': ge zult me deze' keer nie vast hebbe', vieze mannen! 'k Zal de' koek liever half rauw binne' spele'......En hy steekt zyn hand uit om de' koek te pakken, maer in eene' keer valt er 'nen heelen reessel beenen uit de schouw, en pardoef in Jan zyn pan en de koek in d'asse!

Wel Seezeke van Maderitje! riep Jan; zal ik nou al myn spys naer de weêrlicht zien gaen? Wat is dâ nou weêr daer ze daer mê gegoeid hebbe'?

(1) G a e n , rijzen.
(2) V a n z y n e ' c e n t e r (c e n t r u m , midden), 'uit het lood', van zijn verstand.
(3) D a n s e ', honger krijgen.
(4) K i s s e n , ook 'kiskassen', sissen.
(5) 'Wanneer er ergens koeken gebakken worden, moet degene, die den eersten koek krijgt, een Vader-ons bidden voor de geloovige zielen in het vagevuur; daarom noemt men den eersten koek den zieltjeskoek.' (C.).
(6) P r o s p u t , de plaats, waar de paarden begraven worden.

Dat is ge'ne kleine potternoster; het is zeker 'en ruggraet van 'e' veuleke. Hoe flauw dat die manne' toch zyn; ze kunne' ne' mensch nog nie gerust laten ete'.

Ja, maer hetgeen dat in zyne pan gevalle' was, ware zoo allemael beentjes aen 'en koor geregen en het was 'en ruggraet van 'ne mensch.

Jan die begost dan zoodanig kwaed te weurre' dat hem de beenen oppakte en gelyk tege' de' muer aen *garzelemente*' vaneen sloeg.

Hy gink gestoord by zyn pan zitten en sloeg er van tyd tot tyd 'ene' nieve' pollepel spys in, maer iedere' keer dat hem de koek wilde-n-uit de pan neme', viel er 't een of 't ander menschenbeen in - en dat duerde zoo lank tot dat er op 't leste 'nen doodskop in viel.

Jan die schoot in 'en' franse koleère en hy goeide den doodskop zoo ver als hem vliege' wou.

Dan begost hem gerust te bakken en hy had al 'en schotel vol koeken op de tafel gezet om te gaen ete'.

Als hem nâ goed by de tafel zat en lakker aen 't knabbelen en aen 't zuige' was, komt er in eene' keer 'ne slag. - Jan telde, en 't was twelf ure!

Maer Jan heft zyn' oogen op, en hy ziet daer in den hoek, daer hem de beene' gegoeid had, 'e' leelyk geremt staen.

Want op slag van twelf ure ware' de beenen allemael aeneen gekropen en daer stond nâ de geest mê 'e' wit laken op zyne' rug. - en hy was, och arme, zoo mager geweurre' van dat eeuwig rondloope' dâ ge zyn ingewand door zenen buik kost zien.

Jan bezag het spook zoo 'ne' zekeren tyd en hy wreef aen zyn oogen: want hy docht dat het nie waer was; maer als het spook hem verruerde, dan zag hem *pormentelak*[1] dat het 'ene geest was.

Ha, zé Jan, goeijen dag, Pietje de Dood! Hoe gaget mê uw gezondhad? Me dunkt, ik heb ouw nog meer gezien. Staetde gy nie in de kerk van Sinte Willebors, mê het Zielenoctaef? Ge ziet er anders maer *armoyeus* uit, Jan Stek! Zie, zoo 'ne koek of dry en zoo 'e' fleske zou u deugd doen. Maer wâ zeg ik? 'k Geloof warentig dat de koeken deur uwen buik zouwe valle'! want ge draegt 'en *gilé* die *à jour* gewerkt is. A's ge nochtans eens wilt drinke' zit maer by!

De geest die sprak nie; maer hy dé 'en teeke' mê zyne' vinger, als of hem zegge' wilde: kom gy eens hier!

Maer Jan die was slum genoeg om het niet te doen.

Aperopo, zé hem, Pietje Krakelink, wilde gy daer blyve' staen toe morge', dâ kunde gy gerust doen. Maer a's ik gelak a's gy was, ik ging wat aan 't vier zitte'; want diën hoek is heel *roematiek* en ge moest zoo eens een valling[2] pakke'. Ah sa, maar zeg m' eens, wat tael spreekte gy? Zeg! is 't van *parlé fransé contre alle mense?* Ook al niet? Gaet dan maer naer uw doodskist terug, droogzak! Zytde van God, sprekt; zytde van den duvel, vertrekt! - Maer de geest bleef staen en dé nie als mê zyne vinger wenken, om dà Jan by hem zou kome'.

(1) P o r m e n t e l a k , in waarheid.
(2) V a l l i n g , verkoudheid.

Maer Jan ging gerust voort mê eten, en hy zag naer 't spook nie meer om.

Als da zoo n'en heelen tyd geduerd had, sloeg het halver een, en de geest die hefte zyn mager beenen op en kwam zoo allenskens naer Jan gegaen en hy wenkte-n-altijd mê zene' vinger.

Maer Jan stond in eene' keer op en hy riep tege' de geest:

Ah sa, Peerlala, 'k heb ouw maer een dinge te zegge': ge meugt zoo veul spreken a's ge wilt, maer van me lyf te blyven, zulle', of we weurre kwaei vriende'! A's ge nog wat dichter derft kome', zal ik u die fles eens op uw leelyk gezicht kapot slage'. - Ge zoudt me geeren den nek breken, eh? 'k weet het wel; maer 't zal nie waer zyn; ge kent me nog nie, manneke'!

De geest stak zyne' vinger uit en raekte-n-er mê aen Jan zyn hand; - maer op d'hand van Jan was 'en heel blyn(1) gebrand.

Wel Nondekeu! riep Jan, wilde gy zoo kennis mê my make'? Het schynt dâ ge warm handen hebt, gebuer? Maer zoo zyn me nie getrouwd. 'k Zal ouw dâ wel afleeren. - Arrê! dat is het eerste koofke(2)!

En Jan sloeg het spook mê 'en' lege fles vlak op het scheel(3) van zyne' kop; maer hy raekte de geest toch niet, want hy sloeg gelak op de wind.

Dan wierd Jan eerst voor goê kwaed. Hy wilde de' geest vastpakken en op de' grond slage', maer dâ liep nie af; want als hem docht dat hem hem vast had, dan vuelden hem niemendalle.

Pas op, riep hem, dat duert nou al lank genoeg: ge kunt maer eens gauw gaen zegge', wat dâ ge van my hebbe' moet. Waerom komde gy my hier ruzie zueken, eh? 'k heb ommers mê ouw of mê uw heel familie geen affaire? Laet me dan gerust en gaet aen(4).

Maer de geest dé nie a's wenken en naer de deur wyze'.

Jan pakte dan zynen kandelêr en zé tege' de geest: allo! laet zien wat dâ g' hebbe' wilt. Ga veur, ik zal u volge'.

Het spook dé de deur open en wees Jan den trap af; maer Jan was wel slummer, en hy zé altyd: ga zelf veur - want had hem veur gegaen, dan had het spook hem zeker den nek gebroke'.

Ze kwamen dan te lange leste beneën, in de gank, en daer lag 'ene zark mé' enen yzere' rink, die erin vast was.

Het spook wees aen Jan, dat hem die zark moest opheffe'; maer Jan die begost te lachen en hy zé: ja g'houd me wâ veur de zot, brurke! Als ge geene *nikanik*(5) in ouwe zak hebt, zulde nog al lank moete' rondloopen. Heft gy de steen zelf op, want ik kan ekik het nie.

De geest hefte de' steen op, en daeronder was 'ene groote put, daer dry groot' yzere' potten in stonde' vol gouwe geld.

En zoo gauw als Jan het geld gezien had, begost het spook te spreke'.

Ziede dâ geld? vroeg het aen Jan.

(1) B l y n , blaar.
(2) K o o f k e , muilpeer.
(3) S c h e e l , schedel.
(4) A e n , heen.
(5) N i k a n i k , mécanique.

Wel, gy vieze landsman, riep Jan, ge sprekt gelak Vlaemsch? Nou beginne' we malkandere' te verstaen. Fransch kan ik toch ook, zulle', want 'k heb vyf jaer gediend - en Vievan Apoleon! Ja 'k zien zoo al iet blinken dâ sterk op tienguldestukke' trekt.

De geest haelde de dry potten uit de' put en zé mê en holle stem:

Da zyn dry potte' geld, die ik had verbeurgen eer dat ik dood was.

Eer da ge dood waert! riep Jan heel verwonderd, zyde gy dood? Da zoude nie zegge'. 'k Geloof da ge me wat opwindt[1].

Maer de geest die luisterde daer nie naer, en hy zé: Ik heb in d'hel zoo lank moete' brande', tot dat die potte' zoude' gevonde' zyn - en gy hebt me nou uit d'hel verlost.

Heb ik ouw uit d'hel verlost? riep Jan; dat doe me groot spyt. Ge zyt dan toch 'ene' schoone jonge! 'k Zal er maer van zwyge', want myn bloed kokt al!

Nou brand ik nie meer, zé de geest, *arré*[2]! daer is myn hand, voelt, nou is ze heel koud.....

Bedanke veur de goedheid, zé Jan, houdt uw pikkelbeentjes maer stillekens t' huis. Zoo weinig komplementen a's 't meugelijk is. Ik ken u, vogel, gy zyt gy den duvel te plat[3], gy!

Zie, zé het spook, van die dry potte' goud verzoek ik u, dat g'er eenen aen den arme' zoudt geven, eenen aen de kerk om missen veur myn ziel te doen, en......

Hola, riep Jan, da verwensch ik 'en bitje. Ben ik ouwe knecht? Ge maekt gy geen' slechte rekening! En wa zal ik dan hebbe'? Neen, maer a's er wat drinkgeld overschiet, dan zal ik het doen.....Ge zyt gy ommers toch ryk genoeg, al is 't dâ ge zoo slecht gekleed gaet, en da nog al in de' winter. - Ah wel, wa zegde?

Den derde pot, zé de geest, is veur ouw.

Veur my! riep Jan heel bly, wel Simenie! daer weur ik stapel zot van. Kom hier, 'k zal u eens kusse' op uwe postelyne kaken.

En Jan sprong op van *arreusie;* maer hy strunkelde en hy viel in de put en zyn licht uit! Het sloeg juist een uer.

Nâ was Jan in den donkere'.

Pietje de Dood! riep hem zoo hard a's hem kost, waer zyde? He, spookske lief, kom eens hier! 'k Heb ik ouw uit d'hel verlost, ge meugt me nou ook wel uit deze put verlosse'.

Maer het spook was weg.

Jan die kroop den mê veul moeite de' put uit en raepte zyn keers op.

Hy ging dan naer boven, en a's hem zyn eig' wat gewarmd had en nog twee fleskes had gedronke', viel hem in 't slaep.

's Anderendaegs dé Jan hetgeen dat de geest hem gezeéd had. Hy gaf 'ene' pot aen den arme, 'ene' pot aen de kerk en hy hiel 'ene' pot veur zyn eige'.

En Jan was ryk, want in zyne pot ware' wel honderd duzed millioen.

(1) O p w i n d t , diets maakt.
(2) A r r e z ! allez!
(3) P l a t , slim, loos.

En Jan woonde dan in 'e' groot huis, en hij hiel sees en peerd, en hy sliep op 'e' fraweelen bed, en hij dronk wyn, en hy gink alle dagen naer d'herberg.....

En daer kwam 'e' varke mê 'ene' lange snuit, en 't vertelsel is uit!

Hendrik Conscience.

De draai toale. (Antwerpen.)

In den awen taaid, langk vör de revvoluse, was er ieverans[(1)] in Vleungdere ne groaf, en die-n ad[(2)] e'nen zeun, di zoe stoem was as 'n allefout[(3)], en die-n om zoe te zegge niks en kost liëre. Löstert is, joenge, zee ze voader: ik kan ekik niks in awe kop kraaige, zee 'm[(4)], 't is allemol boter tege de galleg gekletst, zee 'm, en da kan zoe nie blaaive dure, zee 'm. Ik zal oe nor de stad zengde ba ne miëster, di z'nen stiel[(5)] kan, en di mut oe mor is farm onder d'and[(6)] neme.

Zoe gezeed, zoe gedoan. De joenge gongk nor de stad en dor bleef 'm[(7)] e joar langk. Toen kwamp 'm nor uis terug, en ze voader di vroeg 'm: Awel, wat ed-de na zoe al geliërd[(8)]? - Voader, 'k em de toal van d'ongde liëre spreke. - God zal me lief emme! riep de voader; en em ik oe doaver nor stad mutte zengde? zee 'm; ik zal oe ba nen andere miëster doen, zee 'm.

En de joenge gongk ba nen andere miëster, en dor bleef 'm wer e joar. En as 'm dan wer nor uis kwamp, en as ze voader vroeg, wa dat 'm nauw geliërd ad, zee 'm: Voader, zeè 'm, 'k em de toal van de vogele liëre spreke. - Doroep schoot me de voader in 'n Fransche colaere en a riep: Wel aailigen tuitore[(9)]! em ik oe na doaver ba nen miëster gezongden, zee 'm, en zad-de ni beschomd van ongder m'n ooge te komme! zee 'm. Mor 'k wil et nog ééne kiër probeeren, zee 'm, en ga-g-et dan ni, dan ken ik oe nimmer vör m'nen zeun.

En vor den darde kiër wier 'm nor de stad gedon ba den beste miëster, die z'er koste vingden en dor bleef 'm wer e joar langk. Toen kwamp 'm t' uis, en 't iëste, da ze voader 'm vroeg, was wat dat 'm nauw geliërd ad. En de joenge die zee: Voader, zee 'm, 'k em de toal van de vörse[(10)] liëre spreke. - Mor na wierme de voader zoe kwoad, da ze dochte, dat 'm 'n geroktad[(11)] kreeg. Got eweg! riep 'm; mokt oe uit m'n oogen, en dat ik oe noot nimmer zing! En a dee z'n knechs kommen en zee, da z'er mee nor 't bosch musten en 'm muste kapot moake.

De knechs gongken er mee nor 't bosch, mor z'adden e r zoe'n compasse

(1) I e v e r a n s , ook ievers, ergens.
(2) De *h* wordt in 't Antwerpsch nooit gehoord.
(3) A l l e f o u t , halfhout, een blok dik gekloofd hout. Verg. *Hd.* Klotz.
(4) Dat z e e 'm (zeide hij) wordt bij 't aanhalen van iemands woorden gedurig herhaald.
(5) S t i e l , ambacht, ook in N. Brabant.
(6) A n d , hand.
(7) 'm, - hem voor hij. Verg. 't *Gron*, dat is *om*, en meer derg. voorbeelden van Acc. voor Nom., vooral in 't tegenwoordige Fransch.
(8) G e l i ë r d . De *ië* staat naast de *Ned.* scherpheldere *ee*.
(9) T u i t o r e , eene verbastering van t u t o r , beschermer; een gewone vloek bij de Antwerpenaars.
(10) V ö r s e , kikvorschen.
(11) G e r o k t a d , geraaktheid, beroerte.

mee, da z' 'm mor liete loope; en om den awe groaf in 't geloof te loate, dat z'ne zeun kapot gemokt was, sneeë z' 'n gaait d'oogen en de tong uit en lieten 'm die zing.

Na gongk de joengen al varder en varder, en tege den oaved kwamp 'm on e kastiël, wor dat 'm vroeg oem te meuge sloape. Joa, zee den iër van da kastiël, as ge dor gingder in diën awen tore wilt gon sloape, da meug-de doen, mor ik mut oe op veurand zegge, zee 'm, dat et er gevoarlak is en da g' er meschin ni laevendig zult oepston. Da zit dor vol wild' ongde, zee 'm, die uilen en basse zonder oephawes[1], en ting tegen iën, da z'oe zulle verscheure.

Moar onze kammeroad was ni vervaerd. Lot er me mor nor toegon, zee 'm, en gef me mor e goe stuk vleesch mee, zee 'm; d' ongde zulle maai gi kwoad doen, zee 'm - Got dan mor in Goeds noame, zee den iër, en weg was 'm.

En as 'm in den tore kwamp, in stee dat d' ongde tegen 'm baste, begoste z' 'm te lakken en rongd 'm te kwispelen, en ze fretten et vleesch oep: dat 'm gaf, en deeën 'm in 't giël gi kwoad. Ge kunt oe verdenken, oe dat den iër 's anderdogs te zing stongd van dat d'ongden 'm adde lotte laeven. Mor de joenge groaf lee 'm uit wa dat er gebeurd was: a zee, dat d'ongden 'm in un toal gezeed adde, da ze verwenscht'[2] ongde woaren, en da ze dor ba ne groote schat muste woake, di in den tore lag, en da ze ni iëder[3] uit den tore zowwe weggon of iemand must dië schat zen kommen uitoalen, en oe dat die schat must uitgold[4] wörre, dat adde d' ongden 'm ook gezeed.

Na was den iër van 't kastiël ni a klaain bitjen in z'ne schik en a zee, dat as dat allemol de zuiver woarad[5] was, dat 'm dan de joenge groaf vor z'ne zeun zo oanneme. 's Oaves gongk de joenge dan wer nor den tore en kwamp 's anderdogs mee 'n groote kist vol gauwe geld af. En sentert dien taaid oorde ze d' ongde nimmer[6] niet meer, basse; ze woare verdwenen lak e'nen rook.

Iënegen taaid nordoatem[7] kreeg 'm et in z'nen kop no Roome te gon, en ongderwege kwamp 'm vorbaai ne zink[8] wor dat er vörse in kwekte. A lösterde-n, en as 'm oorde wa dat z' onderiën zeeë, wier 'm iëlegansch oardeg[9] en tristeg, mor a gonk toch mor alta voort. Ten lange leste kwamp 'm in Roome. Mor dor was me na zjust de paus gesteurven en ongder de kardenoale loage z' in ruzen om te wete wie dat de nieve paus zo zan. Oep den duur kwoamen z' overiën, dat dendië[10] paus zo genoemd wörren, on wie er zoe 'n soort van mirakel zo gebeure. En percies oep den oogenblik as ze da besloten adde, kwamp de joenge groaf in de kark en dor vlogen twië spierwitte duiven oep z'n schawers[11], en bleven er zitte. As de kardenoale dà zoage, riepe z' allemol, dat dà na[12] e mirakel was, en seffes[13] vroege z' 'm of 'm wo paus zan. In den iëste dirf 'm

(1) O e p h a w e s , ophouden.
(2) V e r w e n s c h t ', betooverde.
(3) I ë d e r , eerder.
(4) U i t g o l d , uitgehaald.
(5) W o a r a d , waarheid.
(6) N i m m e r , niet meer.
(7) N o r d o a t e m , na dato, daarna.
(8) Z i n k , diepte, moeras.
(9) O a r d e g , vreemd te moede.
(10) D e n d i ë , degene.
(11) S c h a w e r s , schouders.
(12) N a , nu.
(13) S e f f e s , dadelijk.

ni joa zegge, mor de duive zeeën 'm, dat 'm et mor doen za, en dan zee 'm joa. En na wier 'm mee faain ole[1] bestreken en gewaaid[2], en dà was et na wat dat de vörsen ongderwege gezeed adde, te wete, dat aai de nieve paus zo zan. Mor as 'm na de mis moest zinge, was 'm ni 'n bitje verlege, want a kost zelf nog gi Flomsch leze, lot stoan Lataain, mor de duive, die oep z' 'n schawers zoate, stokten[3] 'm alles op wat dat 'm zingen moest.

En dor kwamp e'nen ongd mee ne lange snuit en 't vertelsel is uit.

Frans de Cort.

Mieken Tummers. (Antwerpen.)

Ik heb mijzelven dikwijls afgevraagd, welk denkbeeld een vreemdeling, die, in den nanoen van een' fraaien zomerschen zondag, Antwerpen voor de eerste maal bezoekt, zich van de Antwerpsche bevolking moet vormen. Zeker is het, dat de straten dier befaamde handelsstad alsdan een vrij zonderling voorkomen bieden. Van vijf tot acht ure lijken enkele dezer wel ietwat dengenen eener betooverde stad uit *Duizend en éene Nacht*, waarvan al de bewoners om eenige misdaad of nalatigheid, jegens een' geest of eene tooveres begaan, in een hoop dieren zijn veranderd en naar een bijgelegen oord overgevoerd.

Indien nu het toeval denzelfden vreemdeling tegen den avond in de nabijheid van eene der stadspoorten bracht, zoude hij gewis in zijn vermoeden omtrent de betoovering der bevolking versterkt worden. Hij zoude wellicht op de gedachte komen, dat hij zich juist bijtijds in de stad bevindt, om de betoovering te zien ophouden. Inderdaad de langs die poort binnenborrelende volksmenigte, de drukte en het gewoel, de vreugdevolle beweging, de jolige geestesstemming der mannen, vrouwen en kinderen, die zich aan alle zijden rond hem verdringen, zouden hem de mogelijkheid van iets in dien aard zeer waarschijnlijk doen wanen.

Indien echter die vreemdeling den tijd hadde Antwerpen meer van nabij te leeren kennen, dan zoude de gedachte aan tooverij hem niet lang verontrusten. Dan zoude hij weldra weten, dat de Antwerpsche bevolking, anders eene van de minst beweginglievende van geheel België, nooit een' fraaien zomerschen zondag kan laten voorbijgaan, zonder in den nanoen zich hoopsgewijze buiten de stadspoorten te begeven. Na aldaar min of meer lang, te midden van dikke stofwolken, te hebben gekuierd, na in de talrijke herbergen en bierhuizen de noodige ververschingen te hebben gebruikt, zakt die bevolking, met het vallen van den avond, vermoeid en afgemat, stedewaarts en trekt vroolijk en welgemoed terug de poort bin-

(1) O l e , olie.
(2) G e w a a i d , gewijd.
(3) S t o k t e n 'm o p , fluisterden hem in.

nen, om des anderdaags met vernieuwden ijver voor eene gansche week aan den arbeid te tijen, en den volgenden zondag, als het weder het toelaat, wel te verstaan, nogmaals hare wandeling buiten de stadsmuren te hernemen, of liever *eens naar buiten te gaan*, gelijk de goede burgers het van oudsher noemen.

Die gewoonte is bij de bewoners der Scheldestad zoo diep ingeworteld, dat geen van de verschillende standen der maatschappij er aan ontsnappen kan. Van den rijksten handelaar tot den geringsten werkman, van den stokouden grijsaard tot den jeugdigen knaap, die pas zijne Eerste Communie gedaan heeft, het wil des zondags al naar buiten. Het spreekt van zelf, dat niet iedereen zich in den buiten op dezelfde wijze verlustigt, dat elkeen zijn vermaak zoekt en vindt, waar zijn fortuin, zijn stand, zijn karakter, zijne opvoeding hem zulks toelaten. Zoo gaan de eenen naar hun eigen lustslot of naar dat van een' vriend of bloedverwant; zoo trekken de anderen naar deze of gene deftige societeit, of naar eenig befaamd min of meer aristocratisch gesticht, terwijl weder anderen, en dit geldt vooral den kleinen burgerstand, zich bevredigen met wandelen, en, gelijk wij 't vroeger zegden, in eenvoudige herbergen of bierhuizen te peisteren en uit te rusten. Maar allen gaan zij toch naar buiten, en zijn niet tevreden en achtten hunnen zondag verloren, wanneer zij 't niet deden. Het slechte weder alleen kan aan die wandelwoede - want eene ware *woede* is het, - palen stellen, doch nimmer deze geheel onderdrukken; en er zijn Antwerpenaars, die zich ja door de hevigste plasregens niet laten afschrikken, van de minste poos tusschen de vlagen gebruik maken, om hun geliefd uitstapje te wagen. In dit geval gaat echter de schoonste helft van het menschelijke geslacht niet mede. In elk ander geval zoude geen Antwerpsch burger het durven laten zijne wederhelft, geen ordentelijk jonkman zijne liefste des zondags naar buiten te leiden, al moest hij zich de grootste opofferingen getroosten. Twee zondagen, hoe schoon, hoe uitlokkend zij ook mogen wezen, zijn alleen uitgezonderd: de eerste Paasch- en de eerste Sinksendag. Om der heiligheid dier feesten wille, vergenoegt men zich met langs de *Werf*, dat is langs de Schelde te wandelen, om den daaropvolgenden maandag, een' afgezetten(1) heiligdag, de plaats van den zondag in den *buitengang* te laten bekleeden.

Op een' zondag van den jare 1840, was ik naar het voorbeeld van bijna twee derden der Sinjoors en Sinjorinnen(2) naar buiten gewandeld, en keerde tegen het vallen van den avond met eene ontzaglijke menigte naar de stad terug. De Berchemsche steenweg, welken ik met de overige *buitengangers* volgde, was letterlijk met menschen bezaaid: men konde, gelijk het te Antwerpen heet, *over de koppen gaan*. Het oorverdoovend geraas der stadwaartskeerenden en de dikke stofwolk, die ze van alle kanten omgaf, deden mij in het eerst bijkans hooren en zien vergaan. Na echter eenigen

(1) A f g e z e t t e n , niet meer gevierden.
(2) S i n j o o r s e n S i n j o r i n n e n . Bewoners en bewoonsters van Antwerpen. De benaming heeft haren oorsprong te danken aan den spreekwoordelijk geworden rijkdom der Antwerpenaars onder Karel V.

tijd met de menigte te hebben voortgestapt, gewende ik mij aan die luidruchtigheid en dat stof, en begon ik de voor, nevens en achter mij tredenden te onderscheiden. Ik bemerkte lieden van de meestverschillende standen, die allen, ofschoon tamelijk moede, met de vergenoegdheid op het gelaat, samen koutten over het genoten vermaak en langzaam hunnen weg vervorderden, alsof zij niet haastig waren, om de buitenlucht met de lucht der bedompte stad te verwisselen. Vooral trok een dier gezinnen, gelijk men er te Antwerpen alleen aantreft, al mijne aandacht. Het bestond uit den vader, de moeder, zes kinderen en vier groote, rosse honden, van die, welke men in de zoogenaamde mosselbakken[(1)] spant. De man was eenvoudig met een blauwkatoenen kiel en eene lakensche pet gekleed. Dezelfde kleeding droegen vier der kinderen, vier jongskens. Wat de moeder betreft, haar kostuum was prachtig, in vergelijking met dat des mans. Het bestond uit een zwart-kalaminken rok met fluweelen boord, een rooskleurig katoenen jak, blauwe kousen en lage schoenen van zwart fluweel. Eene trekmuts van bobin versierde haar hoofd, eene fijne gouden ketting haren hals, groote bleekgele gouden bellen - klokken - hare ooren, en op haren boezem bengelde eene breede, doch uitermate dunne en lichte gouden medalie van vierkanten vorm. Ofschoon het vroeger op den dag stikkend heet geweest was en nog tamelijk warm bleef, torschte zij een' purperkatoenen mantel op den arm. De twee overige kinderen, twee meisjes, hadden katoenetten kleedjes aan en droegen, in stede van mutskens, groenlederen *klakken* of petten met breede klep. Een van die meisjes hield een tamelijk zwaar pak, in een' witten doek, in de hand. Zoo stapten zij, onder hen twaalven, de honden medegerekend, in goede orde langs de baan. Alleen was de man nu en dan verplicht op dezen of genen zijner jongens te roepen, die soms bij eene gracht bezijden den steenweg bleef stilstaan, om te zien of er ook vorschen in waren; en van tijd tot tijd op een' van zijne groote honden te fluiten, die nadere kennis scheen te willen maken met de andere viervoeters van zijne soort, welke mede in het gedrang liepen.

Tóen wij de groep huizen genaderd waren, die het dichtst bij de stad stonden, sprak de man tot zijne vrouw:

‘Trees, wad edde bai den boterham?’

‘Niks, Kobe,’ was het antwoord. ‘Ik heb gedocht, dat me ier wel iet zouwen kraigen.’

‘Wil ik en schol gon kooepe?’

‘Bai ja, Kobe.’

‘Trek dan met de klein' mor in et emeltje[(2)]; 'k ben seffes bai eulie.’

De vrouw ging met de kinderen aan eene tafel vóor de deur der herberg *het Hemeltje* zitten, de honden strekten zich in de nabijheid op den grond neder en Kobe begaf zich naar eene kraam, niet verre van daar, om zijne schol te koopen.

(1) Mosselbakken, mosselwagens.

(2) Het Hemeltje, herberg. Zelden of nooit laat de Antwerpenaar de *h* hooren, vooral aan het begin van een woord.

De familie wekte mijne belangstelling. Het wordt in onzen tijd zoo moeilijk menschen aan te treffen, aan wier zeden de kanker der verfransching niet min of meer geknaagd hebbe, dat men schier te vergeefs Vlaamsche zeden elders dan in de laagste standen zoude zoeken. De lieden, welke ik gadesloeg, waren wellicht nog met geene verfransching in aanraking geweest. Ik wilde ze van naderbij leeren kennen en ging aan eene tafel nevens de hunne vóor de deur van *het Hemeltje* zitten.

De vader kwam weldra met eene groote schol terug, de moeder bestelde twee *stoopkens* of kruikskens *seef*[1] en opende, toen deze gekomen en de glazen volgeschonken waren, het pak door een der meisjes gedragen. Het bevatte boterhammen. De brave vrouw deelde ze rond, de man sneed de schol, gaf elk der kleinen een *paardeken* of mootje en men begon het avondmaal te nuttigen.

Het deed mij goed te zien, met hoeveel smaak die menschen het brood en den visch verorberden, hoe gelukkig dē ouders en de kinderen schenen; en ik nam al niet veel acht op de menigte, die nog altoos in dichte drommen over den steenweg, voorbij *het Hemeltje*, stadwaarts zich voortbewoog. Eensklaps bemerkte ik, hoe een der jongens zijne boterham, waarin hij juist een' duchtigen hap wilde geven, getroffen neerlei, om met levendige gebaren naar den steenweg te wijzen:

‘Moeder, moeder, dor is Sus, Sus van de metser!’ riep hij.

Ik blikte, met geheel het huisgezin, op. Vlak vóor de tafel, waaraan Kobe met de zijnen gezeten was, stond een tamelijk welgekleed jongeling, die er ongemeen bleek en mager uitzag. Hij leunde op den arm eener reeds bedaagde vrouw, en zoude, naar het mij toescheen, zonder dezer hulp niet hebben kunnen voortkomen. De oogen lagen hem diep in het hoofd gezonken, en rond deze konde men een' akeligen blauwen kring bespeuren, die niets goeds voorspelde. Kortom, gansch zijn uiterlijk verried eene reeds ver gevorderde teringziekte. Toen hij gewaar werd, dat de familie den blik op hem gevestigd hield, schoten zijne oogen vol tranen, die spoedig langs twee groeven over zijn aangezicht liepen. De bejaarde geleidster zulks bemerkende, haastte zich hem voort te trekken en wel met zooveel spoed, dat de jongeling nauwelijks den tijd had, om de ouders en de kinderen met een' treurigen grimlach vaarwel toe te knikken.

‘Arreme joenge!’ zuchtte Kobe, hem hoofdschuddend nablikkende.

‘Me gemoed schiet er vol van!’ sprak de vrouw, den geruiten voorschoot aan hare oogen brengende.

‘Wat heeft die jôngen?’ vroeg ik aan Kobe.

‘Dad is en ie-ël istorie, menie-er!’ klonk zijn antwoord.

Ik schoof bij, verzocht hem mij die historie te vertellen en vernam het volgende:

‘Ge moet wete, menie-er,’ zoo begon Kobe, ‘dad ik in de Schötstrot[2] woo-en, nie far van d'arbarg *den Dubbele*, en vermoarde *staminé*[3], worvan ge

(1) S e e f . Zeker goedkoop wit bier. Het *Fransche* s è v e .
(2) S c h ö t s t r o t , schuitstraat.
(3) S t a m i n é , estaminet.

meugelak ed oo-ere spreke, worvan ge misschin ni ie-es[(1)] de noam kent: wie wet! Da's gelaik....Men uis sto vier uize lanks ier. In dad uis, menie-er, ben ik gewonnen en gebore, en oop ik oek te starreve; want ik auw van gi[(2)] veruizen. Da brenkt ne mensch mor uit zene schik en 't is dorbai[(3)] ie-ël köstelak[(4)].

‘G'lak ge ziet,’ - hij wees daarbij op zijne honden, - ‘rai ik[(5)] met de mosselbak. Vruger was dor ne stuiver meê te verdiene; mor tegenswoordig....De tai-en zen slecht....Dor kommen wainig mosselen oan, en die oankommen, zen dier, zoe dier, da somwailen de warrekman zellef er gin kan koo-epen. Dorbai is al de rest dier, princepoal d'uisur[(6)]. As ge bedenkt, menie-er, da men awers zoaliger in ons uis noo-et mie-er as dartig gulde 's joars verwoo-end ebbe....Dartig gulde!....Go nauw îs zien.....Ondert fèftig gulde, menie-er, zonder de laste! Ik zeg, dat 't veul is vör iemand, die geire[(7)] elk et zain geft.

‘Just dor die-e geweldigen oepslag, zen me verplicht en koamer te verure, al is 't da m' er gie-en te veul ebbe, gelak ge wel denke kunt, en al is 't, dad et ons van deeg ontrieft, meê ons zes joeng. Ni wor, Trees?’

‘Moet de da vroagen?’ antwoordde Trees.

Kobe hernam:

‘Over ie-enege joaren was er bai ons, dad is oep ons koamer, komme woo-ene en weef[(8)], en alderbeste mensch: ze ie-ete Joh Tummers, onze lieven eer eed ör lieve ziel[(9)]!....Die vrauw ad mor en ie-eneg kind, e maske[(10)], zoe zuut, zoe brav', da 'k ör geleks[(11)] noo-et em ontmoet....De moeder warrekte kant, en Mieke, et maske, deê et kantje-steek[(12)].

Ik weet ni, menie-er, of g'al of ni bekend zat mê allebai de kant en den bobin. In alle geval zul de zeker wel wete, dat er mê allebai den dag van van doag nie veul te verdiene is. Mê van 's morreges vruug tot 's aves loat en zellef en die-el van de nacht te warreke, koste die sukkelers amper zoeveul winne, as er vör twie-e mensche noo-edig is, om ni van oenger en gebrek te starreve, principoalak as die twie-e mensche ie-er in hun laif emme en et vör schoo-en en deftig auwe, ni dör den arreme[(13)] te moete g'olpe wörre.

En toch woare die mensche gelukkig, zoe gelukkig, da'k alle reden em om te twaifele, of er wel veul onder de raaike zen, die un geluk ni zouwe benaid emme, as z'et adde gekend. Vörie-erst adde z'et verstand teirink nor neirink te zette, ni mie-er uit te geven as un middele toeliete, zellef ni mie-er te wensche, as hetgeen in un beraik lag, en dad is veul vör mensche van ons soort. Ten twie-ede adde ze on gie-ene mensch ter weireld ne cent schuld....Na, aloewel ik ni hie-elegans van gevule ben mê het spreekwoord, dat zeet: *die gie-en schuld eet, is raik*, moet ik eventwel belai-en, da et gedacht allie-en, da niemand achter uwen rug kan zegge:

(1) I e -e s , eens.
(2) G i , geen.
(3) D o r b a i , daarbij.
(4) K ö s t e l a k , kostelijk, kostbaar.
(5) R a i i k , rijde ik.
(6) U i s u r , huishuur.
(7) G e i r e , gaarne.
(8) W e e f , weduwe.
(9) O n z e l i e v e n e e r e e d ö r l i e v e z i e l , de Heer hebbe hare ziel.
(10) M a s k e , meisje.
(11) ö r g e l e k s , haars gelijke.
(12) K a n t j e - s t e e k , het borduren met de naald op tulle.
(13) D e n a r r e m e , het armbestuur.

hai of zai is mai dit of da schuldig, ne mensch en zeker gerustighad, en soort van oo-egmoet geft, die enen ie-erlaike warrekman nie zelde ze lot as zoe gelukkig doe beschouwe, as da van 'nen raike en em zoe fie-er as ene kappetalist zen hoo-ed doet oepsteke.

Kost er nauw iemand in de Schötstrot zegge: we zen niemand iet schuldig, we ston bai niemand in 't krait, dan woaren het zeker Joh Tummers en ör dochter. Dorbai moet ik zegge, dat die twie-e vrauwe, zonder just kwezels te zain, ie-el christelak woare. Ze gonge doagelaks in de St. Andrieskarrek mis oo-ere. Den dinsdag morrege, in de vruugte, kost de hör, joaruit joarin, on St. Antonius auter, in Ons Liev Vrouwe karrek, zien; en 's zondogs zauwe ze vör gie geld van de weireld emme geloate van de dienste, prochiesarmoo-en, groo-ete mis en lof, bai te woo-ene. Na weet ik wel, menie-er, da ne warrekman, die dad allemol ni baiwoo-ent, ie-el gelukkig weze kan; mor zeker is et, ik eb er d'ondervindink van, da degene, die zen christene plichte goe volbrenkt, in de karrek veul troo-est kan vinde. In de karrek, menie-er, kan ne mensch van ons soort soemwaile vergete, dat er ander zen, die geloo-even, da ze van en beter stof gemokt zen as wai; dat er ander zen, die geld, schoo-en klie-eren en alles emme, dad un hart lust, terwelt[(1)] dad ai en zen uisauwe schir van gebrek en kommer vergoan. In de karrek, menie-er, kan ne warrekman somteds nen oo-egenblik geloo-eve, dat em gelaik is on den besten en den raikste, die toch, as em to God sprekt, em ni anders kan nume as *Onze Voader*.

As ik oe zeg, de weef en ör dochter woare twie-e gelukkige mensche, gelak wai warreklie et verstoan: ze woare niemant iet schuldig, dee-ë niemant kwoad, adde ons en ander gebure en al un kennisse to vriend, en betrauwden oep God. Dat duurde zoe nen ie-elen taid. Toen kwamp er in ie-ene kie-er en verandering in eulie manier van lei-ve. Die verandering mokte un in den begin, 't is woar, nog gelukkiger, mor ze wir loater d'oo-erzoak van al un verdriet, gelak ge zult oo-ere.'

Kobe schonk de glazen vol, liet de kinders drinken, zond ze daarna spelen op de achterplaats van *het Hemeltje*, en ging voort:

'Mieke Tummers was ni allie-en e zuut, lief maske, menie-er; ze was oek e schoo-en, en alderlifste kind. Z'ad et pökste[(2)] poar oo-ege in öre kop, da ge kunt uitpaize[(3)], oar zoe zwart as pek en zoe blinkend as satain, e vel zoe wit as snie-ew en zoe zacht as floewie-el en dorbai e koleur gelak en roo-es: ze was, mê e woord, en bloem van e maske. Iedereen in ons stroat was gewoo-en ör et schoo-enste kind van het St. Andrieskortier[(4)] te nume. Vuugt er bai, da ze, aloewel ni deftig, toch altaid net en mê ne zekere zwier was oengedoan[(5)]; vuugt er nog bai, da ze goed was oepgeschote, dad ör postuur, öre gank, al ör bewegingen vol bevallighad woaren, dat ör stem liefelak klonk, en ge zult moete bekenne, dad et zauw te verwondere gewest zain, as nie mie-er as ie-ene joenge uit de Schöt-

(1) T e r w e l t , terwijl.
(2) P ö k s t e , puikste.
(3) U i t p a i z e , uitdenken.
(4) S t . A n d r i e s k o r t i e r , St. Andrieswijk.
(5) O a n g e d o a n , gekleed.

strot vör ör warreme liefde ad opgevat, gie-ene groo-eten trek gevuuld ad, oem mê ör in verkie-ering te komme.

'Dor woo-endege ni var van ons ne metser, die oek mor en ie-enig kind, ne zeun, ad. Gelak et dikkels mê mensche goat, die ni gelak wai nen ie-elen boel joenges en maskes emme, ad ai en zen vrauw alles gespoard wa ze mor koste, om van die-e knoap wa mie-er te moake as de zeuns van ander warrekliê, die eulie kindere al van un achste of tienste joar nor ne winkel moete zende, oem wekelaks ie-enege stuivers mie-er in et uisauwe t'emme, die, as er veul kindere zen, toch nog al zuut inkomme. Sus Lemmens, de joenge, die ge dor strak gezien et, was de zeun van die-e metser. Et manneke ad tot oep zen twelfste, dertienste joar nor de school gegoan, en ai was er deur en deur gelie-erd gewörre. Ai kost leze lak nen avekoat, zellef in de muielakste boeke, schreef nen breef uit zene kop, dat zene mie-ester et misschin ni beter zauw gedoan emme, en kost saifere[1], dat de joenges van de saiferschool van mie-ester Gijs er versteld van stonde. Oep ze vie-ertienste joar ad de metser em oep ne stiel[2] gedoan; dor em natuurlak mê zen geleerdhad veul te goed was, om oek ne metser te wörre, wilde ze voader ne meubelschilder van em moake. De joenge gonk dan 's oaves of 's morreges vruug, vol'ges et seizoen, de lesse in de Kademie[3] baiwoo-ene, warrekte in den dag vlaitig bai zenen boas en wir in twie-e, drai joar zoo bai der and, dat em, vör zen lotting al in stoat was zen drai frangs per dag te winne, - bai zomertaid, wel te verstoan; want in de winter beteekent da meubelschildere ni veul, uit redewil[4] dat de schilders met den aved nie kunne warreke.

'Sus was ne stille joenge. Nor d'arrebarg gonk em noo-et, zellef toen em al nen ie-elen taid gelot[5] ad. Integendie-el woo-ende ai oek altaid neirstig de karkelaike dienste bai. Nauw kunt de wel begraipen, dad et ni kost misse, of ai moest mê Mieke Tummers en ör moeder, etzai in et nor de karrek goan, etzai in 't nor uis kie-ere, al is in gesprek geroake. Et moet oe dan ni verwondere, as ik zeg, dat et ons in 't gie-el[6] ni verwonderde, as we vernoamen, da Sus endelak mê et maske oansprok kreeg, en as et oep den duur in ie-el 't kortier bekend wir, dat em, in alle ie-er en deugd, met de dochter van de weef verkie-erde.

'Da was ne schoo-enen taid in 't leive van de twie-e vrauwe, zoewel as van Sus Lemmens. Alle daoge, die God verlie-ende, kwamp de joenkman, nor ze warrek, den oaved bai ze lief deurbrenge. In de winter, as em mor drai schof deê en er al oem vier ure uitschie-ede mê warreke, was em oem vaif ure al bai ons in uis en bleef em to nege, hallef tien de vrauwen gezelschap auwen. Terwailt da zai dan ieverig voo-ertwarrekte, - want da wir noo-et geloate as 's zondogs, en in de week verlette[7], da kende ze ni, - wirt er over veul dinge gesproke. Sus vertelde van zene stiel, die em en kunst nuumde; Joh Tummers van örre man zoaleger, nen broave klie-ermoaker, die ör al vruug weef ad geloate met ör dochter; en

(1) S a i f e r e , cijferen, rekenen.
(2) S t i e l , stijl, beroep, handwerk.
(3) K a d e m i e , academie van beeldende kunsten.
(4) R o d e w i l , om reden, wijl.
(5) G e l o t , geloot.
(6) I n 't g i e -e l , in 't geheel.
(7) V e r l e t t e , niet werken.

Mieke van den bobin en van efgeen er in den dag tusschen eur en ör moeder zoe al was veurgevalle. Somtemets brocht Sus den ie-enen of anderen boek meê en ai leesde'n er zoo schoo-en uit veur, dat den oaved oem was, ie-er ze 't koste begraipe. Oep ander oavede wirt er al is van et auwelak[1] gesproke. Dan zweeg et maske en ze scheen allie-en vör ör warrek oo-ege t'emme; mor de joenge sprak dan zoeveul te mie-er. Ai leê uit, hoe em verstond, da ne man, die zen vrauw geire ziet, en die vör zen uisauwen art eet, moet doen om ze zelleve en zen vrauw gelukkig te moake; en dan vloge d'ure ni minder snel vörbai, want ai kost et goed zegge, Sus. Mor as 't er oep oankwamp van de kindere te spreke, dan od em moeten oo-ere! Ik weet, bai men ziele Gods, ni wor dat em et ölde[2]; mor nen boek kost et ni beter uitie-en doen. Joh Tummers eê me mie-er as ie-es gezeed, da ze zoe ontsteld was, dat de troane oep ör kantkusse lektege. Wa Mieke betreft, die zat bai die gelegenhad mê neergesloage oo-ege te bloze, dat z'er nog tien kie-ere liever uitzag, en ze vergenuugde ör mê de joenge, as i gedoan had, te bedanke mê nen blik, die veul mie-er zeê, as ondert schoo-en woorde koste zeggen.

'Zoe gonk et in de week. Sus zauw gie-enen oaved emme overgesloage van bai de vrauwe te komme klappe, al was em, geloof ik, arg ziek gewest. En 's zondogs?....'s Zondogs woare Sus, Mieke en de moeder, ik zauw baikans zeggen, nog gelukkeger as oep de warrekdoagen. Ie-erst, gelak ge wel denke kunt, wirre de karrekelaike dienste baigewoo-end. Mor was et lof uit, en liet et weer et toe, dan trokke de weef, de dochter en de vraier de Beggaine- of de Barrechempoo-ert uit, wandelde en poo-es, klapte en lachte, ginge nu is bai *Dikke Meê*, dan weer in den *Hartsdain*[3] ne liter bier drinke en kwoamen tege den oaved zoe tevreê-e en zoe blaimoedig t'uis, dat de gebure zellef er un pleizier in adde, dat de joenges, die vruger en oo-eg op Mieke gewörpen adde, Sus benee-ë, er knak[4] om wirre, en dat de maskes uit de Schötstrot moeste belaië, da zoe e poar lieve et schoo-enste was, dat ne mensch kost uitpaize; da Mieke en Sus de gelukkigste kinderen woare, die op Gods eirde wandelde.

'En da woare ze warrekelak. Jammer mor, dat er mensche woare, die dat mê scheil oo-ege zoage! Nog mie-er jammer, dad andere beslote de vrai-oagie van die kindere te dwarsboo-eme! In den begin brochte de streke van die benai-ers van 't schoo weer[5] nimmendalle de weeg. Loater, och arme! sloege ze al da geluk in duige, mokte Mieke, Sus en Joh Tummers diep ellendig, lak ge zult gon oo-ere:

'D'auwers van Sus woaren, gelak ik oe em gezeed, en gelak toch ie-el natuurlak was, mê eulie-ë zeun geweldig ingenome. Dorin adde ze gin oengelaik: ai was 'nen brave joengman en ne goeie meubelschilder. Worin da ze allie-en groo-et oengelak adde, was da ze mê geweld wilde, dat de

(1) A u w e l a k , huwelijk.
(2) W o r d a t e m e t ö l d e , waar hij 't haalde.
(3) H a r t s d a i n , Hertsdein. Kobe bedoelt twee bierhuizen buiten de stad, die vroeger eene groote befaamdheid genoten onder de werklieden.
(4) K n a k , lastig.
(5) B e n i j e r s v a n 't s c h o o w e e r , benijders van 't schoone weder, afgunstigen, die niet kunnen zien, dat de zon in 't water schijnt.

joenge fortuun deê; da se mê spait zen verkie-ering zage mê 'nen engel van e maske, worop niemand iet wist af te waize. En - da zage ze ni allie-en met spait; ze liete zellef gin gelegenhad vorbaigon, zonder oep Mie en ör moeder te *sjikaneere*, te schampe en die-e zeun van ze lief zuken af te trekken. In den ie-erste gaf Sus ni veul attentie oep hetgeen da se tege Mie uitbrochte. Ai zeê allie-enelak: da se maske arrem was, ja, mor ie-erlak, oppassend en deugdsom, en dad et den dag van van doag zoe gemakkelak ni es en ie-erlak, oppassend en deugdsom maske te vinde. Varder aindigde ai baikans altaid et gesprek, as er in zen uis over zen vrai-oagie wirt gezoagd[(1)], mê kört en goed te verkloaren, dad et zen goesting[(2)] was en dormeê gedoan. Loater nochtangs, toeng ze dikkels, baikans doagelaks, oep die-en thema terugkwoame, toen z'em lieten oo-ere, dad et mor van em afhoenk e maske, zellef en uffra mê geld te kraige; toen z'em zellef liete verstaon oe de dochter van den bakker in de Brie-estrot[(3)], die den noam ad nog al staif te zitte[(4)], ni beter vroeg as mê em te verkie-ere, begost em nauw en dan te leustere. Die dochter ad in e pensjonoat gewoo-end. Zai oek was ie-el lief, zoe lief ni as Mieke, mor ze moecht er ie-el we zain, en ze wist ör vriendelak en beleifd te too-ene, gelak ze dad in 't pensjonoat ad gelie-erd. Nauw moet ik er baivuge, da Sus al bemarrekt ad, oe da maske, as em lankst de Brie-estrot nor ze warrek gonk, em inderdoad oep en zeker manier bezag en toelachtege, en dad et ni ad nageloate em baizonder te vlaie. Joa, ze was, docht em, mie-er as ai, en uffra, en da stond em nog al oan. Wel wist em, van den andere kant, dat er et ie-en en et ander op ör kap[(5)] wir gezeed; da s'al mê Jan en alleman ad geloo-epe; da s'en modepoep was, die nimmendal on en uisauwe verstond, en nog veul andere dinge; mor d'auwers van Sus zee-e, dad et allemoal kwoadsprekerai was. Dorbai kwamp nog, dat de kammeroade van de winkel, wor Sus warrekte, en die em 's zondogs al is mê Mieke op de wandelink gezien adde, em soemwaile ploagde mê ör povere klie-ere, öre gemaine stiel en wa weet ik allemoal. Da gedurig gebabbel en gesmoal mokte op den duur ne zekeren indruk op ze gemoed. Ai ad op zen beurt den ie-enen en den andere van zen vrienden en kennisse al is mê en uffra ontmoet, en dor em et spreekwoord: *al wa blinkt is gi gaud* ni just te binne schoot, ad em da stof tot denke gegeve. Zoe kwamp et, dat em allengskes die-elde in et gevule, dat em inderdoad oengelak ad mê en arrem borduurster te vrai-e, die ör klie-ere zoe afstoake tege die van de lieve van zen kammeroade, en dat em wel zauw doen zen verkie-ering af te breke, om, volges de wensch van zen auwers, en kans te woage bai de dochter van den bakker, die em zoe vriendelak bezag en toelachte, as i lanks de Brie-estrot nor ze warrek gonk.

‘Dor verliep ne langen taid, ie-er de weef en ör dochter iet gewoar wirre van Sus zen verandering van zien. Ai kwamp, wel is woar, ni mir doagelaks om eulie gezelschap t'auwe, scheen soemwaile verstroeid en gonk

(1) G e z o a g d , gezanikt, gezeurd.
(2) G o e s t i n g , smaak, keus.
(3) B r i e -e s t r o t , Breedestraat.
(4) S t a i f t e z i t t e , er goed in te zitten, rijk te zijn.
(5) O p ö r k a p , op hare rekening.

ni selde vruger nor uis as gewoo-ente; mor....'t was in de zomer en Sus ad veul warrek: ai moest, zeê em, 's morreges mê et krieke van den dag nor zene winkel en mie-estads 's oaves vör zene mie-ester t'uis tie-ekene.

‘Die-en uitleg stelde de vrauwe ie-enegen taid gerust. Oep den duur wir nochtangs de verandering zoe groo-et, da Mieken er ör ni langer kost in bedriege. Ze zee niks, zellef ni an ör moeder, oem de vrauw ni bedroefd te moake, en ze verkropte ör verdriet met d'oop, da Sus weer dezellefde zau wörre. Doron deê ze ni wel. As g'iet op auw art et, moet et er, volges mai, af, anders doe de oe zelleve en dikkels d'andere te kört. Mè oew verdriet on ne vriend of en vriendin of nen bloedverwant meê te die-ele, verlicht oew gemoed; mê oew misnuge lui-oep te kenne te geve, as ge van iemant ni kontent zait, vermeit de de verbittering, de verwaidering, die soemwaile uit de kleenste dinge voo-ertspruite. Mor Mieke was van en ander gevule; ze meende, da zwaige, zellef in dees geval, ni kost verbeterd wörren. Ze bedroog ör. Sus wir ni mie-er dezellefde vör eur; integendie-el, ai kwamp allengskes minder en minder en endelak in 't g'ie-el ni mie-er.

‘Ik zal noo-et den dag vergete, woroep dad et afgeroakte[1]. De vrauwe woare gelak gewoo-enelak, - dat is, gelak et de gewoo-ente was in de goeien taid, mor da nauw ni dikkels mir gebeurde, - ne zondag nor de noen, met Sus nor buite gegon. De moeder heê me loater verteld, dat de joenge onderweg bainoa de moed ni ad g'ad van te spreke. Toen ze t'uis kwoame, zoage z'er alle drai zoe oardeg[2] uit, dat ik en men vrauw, - we zoaten on de deur onzen oavedboteram t'ete, - die van niks wiste, begoste te geloo-eve, dat er op de wandeling un iet moest gebeurd zain. Ik gonk mê men vrauw binne, omda Sus altaid e poo-eske meê Mieke on de deur bleef ston proate. Joh Tummers gonk nor ör koamer. Oep ie-es oo-erde ik ne zwoare val in de gank. Ik liep ons keuken uit en vond et maske, zoe lank as ze was, op de grond ligge. Ze was van ör zelleve en wel zoedoanig, da we ni anders dochte of ze gink starreve. We droegen ör nor bove en lee-en ör oep et bed, mor we kosten in en ie-el uur ör ni tot ör zelleve kraige. De moeder was gelak zot[3]. Endelak kwamp Mieke bai ör verstand, ze wie-ende gelak en Madelena. Oep al de vroage van ör moeder antwordde ze ni as mê snikke. Ik kie-erde mê men vrauw nor benee-e, oem de mensche oep un gemak te loate.

‘'s Anderdogs 's morreges oo-erde me van Joh Tummers, da Sus de veurigen oaved et ör maske ad afgezeed[4]. Et schoap was dör zen woorde zoe ontsteld, da s'em gin antword ad kunne geve. Z'ad stilzwaiged em zien vertrekke, willen nao bove komme, was in de gank neergevalle en wist varder niks.

‘Wa zal ik oe zegge, menie-er? Mieke was ni uitwendig[5]: da lag ni in örren aord; mor wai zage genoeg, dad et ni wel stond mê ör. Noo-et

(1) W o a r o p d a d e t a f g e r o a k t e , waarop de vrijage werd afgebroken.
(2) O a r d i g , vreemd.
(3) Z o t , krankzinnig.
(4) A f g e z e e d , afgezegd, verklaard had niet langer met haar meisje te willen verkeeren.
(5) U i t w e n d i g , open, openhartig.

sprak ze van Sus, woroem ik docht da se nog ie-el veul oep em paisde. Ze was nauw en dan oenpasselak en ze kloeg, da se soemtemets[1] ni en zag. Or warrek leê er dör. Ie-es kwamp d'uffra, vör wie ze warrekte, de moeder woarschauwe, dad et borduursel van et maske veul te wensche liet. Nen andere kie-er too-ende z'on de weef e stuk bobin, worop et arrem kind, dad anders zoe goed oeplette, in plöts van bloemmekes van dezellefde soort, en verzoameling van oardige oengelaike bloemmekes en orrenomentjes ad gebrod[2]. De koo-epvrauw kost mê da stuk niks uitzette, zeê ze. Joh Tummers grees[3]; en Mieke, die van et gesprek niks ad verstoan, bezag d'uffra en ör moeder mê groo-ete oo-ege. De koo-epvrauw trok ör schouwers oep, veegde nen troan weg en zeê stillekes tege Joh, as ze weggonk, da se 't maske öre gewoo-ene wekelaksche loo-en zauw betoale, mor dat de moeder moest zörrege, dad et schoap zoe wainig bobin bedirf as 't meugelak was.

'Ik raaide[4] Joh Tummers den doctoor is bai ör dochter te roepe; ze deê et. De man van de kunst schreef niks; ai zeê, dat er geduld moest genome wörre, en ai kwamp ni weer. Ai waigerde iet vör zen visiet oan te neme.

'Twie-e meunde[5] loater was Mieke zoe ziek en zwak gewörre, da ze zonder hulp ni mie-er over de stroat kost. De leste kie-er da se uitgonk, was ene zondag. Ik ad meêlije mê die twie-e goei ziele, die vruger zoe gelukkig, mor nauw zoe ongelukkig woare. Ik verzocht moeder en dochter mê ons en ons klei gerai[6] nor buite te gon wandele. Ze deê-en et. As we nor uis kie-erde, gongen we vorbai d'arbarg *den Robbenee*[7], on de Worrande[8]. Vör de deur van da vermoard gesticht zat Sus met de dochter van den bakker van de Brie-estrot.

'Mieke leê ie-el de volgende week op ör bed. 's Zondogs 's morreges wilde z'oepston, om te gon mis oo-ere; mor ze was zoe slecht, da se ni kost oep öre bie-ene komme. Tege de noen, just as z'in d'Agustainekarrek[9] vör de leste mis kleptege, deê ze nog en poo-egink. Ze kwamp euverend zitte, vroeg on ör moeder schoo-en kause, klie-ede ör in ör bed en mie-ende er uit te stappe. Ze was verplicht oep den rand neer te zitte. Ie-enege oo-egenblikke dornoar wilde ze recht komme; mor oemdad ör krachten et ni toeliete, riep ze oep ör moeder, en ze viel, terwail Joh toeschoot, achterover op ör bed.

'Ze was doo-ed!

'En allef uur loater stond Sus bai ör laik. As ik van zoe leive ne mensch gezien em, die gerie-ed was oem ze zelleve te verdoen, dan was et zeker wel in die-e moment....

'Dad is nauw al mie-er as e joar gelee-e, menie-er, en 't is al zes meunde, da Sus ni mier warrekt. Ai zal et ni lank mir trekke[10], de joenge! Ze voader is over[11] en week of zes van en stellink[12] doo-ed ge-

(1) S o e m t e m e t s , somtijds.
(2) G e b r o d , geborduurd.
(3) G r e e s , weende.
(4) R a a i d e , ried.
(5) M e u n d e , maanden.
(6) K l e i g e r a i , kinderen.
(7) D e n R o b b e n e e , Le Robinet.
(8) D e W o r r a n d e , de Warande, openbare wandelplaats.
(9) A g u s t a i n e k a r r e k , Augustijnenkerk.
(10) T r e k k e , rekken, volhouden.
(11) O v e r , voor.
(12) S t e l l i n k , stellaadje.

valle, just vie-ertien doage nor dat Joh Tummers ör maske nor et Karrekof van 't Kiel[1] gevolgd was.

Toen ik, na den mosselbakman en de zijnen te hebben verlaten, aan de brug over de buitenste stadsgrachten was gekomen, zag ik een' hoop volks bijeenscholen. Er was een jong mensch in zwijm gevallen. Ik drong door den kring en herkende Sus, op het oogenblik, dat hij weder de oogen opende.

'Arme jongen!' zegden de goede lieden, die rond hem stonden.

'Arme domkop!' dacht ik bij het henengaan, 'arme domkop, die het geluk in handen had en onverstandig genoeg was, om 't met de voeten van zich te stooten.'

Sleeckx.

De slimmen dief. (Antwerpen - Hoogstraatsch.)

Daar was is 'nen boer, die drij zeunen en twee dochters ad. Jan den oudste was 'nen kapoen[2]: ij wilde nie leere en dee niks liever as in de bosse vogeltjes te gaan zuuke. Ze vader zeê-jem altij: 'Jan, jonge, ge groeit veur de galleg op. Maar ze moeder zee: 'Het geen nood; onze Jan zal den beste weurre van allemaal.'

Jan wier toch mar 'nen deugeniet. IJ kos mense of diere nie gerust late, en 't ergste van al was, dat ij zijn ande nie tuis kos houwe. IJ ad al dikils 't een en 't ander gepikt en et stillekens weggefoeffeld, zonder da z'em koste pakke. Maar eens stool ie een ploegijzer, en de keuning deê-jem vange.

'Da 'det er nauw meè[3],' zeê de vader tegen de moeder; 'nauw is onzen jongen goed, e? nauw staat ie daar te kijke gelijk Piet Snot. Nauw is ie groot; wa zal ie nauw gaan aanvange?'

De moeder vroeg vergiffenis an de keuning. En de keuning zeè: 'As ie twee dinge kan gedaan krijge, laat ik em vrij.'

Eest mos ie et schoonste peerd van de keuning uit de stal kunne stele. Da was nie gemakkelijk; want de keuning zette twee gendarme aan de deur en eene-nop et peerd. Jan ad ee goei fleske jenevel[4] meêgebrocht en liet de gendarme maar drinke. Ze wiere allemaal zoo zat as kiekedieve[5]. Die aan de deur viele-nin slaap. Die op 't peerd zaat, pakte Jan en zette nem schrijlings op 't outen schutsel. IJ naam et peerd met zenen toom en brocht et den keuning.

Ten tweede mos ie de schoonste ring van de keuningin kunnen stele. De keuningin deê em omspres[6] om eren vinger.

Z'adden just dien dag 'nen mens opgange[7]. Jan naam em van de galg. IJ was stijf bevroze. IJ kwam er meê veur 't paleis van de keuning en staak em omoog tegen 't venster. 'Daar is ie,' zeê de keuning tegen de

(1) 't Karrekof van 't Kiel, het kerkhof van het Kiel.
(2) Kapoen, deugniet, het *Fr.* capon.
(3) Da 'det er nauw meê, dat hebt ge er nu van.
(4) Jenevel, jenever.
(5) Kiekedieve, kiekendieven, hoenderdieven.
(6) Omspres, expres, opzettelijk.
(7) Opgange, opgehangen.

keuningin. Paf, en ie schoot er enen. Jan liet den dooie vallen en verborg zen eige gauw achter 't murke[1].

'IJ leet er,' zeê de keuning; 'en 't is toch zoo al iet nen mens doodschiete; da 'k em maar gouw ging begrave?' IJ sprong zen bed uit; de keuningin was bang as een wezel; ze wier toch nie heel wakker; ze zeulde[2] mer voert. De keuning moes lang werke eer da ie den dooie kos begrave; want de grond was ard bevroze, zoo dat ie met de ak[3] moes kappe om deur den grond te kome.

Terwijl kwam Jan stillekens bij et bed van de keuningin en zeê: 'Geef nauw de ring maar ier, ij zit er diep genog onder gestopt; ij zal em nauw nimmer kome stele.' De keuningin gaaf den ring, en as Jan en 's anderendaags bij den keuning kwam brenge, zeê de keuning: 'Jonge, ge zij 'nen slimme kaddee,' en ij maakte der zenen opperknecht af.

Gustaaf Segers.

Et kestekint en et vèreke. (Lier.)

Ze waâre al mê elle[4] zesse en z'jadde[5], bloo-et errem, gin ete vör dreâ[6]. 's Nachts was et zeivende kint gekaumen. Mieke, 't âdste[7] van de zeive, kwamp 's morges te laât in 't schaul. As d'uffra[8] naâr de reide vroug, zaê zei:

'Uffra, wellen[9] ebbe e kestekind[10]. De schipper eêg[11] et te nacht gebrocht. Ik zen vör ons mouder nog is muten oôtgon[12].'

Naâr de schaul gonke Mieke en en ander meske, Fieneke van Maurus[13] Vermaêlen, dezellefde weg naâr ôs[14], lanst[15] de Mert, tot aân de Vest, waâr Mieke weunde.

F i e n e k e . Gellen[16] éd e kestekint, è? 'K wa[17], da wellen er ook is ien kreigen. At de schipper er nog ander baê[18]?

M i e k e . In zenen boort[19] misschien, maâr aê jad[20] niks baê, as e kestekint en e vèreke. Iest[21] menden em[22] et vèreke baê jons te brenge en et kestekind baê

(1) M u r k e , muurke.
(2) Z e u l d e , elders z u i l e n , suizelen, half slapen, sluimeren.
(3) A k , hak, houweel.
(4) E l l e , hun.
(5) J a d d e , hadden.
(6) Draê, drie, drij.
(7) â d s t e , oudste.
(8) U f f r a , jufvrouw, onderwijzeres.
(9) W e l l e n , wijliê.
(10) K e s t e k i n t , kerstekind.
(11) E ê g , heeft.
(12) O ô t g o n , uitgaan.
(13) M a u r u s , Gummarus.
(14) ô s , huis.
(15) L a u s t , langs.
(16) G e l l e n , gijliê.
(17) W a , wou.
(18) B a ê , bij zich.
(19) B o o r t , boot.
(20) A ê j a d , hij had.
(21) I e s t , eerst.
(22) M e n d e n e m , meeude hij.

jons tante Tau[23], ôt et Waêgortstrôtje[24]. Aê jad et vèreke al in onze gank gesmeite, maâr tuns[25] gonk et loo-epe. Ons mouder mende et nog baê zanne[26] steirt vast te hâve[27], maâr 't was de deur al ôt[28]. En tuns drâde de schipper zâ[29] nog oem en zê: ‘Arré[30], hâv et kestekint dan maâr.’

F i e n e k e . Meske[31] lief, da was e geluk, è?

M i e k e , *ni al te vraulak*[32]. Jaâ....

(23) T a u , verkorting van Katharina of Kato.
(24) W a ê g o r t s t r ö t j e , Wijngaardstraatje.
(25) T u n s , toen.
(26) Z a u n e , zijnen.
(27) H â v e , houden.
(28) ô t , uit.
(29) Z â , zich.
(30) A r r é , daar.
(31) M e s k e , meisje.
(32) V r a u l a k , vroolijk.

Ze waâre on den oek van de Vest gekaumen en stonde vör de rôte[1] van den vèrekesbie-enhâver.

F i e n e k e Ze benn' baê elle zekers ni waênig blaê[2]?

M i e k e , *mê ne zucht en 'nen blik oep de jepse*[3] *en de gepeste*[4] *kop vör de rôte*. Maâr 'k ad toch liever et vèreke g'ad[5].

Paula S.

De kèrek van Oolen. (Omstreken van het Kempensche stadje Herenthals.)

T'Oolen hadde z'es, 't is lank leên, en kèrek gebouwd, maâ z'hadde ze van roemetoem toe gebouwd en vergete er en deur in te brenge. Neé[6] de kèrek was gereed, mor ze kosten er nie in. Ze deên dan eene nor Lichtert gaàn, om te vrâgen wa da ze muste doen, oem er in te kunne. Die van Lichtert zein, da s' er en deur musten anhange, en den de deur binne gaàn. Zoe gij[7] as em dâ wist, begost den dee van Oolen te loope, en a zeê onderwege altij maâr: *deur*, *deur*, *deur*. Maâ de loemperik must onderwege, in 't broek[8] over en beêk springe, en a wist in djast[9] nie, oe dat em dâ zeè overgerâke. A sproeng en a was er over; maâ toen had em vergete, wa dâ ze te Lichtert gezeèd hadde, en a begost de pèremeteère[10]. Daâr aân die beèk was er 'nen andere loemperik aân 't wèreke en die vroeg, wat dat em verlore was. ‘Wel ginder had ik et nog, en neé ben ik et kwijt,’ zeè em. Ze sproenge na mè tweenen in de beèk, en ze begoste te zuke meê en gaffel, want ze doechte, da 't in 't wâter lag. ‘A may[11]!’ riep die van Oolen. - ‘Is 't er deur[12]?’ vroeg den andere. - ‘A! *deur! deur! deur!*’ zeè 't em, ‘ik hem et!’ en a liep veut na Oolen, om da gaân te zegge. Maâ neé hadden d'Ooleners verstaân, da ze deu de deur zelf muste gaân, maâ da kost nie, en toen ginge ze deu 't deurgat.

Neè, as de kèrek al eunige jaàre gebouwd was, was er gès[13] in de galmgaâte gewasse. De pastoor en de burgemiaster wiste nie oe da ze da er zouwe afkrijge. Toen vroege ze raad aan den djaste schepene, maâ dee wist et ook nie; dan aan den twiadde schepene, en dee wist et ook nie. Toen kwamp er ne hechtenvulder[14] en dee zeî: ‘Ik hem dâ zjust e pjeèd gekocht, en dad heè altij in de wei geloope. Me zelle da meê e zeel omhoog trekke en zoo 't gès lâte afweên. Ze deên da, en ze stropte 't pjeêd e zeel aan zen' nek, en zoo trokke ze 't omhoog. Heel Oolen stond onder den tore, om da te zien; en toen 't pjeèd keut[15] bij de galmgâte was, hang zen toeng uit zen muil, want 't was kapot: zen keèl was toegestropt. ‘Zie, 't lekkbaârt al!’ riep de keuster, toen em de toeng zag hange: ‘wa zal 't weîn!’ Maâ 't pjeèd da

(1) R ô t e , ruiten, vensters.
(2) B l a ê , blij, blijde.
(3) D e j e p s e , de hespen.
(4) G e p e s t e k o p , geperste kop, varkenskop.
(5) G'a d , gehad.
(6) N e é , nu.
(7) G i j , gauw.
(8) B r o e k , moerassig land.
(9) I n d j a s t , in 't eerst.
(10) P è r e m e n t e è r e , jammeren.
(11) A m a y , ei mij, eilaas!
(12) D e u r , door.
(13) G è s , gras.
(14) H e e h t e n v u l d e r , paardenprosser, paardenvilder.
(15) K e u t , kort, dicht.

weê[16] nie, en ze muste 't van zeulfs teneer lâten; en 't gês bleef staân, totdat er lâter slummer mensche gekomme zen, die 't er afǵeploekke hemme.

S.

(16) W e ê , weidde.

Noord-Nederland. Zeeland.

Ik moe-n-ekik[1] altiis bluven oud.
(Naar een oud Vlaamsch liedeken van Hoffmann von Fallersleben.)
(Aardenburg.)

Ik stoeng 'n keer in 't wilde bos,
En rustten op 'et groene mos.
Da lachten ilik blommetje
Zoo lief in 't 'eldre zonnetje.
Eén nachtje maar, en 't is gedaan,
De riim[2] doed al da moois vergaan.

Toch komt de mooije meijetiit,
Die 't allemale weer verbliet:
De veugeltjes ziinghen in d' 'age,
En vliegen zoo leutig[3] om'ooge en omlage,
En al de blommetjes schieten op
En 'effen 'ulder koppen op.

Ik was-ekik joenk, zoo groen as 'n riis[4],
Noe bin-ekik oud en m'n 'oofd is a' griis:
't Is kouwe winter. - Aach, wat 'n smerte!
En nooit geen voorjaar meer in m'n 'erte!
De Meije maakt joenk de blaren van 't 'out, -
Ik moe-n-ekik altiis bluven oud.

G.P. Roos.

(1) Ik moe-n-ekik, ik moet ik ik. Deze herhaling der pers. voorn.w. komt in het Zeeuwsch zeer vaak voor, wanneer ze als subject en met nadruk gebruikt worden.
(2) R i i m , rijm, rijp.
(3) L e u t i g , blijde.
(4) R i i s , rijs, loot.

Juni.
(Vri na 't Vlaams van F. Heuts.) (Aardenburg.)

Ik 'ouw-ekik vele van joe, ge kun-gi m'n 'erte bekoren;
Al 'ouw-ekik nog meer van Meije, die lieve maand,
A was je gi nooit liik as si, bi riimers uutverkoren,
Al is de zeumerglans van joe 'aast uutgetaand;
A bleuzen je kaken ni as rozen,
'K 'ouwen vele van joe m'n Junimaand.
En weetje wadat dat is? - 't Is da kaleur van lieën[(1)],
Dad op je kaken ligt, da' van je lippen zucht.
't Is net as of bi joe de mooije zeumerbiën[(2)]
Ons kommen vertellen: de zeumer di vlucht.
De mensen meugen beginnen te diinken
Da' stilletjes an de dagen sliinken[(3)],
Nog 'n maand of twee, dan vallen de blaren af,
En minnig[(4)] lieve maat en meisje ziinken in 't graf!

G.P. Roos.

Mooi Mietje.
Eene Zeeuwsche schets. (Oostelijk Zeeuwsch Vlaanderen.)

I.

't Was in Septemmer van 't jaor 1829.

't Was zaoterdag în 't was nog à' werm gewist voo' Septemmer. De zomer zei zeker mee die wermte voo' 't leste goeien dag an de mensen, net as 'n kae'sse, die nog ee's opflikkert voo' z'uutgaot.

't Was vreed werm gewist, în Kees de Vister, den 'erbergier uut de Gouwe Leeuw te Z., 'â den 'eelen dag zurge gedrogen om zen vet lichaom in 't schaotje[(5)] t' ouwen.

‘I 'â niks anders gedaon as mao' ph! ph!’ zoo as de gekke Pier van 't durp zei.

Kees 'â dan ook mee groot plezier de zonne onder zien gaon. Noe stieng i in 't deuregat, în i snapten nao' d'aovendlucht as 'n snoek nao' de vlie-

(1) D a k a l e u r v a n l i e ë n , die kleur van lij(d)en.
(2) Z e u m e r b i e ë n , zomerbijen.
(3) S l i i n k e n , slinken, slenken.
(4) M i n n i g , menig.
(5) S c h a o t j e , verkleinw. van schao, scha(duw).

gen. În as de mensen 'm toeriepen. 'Goeien aovend, Vister, 't is werm gewist van daoge, eh!' dan zeid i mee 'n zucht van verlichtienge:

'Goeien aovend saomen! 't Is zwichtig werm gewist. Mao' Goddank! *gewist* za' 'k mao' zeggen. Jandorie! 'n mens zou stikken bie zoo'n wermte.'

'Da' zouw 'ij!' sprak Peerken de paerreketser[(1)], die in de gelagkoamer zat. Peerken zat luchtig mee zen blauwen linnenkiel open. Zen pette stieng mee de kleppe naor achteren op zen 'oofd geplakt, în van tied toe tied vreeft i mee zen blauwen witgespotterden zakdoek over zen gloeiend rood gezicht. Z'één 'and 'ieuwt i om zen paerrezweepe în mee zen anderen goot i 'n aorig bitje bier in zen keele.

'Dà' zouw 'ij!' ging Peerken in zijn Vlaamschen tongval voort. t' Jeuzus Marija! kijk, daor in dieje zandstraot. Sakkre nog toe! ek docht: Peerken, gij moet er aon; dà' zand dà' gluujde aon mijne vuuten, deur mijne schuunen. Sakkrebleu! 't en es zoo werm van den zeumre nog nie' gewest. En 't en es toch al wijd in 't jaor, zulle. - Mietsjen! waor zijde gij?'

Op dezen roep van den paardenketser treedt eene aardige brunette met schalksche zwarte oogen door de zijdeur, die tot de keuken en de plaats toegang verleent, de gelagkamer binnen.

'Mietsjen, mijn scheun kijnd, bring mij nog nen pijntsjen, as 't ou blieft.'

'As je blieft, Peerken!' zegt het mooie Mietje, terwijl zij 't op nieuw gevulde glas voor hem zet.

't Frissche vocht verdwijnt in des Vlamings keel met eene snelheid, die alleen een Vlaming in het bierdrinken kan betoonen.

'Schink mij nog nen pijntsjen, Mietsjen, en dan gaon ek er van deure, want 't en es nog wijd noar de Cl**.'

Peerken staot op în neemt 't bier van Mietjen an. Eén teuge, weg is 't. De paerreketser schuuft de kleppe van zen pette nog wà' meer naor achteren, douwt 'n ferme prume 'zwarten toebak' tussen zen tannen, stampt mee de zweepe op de planke vloer în zegt: 'Allo! 'ouwt ulder goed, zulle!'

'Goeien aovend, Peerken, wel thuus!' roept Kees 'm achteran. - 'Zie zoo, Mietje, me zu'n mao' gouw gaen eten, wan' 'k 'en 'ard zin om nao' men bed te gaon. 'k 'En nerges sjenieëgheid[(2)] meer in as in slaopen. 'k Bin blieje, dà' Peerken opgekrast is, want i babbelt je blaoren an jen ooren, as i an de gank is. Is alles klaor?'

'Alles, voader. Je kun begunnen as je wil.'

Kees de Vister is sedert een paar jaren weduwnaar.

Zen vrouwe was 'n best mens, dà' was ze, dà' zeggen z'allemaole op 't durp. Ze zou je geen strootje in de wegt geleid 'èn, în geen één kerkbeurte sloeg z'over. În knap voo' der 'uusouwen! Vreed[(3)], kiek[(4)]!

Kees gaf dan ook 'n goed liekmaol[(5)]. J'â 't nievers zoo geziene, weetje.

(1) P a e r r e k e t s e r , paardeketser, van k e t s e n of (o p)k i t s e n , opjagen; wordt gezegd van op- en verkoopers van paarden.

(2) S j e n i e ï g h e i d , van g e n i e , gelijk a a r d i g h e i d van a a r d , en 't dial. z i u n i g h e i d van z i n . 't Beteekent dus t r e k , z i n .

(3) V r e e d , evenals boven gelijkstaande met ons bijw. zeer, ijselijk enz. Hier dus z e e r (knap).

(4) K i e k , vergel. '*t Fransche* tiens!

(5) L i e k m a o l , begrafenismaaltijd.

'Amme în brood, spek în vleis, în bier în brandewien, în stroopiejenever, alles volop. Der waoren der verscheije stomdronkig. În ‘de koekebakker’ sprak noe în dan 'n stichtelik woord of 'n gebed.

Nee, dà' moe' je van Kees de Vister zeggen, i dee zen gestorven vrouwe eere an, dà' deed i. 't Is toch à' twee jaor în alf gelejen, dà' z'uut den tied is, maor i draogt toch nog attied 'n rouwband om zen sondagsen 'oed în 'n rouwstrikje om zen daogse pette. În je zù 't 'm nooit bonte dassen zien draogen, attied zwarte. Nee, Kees de Vister 'ouwt zen eige 'eel goed as wevenaer, 'eel goed, zà' 'k mao' zeggen. Der bin der nie' vele, die twee jaor în 'alf - în nog langer - udderen 'oed rouwe laoten draogen.

În Mietje - ze zà' mee de Baomesse(1) twintig 'ooren(2), as 't God blieft. 'N ferm meisen, dà' Mietje, daor 'eit 'eur gestorven moeder wê' voo' gezurgd. 'Elder în proper is ze, zoo gladjes as 'n spiegel. De jonges loopen udder eigen blaoren an udder voeten, om 't mooie Mietje. Mao' Mietje doe' net as of ze van geen vriejers weten wì', ten minsten.....

‘Alles pront? voo' Maondag ook?’ vraagt Kees. ‘We meugen wè' zurgen, dat alles voo' 't langen(3) ligt, wan' 'k dienken, dat er nog à wà' za' gebeuren. 'N 'eele boel kraomen, twee kuresels(4) în 'n paerrespil. De jonges zù'n der beenen gebruken mee de kermesse. Jandorie! ze meugen bie Kees de Vister kommen, dà' meugen ze. 'k 'Èn nog wè' wà' voor udder, à' zeg 'k zelvers.’

En de herbergier wrijft zich vergenoegd in de dikke vleezige handen, een glimlach van voldoening speelt op zijn breed gezicht.

‘Dao' zà' 't nie' an menkeeren, vaoder. Drank èmme meer as genoegt. Ze zù'n gauw genoegt zat wezen, în as de jonges uut A. kommen, zù' je weer ee's wà' ziene. Ze bin ier attied zoo vreed gauw op udder teenen getràpt, as z'n borrel op èn.’

‘Sakkerjuus, jao!’ is 't antwoord van Kees op Mietjes woorden. ‘În daor ei je die Jan den Aomer, dà's 'n ee'ste kampvechter, die zà' de boel wee' wè' 't onderste boven gooien, zoo as flie jaor.’

‘Och, vaoder,’ zegt het meisje, ‘i is zoo erg nie'. 't Is waor, flie jaor 'eit i gevochten; mao' wà' dee die leeleke Gwijn Olleman 'm ook te treiteren în te judassen. Jan den Aomer is zoo erg nie', as de mensen wè' zeggen. Ze zeggen zoovee'.’

‘Papperlepap! 'n mooie jongen, die sinjeur Jan,’ zegt Kees.

Kees zou messchien nog wè' mee' gezeid 'èn, as i gezien 'â, dà' zen dochter zoo rood as vier wier', toen ze de partieje voo' Jan den Aomer opnam. Mao' Kees zag 't nie'.

‘Roep ze maor om t'eten, dà' 'k gauw nao' men bed kan gaon.’

Mietje volgt het bevel haars vaders op. Ze roept Jane de meid en Levien den stalknecht en weldra zitten allen rond de tafel, waarop brood en boter staat en een viertal ‘bakjes în scheuteltjes’ voor de thee.

‘Me zù'n bidden,’ zegt Kees.

(1) B a o m e s s e . St. Bavo's Mis; 1 October, bij de boeren als vast tijdmerk aangenomen, gelijk Lichtmis, St. Jan enz.
(2) O o r e n , worden; w o is versmolten tot o o .
(3) L a n g e n , krijgen, grijpen.
(4) K u r e s e l s , caroussels.

De vrouwen vouwen udder an'nen în doen der oogen dichte. Levien douwt zen ouwen smeerigen 'oed voo' zen gezicht; Kees kiekt in zen pette în zegt 'ardop 't: ‘Onze Vaoder, die in den 'Emel ziet.’

Wà' ze dao'bie dienken, of dà' ze wè' wà' dienken - 'k weet nie', mao' 'k g'looven dat 't 'n klein bitjen is.

't Aomen is-t-er uut. D'oogen gaon weer open, d'an'nen ook, în d'oejen în petten zitten weer op udder ouwe plekke.

'N goe' kwa'tier lank 'oor je nie' vee' meer as rammelen mee bakjes[(1)] en scheuteltjes în 't kletteren van de thee as z'ingeschonken 'oort.’

Als de katjes muizen dan maauwen ze niet.

'N mens komt an taofel om t'eten în nie' om te babbelen în te kletsen. 't Is miseraobel as je wachten moe' mee danken op iemand, die zen tied verleutert mee praoten in plekke van t'eten. Waorom zurgt i nie' as 'n ander: één buuk vol, alle buken vol? - Een, twee, drie! de bakjes bin in de scheuteltjes omgekeerd, 't mes in de schee. Alles stille.

Kees zegt: ‘Me zù'n danken.’

De vrouwen vouwen udder an'nen wee', doen der oogen dichte în bugen 'eur 'oofd; 't manvolk kiekt weer in udder 'oed of pette.

Kees dankt - Aomen!

De knecht în de meid zetten udderen stoel op zen plekke. Ze gaon slaopen.

‘Goeie nachteruste saomen!’

‘Nacht Levien, van 's gelieke.’

‘Gao jie ook mao' nao' bed, Jaone!’ zegt Mietje, ‘ik zà' zelvers wel alles an kant doen.’

‘Kwan[(2)] dan; goeie nacht, baos, nacht Mietje, wel te rusten.’

En de meid gaat heen.

‘Goeie nacht, Jaone!’

‘'k Zal ook à' vast maor opstappen,’ zegt Kees, die 'ard zin 'eit om in zen bed te kruipen.

‘Bè joa, vaoder! gao jie ook mao' slaopen, dà' 's goed voo' je.’

‘Kwan. Jandorie! wà zà' 'k slaopen, dà' kan 'k je verarsereeren. Goeie nacht, Mietje, men kind!’

‘Wel te rusten, vaoder!’

Kees de Vister gao' nao' bed. Zen goed uut în op 'n stoel geleid; 't zulvr' 'orlozie mee dubbele kasse uut zen zak g'haold, opgewonnen în an 'n spieker g'hangen; de slaopmutse over zen ooren getrokken; de gurdienen van voo' de bèstee weggeschoven; zen voet op de beddeplanke vooran. - ‘U hoo!’ zegt i, as i mee zen dik lichaam in bed rolt, dat onder zen last kraokt. De gurdienen 'ooren wee' toegeschoven, în d'iezere riengetjes rienkelen over de roeie. Kees wriemelt în keert zen eigen op zen gemakkelikste zieje; nieuw gekraok.

't 'Oor doodstille, - 'n tochtje der nao komt er 'n geluud uut de bèstee, 'n snurkend geluud. De herbergier slaapt den slaap des rechtvaardigen.

(1) B a k j e , kopje, *Friesch* p a n t s je.

(2) K w a n , komaan.

Mietje eit 'n lampe angestoken; ze kuust[1] den boel op, wascht bakjes în scheuteltjes în zet ze bie 't brood in de spinde în vaogt de taofel.

Ze kiekt op d'ouwe Friese 'angklokke, die doar à jaoren in den 'oek bie 't buffet 'angt: tik - tak - tik - tak.

''Ost alf tiene,' zegt ze, 'i zà' wè' gauw kommen.'

Rrrrrrr - tinng! zegt de klok, die met een eigenaardig geluid den slag van half tien voleindigt.

'Dao' slaot i.'

Mietje neemt 't ouwerwetse tuitlampje în gaot naor 'eur kaomertje, 'n zolderkaomertje, dat uutkomt op de wegt, die dwaes deu' 't durp loopt.

Boven de linden voo' d'erberge steken 't dek în de toren van de kerke uut. Vlak boven den toren staot 't maontje în kiekt in Mietjes kaomertje over de linden, die van tied toe tied al 'n geel blaodje vallen laoten.

Mietje blaost 'eur lampj' uut; ze schuuft 't raom om'ooge, buugt 'eur eigen over 't vunsterkezien[2] în tuurt 't durp over, în linst de wegt, die naor A. gaot.

În dao'boven blienkt 't maontje.

'In stillem, heiterm Glanze
Tritt er so mild einher'.....

en vertelt aan de jeugdige harten wonderbare dingen van liefde en geluk. Dat duistere waas, dat op de aarde rust, dat de voorwerpen doet verflauwen voor het oog en aarde en hemel aan den horizont ineenmengt tot iets onbestemds, waarachter zoo veel verborgen ligt; die bleeke maanschijf, die lichte vlekken en scherpe schaduwen op den bodem teekent; die diepe stilte van den nacht: welk wonder, dat het jong gemoed aan 't droomen raakt en de gedachten verre zijn?

'Komt i ost nie?'

Jao, jao, kiek maor ees goed, mooi Mietje, of i ost nie' komt.

Bomm! drennt 't uut den toren toe tienmaol toe.

'Tien uren à', în nog is i er nie'!'

Gelukkige minnaar! zoo gij haren zucht hoordet, gij zoudt ijlen als op vleugelen.

'Eindelik, jao!'

Zij buigt zich verder uit het venster, en tuurt en tuurt. Iemand komt den straatweg van den kant van A. af, het dorp in. Met rassche schreden komt hij op de herberg aan, houdt stand onder de linden en blikt naar boven.

'Mietje, bin je dao?' roept i zachtjes.

'Bin jie dà', Jan? wacht 'n ommezientje, 'k zal open doen.'

'Goed, Mietje.'

Mietje gao' stilletjes naor omleege, 'eel stilletjes, op 'eur kouselienge voeten, om geen mens wakker te maoken - want 'n derde kan der wè' bie gemist 'ooren. Net zoo stilletjes schuuft ze de grendel van de deure în doet die open.

(1) K u u s e n , kuischen, reinigen, opredderen.
(2) V u n s t e r k e z i e n , vensterkozijn.

Jan den Aomer sluipt er in. - Dochtertje van Eva! I is zoo erg nie' as de mensen wè' zeggen, ze zeggen zoovee'.

Pas op, mooi Mietje, pas op! Geef Gwijn Olleman geen reden toe jaloerseid, of je zù' weer ee's wà' ziene. - Gauw 'n smok, wee' stilletjes nao boven, mao' noe nie' alleene, noe mee zen beidjes.

‘Zachtjes 'n bitje, Jan. Je loopt zoo 'ard over de vloer. St! stoot je nie' tegen de trap. Je zu' ze nog â'mao' wakker maoken, în da's nie' noodig.’

Gelukkig is 't nie' lank. Wie weet, wà voo' leven of Jan anders nog maoken zou. In as ze 't ee's merkten! Dà' zou 'n spiktaokel wezen. Der vaoder zou schellen în brommen; ze zou vreeseleke kieves kriegen; i zou Jan de deure uutgooien, want i eit 'n 'ekel an Jan den Aomer. Waorom, dà' weet ze zelvers nie', mao' 't is zoo. Der zou wà' kommen kieken, as i wist, dà' ze......Mao' 't zou zen eigen schuld wezen, waorom maokten i ook zoo'n leven.

Mao' gelukkig, zeggen we, duurt 't nie' lange, in b'alven ienkele kleine ritseliengetjes ei Jan zen eigen goed g'ouwen. Mietje doe' wee' zachtjes de deure van 'eur kaomertje toe.

‘Zie zoo!’

Jan neemt zen meisje om 'eur middel, kust 'eur, în nog ee's, dà's tweemaol, în kriegt er éene, dà's driemaol.

I is zoo erg nie as de mensen wè' zeggen.

‘Kom je Maondag ook, Jan?’ vraogt ze.

‘Nou, dà' zou 'k dienken. 'k Zou nie' gaern wegbluven, voo' geen geld van de waereld.’

‘Mao' Jan, pas toch op, as je komt. Zoek geen ruzie mee Gwijn Olleman, want dà's 'n valserik.’

‘Geen nood, Mietje, geen nood. Gwijn Olleman zà' wel oppassen, dat i zen an'nen thuus 'ouwt - of 'ier în gunter[(1)] - 't zou der spaonderen.’

‘Ik mag 't liejen, Jan. Mao' je zù' 't ommers nie' ee'st begunnen, nie' wao'? Toe, beloof me dà', dan zà' 'k nog ee's zoo vee' van j'ouwen.’

‘Jao, dan wi'k 't je wè' beloven, mao' dan moet er op 't moment nog 'n kus bie.’

‘Och, 'k wì' je der nog wè' tweeë geven.’

‘Best, tweeë!’

Één, twee - drie!

‘Ouw ee's, Jan! je gao' buten de rekenienge.’

‘Wel duvekaoters! as je der nog nie' gauw een geeft, dan beloof 'k 't je nog nie.’

‘Nee mao', dà's we' nie' eerlik, maor 'k wì' 't we' doen; anders zou je meschien nog mao' zeggen, dà' 'k je der toe angezet 'èn[(2)] om ruzie te maoken, în dà' wì' 'k nie'.’

‘As je zoo bie me zit, dan is 't men onmogelik om eerlik te wezen; dàn steel 'k zooveel as 'k mao' kan.’

En de jongeling voegt de daad bij 't woord.

‘Je bent 'n treiter, Jan, în as je noe nie' uutscheidt, dan.....’

(1) 'I e r î n g u n t e r , hier en ginder.
(2) E n , heb.

‘Noe, wà' dan?’

‘Dan? jao dan - dan moe' je mao' weggaon,’ zegt ze met een gemaakt gezicht, dat blinkt van schalkschheid.

‘Weggaon? Noe, dag Mietje!’

't Gezicht van Jan is even gemaakt ernstig. Hij wil opstaan, doch het meisje houdt hem tegen.

‘Nee, nee Jan! je moe' nie' weggaon, 'k zei 't er maor om.’

‘Nee, 'k gaon weg, j'eit gezeid,’ houdt hij vol.

‘Och Jan! bluuf mao'; 'k zei 't er ommers maor om, 'k meenden der niks van. Toe, gao' nie' weg, 'k zà' 't nie' mee' zeggen.’

‘Noe, 'k zà' bluven,’ zegt hij met een zegevierenden glimlach.

‘Zie je wè'. 'k Wist wè', dà' ge 't nie' meenden. Je bint ook men beste Jan.’

Jan trekt zijn meisje vaster aan zich.

‘Ha, ha!’ dreunt het van onder de linden.

De minnenden springen verrast op.

‘Ha, ha! Je bint men beste Jan. Wà' zù'n z'in 't durp lachen as 'k 't vertellen[(1)], ha, ha, ha!’

‘Dà' 's Gwijn Olleman,’ fluistert Mietje verschrikt. ‘O, Jan, pas toch op! wie weet wat i van zins is. Toe, Jan, 'k zou noe mao' naor 'uus toe gaon, as 'k joe was. 'k Bin zoo bange. - 'k Zou Maondag ook mao' nie' kommen, wan' Gwijn zà' stellig zen kameraods bie mekaore aolen în dan zù'n ze j'opwachten în je slaon.’

‘Je stiert me weg, Mietje!’ spreekt Jan verwijtend, ‘în jie zegt mien ook, dà' 'k Maondag liever nie' kommen moe'?’

‘'k Zeggen 't nie' voo' men eigen, Jan, mao' voo' joe. G'loof me, Jan, 'k zou mao' weggaon noe. Wie weet, wat i van plan is. Toe Jan, doe 't noe mao', toe,’ spreekt ze vleiend.

‘'k Zà' weggaon, Mietje, omdà' je 't wilt; mao' Maondag wegbluven, nee, dà' doen 'k nie'. 't Zou net wezen of 'k geen keraozie in men lief â. 'k 'Eeten voo' niet geen Jan den Aomer[(2)]. Gwijn mag oppassen.’

‘Jan, Jan, wees toch voorzichtig. Je zù' toch nie' alleene tegen d'eele kooie[(3)] gaon vechten?’

‘Wè', waorom nie'? Ze moe' me van men lief bluven, of ze zù'n 't ee's ziene.’

‘Och Jan, je doe' me zoo'n verdriet an, dà' je dà' zegt.’

Jan merkt, dà' z'eerder bie 't schreeuwen is as bie 't lachen: 'eur stemme klienkt zoo oardig. I 'eit er spiet van, dat i 't gezeid 'eid, i is de kluts eelemaole kwiet. I licht 'eur 'oofd op în zegt:

‘Je bin bange voo' mien, Mietje? Kommen doen 'k; ee's gezeid bluuft gezeid; maor ees't begùnnen zà' 'k nie', dà' zà' 'k nie' voo' joe, Mietje. 'k Wil ik je geen verdriet andoen, voo' nog zoovee' nie'.’

‘Dà' 's goed van je, Jan! Je zù't dus nie' doen? eh?’

‘Nee, Mietje.’

‘'k Zou noe mao' weggaon, Jan.’

‘Ook dà' wi' 'k doen. Laot me der dan maor uut.’

(1) V e r t e l l e n , vertel.
(2) A o m e r , Hamer.
(3) K o o i e , koppel, hoop.

Even zacht als zij gekomen zijn, gaan zij weer naar beneden. Zij doet stil de voordeur open. Gauw 'n kus - nog één.

'Dag Jan!'

'Dag Mietje!'

'Dienkt er om, Jan!'

'Jao, Jao! Dag Mietje, wel te rusten!'

'Dankje Jan! Ook zoo. Dag Jan!'

'Dag Mietje!'

Jan gaot 't durp deur, kiekt rond, mao' ziet niks. Gwijn Olleman is 't opgestoken[(1)]. I weet wè', dà' Jan den Aomer nie' mals is, as i begunt. Eigentlijk eet i liever mee 'm, as dat i mee 'm vecht. 'Mao' wacht mao', Jantje, 'n Maondag, joe b'roerden aerappelkapper! Gwijn eit kameraods, die 'm 'elpen zullen. În dà' mooie Mietje mee der sip[(2)] gezicht, dat m' à' zoo dikkels 'n blauwtj' eit laoten loopen.....wacht mao'! Gwijn is-t-er ook nog.'

II.

Maondag was gekommen. 't Was kermesse in Z., în 'n mooien dag voo' de kermesgasten. 't Zonnetje scheen zoo lekker, zonder dà' 't noe juust 'eel werm was, 'n 'elderen 'emel în 's aovens volle moane; wà kun je meer 'èn?

De kraomen waoren a' vroeg open în wieren letterlik besturmd deu' de kleine jonges în meises, die al dà' moois mee groot' oogen stiengen an te gielen[(3)].

Zie ee's, Piet, è! Kiek ee's, wat 'n groote peperkoeke, în zoovee' suker der op. 'Oevee' zou die wè' kosten? Twee dubbeltjes? Wè' meer, wed 'k!'

'Kiek ee's, wat 'n mooie poppen, în trommels, în saobels, în geweren. Gosjes! van alles!'

'Geef mien 'n brokje van den joengen, Kees, dan krieg jie strekjes ook wà van mien. - Doe je 't nie'? Loop dan nao den ier-n-daor! 'k 'Ên ook wè' centen, meer as jie!'

'Ph! j'ei wà'!'

''k 'Èn 'n dubbeltje·'

''k 'Èn ik er wè' tweeë.'

'În ik 'n kwartje.'

'Gao je mee nao den oblievent?'

'Jao, we gaon nao' den ouwen Vlaomienk, noa' den oblievent. Gauw, jonges, gaon judder mee.'

'Ah ça! kijnderen, maokte gij 'nen ermen duts[(4)] 'nen keer gelukkig. Oblieën, kijnderen! scheune oblieën. - Sakkrebleu! gij veur 'nen cens en gij veur 'nen cens. Allo! kijnderen, allo!'

En allen woelen en krioelen om den ouden Vlaming, die het deksel van

(1) O p g e s t o k e n , weggegaan.
(2) S i p , behaagziek, verwaand.
(3) G i e l e n , hunkeren naar iets; naast ons g e i l e n , wellustig kijken, van 't *Os.* g ê l , vroolijk, overmoedig.
(4) D u t s , arme bloed, sukkelaar (van dutten).

zijne oblieënkast heeft omgekeerd en de wijzers aanlokkend over het cijferblad laat snorren.

'"t 'Oor allinsjes vol; stilletjes an à' voller în voller. Alles loopt bont deu' mekaore. Troepjes boerejonges, mee de vier broekstikken[1] an în de gouwe knoppen; mee 'n posseleine pupe of 'n sigaore van 'n 'alfje[2] in udder kop, în udder neuze in de wind. Boeremeises, bont opgeschikt. Gouwe naolde în echte bloedkraolen mee gouw slot, de beugeltasse în de zulvre schaere op zieje: moe' je nog wà'? Blauwe, groene of paesse zieje schorten, manteltjes mee blommen der op.

Het eene is al bonter dan het andere. Eeuwig gichelende en snaterende maken zij eene vertooning als bontbeschilderde ganzen. Wie het bontst is, is het mooist; 'oe meer goud în zulver an 't lief - 'oe rieker; dus: hoe meer gezien bij jong en oud.

Vanitas vanitatum, *omnia vanitas!* Maar - de kleeren maken den man. De wilde verheugt zich in zijne vederen muts, in zijn glazen halssnoer, zijne koperen armbanden en zijn tatoeëersel. Onze Zeeuwsche boerinnetjes hebben smaak in bonte kleedij, in goud en zilver, hoe meer hoe liever; de groote dames in elegante kleederen en in brillanten; deze in eene bleeke gelaatskleur en slanke taille, bij 't magere af; gene in eene blozende kleur en een welgevuld lichaam.

‘De smaoken bin verschillend,’ zei de boer, în 't kalf vrat zen kouse op.

't Is 'n gescharrel, 'n gedraoi în 'n gegons as in 'n biejekurf.

Gichelende meises în jonges, schreeuwende kinders; Vlaomingen mee oblieën în kokienjes, rammelende în tjiengelende draoiurgels in de mallemeulens; wuven mee maogere vuulbrune tronies, die voo' kaartelegster spelen în 't meisje der vriejer în den vriejer zen meid laoten ziene in 'n glas, dao' de werkienge onfeilbaor van is; toeristen op de slappe koord în luchtspriengers, nooit vervâerd, as 't achtste wonder angegaopt.

Hier schreeuwt een doove liedjeszanger, dat u hooren en zien vergaat; schor en rochelend klinkt uit zijne keel, begeleid door eene ontstemde viool en Turksche trom:

> ‘En is mijnen staot dan zoo gemein,
> Dat ik altijd boerinne moet wezen;
> En is mijnen staot dan zoo gemein,
> Dat ik altijd boerinne moet zijn?’

Krasss! kresss! tijinng, bomm, bomm!

Daar staat een bontgelapte paillas voor eene even bont beschilderde tent 't verzamelt geboerte de vertoning daarbinnen aan te preêken in bewoordingen, te aanlokkend en te sluw voor zijne bewonderaars gekozen, om er weerstand aan te kunnen bieden. - Hij is geen slecht rekenaar, die hansworst in zijn veelkleurig pak, in het groote onbepaalde vraagstuk, dat l e v e n heet. *Numerus stultorum infinitus* - oneindig is 't aantal domkoppen. Één axioma. *Mundus vult decipi* - de wereld wil bedrogen zijn. Tweede

(1) V i e r b r o e k s t i k k e n , zilveren platen, rond van vorm, dienende tot sluiting van de broek om het midden.

(2) 'A l f j e , halfje, half centje.

axioma. En op deze twee grondwaarheden bouwt hij zijn gansche levenssysteem: *decipiatur ergo* - welnu, dat men haar bedriege!

En het is het levenssysteem van velen, omdat het inderdaad het makkelijkste is.

‘Kom, Kees! Ko! gao je mee ee's kieken, wâ' die vent daor eit in zen tente?’

'N gedeelte trekt nao binnen.

‘Allo, allo! trreudt binne, heerre en dames, trreudt binne. 't Is maor één kwartie of vijfentwintig cente; 't mooiste van de heele kurrmis! As je niet komt kijke zullen ze denke, dat je geen vijfentwintig cente hèt. Trreudt binne, heerre en dames! daarr zul je zien de wilde Noorrd-Amerikaan, uit de bossche van Lapland gekome, levendig gevange, toen i percies 'n kind kookte en opvrete wou! Daarr zie je ook de leeuw, de koning derr dierre, gevange in de vlakte van Sjebérriën, waarr de struisvogels derr zelve in 't kokend heete zand uitbroeie; en de kemel, heel uit Janrrabiën gekome, hèt twee bulte, 'n kop as 'n schaap en 'n staarrt as 'n ezel. De grroote, heele grrroote reuzeslang, tachtig voete lang en zoo dik as 'n boom, vrreet grras as 'n os en kijkt op 'n horrloosje, hoe laat het is; de verscheurrende ijsbeerr, die leeft in Bereziliën, trekt as 'n hond 'n slee en miauwt as 'n kat! Allo! heerre en dames! trreudt binne, trreudt binne!’

‘Noe, mee dâ' miaauwen kost 't wel anders, dienken mien. Wà' zeg jie, Wullem!’

‘Jao, daor ei je g'liek in. I gaf ten minsten zukke allemensige brullen, dà' je der ievallig[1] van zou g'ooren 'ên.’

‘În dan zen reuzeslange mee zen tachentig voeten lank!’

‘Jao, 'k g'looven, dat i 't gewist eit. I zà' zeker ingekrompen wezen.’

‘Ja, dà' g'lauw 'k ook.’

Gedurende de opsomming van al dat schoons en heerlijks stroomen de boeren en boerinnen binnen, stampen, duwen, trappen, schreeuwen, gillen, lachen, vloeken, terwijl de paillas in denzelfden trant voortgaat en van tijd tot tijd eenige grove snakerij onder zijne rede mengt.

En zoo woelt de gansche menigte en haspelt den ganschen dag door, immer aangroeiende, wegstroomende, in en uit, op en af, als een bergstroom.

Mao 's oaves begint ee'st de waore leute[2].

Dan verzamelen boeren en boerinnen zich in de herbergen, drinken tot zij onder de tafel rollen; lachen, schateren, vloeken, brullen en tieren en springen en hossen op de maat van lang vergeten dansdeuntjes, zoodat het gansche gebouw schudt onder de dreunende voetstappen, door den drank als lood verzwaard.

'Ier zit 'n dronken boer, zoo rood as 'n kalkoensen 'aone, bezweet în snakkend nao' zen aosem. Mee zen beverige an'nen 'ouwt i de flesse om'ooge.

‘Zuup, stommelienk, zuup! ei! zieng ee's, b'roerlienk, zieng!’

En uit zijn dronkenmanskeel giert het lollend en dubbelslaand:

(1) I e v a l l i g , naar, akelig.
(2) L e u t e , pret, vreugde; *Lat.* laetitia.

‘Dà' gao naor den Bosch toe,
Lieve, lekkre Gerritje;
Dà' gao' nao' den Bosch toe,
Lieve, zoete meid!’

‘Zuup, dommekracht! 'ier!’

‘Brandewien mee suker,
Brandewien....wien, wien....brande....wien!’

Pof! de flesse rolt uut zen an'nen. Dao' ligt de dronkelap te spartelen in 't bitje Schiedammer vocht, dà' nog buuten zen lief gebleven is.

Jao, die jannever, die jannever! Die zen eigen der an overgeeft, dao' mee komt i alties bekaaid uut.

‘Eh, Meeuwis! wá' lig je dao'; stao op, Meeuwis!’

‘Brandewien mee suker! - Brande....wien!’ schreeuwt Meeuwis en schopt en slaat.

‘Je bin bezopen, Meeuwis, stao' op! Joos Schouten gao' mee je meid op sjouw.’

‘Lao' - lao' me liggen - zeg 'k.’

‘Jao, mao, Meeuwis....’

‘Bluuf van men af, zeg 'k...., zeg 'k! 't Dondert nie!....Brandewien mee suker, lieve....zoe...te....brande....wien....Gerrit....je....mee su....ker lie....ve meid....zoe....te bran....de....wien....’

Daar gaat een vrijend paartje, dat na het genoegen van den dans in eenen donkeren hoek andere genoegens zoekt, totdat de krassende snaren van den speelman weer tot dansen nopen. Dan vliegen zij op, mengen zich in de bonte, springende massa, om straks weer in hun hoekje neer te vallen en lachend een kermisliedje of een horoskoop te koopen van een sproetig wijf met een paar vuile, havelooze kinderen.

‘Van 't viengertje, jonges! van 't viengertje!’

De strijkstok schrijnt over de snaren, en op dat schrille, schreeuwende geluid nemen de vrijers en vrijsters elkander vast; beenen en armen raken in beweging, als de wieken van een molen, die door eene giervlaag aangevallen worden; de vloer dreunt: klets! klots! klots! klets! 't Ware onmogelijk regel te brengen in dien hoop, die vliegt, rent, host, springt, hinkt, valt - zoolang totdat de adem dreigt te ontbreken, de beenen slechts trillend hunnen dienst meer willen doen en de vedelaar op zijne ton nadorst krijgt.

En steeds stroomen kermisgasten van beiderlei kunne trappen af en trappen op, jolende en schreeuwende, vloekende, scheldende, lachende, elkander duwende en verdringende.

En buiten wemelt alles door elkander. De vrijer pompt zijne vrijster en zich zelven met koek en drank vol, joelend en jodelend - 't beeld van den Schepper in 'n kwaoi licht gesteld. As je deu' reddeneerden, wao' zou je belennen?

Twistende jongens, welke de meiden vruchteloos door schreeuwen zoeken te scheiden.

‘Kom af, b'roerlienk, as je 't art eit! kom af! în 'k zà' men vuusten op je maogere bakkes polkao laoten dansen. Lao' me los, Kao, 'k zâ' dien b'roerlienk aftouteren, dat i scheel 'oort!’

‘Gaot uut de wegt, zeg 'k, of 'k gee'n j' 'n snee over je leelek' aopesnoet, kaffer! dà' je dao' ziet, lamme kaffer! Gaot uut de wegt, op zieje!’

....En is mijnen staot dan zoo gemein,
Dat ik altijd boerinne moet zijn?

Krasss! kress! tjinng! bomm, bomm!

Gwijn Olleman was vroeg bij de hand.

I â' zen kameraods bie mekaore g'haold, om Jan den Aomer smèrienge te geven. 't Was 'n affairen, die Kees van de Voorde în Dirk Wiets wè' beviel: z'adden 'n ekel an Jan, omdat i 't mooie Mietje voor der neuze wegvree(1), i maoiden ze 't gos(2) voo' de beenen weg, zà' 'k mao' zeggen. În wà' nog 't ergste was, 't was 'n A***aer. Z***naers în A *** aers kunnen mekaore nie luchten of ziene. Alties ruzie ìn vechten, der mes trekken, nie' zoo lienks, op de maniere van 'n kleine Korsikaansche vendetta. Mao' wà' voo' reden of z'èn(3) om mekaore 't leven sagrienig(4) te maoken, dà'weten ze nie'. Dà' gebeurt wè' meer in de waereld, wan' daor is geen miseraobelder wezen op de aorde, as 't wezen, dà' ze zeggen dà' gemaokt is nao' 't beeld van zen Schepper. De gekke Pier ei wel ee's gevrogen wie zen schuld of dà' was, van den Maoker of van 't gemaokte.

În Marien Leunissen, die erg vroom is, zeggen ze, 'ieuw 'n 'eele preek, în zetten daobie zen vroomste gezicht; mao' Pier begreep ter niks van, în Jan Behrends, de veldwachter, docht zoo bie zen eigen, dà' Marien der zelvers ook wè' nie' vee' van begriepen zou.

Jan den Aomer was gekomen, zooals hij gezegd had, om den middag, met eenige andere boerenknapen en meisjes uit A., în liep d'eele kermesse af, vrie în frank, as of i thuus op 't 'of liep, zoo fief as 'k weet nie' wà'. I zag Gwijn, Kees en Dirk wè' rond 'm draoien, mao dao' steurden i zen eigen nie' an, i gieng deur as of i ze nie' zag.

Gwijn în zen kameraods pasten wel op Jan noe nog nie' an te pakken, op klaor lichten dag; der waoren nog meer jonges uit A., kaerels van staovast. Butendien was Jan Behrends ook nie' makkelik; die miek ook weinig kompelementen. Nee, in 't geniep mossen ze 't doen, in 't geniep, vals, weet je, dà' 's zoo nao' den aord van Gwijn.

Jan gao' nao' Kees de Vister in de Gouwe Leeuw. 't Is zeker nie' de jannever van den 'erbergier, die 'm trekt, Jan is geen zuuplap. În om Kees de Vister zelvers is 't zeker ook nie', want 'eel gern ziet i Jan ook nie' kommen, dà' weet i ook wè.

Jans vaoder în Kees konnen mekaore in udder jonge jaoren nie' al te best zetten - 't was 'n teer punt in kwestie - în de misdaoden der vaoderen 'ooren gevroken toe in 't derde în vierde geslachte, zegt d' 'Eilige Schrifture. În Kees is wè' nie' fien, maor i ouwt zen eigen toch an den Bibel.

(1) W e g v r e e , wegvrijde.
(2) G o s , gras.
(3) Èn, hebben.
(4) S a g r i e n i g (*Fr.* chagrin), onaangenaam.

Jan gaat bedaard in een hoekje zitten met zijne kruik bier en kijkt naar Mietje, hoe ze vlug en handig de klanten helpt. Wat zal ze een flink huisvrouwtje worden, zoo lief en aardig. Terwijl hij daar zoo stil ter neer zit, toovert zijne verbeelding hem allerlei liefelijke beelden voor den geest, beelden waarin zijne Mietje immer op den voorgrond staat.

Het meisje heeft Jan gezien en werpt hem nu en dan een blik toe, die meer zegt, dan de aanwezigen wel vermoeden, zoo ze het al bemerken in dien chaos van stemmen, gerinkel en geschuifel, in die wolken van tabaksrook en stof.

Doch Gwijn Olleman en zijne beide makkers, die Jan als zijne schaduw volgen, merken heel best, wat dat kruisvuur van blikken beteekent.

Gwijn vreet zen eigen op van nied en afgunst; i loopt 'ier în daor, keert in draoit, maor 'ouwt altied 'n oogje op die twee; în as iemand 'm toeroept:

‘Gwijn, allo! kaerel, kom ee's 'ier, je loopt doar of je geen tiene kunt tellen, percies as 'n liekebidder. 'Ier, driank ee's!’ dan 'oort 't zure, sproetige gezicht van Gwijn nog zuurder, i trekt zen 'oed dieper op zen rost(1) aor în bromt, niedig as udderen(2) 'ond: ‘Loop nao den duvel mee je gezaonik!’

‘Gwijn, j'eit de kolder in je rooie kop, g'lauw 'k; je bromt as dien iesbeer gunter uut de tente. Je moe' jen eigen veruren, as i kapot gaot, dà' 's 'n goed baontje voo' je.’

Brommende gao' Gwijn dan vè'der.

‘Lammelienk! dao' fluustert i wee' mee der!’

Achter den toog(3) stao' Kees de Vister in zen zondagspak în mee 'n 'aogelwit schortje voo' zen dikken buuk gebon'nen, rood van drukte în van plezier, dà' de zaokjes zoo goed gaon, lachende mee iederendeen în over alles.

Gwijn gao' naor 'm toe.

‘Gee' me 'n borrel!’

‘Asjeblieft.’ - Wip!

‘Nog 'n borrel!’

Gwijn moe' zen eigen keraozie in 't lief zupen. De drank moet 'm opwin'nen, anders zienkt 'm 't 'art in zen schoenen as 't er op ankomt; mao' zoo'n borrel zes, zevene, dan durft i.

‘Kiek ee's,’ zegt i stilletjes tegen Kees, ‘kiek ee's dao! 'k g'looven, dà' je wel op je Mietje meug' passen, anders steekt ze 't nog mee Jan den Aomer op. Kiek maor ee's, 'oe druk ze 't mee mekaore èn.’

De herbergier fronst de wenkbrauwen.

‘Bemoei je mao' mee jen eigen zaoken, sinjeur!’ snauwt hij Gwijn toe. Gwijn is 'm te sproetig în te rost, în van zoo'n aop eit i geen kompelementen af te wachten. Mao' toch eit i nie' gern, dà' Mietje zoo mee Jan praot.

‘Mietje!’

‘Wat is 't, vaoder?’

'Oor ee's, Mietje, je moe' zoo druk nie' in de weer wezen mee 't jonge mansvolk,’ zegt hij op strengen toon.

(1) R o s t , ros, rossig.
(2) U d d d e r e n , udder, ulder, hunlieden, hun.
(3) T o o g , toonbank.

Mietje voelt à' wao' de wind van daon komt.

‘Mao' vaoder, 'k doen ik niks. J'ei zelvers gezeid, dà' 'k vrindelik tegen de mensen moe' wezen. Jan den Aomer....’

‘Zwieg! 'k Wil 't nie', în noe is 't uut.’

Een hooge blos kleurt de wangen van het meisje.

Gwijn staat daar en lacht valsch, triomfeerend.

‘'N borrel, Mietje!’

Dà' 's nommer acht. Gwijn kan der vee' verdraogen. Acht is 'n mooi getal, dan begunt i werm 't 'ooren, dan voelti, dat i kan în durft.

Mietje brengt het verlangde; ze zegt niets, zelfs niet het gewone asjeblieft. - Gwijn ziet haar aan met een onbeschoften blik, waaruit de drank spreekt. - Zij geeft hem een toornigen, diepverachtenden blik terug.

‘Donders!’ bromt Gwijn tusschen zijne tanden. Hij wendt zijne oogen ergens anders heen; de borrels zijn tegen zulk een blik niet bestand.

De oude hangklok slaat zijne negen slagen. - Gwijn gaat heen, een beetje waggelend. Kees van de Voorde en Dirk Wiets volgen hem.

Bij zoo'n massa volk en zoo'n geraas merkt Jan niets van hun vertrek.

‘Negen uren,’ zegt i, ‘'k zà nog 'n tochtje bluven....om Mietje te zien, în dan gaon 'k naor 'uus.’

Jan bluuft nog 'n kwatier langer; 't slaot alf tiene.

‘Noe zà' 'k toch mao' gaon.’

I staot op în werkt zen eigen deu' 't volk. - Kees de Vister is druk bezig mee bedienen. - Mietje neemt 'eur kanse waor în zegt stilletjes tegen Jan, die rond 'eur draoit: ‘Dag Jan, toe 'n Zaterdag.’

‘Dag Mietje! Jao.’

De jongeling gaat de reeksen van kramen langs en de groepen jolende burgers en boeren door en bereikt den straatweg van A., die een kwartiersuur ver rechtlijnig voortloopt. Dan ontmoet de weg een dijk, die rechts gaat. - 't Is haast niet donker: de volle maan werpt een helder licht in 't ronde en de lange schaduwen van den molen en van de boomen strekken zich uit over den weg, als zwarte dwarsstrepen op een grijs lint.

Jan stapt met fermen tred aan. Welke gedachten thans op den eenzamen landweg hem door het hoofd malen, is niet moeilijk om te raden - door allen, die weten wat liefde is, ja, ook door hen, die dit niet weten, of althans zulks voorgeven; want liefde is den mensch ingeweven, hij heeft haar als eene hemelsche kiem bij zijne geboorte meegekregen in zijn hart, hij draagt die kiem met zich om door het leven heen en neemt haar mede in het graf, minder of meerder ontwikkeld, naarmate zonneschijn en regen daarover gekomen zijn. En voor Jan den Hamer kwamen zonneschijn en regen elk op zijnen tijd, en de kiem groeide en bloeide onder hunne weldadige werking en verspreidde voor hem hare balsemende geuren. En in zijne gedachten verdiept, die als vroolijke, dartele, bonte vlinders voor hem heen zweefden, schreed hij voorwaarts; en de hoop, die goede genius, schilderde voor hem eene toekomst met de schoonste en bekoorlijkste kleuren.

Zoo is de mensch. De hoop toovert voor hem de liefelijkste beelden; maar ongemerkt plaatst de koude werkelijkkeid zijne ijzeren vingeren op die beelden, en de schoone toekomst, waarvan hij droomde, is een vod geworden.

Peinzende ging Jan voorwaarts; en hij hoorde het verwijderde gedruisch der kermisgasten niet, en hij zag niet hoe drie schaduwen op den dijk voor hem heengleden, toen hij den ‘april’ optrad. - Die schaduwen behoorden aan Gwijn en zijne makkers.

De roodkop plaatst zich valsch grijnzende voor hem.

‘Aha! sinjeur Jan, dat 'â je stellig nie' gedocht, éh! dá' j' ons 'ier zou vin'nen!’

Jan begriept. Z'èn 'm opgewacht. I doet 'n stap achteruut in 'ouwt zen vuusten gereed.

‘Wà' moe' je?’ vraagt hij hooghartig.

‘Niks anders as 'n kleinig'eidje mee je vereffenen,’ brult Gwijn, dien de jenever bijstaat, terwijl hij op Jan indringt.

‘Je bint alle drieë flauwe schoeljes! 'k Zeggen, lao' me verbie, of je zù' wammes[(1)] oploopen.’

‘Uhu! nog zoo gauw nie'; we bin mee zen drieën, in jie bin maor alleene.’

Heerlijke jenever!

‘'t Is gezeid! je wilt dus!’ spreekt Jan, en vóór zijn roodbarige medeminnaar er op verdacht is, springt hij op hem toe en geeft hem eenen zoo welgemikten vuistslag op het linkeroog, dat Gwijn den dijk afrolt en vloekend in een doornboschje terecht komt.

‘Slaot 'm kapot, Kees, Dirk!’ roept hij, terwijl hij overeind scharrelt. ‘Vierendeelt die lammelienk!’

Maar Kees en Dirk hebben ontzag voor Jans vuisten, zoodat, nu hun makker weer bij hen staat, hun kloeke tegenstander noch kapot, noch gevierendeeld is.

Een ruwe vloek klinkt uit Gwijns mond. Hij dringt weer vooruit, maar minder doldriftig dan de eerste maal; die vuistslag heeft de kracht van zijne borrels eenigermate weggenomen.

‘Elp! stao bie, Dirk, Kees! mee zen drieeën zù'm[(2)] 'm toch wel onderkriegen!’ - Doch Jan wacht niet tot zij aanvallen; hij tast zelf aan. Met een sprong als van een leeuw werpt hij zich op hen, zijne vuisten vaardig tot den slag. Gwijn krijgt eenen onpleizierigen duw tegen zijn onderbuik, zoodat hij als een tol omdraait en, achterovervallend, Dirk Wiets in zijnen val doet deelen.

‘Noe is 't joe beurte, Keesje,’ zegt Jan op spottenden toon.

Vruchteloos tracht Kees van de Voorde hem te ontwijken. Vóórdat zijne makkers nog den tijd gehad hebben zich op te richten, grijpt Jan hem met de rechterhand bij zijn kraag, met de linker bij zijne broekspijpen, en, één! twee! drie! klieft Kees, zeer tegen zijnen zin, een oogenblik het luchtruim en komt, nog meer tegen zijnen zin, in een watersloot te land.

Ondertusschen zijn Gwijn en Dirk, ten uiterste verwoed, weer opgekrabbeld.

‘Trek je mes, Gwijn!’ schreeuwt Dirk Wiets, die nu voor zijne eigene rekening gaat vechten.

‘Dà' kun je dienken, jongetje, dà' jie je mes zù gebruken,’ zegt Jan met minachting. - Zijn rechterbeen beschrijft onverwachts eenen halven

(1) W a m m e s , klappen.
(2) M', me, we.

cirkel en komt even onverwachts met de beenen van Dirk in aanraking, die zijn evenwicht verliezende voor de tweede maal den dijk zoent.

‘Kees, 'ier! stommelienk, 'elp dan!’ brult Gwijn zijn mes trekkende.

‘'Elp mien liever,’ kermt Kees van beneden, ‘'k g'looven, dà' men poot gebroken is: 'k kan nie' uut den dulf[1] kommen.’

Gwijn vloekt verschrikkelijk en zwaait met kortjan wild in 't rond, maar komt niet nader. Meer moed geven hem zijne borrels niet.

‘Zie,’ zegt Jan, ‘as 'k willen, kan 'k je alle drieë zoo plat slaon as 'n cent, mao' j' 'ei genoegt.’ En bedaard vervolgt hij zijnen weg. - Een aantal vloeken en verwenschingen worden hem nog achterna geslingerd, Jan gaat door en laat ze razen.

‘Gwijn, Dirk, 'elp me toch uut dien miseraobelen dulf, of wou je me liever laoten verzupen!’ klinkt het van beneden den dijk, half klagend, half toornig. - Gwijn en Dirk trekken hunnen makker naar boven.

‘Dà' 's ee's, mao' nooit meer,’ bromt Kees. ‘'k 'Èn der genoegt van. As je nog ee's wà' mee dien lammen aerappelkapper 'eit, gao dan maor alleene - of wi' 'k j' ee's 'n goeie raod ge'en? zurg dà' je niks meer mee 'm te doen 'eit. - Jandome! 'k g'looven vast, dà' men poot gebroken is, verdomd! 'k kan nie' alleene loopen.’

's Anderendags liep Gwijn mee 'n mooi blauw ooge deu' 't durp, dao' nog à' mee gespot wier. Kees van de Voorde zat thuus zen gebroken poot te vrieven mee zoeten olie. În toen de veldwachter 'an Dirk Wiets vroeg, wat udder toch overkommen was, trok Dirk 'n aoklig verlegen gezicht în fluusterden van spoken op de vlakte van Aorie Brand. Mao' de veldwachter keek 'm mee zukke aordig' oogen an, în zei zoo droogjes weg: ‘Zoo, zooo - jao, as je mich vertelt, dat 't van daoge diesendag ist, und dat 't mergen weunsdag wesen soll, dan g'laub 'k j' eerder.’

'Oe Gwijn în zen kameraods ook probeerden om 't stille te ouwen, 't lukten nie'. Twee daogen naoderand was 't gevalletje deu' 't 'eele durp bekend.

Mietje was dan ook al 'eel gauw op d' 'oogte; în bie 'eur eigen zei ze:

‘Zie je wè', dà' 'k g'liek g'had 'èn.’

Mao' Kees de Vister 'â der ook van g'hoord. I nam zen dochter ee's onder an'nen. Wà' ze saomen zeiën, dà' wist geen mens, mao' Jaone vertelden overà', dà' Mietje 'eel bleik zag, în nog al ee's traontjes liet; în dà' den baos zoo kribbig zag as 'n schaljebieter[2].

Nog voo' dat 't zaoterdag was 'â Jan 'eimelik de boodschap gekregen van Mietje, dat i mao' nie mos kommen, want dat 'eur vaoder gezeid 'â, dat i 'm deu' de pelisie uut de deure zou laoten gooien, în dat er mee zien wiile nooit iets van kommen zou - mao dà' *zie* nooit van der leven 'n ander 'èn wou as *im*.

Het noodlot had van de schoone schilderij, door de meesterhand der hoop zoo heerlijk gepenseeld, eene wanoogelijke klad gemaakt.

Wanneer zouden die vernietigde beelden weer verschijnen in hunne volle liefelijkheid?

(1) Dulf, gracht, sloot; wat gedolven is.
(2) Schaljebijter, schalle- of scharrebijter.

III.

Wij verplaatsen onze lezers omstreeks een jaar verder: 't is weer September. En in dien tusschentijd is er veel gebeurd.

In de Gouwe Leeuw 'oort er druk gesproken over de gebeurtenissen van den tied. Dao' zitten Kees de Vister, den 'erbergier, Jan Behrends, de veldwachter, în baos Teeuwis de Brune; în z' 'èn alle drieë 'n klaoren mee suker voor udder staon, în as ze drienken, gaot 't 'eel stikum[(1)]. Wan' de diengen bin 'eel erg, în baos de Brune slurpt zen borrel uut în lurkt an zen pupe, of i daoruut al zen wies'eid 'aolen kan, în zegt:

‘'t Is zoo as 't is, 't kon à' nie' anders, zà' 'k mao' zeggen, de Belzen bin van 'n andere relizie as wudder, în Roomsch în Onroomsch, dat akkerdeert nie' best, zà' 'k mao' zeggen.’

‘Nun, baos de Brune, je heit ganz g'liek,’ zegt de veldwachter. - Jan Behrends was 'n Duitscher. As 'n kleine jongen was i mee 'n paor ouwere kameraods uut zen vaoderland Westphalen în van de lekkere Westphaalsche 'ammetjes van daon geloopen om in 'Olland rieksdaolders te gaon raopen. Te raopen laogen z' er juust nie', mao' Jan werkten în 't beviel 'm wel in 't vremde land. Zen kameraods keerden terug. Jan bleef, werkten as diekwerker an 't 'Ellegat, dienden toen 'n stuit[(2)] as boereknecht, trouwden laoter mee ‘de dikke Griet,’ ieuw 'n kleine tapperieje în was ook veldwachter te Z.

‘Maor....oe is 't noe eigelik angekommen,’ vraagt de herbergier.

‘Angekommen?’ is de weeromvraag van Teeuwis, met een gezicht als: *ik* weten 't fiene der van. - ‘Angekommen? jao, allo! ze moeten daor in Brusel koemedie gespeeld 'èn, zà' 'k mao' zeggen, în 'k g'looven....'k g'looven....’ În Teeuwis, die nie' op den naom kommen kan, schuuft zen 'oed nao' de lienkerzieje, în krauwt achter zen rechteroore.

‘Jao! 'oe 'eet dà' drommelse dienk ook weer?....Toe....toe!....ah! noe weet 'k 't à'....'t 'eetten....'t 'eetten de stommelienk van Poortjezie[(3)] zà' 'k mao' zeggen. Jao, zoo is 't, de stommelienk van Poortjezie is 't.’

En Teeuwis lept aan zijn glaasje en zuigt aan zijne pijp met het gewicht van een Turkschen Pacha, die een vonnis uitspreekt.

‘Maor baos de Brune,’ zegt de veldwachter, ‘ik sehe nicht, was die stommelienk van Poortjezie zu machen 'eit mit de aufstand.’

‘'Ei mao' geduld! wacht maor, je bint er nog nie': Noe, in die koemedie, zà' 'k mao' zeggen, 'èn ze dan gespeeld, în toen is er zoo'n vent gewist, die 'eet, laot ee's ziene....die 'eet....Mastezieloor[(4)], în die 'eit zoo zwichtig op zen poot gespeeld, dà' z' à'mao' bin opgestaon. În...în zoo is 't angekommen, zà' 'k mao' zeggen.’

‘Wel, wel,’ zegt Kees, ‘Jao, je kunt er nie' op an; die Vlaomiengen, 't is aordig volk.’ En Kees de Visser zet een bedenkelijk, wijsgeerig gezicht.

(1) S t i k u m , elders stikom, bedaard, stilletjes door.
(2) S t u i t , poosje.
(3) S t o m m e l i e n k v a n P o o r t j e z i e , la muette de Portici.
(4) M a s t e z i e l o o r , Masaniello.

‘De stommelienk van Poortjezie mit seine Mastezieloor! wohl, wohl! ik find 't gar drollig,’ zegt Jan Behrends. ‘Nun, baos de Brune, bin je nicht bange, de Vlaomiengen sollen je auffreten?’

‘Hui! hui! zoo verre is 't nog nie', we bin der ook nog,’ zegt Teeuwis, în i blaost dikke rookwolken uut zen zwartgebrand endje pupe, în i spoegt op de vloer mee zoovee' verachtienge, as of de stommelienk van Poortjezie în Mastezieloor an zen voeten liggen te krupen.

‘În dan,’ gaat hij voort, ‘în dan, zà' 'k mao' zeggen, 'k 'èn wel ee's g'hoord, dà' de konienk van 'Olland 'n stiefkop is.’

‘Nun, das seg ik mit, we bin der auch nog, jawohl! Und die Belzen, se sollen wel aufpassen und bluven weg voor die Ullandse fuusten, Donnerwetter! Und 'n stiefkop is altied beter as jemand sunder kop.’

‘Jao,’ zegt Kees, ‘daor 'ei je g'liek in, veldwachter, groot g'liek. În as 't waor is, dat onze konienk 'n stiefkop is, dan zà' 't zoo wè' nie' bluven.’

‘Nee, zoo bluven zà' 't nie',’ zegt de Brune, ‘în 'ier kommen zù'n ze nie'; 'k steken ze liever à'mao' an men 'ooivurke of an men riek(1). Gunter, in udder paopenland kun z' uus 'ouwen, zooveel as ze willen, dà' kan me nie' schillen, as z' 'ier mao' van daon bluven, anders zà' 'k probeeren om z' à'mao' te kelen, în menzelven der bie, as 't moet.’

Teeuwis ziet er erg kwaod uut, zen grieze oogen blienken as twee kolen vier, în i biet op zen pupe as 'n kribbig paerd op zen toom, în i niept zen vuusten tegen mekaore. - Teeuwis is oud, zen 'aor is gries, zen gezicht is gerimpeld, zen kneukels bin maoger - mao' wà' mesant(2) dà'? Zen 'erte is nog jonk, în al 'èn de jaoren an zen krachten gevreten, as de wurmen an 'n boom, i staot nog op zen twee beenen, i 'eit nog twee an'nen an 't lief - de wurmen 'èn 't erte van den boom gespaord, în i is nog fossig(3), al is i oud în 'ier în dao' vermuld.

‘Kwan! 'k gaon naor 'uus,’ zegt i.

‘Wacht was, baos de Brune,’ zegt de veldwachter, ‘ik gaon mit.’

‘Gegroet saomen!’

‘Dankje! 't beste!’

Jao, 't was 'n tied van onruste, în de mensen stiengen tegen mekaore op mee toegenepen vuusten, în uut udder oogen sprak moord, în udder ooren 'oorden nie' dà' ze biekans dezelde taole spraoken - dà' ze kinders waoren van 't zelde land. În ze vergaoten, dà' ze denzel'den God dienden, à' was 't op 'n verschillende maniere; în de duvel stieng daobie în vertelden, dà' ze geen broers waoren, mao' vianden; în 't viertje, dat i anporden, knetterden op, 't wier' 'n grooten brand, în daorin verbrandden 't gebouw van broederschap în een'eid. În i 'â plezier in zen werk, i dansten rond 't vier în i stookten 't à' meer în meer op; în die 'm 'ielpen, dà' waoren kerels in 't zwart gekleed, în kerels in 't rood. În die gluurden rond in den brand as 'ongerige tiegers - want ze waoren 'ongerig, 'ongerig nao' plunderienge; daorom most 't bran'nen, dà' gebouw. -

Het was in 't begin van November. Geen enkele Belg had zich nog in

(1) R i e k , drietandige mestvork; ook wel: greep.
(2) M e s a n t , van mes(mis)-handen, schaden.
(3) F o s s i g - fortsig (*Fr.* force), krachtig.

den omtrek van Z. laten zien. Alleen in 't westelijk gedeelte van Zeeuwsch-Vlaanderen waren de muiters verschenen en hadden onder Gregoire een aanval gedaan op Oostburg. De enkele verschijning evenwel van eenig Hollandsch krijgsvolk onder bevel van kolonel Ledel deed ze het hazenpad kiezen.

Kolonel Ledel, ja, ja, ik herinner mij. Kolonel Ledel, de verrader - ofschoon zijn schuld niet openlijk bewezen is. Maar de getuigen zijner schande leven nog.

‘Jao, jao, kernel Ledel, zei vaak de oudste knecht mijns vaders, die den oorlog der omwenteling heeft beleefd, die gevochten heeft onder Willem van Oranje, - jao, jao, kernel Ledel, zei i dikkels, as wudder as jonges rond 'm stiengen în 'm angaopten, mond, ooren în oogen wied open, kernel Ledel, zwiegt er van, dà' was 'n mooie jongen; as we nie' opgepast 'âden, dan 'âd i ons allemaole deu' de Belgen laoten vermoor'ren. Verbeel' je, dà' zen wuuf in Brusel zat, în i 'ier; i kommandeerden 'ier, în zen wuuf kwam an de grenzen om mee 'm te spreken. Jao, jongen, dâ' was 'n schoelje. Ee's, toen w' 'oorden, dat erge's in 'n durp de Belzen waoren, trokken we mee 'n paor kompanies dao' nao' toe. “Jonges, zei de kaptein, jonges, zeit i, noe doe je net wà' 'k zeggen; judder lossen geen schot voor dà' 'k gekommandeerd 'èn, ei je verstaon? Geen schot, 'oor! As er Belzen bin, dà' meschien nog nie' ee's waor is, dan zù'm ee's zien, of we zonder schieten ze nie' wegjaogen kunnen.” - Toen we an 't durp kwaomen, was alles gesloten, deuren ìn vunsters potdicht, je zag geen stervelienk. Mao' zoo bots(1) as we *in* 't durp kwaomen, vielen der schoten. De kaptein liet 'alt 'ouwen. Geen man was gerocht: de stommeliengen schoten veel t' 'ooge. “Velt geweer!” kommandeerden de kaptein. În toen gienk 't vooruut. 'Ier în daor kwam nog 'n kop kieken în schoten ze; 't gaf toch niks. We snuffelden overal, in alle 'uzen, van onderen toe boven; dao' was geen sterveliеnk te zien, eh! Mao' toen we wee' te Sluus kwaomen, toen zaogen we wà' moois! Dao' stieng 't 'eele garnezoen op de mar't, mee de sloten van de geweeren in udder an'nen. Noe moe' je ee's dienken, as de Belzen gekommen waoren, dan âden ze dao' mooi gestaon. Dat 'eit de smeerlap er om gedaon, stellig! Mee de sloten in udder an'nen, 't was 'n spul! 'ei j'ooit zoo iets van je leven g'hoord! În de Belzen stiengen an de grenzen! We waoren duvelsch, în we praotten al onder mekaore: Zouwen we de vent nie' kapot schieten? - În 't 'â weinig geschollen(2), of 't was gebeurd, 'oor! Mao' de kaptein zei: “Jonges, zeit i, doe dà' nie'. Ik zal ee's naor 'm toegaon.” - În de kaptein gieng naor 'm toe, în i zei tegen 'm: “Kernel, wat is dat 'ier? Weet je wè', dà' je 'ier 'n aordig stuk doet! Mosten ik în men soldaoten daorom nao' dà' durp? Maor 'k zà' der rapport van maoken, dao' kun je op rekenen, 'oor! În pas op, dà 'k je nie' buten zien kommen zonder je volle ternu, want 'k breken je saobel voo' men knieën kapot, în 'k trekken je d'epeletten van je schouers!” - În i â 't gedaon ook, want 't was 'n ferme kerel, de kaptein! Maor kort er nao is kernel Ledel weggegaon.’

(1) Bots, haast.
(2) Geschollen, gescheeld.

En Michiel schudde dan met het hoofd, een glimlach vloog over zijn roodbruin gelaat, zoodat zijne tabakskleurige tanden zichtbaar werden, en hij voegde er bij: ‘Jao, jonges, 't was 'n spul!’ - En wij jongens stonden daarbij, en wij fronsten de wenkbrauwen en balden de vuisten, en haatten Ledel met een innigen haat.

't Was in 't begin van November.

Kees de Vister zit bi den 'aerd; i rookt zen pupe în kiekt droomerig nao' buten. De linden voo' de deure staon dao' meer as 'alf kaol, în de gele blaoren loopen weg voo' de wind, die ielk oogenblik der nog meer van de takken jaogt, în ze draoiend over de' wegt doe' stuven, toe ze bie de' kerkemuur liggen bluven, trillend în bange, as 'n veugeltje, dat in vreezen is, dà' nie' verder kan, în dat opsprienkt tegen de traolies van zen kooitje, as de viengers van de' vervolger 't willen pakken. În de wind suust deu' de lucht, în i jankt somties as 'n booze geest; în de zwarte wolken vliegen vort, as i zoo jankt, în ruste 'èn ze nie', vort mao', vort!

Mao' Kees zit lekker bie 't vier, în steurt zen eigen nie' an 't rommelen van de' wind in de schouwe, evenmin as de katte, die op de plaote ligt în der kurig' oogtjes bie beurten open în toe doet, în spint, as of ze tegen de' wind dao' buten zei: ‘gao' je gank mao'! 'k 'ooren je wé', je bromt 'ard, mao' 'k liggen 'ier werm! gao je gank mao'!’

Kees tuurt van de glaozen nao' den 'aerd en van den 'aerd nao' de glaozen în i blaost dikke rookwolken weg, die dwerlend mee de' rook van 't vier deu' de schouwe trekken.

Op eenmaal wordt de voordeur open gedaan, voetstappen kraken. Een man, in een' blauwen kiel gehuld, de pet met de klep naar achteren, een' dikken stok in de hand en gebogen onder den last eener bagge[(1)], treedt binnen.

‘Goeden mergen!’

Kees de Vister kiekt om in vergeet uut verwonderienge an zen pupe te trekken. 't Is werachtig 'n Vlaomienk, 'n koopman in 'oejen.

‘Nen pijntsjen bier, as 't ou blieft.’

‘Mietje!’ schreeuwt Kees, die geen 'arten zin 'eit om voor 'n kèrel van de' stommelienk van Poortjezie uut zen werm 'oekje van den 'aerd te kommen. - Mietje komt.

‘Nen pijntsjen bier, scheun kijnd.’

De Vlaming neemt zijn bier en plaatst zich vlak tegenover Kees, in 't andere hoekje van den haard. Een oogenblik heerscht er een pijnlijke pauze voor den herbergier.

‘Allo!’ zegt de Vlaming ten slotte, ‘allo! kunde g' ulder nog al schikken, dà' wij daor in Belgen zoo aan den gang zijn?’

Kees zegt niks, maor i biet van nied op de' steel van zen pupe.

De Vlaomienk kiekt 'm spottend an.

‘Zijde gij er nie' benauwd af, dà' de Belgen 'ier kommen zullen, à waor?’

‘Ze zù'n 'ier nie' kommen,’ zegt Kees barsch, terwijl hij zen overbuur met eenige geduchte rookwolken bombardeert.

(1) B a g g e , groote korf.

‘Uche! uche! uche....De Belgen zullen 'ier wel kommen, sakkrebleu! Wà' 'k ou zeg, ze zullen 'ier zijn nog veur den noen, potverblomme!’ snoeft de Vlaming.

Kees kiekt 'm an mee 'n paor oogen, zoo vremd ìn aordig, net as de poes den 'ond van buurman Marien ankiekt somties.

‘Dà'....dà' 's nie' waor! zegt i.’

‘Let wà' 'k ou zeg, ze zijn al aon de ronde putten. 'Alverwege tussen A în Z liggen twee waoterkommen, die meestentieds vol bin van ruit, biezen în riet.’

Kees is 'eelemaol de kluts kwiet, 'eelemaole. De Vlaming, zijne zegepraal bewust, gaat ijlings heen.

‘Dà' moe' 'k de' veldwachter gaon vertellen,’ bromt Kees, toen i weer 'n bitje biegekommen is van de' schrik.

Kees loopt nao' Jan Behrends toe, zoo 'ard as i mao' loopen kan. În toen i bie de dikke Griet komt, snuuft i as 'n jonk paerd, dà' voo' 't ee'st in de karre ei geloopen; în zen woorden kommen uut zen kele as de rook die uut de schouwe komt în deu' de' wind teruggeslogen în gejogen 'oort.

‘Goeien dag, vrouw Behrends, is je man t'huus?’

‘Jao, baos de Vister,’ zegt de dikke Griet, ‘wou j' 'm spreken?’

‘Jao, gern.’

‘Jan!’ roept Griet.

‘Was is 't?’ schreeuwt Jan van achter.

‘Kom ee's gauw 'ier! baos de Vister wi' je spreken.’

‘Ik kom al! Ah, koeien morgen, baos de Vister, je wollt me spreechen?’

‘Goeien morgen, veldwachter, jao! dao' kwam daoreven 'n Vlaomienk bie me....

‘Ein Vlamienk?’

‘Jao 'n Vlaomienk, 'n 'oejekoopman, în die vertelden me, de Belgen waoren al an de ronde putten.’

‘An die runde putten, Donnerwetter!’

‘Jao, an de ronde putten.’

‘Der blitz! ik gaon taodelek nao' de bürgemeister.’

‘Dan gaon 'k zooverre mee, veldwachter.’

Jan komt bij den burgemeester.

‘Koeien dag, herr bürgemeister....’

‘Zoo veldwachter, goeien dag; wat is er?’

‘Jao, bürgemeister, daor was ein Vlaomienk, un die sagte, de Belgen waoren an die runde putten.’

‘De Belgen?...an...an de ronde putten?’ stamelt de burgervader.

De burgemeester is zoo bleik as 'n doek, want i eit 'n 'ofstee în nog meer te verliezen.

‘Jao,’ zegt de veldwachter, ‘an die runde pütten, herr bürgemeister. Wil ik de bürgers aufroepen und uns waopenen?’

‘'Eere God in den 'Emel! wat overkomt me! Nee, veldwachter, nee, want....’

‘Je wil es nicht toen, bürgemeister?’

‘Nee, stellig nie'! want....’

‘Nicht? koeien dag dan, bürgemeister, dan soll ik 't op men eigen 'andje toen.’ - En de veldwachter spoedt zich voort en begint als razend aan de brandklok te trekken.

't 'Eele durp komt angeloopen, oud in jonk, groot în kleen.

‘Brand! 'oor! de klokke luujt, 'oor 't is de brandklokke! Waor is 't? - Is er brand?’

‘Nee, mensen!’ zegt Kees de Vister, die ook is kommen anloopen, ‘der is geen brand, mao' de Vlaomiengen bin der, ze bin al an de ronde putten!’

‘De Vlaomiengen an de ronde putten? De Vlaomiengen bin al an de ronde putten!’

Ei je wel ee's 'n troep 'oenders gezien mee jonge kiekes der bie? Jao? Ei je dan ook wel ee's gezien dat er 'n stekveugel 'ooge in de lucht vloog, vlak boven dien troep 'oenders? Ook? În dà' den 'aone 'm in 't ooge kreeg, în toen d' andere waorschouwden mee 'n scherp în dreigend schreeuwen? În ei je toen dà' gescharrel gezien van die 'oenders, în ei je dà' verward geklok g'hoord? As je dat allemaole g'hoord în gezien 'eit, dan 'oef ik je nie' mee' te zeggen, wat 'n leven în 'n laweit de menschen op 't durp maokten, toen z' 'oorden, dà' de Vlaomiengen zoo korte bie waoren.

‘Kiek! daor ei je de veldwachter, i eit zeker geluujd. Noe klemt i op de' muur. 'Oor! i wi' wà' zeggen. Ssst! stille allemaole! de veldwachter wi' wà' zeggen!’

‘Burgers!’ roept Jan Behrends, ‘de Belgen kommen an. Sie bin al an die ründe putten. Nūn, sollen sie uns koeie durp 't ūnderste boven kooien, und je spek und brod auffreten? Nee, Donnerwetter, das sollen sie nie'! Nimmt je keweeren, je saobels, je hooifurken, schanst je hinter de kirkmauer, ik sal gaon sien of se kommen, und je houwt je kereed. Allo! gauw!’

De dorpelïngen joelen door elkander, schreeuwen, tieren en schelden als bezetenen op alle mogelijke Belgen. Ieder haast zich een wapen te halen, deze een oud geweer of pistool, die een verroesten sabel, de derde een hooivork, de vierde een knuppel enz. Elk neemt wat hem het eerst onder handen valt. - Teeuwis de Brune komt angesturmd mee zen riek.

‘Nun, baos de Brune,’ zegt Jan Behrends, ‘nun is 't tied um se an je riek te priemen!’

‘Donders!’ brult Teeuwis, ‘lao' ze mao' kommen, we bin der ee'st! Mao' zeg ee's, veldwachter, wà' moe' me noe doen?’

‘Wohl, hinter de kirkmauer gaon, daor kunnen se je nie' soo koet raoken. Je bint 'ier nun soo wá' de kaptein, baos de Brune, as ik weg bin. Ik gaon sien.’ - En Jan neemt zijn geweer op den schouder, gordt zijn sabel om en gaat met vasten tred den weg naar A. op. Hij gaat tot aan het punt, waar de grensscheiding is tusschen het grondgebied van A. en dat van Z. Daar liggen ook de ronde putten. Geen Belgen te bespeuren.

De Duitscher begint een flauw vermoeden te krijgen, dat de hoedenkoopman het geheele dorp voor het lapje gehouden heeft. ‘Donnerwetter! soll die boef uns betrogen haben!’ - Jan is woedend, evenwel hij gaat steeds voort, tot aan het tolhuis vlak bij A. Alles is kalm, geen spoor van Belgen is er te zien. Eenige vloeken uitbrakende, waarin zijne taal zoo rijk is, komt Jan weer te Z. - Ielk is benieuwd, wat i gezien eit.

‘Noe, veldwachter, ei je de Belzen gezien? Waor woaren ze?’ roept Teeuwis over de' muur.

‘Nun, koeie frienden!’ zegt Behrends, în zen gezicht ziet er uut asof 't mee azien ingesmerd is, ‘gaot allemaole mao' wee' nach 'uus. De Vlaomink 'eit uns foo' den sot g'halten. Mao' we sollen 'm finden. Donnerwetter! die vervloekte smeerlap! Der Blitz! we sollen 'm finden! - 'Oort nun, bürgers! van aobend komt de skoelje wohl weer über das durp, und dan kom je 'ier, as je 'n krap sien wilt.’

‘Dà's vervloekt jammer,’ zegt Teeuwis. ‘Noe we toch gewaopend bin, zà' 'k mao' zeggen, noe zou 'k ze gern wat op udder zielement gege'n 'èn!’

‘Jao, dà' 's jammer,’ zegt er een uut den 'oop, die noe keraozie genoeg 'eit, omdat er geen gevaor meer is.

‘Ah! bin jie dà', Gwijn Olleman!’ zegt Teeuwis. ‘Waorom vin' je dà' jammer, net as ik? Dan lieg je, zà' 'k mao' zeggen. Jao, kiek zoo zuur mao' nie'. 'k En j' op je staert getrapt. 'k Weten 'eel best, waorom jie 't jammer vindt.’ În Teeuwis knipt ee's mee zen grieze oogen nao' den kant van A.

‘Oue bemoeial,’ bromt Gwijn. - Mao' dae' binnen in 'm, dao' zit 'n stemme, în diê zegt 'm, dà' Teeuwis waor'eid zegt mee zen oogen. Dao' gunter, dao' weunt Jan den Aomer - în as de Belgen gekommen waoren! dan.....zà' 'k mao' zeggen.....in dan Mietje.....'t is vervloekt jammer.

À' vroeg bin 'n 'oop jonge's în venters biemekaore, die mee lang' 'alzen loeren nao' den 'oejekoopman. Z'èn veruut â' schik in de grap, die de veldwachter mee 'm 'èn zà'. Eindelik - verreweg, jao, dao' komt i an. I weet van niks, niks van 't onweer, dàt i op zen ves'je kriegen zá'[(1)]. Doodbedaord komt i 't durp in. 'N troep jonge's loopen in ee's rond 'm, net as 'n 'oop kraoien, die om 'n stekveugel vliegen. I kan 'ost geen stap doen.

‘Allo, kijnderen! miekt ou wà'!’

‘We gaon nie' voo' j' uut de wegt, leeleke Vlaomienk!’ is 't lieflijk antwoord van een boerenknaap met een brutaal gezicht.

‘Ah! sakkrenondedjeu! zuld' ulder mieken, kleine schoeljes, of 'k en zal ulder nen patetter[(2)] geven, dà' gij soest, zulle!’ En dreigend heft hij den stok omhoog.

Aerme vent, i geeft zelf 't sein toe den sturm. - 'N aerrebeier drumt[(3)] veruut, douwt de Vlaomienk, die 't in de neuze begunt te kriegen, zen 'arte vuust tegen de tan'nen în schreeuwt: ‘Jao, steek ee's 'n vienger noar één van die jonges uut, dan zà' 'k je raepebraoken.!’

‘T' Jeuzus Marija! mínsen, wad 'ek ulder gedaon?’

‘Was je gethan hebt!’ klienkt de stemme van Jan Behrends, die deu' 't vunster gezien 'eit, dà' de ratte in de valle is geloopen, în noe komt ansturmen, ‘was je gethan habt? Je bint 'n Vlaomienk, und je habt geseid; die Belgen waoren al an die runde putten! Das hab je gethan!’

‘Ach, menierken de champietre, 't en es nie waore, 'k en 'èn ek 't nie' gezeid. Laot mij deure, menierken, as 't ou blieft.’

(1) Dàt i op zen ves'je kriegen zá', dat hij een pak slaag zal krijgen; verg. op 't jak krijgen.
(2) Patetter, ook patat of patatter, kaakslag.
(3) Drumt, dringt.

‘Je deur laoten? Nee, Donnerwetter! nie' deurlaoten; je bint ein van de' stommelienk van Poortjezie, je moes der an, jie mit je Mastezieloor. Je habt uns foo' den sot g'halten, je habt mir den ganzen morgen laufen laoten, vervloekte bube!’

‘Menierken de champietre, menierken de champietre, laot mij deure as 't ou blieft, as 't ou blieft, 'k en zà' 'k ek d' 'eilige maagd veur ou bidden.’

‘Lauf nach de maon mit j' eilige maogd! Daor pak an!’

En de hand van den veldwachter komt in onzachte aanraking met de wang van den Vlaming.

‘'Oezee!’ brult 't volk. De straotjongens schoppen 'm tegen de scheenen of gooien 'm mee steenen. Den aerrebeier van daoreven trekt 'm zen bagge mee 'oejen van zen rugge. I rolt achterover mee zen beenen in de lucht, i roept om d'eilige maogd în alle 'eiligen om 'm t' 'elpen. Mao' der 'elpt geen lieve moederen an; zen mooie 'oejen rollen deu' de slik, overà' rond.

De gekke Pier kiekt nao' zen 'oed.

‘I is nie' nieuw mee'' zegt i, ‘'eel oud is i. Dao' loopen în rollen zoo'n macht van mooie, spiksplinternieuwe. Ze rollen weg, ze willen zeker nie' bie die vent wezen - în ik wi' nie' mee' bie dezen ou'en 'oed bluven. Daor!’ În Pier gooit zen ou'en vetten 'oed weg, pakt 'n nieuwen beet în loopt weg as 'n 'aos zoo 'ard.

Den aermen 'oejekoopman schreeuwt moord în brand, smeekt menierken den champietre toch zen 'oejen te spaoren, dàt i anders 'n gerinneweerd man is mee vrouwe în kinders.

‘Noe veldwachter,’ zegt baos de Brune, die kompassie begunt te kriegen mee den Vlaomienk, ‘noe veldwachter, laot 't noe maor uut wezen, i 'ei noe genoegt g'had.’

‘Nun, je kunt gaon, mao' de teufel haol je as je weer op 't durp komt. Such je 'oejen mao' weer op und rük aus.’

‘O!’ zegt de Vlaomienk, ‘ons 'Eerken zal ou daorveur zegenen, menierken de champietre!’ En blieje dat i der nog zoo goedkoop afkomt, raopt i zen verstrooid' 'oejen bie mekaore, în vort gaot i, zoo gauw as i kan. 'Ard op bedankt i, în zen eigen vervloekt i.

IV.

't Jaor was oud g'ooren în eindelek gestorven - în 't was gegaon waor al d'andere gegaon waoren, gegaon om nie' mee' verom te kommen; net as 't waoter van de zee, dà' golft în vloeit, alties mao' deu', zonder op'ouwen, 'ooge în laoge; în de mens, die an land staot, ziet woelen în werken, schumen în spetteren - în 't waoter vloeit verder, altied verder, toe in eeuwig'eid.

't Jaor was verbie gegaon în de tied à zen zandlooper van nieuws an omgekeerd. În de mensen wensten mekaore veel 'eil în zegen in 't pas begonnen jaor - maor de lucht was donker în zwart în dreigden mee sturm în onweer - asof er nog nie genoegt gesturmd în g'onweerd was. n 't zonnetje schuulden nog alties weg achter de dikke, zwaore wolken; in schao' lag over de waereld, triestig în aokelig. - În de mensen vroe-

gen biddend om 'n goeien oe'st[1]. Mao' deu' de lucht vloog den 'elsen viand, în i klepperden mee zen vaole vlerken, dreigend în naor, în i zaaiden slangen op d'aerde; în die kropen linst de grond în spoegden der vernien uut - în 'ooge in de lucht vloogt i, de booze viand, în i lachten aokelig în grinnekend. Jao, grinneken deed i, toen van Speijk mee zen boot tegen de kant wier' gegooid, klepperen van blieschap mee zen vlerken deed i, toen van Speijk zen eigen in de lucht lie' vliegen, omdat i nie' 'èn wou, dà' de muiters raokten an zen rood-wit-blauw. Jao, aokelig grinneken deed i, vreed om an te zien, toen den tweeden Augustus van het jaor 1831 d'Ollanders Belgen binnentrokken. Want *zien* oe'st zou goed wezen.

Bie Leuven wier' der slag geleverd. Dao' braokten de kenonnen dood în verwoestienge uut der metaolen monden, dao' flikkerden de bajenetten în rienkelden de saobels. De kruutdamp stoof in grauwe wolken over 't slagveld, mensen schreeuwden, paer'ren 'ienkerden[2], în op de' grond laogen plassen bloed în lieken în geblesseerden. În er gieng 'n klaogelek gekerm nao' boven, nao' den blauwen 'emel, wao' 't zonnetje scheen, 'elder în blienkend, asof er daor omleëge op de waereld geen krieg of viandschap was. În 't groene gos wier' rood van 't bloed, rood as de baone van 't vendel, dà' dao' wapperden, de koegels snorden - în vele jonge levens, die 'n tochtje te voren nog in al udder fris'eid în bloei 'âden gepronkt, laogen dao', weggemaoid deu' de scherpe zeisse van 't spook van den oorloge. - 'Oort 't aokelig kermen van dien dragonder, die Nassau's vendel is gevolgd om te vechten voo' zen land - 't land, waor i geboren is, waor i gespeeld 'eit, waor i vrindschap 'ei beleefd - waor i liefde 'ei gekend. Daor in zen bo'st, dao' gaopen 'n paor breeje, diepe won'nen, stroomen bloed vloeien over zen monteerienge. Bleik is da' gezicht în stervend die oogen. Nog keert i ze nao' de' kant, waor i al zen geluk în 'ope 'ei gelaoten - daor, daor! În in zen doodskamp legt i zen 'and op zen bo'st, în jammerend snikt i 'n naom; dà' doo'sbleike gezicht trekt krampachtig, în zen brekend ooge zie' zoo smeekend nao' den blauwen 'emel boven 'm. Rond 'm galmen de stukken mee der donderend geluud în snorren de bommen; de waopens kletteren în blienken in de zonne în 't rumoer van de' slag smoort zen kermen.

'N kompanie soldaoten sturmt 'm verbie. Maor één kiekt toevallig van de werke în ziet den dragonder, die dao' te sterven ligt.

‘God in den 'Emel! Jan den Aomer!’

I loopt uut 't gelid în knielt bie 'm neer. 'N flauw lachje speelt om de loodkleurige lippen van Jan.

‘Dank je....Krien,’ zegt i. ‘Goddank! verlaoten zà 'k....nie' sterven.’

‘Sterven, Jan! men oue, goeie kammeraod, spreek nie' van sterven; je mag nie' sterven, Jan!’

‘'t Is gedaon....Krien, men vrind....gedaon voor altied....'k voelen 't....best....de dood komt....nooit zù'me....mee'....te saomen....

(1) O e 's t . oogst.

(2) 'I e n k e r d e n , hinnikten.

'ier nie'....mee'....Krien....As ze je....spaoren, Krien....gao' dan....nao Mietje....în zeg eur....dà' 'k....gestor....ven bin....mao' dà' 'k....de dood....nie' 'èn gevreesd....dà' 'k altied....an....'eur docht....în ee's....'ier boven........Krien....dienk....er an....în an men....oue vaoder în moeder....Krien....men vrind....vaorwel....voor....eeu....wig....Mietje....vao....der, moe....d........

't Oranjevendel wappert te midden van den damp van kruut în stof; de trompetten blaozen 't Wilelmus van Nassouwen. - 'Ier om leëge bloed în traonen - dao'boven blauwe lucht în zonnestraolen.

Verre weg in Belgen vielen vee' jonge levens om nooit meer optestaon. În die thuus gebleven waoren zaoten mee d'onruste in udder 'erte, în wachtten, - wachiten op die uutgetrokken waoren om te vechten voor udder konienk în udder land. - În vele bleven wachten - în z' 'ieven d'oogen nao' boven, oogen die overliepen van traonen; în uut udder bo'st kwaomen zuchten, zwaor în lank; în ze riepen ze terug, die nie' kwaomen, în klaogden jammerlek. Want vee' waoren der gevallen in 't vremde land. -

Onruste în zurge weunden in 't 'erte van Mooi Mietje; der kaoken zaogen bleik, în ze zuchtten diepe - în der oogen zochten naor *im*, die nie' kwam, die nooit mee' kommen zou - gunter lagti begraoven.

Ee's op 'n ochtienk stieng ze voo' de glaozen te turen - der lippen bewogen asof ze sprak. În ze tuurden în tuurden, mao' dudelek zag ze nie', want traonen maokten 'eur oogen duuster.

'N soldaot kwam 't durp in.

Mietje schrikten op - d'ope schoot as 'n bliksemstraole deu' der 'erte - 'eur bloed vloog gauwer deu' der aoren.

‘Jan!’ spraoken der lippen, ‘Jan!’ riep 'eur 'eele gemoed.

Aerm Mietje! 'n bedriegelek' 'ope is 't gewist - vervlogen die korte blieschap, die je 't 'erte jaogen dee' - der schieten niks over as traonen, bittere traonen.

Nee', 't was 'eur Jan nie', 't was 'm nie'!

În de tiedienge, die de soldaot 'eur brienkt - 't is 'n as 'n donderslag, die 'n gebouw in mekaore slaot - 'n gebouw, dà' dao' stieng as 'n tempel van licht în leven, 't gebouw van 'eur geluk.

't Is as de sturm, die over 't land jaogt, die de boomen buugt în kraokt, die de teere blommetjes wegschert van der steel în udder schoon'eid vernietigt.

Geknokt is de blomme, geknokt toe de' grond; verflenst is 'eur loof, în 'eur krone zienkt nao' 't graf.

Kees de Vister zat eenzaom în verlaoten bie den 'aerd, în voor 'm lag de katte op de vierplaote în spinden; de gele vlammen kronkelden 'elder nao' boven în flikkerden op de leien van de muur; in de klokke liet zen eentonig geluud 'ooren: tik - tak - tik - tak.

Dao' zit î alleene; traonen loopen linst zen kaoken, în de smerte drukt zen gemoed.

Dao' buten 'oort 't â' donkerder în donkerder; de regen klettert tegen de glaozen; de wind steekt op à' meer în meer; i schufelt in de kaole takken van

de lindeboomen în zweept de wolken vort verbie de maone, die noe în dan 'eur waoterig licht op 't kerk'of vallen laot as de wind de zwarte wolkengurdiene scheurt.

În op 't kerk'of is 'n nieuw graf - d'aerde draogt nog geen gos, în nog geen blommen. - De mensen bluven voo' 't ekken staon în zeggen: ‘Dao' ligt Mooi Mietje.’

‘Dao' ligt ze, Mooi Mietje,’ zegt Teeuwis de Brune în i bluuft in gedachten staon. - De jaoren 'èn an 'm geknaogd as de wurmen an 'n boom; vee' sturmen bin over dien boom gegaon, în i staot nog; nog staot i, al is i op sommigte plekken vermulmd în meer as 'alf kaol.

Maor één ienkelen sturm 'eit de blomme, die frisch bloeiden în pronkten, weggesleurd.

Aerm jonk leven!

În der zà' gos groeien op 'eur graf, în blommetjes zù'n der bloeien - în mee de jaoren zù'n de mensen vergeten zien, wao' ze ligt.

Aerm jonk leven!

Axel.

't Vrouw-joenkwuuf[1]. (Walcheren.)

‘Mooi Jansje’ stoeng te julen[2].
En 'k vroeg: ‘Wat schil-je, meid?’
‘Wê,’ zei ze, ‘zou 'k nie jule,
Noe Kao 'n joengen[3] eit?

En ik staen ik alleenig;
Geen mensch kiekt naer mien om.
En aol de joenge joengers
Die ouwe[4] d'r[5] mer dom.

Jan geef ik peprementjes;
Piet kriegt m'n lodderein;
Klaois mag is mee me lache,
En 'k praot ook wê meê Lein!

Mer Jan die goeng naer Maoie,
En Piet nae Zwarte Kee,
En Klaois en Lein die naeme
D'r nichtjes noe weer meê!’
Toen zeide ik. ‘Zeit[6], ‘Mooi Jansje,’
‘Maek jie 't mee mien mer reê[7]!’
Mer zie goeng 'ardop lache
En riep: ‘Bel[8], joengen, neê!

‘Jie draegt 'n baerd en snorre,
'n Jas en 'oogen 'oed!

(1) Vrouw-joenkwuuf, boeren-huishoudster.
(2) J u l e n , hulen, huilen.
(3) J o e n g e n , vrijer.
(4) O u w e , hou(d)en.
(5) D'r (der, er, haar, hen), zich.
(6) Z e i t , zeg(t).
(7) R e ê , gereed, klaar.
(8) B e l , wel.

Jie moet 'n steese[9] neme,
   'k Bin ik voor joe nie' goed!'

En of ik ok bleef jieng'len[10]
   En praotte as Bruggeman[11],
Zie zeî mer: 'Nee, meneertje,
   'Daer komt meê ons niks van!'

Toen goeng ze âweer an 't julen,
   D'r gitzwarte oogen rood,
En ze riep aoltied an mer:
   'Och, was ik toch mer dood!'

(9) S t e e s e , steedsche, juffrouw uit de stad.
(10) J i e n g l e n , (g)englen, treuzelen (*Hd.* gängeln), langzaam gaan, hier, treuzelen.
(11) B r u g g e m a n , dezelfde als de bekende pater Brugman.

Mer kiek, daer kwam om 't oekje
De weewenaer Jan Suuuf,
Die zeî: ''k Bin ard verlege,
Oor[1] jie mien vrouw-joenkwuuf!

'k Moet ik zoo wê beginne;
Want nae m'n vrouwes dood
Loopt 'eel m'n boeltje in 't 'onderd
En amper[2] krieg 'k droog brood!

De sleuters[3] van m'n spinde,
Bero[4] en kammenet,
Die krieg-je, en om te slaepen
Geef ik je een plume-bed[5].

Je riedt meê mien nae kerke,
Je zit naest mien bie 't raem,
En, kriegt m'n paerd 'n kachel[6],
Dan geef ik dat joe naem!

Je kriegt 'n dubbelde 'ure[7]
Van vuufentwintig pond[8]!
Och, doe 't mer, lief "Mooi Jansje,"
De zaeken staen gezond!'

Toen keek ze is achterom d'r,
Ze zag mien even an,
Bekeek m'n baerd en snorre
En docht: ''n knappe man!

'Ie[9] is toch 'eel wat mooier
As de ouwe, krep'le[10] Snuuf;
Mer, 'k wil geen 'eer toet veint ê[11]
Nee, 'k oor ik vrouw-joenkwuuf!'

Jan Snuuf ao goed gekeke,
Zie was z'n rechter'and,
En wanneer je ok mocht komme,
Den 'uze[12] was an kant.
'n Bakje thee mee suker
Stoeng 's oggens voor z'n bed;
Z'n botram kon ie smere
Mee beuter of mee vet.

(1) O o r , word.
(2) A m p e r , nauwlijks.
(3) S l e u t e r s , sleutels.
(4) B e r o , bureau.
(5) P l u m e -b e d , veeren bed.
(6) K a c h e l , veulen.
(7) 'u r e , huur.
(8) P o n d , pond Vlaamsch, 6 gulden.
(9) I e , hij.
(10) K r e p l e , kreupele.
(11) G e e n 'e e r t o e t v e i n t ê, geen heer tot vent (man) hebben.
(12) D e n 'u z e , den huize, het huis.

En 'aod ie liever stropie[13]
   Of wê kemiene kaes,
Ie 'aod 'et mer voor 't zeiën;
   Want Snuuf bleef aotied baes!

Mer eensjes op 'n oggend,
   Toen docht de kreple Snuuf:
'Kiek, as "Mooi Jansje" m'ê[14] wou
   Dan ao'k 'n bovenst[15] wuuf.

M'n knieën bin wê bochtig[16]
   En stief van rimmetiek[17],
En 'k bin wê vuuf en zestig;
   Mer, ik bin ik nooit ziek!

'k Zal ik 'et an d'r vraege,
   En zeit ze: "'k Zal is zie[18],"
Dan koop ik bie d'n dokter
   'n Beugel[19] voor m'n knie!

Kiek, ik wier joenk en leutig
   As ik dat nog is zag,
En ik ao ik, dâ's zeker,
   'n Goeien, ouwen-dag!

En kiek, dat zou wat geve,
   As 'k op m'n ouwe knie,
As ik zoo bie d'n 'aerd zat,
   Nog kleine guus[20] mocht rie[21]!

En,...asse is "vaoder" riepe,
   Morjuus, dat zou wat gee[22]!
'n Beest bin 'k, as 'k geen tientje
   In ieders spaerspot dee!' -

(13) S t r o p i e , siroop.
(14) m'ê, mij hebben.
(15) B o v e n s t , uitstekend.
(16) B o c h t i g , krom.
(17) R i m m e t i k , rhumatiek.
(18) Z i e , zien.
(19) B e u g e l , ijzeren beugel.
(20) G u u s , kinderen.
(21) R i e , rieën, rijden.
(22) G e e , geven.

Zoo lag de man te dienken....
Daer kwam ‘Mooi Jansje’ net
Mee 't bakje thee mee suker
En zette 't voor z'n bed.

‘Zeit, Jans, zeit, oor is even,’
Riep de ouwe krep'le Snuuf,
‘Zeit, wî je bie me bluve,
As meid nie, mer as wuuf?’

‘Mooi Jansje’ kreeg 'n bleuskaek,...[1]
Ze zag 'n snorre en baerd;
Mer docht: ‘die ouwe weeuwnaer,
Die is me vee meer waerd.’ -

‘Noe, meid?’ riep 't ouwe boertje
En vreef is an z'n knie;....
‘Jae, Snuuf,’ zeî toen ‘Mooi Jansje,’
‘'k Weet ik nie, 'k zal is zie!’ - -
Vuuf weken bin vervloge,
En net mee Ouwejaer,
Toen wiere Snuuf en Jansje
Op 't p'rochie-uus[2] 'n paer.

En toen ze is nae de mart ree,
Kocht Jansje doodbedaerd
'n Kop van Garibaldi,
Die ao 'n snorre en baerd.

Ze goeng er mee naer uus toe
En deed 'm achter 't glas,
En asse 'n bleuskaeke ê[3] wou,
Dan keek ze mer is pas[4]!

Mer kiek, dat was ok aoles[5]!
En vroeg er een an Snuuf,
Oe 't mee d'r goeng, dan zeide ie:
'k Eb ik 'n vroom, joenk wuuf!’ -

P. Louwerse.

Wullem de postriejer en z'n zeuntje. (Walcheren.)

Sjok, sjok, goeng 'et tentewaegentje van Wullem den postriejer langs den 'obbeligen weg van Duunland nae Middelburg en bie ielken stap van 't maegere ouwe paerd, drilde de lang' onderlip van Wullem, die op 't voo'ste bankje zat, mit de zwiepe tusschen z'n beenen, in ielken 'and 'en ende van de leist[6] en mit 'en rik[7] zoo krom

(1) B l e u s k a e k , blooskaak, blozende kaken.
(2) P'r o c h i e -u u s , parochiehuis of raadhuis.
(3) Ê, hebben.
(4) P a s , even.
(5) A o l e s , alles.
(6) L e i s t , l e i s , vroeger ook l e i t s , koppelsnoer, hier voor leisel.
(7) R i k , rug. De *u* gaat voor keelletters dikwijls in *i* over.

as 'n kemeel. En bie ielken stap ok drilden de dikke rooje kaeken van Janna van 't Zand, die achter in 't waegentje zat mit 'er mande mit beuter voor 'eur; wan 't was martdag in stad. Ze zat te blaezen van d' 'itte achter 't zwaere gouwe 'oofdiesder en onder de wichte van aol de keuzen[8] en 't goed, dâ z'an der liêf ao[9] en dat 'er nog breejer en zwaerder miek as z' â was, zoodâ z' amper in 't waegentje kos en dat ouwe dienk 'eel den weg over liep te zuchten en te kraeken, as of 't ielk oogenblik van zins was, om mit 'eel z'n vrachte nae benee te tuumelen en d' ouwe knol alleenig mit de wielen

(8) K e u z e n , keursen, gewest. vrouwenrokken; oudt. een lang kleed ten voeten uit. Even als vele andere kleedingstukken, draagt ook dit den naam van 't lichaamsdeel, dat daardoor bedekt wordt, nl. c o r p s . Vergelijk: lijfje, manchetten, col, corset, chapeau, borst in een overhemd, schoot, enz.

(9) A o , had.

naer stad te laeten riejen. Ielken dag ree Wullem 'een-en-de-weêr nae stad en omdat er nog al es menschen meerejen[(1)], waer i nog 'en aerig stuvertj' an won, aod i 'et ouwe tentewaegentje gekocht, vor 'en appel en 'en ei; wan 'et dienk was nie vee'[(2)] waerd. Wullem 'ieuw der ok 'en wienkeltj' op nae, waerin krujenierswaeren en brood verkocht wieren en dâ laeste kocht i 's aeven's in een van de durpen tusschen stad en Duunland en as je dan meê ree, zat je tusschen 'en paer groote zakken mit vosch[(3)] brood en en 'eelen 'oop zakjes mit suker, krenten, koffie en thee ingenepen, net as of je der nooit meer van tusschen moch' kommen[(4)].

Wullem was 'en groot dienker en 'en knappe kop, â zeed' i nie vee', as i zoo zat, mî z'n kromgetrokken rik aol[(5)] deur voor 'em te kieken tusschen d' ooren van 't paerd, dat ok op ziên menier liep te suffen en te dienken onderwege en dâ somtement[(6)] zoo diep, dat 'et in ees stille bleef stae, docht da 't op stalle stoeng en op z'n gemak wat gos[(7)] en blaeren langs den weg begon af te graezen. As dat dan 'en stuitje[(8)] geduurd ao, lichtte Wullem z'n oot[(9)] 'en bitj' op en zee[(10)]: ‘Allo, noe is 't genogt, kas[(11)], voruut!’ en dan goeng 't weèr varder, sjok, sjok tot 'et slimme beest weêr ie's zag, dat 'em anstoeng, en dan ao je weêr 'etzelfde gedoe. Jaeren lang ao Wullem an 'en stik[(12)] denzelfden kant uutgerejen, aoltied zag i der eender[(13)] uut, mî z'n strek[(14)] gezicht en z'n 'angenden lip, die 'em ie's kwae's gaf, en aoltied was i weinig spraekzaem, of je moch' 'em mî geweld tot praeten dwiengen, en dan kwam der 'eel wat uut; wan i doch' vee' en zag vee' deur z'n an'oudend op en neêr trekken.

Van daege was i nog stiller as aors[(15)] en ielke keer keek i naest 'em, as of i daer ie's miste. Wâ voo' moeite Janna, die as de meeste vrouweliengen[(16)] vee' van 'en praetje 'ieuw, ok dee om 'em an den gang t' 'elpen, 't lukte nie en ze was drekt[(17)] uutgepraet.

‘Mooi weêr, Wullem,’ begon ze

‘Wâ blie[(18)]?’ en Wullem keek es over z'n schouwer nae der om, en drekt weêr tusschen d' ooren van z'n paerd langs den weg.

‘Dat 'et mooi weêr is.’

‘Jaeme[(19)], de zunne schient,’ en uut was 't. 'En stuitje laeter was 't:

‘'t Wor werm van daege, Wullem.’

(1) M e e r e j e n , meereden.
(2) V e e ', veel. Men houde in 't oog, dat de slotconsonant dikwijls wegvalt.
(3) V o s c h , van versch, evenals g o s van gers.
(4) V a n t u s s c h e n k o m m e n , tusschen iets van(daan), weg komen.
(5) A o l , aoldeur, aldoor. In deze meer zelfstandige krachtige beteekenis heeft het woord den langeren vorm, wellicht als beeld voor den inhoud bewaard. Anders luidt het telkens *â*.
(6) S o m t e m e n t , somtemet(s), soms; vergel. altemets.
(7) G o s , gers, gras; zie boven.
(8) S t u i t j e , stootje, poosje. Vergel. zetje, toertje, rekje.
(9) O o t , hoofd.
(10) Z e e , zei, zeide.
(11) K a s , vooral in den mond der kinderen voor een paard.
(12) S t i k , aan één stuk, onafgebroken.
(13) E e n d e r , eener, verkort van eener(lei?); gelijk.
(14) S t r e k , strak.
(15) A o r s , anders.
(16) V r o u w e l i e n g e n , vrouwen. In dit eigenaardige Zeeuwsche woord schijnt het achtervoegsel l i n g meer de soort te moeten aanwijzen, gelijk de woorden meusch, volk, lui in de samenstellingen vrouwmensch, -volk, -lui.
(17) D r e k t , direct, aanstonds.
(18) B l i e , blieft.
(19) J a e m e , voor ja mij, met een ethischen datief? Vergelijk hier: 't is *mij* een mooi weertje.

‘Wâ blie?’ en Wullem keek weêr es over z'n schouwer nae Janna en toen weêr voor 'em.

‘Dat 'et werm wordt.’

‘Jaeme, de zunne steekt,’ en 't was weêr uut. Janna keek boos, gieng tegen d' achterkant van 't waegentje leunen mit en fossie(1), dat 'et dienk nog 'arder kraekte. Ze zou geen woord meer zeiën tegen dien vint daer voo' der(2); nee dat zou ze net nie, ze kos net zoo goed tegen de stikken beuter in der mande praeten as mit dien bobberd(3). En nog twee uur ruum zoo te motten zitten zonder 'en woord te zeiën! 't Was 'en temptaosie(4). 't Duurde dan ook nie lange of 't was:

‘Wullem, waer is Izak?’

Drekt draoide Wullem z'n eigen(5) om, z'n lip en 'eel z'n wezen leeken te beven en 't was of z'n oog nat wier. I 'oestte-n-es, dee net of i wou gaen spreken, maer draoide z'n eigen in ees weêr om en gaf 'et paerd, dat op z'n gemak stoeng uut te rusten, 'en paer klappen mî(6) de zwiepe, die ankwaemen en trok z'n rik nog krommer as te voren. 'En stuitje laeter keek i weêr om, wees mî z'n zwiepe nae den kant wae Duunland lee, zuchtte diep en zee: ‘ziek.’ Toen keek i voor 'em en z'n rik stoeng weêr erg krom, net 'en 'oepel.

‘Bel(7) 'Eere m'n tied! Ik docht ik ok â, wae zou 't vintje ziên! Wâ schilt er an? Is 't erg?’

‘In z'n been zit 'et. Lam, dienkt de meester. 't Was aoltied 'en zwak schaep, Janna, i kos nie vee' verdraegen en daerom lie' 'k 'em mae nie nae schoole gae en nam 'em aoltied meê nae stad, om 'em bie me t' aen en omdat i 't zoo leutig(8) von, 't erme vintje. 't Is noe â biekant(9) twee jaer, dat i ielken dag dae naest me zit en noe - - -’ Wullem draoide z'n eigen weêr gauw om, sloog mî de zwiepe de vliegen van 't paerd, 'aelde toen z'n pupe(10) uut de pupenkas, stak 'em an en sprak 'eel den weg over geen woord meer.

Maer â sprak i nie, i docht zoo vee' te meer. In z'n verbeeldienge zag i 'en klein kaemertje, dat op de witte blienkende dunen uutzag, waer de zunne noe zoo stark op zou schienen, dâ j' er j'n oogen nie op zou kunnen 'ouwen. En dichter bie vlak voo 't raem zag i 't bleikje, waer 't schaep stoeng te graezen mit 'et lammetje, 'et lammetje van Sak(11), z'n zeuntje. I oad 'et bees'je er bie g'ouwen, omdâ Sak er zoovee' van 'ieuw en er zoo graeg meê speelde as i thuus was.

Mae 't best van aolles zag i 't kaemertje zelvers, mî de groote 'angklokke, die zoo 'ard kos tikken en die ‘koekoek’ riep bie ielk uur, en 't kammenet en de glaezen kas mit aol de mooie kommetjes en scheuteltjes en de borden mit paerden en schepen der op geschilderd. En in dâ kaemertje zag i ok 'en stoeltje mit 'en klein vintje van 'en jaer of zesse, mae dat er nog vee' joenger uutzag, omdat 'et zoo klein en teêr was. En

(1) F o s s i e , forsie (*Fr.* force), geweld.
(2) D e r , *er* voor *haar* met voorgevoegde *d.*
(3) B o b b e r d , lomperd; stugge, onbeleefde vent.
(4) T e m p t a o s i e (*Fr.* tentation), kwelling.
(5) Z'n e i g e n , zichzelf, zich.
(6) M î , met; de oorspronkelijke korte *i* is na de weglating van de slot-*t* kort gebleven.
(7) B e l , wel.
(8) L e u t i g , prettig; zie aant. 2, bladz. 86.
(9) B i e k a n t , bijkan(t)s.
(10) P u p e , pijp. Merkwaardig is in 't Zeeuwsch de verwisseling van *î* met *u* voor lipletters; bijv. bluven, wuuf, enz.
(11) S a k , Izaäk.

't beentje van 't vintje lee op 'en kussen op 'en stoeltje voor 'em en 't gezich'je zag zoo bleik en stoeng zoo pienelijk. I 'oorde nog, wat Izak tegen 'em gezeid ao toen i 's morgens wegree: ‘Vaoder, kom je wat gauw thuus van aevend; wan 'k zâ zoo alleenig zîen, den 'eelen dag.’ I zou z'n beste doe, aod i gezeid en in z'n verbeeldienge zag i 'oe 't kleine vintje d' uren telde as de koekoek riep en verlangde nae z'n vaoder, d' eenigste op de wereld, die er was om 'em lief t' aen[1]. De meid zou zoo dikkels naer 'em kommen kieken as ze kos, mae ze moch' toch ok der werk doe en op den wienkel passen - en dan, 'en meid was toch maer 'en meid en kos onmeugelijk zoo goed zìên voo 't vintje as z'n eigen vaoder.

't Was ok in ees zoo 'ard angekommen. Izak was nooit stark gewist en klaegde-n-aoltied drekt over moeïgheid in de beenen, maer lam, en dâ willicht vor 'eel z'n leven, ao de meester gezeid, 't was schrikkelijk; z'n erm lief vintje, daer i juust omdat 'et zoo vee' liefde b'oefde[2], zoo vee' van 'ieuw, - die nooit 'en oogenblik van 'em van daen was en die soms zoo aorig mit 'em zat te praeten, as ze saemen in 't waegentje rejen. En as 't God den 'Eere es b'aegde[3], om 'em weg....‘Nee, nee, groote God!’ riep i uut en i kneep de leist vaster in z'n vuust.

Janna, die achter 'em van de wermte in den dut was geraekt, wier wakker en riep beteuterd: ‘Wâ blie!’ Mae ze kreeg geen antwoord en zag niks as de kromme rik van Wullem, die weêr vlak voruut zat te kieken mî de zwiepe tusschen z'n beenen en an z'n pupe zat te trokken, â was die â lange uut gegaen; mae dâ merkte-n-i nie.

Zoo kwaemen z' eindelienge in stad, en toen Janna eest 'er benne[4] en toen 'er eigen uut 'et tentewaegentje 'ielp, dat onder der zwaerte bienae omkapte[5], vroog Wullem: ‘Maek je dâ je der strak wâ vroeg bint, Janna; wan je begriept dâ 'k naer 'uus verlange en nae 't vintje.’

II.

Dicht bie de dunen, in 'en uut'oekje van 't durp stoeng 'et 'uusje van Wullem Peper den Postriejer. Mit en glaezen deur, waevoor op 'en groot stik pampier mî vette letters stoeng te lezen Vliegedood, goeng j' in 't wienkeltje, dâ mit 'en raem, waevoor aolderlei diengen laegen as: 'en glaezen flesch mî stiesel, een mî blauwsel, rooje pakjes erpelblom[6], kruuneuten[7] en nog 'en 'eele boel meer, op straet uutzag. Naest 'et 'uusje, 'en bitje naer achter, was d'outen stallienge voo 't paerd en 'et tentewaegentje, dat daer ielken mergen - b'alve zundags (wan dan goeng er en aor mit de brieven) - uutg'aeld en ielken aevend weêr ingerejen wier.

In 't wienkeltj' achter den toog[8] stoeng Neele de meid, bezig om aolles op te rejen en op te vrieven mit 'en 'oekevêger[9] en 'en doek. Je kos er

(1) A e n , hebben. 't Pres. luidt als volgt: ik ae, ji eit, î eit, wulder of m' aen, j' aen, z' aen.
(2) B'o e f d e , behoefde.
(3) B'a e g d e , behaagde.
(4) B e n n e , hen, korf.
(5) O m k a p t e , omsloeg.
(6) E r p e l b l o m , aardappelbloem, aardappelmeel of -sago.
(7) K r u u n e u t e n , kruidnoten, muskaatnoten.
(8) T o o g , toonbank.
(9) 'O e k e v ê g e r , kamerbezem, vegertje.

nooit kommen of Neele was an 't boenen, 't was 'en ziekte van 't mensche, leek 't wê[(1)], en daer 't uus zoo dicht an de dunen lee en er dus aoltied zand nae binnen waoide, kos ze der 'art 'ier op'aelen.

Neele was nie mak an der vest[(2)], nee belange nae[(3)] nie, mae ze was eerelijk en trouw en dâ was Wullem genogt, daer i toch 'aest nooit thuus was en 't dus nie 'oorde as ze mopperde. Ze was â voo den dood van z'n vrouwe, die lange katievig[(4)] was gewist, in z'n dienst, en toen de vrouwe eindelienge uutstapte, ao Neele zoo bie der zelvers besloten, dâ zië noe mae mî Wullem zou trouwen, as i 't 'er vroog. Z' ao wê 't land an de vinters[(5)], â van dâ ze vuuf[(6)] en twintig jaer oud was, mae ze dee er 'en goed werk an om 'en wevenaer[(7)] te nimmen[(8)] mit 'en kind er bie, jae dâ dee ze net, en 'en plekke in den 'Emel kreeg z' er vast meê. Ze zat dus mae te wachten tot Wullem tegen er zou zeiën: ‘Wî je m'n vrouwe worren?’ en z' aod â overlegen[(9)], wâ ze zou trug zeiën[(10)] - mae Wullem vroog niks, tot 'er groot ergernisse, dat 'en menssh zoo blind kos ziên as die Wullem. Noe, 'eel veel aorigs van binnen of van buten was er nie an 'er. Lang en maeger, mit 'en bruun vel en 'en puntige neus en 'en gries en 'en groen oog, waevan 't eene lienks en 't aore rech's keek - kiedae[(11)] der po'tret.

Â[(12)] meer as twee jaer was vrouw Peper noe dood, en eindelienge, toen Wullem maor aol deur z'n mond 'ieuw[(13)], ao ze bie der eigen gezeid: ‘Zie zoo, i mot 'et mae weten; â vroog i 't me noe mergen an den dag, dan zou ik zeiën: “'k dank je wel, 'en wewenaer mit 'en kind, wae dienk j' an?” De vinters binnen[(14)] aopen, aollemael.’ En daemeê ao ze der eigen getroost.

't Was noe toch ok net ok der ie's an schol[(15)]; wan ze zag der mae streepjes uut, as ze nae de deure keek, die de wienkel van de weunkaemer schee[(16)], 'oe moeielijk 'et ok was, om te zien, nae welken kant ze keek.

Achter die deure, mit 'et maegere bleike gezich'je nae buten, nae de blienkende dunen, zat Izak op z'n stoeltje. Wâ goeng die tied toch langzaem om: 't was net of de koekoek 'et er van daeg om dee, om 'um te plaegen. En dae buten op 'et bleikje stoeng 'et schaep, en 't lammetje sproeng zoo vrooilijk en blie rond z'n moeder, zonder z'n eigen[(17)] om z'n baesje te steuren, dat ok zoo graeg buten rond zou spriengen, dae gunter bie de dunen, waer de guus[(18)] van 't durp speelden en

(1) W ê , wel.
(2) V e s t , n i e m a k a n d e r v e s t , niet mak. Vest als metonymia voor den zetel van 't humeur daaronder.
(3) B e l a n g e n a e , bij lange na, op verre na.
(4) K a t i e v i g , ellendig, sukkelend. Vergel. het *Mnl.* katyvigh en 't *Fransche* chétif en captif.
(5) V i n t e r s , venten, jonge mannen. *Platd.* meerv. venten. *Friesch* veint of feint.
(6) V u u f , vijf; zie boven op p u p e .
(7) W e v e n a e r , weduwnaar.
(8) N i m m e n , nemen.
(9) O v e r l e g e n , overlegd; gewone verwarring van leggen en liggen.
(10) Z e ï e n , zeggen. Hier in den Inf. dezelfde overgang van *g* tot *i* als in 't *Ned.* in 't Imp.
(11) K i e d a e (kedaar bij Huygens), ziedaar voor kiekdaar.
(12) â, al, reeds; zie boven.
(13) 'I e u w , van 'ouwen, houden; hield.
(14) B i n n e n , bennen, zijn; evenals in n i m m e n , vint (?) enz. is hier de oorspronkelijke *i* bewaard.
(15) S c h o l , scheelde.
(16) S c h e e , scheidde; analoog vervoegd met lijken, blijven en dial. vrijen.
(17) Z'n e i g e n , zich.
(18) G u u s , kinderen.

mekaore van d' oogtes[19] afgooiden. Je kos z' 'ier 'ooren lachen en schreeuwen van de leute. En dan vroog Izak z'n eigen af, of 't lammetje en de guus dae gunter wê

(19) O o g t e s , hoogten.

zoo'n leut zouën aen, as z' ok 'en lam beentj' aon[1] en binnen moch'en bluven zitten in 'en werme kaemer, zoo 'eel alleenig, mit niks aors bie ulder as de koekoek. Daer aen ze Beije van bure Keetje te pakken! Kiek, z' aen der bie der beenen en bie der keuzen vast en of ze schopt en trapt of nie, ze wordt van boven van 't duun afgetrokken. Kees van dernaest staet te dansen van de leute, 't vintje is wê twee jaer joenger as Izak, maer i ziet er 'n boel beter en sterker uut. Kiek, dae willen z' 'um pakken, omdat i Betje uutgelachen eit, maer i loopt 'ard vort en onderwege komt i z'n moeder tegen, die 'em loopt zoeken, en die 'em noe oppakt en op z'n rooje kaekjes kust, uut blieschap zeker dat 'er vintje weê bie der is. En ze laet 'em op 'er erm dansen 'oog de lucht in en dan weêr laege bie den grond: aollebei schreeuwen ze 't uut van de pret. Zoo kommen ze langs d' 'aege, die 't bleikje van Wullem van 't pad afscheidt, en 't pienelijke gezich'je van Izak staet nog pienelijker as daer net. Waerom aod i toch ok geen moeder die 'em lief aen kos? Zou Keesje, as z'n beentje es lam wier, wê zoo alleenig zitten as i, zonder dat er 'n mensch naer 'em kwam kieken, en de traenen wegvêgde as de piene t' erg wier? - En dae zat i over te dienken, tot z'n oôte[2] pien dee en z'n oogen zwaer wieren en uut de verte 'oorde-n-i nog 't gelach van Keesje en van de guus, die van 't duun naer 'uus goengen.

‘Bin je doof, Sak?’ riep Neele op 'er stroeve menier, â meende ze 't zoo kwaed nie. ‘'k Aen ik â drie keer geropen of je niks noodig eit.’

Izak draoide z'n oot 'en bitj' om, om Neele te kunnen anzien, en vroog:

‘As jie m'n moeder was, Neele, zou je dan net zoo vee' van m'n ouwen as bure[3] van Keesje en zou je dan vrmdelijker tegen me ziên?’ I keek ze vlak in der wezen, mî zukke vraegende oogen, en toch zoo bange om t' ooren[4] wâ ze zeiën zou, leek 't wê.

‘'Oe komt 'et joenk er bie!' was 't eenigste wâ Neele zee en ze pluusde[5] an 't lint van der schorte en perbeerde om te lachen.

‘Waerom bin jie nie vrindelijk tegen me?’ droeng Izak. ‘Is 'et, omdâ 'k nie zoo sterk bin as 'en aor en omdâ 'k noe nie loopen kan? Neele, waerom aen ik geen moeder as Keesje?’ en 't kind begon 'ardop te julen[6] mî z'n 'anden voo' z'n oogen.

Neele streek mî de punt van der schorte langs der oogen en perbeerde te gliek om te spreken en te lachen, mae der kwam niks uut as 'en brommerig geluud, en in ees[7] draoide ze der eigen om en goeng de deuren-uut. Maer ielke keer keek ze deur 't glas van de deure nae binnen en as ze zag, dat Izak nog juulde, sproeng ze gauw trug, vêgde der oogen af, gooide-n-aolles omvarre[8] wat 'er in den wege stoeng, zonder dâ ze 't merkte, en goeng dan weêr voo' 't glas kieken. Toen Izak eindelienge wâ bedaerd was, 'aelde z' ie's uut 'en doosje, goeng nae binnen en lee twee blokjes[9] vóór 't zieke vintje op taefel, lee 't kussen recht op z'n stoeltje en zee:

(1) A o n , hadden.
(2) 'O ô t e , hoofd.
(3) B u r e , buurvrouw.
(4) 'O o r e n , hooren.
(5) P l u u s d e , pluisde, peuteren.
(6) J u l e n , hulen, gulen, huilen.
(7) E e s , eens.
(8) O m v a r r e , omver.
(9) B l o k j e s , suiker- of stroopballetjes.

‘Je moe' nie julen, Sak, dâ 's nie goed vor je. Toe, zuug maer es[1]!’ En toen ze 't wienkeltje weêr ingoeng, stak ze der oôt nog es binnen, om te zeiën: ‘Je wete[2] wê dâ 'k van j' ouwe....’ en bom! dae goeng de deure toe.

Izak zat weêr alleenig te kieken nae 't schaep en 't lammetje op de bleike en varder nae de witte dunen en de blauwe lucht, bezaoid mit aolderlei witte wolkjes, mit schaepen en lammetjes. En deur z'n oôt draoiden aolderlei diengen deur mekaore, as i docht an z'n vaoder en Neele en an Keesje en z'n moeder. - 'En langen tied 'oorde je niks aors as 'et tikken van den koekoek, die ielk uur afliep en dan net dee of i 't vintje uutlachte, as i z'n 'uusje bie ielke keer dat i schreeuwde uutkwam en z'n toeng uutstak. Nog aoltied zat 'et vintje stille te kieken, toen de zunne â lange d'aoren kant van de dunen dee gliensteren en blienken en lange schaeduwen lie' vaollen op 't land tusschen 't 'uus en de dunen.

III.

Den volgenden dunderdag sjokte-n-'et waegentje van Wullem, weêr kraekende onder de wichte van Janna en der[3] mande mî beuter, tusschen Duunland en Middelburg. Wullem zat weê net as aoltied, in mekaor as 'en zak mî meel. Izak was eer erger as beter von' de meester, i moch' ok betere oppassienge aen. 't Vintje ao zoo dikkels in die acht daegen an z'n voader gevrogen, waerom i geen moeder ao. Jae, as de vrouwe nog leefde, dan zou Sak zoo alleenig nie 'oeven te leiën. En Wullem docht an den tied toen i nog joenk was en werk miek van dezelfde Janna, die noe achter 'em zat, mae die i laeter ao laeten loopen, omdâ ze zoo schrikkelijk dik wier. Ielkendeen[4] 'aod 'um uutgelachen mî z'n vette Janna, zooas z' 'er noemden. 't Was te gek gewist, von'[5] i, en i ao der 'en ende an gemaekt. De jaeren aon 'er nie maegerder gemaekt, nee net aors om; maer 'en goed 'arte ao ze, dâ wis-i. 't Was gek dat i dae noe net an docht, von' i, - mae zoo 'eel gek was 'et toch weê nie; wan i aod er in den laesten tied dikkels an gedocht, seed[6] Sak was begunnen te vraegen, 'oe 't kwam dat i geen moeder ao. Janna aod 'en goed 'arte, dâ was zeker; z' ieuw vee' van guus, zee z' aoltied. Van Sak zou z' ok wê veel 'ouwen, waerom nie? 't Was ommers zoo'n lief goed vintje? As i 't 'er vroog....i was 't nie van plan.....mae me[7] zullen es zeiën, as i 't 'er es vroog, dan was 't alleenig vor Sak, nerges aors vor, en wâ zou ze wê zeiën? Zou z' 'um nog willen aen, tien jaer ouwer as i was, seed i 'er lie' loopen, en mit 'en ziek kind? Mae z' 'ieuw vee' van guus en as ze nie van Sak wou 'ouwen, dan wou i z' in seheel[8] nie aen.....dae, 't was net as of i â van plan was om 'et 'er te vraegen en zoo varre was i toch nog nie, nee net nie. I docht zoo maer es an de meugelijk'eid....Maer 'oe

(1) E s , ees, eens.
(2) W e t e , weet. In verschillende dialecten wordt in den 2en pers. plur. e n als uitgang gebruikt.
(3) D e r , haar; zie boven.
(4) I e l k e n d e e n , elk end'een.
(5) V o n ', vond.
(6) S e e d , sed(ert).
(7) M e , we.
(8) I n s e h e e l , in 't geheel, ins g'heel.

meer i an die meugelijk'eid docht, 'oe meer z' em' anstoeng. I ao noe toch nooit rust of duur, as i weg was en z'n zeuntje lee daer alleenig....en Janna aod 'en goed 'arte, dâ wis' i bie ondervindienge; wan z' aod 'um er laeter nooit scheel op angezie, dat i mit 'en aor was getrouwd, vooral nie seed den dood van de vrouwe; wan z' ao toen vee' meeliê mit 'um, zoo as z' 'em zelvers gezeid ao. Om nog meer op z'n gemak te kunnen dienken, 'aelde-n-i z'n pupe voo' den dag, sloog vier en goeng an 't dampen van wâ bin je me.

Janna aod â verscheië keeren 'en praetje zoeken te maeken, mae toen i 'er gezeid ao, 'oe 't mî z'n zeuntje was en varder niet vee' meer as: ‘Wâ blie?’ en ‘Jaeme’ en ‘Neent,’ ao z' ok mae gezwegen en gedocht: ‘Die lammig'eid zit 'um dwars in de maege.’ Ze keek raor op, toen Wullem z'n eigen, 'en stuitje laeter, omdraoide en uut z'n eigen begon te spreken.

‘'k Aen ik gedocht Janna, dâ jie....’ Nee, dâ was nie goed. Toen i tot 'et besluut was gekommen, dat 'et mae 't beste was, om Janna tot de moeder van z'n zeuntje te maeken, oad i in de gauwigheid vergeten, dâ Janna daer ok ie's in te zeiën ao. Dae docht i pas an, toen i 'er zeiën wou, dâ ze zien vrouwe moch' worren en toen bleef i bot weg[(1)] steken. Nee, 't begin was niet goed.

‘Wat ei-je gedocht?’ vroog Janna, toen er niks meer kwam en Wullem weêr recht voor 'em zat te kieken.

‘Niks Janna. Maer....’ en i klopte d' assie[(2)] uut z'n pupe, douwde 't vier mî z'n voo'ste vienger wâ nae beneê, dee 'en langen 'ael en toen mit de pupesteel over z'n schouwer wiezende en z'n eigen nae der omdraoiënde: ‘Maer....dienk je nog wel es an vroeger, zoo wat over[(3)] 'en jaer of tiene?’ Dâ was beter! Janna wier nog roojer as z' â was, net 'en keroot[(4)]. ‘'k Wis' ik nie, dâ je dae nog an docht, ik doe 'et temist[(5)] nie, nee dâ doe 'k net nie, je kan 't glooven of je wil-d-of nie.’

‘J' 'ouwt vee' van guus; is 't nie, Janna?’ Wâ was dà noe weê vor 'en raore vraege! Was de man droenkig[(6)] of nie wies? En i keek 'eur zoovee'[(7)] raor an, net of i bange was om t' ooren wâ ze trug zeiën zou.

‘'t Kan er nae wezen,’ zee z' eindelienge. 'En 'eelen tied zag ze niks aors as Wullems rik en z' ao gelegenigheid om es te dienken over z'n woorden. ‘Dienk je wel es an over tien jaer,’ en ‘'Ouw je vee' van guus,’ 'oe kwam dâ noe bie mekaor te pas? Zou i 'er willen vraegen? Bê, waerom nie? Ze was nog 'en wel gedaen mensche en zoo 'eel oud nie ok, net 'en 'eele goeie oudte[(8)], om op te trouwen. Mae mî Wullem? Jae over tien jaer was 't ie's aors gewist, mae noe? 't Kind, daer ao ze nie tegen....en kewa[(9)], ielkeen wou op z'n tied wel es getrouwd wezen. Mae mî Wullem? 'Eel veel aorigs was der toch nie an! Kiek, der kwam leven in 'em.

‘'t Is maer 'en aekelik gesukkel, Janna.’

‘Wâ bedoel je?’

(1) B o t w e g , kortaf, eensklaps een *eind* makende.
(2) A s s i e , asch.
(3) O v e r , voor; de beweging wordt hier rugwaarts gedacht.
(4) K e r o o t , kroot, bietwortel.
(5) T e m i s t , ten minste.
(6) D r o e n k i g , dronken.
(7) Z o o v e e ', zooveel, zoo; verg. *Fr.* tant.
(8) O u d t e , ouderdom.
(9) K e w a , komaan.

‘Bel, mî zoo'n meid. 't Is toch nie eigen. En 't vintje, dâ 's 't ergste, weet je. Mien kan 't nie vee' schillen; wan 'k bin ik toch 'en 'eelen dag uut. Jae, as ik er nog es toe kwam om te trouwen, zou ik et doe vor Sak, 't erme schaep. M'n vrouwe zou vee' van Sak motten 'ouwen, begriep-je?’

‘Jaeme, Wullem.’

‘Ouw jie vee' van Sak?’ 't Joenge(1), daer aod i ze. Zonder dâ ze 't merkte, kos i z' es uut 'ooren en goeng dâ goed, dan moch' 'et er mae deur, liever van daege as mergen.

‘Och, 'k vin' ik 'et nog al 'en aorig vintje. 'En bitje petiterig(2) en bleik, ma dâ komt, omdat i geen moeder 'eit om vor 'um te zurgen.’

‘Zou je dienken? Verbeel j' es, dâ jie z'n moeder.....’

‘Gusje miene, wae dienk j' an?’

‘Noe, 'k zegge mae,’ verbeel j' es! ‘zou jie 'em weêr op kunnen knappen? - dienk je dat, Janna?’

‘Dâ zâ 'k nie zeiën, 'oor! mae 't zou toch te perbeeren wezen. Mae dâ kan Neele ommers net zoo goed?’

‘'Oor es Janna, je wete wê, dâ 'k in m'n tied zinnigheid in j' ao; mae....toen....wî-je m'n vrouwe worren, Janna?’

‘Nim me nie kwaelijk, Wullem, mae 't vaol(3) me-n-aolles zoo koud op 't liêf! 'k Dien me der toch eest es op te beslaepen. Je moe nie dienken, omdâ 'k dat zegge, dâ 'k bepaeld “nee” zâ zeiën, 't kan net zoo goed “jae” wezen - maer ok net zoo goed “nee” weet-je. Jae, net zoo goed.’

Wullem 'aelde diep aesem. De zaeken stoengen goed, 'eel goed zelvers, en i ao dat maer es netjes angelegen(4).

‘En wanneer zou je j'n eigen er genogt op beslaepen aen, Janna?’

‘Bê, laene me(5) zeiën....mergen voo' je weg riedt, kom ik bie je, om tegliek es nae Sak te kieken.’

Wullem knikte-n-es. I ao niks meer te zeiën en i zee ok geen woord meer, maer i zag er vrooilijker uut as in lange gebeurd was.

Janna ao genog mî der eigen te doe. As ze Wullem trouwde, 'oefde ze nie langer meer te dienen. De bezinne(6) van 't Zand aod 'eur zoo dikkels getreiterd(7) en noe kos ziê 't 'er es betaeld zetten en as ze weêr begon, zeiën: loop nae de maene, 'k gaen ik vort, van aevend nog. En ze lachte bie der eigen om 't gezicht, dâ de bezinne zou zetten. Voo z' in stad kwam, ao z' â bie der eigen gezeid: ‘'k Zâ mergen mae “jae” zeiën. 'k Wil toch ok wel es getrouwd ziên, en Wullem liekt wê m'n man te motten worren â seed tien jaer; wan 'en aor komt er nie.’

En zoo rejen ze mî z'n beiën nae stad, zonder ie's tegen mekaore te zeiën, en toch zaegen z' er aollebei uut, as of z' 'eel vee' pelzier aon.

IV.

Nog vol van 't geen i dien mergen ao gedaen vor z'n zeuntje, stapte Wullem 's aevens z'n wienkeltje binnen. As Sak noe weêr vroog, waerom

(1) 't J o e n g e ; de *t* schijnt eerder eene verscherping dan een lidwoord.
(2) P e t i t e r i g , klein, teer.
(3) V a o l , valt.
(4) A n g e l e g e n , aangelegd; zie boven.
(5) L a e n e m e , laten we; zeggen voor afspreken, overeenkomen.
(6) B e z i n n e , bazin, huisvrouw.
(7) G e t r e i t e r d , gekweld.

i toch geen moeder ao, zou i tegen 'um zeiën: ‘Wach' mae vaodertje, â gauw krieg je der een en 'en goeie ok!’ en â lachende goeng i nae binnen. 't Wienkeltje was leeg, mae toen ze Wullem 'oorde, dee Neele de kaemerdeure open en kwam naer 'em toe. 't Was net of ze gejuuld ao....‘M'n God, Neele, wâ schilt er an, 'oe is 't mit 'et vintje?’

‘Mis, 'eel mis, Wullem. I is van daege vee' achteruut gegaen en de meester(1)....’ Maer Wullem 'oorde nie meer. De vrooilijk'eid was as van z'n wezen gevêgd; z'n lippen beefden en de traenen sproengen in z'n oogen, toen i in één stap bie de bessteeë(2) van z'n zeuntje stoeng, z'n eigen over 'em 'eenboog, z'n 'andjes in de ziêne nam en ze vast 'ieuw, as was i bange, dâ ze 't kind van 'em weg zouën nimmen, 't kind daer i voo' leeide en dat i nie missen kos; wan 't was 'en stik van z'n eigen leven geworren.

‘Vaoder,’ riep 'et kind. ‘Vaoder, de meester zee in den wienkel tegen Neele, dâ 'k dood moch'(3); wat is dat vaoder?’ D' 'angende lip beefde weêr, 'en traen viel op 't gezicht van 't zieke vintje; mae spreken, nee dâ kos Wullem nie.

‘Wat is dâ vaoder, dood? Waerom gee' je geen antwoord net as Neele? Moe' 'k dan ok leiën, daer gunter onder 't groene gos, buten, wae moeder leit zoo as je lest nog zee? Moe' 'k daer dan ok onder die kouwe aerde, waer de zunne nooit schient? Vaoder, waerom gee' je geen antwoord? Je zâ toch je zeuntje, j'n ermen Izak, die zoovee' van j' ouwt, nie weg laeten draegen uut 'et 'uus?’

I was â praetende overende gekropen en ao z'n ermen om z'n vaoders aols(4) geslogen en schreide, dâ j'n 'arte der van brak. Wullem zweeg nog aoltied. 't Viel 'em zoo rauw op 't liêf, dat i nog mae niet kos begriepen, wat er eigenlijk gebeurde. Die vraeg ‘Wat is dood?’ kloenk maer aol deur z'n oôt en i dost er z'n eigen en nog vee' minder z'n zeuntje 'en antwoord op geên.

‘Vaoder, zâ je me noe niet alleenig laeten? Ze zullen me-n-aors meê nimmen, on dâ wî je toch ok nie, eh?’ en i ao z'n ermen nog vaster om Wullems aols geslogen en ao z'n eigen zoo in slaep gejuuld.

En toen den aoren mergen de zunne de dunen lie' gliensteren en blienken, dâ j' er j'n oogen nie op kos 'ouwen, was er 'en zieltje minder op de wereld en scheen z' op 'en vaoder, die aolles ao verloren, wat 'em lief was en geen traenen ao, om an z'n verdriet lucht te geên. Die kwaemen pas toen Janna binnenkwam, om es nae Izak te kieken. 'Eur aod i gevrogen, om moeder te worren over z'n kind, en kiek, dae lee 'et noe, koud as 'en steen en 't leek nog te vraegen ‘Vaoder, wat is dood? en zâ je me nie laeten wegnimmen?’

Janna juulde-n-ok toen ze 't liekje zag: z' ao zoo'n goed 'arte, en ze knikte van jae, toen Wullem zee: ‘Van d' afspraeke kom' niks, dâ begriep je wê, Janna, noe 't vintje....dood is; wan 't was vor 'um.’

Heins (*H.E. Beunke.*)

(1) M e e s t e r , dokter.
(2) B e s s t e e ë , bedstee.
(3) M o c h ', mocht, moest, evenals in 't *Mnl.* moeten voor mogen.
(4) A o l s , hals.

Roosje.
(Walcheren.)

D'r was in Zeeland es 'n man;
I âo 'n âordig kind,
'n Meisje dat van iedereen
Om 't zeerste wier bemind.

De man, zo as m'n diinke kan,
Was groos op zokke 'n schat;
Te meer-daer i z'n lieve vrouw
Daerbi verloren ad.

Wat nam i Roosje minnigmael,
Al zuchtend, in z'n erm,
En kuste mit 'n traen in 't ōag
Eur rooje kaekjes werm!

Dan zei die weeke, goeje man:
'Je eit geen moeder meer!' -
'Ja wel!' zei dan et zoete kind,
'Bi onzen lieven 'Eer!

Dat eit ji ommers zelf êzeid?
Maer waerom giing zi 'een?
Zi âo miin nie zo lief as ji,
Wan zi liet ons alleen!'

De vâoder sprak geen iinkel woord,
Maer kuste 't kleine wicht;
En, onder 't kussen, dekte 'n strōam
Van traênen z'n gezicht.

Dit meisje wier wel schilik groot,
Zi was de roem der stad:
Geen vâoder, die eur, vor zien zeun,
Ni reeds êkozen ad!

Wa' was dat lieve meisje mooi,
Wat âo-ze 'n net postuur.
Wa' was zi āordig en beleefd,
Zo deugdzaem, zo vol vier!
Zoo vrindlik as de schoone maen
As ze opkomt uut de zee
En op de blanke dunen schiint;
Zo vrindlik was ze meê.

Eur lieflikke ōagen wâeren bruun,
Nie vierig, - kwiinend, zacht;
Eur lachje was as 't morgenrood
Dat an de kibben[1] lacht.

En as zi mit de Zeeuwsche jeugd
Een luchje schepte an 't strang,

(1) Kibben, kimmen.

Dan las ze, op elken tred, eur naem
   Geschreven in et zand.

Geen joengeliing, die ni veur aer
   Mit eerbied was bezield;
Eur ni vor de âolerschoonste blom
   Der Zeeuwsche meisjes ield.

D'r leeft in Zeeland in het strang
   Een kleine ronde visch,
Die vor der Zeeuwen kieschen smaek
   Een lekker voedsel is.

Des zeumers, as de zujewind
   Langs kleine golven speelt,
En vrindlik 't gloeiende gelāot
   Des nivren landmans streelt;

Dan gaet de jeugd mit spâe en ploeg
   Naer 't breeje, vlakke strang,
En ploegt dan vul van vrooilik'eit
   'Et dorre, natte zand.

Dan griipt, in de opgeploegde veur,
   Een rappe 'and d'n visch,
En dikkels is de vlugste 'and
   Te traeg bi dizzen visch.

Intusschen speelt en stoeit de jeugd
En floddert deur et nat,
Dat schu-mend, mit 'n groot gedruus
In mond en ōagen spat.

De joengliink griipt 'n meisjen op
En draegt 'r mé in zee,
Et meisje roept en vriinkt[1] vergeefs:
I draegt 'r mé in zee.

't Was es 'n schoone zeumerdag,
En 't puukje van de jeugd
Giing naer et strang mé spâede en ploeg
En voelde niks as vreugd.

Et lieve Roosje was er bi,
En ieder joengeliing
Vergat den ploeg, vergat den visch,
As z' an z'n zide giing.
Een joengliing, die eur 't meest beviel
Bleef immer an eur zi';
I zeide Roosje minnigmael
De zoetste koozeri.

Noe drukt i es eur zachte and,
Daer i een kusje steelt,
En, met de lokjes om eur als,
Eur brune lokjes speelt.

Et meisje vriinkt zich los en zeit:
'Joe stoutert dat-je ziit,
Plaeg noe ōak de âore meissen wat,
Je plaegt mi'n ōak âoltied!

Ai, gae naer d'âore meissen 'een!
En laet me noe mé vrêe.' -
'"Zo ji me noe geen kusje geeft,
Dan draeg ik joe in zee."'

Zo spreekt de joengliing - en zi vlucht,
Zi vlucht al lachend 'een.
I volgt eur nae, en slaet z'n erm
Al lachend om d'r 'een.
Noe roept en schâetert âol de jeugd:
'Draeg Roosje noe in zee!'
I griipt 'r iliings van d'n grond
En lōapt mit eur in zee.

De sterke joengliing kust den last,
Dien i zoo gretig tost[2],
En klemt et âolerliefste kind
Nog vaster an z'n bost.

Et meisje roept en bidt vergeefs;

(1) V r i i n k t , wringt.
(2) T o s t , torst.

I gaet al floddrend vort;
Et wâeter spat, en klost, en bruust,
Dat i eur naeuwliks oort.

Op 't lest was i zoo varre êgaen,
Dat iedereen an 't strang,
Vol vrees en schrik, gedurig riep:
'Genoeg, keer weer naer 't strang!'

Op eens, dat i teruggekeert,
Staet i vertwufeld stil:
'Elp Roosje!' roept-i, 'Groote God!'
En Roosje geeft 'n gil.

'M'n vrinden, elpt me! ach! ik ziink
Ier in 'n drāoikolk nêer!'
Et meisje griipt em om z'n als
En zienkt mit em ter neêr.

En ziinkt, en draoit voor 't lest eur 'ood(3)
Stilzwiigend naer et strang,
Doch was, in 't eigen ōagenblik
Verzwolgen in et zand!

Daer stoeng de jeugd, geliik versteend;
Geen mensch, die zuchtte of sprak,
Tot eindlik, uut eens ieders ōag
Een strōam van trâenen brak.

'M'n God! is 't waer? Is Roosje dood?
Leit Roosje daer in zee?'
Zoo gilt en klaegt noe iedereen;
De dunen gillen meè.

(3) 'O o d , hoofd.

Wel schilik wier het droef geval
   Verkondigd in de stad;
Geen mensch, oe norsch, oe ard i waer,
   Die ni verslâegen zat.

De jeugd giing zwi-gend van et strang
   En zag gedurig om;
Een iders art was vol gevoel,
   Maer iders toeng was stom!
De maen klom stil en stâetig op,
   En scheen op 't āeklig graf,
Waerin et lieve, joenge paer
   Et letste zuchtje gaf.

De wind stak evig op uut zee,
   De bâeren beukten 't strang,
En schilik was de droeve maer
   Verspreid deur 't gansche land.

(*J. Bellamy*.)
K. Baart.

Op de kuir[1].
(Stik uut en brief.) (Walcheren - Oostkapelle.)

Van de zeumer ebbe me gedureg mooi weêr gaat, mèèr vee droogte; de vruchten bin dèèrom vrie goed geweest, oewel de erten en brune boonen nie best wère. Noe et bèmese[2] is goore[3], ebbe we vee wind gekrege, ienkele keeren zels sturm. De deure snokte bie die gelegenteit nog a vee. Ier en dèèr is en boom 't onderste boven gewaaid. De kranten vermeldden, dat er eenege schepen bin vergèè[4], ook een, ier in de nèbieëid. Dit was dan zonder twufel de reden, zoo as ze me verteld è, dat er op 't strange veel out angespoeld is, ook en liek van en zeeman, en dat op sommege plekken den dune is afgenome en op andere plekken dieken bin deurgebroke. Dit eit ook bie de Polder plèèse gaat. Het wêer is tegenwoordeg nie gunsteg; et eit al en bitje gevrooze en zoo is 't 's èvends dan ook mèr koud. Van ochend aa 't zels gesneeuwd, en et is te begriepen, dat et voor de errebeiers op 't land mèr ivalleg[5] begint 't ooren. Sommege lien op 't land veel ival, andere bin dèèrom a zonder werk. En disendag-èvend gieng ek is kuire. Oewel et wêer nog nie best was, mèèkt' ek gebruuk van d' okkaie[6], dat ek nèmentlik en boer mocht gèè spreke. Ik stieng op, trok en dikkere jas an, zette men oed op en gieng de wegt op. Dèèr zag ek a dadelijk en kooie[7] mee guus[8], die bezeg wère mee spelen. Den eenen was an 't ziengen, en ander sproeng, gliek et spreekwoord wè zeit: as en

(1) Kuir, wandeling.
(2) B è m e s e , najaar. Zie blz. 79, aant. 1.
(3) G o o r e , geworden.
(4) V e r g è è , vergaan. De slotconsonant treedt weer op, wanneer een hiatus moet vermeden worden.
(5) I v a l l e g , onaangenaam; vergel. blz. 89, aant. 1.
(6) O k k a i e (*Fr.* occasion), gelegenheid.
(7) K o o i e , troep.
(8) G u u s , kinderen.

puut[9] over de dulve[10], mèèr en derde gooide zen bolleket[11] en liep dien achteran. Een van ulder was bezeg d'aare te treiteren[12]; en dit is d'oorzèke da verscheie noe schreeuwe en jule. Ik zag der een, die zels probeert over de dulve te springen, en roep noe: Ui!

(9) P u u t , kikkert.
(10) D u l v e , sloot.
(11) B o l l e k e t , bal, stuiter.
(12) T r e i t e r e n , plagen.

wat doen julder dèèr? Pas op, oor! doe geen kwèèd, of ek za der de sampetter[(1)] is van spreke! Weie dat wè lète? Kwa[(2)]! speel as zulder[(3)]! Een van ulder antwoordde me: wilder doen geen kwèèd, mèèr zulder ebbe et gedèè! Een ander roept noe: ie beuzelt[(4)], wilder ebbe et nie gedèè! En wuuf zeide noe tegen de julende guus: o, da's niks! je moe zoo nie schreeuwe! Speel mêêr, o! da besan[(5)] nie! - Ik gieng noe verder en ontmoette en pèèr joengers, die op pad nèè de meulen wèren: de een aa en zak mee terve op en kruuwègen, de ander droeg mèr en bitje op zen rik[(6)]. Ik ontmoette ook en wuuf, die der familje bezocht aa en dus op der sondagsen was, met en faalje[(7)] om, die bealve andere kleeren ook der jak en beuk[(8)] bedekte. Ze zeije wel is van der, da' ze mee andere koenkelt[(9)], oewel dit nie wèèr is. Ik zag op eenegen afstand van me vandèèn en errebeier, dien ek wou spreken, wuifd' em, wèèrop ie nè me toekwam, en nè em gesproke te ebbe, gieng ieder zens weegs. Ik kwam den schilder tegen, die zen verfpuzze[(10)] droeg, en gieng mêe em mee nèèr et durp. Ze adde dèèr juust en vergèderienge in 't prochie-uus (of schepeskèmer) gaat. Bie et deurgèèn zie ek en antal errebeiers, die der werk afgedèèn aa, nèèr uus gèè. Ze adde der loon nog nie ontvange, mer zouwe dit eerstis mee 't einde van de weeke, en nèvenant[(11)] van den tied, die ze gewerkt è en het werk, da' ze gedèèn è, betèèld oore[(12)]. Omdat er, eenegen tied gelee, vee regen gevalle is, bin de wètergangen, sprienken[(13)] en dulven goed gevuld, en op leege plekken stèèt zelf wèter in de guilen[(14)], mèèr op nog leegere plekken stèèn der plassen in de weien. 'K was noe op 't of gekomme. Dèèr was ter een mee zen rive[(15)] bezig, 't 'of op te reen[(16)]. Ik gieng noe in de schuure; ze wère an 't dossen[(17)] van geeste[(18)] en gooid' et stroo over de puie[(19)] in den tas[(20)] of op het dilt[(21)]. Op 't stal zag ek ook en pèèrd mee en kacheltje[(22)]; ik aaid' et beestje. Ik goeng noe in den uze: de meid stoeng op der bloken[(23)] an de deure. De vrouwe vertelde me, da' ze nie vee beuter kèèrnde. Ik zag derek[(24)] den boer in zen krikstoel[(25)] bie et vier zitte. Et mocht wel itte, da 'k em 't uus vond, want da' gebeurt blange[(26)] nie altie. Dèèr ze net koffie

(1) S a m p e t t e r , champêtre, garde-champêtre, veldwachter.
(2) K w a , komaan.
(3) Z u l d e r , zijlieder, zijlieden, zij.
(4) B e u z e l t , bazelt, liegt.
(5) B e s a n , hindert; zie mishanden (blz. 124, aant. 9).
(6) R i k , rug.
(7) F a a l j e , falie, groote omslagdoek.
(8) B e u k , overhemdje, dat de boerinnen dragen.
(9) K o e n k e l t , konkelt; hier: in verboden betrekking staat.
(10) V e r f p u z z z e , verfputs, verfpot.
(11) N è v e n a n t , naar 't komt, valt; naar advenant.
(12) O o r e , worden.
(13) S p r i e n k , sprank, waterleiding.
(14) G u i l e n , geul, groeven, greppels.
(15) R i v e , hark.
(16) O p t e r e e n , op te reeden, op te redderen.
(17) D o s s e n , dorschen.
(18) G e e s t e , gerst.
(19) P u i e , schutsel, dat den dorschvloer van den tas scheidt.
(20) T a s , oorspronkelijk hoop; later de plaats, waar iets opgehoopt werd in de schuur.
(21) D i l t , zoldering.
(22) K a c h e l t j e , veulen.
(23) B l o k e n , holsblokken, houten muilen.
(24) D e r e k , direct.
(25) K r i k s t o e l , armstoel; in *Gron.* kraakstoel.
(26) B l a n g e , bijlange.

gedroenken aa, zette z' et overege, ook de broodlogge, in de spinde terug en ik besprak men zèken. Ik vrèègde den boer: Kuie en stik land, da 'k em beduudde, komme slechte[27]? En: weie 't morge doe? - Ik keerde noe terug, bezocht nog en moeie en vervolgde men weg.

W.K. Frederiks.

(27) S l e c h t e , eggen.

Aod 't g'ouwe toeië 't ao[1]. (Oostsouburg op Walcheren.)

Lein Willebōordse was 'n krōter[2] en 'ie weunde op 'n 'ofje nie' verre van den Veerschen straetwegt[3]. Vōor z'n gemak 'aod 'ie van den wegt af toet an z'n 'uus toe 'n wegelienk[4] mēe kalksieskeien[5] laete bestraete, mer omdat Jan en Aoleman van dat wegelienk mer nie' aoltied zou proffetêere, zòo aod 'ie er 'n 'ekken[6] vōor laete zette, dat op slot kon, en zelvers droeg 'ie aoltied de sleuter d'r van in z'n borre[7].

Z'n 'uus was nie' gròot en zulder[8], die nie' lieë[9] koste[10], dat de zunne bie 'im zòo goed in 't waeter schēen, zeie: ''t Is 'n 'uus van zeven plevuzen[11] mēe 'n bleikje[12] achteran.'

Mer Lein steurde[13] z'n eige d'r nie' an en goeng[14] z'n gooi[15]. - Noe, 't goeng 'm goed en d'r was geên sterveliенk, die dat beter wist as z'n wuuf. Zie droeg de sleuters van 't kammenet[16] en de bero[17]; want mēe geldzaeken bemoeide Lein z'n eige nie'. 'T geld, dat 'ie van de aerpels[18] en de juun[19] maakte, dat 'ieuw[20] 'ie zellevers; aol 't andere gaf 'ie z'n wuuf.

(1) Aod 't g'ouwe toeië 't ao, hadt het gehouden toen gij het hadt.
(2) K r ō t e r , groenboer, die ook melkvee houdt. Waarschijnlijk van kroot, suikerwortel; vergel. 't *Gron.* moesker. De *ō* klinkt als de *oo* in school en de *ó* als de *oa* in het *Engelsche* broad. De eerste beantwoordt aan de zachtheldere, de tweede aan de scherpheldere *oo*. De *ae* klinkt klinkt als *è* in père; de *ē* als *ee* in veel, de *ê* als *ee* in meer.
(3) S t r a e t w e g t . Parogische *t* als in plach-t enz.
(4) W e g e l i e n k , wegje. Bij Kiliaen ook w e g e l . In Vlaanderen en Zeeland bovendien w e g e l i n g , w e g e l i n g s k e , w e g e l t j e . Vergelijk de verkleinwoorden in 't Ags.
(5) K a l k s i e s k e i e n , groote straatkeien; vergelijk blz. 3, aant. 8.
(6) 'E k k e n , hek.
(7) B o r r e , beurs.
(8) Z u l d e r , zij.
(9) L i e ë , lijden, dulden, verdragen.
(10) K o s t e , konden.
(11) P l e v u z e n , vloertegels.
(12) B l e i k j e , bleekveldje.
(13) S t e u r d e , stoorde.
(14) G o e n g . Goeng en gieng worden willekeurig voor ging gebruikt.
(15) G o o i , gang.
(16) K a m m e n e t , kabinet.
(17) B e r o , bureau.
(18) A e r p e l s , aardappelen. In de omstreken van Arnemuiden en op Zuid-Beveland zegt men petaoters. *Eng.* potatoes.
(19) J u u n , uien.
(20) I e u w , hield.

Asse[21] van de mart tuus[22] kwaeme, dan zoudie[23] nooit nie' is[24] vraege: ‘Tannetje, wat 'ei-je[25] vōor de spenaoië[26] en rammelasse[27] gemaekt, en vōor 'oevēe verkocht je 't wietje[28] frenzen[29] en de griete[30] mēe jenievers[31], beiërs[32] en keêzen[33]?’

Bel, gostermanne[34], neê! 'Ie wist dat Tannetje zunig en nouwe[35] was, en 't nie' over de balken zou gooie, en daerom rōokte 'ie z'n puupje[36], zaoide z'n groenten en paste op z'n guus[37] datteze nie' achter d' 'aege liepe[38].

(21) Asse, als ze.
(22) Tuus, te huis.
(23) Zoudie, zoude hij.
(24) Is, eens.
(25) 'Ei-je, hebt gij.
(26) Spenaoië, spinazie.
(27) Rammelasse, rammenas.
(28) Wietje, klein plat mandje van wieden, wijden, weden of wilgen takken.
(29) Frenzen, aardbeien. Elders ook freezen; 't *Fr.* fraises, aardbezien en afhangende nestels; *Ned.* franje.
(30) Griete, groote, langwerpig ronde, diepe mand.
(31) Jenievers, aalbessen.
(32) Beiërs, kruisbessen.
(33) Keezen, kersen.
(34) Gostermanne, stopwoord; verbastering van Godsman.
(35) Nouwe, nauw; synoniem met het vorige. Vergel. de uitdr.: het ruim hebben.
(36) Puupje, pijp, vijf, blijven, wijf en een paar andere woorden met *ij* nemen de *uu* aan.
(37) Guus, kinderen.
(38) Achter d' aege liepe, stil uit school bleven. Verg. de *Mnl.* uitdrukking: achter lande, velde, straten, bosschen ende hagen.

Ten langen lesten wier 'ie zellevers diaoken; mer dat zou noe juustement[1] 't begin weze van z'n ongeluk.

Lein Willebōordse aod 'n buurman, wiens 'ofje mer deur 'n dulve[2] van 't ziene[3] af lei[4], en die buurman 'eêtte Jille Franse. Groôter kniezebieter[5] as die Jille was-t-er nie. 'T goeng 'm ok nie' vōor d'n wind; want aoles zag er ievallig[6] en verdisteleweerd[7] uut. 'N eêlen dag kost 'ie over 't gelint[8] bie de winterkeête[9] leië kieke, net as 'n puut[10], die mēe z'n kop boven 't ruit[11] op 'n vliege leit te loeren. En of 't gos[12] en ander vuulte[13] z'n groente *mol in 't peper-'ol*[14] liet spele, dat kon 'm niks niemendalle verschille; want zoô lank as z'n buurmans karretje zoô op 'n zandwegt liep, 'aod 'ie toch geen leut[15] in z'n leven. - En, diaoken oôre[16], 'ie 'aod 'r 'n stikje van z'n pienke[17] vōor gegee[18] asse 't im gemaekt aode. 'Ie 'aod 'r a' zoô lank op gevlast en 't was nog telkens bekaoid[19] uutgekomme. - En noe was z'n buurman 't g'oôre[20]!

Mer, stil is, zoud 'ie er noe is niks an doe' kunne?

Wacht, daer schiet 'm wat te binnen! Jae, jae, Jille Franse is goed van ontouwen[21]!

Toen Lein Willebōordse nog joenge joengen[22] was, toen 'aod 'ie 'n eêl schuin leventje geleid.

As ie 'm aweêr is bie ‘Schele Maoie’ in ‘'t Vergulde Oepeltje’ an de leutertaefel[23] kost kriege, dan!....

'T is 'n weekje laeter.

Lein komt mēe d' ouwe[24] op z'n schouwers de wegt af. 'Ie 'ao z'n aerpels weze wieë[25], en net bie ‘'t Vergulde Oepeltje’ komt 'ie Jille tegen.

(1) J u u s t e m e n t , juist.
(2) D u l v e , sloot.
(3) Z i e n e , zijne.
(4) L e i , lag.
(5) K n i e z e b i e t e r , ijzegrim.
(6) I e v a l l i g , armoedig.
(7) V e r d i s t e l e w e e r d , slecht onderhouden. Verbasterd van 't *Fr.* dé(s)truire.
(8) G e l i n t , rasterwerk, omtuining van latwerk; bij Kiliaen ghelente, *Hd.* Geländer.
(9) W i n t e r k e ê t e , kelder onder een aarden wal.
(10) P u u t , kikvorsch.
(11) R u i t , kroos.
(12) G o s , gras.
(13) V u u l t e , onkruid; letterlijk vuiligheid.
(14) M o l i n 't p e p e r -'o l , wegkruipertje spelen. Peper-'ol = peperhol. Vergel. 't *Gron.* piepergaatje en 't *Eng.* peep-hole.
(15) L e u t , pleizier.
(16) O ô r e , worden.
(17) P i e n k , pink.
(18) G e g e e , gegeven.
(19) B e k a o i d , verkeerd.
(20) G'o ô r e , geworden.
(21) O n t o u w e n , geheugen.
(22) J o e n g e j o e n g e n , jonkman.
(23) L e u t e r t a e f e l . Een soort van tafel met hellend vlak, waarin ijzeren pennen zijn. Men stoot met een stok een bal door een gleuf en tusschen de ijzeren pennen door rolt de bal in een bakje met een getal gemerkt. Het spel heet l e u t e r e n , doch komt geheel in onbruik.
(24) O n w e , houwe, houweel waarmede men onkruid wiedt.
(25) W i e ë , wieden.

Jille schiet op 'm an as 'n Vlaemse gaoie[26] op 'n mosse[27], geeft 'm de 'and en zeit: ''Oòr is, buurman, ik eb ik[28] je nog nie gefiliciteerd mēe je diaokenschap! Geluk er mēe 'oòr, en dat 't toet zegen van de gemeênte mag weze!'

'Dank je wel, buurman! 'K 'ōop ik dat je d'r nog lank getuge[29] van mag weze!' zeit Lein en wil verder gae.

Noe was 't mēe Jille Franse afgesproke werk en net as Lein weg wou gae, kwam 'Schele Maoie' over de onderdeure kieke en riep: 'Bel, ei je

(26) G a o i e , meerkol, roofvogel.
(27) M o s s e , musch.
(28) I k e b i k = ik heb; jie eit = gij hebt; ie eit = hij heeft; wilder, julder, zulder 'e' = wij hebben, gij hebt, zij hebben. Die *e* klinkt kort.
(29) G e t u g e , getuige.

van je leven! Daer bin de tweê van de leutertaefel aweêr bie mekaore. Moete je nie' is 'n potje[(1)]?'

An de leutertaefel 'ao Lein vroeger 'eêle daegen gestae; 'ie was-t-er meêr as gek op, en toen 'Schele Maoie' dat zoô zei, mēe 'n gezicht zoô valsch as 'n katte, begoste Leins oôgen vier[(2)] te schieten. Deur 't opgeschōve raem zag 'ie de leutertaefel stae, mer die tweê valsche bakkessen[(3)] van Jille en Maoie zag 'ie nie.

'Noe?' zeî Jille, 'eên potje?'

Jae, noe was 't toch of er wat was, dat Lein dēe begriepe, dat 'ie verkeêrd zou doe! Mer.....eên potje, wat zou dat noe gēe? En 't begost toch net te regenen. -

'Noe jae dan, eên potje!' riep 'ie en.....'ie 'ao de onderdeure al open.

Lein spēelde ongelukkig; 'ie verlōor.

'Kom, noe jie d'r eên winne,' riep Jille en stoôtte a' vast[(4)], want 'ie 'ao de vōorstoôt.

Lein gaf toe en....'ie verlōor aweèr.

'Nog is eensjes!' schreeuwde Jille, en de bolket[(5)] vlōog a' rammelend deur de schuve[(6)] en kwam tikke-tikke van 't eêne spiekertje op 't aore in 't kotje[(7)] mēe de negene[(8)].

Eên, tweê, drie, vier, vuuf stoôten! 'T was of de duvel d'r mēe spēelde: Lein verlōor aweêr.

'Nog is,' riep 'ie. 'Ik wil ik er toch eên winne! Gēef mien[(9)] de vōorstoôt!'

'Die ka-je[(10)] kriege,' zeî Jille en....

Zeven potjes achter mekaore wiere door Lein verlōre.

Noe wilde 'ie nie meêr.

'Zumme[(11)] dat merrege[(12)] nog is overdoe?' vroeg Jille.

'Merrege moet 'k bevestigd oôre,' zeî Lein.

'Mer dat gebeurt toch 's oggens[(13)], is 't nie?' vroeg 'Schele Maoie.'

'Noe jae, mer me moete dat 's oggens nie doe! Me kunne dat 's agtemiddugs[(14)] doe!' riep Jille.

''s Agtemiddugs? Jae, mer dat kan toch nie! 's Oggens in de kerke bevestigd en dan daodelik an de leutertaefel....'

'Bel noe, wat is dat? 'Ier komt 's zondags-agtemiddugs toch geên mensch, en ik zal ik je nie verklappe,' zeî Jille aweêr.

En zoô goeng 't over en weêr. Jille dēe z'n best en 'Schele Maoie' dēe ok d'r best.

En onderwiele ze zoô stoenge te dillebereêren[(15)], aelde Lein z'n borre vōor den dag om de zeven verlōre potjes te betaelen. Mer 'oe 'ie zocht, noe in dit, dan in dat 'oekje, 'ie vond nie meêr as vuuf groôte[(16)] en de sleuter van 't ekken van 't wegelienk.

(1) P o t j e , spelletje.
(2) V i e r , vuur.
(3) B a k k e s s e n , bakhuizen.
(4) A' v a s t , al vast.
(5) B o l k e t , stuiter,
(6) S c h u u f , lade of gleuf.
(7) K o t j e , hokje.
(8) N e g e n e , negen.
(9) M i e n , mij.
(10) K a -j e , kunt gij; de vocaal van 't enkelvoud in 't meervoud.
(11) Z u m m e , zullen we.
(12) M e r r e g e , morgen.
(13) 's O g g e n s , 's morgens.
(14) 's A g t e m i d d u g s , des namiddags.
(15) D i l l e b e r e ê r e n , praten.
(16) G r o ô t e , twee en een halve cent.

'Jae, Maoie,' zeidie, 'ik wist ik nie, dat ik vandaege nog leutere zouw en noe e' 'k[1] geên geld bie me.'

'O, dat 's niks niemendalle, ik zal ik je 't we' vōorschiete,' zei Jille.

'Julder liekene[2] we' simpel,' riep Maoie, 'dienk je dat ik m'n ouwe klanten nie burge[3] wil! Gaet gerust je gooi, 'oôr! Ik wou ik dat 'k 'onderd zeeuwen[4] van je e'[5] mocht[6]! Mer eên dienk kan ik me toch bie m'n ziele nie begriepen, Lein!'

'En dat is?' vroeg Lein.

'We', dat je nooit geen geld bie je draegt! Wēet-je wat ik g'oôrd e'? Me'[7] ze kunne 't beuzele[8] ok!'

'Neê, wat dan?'

'Ze zeië dat jie aol je geld an je wuuf gēeft!'

'Neê, dat 's nie waer. 't Geld van de aerpels en van de juun 'ouw ik[9] vōor m'n eige!'

'Zoô, dat valt me mēe,' riep Jille, 'mer waer bluuf jie mēe aol dat geld?'

'Neê, d'r komme zeker nooit geên rekeniengen, é? M'n gereê-schap moet ok nie onderouwe oôre, é?'

'Ah, noe mer dan zei ik, dat jie zot bint! Ik geê ik an m'n wuuf net zoovēe' as zie noôdig 'eit. Ik zei ik mer, dat 'oôrt zoô. De veint[10] is de baos,' zei Jille en 'ie sloeg mēe z'n vuust op de toôg[11], dat de glasjes rammelde.

As je noe an 'Schele Maoie' gevraegd ao, of ze ok meênde dat de veint 'eêlemaele baos is, dan wēet ik zoô precies nie, of ze dat we' gezeid zou e'; mer noe zei ze: 'Dat zei ik ok. En 't staet in d'n bibel ok, wēet-je!'

En zoô goeng dat praotje vort, mer toen Lein naer 'uus gieng, docht ie aol mer an dat, watte Jille en Maoie gezeid aode. Toen ie tuus kwam keek z'n wuuf 'eel zunig, mer ze zei niks. Ze was 'n verstandig vrommes[12].

Daer kwaeme de guus uut schōle.

'Vaoder, moeder,' schreeuwde ze, ''n bēletje, 'n bēletje[13]!'

Lein pakte ze zoô is an en....neê mer, de duvel spēelde 'r waerachtaegers[14] mēe. Pier ao 'n bēletje van 'Jan de Wasscher' en Klaois aod 'r eên van 'Lammen Goedzak.'

Dat bolde 'm niks en toen ze g'eten 'aode stoeng 'ie op, gieng naer buten en bromde: 'Ze e' geliek, jae, dat e' ze! En wēet je wat, ik verdom 't! Zie-je?'

'Wat verdom je, Lein?' vroeg z'n wuuf, die bie 'm gekomme was zonder dat 'ie 't g'oôrd ao.

Lein verschrok, mer noe 'ie *ao* gezeid 'ao, wou 'ie ok *beê* zeie.

'Dat jie de sleuters van 't kammenet en de bero draegt! Die moet ik

(1) E'k, heb ik. Die *e*' klinkt volkomen als de *e* in h e b , en zoo is het ook met de *e* in w e ', dat in plaats van w e l komt.
(2) J u l d e r l i e k e n e , gij gelijkt.
(3) B u r g e , borgen.
(4) Z e e u w e n , Zeeuwsche rijksdaalders ter waarde van ƒ 2.60.
(5) J e e' = u hebben.
(6) M o c h t , moest. De Zeeuwen verwarren altijd m o e t e n met m o g e n . Voor ons m o c h t zeggen ze evenwel dikwijls m e u g d e .
(7) M e ', maar.
(8) B e u z e l e , liegen. In plaats van b e u z e l e hoort men ook vaak l e u g e n e .
(9) 'O u w i k , houd ik.
(10) V e i n t , man. Veint staat tegenover wuuf.
(11) T o o g , toonbank.
(12) V r o m m e s , vrouwmensch.
(13) B ē l e t j e , lett. een beeldje. Een prent van een cent. In Vlissingen heet ze een b e z a n d e t j e .
(14) W a e r a c h t a e g e r s , waarachtig.

e'!' zeidie en onderwiele trapte 'ie 'n slekke[1] doôd! Net of die 't elpen kost.

'Wien 'eit me de sleuters gegē, Lein?' vroeg ze.

Jae, zie je, daer stoeng 'ie noe. Dat 'aod 'ie zellevers, eëlemaele uut z'n eige gedae.

Lein wist nie wat 'ie zeië mocht en....trap, trap, trap....dat waere weêr drie slekken doôd. 't Was goed dat 't geregend 'ao, d'r waere d'r 'n 'eêle boel.

'Ze e' 't gedae, gloôk[2]?' zei Tanne.

Lein zeî nog niks en Tanne wou weggae. 't Julen[3] stoeng 'er[4] naeder as 't lachen.

Toen kreeg Lein compassie[5] mēe d'r en daerom zeidie: ''Oôr is Tanne, 'ou jie de sleuter van 't kammenet me' en geef mien die van de bero, dan e' me[6] aolebei wat.'

Tanne zeî niks, mer ze 'aelde de sleuter uut 'r[7] zak en gaf 'm over.

Noe 'ao Lein z'n zin, noe kon 'ie....

Neê, geld zou 'ie nie vermosse[8], dat zou 'ie nie. T' zou net zoô goed gae as vroeger; 'ie kon toch ok we' rekene! 'Ie was toch ok deur[9] geen uul uutgebroed[10], wēet je!

En toch, kiek, 't was net of die sleuter in z'n zak gloeiend wier. 'Ie dēed 'm zeêre[11].

Zou 'ie 'm vromgēe[12]?

Vromgēe? Wat zouwe ze lache, die Jille en die 'Schele Maoie.'

Daer bukte 'ie z'n eige om 'n spieker op te raepen.

'Aië[13]!' riep 'ie. De sleuter zat schuins overdwars in z'n zak.

Zoô wier 't aevund en toen de klokke negen uren geslōgen ao, goenge ze naer bed.

't Was aoles stil in z'n werk gegae. Vroeger 'aode Lein en Tanne aotied nog is wat te zeiën; mer noe niks.

'Nacht, Tanne,' zeî Lein.

'Nacht, Lein,' zeî Tanne.

Toen wier aoles stil, o, zoô aokelig stil!

Lein 'aod a' 'n uurtje wakker gelege, toen 'ie wat 'oôrde.

'Slaep je nog nie, Tanne?' vroeg 'ie.

'Neê, mer noe 'ao 'k net gae doe,' zei ze.

Ze beuzelde; want ze juulde, en omdat Lein 't niet 'oôre zou, 'ao ze d'r vienger in d'r mond gestoke. Me' daer net 'ao ze gesnikt en dat 'ao Lein g'oòrd.

De klokke 'ao al eên, tweê en drie geslōge en nog lei Lein wakker; me' ten langen leste viel 'ie toch in slaep.

En daer begon 't eêst mooi te oôren. 'Ie droômde.

'Ie was in de kerke en stoeng in d'n tuun[14]. De domenie stoeng op de

(1) S l e k k e , slak.
(2) Z e e' 't g e d a e , g l o ô k , ze (de slakken nl.) hebben het gedaan, geloof ik.
(3) J u l e n , huilen.
(4) 'E r , haar.
(5) C o m p a s s i e , medelijden.
(6) E' m e , hebben we.
(7) 'R, haar.
(8) V e r m o s s e , vermorsen, verkwisten.
(9) D e u r , door.
(10) 'I e w a s t o c h o k d e u r g e e n u u l u u t g e b r o e d . Zeer platte uitdrukking voor: Hij was nu toch niet van zulk eene lage afkomst.
(11) Z e ê r e , pijn.
(12) V r o m g ē e , weerom-, teruggeven.
(13) A i ë , uitroep van pijn.
(14) T u u n , de ruimte voor den preekstoel.

preekstoel en 'ao 'n leuterstok in z'n 'and. Jille probeerde 'r uut z'n bank 'n sleuter op te gooien. De domenie stak de stok uut, mer 't was mis; de sleuter viel vōor de voeten van Lein, die 'm opraepte en....'t was de sleuter van z'n bero. - ‘Schele Maoie’ liep mēe 't erreme zakje en aol de menschen gooide 'r sleuters in. - En onderwiele 'ie daer stoeng om bevestigd te 'oôren, riep de stokman[1]: ‘De duvel! ‘De duvel!’ Lein keek op en....brr, in plekke[2] van den domenie stoeng er eên mēe ōrens op z'n oôd[3] op de preekstoel. Aol de menschen liepe de kerke uut en schreeuwde. Jille en ‘Schele Maoie’ liepe ok weg, mer die lachte. - Lein kon nie wegloôpe. Daer kwam de duvel van de preekstoel mēe de leuterstok in de eêne klauwe en de sleuter van de bero in de aore.

Wat 'aod 'ie 't benouwd!

De duvel gooide 'm op de grond, goeng op z'n lief zitte en wilde 'm mēe de leuterstok doôdsteke.

‘Lein, Lein,’ riep Tanne, ‘Lein, Lein, 'oor wakker! Wat schilt er an?’

Lein wier wakker, zuchtte is even en zeî toen: ‘Ik droômde ik 'n bitje[4].’

Toen 'ie 's oggens opstoeng, was 't net of 'ie droenkig[5] was, 'ie zwiengelde[6] overaol tegen an.

Om negen uren rēë[7] ze naer de kerke, - Lein wier bevestigd en....neê, d'r was geên spraeke van 'n leuterstok, 'n sleuter of 'n duvel, Jille en ‘Schele Maoie’ waere nie is[8] in kerke, en toch....'ie zweêtte d'r van.

En 's middugs?

's Middugs liet 'e 't ‘Vergulde 'Oepeltje’ loôpe en gieng vōor 't eêste mēe 't erremezakje rond.

Wat was die Jille boôs! Mer 'ie zou 'm toch we' kriege. Was 't vandaege nie, dan merrege.

En jae, ‘merrege’ krēeg ie 'm ok.

Lein goeng tegen d'n aevund naer 't ‘Vergulde Oepeltje,’ betaelde z'n schuld en....

‘A, daer 'ei-je de man!’ riep Jille. ‘Gistere durfde ie nie!’

‘Dat zei jie!’ gaf Lein ten antwōord.

‘Noe, noe, geên ruzie in m'n uus,’ zeî Maoie, ‘doen julder liever 'n potje!’

‘Jie 'eit de vōorstoôt,’ riep Jille en 'ao al 'n leuterstok in z'n 'anden.

Lein draoide, keêrde en kēek al, mer....

‘Noe dan, me' nie meêr as tweê potjes, 'oor!’ riep 'ie.

'Ie was gelukkiger as 's zaeterdags; 'ie won ze aolebei.

Aoles was in 't redelikke afgeloôpe; twee potjes gespeēld en eên glasje bier gedroenke.

‘Zie je d'r noe kwaed in?’ vroeg Jille toen ze saemen naer 'uus gienge.

‘Bel neên 'k, zoô besant[9] 't niks!’ zeî Lein.

‘Noe, dan mochte me dat is meêr doe,’ meênde Jille, en Lein, die z'n

(1) S t o k m a n , zoogenaamde hondenslager of portier.
(2) I n p l e k k e , op de plaats.
(3) O ô d , hoofd.
(4) 'n B i t j e , een beetje.
(5) D r o e n k i g , dronken.
(6) Z w i e n g e l d e , slingerde.
(7) R ē ë , reden.
(8) I s , eens.
(9) B e s a n n e n = mes'annen, meshanden, mishanden, niet handen of passen, op aankomen.

eige mer zocht te paoien[1] meê te dienken: 'Ik drienk ik geên jannever en ik vloek ik er nie bie,' zeî: 'We' jae, dat konne me ok we'!' -

Drie wēken laeter ao 'Schele Maoie' 'n leutergilde in d'r 'erreberge. 'T gilde bestoeng uut vuuftien leden. Lein was prizzedent en Jille sikkretaoris. - Tweê mel in de wēke kwaeme ze bie mekaore en d'r wier niks aors gedroenke as bier, en die vloekte 'ao boete.

Mer dat glōofde de domenie, die d'r achter kwam, nie en 'ie gaf Lein 'n vermaenienge[2].

En Tanne gloôfde 't ok al nie en d'r viele wōorden[3].

In 't eêste steurde Lein er z'n eige an, mer op 't lest gaf 'ie om d'n domenie net zoovēe as om z'n wuuf, dat wil zeië: 'ie gaf om geên van de tweê wat.

De domenie maekte 'm diaoken af; mer Tanne kon 'm geên man afmaeke; die was an 't touwtje vast.

Noe, ronduut gezeid, dat kon Lein niks niemendalle verschille. Toen 'ie prizzedent van 't gilde wier, 'aod 'ie gezeid: 'Niks as bier drienke, en die vloekt betaelt boete!' Dat 'aode ze belōofd, en de prizzedent 'ao wōord gouwe[4]. 'Ie was er wat groôtsch mēe.

Mer 't bier drienke en 't nie vloeke dede 't 'ier nie. Wat 't wel dēe was: ze leuterde om geld en....de prizzedent was 'eêl ongelukkig. 'Ie kwam a' nîe meèr toe mēe 't geld van de aerpels en de juun. En van tweê mel in de wēke wîer 't 's winters aole aevunden, jae, wel is overdag.

'T wier vōorjaer! Lein docht meêr an de leutertaefel as an z'n groente. D'r wier nie gezaoid, d'r wier nie gewied, - 'eél 't boeltje liep in 't 'onderd, en, eêr 't Sint Jan was, mocht 't 'of[5] vōor schuld verkocht oore.

't Leutergilde verlîep en....Jille wier ineêns vroom en goeng soms driemel op 'n zondag naer de kerke, en toen Lein z'n boeltje verkocht wier, was Jille de koôper.

Noe kost Lein errebeier[6] oôre; mer 'oe wier 'ie dat?

Neê, wēet je wat, 'ie zou 't 'ofje van Jille pachte, - jae, dat zou 'ie!

'Oôr is, buurman,' zei Jille, toen Lein er ōver begost en 'm vroeg of 'ie 'm dan ok nie 'n paer 'onderd gulden burge wou, om in z'n gereêschap te kommen, - 'oôr is, buurman, me-n-e'[7] verkeerd gedae en jie eit 'r je straffe vōor gekrege. 'Aod ik me nie bekeêrd, wie wēet wat ik zou weze. - Mer geld leêne, neê, dat doen îk nie, en m'n 'ofje an joe[8] verpachte; dat doen ik ok nie!'

Toen begost Lein boôs te oôren en verwēet Jille, dat 'ie de schuld van z'n ongeluk was; me' Jille blēef bedaerd en zeî alleên: 'Wēet je wat, buurman, jie moet joe[9] zaeken wete en îk de miene....'

'Dat wēet ik we',' zeî Lein, 'mer noe bin 'k erm. Van aoles wat 'k van m'n vrouwe's vaoder ge-orven[10] e', e'k niks meêr over!'

'Bel,' zeî toen Jille, 'aod 't g'ouwe toeië 't ao!' en toen ie dat gezeid ao, goeng Jille weg en liet den ermen Lein stae.

(1) P a o i e n , paaien.
(2) V e r m a e n i e n g e , vermaning.
(3) D'r v i e l e w o o r d e n , er kwam onmin en ruzie.
(4) G o u w e , gehouden.
(5) 'O f , huis en hof.
(6) E r r e b e i e r , arbeider.
(7) M e -n-e', wij hebben.
(8) J o e , jou, u.
(9) J o e , uw.
(10) G e -o r v e n , geërfd.

'Aod 't g'ouwe toeië 't ao, vrôme smeerlap,' bromde Lein en gieng naer uus.
'Aod 't g'ouwe toeië 't ao,' zeî 'Schele Maoie' 's nachts in z'n droôm.
'Aod 't g'ouwe toeië 't ao,' dat riepe ze aolemaele tegen 'm, asse 'm mer ankēke.
't Was om d'r gek van te oôren.

't Is vier jaer laeter. De bekeêrde Jille Franse gaet noe mēe 't erremezakje rond en 'Schele Maoie' nēemt 'n stoel van den koster en zit onder de preekstoel. Op de trotbanken(1) zitte de guus van Lein Willebōordse en Tanne zelf komt nooit in kerke. Ze zien d'r aolemaele as schooiers(2) uut.

En Lein?

Gaet is mēe naer 't gekken-uus te D. - Kiek, wie zit daer op die bank? 'T is 'n man, die telkens net doet, asof ie mēe 'n stok stoôte wil.

Daer komt 'n oppaster naer 'm toe en zeit: 'Bedaerd 'oor, Lein!'

'Ik bin ik Jille Franse,' zeit de gek, en z'n maegere 'anden op de schouwers van den oppaster leiënde(3) zeit ie: 'Jae, Lein, joengen, 't is je eige schuld, zie je. Ik kan ik 't nie 'elpe en 'Schele Maoie' ok al nie. Weet-je wat: 'Aod 't g'ouwe toeië 't ao! Hi, hi, hi!'

En de man, die dat zeî, is Lein Willeboordse, de man, die vroeger 'n goed gedoe(4) ao, diaoken wier, mer....duveltjes vond, die 'm erm maekte en in 't gekken-uus brochte.

P. Louwerse.

'En ouwejaersaevend. (Walcheren.)

't Was ouwejaersavend. Buten was 't koud, fenienig(5) koud; wan 't vroos dat 'et klapte. De wind snee j' as 'en mes in je wezen(6), as je maer evetjes j'n oôt om 't 'oekje van de deure stak. As 'en wit laeken lee de sneeuw over 't land, en de boomen zaegen der uut as of ze gewit waeren, en as der es 'en windje deur ulder naekte takken blaesde, was 't net of ze stoengen te bibberen van de kouwe. De maene keek mit 'er 'elder wezen nae de laegte en lie' de sneeuw gliensteren en blienken asof 't 'en spiegel was. D'r schiensel viel ook op 't 'uusje van Kees Franken, dat an den straetweg lee, 'en endje buten Duunland. 't Was dae binnen lekkerder dan buten, en prettig dat 'et er uutzag! Dae zurgde Grietje wê vor. 't Kammenet bloenk, asof 't er alleenig stoeng om j'er in te spiegelen en de vloer zag er zoo kelf(7) uut, asof j'er van moch(8) eten en nie op loopen.

(1) T r o t b a n k e n , armenbanken.
(2) S c h o o i e r s , bedelaars.
(3) L e i ë n d e , leggende.
(4) G e d o e , zaak.
(5) F e n i e n i g , venijnig (lett. vergiftig), scherp.
(6) W e z e n , gezicht.
(7) K e l f , schoon (*Eng.* callow, *Lat.* calvus, kaal). 'De guus afkelven,' de kinder verschoonen.
(8) M o c h ', moest.

Aolles zag der even an-kant[1] uut - en toch aod Grietje twee kinders en geen ees[2] 'en meid. Jae ze was wâ bie de pienken[3], dâ Grietje, en Kees moch' wê groo'sch op 'eur ziên.

An den 'aerd lee der 'en lekker viertje van turf en takkebossen, en vlak der bie mî z'n kousen op de werme vierplaete zat Kees mî klein Betje, z'n joengste kind, op z'n knieën. En over 'em, an d' aoren[4] kant van de taefel, waerop 't blienkende koperen lampje stoeng te branden, zat Grietje mit 'er naoiwerk. Ze zat te pikken van geweld, mae z'ao toch tie's[5] genog om zoo noe en dan es op te kieken en 'en woordje te zeien tegen Kees of es te lachen tegen klein Betje of tegen Piet, die op den grond speelde mit 'en rood paerd mit dubbeltjes der op geschilderd en 'en pluumpj' op z'n kop. 't Perretje trok 'en klein groen waegentje, en Piet trok 'et perretj' an 'en touwtje, en 't joenk aod 'en pelzier van belang. I ree maer aol deur van Duunland nae stad en van stad nae Duunland; in tien tellens was i 'een-en-de-weêre[6] en dan vroog i z'n moeder, waer i noe nae toe moch', en dan goeng 't â weêr van voren of an.

Mae Piet was d' eenigste nie, die schik ao. Op vaoders knie zat klein Betje te kraoien van de leute, en ze sloog mit 'er 'andjes en mit 'er voetjes om 'eur[7] 'een, dà Kees werk aod, om 'er vast t' 'ouwen. Maer Kees lachte nog veel 'arder as 'et kleine molletje, dat i lie' dansen en spriengen op z'n knie, tot Grietje tegen 'em moch' zeiën: ‘Kees, Kees, wees toch vorzichtig, dâ je ze nie lae' vaollen!’ Mae dae zou Kees wè vor zurgen, zonder dâ z'n vrouwe-n-'et 'em zee.

't Zag er daer aolles prettig uut op dien laesten aevend van 't jaer; - 't was der 'en boel beter dan dae buten in de kouwe.

‘Kiek es, Griete, daer ei' ze me werempel m'n 'oed vâ m'n 'oot g'aeld! Bel, aen 'k[8] vâ m'n leven, wat 'en kracht ei' zoo'n joenk!’ En Kees lachte, dat 'em de traenen over z'n kaeken liepen, en Betje kraoide nog ees zoo 'ard en lie' den 'oed op den vloer vaollen. Grietje lie' d'r naelde 'en stuitje[9] rusten en 'n zaelige uutdrukkienge lee er op 'er wezen, toen ze die twee dae zoo saemen zag spelen. Ze docht an de twee laeste ouwejaersaevenden; toen zat ze alleenig mit 'er ouwste kind en z' ao nie veel aors gedaen as gejuuld....nee, dae wou ze noe nie an dienken; wan aolles was noe ommers goed, en gerust goeng ze 't nieuwe jaer in. Piet was ok stille bluven stae, alverwege stad en Duunland, toen i z'n vaoder zoo 'oorde lachen. De joengen wou, dâ z' om 'um ok es zouën lachen - in 'en wip aod i den 'oed opgezet, die 'em tot over z'n oogen zakte en â schreeuwende: ‘Ikke bin vaoder, ikke bin vaoder!’ liep i overâ tegen an. 't Was 'en leven as 'en oordeel.

‘Bel, joe weêrgaoischen-aop!’ riep Kees â lachende. ‘Wi je m'n 'oed wel es werom geên? Zoo, dâ 's en braeve joengen. Wâ vor dag is 't noe mergen, Piet?’

(1) A n -k a n t , opgeredderd, zindelijk; ook wel k a n t .
(2) E e s , eens; blijkens 't voorafgaande g e e n subst. opgevat.
(3) B i e d e p i e n k e n , bij de hand.
(4) A o r e n , anderen.
(5) T i e s , bij tijds.
(6) 'E e n -e n -d e -w e ê r , heen en weer (terug).
(7) 'E u r , zich.
(8) B e l a e n 'k, wel, heb ik.
(9) S t u i t j e , zetje, oogenblikje.

‘Nieuwejaer, en dan krieg 'k 'en krentenbroo's botteram van moeder!’

‘Bel zeker, waerom nie! 'k Gloof der niks van, 'oor!’

‘Jaeme, jaeme; moeder ei' me 't zelvers gezeid, eh moeder?’

‘Je zal 'em aen, 'oor!’ zee Grietje. ‘Mae noe moe' je bedeen[1] zoet nae je kotje[2] gaen.’

‘Kom,’ zee Kees, ‘lae' den joengen nog wat spelen, 't is maer ees ouwejaer in 't jaer. Allo Piet, lang[3] es 'en turf, dan zû me 't vier nog es oppokeren.’ En Piet langde 'en grooten turf uut den bak, lee 'em in 't waegentje, ree er 'n paer keer de kaemer â ziengende meê rond en broch' 'em eindelienge bie z'n vaoder, die 'm in 't vier lee.

‘Zie je noe wê, Kees, dat 'et 'ier 'en boel beter is as dae gunter?’ vroog Grietje, en ze keek Kees daebie zoovee' vrindelijk an, dat i wel 'en stik steen ao motten ziên[4] om 'eur geen g'liek te geên, en dâ was Kees toch nie.

‘Noe ja, vrouwe,’ zee i, toen i er 'en stuitj' 'aod angekeken. ‘Eigelijk gezeid, bin 'k 'en boel liever bie julder. Maer somtement bin 'k zoo raor, dan is 't net of 'k niks over m'n eigen te zeien ae en 'en aor net mî me kan doe wat i wilt. Mae 'k belove j' 'oor Griete, 't zâ nie meer gebeu....Der wor' geklopt, g'lô'k! Wâ kan dat nog ziên!’

‘Bluuf jie mae zitten, 'k zal ik wel es gaen kieken,’ en Grietje goeng de kaemer uut en lie' de deure-n-anstaen om te kunnen zien. 'En kouwe wind kwam nae binnen en 'en 'eersche[5] stemme vroog:

‘Is Kees thuus, vrouw Franken?’

Toen Kees die stemme-n-'oorde, zette-n-i klein Betje gauw in de taefelstoel, mit 'en gezicht as of i niks op z'n gemak was. Betje begon 'ardop te schreeuwen, omdat er geen mensch z'n eigen noe mit 'eur bemoeide en Piet lie' z'n paerd mit de dubbeltjes t' midden in de kaemer staen en liep nae z'n moeder, die net binnenkwam mit den vint, die nae Kees gevrogen[6] ao. 't Zag der noe niks prettig uut in 't vrooilijke kaemertje; wan je zag niks as bange gezichten, b'alve dâ van Toon, den vint, die pas binnengekommen was.

‘'k Dacht ik, dâ j' ok zou kommen ouwejaersaevend 'ouwen, Kees? Je bint 'en mooie vint 'oor, 'k moe' 't zeien, 'en mooie vint.’

Kees zee niks. I keek nae beneê en lie' z'n dumen kriegertje spelen, dan es 'ard en dan es langzaem, dan es van boven nae beneê en dan es van beneê nae boven.

‘'Oor es, Toon,’ zee Grietje, ‘Kees ei' mien beloofd, dat i van aevend thuus zou bluven. 't Was beter, dâ j' ook nae je vrouwe goeng, zooas 't 'oort.’

Toon begon 'ardop te lachen, zoo 'ard, dat i op 'en stoel bie 't vier neêrviel. Toen i 'en bitje bekommen was, begon i z'n pupe te stoppen en ielke keer as i z'n duum in den pupenkop stak om de tebak nae beneê te douwen, keek i Kees schuuns an en zee ‘onder den duum[7]!’ en dan begon i van nieuws an te lachen.

(1) B e d e e n , meteen, zoo meteen.
(2) K o t j e , bedje.
(3) L a n g , krijg (verg. aanlangen, geven).
(4) Z i ê n , zijn.
(5) 'E e r s c h e , (h)eersche, barsche.
(6) G e v r o g e n , gevraagd.
(7) O n d e r d e n d u u m , woordspeling: onder de pantoffel.

Kees zee nog aoltied niks, i keek nog aoltied nae beneê en zag nie, dâ z'n vrouw-n-'um stoeng te wienken, om z'n eigen nie an Toon te steuren.

Eindelienge ao Toon z'n pupe angestoken mit 'en kooltje vier. I stoeng op en lee z'n 'and op Kees z'n schouwer.

‘Wete je wê, wâ ze van je zeien, Kees, dae gunter in den Witten Leeuw?’

Kees gaf geen geluud, i bewoog z'n eigen nie, mae z'n dumen vlogen achter mekaore, of ze raezend waeren.

‘Wete je 't nie? dan zâ 'k je 't zeien....’

‘Kom, 'ouw je droenkenmans-praetjes mae voo' je,’ zee Grietje nog, die stoeng te beven as 'en riete, dat 'er man meè zou gaen. Mae Toon zee:

‘'k Aen[(1)] ik 'et tegen je man, bure, en nie tegen joe. - Joannis zee: “Kees komt ok van aevend, eh?” Jaeme, zee ik, en i gaet mergen meê schaesen riejen. Mae toen 't acht ure was en der was nog geen Kees te zien, toen zee Joannis: “Zie je wê, dat i nie komt? I mag nie van z'n vrouwe.” Nee, zee ik, dâ 's nie waere, zee ik. “Jaeme,” zee Joannis, “'t is welles[(2)],” en toen zee ik, dan zâ 'k 'em bedeen gaen 'aelen, zee ik, en as i nie meêgaet, zee ik, dan ei je g'liek. 'k Zâ ze vertellen, 'oor, dâ je nie ees je mond dost[(3)] open te doeë. t' Joengen, wâ zullen z' 'en pret aen! Onder den duum!’ en Toon begon weêr te lachen en zette z'n duum mî zoo vee' fossie[(4)] op taefel, dâ de lampe-n-er van wiegelde.

‘Dâ zâ je nie vertellen,’ riep Kees, en i sproeng op. 'k Gae mee! 'Ouw je mond, Griete, 'k gaen alleenig meê, om die vinters dae gunter te zeien, dâ ze liegen. 'k Bin d'rek[(5)] t'rug.

‘Kom, Kees, wâ geê je der om wâ ze zeien, wilder weten wê beter. Om Go'swille, bluuf thuus; wan as je der ees bint, komt er toch niks van naer 'uus gaen. Moe je noe weêr zoo 't jaer uut laeten gae?’

‘Dâ zâ j'es zien, of ik t'rug komme. Allo, wees noe nie flauw, Griete; over 'en 'alf uurtje bin 'k t'rug, as 'k die vinters de waor'eid gezeid aen. Voruut, Toon!’ 't Ielp nie, of Grietje â riep: ‘Dienk an 'tgeen je me der net[(6)] beloofd eit.’ Kees goeng mit Toon de deure-n-uut en nog lange 'oorde Grietje 't gelach van Toon en 't kloenk' 'er in d'r ooren, as 'er doo'stiedienge[(7)].

‘Moeder,’ vroog Piet, die weêr vor den dag was gekommen, toen Toon vort was. ‘Moeder, zou vaoder weêr zoo raor doen, as i thuus komt en mien uut de kribbe-n-'aelen en Betj' uut 'er wiegje, zoo als laest?’

Grietje wis' nie, wâ ze t'rug moch' zeien. De traenen sproengen 'er in 'er oogen. Ze wis' 'eel goed, 'oe raor Kees gedaen ao, 'oe i gezoengen aod as 'en gek, z'n kinders wakker gemaekt en op den vloer gezet aod, en 'oe de bloeien[(8)] van den angste an 't schreeuwen waeren gegaen, - vor ulder eigen vaoder.

‘Moeder, waerom is vaoder weggegaen, vindt i 't 'ier nie leutig?’

(1) A e n . Vergel. blz. 108, aant. 1.
(2) W e l l e s , wel.
(3) D o s t , dorst, durfde.
(4) F o s s i e , kracht (*Fr.* force).
(5) D'r e k , direkt.
(6) D e r n e t , daar net, zoo meteen.
(7) D o o 's t i e d i e n g e , doodstijding.
(8) B l o e i e n , bloeien (bloeden) van kinderen.

‘Foei, joengen, vaoder moch[1] mit 'en aor over zaeken gaen spreken. Kom, moeder zâ j' 'es 'en lekker borretje[2] pap geên en j' in je beddetje leiën.’

‘En je vroog zelvers an vaoder “bluuf toch thuus,” en toen i weggoeng, zee je: “i zal ons aollemael erm maeken.” Moe 'k dan ok gaen bedelen, moeder, net as dat joengetje, dat wel es 'ier komt vraegen om 'en bitje eten? Die zeit ook, dat i erm is.’

‘Nee, m'n joengen, nee; moeder zâ wê zurgen, dâ je geen eten an 'en aor 'oeft te vraegen, wees mae nie bange-n'oor.’ En grietje pakte-n-'er joengen op en kuste 'em op z'n rooje kaekjes. 'Eur joengen bedelen, 'eur kleine lieve Piet op z'n bloote voetjes langs d' 'uzen loopen en om 'en stik brood vraegen, omdâ z'n vaoder.....nee, zoo varre zou 'et toch nie kommen, dâ zou God nie willen.

Piet vroog niks meer. I begreep ook amper wat i gezeid, en nog minder, dat i z'n moeder piene gedaen ao. 'En bitje laeter lee moeder 'em in z'n kribbe in de bessteeë van vaoder en moeder, en toen i z'n gebedj' aod opgezeid, viel i â gauw in slaep. Klein Belje wier ook uutgekleed en in 'er wiegje geleid - en Grietje zat moederziel alleenig in 't kaemertje, dat er 'en 'alf uurtje gelejen zoo pelzierig uutzag, waer zukke vrooilijke stemmen kloenken en waer 't noe zoo stille was, dâ ze wel 'en spel' op den vloer aod kunnen 'ooren vaollen.

Grietje aod 'er naoiwerk weêr opgenommen, maer 't goeng nie 'ard voruut en ielke keer viel der 'en traen op. Aol de zes jaer, die ze mî Kees getrouwd was, kwaemen bie d'r op, en ok den tied voor 't zoo varre was. 't Was nie aolles léute gewist in aol die jaeren, nee, 't liekt er niks naer.

Ze zag nog, 'oe ze bie d'r ouwers was, die zoo vee' van 'eur 'ieuwen, omdâ z' eenig kind was. Z' aod 'et toen zóó goed g'aod, dâ ze der nooit an gedocht ao, dâ ze 't ooit minder zou kunnen aen. Wat aod 'er goeie vaoder 'eur nie gewaerschouwd, toen Kees gevrogen ao, om mit 'er te maggen[3] vrieën. Mae ze *moch*' en ze *zou* 'em aen, en op 't lest aen ze thuus toegegeên. Jae, Kees 'ieuw wê van 'en borreltje, dâ wis' ze wê, mae kwaed zat er nie in den joengen, juust van goeiigheid kwam 'et, omdâ z'n vrinden net mit 'em kossen[4] doe, wâ ze mae wouwen. Maer as z' es getrouwd waeren en i aod 'en thuus, waer i 't leutig von', dan zou j' 'es zien, wat 'en ferme joengen 't zou ziên.

In 't begun goeng aolles goed, en ziê was zoo goed mit' er Kees gewist, as 'en mensch 't maer wezen kan. 'Er ouwers waeren ok wâ blieê gewist, dat aolles 'eel aors uutviel as ze gedocht aon, en gerust aon z' ulder oôt neêrgeleid, toen de-n-'Eere ulder tot 'Em ao geropen. Ze waeren toen gaen weunen op 't 'of van d' ouwe menschen, en â was dâ noe zóo 'eel groot nie, 't was toch 'eelegaer van ulder, geen cent lee der op. Vaoder aod op z'n sterfbedde gezeid: ‘Kiek, kinders, 'k bin ik mê niks begonnen en aol wâ noe an julder komt, aen ik zelvers mî je moeder eerelijk ver-

(1) M o c h ', moest.
(2) B o r r e t j e , bordje.
(3) M a g g e n , mogen.
(4) K o s s e n , kosten, kondeu.

diend. Zurg, dâ joe kinders 't eenmael nie minder aen, liever nog beter, en dâ kan best, as je maer op de dubbeltjes passen.' Wâ zou de goeie man noe wê zeien, as i es t'rug kwam? Kees z'n ouwe vrinden waeren drek over den vloer gekommen, toen ze wissen dat i in goeien doen was. Eest ao Kees z'n eigen goed g'ouwen en gezeid, dat i niks met ulder van doen wou aen - maer op 'en goeien keer, dat i uut stad kwam, aen z' 'em meê in d' 'erberge gekregen - en van toen af was aolles thuus 'eelegaer bekaoid gegaen. 't Is raor, maer as j' ees den smaek van den janever weê beet eit, kâ je 't drienken nie meer laeten. Zoo was 't ok mî Kees gegaen. 't Had 'eur nie g'olpen, of z' 'em â vroog om 't toch te laeten, i dee 'et toch ielke keer weêr. De zaeken goengen achteruut; want i zat meer in d' 'erberge as in de schure of op 't land, en 'en maend gelejen was 't 'of van 'eur vaoder vor schuld motten verkocht worren. t' Joengen[1], wat aod 'eur dat 'en traenen gekost! Van 't of te motten, dae z' op geboren was, omdat 'er man nie op ao willen passen! Kees was der ok kapot van gewist en ao gezeid, dat i nooit meer 'en voet in d' 'erberge zou zetten, - och, i meende-n-et zoo kwaed nie, i stoeng alleenig maer wâ los in z'n schoenen - en dan die vrinden! Kiek, 't aod 'er toch ok weêr zoo an d'r 'arte gegaen, dâ Kees d'r zoo aekelik onder was en z' 'ao d'r best gedaen om vrooilijk te kieken, toen ze tegen 'em zee: 'Kom, Kees, couraosie man, me zullen van nieuws af an begunnen, en as je jen eigen goed 'ouwt, kunnen me 't best weêr op'aelen.' Z' 'ieuw toch nog zoo vee' van 'em. En Kees ao z'n eigen goed g'ouwen 'en maend lange. Ziê was weêr zoo tevreê gewist; wan noe was 'er man toch weêr aoltied bie 'er, en i was zoo goed en vrindelijk tegen 'eur en de guus, as of i aolles weêr goed wou maeken. Jae, 't jaer zou beter uutgae as 't begonnen was; ze waeren ommers aollebie joenk en kossen werken vor den kost....

Mae noe was aolles weêr mis. Kees ao dien eigensten dag Toon gesproken en die kos 'em van ouws[2] net zoo riengelooren as i wou. Toon aod 'em weêr in d' 'erberge gekregen en 'em laeten beloven, dat i den aoren mergen mî nog 'en paer van Toon z'n slag mee nae stad schae'sen zou gaen riejen. Toen Kees thuus kwam, aod i 't 'eur verteld, en ze zou nie meer verschrokken ziên gewist, as er 'en immer koud waeter over d'r lief was gegooid. Mae z'ao nie vee' werk g'aod, om 'et 'em uut z'n oot te praeten - en noe was aolles weêr goed, zoo docht ze temist[3]; mae jaewel! Daer kwam Toon aolles in de warre schoppen - wan dâ Kees zoo gauw t'rug zou kommen, nee, dâ wis' ze wê beter. Dat aod i â zoo dikkels gezeid vroeger, dâ ze dae niks meer van g'loofde.

't Waeren geen leutige diengen, die Grietje deur d'r oôt goengen op dien kouwen ouwejaersaevend, die zoo prettig begonnen was. De traenen liepen langs 'er kaeken, as ze dae zoo zat mit 'er werk in 'er schoote in 't vier te kieken. Zie kos sloven en werken zoo 'ard as ze wou en ielk 'alfje tien keer omdraoien voo' ze 't uutgaf; 't 'ielp niks; wan i miek toch aolles op en je kos net zoo goed 'en paerd, dat op den 'ol is, tegen'ouwen, as en

(1) t' J o e n g e n . Een bekend tusschenwerpsel, versterkt door de *t*.
(2) O u w s , ouds.
(3) T e m i s t , ten minste.

vint, die an den drank is, van de slechte pad afbriengen. Ziê 'oefde d'r eigen ok nie meer af te beulen, bel neent[(1)], 't gaf ommers toch niks, 't kos alleenig 'en tiedje langer an'ouwen voor z' op straete gezet wieren, mî giin dak boven ulder as de-n-'emel. 't Kos 'eur noe ok nie meer schillen, 'oe 't liep....

‘Moeder,’ riep 'en stemme uut de bessteeë. ‘Moeder, wae bî je? Jie zâ toch nie weggae?’

Groote God, moch' d'r eigen kind 'er te binnen briengen, 'oe slecht ze deê mit alleenig an d'r eigen te dienken en nie an die twee bloeien, dae ze vor te zurgen ao? Vóór Piet nog klaer ao[(2)] mî spreken, stoeng z'â bie 't bed, 'aelde 'em er uut en kuste-n-'em mî zoovee' vier, dat 'et kind 'alf bang van 'er wier.

‘Nee, nee, m'n lief vintje; moeder is bie j' 'oor, gae mae stille slaepen.’ Och, wâ keek i 'eur dankbaer an, 't goeng 'er as 'en mes deu' d'r ziele.

‘Ei-je gejuuld, moeder? Is die lillijke veint weêr 'ier gewist? Is vaoder â thuus, moeder, en krieg 'k mergen m'n krentenbroo's botteram?’

‘Jae Piet, je zal der een aen en 'en dikken, 'oor!’ Kiek, i sliep weêr â en lachte nog tegen 'eur in z'n slaep.

Weêr zat Grietje op 'er plekke te kieken nae de laeste voenkjes in den 'aerd. Z' ao wê gliek, om Kees uut te schellen, zoo'n slechte moeder as ze was, om nie ees an 'er kinders te dienken. Vee' slechter as Kees was ze; wan ziê was moeder, en 'en moeder mot ommers vee' meer van 'er kinders 'ouwen as 'en vaoder? Mae 't zou nooit, nooit meer gebeuren. Geen mensch wis' wâ ze gedocht ao dien aevend - en vortaen zou ze nog ees zoo 'ard werken en God zou wê meêliê mit 'er aen, as I zag, 'oe goed ze 't meende.

't Vier was uutgegaen, mae Grietje zat nog aoltied op dezelfde plekke. 't Wier â kouwer en kouwer in 't kaemertje, bienae net zoo koud as dae buten, waer de maene â lange mî schienen aod opg'ouwen en de sneeuw mit ielk oogenblik 'ooger en 'ooger wier opgestaepeld.

Daer wier an de deure geriengeld, 'en kouwe wind waoide deur 't 'uus en Kees kwam binnen en viel op 'en stoel, uutroepend:

‘Goddank, dae bin 'k!’

Grietje keek 'em suf an, mae zee niks.

‘Grietje, vrouwe, zoo waer as God leef', ik zette nooit meer en poot[(3)] in d' 'erberge!’

Grietje zuchtte, mae zee niks.

‘Je g'loof me nie, Griete? Jae, j' ei' g'liek, 'k aen 't â zoo dikkels beloofd en ielke keer goeng 'k toch weêr. Mae noe is 't uut! God, dâ 'k nie ee'der gezien aen, wat 'en gemeenen vint dâ 'k bin! Luuster, Griete, 'k meen wâ 'k zegge. Toen 'k dae gunter was en die kerels lachten me-n-uut om dà jie me-n-onder den duum ao, zooas ze zeeën, toen was 't net of de duvel tegen me zee: “Z' aen gliek; onder den duum zit je, j' ei niks te vertellen thuus, onnoozele-n-'aols[(4)].” Bel, dâ za me zien, zee ik -

(1) Bel neent, wel neen (het).
(2) Klaor ao, gereed was.
(3) Poot, been, voet.
(4) 'Aols, hals, sukkel.

maer as 'k en glas wou drienken, was 't net of 't vier wier in m'n keele, en 'k zag joe en de guus 'ier thuus zitten schreien, en 'k docht bie m'n zelvers: je bint 'en gemeene vint, Kees; eest maek je je vrouwe en de guus erm, en noe zit j' op den laesten dag van 't jaer 't bitje dat er nog is te verzupen. Kiek, ik kos ik 'et daer nie meer uut'ouwen en bin in ees vortgeloopen. Wî je me voo' 't laest vergeên? Grietje lieve, 't zâ nooit meer....'

Maer i 'oefde nie uut te spreken. D'eigenste zaelige uutdrukkienge as in den vooraevend lee op 'er wezen, toen ze naer 'em toekwam, d'r oôt op z'n schouwer lee en 'en traen uut 'er liev' oogen vêgde. 'En stuitje keken ze mekaore net an, as of ze pas gister an 't vrieën waeren gegaen - och, z' 'ieuwen toch nog zoovee' van mekaore. Kees stoeng alleenig mae wâ los in z'n schoenen; mae vortaen zou i vast staen; vast as 'en muur.

En toen 'en bitje laeter d' ouwe 'angklokke twaelf slaegen gaf, toen kuste Kees z'n Grietje en zee: ''En nieuw jaer en 'en beter jaer, vrouwe!'

Delft, 7 Dec.
Heins. (*H.E. Beunke*.)

Brief van een huzaren-recruut over het Leidsche academiefeest. (Walcheren.)

LEYE, Juni 1875.

GROOTJE!

't Was wè biester gesteld mee me, toe 'k van 't Durp en van Vaeder en Moeder en van joe weg moch, om bie de soldaeterie in dienst te gaen.

'k À 't zuur as 'n stier - d' aere joengers van 't Durp liepe ziengende en schreeuwende langs de wegt, maer ik 'ieuw me koest, 'k 'à in al die drukte geen zinnig'eit.

Toe me te Middelburg kwaeme, was 't daedelik kriek[(1)], maer voor dâ me nae 't Meulewaeter gienge, waer m' allemaele bie mekaere mochte komme, binne me'n eest 'n snee[(2)] gaen ete mee 'n reepe spek, en toe è me der 'n goeijie knappert op'ezet. Jae, Grootje! toe wier ik ook wat vroielikker, want me waere der mee 'n 'eele boele bie mekaere. Daedelik kwam der 'n tamboer en 'n kerperael bie ons en toe 'à je 't leve gaende. Wa koste die twee zupe! - 'k À gelukkig 'n goeijie poenk[(3)] in m'n beuse, maer af en toe docht ik nog wel is an Jannetje van Louw Janse.

Toen 't tied was, gienke me mee 'n klein troepje nae de stomboote, dat waere die, die onder 't paerdevolk en de loopende kanjeniers[(4)] en

(1) 't W a s k r i e k . De zaak was in orde, op streek. We konden dadelijk meedoen.
(2) S n e e , snee broods; vergelijk den overgang van beteekenis in de afleidingen van 't *Goth.* maitan.
(3) P o e n k , geld; eig. beurs, zak; *Goth.* pugg.
(4) K a n j e n i e r s , kanoniers.

ander volk mochte diene, dat in Olland leit en daer was je Pier ook bie; de witte boone[(1)] bleve in stad en 'n troepje gienk naer Vlissienge.

Op de stomboot was 't ellenfels[(2)] leve: de zeune van Krien Bakker en Arjaen d'n bleeke speelde dan duvekaeters op ullie poot, kiek! maer 'k moch toch soms m'n buuk vast'ouwe van 't lagche. Toe me 't k'nael uut waere en op 'n eel groot waeter kwaeme, toe begost de stomboot te schommele, krek toe me effetjes Terveere verbie waere. Al de naerig'ede, die d'r toe gebeurde, za'k maer nie schrieve: 't was èèn overgeve en al overgeve, en ik wier ook zoo kwaelik, da 'k uut m'n ooge nie zie kost. Ete of drienke krege me niks op de stomboot; die niks bie z'n[(3)] à, moch 't koope en gelukkig, da 'k goed wa bie men 'à; want toe 't nae me goestieng[(4)] twaelf ure was, begost mooi me maege te kriebele, en, jae Grootje! der waere d'r bie, die in de groote stad van Middelburg weunde en die niks bie ullie 'adde; kan jie je dat begriepe? As ik en 'n ander 'ullie nie wat gegeve 'adde, dan 'adde ze 'n 'oenger g'at as 'n paert.

Eindelienge kwaeme me in Dordt, maer Kristen en ziele! wat 'n troep meules staen daer, en allemaele an 't waeter. Ik wou is effetjes gaen kieke op de kaeije, maer ik mocht 'r van de Lutenant nie af, en 't was maer goed ook; want nae 'n klein stuutje gienk de stomboot weer vort.

Zoo as je weet, 'à 'k nog nooit met de stomboot gevaere, maer kiek, da geruus en gestomp zit me nog in m'n oore.

Toe me in de groote stad van Rotterdam kwaeme, wiere me alemaele twee an twee op een reeste[(5)] gezet en toe goenke me de stad deur met 'n trommel vooruut en 'n schep[(6)] joengers achter onz' enste[(7)]; maer kiek, die stad van Rotterdam is wel zoo groot as 'eel ons eiland, 'k kon op me gemak van ons nae Domburg en teruggeloope weze, zoo'n ende as 't was. - Daer kwaeme me an de spoor, en daer mochte me wel vuuf kwartier wachte, en me mochte bienae van onze plekke nie af.

Daer was 'n grooten 'of[(8)] dichte bie, daer alder'ande wilde beeste waere, krek as in 'n beestespil zeie ze, en 'k 'à wel 'n dubbeltje daer an wille verkieke, maer 't moch nie.

Maer, kiek Grootje, toe 'k op de spoor zat, 'k wist nie, wa 'k doen moch, om overal nae te kieke, 't gienk nog veel 'arder as de stomboot, en dat ree maer over iesdere diengers, of 't zoo niks was en 'k è nog nooit 'n mense zoo 'oore flute, as die schouwe[(9)] van de voorste waege, rrroet! gieng 'et altied maer vooruut!

An den 'Aeg[(10)], daer de Keuning weunt, goenge der wat uut voor de Jaegers[(11)] en dat andere volk van 't vorstelik 'uus, en toen weer vort nae Leye.

Noe bin 'k in Leye, en toe me daer ankwaeme, krege me daelik ete van de kok in 'n blikke potje, da ze keteltje noeme, maer 'k kost die kost nie in me lief kriege, aerepels en nog wat deur mekaere en 'n stikje

(1) W i t t e b o o n e , infanteristen. Een scheldnaam wegens de witte montering van vroeger.
(2) E l l e n f e l s , alleszins, in allen gevalle.
(3) Z'n, zijn voor hem (zich), evenals mijn voor mij.
(4) G o e s t i n g , gissing.
(5) R e e s t e , rist, rij.
(6) S c h e p , boel, menigte.
(7) E n s t e , achterste.
(8) 'O f , tuin.
(9) S c h o u w e , schoorsteen.
(10) D e n 'A e g , Den Haag.
(11) J a e g e r s , regement grenadiers en jagers.

vleis en 'n 'ompe[(1)] broot zonder beuter. Je moch wel je pette afdoe, maer d'r wier nie gebeeje, zoo as bie ons tuus, 't gieng me der raor toe.

Toe 'k d'r 'n paer daege gewist was, kreeg 'k 'n paerd en al 'et tuug, 'n mooije zwarte, da moe'k zeije, maer 't is 'n lastigen dunder, en noe weet je, Grootje, da 'k 'n 'eele Piet bîn bie 't riengrieje, maer 'ier wist ik van 't te paerd zitte niks, dat gaet 'ier 'eel anders as in de boerestand, maer noe bin 'k er al goed in tuus en alles gaet al veel beter. 'k È noe al me soldaetekleere, stai-tenu, klein-tenu en groot-tenu, en as 'k me groot-tenu an è mit me beeremus, dan zienk der uut as 'n kaerel uut 'n spil met 'n groote saebel an me zie. As jie en Jannetje me zoo zaege, noe, dan zou ze nie dienke, dat ik d'r Pier was. - Maer, weet je wa 'k doe za, 'k za me bie Kiek[(2)], die weunt 'ier, laete pottegrafeere, en dan za 'k d'r 'n paer overstuure, maer eest moe 'k geld è.

Noe weet je van me soldaeterie genogt, en noe za 'k is gaen schrieve van de feeste van de stirdente.

Toe 'k in Leye voor 't eest uut moch om te gaen kuire, gienge me mee 'n stik of vuuf, zesse de stad is in en toe zaege me 'n 'eele boel groote 'uuse mit allemael latte an de vingsters gespiekert, en toe 'k an zoo 'n kakkelooi[(3)] vroeg, wat dat beduude, zei die, dat 'et was voor de lillemenaesie[(4)] van 't feest, dat nog komme moch. Op 'n groote plekke, da se de Ruïne nöeme, bin de timmerlu an de gank om en groote keete[(5)] op te zette van planke, daer de stirdente en de mooije jiffrouwe uut Leye in danse moete, en dan komt 'r van alderlei lekker ete en drienke in, en mooije vlagge en 'n grooten 'of mit blomme, da kâ je allemaele zie, as je der vlak voor staet, en die groote keete kan uut en in mekaere genome worre, de timmerlu bin 'ier dan saetans glad, da zou Rob de Rooije bie ons op 't Durp nie kunne.

In al de straete en de kaeije staen paeltjes în de grond mit iesdere diengers d'r an, en daer worre dan glaesjes mee vet ang'ange voor de lillemenaesie, en an 'n 'eele boel 'uuse 'ange groote groene sliengers mit blomme, en dan nog bie 'n 'eele boel staen groote iesdere paele in de grond mit sterre en letters en siefers: dat is voor de gaslillemenaesie, zeije ze.

Maar kiek, Grootje, de weke van te voore kwaeme d'r uut ielke stad en uut ielk durp volk in de stad mit alder'ande kleedieje, want, zie je, der was ook 'n groote speeldag in de kerke voor trompetters en fluute en viools, en d'r bin wel duuzend jiffers en 'eere bie, die zienge moete; maer of ze noe alleen salme[(6)] zienge, zoo as bie ons in kerke, da kan 'k nie zeije. 'k È is an de kerkdeure wiste[(7)] kieke, maer Grootje, kiek, zokke mooije meissen è 'k nog nooit gezie, allemaele in 't wit, net as engeltjes; 'k wou d'r bie me ziele in gae, wan 'k docht: 't is toch 'n kerke; maer jaewel, 'oor, Pier mocht 'r uut bluve.

Jie 'ei net zoo min as ik en gen mensch van 't durp ooit de Keunink gezie, en kiek, d'r kwam 'n rietuug an uut d'n 'Aeg mee vier paerde d'r

(1) 'O m p e , homp, stuk. In *Gron.* hompstuk.
(2) K i e k , zeker reizend photograaf.
(3) K a k k e l o o i , stedeling, scheldnaam.
(4) L i l l e m e n a e s i e , illuminatie.
(5) K e e t e , houten loods.
(6) S a l m e , psalmen.
(7) W i s t e , wezen, geweest.

veur en twee voerluu, één op 'n paerd en één boven op de koese, en dan was-t'er nog één op 'n paerd, dat was 'n voorriejer, zeije de kakkelooije, en toe kwam er uut die koese 'n daeme en dat was de Keuninginne van 'Olland, en d'r was 'n 'Eer bie d'r: dat was zeker de Keunink, want dat spreekt, dat et manvolk nie zonder d'r wuuf voor plesier uut rieje gaet, en dan zoo'n ende.

'k È nog nooit de vlagge zien uut'ange as noe; tot in de kamp, waer de mooije meissen weune, toe, 'ange de vlagge tot op de straete en is d'r alle nachte vee' volk in die buurte. Van ons resement komme der ook wel, maer ik gae d'r nooit nae toe; want 'k dienk altied an Jannetje.

De stirdente riën en rosse bie geweld, en alle 'erreberge zitte vol volk; 't is noe overal plesierig in stad, en 'k kan je wel zeije, dat iedere soldaet, de witte boone ook, 'n meissen 'eit, maer ik doe der niks an, want Janna zou maer kwaed worre en dat wi 'k nie.

In den dienst è me vee' vrie af, om nae alles te gaen kieke, maer me kriege geen dubbeld tractement, en dat moe noe wel; want, om je de waer'eid te zeije, is m'n beuse mooi plat.

'k Bin ook wiste kieke bute, daer de spoorwaege langs ried; daer moete 'n eeleboel 'eere ankomme van andere plaese; de muziek van de witte boone was d'r ook bie, en wel 'ondert vlagge, groene en geele en alder'ande kleure, joengers zoo mooi, mee goud en zulver d'r op geschildert, en vremde woorde, die 'k nie leze kost, en dan waere d'r wel duuzend stirdente, die gienken allemaele naer 'n groote 'erreberge, daer geen soldaete komme magge, en van ons resement waere der 'n 'eele boel te paerd, maer ik most nie en miens gelieke ook nie, want me waere nog te korte tied in dienst.

Eindelienge kwam de spoorwaege an van weerskante; en toe was 't zoo 'n gedrum[(1)], dat er geen christenziel bie kost komme, en daer goenk 'et, 'oor; ik was ook in groot tenu met me beeremus en me lange saebel. De trompetter trompetterde, en noe kwaeme de musekante voorop met 'n stuk vuuf, zes 'n twintige van ons volk en toen deftig angekleede 'eere mit de vlagge en toe al de stirdente, twee an twee naest mekaare, en van ons volk daernaest en wel 'ondert duuzend mense van de steelienge der bie; de muziek speelde mooije deuntjes en zoo gienk 'et de stad in, kuirende langs Raepenburg (da 's 'n groote kaaije), en zoo nae de schole van de Perfesters, dat bin de schoolmeesters van de stirdente; daer gienke ze allemaele in, om naer 'n preek te luustere, daer 'k niks van g'oort 'è. Ik vroeg an men slaep[(2)], of 't noe gedae was; maer die zei: ‘Nee, Pierke, ze gaen strak 'n andere kant uut.’ Toe 'ek maer weer gewacht, en dat duurde wel 'n uure, eer die preek uut was, maer eindelienge 'oorde ik binnen in die schoole 'oera! roepe, en toe kwam 't volk der uut en toe binne ze weer mee muziek en de vlagge over de Breestraete gegaen naer de 'Erreberge van de stirdente, o zoo'n groote 'Erreberge: 't liekt van buute wel 'n kerke mit 'n groote pop der boven op, dat is de

(1) G e d r u m , gedrang.
(2) S l a e p , slaapkameraad; vergel. bijz i t , bijs l a a p .

moeder van de stirdente, zeije ze; noe, dat wuuf moet toe ze leefde wel blisjes[(1)] vee' guuze[(2)] g'at è. - Maer kiek, daer à je 't leve gaende, daer wier gezoenge en geschreeuwd, dat d'eele Breestraete der van dreunde.

Maer, Grootje! 't mooiste mocht nog komme, luuster noe goed; 'k à al vee' gezie van de leut, maer 'k wist nie, da' der zoo vee' Keuninge en Graeve in de stad van Leye gekomme waere. Saertje[(3)] van Rusland was ter ook, maer ze was net gekleed as 'n man, affijn, waer al dat vremde volk zoo gaauw van daen gekomme is, dat kan 'k maer nie in men 'oot kriege.

Ik vroeg an me slaep sogges[(4)] wat er die dag an d' 'and moch weze, en toe zeit-en: ‘Pierke, 't is van daege 'n bal maské,’ maer ik kon nie begriepe, wat dat voor 'n dienk was. 's Ogges wier appel geblaeze en toe zei de wachtmeester, da me vrie van dienst waere en da me uut mochte bluve tot twee ure 's nachs, goddorie, da was 'n butekansje, 'k keek in 'n 'oekje me beuse[(5)] is nae, en 'k 'ad, perju, nog vuuf gulde, en toe mee 'n stik twee, drie lansluu straet op. 't Aldereeste da me deeje, was bie Coster an de kazerne 'n appie neme en daer 'oorde-n-ik, dat 'r zoo vee' vremd volk was gekomme, die 's middags gienge kuire deur de stad, zeker om d' 'eele boel is te gaen bekieke; der waere Moore en Turke ook bie, zeije ze.

Maer mooi da de stad was, Grootje! je leve zoo nie! Maer vremd was 'et evèl, docht ik, da je geen eene van die vremdelienge op straet tege kwam; as wilder zoo is op 'n Dunderdag nae Middelburg gaen, om Annetje Liesjes mart[(6)] t' 'ouwe, dan kuire me den 'eelen dag mee de meissen, maer van die vremde zag je 'ier niks.

Nae da me nog is in 'n 'Erreberge gewist waere, gienge me ons keteltje 'aele; maer 't was nie lekker: de aerepels waere nie gaer en de spinnaesie waere net groote blaere, en 't spek moch je nae zoeke, 'k dienk da de kok 't feest ook in zen 'oot 'à, maer op zoo'n dag gienk 'et toch. - Toe kwam der op de plaes van de kazerne 'n groote gedoente[(7)], der wiere wel vuuftig paerde uut 't stal g'aelt en die krege allemaele mooi tuug an, mien zwarte was der ook bie en die 'â 'n dek op zen pense, Grootje, van blaauw ferweel en gouwe bieze der om; en 't beest was zoo groos, da ie nie eest meer nae zen naem luustere wou. 'k Zei: bastert, ken je je boer nie meer? en ie schudde, perju, mee zen kop, en toe gienke ze mee 'm vort. 'k Moch toch wete, waer ze mee me paerd bleve; want z' 'adde nie ens permissie an me gevraegt, of 't wè mocht, en jaewel, 'oor, zie gienke der mee naer de schoole van de stirdente, toe kwaeme de vremdelienge ook voor den dag en wat toe men ooge zaege, is voor geen Kristeziel te begriepe, en 'k zeiden 'ardop, 'el dunders Kaetje, dat 'ek nog nooit gezie en toe lachte de kakkelooije men-uut.

Toe 't begost, liepe al die vremdelienge deur mekaere, en ze noemde mekaere Kees en Gerrit, net as ik en jie, en z' 'adde de wienflesse bie

(1) B l i s j e s , bliksems.
(2) G u u z e , kinderen.
(3) S a e r t j e , Czaar.
(4) S o g g e s , 's ochtends.
(5) B e u s e , borse, beurs.
(6) A n n e t j e -L i e s j e s -m a r t , jaarmarkt in September, waarop meiden en knechten plezier maken; ook de tijd van verhuren.
(7) G e d o e n t e , beweging, drukte.

ullie. Kiek, as dat in vremde lande zoo 't gebruuk is, dan zou 'k wel meer wille weze as 'n boereknecht. Daer gieng 'n toet'ore[(1)] en daer luusterde z' alemaele nae en Keunienge en alles giengk op zen plaetse.

Nuu moe je luustere, Grootje! da za 'k je net zeije, zoo as 't was. - Der gienk eerst 'n man vooruut, die noemde ze 'n poedel[(2)], en toe 'n meneer op 'n paerd, die was net as ik en jie maer 'n gewoon mens. Daerop 'n bersie[(3)] van me kameraes, de rooije wachmeester vooran, en die 'alleve scheele kerperael mit 'n pruum in zen toet[(4)] op zie - toe de keuninklike trompetters van de Grunnediers, en toe kwaeme al de vremdelienge te voet en te paerd met trommels en klaernette.

Toe 't goed an de gank was, 'ae 'k zoo 'n papiertje gekocht voor een stuuver van 'n veint, die der mee rond liep, en daer stoenge al de vremdelienge bie naem en toenaem op, wie ze waeren, wàffer[(5)] ambacht ze deeje en waer ze van daen kwaeme. Daer waere der vee' bie, die te voet gienge, zeker omda' ze geen paert 'adde en 'n boel andere, die op 'n paerd zaete, of in 'n koese, maer kiek, zukke vremde rietuuge à 'k nooit gezie en, 'k wil 't wel weete, 'k keek men oogen uut men 'oot zoo mooi as 't was.

Onder d' eerste mooije manne, die 'k zag, was de Prins, die in Delft eit geweunt, maer waer 'ie noe weunt, wist geen mens, maer ze zeije toch, dat ie fermielje was van onze Keunink.

'N burger, die naest me stoeng, nam zen pet af en 'n ander zen tun'oed[(6)]; want ze zeide, dat was noe d' opríchter van de groote schoole, en overal, waer ie verbie ree, riepe z' 'oraa! maer 'ie zeide gen woord en dee niks anders as buuge; de vent zen rikke za wè zeer gedaen 'è.

Zoo as ze me zeije, 'eit deze meneer vroeger aaltied wien en bier voor niemendal te drienke gegeve, 't moet 'n ellenfels goeije man gewist zien. Toe 'k dat alemaele wist, 'è 'k men beeremusse afgenome en 'oraa gerope, al 't volk zei dan ook, dat ie van vroeger tied af de vaeder van de stirdente is gewest, en, Grootje! noe 'à 'k de vaer en de moer allebei gezieë.

D' eeste schoolmeesters van de grooste schoole kwaeme ook en in men pampiertje staen ook der naeme, den eene 'eet Jonas, een bekende naeme uut 't ouwe testament, dat t' 'uus altied naest me pupekoter[(7)] in de kasse leit, den andere eet 'Oogeveen, zeker een grootevaer van Jaep 'Oogeveen, de kastelein van Straskerke, daer Sturm een tied lang geweund 'eit, vlak naest de kerke, en den derde man was van ouwers tot ouwers 'n keunink: deftege luu, want ze waeren 'eel deftig in de plunje, en zoo as 'n deftig 'eer, die naest me liep, zei, moete ze mit der drieje van de groote school 'n goed standje[(8)] gemaekt 'ebbe, want in 't begin waere der nog maer veertien joengers op schole; der was der toen een onder, dat was 'n liedjeszanger[(9)]. Wie weet of manke Teun bie ons ook

(1) Toet'ore, toethoren, trompet.
(2) Poedel, pedel.
(3) Bersie, bende, hoop.
(4) Toet, mond; 't zelfde als tuit..
(5) Waffer, wat voor.
(6) Tun'oed, kachelpijp (hooge hoed).
(7) Pupekoter, pijpewroeter.
(8) 'N goed standje, eene goede zaak.
(9) Liedjeszanger, dichter.

nog niet is 'ier kome za', en die vrind, Jan eeten ie, net as de mense bie ons, was 'n groote liefhebber van muusjes(1).

Toe kwam der weer een, die noemde de groote meester Just, en die was de Prins van al de andere.

Maer toe kwam der een; dat was bie geweld, zoo 'n leve as toe al 't volk maekte, 't was de Burgemeester van de stad van Leye, nie die der noe weunt, maer een die der vroeger geweunt 'eit, 't was der een van de Werff. Alle mense boge tot de grond voor die meneer en 'k 'oorde zeije, dat ie, jaeren geleë, al de Spanjolen 'eit weggejaagt deur 'n muur om te gooije, en dat toe al de mensche een snee mit 'n pekel-'aerieng krege, om den 'oenger te stille; - overal waer 'ie verbie stapte, schreeuwde 't volk 'et uut, en 'eele troepe liepe mit 'm mee. Een oud mannetje uut 't mann'uus(2) vertelde me, dat die meneer om de groote schoole 'à gevraegd, en dat de Prins van Oeranje die toe gegeven 'eit, maer dat za' toch wel 'n andere Prins gewist zien, as die noe in 't 'Aegje weunt.

'N 'oop mannen kwaeme der noe, die in d' ouwe tied schoolmeesters waere gewist an die eige groote schoole, die der noe nog staet, maer 'k moe 't je zeije, die zaege der beter uut, as de schoolmeester van ons Durp, daer ik nog bie geleerd 'è; want die liep dikkels mit gaeten in zen kouze, groote scheure in zen jas en aaltied mit 'n puupe in zen smoele.

Naest de Burgemeester gienk Jan Hout, 'n raere naem, en die was de Burgemeester zen opschriever(3): 'oevee' alles gekost 'à en wat de steeluu 'adde gedaen. 't Moet 'n veint gewist zien, waer de Burgemeester vee' van 'ieuw, je kost et zie, z' 'ieuwe nog vee' van mekaere, want ze droenke soms uut één flesje, en ze lachte en ze praete saeme, net as ouwe vrinde, zoo as ik der op 't Durp ook 'è an de klapbanke(4) onder den boom.

De Prinse van Mauris was der ook bie; daer 'ek(5) wel is wat van geleze in men schoolboekje, maer 'k weet, bie me ziele, nie meer wat en 'k 'è zen portret wel is gezie, ook op 'n beletje(6) van 'n cent; 't was net de eige smoele(7), en ie liekent nog ferm ook; 't was 'n zeune van de Prins g'loo'k(8), die daer 'n endje vooruut liep.

Die Mauris was 'n groote paerdriejer, en wie weet, of 'ie ook nie is bie de Usare 'eit gestae, maer kiek, al was 'ie Prins, 'ie moch toch nie rieje, waer ie wou.

Maer, Grootje, om je noe al die naeme op te noeme van al die vremdelienge, daer 'ek geen tied voor, en wi'k je wat zeije, jie kent ze toch nie, net zoo min as ik, en der waere der ook zoo eindelienge vee' van dat volk, da 'k der geen ende an zag.

Toe 'k noe zoo 'n ende meegeloope 'à, toe begost ik eindelienge te begriepe van 't volk, dat 't allemael stirdente waere, en toe à 'k me wel 'n lik(9) voor men eige moele wille ge'e, da 'k zoo onbegriepelik(10) was

(1) M u u s j e s , de Muzen, hier door den boer verward met de bekende 'muusjes', een suikergebak.
(2) M a n n 'u u s , oudemannenhuis.
(3) O p s c h r i e v e r , secretaris.
(4) K l a p b a n k e , de bank, waarbij de dorpsbewoners samenkomen en met elkander klappen.
(5) 'E k , he' 'k, heb ik.
(6) B e l e t j e , billetje, papiertje.
(7) S m o e l e , gezicht.
(8) G'l o o 'k, geloof ik.
(9) L i k , slag.
(10) O n b e g r i e p e l i k , actief genomen: slecht begrijpend.

gewist. En weet je, waerom da 'k 't begost te begriepe: Onder 't rieje deur droenke ze zoo maer de wien uut de flesse, zoo maer vlak weg op de straete; der waere der bie, Grootje, daer je je bienae[1] 'n bult om zou geschreeuwd 'è, en as Jannetje 't 'à gezien, z' 'at er bepist, maer der waere der ook bie, die wel voor duuzend riesdaelders an zulver an der lief en an der paerd 'adde: 'k è in men leve zoo vee' goud en zulver nie bie mekaere gezie.

Toe ze 't 'eele ende afgeloope 'adde, toe gienke ze ruste in die groote keete, en ik zette me'n enste op de stoepe van 't Nut[2]: daer kost ik alles zie, maer as die stirdente dat noe ruste noeme, dan weet ik nie wa ruste is, ze sproenge allemaele deur mekaere as 'n punt in de dulve achter ons 'uus.

't Kon daer nie schille, wa ze mee der mooije kleere deeje, maer leutege snuuters, Grootje! nee, daer ka je nie bie; want j' 'eit 't op de kossemisse[3] nooit zoo gezie.

Maer noe wier 't aevend en begoste ze de lichjes op te steke, en, schrikkelik van de wereld! 'eel Leye stoeng in vier en vlam en 't eene was â mooier as 't andere en toe de stirdente 'n bitje geeten 'à en wa vee' gedroenken 'á, toen gienke ze der weer van deur, deur 'eel de brandende stad van Leye.

Daer kreeg 'k bie al dat licht men zwarte bastert in 't ooge, en 'k gieng der pertael[4] op los en zei tege den 'Eer, die der op zat: Generael, 'oe maekt 'et men bastert? en toe keek die stirdent me as 'n wezeloos mens an, en toe zeit ie mee 'n zwaere stemme: ik ken joe bastert nie, jie bint misschien zelfers 'n bastert. En zei ik: nê, siejeur, je zit op men bastert; en toe ie dat 'oorde, riep-en 'n veint, die der met flesse wien bie liep: laat die Usaer is drienke, maer, kiek, Grootje, zoo lekker, 't was of ter suuker in was, en ze was geel van kleure. Toe è' 'k zoo 'n 'eele flesse leeg gezope, want die veint schoenk maer deur, en toe kree 'k 'n lekkere reepe an[5] en begost ik te suuzebolle, en 'k wier zoo leutig, net as de stirdente zelvers, en mee ons viere zoenge me'n al de liedjes van 't Durp en der was geen een sampetter, die der wat van zei.

Maer noe wier 't twaelef ure en 'k à nog geen vaeke, jae 't was woenderliek, zoo as 'k uut'ieuw: me sproenge en me deeje van belank, en toe me moei wiere, gienke me naer 'n 'erreberge (waer, da bin 'k aweer vergete), daer zaete kameraes en steelienge mit meissen. Maer noe kwaeme de poppe an 't danse, want 'n aerege meid pakte me bie me klawiere, en noe most ik mee doen ook.

Maer, Grootje! noe za 'k maer zwiege, me bin overal gewist, en 'k è zoo 'n schik g'at, da 'k der nog van griesel; maer wat en weerlems[6] werk was: men vuuf gulde was 'k op 'n dubbeltje nae kwiet en noe binne me sense[7] glad op.

Toe 'k naer 'uus mos, kree 'k va 't meissen nog 'n goeije klodder[8] op

(1) B i e n a e , bijna.
(2) N u t , departementsgebouw der Maatsch. tot Nut van 't Algemeen.
(3) K o s s e m i s s e , kermis; eigenl. K e r s t m i s .
(4) P e r t a e l , brutaal.
(5) R e e p a n k r i e g e , dronken worden.
(6) W e e r l e m s , bliksemsch.
(7) S e n s e , centen.
(8) K l o d d e r , kus.

men moele, en toe zei ze: dag lans, je weet noe, waer 'k weun, je moe maer is dikkels an komme, en dat von 'k 'eel vrindelik.

Overal za 'k nog stirdente zwiere en ziengende troepe langs de straete, en 'k 'á werk, da 'k men 'ieuw; want 'k gloove da 'k 'eel de Breestraete noodig 'à, om tuus te komme; maer 'k was toch nog op men tied; der bin der wè laeter tuus gekomme, maer der gienk der gen een nae de plisiekaemer[1].

Noe, Grootje! noe weet je der alles van; zeit den goeijen dag an Jannetje en an Vaeder en Moeder en an Meuje. Je moe me brief maer is gee[2] an Dirk van van Sluus, me kameraed, dan kan 'ie die Zundag is vorlese an de klapbanke, en al wa 'k vergeten 'è, za 'k wel is naeder schrieve. Pas goed op 't bruune kalf, en vraeg an me baes om en stik[3] van men 'ure[4], da 'k nog 'è laete staen, maer nie alles te geliek, want der bin der 'ier, die j' altied af'aele. Zeit d' ouwe Meuje goejen dag, en past op me zulvere pupekoter en me zulver mes, en as je nie gou geld stuurt, dan mo' 'k men 'orlozie nae snotneuse[5] brienge. Der is 'ier 'n 'eele groote beestemart, zoo as je bie ons nie ziet. De scholemester moe je van alles maer niks zeije, die is eigewies.

De groetenisse an allegaere en an Jannetje en gegroet van

PIER STOPPEL.

J.K. De Regt.

Van 't zolderveinster nae 't keldergat. (Oostsouburg op Walcheren.)

I.

't Was meē Baemusse[6] van achttien'onderd tweê en vuuftig en op 'n zondag, dat 't vreeselijk sturmde. Achter de kerke bie 't wegelienk[7] van den ouwen rōrō[8] waere vier troenken[9] in de dulve[10] gewaoid en onderwiele de smittinne soep zat te koken, viel d'r 'n stik van de schouwe midden in de pot, en ze stoôtte d'r eige zichzelvers van schrik zoô tegen de voôie[11], dat ze vuuf weken plat te bed mocht[12] bluve leien[13].

Bie d'n domenie was 'n 'eêl gat in 't dek gewaoid, net bie de feêste[14], en a stoeng[15] 'iezelvers d'r noe ok al op, dat 't zoô mer mocht bluve leien toet den aoren dag, z'n wuuf 'aod 'r niks geên zinne in en wou mer, dat de messelaer kwam om dat gat dicht

(1) P l i s i e k a e m e r , politiekamer, politiekamer.
(2) G e e , geven.
(3) S t i k , stuk gedeelte.
(4) 'U r e , huur, loon.
(5) S n o t n e u z e , inbrenger bij de bank van leening.
(6) B a e m u s s e , St. Bavo-mis of 1 October.
(7) W e g e l i e n k , wegje.
(8) R ō r ō , dijkopzichter.
(9) T r o e n k e n , knotwilgen.
(10) D u l v e , sloot.
(11) V o ô i e , schoorsteenmantel.
(12) M o c h t , moest.
(13) P l a t t e b e d d e l e i e n , ziek zijn.
(14) F e e s t e , nok.
(15) S t o e n g of s t i e n g , stond.

te maeken. Ten langenlesten[16] gaf d'n domenie toe en stierde Stoffeliene, de meid, meē 'n boōschap

(16) Ten langenlesten, teu laatste.

nae den timmerman, die, zoôas 't op 'n durp meêr gaet, ok verver en messelaer was, - of 'ie nie is wou komme om 'n gat in 't dek dicht te maeken, want dat 't op zolder zoô waoide, dat z'n steēk a deur 't veinster in 't 'of[1] van den sampetter[2] gevallen was.

‘De kompelementen an den domenie,’ zeî baos Knippel tegen de meid, die de boōschap overbrocht, ‘en zeit 'm, dat 'ie en z'n wuuf 't vierde gebod mer is moete leze!’

‘Jaewel,’ zeî de meid, ‘mer zoô kan 't toch ok niet bluve; 'eêl 't dek zâ d'r afwaoie!’

‘E van mien part[3] waoide 't 'eêle 'uus weg en d'n domenie d'r bie! Mer kort en goed, op zondag doen 'k geên slag!’

Meē die boōschap kwam Stoffeliene bie den domenie v'rom[4] en die waster mê voōr om noe mer nie varder te gaen, mê z'n wuuf goeng op d'r achterste poôten stae en riep: ‘Â mocht er 'n messelaer uut de stad[5] komme, gemaekt zal 't oôre. Ik 'eb ik geên zinne om 't dek op m'n 'oôd[6] te kriegen!’

D'r zat dus niks aors op, as dat Stoffeliene d'r weêr mer op uutgieng. Zoô 'n 'alf uurtje laeter kwam ze tuus meē de boōschap dat de smid Klaois de knecht stiere zou.

‘Zoô,’ zeî mevrouw, ‘gae jie dan mer is naer boven en 'aelt de waschte[7] nae beneē, aors komt die vol kalk!’

Stoffeliene goeng, en net toen ze d'r meē klaer was, klom Klaois op 't dek.

Noe is 't â lank geleē gezeid, dat 't vrouwvolk nooit nie nieuwsgierig is, mê graog aoles weēt, en zoô was 't ok mee Stoffeliene, want ze zette d'r waschte neêr en goeng deur 't zolderveinster leië[8] kieke.

De karrewei was zoô 'eêl groôt nie en Klaois 'ao â 'eêl gaouw 'n stik of acht pannen d'r ingedouwd en onderwiele stoeng 't vromm's[9] d'r bie te kieken en zeî zoô noe en dan is wat.

Klaois 'ao nog nooit geên[10] meisje g'aod, en toch was 'ie al 'alf de twintig, en noe 'ie 'eur[11] is goed bekeēk, docht 'ie zoô bie z'n eige zichzelvers: ‘Die Stoffeliene 'eit toch wê 'n aordig smoeltje,’ en onderwiele 'ie dat docht, schuufde 'ie de pannen in mekaore en kwam is pasjes[12] in de goōte bie Stoffeliene zitte.

'k Zal ik den brand d'r is instēke,’ zeidie en 'aelde z'n tabaksdoôze uut z'n zak en begost 'n pupe[13] te stoppen, en toen 'ie dat gedaen 'ao, vroeg 'ie: ‘Ei-je 'ier nie 'n sulfertje[14] of 'n gloeiende krikke[15]?’

‘Bî je noe 'eêlemaele gek!’ riep Stoffeliene. ‘Dienk je, dat ik sulfers of vier in m'n zak ê?’

‘E neê,’ zeî toen Klaois weêr, ‘ê neê, mer ik gloôf ik, dat jie vier in je oôgen eit!’

(1) 'O f , hof, tuin.
(2) S a m p e t t e r , veldwachter.
(3) V a n m i e n p a r t , *Fr.* de ma part.
(4) V'r o m , weerom, terug.
(5) S t a d . De stad is altijd Middelburg.
(6) O ô d , hoofd.
(7) W a s c h t e , wasch.
(8) L e i ë , liggen.
(9) V r o m m 's, vrouwspersoon.
(10) G e e n . Twee ontkenningen bij elkander is ook Zeeuwsch spraakgebruik.
(11) 'E u r , haar.
(12) P a s j e s , eventjes.
(13) P u p e , pijp.
(14) S u l f e r t j e , zwavelstok.
(15) K r i k k e n , gedoofde houtskool.

'Ik vier in m'n ôôgen?' riep Stoffeliene, die 't fiene van de zaeke nog nie begreēp, of nie begriepe wou.

‘Jae zeker,’ zeide ie en ie streek ze is onder d'r kinne.

‘'Oôr is, meē die raorig'eid moet je nie ankomme, oôr, ik bin ik daer niks niemendalle op gesteld! Doe dat bie je meid!’ zeî Stoffeliene.

‘Bie m'n meid?’ zuchtte Klaois. ‘Ik wou ik dâ 'k er eên' ao!’ Toen 'aelde 'ie z'n tintelkot[1] uut z'n zak en begost vier te kissen[2].

‘Noe, mer as jie geên meid 'eit, dan bin ik je meid nog nie! Wat dienk je wê? As den domenie 't is zag!’

‘Bê noe[3], dan zag 'ie 't. 'Ie zâ z'n wuuf toch ok wel is onder d'r kinne gekieteld ê! Mer zeit, Stoffeliene, aole gekkig'eid op 'n stokje, 'eî jie al 'n joengen voōr de kossemisse[4]?’

Stoffeliene wier d'r meē begae[5] en zeî zoetjes: ‘Bê neen 'k!’ en toe snoōt ze d'r neuze.

‘Kiek, as wilder dan is kossemisse 'ieuwe[6]?’ zeî Klaois, stak z'n pupe in 't tintelkot, deē 'n paer trekjes en keēk Stoffeliene onder deur de luifel[7] van z'n pet van ter zieë an.

‘Jae, ik weēt ik 't nie, oôr! As den domenie 't mer 'ebbe wil!’

‘Zou den domenie dan nie 'ebbe wille, dat je trouwt?’ vroeg Klaois.

‘Mer, bî je noe staepelzot, wie praot er noe van trouwen? Al 'ouwe me noe ok â kossemisse meē mekaore, daerom trouwe me nog nie!’

‘E neê, Stoffeliene, mê 't kan d'r van komme!’

‘Verdien jie dan â zoôveē, dat je 'r 'n 'uusouwen van onder'ouwe kan?’

‘E, jao 'k, jao 'k[8]! Ik verdien ik noe zeven gulden in de weke! En....’

‘Noe, wat wou je nog meêr zeiê?’

‘En as 'k aoltemet goeng trouwe,’ zeî Kees en ie keēk Stoffeliene zoô roar an, dat ze d'r diensig[9] van onder d'r beuk[10] wier, - ‘kiek, ik wed ik, dat ik dan wel acht gulden in de weke kreēg; want, â zeî ik 't zelvers, ik verstaen ik m'n ambacht goed!’

Stoffeliene zeî niks, mer stak d'r vienger in d'r mond.

Klaois wachtte 'n ommezientje en zeî ten langenlesten: ‘Noe?’

't Vromm'es keêrde d'r eige zichzelvers om, om nie te laete zien, dat ze zoô roôd wier as 'n krōte[11] en zeî: ‘Noe jae, laete me 't dan mer is probeêre!’ en net asse dat gezeid 'ao, riep 't wuuf van den domenie onder an de trappen, of Stoffeliene plan 'ao om op zolder te bluve weunen. - Toen gaeve ze mekaore 'n 'and. - Klaois 'ao nog we wat meêr willen 'ê, me kreēg 't nie, en Stoffeliene zeî: ‘Noe, dag Klaois, toet kommenden zondag dan, 's aevuns bie moeder!’

Klaois gieng uut de goōte, klom naer beneē en droeg de ladder naer 'uus; mer toen 'ie 'n endje gegaen 'ao, keēk 'ie is achterom 'm naer 't dek en docht: ‘Dâ 's voor 't zolderveinster begonne. Waer zâ 't op'ouwe?’

(1) T i n t e l k o t , koperen doosje met tondel.
(2) V i e r k i s s e n , vuur slaan.
(3) B ê n o e , welnu.
(4) K o s s e m i s s e , kermis.
(5) W i e r d'r m e ē b e g a e , werd er verlegen mede.
(6) 'I e u w e , hielden.
(7) L u i f e l , klep.
(8) J a o 'k, ja, ik. Men geeft aan de *a* in j a tweeërlei uitspraak. Zoo zullen de Zeeuwen altijd zeggen: “Jao 'k, vaoder!” en “Jae, vaoder!” De *ae*, zooals gezegd is, klinkt als de *è* in père. - Zoo is er ook tweeërlei uitspraak van de *o*. In steenkool klinkt ze als overal, doch in bloemkool gaat ze bijna tot de *a* over. Deze klank is voorgesteld door *oô*.
(9) D i e n s i g , zonderling te moede.
(10) B e u k . Een beuk is een soort van half hemd, dat ten deele door een omslagdoek bedekt is.
(11) K r o t e van c a r o t t e , beetwortel.

En onderwiele Klaois naer 'uus gieng, 'ieuw Stoffeliene d'r 'arte vast asse d'r an docht, wat de domenie zeië zou, en....'s aevuns stoeng ze in den doenker voor 't open zolderveinster te julen.

Wat 'n sturmwind â nie doe kan!

II.

‘Ken je wel ooit 'n durpje in 'et ronde,
Aster Oôssoeburg vigelant?
Neê, dat zal ik je gae verkonde,
'Et is de roem van 't gansche land!’

zoô kloenk 't tenden[1] 't durp Soeburg. 't Waere vuuf boerejoengers, die ieder op 'n paerd zaete.

'n Endje varder kwamder eên meē 'n lanse in z'n 'anden op vliegenden sproenk[2] anrië[3] en schreeuwde:

‘Opsteēk, opsteēk,
Dat schreeuw 'k 'n 'eêle weēk!’

Assie nog eên keêr den rienk op z'n lanse gevangen 'ao, dan 'âod 'ie 'n pries, net zoô as de rienkrieërs[4] dat geweun binne. De oppaster weēs is nae de loddereindoôze[5], die de pries was, asof ie zeië wou: ‘maekt dat j'm kriegt!’

En volk dat er was! Je kon over d' 'oôfden we' loôpe. 'Ier stoeng er 'n 'oôpje bie de rienkrieërs, daer bie de balgooiers en gunter[6] bie de rienkloôpers. De wegt was zoô vol, datteze geen plekke konne vinde om koeke te slaen of ielikmaeker[7] te loten.

Bie de kerke op 't gos[8] stoeng 'n tente, daer ze zoô van aoles verkochte, zoôas: anies, bier, eiers, koffie, tweêcentsbroodjes, liefde[9], persico en 'k weet nie wat al meer. Stoelen waere d'r nie in. De taefels waere planken op schraegen en de banken zoô mer gemaekt van ruge deêlen[10] op tunnen. Die tente was proppende vol, en op eênsjes riep er 'n wuuf meē 'n stemme as 'n Turksche trommel: ‘Wat 'ier en daer, Jan, wat stae jie je tied daer te verpraoten! Toe, komt m'n is 'elpe! Waer is de liefde?’

't Wuuf bedoelde de flessche meē zoeten drank, die ze ‘liefde’ noeme, mer 'ie wou 't noe is verkeêrd begriepe en zeî: ‘Daer, Jannao!’ Toen weēs 'ie op 'n 'eêle kroō[11] volk.

‘Wat? Is daer de liefde? Wat meên je noe toch?’

‘'Ei je dan nie gezie meē wien 'k stoeng te praoten?’ vroeg de veint.

‘Wat kan 't mien verschille, â was 't meē de koneginne! Kom, pak mer an! Waer is noe 't scheēltje[12] van de koffikanne aweêr? Aoles raekt in de warre!’

(1) T e n d e n , aan het eind.
(2) O p v l i e g e n d e n s p r o e n k , in vollen galop.
(3) A n r i ë , aanrijden.
(4) R i e n k r i e ë r s , ringrijders.
(5) L o d d e r e i n d o ô z e , reukdoos.
(6) G u n t e r , ginder.
(7) I e l i k m a e k e r , hylikmaker of huwelijkskoek.
(8) G o s , gras.
(9) L i e f d e , ‘parfait amour,’ een bekend kermislikeur.
(10) R u g e d e e l e n , ongeschaafde deelen.
(11) K r o ō , opeengepakte menigte.
(12) S c h e e l t j e , dekseltje.

De tentenier 'aelde z'n schouwers op, zuchtte effen en zeî toen tegen 'n paer joengers, die in de tente kwaeme: ‘en wat moete julder ê?’

Wat die joengers ê mochte, dat kan ons niks niemendalle verschille.

Me binne meêr nieuwsgierig naer de levende liefde, die daer tusschen 't volk loopt.

'Wie is die liefde, Jan?' vraegt 'n errebeier[(1)] van eên van de butenplaesen.

'Ze 'eit in 'n verschote faolje[(2)] 'n kind meē roôie labbedissen[(3)] an en twee joengetjes meē nagotie an dir ermen[(4)].'

Toen de errebeier dat g'oōrd 'ao, droeng 'ie deur 't volk 'eēn en zocht dat wuuf op en zoô as 'ie ze gezien 'ao, gieng 'ie er naer toe en keēk 'r vlak in d'r wezen. Je kon de erremetierig'eid[(5)] uut d'r oôgen leze.

'Ik ken ik 'r nie,' docht de errebeier, kocht van de tweê guus 'n pupekoter[(6)] en gieng z'ns weēgs.

Ten langenlesten kwam 't wuuf meē de drie guus bie de kerke en zette daer 't kind, dat ze in d'r faolje droeg, op de 'arde kalksieskeien[(7)] neêr, en vroeg an d'n oudsten joengen, die er net zoô ievallig[(8)] uutzag as de rest: ''Oevee 'ei-je al ontvange?'

'Drie en dertig cent, moeder!' zeidie.

'Zoô, bluuft dan 'ier mer meē je nagotie, toet ik v'rom komme. Ik moet ik is 'n boōschap in 't durp gae doe! Zâ je op zusje passe?'

Toen ze dat gezeid 'ao, goeng ze weg en deēd in de Weststraete de deure van 'n 'uus open en riep: 'Uila[(9)]!' - 'Ier weunde 'n rentenier.

'Komt er mer in!' riep er eên van binnen. - 't Wuuf zette d'r strikschoenen[(10)] op 'n matte, die in 't voōr-'uus lag, want de roôie plevuzen[(11)] waere zoô kuuskelfjes schoôn[(12)], dat je 'r we' waefels van zou kunne ete.

'Goeien dag, saemen,' zeî ze, toen ze in den 'uze[(13)] kwam. ''Oe gaet 't meē julder?'

'E, 't schikt nog â[(14)], en 'oe gaet 't meē joe?' zeî de bezinne.

'Jae, dat kon wê beter, bezinne! M'n man ister slecht an toe! À 'n jaer zonder verdienste en meschien voor z'n leven stekeblind!'

'Zoô! Me noe moeie[(15)] me toch is zeië, wie je bin! Ik ken ik joe nie?'

'E gosjenokke[(16)] Meggeline, ken je me nie meêr? Toen ik bie d'n domenie van 'O ô g e l a n d e[(17)] diende, weunde jie bie d'n sikkretaoris!'

'Wat, bin jie dan Stoffeliene, die meē Klaois de Smid getrouwd is?'

'Jao 'k, die bin ik!'

(1) E r r e b e i e r , arbeider.
(2) F a o l j e , falie of mantel.
(3) L a b b e d i s s e n , gebreide mouwen voor de onderarmen der vrouwen.
(4) E r m e n , armen.
(5) E r r e m e t i e r i g 'e i d , armoede in de volste beteekenis.
(6) P u p e k o t e r , pijpenwroeter.
(7) K a l k s i e s k e i e n , straatkeien.
(8) I e v a l l i g , ellendig, armoedig.
(9) U i l a ! volk!
(10) S t r i k s c h o e n e n , schoenen met riemen.
(11) P l e v u z e n , vloertegels.
(12) K u u s k e l f j e s s c h o ô n , bijzonder schoon; zie blz. 126, aant. 7.
(13) D e n 'u z e , de kamer.
(14) 't S c h i k t n o g â, heel goed. Als men op W a l c h e r e n naar iemands gezondheid vraagt, dan wordt dit antwoord meest altijd gegeven, al is de heele familie nog zoo welvarend.
(15) M o e i e , moet ge.
(16) G o s j e n o k k e is een basterdvloek.
(17) 'O ô g e l a n d e , Hoogelande, vroeger een der vele dorpen op Walcheren. Thans bestaat het niet meer. Er is alleen eene ruïne van de kerk overgebleven. Ondertusschen is er nooit een dominé van Hoogelande geweest. Vóór de reformatie was het al geen dorp meer.

‘Noemde ze je veint niet Blaouwlentertje[18], omdat ie aotied 'n blaouwe pitelaere[19] an 'ao?’

‘Net, die is 't!’

‘Mer m'n God, Stoffeliene, wat ister dan toch meē joe en je veint gebeurd, dat je loôpt schoôie[20]?’

(18) B l a o u w l e n t e r t j e , kwikstaartje.
(19) P i t e l a e r e , soort van heerenrok.
(20) S c h o ô i e , bedelen.

'Meggeliene, 't is verre meē me gekomme, mer schoôie, neê, dat goddank, nog nie. Verleë jaer Pienkster, 't was toen ok Soeburgsche kermisse, net as noe, toen zouwe ze bie ons ok is rienkrieë! Ik stoeng ik meē m'n veint en m'n guus bie de rieërs te kieken, toen d'r 'n joengen ankwam, die an Klaois vroeg, of 'ie z'n sigaore is bie 'm an mocht steke! Klaois bukte en de joengen ieuw[1] z'n sigaore an m'n mans pupe. Mê de smeêrlap ao 'n kruutsigaore en toen 'ie 'n paer trekjes gedaen 'ao, vloōg 't kruut af en Klaois kreēg aoles in z'n oôgen! Dat gaf 'n 'eêl standje. De sampetter[2] brocht d'n joengen op, mer Klaois zeî: "God, Stoffeliene, ik kan ik niks zie." Noe goeng 'k meē 'm naer 'uus en liet den meêster[3] roepe, en toen die kwam en Klaois z'n oôgen gezien 'ao, zeid 'ie: "As je eên oôge over'oudt, Klaois, dan mag je blie weze!" En de meêster 'eit waer'eid gesproke, mer Klaois is nog nie blie geweēst en ik ok nie, want 'ie is stekeblind! In 't eêste krege me nog â veē van goeie menschen, mer je weēt, as 't zoo lank duurt, dan raek je buten beklag!'

'En wat doe je noe?'

'Jae, m'n guus loôpe meē nagotie, mer dat geēft nie veē, en ik gaen ik noe bie m'n ouwe kennissen rond om geld te leên te vraegen, om 'n mangel te koopen!'

'En dan?'

'Dan gaene me in de stad weune en ik zal ik zie, dat ik wat mangel-'uzen opdoe. Klaois kon dan mangele en verdient dan ok wat. Azze m't[4] dan mer zoo varre kunne brienge, datteme 't geleênde geld kunne v'romgeē[5], dan kunne me in eêre en deugd leve, net zoo as de domenie tegen ons zeî, toeneme[6] in de kerke te 'Oôgelande trouwde!'

'En ei-je[7] â veē?'

'Bie ons op 't durp ê 'k dartien gulden opgedae en strekjes kreēg 'k van Jan De Geêre, die 'ier meē 'n tente op 't durp staet, nog 'n riesdaelder[8]. 'Ie 'eit geliek meē m'n man knecht bie de smid geweēst!'

'En 'oeveē moet je ê?'

'Jae, Meggeliene, ik kom ik noe nog 'n gulden of tiene te kort!'

Toen Stoffeliene dat gezeid 'ao, goeng Meggeliene nae d'r kammenet, 'aelde d'r wat uut, stopte dat in Stoffelienes 'anden en zeî: 'Gae noe nae m'n veint, ik wed ik dat 'ie ok zoô doet!'

En jae, 'ie deē ok zoô, en 'ol over bol[9] liep ze nae de kerke meē vuuf riesdaelders in der zak. Van de nagotie kochte de guus ieder 'n taoilappe[10]. Voōr Klaois kocht ze 'n pupe meē n'oōrne mondstik[11]. 's Aevuns om acht uren kwam ze op 'O ô g e l a n d e en....d'r was feêste in 'uus!

Drie maenden laeter zaete Klaois, Stoffeliene en de guus te M i d d e l b u r g . In de L a n g e v i e l l e 'aode ze 'n kelder g'uurd en 'n veint, die de kranten moet vol maeke, aster geên nieuws is, die ei-je te M i d d e l b u r g ok â, die deed voor die erreme duvels 'n goed woōrdje in de krante.

(1) I e u w , hield.
(2) S a m p e t t e r , veldwachter.
(3) M e ê s t e r , dokter.
(4) A z z e m't, als wij het.
(5) V'r o m g e ē , teruggeven.
(6) T o e n e m e , toen we.
(7) E i -j e , heb je.
(8) R i e s d a e l d e r , rijksdaalder.
(9) 'O l o v e r b o l , hals over kop.
(10) T a o i l a p p e , dunne, taaie koek.
(11) 'O o r n e m o n d s t i k , hoornen roer.

Noe schrieveme '76 en asje noe is in de stad komt, dan moet je is even bie d'n blinden Klaois anloôpe, dan zâ je is 'oôre wat ie zeit!

Mê, d'r weune d'r 'n 'eêle boel nie in Middelburg, en de 'Ollanders binne bange voor de Zeeuwsche koōse[1], en daerom zal ik je mer is zeië wat blinde Klaois an aol de menschen vertelt. 'Ie deēd 't an mien ok. Toen 'k bie 'm kwam, was 'ie bezig meê mangelen, en toen 'k 'm vroeg: ‘Ei-je 't nog â naer je zin, Klaois?’ toen leide 'ie z'n pupe neêr en zeî:

‘Goddank, Pier van 't Zwissersch 'uusje[2], Goddank! M'n wuuf'oudt d'r eige taoi, m'n guus passe goed op en ik bin ik goed gezond. En, â begon 't meē ons noe ok al an 't zolderveinster, en al oudt 't bie 't keldergat op, toch binne me[3] gelukkig! - Allo, trekke, Levien, d'r bin nog drie rollen!’ -

En Pier van 't Zwissersch 'uusje eit
Mien aoles opgegeve[4];
Toen nam ik pennen en pampier
En, 'k 'eb 'et opgeschreve.

's-Gravenhage.
P. Louwerse.

Leuntje van de paerdenblom.
(een vertelsel van Louw.) (Walcheren.)

'k Aen ik julder 'eǹ paer vertelsels gedaon van nom[5] Jan en noe za 'k je der es een doe van m'n eigen; wan vaoder - en i was 'en wies man - zee aoltied: ‘je moe' nooit 'en vluie[6] 'aelen bie je buurman, as je der zelvers een eit[7].’ Noe moe' je nie dienken, dâ j' ie's bizonders zâ 't 'ooren kriegen; bel neen-ik - mae wâ zâ 'k je zeiën, ik komme zoo zachtjes an op jaeren en je wete, ouwe vinters[8] 'ouwen der wel es meer van om te praeten over der joenge jaeren. Bin der dan bie, die 't nie 'ooren willen, bel noe, dan niepen[9] ze der ooren mae toe.

'k Zâ dan es vertellen, 'oe 'k voor 't eeste mî m'n wuuf - toen was ze 't nog nie, weetje - uutgewist[10] bin; mae je moet 'et 'er nie zeiën oor; wan dan zou ze nie in der sjas[11] ziên[12], de goeie ouwe ziele.

't Was dan, kiek, ieselijk werm gewist 'eel de-n-oestmaend deur. De mosschen gaepten op 't dak van d' 'itte, de koebeesten stoengen te braoiën op de weiën en de stomme beesten wissen geen raed mit ulder eigen.

(1) Koöse, koorts.
(2) Zwissersch 'uusje. Een huis, in Zwitserschen stijl opgetrokken.
(3) Binne me, zijn we.
(4) Opgegeve, moet eigenlijk zijn opgegeē.
(5) Nom, (n)oom.
(6) Vluie, vlegel.
(7) Eit, hebt.
(8) Vinters, mannen.
(9) Niepen, (k)nijpen.
(10) Uutgewist, uitgeweest.
(11) Sjas, dreef, schik.
(12) Ziên, zijn.

'k Was op zoo'n 'eeten dag op 't land doende, 'k gloof an 't slechten[13]. De paerden lieten der kop 'aest op den grond 'angen, en 'eel vee' trok[14] in 't werken leeken ze niet t' aen, net zoo min as ikke.

(13) S l e c h t e n , eggen.
(14) T r o k , trek.

'El[1], Louw,' zee Joost, die op 'et land naast 'et miene an 't werk was. 'El, Louw, wâ zie jie der van daege droomerig uut! As je 't nie beter wis, zou je zeiën, dà je pas uut bedde kwam en 't loopt â nae den middag.'

'Bemoei-je mî j'n eigen,' bromde-n-ik; wan ik kos ik nie velen, dâ Joost ie's tegen me zee, je zâ wê zie waerom - en toen 'k 'et zee, trok ik zóó 'ard an de leist[2], dâ de paerden er van duisden[3] en toen mit 'en sproeng voruut goengen.

Droomerig, zee Joost? - Jei[4], i ao gliek ok, 'k was erg droomerig, mae 't was ok 'en aekelik geval - en dan die wermte - pfft! kiek, 't was t' ende-n-uut[5].

Je moe' weten, dat er de naeste weke 'en groot feest in stad zou ziên en aol m'n kameraes aon 'en vriester gevrogen - en ikke - 'k aon ik er geen! Z' aon me-n-aollemael uutgelachen, omdâ 'k nog zoovee' astrantigeid[6] niet ao om te vraegen: 'Kaotje of Betje - 'oe z' ok 'eeten moch' - gae je mî mien uut?' 't Was makkelijk genog, vonnen ze; maer ik von' ik 'et in seheel[7] nie makkelijk. 'Of ik dan nie wis', wie 'k aen wou?' Noe of ik 'et wis': mae juustement daerom was 't zoo moeielijk, om 'et te vraegen; wan 'k wou geen mensch aen as Leuntje, - Leuntje van de Paerdenblom, 'en aordig dienk in die daegen, mî blauwe vrooilijke oogen en 'en zoovee' lief bekje, kiek weetje, dat ielkendeen trok in der ao. Ze weunde in onze buurte en 'k aod ik dikkels bie 'eur an 'uus in de bakkeete[8] m'n pupe gerookt en mî der vaoder of der broer over aolderlei diengen zitten praeten. Mae zoo dikkels as 'k tegen Leuntje ie's wou zeiën, kreeg ik toch 'en zoovee' raor gevoel in m'n keele, dat er gien ienkeld woord uut wou. 't Was raor, 'eel raor, dâ von 'k zelvers, mae wâ zâ je der an doe?

In den laesten tied was 'k nog al es 'en keer op de Paerdenblom gewist mit 'et plan om 'er te vraegen mî me meê nae 't feest te gaen. Der goengen der 'en 'eele boel van me kameraes, zoo as 'k gezeid aen en m' aon al 'n paer waegens g'uurd. Maer as 'k dan bie Leuntje was, en ze keek me mî der liev' oogjes zoo vrindelijk an, dan was aol m'n couraosie vort en 'k stoeng te draoiën, dan op 't eene en dan op 't aore been en wis' nîks te zeiën as: 'Mooi weertje voo den oeste[9], de boel zâ gauw binnen ziên, dienk j' ok nie, Leuntje?' Noe, *dâ* docht Leuntje ok wë - en dan dost ik ze nie ees meer ankieken en goeng mae weer 'een net liek as 'k gekommen was.

Op weg naer 'uus schol ik op m'n eigen, omdâ 'k zoo bange was. Bange voo wat, voo wie? Voo Leuntje, 'en meisje van nog geen achttiene; flauwe vint! Mae mergen! Jae, mergen zâ 't beter gaen en dan mot 'et der maer uut of 't wil-d-of nie! 'k Aod ik ok zoo'n raor gevoel in m'n oôt[10], en 'oe kâ-je noe zoo ie's vraegen mî zoo'n raor gevoel in j'n oôt? 't Was

(1) E l , wel.
(2) L e i s t , leidzeel.
(3) D u i s d e n , deinsden.
(4) J e i , ja hij.
(5) T' e n d e -n-u u t , ten einde uit.
(6) A s t r a n t i g e i d , vrijpostigheid, moed.
(7) I n s e h e e l , in 't geheel.
(8) B a k k e e t e , bakkeet, stookhuis.
(9) O e s t e , oogst.
(10) O ô t , hoofd.

ommers te gek om der nog over te dienken. Mergen dan mae! - mae dan was 't weê net eender.

Noe begriep-je, waerom ik zoo droomerig zag en dat er wê reden voo was. Noe kwam der nog bie, dâ Joost aoltied tegliek mî mien an de dulve[1] kwam, die mien stik land van 't ziêne scheê en dan aoltied wâ te zeiën ao, as: ‘Bin je van daege mit 'et lienker been uut bedde gestapt, Louwtje?’ of: “Oe is 't mî Leuntje? 'k Aen ik g'oore; dâ ze nie mî j' uut wil; is 't waere? 'k Dienk ik 'et 'er es te vraegen!’

De-n-aop wis 'eel goed, dâ 'k zin in der ao. 'k Zee niks, mae 'k aod ik 'em wê dood willen slaen en 'k zette m'n paerden wat an, om de volgende reize ee'der an de dulve te ziên as i; mae der 'ielp niks an, i was der aoltied net zoo gauw as ikke. En dâ 'k me noe toch zoo moch' laeten koeiëneeren deur zoo'n schooiër, die deur m'n vaoder, bie wien i nog knecht gewist was, weggejogen was, omdat i zoo'n luiwammes was! Job zelvers zou kwaed geworren ziên - en der was toch mae niks an te doeë. En i zee, dat i Leuntje vraegen zou - perjuus[2]! De meisjes moggen 'em nog â graeg lieën - en 'en knap wezen? - noe of-d-i! der waeren er nie vee' zoo....God bewaere me! Mae nee, dâ was te gek! Net as of Leuntje der vaoder der maer uut zou laeten gae mit 'en knecht? nee, dae droog i 't oôt t' 'ooge voor. Maer as es en aor?....Daer ao 'k nog nie an gedocht....'t Was net of 't weêrlich'[3] voo m'n voeten insloog en 'k bleef in ees stille stae' vlak bie de dulve. 'Eere Jeetje[4], as dâ waere was....

‘Erme Louw,’ riep de treiter[5] an d' overkant. ‘Erme Louw! Daer is me werempel de joengen stokstiêf bevrozen en dâ midden in den zeumer! De vrouwe van Loth....’

“Ou je rammelaer[6], vule joengen, bemoei je mî j'n eigen bemoeisels en lae mien mî freê!’ riep ik zoo kwaed as 'en koppespinne. Mae de-n -aor lachte en zee: ‘I leef' toch nog; 't zou jammer gewist ziên ok van zoo'n proenkstik van moeders kammenet[7]....’

Meer 'oorde-n-ik nie; wan 'k ao m'n lesten akker geslecht, en spande m'n paerden uut om naar 'uus te gae.

Dien eigensten aevend goeng ik nae de Paerdenblom - en noe moch'[8] en zou 'et er uut. Maer 'oe dichter bie dâ 'k kwam, 'oe minder gauw dâ 'k goeng. Ik kreeg â langer 'oe meer trok, om weê mae trug te gae en nog wâ te wachten: 't was ommers nog tie's[9] genog. 'k Begon op de knoppen van m'n rok nae te tellen, of ik 'et van aevend of mergen moch' vraegen; maer of ik van onder of van boven af, op m'n vest of op m'n rok telde, 't was aoltied ‘Van aevend.’ Der was dus niks meer an te doe.

Leuntje was an 't kippenkot doende, toen ik op 't 'of kwam.

Leuntje,’ zee 'k - en 't was net of Leuntje en 't kippenkot en 'eel de boel omdraoiden - ‘Leuntje!’

(1) D u l v e , sloot (delf).
(2) P e r j u u s , basterdvloek.
(3) W e ê r l i c h , weerlicht, bliksem.
(4) 'E e r e J e e t j e , dim. van Heere Je(zus).
(5) T r e i t e r , plaaggeest.
(6) R a m m e l a e r , mond; *Hd.* Plappermaul.
(7) K a m m e n e t 2 kabinet.
(8) M o c h ', moest.
(9) T i e 's, tijd(s).

‘Noe,’ zee ze, ‘'k 'oore je wê. Wâ schilt er an?’ en ze zag me, kiek, zooveel aorig an, dâ 'k der 'eelegaor kapot van was.

‘Leuntje....'oe....is 't thuus?’ En kiek, dae begon ze me noe te lachen, te lachen! - dâ 'k docht dat er geen end an kwam.

‘Ei-je niks aors te zeiën en dâ mî zoo'n gezicht? 'El, aen 'k vâ m'n leven, Louw, wâ moe 'k om je lachen!’ En dae goeng ze werempel weêr an den gang! 't Was om dul te worren; maer 'k docht bie m'n eigen:

‘Allo Louw, couraosie, joengen, noe moe' j' uut den 'oek kommen, aors dienk' ze zeker, dâ je nie wies bint!’ In één aesem zee 'k, zoo gauw as ik kos:

‘'t Is à gauw feest in Middelburg, Leuntje, en 'k aen ik nog geen meisje gevrogen, om der mî me meê nae toe te gae en 'k zou ik zoo graeg aen, dâ jie mî me meêgoeng; wan 'k vin joe ô zoo'n lief meisje. Toe, Leuntje, doe me dâ pelzier noe mae, vaoder en moeder zouën 't ok zoo aorig vinnen!’ Dae, 't was der uut en noe wis z' 'et. Ankieken dost ik ze nie, Gusje[1] nee, 'k zou gauw genogt 'ooren, 'oe ze der over docht.

‘'k Aen ik niks tegen joe, Louw, en as vaoder en moeder 'et goed vinnen, dan wî 'k wel es 'en ienkelde keer mî j' uut gae. Vraeg ze 't maer es.’ En ze gaf me der 'and en ik keek z' es an - mae der kussen! - nee, dâ dost ik toch nog nie, 'oevee' trok ik der ok in ao. Jae, 'k was wâ nuchter in m'n tied! 'k Gloove, dà 'k 'et noe 'eel aors zou anleiën, as 'k et es over doen moch!

'En paer daegen laeter goengen me der op los, drie waegens vol joenge gasten. Ikke en Leuntje zaeten op de voo'ste banke in d'achtersten waegen en Toon zat voorop, en mende. Vlak achter ons zat Dirk mî dikke Bette en die twee aon van b'lang[2] leute; wan ze konnen mekaor â lange. Zoo noe en dan 'oorde-n-ik zoo'n raor geluud - noe, je wete wê wà 'k meene - en dan gaf Dirk mien 'en por in m'n rik en riep: ‘Kom, alla Louw, moe' j' ok nie es 'eulen[3]? Je bint er toch nie vies van, joeng?’

Vies? nee, dâ was ik der in seheel nie van, mae 'k wou noe toch mae liever wachten tot van aevend en dan zou 'k wê maeken, dâ 'k van achter kwam te zitten; wan 'k ao Leuntje nog wel ie's te zeiën, dâ d' aoren nie 'oefden t' 'ooren. Om de waor'eid te zeiën, dost ik nog nie best ok, weet je.

Even buten 'et durp kwaemen me Joost tegen. I lachte en zee: ‘Zoo Louw, ei-je ze noe toch?’ Mae 'k draoide m'n oot om net of 'k zeiën wou: ‘'k Bemoeìe me mî geen schooiër as jie.’

Nae 'en paer uur riejens kwaemen me-n-in stad, vrooilijk en blie; wan m' aon onderwege-n-al es 'en glaesje gedroenken. w' Aon d' 'uve[4] van den waegen 'oog opgeschoven en tusschen d' 'oepels ons neusdoeken gebonden. En binnen in goeng 't er van b'lang leutig toe; we zoengen as liesters en 'k ao m'n erm om Leuntje der midden geslogen en al ees de couraosie

(1) G u s j e , basterdvloek.
(2) B'l a n g , belang.
(3) E u l e n , heulen. Wanneer de boeren op Walcheren uit spelevaren gaan, wordt er op elke brug (heul) onder weg g e h e u l d , gezoend.
(4) 'U v e , huif.

g'aod, om z' es 'eel evetjes te kussen - 't joenge, 't smaekte-n-as zoeten 'eunienk!

Op de mar't goengen me den waegen uut en erm an erm in twee lange reken[1] liepen m' â ziengende de stad in. Overal 'iengen er vlaggen uut en 'ier en daer stiengen[2] er blommen voo de raemen. Wat er te doen was bin ik vergeten, mae wat er dien dag zoo â gebeurde nie, weet-je, en dâ zâ 'k wê nie licht ok, dienk ik. De stad zelvers zag er mooi en vrooilijk genog uut, dâ moe' ik zeiën - mae de steêluu! - ajakkes, watte 'outers[3] van kerels bin dàt toch! Ze liepen ons net angaepen of ze nog nooit 'en mensch aon gezien, die leute in z'n leven ao. Ze liepen zoo stief en zoo stille as of ze nae kerke goengen - en dat op zoo'n feeste! Noe, wilder aon zoo vee' te meer pelzier en liepen d' eene 'erberge uut en d' aore[4]-n-in en overâ was 't annies of liefde[5] - 'k weet ik nie 'oevee' slokjes 'k wê gedroenken aen, maer 'en 'eelen boel, dâ 's zeker.

's Aeven's wieren der overâ lichten opgestoken en der was meziek op de mar't. Toen kwam der ok 'en bîtje leven onder 't volk en ze begonnen aolderlei deuntjes te ziengen. 't Wier er toen wel aorig en ao 'k nie uut m'n eigen pelzier g'aod, 'k aod ik 'et gekregen mit alleenig nae Leuntje te kieken; wan die ao toch zoo vee' leute, kiek, weet je!

Voor 'en groot' 'erberge op de mar't 'aon ze 'n 'ekken[6] gemaekt en dae binnen zaeten der 'en 'eele boel an taefeltjes wiên te drienken. Mae je moe' nie glooven, dâ wilder der in moggen, oor! 't Joenge, wat was ik kwaed! 'En vint mit 'en rok mî gouwe knoppen kwam naer ons toe en zee dat 'et 'en - jae 't woord bin ik vergeten - mae 't beteikende zoovee' as dâ wilder der buten kossen bluven staen. ‘Bel, dâ zâ je de duvel,’ zee Dirk. ‘Maggen wie der nie in? 'k Kan ik net zoo goed 'en flessche bessewiên betaelen as die vinters daer mit 'er kachelpiepen op der kop! Allo, uut den wege zei-ik!’ En i douwde den vint mî z'n gouwe knoppen en z'n gestieselden[7] kop op ziê, dat i omvarre tumelde. Mae toen kwam der 'en vel'wachter an zetten, en die pakte Dirk meê nae 't kot, of i wou-d-of nie. Wie vonnen 'et geraoïen, om niks te zeiën of te doe; wan mit 'en vel'wachter trek j' aoltied an 't korst' ende. W' aon van b'lang 't land, dâ begriep je en dikke Bette juulde van sjagrien; wan ziê was der 't ergste an toe en was der vrieër kwiet. Leuntje's broer Jan plaegde-n'eur der nog meê en zee dâ ze mae bie 'um moch' kommen; wan dat i best twee vriesters kos gebruken. Mae dikke Bette wier kwaed en zee, dâ ze niks mî zoo'n maegeren puut[8] wou te doen aen, waerop Jan zee, dat 'en vet verken zeker beter bie der pestuur kwam. Wie lachten der om, maer leutig vonnen me 't toch nie; wan Dirk was 'en aorige vint; en 'en grappenmaeker? - noe, of-d-i!

'Eel lange aen z' 'em nie vas' g'ouwen; wan 'n paer uur laeter was i weêr â bie ons, en je kan glooven, dâ m' aollemael blie waeren en i en dikke Bette wê 't meeste.

(1) R e k e n , rijen.
(2) S t i e n g e n , stonden.
(3) 'O u t e r s , houters, bonestaken.
(4) 'A o r e , andere.
(5) L i e f d e , parfait amour, likeur.
(6) 'E k k e n , hekken, hek.
(7) G e s t i e s e l d e n , gestijfselden.
(8) P u u t , kikvorsch.

Ommenebie[1] tien uren wier vierwerk afgestoken. We waeren espres zoo lange gebleven, omdâ me 't geen van aollen ooit gezien aon. 'k Wil ik 'et nooit meer zien ok, wan 'k bin toch wê zoovee' geschrokken, en dà vonnen ze dae gunter noe mooi; wan ze klapten in der 'anden en ze schreeuwden of ze nie wies waeren.

Noe, in 't begin vonnen wilder 't ok 'eel mooi; mae toen z' uut aol ulder forcie an 't dunderen en weerlichten goengen, toen docht ik bie m'n eigen: 'k wou 'k 'ier goed en wel van daen was. En dan, 't is toch mae den 'Eere verzoeken, om 't vier en den dunder van den 'Emel nae te maeken.

Eest goeng er - sjjt! 'en lange striep vier de lucht in, zoo 'ooge, dâ je der draoiërig van wier en der op 't lest niks meer van zag as 'en 'eel klein voenkje. En sjjt! daer goeng er weêr een en sjjt! nog een en nog een, 'k docht dat er geen ende an kwam. Dat noemden ze vierpiêlen - en mooi was 't, as ze zoo 'ooge in de lucht stoengen en er aolderlei sterretjes uut vielen - aorig was 't, dâ moe' 'k zeiën. Mae daer in ees vlogen er 'en troep vierige slangen nae boven en die begonnen 'en lawaoi te maeken, dâ j' 'ooren en zien vergoeng. Leuntje kneep me-n-in m'n erm en verstierf as' en doeke en zelvers was 'k ok niks op m'n gemak; 't liekt er niks nae. 'k Docht ielk oogenblik, dâ m' 'eel den vierigen boel op ons oòt zouën kriegen. En dan bî je nog â voo je pelzier uut!

‘Daer ei-je 't geduvel al in de glaezen!’ riep Gerrit de jaeger. ‘Dâ komt van der onverstandig geschiet! Dae stae me, zoo waere-n-as 'k leve 'eel 't stad'uus in den brand!

En warempel 'oor! 'k zou 't nie g'loofd aen, as 'k der nie zelvers bie gewist was! Eest zag je boven in den toren 'en klein voenkje en dâ wier â grooter en grooter en eindelienge wier 't zoo groot, dat 'et op de mar't zoo licht wier as op klaerlichten dag. Ielk stoeng der van beteuterd en wier zoo bleik en zoo geel as' en liek; mae geen mensch stak 'en poot uut om 't elpen. En kiek! dae wier 't weê kleiner en kleiner en in ees was 't uut. 't Ao maer en stuitje geduurd; maer begriepen? nee, begriepen dee 'k der niks nimmendalle van. Laeter bin 'k eest gaen bedienken, dat er 'en vint boven zâ gezeten aen mit 'en lantaerentje of zoo ie's, maer 'eel dudelijk is 't me toch nie. Maer wat er noe voo moois an was, kiek, dâ kan 'k me nie begriepen en der waeren er toch 'en boel, die 't uut schreeuwden van wege 't mooie. Ielk z'n meugje[2], zei 'k aoltied maer!

'k Neep m'n oogen toe, om nie te zien, wat er kommen moch' en ao 'k Leuntje nie bie me g'aod, dan ao 'k m'n ooren ook wê toe willen niepen. An 't geluud 'oorde-n-ik toen, dat er weê zoo 'n troep van die vierpielen afgeschoten wieren, en 'k dee gauw m'n oogen open; wan van die diengers was 'k nie bange. 't Waeren 'eele mooie, mî rooje en witte en blauwe sterretjes. ‘El-l-l, Bel-l-l, 'oe mooi!’ riepen me; maer in ees schreeuwde Dirk, die in pesant[3] mit dikke Bette stoeng te vrieën: ‘Christe me ziele, dae krieg ik 'en sterre-n op m'n kop!’ Mae 't was geen sterre

(1) O m m e n e b i e , om-ende-bij.
(2) M e n g j e , smaak; van mogen. Rijmvorm: heug en meug.
(3) I n p e s a n t , en passant.

't was 'en stok! 'Oe die zoo uut den 'emel was kommen vallen, begriep Joosje, mae dat i goed angekommen was, kos je wel an Dirk z'n veraltereerd wezen zien en zoo bange vor 'en knoei en 'en douw was i toch ok nie.

''Oor es, weet je wat,' zee ik, ''k wete nie, 'oe julder der over dienken, maer ik aen ik m'n buuk vol van die aorigheden. 'k Geên der de duvel van, om 'ier langer te bluven en nog levendig verbrand te worren derbie! Ajuus!' En weg goeng ik mì Leuntje, die wâ blieë was, dâ ze der mî fesoen van daen kos. De rest kwam van zelvers achteran en 't kos ons al 'eel weinig schillen, dâ de steêluu ons uutschollen voo 'stomme boeren kluten[1],' die bang waeren vor 'en bitje vierigheid!' 'En raore menier om leute t' aen, as j' ielke keer 'en stok of 'en stik vier op j'n oot of je liêf kan kriegen!

't Was â laete geworren en daerom goengen me-n-op sproeng naer 'uus. Eest naemen me nog 'en slokje, om de schrik weg te drienken en â gauw aon w' â net zoo vee' schik of er niks gebeurd was.

'k Zat mî Leuntje achter in den waegen en 't duurde nie lange.....Mae nee, wâ me dien aevend saemen spraeken - 'eel vee' was 't nie - zei ik je nie. Alleenig wil ik je nog zeiën, dat 'et geen vuuf maenden duurde, of 'k 'ieuw ik brulof mî Leuntje van de Paerdenblom.

Heins (*H.E. Beunke.*)

(E)en praetje tusschen tweae boeren. (Schouwen.)

Dag, naôm[2], nog goed? - E jaô, joân[3], aô wel. Naê stad 'ewist? - Jaô, ma dae was nîe(t) vee(l) volk in stad. - Neê, i(k) bin ma t' uus 'ebleeve, je mo(t) rekene, de paêren[4] ê 't[5] druk oât, in ik ê(b) van oggend vóór acht ure mit den blissen[6] nog ên voer geeste[7] binnen motte menne. - E-je a(l) geeste 'edosse[8]? - Neè, de mart is te leâge[9]. - Zoâ, ze was van daêge toch wat 'ooger, vuuf in en aôlve (gulden) e-'k oârd[10]. - Ze za(l) nog we(l) dierder oâre. -

E-je in de niewe polder die meà[11] 'ezie? Z' eit veel 'elee van de nattig'eit, je mo(t) rekene, de dulven bin nie diepe genogt, in de suaôsje[12], dat lieken[13] nieuwerst[14] nae. 'T is en bedroefd dienk, 'k ê 't aôltiet wel 'ezeit, dat de sluus nie meâ[15] trekke zou, mit dat indieken van 't schorre[16].- Onderlesten[17] bimmen[18] d'er weer voo biemenkaôre 'ewist, in wilder

(1) K l u t e n , kluiten, onbehouwen wezens.
(2) N a ô m , (n)oom.
(3) J o â n , jongen.
(4) P a ê r e n , paarden.
(5) ê 't, hebben het.
(6) B l i s s e n , bles; *Hd.* Blass.
(7) G e e s t e , gerst.
(8) E d o s s e , gedorscht.
(9) L e â g e , ee van peer.
(10) O â r d , gehoord.
(11) M e â , meekrap.
(12) S u a ô s j e , suatie, uitwateringssluis.
(13) L i e k e n , liekt, lijkt.
(14) N i e u w e r s t , (niewaart), nergens.
(15) M e â , meer.
(16) 't S c h o r r e , de schor, kweldergrond, gors.
(17) O n d e r l e s t e n (anderlaatst), onlangs; *Gron.* anderlesseus.
(18) B i m m e n , binnen we, zijn we.

wouwe de sluus verlegge, ma de Gezworens[1] in de Pennemaêster waere d'er tegen, in wa zu(l)je dan doe, daer is geen praeten tegen, dat weet ji ook we(l). Ma ik e(b) a(l) tegen d'n Diekgraef 'ezeit, me zu 't er nie bie laete zitte, in as ze mien zin doe, dan mommen[2] en stik[3] opmaeke, in daê mee rondgaê, om d'er op te laête teikenen, in 't dan opstiere[4] aan Gedippeteerde Staêten.

Aô[5], joân, 't 'elpt je niemendoâle, j' eit ommes wel 'ezie net as toe de spuipit[6] uut'ediept in[7] d' aevende[8] verleid is. Da 's ook aôlemaele niks, want wat e(bbe) die schippers toch nog en dol[9] om binne te kommen. Van 't voorjaor most-ik nog ên schuute mit mis[10] kriege, in die kust geên eens aan de koâie komme, in toe e(b) 'k et mit de perrewetkarre[11] over 't diekje motte rie[12], om d'er bie te kommen.

Kwoâ[13], jaôn, gae noe effen mee in uus, in drienkt een bakje koffie meê, de vrouwe za(l) ze we(l) klaer e(bbe). - Jaô, dat wi(l) 'k we(l) doe, ma 'k wou eèst m'en puupe is stoppe, ku(n) ji vier slaê? - Neè, 'k e(b) m'en tinteltonne nie bie men, ma gae ma mee in de keaete. - Dag, moeije, hoe gaet mit-je? - El, awel, Jewannes-neve, dat zou nog a schikke, ma die piene in m'en been, weet-je. - Zoà, gaô 't nie vooruut, wat zeit den dokter d'er van? - E-jaô, nie veel; fleeweeke[14] bin 'k nog bie zen 'ewist, in toe eit-en men goed[15] 'egee, om mee te smaêren, ma 'k (k)an nie zegge, da(t) 'k er vee(l) baete bie aê, ik dienke dat za(l) motte sliete, ma 't is ma moelik in den oest[16], 'k (k)an op z'en besten den uuzen[17] uut, in de meid kan toch nie aôlles alleene doe.

Alloâ naôm, noe gae 'k 'eene, want 'k mo(t) nog boâten[18] gae wende in vlas gae spreè, dag moeije, dankje voo(r) je bakje koffie, je mot 't ma(a)r is fromme komme haele, oâr! - 'T za(l) we(l) schikke, dag Jewannes, de groetenisse t' uus. - 'K 'oop 't waer te nemen; dag, naôm! - Kwoâ, ik gae nog mee totten 'ekdam[19]. - Zoâ, de locht doe ma leèlik in 't zuujen. - Joâ, 't was gisteraêvent ook a(l) zoâ, ma toe is 't weèr op'etrokke, in ik dienke da 't van daege oâk nog we(l) draôge za(l) bluuve, èn goeie vlaêge kust aôrs geen kwaêd; want 't eit noe in èn week of wat strat 'edroâgt, in de kluuten bin zoo art, dat je de stoppels nie omme kun rie. - Gae je over durp? - Jaô. - Gae 't'an is verbie de smid, in zeit tegen z'en, da(t) 'k menoggend om d' huuvewaegen za(l) komme, in da(t) 'k èn scharre meê za(l) brienge om-en te laete

(1) G e z w o r e n s , gezworenen, leden van het polderbestuur.
(2) M o m m e n , moeten we.
(3) S t i k , (geschreven) stuk, request.
(4) O p s t i e r e , opsturen; van de oude tweeklank *iu* heeft hier de eerste gewoonlijk den tweeden vocaal geassimileerd.
(5) A ô , ach.
(6) S p u i p i t , grondponip, uitwateringsbuis.
(7) I n , en.
(8) A e v e n d e , (h)aven.
(9) D o l , moeite, zorg.
(10) M i s , mest.
(11) P e r r e w e t k a r r e , wipkar, pirouetkar.
(12) R i e ; rijden.
(13) K w o â , komaan.
(14) F l e e w e e k e , verleden week.
(15) G o e d , eene zekere stof.
(16) O e s t , oogst.
(17) U u z e n , (huis), woonkamer.
(18) B o â t e n , schooven vlas.
(19) T o t t e n 'e k d a m , tot den hekdam.

verleggen[20]. - Ik za(l) d'er om dienke. 'T welwezen, naôm! (*hij geeft hem de hand.*)
- Goejen aevent, Jewannes, je vrouwe g'endag!

(20) E n s c h a r r e v e r l e g g e n , eene ploegschaar gedeeltelijk vernieuwen.

Zuid-Holland.

De niëuwe meëster[1]. (Overflakkee.)

Van tijd tot tijd sta ik stil op mijn zwerftochten en zie achter mij. Zoet oogenblik van overdenking, van herinnering, van medeleven met mijn jeugd - hoe waard zijt gij mij dan! En gij, klanken uit het verleden, gij kinderlijke taal en tonen, hoe verzacht gij mijn in 't dolen en zwerven verhard gemoed! Hoe liefelijk overvalt gij mij dan met uw wonderlijke betoovering! Ik was een kind, ik was iets sterker dan een kind, ik was een vlegel, toen ik u verlaten moest, mijn eiland en geboortegrond; en nauw was ik onder vreemden gekomen, of ik vergat uw taal, uw eigenaardig bartelijken, eenvoudigen tongval om zoogenaamd hollandsch te spreken; wat erger was, ik vergat mijn doopnaam en stak er mijn borst over op dat ik hem vergeten kon! Zoo doen vlegels. Zoo doolde en zwierf ik voort door 't land der vreemdelingschap, gejaagd en heftig, ook wel eens dwepend en droomend, maar altoos als een vlegel, altoos ondankbaar jegens mijn geboorteëiland. Nog jaagt me 't bloed snel, driftig, nog word ik onbarmhartig voortgezweept door mijn lot en mijn hartstochten, maar ik ben geen vlegel meer. Men wordt eindelijk langzaam, maar vrij zeker, een man. En als aankomend man leer ik stil te staan, mij zelven perken te stellen, terug te zien op mijn levensbaan en aan de herinnering tijd en plaats te geven. Ja, de herinnering krijgt meer en meer deel aan mij. Zoete weldoenster van het menschenhart, hoe machtig werkt uw balsem op de wonden, waarin zelfs hier en daar de doorn nog haakt! Hoe schoon zijn de paden, waarop gij den verblinden doler terugleidt, hoe bloemrijk zijn ze en hoe geurig, hoe zonnig en hoe geheimzinnig stil! Het is een tooverweg, dien ik haast niet meer ken. Toch herken ik hem; want ik hoor die eigenaardige klanken, hoor die hartelijke taal - ja, ik hoor ze en erken ze: 't is de tongval mijner jeugd.

Onder dezen indruk eener overdenking, gelijk ik ze elk hart toewensch en gelijk ze elk zelfbewust man dikwijls moet overkomen zijn, heb ik onder bovenstaanden titel geschreven wat ik zou willen noemen:

Een Flakkeesche novelle.

As joe gaet van Goéreë nae de Ouetonge, dan komje deur verscheiê durpen, 't eene al mooier in aer'ger[2] as 't aore. 't Is 'n wonder, mense! zoö netjes as bi ons de durpen d'r uut zieë. Zindelik, kiek, je zou d'r

(1) De *ë* moet geen *e*-klank hebben, maar toch, afgescheiden van de voorgaande *e*, hoorbaar zijn; - *ae* is als *è* in père, doch iets scherper; - *zoö* moet uitgesproken worden alsof men snel '*zowe*' zegt. Dit is van toepassing op al de omgebogen *o's*; - overal waar de *ie* de *ij* vervangt, heeft zij den klank tusschen de korte en de lange *i*; al de overige afwijkende klanken zijn bekender.

(2) In aer'ger, en aardiger.

pap van de straete ete, oör! Daer heië Goêreê zelvers, wel 't is in 'n stad bi lange nae zoö mooi niet. De kerkstraete, de pieterstraete, wel mense, zwiegt 'r van. In den toren, 't is, bi geliek van spreken, 'n poolse muste, zoö kraek zindelik. Noe, in dan Dirksland? Mar afien(1) je mot 'r mar komme; in lezeer(2) joe dan mar 's(3) bi Both op de kaoië, je mag 't varder vertelle, of in de Nieuwetonge in den oranjebaom, wereldbero emd, oör!

Mar onderwegt bluve m'n(4) steke. Ik zegge dat zoö mar 's van al die durpen, omdat wile, Flakkeënaers, daer groös(5) op binne. Noe slae je 'n diek in. 't Dorde of vuufde huusje, daer wil'k of weze. Gaet 'r mar gerust in, in roep mar houla. Roep niet te zoetjes, want misschien is Tanne niet tuus, in d'oue mensjes binne wat daof. Veeg in gos(6) naeme je voeten of an d'n dweil, want je ziet wel, hoe netjes in fientjes of 't hier is, net zoö wel as op 't durp. 't Is deur de bank op 't heële eiland zoo. Stille, ik hoöre rissele op de matten in huus. Daer komt d'oue vroue. Z' is erg oud, é?

Toe, zeî mar: ‘dag Baoltje!’

‘Hoe is 't mit je, Baoltje, in hoe is 't mit Frans?’

‘Wel, mit mien kittigjes(7). Komt 'r toch in, mensen,’ zeit d' oue ziele, die al stoelen bizet; ‘komt toch 'n stapje varder. 'k Haauwe(8) zoö net 'n bakje(9) gekookt. Toe, schuuf bi. Ik praete wat zoetjes om Frans; die ziele mot alle sachtemiddaegs nae bed, noe al dortien keëren an 'n stik, zoö heit 'n(10) 't op z'n harte. Dus as 'k je noe geën pupe geve, dan is 't om zien(11)), hi kan onmeugelik raok vele. 'k Zal 's bakjes lange(12).

Sint dat Baoltje noe in de spinne(13) gaet om bakjes te langen, mot j's rondkike. Alles blienkt tegen j' in. D'r koper is zulver, in d'r hout is glas. In dan die matten! pas op, want as j' uutsliert(14), dan heit Baoltje zoo'n leut, dan lach'se, da 's 'n wonder, mense; daer heit z' aerigheid in. Mar je mos je geen zeer doeë. Dus wees mar voorzichtig, want heel de vloere is mit die gladde matten beleît. Kiek de klokke's, hoe blienkend. Hou, daer komt ze, kiek noe mar voor je.

‘Hoe oud is Frans noe al, Baoltje?’

‘Lae m's kieke, zeven in tachentig in 't korte maendje(15); jae, jae, hi gae m'n vóór. Kiekt'er mar nae, hi gae m'n vóór. Ik gae noe in m'n vuuf in tachtigste. Mar noe mo'k zegge, hi heit 't van kind of op z'n harte gehad. In zoö benauwd kann'n 't niet haauwe, dat 'n zeit: Baole gaot fort. Altied mot Baole 'n helpe. Maar noe - ik schreeuwe 't nog uut van die nieuwe Meëster(16) - die heit noe zokke raore finten(17) over z'n! Noe krieg 'k 'r, 't is wel zonde dat 'k 't zegge, 'n hekel an. Tanne is t'r noe weer nae toe. Dan zeit'n: ‘Wuufje, je man mot vorsche logt haauwe; of, zoas 'n dan op z'n groöspraeten zeit: Vrouw Sander! Je man moet luchtig

(1) A f i e n , enfin.
(2) L e z e e r , logeer.
(3) M a r 's, maar eens.
(4) M'n, m e , voor we.
(5) G r o ö s , grootsch, trotsch.
(6) G o s , gods.
(7) K i t t i g j e s , tamelijk (*Ned.* k i t t i g , vurig, lief; bij Hooft kittigh = handig, vaardig).
(8) H a a u w e , heb.
(9) B a k j e , kopje (koffie).
(10) 'N, verkorting van hem voor hij.
(11) Z i e n , (zijn), hem.
(12) L a n g e , zie bl. 128, aant. 3.
(13) S p i n n e , spinde, provisiekast.
(14) U u t s l i e r t , uitglijdt.
(15) 't K o r t e m a e n d j e , Februari.
(16) M e ë s t e r , dokter.
(17) F i n t e n , vreemde kunsten, malligheden.

zitten en luchtig liggen. Neem de gordijnen weg. Zet je raam open. Laat een ketel kokend water in 't vertrek stoomen....'

Je mot 'r om lache, zoo aerig as ze dat napraet.

'Raore taele om te hoören, mar 'k hauwe in m'n jongen tiet genogt heëren bediend om 'n nog te verstae. Noe verbeel-je-wel, ziele, je zou je 'n ongelok lache - de gardinen weg! - waer laopt toch alevel in dezen tied 't mensdom nae toe! Ik glaove dat Frans de stupen op z'n lief kreeg als 'k 't deê; mar 'k zal wiesder weze. Mar Tanne, jae Tanne zou z'n zin doewe, mar ze bluuft van de gardinen of. In dan dien waesem in huus! 'k Haauwe al meer as genogt, as 't water ruust. Dan giet 'k op, in ik stoppe 'n z'n tute mit 'n halve nemmer koud waeter. As 't Frans helpe kon - wel, 'k gong d'r zelvers voor in 't waeter legge, mar wat zeî d' oue Meëster? Meëster Ponte zeî altied, in 'k hoöre 't de man nog zegge: "Baoltje," niet vrouw Sander, mar Baoltje zeî'n, "laet Frans doewe wat 'n wil, en dat zal 'n 't meëste helpe." In 't is waer, want hi wordt noe, liek a'k je zegge, anstaende korte maendje zeven en tachentig.'

'Mar mit dien Meester Waesem wil 't mar niet vooruut. Tannetje is 't 'r noe weer nae toe. - Stille! - Zeît 'r noe mar niks van - ik hoöre 't lieve kind komme. Heur ziengd[1] mar. Zeî mar niks van de nieuwe Meëster; 't is anders zoô'n goed kind!'

'Wel, Tanne! was Meëster Vloö tuus?'

't Meisje, dat daer noe in huus komt laope in regelrecht nae Baoltje gaet, is meër as 'n aerig bakkesje. Goeien deugd, wat 'n meid! Omdat ze noe nae 't durp geweest heit, is ze binae op d'r zondags. Mar toch alevel, wat 'n beeld van 'n meid aok! D'r keuvel[2] is ommers an d'r hoöd geschilderd. 'N beetje, 'n klein beetje gaet 'n achterover, mar dat komt van d'r zwaere brune haer. Wat 'n juffrouw zou ze weze, è? Noe zie je ze nae de bedsteê gae. 't Is al lief in vlug wat 'r an is.

'Groötevaoder,' zeise. 'Slaep je, groötevaoder?'

Jae, je mag d'r voetjes wel zieje, noe ze daer bi de gardinen staet. Ze hoeft 'r niet verlege meê te wezen, want in huus laope m'n hier allemaele op kousje.

'Groötje,' zeise, 'hi slaept nog. Lae m'n noe mar niet wakker maeke. Meëster van Loön was niet tuus, mar hi had gezeît: slaepe gong voor alles. In dan, groötje, luuster noe 's, dan had 'n nog gezeît: waeter koke voor d'n ouen man, dat 't zwirelde en zwarrelde deur 't huusje in op bed.'

Noe heît ze groötje om d'r hals mit 'r zoete, mollige nermen[3], in noe geeft ze z'n kosje. Wat 'n verschil van gezichte, è? Mar van liefde, ne oör, van liefde geën verschil.

'Kom, Tanne, drienk eest 's 'n kommetje kofje!' In sint[4] dat se dat zeît, schuuft ze Tanne zoetjes weg; mar o zoö zoetjes, of 't postelein was!

'In noe zwiegje van die finten, liefje! 'k Mot 'r niks van haauwe. Meëster Vloö liekt wel gek, hi mit z'n ope raemen in zonder gardienen!

(1) H e u r z i e n g d , zij zingt.
(2) K e u v e l , vrouwenkap, oudt. hoofddeksel van kloosterlingen.
(3) N e r m e n , (n)armen.
(4) S i n t , terwijl; verg. Ags. s i d , eenmaal, daarna zekere tijdrnimte.

M'n zalle je groötevaoder an d'n diek in 't gras legge. In dan z'n waesem deur 't heële huus, ha, ha, lieven God, 'k mot er tog evel om lache as 'k er mar om dienke, hoe gek of 't aok is!'

'Tanne,' zeît ze, sint dat se lacht dat ze d'r kommetje neêr mot zette, - 'Tanne, wat zou je wel zegge, as m'n merge allemaele 's verroest waere - de klokke, in de wichten, in de knippe van d'n bibel, in ikke, in joe, in je groötevaoder - van de waesem!'....Tanne mot 'r dan noe aok geweldig om lache. Ze steekt d'r vienger nae groötje op, heur mit d'r witte tandjes in d'r klein purpelmondje. Ondertussen gae de gardinen zoetjes ope, in daer kiekt 'n oud gezichte uut mit 'n slaepmuste op zoö wit as z'n haer. Hi lacht om heurle(1).

'Ik komme d'r uut,' zeît de slaepmuste, in kiekt 's rond, in vraegt zonder 'n woord te spreken nae de reden van de leut(2).

Noe is 't Juni. Veul mensen uut Holland dienke dat Flakkeë 'n soorte van 'n koorsepakhuus is, dat de voorouërs opgesloge haauwe op 'n mist'ge mosselbanke. Zoö dienke ze eindelik(3) over heel Zeëland. Mar niks is varder van de waerheid. 't Is noe Juni, zooas ik zegge. 't Is aok pienkstere. Kiek noe mar 's voor 'n aerigheid om 't huusje hene van Frans in Baoltje. 't Leit as 't waere onder 'n spreïe nog witter as tervenblom(4). In wat ruukt dat liefelik, as de zunne 'n stuitje op is! Noe heije daer achter 't huusje an d'and're kante van de kreëke 'n stik koölzaet in d'n bloei. Heërl'ker geure is t'r niet te verzinnen, in de boönen daer gunter varre beginne aok al te ruken. Dan leit 't huusje begraeve onder 'n haop appelin perebaomen - één laeken in al over z'n hoöd! In geën doösheid(5), oör! Zet dan j'oòren mar 's wiëwaege(6) ope. Daer gunter, op 't kopje van dien haogen poppelier zit 'n koekoek. Waer 'n 't over heit dat weet ik niet, mar hi heit 't beëstig druk; 't klienkt over d'n diek deur de heële polder, daer 't wemelt van kiewiten, die aok al schreeuwe of 't 'r broöd d'r an hieng. Mar niks mooier as die leeuwerke - hoe aerig! Zonder veul geraes is z'n stemmetje toch zoö dudel'k in zoö boven alles uut. Je ziet heël de leeuwerke niet....'k wil 't glaove, mar 'k zal j'n 's wieze. Gaet daer is op die weië; hou, niet varder; kiek noe 's as 'n straele nae bovene. Zie j't kleine beest, in zou je niet zegge, dat 'n an 'n onzichtbaer draedje hieng, an de zunne geknaopt?....Hî riest onmerkbaer zonder z'n wieken te verwegen(7), in zoö zakt 'n aok, in zoö riest 'n weêr. As 'n wonder Gos! Wel voor'n mense om d'r over te dienk'n. Altoös haoger, dan weêr neêr. Dan weêr rize in niet zakke, as om te zurgen voor 't huusouen, in dan weêr nae bovene, as 't gebed van Aobel. Jae, zoö gaet 't wel 's mit de gedachten van 'n mense; aok an 'n onzichtbaeren draed. - In onder de spreië - daer is 't dan toch een gezieng, in 'n gekaekel, in 'n gesjilp, in 'n gepiep, in 'n geklok, in 'n gefladder van d'aore wereld. Alles komt

(1) H e u r l e , haarlui.
(2) L e u t , pret.
(3) E i n d e l i k , eigenlijk.
(4) T e r v e n b l o m , bloem van tarwemeel.
(5) D o ö s h e i d , doodschheid.
(6) W i ë w a e g e , wagenwijd.
(7) V e r w e g e n , bewegen.

hier te gaste, in van varre hoor je op drie durpen de klokken luje. Jae, zeî mar zoo as 't op je harte leît: 't Is lief! In je gevoel gaet op, as de leeuwerke uut het groene jonge gras in duzend madeliefjes, deur de blauwe locht nae God.

In kiek noe 's, wat 'r over de onderdeure leît bi d'n ouen Sander, in wat 'r van tussen de hegge nae d'n diek komt strompele. Bluuf nog 'n stuitje stae, Tannetje! jae, jae, dat petret hoört 'r bi in de groöte schilderie van de scheppinge.

‘Dag groötevaoder, dag groötje,’ zoö klienkt 'r heldere stemme deur den helderen ochent, in d'r mooie brune aogen lache, noe groötje nog 's omkîekt in heurle nae mekaore knikke. Jae, 't is 'n schilderië. Zukke rooië koöntjes hoöre d'r bi. Daar zie je noe d'n ouen Frans Sander gae.

‘Noe, groötevaoder, hou je noe 's goed, oör!’ In nog eëns klienkt 'r 'n fris in krachtig ‘goeie reis nae 't durp!’ over de hegge in d'n diek. De oue lû gae nae de kerke. Onder kerktied zal Tanne de boel an 'n kante helpe in 'n bakje kofje klaerzette. Vroölik weërgalmt 't huusje van d'r gezieng, in 't werken gaet vlot van de hand. Mar 'k hoeve je niet te zeggen wat 'r al van zunsopgange of gedae is! Dus z' is gauw klaer, in noe gaet ze d'r eige ankleë. 't Werkjak uut, muste of - kiek dat haer noe 's over d'r schoeren - allebast schemert 'r deur - jae, allebast in dat achterhuusje in 'n vurme, die 'n mense, die 'n jonge jongen an 't beven maekt. - Jae, zieng joe mar, joe gelokkig mooi kind!...Ze kiekt toch eest 's in 't tobbetje eer ze d'r handen d'r in gaet steke. Ze weet, dat 'r wel 's nae d'r gekeke wordt: - noe mot ze toch aok 's kieke, want voor de spiegel daer groötje bi is, daer lokt 't niet; want die zeit al gauw: ‘Wat doe je, Tanne? je heit ommers niet ziek geweest dat je zoö kiekt?’...

Nog 's pasjes[(1)]. 't Waeter is zoö helder in flak bi 't feinst'r. Ze knikt in de tobbe - mar noe mot ze toch lache. Kom, kom, mit die duvelse groözigheid! In daolik d'r handen d'r in, oör, tot over d'r ronde ellebogen. Heerlik fris. Noe d'n boezendoek of. Alles zoö blank in lieflik om te zien. Geen mense die 't verraeie zal. Heërlik blienkt d'r allebast in 't pienksterlicht, dat deur 't feinster schient. D'r blanke nermen gae noe mit d'n doek d'r over heen in weër, in schodde gedurig dat dikke brune haer weg. In over 'n half uurtje is ze zoö blienkend as 'n beeld.

Noe nae boven, nae d'r kaemertje, om d'r beste jurk in dat fiene keurs[(2)]. Ze zal 't mar 's waege. Malle meid, je bint ommers alleënig in huus, wat hei joe te waegen? Toch houdt ze d'r hand over d'r harte gespanne, toch kieke d'r vroöl'ke aogen ongerust. - Mar ze gaet, in d'r harte klopt of z't groötste kwaed deê van de wereld. Ze vliegt d'n trap op as 'n gejoge[(3)] haes. Raor kind! -

Mar stille...

Klik - daer wordt frempeld[(4)] de klienke van de voördeure opgelicht. Daer gaet de deur ope. Onvoörzichtig meisje!

‘Houla!’

(1) P a s j e s , eventjes.
(2) K e u r s , vrouwenrok.
(3) G e j o g e , gejaagd, evenals gevroge.
(4) F r e m p e l d , warempel.

Geën antwoörd.

'Niemand tuis?'...

Tanne zit op zolder nae d'r aesem te haelen...O, as je ze noe zag! D'r hand, die daer pasjes losjes over d'r bloöte harte was gespanne om bi 't klimmen d'r boezen te bedekken, zit noe stief op d'r harte gedoud. - Antwoörd geve - geën dienken an voöreerst; z' is blieje dat ze leeft. Mar ze weet wie 't is, in dat geeft 'n beetje ruste an d'r. D'r harte is goed om te zeggen: 'Meëster, gae mar in huus, ik komme.' Mar 't is onmeugel'k, zoö heit ze geschrokke. Noe 't is geën wonder dat ze niet gauw bikomt - want daer gaet 'n vrempeld in huus. As 'n stille bleef stae op de matten, dan wet 'k dat 'n d'r harte kon hoöre kloppe. Mar gelokkig gaet 'n verom nae de voördeure, in dat geeft heur moed om te spreken. In onder de hand is ze noe 'n beetje angekleëd.

'Meëster!' roept ze uut 't solderluuk.

'Zoo Tannetje, goede morgen.'

'Goeie murge, Meëster! Neem m'n niet kwaelik oör, mar ze binne nae de kerke; 't was zokken hemelsen weêrtje voor groötevaoder.'

'Uitmuntend, Tannetje! Waar de zieken uit wandelen gaan, mag de dokter t'huis blijven. Ik kwam van buiten en dacht juist den ouden man eens aan te moedigen om de lucht te genieten...'

'Meëster, as j'n aogenblikje geduld heit, ik binne zoö klaer, in over 'n klein stuitje komme heurle aok tuus.'

De Meëster kiekt nae bovene. Ze zit op d'r hurken, omdat hi ze zou verstae, in zoö kiekt 'n ze dan noe net in d'r gezichte. De Meëster kriegt 'n kleure d'r van, noe 'n ze daer zoö ziet mit 'r ronde blanke nermen in d'r schöot. Hi is toch aok voor niet geën jonge vent. Hi raekt' zowat an 't hakkelen: 'dat 'n wel 's vrom zal komme' - mar hi kan d'r niet best uutkomme, in toch voelt 'n heël goed dat ze 't uut beleefdheid zeît. Hi hakkelt vort: 'dat 'n de oue lû wel tegen zal komme in dan misschies nog 's pasjes mit heurle saeme komt.' In zoö sokkelt 'n weg, knikkende, vrindelik knikkende; mar veul praete, zooas anders, neë, dat schient noe niet te lokken bi z'n, in bi heur sjuust aok niet. As je noe zien ziet gae over den diek, dan weet 'k 't nog zoo netjes niet. Z'n harte slaet as 'n klokke. In dat 't om Tanne is, noe, daer wet 'k alles om wat je wil, die hekse! Mar lae m'n noe van heur geen kwaed spreke. 't Komt niet in d'r hoöd op om 'n mosje kwaed te doen, veul minder 'n mense; mar z' is zoö. 't Is 'n wonder zoön lief stemmetje asse heit; in dan die aogen mit die lange zwaere deksels - ze zou je levend betaovere! Daer komt ze noe van solder. Net zoön duve!

Flak bi 't durp komt de Meëster de oue mensen tegen. Hi laopt nog zoö zwaer in gedachten, dat 'n ze frempel v'rbi gelaope had as de oue vrouw 'n niet angeklampt had.

'Waer komt dát zoö vroeg van daen, Meëster Waesem?' vraegt ze vroölik. Hi hoòrt 'r stemme, in spriengt op az 'n slaeper, di j' in z'n oöre niept.

'Ah zoö!' zeît 'n, net of 'n aok vroölik is. 'Wel, dat 's dapper, Sander!' In zoö maekt 'n rechtsomkeert, in kuirt mit 'r meê.

‘Ik ben bij Tannetje geweest,’ zeit 'n mit 'n half toegeknepe keele ‘en heb haar half en half beloofd met u terug te gaan.’

‘Noe, da 's braof, Meëster,’ zeit 'n oue man. ‘M'n vrouwe mag joe dan uutschelle voor Waesem zoö veul as ze wil, mar ik binne mit al die waesem zoö fris as 'n hoen; joe heit er eëre van.’

‘Ik bluve d'r bi,’ zeit Baoltje, die 'n beetje kleure kriegt in Frans anstoöt. ‘'t Is gek mit die waesem, mar 'k mot weer de Meëster geliek geve; lae m' d'r mar niet meer over kaekele.’

Baoltje wordt 'r eindelik 'n beetje mee verlege, das z' altied zoö gescholle heit op de waesem van Meëster van Loön.

Noe mot d'n oue man 's pasjes stille stae: vooreest is 'n moê, in dan wil'n aok wat wize an de Meëster.

‘Kiek Meëster!’ zeit 'n sint dat 'n nae die kreke wiest, die daer achter z'n huusje heenlaopt deur de weië, ‘vin je dat niet 'n aerig gezicht?’ -

Meëster van Loon kiekt mit andacht, in hi mot zegge, dat 't 'n mooi gezichte is.

‘Ik wize 't je, Meëster,’ zeit Frans - in Baoltje kiekt de Meëster an mit 'n blimoedig, 'n beetje groös gezichte, of ze zegge woû: luustert goed nae z'n - ‘omdat 'k je vraege wou of Flakkeë dan noe zoö ieselijk is? Is 't 'r wel op de wië wereld zoo'n mooi uutzichte as daer op dat blienkende waeter langs die vette weiö in onzen bloeienden baogerd? Ik glaove niet dat 'r de weêrgae van is; in dan zoo'n lochtje daerover zoo blauw as m'n buis.’ - De Meëster lacht zoetjes dat ze 't niet zieje, maar toch vint 'n 't allemiestig(1) mooi. Mar wat 'n nog veul mooier vindt, dat za'je zieje. Ze binne noe zoö varre gevorderd, dat ze 't huusje van vorene in 't aoge kriege.; in wat zieje ze daer? Ze zieje Tanne over de hegge kieke. De Meëster kriegt 'n kleure as bloed. Kiek, ze knikt. Nog 's pasjes komt ze over de groene hegge mit 't lachende blozende gezichte - noe is ze weg - mar uut de varte speulende mit de oue vrouwe komt ze d'n diek op, in gaet genermd mit 'r in huus, sint dat ze de Meëster lachende goeien dag zeît.

‘De kofje kookt al 'n heële stuit, groötje,’ zeit ze, sint dat ze stoelen bizet; ‘je heit 't op je dooie gemak gedae, oör. De Meëster had z'n eige doödelik verveeld, as 'n zoö lange hier had motte wachte op jule. Wat zei *joe*, Meëster?’

Ze kiekt 'n an, net zoö as 'n onschuldig, vroölik meisje liek heur kieke kan, mit d'r volle aogen, die tintele van jonkheid. Mar Meëster van Loön is 't 'r mar half over tevreê. Ik glaove ten minsten dat 'n liever niks zou zegge. Maar hi dient toch t' antworen.

‘Ik verveel me nooit,’ zeit 'n.

Z'n harte was goed om d'r nog wat bi te doen, mar hi houdt 't vóór z'n. Noe, da 's mar goed aok. Tanne zou 't toch niet begripe - want ze dienkt al zoö veul om 't geenge(2) daer de Meëster z'n harte vol van is, as om 't uure van d'r doöd. Ze fladdert net as 'n vroölike kappelle deur

(1) A l l e m i e s t i g , in de hoogste mate; m i e s t i g , (meestig) zeer.
(2) 't G e e n g e , hetgene; *Hd.* dasjenige.

't huusje in praet mit allemaele eënder. Ze merkt 't geëneëns, dat Meëster van Loön nae d'r aogen omkiekt, in hoe beteuterd dat 'n is, as heur 'n wat vraegt.

'Toe, Meëster Vloö,' zeit Baoltje, 'je laet je kofje koud worre, in je butterbiesje zal nog smelte. Kookt ze wel goed, Tanne?' roept ze nae 't achterhuusje. 'De Meëster leî noe z'n kommetje al om, wel haauwe ik van z'n leven?'

'Kom, Meëster!' zeit Tanne, die aweer in huus komt laope, in noe flak bi z'n gaet stae. 'Joe zal m'n kofje niet versmaeje, dat weet ik wel beter.'

In ze zet z'n kommetje weer overende, in giet 'r lekkere heëte kofje in, in schodt drie butterbiesjes uut de doöze op z'n bakje - net of ze erg[1] is...mar d'r aogen doewe heël aores, oör!

'Neen zeker niet, beste, ik versmaad niets van u,' zeit hi zoetjes. Frans in Baoltje verstae 't niet; mar Tannetje, zeker deur dat zoetjes praeten, kiekt 'n an, in hi kiekt heur an. Noe leit 'n zien hand op heur hand, daer ze de kofjeketel in heit, kwaozje[2] omdat ze niet meer schienke zou, mar...noe afien.

'N stuitje d'ran staet 'n op, in zeit zoö uut gekheid: 'dat 'n noe vooreest hier niet meer noödig heit.' Mar ik voor mien glaove, dat 'n 't zoö heël lange niet zal uuthouë. Baoltje zeit, dat 'n gedurig 's mot komme kieke. Frans is bolies[3], zeît ze, hi kan ielk aogenblik instorte. Frans schodt de Meester hartelik de hand. Tannetje zal 'n uutlaete.

'Ik glaove,' zeit d'n oue man, 'datte m'n Meëster Ponte v'rom haauwe.'

'Meëster Ponte,' zeit Baoltje, 'kriege m'n nooit meer verom; mar meëster Vloö val m'n niet tegen.'

Hi kiekt nog 's over de hegge nae de deure. Heur is 't 'r nog. Ze knikt zoö vrindelik, dat 't deur z'n heële lief gaet. Hi neemt z'n hoed of. Heur doet zwiegend de deure toe, in zwiegend komt z'n in huus, in zwiegend kiekt z'in de spiegel, tot ze schrikt van groötje.

'Tanne!' zeit ze, 'waer kiek je nae? Je ziet zoö roöd as 'n krote.'

Noe zieje dan 't eiland 's in 'n heel aore gedaente, oör! Op de nieuwetongese vlakte, op de vliegers, op 't dirkslandse sas; an den stassen diek - overal, overal tenten, schaerseriers, sleetje, platklompje, kinders achter stoeltjes, in aok wel gekke wuven, die d'r eige van d'r venters, in, as die niet wille, van d'r zeuns vort laete trekke. Noe, as die uutsliere, dan haauwe m'n leut, dat kei'je begripe.

In daer 't niet blienkt van ies, daer is 't wit van de sneëuw. Kinders, daer j' alleen mar de beëntjes van ziet, zoo zitte z'r ingebakerd; oue mannetjes, van 't eige laeken 'n rok; jonge meisjes, die vliegenshard achter de sleê laope of d'r in zitte mit gloeiende koönen in tintelende knuusten; jonge jongers in meisen zwierende op de schaersen, in wat 'n leven! De baomen stae zoö stille as lof[4] in d'r witte kleêren te pronken. Ze binne

(1) E r g , boos.
(2) K w a o z j e , quasi.
(3) B o l i e s , bol-ijs, bom-ijs; ijs, waaronder geen water is en dat dus niet te vertrouwen is.
(4) Z o ö s t i l l e a s l o f , zoo stil als een loof, blad. Bij Kiliaen loofstil = bladstil. In Kortrijk en omstr. zegt men: Het en waait niet een loovertje.

zoö deftig as wile[1] luudruchtig, in je kan niet zegge dat z't ofkeure. Hei je ooit van z'n leven zoö 'n remoer gehoörd? Kiek noe gunter 's: Daer zit noe 'n meid op d'r keursen[2] te slieren in lacht dat z't uutschreëuwt - daer laete ze ze los, in noe gaet ze janke, wel doösje, wat 'n kwibes! - daer sliert ze 't bolies in....

In dan die schreëuwers in de tenten mit d'r aniesmelk zoö dun as sneëuwwater: in d'r brandewien van item; toch liefhebbers; de kinders kieke de ketel van 't vier. Wacht, daer trekt 'r een 'n krulle in 't ies. Noe, die ken d'r van, oör. O, weet je niet wie dat is? Mense, zwieg stille, 't is al meë een van de knapste jongers van 't eiland; mar daer is niks volmaekt in de wereld. In zie je wie 'n bi z'n heit? Die ken je toch wel! Wel stom, 't is Tanne. Wat 'n meid toch, é? Uut duzende zou je ze kenne. Wie is t'r jongen? 't Is net zoö as je zeit: 'n duvelse knappe jongen. Hoe hiet 'n? Hi hiet Huup van Klaos van Teeuw van Aeren. Hi ken van alles. Mar 't is mit zien liek as mit 'n haop van z'n soort: twaolf ambachten, dortien ongelokken. Hi had 'n jongen kenne weze mit 'n groöte boeresteê onder z'n; mar wat is 'n noe bi de graosje[3]? 'n bedrief-fje, oör, daer z'n ielk aogenblik of kenne boene. Want boere? hi doe net of 'n an't teren is. Al achteruut. Daer is 'n 'n baos in, net zoö as'n daer noe op z'n schaersen doende is, dat j'r verbaest van staet, zoö vlug. Kiek, noe komt 'n achteruut riënde op Tanne of. Of 'n aok persies weet waer ze staet, é? Noe, das noe levend Huup in Tanne zoäs 't gae most. Achteruut rië - Tanne meêslepe in 'n wolke van plezier - zooas heur 'n wolke van 'n vrommes[4] is.

Eest 'n beetje vooruut, net zoö lange - jae hoelange, dat za'm'en wel zieje - ik dienke zoö lange as Frans in Baoltje 't uuthoue wille. Kiek, hoe zwierig in hoe mooi. Effetief mooi rië ze. De heële baene kiekt ze nae. Je zou de meid stele. 'N beeld. Hou, daor rieje ze saeme achteruut. Huup is weer mar raor. Veul te wild. Heur kan 't aores aok, é. Mar dat gaet noe veul te hard, foei - 'k houe m'n harte vast. Houd ze....

O, da's Meëster van Loön, de niëuwe Meëster, die ze opgriept, anders had ze de harsens in kenne valle. Hi heit z'in z'n ermen. Noe, 'n aogenblikje zou m'n dat aok nog goed doeë, al worr'k oud. Ze komt bi. Hi geeft z'an Huup verom. 'N ferme vent dien van Loön. Goeien hemel, wat haelt dien dokter d'r over[5], 't is of de duvel 'n achteran zit....

D'n anderen ochend is 't in 't huusje an d'n diek niet pluus. Frans leit op bed. Groötje in Tannetje liekene niet goed gemust te wezen. Baoltje kiekt d'r kleindochter niet zoo vrindelik an as aores, in Tannetje zelvers - ze heit zukke dikke aogen. Ik glaove dat ze geschreëuwd heit.

‘'t Zal niet gebeure, Tanne, 'k mag't niet toestae.’

‘Mar groötje, wat hei je dan in eëns tegen Huup gekrege? gistere mog'k toch wel meê.’

‘Je mag noe aok mee, zeg 'k ommers. Mar net as gistere, in niet

(1) W i l e , wijlui.
(2) K e u r s e n , zie blz. 159, aant. 2.
(3) G r a o s j e , gratie.
(4) 'N w o l k e v a n 'n v r o m m e s , eene gezonde, ferme meid; vergel. een' wolk van een kind, een jongen als een' wolk. De vergelijking ligt waarschijnlijk in het volle.
(5) O v e r h a e l e n , overrijden; lett. halen, streken maken met de schaatsen.

varder. Praet m'n niet van de vliegers, 't zal niet gebeure. Duzend mal hauwe m'n gezeit: Tanne, niet te duchte bi M'nheërse[(1)] komme. Ik haauwe niks tegen M'nheërse; je meutje[(2)] is t'er bi de 't negentig geworre, mar joe mot niet bi Sommerdiek of M'nheërse weze, in noe is 't uut.'

''t Is goed, groötje. Ik wil niet haauwe, dat je erg wordt of bedroefd, ik zal tuus bluve.'

'Je bin m'n lieve kind, in as 'k daer noe zoö erg om worre, dan binne daer reden voor. Die za' je later wel wete. Waer was 't, dienk je, dat je gister aevond, liek as je zelvers verteld heit, zou gevalle weze, as Meëster Vloö niet over slag[(3)] gekomme was?'

''k Weet niet, groötje,' zeit Tanne benauwd.

'Je was op m'nheërsense grond, zoö waer as'k leve.'

De oue vroue was niet erg meër, mar ze doet d'r handen saeme.

'Kom hier, lief!' zeit ze tegen Tannetje.

Tanne gaet bi d'r op d'r kniën zitte, in leit d'r handen in groötje d'r schoöt in d'r hoöd tegen d'r schoere[(4)]. Noe wiest groötje nae bed.

'Stille,' zeit ze; 'die daer leit zou 't besterve as 'n 't wist. Geen woörd meër, oör!'

'Mar groötje,' fluustert ze; 'as Huup m'n komt haele?'

''k Zal t'n zegge. *Mar daer kom je niet*.'

Ze steekt nog eëns d'r rimpelviengers op.

'N stuitje d'r an kwam Huup. Hi zei niet: 'Vrouw Sander, mag Tannetje meë schaersen gae rië?' - bel neen 't. -

'Dag, Baoltje,' zeit 'n, 'dag Tanne! Is 't nog wel sint gistere? Toe gauw, Tanne! bin je nog niet klaer? gauw kind! in hoe is 't noe mit joe, groötemoeder? zou j' aok niet 's mit m'n overlegge?'...

Ze kon beëntje over in d'r tied, dus je kan begriepe, dat ze daer lent over heit.

'Joe zou mit zoo'n oud wuuf geëneëns op de baene wilie komme, Huup!' zeit ze lachende.

'Niet op de baene, groötje?' zeit'n, 'wat wet je d'r onder?'

'Praet wiesder, zotte kwibes!' roept ze lachende uut. ''k Zal d'r wel zaolig op passe. 't Is mien tied niet meër. Mar in mien tied, Huupje! liete ze de meisen niet valle, oör!'....

Noe doet m'n toch plezier van Huup, dat 'n 'n kleure kriegt.

'Wildigheid,' zeit 'n. 'As de nieuwe meëster ze niet gegrepe had, had ze leëlik gevalle. We zalle van midd'g 'n beetje wiesder weze.'

'Van midd'g, Huup, gae je niet varder as dezen omtrek. Joe ken nae de vliegers gae zoö veul als je wil, mar Tanne komt 'r niet.'

'Wees toch wiesder, groötje,' zeit'n. 'Mo'm'n noe net as de kinders op 't veldies bluve? 'k Mot 'r om lache.'

Mar daer borst de buje los. 'k Wil geën eëns zegge, wat Baoltje zeit, zoö erg wordt ze. Huup bakt zoëte broödjes. Tanne slaet d'r nermen om d' oue vrouwe d'r hals in wil tuusbluve. Deur dat leven allemaele wordt

(1) M'n h e ë r s e e n S o m m e r d i e k , Middelharnis en Sommelsdijk, dorpen op het eiland.
(2) M e u t j e , verkleinwoord van m e n , moei.
(3) O v e r s l a g , op slag, eensklaps.
(4) S c h o e r e , schouder.

groötevaoder wakker. Hi kiekt rond in staet op. Toe gaauw z'n sloffen. 't Kossen in z'n stoel opschodde. Groötevaoder zit 'r in. Groötemoeder zwiegt - allemaele 't werk van 'n aogenblikje. Hi kiekt z' allemaele eën voor eën an. In hi glaoft dat 'n 't geraeje heit - mar 't hoef niet, want 't onweêr is over.

'Ik kan niet hoöre,' zeit'n, 'waer je 't over heît. Ka' joe 't nog hoöre, Baole? Huupje, Huupje, m'n haauwe d'r niet op tegen, dat je mit Tanne riet, in heur houdt veul van je. Mar je bin nae mien zin te vroeg op de schaersen. Je bint van ochent al nae Stellendam geweest. Ik weet 't. Wees voorzichtig. 's Winters heit 'n goeien boer aok z'n zurgen. Waer is de reize noe nae toe?'....

Huup kiekt nae groôtje, in heur kiekt'n deur z'n huut hene: D'r bril spriengt van d'r neuze.

'M'n zalle van midd'g mar 's niet varre gae,' zeit Huup an den oue man z'n oöre, sint dat'n Tanne d'r schaersen antrekt.

'Zoö, da's bovest[(1)]; in dan bities tuus.'

Huup zet 'n gezichte daer al de kleuren van de regenboge in komme, sint dat 'n z'n eige schaersen antrekt. Daer strakjes al was 'n niet in z'n schik dat Frans leê te fitten op z'n. Ik glaove dat 'n erg is.

'Toe' 'k zoö oud was as joe, Huup, trok 'k noöit m'n schaersen in huus an,' zeit d'n oue man, die noe op z'n praetstoele gerocht[(2)] is. Huup mot 'r om lache, mar aores as aores[(3)]. Z'n gezichte heit wel wat van stroope in nazien[(4)]. Afien, ze lache allemaele, in Huup draegt Tanne as 'n pluumpje op 't ies.

'Kom, moeder,' zeit Frans Sander, 'lae m'n noe 's nae de kinders kieke. 't Is mooi weer, midden op den dag, in 't zunnetje schient dat 't ies blienkt. Ze gae noe aok 's pasjes op de kreke, in kieke nae 't riën van Huup in Tannetje. - In noe geef 'k je te raejen, wat d' oue mensen doewe, dat heël de kreke 't ziet....Mit d'r honderd tweë in seventig jaer danse se saeme op 't ies. - Mar wacht 's; daer gunter varre komt er eën anzette, die zal ze wat aores leëre. Daor komt 'n. Nog drie strieken. 't Is Meëster van Loön. Ze laope as ondeugende kinders in huus. Hi gooit z'n schaersen uut of 't sloffen waere in hangt z' in den baom bi de welle[(5)].

Hi komt in huus in doet net of 'n erg is. Hi gromt as 'n ouen beër. Daolik mot 't waeter opgestookt worre, mar hi laet d' oue ziele niet alleenig sjouë. Hi haelt hout onder de schouwe, hi doet de ketel vol waeter, in Baoltje hoeft niks te doen as mar mit de blaesbalke te werken. Dat doet ze dan aok voor d'r jaeren zoö straf, dat Frans roept om op te houen mit blaezen. In 'n aogenblik ke j' 'n os over 't vier braeje, in kookt 't waeter as 'n zeë. Noe de kofje gekookt, in de ketel opgezet, in klaer is Kees. 't Waesemt dat 't druupt.

'Jae, Meëster Vloö,' zeit Baoltje, 'je heit gliek; 'k glaove dat 'r water over m'n rik laopt - mar m'n harte is nog jonk, in eindelik is 't Frans z'n schuld. Die woù 't eëste kieke nae Tannetje. Is 't so niet, Frans?'

(1) Bovest, bovenst, zeer goed; elders bovenste best.
(2) Gerocht, geraakt.
(3) Aores as aores, anders dan anders, anders dan gewoonlijk.
(4) Nazien, azijn.
(5) Welle, put.

De oue man zit mit z'n hand onder z'n oöre, in lacht.

'In 't parredies was 't sjuust aoresom, Meëster,' zeit'n; 'laet 'k mar zwiege. 't Is 't oue deuntje, in dat zal gezonge worre zoö lange as 't 'r getrouwd wordt.'

Meëster van Loön heit de grootste leut van de wereld.

''k Mot joe nog bedanke, Meëster Vloö!' zeit Baoltje zoetjes, 'dat je m'n lieve kind gistere zoö bi ties gegrepe heit. 'k Haauw 'r van gehoörd, in Huup haauw 'k 't is goed gezeid. Hi zei dat 't wildigheid van z'n was.'

'Huup was dronkig,' zeit de Meëster in z'n eige. 'Ja,' zeit 'n hardop, 'ja, moeder Sander, dat was edel van me. Volgens de tegenwoordige manier van weldoen heb ik kans om met Tannetje in de krant te komen,' zeit 'n lachende weg in 't achterhuusje, daor Baoltje spres[1] nae toe gegae is. 'Ik zag ze daar weêr rijden. Huup reed voor de grap achteruit.'

'Jae, jae,' zeit Baoltje, 'mit kunst riet 'n achteruut, è.'

'Met kunst,' zeit Meëster van Loön mit 'n zwaere stemme: mar 'k glaove niet dat 'n meënt op schaersen.

''t Is of 'n op schoentje op den diek staet, zoö vast staet 'n; hi doet op schaersen wat 'n wil. Mar Tanne, wat zei ie van Tanne, Meëster Vloö?'

'Boven m'n lof,' zeit 'n, in 'k glaove dat 'n blië is, dat 'n d'r zoö ofkomt. Hi gaet tenminsten weer gauw in huus.

''N aerig paer? 'N ielk heit er 't aoge op,' zeit Baoltje groös. In om toch wat te zeggen uut z'n harte, dat zoö vol in gereze is of 't er zuurdeèg in zit, hout 'n 't 'r voor: dat Huup van persoon 'n flienke vent is.

''N aerge jongen,' zeit Baoltje, die Meëster van Loön voluut geliek geeft: 'och, hi laopt al zoö lange om d'r - as 't waere van kind of an. Mar z' is nog zoö jonk, Meëster; z' is nog mar pasjes achttien. In dan....' zeit ze bedroefd, 'ik môt 'r niet an dienke om 't lieve kind te missen. M'n harte schiet vol. In noe zoue m'n 'n wel in huus kunne neme as de pachte van ons land vervalt, in geven 't zien, mar....'

Hier bluuft Baoltje steke. Ze schodt 'r hoöd.

'Heur houdt aok veul van z'n - och, 't is jonk bi jonk, mo'je dienke.' Zoö praet ze vort, net of z' in d'r eige praet. Meëster van Loön merkt wel, dat ze meer dienkt as dat ze zeit. Hard bevalt 't 'n niet. Hi is in z'n ziele overtuugd, dat Huup mit kunst achteruut riet zoö hard as 'n paerd laope ken. In Tanne! - z'n harte klopt tegen z'n kele, as 'n ze ziet.

'Jonk bi jonk,' praet'n Baoltje nae in z'n eige. In dat is waer. Dat steekt 'n as 'n prieme. Hi is aok jonk. Mar mit Huup heit ze van kind of op in neer gegae. Saeme nae schole. Saeme nae de kategesaosje. Saeme op 't ies. Saeme kiem in schimmel[2] speule. Saeme prumen plokke. Saeme nae de kerke in nae de kerm'se. Leut haauwe om 'n kleinigheid. M'nkaore mit 'n half aoge begriepe. Mit 'n half woord verstae. In dan daerbi: Huup 'n kante[3] jongen, daer alle meisen zot op binne.

Mar eën dieng mo'k je zegge. Je mot niet dienke, dat Tanne gisteren aevend niks tegen Huup gezeit heit. Ze haauwe woorden gehad. Ze heit

(1) S p r e s , expres.
(2) K i e m i n s c h i m m e l , twee bekende kinderspelen.
(3) K a n t , zie blz. 127, aant. 1.

gezeit dat ze veul van z'n hiel, mar dat 'n niet meër mos perbeëre om dronkig te worren daer heur bi was, want dan zou 'n wat zieë. Dust, zoö stieng 't noe met heurle. tanne had net zoö min gedachte in de nieuwe Meëster as ik of joe, behalve dat z'n graeg lieje moch. Mar dat z'n kleure kreeg, toen ze mit z'n praete most uut zolderluuk, dat kan ielk meisje begriepe, dat braof is liek as heur. Ze kan d'r hoöd niet in 'n zak douwe. In toen 'n an d'r handen kwam, da 's niks, 't was om te zeggen dat 'n geën kofje meër woû haauwe. In d' oue mensen kenne dat aok niet wete, dat Meëster van Loön 'n ienkelde keër voor de jongste in de gezondste van heurle driën kwam. Mar groötje praette mar toe. Mar as 't goeie mense gewete had, dat ielk woord van heur 'n gloeiende prieme in z'n harte was, dan had ze gezwege in nog meër. Half doöd zit 'n te luusteren nae d'r plannen mit de kostelike meid. Hi ken Huup deur in deur.

Wat mot 'n doewe? Z'n harte gloeit voor Tanne. Z'n harte bloeit voor 't lot dat ze te wachten staet. Mar hi zal zwiege. Want as Huup zooveul van d'r houdt as ze verdient, dan kan 't nog goed uutkomme, in ze kenne nog gelokkig mit m'nkaore weze....Mar spiet? o, 'n verterende spiet heit 'n om heur! Overal waer 'n is, daer staet 'r beeld - 't mag dan 'n boeremeisje weze - mar d'r beeld staet van 't hoöd tot de voeten voor z'n, waer 'n gaet in staet. Nog heit 'n d'r z'n vreugde in, want het is 'n lachend, onschuldig, vriendelik wezen, dat meër is as 'n schat in d'n akker voor de man die ze kriegt in waerdeërt....

Draomend staet 'n op. Hi geeft nog wat raed an d'n ouen man, neemt ofscheid van Boaltje, in spant op de kreke weer in, in riet de polder in. 't Laopt al tegen den aevend. 't Is 'n mooien winterdag geweest. De zunne is nog niet heëlemaele onder; daer hangt nog zoö'n deël goud in de locht, dat blienkt v'rom over 't ies in op de baomen. Zoetjes an gaet ze weg, mar noe is de maene an de beurte. 't Wordt as 't waere niet donker. Overal waer je kiekt over d'iesbaene, ke' j' 't bereje ies onderscheië van de plekken daer geën mense komt, as kinders op sleetjes, of in ienkelde krepelriër[(1)], of 'n vrouwe die 't stilletjes achter 'n stoel leërt. Ze moste die lichtjes in de tenten nog mar wat vort laete, 't wordt 'r mar donkerder van. Wat 'n gerienkel, wat 'n stemmen, wat 'n aerig piepend geschufel van die schaersen over 't ies, in wat klienkt alles helder in die fine locht! 't Is net, as de mensen lache, of 't heël aores is as in huus.

Heurle zie 'k nog in geën velden of wegen. Stille....

Zeì mar niet: stille, want 't is al zoö stille as 'n muus, overal waer je luustert. Daer komme d'r 'n paer anrië. In de varte hoör je goeien aevent roepe in lache....Noe is 't weer stille, behalve dat geschufel, dat al naeder komt. Ze stae stille. Je kan ze noe zieje. 't Is Huup in Tanne. Huup slaet z'n nerm om d'r heën in geeft z'n kosje. 'k Hoör 't dudelik. Ze komme weër an. Mar 't gaet niët zoö vlot as van midd'g. Huup bluuft weer stae.

‘Tannetje!’ fluustert 'n.

Heur luustert nae z'n, mar z' is benauwd, omdat 't al zoö laete is.

‘Kom, Huup,’ zeit ze, ‘ri noe deur.’

(1) K r e p e l r i ë r , kreupelrijder, krukkelaar.

Mar ‘Tanne!’ fluustert 'n weèr - in weer slaet 'n z'n nerm om d'r hals, in heur begint te janken.

‘Waer schreeuw je noe om, Tannetje!’ vraegt 'n zoetjes. ‘Liefje, liefje!’ zeit 'n - mar hi is schorre - ‘gee' m'n dan nog mar eën lekker kosje, in dan stae m'n niet meër stille.’

Heur geeft 'n z'n zin, mar 't wil niet lokke om 'n voruut te kriegen.

Heur sleept 'n as 't waere mee. - Mar sterk is ze, in, lae m'n d'r mar voor uutkomme, ze staet vaster op de schaersen as hi. Tannetje is deur in deur in 'n gevaerlke peziesje.

Hoe dat zoö komt? Dat za' m'n laeter wel hoöre. Heur is te gek mit z'n, mar z' is aok veul te goed voor zoön....

Laet 'k m'n mar niet an de vent bezondege - de zuuplappe - in bleuf 't daer mar bi.

Eindelik mit veul slepen in trekken in smeken heit z'n tot den baogert gekrege achter 't huusje.

‘Noe, Huup,’ zeit ze mit 'n bevende stemme, ‘bin joe noe aok mar of, in gae noe mar nae huus laope, as 'n jongen.’

O, d'r harte breekt. Had ze niet gezeit: as je dat weer doet, dan za' j' is wat zieje? In noe komt 'r goeie harte in eëns nae bovene, in staet ze daer vol liefd in meeliën. Hoe haog staet ze boven z'n! Kiek 's hoe flienk, in kiek hi 's.

Ze wil afscheid van z'n neme, in omdat 'n zoö scharrelt om z'n schaersen los te kriegen, wil z'n helpe. Mar noe heur bokt, neemt 'n ze beet, in rolt mit 'r op de kante van d'n baogert in 't witte gras....

‘Neë, goeien God!’ kermt ze, ‘wou 'k daevoor op de waereld weze!’ In ze riest op, in ze slaet 'r schaersen tegen den baom kapot, in sliengert de stikken over 't ies, in snokkende laopt ze deur 't achterdeurtje, daer ze de slotel van heit, in huus in nae bovene, in daer schreëuwt ze 't uut....

Noe kom 'k an 'n naore geschied'nisse. 't Bluuft wel geën naorigheid, mar 'k zie d'r wel wat tegen op om deur d'n zuren appel hene te biten. Niet dat Tanne 't niet anzieje kan, dat Huup gaet winterneve[(1)] bi Sine van 't Sas[(2)] d'r vaoder. O, neë. Ze heit'n voorbi zi rië op paerd, mit heur achterop bi z'n, in d'r harte mag wat feller geklopt haauwe, of ze mag 's pasjes verschote weze; mar heur zei mar: 'n slamiere[(3)] ken 'k altied nog worre.

Neë, dat 't of is - ze zou niet aores begeëre magge, noe 'n zoö slecht is; mar dat 'n *heur* dat an wou doewe, daer ze 't leste an z'n zou gegeve haauwe wat ze had om 'n mit eëre onder de jongers te laete wezen, dat zal ze noöit vergete,....dat is meer as pinelik voor d'r. Pinelik, te meër omdat ze 't niet durft zegge tege d'r groötje, daer z' anders alles tegen zeit. Groötje in groötevaoder haauwe d'r spiet van dat 't of is. Waerom? Ze wete 't naetje uut de kouse niet, in Huup had altied nog 's 'n aerig-

(1) W i n t e r n e v e , vrienden, bloedverwanten (neven) bezoeken in den winter.
(2) S i n e v a n 't S a s , Sientje van de Sluis.
(3) S l a m i e r e , slet. In Antwerpen in goeden zin gebruikt voor een lief, klein meisje.

heidje. Mar as z't gewete hadde....Noe wete ze niet beter of Tannelje is boös op Huup, zooas kinders wel 's boös op m'nkaore binne; dus groötje dienkt dat 't nog te rechte komt. Mar Tanne is triestig, in ze zwiegt mar. Ze doet d'r werk net as altoos, in ze leest veul in de boeken van 't Nut, net as altied, mar lache of zienge of veul werk maeke van d'r keuvels, neë oör. 't Is mis. Z' is netjes, in daer houdt het bi op. Niks geen fleur.

't Voorjaer komt. Alles wordt groen in vroölik. 't Jonge koorn op 't land is één groen tapiet daer alles in wegkruupt: siesjes, meëzen, maerels, mossen, spreëuwen, sliklaopers, alles leit 'r te fluiten, te pikken, te piepen, te kraauwen, te ziengen - mar wachte jule mar, strakjes komt 'r 'n vent mit 'n blaesbalke vol kruut, oör, ik hauwe je gewaerschoed. Jaewel, merge: dat leit mar te ziengen, te vriën, in te kossen. In de doornehegge ken d'eëne vienke d'n anderen geëneëns mit ruste laete. In as d'n eënen 'n stroötje heit, wil d'n ander'n 't aok haauwe. Kiek, daer vliege d'r tweë nae bovene mit 't eige stroötje. Dat haauw 'k noe van z'n leven nog niet gezieje. O, daer hei j' 't al....an 't vechten! Jae, jae, eëst koss' in dan vechte, net as bi ons.

Alles leeft. Alles is aerig in tierig. In de locht, in 't waeter, in d'aerde, in 't gras in d'r onder - mar Tanne wil niet tiere. Wat heit z'aok motte hoöre? Huup was an 't vriën gerocht mit Siene van 't Sas. Baoltje wist 't, mar had 't niet gezeît. Groötevaoder was te boös op Huup, in te daof om ievers[1] nae te luusteren. Mar je heit altied gedienstige mensen in de wereld, in zoö eëntje had 't noe tegen Tanne gezeît. 't Was 'n vrindinne van d'r. Noe, dat wete m'n al: daer mot je 't van haauwe. Ze had 'r wel 'n haop schelworen op Huup bi gedae, mar Tanne had de prieme beet. 't Was 'n naore zeumer in 't aer'ge huusje. 't Leven was 't 'r uut. Oares was d'n oue man noe nog al kittig, in Baoltje aok, mar van Tanne haauwe ze stille verdriet.

Mar wat wil 't geval?

Ze scharrele de zeumer deur, in doeë Tanne alles an wat 'r mar plezier kan doewe. Z' offre d'r veul voor op. Dan 's uutrië, dan 's mensen verzoeke, dan weer 's uutgae - in zoö bluuft 't nog al wel: gedurig zoo 'n verzetje, dan zal Huup wel uut d'r hoöd gae. In daer hoör j' in eëns, dat 't of is mit Sine van 't Sas, in dat Huup gevochte heit mit 'r vaoder - mar dat niet alleënig.

....Op 'n goeien zondagmidd'g, onder kerktied, komt 'n nae Tanne in vraegt heur om vergiffenisse. Gelokkig zeg 'k duzendmal, dat ze niet alleënig tuus was, in dat Baoltje net van d'r schofje[2] was opgekomme. Want je ken wel begripe, dat 't erme kind in zwiem viel.

‘Huup van Klaos van Teëuw van Aeren,’ zeit Baoltje, sint dat'ze nae d'r kind griept, in beeft, ‘ik verzoeke dat je de deure uutgaet in dat je d'r noöit meër inkomt.’

Huup grinnikt.

‘Verstae je m'n, Huup?’ zeit 't oue mense, op d'r huken bi Tanne. Ze heit anders zoö'n aerig oûmensegezichte, binae zonder rimpels in vou-

(1) I e v e r s , ergens (iewaarts).
(2) S c h o f j e voor schoftje, middagslaapje.

wen, mar noe schiet 'r vier uut 'r aogen. Ik haauwe ze nooit zoö erg gezieje.

'Laet m'n kind los!' roept ze, 'joe deugeniet, je heit ze d'n doöd gedaë.' Tanne wordt wakker in spriëngt in eëns van de grond, zoo verschrikt ze, dat ze op de grond leit daer 'n vreemde bi is. 'Wees mar stille, Tanne, joe heit 'n goeie waeker: je groötje zal eër sterve, eër dat joe kwaed gedae wordt.'

'Huup, gae fort,' zeit Tanne.

Mar Huup grinnikt....

'N plezierig dieng voor 'n oue vrouwe van vuuf in tachtig jaer, in 'n meisje dat op d'r beënen niet stae kan, zoö beeft ze van 't hoöd tot de voeten; in 'n vent in huus mit kwaeje bedoelingen. Mar 't scherpe aoge van Baoltje, tot 't uterste gedreve, ziet wat Tanne niet ziet; ze merkt dat Huup niet vast op z'n beënen staet. Hi heit, ouër geweunte, weër veul gedronke.

In d'r ergheid, in buten raed dat 'n mar gluupt in grinnikt mit 'n aeklik gezichte, griept z'n onverwachs onder an z'n beën, in trekt 'n onderuut, zoödat 'n mit 'n bons achterover rolt. Vloekende in raezende wil 'n oprize, mar noe haauwe z't gewonne, want saeme slepe z'n uut de voördeure in gooi'n in 't hof, in doewe de deure op slot.

'De Heëre geeft kracht nae kruus,' zeit d' oue vrouwe, in valt ofgetopt mit 'r hoöd op Tanne d'r schoöt. Ze haauwe d'r eige overspanne. Tanne briengt ze nae de zurge[(1)], kookt gaauw 'n bakje kofje, in wascht groötje's gezichte mit loderein[(2)]. Tanne is zelvers aok aeklig d'r van. - Hoör noe dat geslae op de ruten van zoö'n dronkige vent. Nog noöit van z'n leven is heurli dat overkomme; mar afien, hi is d'r uut.

'Tanne,' zeît Baoltje, 'alles is ommers achter wel goed toe?'

'Jae, groötemoeder,' zeit heur. 'Gae noe mar 'n beetje stille zitte.'

'Aeklige jongen' - komt 'r noe uut de grond van d'r harte - 'aekl'ge kaerel.' Triestig was z' om z'n. Mar noe is z' erg. Ze wil niks meër wete van zoö'n beëst. Hi heit noe z'n eige uut d'r harte gevloekt. 't Is iselik zoö as d'n goslasteraer te werke gaet. Groötje d'r harte is goed om nae voren te gaen, mar Tanne houdt ze tegen.

'Wees noe mar stille, grootje,' zeit ze mit 'n beteuterde stemme, 'hi zal wel uut z'n eige vortgae.'

Mar daer heië weêr wat aores. Groötevaoder wordt wakker, in ziet d'n dronkigen Huup zoö'n leven maeke, in Groötje mit 'n doek mit nazien om d'r hoöd. Hi kiekt nae heurli, in dan nae Huup.

'M'n haauwe 'n de deur uut motte gooie,' zeit Baoltje dapper, mar ze ziet zoo bleik a's 'n doek.

D'n oue man trekt z'n buis an, in gaet regerecht op z'n stokje nae de voordeure. Tannetje begint te janken.

'Noe was graotevaoder zoö kittigjes, in noe gaet 'n z'n eige erg maeke op zoö'n kwaejongen!'

(1) Z u r g e (zorg), armstoel.
(2) L o d e r e i n , lodderijn (l'eau de la reine).

‘Bluuf toch hier, Frans,’ roept Baoltje, ‘hi luustert nae God of goed mense. Laet toch in Jee's naeme de voördeure toe.’

Mar Frans is wel of, in oud in ziek d'r bi, mar 'n dronkige vent voor z'n deure, daer zal 'n op passe...

‘Tanne, joe in der eëuwigheid niet. Hier bluve, zeg 'k...Verweeg je niet...Stille in luustert...’

‘Wou je bi geval in de gizelienge gebrocht worre, Huup?’ zeit Frans bedaerd, mar hi is erg, d'n ouwen tobbert. Mar hi wiest mit z'n stok nae d'n diek, in hi staet zoö recht as 'n kaerse, zoö as 'n in geen jaeren gedae heit. ‘Nae huus of nae 't gat, je hei mar te kiezen, in gaauw...’

Huup gaet uut 't hof nae den diek.

‘Ik wist wel dat je dapper was, mar zoö dapper om tegen tweë stokoue mensen in 'n jonk meisje te komme vechten, dat ha 'k niet van je durve dienke...’

‘M'n spreke m'nkaore naeder,’ roept Huup; mar hi maekt toch dat 'n weg komt.

‘'t Is niet te hopen voor joe,’ zeit 'n oue man; mit die woren doet 'n de deure toe. Mar noe 'n weër gaet zitte, kriegt 'n 't weër zoö op z'n harte, dat 'n d'r haest in bluuft. Mar ze kenne noe gerust 't raem ope zette. 't Is zoo 'n allerliefsten weërtje - 't is zonde - 't kleinste veugeltje daer in den wilgenbaom maekt dien vloekbeest beschaemd. Noe 'n ketel mit kokend waeter, de kleppe van de tute; zi zoö, noe bedaert 'n al. Noe kenne ze d'r saeme 's over praete in raed schaffe. Mar dát bluuft onder heurli.

't Is noe om in bi d'n diek 'n effetief zeëuwsch weërtje. Ik mot zegge, dat m'n noe wel wat haauwe van 't koorsepakhuus. Mar 't is noe aok diep in 't naejaer, in daegen an m'nkaore allemiestig nat weêr. Eën slik in al. Je kan geen hand voor j' aogen zieje van de mist. 't Is noe bi Frans Sander aok winteraevend. 't Zal half achte wezen. Tannetje leest hard op voor uut 'n boek. Zondags leest z' altoos in d'n bibel, mar 't is noe zaeterdag. Je hoeft geën moeite te doen om Tanne te hoören, zoö helder leest ze. Tanne kiekt stief in d'r boek, in Baoltje in Frans, ielk a'n kante van d'r oöre. Tanne ziet bleik, eh? Geën wonder. Ze zouë zoö 'n kind vermore - mar al ziet ze bleik, ze heeft zoö niet meër, in z' is niet triestig meër - toch ka j' 'r nog niet al te veul van zegge, want het harte van 'n meisje is 'n raor dieng, oör. N' raesel somties. 't Liekt plezierig wat ze leest, want alle drië d'r gezichten stae nae 't lachen. De tweë oue mensen zitte as vienken te luusteren.

Buten is 't aok zoö stille as in de kerke. Je hoört niks, as van tied tot tied 'n geruus in 'n gerissel in 'n gehuver van de dooie takken tegen m'nkaore, of ze zegge woue, 't is mar triestig, kammeraod! In dan drupe z' allemaele of ze traenen storte. Mar toch, as je goed luustert, dan hoör je wel meër. 't Liekt wel 't slaen van roeispaenen in de kreke - 't komt naeder, mar o zoö stille. Ze legge an. Je wou wete waer, mar dat ke' m'n niet zieje. Mar in d'n baogerd van Frans bluve ze steke. Wie kenne dat weze? Jae, vraeg noe mar toe. Daer gae twee venters bi Frans 't ach-

terdeurtj' in. 'N dorden vaert d'andere kante mit de boöte vrom. Weër is alles stille. Waerom heit Tanne de deure niet op de griengel gedae? Op slot doet z'n altied, dat weet ik zoö zeker. Mar da's niet pluus, oör. Stille. Daar heie weêr wat....Weër 'n boöte. Die legge 'n vast. Ze gae aok in huus....Hoe is 't meuglik?

De oue mensen zitte altoos nog ingespanne te luusteren, in Tannetje mit 'r heldere stemme leest nog mar deur, in ze lache weer 's zoetjes.

Mar wat is dat? 'N vreemd geluud, dat niet in 't boek staet, hoöre z'in huus. Ze kieke nae de deure...Groöten God...'t Is Huup weêr!

Huup staet op d'n durpel mit 'n mes in z'n hand, in grinnikt...Mar eër Huup 'n stap vooruut kan doewe, of de vent die 'n bi zin heit, - spriengt 'r eën in 't vertrek, aok over d'n durpel, in staet vlak voor z'n. 't Is d'n diender van 't durp. Die geeft 'n zoö 'n geweldige klap op z'n nerm, effentjes boven z'n nelleboge, dat 'n 't mes laet valle van de pine. D'n diender gooit 't in 't vier, in in 'n ommezien heit 'n Huup vastgebonde; Huup is of 'n lam is. Maer daer achter mit die vreemde vent gaet 't niet zoö gauw. D'n diender gooit Huup, die stief an z'n nermen in beënen is vastgebonde, as 'n bos stekken in de boöte, in pakt de vreemde vent an, die daer in d'n donker in 't achterhuusje an 't worstelen is. Mit wie? Houd dan de lampe mar 's bi...'t Is de niëuwe Meëster! Hi bloeit iselik, mar hi leit boven. Gelokkig dat d'n diender vri is. In 'n aogenblik haauwe ze d'n vreemden deugeniet klein, in d'n diender, 'n vent van staevast, gooit 'n bi Huup in de boöte. Strakjes briengt 'n ze mit 'n bure nae 't durp. - De niëuwe Meëster is ontoönbaer, zoö bloeit 'n. Ze haauwe d'r handen vol an z'n. Hi maekt 'r 'n gekheid van, mar 't is bilange nae geën gekheid. Tanne beeft as 'n riet bi 'n groöt vier. Ze legge doeken mit nazien om z'n hoöd in op z'n nermen. Mar 't helpt allegaere niet veul. Gelokkig dat 'n Meëster net doet as de tummerlu. Hi heit in z'n jas alderlië gesnor, pleisters, draedjes, spansjevliegen, zalve, messen, hé 'n heële doöze vol van die f'rnien'ge kleine mesjes, aeklik oör.

‘'N aeklik beroep, oör,’ zeit Tanne, sint dat ze van onder de schouwe op de taefel kiekt nae de messedoöze. Mar meëster van Loön weet 'r raet meê.

‘Geef 's witten twien[(1)], kind,’ zeit d' oue vroue - ‘in dan, Meëster’, zeit ze, ‘zou 'k op die sneê daer 's wat kofjedroes[(2)] legge...’

‘'k Zal 't morgen stellig doen, moeder Sander!’ zeit 'n - mar hi leit 'r noe pleisters over. Zoö wordt 'n op stoelen geleit. Hi wil 'n aogenblikje ruste. Z'n nerm hangt in 'n doek, in z'n hoöd is dik van doeken. In zoö leit 'n daer noe as 'n oue saldaot. Vrindel'k verzoekt 'n, dat z'allemaele gerust nae bed toe gae.

‘Nae bed, Meëster Vloö?’ zeit Baoltje. ‘Ik binne noöit zoö wakker geweest as noe.’

Noe dan mot 'n oue man nae bed gedae worre; 't is meer as tied voör z'n. D'n oue man gaet nae bed, mar eer 'n zoö varre is, valt 'n op z'n knieën bi de Meëster, in hi dankt mit 'n bevende stemme; mar de Meëster wil 't niet haauwe in laet d'n oue man oprize; mar Frans zeit, ‘joe bint

(1) T w i e n , *Ned.* twijn, gedubbeld garen, draad.
(2) K o f j e d r o e s , koffiedik.

'n middel in Gos hand geweest'....mar varder briengt 'n 't niet, want hi wordt bedroefd, in noe hauwe z' allemaele d'r aogen mit traenen...

Over 'n stuitje is alles stille. Tanne heit tee gezet in wil de Meëster 'n bakje geve, mar hi slaept. In gedachten bluuft ze stae. Ze geeft 'n dek, heël zoetjes. Mit dankbaerheid kiekt ze nae z'n nermen in z'n hoöd, of alles wel goed zit. Zoö gaet z' op d'r teënen nae groötje in leit 'r hoöd tegen d'r schoere, in zoö ruste ze saeme uut...mit traenen in d'r aogen, mar geruster as d'n heëlen dag. Jae traenen binne balsem. Leëd mot ons overkomme op aerde; zurg mar dat je 'r oprechte traenen bi ken storte; daer is niks op de wereld dat zooveul ruste geeft.

Uut alles was dan gebleke, dat Huup al an 't Sas in kennisse gekomme was mit 'n raore vent, zoö 'n scharrelaer, zoö 'n schaeresliper. In de naezeumere was Huup nae Rotterdam geweest, in daer hat 'n de ofspraeke gemaekt, dat 'n de oue mensen zou overvalle, in d'r geld weghaele, in ze doodsteke as 't noödig was. Dat was onder 'n borrel gegae. 'Daer zat veul geld,' had 'n gezeit, 'in bi mien zit 'n groöte vrokke[1], dus 't mot dan noe mar buge of borste.' Mar dat was ofgeluustert. In dat was geschreve an Meëster van Loön. Huup had te veul vertrouwd op de groöte stad van Rotterdam. Hi docht dat 'n d'r in 'n zak zat, in zegge kon wat 'n woû. Noe hat die vrind van van Loön niet goed kenne verstae, waer dat 't eigelik was, mar hi was al 's bi van Loön geweest, in noe had 'n 't an de spraeke gemerkt dat 't op Flakkeë zou gebeure. Voor van Loön gieng d'r 'n vreesl'k licht op, dat ka'je begripe. Toch most 'n zwige, want wat had 'n an vermoedens, in wat had 'n d'r an as Huup niet gepakt wier? Hi bedankte z'n vrind in schreef d'r bi, dat 'n d'r laeter meër van zou hoöre, as 'n z'n eige niet vergist had, mar dat 'n niks doewe most, voör dat 'n 'n brief kreeg. - Noe, hi kreeg 'n brief, mar wat voor 'n? Dat 'n voor den Briel most komme om te getugen, dat 't d'eige venters waere. Meëster van Loön had alles gezwege tot an d'n aevend toe dat alles zou gebeure, in toen pas had 'n 't alleën tegen d'n diender gezeit. Heët uut d'n oven, oör. Ze giengen in de boöte, niet op 't durp, mar onderwegt, mit touwen in waepens, mit d'n stommen Hein, in die most weer op de eige plekke heurli opwachte. Noe, zoöwat 'n ure laeter kwaeme de deugenieten, in de rest weet je. Ze krege twintig jaer, omdat alles dudel'k wier beweze.

'tWas 'n bestel geweest mit die oûe mensen, zoo 'n varre reize. Mar de winter was v'rbigegae, dat begriep je, 't was haest Meie. Tanne was allemiestig verlege, mar de rechter was goed tegen d'r in vrindelik. Wat had z'n kleure, in wat deê 't heurli 'n plezier, dat d'n diender zoo'n pluumpje kreeg! Noe, hi is t'r niet slecht meê geweest; hi heit van Frans in Baoltje 'n groöte beloönige gehad, groöter as 'n wel gedoch' had, want hie wou eëst niks anneme, mar d' oue mensen zeie: 'joe zal 't neme, in dan hei joe de helft nog niet van alles wat je voor ons gedae heit, want je hei je leven voor ons gewaegd.'

(1) Vrokke, wrok.

In de Meëster?

Eëst most 'n zegge waer 'n de slotel van 't achterhuusje gehaeld had. Noe kwam 't dan uut, dat 'n die had nae laete maeke.

‘Dan most je aok in de gizelinge,’ had Tanne toen gezeîd; mar ze kreeg 'n kleure toen ze 't zeî, in toen de Meëster net deë of 'n ze daervoor straffe wou.

Van d' aore was 't voor de rechtbanke uutgekomme, dat z'n kiezder(1) bi d'r hadde, mar niet gebruukt, want d'n diender had de deure 'spres niet op slot gedae, om ze gauwer binnen te haauwen. -

De Meëster wachtte nog 'n jaer mit alles wat 'n op z'n harte had, in in dien tied leerd 'n Tannetje meër in meër kenne as 'n deur in deur braove meid. Hi kwam druk bi d'n ouen Frans zonder dat je noe eindel'k zegge kon, dat d'n oûe man zooveul erger was, in zoö doende rocht' 'n veul mit Tanne an de praet. Heur keek nië meêr zoo haog tegen z'n op, in ze voelde wel, dat 'n 't oprecht meënde. 't Waere geën flauwe praetjes di 'n uuthieng; altoos plezierig, altoos vroolik, in op 't lange leste was 't zoö, dat z'n graag zag komme in dat ze wel 's nae z'n uutkeek.

In eindelik, toe ze wist dat 'n om d'r kwam, toe had ze geën ruste. Jae, 't haoge woord moest 'r toch eënmael uut. Dus toen 'n op 'n goeien aevend bi de oue mensen zat, toen dee'n z'n verzoek om Tanne. Baoltje zat kousen te breien, mar de priemen rochte kante noch wal. Mar Frans knikte in stak z'n vienger op nae Tanne.

‘Meëster,’ zeit Baoltje, ‘ik haauwe joe leëre kenne as'n braove vent, die z'n harte op de rechte plaese heit, in mit 'n goed verstand. Mar al was 'k je nog meër schuldig as noe (in m'n binne j' ons leven schuldig), dan zou 'k 'r toch niet in toestemme as je ons lieve kind niet deur in deur had leëre kenne. In dan woû 'k je toch nog vraege: hei joe wel goed naegedocht over 't verschil van stand? Heur is 't zoö eënvoudig gewend. Wile haauwe 't goddank goed, deur hard werken, mar m'n binne platte boeremensen.’

De Meëster zei dat 't 'n plezier dee, dat Baoltje dat vroeg, al was 't alleën mar om te kenne zeggen, dat 'n heur al veul vroeger zou gevraegd haauwe, as 't er niet zoö iselik veul in de wegt had gezete.

‘Tanne heit wel 'n hekel an m'n messedoöze, mar daerom hou 'k ze toch niet voor doktersvrouwe ongeschikt. Ik geloof,’ zeit 'n, ‘dat 'k 't vrouwtje heb, dat ik zocht - maar laat *zij* nu ook eens iets zeggen.’

Mar Tanne zeî niet veel - weet je wat ze deë? Ze gieng zitte janke, mit d'r hoöd tegen Meëster van Loön. Dat was d' eëste keër dat ze de Meëster zoö anrocht. Hi ontroeren d'r van. 't Was of 'n in 'n wolke zat in nae boven gieng.

‘Ze houdt veul van je, Meëster,’ zeit Baoltje mit natte aogen, ‘è Frans? Joe heit 'r aok niet op tegen, zie 'k wel. Noe, kinders! God zegen j' oör! Tannetje geef ons 'n kosje, lief kind’....

Tannetje viel de Meëster wild om z'n hals, in zoö gaeve ze m'n kaore 't eëste kosje. In toe gieng ze nae d'r grootouers, in ze leie d'r handen op d'r hoöd, in 't was 'n stuitje zoo stille in huus, dat Meëster van Loön d'r diep van angedae was. Hi zag wat 'n d' oue zielen ontnam, ‘mar,’

(1) K i e z d e r , breekijzer.

zeit'n, ‘wees niet ongerust, ouë mensen, m'n zalle je niet alleën laete.’

‘Toe,’ zeit Baoltje, ‘gae noe 's bi je vriër zitte, Tanne, ries 's op.’ In toe gieng 't oue mens nae de spinne, of eindelik in de keider, in daer kwam z' uut mit wat onder d'r schorte. Ze langde[1] heël netjes glaesjes, in toen most onverwachs de Meëster 'n flesse opetrekke van de beste wien die d'r op 't eiland gedronke wordt. In toen dronke z' op de gezondheid in 't gelok van 't jonge paer, in toen dronk de Meëster op 't lange leven van de oue mensen - dat eindelik nië meër noödig was, zoöas Baoltje lachende zei. Mar toen zei ze: ‘noe mot joe wete, Meëster, wie m'n binne, in wie Tanne is. In dat gae 'k je noe 's in 't korte vertelle. Want 't zal gebeure, dat Tanne d'r op tegen heit om mit je te riën nae Sommerdiek of M'nheerse. In dat zal je noe wete waerom - aores dienk je soms laeter, dat 't finten van heur binne. 't Is noe vridag, è? Gelokkig voor joele. Luuster noe, Meëster, in joe aok, Tanne.’ In noe zitte z'allemaele rond de taefel mit alle andacht nae d' oue vrouwe te luusteren; de Meëster heit z'n rechterhand op Tanne d'r rechterschoere, onder de staerte van d'r keuvel deur, 'k hoope niet dat je 't 'n kwaelik neemt. Hi is jonk, in heur is zoön meid, dat geën mens d'r eënder bi bluuft, voöral as ze zoö blië deur d'r betraende aogen kiekt as noe.

‘'t Is noe tachtig jaer geleë of daeromtrent,’ zeit Baoltje, ‘dat op 'n klein boeresteêtje hier op 't eiland, op 'n zaeterdag aevend, tweë oue mensen an d'r aevendmael zaete. 'N jongetje van 'n jaer of 7 achte kreeg wat eten op bed. 't Was zeumre, mar al schemerachtig. Sint dat ze zaete 't etene, kwam d'r uut M'nheerse 'n boöte mit twee venters drin achter 't huusje anlegge; ze hadde, zoö as 't hiete most, in de kreke gevischt. Mar sint dat d' oue mensen zaete te danken - daer ze bi ons altoos lange over doewe, omdat 't 'n aogenblikje van vrome ruste is in 'n huusouën - kwamme z' in huus, sloege de oue zielen 't hoöd of, in stoppende 't kind z'n mond zoö vol mit eten dat 't haest stikte. Toen naeme z't geld van d'oue mensen mee, in gienge met d'r boöte, of 't 'r niks gebeurd was, over de kreke nae Sommerdiek. Noe waere de naeste boeren niet gewend dat d'oue man of d' oue vrouwe zaeterdag saevends geen van beie nae 't durp kwaeme. Daer liepe 'r dus 'n paer 's pasjes van d'n diek of nae 't steêtje, om te kieken of ze soms ziek waere. In wat zagge ze? Twee vermoorde ouê zielen in 'n kind op bed zoo blaauw as 'n leie. Ze hielpe 't kind, in gaeve 't daedel'k op 't durp an. D'n diender, 'n baos van 'n vent, gieng regerecht op de tweë of die 't gedae hadde; hi kon z'n lu; in hi klopte ze 's nachts op, in daer stong 'n alleenig mit de twee morenaers in huus, mar ze verroerde d'r eige niet, deur dat kwaeje geweten. Noe, in dien tied hadde m'n ons eige recht, in toen most 't kind aok verschiene om ze te kennen, mar hi kon ze niet meër - mar 't wier beweze deur d'r waepens in d'r geld. 't Was de leste keër dat 't kind in Sommerdiek kwam. De venters wiere opgehange, in 't jongetje kreeg 't geld van z'n ongelokkige grootouërs. - In dat is hi.’ - Zoo sprekende wiesde Baoltje op Frans, die onder 't vertellen mit z'n hoöd in z'n handen gezakt was.

(1) L a n g d e , halen, van een plank nemen.

'Noe kan je begriepe, Meëster, in joe aok, Tanne, dat m'n genogt haauwe voor altied, voor eëuwig, van dat durp. - Noe, hi is getrouwd op z'n twintigste jaer mit mien. M'n haauwe saeme gewerkt wat m'n konne, in haauwe gelokkig geweëst mit m'nkaore, mar mit ons kinders niet. Die binne allemaele voor den trouwdag gesturve op eën na - die is getrouwd gerocht - in aok gesturve. Tegen ons raed, in tegen ons zin is'n mit 'n m'nheërsenaer getrouwd, nog laete, hie was al op jaeren, ons zeune. Ze binne getrouwd; nagoosje bin ze begonne, 'n meutje van Tanne heit 'r alles voor gedae, mar m'n zeune was 't werken ofgeleërd mit alderlië gescharrel. Toen haauwe m'n geprabeerd om z' op 'n steetje te krigen, mar daer hadde ze geen seni[1] in: heur was te venl an 't durp gewent, in hi - 't is schande dat 'k van m'n eige kind mot getuge - mar hi was 't werken vergete. Toen krege ze kinders. Jae, m'n haauwe d'r alles van gewete, dat 'k as moeder zien bedurve haauwe: uut de hand haauwe m'n ze gehouë, Meëster - mar daer kwam aok 'n eind an. De klera[2] heit ze allegaere weggenome op eën meisje nae. - In dat is heur.'

Noe wiest z' op Tanne.

'Noe weet je, Meëster! wie m'n binne, in wat heur is. Mar dat ken 'k je zegge, Meëster, beter laete berouw as noöit - îk haauwe an m'n eige kind gezieje hoe noödig dat werken is. Werke, werke mot 'n mens, zoölange as 't dag is. Daer wordt 'n sterk van in braof - jae, sterk in braof; - in Tanne heit - van dat ze hier kwam of - niet aores gedae as gewerkt. Laet ze dat noe volhoue, maek ze 't niet te makkelik uut groözigheid.'

Noe was 't stille. Allegaere waere z' ontroerd. Groötje had nog noöit zoö striemge[3] gepraet. In Tannetje had nog noöit zoo dudel'k alles gehoörd. Meëster van Loön in Tanne haauwe dien aevent noöit vergete.

Mar eën dieng mo'k je toch nog vertelle. Je weet noe, waer 't mit de niëuwe Meëster in Tanne op uutlaopt, mar je weet niet dat d'oue mensen op 't durp binne gae weune. Tanne had 't zoö graeg. 'Jae,' had Baoltje gezeid, 'as t'r 'n hof bi is, in je heit 'r geën tras[4] in 'n welle in 'n achterhuusje bi vergete, dan zalle m'n 't doewe; mar 'k wil niet graeg op 'n torenhuusje zitte oör, zonder waeter in zonder baomen, ne, oör!...net alles liek as hier, in de zunne uut d' eëste hand.'

Zoö 'n huusje wier heurle bezurgd, in in zoo'n huusje is 't die stokoue zielen nog overkomme, dat 'r 'n klein poppetje in huus kwam op de nermen van d'r eige Tanne. Niet lange nae dat groöte gelok binne d' oue mensen d'n eenen nae d'n aoren gesturve. Mar wie je nae d'r vraegt, die kan ze nog, oör - in Tanne of Meëster van Loön zal geën mens vergete.

In wat noe dien hekel angaet van Groötje an M'nheerse in Sommerdiek, dat begriepje. Heurle voelde wel, dat 't alleënig 'n wonderlike opvattinge van Groötje was. Ze kwaeme net zoö goed daer as in d' aore durpen, toen Groötje d'r nie meër was om d'r erg over te wezen.

Aart Admiraal.

(1) S e n i , genie.
(2) K l e r a , cholera.
(3) S t r i e n g e (streng), ernstig.
(4) T r a s , verkorting van trasbak, regenbak, bak in tras opgemetseld.

't Oproerjaer 1787. (Overflakkee.)

Waerde Neef! Volgens ofspraeke stier 'k je hier noe weer 'n stikje van de vaderlanse geschiedenisse, zooas de Meëster ons dat geweunelik vertelt. 't Was over 't oproerjaer 1787, naemelik de verdeëldheid tussen patriotten en prinsgezinden of oranjeklanten. De Meëster zei, dat z'n vader dit zelvers had bigeweund, toen 'n nog mar 'n kleine jongen was.

Hi zei, dat de N. Amerikaanders een beetje vóór dien tiid 't al moe geworre waere om onder de veugdië van de Iengelsen te staen en zich daervan losrokten, zoodat 'r 'n zwaeren orelog op volgde; want dat het Moederland, d.w.z. de Iengelsen, de'r dochter niet wilde loslaete. Wellington stong an 't hood[1] van de Amerikaanders, in de Iengelsen maekten de condiessie, dat Niemend tussen beije zou komme om den eënen of den oaren te helpen.

Dat gong an; maar die Hollanders, zei Meëster, binne altied gröőte liefhebbers van de dubbeltjes - in wat deëze[2] noe? Ze verkochte kruut in loöd in geweeren an de N. Amerikaanders, in maekte daerdeur de Iengelsen zoö erg[3], dat die oak ons den örelog verklaerden. In daer hà-je de poppen an 't dansen. De schout bi nacht Zoutman hieuw nog wel zöwat de eëre op van de Ruter in de Trompen - mar bi slot van rekening had 't ons veul geld gekost. In de Amerikaanders krege d'er zin.

In noe was de vraege: ‘wie zal dat betaele?’ in zoo as 't veultiids gaet, den eënen zei, 't is joe schuld, in den anderen zei, neë, joe bint de oërsaeke. In veule staeken 't op de prins, - 'n goeije man; hi was wel niet zoö bekwaem in vortvaerend as verscheije van ze'n voorsaeten uut 't Oranjehuus; mar de Meëster zei, 't was zeker waer, dat 't noöit an ziin[4] zou gelegen haauwe[5] om ruusje te zoeken. Mar d'er was 'n kwaeje geëst in 't land overgewaaid deur verderfelike boeken in kranten, die uut Frankriik kwaeme, in di leërden, dat-ten men geën keuningen of vorsten noödig hadde, dat elk mens vri was in ze'n doen en laeten, zoö dat den eënen geën kemando van den oaren behoefde of te wachten, in daerom schreve ze in d'er vlaggen: vriiheid, geliikheid, broederschap. Jae, ze gienge binne kort zoövarre, zei Meëster, datze d'er eige keuning in z'en vrouwe op 't schavot liete onthooden. 't Is toch ieselik, zei-je dat oak niet, Neef? - Mar dat woord: vriiheid klonk moöi voor zukke, die graeg doë wouë wà ze verkoze, in geliikheid stong best an voor Jan rap in z'en maat, terwiil broederschap 'n moöi uutzigt gaf, zei Meëster, voor zukke venters as ‘Burger Bram’, die niet graeg werke in altied op de zak van 'n aâre wille teere en in de herberge loape.

Mar hoe dan oak, zoö 'k mar zegge wil, de prins wier geminnacht in verdronge - zoödat 'n de wiik nam nae z'n Buuteplaesse in Gelderland;

(1) Hood, hoofd, *Mnl.* hoot.
(2) Deëze, deden ze.
(3) Erg, boos.
(4) An ziin, aan hem.
(5) Haauwe, hebben.

want hi was niet opgewasse tegen zooveul haet in geharewar. Mar ze'n vrouwe Wullemientje van Pruussen, de stadhouweresse docht er oâres over. Dat was 'n wuuf, zoo as we d'er meër gehad haauwe, zei Meëster, dienk mar an Kenau in Maria van Reigersbergen. Ze zei tegen d'r man: ‘Noe, Wullem! motte we hier zoomar bluve zitte? As joe 't dan niet doet, dan zal ik 't proberen.’ In ze liet inspanne in reë nae den Haeg. Mar jawel: de patriotten hadden hier in daer eënige manschappen bi mekare gebrogt in gewaepend, in dat noemde ze 't vliegende legertje. Toen die dan de locht gekrege hadde van den optogt der prinsesse kwam zoo'n vliegend legertje tussen Schoonhoven in Tergoü de prinsesse te gemoete in hieuw de koesse tegen en dwong heur mit al d'er paerren in ritugen in knechs in bedienden haarom te maeken nae der Man. - Dat die vorstinne erg was over zukken affront, dà kùnje begriipe. Ze schreef daedelik 'n brief an der broer de Keuning van Pruussen, of die ze geen voldoening zou wille bezurge voor zoo'n mishandelienge?

In dat Prusense bloed kwam boven; hi stierde daedelik 'n 20000 man om de patriotten te regt te zetten. In die wiste d'er raed mee; de Meëster vertelde, dat zoo'n Prusense husaar mit z'en klein paeretie te Delft o.a. de trappen van 't berdes van zoo'n voornaeme patriot opvloog in dan den hit(1) omdraaide, en dan zoö de deure liet inslae en van binnen alles uut 't huus dreef; om kort te gaen, 't was gauw opgeruumd, in de prins weer in den Haag. In de patriotten giengen op den draf nae België in Frankriik, bie d'er broers troöst zoeke.

Mar nu hà je 't van d'oare kante gaende: noe waere de oranjeklanten baes; in die schreëuwden nog veul harder as de patriotten oöit gedae hadde; want, zei Meëster, 't was altiid jammer geweest, dat 't gemeëne volk de groöste voorvechters binne geweest voor 't huus van Oranje.

Altans ze begonne vooreest in de steeën mit oranjevlaggen rond te loapen in de huzen van patriotten te plunderen, in dat gong nae de durpen over; o.a. oak in Oud Beijerlend, daerse vreëselik huusgehouwe haauwe. In toen kwam 't oak op ons eiland van Overflakkeë. Dat 'k je noe 's wil vertelle kinders, zei Meëster, vooreest omdat jule in Flakkeë gewonne in gebore bint, mar oak, omdat ons eiland zoö weinig in de geschiedenisse voörkomt in dat je daerom wel mag betrachte. - ‘Wie van jule weet dat nog, jongers?’ vroeg de Meëster. In m'en zeije: ‘Wel, Meëster, dat was vooreest 't Ouwe Witlam, dat deur de zeë is verzwollege, in waervoor noe Goereë in de plekke is gekomme(2); in dan nog is 's op 'n nacht Wullem III, die oak keuning van Iengeland was, deur ze'n matroôzen an 't Goereëse strand gebrogt in heit er 'n nacht op 'n boeresteê geslaepe; in die kaemer daer bin joe ingeweest ommers, Meester, in die wier de keunigskamer genoemd; mar noe is 'n ofgebroke. Dan oak nog is de Plaete(3) in 't jaer 1814 ingenome door de kustkanneniers, in die haauwe de franse generael Rostolan gevange genome.’

(1) H i t , klein paard.
(2) ‘Dat eigeste Goeree is nog door jonker Frans besturmd; maer de Goereesche vrouwen haauwe 't verdedigd; daerom hewwe ze noe nog de vridom van de vlastiende.’
(3) P l a e t e , 't fort te Ooltgensplaat.

In om da me dat zoö goed onthouwen hadde, zei de Meëster: ‘Pron, jongers, noe za 'k je vaerder vertelle van de patriotten en oranjeklanten.’

't Roemoer was dan oak nae ons Eiland overgewaaid, in of 't werk sprak, net wier de Dirkslanse haevene uutgediept in waere daer 'n troep Friese poldergasten, echte oranjeklanten, an 't werk. Noe haauwe men 'n durp op Flakkeë, dat groötendeels uut visters bestaet, nl. Menheerse[(1)], in al wat op zeë vaert, 't is raer, mar toch zeker waer, je kunt er staet op maeke, ze haauwe Oranje in d'r harte.

Dat noe die Friese aerdewerkers algaauw in kennisse kwaeme mit de Menheersense visters, dat kù-je begriepe, in dat de jeneverflesse druk rondgieng oak, want 't volk verdiende veul geld an de haevene, in de visters verkochte d'er vis zoö dier, dat 't de spuigaeten uutliep. Dus ze zope as krujers en zwoere trouw an 't oranjehuus mit opofferienge, as 't weze most, van d'er bloed in d'er leven. Ze zouwe die patriotten ook in Flakkee 's oprume.

An d' eeste beurte lei Simon Post, 'n vreëdsaem koapman in winkelier te Dirksland, in dan den dominé Brinkman, allebeije bekend as vule keezen[(2)]. Misschien, zei Meëster, hadde die mannen der eige wel 's te veul uutgelaete ten naedeele van de prins. Mar dat zouwe ze noe dan oak dier betaele; althans in den naevend[(3)] begon 't gejoel van 't gespuus. 't Heële huus van Post wier uutgeplunderd in al de wienkelwaeren op straete gegoöid, de bedden opegesneë, in bi den domenè van 't zelfde; zoödatse de man op zen stoepe brogte in hem 'n sejette[(4)] muste opzetteden van 'n vister, waerbi 'n dan roepe most: ajaete gorrenaet[(5)]! Vin je dat noe oak geen gruwelstik, Neef? Jae, 't was t'er 'n boeltje.

In dat heit de Meëster's vader mit z'en eige oagen gezië, die was toen 'n jongetje van 7, 8 jaer en ie mocht 's ochens an ze'n moeders hand 's deur 't durp meêkuijere - in daer zaege ze wat. Vooreest liepe ze op de voorstraete tot over d'er schoenen deur de beddeplumen, in voor de deure van Post zat 'n dronkige Fries mit zen mes 'n kinderwiegje in dekentje kapot te snieën, in hi snee in zen polse in sloeg op den bebloeiden nerm[(6)] in vloekte op de patriotten, schreeuwende: ‘'t is toch oranjebloed!’ twint[(7)] dat ze'n kammeraad 'n koper kofjeketeltje op den durpel zat an stikken te slaen, ziengende mit 'n raauwe kele: ‘'k hewwen 'n pot mit stroop jehad, 'k hewwen 'n tegen de wand jeplakt!’

Ondertussen was 't al wat stilder geworre: de groösste dronkers waere in de'r tenten gekrope om de'r roest uut te slaepen, in de vrouwe van Post mit dat kindje van 'n half jaer oud en oak dominé Brinkman waere deur goeie vrinden 's nachs geburge in mit den dag over Herken[(8)] nae Zeeland gebrogt. In Simon Post is nooit meër in Flakkeë komme weunne, mar heit te Haerlem 'n zaedhandel begonne, dat goed gong, want de man zat er oares goed in. - Mar noe waere nog 'n troep visters, 'n 30 man zoowat, vaerder op, nae d' Ouwe Tonge zeije-ze; daer hadde-ze

(1) M e n h e e r s e , Middelharnis.
(2) K e e z e n , patriotten.
(3) N a e v e n d voor avond.
(4) S e j e t t e , saaijet.
(5) A j a e t e g o r r e n a e t , heete garnaal.
(6) N e r m , arm.
(7) T w i n t , terwijl.
(8) H e r k i n g e n , met een veer op Zeeland op 1 uur afstand van Dirksland.

oak nog wat te doeën. Mar dat gaf nie veul: wat zupe in schreëuwe in daermeë verom nae Sommerdiik; daer moste ze weze: dien Bosheide, dat was nog zoo'n Fransen kees, zoo'n groöten, dat kon je wel an zen naem hoöre. 'n Baljoe, 'n baljoe, welzeker, zoo'n potterlatiinsen naem, zoo'n françoos; we zullen 'n wel klein maeke, Oranje boven! En zoo gieng 't de Ouwe Tonge uut. Mar 't begon in de'r beënen te zitten; toe, zei de'r eën, lae m'n riije, ja, alloh, bi dien boer mar, die mot inspanne voor ons, de prins zal 't wel betaele. Zoö gezeid, zoö gedae. Kwà, Baes! briengt ons 's nae Menheerse. Mar den boer zei: Jonge's, 'k hewwe niks op stal as tweë jonge vossen, die nog noöit in 't tuug gestae haauwe. Da's niks, zeije ze, geef mar op, we zulle zelvers wel menne. Noe ku-je begriepe hoe dat gong, 'n twintig dronkige visters op 'n boerewaegen mit die jonge paerren; dat vloog door N. Tonge zoö langs den diik verbie 't halve Maentje, daer moste ze nog 's anlegge, in dan nae Sommerdiik om den baljoe v. Bosheide, die zouwe ze oak nog 's Oranje laete kraaije. Mar dien eige Bosheide, 'n vent uut eën stik, zei de meëster, hi had 'm nog gekend. Den baljoe had 't woelen in roeren van de visters gehoörd in vernome, wat 'r in Dirksland ebeurd(1) was. In hi wist wel hoe 'n bi de oranjeklanten bekend stong. Dus, hi riep zen schutterië op in liet ze oprukke tot voor de kaeije, daer de visters mit de'r gespan moste passére om zoo in Menheerse te kommen. In daer kwaeme ze net an, hoor! vlak voör de geweren van de baljoe ze'n schutters. Hou! riepe de visters. Halt! riep Bosheide, wat moet je? Wat we motte? den baljoe motte we hewwe. Leg-an! kommedeerde den baljoe, en als de'r één van de waegen komt, vuur! In de vistertjes? - ze waere in eens nochter; in ze moste de moe-ê vossen dwienge om stilletjes deur te gaen nae Menheerse, in zoete na bed. Ze hadde genog van de pret; in ze waere benaauwd van den baljoe, omdat ze al meër gezieê hadde, dat Bosheide durfde, as 't er op ankwam.

Ze kwaeme dus nog zoöwat mit de schrik vrii, behalve 'n stik twee, drie van de'r kammeraâs, die ze onderweg verlore hadde, in die zoöwat hier in daer gekneusde armen en beenen en oak nog eën 'n gebroke ribbe had gekrege; want die waere van de vossewaegen gevalle.

Ziedaer, jonge's, zei Meëster, wat 'k je verteld hewwe is waer ebeurd, mar van weinig of geën belang voor de geschiedenis, omdat 't geën groöte gevolgen heit gehad voor 't land; mar toch had 't leelike gevolgen voor veule van die belhamers, zoo as je dat nog weet van den valsen Tichelaar, van 'n Verhoef in 'n Bankhem, die de brave de Witten haauwe helpe vermoorre. Je weet nog wel, hoe 't mit die schurken is gegae? Noe, hier ook, zei de Meëster, 't kwaed bringt ze'n eige kwaeje vruchten voort.

Jongens! ik heb ze in me'n jeugd nog gekend, inkele van die dronkege plunteraers, toe ze in 't best van de'r leven de'r geld verkwist in de'r ziel vervloekt in der verstand verschreeuwd hadden, in der krachten kwiit waere, moste ze half bedelende zieê an 'n maeger stikje broöd te kommen,

(1) E b e u r d , gebeurd.

door an den eën in den oaren 'n zootje visch te verkoapen, in ze waere blieê as ze voor 't schoönmaeken van 'n braetje bot 'n stik[1] of 'n paer duiten krege.

Noe, waerde Neef, vaertwel! in doet de groetenisse aen Noam in Meutje[2] ook van Vader in Moeder in van me'n Broers in Zusters, in as 'k weer 's wat weet, zà 'k 't je vertelle; want dat doet o zoö graeg

Uw Neef:

JAN.
(Medegedeeld door *S. Admiraal.*)

't Zülvere kroöningsfeest. (Overflakkee.)

't Rocht[3] tegen Mei. Overal stakke de jongers in de meisjes d'r hoöd bie mekare, om te hoören of 'r nog niks gedae zou worre voor 't feëst. Ze waere 't nog niet vergete, das-ze op vroegere feësten zoo'n deeg[4] gehad hadde, in daerom wouwe ze, dat 'r mar gauw uutsluutsel kwam.

D'r was al 'n k'missie, mar mit die k'missie was 't niks gedae; 't was voor de Keuning; ze liepe de deure plat, om wat voor 't geschienk te kriegen, mar heurlie wierde vergete.

De schoemaeker, die lid van de k'missie in 'n aerdege vent was, had veul dol[5] mit de jongers; want die hieuwen 'm nog al dikwuls staen, as z'n[6] mit de lieste onder z'n erm kwam anstappe as 'n affekaat. In as z'n[7] dan vroege wanneër de groenmaekers zouë opgerope worre, dan zei 'n[8] mit 'n plaegend gezicht: we hawe d'n tied nog wel.

Op 't lest kwam er 'n groöt pampier an 't anplakbord, in d'r stond mit groöte letters op, dat de jongers in de meisjes uutgenoödigd wiere, om in de schoole bie mekare te komm'n, dan zouë ze bepraete, wat 'r groen gemaekt zou worre.

Ze kwamme bie mekare. Ferme jong'rs in aerdige meisjes: ze waere in 't eërste wel 'n beetje verlege, mar 't duurde toch niet lange.

Piet van d'n bakk'r, altoös 'n haentje de voorste, gieng op d'n bank staen in zei, dat de k'missie niet alleën voor de Keuning was rondgeloope, mar ook voor 't feëst. Hoeveul ze opgedaen hadde, kon 'n niet zegge, mar d'r was toch geld genog om lampejons te kaap'n; de groenmaekers moste alleën mar zurge, dat 'r groen in[9] palm in blomm'n kwam, dan was 't goed.

Hi zei, dat 'n al bi boer'n was ge-vraege[10] om groen te hewwen, in die hadde allemaele jae gezeid. Ook zei 'n nog, dat de meisjes de aare

(1) Stik, boterham.
(2) Noam in meutje, oom en moei.
(3) Rocht, liep; lett. raakte; vergel. *Mnl.* dagerake.
(4) Deeg, pret.
(5) Dol, pret.
(6) Z'n, hij.
(7) Z'n, ze hem.
(8) 'N, hij.
(9) In, en.
(10) Ge-vraege, gaan vragen.

weke 's Maendags 's aev's in schoole moste komme, dan konne die beginne mit pampier knippe in blommetjes maeke.

Toe stapte i d'n bank of in vroeg an de jongers, wie of er mit 'm meegienge om d'n aar'n[1] dag groen te hael'n. Hi vertelde, dat 'n 'n drieliengsche waegen kon kriege in 'n paerd, dan konne ze in eëne moeite 'n groöt'n haap meebrienge. Da ka-je begriepe: ze riepe allemael ikke.

Piet zei, da ze veul lol zouwe hewwe, want hi was bi d'n Dabbenboer geweest, in toen hi vroeg of-i groen mocht hewwe, zeid-i: ‘Lae m's kieke, 'k hawe in den baagerd[2] nog drie groöte mastbaamen stae; daer mag je wel wat van hawe, mar je mot v'rzichtig weze, da je ze niet verrinneweert[3], want 'k weet niet, of 'k ze zal uutroeië of laete stae.’

In 'k zei: ‘Best, baes! dan mot je mar 'n knecht d'r bi zette om 'n aagje in 't zeil te houwe.’ In toen 'k de deure uutgieng, kwam de vrouwe me achteroplaape in zei: ‘Piet! je mot je mar niet zjeneere; je hakt mar toe, in de volgende maend motte ze toch weg.’ Noe ka-je wel begriepe wa' we doen zalle.

We gae bedaerd naer d'n Dabbenboer in we maeke de baamen zoo kael, dat de honden d'r geën broöd van kunne ete. Al de jongers lacht'n in waere 't mit Piet eens. Ze sprakke of, dat ze d'n äären aevend om acht ure bi 't ronde baampje zouë weze.

Da gebeurde in toen gieng 't er op los. De waegen zat heëlemal vol in de groenmaekers hadde nog nooit zoo'n schik gehad. Ze zonge van: ‘Wim drie en de koningin Sofie’ in ‘Daar kan de koning niks aan doen,’ in nog veul meër aare deuntjes.

Toen ze bi d'n Gouwen Leëuw gekomme waere, namme ze elk 'n slokje in Piet stak 'n flesse brandewien in z'n zak. Ze reeë weer varder in waere heël gauw bi den Dabbeboer.

De jongers gienge nae d'n baagerd in daer stond Jan van 't huusje, d'n paereriejer, om te kiek'n of ze 't niet te grof zouë maeke.

Daer had Piet niet op gerekend in toen-i-'m zag, gieng-i daedel'k nae 'm toe in zei: ‘Kom Jan, we zalle 's slokke op de gezondheid van de keuning, mar 'k hawe geën glaesje, dus je mot de flesse mar an je mond zette in 'n goeie slok neme.’

Jan pruttelde, dat 'n om geën eëne gezondheid gaf, as 't mar goeie brandewien was. Hi zette de flesse an z'n mond in begon te drienke; 't smaekte zeker lekker, want hi smekte as 'n aelevis[4].

Toen Piet 'm 'n ketiertje daernae nog 's liet slokke, begon Jan de haagte te kriegen; hi stond mit knikkende knieën in gieng an de gripskante[5] zitte.

De jongers hadde onderwiel d'r best gedae. De heële grond onder de baamen lag mit takk'n bezaaid in Jan zat mar te knikken, dat 't goed gieng. De groenmaekers wiere hoe langer hoe joliger in hakt'n, dat hoören in zien vergieng.

Piet keek soms ongerust nae Jan in vroeg, of de jongers 't niet te grof

(1) A a r 'n, anderen.
(2) B a a g e r d , boogerd, boomgaard.
(3) V e r r i n n e w e e r t , (ver-)rüineert.
(4) A e l e v i s , aal.
(5) G r i p s k a n t e , greppelkant.

maekt'n, mar die zei, dat 'n niks om de mastbaamen gaf, as 'n nog mar 's mog slokke.

Piet gaf 'm de flesse, en toen Jan slokte, begonne de groenmak'rs te ziengen:

We hakke hier maar aardig groen,
Daar kan de koning niks aan doen.

Wull'm van den daav'n[1] Jaap was de groötste opperteur[2]. Hi hakte as 'n wilde in schreëuwde mar: ‘Daar kan de koning niks aan doen’, in net toen 'n 'n groöten tak wou of hakke, slore z'n voeten onderuut; z'n broek schoorde, in daer bleef 'n mit z'n kruus an 'n tak hange!

De jongers moste d'r buuk vast houë van de lache, toen z'm zoo zagge hange, in begonne allemaele te ziengen: ‘Daar kan de koning niks aan doen,’ in Wullem schreëuwde: ‘Jongers, maek me los, aar's breek 'k de nikke, toe, gauw, m'n broek schoort zoo!’

Toen 'n weer op z'n beënen stond, zei 'n: ‘Zie zoo, 'k hawe 'r genog van voor van aev'nd; 'k stond al te roep'n: Daar kan de koning niks an doen, mar as 'k gevalle had, in ik warre de nikke gebroke, dan had 'n d'r zeker niks an kanne doen, in ik was bakkeran geweest.’

De jong'rs hadde 't groen op de waeg'n gelaeje in reje nae 't durp. Toen ze bi de meisjes in schoole waere, gienge ze g'rlandes maeke in pael'n bewinne mit palm in groen, in ze hadde 'n lol, dat[3] 'n wonder voor de waereld was.

Zoo maekten de groenmaekers plezier; iel'k'n aev'nd deje ze wat, in tegen d'n twaalfd'n Mei was alles kant in klaer.

't Feëst.

't Was d'n twaalfd'n Mei. 'n Drukte in 'n beweging op straete as 'n oordeël. An alle kanten liepe de schoolkind'rs deur mekare, mit kopjes in d'r hand'n, want ze zouë getrakteerd worre op krentebroöd in sukelademelk. Ze waere uutgelaete van plezier, in geën wond'r, ze hadde 't durp nog noöit zoo mooi gezieë, as 't noe was. An de voorstraete stonde twee eërepoorten, d'n eën'n bove'n op de kaaie in d'n aar'n achter an de voorstraete; die poorten waere an mekare vast mit lange groengemaekte touw'n; tussen de poort'n stonde 'n haap pael'n van d'n eën'n naer d'n aar'n; aar's zou 't touwe te veul deurgezakt hewwe. As je 't uut de verte zag, dan leek'en 't net 'n telegraafdraed.

An 't lange touwe hienge lampejons, o zulke moöie! Allerande kleuren in allerande vurm! 't Waere geën groöte, mar in de poort'n, daer hienge d'r tweeë, zoo as je 't nog noöit gezien had. 't Waere heële groöte, achtkantige lantaerns mit allerande kleur'n in kwispeltjes[4] van onder. Ze hadde 'n raere naem; 'k glaave dat 't flakkonlantaerns waere. Dan stonde

(1) D a a v 'n, dooven.
(2) O p p e r t e u r , aanvoerder; *Fr.* opérateur.
(3) D a t , samengetr. uit: dat 'et.
(4) K w i s p e l t j e s , kwastjes.

d'r boven op de poort'n nog 'n W in 'n S, dat beduuide de naemen van de keuning in de keunegin.

Om half negen gieng de kerke an, in de domené sprak 'n hartel'k woordje over de keuning in over 't heële arrajehuus(1). Hi zei, dat me veul te dank'n hadde an de spruten uut 't arrajegeslacht, in dat groöt in klein dien dag moste viere.

Toen de kerke uut was, kwamme de kind'rs in schoole. In daer had je 't lieve leven gaende. D'r kwam bienae geën einde an 't roepen van: Oranje boven! Leve de koning! Er wierre verscheië stikj's gezonge, in toen de kind'rs 'n half uurtje gezete in gezonge hadde, kwamme d'r krentekoekj's in sukelademelk.

Ze krege volop in d'r waere veul kind'rs, die in d'r broödjes bete, of ze in geën veërtien daegen geëte hadde. All's gieng best, mar dat 'r nog al 'n kommetje sneuvelde, ka-je begriepe.

Toen 't ofgelaape was, liet de meëster de kind'rs uut schoole in zei, dat ze allemaele in 't gelid moste ge stae, viere op 'n reeke. Vooran stonde d'r mit tromm'ls in mit vlagg'n, in toen 't all's in orde was, gieng 't vooruut.

Overal stonde de mensen in de deure, in ze spronge mit de ziengende kind'rs mee, zoo'n schik hadde ze.

Dat gieng zoo tweë rondjes deur 't durp in toe allemaele nae huus.

Noe bleef 't 'n beetje rustig, want de meëste waere weg om te eten.

Mar tegen 'n uur of tweë begon 't weer op nieuw. D'r zou 'n optocht gehouwe worre van paerevolk in klompemejoors.

Ze kwamme allemaele, die d'n optocht zouë meemaeke, op 'n boerestee bie mekare, in daer wierre ze in 't gelid gezet. Vooran 't paerevolk in achteran 't voetvolk. D'r was 'n voorriejer, die op 'n wit paerd zat. Hi had 'n mooie uneform an in hieuw 'n vaend'l in z'n hand, waerop de borstbeeld'n van de keuning in de keunegin waere uutgeteikend. Achter h'm kwamme rustbewaerd'rs in de offesier, die 'n zulvere sabel in z'n hand droeg.

Toen alles goed stond, wier de tromm'l gesloge, in daer ging 't vooruut! 't Was 'n bonte troep! De burg'rjongers, die wat duiten hadde, zagge 'r netjes uut; die hadde 'n espres pakje laete maeke; ze hadde 'n witte broek mit 'n geel galjon, 'n wit ov'rhemde, waerover 'n arrajesjerp hieng, in 'n arrajepet op d'r hoöd.

D' paer'n zag'r aak netj's uut; ze konne allemaele goed voor d'n dag komme.

De mind're jongers waere wel zoo moöi niet, mar ze hadde toch allemaele sjerp'n an, in 'n arrajekapje op; dat hadde ze van de k'missie gekrege.

De burg'rs stonde vreemd op te kieke, toen de heële stoet ankwam. 't Was aak 'n mooi gezicht, veral toen ze de voorstraete opreje, die moöi opgetuugde paer'n tussen al dat groen in die vlagg'n!

Ze reje gaenspaeretje(2) 'n paer keëren rontom 't durp in toe bleve ze

(1) A r r a j e h u u s , Oranjehuis.
(2) G a e n s p a e r e t j e , stapvoets; lett. gaans paardje.

voor 't durpshuus stae; de presedent van de k'missie bedankte de deëlnemers an d'n optocht in toen 'n klaer was, gieng iel'k z'n spulletjes weg brienge.

Noe stond iel'k op vrieje beën'n in kon feëst viere zoo as 'n wou. Ze mochte aak schiete, want d'n optocht was ofgelaape, in noe zouwe d'r geën ongelokken meër gebeure, al schote ze al 's 'n pestool of 'n klakkebos of.

't Duurde aak niet lange of de locht daev'rde van de schoten. De klakkebossen vlooge sissende in de locht in viele ov'ral neer.

D'r liep 'n vent mit 'n ope karre ov'r de straete, die nagoosje dee in vierwerk. 't Was Kees de Pruke. Hi had 'n haap blikke doöz'n in z'n karre stae in riep: ‘Gae je gang, mense! 't is voor de keuning! Eëns in de vuuf 'n twint'g jaer! Schiet mar op! Kees heit 'r genog!’

Ze hadde allemaele schik in Kees. 't Was 'n aerd'ge werkzaeme vent, die overal partie van trok.

D'r stond 'n heël troepje mensen rontom z'n karre, te luust'ren nae de grapp'n die 'n verzon. Hi had 'r genog bie de hand in ze waere zeker nog al aerdig aak, want ze schreëuwd'n 't allemaele uut van de lache.

Kees was in d'n beginne heël verzichtig; hi dee altoös de doözen toe, as z'n wat v'rkocht had, mar toen 'n 't zoo druk begon te krieg'n, liet hi ze voor 't gemak mar opestae.

In wat gebeurde d'r noe? 't Ongelok wou, dat 'r net 'n sissende klakkebos in z'n karre vloog. Kees zag 't niet; hi stond mit z'n rik d'r nae toe om geld te ontvang'n; mar toe-'n zoo hoörde sisse, draaide-i-z'n eige om in riep: ‘Goddoori! m'n karre staet in d'n brand! Help! Help!’ Mar ze luust'rden niet naer 'm; ze liepen as haez'n om weg te komm'n. In Kees wou nog gauw mit 'n paer doözen weg laape, mar 't hoefte nie meër: 't begon te klapp'n of 't onweerde, in de blikke doöz'n vlooge in de locht as k'nonkogels.

Stokouê mensen kwamme nae buuten laape om te zien wat 'r gebeurde. In d'r liep 'n vrouwe mit d'r hand'n omhaage te schreëwen: ‘M'n kinders! Help, mensjeslieve! De wereld vergaet!’ Toen de schrik 'n beetje over was, gienge z'ns kieke nae Kees, in die stond mit 'n gebrande hand tegen 'n baam. Hi zei, dat 'n schaed'l'k'n dag voor 'm was, mar sprak gauw aar's, want d'n domenee, d'n dokt'r in de burgemeëster beloofd'n, dat ze z'n schae zouë vergoeje.

't Bleef vard'r rustig; 't eëne uurtje vloog nae 't aare om, in toen 't twaalf ure was, waere oud in jong al nae bed gegae, in ielk zei, dat 'n dien twaalfd'n Mei niet gauw vergete zou.

S. Maliepaard.

Gesprek. (Overflakkee.)

‘Maones,’ zei Lieven tegen miin, ‘gao je mergen mit men mee nae de schuure van Teeuwis?’

‘Nae de schuure van Teeuwis, wat za'k daer doeë?’

‘Wel, daer speule ze Rederikers, de jongers za'k maer zegge; dat motte wiele zieë!’ - Goed, we komme in de schuur.

‘Kiek, Maones, hoage op de tilte[(1)] boven de koeiestal, daer is 't tooneel. Maer het scherm hangt er voor, wiele kenne noe nog niks zieë. In watten al[(2)] banken! allemaele planken op 'n kupe en een verkensbak geleid, 't is mîstig[(3)] aerdig, eh!’

‘Wel aekelik! dat is zeker de muziek?’

‘Watte?’

‘Wel, die kothond in den hoek, die zoo jankt.’

‘Miin zeune heit wel een weeke lang, als de schoole uut was, verstae je, gesterdeerd[(4)], en dan dikklenmeerendi[(5)], dattet 'n wonder was.’

‘Wat speulen ze noe?’

‘Den Noam uut Oostinje[(6)], dînk ik. - 't Is tiid, daer komme de kiekers, wel zeventig kinders, kiek daer hawwe Domus, die neffen 't Mekhof[(7)] weunt, en Jilles....En wat 'n dot[(8)] meissen! Arjaentje mit Burg aok. In Kommertje mit 'er Sondagsche keuvel[(9)] in der blauwe keurs[(10)].’

‘Niet roaken hier, oor! doe dat sigaorentje mâr weg, Teun! - Is je pupe wel uut, Rens?’

‘Offen[(11)] 't!’

‘Kiek, ze motte allegaere een cent intree betaelen. - Hei joe al betaeld, Garrit?’

‘Bel jao 'k.’

‘'k Hawwe jou een cent geleend, Piet, doet 't niet[(12)]?’

‘Bel neênt, doe niet, 't was miin cent!’

‘Doe welle - stil, jongers, niet kaekelen[(13)]....daer gaet 't scherm op. - Wel heêgers[(14)]! wat heit Wallem van den verver dat aerdig geverfd; een groot stik pampier mit een huus der op hangt vor het strooi. - Vin joe oak niet, dat Pleun kittig[(15)] speult, veur dat 'n zeumers mit in stikzak[(16)] op z'n rik nae 't land gaet?’

(1) T i l t e , eene ruimte boven den koestal. of den dorschvloer, waarop hooi en stroo ‘opgetast’ wordt.
(2) W a t t e n a l , voor w a t a l ; w a t t e n , beteekenislooze verlenging van w a t , waarschijnlijk door analogie met w a t e e n m e n s c h e n , enz.
(3) M î s t i g , zeer; eig. meestig, zie blz. 161, aant. I.
(4) G e s t e r d e e r d , gestudeerd.
(5) D i k k l e n m e e r e n d i , declameerde hij.
(6) N o a m u u t O o s t i n j e , (n)Oom uit Oost-Indië, zeer bekend tooneelstuk.
(7) M e k h o f , de eigennaam van een huis, dat vroeger de algemeene bakkerij was; m e k k e , mik of kropbrood.
(8) D o t , massa.
(9) K e u v e l , de Flakkeesche kap met gouden krullen.
(10) K e u r s , rok, nl. vrouwenrok; j a s , japon, bepaaldelijk zulk een, die van voren dicht gemaakt wordt; anders heet het j u r k . R o k is een lakensch buisje.
(11) O f f e n 't, of hij; lett. of hem, voor: of zij.
(12) D o e 't n i e t ? eig. d o e t h e t n i e t , voor: niet waar?
(13) K a e k e l e n , twisten.
(14) H e e g e r s , verbastering van Heere Jezus!
(15) K i t t i g , flink, aardig.
(16) S t i k z a k , boterhammenzakje.

‘Dat geloaf ik, hi is bi lange nie lomp.’
‘Wat heit dien Piet een grooten hoed op z'n hoôd!’
‘Die heit 'n gekocht vor de vuufenvuuftig stuvers, die 'n verleê weeke mit zaêjuunsnieê[1] verdiend heit.’
‘Miin meutje zeit, 't bin maer duvelskunsten, die Rederikers en dat speulen in de Polka[2].’
‘Wat 'n gelul[3]: wuvenpraetjes! ik zegge maer: beter speulen als kwaed doeë!....Kwa[4]! 'k gae min eigen laten scheren, gendag!....Gegroet hoor!’....
(Medegedeeld door *J.E. ter Gouw.*)

De jonge vistersvrouwe. (Goêreê.)

Daer kwam d'r 'n vistertje al van de zeë;
Hi stierde z'n schipje en hi zat in 'n wipje
Op de reê.

't Zuudwestertje stond 'n zoö pas[5] op z'n hoöd,
Z'n buis zag zoö reine, in hi was niet te kleine
Of te groot.

Noe leî 'n z'n schuutje an de kaoie vast;
In zeî Jan z'n knechtje, ziet, dat j'r op past.

Toen nam 'n[6] uut 'n groöten bak vis,
Vuuf sneëzen[7] geliek, in hi zong toen 's fris:

Bot, bot, wie mot 'r sprienglevenden bot -
In haap meisen wiere op 't vistertje zot.

Op 't leste had 't vistertje niks meër te kaap,
Mar zestalven had 'n 'n heëlen haap.

Op de kaoie had 'n 'n meisje gezië:
Toe, meid, zeit 'n, vaer meê, dan maek je m'n blië.

In toe zei dat meisje: joe, hartedief,
Joe, vistertje, haauw ik aak hartelik lief.

(1) Z a ê j u u n s n i e ë , het afsnijden der uievruchten, ten einde juinzaad in te zamelen. Dit snijden geschiedt in September, bijna altijd door kinders, die van de stengels ‘toeters’ maken.
(2) P o l k a , de volksnaam voor de bewaarschool in Schiedam.
(3) G e l u l , gezanik, nietswaardig gepraat.
(4) K w a , komaan.
(5) P a s , netjes, knap.
(6) 'N, hij.
(7) S n e ë z e n , twintigtal.

Toen keek 'n ze mit z'n brune agen an,
In flusjes waere ze vrouw' in man.

Knap vistertje gieng mit 'n knap wuufje leve:
Ze binne zoo bliё nae zeё toe gedreve.

Op de zeё in 'n sturm is z' in 't touwe gerocht[1],
Ze viel over boord. Hie heit ze gezocht.

Nog hoör j'n daer bezig mit janken in fluustren,
As je 's nachts onder waeter mar goed weet te luustren.

Aart Admiraal.

'n Dorpsvertellinkje. (Goudswaard, Eil. Beierland.)

‘Je hebt toch Koosje Verhōōg nog wel gekend, meneer. Ze was wel al grōōt, toen je nog een klàin[2] kind was, maor[3] lê 'k[4] is zien, zōō hēēl[5] klàin zel je toch niet geweest hebbe. Maor 't is wêr ōōk, ze het nog bij jullie thòis[6] gediend ommers?’

Ziehier wat ‘oude Hein de nachtwacht’ of in 't dorpsdialekt ‘ouwen Hàin de klapwaoker’ mij antwoordde op de vraag: Wat toch de eigenlijke geschiedenis van Koosje Verhoog was, waar ik veel over had hooren praten, ook door mijne ouders, die vroeger te G. hadden gewoond. Wat ik er van vernomen had, wekte mij op er meer van te weten. Nu ik toevallig eenigen tijd op mijne geboorte- en eerste woonplaats moest vertoeven, ontmoette ik bij het binnengaan der kleine dorpsherberg ‘ouwen Hàin’, met wien ik een praatje aanknoopte. Van 't een kwamen wij op 't ander, tot mij inviel, dat hij zeker de geschikte persoon zou zijn om mij in te lichten. Hij kende elk en elk kende hem.

Ik zei hem dan, dat vader over die zaak liever niet scheen te spreken en ik nu hoopte van hem er wat van te hooren.

Onder een ‘glêsje’ bier ging hij voort: ‘Jao, je vaoder zel die historie niet grêg verteld hebbe. De goeie man het er zelvers sagràin[7] genog van gehad.

‘Nou, ze zel dan 'n jêr of achttien op z'n hōōgst geweest hebbe, toen ze bij jullie diende. 't Was 'n verduvelde knappe màid, zōō recht as 'n kêrs, ferm òit de klòite geschote en toch weer niet mêger ōōk.

‘Der wêren dan ōōk maor zat jonges, die der wàt êrig vongen. Ik weet wel, der lozeerde toen bij jullie is 'n neef òit Rotterdam, glōōf ik, maor

(1) G e r o c h t , geraakt.
(2) K l à i n . De à in à i is zeer kort.
(3) M a o r . De a o blijft in de uitspraak vrij dicht bij de a a .
(4) L ê 'k, laat ik. De ê heeft den gerekten klank, dien men bij het blaten van een schaap hoort.
(5) Z ō ō h ē ē l . De ōō heeft den klank van oo in hooi; de ēē dien van ee in leeren.
(6) T h ò i s . De ò in òi is zeer kort.
(7) S a g r à i n , *Fr.* chagrin.

die had er ōōk plezier in. 't Zou me niet verwondere, of hài prebeerde wel is of ze niet nê z'n praotjes wou lòistere, maor pas op, hoor, ze wou der niks van wete.

'Ze was aleffel niet grōōs[(1)] ōōk, al wou ze met bekant[(2)] gēēn ēēne jonge te doen hebbe. Ze was vrindelik teuge iederēēn.

''t Was 'n plezier om ze te zien kòiere[(3)], 's zundags, zōō helder en frisch en gezond zag ze der òit.

'Je vaoder en moeder mochte der dan ōōk grêg làije.

Maor op 'n goeien dag komt er bèi Jaop de meulenêr 'n nieuwe knecht weune. Dat was zōō van òiterlijk 'n allemachtig êrige jonge. Hài was 'n jêr of anderalf soldaot geweest, mot je wete, en 't was 'n knap pestuur van 'n kerel.

'Nog gēēn veertien dêg was tie op 't durp, of hài had Koosje al in 't ōōg en hài wist ze allerlài mooie praotjes te vertelle, wêr de jonges van 't durp zōō knap niet in wêre. 't Duurde niet lang of Koosje mocht 'm hēēl grêg en ze gingen saomen gedurig kòiere. Nou, der was gēēn mensch, die dêr wat in vong; zài was 'n knappe, fesoendelijke mâid en hài was of hij leek 'n hēēl propere, flinke knecht. Wèl wêre der onder de jonges van 't durp 'n hēēle boel, die der erg pekant[(4)] om wêre, dat Koosje met zŌŌ'n vremde snòiter al zōō gauw femeljêr was, maor dat was voor meer as de helft, omdat zài der of hadde motte blàive.'

'n Klein knipoogje tegen mij bewees, dat Hein wel oud, maar zich de neigingen des jongen vleesches wèl bewust was. Na een teug vervolgde hij:

'Je vaoder zag der ōōk niks gēēn kwaod in, want Wullem, - zōō hiette die - dee z'n àige hēēl goed voor. 't Vràien ging toch wel wat druk en Koosje liet zich wel wat te gauw door Wullem z'n mooie krullebol en z'n praotjes inpakke. 'Koosje,' zài je vaoder wel is, 'hài mēēnt 't ommers wel goed mit je?' - 'Jao, baos,' zài Koosje, 'ik weet, dat ie net zōō veul van mâin houdt, as ik van hum; hài zàit, we zelle maor gauw gaon trouwe, want ze praote op zōō'n durpje overal over, as je maor is 'n keertje te veul gaot kòiere.' - 'Nou Koosje,' zài je vaoder toen, 'dat jài 't goed mēēnt, dêr ben ik sekuur van; maor pas op, màid, trouwe is houwe, weet je. En we wete van Wullem niet veul en van z'n familie ōōk niet.'

'Maor, jaowel, 't vràie ging hoe langer hoe drukker en - zōō druk, dat 't trouwe wel nōōdig zou worre; dat vertelde ze ten minste op 't durp en der wier ōōk bâi verteld, dat Wullem niet plòis was. In z'n ēēntje dronktie, zàie ze.

'Koosje begon der niks goed òit te zien. Gēēn wonder, in plês dat Wullem z'n aigen voor den trouw klaor maokte, begon die hoe langer hoe minder nê Koosje om te kàiken.

'Je ouwelòi merkte wel, dat 't verkeerd liep, en je vaoder nam op 'n goeien dag de vràiighàid om Wullem is effentjes te gaon spreke, maor hài kwam terug met 'n lōōlijke tàiding. Meneer Wullem verklaorde, -

(1) G r ō ō s , grootsch, trotsch.
(2) B e k a n t (s), bijna.
(3) K ò i e r e n , kuieren, wandelen.
(4) P e k a n t , pikant, d.i. gepiqueerd.

en nou kwam àigenlijk pas an 't licht, wat 'n echte gemēēne vent 't was - dattie gēēn plan had op dat dōōie durp z'n leve te verslàite en dattie voor z'n àige op z'n best genogt[(1)] kon verdiene. De màide moste maor zōō mal niet weze, zài dìe.

'En toen dîe merkte, dattie op 't durp hēēlemêl òit de graocie was en 'n paor goeie opstoppers gehad had van 'n knappe burgerjonge, die lang op Koosje gelōōpe had, wat dee de smeerlap? - en Hein verhief z'n bevende stem zoo krachtig hij kon - hài liep weg 's nachts en verkocht z'n àigen bij 'n zielhond[(2)] te Rotterdam voor ramplesant.

'Koosje was ongelukkig, want ze hieuw o zōō veul van de vent.

''n Maond of vier dernê kreeg ze 'n dochtertje. 'n Pōōsje van te voren was ze nê der ouwers gegaon. Die wêre wàizer as er 'n hōōp binne. Ze joege der niet weg of scholde ze òit, maor namme der op en bleve veul van der houwe, al brak derlòi hart ōōk.

'De mēēste op 't durp hadde meelàije met der. 't Wêre ten minste de beste niet, die der schik in hadde.

'Ze wier gauw weer beter, maor je kende ze niet meer, meneer. De fleur was ter òit. Zielsveul hieuw ze van der klàine Wullemientje, maor dat was ōōk 't ēēnige waorvoor ze wou blàive leve.

'Kleur had ze niet meer op ter kōōne. Lache dee ze niet meer, as lêter toen der klàintje wat grōōter was en dan kraoide van de pret, dan vertrok ze der mond ōōk.

'o Meneer, ik bin oud en 't is nou al 'n hēēle tàid geleje, maor ik heb der wel om geschrēēuwd[(3)] as 'n kind, as ik der zōō ter neer geslaogen bài der klàintje der wiegje zag zitte. Ik bin der zeker van, dat ze nog altijd docht aan Wullem, dat ze nog altijd veul van 'm hieuw; maor nooit kwam z'n naom over der lippe.

'Gēēn mensch in hòis of op 't durp, die der lastig viel. Ze hielp der moeder in 't hòishouwe en werkte den hēēlen dag zōō hard as ze kon. Der andere zusters ginge diene; zài mos maor thòis blàive, zài der moeder. Die voelde, dat 't zōō nog 't beste was.

'Zōō bleef 't anderalf jêr; toen kwam de koléra en de twēēde die der op 't durp an stierf, was de lieve klàine Wullemientje, die al begon te lōōpe en de derde was Koosje. 'Blài toe,' zài ze 'n menuut of wat voor ze heenging.

'Da's de hēēle historie, meneer;' zei Hein, wiens stem verried hoe 't eenvoudige en droevige verhaal hem had bewogen, 'en as je 'm in 'n boek las,' voegde hij er bij, moeite doende om zijn aandoening te overwinnen, 'zou je zegge: der is niet veul an.'

L. Bouman Jz.

(1) G e n o g t , genoeg.
(2) Een handelaar in remplaçanten.
(3) G e s c h r e e u w d , geweend, *Hd.* geschrieën; vergel. 't *Holl.* gehuild.

Geschiedenis van den eersten grusaard en van de hinde (1001 nacht). Door een knaap aan zijn makkers verhaald. (Ridderkerk.)

Der was is een man, in die had twee vrouwe. Nou ke' j' al hoore, dat 't uit den ouwe tijd is, want nou mach ta nie meer. Nou, in die eene vrouw hâ geen kinders, maor de andere vrouw had een zeuntje. De vaoder hieuw geducht veul van die jonge, in je ken wel begrijpe, dat ie daerom veul van die jonge zen moeder hieuw ok. Dat bolde[(1)] dat wijf zonder kindere ingeel niet, in af en toe verzon ze maor, hoe ze die vrouw met der kind van de wereld kos helpen. De man markte daer niks van; dat wijf kos der aaige wel zoo sjaokies[(2)] houwe, dat de man niet anders en doch, of 't gong allegaor goed. De klaaine jonge groeide-n-as kool, in ie was al 10 jaer geworre, zonder dat 't wijf um wat hâ kenne doen. Maor daer mos de vaoder op raais. Hij zag er wel een bietje tegen op, maor hij mos, in daer was niks an te verandere.

Voor dat ie weggong, nam die zen eeste vrouw (die geen kinders en hâ) allêen, in vroog ze, of z' um belove wou, goed voor de moeder mit der kind te wille zûrrege. Nou, da kreng van een wijf beloofde dat, dâ kê je begrijpe, maor onderwijl vlaste ze al op den dag, dat er man weg zou gaon, om der handen vrij te hêwe. - Nou komt 't mooie pas an, jonges, nou goed lustere, hoor! - Pas was de man weg, of die vrouw gong in een dikken boek zitte leze. Dat was een boek mit tooverkunsies. Nae een paor daege kos ze der genog van. Mit anderrande[(3)] mooie praatjes - zoo'n Judas - lokte ze de jonge nae een êentelijk[(4)] plaesie in een groot bosch, in toe betooverde z' um, in toe veranderde die in een kalf. Dâ kalf broch ze bij de slachter, in zaai tege-s-em[(5)]: ‘Wi-je dat kalf is voor me vet mesten?’ ‘Wel jao't,’ zaai de slachter, in ie broch um trek[(6)] op stal. Maor nou was ze nog niet tevree. Toe ze thuis kwam, nam ze de moeder ok mee, nae dat aigenste plakkie in betooverde ze ok, maor daer maokte ze een koe van. Die koe broch ze ok bij den aigenste slachter van daer flussies[(7)], in zôo kwamme moeder in zeun weer bij mekaor op stal.

Een poosie laeter kwam de man weer ferrom[(8)]. Anstons gong de vrouw nae-s-em toe, in zoenden um dat't klapte in dee net of ter niks gebeurd en was. 't Eeste, waer de man nae vroog, was nae zen andere vrouw mit der zeun. ‘Die vrouw is dood,’ zaai dâ gemeene wijf, ‘in je zeun is een 14 daeg geleen weg gegaon, zonder te zeggen, waer die nae toe gong.’ Wat was die man bedroefd. Hij wis van verbouwereerdhaaid niet, wat ie deê, maor zijn vrouw zaai: ‘Kom, vent, schaai nou toch uit met schreeuwe[(9)].

(1) B o l d e , behaagde.
(2) S j a o k i e s , - leuk (alsof ze nergens om dacht, nergens boos om was).
(3) A n d e r r a n d e , allerhande.
(4) E e n t e l i j k , eenzaam.
(5) T e g e -s-e m , tegen(s) hem; vergelijk beneden n a -s-e m en z o e n d e n u m .
(6) T r e k , direct.
(7) F l u s s i e s , (fluksjes), even(tjes).
(8) W e e r f e r r o m , weer (weer-)om.
(9) S c h r e e u w e , schreien.

Over een hortjie[1] bi-je jaerig, in dan zel je jonge wel maoke, dat ie thuis is. Je geeft um altijd zoo veul op jou verjaerdag, dat ie dien dag niet makkelijk vergete zel.' De man liet zen aige mit dat praotje paoije, in wier zachies an den ouwe weer.

's Maondes[2], toe di 's Weundes jaerig mos worre, gong de man nae de slachter, in vroog of tie niet een vette koe op stal hâ staon. 'Nou, dâ gloo'k, hoor!' zaai de slachter, 'kijk maor is.' De man zag zijn aaige vrouw staon, sonder dat ie 't wist, in hij zaai: 'Breng die koe marrege bij mijn, dan mot ie bij mijn geslacht worre.' Dijnsdes ochens, al heel vroeg, kwam de slachter an, in de man zou, zoo maor voor de poerlegrap[3] zelf de koe slachte. Maor toe die 't mes in zijn hande nam, begos dat beest toch zoo arbarmelijk te schreeuwe, dat de man de traene in zijn oôge kwamme. De man keek de koe is goed an, in de koe liepe verachtig ok de traene over zijn oôge. De man kreeg zoo mit 't stomme dier te doen, dat ie tegen de slachter zaai: 'Neem die koe maor weer mee ferrom, hoor, ik ken dat beest onmogelijk dood doen.' Maor zijn vrouw, die dat hoorde, zaai: 'Wel allemachtig! zou ik mijn aaige van zoo'n beest laete dwinge!? nee hoor, in der eeuwighaaid niet, â 'k zoo'n vent was as jij.' Dat wou de man zijn aige niet laete zegge, in mit een forsie liep die weer op 't beest toe, maer kerel, je had is motte hoore, waffer lawaai dat beest toe maokte. 't Was meer as arg, hoe 't toe te keer gong. De man gaf 't mes an de slachter, in die was zoo gouw niet benouwd. De slachter gaf um in jaop, die raok was, in flop, daer laai 't beest. Trek wier der 't vel afgestroopt, maor wâ viel dat beesie tege; zoo maeger as een schram, niks as vel over been. 'Zeker net as die maaid, je weet wel! knokke in beene, pik in houskool,' riep een der toehoorders. 'Hou je smoel, jô!' riep een ander, 'laet Garrit nou toch deurvertellen, 't is veuls te mooi. Toe maor, hoor Garrit.'

De man had der nou nog veul meer spijt van, dat 't beest dood was, in hij zaai tege de slachter: 'Deelt dat vlaais maor uit, onder den arreme, in gaot maor nae huis om een vet kalf te haole. Je heb er ommers een?' 'Nou,' zaai de slachter, 'dat kalf is nog wel eens zoo vet als die koe leeken.'

Vurt gong de slachter, in passies daernae kwam die an, hoor, mit een kalf. Jullie begrijpe zeker wel, waffer kalf dat was; 't was die man zijn aige zeun. Zoo as dat kalf zijn vaoder zag, maakten die toch zukke raore grimmasse, dat die man niet wist, wat ie zag. De koe had ie niet dood kenne doen, maor van dut kalf kos die 't ingeel niet anzien. 'Breng dat kalf maor gouw vurt,' zaai die tege de slachter, 'ik wil der geen meer hêwe, hoor.' Dat viel zijn vrouw dan arg tege, in ze begos der man weer voor de gek te houwe, maor nou holp dat plaege niks. 't Kalf mos vurt, in gong vurt. 's Aeves liep de man maor in zijn aige te prakkezeere, wat of dat wel zou weze, mit die twee beeste, in de vrouw liep maor nijdig

(1) H o r t j i e , poosje; vergel. z e t j e , s t o o t j e , etc.
(2) 's M a o n d e s , 's Maandags.
(3) V o o r d e p o e r l e g r a p , voor de (pour le) grap.

heen en weer, zonder wat te zegge. Aintelijk ginge ze nae bed, maor slaepe, daer kwam niet veul van, dâ ke je denke.

's Andere 's ochens wier der al heel vroeg gebeld, in daer was de slachter, die vroog om meneer is passies alleen te magge spreke. Meneer kwam, en zootij ze same alleen waere, zaai de slachter: ‘Meneer, ik kom je is raor nieuws vertelle: maor 'k wed, dâ je der blij mee zel weze. Mijn dochter ken zoo'n bietje van de tooverkunst, in die zaai me, dat dat kalf van gisteren-aevend jou aige zeun was. In 't eerst wou ik 't niet gloove, maor ze zaai: ‘roep dan den heer maor hier, vaoder! dan zel ik 't kalf weer onttoovere.’ Daerom kom ik nou gouw nae je toe, meneer, om te vraege, of ie is passies mee wil gaon. Zonder een woord te spreke, runde den heer de deur uit, in ie was al hôog in breed in de stal, toe de slachter kwam. Die kos 't niet houwe van 't lache, man! Daer stong dien heer dat kalf te aaie in te zoene, dat 't een aerd hâ. Nou mos de dochter gerope worre. Toe die kwam, zaai den heer: ‘Maaisje! ken jij van dat kalf mijn zeun weer maoke?’ ‘Jawel, meneer!’ zaai dat maaisjie, ‘maor eer ik het doet, mot je me twee dinge belove. V o o r e e r s t mot je zeun, as die geen kalf meer en is, met mijn trouwe, in d a n mot ik je vrouw magge straffe, zoo as ik wil. De man zaai: ‘da 's goed, as ie ten minste mijn vrouw maor niet dood en maakt.’ Nou, dat zou ze niet doen. Ze nam toe een bakkie mit waoter, zaai zoo'n stik twee, drie vreemde woorde, in in eens was 't kalf weer veranderd in een jonge. Of de vaoder blij was. Hij dee, wat ie beloofd hâ. De jonge in dat maaisjie gonge trouwe, maor voor ze bruiloft hieuwe, veranderde dat maaisjie da slechte wijf in een hinde: das 't zelfde as een hart, dat weet je wel.

‘Is 't nou uit, Garrit?’ vroegen verscheidene stemmen. ‘Jao, jonges, nou is 't uit. As 'k nou nog is zoo'n mooi vertelseltjie geleze heb, zek et je weer vertelle, hoor! Nou gao 'k gouw nae moeders. Genaevend, hoor!’

Schiedam.
W. Brouwer.

Garrit in[(1)] Joantjie. (Ridderkerk.)

't Is toch wel 'n mooi durrepie[(2)], dat Rekârk[(3)]. Of zeg moar gerust, d u r p , in plaes van durrepie; want 't is lange nae niet klain: heel Beles in Slikkerveer, in den Oostendam met de Pruimendijk, in 'n end van de straetweg tot de West-zij, dat hoort er allemel bij. In dan hê-je Resoord nog, dat er toch aigelik òk bij hoort, al hewwe ze daer 'n aigen domenie in 'n eparte kârk.

(1) En, in. In dat woord, evenals in het w.w. ben., wordt de *e* als *i* uitgeproken.
(2) De *u* voor de *r* wordt in 't Ridderkerksch uitgesproken als in 't Engelsche woord b u t .
(3) R e k â r k , Ridderkerk. De *â* in dit woord wordt zeer gerekt uitgesproken.

Grôôt[1] is 't, in mooi òk; ten minste 't durp zelles.

Vooral 's aeves, azzie in 't lichte moantjie stoat, daer op't kruintjie van den dijk, op den blouwe steen, in je kijkt dan zoo deur de zandpad nae de singel - jonge, dan hê-je zoo'n mooi gezicht op die grôôte kârk in dien hoôgen toren. 't Is net ofter zullever over gegote wordt, net of de laaien op 't kârrekedak nat binne, in 't is toch enkeld moar van de moaneschijn.

In seumers, dan mò-je de kârrekeweg moar is afloope, of de voorweg, of goat moar is langs de muizekoa of zoo, dan zè-je is wat zien: koolzaed, dà-je 'r in weg ken kruipe, in koren, in vlas, nou! de boere binne der van niks zoo rijk niet geworde.

Mooie huize heb ie der, in lilleke òk. Dat zel wel overal zoo weze. Och joa! 't is met de huize al net as met met de mensche: mooie in lilleke, goeje in kwoaje, die ken je overal vinge. In de goeje mensche weune niet altijd in de mooie huize, in de kwoaje niet in de lilleke. As dat zoo was, dan wazze der op Rekârk zeker al veul slechte mensche, want azzie[2] zoo is achteraf goat, joa, dan stoan der 'n hoôp klaine, oakelige, noare, rechtaf lilleke huissies: zie-je daer de zwingelaers[3] in weune.

Moar in die klaine huissies, daer beurt dikkels veul meer, as 'n rijk mensch wel denke zou; daer wordt soms geléjen en gestréje - daer wordt in gezucht in getreurd; moar òk - daer wordt in genote, daer wordt in gejuicht, daer is geluk; want 'n mensch is 'n mensch, of die rijk is of arm; in......moar lè'k beginne met m'n verhoal.

In éen van de klainste hutjies, meschie wel in 't aldernoarste, weunde Joantjie mit der voader in der moeder. Joantjie was mooi: dat zaai iedereen, in as ze in de spiegel keek, om der mus op te zette, dan zaai ze 't zelles òk; want 't was òk waer. Vooral azzie ze Sundes nae de kârk zag goan mit der ketoene jassie in op der lêêge[4] schoentjies, daer ie de witte kouse uit zag komme; dan vroeg ie hoast van zelles: Waffere knappe maid komt d a e r an? Al had ze moar 'n pietekantjie an der mus, in al droeg ze moar ingestoke krulle, 't sting[5] der net zoo moor, meschie nog mooier as de brusselsche kant en de zwaere gouwe krulle de vrouw van den boer stinge. Naegenog alle mensche keke der dan òk nae. Iedere Zundag konne ze ze zien, in toch - iedere Zundag keke ze der weer net zoo graeg nae. Voader in moeder waere dan ook w a t groôs op zoo'n mooie, flinke, gezonde maid. Voader was al te met wel is 'n bietje benauwd, asdat ze wat iedel zou worde, dat ze wat al te graeg met der mooie gesichie pronke zou; moar moeder suste dat weer.

‘Wees blij, man,’ zaai ze nog îs op 'n zundagge middeg, toe voader 't er over had, dat de jonges ze zoo ankeke; ‘wees blij! Hè-je dan niet gezien, dat Teunis van den boer iederen dag nae der kijkt, in hier verbij komt in proatjes moake wil? Meschie hait ie wel zin in der; ten minste ik zou 't al arg mis motte hewwe, as d i e geen ôôchie op der had. Jonge! as dat is kon, dan wazze we der toch uit; dan zou ze toch voor voaders

(1) De *ôô* wordt uitgesproken als de *o* in 't Engelsche woord b o r e .
(2) A z z i e , als je.
(3) Z w i n g e l a e r s , vlaszwengelers.
(4) De *êê* wordt uitgesproken als in 't Engelsche woord t o b e a r .
(5) S t i n g , stond.

in moeders wel zurrege; dan hoefde we niet langer in dut hok te weune; dan hanne-we meschie nog een pulzierigen ouwen dag.'

'Och, Sijchie, proat daer nou toch niet van! Weet je dan al, of zij zin in z i j n [1] haît? 'k Geloof wel, dat h i j ze arg graeg ziet; van ochend in de stal bij 't voere hattie 't nog over der; moar hij kloagde, as dat ze niks van zem wete wou; dat ze veul liever sting te proate met Garrit van Woute.'

'Bel[2], nou nog mooier! Garrit hait krek net zoo veul in de wereld as zij; hij is 'n knappe zwingelaer, meer niet. Ze zou toch wel stoapelgek weze, as ze zoo'n kansie verbij liet goan.'

'Hoor is, moeder! ze mot et zelles wete. As ze wil goan vrije, dan zel'k vraege: heb ie zin in de jonge? in asse joa zaait, dan ken ze der gang goan, in as ze neê zaait, dan zel't niet gebeure; in 't ken me niks verschele of et dan met 'n rijke of met 'n arme jonge is. - Moar stil, daer komt Teunis net an.'

Voader was op zen best uitgeproat, of de klink van de deur wier gelicht, in Teunis van den boer stapte binne.

'Goeje middeg, Willem! goeje middeg, Sijchie!' zaai di, in hij gong zitte op de stoel, die Sijchie onder de hand al kloar gezet had.

'Ik kwam is vraege, of ie me strakkies is wou komme helpe melke, want Jannechie is uit; in alleên ken ik het niet af. As jij soms niet en ken, laet Joantjie dan moar komme, da's mijn òk goed.'

'Ik wed, dâ-je dat nog liever heb,' kwam moeder Sijchie der tusschen in, 'nou! bekent het moar; je hoef zoo rôôd niet te worde.'

'Nou! ik ziet ze graeg, in ik houd veul van der, dat wil ik best wete. In as ik moar docht, dat zij wou, zie je...., dan zou 'k wel....zie je - je verstoat me wel. Moar, daer zit em de knôôp, in 'n blouwe loop 'k niet graeg, sen minste niet, ak't vooruit zien ken.'

'Joa, joa! moar z o o nae is 't nog niet, hoor; dan ben ik der òk nog: nee, jonge! gloof dat moar niet: as zij ziet, dat jij goed voor der weze wil, in effetief van der houdt, dan zel zij òk wel te vinge[3] weze.'

'Vrouw, vrouw, doet toch zukke proat niet, da's hillemel[4] 'n zaek tussche hulliebaaie[5]. Aigelik mos der in-chêêl[6] niet over geproat worde. 'n Mensch z'n zin is 'n mensch z'n leve. Ze motte dat moar koke, zoo as ze 't ete wille. - Wat ik zegge wil, ik zel wel komme melke. Sijchie blijft toch tuis, in anders is Joantjie toch hier. Waer of zoo'n maid nou toch zoo'n hêêle middeg blijft.'

'Bel, dat weet ik wel,' zaai Teunis. 'Ze is nieuwers en nargens anders as bij Garrit van Woute. 'k Heb ze al zoo dikkels soame zien loope in zien stoan proate; - d a e r hait ze wel zin in, - d i e laet ze niet links legge.'

'Laet je nou toch niet benouwd moake met Garride, daer gloof ik niks van, in dat zou'k toch niet wille hewwe òk; daer ken ze altijd toe komme. Azzie zoo mooi bin, dan geef-ie je moar niet weg an den eêste den beste; nee, hou jij moar moed.'

(1) Z i j n , hem.
(2) B e l , wel.
(3) V i n g e , vinden.
(4) H i l l e m e l , heelemaal.
(5) H u l l i e b a a i e , henlieden beiden.
(6) I n - c h ê ê l , in 't geheel.

‘Al wel, al wel!’ zaai voader. ‘Kom, Teunis! lemme[1] moar vast goan, dan binne we 'n bietje[2] bijtijs kloar!’....

Willem en Teunis stingen op in ginge nae de stee. Willem keek zen vrouw niks mooi an. Wat was dat nou òk voor menier van doen.

't Is vijf uur 's middes. De kârk is al lang uit, in overal langs den dijk in over de straet zie je de mensche kuiere in met mekaor staon proate. Wie stoan daer gunterwijd[3] bij de smid onder de hoôstal[4], zoo korties bij mekoar, zoo net of der niks anders op de wereld en was as hullie twee? Stil! we zellen is wat korter bijgoan; ze zelle 't wel niet marreke, want ze hebben 't zoo druk. In hij kijkt moar nae hoar, in zij nae de grond, of zoo nou in dan is nae z i j n .

Zie je wel, dat et toch echt en mooie maid is. Kijk, as ze zoo'n bietjie roôd wordt, dan is 't net of ze nog veul knapper is. Wat 'n bolle koône, hè, in wat 'n frissche kleur. In dan die heldere witte tande, die ze iederendurig laet zien. 'k Wed as Soalomon ze gezien had, dattie 't Hooglied op h o a r gemoakt zou hebbe. Geen wonder, dat Teunis der graeg nae kijkt. Die binne der wel meer. Moar stil:

‘Neê, Garrit,’ zaait ze zachies, ‘neê, gloof dat nou moar niet, hoor? - Je weet, wa'k gezaaid heb, in eêns gezaaid, blijf gezaaid. 'k Wil van Teunize niks wete, in al ging die op zen hoôt stoan, 't helpt em niks.’

‘Joa, moar as ik der tekommede[5] week inloot in ik mot weg, dan zel 't weze: uit et oog, uit et hart, - dan denk ie eêst nog zoo nou in dan is an Garride, - in op lest geef ie der hillemel niks meer om. - In as Teunis dan komt, wie weet wat je dan zeg.’

‘Allieve[6], Garrit, nee! dat mos[7] ie nou toch niet zegge. Goa jij moar onder dienst; as jij broaf blijft in mijn niet vergeet, dan hoef jij òk niet benauwd te weze, dat 'n ander mijn krijgt.’

Zie je, dat dee Garride goed; zoo hoorden die 't graeg: looten die[8] der moar uit, dan was der niks geen nood, dan kon die der is met Joantjie's voader over proate, in tege de zeumer konne ze dan goan vrije.

Ze loope soame nog 'n enchie[9] wijer, tot ze Joantjies huis in 't gezicht krijge.

‘Toe, Garrit, goa jij nou verom; as moeder 't ziet, dan is 't weer oremus; en dan wordt ze hoe langer hoe nijdiger. Meschie is voader niet tuis, in dan is 't hillemel mis.’

Garrit begrijpt, dat zen liefje gelijk hait en hij blijft stoan, omd' oare[10] kant uit te goan. ‘Nou, krijg 'k niks? 'k Hoef toch zoo niet weg?’

‘Neê, hoor! niet zoo op den dijk. Ze mossen 't is zien! Neê, hoor! nee! 'n oare keer tweê dan!’

In Joantje loopt deur nae huis. - Jonges, jonges! denkt ze, 'k heb men tijd weer verproat: moeder zel alweêr niks frisch weze. - Moar koman! 't Is Zundag - te warreke valt er toch niet.’

(1) L e m m e , laten we.
(2) B i e t j e , beetje.
(3) G u n t e r w i j d , ginderwijd, ginder.
(4) H o ô s t a l , hoefstal.
(5) T e k o m m e d e , toekomende.
(6) A l l i e v e , eilieve.
(7) M o s , moest.
(8) L o o t e n d i e , lootte hij; (lootte-n-ie, lootte-nd-ie).
(9) E n c h i e , eindje.
(10) O a r e , ardere.

‘Dag moeder! is voader der uit?’ zaait ze bij 't binnekomme, in medeen kijkt ze zoo'n klain bietjie benouwd nae moeders gezicht.

‘Zoo, bin je daer aindelik? De kârk schijnt lang geduurd te hebbe. Azzie 't geloove wil ten minste; moar m i j n ken je niet in de lure legge. Je heb zeker weer met Garrit van Woute stoan lulle. - 'k Mos et is zien, da je bij zem sting. 'k Sleeg[1] je om je oore, zoo groot as ie bin. Wat weersem[2], wat hè-je bij die jonge. Je weet toch wel, da'k n i e t hebbe wil, dà je 'r mee scharrelt. Hij is veul te arm: wat denkt ie wel!’

‘Moar, moeder,’ woagt Joantjie, ‘binne wij dan rijk? 't Zel nog te bezien stoan, wie 't armste is.’

‘Bel nou, dat weet ik wel; moar jij hoeft daerom geen arme te neme: jij ken best wat beters krijgen. In je hoef geen eens zoo wijd weg te goan. Teunis hait van middag nog hier geweest, in 'k hou et er voor, dat je die makkelik krijge ken.’ - -

‘Die wi'k niet hebbe, voor nog zoo veul niet: 'k heb niks geen zin in em; 'k wou, dá-je der maer in cheel niet over proatte, want daer kom toch niks van in.’

‘In van Garride komt er nog veul minder in; nou weet jie 't net, hoor, strante[3] maid! 't Is wat moois, om zoo je aige glaezes in te sloan. Moar je zel wel berouw krijge; wacht moar, moatjie!’

Joantjie zaait moar niks; ze lait der kârrekboek in 't kammenet in vraegt of ze moar koffie wil zette. ‘Je ken toch met moeders daer niet over proate,’ denkt ze. - Toe voader tuis kwam, zaai moeder der niks van, in voader zaai òk niks; wat wou Joantjie den gezaaid hebbe.

Zoo ging den dag verbij, zonder dat er varder over geproat wier. 's Moandes oches, toe Joantjie om melk ging, kwam ze Teunize tege.

‘Zoo, maissie, bin je daer? dat treft; 'k mo jou net is wat vraege. Je bin toch zoo'n mooie maid, ik ziet geen mensch liever as jou; - mag'k 'n enchie met je mee goan?’

‘In je komt van deuze kant af? Neê, Teunis, jij mot d' oare kant op, laet mijn nou moar alleen goan: 't zel toch zooveul bezonders niet weze, dà-je mijn te zegge heb.’

‘Zeg dat niet; ik wou je vertelle, dat 'k ie mooi vingt, veul mooier as al de andere maide van 't durp....in veul liever òk.....in da'k arg veul van je houd, in...., nou allà, of dat je me hebbe wil. Zie daer, nou is et er uit!’

‘Och Teunis, goa nou deur; vereêst[4] weet ik nog zoo zeker niet, of jij 't wel meênt; in dan....nee hoor, ik doet et niet. 'k Heb niks geen hekel an je, moar....nee, 'k heb er geên zin in, hoor?’ - En medeen loopt ze hard deur.

‘Dat stoat ze gemeên,’ moppert Teunis, ‘moar 't is toch 'n eeuwige, mooie maid.’

Van dien tijd af keek Joantjie iederendurig as ze verdeur[5] kwam, of ze Teunize nargens en zag, in as ze'm in de varte an zag komme, dan ging

(1) S l e e g , sloeg.
(2) W e e r s e m , vloek.
(3) S t r a n t e , assurante, brutale.
(4) V e r e ê s t , vooreerst.
(5) V e r d e u r , voordeur, baiten.

ze 's passies[1] bij den een of den ander in. Ze vong[2] het moar beter om em niet te zien.

Moeder was moar boos: ze had er zoowat van gehoord, van Teunize weet-jie; in ze kon 't moar niet verzette, dat die maid toch zoo tege der aige was. Moar veul zegge dors ze niet, daer kwam voader tegen op.

's Moandes d'ran was 'tlootdag. Garrit had zen Sundesche jak angetrokke, in op de bepoaldê tijd ging die nae 't rechthuis. Hij wou niet meedoen met al die andere, die daer 's oches al as varrekes langs den dijk liepe, in die op dien eenen dag veul meer verzope, as ze de heele week konne verdiene. O, wat keek die koalemink[3]; hij beefde as 'n rietje. Toe de burgemeester zijn noam afgerope had, liep die met 'n benouwd gezicht nae 't glas in hoalde der heel beteuterd 'n brieffie uit.

'Nommer zeven!' riep de mejoor; in Garrit wist genog. Mis was 't, heêlegoar mis! Wat zou dat Joantjies wel spijte.

Net zoo benouwd as die gekomme was, ging die der weer uit. Om 't hoekie bij de smid sting Hannis van Oarte.

'Waffer nommer hebbie?'

Garrit zaai niks: hij liet zen pepierechie zien.

'Zoo, moat! dan heb ik het beter gedaen: ik heb nommer veertig; 'k bin der rejoal uit.'

'Wees blij,' zaai Garrit, 'nou ken je tuis blijve.'

''t Had me anders niks kenne schele, of had ik der in geweest. Jonge, 't is bij mijn tuis òk niet alles; nee, as der een over de brug komme wil, dan wil ik wel lotverruilder worde.'

'Hoeveul zou je dan wel vraege, as der nou is een zin had em met jou te ruile?'

'Bel! voor éen brieffie van honderd kenne ze me krijge. Wil jij 't doen, kom mee dan moar.'

'Nou, da's òk en mooie van jou: brieffies van honderd en ikke, dat komt nog al mooi bij mekoar. Nee, 'k vroeg het zoo moar!'

Garrit liep deur: eest na huis; daer wisse ze 't al. Moeder zat 'n deuntjie te schreeuwe[4] in voader in allemel keke zoo bedroefd, o, 't was arg. Moar Garrit hieuw het niet lang tuis; hij ging al gouw den dijk op, die kant uit, daer Joantjie weunde.

Joantjie had Teunize gezien, of liever Teunis had Joantjies gezien, in hij had gerope: 'Hê-je 't al gehoord? Garrit is der gloeiend bij, hoor!'

Joantjie was verschrokke; moar ze had der aige goed gehouwe: ze had net gedaen, of ze 't geeneens gehoord had. Moar gehoord had ze 't, in 't had der zeer gedaen òk. 'Joa, arme mensche loopt 't veul tege,' doch ze, 'wie weet, hoeveel boerezeuns d'r weer uitgeloot binne.'

Toe Garrit ankwam, liep ze nae buite, in kwam em 'n enchie te gemoet. 'Joa, jonge!' 'k weet het al, hou je moar goed: as soldoat heb ie 't toch nog zoo kwoad niet. Voader zait:' - moar nee! nou Garrit zoo noar stoat te kijke met de traene in zen ooge, nou ken ze 't òk niet meer houwe.

(1) P a s s i e s , een poosje, eventjes.
(2) V o n g , vond.
(3) K o a l e m i n k , betrokken, naar.
(4) S c h r e e u w e , huilen.

Ze veegt met der neusdoek gouw der traene weg, want ze hait liever dat Garrit ze moar niet en ziet. Moar Garrit hait ze al gezien, in dat doet em goed; joa, ze houdt toch innig van zem. 'Jonge,' denkt ie al weêr, 'kos ik er moar afkomme; had ik moar is honderd gulde, wat zou ik ze gouw bij Hannis van Oarte brenge.'

'Zeg, Joantjie, as ik er nou is uitgeloot was, dan hadde we goan vrije, dan was 't er deur gegaan. In nou ken der niks van komme.'

'Joa, dan was 't gebeurd; moar toch, Garrit! hou je moar goed. Voader zaait: 't ete en drinke is onder dienst nog zoo kwoad niet, in met 'n goed jaer bin je der toch af.'

'Ja, der af; moar de veldwachter zaait, as da-je dan toch nog niet trouwen en ken, niet voor dà-je je paspoort heb.'

'Die veldwachters wéten altijd wat; nee Garrit! hou je moar toai, hoor; op mijn ken je rekene; nou, 'k zie je nog wel,' in vort goat ze.

Garrit goat deur. Hij hait geen zin om ieuwersdaer[1] nae toe te goan; hij wil moar alleen weze. Sommige mensche lachen hem uit in andere bekloagen em: 't leste hindert em nog wel zoo hard as 't eêste.

Toe die 'n enchie deur geloope had, kwam die Teunize tege. - 'Jonge Garrit! da's 'n tegenvallert, hè. Nee, man! lote ken jij ook al niet: dat heb ik em verleê jaer beter gelapt. Vrijstelling heb ie niet, hê. Dan de soldoaterok moar an in de seko op. Och jò! 't is meschie nog geeneens zoo kwoad.'

'Kwoad! Voor mijn porsie[2] is 't zoo kwoad of zoo goed als 't ken; 'k wou 'k der of was. In, hoort es, Teunis! jij zou me kenne helpe as ie wou. Hannis van Oarte, weet jie wel: nou, die is der finoal uit; veertig, gloo 'k, dat ie hait, nou, die wil wel lotverruilder worde voor een bankie van honderd. Nou, doch ik zoo: Teunis hait zooveul van die pepierechies, as die der mijn nou is één wou verschiete[3], dan had Hannis zen zin, want die wil wel soldoat weze, in ik was der uit. In eerlijk zê-je ze verom hebbe; azzie moar geduld heb. 'k Wil bij jullie op de Stee komme warreke, in iedere week 'n doalder of zoo laete valle. Van de zeumer wel meer, dan is 't in en jaer anverdiend. In intrest wi 'k er graeg bij betoale. Och! azzie dat nou toch is doen kon, dan dee je men 'n groôten dienst.'

'Ken best! moar ik weet dat zoo net niet. Ik zou dat niet doen, as ik jou was: 'n jaer is gouw genog om, in azzie bij de kannonniers komt, bin je mit de vijf moande kloar: wat zê-je daer nou 'n jaer in langer voor tobbe; - nee, goa jij moar onder dienst.'

'Je zou me toch zoo'n pulzier doen, Teunis; kijk, dat weet jie zoo niet.'

'Neê, neê! dat ken niet, hoor! daer heb ik op tege,' in mit ging Teunis weg.

Garrit liep ék deur. - Zoudie nou zoo lang bij Joantjies van daen motte? - 't Was toch wat te zegge, dat ie zoo arm was.

'Neê, voader!' zaai Teunis zoo bij zen aige, toe die de stee opliep. 'Zoo

(1) I e u w e r s d a e r , ergens.
(2) P o r s i e , part.
(3) V e r s c h i e t e , vóorschieten, leenen.

goar bin ik òk nog. Neê, goa jij moar reksomkeert leere, dan bi-je vereest en poosjie uit de voete. In dan zel ik bij Joantjies 't boantje wel schoon krijge.'

Garrit prebeert et zoo hier en daer nog is, om geld te leene, moar 't lukt em niet. Ze vinge 't allemel beter, dat ie moar goat diene. Met Joantjies voader hait die der òk amper over gesproke in die zaait òk: 'Goa jij moar, jonge, je bin toch nog veul te jong om an 't maissie te denke.'

In daerom - as 't Mai is, dan mottie[1] der van deur. Iederen dag krijgt ie der meer hekel an: moar 't mot in 't ken niet anders. Joantjie spreekt em zoo nou in dan nog moed in. De leste Zundagenaevend nog, toe die 's moandes weg mos, liepe ze soame langs de kârrekeweg: 't spreekt das ze 't er druk over hadde. Garrit hà wel kenne schreeuwe; zoo wijd weg goan, onder zukken vreemden volk: in dan - 'wat zel'k iederendurig an je denke, wat zel ik nae je verlange, Joantjie! as ik er moar niet ziek van word.'

'Kom, Garrit! kom, we weten et ommers: we blijven voor mekander Zie je daer. 't moantje stoan? nou, die goat òk gedurig en poôsie weg; moar verom komt die, daer ken je van op an. Nou, zoo is 't met ons òk - al goa jij nou weg, da's niet voor altijd, in zoo vast as de moan verom komt, zoo vast blijf ik jou trouw. Moar, kom nou mar'nochend[2] moar geen gendag zegge. Moeder hait er toch zoo boos veul op tege, in wat hebbe we ze dan nijdig te moake. Lemme nou hier mekoar moar voor goed goejen dag zegge.'

't Heldere moantje, dat an de lucht sting, zou je meschie kenne vertelle, hoe lang dat goejen dag zegge duurde; innig was het, da's zeker: in goed gemeend òk. Ze stinge baiegoar[3] naegenog te schreeuwe. 't Was òk arg òk.

Garrit ging nae huis in nae bed; moar slaepe dee die niet. In Joantjie was òk onrustig. Iederen durig droomde ze, dat Teunis ze kwoad wou doen; moar dan kwam Garrit en die sting ze bij. 'Garrit,' droomde ze hardop, 'wat bin je toch goed: dankie.....Teunis niet.....jou.....altijd, hoor'.....

'Wat hè-jij van nacht roar legge proate,' zaai moeder, toe ze 's òches opkwamme, 'altijd moar over die koale Garrit; 'k bin blij, dat die jonge van daeg weggoat; dan binne we van 't gezoanik af.'

Joantjie zweeg moar; 't gaf toch niks, of sprak ie moeders tege.

Garrit ging met de andere jonges van 't durp, de veldwachter voorop nae de boot, eest nae de stad en zoo wijer nae den Hoag. De veldwachter zou 's aeves de booschap doen, waer of die laai[4], dan kos Joantjie as ze der zin in had, is 'n brief schrijve.

Wat was et evel leeg voor Joantjies, dat ze Garride niet meer en zag. Die eêste week, wel 't was niet om deur te komme; iederendurig keek ze al nae de post, of die niks voor der had. Aindelik, in week of wat

(1) M o t t i e , moet hij.
(2) M a r 'n o c h e n d , morgen ochtend.
(3) B a i e g o a r , beiden te gader, alle twee.
(4) L a a i , lag.

deran, daer kwam verzinke[1] 'n brief, hillemel uit Maastricht. Wat pakte ze dien brief driftig an. Gouw ope gemoakt in geleze wat er in sting.

'tGing nog al goed met zem: ete en drinke was kostelijk; zen bed was 'n bietjie hard, moar tuis sliep die òk op geen veêre. Hard warreke hoefden die òk niet; as tie afgeëxerceerd was, dan hattie hillemel niks te doen. Moar verlange! o, dat dee die toch zoo hard. Zen Joantjie was em niet uit zen hoôt, in uit zen hart? Neê, daer zat ze wel zoo vast als ietewat.

Onderan sting nog wat van Teunize: dat vong Joantjie nou nie mooi van Garride. Neê, zukke dinge mos tie nou niet denke. Ze had et ommers vast beloofd? -

Toe Teunis docht, dat et zoo'n bietje bekoeld zou weze, wou die toch nog is en kansie woage. 't Was toch zoo'n mooie maid, zoo bij de hand. Kijk, hij zou ze toch zoo graeg hebbe. Moar, zoo moar vierkant bij der ankomme, dat dorst tie niet. ''k Zel is met der moeder proate,' doch tie, 'die zel me wel 'n handjie hellepe.'

Joa, dat was dan òk zoo. Sijchie was arg in der schik. 'Joa, joa, 'n mooie maid is et, dat mô'k zelvers zegge. In dà-je zin in der heb, man, ik bin der groôs op. 't. Is waer, zij hait nog niet veul zin, moar dat zel wel komme. As ie ze nou is....zie je....'k gloof dat ze arg graeg 'n nieuw kàrrekboek had. Ze hait der altijd nog een van mui[2] Jannechies; dat hait noôm[3] Oabram meschie al zestig jaer geleje gekocht. Nou, da's langenae niet mooi meer; in 't is zukken fijnen druk: ze zou wel graeg 'n ander hebbe.'

'Ze ken der een krijge, zoo mooi as ze moar hebbe wil, met gouwe of zullevere sloje, net nae verkiezing. Marrege goa 'k nae de stad.'

'Nou, da's goed; brengt et dan mijn maer: dan zel ik et ze uit jou noam wel geve, en ik zel der 't mijne an doen, om ze....je weet wel. In kom jij dan in de loop van de week is an. Meschie stier[4] ik je nog wel ting[5] dervan, wat ze dervan gezaait hait.'

Wat was dien Teunis al in zen schik. As 't em nou toch is lukte. Van Garride zou nou toch wel niks meer in komme.

't Mooie kârrekboek wier gekocht; eest 'n flakpepiertjie[6] derom, in toe zoo in 'n grouw pepier, in 'n draechie[7] derom gebonge[8] zoo brocht ie 't bij Joantjies moeder.

'Zie jij 't nou kloar te speule, hoor! in azzie wat weet, dan hoor ik et wel van je.'

Toe Joantjie 's aeves der aige opgeridderd had, doch Sijchie: 'Nou zê 'k er moar is over beginne. Ze hoalde 't nieuwe boek uit 't kammenet in zaai: 'Hier, Joantjie, doe jij dat pakkie is ope. Da 's voor jou gekomme.'

'Wà zou dat weze? vast van Garride,' doch Joantjie.

't Draechie wou niet los. Hort dan moar, in ze trok et an stik[9] 't Grouw pepier der afgedaen.....jonges! in 'n flakpepier!

'En nieuw kârrekboek met zullevere sloje, verguld op sneê! hê, wat 'n

(1) V e r z i n k e , waarlijk.
(2) M u i , moei, tante.
(3) N o ô m , oom.
(4) S t i e r , stuur.
(5) T i n g , tijding.
(6) F l a k p e p i e r t j i e , vloeipapiertje.
(7) D r a e c h i e , draadje.
(8) G e b o n g e , gebonden.
(9) S t i k , stuk.

mooien boek[1]. In woaterdruk[2], moeder! is dat voor mijn! Hoe kom ie daeran?'

'Nou, wees der moar mee in je schik, as ie 't mooi vingt; 't is ie van harte gegonne, kind. Je mos is wete, met wat 'n liefde dat boek jou gegeve wier.'

'Moar, moeder, neê! dan is 't niet van Garride; dan zou ie zoo niet proate,' in ze schoof de mooien boek van der van daen. 'Toe, moeder, zeg et nou, van wie's is et?'

'Wà geeft dat nou, hou jij 't moar; 't is voor jou gegeve.'

'Neê, moeder, neê! proat der niet van: as 't niet van zijn is, dan wi 'k er niks van wete. 'k Gloof, dà 'k et al begrijpt. Laet die 't moar houwe, hoor! as tie dat denkt, dan hait ie 't mis,' in medeen begon ze te schreeuwe, dat er hoast geen bedoare an was.

'Nou, doet nou zoo dwoas niet; geef dan moar hier, je zel wel verandere. 'k Zel 't em zegge. Maissie, maissie, wat trap jij je fertuin met voete. 't Zel je der nog nae vergoan! In al denk ie nou over die malle soldoat, gloof nou moar niet, dâ 'k z o ô gek bin, daer zal ik wel zoaleg oppasse. - In nou, mal wicht! schai nou moar uit met je gegrien, slaep der moar is op, marrege denk ie der meschie heel anders over. In zet die soldoat moar uit je hoôt.'

Ze was op zen best uitgeproat, of daer kwam voader der in.

'Blij toe,' doch Joantjie, 'nou zel moeder wel ophouwe.'

'Wat is hier an de hand? Traene! Al weer 'n deuntjie zitten doen! Och, maid, je mot zoo gek niet weze. Joa, stil moar, 'k begrijpt et wel: 'k neemt et je zoo arg kwoalik òk niet. Moar met al je schreeuwe krijg je 'm toch niet verom. Toe, goat moar is voor me nae 't durp in vraeg is bij Cbielle of men vessie[3] al kloar is.'

Joantjie is blij, dasse is nae buite ken - ze stoat op in doet doadelik voaders booschap.

''t Is toch wat te zegge, dat die maid zoo an die Garrit hangt: ze is toch zoo tege der aige. Kijk nou is: Teunis is hier geweest, in die hait zoo'n mooien nieuwen boek voor der gebrocht. Die jonge is toch zoo arg op der, in zij wil der moar niks van wete.'

'Vrouw, 'k heb et je al meer gezaaid; ik wou, dat die jonge ophieuw, in ik zel et em zeggen òk: as de maid er geen zin in hait, dan hait ze gelijk, dat ze niet en wil. In je mos der nou assieblief niks meer van zegge. Geef mijn dat boek hier. 'k Wou toch, dat je wijzer was.'

Moeder zaai moar niks: der viel met voaders niet de gek te steke. Anders, 't was wat te zegge!

Joantjie liep nae 't durp in ze doch om niks anders as om Garride in om Teunize met zen boek. In 't veromkomme zag ze Teunize stoan, kort bij hullie huissie. Iederendurig liep die 'n bietjie dut-opper[4], in hij gluurde deur de roam, of tie niks zien kos.

(1) M o o i e n b o e k . Boek wordt te R. bij afwisseling mann. en onz. gebruikt.
(2) W o a t e r d r u k . Waterdruk = Hollandsche letter, tegenover Bijbeldruk = Duitsche letter.
(3) V e s s i e , vestje.
(4) D u t -o p p e r , meer dezen kant op.

Joantjie liep goed deur. Ze zou et em nou medeen moar goed zegge. Ze was toch 'n bietje van streek: 't mos der nou moar op of der onder. - 'Teunis,' riep ze, 'hoor is!'

Zoo gouw as ter toe[1] kwam Teunis anloope. Hij kreeg moed. 'Wat is 't, Joantjie? Hier bin ik, maid! Wat zeg ie der van? is 't geen mooie?'

'Neê, stil nou, Teunis! hoor is, je mot niet boos worde, moar ik wil dat boek niet van je anpakke.'

'In je moeder.....?'

'Stil nou, lè'k nou uitproate. Moeder hait et me gegeve, in ik begrijp best van wiens het komt. Moar le'k et nou is voor goed zegge, ik doet et niet. 'n Hekel heb ik niet an je; moar azzie niet op en houdt, zê'k et wel an je krijge. Moar veul houwe, toch nog minder; in zou jij nou 'n vrouw wille hebbe, die jou moar nam, omdat je 'n rijke boerezeun bin? Zou je 't niet oakelig vinge, azzie denke mos: Men weuning, in men paerde, in men koeie, in men geld, d a e r is men vrouw meê getrouwd, moar niet met mijn? Zou je 't niet zelf te kwoad krijge, azzie denke mos: Men vrouw denkt veul meer over 'n ander as over mijn! - Zeg nou je hart is ronduit: mag ik nou j o a tege jou zegge in n e ê denke? Dat zou jij toch ook niet wille.'

'Och,' begint Teunis; moar veul wijer komtie niet, want hij weet niet, wattie zegge mot: 't bomt em in zen hoôt. Hij houdt toch zoo allemenschelik veul van der: alles, alles zou die voor der doen.

'Moar, zou je dan niet veul van me kenne leere houwe? Zeg moar, wa'k voor ie doen mot: zeg moar, hoe lang da'k nog wachte mot: zeg moar, wat je wil: alles ze'k doen: alles zel-je hebbe: och, geef me toch moar 'n bietjie hoop.'

'Neê, Teunis! dat mag ik niet; ik bin men hart al kwijt, je weet wel an wies[2], in daer mag ik niet van af. In je boek zel ik weer verom stiere, in doet et nou heusch nooit meer: want dan zou 'k 'n hekel an je krijge.'

Teunis zaait niks; hij is veul te verbouwereerd. - Joantjie goat deur nae huis, in hij blijft eest nog 'n hortjie[3] stoan, in dan goat ie òk nae de Stee.

Toe Joantjie binne kwam, kos ie 't goed an der zien, dasse 't te kwoad gehad had. Ze zag zoo roôd, in der oôge stinge vol traene. - Joa, ze had der aige tege Teunize goed gehouwe; moar nou 't er uit was, nou mos ze òk is schreeuwe; nou viel ze op 'n stoel neer met der hande voor der gezicht: ze buldert et uit.

'Maissie, wat nou?' zaai vader, in hij sprong van zen stoel; 'wat is der gebeurd? wat scheelt der an?'

In moeder Sijchie kwam gouw met 'n blikkie woater an. - 'Ze mos moar is drinke, dan zou 't wel zakke; 't was vast nog van dien boek.'

Joantjie zaai niks - ze kos niet proate. 'Garrit, Garrit!' doch ze, 'wat mot 'k toch niet om je uitstoan!'

Voader holp ze nae bed; hij zag wel, dà ze niks goed en was. Ze kreeg effetief de koors. In ze was zoo heet, o! - 's Nachs bleef voader 'n hortjie

(1) A s t e r t o e , als er aan toe, zoo gauw mogelijk.
(2) A n w i e s , aan wien.
(3) H o r t j i e , poosje, verkleinwoord van 't *Lat.* h o r a of 't *Fr.* h e u r e .

op; ‘je kon nooit weten,’ zaai die. In 't was moar goed òk; want toe de koors op zen harst was, begon ze te ielen[1] in te woele dá-je der benouwd van wier. Ze riep moar an Garride, in ze sleeg met der hande, net of ze Teunize weg wou joage. In as voader ze drinke gaf, dan keek ze met der groôte oôge voaders an, in dan zaai ze: ‘Hij zel toch wel verom komme, hê, voader?’

‘Bel zeker, kind! rust jij je hoôt maar! alles komt terecht.’

In de naenacht was ze 'n bietjie bedoarder geworde, in toe was ze goan slaepe. Moar toch kossie 't noch an der zien; ze lag der zoo moe bij.

Moeder sting op, toe voader ging slaepe. Ze was geneze; ze zou der nooit meer over proate. Anders, jammer was et, zoo'n mooi kanssie, in dat zoo te laete verbijgoan. Moar, allebeneur! ze mos et dan moar zelf wete.

'n Jaer of vijf binne der verbijgegoan. Garrit is in dienst geweest, in hij is uit dienst gekomme met groot verlof. Hij hait nog 'n keer of wat speksie[2] motte moake, in nou hait ie aintelik de permissie om te goan trouwe. Zen Joantjie is em altijd trouw gebleve. Ze hait nooit an geen mensch anders meer gedocht. Iederendurig as 't moantjie an den hemel sting, doch ze weer op nieuw an der belofte, die ze toe an de kârrekeweg gedaen had, in ze rekende uit, hoe dikkels 't moantjie nog vort mos goan in verom mos komme, eer dat Garrit hillemel vrij was. Moar nou was die vrij, in nou zou 't beure[3] òk. Ze had er al lang voor gespoard in voader in moeder òk: joa, moeder òk, die was nou hillemel anders as toe.

De bruiloft wier gehouwe, ten minste azzie 't 'n bruiloft noeme wou. Veul was der niet, dà spreekt. Garrit hà niet veul, in Joantjie 'n klain bietjie; moar wat ze hadde of niet en hadde: liefde voor mekander, in geluk in blijschap in der hart, dat hadde ze, in geên bietjie òk.

In toe ze 's weeks deran van 't rechthuis kwamme, getrouwd in wel, wie denk ie, dat er toe op den dijk sting, met zen geweer in zen hand, om is dapper voor 't jonge poar te schiete? - Den aigesten Teunis, hoor! in geen mensch anders. Hij schoot, dat de rook der afvloog, in toe al zen kruit verschote was, toe ging die nog is nae 't huis van Willeme, waer 't jonge poar nae toe gegoan was, in toe ging die nae Joantjies, in hij zaai: ‘Nou mag ik toch wel weer tege je proate, hê, in je ankijke. 'k Heb moar dikkels 't tiende gebod geleze, in nou bin 'k der voor goed af. Moar toch, z o ô niet, of ik wensch jullie baiegoar 't beste wat er op de wéreld[4] is; houd altijd moar zooveul van mekander, as ie tot nog toe gedaen heb. In nou heb ik voor jullie allebai wat meêgebrocht: voor Garride, wat tie is an me vroôg, in dà 'k niet geven en wou; in voor jou, wà 'k ie geve wou, in dat jij niet hebben wou.’ In hij hoalde uit zen portevulie uit zen binnezak 'n papierechie, dat ie Garride in zen hande douwde; in uit zen achterzak kwam nog is 't mooie kârrekboek, nog met 't aigeste flakpepiertjie derom. In ze dorste 't hoast niet an te neme; moar hij hieuw niet op.

(1) I e l e n , ijlen.
(2) S p e k s i c , inspectie.
(3) B e u r e , gebeuren.
(4) W é r e l d . Dit woord wordt uitgesproken met zeer scherpe *é*.

Toe Garrit in Joantjie 's aeves nae der aige huissie ginge, toe scheen 't moantjie weêr helder an de lucht.

‘Garrit,’ zaai Joantjie, ‘kijk 't moantjie is, heb ie der nog wel is om gedocht?’

‘Nou, dat zou 'k moar denke,’ in hij keek zen jonge wijffie zoo lieffies an, dà-je 't men leve zoo niet gezien en heb.

Zie je wel, dat 't waer is, wat ik in 't eest zaai, dat er in zoo'n klain huissie net zooveul lief in leed ken weze als in 'n rijkeluis huis? Och joa, mensch! 't zit em niet in 't groote of klaine huissie, moar wel in 't warme hart.

Rotterdam.

H.C. Brouwer.

Voor de kerkekamer. (Ridderkerk.)

Op een Zaterdag middag zaten voor de kerkekamer te Ridderkerk drie oude vrouwtjes. Ze wachtten, tot de diaken zou komen, om dan haar deel te ontvangen van de liefdegiften, voor ‘de Armen’ besteed. Al wachtende voerden zij het volgende gosprek.

‘Wa's dat schrikkelijk arg bij Leen van Kaotjies, waer?’ zegt Annechie, terwijl zij met den rug van de hand iets van haar bovenlip verwijdert.

‘Jao, jao, waere maaid,’ zegt Garrechie, ‘dat zeg-gie wel; heel arg, hoor!’

‘Wat is der dan gebeurd,’ vraegt Jans, in de wandeling bekend als Jans van Pleune, ‘ik heb er nog niks van gehoord.’

‘Wel, je weet wel, dat Leen pas getrouwd is. Le'k is kijke, met Paoschen sting die nog onder de geboje, want de klaaine maaid van Pietjies die haait nog suiker voor um rondgebrocht, op Goeie Vrijdag. Nou, hij kreeg un aerig wijfje, hoor! Der moeder was ook zoo'n knap frommes, altijd even glad en rêê. Ze waere der allemel mee in der schik, dat twee zukke knappe mensche gonge trouwe. Ze zouwe nog tot de Maai bij heur ouwers in weune, en dan gonge ze nae dat klaaine huisje op den hoek van den laegen dijk, daer nou dien altenaerder[(1)] in weunt. Alles ging goed en best. Ze kossen 't met mekoar best vinge, en 't eerste woord motte ze nog hêwe. Nou gisteren ochend ging Leen weer om 5 ure nae zen wark, net zoo gezond en frisch as wij hier zitte. Hij had nog twee sneechies brôôd opgegete en een paor kommechies koffie uitgedronke, net as tie altijd dee. Maor daer om zeuven ure komt ie nae huis, net zoo wit as een dooie en bibbere mensch as een riechie[(2)]. God, Leen! wat jij, zaai Keegie, zen vrouw, wat

(1) A l t e n a e r d e r . Iemand, afkomstig uit het land van Altena (N.-Br.).

(2) R i e c h i e , rietje; de slotmedeklinker valt voor dezen verkleiningsuitgang dikwijls weg.

scheelt der an, jô? - 'k Weet niet, zaai Leen, maor gaot de mêêster[1] maor gouw roepe. - Keegies moeder drafde zoo hard as ze nog kos, 't ouwe mensch, en kwam met de mêêster ferom. Die dee in geêl niet mooi, hoor! Veul zaai die wel niet, moar hij ordonneerde, asdat Leen nae bed mos en zuurdêêg in zen nek en an zen kuite mos hêwe. 's Achtemiddes kwam die nog is kijke, en 's aeves nog al is. Gedurig mos die zuurdeeg vervorscht worre, en 's nachs mos der een bij waoke. 't Zat um al maor in zen hôôd[2]. Zen moeder zaai, dat ie een jaer of drie geleen ok een heêle tijd kwaaddees[3] geweest hâ: dat was begonne met een kou op zen-art, en die was nae zen hôôd gezakt.' - Hier moest Annechie eens even rusten.

'Ik stao der versteld van, mensch,' zei Jans. 'Ik weun ok zôô an 't andere enchie van 't durp, dat de mensche dôôd en begraeve zouwe weze, eer ik et wist. - En hoe gaot et nou met sem?'

''k Weet niet,' zaai Annegie, ''k heb er van daeg nog niet van gehoord. Zie je, Saeteres[4] 's ochens gao' 'k altijd vroeg weg. Ik heb zôô overal men klantjes zitte, waer ik iedere week wat mag komme haole; dan gao' 'k deur 't Weste heen en bin dan op men tijd bij de konsistorie. Weet jij der ok niks van, Garrechie?'

'Van ochend, zaaie ze, asdat 't niet arger en was; hij hâ van nacht al wel geslaepe en meer as arg gezweet. De meester zat van ochend in een kraom[5], zoodat zen broer, den dokter kwam. Die had der alles al van gehoord, van zen broer, en bevong Leene veul beter. Der mag nou van daeg geen zuurdeeg meer op. Om 12 uur mosse ze om een fleschsie goed komme, en daer mot tie ieder uur een lepel vol van inneme. Gao je zoo-me-deen is mee kijke, Jans? Misschien gaot Annechie ok wel mee.'

'Neê,' zei Jans, 'ik ken niet; flussies[6] hew ik bij Truigies geweest en die zaai: Mui, zaai ze, nou mos-ie demee, as ie uit de konsistorie komt, zaai ze, nog is an-komme, zaai-ze, en dat hew-ik heur beloofd. Maor marrege, as de kark uit is, gao' 'k, bij leven en welwezen, is passies[7] kijke.'

Daar kwam de diaken zijn werk verrichten; de drie oudjes volgden hem in de kerkekamer en ontvingen haar deel. Toen, buiten gekomen, haar wegen zich scheidden, klonk het: 'Nou, dag Jans! dag Garrechie! gelukkies, hoor!' - 'Dag, Annechie! gelukkies, hoor! thuis gendag!' - en weg waren ze.

Schiedam.
W. Brouwer.

(1) M ê ê s t e r , plattelandsheelmeester, dokter.
(2) H ô ô d , hoofd.
(3) K w a a d d e e s , kwaad deegs, ziek.
(4) S a e t e r e s , 's Zaterdags.
(5) I n e e n k r a o m , bij eene bevalling.
(6) F l u s s i e s , zoo even.
(7) P a s s i e s , eventjes.

Een praatje over alles en niets, (Schiedam.)

‘(H)Endrik! zeg joo[(1)], ga je meê?’

‘Waar(h)een?’

‘Och, zoo maar een hendje om. Wille we de Dammelaan gaan?’

‘Nee joo! dat niet; want me moeder moet gauw nog de prak wegbrengen[(2)] bij Van Ijsel[(3)], daar werkt me vader, en as ze ons teugen komt, dan zou ze zien, da' we een riddertje leggen’[(4)].

‘Ja, joo, da' zou gek oitkommen. Nou, dan weet ik beter. Laa'n we de Vlaringdijk nemen, een hend verbij de 5 sloizen, of anders de Drief(h)oek deur en zoo de Maasdijk, dan komme we an 't hoofd.’

‘Nou, goed. Zeg, ebben jullie al een nieuwe(n) meester?’

‘Nee, nog niet, tekommende week komt ie, eb ik geoord; gisteren eit de meester, die zoolang bovenmeester is, 't gezeid. Maar ik ben niet school geweest; maar (H)ein van (H)oute vertelde 't.’

‘Wullie 'ebben een goeien meester: 'ij kijkt nooit zoo 'eel straf, as je is een keertje wegblijft. Ik verzint dan maar wat en dan loopt 't altijd nog al goed af.’

‘Zóó; nou ik 'oop da' we ook een goeie'n krijgen, en dat die meester, die nou in mijn klas is, opruimt. Die plaagt ons. Ja, zeg jij nou is, is dat geen plagen: van morgen at-ie op 't bord geschreven: (H)endrik (h)aalt (h)onderd (h)aringen; en toen wou die, da' 'k dat zou lezen. Ik dee 't en telkens zei die: je spreek de *a*(*h*) niet o i t , en ik dee 't toch goed. Toe most 'k schoolblijven. Maar toe 't effen twaalf uur was, ging ie in de 'oogste klas is kijken, ik zag de deur oop en wip: ik der uit.’

‘Je bent 't maar net[(5)] en ben je nou niet bang?’

‘Wel nee, ik gaat niet meer, voordat die andere meester der is, en as die dan wat vraagt, dan zel 'k zeggen, da'k zoo'n pijn in m'n boik 'eb ge'ad. Wél ja, 'ij zel 't dan wel vergeten wezen. È, joo, kijk er eis! wat sjouwt die karel daar? 'ij leit palen over de sloot. Wat zou ie gaan doen?’

‘Nee, (H)ein, opschieten[(6)]! ik 'eb al gezien wie 't is. Je kent 'm wel. 't Is die ouwe tijer[(7)], die an 't hend van de 'agelstraat[(8)] woont. Die ken me vader; laa'n we omlaag den dijk gaan, anders ziet ie ons.’ Zóó; nou 'art loopen, dan ken die ons nie meer onderscheien.’

(1) J o o , uitroep, waarschijnlijk uit j o n g e n verbasterd.
(2) P r a k w e g b r e n g e n , middageten naar de fabriek brengen.
(3) V a n I J s e l . Van zijne superieuren sprekend, gebruikt de arbeider nooit eenen titel, nog wel scheldnamen.
(4) R i d d e r t j e l e g g e n , de school verzuimen. Elders heet dit: s t u k j e s d r a a i e n (Amsterd.), o m h e t t u i n t j e l o o p e n (Zeeland), s p i j b e l e n (Den Haag), d e n b i n k s t e k e n (Overijsel), p l a t l o o p e n (Groningen).
(5) J e b e n t 't m a a r n e t , dat is slim; dat heb je aardig gedaan.
(6) O p s c h i e t e n , voortmaken, haasten.
(7) O u w e t i j e r . Wijl de fabriekarbeiders vaak om halfdrie in den morgen aan den arbeid moeten, worden ze door den k l o p p e r gewekt. Nu moet op zekeren tijd zoo'n klopper aan eenen p o m p e r de vraag gedaan hebben: ‘Oe laat morgen ochend, joo?’ en het antwoord was: ‘O u w e t i j d .’ Gezegde klopper droeg dien naam op zijne klanten over en noemde ze voortaan: O u w e t i j e r s .
(8) 'A g e l s t r a a t , Hagastraat.

‘Ja, maar ik denkt, dat ie ons toch al opgemorken 'eit. 'IJ keek zoo na ons.’

‘Daar komp Gijs den (H)outen[(1)]. Wat moet die 'ier op de Maasdijk doen, denk 'k?’

‘Wel, 'ij zel na de mouterij geweest zijn en weer op zijn poot gespeuld 'ebben, want o, 't is zoo'n sis[(2)] man voor zen volk, zeit men broer.’

‘Zeg, joo, durf jij over die plank?’

‘Wel ja, waarom niet?’

‘Joo, joo! je gaat koppetje onder, 'oor! en dan ben je zoo nat as kles! Daar 'eb je 't al!’

‘Nou, wat zel dat? Laa'n we gauw deurloopen en dan in de branderij guns vragen, of ik me drogen mag.’

‘Goed, kom meê! - Zeg, meester! mag 'ij zen eigen is drogen? 'IJ wou guns is drinken en toe is ie in de sloot gezakt.’

‘A, a! ja, dat begrijpt ik. Komp maar 'ier. Je moeder zel 't toch wel merken; maar ik wil je niet ziek laten worden met dat natte goed an. Gaat daar maar staan en hangt je kiel en je broek en je kousen maar 'ier op. Ik zag jullie guns wel bezig; ik 'eb nog geropen en gewonken, maar je 'oorde niks. Zeg, benne jullie een riddertje gaan leggen? Ik geloof 'et wel, want nou ik je goed ankijkt, ken ik je wel. Ik 'eb jou wel oit school zien kommen.’

‘Ja, meester! 'ij 'eit gevraagd, of ik meê ging.’

‘Nee, meester! 'ij zeit teugen me’......

‘Nou, 'ou je mond maar, allebei. Ik denk, dat de meester 'et wel te weten zel kommen en je ouders ook. Eén ding is zeker: as 't examen is, kommen jullie allebei met 'n grooten dallast[(3)] t'huis, zukke brave jongens! 't Zel met jullie net gaan, as met het meisje van den pomper, die bleef ook telkens stilletjes oit school. Dikkels 'eb ik ze op een stoep zien zitten bonken[(4)], as 't schooltijd was. Maar eindelijk is er vader er achter gekommen, en nou is 't oit, hoor! ze blijft nie' meer thois. Ik wou, dat 't met jullie ook zoo gong!’

's Gravenhage.

Snel.

De brandersknecht. (Schiedam.)

Hein Pot is zooveul as onderknecht in de branderai ‘de Pelikaan’. Die 'm kenne, noemen 'm allemaaal ‘Ein de Lip’, om redeswil, as tat ie zoo'n dikke onderlip eit, in ai wort er nie naidig om ook, as ze 'm zoo noeme,

(1) D e n H o u t e n , bijnaam naar het hout, waarin die heer handelt. Eveneens J a n d e n I J z e r e n enz.
(2) S i s , zonderling, vreemd.
(3) D a l l a s t . De naam, waarmee een jongen, die bij 't examen n i e t s heeft gekregen, begroet wordt.
(4) B o n k e n , met b o n k e n , bikkels, spelen.

want in Schiedam, dat weet ie ook wel, eit ielek[1] 'n scheldnaam, as tie maar 't minste an z'n gezicht scheelt. Sommigte noeme ze wel na de scheldnaam van der vader.

Nou, Ein de Lip tan is vroeger boereknech geweest, maar toe die ouwetijer geworde was, eit ie eerst 'n jaar of vaif an de pomp geloope of, zooas tie wel is zeit, eit ie vaif jaar verkeering gead mit de aizere juffrouw en non is tie dan onderkneeht. Weet je waarom dasse die loi ouwe-tijers noeme? Kaik, as ze 's avens na ois gane, dan loope ze ordenaar effetjes bij de klopper an, om te zegge, oe laat datte ze geklopt motte worde. Dan doene ze maar effe de deur ope en roepe dan meestal: ‘ouwe tijd!’ in deur dien wech iete ze ouwe-tijers.

Ein is 'n stevige karel van zoowat 'n feertig jaar. Z'n gezicht ziet 'n beetje bleek in dat kè-je nog zooveuls te meer zien, omdat ie zwarte bokkebaretjes draagt. IJ eit anders 'n goed stik brood, al mot ie der ard voor werke, in bai em tois ziet et der altaid netjes oit, want ie eit 'n flink waif. Dan eit ie noch drie kindere, twee jonges, die op 't school in 't Bersweld[2] gane, in ééne maid, die al op de naiwinkel gaat. In de branderai drinkt Ein wel is 'n borreltje, want tat doene ze allemaal, maar ze ebben 'm nog nooit gezien, dattie nie bai z'n pozitieve was, in in de erreberg komt ie nooit, want ij ken ze in de branderai genog kraige. Sundags, dat eit ie nog al is veul voor 'n gewoonte, dan gaat ie mit z'n vrouw in de kindere koiere. Dan trekt ie z'n sundagse spulle-n-an, in z'n vrouw doet er paarse schoemantel[3] om, in zoo gane ze dan langs te plantazie (maar nooit der deur) na 't entje van 't oofd in dan de eigeste weg brom[4]. As ze tois komme, dan drinke ze 'n glasie bier of 'n kommetje koffie in ete der 'n scharretje bai. Mit te kurmes gaat ie ook mit z'n vrouw en kindere broedertjes ete, of ze gane-n-is in 'n spul, in sewaile gaat ie mit z'n vrouw alleenig na de oitvoering van et mannekoor voor 'n vaifie. - 't Is dus geen kwaje vent, maar der benne toch mense, die Ein nie laien mach; dat benne de kemieze. Want, zeit ie, die loi die komme ier de boel maar opvrete, in ze doene niks as iederendeen koejeneeren in kaike of ze geen mens trappeere[5] kenne.

Op tut oogenblik is Ein knapjes[6] in z'n schik, want van ochend ebbe ze 'n paar kemieze te pakke gead, in non die gunter z'n zwager Janes ziet ankomme, kraigt ie veul zin om et em is te vertelle, allewel dat z'n 'eer gezeid eit, dattie der maar over zwaige mot.

‘A, die Janes!’ zeit Ein.

‘A, die Ein!’ zeit te andere.

‘Jò,’ zeit Ein, ‘me ebbe van ochend 'n mooi grappie gead.’

‘Bel, wat was tat tan?’

‘Bel, om 'n uur of tien, toe zag ik, datter twee kemieze binne kwamme. Den ééne was zeker 'n nieuwe, want tie kon ik niet, maar den andere, dat was tie lange vent, die op te Brandurreve[7] in één van die nieuwe keukes geweund eit, schoin over meuje Bet. Je weet wel, zoo'n lange,

(1) I e l e k , elk.
(2) B e r s w e l d , Broersveld.
(3) S c h o e m a n t e l , schondermantel.
(4) Brom, weerom.
(5) T r a p p e e r e , attrapeeren.
(6) K n a p j e s , erg.
(7) B r a n d u r r e v e , Verbrande erven.

rooie karel, ai draacht altaaid 'n intflessie op 't lepèl van z'n jas. Nou ik doch, meschien komme ze wel ofstoke[(1)], in daarom gong ik na de keuke in zee teuge de maid: “Hantje! roep is an meneer!” Nou, meneer die kwam bai me, in toe zee ik tengen 'm, datter zooveul as twee kemieze wazze. Bel nou, zee die, zou ie denke, dasse zelle ofstoke? Ja, zeg ik, dat weet ik nie, maar et zou wel kenne. Nou, zeit ie, toe die effetjes geprakkezeerd ad, ga jai maar weer na de branderai in hou se maar n' beetje an de praat, ik zal trek komme. “Hantje.” zeit ie toe teuge de maid, “ebbie van ochend niet en am gekookt?” - “Ja, meneer,” zeit ze toe. - Nou, dat was zoo, want ik ad er 's ochens vroeg zelvers eet water dervoor gegeve. Toe doch ik, wat mot tat nou bedoije, in ik wach noch effe, in toe oor ik em teuge de maid zegge: “dan mot je strakkies mit dien am op 'n schuttel is in de branderai bai me komme, in dan mot je amme[(2)] vrage, waar of ie 'm zette mot.” - Hafijn[(3)]! toe liep ik gauw wech in wullie gonge 'n praatje make mit de eere kemieze over die toinman, die z'n eigenzelvers verdaan eit, in toe kwam meneer binne. - “Morrege eere!” - “Goeje morrege!” zeeje ze allebei. - “Oe vare de eere?” - “Eel goed, dank ie!” zee de nieuwe; “me komme is bai je kaike.” - “Bel, dat is petent,” zee meneer, in toe kwam net de maid mit de am binne. “Meneer,” zee ze, “non is tie klaar, waar mo'k em nou zette?” - “La-m 'is effe kaike,” zee meneer, “ij ziet er goed oit!” - “Jonges ja,” zee de man mit et intffessie, “das 'n lekker ammetje!” - “Ja,” zee z'n kammeraad, “'t is effetief 'n lekker ammetje!” - “As te eere liefebberij ebbe, om der is van te proeve.”.....- “Bel zeker, bel zeker, mit plezier!” - “Nou, ga tan maar is mimme mee.” - In toe gonge ze alle drie na de keuke; maar meneer die kwam gauw brom, in wattie toe eit oitgevoerd, dat weet ik nie, maar zoowat 'n alf uur derna toe kwamme ze weer terug in ze dochte nie meer om ofstoke, maar ze zeeje teuge meneer, onderwijl dasse der mond afveegde: “Nou, meneer, ij eit lekker gesmaakt, je word wel bedankt voor je vrindelikeid!” - “Niks te bedanke!” zee meneer, “'t is allemaal tot je díenst.....in tot de maine,” zee die derbij, toe die de deur achter der gat dichtdee.’ - - ‘Nou, Janes! wel te ruste, jò! leg ie stikkezakkie[(4)] maar onder je kusse, want me motte morrege weer vroeg an de slag.’

(1) O f s t o k e . Somtijds nemen de ambtenaren 't werk van de brandersknechts over, om zoodoende te onderzoeken of de montwijn niet te ‘straf’ is, in welk geval de brander eene hooge boete betalen moet. Dit is afstoken.
(2) A m m e , an (aan) me.
(3) H a t i j n , *Fr.* enfin.
(4) S t i k k e z a k k i e , het zakje van het stik (boterham).

De weuning van Jan van Maertes. (Krimpen a/d IJsel.)

Jonge! 't was zoo'n mooi spullegie, die weuning van Jan van Maertes. In zijn land liepe zukke mooie koeie, en op zijn wurf kippes en ende. En dan die endepiele[(1)], dat ware lieve beesies. 't W a s , zie je, 't w a s : 't is nou een ent achteruitegaan. En 't zou nog veul arger weze, as zijn zeun Eldert niet zoo flink de boel anepakt adde.

Jan ieuw schrikkelijk veul van een borreltje, weet je, vooral naedat zijn wijf, dat ferme vrommes, esturve was. Je kos em 's oches en 's aeves plantijd[(2)] zien zitte in *'t Vergulde varreke*, vlak naest die Steenplaes van Aariebaoze. Dat zijn boeltjie achteruit gong, ken je wel begrijpe, en op 't lest ad-ie van een eer ƒ 1000 eleend. Daer zee die niks van teuge Elderde, maer die was juustement oek niet van gistere en ad-et al gauw emorke. Op een dag zai Eldert tenge Janne: ‘Vaoder!’ zai die, ‘laet de knecht maor een andere huur opzoeke,’ zai die, ‘ik ken 't werk wel of, en dat spaort geld uit.’ Nou, dat was gauw ovvesproke, en met Allereilige stong Eldert alleenig voor 't werk. Alles gong goed, als Jan oek maor beter oppepast adde; maor dien eer was oek zoo'n likkebroer, zoo'n prouver, en nou mos Jan altijd mit sem mee. Hoe mooi Eldert oek praetende, 't olp niemendal, en ten leste zai de jonge maor niks meer.

't Zel zoo wat teuge Vrouwendag eloope ebbe, toe Eldert 's middags teuge zijn vaoder zai: ‘Blijf nou van naevend is thuis, dan zejje is wat moois zien. As dien eer weer komt om je te roepe, zal ik em wel is te woord staen.’

Nae lang praote gaf vaoder toe. Wat keek de uisonster vreemd op; en Elderde en zus Kee ock.

Toe de koffie op was, wier der erope: ‘Volluk!’ - Eldert zette gauw zijn kommegie neer ('t trool bekant van de taefel), liep toe nae de deur en daer was den eer. In 't vooruis ekomme, zai den eer: ‘Ik mot je vaoder ebbe, mannegie! maor jou niet.’ Eldert ieuw zen eigen bedaord, gaf den eer de ƒ 1000 met den intrest, liet em een papieregie teikene en zai toe: ‘Nou de deur uit en nooit meer ier in nis, zekker is zegge.’ Den eer keek raor op en wou nog wat teugezegge, maor Eldert pakte nem juustement bij zijn kraog, en flop! de deur uit.

In 't achteruis zatte ze te beve; ze oorde toch zukke leve en wiste niet, wat er beurde. Toe Eldert kwam, zai Kee: ‘Wat was daer an 't andje, jo?’ Eldert lachtende en zai: ‘Ik et em den deur uitegooid.’ - ‘Mis!’ zai vaoder, ‘mis! as je alles wist, zou je 't niet tedaen ebbe.’ - ‘Wees maor gerust, man!’ zai Eldert, ‘zijn geld et ik em terug egeve. Ik et er wel lang voor espaord, maor nou is 't in orde. Nou mette me marge is saome gaon kaike nae de koeie en nae alles. En dan wed ik, dat je *'t Vergulde varreke* eelemel zel vergete.’

(1) E n d e p i e l e , jonge eenden.
(2) P l a n t i j d , geregeld, steevast.

Vaoder ad toch zukke schik, dat ie 't niet op en kos, en 't krijte wassum naeder as 't lache. Den andere marge stinge zijn gevurfde bloke al op de plaet te warme, den bruin wier inespanne, en, nae dat alles goed bekeke was, reje vaoder en zeun weg. Achter de middag kwamme ze terug en vaoder ad eerst wel zin weer weg te gaon, maor Eldert ieuw em zoo an de praot, dat vaeder dien aevend weer thuis bleef.

Daer wier et Zundag. De klok van negene ad al elooie, toe Eldert zai: ‘Kom vaoder, nou gaon we is nae de kerk.’ - Kee aolde gauw vaoders beste goed. Vaoder kleedde nem an en daer gonge ze. De mensche keke toch zoo vreemd, maor Eldert liep maor goed deur, en vaoder? die liep ter net bij as een arreme zondaer en in de kerk dorst ie zijn oôge niet opslaon. De meester stong al in 't uisie op zijn bankie en leesden al. Daer kwam den dominé. Nae 't bidde en zinge leesden die zijn teks: Lukas XV vers 7. Ik weet nou juustement zoo net de woorde niet meer, maor 't was over een zondaor, die zen aige bekeerende. Den dominé noemde de naom van Jan van Maertes niet, maor 't schouw toch niet veul. Nae kerktijd gonge Jan en Eldert bij den dominé een bakkie koffie drinke. Daer kwam de naepreek. Jan krijtende as een kijnd, en van nou af ad tie 't vaste voorneme, nooit meer in de erreberge te komme.

Jan van Maertes eb zijn woord eouwe. Iederen dag werkt hij met Eldert as een jonge vent, en as 't zoo blijve mag, zel Janne weuning weer gauw de mooiste weze van den eelen dijk.

Schiedam.
W. Brouwer.

'n Standje[(1)]. ('s-Gravenhage.)

In eene der nauwe straten, die tusschen de breede in 't vorstelijk 's Gravenhage nog vrij veelvuldig worden aangetroffen, vindt men een winkeltje, waar behalve groente, ook allerlei heerlijkheden voor de jeugd te koop zijn.

(1) In 't plat Haagsch wordt de *n* aan 't eind van meervoudige zelfst. naamw, niet uitgesproken, evenmin als aan 't eind der op *en* eindigende werkwoorden. Bij deze laatste wordt dikwijls, vooral aan 't eind van vragende of nitroepende zinnen, de stomme *e* vrij hoorbaar als *i* (in pil) uitgesproken, b.v.: Moet je nog ver lanpi? - Zoowel de *ou* als de *au* worden soms verbasterd tot een lang aangehouden *o*-klank, als in bom, maar gerekt. Die klank is door *ō* voorgesteld. - De *oo* wordt in den regel uitgesproken als *au*, eenigszins kort afgebeten. Vóór de *r* klinkt *oo* als een zeer korte *au*-klank. De werkelijke klank is niet af te beelden. De *oo* voor de *r* is door *àu* voorgesteld. - De *ee* klinkt in den regel als *ài*, waarin de *a* een zeer korten klank moet hebben (ongeveer als in pak) en de *i* als *j* klinkt. 't Geheel heeft iets van de Duitsche *ei*. Voor de *r* echter klinkt de *ee* meer als *ei*, waardoor deze klank dan ook is weergegeven. - De *ui*-klank wordt een zeer gerekte *eu*, als hij aan 't eind van een woord komt, b.v. in Ini. Overigens klinkt deze klank nog minder als eene zuivere *eu* dan als eene gerekte *u* (als in zus). De uitspraak verschilt ook veel bij verschillende individuen. Bij sommigen klinkt deze klank als tusschen de korte *u* en *o* inliggende. Hij is voorgesteld door *ēā*. - Zoowel *ei* als *ij* klinken als een gerekte *ê*, als in 't Fransche ‘je t' aime’ b.v. Deze klank is door *ē* voorgesteld. - De *t* aan 't eind der voorden en voorafgegaan door een medeklinker, wordt, op enkele uitzonderingen na, weggelaten.

De affaire wordt beheerd door Jan van Ommen en zijne huisvrouw Trijn, in de wandeling ‘dikke’ Trijn genoemd. Zij hebben geen kinderen, en - of 't door het gemis van zorgen komt, weet ik niet, - houden beide meer dan hun goed is van ‘'n hapje.’ Men zegt zelfs, dat Trijn de klare uit den trekpot drinkt. Hij is er vrij suf van geworden, zij is o n d a n k s of d o o r hare kwade gewoonte opgezwollen tot meer dan gewone dikte. Haar gelaat, grof en ruw, is, als ze wat ‘op’ heeft, gewoonlijk paarsch rood.

Op zekeren dag in 't voorjaar, toen Jan als naar gewoonte in de kroeg zat, - hij dronk liever buiten-, zij binnenshuis, - kwam een der vrouwen uit de buurt, Kee, bijgenaamd ‘de mooie’, 'n commissie bij haar doen. ‘Mooie Kee’, nu al lang niet mooi meer, had de reputatie, in der tijd nog al eens met ‘heeren’ te hebben aangelegd, en men fluisterde, dat onder hare spruiten er meer dan een was, die......

Doch, laat ons luisteren:

‘Goeje morrege, buvrō,’ begint Kee, ‘heb je nog 'n paar kroppies slaai vàur me? Maar 'n bàitje mauje, hàur! Lest heb je zuk boch an me klēne joenge mài gegàive, dat ik er meir as de helf van wech hep motte snēje.’

‘Nō, maak maar zau'n kabaal niet, mens; ik geloof niet, dat ik je nō jēūs zou slech behandel, dan zō je niet iedere keir verom komme. Maar wil ik je is wat zegge, jēj hep allemachtig vàil bewàiging op je lēf, meer bewàiging as dēūte. Je maak 'n làive auver 'n paar rotte blaadjes, maar denk je der wel om, as dat ik in gàin veirtien daag 'n rauje cent van je gezien hep.’

‘Je hoef dat nō zau niet ēūt te schràiwe, de hàile buurt hoef nō jēūs niet alles te wàite. Je bent zàiker slecht genemeurd; heb je der soms àintje te vàil genaume?’ zegt Kee, 'n poging doende om te schertsen. Maar zij heeft juist de gevoelige snaar getroffen. Trijn heeft er inderdaad niet ‘àintje’, maar wet 'n half dozijn te veel op. Ze zet zich in postuur en begint met cene verheffing van stem, die 'n paar smidsjongens reeds doet stilstaan: - ze ruiken dat daar wat groeit. -

‘Àintje te vàil, wel jō verlaupe floddermadam, dat mot jēj me nō komme verwēte. Kēk jēj maar na je ēge en je verlaupe vent. Had je de dēūte maar om 'n taaie te nâime; maar 'n hēūs vol kwajonges, 'n haup praas in auveral schuld; ik zō me bakkes maar hōwe.’

Kee, - geërgerd door het uitschreeuwen der laatste woorden, waardoor het publiek overal blijft staan luisteren, en ook alles behalve op haar mondje gevallen, - begint thans met de handen in de zijden: ‘Schuld, nō is dat schande in dàize tēd, as me man gàin werk kan krēge, omdat ie nog zau zwak op z'n bors is. Maar gemàin staat het je, dat je 't nō bauven de hēūze ēūtgilt, dat je me geborch hep, je hep't me zelvers gepresenteird. Maar affēn, je cente zel je hebbe, al zō ik me leste hemp(1) in de lommert brenge. Dan heb jēj en je gemàine smakker van 'n vent weir wat om te verzēūpe. Hēj lēt zàiker weir as 'n bàis(2) in de kroeg. Vài(3) ben je, allebēj.’

Trijns aangezicht zwelt op tot berstens toe, maar ze heeft nog, hoe boos

(1) H e m p , hemd.
(2) B à i s , beest.
(3) V à i , vee.

en beneveld ze zij, besef genoeg om te weten, dat ze 'n middel heeft om 'mooie Kee' 'duvels' te maken.

'In de lommert brenge. Ga je gang, as je nog een hemp an je bas[(1)] hep. Ik zel blēj wàize, as ik me cente binne hep, dan ken jēj vàur mēn part daud valle, versta je, verlaupe madam. Doe de complementen an je man en vraag hem hoevàil van de vēf der van hem benne.'

Trijn wordt kalmer, nu ze ziet, hoe Kee als 'n furie wordt en hoe het thans dicht opeengehoopte publiek grinnekend z'n goedkeuring hecht aan dien laatsten zet, die 'raak' was.

Nu valt Kee dan ook uit en de woorden stroomen haar uit den mond. 'Làileke gemàine fàiks met je pēūstig bakkes, daar zēl jēj nauit gain las van gehad hebbe, dat ze jō dronkemansgezich vaur mani ankàike. Zeg, jenàiverton, hoevàil kan heb je al ēūt van daag?'

(Tot het publiek:)

''s Nachs legge ze allebēj as varkes auver de vloer, stom bezaupe, zēj en der mauje vent. Eūtschràiwe zel ik 't, dat de hàile stad 't wàit!'

Trijn in haar schik, dat 'buvrō' zoo helsch is, houdt zich nu heel kalm en wekt de woede der tierende vrouw nog meer op, door met een satanisch gezicht, gevouwen handen en 'n kwasi smeekende houding, haar vlak onder den neus toe te schreeuwen: 'Och, Kài, doe'n 't niet, asje blief, Kài! Ik ben der zau bang vàur om op de praat te komme! Och Kài, beste Kài, doe'n 't niet. Ik ben zau benōd.'

Door dit sarren bijna tot razernij gebracht, wil Kee, die intusschen steeds voort scheldt, juist op Trijn losvliegen, toen haar man, zich een weg banende door 't publiek, haar bij den arm neemt en zegt: 'Kom, Kài, wàis wēzer en ga mài.'

En, waar Kee nog tegenstribbelende en scheldende zich tracht los te rukken, bijt hij ze in 't oor: 'Kài, je mot mài en gō auk, klēne Willem het z'n ēge làilek gebrand, terwēl jēj hier ruzie staat te maken. Dat komp er van. Ik doe me bes om nog wat te verdienen en jēj zō je kinders late verbrande.'

Gedwee volgt Kee, wier moederhart getroffen is, haar man. Trijn begrijpt dat er iets ernstigs aan de hand is, slaat een oogenblik dien aftocht gade en retireert zich. 't Publiek trekt af. 't Valt niet mee.

'Jonge, da's jammer, dat de baas net kwam, he Klaas, ze zōwe mekaar net te pakke gekràige hebbe. 't Is de moeite niet om zau'n tēd te staan kēke.'

Zie daar de filosofische opmerking, waarmee een der teleurgestelde smidsjongens den ander inviteert om 'mài ēūt te snēje.'

L. Bouman Jzn.

(1) B a s , lichaam.

'n Praatje. ('s-Gravenhage.)

Twee werklieden, een met een knaapje - zijn zoontje Kees, - aan de hand, passeeren het pas voltooide gebouw voor Kunsten en Wetenschappen op den Zwarten Weg te 's Hage. Thijs heet de vader van den knaap, Koos de ander. Beide zijn zwartgejast. hooggehoed, - enfin, ‘fesoendelijke’ werklui op z'n Zondags.

‘'n Mauj gebō, hé Kaus, en van den anderen kant gezien is 't nog maujer, dan komp et bàiter ēūt. Maar 'k ben verdēd, as 'k begrēp, wat de graute lēūj daar nō weir mài doen motte.’

‘Bel,’ zegt Koos, ‘'t hiet 't gebō vaur Kunste en Wàitenschappe, zegge ze. Dat eirste kan ik me verbeilde, zinge en danse daar hōwe ze van, en kunste make auk, da's te zegge, late make. Maar wat ze nō met de wàitenschappe in zau'n palēs doen motte, wàit ik ank niet. 't Is toch gàin schaul, denk ik.’

Bij 't woord ‘schaul’ wordt kleine Kees attent en zegt: ‘Is dat 'n schaul, vader, bel nàint, onze schaul is vàil klēner en da's toch 'n graute, vàur zeshonderd jonges. Hier ken de bàile stad wel in.’

‘Nō, ik zeg niet dat 't er ein is, maar Kaus denkt. de wàitenschap dat hàurt op schaul. 't Is tàigenswàurdig allemaal wàitenschap. Ik zie der niet in dat 't vàil gàif. 't Is allemaal goed vaur de lēūj, die der hande niet hoeve te gebrēūke. Ik zeg maar: werklēūj motte der auk wàize.’

Iutusschen is kleine Kees aan vaders hand ontsnapt bij 't zien van een kameraad, die hem wenkte en nu aldus aanspreekt: ‘Zau kàis, laup jēj as 'n klēn kind an je vader zen hand, 't is schande.’

‘Nō,’ zegt Kees, a'k mot. ‘ken ik 't helpe? Laup je 'n endje mài op?’

‘Ik dankie lekker, om die twài ōwelēūj achter der gat te laupe. Ga jēj met mēn mài na me nàif Taun, dan zē me lol hebbe.’

Kees durft het niet wagen, en na zich een eindje om den hoek van de Heerengracht te hebben laien meêtroonen, terwijl de heeren rechtuit langs den Boschkant in druk diskoers gewikkeld hun weg vervolgen, zegt hij eindelijk ‘Nō, ik ga schēūven, want as het den ōwe te lang duurt, krēg ik op me kop.’

‘Je bent auk knappies benōd, hàur!’

‘Benōd, benōd, zau benöd toch niet as jēj. Jēj ben benōd van 'n klēne ioenge. Me vader het knēūste an zen lēf.’

‘Nō, affēn, maak maar gàin aksie[1], bezoer!’

‘Besjoer.’

‘Kàis’ rent z'n vader achterna, die juist met z'n vrind in 'n druk gesprek gewikkeld is en bezig voor z'n ‘oppinie’ te verklaren, dat ze ‘der onder’ moetea gehouden worden en dat ze toch ‘tâigenswàurdig’ hoe langer hoe lastiger worden. Hij meent z'n metgezel geen kwaden dunk van z'n pedagogischen takt te geven, door Kees te verwelkomen met 'n: ‘Waar blēf je, weirlichse kwajonge?’

(1) A k s i e , (actie), twist.

'Piet van Klàif sprak me-n-an,' repliceert Kees, 'hēj wō me màinàime na z'n nàif, maar ik dos niet.'

'Da's maar goed auk,' zegt triumfantelijk de tevreden gestelde vader, z'n buurman aanziende, 'blēt jēj maar bēj Piet vandaan, da's 'n gemáine jonge.'

En tegelijk met z'n zoon, die zoo behoorlijk onder de plak bleek te zitten en die de reputatie had van 'hàil vlug' te wezen, legen zijn vrind eens willende bluffen, hervatte de vader: 'Zeg, Kàis, wat leir je toch zau al op schaul?'

Kees, die al 'n beetje aan dat geëxamineerd worden gewend is, en er in zijn ziel zooals hij 't in kernachtig plat Haagsch uitdrukt 'de pes an gezien' heeft, antwoordt leuk: 'Och, zau wat van alles.'

'Ja, geschiedenis, hé, en schrēve en làize en ràikene, dat ken je ommers goed. Vooral ràikene, niewaar? Zeg is: As je 'n gulde hep, hoevàil pond rēs van twaalf cente en 'n klēntje kenje daarvoor kaupe?'

'Ach[(1)]!' antwoordt Kees zoo snel, dat beide heeren, die het vraagstuk nog al moeielijk vinden, hem bewonderend aankijken.

'Nō, Tēs,' zei Koos, 'je had strakkies 'n graut wàurd auver de wàitenschap, maar ik zeg: al zeg jēj, werklēūj motte der altēd wàize, ik was ank liever 'n meneir, en as die jonge van jō goed z'n bes doet en hēj gaat auver 'n jaar of twài na de ambachschaul, dan wortie misschien nog wel architek.'

''t Zel wat gaive, architek! nâi, man, dan mot je 'n krēujwage hebbe, al bin je nog zau knap. Affēn, ik zeg: ik laat ze nog maar leire wat ik kan, dan doe ik m'n plich en dan mottie later maar goed werke; as dan 't àin 't ander help, dan komptie der al lich 'n bàitje gemakkelijker of rejaler as wēj. - Zeg, wille we hier 'n krēūkie bier nàime?'

Met Kees trokken ze het herbergje binnen en ik verloor mijne studieexemplaren uit het oog.

L. Bouman Jzn.

'n Brief van oome an nichie[(2)]. (s-Gravenhage.)

DE HAAG 15 April 18...

Lieve Nichie[(3)]*!*

Et doet me weezeluk plezier, dà' je zoo an je òuwe oome denk, en ik dank-ie harteluk voor et mooie kedootje[(4)] dat je me voo'[(5)] me verjaardag stuurde. Je hep me werachtig verast.

(1) A c h , acht.
(2) Het eigenaardige van het plat-Haagsch is de zeer leelijke uitspraak van *ei* en *ij* - waartusschen evenwel geen onderscheid gemaakt wordt - en van *ou* en *ui*. De *ei* en *ij* heb ik trachten voor te stellen door *êi*, ongeveer gelijkstaande met *è* in 't *Fr.* même, maar scherper en wanluidender; den *ou*-klank gaf ik weder door *ôu*, uitgesproken zoals in 't *Fr.* cône, of in 't *Eng.* ball.
(3) N i c h i e , nichtje.
(4) K e d o o t j e , cadeautje. Het volk gebruikt nog al eens vreemde woorden. Ik hoorde: a n r i k k e m e d e e r e , v o o r u i t a f f a n s e e r e , r i t t e r e e r e en a f f e r t e n s i e gebruiken voor recommandeeren, avanceeren, retireeren en advertentie.
(5) V o o ', voor. Echte Hagenaars spreken de *r* zeer slecht uit.

Laak-ie[1] dat eris vertelle!

Gistere morrege zatte me te ontbèite, me vròuw en ik, en me lazze terwèil same de brieve, die met de eerste pos gekomme ware, want neefies en nichies hadde oome zen fêiftigste verjaardag nie' fergeete.

- ‘Zòu Doortje ùit Utrech ons heelemaal ùicheschrap bebbe?’ zee me vròu, toe de laaste brief ûit de avvelop[2] was.

En et woord was nog niet ùit der mond, of we hoorde de mêid de trap opsloffe.

- ‘Meheer! meheer! 'n pakkie ûit Utrech!’

- ‘Dêir hè-j' et[3] nou-w-al!’ zee-j-ik. ‘'k Wis wel, dat Doortje te veel van der goeie, ôuwe oome hiel om de veertiende April te kunne overslaan!’

Terwêil ik eeve na beneeje gong om te teekene, had me vrôu de tôntjes, die om et pakkie zatte, losgeknip, en....

- ‘Da's veels te veel!’ riep ze, toe ik weer binnekwam. ‘Kêik is! 't Is net of die lieve mêid geraje heef, wa' je noodig hat. 'n Dûise pêip, met 'n klêin schilderstukkie der op, 'n album om je petrette in te steke, 'n kisje segare en 'n pak rooktebak.’

Dûivekaters! nichie, 'k mos[4] segare hebbe en tebak ook! Hebbie dat kanne rûike?

Nôu kind, je ben wel vriendeluk gewees, en ik zal à' je[5] denke, as ik is[6] me hoof neerleg; en dà' beloof ik ie, je petret komp heelemaal vooran in et album te staan.

Wi' je[7] wel geloove, dat tante wel 'n hallef uur je pêip heef zitte bekêike?

- ‘Hoe aardig!’ zee ze ellekeduur[8], ‘'n bos, waarin jonges kapelletjes[9] an 't vange zêin, en daar gunter[10] rechs, benne ze n'n boog[11] an et oplate, en heelemaal achteran zêine der drie bokkempies[12] an et zoeke! Je zòu zwere, dat et Haagse bos, met de Maliebaan[13] der bêi, der op stong[14].’

Nôu, kind, je mot zellef maar is gaan kêike, of je tante gelêik heef, as je weer hier in de stad ben.

Maar da's waar ook: je wôu van de zomer 'n paar weke bêi ons komme loosjeere? Weet je wá' je doen mos, kom de heele maand Mêi!

En dà' vraag ik niet zonder rede: de Haagse kerremis is op hande, en die hè-je nog nooit gezien.

Ik za' je[15] der et een en ander van vertelle; want al stane de spulle[16] der nog niet, 'k weet toch wel wat der komme zal. Want ik woon nôu al zoo lang in de Haag, maar ordenaar[17] komt er haas altêid etzelfde.

(1) L a a k -i e , laat ik je.
(2) A v v e l o p , envelop.
(3) H è -j'e t , heb je het.
(4) M o s , moest.
(5) A' j e , aan je. De *a* uit te spreken als in a n .
(6) I s , eens.
(7) W i ' j e , wil je; de *i* als in w i l .
(8) E l l e k e d u u r , telkens. In plaats daarvan zegt men dikwijls d e h e e l e t ê i d .
(9) K a p e l l e t j e s , vlinders.
(10) G u n t e r , ginder, ginds.
(11) B o o g , vlieger.
(12) B o k k e m p i e s , beukepitjes, beukenoten.
(13) M a l i e b a a n , een groot, ruim veld, bij den ingang van het Haagsche bosch.
(14) S t o n g of s t i n g , stond; en ook g o n g voor ging, h o n g voor hing.
(15) Z a 'j e , zal je.
(16) S p u l l e , spellen, kermistenten.
(17) O r d e n a a r , gewoonlijk. 't *Fr.* o r d i n a i r e .

Allôu[18] dan maar; as je van me hûis afgaat, de Beestemart langs, kà' je[19] bêi de brug al 'n koekkraampie zien staan; - me vrôu zêit altêid:

- ‘Da's de schildwach van de kerremis!’

(18) A l l ô u , kom; 't *Fr.* a l l o n s .

(19) K à ' j e , kan je.

Maar zoo gane me[1] meestal niet, want dan mo' je de Prinsegrach over en die rùik werachtig niet na oodeklonje[2].

Zie je, dan loope me maar de Bokkestraat[3] deur; dêir[4] ka' je de broedertjes al rùike, want der stane n'n paar krame op de mart. Maar da's pas 'n begin; me motte nog de Vlamestraat[5] en de Veenestraat deur om op et Bûitehof te komme; want dêir hê-je de êigeleke kerremis: 'n groot vierkant van spulle, kefee-sjantans[6], hroedertjeskrame, wafelekrame, schietspulletjes en pottegrafie-tentjes.

Der binne in staat tegewoordig 'n groote lantaring, maar vroeger stonge der 'n stuk of vêif draaimoles.

Loop-ie dan de hoofwach verbêi, waar de soldate heel op der gemak na de drukte zitte te kèike, dan zie je êindelik et stambeeld[7] van Willumtwee; die staat der pas kemiek tusse, want an ze eene kant hêit-ie het Honde-en-Ape-spul en an de andere 'n klêin kraampie, waar ze Parêise wafele bakke.

As je dêir Donderdags-avens verbèi komp, dan trekke ze je de kleere haas van je lêif: zoo stikkend vol is et dan. En toch mot je de Gevangepoort nog deur, wi' je verder de kerremis op.

Goeie Hemel! As ik der nog an denk, dasse me daar in de volte me mooie, nienwe hoet afgesmeete en platgetrap hebbe. Je mot et me maar is hellepe onthôuwe, dan za' 'k ie dêir wel is meer van vertelle.

Op de Plaas, waar we dan komme, stane der nôuw en dan is nieuwe spulle; maar da' groote, dêir je van die spoke en dûivels in zien kan, staat der eeuwig en altêid. De dikke dames magge[8] nie meer in de stad, anders ha' je der wel drie of vier op de Plaas alleenig.

Verleeje jaar was-ter 'n jonge juffrôu, die deej met der mond alles wat wêilie[9] met onze hande kanne ûi'foerè, en 'n hontje, dat domeneeje[10] kon. Dat hè 'k gezien. maar dà' mo 'k ie[11] zegge: et beesje kon mooi speule!

Op et hoekie van de Vêiverberg hebbie zoo'n soort kemeedie-spulletje, waar ze elleken avend op 'a teejater bûite met mekander gremasse staan te make, om de mense te lokke, begrêip-ie, want as ze lang genog an et bakkelêie[12] benne gewees, dan kompter een van die venters[13] op et trappie staan en dan schreeut-ie:

- ‘Heere-n-en dames! De muzekante gane de laaste waarschuwing geve. Eerste rang: dertig cente; tweede rang: twintig, en goeie zitplaasse voor de baggetel van één dubbeltje of tien cent.’

(1) G a n e m e , gaan we.
(2) O o d e k l o n j e , eau-de-Cologne.
(3) B o k k e s t r a a t , voor Boekhorststraat; er zijn nog meer namen van straten, die allerzonderlingst verwrongen worden. De J u f v r o n w -I d a -s t r a a t heet slechts S e f r i e n t j e ; het O o g -i n -h e t -z e i l -s t r a a t j e is herdoopt als H o o g e z e i l t j e ; de straat, die vroeger den naam droeg van L o r l i n g s t r a a t , staat bij velen nog te boek als L o r r e s t r a a t ; e.a.m.
(4) Dêir ka' je, daar kan je.
(5) V l a m e s t r a a t voor Vlamingstraat.
(6) K e f e e -s j a n t a n s , het Haagsche meervoud van 't *Fr.* c a f é -c h a n t a n t .
(7) S t a m b e e l d , standbeeld.
(8) M a g g e , mogen.
(9) W ê i l i e , wijlieden, wij, evenals H a l i e , h u l l i e en z u l l i e voor zij.
(10) D o m e n e e j e , domino-spelen.
(11) D à ' m o 'k ie, dat moet ik je; de *a* en *o* als in d a t en m o t .
(12) B a k k e l ê i e , vechten.
(13) V e n t e r a , meerv. van vent; wordt gebruikt o.a. ook in het woord s p u l l e v e n t e r s , verachtelijke benaming, die het volk aan hen geeft, die in de s p u l l e thuishooren.

Ik ben der nooit in gewees, want ze hebbe me dikkels[(1)] genog gezêid, dattet nie feel om et lêif had.

Me zalle maar met de mense meeloope, - natuurluk, da' ferbeele me ons maar, - de Kneuterdêik en et Lange Verhôut[(2)] over; dêir is et zoo vol niet, en me[(3)] kanne ris op ons gemak de groote en klêine krame bekêike. Met de kerremis zalle me der same wat voor je zusjes koope, want hullie magge dan ook wel ies[(4)] van de pret hebbe, bevoorbeeld 'n mooi portemeneetje of zoo, of, as ze dat liever hebbe, 'n kerremiskoek.

Benne me dêir verbêi, dan komme me bêi de twee rêi-je poffertjeskrame. Dêir gaan ik nie' graag langs, want je kan geen stap doen, of ze houwe je met der vette vingers vas.

- ‘Meheer! poffertjes eete? Met butter en sukker! 'n Epart kamertje juffrôuw?’ roepe ze.

Ze kanne nie' eens goed prate, halie met der ‘butter en sukker’; as ze in de Haag benne, moste ze te minste fesoendeluk[(5)] boter en sûiker zegge as wêilie, Hagenaars. Je kan toch maar dadeluk hoore, dà' je met vreemde te doen hep.

Dan hebbie zoowat alles gezien, want op et Plêin stane der niks as van die groote spulle, zoo as et Paardespul van Carré, en dan die tent van Boas & Judels met nog zoo-w-een.

Nôu, nichie! nôu weetje zoo wat, hoe de Haagse kerremis der ûitziet, en as je me brief lees, dan zeggie dadeluk:

- ‘Beste Oome, ik kom stellig de peentjes bêi je opscheppe!’

En dà's nog maar 'n beschrêivinkie van 'n ôuwe man, maa' je mot et zellevers[(6)] zien: wat ik-ie voorgebabbeld hep, hêit der nog geen handwater[(7)] na wat het weezeluk is. Nôu komp er nog bêi, dà' van et jaar de Pinkstere in de Mêimaand valt, dan is et de Scheevelingse kerremis.

Op de tweede Pinksterdag gaue me stellig na Scheeveling wandelen - dan maggie wel laarze met dikke zoole antrekke, nichie; want de schillepies en de kiedelsteentjes[(8)] zijn scherrep - en we rêi-je terug met de tramwee. Dan zà' je onder de hand eris zien, wat 'n boere der ûit et Wesland komme met der karretjes. Da's aardig om te kêiken, en soms drave ze nog om et harst, wie et eerste an de tol weze zal.

En op et end van de maand beginne ze weer met et meziek in bosch; dan gane me Sondagsmiddags en Woensdagsavens lûistere. Dà's biljant[(9)], hoor!

Moch et soms gebeure, dat er in de Mêi wat anders te kêike is, je kan der op reekene, me gane der na toe.

En kanne wêilie nie' meegaan, - me vrôuw en ik - omdat ik nie' meer zoo teugen et loope kan as in me jonge jare, je weet wel, me zoon Jan, je neef, is ver niks geen neegetien jaar, en die zal 'n goeie kaveljee voo' je weeze. Dêir kà' je op reekene.

(1) Dikkels, dikwijls.
(2) Verhôut, Voorhout.
(3) En me, spr. uit: emme, en wij.
(4) Ies, iets: niets wordt niks.
(5) Fesoendeluk, fatsoenlijk.
(6) Zellevers, zelf.
(7) Hêit der nog geen handwater, kan niet halen bij.
(8) Schillepies en kiedelsteentjes, schelpjes en kiezelsteentjes.
(9) Biljant, 't *Fr.* brillant.

Beste nichie! je mot er maar is over denke en der met vader en moeder over spreeke. In alle geval mos je nog van de week antwoord sture an

je ôuwe, maar allêid toegeneege oome

J.A. Mesker.

De krant hêit et 'm gedaan. ('s-Gravenhage.)

Ik kamme nie' meer herrinnere, wie me, imme jonge jare, zoo gek oppet kranteleze gemaak hêit; en dat kompt er ook êigeluk niet op an, want jullie zòu der toch niks an hebbe, à-z-ik-ie name van mense gong noeme, die je van ze leve dage nie' gezien hep. Maa' d a t weet ik nog dùivekaters goed, ik was nog geen twalef jaar, toe-n-ik rees geregeld elleke dag et D a g b l a d deurlas, maa' nie' zoo, as ik et me vader emme groote broers zag doen, hier en daar 'n stukkie; werachtig niet! Ik begon te leze van de voorwerrepe, die oppet peliesjeberoo gebroch ware as 'gevonde' en ik schee der ùit niet de affertensies.

En nòu zal et je niks verwondere, dat die leeslus op latere leeftêid hoe langer oe grooter wier; en op me twintigste jaar hiel ik ter verschêie krante, zoo week- as dagblaaie-n-op na.

- 'Wà' doe' je toch met al die vodde,' zee me vader dikkels teuge me; 'nou, je mot et zellevers weete, maar ik zôu der veur passe, zie je, om zoo me geld na de maan te gooie!'

'n Verstandig mens, die weet wel, dâtte jongelûi gewooneluk stêifkoppe benne en na geen goeie raad wille lûistere. Ik was ter ook zoo-w-eentje, 'k lie' me vader prate en gong stilletjes me gang.

Je zel zegge, dà's ferkeerd và' je, maa' 'k ben nou zellevers òud en wèis genoeg om te weete, wà 'k doen en late mot. 'k Hiet de Lange, versla je, en ik woon dich bêi de Turrefmart.

Maar om weer op ons apprepoo[1] te kome, dat kranteleze was et 'm alleenig niet, der kwam nog ies bêi: ik kreeg graag brieve. O, dat hêit me imme jonge jare wat getemteerd[2]; elleke morrege kwam der zooveul voo' me vader en nooit was ter ies voor mêin bêi.

Me krante brochte me'-n-êindeluk op 'n goed idee. Op 'n goeie keer, da' 'k de affertenties na zat te leze, las ik erreges, dat 'n prèiskrant van koffie-j-en tee op franko-w-anvraag veur niks te krêige was bêi-j-'n koopman in Amsterdam. Dà'k dêir nie' j-eer opgekomme was, zà' je zegge, maa' voor 'n jonge van zeuvetien jaar, zoo-w-as ik toe was - nòu maar, ik hatter nie' j-op gedoch!

Dadeluk schreef ik 'n brief, waarin ik heel vrindeluk ferzoch of ik asjeblief nie' soo'n prèiskrant zòu magge hebbe en of ze me die over de pos

(1) A p p r e p o o , a-propos.
(2) G e t e m t e e r d , geplaagd.

wôuwe sture. Ik gong der epart voor ûit om me brief na 't posketoor te brenge.

Twee dage derna - lange dagen veur iemand, die-j-et wachte nie' chewent is - toe kwam der wat: 'n velletje pampier met 'n krûisbantje der om. Hè, me hart sprong van blèischap imme lêif op en neer; der stong op:

Aan den Wel Edelen Heer de Lange,.....straat te 's Gravenhage.

De mense, die welleris bêi-j-ons kwamme, die zeeje niks anders as ‘jongeheer’ teuge me en nôu stong der ‘WelEdele Heer.’ Kêik! ik had de brievebesteller wel 'n kwartje in ze hande wille stoppe, toe-w-ik dat las.

- ‘Dêir mottel nôu nie' bêi blêive!’ doch ik, ‘as tat zoo goed gaat, kannik et nog welleris doen!’

En ò'-v-ie[1] me geloof of niet, der was nog geen jaar om, toe hattik 'n verzameling van over de tweehonderd katelogussen en prêiskrante en allemaal zukke dinge meer. Dattet me n'n heele dûit an possegels en briefkaarte koste, is wel te begrêipe, maar dêir maalde-n-ik nie-j-om.

Op et les van Augustus hattik welleris affertenties van kosschole in de krante zien staan, en dan stong der bêi, dat je n'u prospektus veur niks kon krêige. Het wier weer Augustus en toevallig las ik van 'n pensjenaat[2] veur jongeheere-n-in Utrech, waar der met hallef September nog twee konne geplaas worre.

Nôu wis ik wel zoo-w-ies of wat, hoe zoo'n kosschool of zoo'n pensjenaat immekander zat, maar et rechte, zie-je, en dêirom schreef ik of-tie me u'n prospektus wôu sture - die meneer van de kosschool dan altêid.

Onder et schrêive vamme brief kreeg ik 'n idee: ‘wach!’ doch ik, ‘nou mos tie der maar tegelêik een sture amme neef, die hulleponderwêizer in Gôuda is.’ En ik schreef die z'n adres der onder.

Wat zôudie gek op staan te kêike, astie zoo'n ding over de pos kreeg, zonder dattie wis, waarom ze-n-et sjuus an hem gezonde hadde.

Der stong êigeluk nie' feul in: et school was in 'n gezonde streek gebôut en der ware alleenig maar heele fesoendelukke jongeheere, en die leerde dêir Frans, Dûis en Engels - Hollans geloov-ik niet - en dan nog meetkuns en zinge en teekene en gimmelestiek, weet ik veul! Maar dat begreep ik ter wel van, die arme kindere moste de godganselukke dag leere, en van speule kon der haas niks komme. Behalleve dat, moste ze, ik weet zellevers nie' meer hoeveul kleere meebrenge, en zillevere lepels en beddelakes: 'n heel hûisôuwe[3].

- ‘Maa' wà' kan ons dat schele?’ zà' je zegge.

Stillis[4], me benne der nog niet! Het liep zoo makkeluk nie' foor mêin af.

'n Week terna, 't was op 'n Zaterdag, gong ik is 'n wandelingetje deur de stad make en 's avens teuge n'n uur of zeuve kwam ik tûis.

- ‘Hé, bè-jéi der?’ zee-j-ik teuge me neef, die ouverwachs ûit Gòuda overgekomme was, en nôu mè' me ôuwe lûi in de voorkamer zat te prate.

(1) O'-v-ie, of gij.
(2) Pensjenaat, pensionaat.
(3) Hûisôuwe, huishouden.
(4) Stillis, stil eens.

Ik wôu nog meer zegge, maa' ze keke me-n-alle drie zoo zuur an, dà'k nie' wis, wà'k der van denke mos.

- 'Wat is ter gebeurd?' vroeg ik; 'is ter iemand in de famielje dood?'

Ze gavve[1] me geen rechstreeks antwoord, want me vader zee:

- 'Gerrit, kommeris hier zitte,' en toe-n-ik zat: 'Ik mot je ris wà' frage: as je ris 'n malle streek gedaan had en het gevolleg der van was, dat je-n-iemand in ongelegeheid broch, wa' sou je dan as 'n eerluk mens motte doen?'

't Was net of me vader me n'n les ùit 'n vrageboekie wôu late opzegge! Op 'n ander oogeblik zôu-w-ik dadeluk 'n antwoord klaar gehad hebbe, maa ze keke me zoo straf an, en et leeken[2] wel, datte ze me in 'n strik wôuwe vange: ik zee niks, maar ik keek ze-n-an met ooge, die wêigewaad[3] opestonge.

- 'Nôu, kà' je deir geen antwoord op geve?'

- 'Ik begrêip der geen steek van,' stotterde-n-ik.

- 'Zoo,' zee de-n-ôuwe, met 'n gezich as 'n oorwurrem, 'zoo, dan zà'k et je beter an je verstand brenge. Me zelle ris denke, je hep ferkeerd gedaan: wà' chebeurt er, 'n ander raakt er haas z'n pos mee kwêit, wat - mos - jêi - dan - doen?'

Der was geen spotte mee, want me vader wà'-z'n rare, as-tie kwaad was en dêirom zee-j-ik, dà'k dan alles zòu motte doen, om te make, dattie z'n pos hiel.

- 'Kip, ik hebbie!' Emme vader drêigde me mè' se vinger. 'En nôu mot je n'm vertelle, watter gebeurd is.'

Dat laatste was teuge me neef.

As je me nôu op et oogeblik doocheslage[4] had, ik zòu nie' chewete hebbe, wâ' foor kwaad ik gedaan had, en allermins amme neef, die eevetjes in Gôuda woonde. Maar ik hoorde-n-et gôu genog.

- 'Verleeje week,' zoo begon die, 'kreeg ik 'n prospektus van 'n kosschool ûit de provinsje Utrech. Ik stong der van te kêike, want wat mos ik met zoo'n ding beginne, en à'z-ik ter nog om gevraag had, maar dêir ha'k in de verste verte nie' j-om gedoch. 'n Dag of wat terna - dà's nôu-w-eergistere gewees - komp de direkteur zellevers amme hûis. "Ben u meneer Schild?" vroeg tie, "die om prospektusse vamme school hêit late vrage?" - "Ik hiet wel Schild," zee-j-ik, "en ik heb van de week wel 'n prospektus gekreege, maa'k hepter nie' j'-om gevraag!" - "Zoo," zee die, "denkie, dà 'k ie leuges wêismaak! 't Is 'n schandaal om 'n mens zoo te bedriege! Dêir ben ik nôu espres veur over gekomme." Ik vroeg 'm of tie doch, dà' 'k al kindere had en die-j-al zoo-w-ôud ware, dà' se op z'n school konne. Nee, dà' sag tie wel, "maar kêik eris hier, mannetje," zee die, en ie dôude me n'n brief onder me neus, "dêir zà' je toch wel ies fan wete." Ik las et vollegende:

"Het zou den Heer Schild, onderwijzer aan de bijzondere school in de.....straat te Gouda, eveneens zeer aangenaam zijn een prospekius van u te mogen ontvangen."

(1) G a v v e , gaven.
(2) L e e k e n , leek, geleck.
(3) W ê i g e w a a d , wagenwijd.
(4) D o o c h e s l a g e , doodgeslagen.

'En Gerrit ze naam' - hier wees me neef op mêin - 'stong der onder. Nôu, ik stong natuurluk mè' beschaamde kake, want al hiel ik vol, dà'k ter geen jota van wis, ie wôu me nie' geloove, en et was oplichterêi om 'n mens zooveul rêiskoste veur niks te late make, en ie zou der 'n boekie van opedoen amme petroon.' "Ja," zee die, "meneer Lander is me partekeliere vrind; 'k zalleris kêike, wattie dêirvan zeit, en et zal an mêin nie' legge, as tie je wegjaag." En ie dee-j-et ook; want gistere morrege kwam ik om hallef nege in school, en meneer Lander had me zoo gôu nie' chezien, of ik mos is in et spreekkamertje komme. Dêir begon et, en ik kreeg 'n schrobbeering van hè'k jou dêir; ie liet me geen eens de têid om 'n in de rede te valle, en toe die genog op z'n poot gespeuld en gescholde had, zee die me, dattie zukke lamme kerels, die andere mense bedroge, nie noodig had en da'k, as de maand om was, opmarsjeere kon. En of ik gistere middag en và' morrege al perbeerde, om m'm de zaak beter an z'n verstand te brenge, "dà' sêine maa' praatjes," zee die, "je wôu je weer schoon wasse, maar bedriegers zijn leugenaars te gelêik. Dêir hôu-w-ik et voor." Dus neefie,' zoo êindigde die, 'zoo zel et jôu schuld weze, dà'k 'n goeie betrekking, dêir achhonderd gulde inkomme an verbonde-n-is, zel motte kwêitrake.'

Wat mos ik zegge? Al watter gebeurd was, ja, dà' kwam alleenig van die prospektusse, en ik kon het niet hiete liege, want ie had de brief zellevers gezien. Me vader merrekte dus dadeluk damme neef de waarhêid gezêid had, want ik had 'n gezich à-z-'n b er, die kiespèin hèd.

- 'Miezerabele prul!' barste die êindeluk ûit, 'nôu hoorie-j-is, watter và' je flôuwe kunste komme ken. En je weet, wat je der net gezêid hep? Nôu zà' jêi-j-ook zorrege, dat je neef z'n betrekking hôud! Morrege ga je mè' je neef na Gôuda en dan vertel je-n-an die meneer hoe de zaakies immekander zitte, en dattie der nie' sie zooveul' - hier maakte die 'n beweging mè-s'n vinger en dûim, à'-z-of tie wat wegknipte - nie' sie zooveul an debet is. En as je-n-et hart in je lêif hep om terug te komme,' schreeuwde die, terwêil die opstong en me z'n vûis voorhiel, 'voor alles weer in order is, dan zelle wêi mekander ris spreke. En nòu vort, groote lummel!'

Ie pakte me bêi me schòuwers en gooideme de deur ùit.

'n Mooie boel, doch ik; en ik wis, dattet meenis[1] vamme vader was en dattie niet de gek met 'm zòu late steke.

En amme neef z'n gezegdes te oordeele, mos die Lander ook al nie' fan de gemakkelukste weze. Ik hattet land à'-z-n stier, maar der hielep nôu geen tegenkrabbele meer an: dêir zòu me vader wel 'n schotje veur schiete.

Dêir kwam nôu nog bêi, dà'k me fan alles et erregste voorstelde - de krantenschrêivers zôuwe gezêid hebbe, dà'k 'n p e s s i m i s t was - en ik kon de heele nach geen oog toedoen.

Voor me de vollegede dag weggonge - me neef en ik - mos ik nog 'n heele preedekaasje[2] vamme vader anhoore, en êigeluk gezêid was ik

(1) M e e n i s , meeneus, gemeend.
(2) P r e e d e k a a s j e , predikatie.

blêi, dà'k in et spoor zat, toe was ik van al dat gezanik af. 't Mos ter nôu toch fan komme, doch ik, en dan maar hoe goûwer oe liever. En wat ree me die spoor allemachtig hard, verbeelde-n-ik me, hè - ik zôu-w-et me nôu zoo nie' meer antrekke, maar in zuk 'n posiesje[1] as toe, voor geen geld van de weereld zôu-w-ik ter weer in wille weze.

- 'Meneer,' zee me neef, toe me-n-in de kamer gelate ware, waar z'n patroon mè-s'n vrôu en kindere pas had ontbete, 'me komme u noggeris spreke over die zaak van van de week, en nôu zel uweris hoore, watter êigeluk fan an is en dà'k zoo-w onschuldig der an ben à'-z-'n pas gebore kind.'

Hè, dà' klêine ventje mè-s-'n puntbaaretje en z'n bretaale zwarte ooge, leek wel 'n halleve duvel, en ik stong der net bêi à-z-'n schooljonge, die ze les nie' kan. Eers scheen die me neef nog 'n afjakker te wille geve, maar ze vrôu en ze kindere zatte n'm met groote ooge an te kêike en toe zee die:

- 'Laa' me ris hoore, wat je nôu weer voor leuges ferzonne hep,' grinnikte die.

- 'Der is me veuls te veul an gelege om u de waarhêid te zegge, dan dà'k u leuges zôu wêismake.'

- 'Ja,' knikte de juffrôu, die der 'n goed mens ûisag, 'dêir hêit-ie gelêik in.'

'n Klêin stootje damme neef me-n-imme ribbe gaf, mos zoo veul beteekene as: - 'Nôu jêi!'

- 'Meneer,' zee-j-ik, 'alles is mêin schuld gewees. Verleeje week hebbik an de direkteur van die kosschool geschreve, en geloof me, meneer, me neef wister niks van en ik hebbet voor 'n aardighêidje maar is gevraag. En ie kannet nie' hellepe, dat die meheer na hem toegekomme is.'

- 'En zeggie nôu-w-alles, zoo-w-as et wezeluk gebeurd is,' vroeg tie, terwêil die me mè-s'n fenêinege ooge scherrep ankeek.

- 'Zoo werachtig meheer!'

- 'Ja, dà' kan ik ook wel geloove,' viel de juffrôu der tusse-n-in. 'Zeg, Lander, je vrind hêit je ommes van n'n brief ûit de Haag gesproke. Hoe heette die-j-ook weer?'

- 'De Lange, juffrôu,' zee-j-ik, 'en dà' ben ik!'

- 'Sjuus, de Lange,' zee ze, 'nôu-w-is alles dûideluk!'

- 'Ja, nôu begin ik ter ook 'n gat in te zien,' meende meheer Lander zellevers; 'jonge, Schild, et doet me plezier veur jôu, want ik had je nie' graag gemis. Alles is in orde, gee' me n'n hand, en je kan blêive.'

Ze gavve mekander 'n hand en toe ginge de poppe veur mêin an et danse.

Ik mos in 'n epart kamertje komme, en al gavvie me n'n gulde veur ellek woord, dà'k dêir hep motte hoore, 'k zôu-w-et je nie' wille of kanne zegge. 't Leeken wel, dattie vent 'n heele diksjenêir[2] van scheldwoorde in z'n kop had, en nôu geen gemeene, maar van die fêine, die je veul beter voele kan. En ik mos 'm belove, da'k al de koste zôu vergoede, die de dirrekteur van de kosschool gemaak had.

(1) P o s i e s j e , positie.
(2) D i k s j e n ê i r , dictionnaire.

- 'Nôu, ventje,' zee die, toe-n-ik weggong, 'nôu zôu-w-ik ie maa' raaie, om nooit meer van die frasjes[1] op te hange.'

Dêirmee was de zaak ûitte weereld, en later konnik nog 'n rekeningetje van ach gulde twintig betale.

Weet je wà'k nôu zeg, as man van jare:

- 'Wà' benne die jonge snûiters met al der verbeelding toch nog kinderachtig!'

J.A. Mesker.

De perreplu van grootemoe der. (s-Gravenhage.)

Jullie ken wel et rêimpie: 'De maand Maart, die roert ze staart,' maar et is nie' foor niks datte mense-n-et zegge. 's Morreges dan schêint et zonnetje, en der is geen enkel wollekie an de luch te bekenne: en dêirom neem-ie geen perreplu mee. Je gaat de stad in om je zake te ferichte; maa' je ben nog geen hallef uurtje onderweg, ofter komme van die groote donkerkoppe an de luch en je krêig 'n bûi, dat je nat ben, tot op je hemp toe.

- 'Oome, kà' je me nie'-j-eevetjes 'n perreplu leene? 'k Sal 'm stellig van avend terugbezorrege!'

- 'Maar kâ' je niet 'n oogeblikkie wachte totte bûi over is? Of hebbie zoo'n haas?'

De oome hiette Tellers en ommie nôu maa' gôu te zegge, wattet er voor eene was: de mense zeeje, ie was 'n schrokdarrem[2]. En dat wastie ook en ze neef Frans die wis et 't beste.

Maar Frans mos 'm onsien, want ie was z'n voog en astie dood was, zôu Frans van 'm erreve.

Nôu 'k ie zoo'n beetje op de hoogte van de zake gehollepe hep, zà'-je wel begrêipe, dat 'n Maarse bûi Frans bêi oome Fellers in hûis gejaag had. Ie had wel kennisse genog in de stad, om is effetjes te gaan schûile, maa' die bûi was soo weergaais gôu opgekomme en 't leeken wel, dà' se dêir bove al de regentonne-n-omsmete: en ie was geen drie hûize van ze oome meer vandaan. Nôu, afêin, je begrêip-ter alles van.

Maa' de ôuwe oome scheen der geen lus in te hebbe om ze perreplu an de eerste de beste, die in ze hûis kwam, ûit te leene, al wa'-z-t dan ook an ze neef. Want ie krabbelde ris achter ze-n-oore, trok 'n leeluk gezich en zee teuge ze neef, die volstrek weg wôu:

- 'Jonge, je mottet me nie kwaluk neeme, maa' me beste perreplu, die geev-ik-ie niet.....'

Frans wier 'n beetje nêidig, dà' kò' je zien, en ie zee:

(1) F r a s j e s , fratsen, grillen.

(2) S c h r o k d a r r e m , voor gierigaard.

- ‘Maar oome, je zà' me toch nie'-d-a'-z-'n hond deur de regen jage. En à-z-ik têid had, zoo waar, ik zôu je nie' lastig valle.’

- ‘Wel, wat zêine die jongelûi teugewoordig driftig,’ zuchtte de-n-ôuwe Tellers, ‘ze laten 'n mens geen têid om ûit te spreke. Wach is, 'k geloof, dattet weer droog wordt.’

De goeie man keek voor niks ze-n-ooge ûit, en al hattie der geen gehad, dan hattie nog wel kanne begrêipe, dattet regende, want de droppels kletterde teuge de rûite, à-z-of ze wôuwe perbeere, hoe hard se wel konne neervalle, om ze-n-an stukke te slaan.

- ‘'t Wil maar nie-j-ophôuwe,’ klaagde die - de oome dan altêid.

- ‘Nôu, à-z-u der me dan geen kan geve, dan zà'k in Gosnaam.....’

En ie wôu de deur ûistappe, maa' de ôuwe Fellers scheen et nôu toch nie'-d-op se gewete te wille hebbe, om de jonge zoo weg te sture. Ie kon ze neef toch niet àz-'n kind behandele, want ie was de twintig al gepeseerd, en ie kon goe' se-n brood ferdiene, en ie had ze kamer op de Brôuwersgrach boven 'n krûienier. Teminste, ie hiel 'm bêi se-n-arm terug en ie zee:

- ‘Wach! dêir schiet me wat te binne! Op me slaapkamer hè'k nog wá' foor je staan.’

En voor Frans nog wâ' segge kon, was-tie al weg.

Gelukkig kwam die vrêi gôu terug, want Frans stong al op heete kole, dattie de perreplu nog zôu motte zoeke. Maa' daa' hatje n'm al, met 'n perreplu, die wel honderd jaar ûitte mode was: zoo'n groot ding van ketoen! met 'n kleur, waavoor de leelukste naam nog te mooi zôu gewees zêin, en 'n dikke kopere ring der om heen.

- ‘Frans, zà' je der verzichtig mee weze? 't Is 'n errefstuk và je....’

Maa' Frans liet 'm nie-j-ûispreke, ie greep de perreplu ûi-se-n-oome ze hande en weg was-tie.

Gelukkig ware der wêinig mense-n-op straat, want wie vintet nôu plezierig om ze-n-êige klesnat te late regene, astie nie-d-op straat noodig hêit? Gelukkig, ja, want Frans was-ter wel 'n beetje mee gesjeneerd[1] om mè-soo'n ôuwerwes prul over straat te gaan, en daarom nam die de eerste de beste gelegenhêid waar om ze êige perreplu te hale, en dat prachstuk ûit oome zen verzameling van ôudhede 'n welferdiende rus te gunne.

's Avens sattie heel op se gemak op z'n kamertje te schrêive; maar al was-tie druk an et werk, daarom hoorde die niettemin heel goed, dattet af en toe-w-eris regende en datte wind zen kacheltje dee snorre van geweld, want à' was et Maart, je kon de warremte nog wel vele.

- ‘Wat 'n weer,’ zeeje de mense, die beneeje in de winkel kwamme. ‘Nôu, et regent-ter fiks op an. Gee' me ris 'n hallef pond sûiker.’

- ‘Ja, 't is boos weertje,’ zee dan de krûienier, die achter de toonbank stong. ‘'n Hallef pond sûiker? Asjeblief juffrôu!’

Dà' ferstong Frans allemaal, want et was heel gehoorig op ze kamer en as-tie-j-et nie' te druk had, kon die soms mè' plezier zitte lûistere

(1) G e s j e n e e r d , verlegen.

naa' wà' se in de winkel fertelde. Maa' nôu scheen die geen têid te hebbe, want ze pen vloog over et pampier à-z-n hazewindhond over 'n knolleland: der mos seker jach bêi weze.

Dèir kwam d'r weer 'n bûi. Brr!

De bel gaf 'n gelûid à-z-of-tie vermoord wier, zoo hard deeje ze de deur ope. En al bè' je nog soo druk à' je werk, toch hòuwie stellig effe-n-op, is et ook nog soo kort, om te hoore, wie der zoo je hûis komp binnestorreme.

Frans lûisterde-n-ook.

- 'Och, vraag is an meheer Tellers of-tie geen perreplu voor me hêit. Der net wà-z-'t nog droog weer en ik liep is[1] weg om 'n booschap te doen, en dêir krêeg ik me zoo-w-onverwachs 'n stortbûi.'

- 'Mè' plezier, meheer,' - dat was de stem van de ôuste dochter van de krûieniersvrou, - 'wie mo'k[2] zegge, datter is?'

- 'Meheer Van Geen.'

Frans wà'-z-n goeie jongen, en 'n vrindelukke jonge, dà' was-tie, maa' die Van Geen kon-die nie' lêie. Waarom, ja, dat wis-tie êigeluk zellevers niet, en zoo zêine der wel meer mense, die de-n-een ofte-n-ander nie' magge en et ook nie' wete waarom.

- 'Zie je,' doch-tie, 'asse je noodig hebbe, dan komme ze en anders late ze je links legge. Waarom hêit-ie ook geen perreplu meegenome, ie weet ommes, dà' je nôu nie'-j-op et weer rekene kan.'

Maa' dat hattie die êige morrege ook gedoch, en et was 'm nè soo goed teugegeslage as tie meheer Van Geen nôu.

- 'Ja,' riep Frans; want Koosje kwam de booschap doen, die ze der beneeje gegeve hadde, en tikte nôu heel beleef an meheer Tellers zen deur.

- 'Wel zeker,' zee Frans, 'wil ik 'm 'n plezier doen,' maar ie zee-j-et zachies, dat die Van Geen et beneeje nie' ferstaan kon; 'nôu hebbik ne' nog 'n ôuwe perreplu vamme oome staan, en omdat meneer nôu toch net schûin tegenover 'm woont, kan-die em dêir welleris anrêike astie na hûis gaat.'

- 'Ik zal et zegge, meneer!'

- 'Goed, Koosje!'

- 'Zie zoo,' doch Frans bêi ze-n-êige, 'dà's net 'n makkelukke manier om 'n ôuwe perreplu, dèir je nie' chraag mee over straat loop, weg te krêige.'

- 'Zeg am-meheer,' hoorde die beneeje zegge, maa' je kon wel hoore, dattie der niks van meende, die-j-et zee, 'dà'k 'm vrindeluk bedank, en dà'k 'm, zoo gôu-w-ik tûis kom, zal late bezorrege bêi meneer zen oome.'

De bel schreeuwde weer moort en brand, zoo hard wier de deur dichgetrokke. En dêir bove ûit klonk 'n gelach, presies of te krûienier en ze vrôu en Koosje metter drieë an 'et schatere ware.

- 'Wat 'n perreplu!'

- 'Wà' trok die vent 'n leeluk gezich!'

(1) I s , eens.

(2) M o 'k, moet ik.

- ‘Daa' kan-die wel mè-s-'n heele femielje onder loope! Dà's ter ook nog eentje ûitte ôuwe têid!’

- ‘Nôu mottie dat mooie kopere ringetje verlieze, datter omzat. Dêir kà' je wel 'n bulhond an vaslegge.’

- ‘Zou meneer 'm espres zoo'n leelukke perreplu gegeve hebbe?’

- ‘Nee, die hêit-ie zellevers van morrege geleend.’

Zoo praatte ze beneeje deur mekander; maa' Frans gong rustig an ze werk en ie liet ze begaan. Maar ie mos in ze-n-êige lache, as-tie Van Geen, zoo'n fêin heertje, met 'n boereperreplu van 't jaar 1600 over straat zag loope. Ie werrekte deur, maar ie wis niet, dà'-s'n ôuwe perreplu en Van Geen 'm 'n leelukke poes zôuwe bakke.

- ‘Meheer Tellers,’ zee de krûienier, toe Frans de vollegede dag 's avens tûis kwam, ‘ze hebbe die-j-ôuwe perreplu weer hier gebroch, u weet wel, die-j-u gistere-n-avend an die meheer gegeve hep.....’

- ‘Wà's-tat nôu,’ vroeg Frans, en-ie zetten'n paar groote ooge op, ‘en hebbie dan niet an die meneer gevraag, of-tie-j'm bêi me oome wôu bezorrege?’

Ie had et wel gehoord, maar ie wôu niet late merreke, dat ie se afgelûisterd had.

- ‘Wê' zeker, maa' die meneer......vrôu, waar is-tie perreplu?....kêik is, meneer!’

En verbeel je nôu-w-eris, et heele ding was verrinneweerd, et overtrek was geschêurd en drie blêine[1] ware der kepot, zonder nog te spreke van de kopere ring, die heelemaal weg was.

- ‘'t Is 'n schandaal!’ riep Frans, ‘om zoo iemand ze goed kepot te make.....’

- ‘Ja meneer,’ zee de krûienier, en ie trok ze schôuers is op, ‘wà zà’ k-ie der van zegge, mooi is et zeker niet, en u mot maar geen perrepluje meer ûitleene. Anders is-ter êigeluk niks an verbeurd, want, neeme me nie' kwaluk, meneer, - ommie de waarheid te zegge, - et ding was geen sent waard.’

- ‘Ja,’ doch Frans bêi ze-n-êige, terwêil die na bove gong, ‘jêi hep goed prate, mannetje, maa' wà'-sal men oome der van zegge! 't Is toch maa' me êige schuld; hâ'k 'm 'n goeie perreplu meegegeve, en was-tie dan omgeslage, dan zou Van Geen et natuurluk gevonde hebbe, dà'k 'm op zèin koste liet rippereere. Maa' nôu? Zôu iedereen me nie' foor gek hôuwe, as ik dat ôuwe vod na de perreplujeman broch en Van Geen voor et maakloon ansprak?....Ja, ik begrêip et heel goed....et hêit 'n beetje te hard gewaaid en ie zel met-tat ôuwe ding nie'-j-over weg hebbe gekanne....ja, sjuus[2], en toe-n-is-tie omgeslage....Nôu, in Gosnaam!’

Frans sag-ter wel 'n beetje teuge op, om de kepotte perreplu terug te gaan brenge, maa' z'n oome was soo sikkeneurig, zie je, en ie mos 'm is zellevers komme hale: nee, 't was toch maar 't beste, as-tie dat zaakie zoo gôu mogeluk ûit de weereld hielep.

En wà' sou die zegge? De waarheid? Of zôu die 'n smoesje[3] verzinne?

(1) B l ê i n e , baleinen.
(2) S j u u s , juist; *Fr.* juste.
(3) S m o e s j e , voorwendsel.

Nee, ie zòu em dan maar alles fertelle, zoo-w-as et weezeluk en werachtig geschied was!

- 'Wel jonge, wat hebbik in de angs gezete, datter 'n ongeluk mè' me perreplu gebeurd was,' zee de oome, voor dà' Frans nog 'n woord had kanne zegge. 'Waarom hebbie-j-'m gistere-n-avend.....'

Maa' de ôuwe man kon van schrik g'n woord meer zegge en sloeg ze hande bove ze hoof, toe Frans zonder wà'-te zegge de perreplu opedee en met 'n gezich, zoo onnoozel à-z-'t maa' kon, staan bleef.

Tellers greep de mishandelde perreplu ûit ze neef ze hande en begon steen en been te klage, á-z-of-ter de grooste ramp van de wereld foorgevalle was.

- 'Ja, oome, 't is 'n ongelukkie, en....'

- 'Je kon et zeker nie' hellepe,' snôude de ôuwe man-'m of, 'dà' segge se allemaal! Je mot je goed toch maar an kindere geve.....'

Enzoovoors, enzoovoors. Maar et was toch heel onrechvaardig van de man, dattie ze neef niet eenzeris[1] annet woord lie' komme en zonder ophôuwe bleef murmereere en ûifare[2]. Je mot, lieve lezers, der maa' van denke, 't was 'n man op jare en 'n beetje op-te penning dertien, begrêip ie.

Nôu was-ter Frans te veul an gelege, om mè-s'n oome goeie vrinde te blêive, omdat d'n ôuwe, zoo-w-as ik-ie gezêid hep, z'n voog was; en nog 'n heele partêi andere redes[3] meer.

- 'Wi'k 'm dan late make?' vroeg-tie êindeluk.

- 'Make!' riep de oome en ie scheen nog kwaaier te worde. 'Make! nôu die heelemaal ûit mekander lêit, zoo'n goeie, stevige perreplu anders nog? Make! Ze zelle der nie' met-ter hande ankomme.....'

- 'Nôu,' zee Frans in z'n onnoozelheid, 'ie is et ook êigeluk nie' waard.....'

- 'Wà seggie dêir, ongelukskind,' schreeude Tellers, en ie scheen te koke van nêidighêid, 'nie waard, 'n perreplu van je grootemoeder, vamme goeie moeder zaleger?' En die herinnering scheen 'm beter te stemme, want ie zee-j-op 'n veul zachter toon: 'Wat hè'k-ter dikkels mee zien loope, jare an-'n stuk, en toe-n-ik trôude, gaf ze me-n-'m kedoo, en ze zee, dà'k-ter veral zûinig mee mos weeze. En toe ze stieref, vroeg se me nog 'n paar ure voor der dood, of ik 'm toch goe' beware zôu, â'-z'-n andenke van der.....'

Ja, Frans wôu-w-et allemaal wel geloove, maar ie meende, dà s'n oome der toch zooveul poehaai[4] nie' foor hoefde te make. En ie zôu-w-et nôu maa' nie' fertelle, dattie dat errefstuk van grootemoeder an 'n ander gegeve had; z'n oome mos is 'n beroerte van kwaadhêid krêige.

- 'En nôu maak-ie maa', dat je ûit me ooge komp,' zee de oome, toe die eindeluk ûicheraas[5] was - want an de grooste storrem komt er welleris 'n end - 'en ik zel et onthôuwe.....'

Onthôuwe! Onthôuwe? Ja, die ôuwe mense benne nog alleris kwaad asse beginne, en veral asse na geen rede wille lûistere, en Frans ze oome

(1) E e n z e r i s , letterlijk: e e n s e r e i s , eens een keer.
(2) U i f a r e , uitvaren.
(3) R e d e s , redenen.
(4) P o e h a a i , b o h a , geweld.
(5) U i c h e r a a s , uitgeraasd.

kon et nog welleris an-'m wreke, zêi[1] dattie-j-'m onterrefde, zêi dattie-j-'m erreges in teugewerrekte.

- ‘Je kannet nooit wete,’ doch Frans, ‘'t is wel gek vamme, maar....’

‘Nôu,’ zee de oome, toe die de nieuwe perreplu mè' begeerige ooge an had zitte kêike, de perreplu, die Frans 'm was komme brenge, ‘nôu kan ik toch zien, dat je je ongelêik erken, en, al zel et altêid heel onaangenaam voo' me weze, dat de perreplu van grootemoeder kepot is.....’

Frans lûisterde nie'-d-eens naar 'm.

- ‘Zoo'n schrok!’ doch-tie.

Je ken et spreekwoord: ‘Je mot 'n spierinkie ûichooie om 'n kabbeljôu te vange,’ maar in zekere zin was-tat nôu-w-ook gebeurd, want drie maande derna kwam de ôuwe Tellers te sterreve, en toe kreeg Frans zooveul voor ze rekening, dattie der, toe die driejentwintig was, wel tienduizend perrepluje voor hêit kanne koope.

Den Haag.

J.A. Mesker.

Jakob Hagenaar z'n sjeloerse[2] vrou. ('s-Gravenhage.)

- ‘Dat hê'k-ie zeker nog nie'-ferteld?’ vroeg me vrind Jakob Hagenaar, toe die op 'n winteravend in et hoekie van de haard 'n pêipie zat te rooke en 'n glaasje wêin bêi me dronk.

Nôu mot je weete, dattie maar één glaasie noodig had om z'n tong los te make en as je-n-'m der twee of drie inschonk, zoo waar as me mense benne, dan vertelde die zoo veul as je maa' wôu. Ik lee-j-et[3] der daarom welleris[4] op an; en as ik-ter 'n paar flesse an spandeere[5] wôu, kon ik ter zeker van zêin, dattie me tot 's nachs twalef uur an de praat hiel.

Daarom hoevie[6] je niet te verbeele, dat et 'n ôuwe krasbroer was, die je mè'-s-n ôuwewêivepraatjes an je kop lee te reutele, heerejeetje[7] nee. 't Wà-z-'n[8] plezierige prater en die de kuns van vertelle allemachtig goed verstong.

Ik zie-n-'m nog voor me, dat goeie kereltje, met z'n klêine snorretje, dat maar nie' grooter wôu worde, al zattie der nog zoo dikkels[9] an te rukke-n-en te plukke; maar et êigenaardigste van z'n heele persoon was, dattie....nôu ja, maa' je mot de gebreke van je naaste mette mantel der liefde bedekke.

Ie had twee stokpaaretjes, waarop-tie graag deurdraafde; nôu praatte die eris over meziek en speelde die me de mooiste arejaatjes[10] op me pie-

(1) Z ê i , hetzij.
(2) Sjeloerse, jaloersche.
(3) L e e -j-e t , legde het.
(4) W e l l e r i s , wel eens.
(5) S p a n d e e r e , ten koste leggen.
(6) H o e v i e , hoeft ge.
(7) H e e r e j e e t j e , basterdvloek voor Heere Jezus.
(8) 't W à -z-'n, 't was een.
(9) D i k k e l s , dikwijls.
(10) A r e j a a t j e s , aria's.

jano voor, dan weer gong die van z'n huweluksleve mè' se[1] overleeje vrôuwtje ophale.

Gobbeware[2] me! As-tie dêirvan begon, dan kwam der haas geen end an. En zoo gebeurde-n-et, dattie me op die-j-avend vroeg:

- ‘Dat hè'k-ie zeker nog nie'-ferteld, hè?’

- ‘Watte?’

- ‘Nee, da's onmogeluk!’

En de historie, die der nôu vollegde, was zoo kurejeus[3], dâ' me dikkels de lus bekroop, die an de groote klok te hange. Uit respek voor de goeie knul van 'n vent, hê'k et lang nagelate, maa' nôu die toch mè' se vrôu op et kerrekhof an de Schevelingse weg lêit, zal die der zeker geen weet van hebbe, dà'k z'n gehêime verklap.

En nôu hêit Jakob Hagenaar et woord.

'k Was al 'n jaar of wat getrôut en nimmer of nooit hà'k 'n onvertoge woord mè' me vrôu gehad. Altêid was ze eeve lief en vrindeluk teuge me, en stees hâ' se me getoond, dà' se heel veul vamme[4] hiel. Maar ommie[5] de waarhêid te zegge, ze overdreef wel 'n klêin wêinichie, want ze paste-n-op me, à'-z-of[6] ik der beste kintje en niet der êige man was. In één woord, se was 'n goed mens, maar....se was sjeloers, afgerazend sjeloers.

Op 'n zomeravend was ik zoo-w-eris 'n loopie deur de stad gaan make, want et was knappies warrem gewees en ik hoopte na al et werrek van de dag 'n fris luchie te scheppe. Maar ik had amme vrôu gezêid, dâ'k gôu werom zôu komme, dan konneme, asse der naaiwerrek of had, 'n gezellig praatje in de donker hôuwe.

't Mos toch zoo nie' weze, want dà' zà' je hoore.

'k Was de Veenestraat en de Wagestraat deurgekuierd en 'k doch zoo bêi me zelleve:

- ‘Nôu ga-n-ik eris op 'n bankie in et parrek an de boch van Gienee[7] 'n lekkere segaar zitte dampe, en as die ûicherook is, zà'k zoo zachies an na hûis zêile:’

Maa' ja wel: toe-n-ik op de Wagebrug was, kwamme me der 'n heele boel mense teuge met pakkies en kisjes en felieze, en der was nie'-feul-s-toe noodig om te begrêipe, datte spoor angekomme was.

- ‘Meheer Hagenaar! Meheer Hagenaar!’ hoor ik me daar in eens roepe. Ik kêik ommes[8] en werachtig, 't was Beertje mè' se zuster.

- ‘Wel, dà' doe' me plezier, dà'k-ie zoo an mot treffe,’ zee-j-ik, terwêil ik ze-n-'n[9] hand gaf. ‘Hoe gaat het, Beerman, gezonder dan je pasjente[10] hoop ik? Dag juffrôu Merie, alles wel?’

'k Hà' se-n-in geen têie gezien, die jolige dokter Beerman en ze aardege zuster. Beerman schreef me welleris, maa' dà' was ook heel ongeregeld. Maa' dà's tot daar an toe. - We kende mekander anders heel partekelier, want ik had voor me huweluk verschêie jare bêi se vader op kamers ge-

(1) M é ' s e , met zijn.
(2) G o b b e w a r e , God beware.
(3) K u r e j e u s , curieus.
(4) Vamme, van mij.
(5) O m m i e , om je.
(6) A'z-o f , alsof.
(7) D e b o c h v a n G i e n e e , de bocht ván Guinea, groot plein met wandelpark.
(8) O m m e s , om.
(9) Ze-n - 'n, ze een.
(10) P a s j e n t e , patiënten.

woond. Voor 'n poosje deedie z'n eksame: - nôuw is-tat al jare geleeje, want ik vertel je de geschiedenis à' z-of ze van daag nog gebeurd was, - en toe'n-is-tie op 'n dorrepie in de buurt van Haarlem gaan wone. Maa' daa' die nog vrêigezel was en die toch iemand mos[1] hebbe om z'n hûisôuwe waar te neme, gong ze zuster as hûisôuster met 'm mee.

Ommie de waarhêid te zegge, speetet me niks, dà'k van me plan af mos zien, om op dat bankie, daa' 'k-ie van verteld heb, 'n beetje te lûiere: goeie, ôuwe kennisse gane stees bêi me voor.

- ‘Ze weete der bêi me tûis niks van, datte me van daag overkomme,’ zee Beerman. ‘Maar-as je der geen dachie ûibreek, komter nooit wà' fan. Nôu ga je toch met ons mee na vader z'n hûis, hè?’

Juffróu Merie scheen te merreke, da'k nee zou zegge, want ik doch sjuus[2] an etgeen ik me vrôu beloof had, en toe zee ze zoo hallef lachend:

- ‘Ja, ôuwe Jakob, je m o t mee, want anders zà'k tûis vertelle, datte me je gezien hebbe, maar dà' je nie' mee heb wille komme.’

Ik keek-ter wel wat zûinig an, omdat zoo'n ding van eeve vêiventwintig 'n man van in de feertig zoo fameljaar bêi ze voornaam noemde en der dan nog ôuwe dors[3] bêivoegge, maa' ze nam zonder vrage m'n arrem, - der broer lachte der om en ze zee, terwêil ze me zoo schallek imme ooge keek:

- ‘Nôu hè'k-ie vas, en 'k laa' je nie' los, voor je in de hûiskamer, waar ie de boel zoo dikkels an et lache gemaak heb, stilletjes op 'n stoel zit.’

'k Begreep gôu, dat er geen teugespartele meer hellepe kon, en op de keper beschôut was et ook zoo errig niet, dà'k voor 'n avend eris van hûis bleef: as ik me vrou vertelde, waa' 'k gewees was, kon ze ommes niks zegge? En zoo wandelde-n-ik met 'n dame amme arrem naar et hûis van de ôuwe Beerman, die toe in de Molestraat woonde.

- ‘Ken u die juffrôu, die me zoo eve verbêi gekomme zêin en die u zoo strak ankeek?’ vroeg Merie onderweg.

Ik keek ommes, en - hoe toevallig - de juffrôu keek ook ommes: 't was de juffrôu, die beneeje-n-ons woonde. Ik groette, emme gonge verder.

Me hadden-'n echt genoegelukke avend: ôuwers, die blêi zèine, dà' se der kindere onverwachs terugziene, 'n goeie hûisvrind as ik, die wel van 'n pretje hôudt en wêin in overvloed - kà' je meer verlange om in 'n oogeblik ûichelate van vroolukheid te weeze? 't Was dan ook al 'n goeie poos over hallevellef voor ik afschêid nam; en êigeluk gezêid, dronke wâ'-z-ik niet, maa' 'k had toch 'n goeie brom an.

Toe 'k echter me kamerdeur opegedaan en eeve binnegekeke had, verschrok ik zoo geweldig, dà' 'k a'-z-'n paal bleef staan en ik was in eens nuchtere. Verbeel je, daa' zat me vrôu met roodgehûilde ooge voo' de tafel, en allemaal brieve lagge der over heen gestrooid.

- ‘Betje! wat scheelt-er an?’ riep ik en vloog na der toe.

Ik komme volstrek nie' begrêipe, watter an et hantje gewees was; voor 'n uur of wat hà'k niks an der kanne[4] merreke, en nôu zá' se dêir, as ofter et grooste ongeluk van de weereld overkomme was. En dan die brieve-n-op tafel? In de gôuwigheid zag ik, dà' me schrêiftafel opestong -

(1) M o s , moest.
(2) S j u u s , juist.
(3) D o r s , durfde.
(4) K a n n e , kunnen.

ik hattem nog geslote voor ik weggong: dat wis ik sekuur en nôu lagge de brieve-n-op tafel....

- 'Betje!' zee ik noggeris, toe ze geen antwoord gaf, 'wat is ter gebeurd? Wat hebbie?'

Maar in plaas vamme ies te zegge, begon ze nog harder te hûile, ze zakte ongemerrek van der stoel en a'-z-ik ter niet opgevange had, zôu ze metter hoof teuge de punt van de tafel angekomme zêin.

Ze was van der zelleve gevalle.

Dadeluk riep ik de mêid en toe' me der same bêigehollepe hadde, brachte me ze te bed. De dokter wier[1] gehaald, maa' die zee, dà'k me maa' nie' ongerus mos make, dattet wel gôu over zôu gaan, dattet de zeeneme[2] maa' ware en zukke[3] praatjes meer. Ie had êigeluk niks op te schrêive, zee die, maar ie zôu der toch wà'-geve om der 'n wêinichie te kalmeere.

Ze hatter drankie ingenome en sliep gerus; maar ik voor mêin, ik voelde niks geen lus om na dat onverwachte voorval na bed te gaan, en ik zee teuge me zelleve:

'Ik zà' maar eris wake; misschien overkomt er der van nach nog wat.'

As je zoo alleenig an et bed van-n'n slapend mens zit, dan begi' je[4] overal an te denke, en wat mêin angaat, ik doch onophôudeluk an die brieve-n-op tafel - je zal zeggen, hoe kommie der toe - en êindeluk toen-ik zag, dà' me vrôu toch geen hullep meer noodig had, gong ik na de hûisoukamer en keek daar is rond.

Ja wel! Ik had bêi et binnekomme wel goed gezien: me schrêiftafel stong ope en ik merrekte, damme[5] vrôu der sleutelbos der an hong. Nòu mot je weete, dà'k de gewoonte heb, al me brieve zûinig te beware en voor ieder jaar hè'k 'n apart portefulletje. Dêir legge ze volleges de datums, en ellek hebbe ze-n-'n nommer, dan kanne ze van ze leve niet in de war rake.

Ik von[6] drie portefulletjes op tafel: ze ware van de drie laaste jare; en ik begon me brieve weer volleges der nommer der in te legge. Onderwêile doch ik-ter an, waarom me vrôu me schrêiftafel opegemaak had en waarom ze sjuus me brieve beetgenome had.

- 'Maar hà'-se dan je brieve nooit geleeze?' zà' je me vrage.

Ja, zie je, in et begin, na ons huweluk, hà'k dat welleris gedaan, maar der stonge meestal dinge-n-in, waar ze toch niks an had, en toe ben ik der langsamerhand mee ûichescheeje, en teegeswoordig vraag ze me der geen eens na, omdà'-se weet, dà'k ze toch wel alles vertelle zal, wat voor haar van belang is.

De brieve lagge der èindeluk in en ik keek noggis na, of-ter geen een mekeerde. En jawel! nommero 138 van et eerste jaar was ter ûit, en wà'k zoch of niet, de brief was niet te vinde. Ik snuffelde me andere portefulletjes deur, maa' dêir was tie ook niet in. Ik perbeerde om ùit vorige en vollegede brieve op te make, wattet voor een gewees was, maar ik was op et oogeblik veuls te suf om te denke en daarom lukte-n-et niet.

(1) W i e r , werd.
(2) Z e e n e m e , zenuwen.
(3) Z u k k e , zulke.
(4) B e g i ' j e , begin je.
(5) D a m m e , dat me, dat mijne.
(6) V o n , vond.

'k Zat zoo mè' me hand onder me hoof te denke, toen-ik in eens 'n bal pampier, die onder de linnekas lee, imme oog kreeg.

Ik streek et immekander gefrommelde blad weer goed, en - et w a s nomero 138: 'n brief van Merie Beerman.

- 'Maar Christenenziele, wat moet dat nôu beteekene?' zee ik, 'zôu der soms wat instaan, waarover me vrôu der êigen-'n harrenas antrek?'

Gut nee, der stong niks anders dan dit:

Beste Mijnheer Jakob!

Uw lieven brief in orde ontvangen. Het doet me genoegen, dat ge zoo spoedig aan mijn verzoek voldoet; maar ge weet er alles van, mondje dicht, anders mocht uw vrouw er iets van merken, en dat mag volstrekt niet gebeuren. Neem a.s. Zondag den tweeden trein; ik kom u alleen te Haarlem aan het station afhalen.

Hartelijk gegroet van

Uw

MARIE BEERMAN.
B l o e m e s t e i n bij H a a r l e m ,
6 Oct. 18...

Dêir wis ze ommes alles van en dat was nog pas 'n paar jaar geleeje. 't Was te zot om van te spreke, dà'-se dêirover kwaad zôu kanne zêin. As ik dan gong denke: - 'Waarom hêit ze dan je schrêiftafel met 'n verkeerde sleutel opegemaak, vertrôut ze je niet, en die geknoeide brief?' - kêik, dan speulde de gedachte naloopertje-n'-imme hoof en ik wier der gek van.

De vollegede morrege kon ik echter niks te weete komme. Ze zag-ter bleek ûit en der ooge stonge dof.

- 'Praat maa' nie' feul mè' me!' zee ze. 'Dà' kan ik nie'-ferdraage. Je hoef voor mêin nie' tûis te blêive.'

- 'Betje, kind, wat is-ter toch?' zuchte-n-ik. 'Bè'-je kwaad, omdà'k gisteravend zoo laat tûis gekomme ben?'

In plaas van antwoord te krêige, keerde ze der om en 'k geloof, dà'-se zachies in der êige zee: - 'Hûichelaar!'

't Viel me geweldig hard, want is et niet of-ter 'n mes in je hart gestoke wordt, as je vrôu, dêir je altoos veul van gehôuwe heb en dêir je altêid goed mee overweg heb gekanne[1], 'hûichelaar' teuge je zêit? Ik voor mêin, ik was heelemaal vamme streek; en toe me vrôu ôuwer gewoonte et ontbêit klaar had gezet, kon ik-ter geen mond an zette; et scheen me toe à-z-of ze me keel dichknepe.

Ze zee geen woord toe-n-ik niks en at; alleen keek ze me met zoo'n verwêitende blik an, net of ze zegge wôu:

- 'Nôu wil die doen à'-z-of tie meejelêie mè' me had, maar ik ken z'n kunste wel.'

As-ter me zoo-w-ies overkomp, zoo-w-ies onaangenaams, weet je, wat

(1) G e k a n n e , gekund.

gelukkig zelde gebeurt, dan mo'k altêid iemand hebbe om me nood an te klage, maar nôu kom me vrôu me nie' trooste, zoo-w-as anders.

Me eerste gedachte was na Beerman te gaan; dan mos ik de-n-ôuwe nie' hebbe; dat was wel 'n goeie vent, maa' toch niet om 'm zukke dingsighede tusse man en vrôu te vertelle. De jonge Beerman, de dokter, was 'n fêingevoelig mens, die niet alleen z'n studie van de ziektes van de mense gemaak had, maar ook van watter zoo-w-in der binnenste omgaat.

- 'Maar meheer Hagenaar,' riep-tie, zoodra 'k op z'n kamer was, 'wat zie je der bleek en ontdaan ûit. Hebbie ruusje[(1)] mè' je vrôu gehad?'

- ''t Scheelt er nie' feul van,' zee-j-ik en et hûile stomme[(2)] nader dan-et lache, 'maar da's me nog nooit overkomme!'

Ie liet me zitte, zee dà'k me nie'-j-op mos winde en zoo langsamerhand vertelde-n-ik watter voorgevalle was.

- 'En die brief?' vroeg-tie. 'Hebbie die soms bêi je gestoke en mag ik 'm is leze?'

Gelukkig had ik der an gedoch, daar ik meende, datter toch wel wat achter zôu steke.

Toe' die em geleze had, bleef-tie 'n poosje zitte denke en êindeluk zee die:

- 'Nee' me nie' kwaluk, maar-as ik ie hellepe wil, moe' 'k-ie ies vrage, dat je misschien onaangenaam zal weze!'

- 'Ga gerus je gang!'

- 'Is je vrôu niet 'n beetje sjeloers?'

- 'Sjeloers?' zee-j-ik, 'sjeloers? Ja, nou je-n-et me-n-op de man at vraag, ik geloof wel van ja. Nooit hè 'k der anders rede gegeve om sjeloers te weze!'

- 'Ik mot et vas weete!'

- 'Nôu *ja* dan!'

- 'Goed; en dan vin je-n-et zeker goed, da 'k dat zaakie voor je ûit de weereld hellep brenge?'

- 'O, goeie vrind, ik zôu je eeuwig dankbaar zêin!'

- 'Blêif maar wachte, tò 'k[(3)] terug kom. Hier hè'-je segare, en daar 'n krant, dan verveel je je niet! As je me weer ziet, is alles waarschêineluk in orde. Maar geef me je brief mee: misschien hè 'k die nog noodig.'

Ik dankten-'m voor z'n vrindelukhêid, en ik zee, ie mos maar amme vrôu zegge, dà 'k nog heel veul van der hiel, en nog 'n boel dinge meer, die-j-'n mens op zoo'n oogeblik in ze harsens komme.

O, wat hêit me dat uurtje lang geduurd en voor geen geld zôu-w-ik weer in zoo'n angs zitte-n-as-toe. Ik heb geen oog in ze krant gehad, en ze segare hè 'k late staan; want dêir doch-ik nie-j-an, 'k had heel andere dinge imme hoof.

Eindeluk en ten laaste kwam die anzette: hè, 't was of-ter 'n steen vamme hart viel, toe die zee:

- 'Ga maar gôu na hûis, je zel met ope arreme ontvange worde!'

- 'Hoe hebbie dat dan angelêid?' vroeg ik.

(1) Ruusje, ruzie.
(2) Stomme, stond me.
(3) Tò 'k, tot ik.

- 'Lûister! 'k Heb nè'-chedaan[1], a'-z-of ik-ter is 'n bezoek kwam brenge, en hiel me heel verwonderd, dà' se der zoo vervalle ûisag. En na veul prate en nog- is prate kwam der et hooge woord ûit: ze doch datter man der vergat, om an niemand anders te denke dan - ja raait eris, je zel nooit op et idee komme!'

'k Schrok, toe'-n-ik et hoorde!

- 'Watte? Denk me vrôu, dà 'k zoo me plichte as man zôu vergete? En met wie zeggie?'

- 'Mè' me zuster Marie!'

't Was presies, of ik 'n klap imme gezich kreeg, as ik hoorde, dat me vrôu zoo-w-ies kwaas vamme had kanne denke; maar ik hoorde gôu watter de oorzaak van gewees was.

- 'Ja,' zee Beerman, 'mè' me zuster Merie; ik mos lache, of ik wôu-w-of niet, toe' ze me dat zoo errenstig vertelde, en ik vroeg-ter, hoe ze d'ran kwam. En ze zee, dá' se je gisteravend gezien hadde mè' me zuster an je arrem en dat de mense gezêid moste hebbe, dat et schandalig was voor 'n man op leeftêid om met 'n jong mêisje op straat te loope, en der zoo - ik weet et niet - zoo-w-an te kêike.'

- 'En wat hè' je geantwoord?'

- 'Natuurluk de waarhêid, en ik heb-ter dûideluk an et verstand gebroch, dat onze ontmoeting geheel toefallig, en et van uw kant geheel onvrêiwillig was, datje gearremp liep. En toe 'n-ik-ter vroeg of-ter zoo veul in stak as 'n heer 'n jonge dame na hûis broch: "Ja dat was wel zoo," zee ze, "maa' die brief van vroeger, zie je, en anders zôu-die der niet zoo lief angekeke hebbe". Die brief, vroeg ik, welleke brief? en toe vertelde ze me, wà'k al wis. En mos je daarom je goeie man verdenke, zee ik, je man, die in doosangs zit, omdat-ie denk dat je n' m nie' meer liefheb? Laa'k-ie datteris vertelle, hoe dat zaakie in mekander zit, ik weetter ook van. - Voor 'n paar jaar schreef je man me ris, datje binne kort jarig was, maar dattie nie' wis wattie je geve zôu, en of ik 'm geen goeie raad kon geve. Ik sprak-ter mè' me zuster over en die raaide me-n-an, dattie je n'n heel winterkestuum zôu geve, en da'se-n-et wel voor 'm zôu make, om dà' se têid in overvloed had. Dat schreef ik 'm toe, en bêi de vollegede brief stuurde die geld en de maat voor de nieuwe kleere. 'n Poosje derna was de boel klaar en ie zôu alles zellef komme hale: d a t was nôu et verzoek vamme zuster, en voor die[2] kwam, schreef-tie nog 'n heele lieve brief an der, om der te bedanke voor der moeite. En dêirop schreef ze zellevers dat briefie; en ze zou-w'-m alleenig an et stasejon komme afhale, want i k mos 's morreges 'n paar zieke bezoeke....'

- 'O God ja!' zee ze n' in eens, 'nou begrêip ik et pas, en toen-is-tie 'n Zondachie weg gewees, zonder da 'k wis waarheen; en op me verjaardag kreeg ik zoo'n prachtig stel kleere.'

- 'En ze begon bitter te weene,' gong Beerman verder, 'en ze zee datter man et er nooit vergeve zôu, dà' se-n-'m zoo verdach had. Maa'k

(1) N è '-c h e d a a n , net gedaan.

(2) D i e , hij.

hep-ter getroos, en gezêid, dat alles wel schikke zôu, en met 'n hartige zoen de heele boel in orde zôu weze.'

Ik vloog eer dan 'k liep over straat, en toe 'k tûis kwam, lieve God, dêir hà' je bêi motte weze, ze vloog me-n-om m'n hals en bleef à-z-'n(1) klit amme lêif hange; ze zoende-n-en troetelde me van hè 'k jôu daar, en se was niet eer gerus, voor ik der herhaalde keere gezêid had, dà'k der vergiffenis schonk.

- 'Maar, lieve vrôu, hoe bê' je toch op-tat dwaas idee gekomme?' vroeg ik, toe ze n'n beetje bedaard was, maar terwêil ze nog altêid der arrem omme hals geslage hiel, emme nè' soo lief ankeek à'-z-ovveme(2) nog vrêier en vrêister ware.

Ja, de juffrôu van beneeje had ons gezien en die had gezêid, dattet schande was voor zuk 'n man as ik om mettie jonge juffrôu van Beerman op straat te loope. En as zoo'n lastertong dat an-'n vrôu vertelt, die-j'n beetje sjeloers is, dan hebbie dadeluk de poppe-n-an 't danse.

Deirop hà' se me vrôu ûichevraag of ik welleris brieve van Merie Beerman kreeg, en omdat Betje dat nie' wis, há' se der angeraaie de schrêiftafel ope te make en watter toe gebeurde kà' je wel nagaan.

Hadde ze alles nôu maar heelemaal geleze, dan wà'-z-et nog niks gewees, maa' ze keken-alleenig na de hanteekeninge; want, nie' waar, ûit Beerman z'n v o r i g e brieve hà' se alles ommes wel kanne begrêipe?

Nôu, die liet ik der toe leze, en de heele zaak was zoo klaar à'-z'n klontje.

Je ziet evenwel maar, wat er om 'n wissewasje 'n zanikkerêi in de weereld kan komme; en die weergaaise kwaa'sprekerêi!

Sedert die têid hè 'k van sjeloersigheid of zoo-w-ies geen las meer gehad.

Den Haag, 13 Nov. '76.
J.A. Mesker.

De dooie kat. ('s-Gravenhage - 'taal van het legerref'.)(3)

- 'Wel buvrôu, je mot me nie' kwaluk neme, maar ik mot je me nood is klage. Trûi is dood, me goeie, ôuwe Trûi. Van nach....'

- 'Mens, hôu je stil! je maak me kôud. 't Is ommers nie wares(4)?'

- 'Nôu, ik mog et lêie, me lieve mens. Der is geen lid vamme lêif,

(1) A-z-'n, als een.
(2) A' z-o v v e m e , alsof we.
(3) 'Het "Legerref" (Ledig erf) is de buurt in Den Haag, waar het fijnst beschaafde (!) gedeelte van de bevolking woont en waar derhalve de meest gekuischte (!) taal gehoord wordt. Waar die fijne taal door minder verfijnden vorm mocht kwetsen, vraag ik allerootmoedigst verschooning. Ik had mij nu eenmaal tot taak gesteld, een staaltje van het platst mogelijke Haagsch te leveren, en waar kon ik dat beter afluisteren, dan op het "Legerref?" Dit vooropgesteld, moest ook in de tweede plaats de teekening het origineel getrouw teruggeven. En dat dit zooveel mogelijk gedaan is, zal ieder Hagenaar, die ooit op het "Legerref" geweest is (en Z.M. is er zelfs wel geweest, bij gelegenheid van ik weet niet meer welk nationaal feest, dat de "Legerrefsklante" door "groemake" en "limmenasie" schitterend hadden helpen opluisteren) of met "Legerrefsklante" te doen gehad heeft, beamen.' (J.R.v.d.L.).
(4) W a r e s voor w a a r ; vergel. n i e t e s , w e l l e s . Is deze verlenging misschien ontstaan uit 'Niet is 't', 'Wel is 't'?. Verg. ja ik, neen het.

dat er an denk om je voor de gek te hôuwe. 't Is as ik je zeg, hoor! Me beste Trûi is dood; van nach, mot je wete.....'

- 'En dan zoo schierluk! Wat kan 'n mens der toch gôu ûit zêin. Gistere zag ik ze nog a'-z-'n brûinvis over de Klêine Groemart schiete. Toe mos ze na Van Zante; ik kwam net van Brûintje op de Mart; dêir had ik 'n paar bonte schorte voor me zus Ant gekoch; die dient in de Lorrestraat bêi een éénige dame; maar toe ik thûis kwam had ik een verrel te kort, en.....'

- 'Nôu! buvrôu, je weet, dat ze altêid zoo van die kwajonges van Schele Mie nagereje wier. As ik die ooit an der vel kom, dan zel ik ze vierendeele. Ik zel ze zonder komplemente me vêif geboje[(1)] in der sproeterige bakkes zette! Die zwêine! die rooie schevotspringers! dat kernalje! De gemeenighêid ziet der ooge ûit!'

- 'Ja mens, dat mag ie wel zegge! En me moeder zee het laast nog, zee ze. Maar apprepo, van Trûi, ik heb nooit gezien, dat ze der las van had. Gut! zullie kanne ze geen eens, geloof ik.....'

- 'Trûi nie' kenne, me goeie mensch? Nôu, dêir zoû je donder op zegge! En ik heb het stomme dier wel dûizendmaal ûit er knûiste gehaald. Wôu je me dêir wa' fan vertelle? Mens, hôu je stil, dêir weet ik alles van! Me man zee onderlaas[(2)] nog, dasse-n-'et goeje bees met 'n mes gegooid hadde, zee die, en heef Kees nie sellevers gezien, dasse ze in 'n zak wôuwe naaie, om ze te verzûipe, en hebbe ze ze van de winter geen noutedoppe an der poote gelêimp en op et êis gezet? Och! ze kanne et bees ommers geen oogeblik met rus late, die rakkers!....'

- 'Maar men gut, mens! wie meen je dan toch, dat je zeg, dat stomme dier! en dat arreme bees! Over wie heb ie et toch om de liefde van Jan Lammerse? Ik doch al bêi me êige: is ze gek, of wat mankeert ze?....'

- 'Wel, Trûi meen ik, me goeie ôuwe Trûi, die je zoo dikkels 'n borretje[(3)] melk gegeve heb. Vooral toe je nog bêi Van Rêiswêik op de blêik werrekte en toe je man over je vree[(4)], as je dan 's woendags avends as Mevrôu na de kemeedie was, met je kaveljee[(5)] bêi ons te fezite kwam en....'

- 'Gut mens! had je dat eerder gezêid. As ik nôu nie doch, dat je-n-et over je dochter had, dan ben ik geen mens! Is dat 'n mens 'n schrik op zen lêif jage! Ik doch, da'k deur de grond heenging!....'

- 'Nôu ja, jôu dochters hangen in et bos sloffen op. Nee, me goeie mens, dat goddank nog niet. De goeie God heef me man zaliger na zich genome, maa' me kindere zêine allemaal nog gezond, en ze hebbe door Gos goehêid der broodje. Me oûste, Mie, is goed an de man gekomme, al is et maar 'n asman. Je kan nie' meer wezen as gelukkig, zeg ik maar; as et wel is, mot een mens et love. En me zoons hebbe allebêi een goed daggelletje. Dat zee me zus Kee gistere nog, zee ze. 'n Mens ken ze geluk nie beperreke, zee ze, as je je gezonde lêif en leje hep, zee ze, en....'

- 'Maar, wat ik zegge wil, liege niet, buvrôu. Om op Trûi te komme, hoe is et bees an zen end gekomme?'

(1) V ê i f g e b o j e , vijf vingers (tien vingers = tien geboden).
(2) O n d e r l a a s , onlangs.
(3) B o r r e t j e , bordje.
(4) V r e e , vrijde.
(5) K a v e l j e e , *Fr.* cavalier.

- 'Dat weet ik êindeluk, om ie de waarhêid te zegge, zellevers niet. Van morrege lee die dood in de goot. Maar et is geen mens zen schuld as die afgelùizerse[1] snotneuze van schele Mie. As ik die ten minste ooit van ze leve an der lurreve kom, dan za' je ris wa' sien. Menslief! ik zou een ongeluk an der kenne begaan. Die gemeene loeders, die dieve, die vûilikke....

- 'Och, da' seg ie nôu wel, buvrôu, maar wa' sa' je der an doen? Vech nôu maar teuge de Bierkaai. Al ging ie nôu op je kop staan en spare je beene, dan hielp et ommers toch niks. Dêir kan de Koning niks an doen. Maar an de galleg komme ze, let maar op mêin woorde, buvrôu.'

- 'Nôu, voor mêin part, al zag ik ze der vandaag nog an! Ik zôu me g...t er nie' foor oplichte, om ze der af te hale, die schobbers, die.....'

Hier wiere de twee vrôutjes in der drukke riddenasie gestoord door 'n kleine gûitachtige jonge met blôuwe ooge en rood haar, die geen mens anders was as die 'afgelûizerse snotneus' van Schele Mie, want, zoo as et spreekwoord zêit: 'Spreek ie van de vent, hêi is bêi je of omtrent.'

- 'Goeie morrege, vrôu Hopsak,' zee die. 'Hoe maak et je poesie?'

- 'Wach, lammeling, laat ik de pook niet opneme; want ik sla je werempel de poote van je lêif, leelukke, vûile dierebeul!'

- 'Da's je vaar, die gehange hêit!'

- 'Je moer, die looie-pêipedief!'

- 'Zeg, teuge wie he' jêi et,' zee Schele Mie, die met 'n end hôut kwam anloope om de ondeugende rakker van 'n jonge na zen kop te gooie, maar die al der gramschap vergat, toe ze zag, dat ie met vrôu Hopsak an de stok was. 'As je weer wat weet,' zee ze, 'zeg et dan teuge mêin, maar niet teuge zoo'n schaap van 'n kind. Je mos je schame; maar een mens wordt nooit van een koes overreje, maar wel van een str...kar.'

- 'Wa' seg ie daar? Str...kar? Wa be' jêi anders, vûile slet?'

- 'Hoor dat wêif!' grinnikte de klêine rooie jonge. 'Hahaha!'

- 'Hôu jêi je moel!' schreeuwde vrôu Hopsak, 'bemoei jèi je met je snotjonges!'

- 'Voor jôu niet!'

- 'Kom, buvrôu, maak je nôu zoo driftig niet om zoo'n aap.'

- 'Wel mens, me bloed wordt kerremellek. 'n Mens zôu der wa' fan krêige, 't is de waarhêid.'

- 'Kreig der voor mêin part van wat je wil,' riep Schele Mie, 'jôu leelike, manke horlepoot!'

- 'Wat wôu jêi zegge, scheel merakel? Hè! ze kèik na de Klundert as de Willemstad in de brand staat! Je moch wille, dat je zoo'n horlepoot hadt. Die ke' je nog nie' krêige, mallanne!'

- 'Zeg, vroûtjes, wille jullie wel na hûis gaan, je arepele brande an,' broch 'n agent van peliesje in 't midde.

- 'Hoort zoo'n verdêide[2] stille diender. Maak je nôu maar zoo dik niet, dun is de mode!'

(1) A f g e l û i z e r s e , allerakeligste, allerellendigste, van l u i s ; vergel. afgeduiveld, afgebliksemd, enz.

(2) V e r d è i d e , v e r maled e i d e .

We zouden dit gesprek nog gemakkelijk een paar pagina's kunnen rekken; doch onze lezers zullen over dit weinige reeds ruimschoots voldaan zijn. Er blijkt al weder uit, dat het plebs altijd plebs blijft en dat de talrijke vereenigingen met het doel van verlichting en beschaving des volks, nog op geene schitterende resultaten kunnen wijzen.

J.R. Van der Lans.

Jan Pouwelse. (Hazerswoude.)

Twee bure[1] kwamme mekander teuge[2] op de weg en de eene zai teuge den andere: ‘Jonge, Piet! 'k heb ehoord dat Jan Pouwelse op het durp eweest is, eb jai em ezien?’

‘Ja,’ zai Jan; ‘'k heb em ezien en esproken ok. Jonge, wat is et[3] mit die kerel raar egaan! Maar toch goed, hm! 't Is nou en man in bonis en toch niks nie groos. Hai gaf me de hand toen 'k zai, wie 'k was, en vroeg hoe 'k et maakte.’

‘Ja, die Jan Pouwelse, daar die twee bure van sprakke[4], daar is 't al raar mee-egaan[5]. Zen vader was en arme, ziekelikke daggelder, die nie veul verdiene kon. Maar nou hat ie en oome[6], die der goed inzat, en die nam en mee. Die oome was boer en nog al lastig van hemeur. Nou wou Jan wel goed werke, maar hai was razend ondeugend ok. En as ie doch eens en streek uitebaald had en oome kwam der[7] agter, dan speulden[8] ie em educht op zen baaitje. Mogelik hat ie em nou of dan wel ongelukkig eslagen, as meuje er, as 't al te arg liep, niet is[9] tussebaië ekomme[10] was.

Dat duurde ondertusse niet heel lang; want op en keer, dat Jan weer arg ransel had ehad, liep ie weg en wier suldaat.

Toen pasten ie goed op en wier gou[11] kurperaal. Maar toen zen taid om was, was ie et toch zat; hai kwam na huis en wier boereknecht bai en wedevrouw[12]. Nou was die vrouw wel boerin, maar 't had niet om, want ze zat mooi in de schuld.

Maar Jan dogt: As ik de vrouw ken pakke, zek[13] et doen; dan ben ik alvast boer en dan zemme[14] al weer zien. Nou! hai kreeg et klaar ok, want et was en knappe kerel, die ok nog zoo wat suldate fesoen mee-ebrogt had en die duvekaters goed kon prate. En daarbai was ie heel zuinig. Hai zou Saterdag 's avens[15] nooit in de herreberg een slokkie ekogt hebben, zoo als zen kammeraads wel eens deejen[16].

(1) De *n* wordt als eindletter bijna nimmer uitgesproken.
(2) T e u g e , tegen.
(3) Et. De *e* heeft hier de klank tusschen *e* en *i*.
(4) S p r a k k e , spraken.
(5) E g a a n , gegaan. Wordt uitgesproken als één woord: m e e j e g a a n .
(6) O o m e , oom en m e u j e , tante.
(7) D e r , er.
(8) Hier wordt de *u* behouden.
(9) I s , eens.
(10) T u s s e b a i ë e k o m m e , tusschenbeiden gekomen.
(11) G o u , spoedig.
(12) W e d e v r o u w , weduwvrouw.
(13) Z e m m e , zullen we, voor: zal ik.
(14) Z e k , zal ik.
(15) 's A v e n s , 's avonds.
(16) D e e j e n , deden.

Zoo deedie as boer ok, en toen de taid en beetje begon meeteloopen, kreeg ie al gauw en beetje duiten in kas.

Nou huurden ie die weuning van en juffrou, die nie veul anders had. En toen nu zen huurtaid om was, ging hai na de juffrou om te vragen, of ie de weuning weer inhuren kon. Wel ja, Jan! zai ze, waarom niet. Ja, zai Jan, maar dan moet de juffrou nog al heel wat rippereere, want de boel wordt zoo slecht, dat ik geen goed zuivel meer make kan. Neen! zai ze, dat kan ik niet doen, want daar heb ik geen geld voor te missen. Welnu, zai Jan, verkoop mai de weuning dan, want je mot weten, dat net in dien taid die oome van em gesturve was en die had em heelemaal urfgenaam emaakt - want zen meuje was al lang dood. - Maar dat wou de juffrou niet doen, want, zai ze, dan mot ik van die pampiere koopen en dat 's main te evaarlik, of ik mot men geld an zoo'n heer op en kantoor geven en die gaan der zoo licht mee op de loop. Ja, zai Jan, dan weet ik er nog maar één ding op. Dan zel ik zelf rippereere, maar dan moet ik de weuning wat goedkooper huren en dan voor vaifentwintig jaar.

Nu, dat ging op, en Jan vertimmerde drieduzend zeuvenendertig gulden.

Maar toen nou de butter en kaas en vlais en spek zoo duur wier, ken je begraipe hoe raik of Jan wier, want hai betaalde maar altaid nog minder as de ouwe prais en dan had ie de zeuvenendertig duzend gulden, die die van zen oome eürfd had, uitezet[1]. Zoodoende hield ie ieder jaar een boel over en daar kocht ie maar pampiere voor. Hai was zoo bang niet voor die dinge as de juffrou, maar hai was toch niet eigewais ok. Hai had wel ehoord, dat ze allemaal niet sekuur waren en daarom vroeg ie altaid aan en man die 't wist, wat ie koopen mos[2].

Toen nou die 25 jaar mooi begonne intekorte, sturf de juffrou en toen kocht ie de weuning. En toen ging ie de boel nog - eris[3] goed opknappe. Hai maakte in huis alles wat makkelikker. Op zen wurf putten en langs et huis en regel[4] iepe en langs de kant wilge knotstove[5], en achter de weuning rooide ie de ouwe boogerd[6] uit en pootte een nieuwe met appele- en pereboome. Korse[7] woud-ie er niet in hebbe; die vreten de vinke maar op, zai-die. Naast et huis had ie[8] een tuin met arebaiën en alebessen en brambozen, en verder teelden ie er voor het huissouwe[9] sla, wortelen, erten en alderlai groenten in. Blommen was ie geen vrind van. Die geve niks, zai die, en in 't land groeie-n-ok blommen, die onze Lieve Heer net zoo mooi emaakt het, as die de heeren in der tuin hebben.

Dat was nou wel en beetje...hoe zek zeggen? pak em, maar hai was op de penning dertien, weetje.

Zoo komt et ok, dat Jan met al zen duiten zoomaar eenvoudig heen leefde. Ze atten[10] altaid, behalve Sundags, uit rooië schuttels. 't Eenige moois, dat op tafel kwam, was een zulvere vurk, daar at de baas mee, omdat ie die van zen oome eürfd had.

(1) Uitezet, uitgezet.
(2) Mos of most, moest.
(3) Nog-eris, nog eens.
(4) Regel, rij.
(5) Knotstoven, (*Hd.* Stubbe, stronk) knotwilgen.
(6) Boogerd, boomgaard.
(7) Korse, kersen.
(8) Had ie. Dat had ie wordt bijna uitgesproken als hattie.
(9) Huissouwe, huishouden, en huishouding is de keuken.
(10) Atten, aten.

Niet, dat ie daarom sikkeneurig was, maar ie had en hekel an al die groozighaid, die die van zen bure zag. Hai hield wel van fesoenlikke kleeren, maar wat al die tierelantaintjes kosten, zai die, geef ik liever an de arme. En dat deed ie ok.

Met zen knegs most ie nog al tobben. Nou, dat ebeurt teugenwoordig wel meer. An den een scheelde dut, an den ander dat. Zoo had ie er is een, dat was en rechte vreetzak. As die 's ochens[1] drie dikke stikken[2] met dikke butter en kaas ophad, dan stool ie op zolder nog en brok rookvlais en en snee rouw spek, en vrat dat ok nog op.

Al had Jan nou een goed hemeur, bai zukke dingen wierd ie toch wel is knorrig. Maar as ie Saterdags met zen tilburie en en goed paard na de stad ree, dan vergat ie al die dingsigheden weer, en as je dan is met em meeree[3] en je wou graag wat harder raien, dan mos je zen paard maar praizen. Dan zai die emenelik[4]: Ja, hai loopt goed op beenen, hé! En dan kon je er zeker op an, dat ie zen hoed op één oor zette en de zweep er op laî.

Voor enkelde jaren verloor ie zen vrouw en was dus weeuwenaar[5]. Maar zen snaartje[6] kwam bai em als huissouster, want die had er man vroeg verloren en daar was het dus een happie[7] voor. Maar voor Janne[8] was het nou juist geen happie; want ze was een beetje te haveluinig[9], en dan was ze heel verlegen[10]. Als er zoo is vreemde kwamme, dan vroeg ze an 't volk[11], waffere[12] mense dat ware. En as ze dan hoorde, dat die van wat grooter komof[13] waren, dan was ze teugen die heere zoo verbouwereerd[14], dat ze geen woord zegge kon.

Maar Jan dogt: 't Is toch main snaartje, ik zal der maar mee vort tobben.’

Dat benne nou de lotgevalle van Jan Pouwelse, daar die bure van sprakke. Ik heb em goed ekend, want hai is jare lang op Hazerzou men buurman eweest; maar nou is ie dood, want hai is in Jannewari van dut jaar esturve.

C. De Vos.

In den ‘schaivelingschen’ gondel. ('s-Gravenhage.)

De schipper, bekend als 'n echte praatvaâr - word eens niet babbelziek als je schipper op zoo'n gondel bent - kijkt rond met wie hij 'n praatje zal aanknoopen. Zijn oog vait allereerst op Jan, die den heelen dag met zijne vrouw Wim en zijne kinderen Gijs en Anna aan 't strand heeft doorgebracht.

(1) 's O c h e n s , 's morgens.
(2) S t i k k e n , boterhammen.
(3) M e e r e e , medereed.
(4) E m e n e l i k , gewoonlijk.
(5) W e e u w e n a a r , weduwnaar.
(6) S n a a r t j e , broeders vrouw.
(7) H a p p i e , voorrecht, ook buitenkansje.
(8) V o o r J a n n e , voor Jan.
(9) H a v e l u i n i g , smerig, haveloos.
(10) V e r l e g e n , blood.
(11) 't V o l k , de dienstboden.
(12) W a f f e r , wat voor, welke.
(13) K o m o f , komaf, afkomst.
(14) V e r b o u w e r e e r d , beteuterd.

''n Mauje dag gewàis vaur de klēnen, meneir.'

'Da glauf 'k,' luidt Jans repliek.

'In zàj gewàis[1]?'

'Nàj[2], daar doe 'k niet an.'

'Anders 'n lekkere dag dervàur. Ben je bang vàur 't verdrinke?'

'Nō, erg vàil fedutie heb ik niet op de zàj, der komme der wel is slecht van of.'

'Ja, daar heb je laast nog die Van Hoemele ēūt Utrech. Hēj kon zwemme as 'n rot. Je heb 'm zàiker wel gekend?'

'Ikke niet.'

'Nō, ikke wel, z'n grautvader was 'n partekeliere vrind van m'n ōdaume[3]. Wēj binne ēgelijk auk ēūt Utrech van ofkoms, mot je wàite. Mēn ōdaume voer partekelier en zēn grautvader auk. Maar wēj binne achterēūtgeraak en hēj vàurēūt. Z'n vader het er 't vare an gegàive en is kaupman geworre, en as 't je maar màilaup! Nō was tie jonge Van Hoemele schatrēk. Dikkels hier mài gevaren met me.' (Tot den knecht): 'Kais, roep is an de jager as dat ie wat oprēt[4], anders doenen we der weir 'n uur auver, net as van ochend.'

'Kais' voldoet met groot geschreeuw aan het ontvangen bevel.

'Nō, zau as ik zēj,' hervat de schipper tot den geduldig luisterenden Jan, die niet weet waar de verteller eigenlijk heen wil. (Kende hij onzen schipper beter, dan zou hij niet eens de mogelijkheid stellen dat de man ergens heen wil. Hij praat om te praten.) 'Nō, zau as ik zēj, hēj is dikkels hier mài gevare, dat ie daar zat, waar uwes nō zit en dat ik doch, daar zit jēj nō, rēk en wel, meneir, en ik staan hier in de stuurstoel zaulang as 'k làif en de gondel blēf vare. Want je ken maar niet wàite, zeg ik, as ze 'n spàur ginge legge. En ik bin bēj min ōdaume opgebroch, zieje, want m'n ouweleuj heb ik vroeg verlaure en toen nam hēj m'n an bàurd. Nō, die vertelde me wel van de Van Hoemelens, den dàize z'n grautvader en z'n vader. Toen was z'n grautvader al daud. Nō lēt[5] hēj auk in de zàj en wat het ie nō an z'n deūte?'

Jan moet eerlijk bekenne: 'Nài, niks.'

Wim zet 'n gelegenheidsgezicht, want ze begrijpt althans dit, dat er meer doode dan levende Van Hoemelens zijn en dat er een verdronken is met 't baden.

Bij de 'witte brug' wordt zooveel stuurmansbeleid en talent van den schipper gevorderd, dat hij zich alleen met 'Kais' en de 'scheūt' kan bemoeien.

'Die is auk lang van aassem,' zegt Jan zacht tot z'n ega. 'Vaur mēn part praatte die taigen 'n ander as mēn of tàige z'n ēge[6] allâin.'

Nadat men behouden onder de 'witte brug' is doorgekomen, zet zich onze schipper in postuur om het gesprek voort te zetten.

'Zie je, nō lēt ie in de diepte, zau as ik zēj. Wie niet hàure wil, mot voele; de knechs hebbe hard genoch geschràiwd, maar hēj kon goed zwemme

(1) In zàj gewais, in zee geweest.
(2) Naj, neen.
(3) Odaume, oudoom.
(4) Oprēt, oprijdt, sneller rijdt.
(5) Lēt, legt, ligt.
(6) Z'n ēge, zijn eigen, zich zelven.

en doch, as dat ie wel verder kon gaan. De straum hēt 't 'm gelap[1] met die Nàurdwestewind. - Afēn[2], ik zeg maar, liever làivend as schipper, as daud as 'n rēke piet. Ik heb hier m'n braudje[3] tot op m'n ōwendag, as 't God blief, en der gàin spàur komt.'

'Maar een spoor komt er zeker,' valt hierop met den meesten ernst een heer in, die al lang met guitige oogen den schipper heeft beluisterd.

''t Zel wat gàive, meneir.'

'Nu, je zult 't zien, en 't is gelukkig ook, dan doe je in vijf minuten af, waar jij met je gondel een uur over doet.'

'Maar da's gelaugen!' roept de verontwaardigde schipper uit, ''n uur, da's nog nauit gebeurd. - Hè, wat rēt die jager weir lammenadig[4]. Kàis, schràiw er is an de jager, dat ie wat anrēt. 't Is, dat die knolle dikkels zau leuj laupe; anders was ie der binnen 't half uurtje. De spaur!'

'Waarachtig de spoor! 't Wordt hoe langer hoe noodiger, ook voor den Scheveningschen handel.'

'Au ja! of er al weir 'n haup arme schippers der braudje omgaat, dat kan meneir natuurlik niet schàile, as hēj maar wat harder vortgaat. Den Schàivelingschen handel, die ken auk wel laupe verachtig. Nō, en dan ga je hard vort, wat heb je dan? Maar 't mot allemaal vliegen tàigenswaurdig, of 't is niet goed.'

Deze laatste frase doet menig ouder hoofd met een knikje bijval betuigen. Zelfs Wim vindt, dat die schipper geen ongelijk heeft. Zoo'n man z'n brood hangt er ook an.

'Maar, schipper,' gaat de plaaggeest voort, 'ik begrijp toch niet, hoe je zoo tegen den spoor wezen kan; wie weet wat voor mooi baantje je kreeg, als wisselwachter of conducteur. Wie weet, of men je geen stationchef te Scheveningen maakte, uit aanmerking van je vele diensten als schipper aan Scheveningen bewezen.'

't Laatste gedeelte van dezen zin werd reeds onverstaanbaar door het luide gebrom van den aangesprokene, die verklaarde: ''k Had wel liever, om je nek te bràike of in de kas te gaan as je àine keir àin wisseltje verkeird zet. Maar pas op, as tie in de eirste twintig jaar der nog is. Ze hebbe der al zau lang auver gepraat, dat uwes der auk niet meir mài rēje zel. Da's me traus[5].'

Zie zoo, denkt hij, die is raak.

Die mijnheer schijnt het zich echter niet erg aan te trekken en zit luid te lachen om schippers boosheid, wat dezen eindelijk doet uitroepen: 'Hàur is, meneir, je heb gàin kwajonge vàur! Daar heb ik te lang vàur an 't roer gestaan, om dàur jongelēūj ēūtgelache te worre.'

'Kom, kom, schippertje, 't is zoo kwaad niet gemeend. Steek maar eens 'n lekkere sigaar op, dan gaat de bui wel over.'

De aangeboden sigaar zag er inderdaad zoo verleidelijk uit, dat het gemoed van onzen schipper er niet tegen bestand was.

'Nō koman,' zei hij, 'late we 't dan maar vergàite.'

(1) G e l a p , gelapt, verraderlijk aangedaan.
(2) A f ē n , *Fr.* eufin.
(3) B r a u d j e , broodje, bestaan.
(4) L a m m e n a d i g , in hooge mate l a m , sukkelachtig.
(5) T r a u s , troost.

'Waarachtig, 't zou me nog spijten,' zegt de jonkman, hem vuur gevende, 'als de gondels opgedoekt werden, jullie bent veel te prettige lui om mee te praten.'

De schipper snoof den geur van den manilla op en vond dien zóó lekker, dat hij 't compliment maar op den koop toenam, waarna hij bij Wim informeerde: 'Wel juffrō, we zēne der zau. Ben je niet blēj, dat je 'r bin met de jonges[(1)]? Ze zitte zau soeserig te kēke.'

'Ja,' zegt Wim, 'ze binne moe van 't spàile en ravotte en slaperig van de wind en de luch. Kom, Gēs, zit 'n bàitje rechtop, je haurt je geleud niet meir.'

'Hè, 'k heb zaun slaap,' geeuwt Gijs. Anna heeft haar hoofd tegen moeders knie aangeleund en is half in den dut. Zie zoo, de gondel is aan. Van den stoot schrikt Anna wakker en weldra staat de familie aan wal.

L. Bouman Jzn.

Leidsche typen.

1. De mèid van de juffrouw, die een hair houdt[(2)].

A-je deris niks te doen eb, in je sliert[(3)] zôu 's marreges teugen een uur of tien deur de stad, dan vinje n'omtrent auveral een paar dienstmèide an 't klaije klôppe in an 't klespraatjes make. Maar ik zeg, je môt altèid vaur tiene kômme, want na tiene dan passe de dienders der wel ôp: dâ's te zegge, niet op de klespraatjes, der bemoeie ze der èige nie mai, maar op 't klaijeklôppe. 't Aldermaiste eb ie dat in de buurte, der de haire sturdente waune; want, zie je, de mèide binne teugeswaurdig niet veul, zegge ze, maar onder degaine, die *der* diene, eb ie, de goeie niet te na gesprauke, je slimste sauretje[(4)]. Je ken ze maistal gauw genôg kenne, want ze ziene der nôg al deris erg smoezelig[(5)] ùit, in der mus staat zau winderig op der haufd, ôf ze der mai môtte vliege. As-t-er nau zau ain mit der klaije der deur ùitkompt, dan staat ze n'airst eris in bietje[(6)] n'op de stoep te trammelante[(7)] in dan sjôkt ze de stoep òf om der naast[(8)] an te belle in an der buurvrèister te vrage: 'of ze deris effetjes kan hellepe ùitslaan.' In binne ze nau bèi mekaar, dan begint het, n'aur.

- 'Ik zien, dat et borretje[(9)] bèi jullie nog hangt, mèid,' zèit de n'ain, 'ebbe jullie nog gain nièuwe?'

- 'Och nai, mins! Der kompt er gain ain opdage. Je zelt het zien! In vaur mèin part, ik mag het lèie, der[(10)], dat ze der mai blèift zitte, dat serpent!'

- 'Zau, nau, maar dat zou vaur jou toch auk niet verdailig waize, n'aur.'

(1) J o n g e s , jongens, in 't algemeen voor kinderen.
(2) Die studentenkamers verhuurt.
(3) S l i e r t , slentert.
(4) S a u r e t j e , soortje.
(5) S m o e z e l i g , smodderig, vuil, morsig.
(6) I n b i e t j e , een poosje.
(7) T r a m m e l a n t e , sammelen, treuzelen.
(8) D e r n a a s t , bij de buren.
(9) B o r r e t j e . Het bekende: cubicula locanda.
(10) D e r , ziedaar.

- 'Benau[1], wat kan 't mèin schaile. Ik gaan der toch vandaan. Ze zèit ommers, dat 't mè'n schuld is. Maar ze het et an gain mins anders te wèite as an der èige sikkeneurighèid[2]. Wat ik ie zeg, n'aur! As ze der kamers an sturdente wil verhure, dan môt ze wat kenne vaile, is 't waar of niet?'

- 'Nou, kompt er om, n'aur. 't Binne hairtjes! Maar as ze zaun dooie diender wou ebbe, dan had ze den onze môtte krèige.'

- 'Ebbe jullie zau'n stille?'

- 'Au mins, zwèig ter van. 't Is een groene[3], maar ik et nog gain God of goed mins op z'n kamers gezien. In hèi raikent alles zau ùit! Op de penning dertien, n'aur! Ik gelauf dat het 'n ôfgeduvelse kale spoelinghond[4] is.'

- 'Dan zel die auk niet te veul ôfschùive vor jou.'

- 'Ofschùive? Dat ken je dinke. Nai mins, je môt eris haure, wat ie men n'al gebakke hèit[5]. Je môt waite, as den ander teugen twaalf ure ôf sau na 't kullesie[6] gong, dan ik na bauve om ôf te naime. In ik hoet et vor jou onder gain stoele n'of banke te staike, as-t-er dan nog wat op z'n kôffiepôt was, dan schonk ik m'n eige een lekker koppie in, mit veul sùiker. D'r het nauit 'n haan na gekraaid. Nou, zau as 'n mins gewaun is, zau doet ie. Ik lai het mit den deuze net ainder[7] an. Maar ik had al gauw in de gate, dat z'n kôffie veul slapper was. Efèin, denk ik, een laipeltje sùiker mair der in. Maar mins, der het me die kale rot het zaiker in de doppe[8] gekraige, in het ain of ander deur z'n sùiker geroerd, want gistere kom ik benaije[9] in der ben ik me toch zau doosbenauwd gewôrre, och mins, het zwait brak me n'an alle kanten ûit.'

- 'Bel, eb ik aùit van me laive! Zau'n gemaine......Mèid, der begint de klok te speule, gaif op je kerpet!'

- 'Maak je 't niet wat bont, Brammetje?' vroeg ik den ouden Leidenaar, die mij dit stukje in de pen had gegeven.

- 'Menair,' was zijn antwoord, 'ik zel je deris wat zegge. Dat ze n'allemaal zau binne, der zel ik gain aid op doen, maar *dat* ze der binne, gelauf me.'

2. De fambrieker.

D'r binne[10] in Lèi-je[11] zau'n paar staige in[12] grachte, der nou zauwat niks anders as fambriekers waune. Nou mô-je[13] niet dinke, n'aur[14], omdà 'k dà sau zeg, as dà 'k laag op en arm mins nairziet, dat lèikent der niks

(1) B e n a u , welnu.
(2) S i k k e n e u r i g h e i d , ongemakkelijkheid (*Fr.* chicane).
(3) G r o e n e , groen, jong student.
(4) S p o e l i n g h o n d . De mooiste eernaam, dien de Leidenaar voor den student heeft uitgevonden.
(5) W a t i e m e n'a l g e b a k k e h è i t , welke poets hij mij gebakken heeft.
(6) K u l l e s i c , collegie.
(7) N e t a i n d e r , e v e n e e n s .
(8) D o p p e , oogen.
(9) B e n a i j e , beneden.
(10) B i n n e , bennen, zijn.
(11) De plat-Leidsche *ei* is moeilijk af te beelden en luidt volstrekt niet als *ai.* De *è* zeer scherp uitgesproken en door eene *i* gevolgd, komt er 't naaste bij.
(12) I n , en.
(13) M ô -j e , moet-je.
(14) A u r , hoor. Een zeer geliefkoosd stopwoord van den plat-Leidenaar.

na. Maar zie-je, alle minse, die op de fambriek werke, binne niet ainder[(1)]. D'r binne der mair as genôg onder, sau knap in sau fersoendelik as ie maar durft te dinke. Maar die main ik nou niet as ik van fambriekers praat. As ie en echte fambrieker wil zien, dà mô-je 's Zundagsavens bùiten[(2)] de Zèlle-paurt[(3)] gaan, dan zè-je[(4)] der wel zaun stik of wat as en blèi in 't gras zien legge. 'n Haile tèid gelaije, toe der nog kemieze n'an de paurt zatte, van waiges[(5)] de belasting op de jannaiver, wait je, toe wazze der hail wat mair. En herrie bùite de paurt man, van kompt er om. Dan gonge ze n'om jannaiver in en herreberg bùite de paurt, in dan laije[(6)] ze dat an de Rèin-kant ùit te zùipe. Dat schailde 'n slok op 'n borrel, dà kè-je begrèipe. Nou is de jannaiver in de stad net sau goeiekaup as bùite, in nou zie-je der auk zau'n zaui[(7)] nie mair. Maar der binne der altèid nog zadder[(8)] die het niet late kenne, in das je pùikie, n'aur!

'Ze binne zau nakent as en rot in zau arrem as de miere, in toch lappe ze 's Zundagsavens der verdienste van de haile waik deur der kail. Nou hoef ie niet te vrage wat er vaur het hùisouwe auverschiet. As te vrouw mit der zes bloeie van kindere en vèiftig in d'r hande krèigt, dan is het al welletjes, in daar môt ze der èige zich zellevers dan de haile waik van bedrùipe[(9)]. In al waune ze n'in en pauretje[(10)] in en hùisie van twaalf stùivers, dat môt er toch auk nôg van ôf[(11)]. In de fonkst[(12)] binne ze niet. Binne de kindere nou mans genôg, dan môtte ze n'auk maar na de fambriek. In binne ze te jong, dan môtte ze de hort[(13)] op, om der hand op te houwe. Want om ze na school te sture, der heit de fambrieker en pùist an. Nou is et wel waar, as-t-ie dat dai, dan kon die van de jakkenie[(14)] trekke; maar wat gaift ie om zau'n paar hùize-de-pùisies[(15)] alle waik. Ze laupe n'op de straat mair op, in binne ze mans genôg, dan gane ze mai na de fambriek. In dan wôrre ze n'auk fambriekers, in doene ze net as de rest. 'n Haile waik sjouwe, 's avens op ter straui krùipe in 's Zundags zùipe, tot ze gain braud mair kenne zegge. In dat gaat maar zau deur, de n'aine waik vaur in de n'andere na, net zau lang tot de fambrieker nie mair opkomt van z'n straui, in dan wordt ie van den arme op en burrie na 't hairepauretje[(16)] gebrôch.'

(1) Ainder, eender, eenerlei.
(2) 't Is met de Leidsche *ui* al even als met de *ei*. Men heeft dien klank (zie b.v. Beets en Kneppelhout) meermalen zeer ten onrechte met *oi* afgebeeld. 't Is eene onvolkomen *ö* door een *i* gevolgd. De *u* van 't Fransche un komt er dicht bij.
(3) Zèlle-paurt, Zijlpoort.
(4) Zè-je, zal je.
(5) Van waiges, wegens.
(6) Laije, lagen.
(7) Zaui, zoo, hoop.
(8) Zadder, zat, volop.
(9) Bedrùipe, er zich van bedruipen, er mee rondkomen.
(10) Pauretje, poortje.
(11) De *o* klinkt in 't Leidsch altijd als de onvolkomen *oe*.
(12) Fonkst, ziekenfonds.
(13) De hort op, de straat op, ook in 't plat Leidsch 'de wèi in,' dit laatste meestal met de bijvoeging: 'bèi de n'andere baiste.'
(14) Jakkenie, diakonie.
(15) Hùize-de-pùisies, huiszitten-huisjes = brooden, die door de diakonie aan het huiszittenhuis worden uitgegeven.
(16) Hairepauretje. Bij de Heerenpoort is de armenbegraafplaats.

3. Maister koekebak.

As ie deris auit van je laive in Lèije komt op de n'Auranjegrach[(1)] ôf zau ievers[(2)] in die kontrèije, dan hè je kanst om der een klein kittig kèreltje te zien laupe, mit en ouwe blauwe kùitedekker[(3)] an in een graute witte das om z'n hals in een hauge hoed op, in as ie dan an den ain of den ander vraagt wie ôf dat is, dan zelle ze teuge je zegge: ‘Bel man, kè jij al-aivel maister koekebak niet?’ Dan zè je meschien bèi je èige zich zellevers dinke: Nou bin ik nog gain zier[(4)] wèizer, maar van waigens as dat de man zau bekind is as de bonte hond, zelle ze dinke dâ' je der alles van wait. Maister koekebak, zie-je, dà's nou èigelijk gain maister in toch en maister. Vor twai blanke[(5)] n'in de waik lairt ie de kindere laize in vor vèif graut[(6)] lairt ie der schrèive n'auk, aldat[(7)] ie gain schaul hèit; maar hèi komt bèi z'n minse an hùis in dan hèit ie nog wel zau het ain in ander mair an de hand van brieve of rekiste schrèive of zukke dingsighaiden mair, der die en paar cinte n'an verdient. Oo[(8)] of ie nou èigelijk an die naam van koekebak gekomme n'is, dà wait ik zellevers niet zau nitjes. Ze zegge welderis, dat ie zijn maal doet mit dùisies[(9)], want zie je, 'ai is en waiwenaar in en hùisouster hèit ie niet. Da's te durabel. Ai is anders zau gek niet as dat z'n mus wel staat, aur. Ai gaat ook wel deris op de n'oefening, in dan kan die prate as Bruggeman n'aur. Zieketrauste doet ie auk. Der zel ik ie deris wat van vertelle. Ai komt eris in de Schans[(10)], bèi en vrômmis[(11)] van zeuventig jaar, die op der end lèit[(12)]. ‘Zeg eris, Mie,’ zèit ie, ‘hè je wel deris van den Haire Jezus gehaurd?’ ‘Ikke niet,’ zeit ze, ‘ik èt die man nauit haure noeme. Is et en armvaâr[(13)] of sau wat?’ Toe wier die kriegel[(14)] op zèin manier in toe begon die der ùit te luchte[(15)] van wat bè-je me. ‘Me-lieve mins,’ zèit ze toe, ‘maak maar saun lewaai niet. Me zuster gunter,’ zèit ze, ‘die is nog een jaar ouwer in die hèt nog nauit van z'n laive gain groene kaas[(16)] gezien. Da's nôg wat anders,’ zèit ze.

‘Nou vraag ik ie deris.’

Op 'n andere kair was teris 'n kùiper op de Lange grach, die wou van vraumigèid nie mair werke in die zat den hailen dag maar te lammetaire[(17)] onder den schaurstain in ai verdiende gain cint. Wat of ze zeeje[(18)] of niet zeeje, ze konne n'em maar niet an z'n werk krèige n'aur. Toe riepe ze der maister koekebak bêi. Die auk al gepraat van veul in vèif[(19)], maar et hielp em niks. Toe is maister koekebak op et dak

(1) Auranje-grach, Oranjegracht.
(2) Ievers, ergens.
(3) Kùitedekker, lange jas van blauw laken.
(4) Gain zier. Uitdrukking voor het geringste.
(5) Twai blanke, anderhalve stuiver.
(6) Vèif graut, twaalf en een halve cent.
(7) Aldat, ofschoon.
(8) Oo, hoe.
(9) Dùisies, pannekoekjes, die voor een cent (een duit) verkocht werden.
(10) De Schans, eene buurt op de Langegracht.
(11) Vrômmis, vrouwmensch.
(12) Op der end leit, die den dood nabij is.
(13) Armvaâr, diaken.
(14) Kriegel, kregel, boos.
(15) Uit te luchte, iemand uitluchten = iemand bekijven.
(16) Groene kaas, schapenkaas.
(17) Lammetaire, lamenteeren.
(18) Ze zeeje, men zeide.
(19) Praten van ‘veul en vèif’, het van den eenen boeg op den anderen gooien.

geklomme in toe hèit ie geroepe: ‘Bram!’ ‘Ja, Haire,’ zèit de kùiper. ‘Bram, je môt werke,’

zèit maister koekebak. ‘Ja Haire, ik zel werke,’ zèit Bram, in toe is tie an z'n werk gegaan. Zaudat ik maar zegge wil, dat ie wel wat goes auver em hèit, dat èigeste kereltje. 'k Et em lest nog eris gehaurd op de n'oefening auver de tien plagen van Egypte in oo dat de keuning Pharao telkes z'n plank inhaalde[1]. Maar je hadt er bèi kenne hùile, man, zau dierbaar as 't was.

Niemand ergere zich aan den onbeschaafden toon van deze stukjes. ‘Ouwe Bram’, de Leidenaar, die ze mij dicteerde, heeft daar volstrekt geen schuld aan. Het plat-Leidsche dialect is in openbaren strijd met alles wat naar eenige beschaving zweemt.

W.F. Oostveen.

Uit het Leidsche volksleven.

- ‘Dèr ebbie zain[2] mit zen zwaleme[3]’, zegt Ka, die Ko, haar broer, ontmoet. ‘Bel[4] Kau, wagaje mit je bloeie van kindere na toe?’

- ‘Na de Sunterklaas[5] en vuireltje[6] spikkelaas[7] kaupe.’ (Tot een der kleinen naast hem:) ‘Ewaar[8], pikkie[9]? 't Wordt toch zoo'n lekkere zaiknest[10], Ka. Zen meuje[11] Bet is zot op em.’

- ‘Zeg jai meuje teuge dat vrommes[12]? Ze slaat en vent an[13], die zen[14] waif pas en hallef jaar onder de kluiete elaige hait!’

- ‘'t Is ommers je meuje geworre, toe ze Zak[15] getrouwd hait. In[16] Zak doch: mitte dauje[17] kajje toch niet huieze.’

- ‘Ik eb et allang gemorreke[18]; jai bint bai Zak zen waif in de kast, aur, in Zak ait cinte. De wurreme van Staive[19] magge der nie komme; die laat ie maar arremoei laije. Bet wou et wel bailegge, daarom ait ze verlaide savens en zakkie mit uirete[20] estuurd. Das vaur muirrege, zai ze. Maar Staive mos ter niks van ebbe, n'aur[21]; ik

(1) Z'n p l a n k i n h a l e n , zijn woord intrekken.
(2) Z a i n , hem.
(3) Z w a l e m e , zwaluwen, kinderen.
(4) B e l , wel.
(5) S u n t e r k l a a s . Op St.-Nicolaasavond worden te Leiden Kraampjes opgeslagen, waar de geringe man zich kan voorzien van gebak.
(6) V u i r e l t j e , vierel = vierendeel van een pond.
(7) S p i k k e l a a s , speculatie, soort van gebak.
(8) E w a a r , niet waar.
(9) P i k k i e . Een liefkozingsnaam.
(10) Z a i k n e s t , pissebed.
(11) M e u j e , moei.
(12) V r o m m e s , vrouwmensch, wijf (de *o* uitgesproken als in s t o m).
(13) Z e s l a a t e n v e n t a n , ze trouwt met een vent.
(14) D i e z e n , wiens.
(15) Z a k , Izak.
(16) I n , en.
(17) D a u j e , dooden.
(18) G e m o r r e k e , gemerkt.
(19) S t a i v e , Steven.
(20) U i r e t e , erwten.
(21) N'a u r , hoor; de *n* is hier overgangsletter.

zel niks in me knuieste van der naime, naur, zait ie; ze doet et om me te knauje[22], om me in me muirf[23] te vraive, as dak en stik[24] mot aite mit zonder butter.'

- Nou Ka, zau arg is et niet mit Staivetje. Ai[25] ait nog wel cinte vor en hallef loosie[26] of en stukkie[27] dansmaister[28].'

- 'Dat kraigt ie van de vraume[29]. Die gaive zadder[30] weg, azzie je

(22) K n a u j e , knooien, grieven.
(23) M u i r f , mnrw, merg, *Eng.* m a r r o w .
(24) S t i k , boterham.
(25) A i , hij.
(26) L o o s i e , een blikken keteltje, waarin men vóór 't opschenken een half l o o d koffie doct.
(27) S t i k k i e , stukje.
(28) D a n s m a i s t e r , nuchteren, pasgeboren kalf.
(29) V r a u m e , vromen.
(30) Z a d d e r , zat, in overvloed.

snuiet maar kan late hange[1]. Maar zen jas staat toch bai snotneus[2], in hai mot sondags op blokke[3] kuiere, al issie noch zaun snuiethanger.'

- 'Ewaileg[4]! 't Is Staive zen aige schuld. Ai ait Zak auk verlaide zau op zen vessie espauge[5] toe die[6] gebaije[7] hait. Toe hait ie 't verkuirreve[8].'

- 'Dat haitie auk; maar Zak hait et lekker motte opvraite[9].

(In de nabijheid wordt met sneeuwballen gegooid. Één van die treft een van de 'zwaleme' van Ko, die uitvalt:)

- 'Lamme kraai, doet et je franse vaar[10], aur! - Doet ie je zair, tappie?'

- 'Nau, ik ga weg, aur; ik ga deuze kant; ik ben mit raui om naigen ure tuis.'

Ka en Ko, de sprekende personen, zijn zuster en broer van Steven en Zak, - rauje[11] Zak genoemd - de personen van wie gesproken wordt.

Steven is vroom en heeft het hard. 't Gaat Zak beter, wat den nijd der familie wekt. Hij doet een 'oud roest', een handel in oude metalen, is een beetje vroom, heeft erg rood haar, is verdacht bij de politie, die reeds eenmaal de hand op hem gelegd heeft en is nu hertrouwd met dikke Bet, met wie hij reeds in geheime verstandhouding stond.

Kort voor zijn huwelijk heeft Zak zijn broers en zuster met de 'zwaleme' op een familiediner gevraagd, en daar was 't volgende gebeurd:

- 'Broer,' had Zak gezegd tot Steven, 'zouwe me niet es aive en goed waurd[12] spraike?'

- 'Wie zel et doen, jai of ik maar?'

- 'Bel, doe jai et maar, jò; ze zegge, dat jai et digst bai de Hair ben.'

- 'Nou, vrinden!'

'Haire, we zitte zau genoegelek bai mekander.

......Och, Haire wat en zaigen, as daddewe et vette der aarde wair mauge proeve, mit Je permissie. (Eenige volzinnen weggelaten.)

Wat zou et toch waize, Haire, azze we res zau mit ons haile boeltje[13] vaur de paurte der helle stonge? Want raip[14] binne we allegaar vaur de verduirrevenis[15]. (Zeer veel weggelaten wat over genade handelt.)

Der zainder altait, die 't mailaupt; der benne der auk, die et teugelaupt. Da's auk Je genade.

Gaif Hair, dadde we der niet na snakke om auk op de bank van de goddelauze te zitte.

(1) Azzie je snuiet maar kan late hange, als je je snuit (hoofd) maar kunt laten hangen, vroom kijken.
(2) Bai snotneus, in de bank van leening.
(3) Blokke, holle blokken, klompen.
(4) Ewaileg! wat weerlicht!
(5) Vessie espauge, vestje gespogen, leelijk uitgemaakt, op zijne plaats gezet.
(6) Die, hij (Steven).
(7) Gebaije, gebeden.
(8) Verkuirreve, verkorven.
(9) Opvraite, slikken (figuurlijk).
(10) Franse vaar. Deze uitdrukking dagteekent uit den Franschen tijd. Wien men dat toevoegt, verwijt men een natuurlijke zoon van een Franschman te zijn.
(11) Rauje, roode.
(12) En goed waurd, een ernstig woord, een gebed.
(13) Mit ons haile boeltje, zooals we hier zijn.
(14) Raip, rijp.
(15) Verduirrevenis, verderfenis = verderf.

(De nijd wordt vaardig over den bidder, en terwijl de jongens malkaar zitten te "juiedassen"[16], besluit hij:)

(16) J u i e d a s s e n , judassen = plagen.

Hair, zek zegge, net as de farrizain: ik dankie asdak nog nauit in de rauie keuke[1] gezaite heb, en asdak gain omgang hou mit dikke Bet? Nain, Hair, dat zek niet doen. Maar Hair, as en tollenaar mok van verre staan, want ik zou op blokke in Je hailegdom motte komme en dat doe'k auk niet.

Hair, Je wait alle dinge. Je wait auk alles van dat laud[2] van dat tuienhuiessie. Je wait auk wie der op dat grachie weunt, naast et kroechie, nommer zeuvenenzeuventig, raud[3]. Amen!

Eet smakelijk samen.'

Rauje Zak is toen zoo 'sakkerjuus'[4] nijdig geworden 'asterantoe'[5], maar heeft gezwegen, om die in 't gebed gementioneerde zaak van het lood niet te roeren. Na dien tijd leeft hij echter in onmin met 'zen anhang'[6].

C.H. Dee.

Hoe 'k men Margie kreeg. (Bodegraven en zwammerdam.)

A-je[7] van Boref[8] na Damme[9] mot, dan ken-je net loopen as je wil, want an baie kanten van den Rain[10] hai-je 'n weg; maar à-je main vrieg[11]: 'Welken weg loop-i 't liefst?' dan zai 'k: 'Ik voor main vin 't altaid 't arigste à-je de Lage Zai loopt, want dan hai-je 'n duivekatersch mooi[12] gezicht op 't water en op Damme.

Nou, à-je dan de Lage Zai loopt, dan hai-je, as-je 'n kwartiertjie geloopen heb, 'n weg, die rechtevoort[13] na de Borefsche Maie[14] loopt. Maar, gomme[15], 't is zoo'n end eer je daar bint! En je ziet niks as gras en knolstoven[16]. En wat 'n hus[17] stof 's zomers, o nog zoo[18]!'

Maar, wà'k aigelaik zegge wou, op dien weg hè 'k is 'n arig geval gehad.

'k Was bai Krain de Kraiger nog as boereknecht en op 'n Zondagavond, zeg 'k: 'Kom, ik loopt[19] is 'n endje-n-op. 'k Denkt dà'k is na Klaze[20] loopt in de Maie.' Nou, 'k loopt 't Maiepad op en 'k fluit zoo'n beetje voor de gezelligheid en daar hoor 'k me-n-in eens 'n geschreeuw: 'Auw! o Jesis, is dat schrikken!' en miteen vliegt me der een voorbai.

(1) R a u i e k e u k e , roode keuken, een der apartementen van het huis van arrest.
(2) L a u d , lood.
(3) R a u d , rood wijknommer. Daar woonde Zak toen.
(4) S a k k e r j u u s , basterdvloek.
(5) A s t e r a n t o e , als er aan toe, zoo erg als 't maar kan.
(6) Z e n a n h a n g , familie.
(7) A-j e , als je.
(8) B o r e f , Bodegraven.
(9) D a m m e , Zwammerdam.
(10) R a i n , Rijn. Spr. uit als in 't tusschenw. A i , doch eenigszins met den *ij*-klank. Te Zw. nadert de uitspraak de *ij* meer dan te Bod.
(11) M a i n v r i e g , mij vroeg(t).
(12) Zeer velen, maar niet de meerderheid, spreken de *oo* uit als *oa:* broad, moai.
(13) R e c h t e v o o r t , regelrecht; van daar: dadelijk, onmiddelijk, straks enz.
(14) D e B o r e f s c h e M a i e , de Bodegraafsche Meie, een volkrijke buurt met R.-C. kerk en openb. school.
(15) G o m m e , gommis, basterdvloek van Godmensch.
(16) K n o l s t o v e n , knotwilgen.
(17) H u s , boel.
(18) N o g z o o , versterkende uitdrukking. Vergel.: 'A l is hij n o g z o o goed.'
(19) In de rechte woordschikking van den oordeelenden vorm zegt men: ik loop*t*; in de omgekeerd-oordeelende en in de vragende: loop ik.
(20) K l a z e , Klaas. Een eigennaam met eene *e* te verlengen is algemeen.

‘Wat is-t-er?’ riep ik, ‘he, sta wat!’ Maar jawel, fluiten!
‘'t Laikent[21] wel 'n maisie,’ docht ik, ‘die mò 'k vangen,’ en ik er

(21) L a i k e n t , lijkt.

achterna, loop-i niet, zoo hai-je niet. Al gauw hà'k er bai der kladden, maar heerejé! wat zette ze toen een keel op.

‘Dat laikent onze naaister wel,’ docht ik, en 'k zai: ‘Wat! bin jai 't, Margie[1]?’

‘Ja,’ zait ze, ‘en wie bin jai?’

‘'k Bin Freek[2] van de Kraiger,’ zeg 'k. ‘Wat scheelt je toch maid?’

‘O, Freek!’ zait ze, en daar begint ze me te schraien, nog zoo!

‘Kom,’ zeg 'k, ‘je mot waizer wezen! Je laikt wel 'n kind! Mot je-n-een babbelaar[3] hebben, of mot 'k-i is kussen?’

‘Freek,’ riep ze, ‘hou in Gosnaam op; daar lait 'n kerel op den weg!’

‘Wel,’ zeg 'k, ‘dan is-t-i vast niet bij zen positieve of dronkend; la' me n-is gaan kaiken, wat er van is!’

Ze trilde-n-as 'n riet, maar ze gong toch meè en wullie an den zoek.

't Was net as 'k gedocht had: de kerel was dronkend; 'k nam 'm in zen kraag[4] en zai: ‘Koman, jai stofslikker, mot je niet na je huis?’

‘Och Freek, och Freek!’ kermde-d-i, ‘och God, hoe onnoozel.’

‘Freek?’ zeg 'k. ‘Nou, erg bin je niet, maar wie bin je? - Dà'k zulke kennissen heb, is meer as 'k weet!’

‘Sjonges, sjonges[5], Freek! Beste kerel! Och God, waar bin 'k toe gekommen!’

‘Klaas!’ riep 'k, ‘jai? Jai dronkend? Hoe is dat goskristelaik mogelaik! Jai, die je anders geen snars[6] in 't laif kost kraigen!’

't Was Klaze onze arrebaier.

‘Ja,’ zai Klaze, ‘'k denk dà'k gek wor! 'k Wou, dà'k door den grond zonk! Och God! och God!’

‘Is er zwarighaid bai-je an huis?’ vrieg Margie. ‘Is Laisie soms....’

‘Nee, Margie,’ riep-i, ‘maar 'k bin 'n dief!’

‘Jai?’ riepen we allebai. ‘Klaze, kerel! jai 'n dief, dat kan niet waar wezen!’ -

En toch was 't zoo. Klaze had 'n arig spulletje, waarop-t-i een koetjie[7] en 'n schaap kost houën; maar-i had 't niet vrai. In 't eerst kost-i de intrest best betalen en dee-d-i nog wat of[8] ok, maar-i kreeg zooveel kinders, en nou had Laisie plan zen zeven kinders nog 'n broertjie of 'n zussie te geven. Je begraipt, as 't zoo gaat, dan hai-je-n-al werk genocht om 't keelgat open te houen, en an intrest betalen is in de verste verte geen denken an.

Nou had-i 'n taidje gelejen 'n anmaning gehad om binnen 'n maand te betalen, of dat anders zen boeltje an de plank[9] zou gebracht worden. Je ken denken, hoe de kerel in de knoei zat. Hai was er kapot van. En nou had-i, om kort te gaan, Zaterdagsavonds, toe de boer 'm betaalde, gezaid, dat er 'n rot onder 't kammenet liep, en toe de boer op zen knieën lai om te kaiken, 'n briefie van zestig gulden uit de laai genomen. Van dezen

(1) M a r g i e , Marretje; verkleinwoord van Marie of Margaretha. Zelfs op 't bevolkingsregister leest men: Janniggie, Willempie enz.
(2) F r e e k , Freerk, Frederik.
(3) B a b b e l a a r , balletje (van suiker).
(4) De uitspraak der *aa* zweemt eenigszins naar die in de omstreken van Alkmaar. Ze heeft iets van de *è* in 't Fransche p è r e , maar slechts zeer weinig.
(5) S j o n g e s , jongens.
(6) G e e n s n a r s , niets.
(7) K o e t j i e , koetje. De verkl. uitg. j e is algemeen j i e : kwartjie, dubbeltjie.
(8) O f , af.
(9) A n de p l a n k , aan 't aanplakbord.

namiddag had-i zen intrest ofbetaald en was toe trek[1] na de kroeg gegaan om zen nare gedachten weg te spoelen.

Dat alles vertelde Klaze ons mit horten en stooten en we hadden zielsmeêlaie mit 'm, omdat we begrepen, wat er in 'm most om-egaan zain voor-i zóover gekommen was.

Maar om 'm nou goeien raad te geven, kaik, dat was 'n toer van geweld.

‘Kom,’ zai 'k aindelaik, ‘je mot naar huis.’

‘Och Freek,’ zai-d-i, ‘naar huis? 'k Kan men goeie Laisie nooit meer onder de oogen komen! En men arme kinders, och God, was 'k maar dood!’

‘Hoor is,’ zai Margie, ‘denk nou maar niet, dat 't zoo erg mit je-n-is, en dat gelammenteer geeft niks. Dood ga je toch niet voor je taid en 't is laf om bai elke klainighaid maar dood te willen gaan. En je mág niet eens dood, want je mot eerst je kwaad nog weêr goed maken.’

‘Stil, Margie,’ zai ik, ‘die sta, zie toe dat-i niet en valle!’

‘Juist,’ zai ze, ‘daar hoor 'k-i, zai doove Jaap! Denk maar niet, Klaze, dat we je verachten, neen, we hebben veel te veel meêlaie mit je, man! en mit Laisie en je kinders, maar je mot dadelaik mee na Kraine, hoor je! 't Is 'n beste kerel, maar an 'n dief het-i gloeiend 't land en 't beste is 'm alles te gaan vertellen, anders ga je in de kast zoo vast as 'n mopmus met zeven keelbanden.’

‘Wat weet ze goed raad,’ docht 'k bai me-n-aigen, ‘'t is perjén[2] 'n arige maid! Wat is ze nou anders as daar strakkies! Niks bleu[3] as 't er op ankomt! En as 't op 'n andere steê geweest was, hà'k er is lekker gepakt, dat geloof ik vast.’

‘Ja,’ zai 'k, ‘Margie het gelaik; je mot na den boer; maar we gaan mit je meê, hoor! Niewaar, Margie?’ en miteen kneep ik er zachies in der hand.

Maar ze smeet me hand trek terug en daar had ze gelaik in ok, dat mò'k aiges zeggen. Maar sjonges, à-je zoo'n raar gevoel kraigt, dat de groote lui, geloof ik, deklinasie[4] noemen, dan weet je niet recht wà je doet.

Klaze wou eerst niet meê, of we hoog of laag sprongen; maar Margie wist 'm zoo ferm te bepraten, dat-i op 't lest perjén meêgong.

Toen we op de werf gekomen waren, lieten we Klaze in 't boenhok[5] wachten en gongen wullie na binnen, ik mit looien schoenen, maar Margie kordaat weg.

‘Dat vrouwegoed is me toch 'n raadsel,’ dacht ik, ‘waarom is ze nóu niet bang?’

‘We vonden den boer in 't zomerhuis[6]. Margie vertelde de heele zaak, net zoo as 't was. Kraine vloekte en raasde; maar denk-i, dat-i 't tegen Margie kost volhouden? Fluiten! Voor elk woord van den boer had zai er tien, die op pooten stingen, hoor! Eerst wou-d-i Klaze niet zien en sprak-i van doodtrappen en ophangen; maar Margie hiel er end vast[7] en toe most-i Klaze wel binnen laten kommen.

(1) T r e k , direkt.
(2) P e r j é n , basterdvloek ter versterking.
(3) B l e u , bloode.
(4) D e k l i n a t i e . Hij meent: inclinatie.
(5) B o e n h o k . Overdekte stoep aan 't water.
(6) Z o m e r h u i s . Bij elke boerderij staat nog een zeer net gebouw met eene mooie voorkamer, waarin de boer 's zomers woont.
(7) H i e l e r e n d v a s t , hield haar eind vast, stond op haar stuk.

Goddeloos, wat was me dat 'n gezicht! Zoo oud wor 'k niet, dà'k dat vergeet! Klaze viel as 'n baksteen[(1)] op den vloer, Margie sprak as 'n avekaat en as 'n domenie, en Kraine wier zoo klain as 'n pasgeboren kind[(2)]. Kort en goed: Klaze kon na huis gaan en mocht de zestig gulden nog houen ok. ‘Maar as-t-i ooit 't hart had 'n poot op de werf te zetten,’ zai Kraine, ‘dan zoud-i 'm er mit den karhond[(3)] of laten jagen.’

Klaze wou 'n heele boel zeggen, maar-i kost niet. Ik brocht 'm na de Maie, maar-i zai onderweg geen boe of ba en ik had ok meer te denken as te praten. Toe 'k weerom kwam, hiel 'k al maar samenspraken mit Margie in men aigen. 'k Docht: ‘dat kort den taid!’ Maar er zat nog wat anders achter, jòh[(4)]! Dat hai-je al begrepen, hè?

Klaze werkt nou bai 'n boer in de Maie, maar-i het 't bitter arm mit zen Laisie en acht kinders. Kraine laat er nog al dikkels wat heen brengen, want hai is zoo kwaad niet meer op 'm as in 't eerst; dat gaat zoo.’

Toe Klaze weg was, dee 'k 't werk 'n taidje-n-alleen en toe kwam er 'n nieuwe knecht, want ik wier arrebaier in Klazes steê, omdà 'k gaan trouwen wou. Maar 't was niet gemakkelaik gegaan om van Margie 't jawoord te kraigen, en toe 'k bai vaders[(5)] en moeders mît de zaak voor den dag kwam, zaien ze, dat zoo 'n naaistertje me niet laikende, maar dà 'k men aigen zin most doen. Nou, dat hè 'k dan ok gedaan, en 'k hebt er, Goddank, geen berouw van. We hebben op 't moment al twee kinders, die er wezen maggen[(6)], dat kan 'k gerust zeggen. Ik heb 'n best leven en arremoei weten we nog niet, wat 't is. Hard werken, nou, dat motje-n-overal doen, maar à 'k thuis kom, vind ik 'n paradais, man, dà 's waar! En à 'k dan is 'n malle[(7)] bui heb, dan knaip 'k men Margie is in-d-er mollige wangetjies en zeg: ‘Mot je 'n babbelaar of 'n kus?’ En dan zait ze niks, maar kust me-d-er voor, dat 't zoo klapt, man!

Niemand as Margie en ik hebben ooit geweten, waarom Klaze bai Krain de Kraiger van daan eraakt is, en dà 'k 't nou an jou vertelt, dat komt, ja, zie je, dat komt.....omdat van de heele geschiedenis geen jota waar is, weet-je?

Franeker.

J. Knoppers W. Kzn.

De Fransche brik, die de pot verteerde.
(Eene gebeurtenis, voorgevallen in 1697.) (scheveningsche visscherstongval.)

‘Pieterneef, en[(8)] jy gistren die brik ook voor de wal ezien? Wel, kaerel, wat was y nae! op 't raeken of. Een scheveeling[(9)], jooi[(10)], dat y op de bank niet stootte!’

(1) B a k s t e e n . Gebakken steen, meer in 't bijzonder een vloersteen, een estrik.
(2) Z o o k l a i n a s 'n k i n d w o r d e n , bewogen worden, gaan schreien.
(3) K a r h o n d , karnhond.
(4) J ò h , j o n g e n .
(5) V a d e r s , m o e d e r s e n m e u i e s , mijn vader, mijne moeder, mijne moei.
(6) W e z e n m a g g e n , lett.: wezen kunnen, dus: ferm, gezond.
(7) M a l l e , dwaas, uitgelaten.
(8) E n , heb.
(9) S c h e v e e l i n g , geluk.
(10) J o o i , jongen.

'Neen, Baertout, ik eb er niks van ezien! 't is vreemd, om deuzen tyd een schip voor de wal; was et een slagschip[1]?'

'Wis en zeker een slagschip. Oor, Wout, ik eb er maar niet op begrepen: warje[2], as je zulke schepen voor de wal ziet.'

'Toen 't oorlog was, Evert, was dat niet vreemd.'

'Zeker niet vreemd, Kees; die Engelse kwammen ons toen maar om een denkje[3] plaegen.'

'Nouw, Symen, toen is er ook mennige schuit van ons enomen, en veul visschers ewwen van de schrik en alteraetie[4] er een miskwaem[5] van ehouwen.'

'Ben jy ook enomen eweest, Wout?'

'Of ik enomen eweest ben! Jae, wel driemael, en de eerste keer was ik pas an et Engelse schip ebragt, of die diengeunis-kinderen[6] adden myn goed al beschaerd[7].'

'Beschaerd! zeg maar estolen; diefagtiger natie is er niet, as die Engelse benne.'

'Maar Wout, kon je 't niet ontvlugten, toen ze je achternae zatten?'

'Ontvlugten? Oe ken jy 't nou ontvlugten, begryp nouw, as je onder zeil ben, en je bent onder zeil; of wat nog slimmer is, as je an de netten leg en je leg an de netten, en je ziet een schip, dan weet jy nog niet wafvoor een schip dat is, en eer je met mekaar dan een rezeluitie[8] enomen ebt is et schip al zoo nae, dat je 't mit moeite meer ontloopen ken. En as je 't dan treft, dat de wind klaks[9] ant leggen gaet, zoo as et met ons ebeurt is, dan is et glad fout; dan zette ze der sloepen uit, en je ben in de flank.'

'Die Engelse ewwe et altijd ons ebakken; je oort neut zoo niet van Russen, Denen, Zweden of Fransen, dat die schuiten van ons enomen ewwe.'

'Zeg dat niet, Teunis; ik heb mennig een reis ooren veraelen, dat de Fransen et ook bont maekte. Eb je nooit ëoort van die Franse brik, die al maar jagt op de schuiten maekte, maar weergaes de pot verteerde?'

'Neen, ouwe; wat is daer by ebeurt?'

'By ebeurt? weet je dat niet? Luistert dan, dan zel ik je zeggen wat er by ebeurt is. Je ken Leen-keuze wel, Leen-keus, die nouw nog Leenkeus is; die zyn Grootvaers Grootevaer was stierman op een schuit; et was zoo wat in et jaer zustienonderd-zeuven-en-negentig. Nouw mot je weten, dat de Fransen de vissers in die tijd onbesteld[10] kwammen plaegen; dan nammen ze al erijs een schuit, en dan al weer is, zoo tot veertien toe; jae, jooi, tot veertien toe, die dan op geld esteld wierden, waervoor

(1) S l a g s c h i p , oorlogschip.
(2) W a r j e , waar je, pas op.
(3) O m e e n d e n k j e , om een haverklap, alle oogenblikken.
(4) A l t e r a e t i e , schrik, ontsteltenis (*Fr.* altération).
(5) M i s k w a e m , synoniem van a l t e r a e t i e , (van mis komen).
(6) D i e n g e n n i s -k i n d e r e n , cenigszins overeenkomende, ofschoon over 't geheel niet zoo sterk, met d u i v e l s k i n d e r e n . D i e n g e u n e s is eene aanwijzing, waarin groote verachting ligt uitgedrukt (eene soort van vlock).
(7) B e s c h a e r e n , heimelijk wegnemen, iets zwakker van beteekenis dau s t e l e n .
(8) R e z e l u i t i e , besluit (*Fr.* résolution).
(9) K l a k s , plotseling.
(10) O n b e s t e l d , ongemakkelijk (oorspr. niet besteld, niet begeerd).

men ze dan kon los kryge. Die Fransen was et maar te doen om zoo veul te aelen as ze maar konnen, verstae je, Baerend!'

'Wel, dat ewwe ze altyd edaen; ik zeg, dat ewwe ze altyd edaen.'

'Nouw, zoo wier dan Leen-keus, zoo iette die stierman, mit zyn schuit ook enomen en op rantzoen esteld, maar die Fransman iew twie of meer mensen an boord evangen; misschien wel de alve schuite volk, en stierde de stierman met de schuit naer land om een somme geld te aelen, en as y die somme geld dan bragt, dan zou de schuit worden vry egeven. Oe groot die som was, daer is gien eugenschop meer van[1]; dat de som groot mot eweest ebbe, dat is zeker; want de Baes[2] van de stierman ad zoo veul geld niet, althans al de inweuners van Schevelingen gavven elk zoo veul, dat ze mit aelen en brengen et geld, dat de stierman noodig ad, by mekaer kregen. Von je dat niet mooi, Baerend?'

'Dat was opregte Ollandse trouw; ik zeg, dat was opregte Ollandse trouw.'

'Maar, mannen, motje weten, dat die somme gelds allerlei geld was, deur de wulle[3], dat et van allerlei mensen kwam; et waeren guldens, dortientjes, dertiendhalven, zeuvendalven, schellingen, zustalven en duweltjes, alles deur mekaer. Nouw om vorder te gaen, de stierman gaet weer mit dat geld nae 't Franse schip, en toen de stierman by de kapitein in de kijuit kwam, en kwam in de kajuit, en et geld uit zyn bozem[4] langde[5], en et op de taefel wouw uittellen, wat denkje? daer is ummers de vent mit dat geld niet te vreên; y wul zoo mennigerlij en zulk kloin geld niet ewwen; y jaegt de stierman de kijuit uit en stiert em weêr na 't land om groot-geld. Nou de man gaet weèr an zyn boort, en zeilt om din[6] tot y weer an wal komt. Je begrijpt, et strang[7] was vol mensen, en je ken naegaen, oe die ting[8] van de stierman een groote verslaegenheid baerde; dat ken je wel naegaen, jooi!'

'Op et ooren van jouw verael wordt myn bloed waeter; ik zeg, myn bloed wordt waeter.'

'Nouw, amper[9] ijt een ouwe zeeman de rezeluitie van de stierman ëoort, of y brult uit: 'Wel, mannen! mannen! zou ik me zoo laeten ringelooren? Wouw ik zoo laeg wezen? Dat in der eeuwigheid niet! Wouw ik dat gedoogen? Ik waeg er voor den diengeunen myn ouwe kop an! Toe, toe! Naer den Aeg, nae de Prins, om soldaeten mit snapaenen, en laeten we et schip overweldigen, dat die Franse bouwerkop[10] weet, wat grootgeld is!'

'Die ouwe man ad nog jeugdig Ollands bloed, ik zeg, y ad nog jeugdig Ollands bloed.'

'Nouw, Baerend, zoo ezijt, zoo edaen; ze gaen nae de Aeg, en krijgen daer groot-geld, en brenge mee en vijftig granediers en een boko[11] kruid en lood. Om kort te gaen, nouw was maar de groote zaek om dat boeltje

(1) Daer is gien eugenschop (heugenschap) meer van, dat is niet meer bekend.
(2) Baes, reeder.
(3) Deur de wulle, lett. door den wil, de niet te veranderen omstandigheid.
(4) Bozem, boezem, ruimte voor de borst.
(5) Langen, krijgen.
(6) Om din, naar land.
(7) Strang, strand.
(8) Ting, tijding.
(9) Amper, ter nauwernood.
(10) Bouwerkop, krachtige scheldnaam.
(11) Boko, groote hoeveelheid (*Fr.* beaucoup?).

an boord te krijgen, zonder dat de Fransman et bemerkte, want de brik lij nog binnen de snee[1] van 't land.'

'Oe ging et nou vorder toe, Ewet[2]?'

'Dat zel je ooren. Die granediers gingen zoo te ruifel[3] op anden en voeten kruipende an boord van de schuit, en toen ze in de schuit waeren, en ze waren in de schuit, stakken ze daedelyk in zee.'

'Wel, Ewet, wieren al die granediers niet zeeziek?'

'Zeeziek? Jae, de Fransman van de schrik. Nouw, jooi, drae was de schuit van de wal, en et schip naekende, gooyen ze de dregge op et boord van de Fransman en sjorren de schuit vast; die granediers bleven al maar onder inzitten. De stierman langt et geld en springt over, en komt met de kappetein in de kijuit en ging an 't tellen, en toen y an et tellen was en was an et tellen, telde y al maar verkeerd om tijd te winnen; verstae je, Baerend? Om de kappetein maar in de kijuit te ouwen, dat de granediers en de zeelui der gang konnen gaen.'

'Die stierman was poletyk[4]; ik zeg, die stierman was poletyk.'

'Een matroos van de schuit, Wullem Bal, zoo iete de man, sprong et eerst over en pakte me daer twie Franse beet en sloegse as talouten[5] teuge mekaer, en nam er ien van op en smakte dem op 't dek neer, dat y kwakte[6]. De andere matrozen, die nog an boord waeren, deejen iensklaps al de lukken open, waerop de soldaeten en de eele schuitevolk in iens oversprongen. Toen ginge alle man an de slag; daer ad je een geroezemoes[7] van de andere wurreld; daer vlogen de andgranaeten as knikkers over et dek, en elk pakte ze man en plokaerde[8] wat ze maer konnen. De kleine jonge, die de Schevelingers an boord adden, sprong ook over, vloog nae de kijuit en gaf de kappetein mit een bijl een ouw in de kop. Kortom, de Franse brik wierd, zoo asje begrijpen ken, al gaauw prys emaekt, en toen ze dem in der magt adden, en ze adden em in der magt, voeren ze mit et schip en de gevangenen de Maes op en wierden te Rotterdam overegeven.'

'Mooi zoo, mooi zoo; je zel et deur de bank zien, dat alle barbaerse bedrijven der eigen straffen.'

C. Gébel.

Eene ontmoeting aan het strand. (Noordwijk aan zee.)

Ik wandelde met mijn' vriend, die al de dorpelingen vroeger gekend had, al verder het dorp in; ten hunnen gevalle maakte hij van hunne dorpstaal gebruik, zoo als uit de volgende ontmoetingen blijkt.

(1) Binnen de snee, in 't gezicht.
(2) Ewet, Ewout.
(3) Te ruifel gaan, in de roffel gaan, als een roffel (schaaf, waarmee alleen het ruigste wordt weggenomen, die licht, dus betrekkelijk snel over het hout gaat) gaan, snel gaan. (Afroffelen = snel, slordig afwerken.)
(4) Poletyk, politiek, loos, bij de hand.
(5) Talouten, talhouten.
(6) Kwakte, klanknabootsend woord, op ééne lijn staande met ploffen.
(7) Geroezemoes, groote verwarring.
(8) Plokaeren, plukharen, handgemeen zijn.

‘Owel[1], Gorsie mijn[2]! wà ben je grooat eworde[3], Trijn! ik sou je zuiver iet ekeune hebbe, azzie je taaet[4] nie bij je hà. Je lijkt krek op je mem. Wulle w' eris wedde, datj'al avintuur heb[5]! Nouw, je houft ir gien bloos voor op ie kooanen te krijge: 't is gien zunde! Je vader in je moeder waaere regteveurt ooak iet wijzer.’

‘Kristene ziele! nouw zie-j-ik èèrst, wie 'k veur heb, Minèèr Jaaepkop, je mot it me niet[6] kwaaelik neme, maaer ik kon je eerst iet; je bent zooa blaaik eworde! En die bokkebaaerde staaene je nimmendal niet mooai. Je bint ummers iet kwaae-deegs[7]?’

‘Néèn, Trijn, op in béétje pijn in de regge nae, wul it[8] nog al mit me: tussebaaije ben ik wel wà dingsig in min ooft, maaer da'gaaet dan weer over. Zeg erais, hoe hait it je beb[9]? die mod[10] al mooai out worde!’

‘Hèère! hebbie daaer iet van eleze in de krant? Me grooatje is virléè week in de kuip evalle, die borendevol héèt waaeter was; in toe haait de zièl ir[11] zooa ebrand, dasser[12] an heen egaaen is; dat hait de méèster in de krant laaete zette. Nouw, dat hait me beb im zooa annetrokken, dattie de kooars ekregen hait, in nouw haittie 't gusteren al ofelaid[13]: zooa skierlik, dat 't gerecht er gien iens bij tijds bij hait kenne komme. Je zout iet looaven, hoe bedrouft of me snaaer[14] is, die mit Wullemen[15] etrouwd is.’

‘Zooa! Wullem ooak al in den houwelikken staaet! En haittie al wat klains[16]?’

‘Twie knechchies; 't dorde kint waz in maaisie: das dooad. Maaer, hooar-eraais, al ben je van ons vollik[17] iet, ik mach 't jouw wel zegge; je heb ons altijd wel magge lije, en je heb ons altijd in goet hart toe edroege[18]: azze we daaer nog an denke, dan skiet me gemoet fol. Maaer wat wou ik alëvel zegge? Jà! onze Wullim hait it slecht laaete legge: hij iz an de zuip egaaen en allis haittie virdisteleweert[19]. Ik kom ooak iet méèr over zin drempel; die starrikke drank, die weet wat! Kort naae de brulloft zagge m'it[20] al ankomme; 't waz of ir gien deurkommen an was. De gosganselikken dag de wegt op, of mit sin sundaaegse kammezooal lanterfante

(1) O w e l , wel. De *w* eenigszins als in 't Engelsch.
(2) G o r s i e m i j n , mijn God; basterdvloek.
(3) E w o r d e , geworden; de *g* in 't ge der part. pass. blijft regelmatig weg.
(4) T a a e t , m e m , b e b , b e s s i e , resp. vader, moeder, grootvader, grootmoeder.
(5) A v i n t u u r h e b b e n , aan 't vrijen zijn.
(6) N i e t , gewoonlijk zonder de ontkennende *n:* i e t ; hier echter gebruikt om den hiatus te vermijden.
(7) K w a a e d e e g s , onwel, ziek.
(8) W u l i t , wil het, gaat het.
(9) B e b , grootvader.
(10) M o d , moet.
(11) I r , haar, zich.
(12) D a s s e r , dat ze er.
(13) O f e l a i d , afgelegd.
(14) S n a a e r , schoonzuster.
(15) W u l l e m e n , dat. sing. van Wullem, Willem; de *n* dient om de gaping te vermijden.
(16) K l a i n s , kleins, ul. kinderen.
(17) V o l l i k , volk, familie.
(18) E d r o e g e , gedragen, evenals e s l o e g e voor geslagen.
(19) V e r d i s t e l e w e e r t , doorgebracht; verbasterd uit 't *Fr.* détrnire.
(20) M'i t , wij het.

naae de wörf[21], of mit zin gat in de hörrebörrig[22], of in 't klappuis. In wassie tuis, dan zou ie gien vin verroert hebbe om zin wijf te hellepe. Lai[23]! lai! daaer is gien vóórbeelt fan: altijd nelleboge[24] op de taaefel; 't was of zin narme lam waaere; ik looaf iet, dassooa lang asse-n-e-trouwd

(21) W ö r f , het plateau tusschen de huizen en het strand, waar meest altijd menschen bij goed weer staan te praten; ze hebben van daar ruim zicht over de zee. Bij slecht weer staan of zitten zij op vaste bauken, in een daartoe expresselijk gebouwde loods of keet, met smalle reten naar den zeekant, die met schuiven gesloten worden: dat noemt men het klaphuis. K l a p van klappen, babbelen.

(22) H ö r r e b ö r r e g , herberg.

(23) Lai, luî.

(24) N e l l e b o g e , n a r m e , n e m m e r s , prothesis van de *n:* ellebogen enz

benne, dattie zös nemmers waaeter veur onze Merij epet[1] hait. In dan, in lammertjespapkind[2], je leve[3] zooa niet! Kallifsnat[4] smiddags en suikelaaet savis, buite de zundag. Smousies[5] bij de koffie en kluitjes[6] bij de tée! Rooakflaais op zin vier ure stik[7], en allan[8] koukebak[9], póting[10], broedertjes[11]. - Zin wijf klaaegt huize hooag: 't arreme mens looapt op klompe[12], maaer denk-kie dà sinjeur holleblokken[13] an zin bienen ebbe wul? Wè jaae wel! zulleverde[14] gespen op zin skoe[15]! Kortevoort, hij laait in goddelooas leve; 't is of it in haiden is. Kwaae[16] slaaetie in kruis, azze wa gaaene gebruike, maaer leze[17] doetie zin leve niet. Hij iz ooak al van de branspait[18] of ezet, in bij de leste óverlooap[19] kon ie gien iens in stée[20] krijge. 't Is bedrouft, bedrouft! - Nouw, minneer Jaaepkop, ik mot gaaen boete[21], want de skuite maaeke klaaer: van middig trekke ze al neer[22]. Ik wul[23] je gindag[24] zegge: Gò segent je!'

Daar gaat net de klink[25]: 'Alleman mot op séè[26] komme, om de man op 't hout te hellepe[27].' - Laat ons spoedig naar het strand gaan: ik hoor de menschen reeds. 'Zet je panje[28] réè! Haaele! Haaele!'

'Ken je me nog, Klaaes?'

'Wel, bij min ond[29] zin zaaelighaid! Ik zou haaest zegge, dat je minneer Jaaepkop bent. Bij me ziel: hij is it. Dat zel ik Vaders[30] zegge; 'k wul im ir daelik konskop[31]

(1) E p e t , geput.
(2) L a m m e r t j e s p a p k i n d , verwend jongetje.
(3) L e v e , subst.; *Hd.* dein Lebtag.
(4) K a l l i f s n a t , soep.
(5) S m o u s i e s , balletjes.
(6) K l u i t j e s , kandijklontjes.
(7) V i e r u r e s t i k , vier-uurs-boterham.
(8) A l l a n , al aan, onophoudelijk.
(9) K o u k e b a k , pannekoek.
(10) P ó t i n g , (pudding) ketelkoek.
(11) B r o e d e r t j e s , poffertjes.
(12) K l o m p e , houten muilen.
(13) H o l l e b l o k k e n , klompen.
(14) Z u l l e v e r d e , zilveren.
(15) S k o e , schoenen.
(16) K w a a e , adv. kwalijk, te nauwer nood.
(17) L e z e , bidden.
(18) B r a n s p a i t . De *d* valt weg. 't Is een eer tot de brandspuit te behooren.
(19) O v e r l o o a p . Steurharingvangst op de Engelsche kust. Gevaarlijk, en dus neemt men de knapste kerels. Het vertrek der vaartuigen is een dorpsfeest.
(20) S t é e , plaats, dienst.
(21) B o e t e , netten boeten, d.i. herstellen.
(22) N e e r , van duin naar laag water.
(23) W u l , de *l* is stom.
(24) G i n d a g , goêndag.
(25) K l i n k , bekken van den omroeper.
(26) O p s é è , naar zee, aan 't strand.
(27) O p 't h o u t h e l l e p e . De visschersvaartuigen staan aan den duinkant en zijn dikwijls in het mulle zand gezakt, of door stuifzand bezet. Die vaartuigen worden op rollen naar zee gevoerd en moeten dus eerst gelicht worden, om er eene zoldering van planken en de rollen onder te brengen: ieder helpt daaraan gratis.
(28) P a n j e , stuk zeildoek, dat de schippers op den rug dragen, wanneer zij eene schuit op het hout helpen. Zet je panje reê! = maak je klaar!
(29) O n d , hond.
(30) V a d e r s , mijn vader, gelijk m o e d e r s voor mijne moeder.
(31) K o n s k o p , kondschap, tijding.

van geve; wà sel ie staen kijke. Kom jelui strakkies bij ons op het alfzössie[32], dan zelle me same een koppij deilen?'

'Jaae, Klaaes, ik sel komme, ik heb toch nog zadder tijd[33] over. Is dat Jan en zeun[34] iet, die daaer zin boezeroentje weer antrekt?'

'Né-en, das Dirk en jonge; die vaaert al voor alf man.'

'Hoenèèr[35] vaaere de skuiten of?'

'Dà sel wel mörrege worde. Gustere doch ik, dà we van daaeg te waaeter zouwen egaaen hebben; maaer 't waaeter is te laaeg, omdat er gien wind is. 't Is dooad gelemijn[36]; de zéè is zoo slecht az in spiegel; de garrint[37] speult in 't zwinnetje[38], in 't windtje zuijelikt al toe en an, en apperdan[39] klaaert de lucht ooak op.'

(32) A l f z ö s s i e , halfzesje, de koffie, die om halfzes gedronken wordt.
(33) Z a d d e r t i j d , of t i j d z a t t e r (d), volop tijd, tijd zat.
(34) J a n e n z e u n , (Janneu zenn?) Jans zoon.
(35) H o e n è è r , wanneer.
(36) D o o a d g e l e m i j n (?), bladstil.
(37) G a r r i n t , garnalen.
(38) Z w i n n e t j e , zeewater tusschen twee zandbanken.
(39) A p p e r d a n , langzamerhand.

'Hadie[1], Klaaes! 'k Wens sie in goeje teelt en fijtig gulde met en deel[2].'

'Wacht in amerijtje[3]! Dat hèèrschop mot ik min hozen[4] is laaete kijken; 't benne splinter naaegel nieuwe, die Sijme van Floor uit de kroft emaaekt hait. Eerst was ik bij Jaepe van Wullem Haine, maaer nouw ben ik bij Sijmes, je weet wel, die zooa bang was voor bramzijgertje[5]. - Kijkereis, minneer, die heb ik ekregen van me peetemeut, je weet wel: Aael en moeder[6]. - Maaer 'k gaae skafte; we hebbe van middag kouwelouw[7] uit de braaemand[8], ofskeun ik liever in snees tonge hà uit de binne-Lek[9]. In 't ginderaael, 'k hou meer van plaffis as fan ronfis[10]. Ik wù je groete.'

'Zooa Teune-baaes, jij ook nog op te biene? Heuch ie nog wel, dà we saeme knikkerde, in houpelde, in skietklooate[11], in takkelessie[12] speulde?'

'Wel, zouw-wik iet? 't Heucht me nog zooa réè as ten dag van gustere, dat Aaert van Frits de dekker en vlieger[13] te bait ging en net op 't komboffie van skeele Neel uit de boe[14] neerkwam. Sunt is er al wat ebeurt! Maaer we wulle het dekkelis maaer op de ketel laaeten, plag Kaaet Mossel te zegge. Hadie! toet flussies[15]. Je weet de wegt ummers wel? Je mot de andere wörf op, geune is feul te moeizaaem voor je.'

Wat is daar te doen? Luisteren wij.

'Nouw, ik wed om een blaaedje hailigmaaeker[16], dazze mit im[17] in de kraaem mot.'

'In ik wed om een voete vlais[18] van néèn. Sommenke mense benne zooa: ze denke, wà sij durreve, dàt doet in âr[19]. Om dat tie nouw mit de maid uit fastelavenden eweest is; wel hawaer, dà said niks, 't is ummers al lang an eweest met erlui.'

'Nouw, nouw, maaek maer gien kaskenades[20]. Je zoukt, gò straf me, altijd ruizie.'

'Ikke? van me leve niet. Wat zeg jij, Kees?'

'Juilie roupt altijd Keeze tot schaitsman. Nouw, zet jelui je skoenen nèèr, en we zellen opgooijen, scharp of plomp[21], wie of in mussie janever geeft, en zooa drink je lui 't of. Daer spoug jij ooak niet in, Piet: dat eb ik virléè jaer nog te Jarremuijen ezien; toe hà je in ooalik vrachchie achter de knooapen. Of prouf j'im nouw iet meer, nouw je te kofferdij vaert?'

'Jonges, maaekie réè! Haaes ie, rep ie, skeer ie! Daaer kompt den ouwen an.'

'Waer?'

(1) H a d i e , adieu.
(2) D e e l , aandeel in de opbrengst.
(3) A m e r i j t j e , oogenblik, tijd voor een Ave Maria.
(4) H o z e n , tot over de heupen reikende laarzen.
(5) B r a m z i j g e r t j e , gevaarlijke dampen, die uit zee opstijgen en voor de verbeelding der zeelui den vorm van duivels aannemen.
(6) A a e l e n m o e d e r , zie bl. 259, aant. 34.
(7) K o u w e l o u w , koudeten; (koude Louw, Lourens?)
(8) B r a a e m a n d , wat de visschers niet op den afslag brengen en voor eigen gebruik houden.
(9) D e b i n n e -L e k , de zee tusschen het strand en de Breeveertien.
(10) P l a f f i s e n r o n f i s , platvisch en rondvisch.
(11) S k i e t k l o o a t t e , van s k i e t k l o o a t e n , klootschieten, met den bal spelen.
(12) T a k k e l e s s i e , (ik tik u 't leste) krijgertje, tikkertje.
(13) F r i t s d e d e k k e r e n v l i e g e r , Frits de dekkers vlieger.
(14) B o e , loods, waarin de schuiten gebouwd worden.
(15) T o e t f l u s s i e s , tot zoo meteen.
(16) H a i l i g m a a e k e r , heilikmaker (trouw-)koek
(17) M i t i m , door hem, van hem.
(18) V o e t e v l a i s , een half beist.
(19) A r , ander.
(20) K a s k e n a d e s , onaangename drukte.
(21) S c h a r p o f p l o m p . Een mes opgooien en tusschen de beide schoenen laten vallen.

‘Wel, vlak bij de vierbot[22].’

(22) V i e r b o t , vuurtoren.

'Wel, hawaaer, wà kent mijn skele? Ik durf im wel asterant in zin bakkis zièn; ik gaae veur gien mens in de wörreld uitte weeg.'

'Wel nouw, wul jij im dan zin biene vegen[1] as ie aan booard komt? Daer lait nog in varreke[2] in 't veronder, vlak bij de vetbostel. Assie in in goet memeur[3] is, komt ir te mèt in dikkaaet uit zin broukzak.'

'In dikkaaet? Gien dikketon; kwaae in skeepieskelling[4].'

'Zoa, jonges! Staae je daaer saaeme te klappen mit je narmen over mekaaer?'

'Jaae, stierman; we wachte op Ai[5] van Klaaes Piete.'

'Dan zè je lang wachte; want die is vort[6] hier van daaen, an 't aarappele roôn, mit Gerrit de koddebaaijer.'

'Wel, haaegels! Das froug in de tijd. Ik laaet me hange, as z' in kriel[7] vol krijge van daaeg.'

'Nouw, das heurlui zaaek, in azze wij nouw onze zaaek doene, zooa goet azze me kenne, dan hebbe me Gos segen te wachte.'

De gelijkenis van den verloren zoon. (Amsterdam - kalverstraat[*]).

D'r was-ereisies[8] 'n man - en die hat twee zoons. D'ouste[9] was 'n beste jonge, maar[10] de kleinste was 'n platje[11].

(1) B i e n e v e g e n , elders: de voeten wisschen.
(2) V a r r e k e , stoffer.
(3) M e m e u r , humeur.
(4) S k e e p i e s k e l l i n g , scheepjes-schelling, oude munt.
(5) A i , Ari.
(6) V o r t , ver.
(7) K r i e l , mand, die op den rug gedragen wordt.
*) 'Ik geef hier de Gelijkenis, zoo als een burgerjuffrouw in de Kalverstraat, vóór omtrent een halve eeuw geleden, die 'op'n zondag navend, bij 'n koppie suikelaat-en 'n kakie jan'r-apostele zou vertelt hebbe.'
'Het teeken ' duidt eene zeer korte en doffe *e* aan, die naauwelijks hoorbaar is. - Het teeken - duidt aan, dat de medeklinker half overloopt naar den volgenden vokaal. Wel is ditzelfde teeken door den zetter ook gebruikt als af brekingsteeken op 't einde van een regel, maar dit zal de lezer ligt onderscheiden.' J.t.G.
(8) E r e i s i e s . 'Vele onzer bijwoorden nemen gaarne den verkleiningsvorm j e s aan, b.v. z o e t j e s , z a c h t j e s , n e t j e s enz. en zoo worden ook e e n s en e r e i s - e e n s j e s en e r e i s j e s , wat in het Kalverstraatsch e e n s i e s en e r e i s i e s klinkt, want, als Halbertsma reeds vóór 30 jaar heeft opgemerkt (in den Overijselschen Almanak voor Oudheid en letteren, 1845, bl. 226) de *j* gaat in de diminutive terminaties j e of j e s , achter *k*, *p*, *f*, *s* en ook wel achter *g*, over in *i*, om de zamenhorting van *kj*, *pj*, *fj*, *sj*, *gj* te vermijden. E e n s en e r e i s komen ook in verbinding met elkander of met andere woorden voor, maar dan krijgt het eerste lid den klemtoon en het tweede wordt korter en zachter uitgesproken; b.v. h o o r e i s ; ja, de *ei* gaat zelfs in een zachte *e* over, als: e e n s e r e s en z e g g e r e s .' J.t.G.
(9) d'O u s t e . 'De wegsmelting der *d* is zeer gewoon. Soms, gelijk hier en in 't later voorkomende w i e r (w i e r d), verdwijnt zij geheel; soms vervloeit zij in *w* of *j*, zooals in o u w e voor o u d e , g o e j e voor g o e d e .' J.t.G.
(10) M a a r . 'Of de *aa* in woorden van éέne lettergreep, die op *r* eindigt, heel, half of in 't geheel niet wordt uitgesproken, hangt af van 't rhythmus en accent. Hier heeft m a a r zijne volle lengte, omdat er nadruk op wordt gelegd, niet alleen, maar ook omdat het juist tusschen twee korte syllaben valt. Doch meestal klinkt de *aa* in deze woorden als een korte *a*, met een doffe *e* aangelengd. In h a a r verdwijnen dikwijls de beide *a's* met de *h* en 't wordt '*r*., b.v. 'k e b 'r n i e g e z i e n (ik heb haar niet gezien).' J.t.G.
(11) P l a t j e . 'Een schalk, guit, ondeugd. Dit woord is echt Awsterdamsch men kent hier zelfs een Platjesbeurs. Zie mijne Amstelodamiana, I D., bl. 134.' J.t.G.

Toe ze nouw[1]-allebei groot ware geworde[2], zei de jonkste teuge z'n vader: ‘Vader! Uwe zou m'n 'n groot plesier doen - as - uwe mijn m'n - errefporzie gaf.’

‘Goet-jonge!’ zei de vader, en hij gaf 'm zooveul - as 'm toekwam. En toe paktenie[3] z'n boeltje bij mekaar - en nam - afscheit van z'n vader - en z'n heele femielje nen maakte dattie de poort - uitkwam. Hij reisde heel ver weg na 'n vreemd land, warie got noch[4] goet mensch kende. Maromdattie[5] de gebraje haan - uithing, kreegie heel gouw 'n heeleboel goeje vrinde, die 'm van de wal in de sloot hielepe. En zoo verteerde dat wittebrooskeentje[6] nal z'n lieve duitjes - op 'n heel - onordenteleke menier.

Ma'r 't brak'm leelik - op. Toenie geen duit meer hat, gingen de goeje vrinde schoot[7] - en lieten 'm zitte nas 'n - uil - in doosnoot. 't Was - net'n dure tijt - ook - en der kwam'nerge hongersnoot - in dat lant - en hij lee gebrek.

Toe gingie huis - an huis vrage nof ze nook 'n knecht - of 'n jonkmaatje[8] fannoode hadde, ma'r niemand wou'm hebbe, omdat tie - j - er zoo pieterig[9] - uitzag. Eindelik

(1) N o u w , nu.

(2) W a r e g e w o r d e . ‘De *e*, waar deze en vele andere woorden op uitgaan, is geen zachte, maar een doffe *e*, waar geen *n* aan hechten kan.’ J.t.G.

(3) P a k t e n i e , ‘pakte hij. De *h* valt hier weg, en de *ij* klinkt als een lange *i*, dat is *ie*. Halbertsma vond dit zeer opmerkelijk. ‘De Amsterdammer’ schreef hij, ‘onderscheidt het aan- en afwezen der aspiratie in de uitspraak zeer naauwkeurig. De *ie* is dus een oude vorm, des te verwonderlijker, omdat hij tegen het bestendig gebruik der Amsterdammers, ook de oude waarde der *i* bewaard heeft’, t.a.p.. bl. 231. - Wij spreken soms 't volle *hij* uit, met den modernen *ei*klank; meest echter *ie* met den ouden *ii*klank, en soms kort als een enkele *i;* - en dit verschil hangt af van rhythmus en accent. - Wat eindelijk de ingeschoven *n* betreft, ook hiervan laat ik Halbertsma de verklaring geven. ‘Het gevoel voor de welluidendheid is bij de Amsterdammers zoo levendig, dat zij, om zooveel mogelijk hiatus te mijden, eene *n* tusschen de twee vokalen inschuiven, met welke de vorige syllabe sluit en de volgende begint’, t.a.p., bl. 224, 225. - Ja, maar 't is niet enkel een *n*, die ingeschoven wordt, ook wel een der halfklinkers *j* en *w*, waarvan later voorbeelden voorkomen, als ‘i e j i s w e e r l e v e n d i g g e w o r d e , - i e l i c p n a 'm t o e w e n v i e l 'm o m z'n h a l s .’ J.t.G.

(4) N o c h . ‘Mogelijk meenen sommigen, dat ik hier, om de volgende *g*, n o g had moeten schrijven. 't Zou echter geen onmogelijkheid zijn, dat een scherper keelgeluid vóórging en een zachter volgde; maar ik heb hier inderdaad nooit onderscheid tusschen *ch* en *g* kunnen hooren. In n a c h t , m a g t , m a a g d , j a a g t , klinken *cht, gt* en *gd* zoo tamelijk 't zelfde, en wel meer naar den zachten, dan naar den scherpen kant. Het dialekt, waar ik over spreek, bemint in 't algemeen de zachtheid. Daarom ook heb ik, ten gevalle van 't oog (dat onderscheid in de beteekenis maakt, of 't *ch* of *g* ziet) het woordje zoo gelaten als men 't gewoon is te zien.’ J.t.G.

(5) M a r o m d a t t i e , maar omdat hij.

(6) W i t t e b r o o s k e e n t j e . ‘K e e n t j e voor k i n d j e is echt Amsterdamsch, en blijkens het Dialecticon van Winkler, II D., bl. 55, ook Urksch, wat nog al voor de oudheid pleit. - Een wittebroodskind noemde men te Amsterdam
“Het weeldrigh zoontje, dat na Vaders raat niet luystert”,
en dat in het geheim tuchthuis, genaamd “de Weelderige Dwang” opgesloten, alias bij Jan-vaêr in de twee klimmende leeuwen’ in de kost besteed werd, en doorgaans later naar Oostinje ging. Melchior Fokkens, bl. 279.’ J.t.G.

(7) S c h o o t , voort, weg. - ‘O, die vlieger gaat schoot!’ roepen de jongens; en als een klant zonder betalen verhuisd is, zegt de bakker: ‘die jis met me duite schoot.’ J.t.G.

(8) J o n k m a a t j e . ‘Die niet knap genoeg is, om zich voor knecht uit te geven, moet als jonkmaatje (d.i. een halve of kwartknecht) gaan.’ J.t.G.

(9) P i e t e r i g . ‘Dit woord moet niet verward worden met p i e t i g . P i e t i g beteekent verwaand en pronkend; p i e t e r i g is vuil en liederlijk. P i e t i g was de Verloren Zoon eerst geweest: p i e t e r i g werd hij later. Het eerste komt af van p i e t in de beteekenis van p l o e r t i g e n p r o n k e r ; het tweede van p i e t , als eufemisme voor l u i s , en p i e t e r i g beteekent dus: ‘v o l l u i z e n .’ J.t.G.

kwammie - j'n varrekesboer teuge, nen die zei: ‘ga ma'r na buite nop me lant, tan kejjop[10] me varrekes passe.’

(10) T a n k e j j o p enz., dan kun je op enz.

Maroch! wat hattie 't da'r miserabelig[(1)]! Te veul - om te sterreve nen te weinig - om te leeve. Hij kreeg niet - eens 'n botram op z'n tijd. Hij soebatte noffie niet 'n happie mee mogt - eete van de draf, die de varrekes kreege, maar dat wou z'n baas niet - eensies hebbe.

Eenseres - op 'n ochend zattie z'n beste dage t'overpeinze nen toe brak'm z'n hart van de narigheid.

'Jongesjonges[(2)]!' zeidi, ''t is toch - erreg met me! M'n vaders knechs krijge n'r buik vol - en - ik - arreme stakkert! ik zit hier te rammele van de honger. Weetjewat! 'k stap - op - en 'k ga m'n vader weer - opzoeke nen 'k zel zegge: 'Och, Vadertjelief! och - ik hep gezondigt teuge nonze Lieve Heer - en teuge nuwee. En - as - uwe me niet meer - as kint - in huis wil neeme, laat 'k tan - asjeblieft ma'ruwes knecht magge[(3)] weeze!'

En foort staptenie - j - op - en liet de varrekes de varrekes[(4)] - en nam de reis - an - om na z'n vader te gaan.

En toenie - jal digte bij huis was gekomme, toe zag z'n vader 'm van verre, en d'ouwe man z'n hart sprong - op toenie j'm zag - en - ie liep na'm toe wen viel'm - om z'n hals - en zoende n'm - asterantoe[(5)].

(1) Miserabelig. 'Miserabel is een basterdwoord, maar de aangehangen staart ig is Amsterdamsch. Onze dialekten mogen dat ig wel. Zelfs achter den stoplap dings - een woord, dat diende (en nog wel dient, schoon 't allengs schijnt te verslijten), om aan te duiden wien of wat men niet noemen wilde of kon - werd dat ig geplakt, b.v. ik wier zoo dingsig voor: "ik werd zoo raar, 'k weet niet hoe." Men maakt ook zelfstandige naamwoorden door achter dit ig weêr heid te voegen, b.v.: O, wat 'n miserabeligheid! - Je hart brak je van de narigheid. - Och, geef me nog zoo'n dingsigheidje (een koekie of klontje). - Ik bedank je voor je goejigheid. - Da's 'n mooi patroontje, 'k eb 'r wel zinnigheid in.' J.t.G.

(2) Jongesjonges. 'Een tusschenwerpsel, dat nu al zeer aan 't slijten is, maar vroeger bij elke gelegenheid te pas kwam, en, zonderling genoeg, zoowel om smartelijke als vrolijke aandoeningen uit te drukken. 't Was ontleend van de jongens op straat, die elkaâr te hoop riepen, waar wat aan 't handje was, 't zij een vechtpartij of een relletje, een dronkeman of de poppekast, of wel waar 't eenvoudig te doen was om zamen te 'speulen', het zij kastie of de zwaai. - Als men dit tusschenwerpsel in vrolijken zin gebruikte, werd het nog wat uitgebreid, althans de Kalverstraters plagten dan te zeggen: 'Jongesjonges, en al de jonges van de Kalverstraat!' J.t.G.

(3) Magge. ''t Werkwoord mogen in de onbepaalde wijs; doch de *a* klinkt hier zachter dan in de l e pers. teg. tijd: ik mag. 't Verleden deelwoord is gemagd; b. v- Waarom benjelui nie gekomme? - We hebbe nie gemagd.' J.t.G.

(4) Liet de varrekes de varrekes. 'Dat wil zeggen: "verliet ze zonder omzien." Zoo zegt een Amsterdamsche huisvrouw nog, als ze door eenig voorval genoopt werd, terstond uit te gaan en haar huiswerk te laten liggen: ik knaptene gouwat-op-en liet de boel de boel. Eene bijzonderheid is hierbij nog op te merken. Het bezittelijk voornaamwoord wordt niet herhaald, maar door 't lidwoord vervangen; b.v.: Ik liet m'n boel de boel. - Ze liep weg-en liet 'r kindere de kindere. De reden hiervan ligt in 't verlaten zonder omzien; men bekommert er zich niet meer om, - 't zij dan slechts voor eenige oogenblikken, 't zij voor immer, de beteekenis is dezelfde, - en de band van 't bezittelijk voornaamwoord is gebroken.' J.t.G.

(5) Asterantoe is een zamentrekking van als daar aan toe. Dit daar, waar 't aan toe is, is het einde, zoo dat het méér niet kan. Asterantoe beteekent dus 'tot het uiterste', - 'in den hoogsten graad', en is een superlativus. - Wij gebruiken dezelfde uitdrukking ook op een andere wijze en zonder zamentrekking. Dan is zij geen superlativus meer, maar 't is toch altijd het einde, dat met daar wordt aangeduid. Als in een gesprek de een iets aanroert, waar de ander niet gaarne van hoort, dan zegt deze: 'Nu ja, dat is tot daar aan toe.' Dit wil zeggen: 'Aan 't eind daarmêe!' - 'Genoeg daarvan!' - 'Geen woord meer!' - Maar ofschoon asterantoe een superlativus is, toch is er nog een andere uitdrukking, die nog verder gaat, en waarin het eind niet slechts aangeduid, maar genoemd wordt, namelijk: het eind is er van weg. Bij voorbeeld: Hij praat asterantoe, d.i.: 'hij voert het hoogste woord'. Hij praat dat het end er van weg is, d.i. 'hij babbelt in 't oneindige'. J.t.G.

Toe zei de zoon: Och, Vadertjelief! och - ik hep gezondigt teuge nonze

Lieve Heer - en teuge nuwee! 'k bin niemeer waart - uwes soon genoemt te worde!'

Ma'r de vader zei: 'Kom, m'n jonge! laat 'k je ma'r gouw'n beetj' opknappe, want je zieter veul te schojerig - uit.' En toe riepie j'n knecht - en zei: 'Haal jij "reis - astewint[1] m'n zondagse rok hier - en trek'm die jan, nen geef 'm - as'n fatsoendelik mans kind 'n ring - an z'n vinger. En ja, schoene mottie jook - an hebbe; zeg, breng me beste nuwe ma'r mee jen doe 'm die jan z'n voete."'

En teuge n'n - andere knecht zeidi: 'Breng 't gemeste kallef en slagt jelui dat. 't Is vetpot van daag, want me zoon was zoo goet - as doot voor me nennie jis weer levendig geworde; hij was verlore nen 'k heb 'm weeromgevonde!'

En d'ouste zoon wister nog niks niemendal van, want hij was net nietuis. Ma'r toenie na huis kwam, hoordenie, datter braaf gezonge nen gedanst wier - en datte viool ging.

En hij riep - een van de knechs - en zei: 'Zeggeres - even! wat - is dáar - hantje? Houwense kerremis[2]?'

En de knecht zei: 'Wel nou kom - an! Weet - uwe dat nog niet? Wel - uwes broer - is weeromgekomme, nen - uwes vader heit - et gemeste kallef geslagt - en - ons - allemaal 'n vroleke dag gegeve.'

Ma'r toe wier die jouste zoon nijdig - in z'n hart; hij wou niet na binne gaan. Toe kwam z'n vader na buite nen zei: 'Och toe! kom nou ma'r! Wees jij nou geen spulbreker.'

Ma'r de zoon zei teuge z'n vader: 'Hoorreis, Vader! 'k heb nouwal zooveul jare trou bij juwee gewerrekt - en - alles gedaan wat - uwe me gehiete heit, ma'r 'k heb nog d'eerste keer te goettat- uwe mijn eensies 'n geitebokkie geve zel - om 'n vrindemaaltje met m'n kennisse te houwe. Ma'r nou dat lievertje weer tuis gekomme nis, die 'r met z'n pierewajers - alles hed deurgelapt[3], nou het - uwe wel 't gemeste kallef geslagt.'

'Kind!' zei de vader toe, 'hebjen 't niet - alle dage volop bij me gehat? En is niet - alles wat 'k hep foor jou? Ma'r nou motje vrolik - en blij weeze, want je broer was doot - ennie jis weer levendig geworde; hij was verlore nennie jis weeromgevonde.'

J. ter Gouw.

(1) A s t e w i n t . 'Een bijwoord, dat den hoogsten graad van snelheid uitdrukt: a l s d e w i n d . 't Gemeen zegt: a s t e d u v e l ; welk laatste echter niet enkel snelheid, maar ook stoutheid in de uitvoering beteekent.' J.t.G.

(2) K e r r e m i s . 'Omdat de kermis overal 't prettigste feest van 't jaar was, werd dit woord gebruikt als de superlativus van p r e t . Men vindt het dan ook in een groot aantal dialekten terug.' J.t.G.

(3) 'Een "lap" is een dronkaard.' J.t.G.

‘It spreukie van knubbeluitezak.’ (Amsterdamsch der deftige burgers van 1825[*].)

‘Och toe, gromoeder, vertelt uwe nŏggereis van Knubbeluitezak[(1)] in[(2)] van Paertje-paertje-schijtchelt.....’

Grootmoeder zat, met hare bleeke, goedige en schrandere tronie, met haar zilveren bril, die nooit afzakte van haar fraaye arendsneus, met haar kornet, die op de hoogte der benedenkaak wijd uitliep en een paar juweelen oorringen zichtbaar maakte, in het hoekjen van den haard, op een Zaturdagavond, een groote kluw figoniawol tot eenige paren kinderkousen te ‘verbraaye’. Vader was nog op 't kantoor; mamaatjen had een nieuwe meid, die gedrild moest worden.

‘Wel neen-je!’ zei grootmoeder, ‘‘t is oorenenpootedach....[(3)] beejelŏi dafferchete[(4)]?’

‘Og[(5)] ittis[(6)] nŏch froech, chromoeder,’ andwoordde Nippis (die Philippus gedoopt was), ‘me zitte nŏu zo gezellig bij mekaar....’

‘Og ja!’ zeide Katootje, ‘en mamaatje komt tŏg éerst....’ en zij maakte een buiging met haar hoofdtjen in de richting der jongste kinderen, die op den grond zaten te spelen.

‘Zóo?’ riep grootmoeder, zonder het kind aan te kijken: ‘Dát is wat móois! Dus Katootje wil de kleintjes mar wechsture....en jijlŏi, di-jit[(7)] al zoo dikkels[(8)] gehoort hept....’

‘Og nee, gromoeder,’ hernam Nippis, ‘maar it is kort; it dúurt so lang niet....’

‘Uwe hat it al hallif uit kenne hebbe,’ zeide Katootje.

Grootmoeder wierp een licht bestraffenden blik op het kleindochtertjen, dat haar schuld boette door een blos.

‘Nŏu dan!’ zeî grootmoeder.

De kinderen klappen in de handen. Nippis wenkt de kleintjens om óok te komen luisteren. Daarna zett'e hij zich in volle verwachting neêr, de kin in de hand en den elleboog op tafel. Katootje zag ernstig, met haar handen in den schoot.

‘Dar[(9)] wás tannereis[(10)] in vader, die drie zeuns hat. Mar de jonkste kon nooit cheen goettoen; dakkondi niet. Die lee voor ŏuwt fŏil[(11)] tŏis[(12)]. De ŏuwste krege alderlaei meësters....’

*) De open of lange *a* zweemt naar *o*. Waar ik *ae* schrijf, bedoel ik de *ai* van 't fransche air; de *ch*, die eigenlijk nooit ten aanvang eener lettergreep staan moet, gebruik ik hier overal waar de *g* scherp wordt uitgesproken. De korte *o* heeft tweërlei uitspraak: tŏl en schol rijmen niet volkomen. De korte *e* zweemt naar korte *i*, daarom schrijf ik soms de laatste. De grootmoeder zeî nŏchehereis, de kinderen nŏggereis; de eerste sprak de *ui* als *ŏi* uit, enz. Tusschen *ei* en *ij* is geen onderscheid. Het zoogenaamde accent-aigu-teeken dient hier alleen om den nadruk aan te wijzen. In de woorden Och en Og moet de ŏ gelezen worden. (A.Th.)

(1) Knubbeluitezak, knuppel uit den zak.

(2) In, en.

(3) Oorenenpootedach, ooren-en-pootendach. Zaturdag, waarop de kinderen van top tot teen gewasschen, ‘verschoond’ worden.

(4) Beejelŏi dafferchete, ben-je-lui dat vergeten?

(5) Og, met *g*, wegends de volgende *i*.

(6) Ittis, het is.

(7) Di-jit, die het.

(8) Dikkels, dikwijls.

(9) Dar, wegens den nadruk op wás.

(10) Tannereis, dan ereis.

(11) Voor ŏuwt fŏil, als oud vuil, als iemant, die niets kon, niets waard was.

(12) Tŏis, te huis.

‘O, net as assepoester,’ zei Nippis zacht, doch reeds vooruitloopend en met zich-zelven in zijn schik.

‘En mooye kleere,’ ging grootmoeder voort; ‘in de jonkste wier vor heel dóm verslete.

Maar - toe zeitereis, eens op in dag, de vader teuge den ŏuwste zeun: Nŏu mos jij marreis op reis gaan en zien wat je daar op ken doen. Je hep lang genoch bij moeders pappŏt chezete.

Goet, fader, zeit de jonge, en hij overlee vast bij sin eige, datti Paertje-paertje-skijtgelt sou gaan opsoeke.

Zoo gezeit, soo gedaan. De ŏuwste jonge gong op reis. Maar, eens op in avont, komti veur in grood bosch, in daar komtem in ŏuwt frŏutje teuge, en die zeit so teugenem[1]: Jongeneer, zeitse, ik hep soon bittere dorst, in ik kan niet oppit berrichie kommen, om water te skeppe ŏit te wel (die daar was). Hier heye me krŏikie[2]....Doewin[3] arrim mens de dienst, in schep min assieblieft in beetje water.

Wat! jŏu ŏuwe totebel, zeî de jonge, zel ik tat vor jóu motte doen!

Toe stamptenit ŏuwe vrŏutje mitter kruk opte gront en zee: jonge lŏsbŏl, it sel je dir[4] na gaan.

Maar hij denkt: ja, dat raakt me kŏuwe kleere niet, in i reist ferder.

En na lang lang reize, kwam onze gast annit loziement, dari[5] gehoort hat, dat Paertje-paertje-skijtchelt te krijge was.

Hij vraacht an de kastelein, ŏf daar Paertje-paertje-skijtgelt was, in de kastelein zeit: ja; in hij laatit paertje voorkomme. Probeert uwee it mareis, seiti; in de jongeling zeit: Paertje-paertje-skijtchelt! - in meteen kwamme dir, in plaas van paerdevijge, in heele boel gŏuwe rijers vor den dach.’

‘O ja,’ zegt Nippis, ‘dat zijn geltstukke net as groote gŏuwe tientjes, niewaar, gromoeder?’

‘Wel zeker,’ zegt grootmoeder; ‘jelŏi weet toch wel, dat een rijer veertien gulde het?’

‘Ja zeker, gromoeder, in een dukaton drie-en-sestig stuivers, niewaar, gromoeder?’

‘Nŏu, laat gromoeder nŏu vóort vertellen,’ snaauwt Katootje.

‘Nŏu, toe ze-n it tan eens geworde ware over de prijs, sprakki ŏf mit te kastelein, dat Paertje-paertje-skijtchelt op stal zŏu gezet worde, in dat hij it mŏrrige meê zŏu neme. Maar 's nachs gaat de kastelein in de stal in verrŏilt Paertje-paertje-skijtchelt voor een ander. De vŏllegende mŏrrege betaalt onze jongenheer de verteering en de prijs van het paert, dat niet chering was, in neemt de reis na hŏis weer an.

Daar komti tŏis. Toe zeit sin vader: wel jonge, wat breng je ons nŏu mee?

O vader, zeit de jonge, uwe zel je ooge ŏitkijke. Ik hep Paertje-paertje-skijtchelt bij me.

Dat mottewe zien, riep de vader en de broers, in 't paertje wort vóorgebrŏcht.

Paertje-paertje-skijtchelt! seit de zeun. Maar it paertje dee nies. Paertje-

(1) T e u g e n e m , tegen hem.
(2) K r o i k i e , kruikje.
(3) D o e w i n , doe een.
(4) D i r beteekent zoo wel e r als h a a r .
(5) D a r i , daar (waar) hij.

paertje-skijtchelt! skreeuwt de jonge nŏchcheris. Maar watti ook anging, it paertje verroerde geen vin....Jelŏi kent begrijpe hoewi op sin neus keek.

Toe was goeje raad duur: want de ŏuwste jongis hadde veul gekŏst, in ze hadde dir altijt nŏch al rijkelik van geleeft, zoo datte vader zee teuge de tweede zeun: “Nŏu motjij je fŏrtŏin mareis gaan probeere.

De tweede gong dan op reis in kwam innin groot bos, in daar zachi in toovergodin, heelendal in it wit sattijn, in mit in gŏuwe kroon op, innin tooverstaf in dir hant; in die zeit teugenem: Jongeling, bij die in die kastelein daar is een Tafeltje-wél-bereit. Ga daar na toe en zie dat tafeltje machtich te worde.

Hij was heël dangkbar(1) in reê voort. Maar toeni in entje verder was, kwam im in ŏuwt froŏtje teuge in die zeit: Och jongenheer, ik hep soo'n bittere dorst, in ik kan niet op it berrichie komme, om water te skeppe. Doewin arrim mens de dienst in maak me krŏikie vol.

Dakkejje(2) begrijpe, zeit de jonge; ik zel voor jŏu van me paert komme.

Niet? seit it ŏuwe vrŏutje, nŏu, dan zel it je dir na gaan.

Maar hij rijt voort, in komt bij de kastelein.

Kastelein, hebje Tafeltje-wél-bereit ook?

Ja wel, meneer, om uwee te diene.

In it tafeltje wordt binnegebrŏcht in de kastelein zeit: probeert uwe-n-it maar; in de zeun zeit: Tafeltje, tafeltje, wel bereit! en mitteën stonne de heerlikste gerechten op it tafeltje. Ze sprakke samen ŏf over de prijs, en hij gaat slape. Maar 's nachs verrŏilt de kastelein it tafeltje weer. Hij - zonder errig - stapt op z'n paert in brengt it tafeltje na hŏis.

Nŏu zeljelŏi reis wat sien! - Hij laat het tafeltje binne brenge in zeit: nŏu zellewe smulle. - Tafeltje, tafeltje, wél bereit! Maar dar kwam nies. Nŏchchereis: Tafeltje, tafeltje, wél bereit! Nŏch nies.

Toe seit de jonkste zeun: Vader, mach ik ereis gaan?

Wat zŏu jij meebrenge, domkop, lummel, énzoovors, énzoovors. Maar eindelijk seit de vader: nŏu, ga dammaar.

En de jonkste reist ŏf. In i kompt innin groot bos; in daar kompt im in ŏuwt frŏutje teuge, die zeit: ŏch jongenheer, ik hep soo'n bittere dorst, in ik kan niet op it berrichie komme, om water te skeppe, doet uwe in arrim mens de dienst in vult uwe me krŏikie.

Mit alle plezier, zeit de jonkste zeun; in i gaat van zin paert in gaat het krŏikie vulle. Maar je zel wel moei weze, moeder, zeiti, kom achter op me paert zitte en rij in entje mee.

Uwe bint wel goet en vrindelik foor in arrem mens, seit se, en hij zetter op z'n paert. Maar toe ze ŏit it bos sŏuwe rije, laat it frŏutje dir in éens op te gront sakke, in ze verandert innin mooye, prachtig opgepalleerde toovergodin, in ze zeit: Ga nŏu na de kastelein in vraag Paertje-paertje-skijtchelt in Tafeltje-tafeltje-wél-bereit, in vóor dat je dan heengaat, probbeer dan ereis, of hij je ook bedroge het; in dan zejje Knubbel-ŏite-zak

(1) D a n g k b a r . Uit te spreken met de *ng* van 't *Fr.* langue.

(2) D a k k e j j e , dat ken (kun) je.

innin hoek sien staan, in zech tammaar: Knubbel-ŏite-zak, Knubbel-ŏitezak, raak me die deksilse[(1)] kastelein wat!'

'Die bliksimse,' fluisterde Nippis.

'Nee, die deksilse,' verbetert grootmoeder.

'En ja wel! hij komptaar an it loziement, in ze worden it eens over de koop. In hij gaat slape. In de vŏllegende mŏrrege lati Paertje-paertjeskijtchelt in Tafeltje-tafeltje-wél-bereit fóorbrenge, in hij zeit: Paertjepaertje, skijtchelt! maar het Paertje dee nies; in hij zeit: Tafeltje, tafeltje wél-bereit! in daar kwam nies opte tafel. Toe zeiti: Knubbel-ŏite-zak, raak me die weergase kastelein wat! in de kastelein roept: genade, genade! in hij gaf im it echte Paertje-paertje-skijtchelt in it echte Tafeltje-wélbereit. In hij - na hŏis, mit it Paertje, in mit it Tafeltje, in mit Knubbelŏite-zak.

Daar kompti tŏis: in ze zegge: nŏu, die zal óok wat meegebrŏcht hebbe. Maar hij laat it Paertje vóorkomme in de Tafel neerzette, inni zeit: Paertje paertje, skijtchelt! in: Tafeltje, tafeltje, wél bereit! in miteeën begint it Paertje gŏuwe rijers te skijten in de lekkerste spijze kommen opte tafel.

'Hei, dat is m i j n Paert! Hei, dat is m i j n Tafeltje! riepe de broèrs. Maar toe zeit h i j : Knubbel-ŏite-zak, Knubbel-ŏite-zak, raak me die weergase jongis wat!'

'Nee, nee! die b l i k s i m s e jongis wat!' riepen de kinderen; en mamaatjen, die al eenige minuten glimlachend bij de tafel had staan wachten, nam de kleinste mee, om den ooren-en-pootendag zijn beslag te geven.

1877.

J.A. Alberdingk Thijm.

In de freweele kurreketrekker.

Samenspraak[*)] tusschen den Verhaler, een verwer, Schele Gijs, een tapper (Haarlemmerdijkers), Zwarte Sander, een

(1) D e k s i l s e , dekselsche, bastertvloek, gelijkstaande met d r o m m e l s c h e .

*) 'De Kattenburger bezigt *eui*, waar de Haarlemmerdijker *oi* zegt; b.v. Kattenb. leuizig, deuizend, keuiren, euiwt; Haarlemmerd. loizig, koiren, doizend, oit. De Kattenburger bezigt *ij*, waar de Haarlemmerdijker *ei* aanneemt; b.v. Kattenb. bij, hij, zij, jij, tapperij, zijt, trijn, rijs, Gijs, Haarlemmerd. bei, hei, zei, jei, tapperei, zeit, trein, reis, Geis. In het eerste geval hebben de Kattenburgers de *a*, in de oorspronkelijke *au*, veranderd in *e*, en de Haarlemmerdijkers in *o;* de Kattenburgers de *u* in *ui* en de Haarlemmerdijkers in *i*. In het tweede geval hebben de Kattenburgers de de *ij* uitgestrekt niet alleen over de *i*, zoo als in hij, jij, maar ook over *ei*, zoo als trijn, spoortrein, zijt, zeit, zegt; terwijl de Haarlemmerdijkers de *ei* toegepast hebben ook op de *i*, zoo als tapperei, hei, jei enz.; eene neiging, die, ware zij in de schrijftaal gevierd geworden, nog meer verwarring en eentoonigheid in het Hollandsche klinkerstelsel zou gebragt hebben, dan er werkelijk reeds in heerschen. Ondertusschen is het onderscheid, helaas! tusschen *ij* en *ei* in de midden- en lagere volksklassen hier des te merkwaardiger. daar het gehoor der beschaafde Amsterdammers niet in staat is om eenig verschil tusschen deze klanken op te merken, en zij alzoo rijzen en reizen, klein en klijn niet anders dan volgens een spelboek, of op het geheugen af, goed weten te schrijven. Er is in den Haarlemmerdijkschen tongval een geheel eigenaardige toon, op welken alle woorden uitgebracht worden, en die ontstaat nit de eigenschap om diep nit den lossen en wijdgeopenden gorgel te spreken. Min of meer is iets van dien aard aan de Hollandsche taal eigen in het algemeen, waarom de vreemdelingen onze *g*, die als keelletter het sterkst door dien toon gekleurd is, zulk eene ondragelijke rochelletter vinden; maar de echte Haarlemmerdijkers drijven dien toon tot zijne uiterste greuzen. Dit voortstooten uit den bodem des slappen strots duldt geene teedere vokalen, die allen breed gapen, en alleen in staat zijn aan de tegenwoordige spelling met twee *a*, *o* of *e* - es, die een aanhouden op denzelfden klank en toon onderstellen, te regtvaardigen. In vele woorden dus, waar de tegenwoordige spelling eene enkele vokaal wil, heeft de Heer Van Lennep zeer juist twee geplaatst, zoo als naa, raaden, slape, vaare, waare; weeze, keerel, boove, oopen, voor: na, vader, slapen, varen, waren; wezen, kerel; boven,

Oostindievaarder, Klaas de Bobbert, matroos om de Noord, en Hein Rip, een heerenknecht (Kattenburgers). (plat-amsterdamsch §).

Herre jee, Piet, wat 'n lol(2) hebbe da-ar gehat gustere navend bij scheele Geis in de tapperei; weetje? da-ar 'de freweele(3) kurreketrekker' oithangt. Ik weet niet of jem kent, scheele Geis? maar 't is een sekure(4):

open. Het ligt in de natuur der *a*, die eene zuivere keel vokaal is, even als der *g*, dat zij boven alle andere door den gapenden uithaal moest gekenmerkt worden, zoodanig, dat de Heer Van Lennep het noodzakelijk heeft geacht om de *a* in het Haarlemmerdijksch niet alleen te verdubbelen, maar het tweetal door een streepje van elkander te scheiden, even of het begin en het einde der vokaal door eene golving der stem gesplitst worden. Zoo ziet men dan geschreven, b.v. ma-ar, la-ast, ha-ast, pra-ate, stra-at; ja-a, na-a, voor: maar, laast, haast, praten, straat, ja, na.
Deze neiging om diep uit den lossen gorgel te spreken vereischt eene inspanning der benedenkeel, die de bovenste spraakorganen in den mond niet toelaat om in het eigenste oogenblik niet dezelfde inspanning werkzaam te zijn, en niet alleen eene buikspreekachtige heeschheid in den toon, maar tevens eene zekere onbestemdheid in de uitspraak der consonanten te weeg brengt. Bij de Kattenburgers is de toon scherper, hooger, krijtender, om mij zoo eens uit te drukken, en zij bijten u de consonanten als het ware toe.' (Halbertsma.)

§) 'Ik ben van oordeel, dat de Heer Van Lennep zich door deze zamenspraak in ééne rei geplaatst heeft met twee der aanzienlijkste staatsmannen en doorluchtigste geesten van het oude Nederland: ik meen met den Ridder Hooft, toen hij zijnen Warenar, en met Constantijn Huyghens, toen hij De klucht van Trijntje Cornelis schreef. Mogten echter onze tijdgenooten, die niet zeer gemakkelijk te voldoen zijn, deze gelijkheid berispelijk vinden, zoo neem ik alles, wat zij in de zamenspraak ruw en onwelvoegelijk vinden, voor mijne rekening. Ik heb het uitgelokt: ik alleen moet er voor boeten.' (Halbertsma.)

(2) L o l , pret, jool.
(3) F r e w e e l e , fluweelen.
(4) S e k u r e , ook wel een Jantje secuur, iemand die zich in alles s e c u u r , zeker neemt.

hebbek jou da-ar[1]. De keerel is zoo loizig[2] bang, om zen klante oitter lemeur[3] te brenge, dattie zen om nog zoo veul niet zou teugen spreeke, en zen alteit ma-ar geleik geeft, al liege ze, dat de stra-atstiene der van zweete[4]. Nou motje weete, dat gustere navend waren we dan bij meka-ar op de boitekant[5]; ikke, zwarte Sander, die verleede week oit Ostinje is gekomme; Klaas de Bobbert, die zen va-ader op Noorweege va-art, en Hein Rip, die heereknecht is bei den avekaat Van Pingele. Nou ra-ake we zoo an 't pra-ate over Geis, en hoe ie alteit de mense naa de mont pra-at. Zoo maggek al zoo zegge: ''t Zou al een keerel weeze, zei ik zoo, die 'n dink vertelde, da-ar hei geen ja-a op zei.'

'Nou,' zeit zwarte Sander, 'ik wil dan wel zien,' zeit ie, 'of ik 'm dan jandomi zoo ver niet krijg, dattie teugen me zeit, dat 'k't lieg.'

(1) H e b b e k j o n d a - a r , oorspronkelijk een teeken van verrassing, later gebruikt om te kennen te geven, dat iets van belang of zeker waar is.
(2) L o i z i g , lett. Inizig; versterking, evenals de vele in de volkstaal levende basterdvloeken, ontstaan door de herinnering aan iets, dat sterk spreekt in eenig opzicht, hier door vuilheid. Vergelijk: afgemiterd, belazerd, drommelsch, bliksemsch, enz.
(3) L e m e u r , humeur.
(4) D a t d e s t r a - a t s t i e n e d e r v a n z w e e t e , eigenaardige aanschouwelijke maat van het liegen. Zelfs de straatsteenen zullen van ontsteltenis zweeten bij zijn liegen.
(5) B o i t e k a n t , de Buitenkant in Amsterdam.

''k Wet van niet,' zeit Kla-as.

'Waarom?' zeit Sander.

'Om 'n zoopie[(1)],' zeit Kla-as.

'Top,' zeit Sander, 'dat gaat.'

'Nou, weet-je wat,' zeit Hein, 'da-ar moste wen 'n grap van hebbe. We zelle, potverdommen[(2)], alle vier, zo as we hier zijn, ijder op zen beurt een leuge vertelle, en de-genige[(3)], waarteugen ie zijt, dattiet liegt, die zel van de andere vrij gehoue worde.'

Nou, dat was goet. We koieren[(4)] dan met ons viere na-a 'de freweele kurreketrekker.'

'Gen avend, moeder de vrouw!' zeit Sander. 'Genavond, Scheele! geef me rijs een taaie[(5)] van jen, assieblief; ik bin da-ar strak van een ouwe jiffrouw geskrokken, en ik mot er de skrik euiwtdrinke.'

Nou, Geis geeft 'm 'n slok. We gane zitte, en we nemen ook ijder 'n slok. We peipe reis an, en zoo beginne we over koetjes en kallefies[(6)] te pra-ate. Nou haddewen afgesproke, we zouwen om beurte vertelle, eerst ikke, dan Hein Rip, dan Klaas, en dan Sander voor 't la-ast.

Nou vraagt me Hein voor de foef[(7)]: 'Jan! zeitti, hebjen 't druk op de winkel, da-ar je nou op bint.'

'Dat mag wel zoo weeze, zei ik; 't is tegenwoordig al heel krappies[(8)], en er valt niks te verdiene, zoo as ook wa-ar is. Alleenig gepisseerde week hebbek nog een karreweitje gehat; ma-ar da-ar haddek ha-ast het hachie bij ingeskoten.'

'Ei, zeittie, en wa-ar kwam dat bei[(9)]?' zeitti.

Dat zellek je zegge, zei ik: der most de poi[(10)] van 'n hois op de Binnenamstel opgeschilderd worde, en dar hadde we de leêr[(11)] oit 't soldervenster oitgestoken mit 'n plank er boven op, en da-ar zat ik ouwer gewoonte nop, zoo as ik honderd en duizend ma-alen geda-an heb. Nou, da-ar zat ik dan op en wist van de prins geen kwa-ad: alleen mottek je zegge, ik hat passies te voore teuge de kou een hartversterkinkie genoomen en 'n trap-op-je-hart[(12)] toe: 'n mens is toch geen trekpot[(13)]! en of 't nou da-ar van was, weet 'k niet; ma-ar terwijl ik sat te schildere, da-ar keik ik zoo kasseweel[(14)] na benede, en da-ar wort 'k in eens zoo ra-ar om men hart en zoo drizelig[(15)] as 'k nog nooit geweest ben. Ik weet er anders niks van,

(1) Z o o p i e , slokje, borreltje.
(2) P o t v e r d o m m e n , basterdvorm van g o d v e r d o m m e .
(3) D e -g e n i g e , degene, hij.
(4) K o i e r e n , kuieren, wandelen.
(5) T a a i e . De namen van een glaasje jenever zijn legio. Een van die zaken, waarbij het volk zijne eigenaardige geestigheid lucht door allerlei beeldspraak. T a a i e kan in verband staan met het s t e r k e van sterken drank.
(6) P r a -a t e o v e r k o e t j e s e n k a l l e f i e s , zoetjes praten over allerlei kleinigheden, - uitdrukking, ontleend aan de kalme gesprekken der b o e r e n in het hoekje van den haard.
(7) F o e f , grap.
(8) K r a p p i e s , krapjes, zuinigjes.
(9) W a -a r k w a m d a t b e i , waar kwam dat door, hoe kwam dat.
(10) P o i , pui, balcon.
(11) L e ê r , ladder.
(12) T r a p -o p -j e -h a r t , zie bl. 270, aant. 5.
(13) 'N m e n s c h i s t o c h g e e n t r e k p o t , een mensch heeft toch ook zijn lusten. (Elders: een mensch is ook geen aardappel enz.)
(14) K a s s e w e e l , toevallig, (*Fr.* casuel).
(15) D r i z e l i g , beverig, angstig.

ma-ar nou was 't net of de stra-atstienen een galopa-ade danste teugens men an.
Da-ar raak ik, hoe, weet ik zelvers niet, de tra-amonta-ane kweit[16],

(16) D e t r a -a m o n t a -a n e k w i j t r a k e n , lett. de poolster kwijt raken, dus den weg bijster worden, het bestuur over zich zelven verliezen; tramontane, dat wat [voor de Italiaan] aan de over-[tra]zijde der bergen [mont] was.

en doikel ik perdoes van de leêr langs de geut na-ar benee-en, dat 'k poddoome[1] niks anders docht, of 'k zou zoo van booven neêr met me donderement[2] op stra-at gevalle we-eze. Ma-ar gelukkig zie ik onder 't valle iets zwarts teuge de muur; da-ar denk 'k, heb ik jou da-ar? Ik klem me vast met me beie hande, en bleif zoo hange tot ze me met een leêr komme helpe. En wat denkje nou dat dat zwarte was, da-ar ik men an vast hiel?'

'Wel! zeienze, wie kan dat raaie?'

'Nou, zei ik, dan zal ik 't je zegge; 't was de schaduw van de gent van 't hoekhois an de overzei, die vlak teuge de poi scheen.'

'Nou, dat zel ook wa-ar weeze, zei Sander; geloof jij dat, Gijs?'

'Och, zeit Geis, wat zek er veul van zegge; 't kan makkelik wa-ar weeze, as ik dat zoo eens na-adenk. Onze lieven Heer is allemachtich.'

Nou, ik zeie niks: 't was voor mijn al mis. We namme nog een afzakkertje[3], en toe begonne we, al weer voor de foef, Hein Rip te pla-agen, en we vroegen em alzoo, wetie[4] zen koite toch wel te vreete gaf, dat zen haar zoo krulde? - want je weet, Piet, Hein Rip is 'n rechte poppegek met zen krulletjes en zen scheijing in zen hooft.

'Nou, zei ie, op dat apperpoo[5] zel ik je wat vertelle. Laast hat ik voor onze Mevrouw na de Fransche kapper geweest in 't selon, en daar hat ie mijn 'n prommenaadepot[6] angesmeerd van acht steuivers. Daar groeiden 't haar van, zoo gaauw men 't er op smeerde, zij de kapper. Nou, ik dacht, ik kon 't rieskeeren[7]; an acht steuivers binne we niet bedurve. Daar most ik met men volk na den Haag met de spoorweg; ikke in de wegon, en men volk in de dielzans. Daar komme we te Haarlem, en ik kijk zoo rijs euiwt na de loopende motief[8]: maar net toitert[9] de conterleur[10] en we ganen vort, en daar blijf ik me met mijn krullen in de krulle van het hek verwart zitte. Daar docht ik niet anders, of me kop gink of, maar gelukkig kreeg ik 'n trankielen[11] inval: ik haalde me potjen euiwt me sak en smeerde men al maar deur an de krulle, die vast zatten. Daar begon me krul te groeien, te groeien al maar deur, en ik maar zonder ophoue te smeere zoo hart ik kon, tot dat 't potje leeg was. Maar gelukkig ware we toe net an 't staatsie-on van de Voogelesank, en daar hield de trijn op. Toe vroeg ik een skaar te leen an 'n juffrouw, die skeuins over me zat, en ik knipte me de krul of. Ik heef, toen ik weerom kwam, men haar weerom gevraagd; maar, ja wel! Ze hadden 't in mekaâr gedraaid, en gebreuiken 't as 'n kabel, om de ankers mee te winden.'

'Wel, zei ik teuge Geis, geloof jei dat? Ikke niet.'

'Och! zeit Geis, as ik zoo nadenk, onze lieven Heer is allemachtig; 't kan makkelik waar weeze.'

Das ook al mis, dacht ik. Nou! we namme nog en opfrissertje, en toen

(1) P o d d o o m e , zie bl, 270, aant. 2.
(2) D o n d e r e m e n t , platte, krachtige naam voor l i j f , lichaam. 'Ik zal hem wat op zijn donder, ook donderement, geven' (afrossen).
(3) A f z a k k e r t j e , zie bl. 270, aant. 5.
(4) W e t i e , wat hij.
(5) A p p e r p o o , *Fr.* à-propos.
(6) P r o m m e n a a d e p o t , een naam, die volgens de bijna vaste gewoonte van het volk, wanneer het vreemde woorden gebruikt, een meer bekenden vorm heeft ontvangen.
(7) R i e s k e e r e n , wagen (*Fr.* risquer).
(8) L o o p e n d e m o t i e f , locomotief. Zie boven, aant. 6.
(9) T o i t e r e n , blazen.
(10) C o n t e r l e u r , conducteur. Zie boven, aant. 6.
(11) T r a n k i e l , cordaat, van snel beslissen getuigend.

vroege we an Kla-as, of ie ons niks te vertelle hat van sen laaste reis.

'Wel, zeit ie, wat zou 'k veul zegge? Heel veul merkwaardigs is me jeuist niet overkomme: alleenig toch een dink, dat nog al aardig was. Daar waare wen op de hoogte van Drontem, en leggen er te kooi op 'n soomerse nacht, dat gunter om de Noort geen nacht is, om zoo te spreeke; daar voele wen allemaal een schok as of we beroerd wieren. We loope na boove, niet anders denkende, of we hadden op 'n klip gestoote: en ik zei al teugens me maat, "pas op je telle, Frans! We binne der om kout." Maar ja wel! 't was geen klip, maar een lomp bakbiest van 'n wallefis, die te slaape lag, en die we dwars over zen ruggestreng waare heen gelaveerd. Daar wort me dat biest zoo vergiftig nijdig, dattet wel deuizent voet euiwt 't water opspringt en vlak boven onze kop weer neêrkomt. "O, Kreemenie[(1)]! dacht ik, we binne om zeep." Maar wat beurt er? Die dikke grobbejanus[(2)] komt met zen beuik net op de grote mast te lant, en blijft er op vast zitte as en wimpel. Den ouwe[(3)] werd bang, dat et skip topswaar sou worde en sond ons met alleman na bove. We hakten nu zen beuik oopen; we lieten de traan en 't vet in de tonne loopen, en zoo kwame we te Drontem an met 'n wimpel, die nog nooit op zee vertoond was geweest.'

'Wel, potdoomme, die is sterk! zei Hein. Geloof jij die, Gijs?'

'Wel, zei Gijs, onze lieven Heer is allemachtich! 't Ken makkelik waar weeze, as ik et zoo naadenk.'

'En jij, zei Hein teugen Sander; hij jij niets te vertelle?'

'Wat zou ik?' zei Sander, 'ik heb nooit veul beleefd, en wat ik je vertelle kan, beteekent bezonder weinig; maar die 't beter weet, mot 't zegge, en daar huurt de schipper zen volk op. We zellen onderwijl rijs anpijpen en nog en slaapmussie[(4)] neme; dan zel ik je net zegge, waar 't op staat, en wat me gepisseerde jaar in straat Sunda is wedervaare. Op 'n dag, dat 'k den ouwen an wal had gebracht, kwam men 'n Snees[(5)] op zij en praaide men, of ik ook ijzer of touwwerk hat om te verkoope? Wacht, zij ik, jou kromhouts-gast[(6)]! Ik zal 's eventjes met jou hoofd speule. Met één kreeg ik hem bij zijn slinger-perdoen[(7)] en liet 'm teugens de zolen van men schoenen angieren[(8)] dattie noordoost lag. Wat doet de klabaaispringer[(9)]? Hij zet zen staande en loopende want weer an, en zijt: "T o a n g b a g o e s , ik docht dat je handel deê." Dat doe ik ook, zwabberkappetijn[(10)] van de duivel, zei ik, maar 't is in kraak-amandelen, en jen ribbe selle de pitten sijn; versta je? Hij lachte as de pleuimgraaf[(11)] tegen de

(1) K r e e m e n i e , basterdvloek (Christus mijn).
(2) G r o b b e j a n u s , letterlijk grove Jan, monster.
(3) O u w e , kapitein, zoo genoemd als de meerdere, niet om zijne jaren.
(4) S l a a p m u s s i e , zie bl. 270, aant. 5.
(5) S n e e s , Chinees.
(6) K r o m h o u t s g a s t , een passagier, die doorgaans beneden in 't schip tusschen de k r o m h o u t e n verkeert, een n i e t -z e e m a n , een scheldnaam in den mond van een' zeerob.
(7) S l i n g e r -p e r d o e n , lett. een slingertouw; Sander bedoelt de staart van den Chinees.
(8) A n g i e r e n , in eene kromme lijn aanvliegen.
(9) K l a b a a i s p r i n g e r , scheldnaam van een' Chinees.
(10) Z w a b b e r k a p p e t i j n . 'Een z w a b b e r is een scheepsdweil. Zwabberkapitein is hij, die meester is van den zwabber, d.i. de aanveger van de vuiligheden op het schip.' (Halbertsma.)
(11) P l e n i m g r a a f , eertijds een hoog ambtenaar bij den graaf des lands, die de heffing der tollen bewaakte, en tevens zorgde, dat niemand zwanen hield dan met zijne toestemming. Het scheepsvolk heeft dezen hoogen titel volgens zijnen gewonen stijl toegepast op den varensgezel, die voor de hoenders en de varkens van den kapitein zorgt.

snertbalie(1) en vroeg, of ik 't met hem wou afdrinken? “Alree man!” zei ik en we gingen in de tapperij, en zoo al keuvelende vertelden ie me, datter veul gelt met rijstkadraaijen(2) te verdienen was en dattie een praauwmajang(3) hat, die ie me daartoe verhuren wou. “Kom an! dacht ik, dat mot je wage, Sander!” Toe nam ik van onze veertig-persenter(4) twee maanden op 't swarte boek(5), en met verlof van den ouwe huurden 'k de praauwmajang met twee zee-Deventer-koeken(6) en liep straat Sunda in; maar dwars van Anjer krijg 'k de V r o u w e -v e r d r i e t (7) vlak op steven. Het waaide, dat gene zes heereknechts 'n mand met breuidseuikers tegen een sleuis(8) op zouwen getrokken hebbe. Ik keek maar na 't valle van de panne; maar toe de zee men in me nek(9) keek, toe dacht 'k: “Genacht, Sander! Je bent ook 'n lief kint op je moeders bont boezelaar geweest.” En 'k wier dingsig(10) onder men baaitje. Kijk, maats! toe was 't, as of men zo 'n Engel in me nek schopte en zei: “Bid, beest!” Ik viel op mijn murgpijpen(11) en wier met de pitjalling(12) an wal gesmete op 'n onbewoont eilant. Daar zag 'k 'n gallig staan en daar honge vier kerels an te waaie. Den eene dat was en bakker, die vals gewicht gebreuikt hat; de tweede was 'n knaappie, die de ribbekast van zen maat voor de scheê van zen mes had angezien; de derde dat was 'n kouwelikke pottentaat(13), die van zen buurmans heuis 'n Sint Maartens vuurtje gestookt hat om zich te warmen.’

‘En de vierde,’ vroeg Geis, toe Sander ophiel met vertelle.

‘De vierde,’ zei Sander teugens hem, ‘dat was jou vader, Gijsmaat.’

‘Dat liegje, zei Geis; mein vaader is op 't Karthoiser kerkhof(14) begrave.’

Met klapte men allemaal in de hande, dattet zoo daaverde en gawen Sander de weddinkschap gewonne. Geis lachte zelf mé, toen ie hoorde, wat 't geval eigentlijk was, en we hebben er wat 'n lolligen avond meê gehat, Piet! Jaa, 't is een raare kerel, die Sander.

Mr. J. Van Lennep.

(1) S n e r t b a l i e , balie (vat) met s n e r t , groene erwten. S n e r t is een weinig begeerd voedsel aan boord.
(2) R i j s t k a d r a a i j e n , kleine schepen om rijst te vervoeren en bij kleine hoeveelheden te verkoopen, hier werkwoordelijk gebruikt.
(3) P r a u w m a j a n g , een kleine prauw.
(4) V e e r t i g -p e r s e n t e r , woekeraar, gelijk men vele onder de Chineezen vindt.
(5) S w a r t e b o e k , schuldboek.
(6) Z e e -D e v e n t e r -k o e k e n , inboorlingen van het eiland Bali; D e v e n t e r k o c k e n wegens hunne g e l e kleur, en z e e -D e v e n t e r -k o e k e n omdat ze veel op zee varen.
(7) V r o u w e -v e r d r i e t , ‘de Westmousson, die de terugkomst van het scheepsvolk in het vaderland tot v e r d r i e t der v r o u w e n vertraagt.’ (Halbertsma.)
(8) S l e u i s , een hooge steenen boog (brug), als men te Amsterdam vindt. Vroeger vond men die bogen ook boven s l u i z e n .
(9) I n m e n e k k e e k , van de achterzijde kwam.
(10) D i n g s i g , aangedaan, verlegen.
(11) M u r g p i j p e n , lett. mergpijpen, knieën.
(12) P i t j a l l i n g , schip.
(13) K o u w e l i k k e p o t t e n t a a t , een heerschap (p o t e n t a a t) die het doorgaans koud heeft.
(14) K a r t h o i s e r k e r k h o f , Karthuizer kerkhof, in Amsterdam zeer bekend.

Oitje met een jachie. (Zaandam.)

't Volgend schetsje werd me aan de Zaan gedicteerd door een man uit het volk.
O i t j e is een eigenaardige uitdrukking voor prettig uitstapje, en onder j a c h i e of g l a z e j a c h i e verstaat men die kleine, vaak met verguld en gekleurd snijwerk versierde pleizierjachten, die door één man geroeid worden en in hunne overdekte en met veel raampjes voorziene ruimte plaats bieden aan vier tot zes personen. Vroeger bezat bijna ieder der gegoede Zaansche familiën zulk een vaartuigje, dat vaak keurig net was ingericht. Men liet zich er mee ter kerk of familiebezoek brengen. Tegenwoordig wordt hun getal zeer klein. Hoofdzakelijk bij de kermissen ziet men ze nog op de Zaan. Zij dienen dan om een of ander gezelschap, meest vrouwen, naar de plaats van pleizier te brengen.
Voor zulk een oitje wordt door de gezelschapjes vrouwen uit de nijvere volksklasse het geheele jaar door geld bijeen gelegd, en ik heb het aan de Zaan van menig huismoeder gehoord, dat ze geen grooter pleizier kende, dan zoo'n oitje met een jachie op de Zaandammer- of Wormerveerder kermis. Wat het bijeenbrengen der gelden voor zulk een feestje betreft, 't gebeurt wekelijks met de grootste stiptheid. 't Is trouwens merkwaardig, met hoeveel voorliefde er aan de Zaan ‘gepot’ wordt voor vele soort van zaken.
Men brengt wekelijks iets bijeen voor een leesgezelschap, voor een uitstapje in den zomer, ja, voor brandstof en andere zaken, en velen bewaren alle d i k k e - nieuwe - centen, om aan 't eind des jaars voor bijzondere uitgaven een apart sommetje te hebben. - Verder laat ik het woord aan den verteller.

't Was Zaandamse kermis. - Al een week had er een rumoer en gejoel e-weest, dat hoore en zien je vergong, en 't was ook wel te begraipe. Op zoo'n kermis den rake die mensche, zooals olieslagers, pelders en andere, eres uit er dommelechaid eskud. Voor heurloi is 't alle dage maar net hetzelfde: van daag begin je zoo en morge is 't nag zoo. Maar met zoo'n kermis, den haal je je asem nag eres bai je reg[(1)] op en je slane je vlerke nag eres oit as en veugeltje in de lucht.

Zóó dochte ook Griet en Train, Ma[(2)] en Neel. Ze hadde een potje op-egaart; alle weke een stoiver, om deer veur met 'et jachie te kermis te gaan. Ook hadde ze 'et esteld op Vraidag, dat was nag al een drokke dag; want hoe drokker, hoe liever.

Dus, 'et jachie en die het roeie most, ware 'ehuurd voor Vraidag; den most het beure - weer of gien weer; - ze hadde er al goeie lucht[(3)] op.

Maar wie zou 'et jachie oitreste[(4)]?

Gien ien leek er eerst zin in te hewwe. Achterné zait Griet: ‘Nou, den zel ik 'et wel doen. Ik bak een dikke-koek of twee; - wet brood met vleesch, wet garreneel, sla met aiere, en, om niet te vergete, een avvekateborrel, en we binne klaar.’

‘Goed,’ zegge de are, ‘of-esproke.’

De Vraidag kwam. 't Was wel wet windig, maar toch aars goed weer. Nou aan 't klaar make. Griet dribbelde op er moile zonder hiele, om toch de boel maar goed in orde te brenge en om het zoo netjes, as ze op heur menier kon, voor te zette.

(1) R e g , rug.
(2) M a , verkorting voor Maartje.
(3) G o e i e -l u c h t h e b b e n , er veel trek in hebben..
(4) O i t r e s t e n , nitrusten.

De knecht kwam met 'et jachie en nou wier de boel 'elade. Wel man, 'et zag er maar avvenant[5] oit.

(5) A v v e n a n t , advenant, aangenaam, hupsch.

‘Hè,’ zai Griet, ‘ik ben der loof[1] van. Deer is heel wet an te stunnike[2] eer het zoo veer is, maar dat doet er niet toe. Ik loof, dat we toch wel ket en norrie[3] hewwe zelle. Deer mekeert het nooit an, asse we oit benne. De op-egaarde Zeeuwe zelle der an geloove, al zoue we der ook voor in de mallemole gaan of ze aan bulleboissies[4] versnoepe.’

De are drie kwamme nou ook en héel gauw gonge ze skeep. Elk had en nuwe jas[5] an en de kap met drie naalde op. Ze keke allegaar eve bloemzoet en meukel[6] en ze kakelde as kippe, die pas een bietje garst ekrege hewwe. Wet zatte ze premantig achter de gerdaintjes te glure, toe ze zoo langs de Zaan eroeit wiere as prinsesse.

Je konne wel zien, dat ze 'et alle dage niet ewend ware om oit te gaan. Wet lachte ze, as een turfskipper veurbai voer, die een pus met water skepte en derloi een mal woordje toeriep. Ja, ze gierde het bai taie oit om 't lekker oitje en dat ze nou al zoo'n lol hadde.

Op iens zait Neel: ‘Groote groen in 't hoissie, weer is me knippie?’ - Ze voelt in der zakke, maar vindt het niet.

‘Wet,’ vrage de are, ‘je hèt je knippie toch niet estrooid[7], Neel?’

‘Nee,’ zegt deuze, ‘maar da's nou toch nochter van me. Ik bedenk me deer net. 'k Heb het leete legge op 't bontje[8], vlak bij 't hoochie van den smoiger[9]. “Da 's een malle boel. - Maar wacht eres. 'k Heb nag een buultje in me zak, deer ik dikke cente in opgaar. Deer ken ik het wel mee redde, om eres in een kaikspul te gaan of in de rollebol te speule.”

“Nou,” zait Ma, die ook ereis in der zak voelt of ze wet vergete hêt, “je hewwe toch zeker meer noodig. Je wille toch zeker ook welderes bai een liedebord of Jan Klaasse-spul kaike, dat kost je toch ook gauw een cent of wet, as je ten minste niet al te gierig benne.”

“Wet,” zait Neel, “ik gierig? Nee, ik durf van me arremoed of nag wel een cent te geve an een kerel mit ien arm of ien bien, en hew ik hem niet, dan zou ik hem nag wel te lien kraige van deuze of giene.”

“Hou nou je groote babbelbek maar es dicht,” zait Griet. “Deer hê-je een avvekaatje.”

“Zoip, zwager, oome Jan is jarig!”

Meteen neme ze elk een ferme wup oit er glaassie. Nou kwam er an 't kakele gien end. De ien wist dut, de aar dat. Die praatte over der man, die over der lieve kind; de ien over der buurwaif en de are over de dure taid. Ze leke wel spraakwater in ekrege te hewwe en zagge zoo rood as een haan.

Deer komme ze achterné te Zaandam an.

(1) L o o f , vermoeid.
(2) S t u n n i k e n , beredderen.
(3) K e t e n n o r r i e , pleizier.
(4) B u l l e b o i s s i e s , poffertjes.
(5) J a s , jurk.
(6) M e u k e l , recht vergenoegd, lief.
(7) E s t r o o i d , verloren.
(8) B o n t j e , kastje onder de vensterbank.
(9) H o o c h i e v a n d e s m o i g e r . Smoiger is de dikwijls met gekleurde tegeltjes bekleede schoorsteenmantel. Aan beide zijden van den smoiger vond men een vooruitspringend deel, het hoochie, waarop een en ander, in den regel pijp, tabakspot, komfoor, zwavelstokkenlade enz., werd geplaatst.

“Zoek een goeie plaas!” roept moeder Ma toe de knecht, “datte we nog wet oit kunne kaike, asse we hier an de dikke koek zitte, want ik wil van daag zoo veul zien as meucheluk is.”

“Nou, 't is hier nag al gien kwaluk hoekie, dunkt me,” zait ie, “hier ken je die loertkraam[1] net zien, en ze zegge, dat het Jan-Klaasse-spul hier van middag ook voorbai komt.”

“Deer hè je ook wet an,” roept Griet, “dat scheelt me gien lor! 't Zou al vrai noosseluk[2] weze, as 't hier niet staan bleef. Nee, den wil ik liever me cente verkaike bai een waarzegger, deer ik men tweede man nag eres zien ken, of hoe oud ik worre zel.”

“Dat moet jai ook noodig wete,” zait Train; “want as je zoo borrele van die avvekaat, den zel jai gauw dood en wai gauw blodder weze[3].”

“Nou,” zait Griet, “zoo mien ik het niet; ”maar toch nog een klain wuppie, en hoera voor de Prins! Kom, kindere, we zelle ete!'

Ze gonge an de slag en het gong er nag al aardig van langs. Zoo as ze deer zatte te proime, komt er een kerel met ien bien anstrompele.

‘Main gort!’ zait Ma, ‘deer heb ik wel een cent voor over. Zoo'n man most ik hewwe. Wet zou ik een mooie kous veur hem braie en een mooie sok, en wet zou ik die éene skoen glad poesse. Ie had van elks maar ien noodig, dat had ik om een bietje.’

‘Da 's ook een rare zoinigaid,’ antwoordt Neel. ‘'k Hew jou wel meer ezien! Wou jai een man met ien bien?’

‘Stil,’ zait Griet, ‘we gane nou de kermis eres in; meucheluk ziene we der wel mensche mit drie biene, deer zel Ma zeker in 't geheel niet van houe.’

Zoo gonge ze den ook heel klak[4] de kermis in. De ien keek nag meukelder as de aar.

‘Ik z e l lol make,’ zait Ma. ‘Ik mot er van hewwe, wet 'k er van kraige ken. Me man zel ze van daag wel slikke, en ik zel em mit geldjes-dag wel op zen kop tikke.’

‘Da's wet moois, hou je den niet van je man?’ vraagt Train.

‘Ja wel, as ie maar wet veul achterwiele[5] thois brengt, den ken ik het nag wel met em plooie, maar aars....’

‘Jai maakt er lollemansdoop[6] van, Ma. Een aar zou denke, dat je niet erg manvast benne,’ zait Griet.

‘Nou, manvast en manvast is twee....As ie maar wet veul doite thois brengt, den zeg ik: “dag me lievert!” maar ik mien der niks van.’

‘Jai bent een raar ootje Tontel,’ zait Griet, ‘dat zeg ik. “Nee, as ik me man een zoen geef - en bai taie klapt ie - den mien ik het ook voor dat moment; hoe ik er later over denk, dat gaat jou niet an.”

“Jai bent ook zoo froitig[7],” zait Ma. “'t Is net of je man onze Lieve-Heertje is. Je laike nou al weer langst[8] né 'em te hewwe. Ik zeg maar: alles op zen taid, en voor de rest, hou ze op een ofstand.”

“Main goster! roept Neel, “kaik nou eres hier. Die kerel doet deer stutelebolle[9] of het een hoepel is. Zou ie gien biene in zen laif hewwe? Hai ken em oprolle, net as of ik main kleere oitvring.”

(1) L o e r t , leverworst; l o e r t k r a a m , kraam met worst en andere vleeschspijs.
(2) N o o s s e l u k , bedroevend, jammer. Vergelijk 't *Mnl.* n o s e l .
(3) B l o d d e r , ontbloot, zonder drank, de drank zou op zijn.
(4) K l a k , plotseling. Ook beteekent het: onverwacht.
(5) A c h t e r w i e l e , rijksdaalders.
(6) L o l l e m a n s d o o p , malligheid, scherts.
(7) F r o i t i g , goedig, toegevend-lief.
(8) L a n g s t , verlangen. Vergelijk hiermee de *Gron.* uitdrukking w e n s c h t voor h e i m w e e .
(9) S t n t e l e b o l l e , rondbuitelen.

“Hai het zeker zoete olie in enome,” zait Train, “en zen hoid inesmeert met geest van salemonsjak. Den ken je je boige, loof ik, as een knipmes.”

“Nou, den mag jai dat ook wel deres doen, Neel,” zait Ma, “jai loope net of je een stok deur eslikt hewwe.”

“Ja, kind,” zait deuze, “ik ben groos op me nuwe jas. En niet alleen dat ik van bovene mooi ben, ik durf ook wel met men ondergoed veur de krame langs. 'k Heb een nuw haaklaif[1] aan met een wachie[2] van men grootmoeder. Deerom stap ik as een haan van een stooter.”

Nou, ze stapte den ook - wel te verstaan metter viere - maar dapper vooroit. Eerst de Spoorstraat op, den den Dam over en zoo né de Burcht. Ze moste toch ook bai de spulle deres kaike. De dikke dame, Judels, Spriet, nee, dat kon derloi niet skele. Maar de pieasse, ja, deer hadde ze ket van. Dat was een kollefie né der hand, om eres lekker te lache.

Deer zien ze het spul: “de opvolger van Steffens.”

“Deer kenne ze waarzegge,” zait Neel. “Kom, deer gane we deres in.”

“Goed,” zegge ze allegaar. - “Ik wil wel wete, hoeveul poppies of ik nag hale mot en hoe men tweede man er oit ziet.”

Ze geve der doitjes en gane binne. Maar, och heerejé! de profeet belooft ze allegaar gien tweede man - en het poppies hale? - - nou de kerel ziet wel, dat ze allegaar de vaiftig zoo wet te pakke hewwe. 't Is allien: die zel lang leve, die kraigt een errefenis over de zee van deen. Veur de rest kenne ze droipsteertend ofzakke, net as een hondje, dat zen steertje ofekapt is.

Ze gonge ook heen en riepe: “Genach, gena...cht[3], hoor!!!” De kerel begreep dat niet, want ie was gien Zaankanter, maar ie lachte in zen voissie over de ontvange cente van het jachiesgeld.

“Me dunkt,” zait Train, “we mochte nou wel deres een koppie doen. 't Is al over zeuvene. As ik thois was, had ik al lang een koppie edeen. Wille we den maar deres kaike, of et jachie nag bove water is?”

“'t Zou, bai me ziel, wet moois weze, as 't jachie ezonke was,” zait Griet, “den was onze heele zootje ook voor de vissies.”

Per geluk, het jachie lag er nag en de knecht had kokend-water emaakt om koffie te zette. Dadelijk wier der een koppie “troost” klaar emaakt. Het lekkers, dat ze ekocht hadde bai Toens, most er an geloove. Ze kwamme om gien kaikie, mit dat koppie doen. Nou, ze ware den ook te kermis en den most het ook maar es volop weze.

Dat er gien gebrek aan praat was, is wel te begraipe. Ze hadde een boel ezien en een heele boel, deer ze nag eres lekker om lache konne. Dat koppie doen was dan ook niet gauw ofeloope. Die had nag een alderhandje, deuze nag een doodkissie, een are nog wet pitmoppe, dat zoodoende was het al over twaleve, toe Neel zoo uit een ope rede[4] zei: “Nou we motte toch de kerremis nag eres in, dunkt me.”

(1) H a a k l a i f , soort van onderjak (corset).
(2) W a c h i e of w a c h t , damasten vrouwenrok.
(3) G e n a c h g e n ...a c h t ! De laatste lettergreep wordt zeer gerekt uitgesproken. De gewone avondafscheidsgroet; beteekent hier zooveel als: 't is niets waard, 't is mis.
(4) E e n o p e r e d e , op eens, zonder directe aanleiding. Hildebrand gebruikt dezelfde uitdrukking in zijn “Familie Kegge”. O p e n wordt hier waarschijnlijk in denzelfden zin gebruikt als i n , b.v.: open = onbezette plaats, en de uitdrukking dus is: zonder bepaalde reden.

“Ja, da 's ook wel goed,” zait Ma, “maar eerst moste we met mekaar nog wet garreneel pelle. Den hewwe we, azze we weer op hois of gane, nog een lekker boltje voor een hartig bietje. Dat smaakt nag al op die zoetechaid.”

Dat kwam nog al goed in. Elk nam een bordje vol, en haalde kop en steert er of, net zoo lang, dat ze een heele skaal vol hadde. Toe weer an de koier, de kermis in, en nou was het de lichies-kermis[(1)]. Dat is altaid nag het mooiste.

Train, die nag al een meukel oitzicht had en der op heur manier nag al jonk veurdoen kon, wier heel gauw van zoo en rare snoiter evraagd of ze zinnigheid had, om van nacht wet ket mettem te make. Train, - braaf lache, dat begraip je, - hiel zich eerst nag als of ze der niet vreemd van was, en zai: “Nou, 'k weet niet.....”

Maar toe keek ze Ma an en borst oit.

“Malle jonge,” zai ze toe, “ken je 't niet an me zien, dat 'k al lang al een man heb?”

Een lachboi volgde op dat grappie.

“Nou,” zait Griet, “je neus krulde ook maar niet, dat je nag veur een vraister anekeke wiere, hè? maar ze moste je bai dag maar es zien mit je zeumersproete! Den liete ze je ook wel links legge, net zoo goed as main.”

“Ja, dat steekt je, hé?” zait Train. “Maar hoor es, juffrouw Grietje, ik denk maar zoo: leet de heele boel maar waie, want me Jan wordt rampelezant!”

“Gien ruzie, gien ruzie, hoor!” zait Ma; “den is 't mooitje van 't oitje en deer heb ik een poist an.”

“Nou, kind,” zait Train, “'t is gien ruzie, hoor! 't Is allegaar maar lollemansdoop. Der mot een grappie bai, wet zè jai, Griet?”

“Wel wis en waarachtig. 't Is van evend nies as ket. Rom, bom, wet maal ik er om? - Maar ik voor main begin toch eres om hois te denke. Zoue we niet eres opkarre[(2)]?”

“Ja,” roept Neel, “maar eerst koope we nag een wellekom-toissie[(3)] voor onze manne. Die ziele leete ons altaid op Vraidag van kermis maar zoetsappig gaan en blaive stil op et hois passe.”

“Ziele? Jemig kremig! zóó hoef je ze niet te noeme,” zait Train. “Ze zelle ook wel oppasse, dat ze gien gebrek hewwe. Misschien wel né 't bierhuis of bai mekaar keertspeule. Neel der man is ten minste van evend ovverdan[(4)], die most né de kustebood[(5)] op de Koog en deer gaat het ook niet loi om weg.”

“De manne binne, die ze binne,” zait Griet, “maar wille we in deuse winkel niet eres kaike, of deer niet wet van onze gading is?”

“Griet, verdikkie, nee!” zait Train. Zoetechaid houe die manloi niet van. Leete we den liever een pond loert, of een bos scharre of gerookte eel[(6)]

(1) D e l i c h i e s - k e r m i s , de avondkermis met de verlichte kramen en spellen.
(2) O p k a r r e n , vertrekken.
(3) W e l l e k o m - t o i s s i e , geschenk, dat men, thuis komende, meebrengt.
(4) O v v e r d a n , uit het huis. Zoo spreekt men in 't Zaansch ook van i n v e r d a n , naar binnen, b.v. een huis is i n v e r d a n gebouwd, wanneer het verder van den weg af geplaatst is, dan andere huizen; - o p p e r d a n , naar boven, n e e r w e r d a n , naar beneden.
(5) K u s t e b o o d , verkooping van meer huizen en landerijen op één avond.
(6) E e l , aal.

koope, deer happe ze liever in, want ze zelle van evend ook wel een bietje een sliert[1] an hewwe en den smaakt dat beter.”

Elk keek nou nag eres in der knippie, hoe veul of het nag laie kon. Gerookte eel, dat was de oore van je hoofd. Ze moste toch ook nag een fooitje voor de knecht overhouwe Een pond loert, dat kwam er nag al het goedkoopst veur en dat leek ook nag al wet.

“Dat zelle we doen!” roept Griet. “Klaar is Kees, en hai zag zen vader hange!”

De spekslager bai 't oploope van den Dam, ja, deer lag nag een ferme bak vol. Elk kocht deer zen zootje en zoo gong het weer van lieverdela op 't jachie of. De knecht was mooi blait, toe ie ze zag komme, want ie zat tem al te verkroimele, dat ze zoo lang weg bleve.

“Nou out[2]!” hier benne we weer,' riepe ze. ‘Zet nou maar van wal, den gaan we maar weer op onze lieverts of. Ze zelle meucheluk al een tokkie[3] oit hewwe, asse we komme.’

‘Ja, ja,’ zait de knecht, ‘maar dat zit em nag zoo reed niet[4]. Deer is pas een turfschipper aneskote, deer ik afgerazend slecht voorbai ken. - Hé!!!’ roept ie, ‘zel je een bietje omhale, dat ik er deur ken?’

't Was gelukkig, dat de schipper gien knoest[5] was. Hai maakte zen touw zoo veer los, dat ze er onderdeur konne, ja of nee[6]. Maar een bietje bai tille en wet vooroit douwe.....deer gong ie.

Nou wier der weer een goeie pot koffie ezet, de garreneel voor den dag ehaald en wet flippies[7]. Het was weer: val an as jonge Turreke.

‘Maar nee, deer staat nag een lessie[8] avvekaat van van ochend,’ zait Griet, ‘zouwe dat eerst nog niet oppeuzele?’

‘Ja, wis en drie,’ riepe ze. ‘We moete gien zier thois brenge; went den zou het net weze, ovve we zoo veul ehad hadde, datte we het niet op konne. - Train, geef dat kraffie deres an, den zelle we 't maar in een bierglaassie doen, in bedienste[9].’

‘Ja; maar 't glaassie is niet al te skoon!’

‘Nou, main gort! we benne zoo maltentig[10] niet,’ zait Ka. ‘Je moete het nou maar zoo nauw niet neme, 't loopt op 't lessie.’

't Was nou van ‘wupt-em Keessie!’ en in een tik was 't glaassie leeg.

‘We gane nou een boltje met garreneel klaar make en den an de schaft,’ zait Griet. ‘Bidde zelle we morge wel doen.’

‘Ja, bidde,’ zait Train, ‘ken ik teugenswoordig[11] niet, vooral as ik an die jonge denk, die mè vroeg, dan kraig ik nag zoo'n kreupele lach in men laif, as ik weet niet hoe.’

‘'k Loof, dat je er graag van hoore wille!....’

Stil!....wè 's dat?....Zoo op iens is het: bons!!

‘Blees het licht oit,’ roept Mie, ‘der kenne wel kerels ook bai weze!’

(1) Sliert, sterke drank. Een sliert an hewwe, een stuk in de kraag hebben.
(2) Out, schertsende benaming voor oudje. Men bedoelt er volstrekt geen ouderdom mee, want een Zaansche moeder b.v. zal dit woord ook tot haar kind zeggen.
(3) Tokkie, slaapje.
(4) Dat zit hem zoo reed niet, dat gaat niet zoo gereedelijk.
(5) Knoest, onvriendelijk, lastig mensch.
(6) Ja of nee, bijna, zoo of zoo.
(7) Flippies, soort van lange wittebroodjes.
(8) Lessie, overschot, restje.
(9) In bedienste, ten dienste van allen.
(10) Maltentig, buitengewoon zindelijk.
(11) Teugenswoordig. De Zaankanter gebruikt dit woord vaak in den zin van: voor 't oogenblik.

Maar de knecht roept: ''t Is niks; hou je maar zoo stil meucheluk, 't is een vlot balleke deer ik toe anroei; steek je keersie maar weer op!'

'Deur dat bonze is me koppie omevalle,' zait Ma. 'Geef effe de spoeldoek eres an, den zal ik et opfailen(1). Zie zoo, nou zel ik hem oitspoele ook.'

Maar, o Gorsie maine! deer leet ze em los en het jachie gaat natuurluk weg.

'Hé!' zait Ma toe de knecht, 'hè je nag een kraitje(2) in je zak?'

'Ja wel,' zait ie.

'Nou, geef den deres effe an.'

Ma geeft nou met het kraitje een skrap an 't jachie.

'Zie zoo,' zait ze, 'nou zel ik hier morge wel deres grutte(3) mit een haak of een dut of een dat.'

De knecht keek, of ie pas wakker was en docht: deer begraip ik niks van. Moet jai morge bai die streep grutte, om né die estrooide doek te zoeke? - Hai dorst alevel niet veul zegge, want ie had zen fooitje nag niet ekrege.

Toe Ma 't binne vertelde, borstte ze alle oit van lache, dat ken je denke.

'Nou, der mot een aardechaidje bai veur de klaine jonge,' zegt Train. 'Maar, deer zien ik verdompelt de Kooger-kerk al. Nou zel 't gauw ebeurt weze.'

''t Wordt taid ook,' is 't antwoord van Neel. 'Ik ken et an me laif(4) wel voele, dat het al laat is. 'k Wou, dat 'k van ochend nou maar es uitrozen(5) kon, maar ik zel wel weer gauw an de pees(6) moete.'

'Ja, kind,' troost Train haar, 'bai nacht een man, bai dag een man, en je doene straks maar weer van Jantje pak an.'

'Wellekom an den wal!' roept de knecht. 'We benne der, hoor!'

Elk neemt nou het voornaamste mee né binnene toe. Ze geve den knecht elk een kwartje, die met ien het jachie sloit, om het, as het dag is, né de hellingmansbaas te brenge.

Ze hewwe nog een bietje met mekaar of te rekene, dat ze op een hebbel en een drebbel(7) doene, en nou is het: 'Genacht, gena...cht, hoor! - Ik hoop, dat we 't op een aar jaar nag eres verdoen(8) zelle! - Nou, deer is gien kwaad in de stad, hoor! azze we maar gezond weze magge. We zelle alle weke wel trouw onze stoiver betale. Genacht! Gena...cht!!'

En zoodoende was voor deuze keer het oitje met et jachie ofeloope.

H.J. Top.

(1) F a i l e n , dweilen.
(2) K r a i t j e , stukje krijt.
(3) G r u t t e , met een werktuig onder water in den modder naar iets zoeken.
(4) L i j f , lichaam.
(5) U i t r o z e n , uit den roes komen; hier meer uitrusten.
(6) A n d e p e e s , aan 't werk.
(7) Op e e n h e b b e l e n e e n d r e b b e l , heel spoedig, haastig.
(8) V e r d o e n , weer doen.

Een Marker vrijage. (Marken.)
(Een afgeluisterd gesprek in den trant van Van Effen's 'Agnietjes.')

't Was Zaterdag avond.

De botters[(1)] lagen alle in de haven; het vischtuig was in orde gebracht voor de vischvangst der volgende week; de viktalie was aan boord, en de visscherlui zaten in den kring hunner gezinnen, of wel, toefden, in groepjes van vijf, zes of meer personen, bij elkaâr op de beurs[(2)] en koutten over 't gewone epistel: de visscherij.

't Werd zachtjes aan koffietijd (omstreeks negen ure).

Van lieverlede keerde men huiswaarts, en nog slechts enkele jonge lui deden eene wandeling om de buurt, of, zoo als de Marker het noemt: 'deden nog een slaggie om.'

Afgezonderd van de overigen, slenterde een jonge visscher van zoowat een-en-twintig jaren, langs den weg, en 't trok mijne aandacht, dat zijn slenteren evenwel niet doelloos was; want nu en dan wierp hij een steelschen blik op de woning van mijnen buurman, wiens knappe dochter ik goed kende, en van wie het mij bekend was, dat zoo menigeen een blaauwtje had geloopen. Dat slenteren van een jonkman in de nabijheid dezer woning deed bij mij altijd het vermoeden ontstaan van een 'brandend en vurig hart,' dat vaak verteerde in zijn gloed.

Het zijraam mijner woning deed mij tusschen de gordijntjes zoo menigmalen ooggetuige zijn van zulk eene 'smachtende' liefde, die ongelescht weêr naar huis moest gaan. 'Maritje was zoo 'makkelijk niet te krijgen, Maritje was dier met haar weer[(3)].'

Kees, de zoon van Jaap uit de Kerkbuurt, want niemand anders was 't, die op dien Zaturdag avond moesjankte[(4)] voor de deur van mijn buurman, gloeide op zijne beurt voor 't mooie Maritje.

Lang werd zijn geduld op de proef gesteld, alvorens hij het voorwerp van zijn hartstocht te zien kon krijgen. Lang moest hij wachten eer het deurtje opende en het meisje te voorschijn kwam. Ik vreesde reeds voor eene teleurstelling en begon waarlijk medelijden met den stumpert te krijgen. Zóólang had hij reeds gewacht, zonder dat zijne wenschen vervuld werden. Maar eindelijk, ja, - daar wordt een klink gelicht, de deur geopend, - en ziet, - daar treedt Maritje te voorschijn.

Onze Kees had zijne les goed bestudeerd, en voorgelicht door de andere vrienden, die een blaauwtje bij Maritje hadden geloopen, meende hij reeds meester van den visch te zijn, alvorens hij dien in 't oog had gekregen, zóó goed had hij zijne netten gespannen.

Maar zoodra was het viske niet in 't gezicht, of de visscher raakte al zijne tegenwoordigheid van geest kwijt, en hij zou waarlijk zijn doel gemist

(1) B o t t e r , een schip.
(2) B e u r s , in 't algemeen eene plaats van samenkomsten.
(3) W e e r , waar.
(4) M o e s j a n k e n , verliefdheid openbaren, naar beantwoording van liefde haken.

hebben, ware hem niet tijdig genoeg het marker adagio op de lippen gekomen. Als met een bal in de keel, sprak hij het meisje aan: ‘Nou, Maritje, ewwie de koffie al up[(1)]?’

‘De koffie al up....?’ kreeg onze inwendig gloeiende, doch uiterlijk als een riet trillende vrijer, ietwat bits, ten antwoord. ‘Nou, oe is 't mit je; - bin je mal, Kees? je bint toch ook snokker[(2)]; - 't is immers nag te vroo[(3)], jonge?’

‘Nou, ja, da's weeris[(4)],’ hernam Kees vrij bedremmeld; ‘maar, zien je, 't is ook zoo aardig; 'k bin zoo snokker, da'k zelf nie weet, oe 'k et altemit ew.’

‘Nou,’ liet Maritje hierop volgen, op een toon, die meer naar ironie dan onnoozelheid zweemde; ‘nou, 't zel erg mit je weze, denk 'k; ewwie zeker dan oungemak 'ad mit je schipper, of mit 'n aar, al te mitte?’

‘Oungemak?....’ viel Kees, op ietwat spijtigen toon uit; ‘oungemak,....nee, dat ewwe 'k nooit; want 'k ou me liever maar stil, as dat....’

‘Nou, as 't dat niet en is, is 't wet aars,’ viel Maritje hem vrij schamper in de rede; ‘ik weet al, je zelle geen maad[(5)] krijge kenne, om te smokkelen[(6)].’

‘Och, Maritje!’ hernam Kees, eenigzins geraakt, ‘oe kê-je dat zegge; 'k ew er nie iens om edocht; in sount[(7)] verleden erfst, toe 'k mit jouw esmokkeld ew, ew 'k nag geen mensch aârs evreegd[(8)].’

‘Ja,’ gaf Maritje hem vrij schalksch ten antwoord, ‘zokke praatjes ewwe de knechtse altijd, maar dat weet 'k wel aârs.’

‘Och nee,’ liet Kees er, met het onschuldigste gelaat van de wereld en de hand op het hart, op volgen; ‘je kenne gerust elooven, me lievert, 'k ew nag geen mens evreegd, das weêris, in 'k wil ook geen âar vreege, geen âar as j.....’

‘Me lievert,’ schaterde Maritje het uit, toen ze dat bedrukte, onnoozele en bleeke gelaat van Kees te zien kreeg, door het licht dat de maan er juist op wierp; ‘me lievert,....oor die malle gek er raas[(9)].....Me lievert! zaat ie;....kom, loop round, streijer[(10)]; of denk ie, da 'k me van jou vermalen[(11)] leete wil; dan stuur ie niet goed, oor-ie wel, maat? toe, geen[(12)] eweg!’

‘Nee, Maritje,’ barstte Kees onthutst uit; ‘'k bin nie mal; dat weet jij ook wel, in 'k wil je niet vermalen ook; - maar, kijk, maad! 'k bin zoo vreeselik raar esteld; ik ken nies, dat....’

‘Ja, dat et raar mit-je esteld is, dat zie 'k wel;’ gaf het ondeugende Maritje den beklemden vrijer vrij schamper ten antwoord; ‘in deerom zou 'k je maar rade, om een[(13)] te geen; - ik wensch-ie ten minste goeien evend, oor ie?....’

Dit zeggende, keerde Maritje hem den rug toe en scheen in huis te willen

(1) E w w i e d e k o f f i e a l u p , lett. hebt gij de koffie al op; langzamerhand eene vraag geworden, die zonder veel nadenken gedaan wordt, als om 't gesprek te beginnen; gelijkstaande dus met een praatje over 't weer.
(2) S n o k k e r , vreemd, zonderling.
(3) V r o o , vroeg.
(4) W e e r i s , wares, waar.
(5) M a a d , meid.
(6) S m o k k e l e n , vrijen in een botter, op Marken algemeen gebruikelijk onder jongelui.
(7) S o u n t , sedert.
(8) E v r e e g d , gevraagd.
(9) E r r a a s , ereis.
(10) S t r e i j e r , onnoozele hals.
(11) V e r m a l e n , voor den mal (gek) houden?
(12) G e e n , ga.
(13) E e n , heen.

gaan, doch Kees was haar voor. De gedachte van ongetroost naar huis te moeten gaan, had zijn moed opnieuw aangewakkerd. Besloten thans eene uiterste poging te wagen, greep hij hare hand en hield haar terug, en terwijl hij de andere hand vertrouwelijk op haren schouder legde, vervolgde hij:

'Och nee, Maritje, toe, nee, je moste nog wet blijve; 'k praat zoo graag eraas mit je; want zie je, dat beurt zoo weer wet op....Maar, wet ik ie vreegen wou: ma' 'k me pijp eraas opsteken?....'

'Wel, weerom niet zoo goed as 'n aar,' gaf Maritje, heel leukjes weg, ten antwoord. 'Geen der maar in; deer is vier in den pot.'

'Er in?....' hernam Kees, teleurgesteld. 'Nee, dat wil 'k niet, Maritje; deer is nag te veul volk op de bien; - nee, dat doen ik nie. Toe, je ale[(1)] veur 'n aar ook wel vier, in dat wil je veur mijn ook wel deris doen; - nie?'

En op een ietwat spijtigen toon antwoordt Maritje: 'Och, jongen, je binne nie wijs; je zeure of ie mal bin. Nou nag[(2)] vier alen ook. Jymekaar[(3)] ewwe altijd eveveul drokte op ie lijf; aart[(4)] ou je me van me werk of in nou nag....'

Zoo, schijnbaar knorrig, voortpruttelende, ging ze in huis, en keerde eenige oogenblikken later, met een test met vuur, terug, terwijl Kees zijn rookgerij voor den dag haalde en zeer langzaam begon te stoppen. Blijkbaar talmde hij, om tijd te winnen. Dit scheen Maritje te vervelen; althans op eenigszins spijtigen toon, vraagde ze: 'Nou, ouwe zeurkous! oe is 't; bin je aast klaar?'

En Kees gaf nu op zijne beurt met een schalkschen lach ten antwoord: 'Ja, maad, me pijp ewwe 'k estopt.'

Kees begint nu langzaam te halen. Hij trekt en trekt, doch de tabak schijnt geen vuur te kunnen vatten en hij blaast zich meer asch in 't gezicht, dan hij rook uit zijn pijp verwekt.

'Kom,' zegt Maritje ten laatste, ongeduldig; ''k wor loof[(5)] van je gezeur. Geef me test maar weerom in geen dan maar nee 'n aar[(6)] om op te steke.'

Heengaan daar had Kees maar geene ooren naar. En, naar het mij toescheen, lag er in den toon van 't meisje ook minder een zekere afkeer, dan wel een zucht tot plagen. Kees liet er zich althans niet door uit 't veld slaan. Dit bleek toen hij zich andermaal van Maritjes hand wist meester te maken. En, terwijl hij zijn pijpje in den zak stak en het testje wat op zij schoof, hernam hij in vuur:

'Ik nee[(7)] 'n aar geen, Maritje?....Ik nee 'n aar?....Och, 'as ie 't eres wiste, oe zok zegge me deur m'en art[(8)] geet....ik nee 'n aar? zóó mot je niet prate......O! as je 't eraas wiste, wet me zoo beduust[(9)] maakt....'t Is net, of er 'n stien op m'en art laat; 't is zoo zweer, zoo benauwd mimme, da'k zelf nie weet wet'k doen. - Oor,' zegt hij eindelijk na eenige oogenblikken poozen, terwijl zijn boezem zwoegt en hem het

(1) A l e , halen, haalt.
(2) N a g , nog.
(3) J y m e k a a r , jijlui.
(4) A a r t , eerst.
(5) L o o f , moe.
(6) A a r , ander.
(7) N e e , naar.
(8) A r t , hart.
(9) B e d u u s t , in de war.

klamme zweet langs de slapen drupt: ‘Oor, of ie 't looven wille of niet, - maar 't ooge woord moet er uit; - ik ken 't onmeugelik in men art versmooren; - maar 't is zoo, jij binne d' ienigste en ienige maasie, deer 'k zoo erg veul van ou, da'k je zoo greeg....’ Verder kon hij het niet brengen. Hij dreigde te stikken, en het schreien stond hem nader dan 't lachen. Half smeekend, half vleiend zag hij naar zijne aangebedene op en trachtte in hare oogen het antwoord van zijne welsprekende déclaration d'amour te raden. Die blikken brachten hem nog meer in vertwijfeling dan dat hij er eene oplossing van het groote vraagstuk van zijn toekomstig geluk in kon vinden. Beurtelings zocht hij er sympathie, medelijden, ja, zelfs verontwaardiging in; maar toen de lichte trilling van de bovenlip en het schalksche oog hem met bespotting beantwoordden, kon hij het niet langer uithouden, hetgeen nog slimmer werd, toen Maritje, na eenige oogenblikken, schamper lachende, hem ten antwoord gaf: - ‘Oor raas, Kee! nou loof 'k eelendal, dat je me wet wijs make wille, oor ie?....In dan bin je bij de verkeerde, oor-ie wel?....In 'k wil nie van zokke malle praat oore;....versta je me?....In 'k zou maar eweg geen!’

Intusschen bleef Maritje, na dezen uitval, zelf staan, dat ze misschien wilde verontschuldigen door de slotphrase, op ietwat spijtigen toon den armen drommel toegeduwd: ‘Geen jij maar mit die visch nee 'n are merkt, deere ze verlegen binne om zokke praatjes; - ik wil er nies meer....’

De tranen schoten Kees op dit woord uit de oogen, en in vervoering riep hij uit: ‘Och, Maritje! oe ken je zoo prate; - zoo weêr as 'k as 'n erm zoundaar veur je steen, je doet me zeer an m'n art; zeer an m'n art doen je me! 't Is gien malle praat, wa 'k ie deer ezaad ew; deer ken je gerust van weze; ik mien 't zoo goed mit je; in je weten ôk wel wie 'k bin, in wet 'k bin; we kenne me-kaar immers van kynsbien of. In je weten ôk wel, da'k zoo nie besteen[1], om nou bij jou in dan bij 'n aar round te loopen....Kijk, deerom most je nag wet ier blijve. Want a'k bij jou bin, den bin 'k nag 't best te spreke; dan is 't me veul lichter. In a'k bij jou m'n dreggitje[2] gooie meg, dan leg 'k op 'n valige[3] reê, want da's weer. M'n art bounst in m'n lijf, a'k ie maar zien; - in je mot er niet dol om worre, want 'k ken 't toch nie elpen. Maar 'k ew je zoo lief, zóó lief, maad! da'k 't je niet zegge en ken, oe lief 'k je ew!....toe, je moet er raas over denke, want kijk, as'k....’

Kees was uitgepraat. Zijn gemoed was vol, te vol, om meer te zeggen. Opnieuw zocht hij in de blauwe kijkers van Maritje het uitwerksel zijner woorden. Smeekend staarde hij haar aan; zijn hart klopte hoorbaar, terwijl hij angstig de ooren spitste, om het antwoord van Maritjes lippen te vernemen.

In Maritjes binnenste scheen het nu ook zoo kalm niet uit te zien. Althans haar borstje begon ook te hijgen, en de blos, die op hare koonen kwam, toonde duidelijk genoeg, dat de vonk vlam begon te maken en onder de asch der jokkernij tot ernstige werkelijkheid oversloeg. De sar-

(1) Da 'k zoo niet besteen, dat ik zoo niet besta, zoo niet ben.
(2) Dreggitje, dregje, ankertje.
(3) Valig, veilig.

kastische trek op haar gelaat maakte voor een meer goêlijken plaats; heur oog blikte van onder de lange wimpers met meer schroom om zich heen en vreesde nu den blik van Kees te ontmoeten. Doch, na een harden strijd raapte ze weer moed samen en toonde ze, dat ze meesteres kon blijven van hare gemoedsbewegingen. Ze zou zich niet zoo licht laten vangen, dacht ze. Wèl had ze even geaarzeld, om toe te slaan, maar daar was 't nog tijd genoeg voor, zoo meende ze.

Eindelijk moest ze toch iets zeggen, en minder welgemeend dan goed gezegd, liet ze zich ontvallen: ‘Over denke, zeggie?....weet je weer 'k over denk?....dat je een weeniksche malle sleeper[(1)] binne; - je steene net te prate as 'n mal mens, - in dat verveelt me; want as de knechse nou 'n slaggie omliepe, dan zou-ie wet oore; - dan was 't overal: “bij Maritje is 't valig!” In 'k wil toch nie in de praat mit-je weze, oor-ie Kees? - Toe, lee me los, want je ouwwe me net vest, as 'n aai 'n eering[(2)]!’

Kees scheen verplet. - Hij snikte en slikte, wreef zich nu eens de handen, dan weer de oogen, kuchte bij herhaling, en eindelijk gelukte het hem door inspanning van alle krachten, in één adem, nog het volgende er uit te brengen:

‘Maad, 'k ken je niet los leete, want a'k jou losliet, dan loopt alles deur mekaar; den geet 't niet mimme, want as 'k in de botter bin, of a'k in uis bin, dan is 't net of er zoo ien is, die me al maar zaat: “toe, Kees! toe, je moet nee Maritje, Kee! toe, je moeten een;....” in zit 'k te boeten[(3)] of te breie, dan beschiet[(4)] 'et lang zoo niet as aars; ik tel alan[(5)] verkeerd; ik verzin[(6)] me alan meêr; in 't eten smaakt me ook niet; 't is net of 't in me keel zitte blijft, da's weer, oor!....al wet 'k schimman[(7)], lopt mis....’

‘Nou,’ viel het plaagzieke meisje hem in de rede, ‘pas dan maar op, dat je niet te veul ete, want aars zou je wel stikke kenne....In dat is allegaar om mijn, zeggie? - nou, nou, je ken der wet van zegge, Kee!....maar je moete nou nie denke, da'k me veur den gek ouen leet, oor ie?’

Kees kon die hardnekkigheid van het meisje niet langer weerstaan, en hij meende in zijne onschuld, dat zij werkelijk boos op hem was, in de veronderstelling, dat hij haar bedroog. Half geraakt gaf hij daarop dus ten antwoord: ‘Ik jou veur den gek ouwen?....hé, Maritje! ou-je mound dicht met zokke praat!...Nee, maad, dat moet je nie van me denke; wet ik zeg, dat miend ik zoo oprecht mit je, da'k 't niet zegge ken, da'k er geen uitspreke van weet, Maritje! zóó oprecht miend ik 't mit-je. Deer is niet zóó veul valsigeit in m'n art veur je; deer zou ik op sterve kenne; dat zou 'k....’

Hij hijgde weder, na die ontboezeming van gekrenkte eigenwaarde, naar zijn adem, trilde door al zijn leden en stelde zich in postuur, als wilde hij een kloek besluit nemen. Eindelijk deed hij een stap nader, en Maritje

(1) W e e n i k s c h e m a l l e s l e e p e r , verbazend gekke vent.
(2) A s 'n a a i 'n e e r i n g , als eene haai een haring.
(3) B o e t e n , (netten) herstellen.
(4) B e s c h i e t e n , goed gaan.
(5) A l a n , steeds.
(6) V e r z i n n e n , vergissen.
(7) S c h i m m a n n e n of s c h i e m a n n e n , uitvoeren.

ferm onder de oogen kijkende, waagde hij de wanhopige vraag: ‘Maar meugelik da j' 't niet veur me weten wil; je zelle al 'n aar an d' and ewwe....Maritje!....zeg, ewwie al 'n are vrijer, die j'evreegd et. Je zelle in 'n aar altemit meer zin ewwe as in mijn....Nou, wet zeggie?....’

Die ferme taal van Kees scheen bij Maritje beter doel te treffen, want schielijk viel zij hem in de rede:

‘Nou, deer ken 'k ie wel op antwoorden. 'k Ew wel er raas esmokkeld mit Jaap in mit Pieter ook, maar aars niet....in 'k wil nag niet vrijen ook; 'k ken nag wel wet wachten, in 'k wil me nag wet vrij ouwen ook: nou, 'k wil nag mit geen knechsvolk te doen ewwe, in deerom moet je maar niet langer legge te male....’

Kees merkte nu spoedig, dat Maritje door den mand was gevallen, en dat ze het heel anders meende dan hare woorden wel uitdrukten. Hij begreep, dat in de bekentenis van Maritje om nog wat te willen wachten, opgesloten lag, dat deze zijn voorstel niet geheel afsloeg. Hij begon terrein te winnen, en aangemoedigd door hare ontkennende verklaring, werd hij stoutmoediger en zette hij Maritje het vuur al nauwer aan de scheenen.

‘Nou,’ hernam hij, op meer beslissenden toon, ‘dat steed nou an jou, om er 'n end an te make, - maar a'k zóó een loopen moet, zel ik et niet goed make, want op jou ew ik nou eenmaal men zinnen ezet....’

Maritje werd al zwakker en zwakker; de jokkernij week en maakte plaats voor eene meer ernstige opvatting van de zaak. Voorzichtig liet zij er daarom op volgen: ‘Nou, zin of niet, da's nou een; maar jij zoo goed as ik, we binne allebei nog jonk enog om nou al om vrije in trouwe te denke; in me vaâr in me moêr kenne me nag kwalik misse,....dat weet jij ook wel!’

Kees zich zoover reeds meester van het terrein achtende, begon al over de huwelijksvoorwaarden te spreken en gaf Maritje vrij hooghartig ten antwoord: ‘Ja, maar vrijen is nou gien trouwe, in wet je deer zaadde van je vaâr in je moêr, deer geef 'k nou minder om. Weerom zouen die er teugen ewwe: ze wete net zoo as 'n aar wie 'k bin in wet 'k bin. 'k Ew 'n age nering[(1)], in, teugen jou ezaad[(2)], al 'n mooi buultje[(3)] overegaard; en bessi's uis[(4)] da's veur mijn, et ze ezaad. Deerom Maritje.’

Maritje van haren kant, om een eind aan al die grootspraak te maken, viel hem hierop vrij preutsch in de rede:

‘Da's zooveel te beter veur jou, dat je er goed toe zitte, maar deer zou 'k 't toch nie om doen....“kijk niet op 't goed, maar wel op 't bloed”, zeggen ze altijd, in da's mijn woord ook zoo; - in nou wensch ik je genacht, oor?....’

Hierop wilde Maritje in huis gaan, doch Kees, die haar van lieverlede al dichter en dichter genaderd was, hield hare hand al te vast in de zijne geklemd, om die zoo maar te laten glippen. In plaats van die los te laten en haar te laten gaan, trok hij Maritje nog wat dichter tot zich, en zij, hoe wel ze wat spijtig zeide: ‘Och, lee[(5)] me los, Kees!’ liet hem toch tijd genoeg om dus te vervolgen: ‘Nou, 'k wil op slag eweggeen. Maar zeg me

(1) Age nering, eigen nering (bedrijf).
(2) Ezaad, gezeid.
(3) Buultje, zakje (vol geld).
(4) Bessi's uis, grootmoeders huis en erf.
(5) Lee, laat.

dan, of je'r ook teugen ewwe, dat 'k 's Zaterdags-eevens ier zoo er raas voorbij geen....Zeg, wil je dat, Maritje?....'

Maritje kon nog niet van zich verkrijgen om hem te willen begrijpen, en heel onnoozel gaf ze hem dan ook ten antwoord: ‘Wel, ken ik ie dat belette, jonge? 's Heeren wegen die binne vrij....loop weer je wille, dat ken mijn niet schele.’

‘Nou, ja, dat weet ik ook wel,’ hernam Kees, met een veelbeteekenenden lach; maar je wille me maar niet versteen: 'k wou agelik(1) vreege, of ie dan niet er raas aan de deer kome, as ie me ziene, of as ie men usten(2) oore,...zeg,...wil je?....’

En half fluisterend kreeg Kees ten antwoord: ‘Nou, dat weet 'k nag nie. Jij kenne geen weer je wille, in ik ken ook geen weer 'k wil....’ En, terwijl ze aan onzen gelukkigen vrijer een duchtigen klap op zijn wang gaf, wrong ze hare andere hand uit de zijne en gaf hem zijn afscheid met de woorden: ‘In nou moet je eweg, oor?...Toe, gank, geen eweg!....Deer oor 'k al gewag!’

Hoe Kees ook paaide en bedelde, het mocht hem niet gelukken, van zijne aangebedene een nachtzoen te krijgen.

‘Nou, genacht dan, Maritje,’ besloot hij zijn c o u p d'a m o u r , ‘tot 'n Zaterdag,....oor-ie wel?....’

‘Ja,’ hernam de plaagster, ‘ja, tot paasch in den zeumer komt, oor?’ En na deze woorden gesproken te hebben, wipte ze vlug hare woning binnen en wierp de deur vrij luidruchtig achter zich dicht, even alsof ze zich ietwat geraakt voelde.

Het trok echter mijne aandacht, toen ik haar, misschien twee of drie seconden later, de deur weder stillekens, op een kiertje, zag openen, om die, na nog een vluchtigen blik op Kees geslagen te hebben, weer even zacht en voorzichtig te sluiten.

Kees bleef nog lang met smachtende oogen naar de woning van Maritje staren, zóólang, dat ik den brui van het spionneeren langer gaf en de koffie, die reeds koud was geworden, met een weggetje naar binnen werkte.

Den volgenden Zaterdagavond zat ik weder intijds achter mijn gordijntje, nieuwsgierig, de oplossing van het groote vraagstuk van onzen gloeienden vrijer te zullen vernemen. Het begon reeds duister te worden, en half teleurgesteld wilde ik mijne plaats verlaten, in het vermoeden, dat de jongelieden in dien tusschentijd zich elders hadden rendez-vous gegeven, toen mijn oor op eens getroffen werd door een herhaald kuchen, waaraan ik spoedig onzen vrijer herkende. Het kuchende voorwerp stond dan ook weldra voor mijne oogen. Herhaalde malen drentelde onze maat voorbij de woning zijner aangebedene, al hoestende en hoestende, hetgeen op het laatste zóó onverpoosd en luidruchtig werd, dat ik waarlijk begon te vreezen, de jongen zou zich ziek hoesten. Eindelijk scheen zijn alarm gehoord te worden; want de deur van de woning mijns buurmans werd geopend, en Maritje trad te voorschijn, met een emmer in de hand, schijnbaar van den prins geen kwaad wetende, en stapte regelrecht naar de sloot.

(1) A g e l i k , eigenlijk.
(2) U s t e n , hoesten.

Kees, die bij het openen der deur een oogenblik onthutst was teruggetreden, sprong op eens op Maritje toe, met een gelaat zoo rood als vuur en een paar oogen,.....nou, die spraken.

'Geneevend[1], Maritje!' begon hij luchtigjes, 'moet je nog zoo laat nee den wal?....Wacht, leet ik je vider[2] dragen; 't pad is zoo kladdig[3] in glad eworre van den regen, dat je makkelijk onderuit sliere kenne.'

'Wel neen, je,' dus kreeg hij hierop van Maritje vrij spijtig ten antwoord, terwijl ze hem met de hand van het lijf trachtte te houden, 'ou jij je eigen biene maar recht; ik zel me zelf wel elpen, oor?' en op half bestraffenden toon, met een gelaat die mij echter het tegendeel bewees, besloot ze: 'Wet doen jij ier? je lijke wel 'n koper op m'n kast; je loope me al deur veur me biene: wet zelle de menschen wel zegge?'

Kees was door dien uitval gansch niet gesticht en was geheel en al van zijn stuk er door gebracht. Heel verlegen gaf hij dan ook ten antwoord: 'Nou, Maritje, je moete der niet dol om worre, maad; ik miend 't goed, in wet de menschen zegge, da's minder, want 'k ew gien kwaad in 't zin,....in dat weet jij ook wel....'

Maritje was intusschen het trapje dat naar de sloot leidt, genaderd, door Kees evenwel op den voet gevolgd. Dat waterputten duurde echter vrij lang, en het bleek mij, dat die gang van Maritje naar den wal, om water te halen, een looze boodschap was en een voorwendsel, om daar, verwijderd van de woning, vrijer te kunnen spreken. Tot mijn spijt moest ik door den afstand dan ook veel van het onderhoud missen, dat nu, naar het scheen, op een meer vertrouwelijken toou gevoerd werd en voor Kees belangrijke resultaten had opgeleverd. Althans toen de beide jongelieden van den kant terug kwamen, droeg niet Maritje maar Kees den emmer, en Maritje liep naast hem zonder hem zijn vrachtje te misgunnen, doch niet zonder den stumper hartelijk uit te lachen.

In de nabijheid van de woning gekomen, zette Kees zijn last neer met de woorden: 'Deer steet-ie!' plaatste zich recht voor het meisje, stak zijne handen in de wijde broek, en vervolgde, met een hoog ernstig gelaat, na eenige oogenblikken toevens: 'maar, zeg me nou er raas!....oe denk-ie er over?....je wete wel weêr ik om koom.'

'Wel, nou nog mooier,' gaf Maritje preutsch ten antwoord. 'Wet weet ik wet je wille, jongen?....je lijke wel mal....'

Kees bemerkte evenwel, dat dit meer plagen dan gemeend was, en hernam daarom: 'Och, oe ken je dat zegge; dat doe je nou weer om me te plage, in as j'er raas wist, oe groot ik van je ou, in oe 'k altijd om je denk, in m'n waken in in m'n slepen bijjegaar, dan zou je zoo niet prate..' En op eens veranderende van houding en toon, liet hij er op volgen: 'Maar je weten 't nou: as jij me wijf niet worre wille, dan besterf 'k 't; maar as je dat wille, dan zel je eraas zien wet ik veur jou weze zel - dat beloof ik je.' En met de hand op het hart besloot hij in vuur: 'Je kenne alles krijge, wet ik ew, as jij mijn ewwe wille, om eerlijk te vrije, tot we, mit Gods ulp, an 'n trouwdag komen.'

(1) G e n e e v e n d , goeden avond.
(2) V i d e r o f f i e t e r , emmer.
(3) K l a d d i g , vuil, morsig.

Had ik uit de mindere spraakzaamheid en tevens meerdere bedaardheid van Maritje reeds bij mij zelven 't besluit opgemaakt, dat ze den borst wel zetten mocht, nog meer werd ik daarin bevestigd, toen ze, na eenige oogenblikken in gedachten verzonken Kees had staan aanstaren, eindelijk dichter op hem toetrad en op ernstigen toon aanving:

'Nou, teuge jou ew 'k niets, in elk mensch et zen bestemming, zaad me moêr altijd; maar ik bin nog te jonk, dunkt me, om me zoo vest te maken, in dat bin jij ook, makker! want me moêr zaad altijd: "de knechse in maase ewwe nag gien zin, as ze nog zoo jonk binne," in dat loof ik ook. In deerom moste we nag wet wachte....'

Het hooge woord was er eindelijk uit, en Kees was slim genoeg, om het visken niet ten tweedenmale te laten ontglippen.

'Nee,' viel hij haar daarom snel in de rede, 'wachten, dat ken 'k ounmeugelik niet, ounmeugelik, Maritje! dan word 'k ziek, in om dan altemit de eering veur je nette vandaan ale te leete[(1)], dat gee niet an....Kom, kom, we binne ook nag an geen trouwen toe, maad; 'k wou maar sekurigeit ewwe, weet je, dat je mijn liever ewwe as 'n aar. Toe, je moete nou nie langer zeuren, zeget nou maar! 't et je maar ien woordje te kusten[(2)], en dan bin ik de keunink te rijk.'

Hierop werd het gesprek door de jongelui zóó fluisterend gevoerd, dat ik geen woord meer opvangen kon, doch de lonkjes en handdrukjes bewezen mij voldoende, dat de zaak geklonken was. Het zegel werd hierop gedrukt door een zoen, die klonk door heel de buurt, en flap, in een oogwenk was Kees reeds den hoek om en het meisje in huis. Het was juist bijtijds; want de ontmoeting van eenige visschersknapen, die nog een slaggie om deden, zou hem waarlijk niet welkom geweest zijn.

Eene gansche week en nog eene, en eindelijk nog eene, gingen voorbij, zonder dat ik iets naders van den omgang der beide jongelieden bemerkte of vernam, totdat ik in den nacht van den daarop volgenden Zaterdag uit mijne rust gewekt werd door een vervaarlijk rumoer, dat zich oploste in de woorden: 'Een speketer[(3)]! een speketer! een speketer! grijpt 'em, grijpt 'em....hoera! een speketer!....'

Ha, ha, dacht ik, daar heb je 't al; dat is zeker onze Kees. En, ja wel, reeds den volgenden morgen vernam ik van de buren, dat eenige jonge visschers hem 'beloerd' hadden, toen hij voor 't eerst bij Maritje was wezen vrijen.

Alzoo had Kees het 'ja-woord' gekregen, en 'de keunink was hij te rijk.'

(1) De eering veur je nette vandaan ale leete, spreekwoord aan het visschersleven ontleend, gelijkstaande met: iemand 't gras voor de voeten wegmaaien.
(2) Kusten, kosten.
(3) Speketer, iemand die voor de eerste maal bij een meisje in 't ouderlijke huis komt vrijen. Velen liggen dan op de loer en roepen als hij voor den dag komt de in den tekst gegeven woorden.

De vrijerij van Hil en Hain. (Limmen, Heiloo, Egmond.)

Een buitenman brengt een bezoek bij een zijner boeren en zit met hem neder bij zijn namiddag-koffie en boterham, in gezelschap van een koopman die, met een hoog langwerpig pak op den rug, op den boer reist, en in diepe stilte tegen zijn koffie blaast, terwijl de vrouw en de meiden zich bedenken of er ook wat noodig is. Maar de oudste dochter is naar stad, en mijn buitenman die gaarne over de jonge deernen praat, acht de gelegenheid geschikt om te vragen:

'Wel Jantje! heb ik het al, of heb ik het mis, dat je dochter trouwen in het hoofd heeft?'

'Nou, heerschop!' is zijn woordenrijk antwoord, 'de lui willen zoo veul zeggen; 't zou er kwaed uitzien as we alles leuven wouwen; ik zel niet zeggen dat ze niet rais deur een borst is ansniejen[1]; maar trouwen, zel ik maar zegge: neen! dat laikt er niet nae.'

'Heije je nou al bedocht, Trijntje!' zeit de koopman.

'Nou ja,' zeit Trijntje; 'geef me een kloentje zwart garen.'

'En mijn, een stuk of vier hemdsknoopies,' zeit de vrouw.

'Ik had verleden najaar al gehoord dat ze met een vrijer te kermis geweest was,' zegt mijn buitenman, die niets van dien aard gehoord heeft.

Maar de boer en de vrouw nemen bedenkelijke gezichten aan, die te kennen willen geven dat er te veel dak op het huis is, en de landheer vindt het gepast zijn gesprek te veranderen.

'Hebje daar een potlammetje?' zegt hij, op een klein zwart dier wijzende, dat op de vuurplaat geknield ligt, naast een dikke kat, rood en zwart geplekt.

'Och jae,' zeit de vrouw; 'we hebben twee lammetjes van dat ooi, ien witje, en ien zwartje, dat dan dut is. Maer 'et iene het ie zoodra 't geboren was elikt en opëknapt[2], maer het zwartje het ie laten leggen. En hij wou 't niet leten zuigen ook, of we mosten hem vasthouen; en nou leten we 't dan maer zoo drinken uit een trekpotje. 't Is maer het akelikst dat het overal veuligheid doet.'

'Jae,' herneemt de boer, 'en mot meheer de kalven niet rais zien?' En mijnheer staat op, en volgt hem naar het hok waar zij zich bevinden.

'Kaik hier; der zijn der drie; twee kuitjes[3] en 'en bulletje; dat iene kuitjen is van daag ekommen. Leelijk hair, niet waer, menheer!'

'Hij is al heel zwart.'

'Hillekendal, meheer! maar weetje wat ik zeg, je mot geen beest om zen haar verachten; ik denk dat 't niet past, en dat je der geen zegen op hebben kenne, zel ik maar zeggen. Je hebt menschen, die zijn er zoo keurig op, kaik! maer ik zeg dat het niet past, en ik zel dat zwarte kuitjen anleggen[4], zoo goed as dat bonte; en weetje wat ik denk: 't is nog

(1) Ansniejen, bevrijd.
(2) Opëknapt, opgegeten.
(3) Kuitje, kalf van het vrouwelijk geslacht.
(4) Anleggen, opkweeken, een melkkoe van laten groeien.

beter as een hiele witte, want die worden dan skrikkelijk van de vliegen 'eplaagd, en ze zain ook erg kouwelik; gunder steet er iene, die het 'en rond jaer met et dek eloopen.'

'Maer as 't nou eens een r o o d kuitje was?'

'Ja, d a n most het weg; die brandrooie mag ik niet,' zegt de philozoïsche boer, die geen beest om zijn haar wil verachten, maar wien dit vooroordeel te machtig is. En plotseling het vroeger gesprek weder opnemende, gaat hij, ten overstaan van de twee kuitjes en het eene bulletje, die hij beurtelings op zijn hand laat zabberen, voort:

'Nou kaik, je bent best onderricht ook, hoor! En ze had er zinnen wel op 'em 'steld ook, zel ik maer zeggen; maer ik en 't waif hadden gien erge zinnighaid in de borst, en deerom is er dan ook niet van komme; want Hil is en erg best maidje, kaik, dat laikt er niet nae; 't is me stiefdochter, maer of was 't men aigen, 't kon niet beter zain, en de miester zait dat hai er nooit zoo ientje zien hadde, en zoo erg gnap, zel ik nou maer zeggen, in 't gunt[(1)] daer hai der in 'leerd het; en 't waif zait dat Hil zoo erg best is voor skrobben en skuren en keezen[(2)], en zoo hillekendal gnap in 't werk, dat en best waif zoud' ie er an had hebben. Maer jae, 'k miende den nou, zel ik maer zeggen, dat ze zoo'n best maidjen is, om reden dat ze 't zoo in iene hiel end' al uit 't hoofd 'zet hadde. 'k Zaide: Hil! zaidik, das nou iens veur de fidel[(3)] met Hain, maer je weete dat 't veur 't lest is ook. Nou, ik zag ze wel, dat ze erg zuinig keek, maar ik daan[(4)] of ik 't niet bespeurde, en 't eerst dat ie weer weter veur der drege, zag ik dat zem gnap op zai douwde, en 't leek wel dat ze zaide: Vaêr wil hillekendal niet van je ofweten. Maer zoo as 't geet, menheer, 't laikt wel, zel ik maer zeggen, of je niet van mekaer of kenne, as je 't iens op mekaer begrepen hebbe; 't was met main en Geessie, dat nou de vrouw van Tak is, krek al ien in me jonge taid, maer ik was er vaêr veul te skrael van skaiven[(5)], en nou heb ik an Marijtjen en erg best waif. Nou, maer ik zagge dan wel dat et met Hil en Hain niet goed of zou komme, en ik zaide teugen 't waif: je kant 't nog wel rais inzien, maer as 't na m a i n zin geet, dan mot de borst weg. Maer de vrouw miende dat ie zoo erg best in 't werk was, en dat we hum niet allienig wegzenden magge omdat ie rooms-kattelijks is, want dominé hadde zaid, dat we dreegzeem[(6)] met de roomsen wezen motten, en 't waif het by de miester weund, en die weet et den erg best, en die zaide ook zoo. Maer ik zeg: nou Marijtje, de borst m o t weg, zeg ik; of je nou hoog of leeg danse, de borst mot n o g weg; want ik bin alan[(7)] baas bleven in huis, en dat wiet 't waif ook wel; en deerom toen ik alan zaide: de borst m o t weg, zaide 't waif: wel nou, leet ie geen, as jai denke dat 't veur Hil der best is; en zoo is ie 'egeen ook.'

'En wat zei Hil er wel van?' vraagt de landheer, die, als hij uw laatste romans gelezen heeft, o heeren uit de stad! denken moet dat het meisje ten minste eenige teringen gezet heeft.

(1) I n 't g u n t , in 't geen.
(2) K e e z e n , kaas maken.
(3) D a s n o u i e n s v e u r d e f i d e l , lett. ge zijt nu eenmaal met hem voor de viool geweest, hebt met hem gedanst, zijt met hem uit geweest.
(4) D a a n , deed.
(5) S k a i v e n , schijven, geld.
(6) D r e e g z e e m , verdraagzaam.
(7) A l a n , telkens, steeds (al aan, vroeger anendan).

'Wel nou, deer wil ook dan ook wel leuven dat je Hil wezen mot om zoo te doen as zai daan. Ik speurde in 't beginne wel dat et er niet an en stond, maer ik zaide: Hil, zaide ik teugen der: nou, leg niet te knaizen ook, maidje, want de borst is ienmael weg, en hai blaift weg. En kaik, ze is weer an 't keezen 'gaan, en op melkers taid onder de koeien 'gaan, krek of der niks beurd wazze!'

En de houten klink wordt opgelicht, en de heldin der historie verschijnt, het helder voorhoofd met het schoone mopje beplooid, het geele jakje aan, een hengelmand onder den arm, en vroolijkheid en schalkheid in de blauwe oogen; en de landheer geeft haar een vriendelijk kneepje in de wang, en zegt:

'Zoo Hil, ik zei daar net tegen je vader, dat je zoo'n knappe meid wordt, en dat het me wondert dat je nog niet aan 't vrijen bent.'

'Vrijen, menheer?' zeit Hil, 'ik weet niet wat ik liever dee!' en ze huppelt haastig voorbij, en doet haar moeder bescheid op de boodschappen, en helpt den reizenden koopman in het opladen van zijn pak, en vraagt hem lachend of hij wel weer zou kunnen opstaan, als hij er mee voorover viel.

'Zou jij me helpen, Hil,' vraagt de koopman met een smeekend oog, 'as je me zag liggen?'

'Daar zou ik rais over denken!' zegt de vroolijke Hil. 'Dag Doris! wel thuis maet; val maar niet, hoor, en as je valt, Doris! al is 't ook nog zoo laet in de nevend....'

'Nou, wat dan?' vraagt de koopman met een sentimenteelen lach.

'Kom den hier, hoor, den zel ik je ophelpen. Dag Dorisbuur!'

N. Beets.

Hoe Dries Riek zijn Geesje vrijde en trouwde. (Door hemzelven verteld.) (Limmen, Heiloo, Egmond.)

'Dinsdag anësniejen, vrijdag anëteekend. Je zelt zeggen: hoe dat zoo haastig? Maar we waren met zen drieën jonge borsten vrij gezel, en we hadden mekaar der de hand op 'egeven: die 't lest trouwt die zel 't gelag betalen. Nou, den ienen van ons die was al weg, met de franschen weetje, daar hebben we nooit meer van hoord. Doodëschoten wil ik denken deur de kezakken. Maar zaterdag hoor ik, dat me broer, die was dan eindelijk[1] de derde man, verstaje, trouwen gong. Ik denk, jongens! 't gelag betalen, en gien waif; dat geet niet an. Nou, zundags gong ik er op uit, hoor; maar ik wier 'esteurd[2]. Deer[3] ik toe kwam, was gezelskap; dat kon 'k al hooren, weetje, buiten de deur. 'k Docht: nien, deer pas ik niet. Maar

(1) Eindelijk, eigenlijk.
(2) 'Esteurd, gestoord.
(3) Deer, daar, waar.

dinsdag, toen vond ik er iene. En toe kreeg ik 't klaar. Ze kon me wel; maar toch al evel, dàt had ze niet 'edocht. En ik trouwde net met me broer op denzelfden dag; gnap hoor. - Och heer: de witkoppen[(1)] te bedotten, d a t 's gien duit waard. Altijd 'en best waif der an 'ehad. En keezen[(2)]! ze ben der geen beter!'

N. Beets.

Het vreemde luchtverskainsel, (West-Friesland.)

Ben je bekend in 't durp B. in 't hartje van West-Vriesland? As je ja zegge, den zè je opmurken[(3)] hewwe, dat 't de leste vaitentwintig jaar skrikkelijk veranderd is. Ik wil wedde, dat je 't durp in 't geheel niet meer kenne zouwe, as je d'r 'n goeie dartig jaar leden je biene voor 't lest in zet hadde en je kwamme d'r nou voor 't eerst weer verom[(4)]. Mit de salmist[(5)] zou je uitroepe kenne: 'Al 't ouwe is te niet deen[(6)], kaik, 't is alles nuw worren!' Van de ouwerwerse boerehuize mit 'r rieten dak, van de mienigte armelui'shuiskes, die op 't omveervallen stonde, van 't smalle streetje voor de huize en de smerige modderweg deer saitan, d'r is niks meer van te kaik. 't Is al lang vergeten. 't Teugenswoordige geslacht zou er wel lekker voor bedanke om 'r zoo zuinig te bedoen[(7)]. Dat de ouwelui er mee tevreden ware, nou, dat moste zai zelf wete. Ze ware oaigentlijk nooit aars wend[(8)] weest en 't was toe ok overal zoowat 't zelfde.

Maar toe de jongelui ok 'n beetje in de melk te brokken krege, toe ze niet meer allan[(9)] bai moeders pappot bliefde te blaiven, maar net as de jonge zwavelkes[(10)] de kazemat ers uitvloge om ers efkes in Gos waie wereld rond te kaiken; - toe most alles wel van lieverdelee verandere.

Maar deer kwam 't alliendig niet vandaan. 't Likt er niks nee[(11)]. Nee verloop van taid begonne de praize van de landeraie skrikbarelijk nee de hoogte te gaan. De butter en kees, 't vette vee, de varkens, de wol, alles brocht nag ers zooveul op as vroeger. De boere wiste op 't lest, om zoo te spreken, mit 'r geld gien reed meer. En om er den ten mensten nag wat plezier van te hewwen, gooide ze de boel ondersteboven en liete huize bouwe, die klonke as 'n klok. De matte van de vloer moste ruimte make voor kleede en karpette. De witgeskuurde tafel op vier ronde, gedroaide pootjes, worde nee 't zolder bonzjoerd en er kwam 'n ronde gladhowten tafel op ien poot in z'n plaas. En zoo alles nee venant[(12)]. Toe er eerst 'n begin was, gong de rest van zelf. Mooie huize beweune en mit 'n speulwagentje raie[(13)], dat paste niks bai mekaar. Er most dus 'n jachtwagen of

(1) W i t k o p p e n , vrouwen.
(2) K e e z e n , kaas maken. 'De bestemming der noordhollandsche boerin als zoodanig, is k e e z e n , k e e z e n , altijd k e e z e n .' (Hildebrand).
(3) O p m u r k e n , opgemerkt.
(4) V e r o m , weerom.
(5) S a l m i s t , psalmist.
(6) D e e n , gedaan.
(7) 'r B e d o e n , zich bedoen, zich behelpen.
(8) W e n d , gewend.
(9) A l l a n , al aan, steeds.
(10) Z w a v e l k e s , zwaluwtjes.
(11) N e e , naar.
(12) N e e v e n a n t , naar v e n a n t , 't eene naar 't andere.
(13) R a i e , rijden.

'n tentwagentje weze, sommes zelfs 'n koes of glazewagen. Maar bai die mooie raituige paste gien modderweg: goed, er kwam 'n streetweg. De kerk, 'n lilleke groote kas mit 'n geteerde howten toren, ondergong 'n groote kuur zoowel van buitenen as van binnenen. Efkes van te voren was er 'n ondermeester in skool komen, die urgelspeule kon en - er kwam ok 'n urgel in de kerk. Maar as me vraagd wordt of er nee al die veranderinge en verbeteringe ok meer mense te kerk kwame as vóór die taid, den moet ik nee zegge. De slof[1] was al jare lang in 't kerkgaan en die bleef er in. Afain, deer is niks an te doen.

Dat er mitien in de kleedazje ok 'n heele verandering komen is, begraipt ieder nou wel. Vroeger kon je 't onderskoaid tusken 'n boer en 'n heer, tusken 'n boerin en 'n juffrouw op 'n kertier van je of best opselveere[2]. En teugenswoordig moet je er 'n lakense bril op neehouwe om 't te zien. Allien in d'r praat hoor je nag 'n beetje verskil, maar ok al op gien ende nee zooveul as 'n dartig jaar leden.

En zoo as 't mit de kleeding en de spraak gaan is, is 't ok mit de levensmenier en de geweunte. 's Winters eevens kwamme de ouweluitjes bai mekaar op 'n koppie sukkelaad of tuutmelk[3]. Ze damde ers of ze pandoorde[4] en as de klok acht uur sloeg, gonge 't dambord of de kaarte van tafel en de groote koperen konkelpot mit melk kwam er voor in plaas. As ie leeg was - en dat duurde nooit erg lang, want die ouwelui konne de melk kokend heet dooge[5] en ontzettend veul drinke, den zoaide ze mekaar genacht en gonge nee huis. Of er kwam 'n ketel mit raistenbrai van 't vuur. De gastvrouw goot de brai in 'n groote skuttel, die midden op tafel stond. Elk van de gaste nam 'n zulveren lepel mit 'n groot, rond blad in z'n hand en skepte net zoo lang as de skuttel leeg was of as ie z'n laif vol had.

Kom deer nou ers om. Van pandore en damme is in de veerte gien spraak meer. Je hoore nou van niks aars as van kadrieljeere en skake. En in plaas van sukkelaad of raistenbrai komt nou de wainvles op tafel, en as de klok negen slaat, den denke ze er niet an om op te stappen. Den beginne ze pas goed. En as je wete wille of er ok nag wat aars gebrukt wordt as wain, vraag den maar an de banketbakker in de stad, voor hoeveul geld an taarte, taartjes en dikke koek[6] dat ie van ochend leverd het. Je zelle je hande er van in mekaar slaan en je vrage miskien: ‘Weer moet dat nee toe?’

Nou, leet dat weze zoo as 't wil. Ien ding is toch maar waar. As de gaste teugenswoordig niet meer op raistenbrai trakteerd worre, zel gien mens de raistenbraiketel meer van 't vuur stele ok en make, dat ze mit 'n leege maag nee huis gaan kenne en later nag uitlachen worre toe.

‘Of dat den vroeger wel ers beurde?’

Deer zel ik je 'n grap van vertelle.

't Was te B. al veul keere beurd, dat de pot, die mit 't traktement[7]

(1) S l o f , onverschilligheid, traagheid.
(2) O p s e l v e e r e , waarnemen (*Fr.* observer).
(3) T u u t m e l k , melk, waarin fijngemalen haver gekookt is.
(4) P a n d o r e n , pandoeren, een kaartspel.
(5) D o o g e , doogen, gedoogen, verdragen.
(6) D i k k e k o e k , tulband.
(7) T r a k t e m e n t , datgene waarop getrakteerd wordt.

te vuur hong, deur 'n stik of wat jonge knape[1] stiltjes de keuken uithaald worde, as ze de beweunders van 't huis mit de lui, die ze nood[2] hadde, 'n oogenblik 't huis uitlokt hadde. Je zelle vrage: ‘Hoe weerlich was 't mogelijk, dat ze alleman de deur uit wiste te kraigen?’

O, dat gong zoo kwaad[3] niet. D'r kwam er bai voorbeeld ien voor 't raam, en die riep, dat er brand was. Op slag[4] vloog alleman op, de deur uit om te kaiken weer 't was. 't Duurde natuurlijk niet lang, of ze begrepe, dat 't allegaar kulkoek[5] was en stapte lachend de keuken weer in. Maar in die tuskentaid was ien van de skavuite de openstaande deur inslupt[6], had de ketel van 't vuur haald en - holpen deur ien van z'n kammerade, droeg ie de ketel nee 'n voailige skuilplaas, weer ze mit 'r komplotje de brai lekker nee binnen slikte.

Of d'r was er ien, die onder in de kant van de wal kroop vlak voor 't huis, weer ze wiste, dat volk[7] was. En die begon den op zoo'n gosjammerlijke wais ‘help, help!’ te skreeuwen, dat alleman er gruweldig[8] van verskoot[9] en de deur uitstoof, om te kaiken wie er in de nood zat. Ze zochte en keke overal rond, hoorde tuskenboaien 'n zacht gekreun, miende hier of deer wat in 't water te zien bewegen, maar vonde niks. Mistroostig keerde ze weerom en zagge, as ze de keuken inkwame, dat 't allegaar lak[10] weest was, want - de ketel was van 't vuur verdwenen.

Van keer tot keer worde de lui nou evenwel waizer, dat leet 'm hoore[11]. As er hier of deer weer volk op de raistenbrai was, den most er al wonder wat beure, en aars kwame ze niet buiten de deur, of ze zurgde er voor, dat er 'n man of wat in huis bleef om op de ketel te passen.

Maar worde de wantrouwigheid grooter, de slimmigheid van de liefhebbers van stolen raistenbrai vond telkens nuwe liste en lage uit.

Op 'n Zundigeevend in Jannewari, dat 't lekker vroor en de lucht vol starre stond, was er volk op de raistenbrai bai Klaas de Boer, 'n rikke[12] bouwer. Er hong 'n allemenselijke groote ketel te vuur, want er zat 'n man of zestien om de tafel. Goed; de kaarte zouwe voor 't lest skud worre, want de brai was gaar; hai kookte de pot temet over. De kaart is geven. Klaas het 'n opgeloaide[13] pandoor in z'n hand en vraagt z'n neest an hem zittende buurman, hoeveul of ie doet? - ‘Honderd vaifentwintig,’ is 't antwoord. ‘Honderd zestig!’ roept de darde speuler. ‘Pandoor!’ roept Klaas deer dadelijk bovenop. ‘Dat gaat op de pot!’ voegt ie er bai en de drie are knikke van ja. ‘Wa's je troef?’ ‘Skoppen,’ zoait Klaas, maar net as ie de boer uitspeule zel, wordt er op 't voainster klopt. Knorrig om die onverwachse stoornis, roept Klaas: ‘Wat is er?’ Een benauwde stem van buiten antwoordt: ‘Wat of er nou an de hand is, dat weet ik niet, maar er is zoo'n vreemd verskainsel in de lucht, dat 't net is of de wereld vergaan zel!’ De vrouwe verskiete gien beetje en kraige 'n kleur zoo wit as

(1) J o n g e k n a p e , jongelingen.
(2) N o o d , (ge)nood.
(3) K w a a d , moeilijk.
(4) O p s l a g , dadelijk.
(5) K u l k o e k , fopperij (kullen = foppen). Vergelijk: fopgulden.
(6) I n s l u p t , ingeslopen.
(7) V o l k , visite.
(8) G r u w e l d i g , gruwelijk, geweldig.
(9) V e r s k i e t e n , verschrikken.
(10) L a k , iets dat iemand of iets in een verkeerd licht stelt, b.v. iemand een l a k aanwrijven, en gelijk hier: fopperij.
(11) D a t l e e t 'm h o o r e , dat laat hem (zich) hooren', dat is aannemelijk, dat is duidelijk.
(12) R i k , rijk.
(13) O p g e l o a i d , opgelegd. 't Spel l a g er t o e ('t zat er op), dat hij 't winnen moest.

'n doek. De manne, die pas nog zoo drok zate te babbelen en te zwessen[1], zwaige op slag as 'n mof en binne ok niet op 'r gemak. 't Zou den ok al erg ongelokkig weze, as de wereld vergong vóór dat de raistenbrai op was. De gastheer houdt 'm nag 't best. Hai is op 't punt van spoken en al zok[2] soort van dinge 'n kloain beetje ongeloovig uitvallen. Hai staat op, loopt nee 't raam en vraagt: 'Maar zeggeres, wie ben je?'

'Kees Dibbes,' is 't antwoord van buiten.

'O, ben jee 't Kees?' roept Klaas op 'n lachende wais.

'Nou, we hewwe je in 't snotje[3], hoor! Je wete zeker, dat de raistenbrai gaar is, hè, en nou zou je wel ers proeve wille, niet? Mit je hoevelen staan je deer op de wacht?'

''k Mag stom weze, as 'k om de heele raistenbrai docht hew, de Boer!' zoait Kees gemoedelijk. 'Zou je miene, dat ik dat van plan was? As je dat denke, kom den maar alliendig buiten, den ken je 't zelf zien en hoore, en den kenne de are op de pot passe.'

Nou, dat was ok zoo. Op die manier kon er niks van komme. 't Was dus te wagen. Goed, Klaas gaat nee buiten. En verachtig! Kees Dibbes had 't niks te erg maakt. 't W a s 'n vreemd verskainsel. Hoog in de lucht leek wel 'n dwaallichje heen en weer te zweven en vlak bai dat lichje hoorde ze 'n alderaiselijkst geskreeuw en gekerm. Nou was 't wat stilder en dèn wat luier. Nou leek 't wel te raizen en dèn daalde 't weer. Zeker, Klaas most 't bekenne, 't was vreemd en akelik en hai wist niet, wat ie er van denke of geloove most. Ondertusken was ie al 'n menuut of wat weg weest en nag niet weerom. De lui, die in huis bleven ware om op de ketel te passen, begonne ongerust te worren, dat 'm wat overkomen was. Deerom trokke 'n paar van de starkste gaste de stowte skoene an en gonge ok ers kaiken. Toe ze buiten kwamme, riepe ze: 'Klaas, weer hou je[4]?'

'Hier!' riep Klaas weerom, 'bai 't poortje an de voorstreet!'

De twee deer ok nee toe. Ze hadde 't verskainsel natuurlijk al hoord en zien. En nag stonde ze niet lang mit 'r vieren er over te dillebereeren, of er kwam al weer 'n man of drie de keuken uit, om ers te kaiken, weer of de leste twee bleven ware. Maar pas zagge en hoorde ze, wat er in de lucht te koop was, of ze riepe an die nag in huis ware, dat ze ok ers kaike komme moste, want dat 't wezentlijk weer was, wat Kees Dibbes zoaid had. En nou begraipt ieder al, wat er veerder beurde. Toe alle kaikers op 't lest stonde te bubberen van angst en van de kowd, opperde Klaas 't plan om nou niet langer staan te kleumen, maar 'n skeppie raistenbrai te gebrukken om 't laif weer wat te verwarmen. As dat binnen was, konne ze later altaid nag ers weer nee buiten gaan. En toe de eerste die de keuken inkwam, dadelijk murk, dat de pot van 't vuur en weg was en dat mit de noodige omslag an de are belanghebbende vertelde, keke ze eerst allemachtig mal op er neus. Want vooreerst ware ze lillijk bai 't laif nomen[5] en ten tweeden kwam er van eevend niks van de raistenbrai. Klaas was de eerste, die weer 'n beetje bai z'n pozetieve kwam.

(1) Z w e s s e n , zwetsen, pochen.
(2) Z o k , zulk.
(3) S n o t j e , neus.
(4) W e e r h o u j e , waar houdt ge u, houdt ge toe, zijt ge.
(5) B a i 't l a i f (g e)n o m e n , gefopt. (Vergelijk: bij den neus hebben).

Hai zoaide: ''t Geval loait er toe. We hewwe stom weest. Maar ien geluk hewwe we: de wereld zel nou vooreerst nag wel niet vergaan. Ik nood jelui dus allegaar teugen vandaag 'n week weer op de raistenbrai. En al valt dèn ok de heele lucht nee de leegte, ze zelle gnap weze moete, as ze main weer van m'n stoel en de deur uitkraige, zoolang as er nag ien lepel brai in de skuttel is!'

En weer bestond het vreemde luchtverskainsel nou in?

't Was niks aars as 'n groote vlieger, mit 'n lanteeren er an en 'n brandende keers er in en onder an de lanteeren 'n kat an z'n steert vastbonden.

Beemster.

D. Dekker.

Piet Bras. (West-friesland.)

Hè je der nou senie[(1)] in om ers[(2)] nee de lustige skaseraiers te kaiken, bind den je skase onder je biene en volg main. En as je bai geval niet raie kenne, verekskeseer je den liever, want je loope in dut geval groot gevaar om je an de bespotting en skimpskeute van Jan, Piet en Klaas bloot te stellen.

De pret is bij ons ankomst in volle gang. Kaik nou ers goed uit je ooge. D'r is wat te zien. De grooste bollebaze benne al bezig. Deer hè je Jaap Smit, die raidt net zoo makkelijk achteruit as vooruit. Die deer, mit z'n aishaak over z'n skouwer, dat is Jan Smal, die z'n naam op 't ais krasse ken of 't stiendrukt is. Kaik ers, wat miserabele bochte en droaie of ie maakt, om deur al 't volk heen te kommen. En as ie er gien kans toe ziet om er tusken deur te vlienen, den springt ie er overheen of 't maar niks is. Een endje veerderop zien je een heele rist moaide, allegaar mit 't gouwen of zulveren aizer op, wel twintig achter mekaar. En deer vlak neest an een heele zood vraiers, ok achter mekaar. Maar 't zel niet lang dure of de jongens vrage: 'Neel of Train of Griet, wil ik je ers trekke?' En den stuift de heele rist uit mekaar en iedere jongen neemt een vraister mee op 't sleeptouw.

As ze zoo een half uurtje of een kertiertje reden hewwe, zoait de trekker: 'Nou zus! nou moet je me eerst ers traktreere, hoor!' En dat beurt den ok krant vast. An 't end van de baan, net op 't hoekje, staat 'mottige Tais' mit z'n marketent. Hai het een 'krol'[(3)] op z'n hoofd, een ouwe duffelse pijekker an en hulfte[(4)] an z'n biene. As de vleet an komt slieren, roept ie zoo luid as ie maar ken:

Legge res an, legge res an!
Heete melk en kouwe jan[(5)]!

(1) S e n i e , genie, zin.
(2) E r s , ereis, een keer.
(3) K r o l , ruige muts.
(4) H u l f t e , klompen of holsblokken.
(5) J a n , verkorting van jannijs, voor annijs, de bekende likeur.

Niet alle jongens en meisjes rijden echter gepaard. Waarom niet? Och je kenne alles zoo zonder spreken niet zegge. Weet je, weerom Piet de Boer en Jan Theunissen en Wullem Groot en Gert van Rain gien moaitje op sleeptouw meenomen hewwe? Ienvoudig omdat er niks van er gading meer is te vinden. Ze hewwe de veugel over 't touw hippe leeten. Ik zel je zegge, wat 't geval is. Zien je deer in de veerte die duvelse gnappe moaid heelkendal alliendig over de baan zwieren? Nou, dat is Guurtje Stam en as je nou een heel kloain beetje deurzicht hewwe, den zè je gouw op de hoogte van de zaak weze. Guurtje Stam is de ienigste dochter en 't ienigst kind van Jaap Stam en dat wil wat zegge. Jaap, heur vader, het ze[(1)]: van dik hout zaagt men planke. Voor 'n ton raist ie niet op. Deer komt bai, dat Guurtje niet allien miserabel raik worre zel, as de ouwe lui 't hoofd ers komme neer te leggen, maar ze is ok meer as gnap van persoon. Ze het 'n gezichje zoo fain as een stasdame en handjes zoo zacht as verwiel[(2)], kortom 't is een moaid om te stelen. Nag wat. Guurtjes vader het er in de stad op skool loaid[(3)], op 't jongejufvrouwe skool, mien ik, en deer het ze van alles leerd: ze speult as 't zoo uitkomt, sivoeplé[(4)] voor en sivouplé nee. Niet dat ze 't teugen main doet, och God, nee, maar domenee de Lange het 't me zoait, deer komt ze veul. En 't mooiste komt nag achternee. Guurtje is teugen ieder even gemien[(5)]. Of je om zoo te spreken de gouverneur wazze of dat je om een cent liepe, dat doet er niks toe, want groosk is ze niemendal. Al 't werkvolk houdt den ok allemachtig veul van der, dat begraip je. En toch is 't net, of alle jonge vraiers ang[(6)] van er benne. Ze hewwe 't wel ers waagd om nee er uit vraien te gaan, maar d'ien nee d'aar kon opkrasse. En der ware er toch verskoaiene bai, deer niks op of te waizen viel. Piet de Boer en Jan Theunissen en die are twee, die je deer op zai of[(7)] ziene raien, die hewwe 't allegaar al mit er prebeerd, maar ze krege ok alle vier de bons en 't binne toch jonges, die tot de elleboge in 't geld graipe kenne. Begraip jai er nou wat van? Ik niks.

‘Zien je der wel raien en zwieren, dat grooske[(8)] nest?’ vraagt Jan Theunissen an Piet de Boer.

‘Nou, of 'k ok,’ is 't antwoord. ‘'k Heb er al 'n half uur in de gate.’

‘Dat het ze er nou voor, die nuf, nou ken ze allien raie; gien mensch, die er vrage zel.’

‘As we maar dorste. Maar we hewwe gien durf in ons laif, aars[(9)] zou je ers zien hoe ze toepakte.’

‘Zou je den denke, dat ik er ok niet vrage dorst, Piet?’

‘Wel nee je zoowaar, Jan! Den had je 't ommers al lang deen[(10)]?’

‘Nee, deerom niet, hoor! Maar ik hew wacht of jee of 'n aar 't ok doen zouwe.’

(1) H e t z e , (heeft ze) onbepaalde aanduiding van geld.
(2) V e r w i e l , fluweel.
(3) L o a i d , gelegd.
(4) S i v o e p l é s p e u l e n (s'il vous plait spelen); hier: Fransch spreken, hoofsche manieren hebben.
(5) G e m i e n , vriendelijk, alsof de ander haarsgelijke was.
(6) A n g , (b)ang.
(7) O p z a i o f , op zij af, ter zijde.
(8) G r o o s k e , grootske, grootsche, trotsche.
(9) A a r s , anders.
(10) D e e n , gedaan.

'Nou, den ken je lang wachte, want ik heb ten mensten gien plan om voor de tweede keer me neus te stooten.'

'Goed, den gaan ik er op of en de d.....haalt ze, as ze teugen main ok nee zoait.'

Na eerst een paar malen de rondte om haar gedaan te hebben, zegt hij, zonder haar evenwel aan te durven zien: 'Guurt, wil ik je ers trekke?'

''k Dank je, Jan!' is 't antwoord. 'Ik heb plan om zoo aanstonds af te binden, en 't zou dus de moeite niet waard zijn.'

'Wel, weerom niet?' herneemt Theunissen. 'Je binne nag een heel end van huis of en je hewwe allegaar teugen de wind. Kom, Guurt! leete we eerst nag een keer of wat de baan op en neer raie en as je 't den verkieze, zel ik je nee huis brenge.'

'Och nee, Jan! doe zooveel moeite niet om mij; je weet, dat ik me zelf heel goed kan redden. Ik ben alleen gekomen en ik ga ook alleen weer naar huis,' spreekt zij vriendelijk, maar op vasten toon.

'Kom, kom!' zegt Jan weer, 'zoo erg mien je 't niet. Wat zou je nou al thuis doen? Je hoeve emmers niet te melken?'

'Nee,' antwoordt Guurtje, 'daar heb je gelijk in, maar ik blijf toch bij mijn voornemen om spoedig naar huis te gaan. Dag Jan!'

Jan Theunissen, die hare vriendelijkheid voor gemaaktheid houdt en door haar tegenstand tot volhouden geprikkeld wordt, voelt den toorn bij zich opkomen, en voor 't uiterlijke kalm, maar van woede inwendig bevend over 't mislukken zijner pogingen en de plagerijen van Piet de Boer, waartoe hij tot mikpunt zal strekken, als hij zich van avond in de herberg vertoont, zegt thans:

'Om de bl.....niet, dat zel niet beure! Je zelle me nou niet ontloope. Lest op 'n Zundig hè je me "de blauwe" geven, deer je niks gien reden voor hewwe konne en nou zou je me weer mit 'n kluitje in 't riet sture wille? 't Beurt niet, hoor! zoo waar as ik Jan Theunissen hiet. Nou, moet ik je trekke, ja of nee?'

'Ik heb je immers al gezegd, dat ik me zelf heel goed kan redden,' antwoordt Guurtje. 'Waarom laat je me dan niet gaan? Ik heb je immers niets in den weg gelegd; en wat dat gevalletje van dien Zondag avond betreft, wat voor bijzonders steekt daar nu in? Dat zal je misschien weleens meer overkomen zijn.'

Deze laatste uitdrukking, meer waar dan voorzichtig, deed de woede van Theunissen uitbarsten.

'Wat zeg de deer, lillijke nuf?' riep hij buiten zich zelven van kwaadheid uit, 'wou je me nou nag traitere ok? Déér!' en te gelijk gaf hij het meisje een schop met de punt van zijn schaats, die haar in een luid kermen deed uitbarsten, terwijl zij op het ijs neerviel.....

> 't Gevallen meisje wordt nu bijgesprongen en opgeholpen door den knecht haars vaders, den wakkeren en voor zijne positie zeer beschaafden P i e t B r a s , dien de rijke, maar onontbolsterde boerenzoons niet ten onrechte houden voor eenen kaper op de kust. Leunende op zijnen arm verlaat zij ten aanschouwe en tot groote ergernis der lomperds het ijs.

De onverwachte tehuiskomst van den knecht met Guurtje aan den arm

had in de woning van vader en moeder Stam groote opschudding verwekt. De oude lui waren eerst haast sprakeloos van schrik, toen zij hun geliefd kind, bleek en kermende van pijn en leunende op den arm van Piet zagen binnentreden. Piet gaf, nadat Guurtje door hare moeder te bed geholpen was, een omstandig verhaal van 't geen er gebeurd was en van de aanleiding daartoe. Hij hield daarbij zich zelven bescheiden zooveel mogelijk op den achtergrond, maar Guurtje, die in de woonkamer, of zooals de Kleidorpers zeiden, in de keuken te bed lag, prees de kordaatheid van Piet en zijne tegenwoordigheid van geest en zijne hulpvaardigheid hemelhoog en noemde hem herhaaldelijk den redder van haar leven.

Vader Stam scheen echter met deze welverdiende lofspraak op zijn knecht niet buitengewoon ingenomen te zijn; althans hij zette bij 't aanhooren van 't geen Guurtje vertelde, een tamelijk ontevreden gezicht en sprak eindelijk: ‘Dat is nou allegaar heel goed en best, en 't ken makkelijk waar weze ok, maar wat zelle de mense er wel van zegge? Want je begraipe wel, dat er wel benne, die zien hewwe, dat Piet je een arm gaf en zoodoende kenne der allerhande praatjes in de wereld komme, weer ik niks op steld ben.’

Piet kreeg een kleur tot over de ooren, doch sprak geen woord. Guurtje evenwel liet zich niet zoo gemakkelijk uit het veld slaan.

‘Maar vader,’ zei ze, ‘wat voor kwaad steekt daar nu in? Ik was immers niet in staat om alleen onze woning te bereiken, daarom ondersteunde Piet mij; deed hij daar dan zooveel kwaad aan? En als hij op het ijs niet tusschenbeiden gekomen was, wie weet waartoe Jan Theunissen zou gekomen zijn: want hij was buiten zich zelven van woede. Ik ril er nog van als ik aan dat vreeselijk oogenblik denk.’ Een zenuwachtig snikken verhinderde haar voort te gaan.

‘Kom, lieve kind!’ sprak moeder thans, ‘ontstel je nou zoo niet. Je moete bedaard blaive, hoor! aars worje nag ziek. Zien nou maar wat in sleep te kommen en geloof maar, dat vader 't goed mit je mient.’

> Vader overdenkt intusschen met smart de mogelijkheid eener wederkeerige neiging en de onmogelijkheid eener vereeniging van zijne rijke, schoone dochter met den armen knecht.

.......Hier werd hij in zijne overpeinzingen gestoord door een diepen zucht, die uit de bedstede opsteeg. Voorzichtig sloop hij naar het bed en overtuigde zich, dat zijn kind nog sliep. Hij sloeg een langen en liefdevollen blik op haar.

‘Wat een gnappe moaid,’ zoo sprak hij in zich zelven. ‘Wat 'n plezier kenne we nag an der beleve. Ze ken zooveul vraiers kraige, as ze maar wil, de rikste uit de omtrek. 't Zou toch zonde en skande weze, as ze der nou verslingerde an 'n arme boereknecht. Dat zou main en der moeder de dood doen. D'r moeder ok? Deer ben ik nag zoo zeker niet van. Want ik loof hoailig, dat die mit'er onder ien hoedje speult. En den wordt 't er niet beter op. Den zel ik 't er mit twee te kwaad kraige, en 't zel een heele toer voor me weze, om 't van die twee te winnen.....Maar miskien komt 't zoo veer niet. Wie zoait me, dat Guurtje senie in Piet heb? Maak ik me niet ongerust over niks? Is 't me ooit bleken, dat zai hem wel laie mocht? Ze het 'm altaid vrindelijk behandeld, dat is waar. Maar deer staat

teugenover, dat ze teugen iederien vrindelijk is. Dat het dus op z'n zelles niks te beduien. En ze het 'er goeie verstand, dat ze wel gebrukke zel ok. En dat zou ze niet doen, as ze mit Piet an 't vraien raakte. Ze is veuls te slim om niet te begraipen, dat ze, as ze 't deed, heur geluk mit voete skopte. Nee, nee, ik hoef me nag zoo erg ongerust niet te maken. In elk geval, ik ken 't zaakje nag ers bedaard ofwachte en de kat uit de boom kaike. Maar leet ik m'n ooge en oore voor 't vervolg goed de kost geve, want dat vrouwvolk is slim, verduveld slim. Ze kaike je mit 't onnoozelste gezicht van de wereld an, as je een appeltje mit er te skillen hewwe, ze zegge op alles ja en amen en ze belazere je deer je mit je neus baistane. En wat Piet anbelangt, 't zou miskien dom van me weze, as 'k hem murgen wegstuurde. Dat zou opspraak geve op 't durp, 't zou an me goeie naam meer kwaad as goed doen, want ik ken 't niet tengenspreke, dat ie men ienigst kind van een groot gevaar red heb. Maar ik zel hem van dut oogenblik of an skarp in de gate houwe, deer ken ie bliksem op zegge, en t' evend of murgen kom ik nag wel ers in de okazie om hem 't leven ongemurken zoo zuur te maken, dat ie 't hier niet langer uithouwe ken en den is de kermis uit. Maar leet ik vooral verzichtig weze, want ik hew 't mit drie gerammezeerde[(1)] lui te doen. Ze moete gien van drieën merke, dat ik ze in de kaart kaike wil en deerom hou ik me dom en 'k weet van niks en ik let op niks en zoo loope ze er juustement 't eerst in. 't Is alevel een beroerde historie, die me nag een boel hoofdbreken en sagrain bezurge ken. Maar ik hew wel voor heeter vure staan en deerom twaifel ik niet of ik zel 't er nou ok wel goed ofbrenge.'

Nauwelijks was dien avond het melken afgeloopen en de verzorging van het vee geschied, of vier, vijf buren traden kort na elkander de woning van Stam binnen. Waren zij hem in den regel recht welkom, nu had hij liever gezien, dat zij maar weggebleven waren, want hij twijfelde niet, of de geschiedenis met Guurtje was de voornaamste reden van hunne komst en daarover hoorde hij liefst maar zoo weinig mogelijk spreken. Toen dan ook een der bezoekers dat onderwerp te berde bracht, door te vragen: ‘Zeg ers, Jawikbuur! hoe is 't mit je dochter? Wel, wel, wat hew 'k deervan ophoord,' antwoordde hij: ‘O, dat heb gelukkig niet veul te beteekenen. Murgen merkt ze er niks meer van. - Wat was 'n Vraidag de kees duur, hè? 'k Miende nag mit 'n stapel of te gaan[(2)], maar 'k docht later: leet ik nag maar 'n week wachte; ze is nag wel wat jong.'

‘Nou, of ze duur was, ik heb ten mensten ien en dartig en 'n half had; maar wat dat zaakje mit Guurtje anbetreft, 't doet me veul plezier, dat 'k hoor, dat 't maar woainig beduidt,' herneemt de eerste spreker.

‘Dat doet 't main ok,' voegt een tweede er bij, ‘ik had al hoord, dat 't heel erg ankommen was, en 't heele durp is er vol van.'

‘Zoo as ik zoaide,' herneemt Stam, ‘'t is niks, niks as 'n skrampskot. Guurtje sleept nou al een uur of twee rustig en as ze strak wakker wordt, wed ik, dat ze om 'n stik vraagt. - 'k Hew er nooit van hoord, dat er

(1) Gerammezeerde, flinke, degelijke, stevige, niet licht te achten.
(2) Of te gaan, van huis (naar de markt) te gaan.

voor hooikees ien en dartig en een half geven worde, maar 't is allegaar duur teugenswoordig, de predukte staige mit de dag.'

'Dat mag je zegge,' neemt nu een derde 't woord, 'maar om nag ers op Guurtje weerom te kommen, 't heb toch zeker nag al erg weest, omdat ik er zelf an de arm van je knecht hew zien loopen. As 't nou, zoo as je zegge, zoo'n beetje te beteekenen had, den hoefde ze dat niet te doen.'

'Ja, dat moet 'k je toestemme,' bevestigt een ander, ''t was wel een vreemd gezicht een paar arm in arm langs de street te zien gaan; dat beurt hier niet alle dage. In 'n geweun geval zou der nag al een mondje van open deen worre, maar mit Piet en Guurtje was 't wat aars. Nou ik moet zegge, dat de jongen 'm ferm houwen heb. Hai het Jan Theunissen een lesje geven, dat ie lang onthouwe ken.'

'Hoe dat zoo?' vraagt nu vrouw Stam, die tot nog toe zwijgend, maar aandachtig heeft toegeluisterd.

'Wel nou, buurvrouw!' is 't antwoord, 'weet jai dat gien iens? Heb Piet je dat den niet verteld?'

'Piet het woainig verteld, en we hewwe hem er ok niet nee vraagd,' valt Stam daarop in, ''t geval was van veuls te woainig beteekenis, om er veul water om vuil te maken.'

'Maar, buurman! wat het Piet den deen? Wat is er den nag meer beurd?' dringt vrouw Stam aan, zonder op 't gezegde van haar man acht te slaan.

'Och, Brechie, praat deer nou veerder maar niet meer over; deer is vandaag al zoo veul over lold en zeurd, dat je der gek van in je hoofd worre zouwe,' herneemt deze.

Maar buurman liet zich door den blijkbaren tegenzin, waarmee Stam den gang van 't gesprek volgde, niet van zijn stuk brengen. Hij was in de eerste plaats gekomen om over 't geval met Jan Theunissen, Guurtje en Piet te praten en had zich vast voorgenomen, dat zaakje eens netjes af te handelen. Op 't gevaar af, van zich daardoor het ongenoegen van vader Stam op den hals te halen, hervatte hij dus: ''k Hoor 't al, jelui benne zoowat allegaar vreemdelinge in Jeruzalem. Dat ken er, zou 'k miene, niet voor deur. En deerom is 't niet meer as plicht, dat ik jelui vertel, wat er non oaigentlijk beurd is. Voorof moet ik je efter[1] zegge, dat 'k zelf niet zien heb, hoe 't in z'n werk gaan is, en as ik dus lieg, den lieg ik in kemissie. Nou, de zegger zoait den, dat 't Jan Theunissen nag niet mooi genog skien te wezen, dat ie Guurtje 'n skop mit z'n skaas geven had, maar dat ie ok nag van plan was om er mit z'n vuiste op te trommelen, ten mensten hai maakte al mienes om deer mee te beginnen. Maar juist toe ie weer op Guurtje miende an te vlienen, die op 't ais lag te kermen van pain, stond Piet Bras voor hem. Weer Piet zoo op iens van daan kommen was, dat wist Jan niet. Maar hai stond er eerst raar van te kaiken. Nou wordt ie nag woedender en hai trekt z'n mes, omdat ie zag, dat 't er nou op of onder most. Piet, ok niet links, pakt 'm efter zoo onzoet om z'n pols, dat ie 't uitbrult van pain en kwaiighaid. Wup! deer vliedt het mes

(1) E f t e r , echter.

een gezicht veer over 't als. En vervolgens het Piet 'm den zoo ongenadig toetakeld, dat ie vooreerst gien lust had om meer te vragen. En op 't lest is ie druipsteertende en skeldende en vloekende nee huis gaan en van huurlui moaid hoorde ik, dat ie te met niet zitte of legge kon, zooas Piet 'm ofranseld heb. Nou, ik gun 't hem, want hai is altaid 'n erge driftkop weest en dat lessie zel 'm lang heugenskip geve, of ik ben 't vergeten. En wat je knecht betreft, ik zeg, dat ie 'n gladde jongen is en dat jullie 'm alle twee wel in goud beslaan magge. Wat zeg jee er van, Saimenbuur?'

Saimenbuur beaamde dit laatste ten volle, terwijl hij zijn gouwenaar op den nagel van zijn linkerduim uitklopte. Ook de andere buren stemden daarmee in en moeder Brechtje stond op, ging naar de bedstede, waar Guurtje lag en drukte haar een hartelijken kus op de wang, terwijl boer Stam er met gefronsd voorhoofd bijzat en zich achter dikke rookwolken verschool.

‘'t Is of jullie 't er allegaar op toelegge, om ons in opspraak te brengen,’ viel bij eindelijk uit. ‘'t Zel kort dure, of 't is over 't heele durp. Ik ken me nou in de wereld van God niet begraipe, hoe 't mogelijk is, dat alleman die zaak zoo skrikkelijk uitbazuint, asof 't puur wat om 't laif had. Je vatte toch wel, dat Piet 't zelf wel verteld hewwe zou, as er dat allegaar ok nag bai beurd was. 't Is goddorie net goed, om m'n knecht over 't peerd te tillen, en dat hoeft om den d.....niet, want hai is allang mans genog. Hai weet nou alles al veul beter as ik zelf, en door jullie gebabbel zel 't er niet beter op worre. 't Zou me niks verwondere, as d'ien of d'aar me t'evend of murgen vertelde, dat wai er uitschoaide mit boeren en dat m'n knecht mit Guurtje trouwen gong en dat ze op main plaas kwamme te weunen. Ik zeg jelui iens voor goed, dat 't ten mensten zoolang as ik leef, nooit beure zel, deer ken je duvel op zegge, hoor!’

De buren, die nu zeer goed bemerkt hadden, dat er met Stam geen land te bezeilen was en tamelijk juist begrepen, waar hem de schoen wrong, draafden niet langer op hun stokpaardje door, maar zwegen vooreerst, keken een minuut of wat stil voor zich en lieten de bui langzaam afdrijven. Eindelijk waagde Saimenbuur 't de pijnlijke stilte te verbreken door op te merken, dat hij in langen tijd zoo'n mooien stal vee niet gezien had als dezen avond, toen hij bij Stam langs de koeien had geloopen. Deze lofspraak deed vrij spoedig het gelaat van hem, dien zij gold, in zijne gewone plooi terugkeeren. Alle tongen geraakten ontboeid en weldra was 't gesprek weer in vollen gang. De staartklok in den hoek tusschen haard en bed sloeg negen, eer men 't bemerkte. Alsof zij 't met elkander hadden afgesproken, stonden alle buren thans te gelijk op. Met de uitnoodiging, om 't weer eens ‘gouw te verdoen,’ en: ‘zeg ze thuis g'nevend’ liet Stam zijne bezoekers de deur uit.

'k Ben er bepaald teugen, dat Guurtje er heen gaat,’ aldus hooren we op zekeren avond Stam tot zijne vrouw zeggen, terwijl zij met hun beiden in de woonkamer aan de tafel gezeten zijn, die voor de kachel geplaatst is. ‘'k Ben er bepaald teugen, vrouw! Wat zou ze der heen doen? Ze het

er niks gien booskip en 't ouwe vuurtje wordt er maar weer deur anwakkerd.'

'Wel nou kewan, Jaap! Nou wou ik je waizer hewwe. Wat skeelt je? 't Zou ok wat hindere. Alleman gaat er heen en wou je Guurtje nou allien thuis blaive leete? Dat ken je niet miene.'

'Wel wis en zeker mien ik, wat ik zeg, Brechie! Ik vraag je nag ers, wat zou ze er doen? Leet ze stil thuis blaive. Van 't zeumer ken ze uitgaan zooveul as ze wil. Ze mag ankommende jaar nee Artis, nee Arem[(1)], nee Kleeft en nag veul veerder, al wil ze nee Parais, den ken ze mitien ers Fransch prate, en om 't geld hoeft ze 't niet te leeten.'

'Maar Jaap, nou moet ik toch zegge, dat je onredelijk benne. Nou zou 'k temet beginne te glooven, dat je van je ienigst kind niet meer zooveul houwe as vroeger. Toe woaigerde je er nooit niks. Ze kon alles van je deen kraige en nou mag ze zoowat niks meer. De mense zouwe wel denke, dat we Guurtje in 'n non verandere wille.'

'Leete de mense denke, wat ze wille. 't Gaat gien mensch wat an.'

'Dat doet 't ok niet, maar vroeger docht je deer toch heel aars over. Toe kon 't je nag al veul skele, wat ze er van dochte. En as ik er nou kwaad of zonde in zag, den zou 'k ok zegge, nee, ze mag er niet nee toe. Maar d'r steekt nee main inzien niks in. En je moete me toestemme, dat ze hier niet te veul plezier heb. Je magge zegge, ankomende zeumer mag ze hier nee toe en deer nee toe; dat is allegaar goed en wel, maar ankomende jaar is nou niet. En alle moaitjes van heur jare gaan er heen en wai hewwe zelf er ommers ok plan op. We kenne den altaid een oochie in 't zoail houwe, en as 't je niet anstaat, dat ze langer blaift as wai, den kenne we der mee nee huis neme.'

'Zeker gane wai er heen; weer betaal ik aars me riksdaalder kontrebusie voor? En ze speule mooi, dat moet ik ok zegge. Nou, leete we den Guurtje maar meeneme, maar den blaift Piet thuis.'

'Dat ken niet, Jaap! Piet heb emmers 'n rol in 't voorstik. As hai er dus niet bai was, den konne ze niks beginne. En den zouwe ze z'n rol an 'n aar geve moete. Dat zou spaitig weze, want Piet is ien van de beste sprekers.'

'Ja wel, ja wel! jee spreke Piet altaid voor, dat wete we al lang. Nou, ik zel je je zin maar weer geve; jee moete 't toch winne. Leete ze den alle twee maar mee gaan; maar as 't ofloopen is, gaat Guurtje mee nee huis.'

'Nou goed, deer kenne we wel ers over prate, as 't zoo veer is.'

'Nee, dat zel beure, dat beloof ik je.'

''k Zou as 'k jou was, niks belove, as 'k niet wist, dat 'k m'n woord houwe kon.'

'Me woord houwe? Dat zel je ers zien.'

> Moeder de vrouw krijgt haar zin. Allen wonen de opvoering van de rederijkerskamer 'Hofdijk' bij. Vader Stam is niet weinig in zijn schik, dat hij naast den ontvanger zit, die voor zijn zoon den angel uitwerpt naar Guurtje.

(1) A r e m , Arnhem.

'Nou ontvanger!' zegt Stam, 'ik moet je volkomen glik geve. Ze is veuls te goed om an de keestomment te staan en melk te roomen en woai[1] nee de kalve te brengen. En wat Piet anbetreft, je hoeve niet te gelooven, dat i k ooit m'n toestemming tot 'n hailik mit hem geef. Deer zelje Jaap Stam wel voor kenne, zou 'k miene. Maar ik loof nag altaid niet, dat 't zooveer mit Guurtje komme zel. Piet is een gnappe jongen, da's waar, mit 'n gnap gezicht en 'n goed verstand van de boerderai, en as je'm zooas nou op 't tooneel ziene staan, den hoeft 't je niet te verwonderen, dat de moaitjes senie in 'm kraige. Maar as er nou ers 'n heer kwam, mit 'n snorretje en nee de nuwste mode gekleed, den zou 'k denke, dat main Guurtje van Piet gouw genog hewwe zou. En dat zou me weerlichs veul plezier doen. Deerom had 'k er strak zoo'n skik in, dat jou zeun 'n praatje mit er maakte en dat zai 'm ok vrindelijk ankeek. Kaik, docht ik, die twee, die zouwe nou ers 'n duvels gnap paar weze. Maar zeg ers, ontvanger, hoe komt jou Johan hier? Ik miende, dat ie te Loaien op 'n kantoor van de regestrasie was?'

'Dat is hij nog, Stam! Maar zijne mama is aanstaanden Vrijdag jarig, en voor die gelegenheid is hij overgekomen. Vind je ook niet, dat hij er flink uit ziet? Ik geef je volkomen gelijk, als je zegt, dat hij een geschikt echtgenoot voor je dochter wezen zou. Nu, wie weet nog wat er gebeurt. Me dunkt, we moesten daarop ons glas eens ledigen.'

> Voor 't bal begint, gaan Stam en vrouw naar huis. Guurtje en Piet Bras blijven. Nadat de zoon van den ontvanger, Johan de Visser, een aanval gewaagd heeft op het schoone boerinnetje, maar vrij onomwonden is afgewezen, gaat het paar ten dans, waarbij een wilde, ruwe, dronken paardenkoopersknecht, door de ontevreden boerenzoons opgestookt, op alle mogelijke wijzen den beiden overlast aandoet en het meisje onder den voet tracht te krijgen. Bras ziet zich genoodzaakt Guurtje te verdedigen en slaat den woesteling neer, die te vergeefs door een paar anderen wordt ondersteund en door de politie tot groote blijdschap van de meesten wordt ingerakeld.

Nauwelijks was 't geheele gezin den volgenden morgen om de ontbijttafel geschaard en 't gebed geëindigd - gedurende welke plechtigheid de mannelijke huisgenooten hun aangezicht achter hun pet verscholen - of Stam sprak: 'Nou, Guurt! hè je je guster evend op 't bal braaf verammezeerd?'

'Och, dat ging nog al, vader!' was 't antwoord, 'en we zouden allen nog veel meer pleizier gehad hebben, as die dronken Kurk er niet geweest was.'

'Zoo, ja, ik hew ok opmurken, dat ie wel genog dronk. Maar jai hewwe zeker gien last van 'm had?'

'Dat heb ik wel; maar gelukkig had ik iemand bij me' - en hier keek ze ter sluiks Piet aan, die geweldig kleurde - 'die goed op me gepast en Kurk zijn moedwil duchtig betaald gezet heeft.'

'Kaik, dat doet me nou ers allemachtig veul plezier. Ik wist wel, dat de jonge menheer de Visser een glad tonkje had, maar ik had niet docht, dat ie teugen Maarten Kurk opwassen was. Zoo, den het ie 'm fiks op z'n voorman zet? Nou, zoo as 'k zeg, dat doet me meer plezier as 'k zegge ken.'

'Dat is te zeggen, vader.'....

(1) W o a i , hui, wei.

‘Dat is te zeggen, kind, dat ik nou nag veul hooger teugen de Visser opkaik as guster evend.’

‘Ja, maar, vader!’....

‘Nou, zeg maar op! je hoeve van je hart gien smoorpan te maken.’

‘Johan de Visser heb ik in 't geheel niet bedoeld.’

‘Wat zeg je deer? Johan de Visser niet? Wie den?’

‘Dezelfde, die mij laatst uit de handen van Jan Theunissen verlost heeft.’

‘Wel godd.....! Hè jee 't weer deen, Piet?’

‘Ja, baas!’ zegt Piet, terwijl hij den baas flink in de oogen kijkt. ‘Zou je denken, dat ik Guurtje an er lot zou overlaten, als ik zag, dat zij door een dronken lap beleedigd werd? Ik vocht me liever dood, eer ik dat toeliet. Den geheelen avond had ik Jan Theunissen, Piet de Boer en Maarten Kurk al in de gaten gehad en ik verwachtte bepaald, dat er wat gebeuren zou. En pas was dan ook 't dansen begonnen, of Kurk probeerde of ie Guurtje onder den voet kon krijgen of haar bezeeren. En of je 't me nou kwalijk neemt of niet, baas! maar zeggen wil 'k het: als ik merk, dat 't er om te doen is, Guurtje een klad op den rug te gooien of de hand naar haar uit te steken, dan zal ik voor haar in de bres springen. Ik weet wel, dat je dat niet bevalt, maar ik weet ook, dat je me in je hart gelijk moet geven.’

't Viel niet te ontkennen: de ferme taal van Piet had op vader, zoowel als op moeder en dochter een geweldigen indruk gemaakt. Vrouw Brechtje pinkte gedurig een traan weg en lachte Piet door hare tranen goedkeurend toe. Guurtje hield den zakdoek voor de oogen en snikte hoorbaar. En Stam? 't Was hem aan te zien, dat in zijn binnenste de vadertrots een hevigen strijd voerde met de vaderliefde. Gedurende eenige oogenblikken hoorde men niets dan de snikjes en zuchten van Guurtje en 't tikken der klok in den hoek. Toen stond Stam op, reikte zijn knecht over de tafel heen de hand toe en sprak met een zeer bewogen stem:

‘Deer hè je m'n hand, Piet! Je bent een ferme kerel, hoor! je verdiene een vrouw as me dochter is. Lang hew ik er teugen weest, dat moet 'k bekenne, maar 't is over, ik ben van gevoelen veranderd. En deerom, as moeder er ok niet teugen is, den zeg ik: fiat! Ik hew al lang al zien, dat jelui 't goed met mekaar miene en God mag geve, dat jullie huwelijk even gelukkig weze mag, as dat van moeder en main altaid weest heb. Wat zeg jai, moeder?’

‘Ik zeg er van harte amen op, beste man. Ik ken jelui niet zegge, hoe gelokkig ik op dut oogenblik ben. God zegen je, Guurt en Piet!’

Guurtje stond nu op en bedekte eerst moeders en vervolgens vaders gelaat met hartelijke kussen en sprak eindelijk: ‘O beste vader en moeder! ik kan u onmogelijk zeggen, hoe dankbaar ik u voor uwe toestemming in de verkeering tusschen Piet en mij ben, en hoe gelukkig ik mij op dit oogenblik gevoel. Ik zou het dorp wel kunnen langs gaan en mijn geluk aan iedereen bekend maken.’

‘Foei, kind!’ viel moeder daarop in, ‘wat is dat nou weer voor praat? Zoo gek moet je je niet anstelle, hoor! de mense zouwe denke, dat 't je in je hoofd mekeerde. Wees maar niet ongerust, dat 't nuwtje niet gouw

genog bekend worre zel. 'k Wed dat jan en alleman 't van evend weet, al vertel je 't zelf niet.'

'Dat geloof ik ook, moeder! maar ik meende 't zoo erg ook niet. Ik zeide 't maar bij manier van spreken.'

'Kom,' - leet nou Stam 'm hoore, 'leete wij nou zien, dat we de stikke[(1)] nee binnen kraige, den gaan we strak mit ons vieren nee de Alkmaarsche mark. Ik hew van daag wel niks te markten[(2)] maar ik hew er toch 'n boosskip. Zeg efkes teugen de werkman, Piet! dat ie de twee bruintjes ers duchtig rost, dat ze glimme en dat ie de glazewagen uithaalt en de mooie tuige klaar zoekt, want we zelle 't er van daag ers extra van neme. 't Is van daag een extra dag ok en 't weer is nee de taid van 't jaar extra mooi.'

Een uur later stonden de twee mooie bruinen voor 't rijtuig te trappelen van ongeduld. Kobus, de werkman, hield ze met veel moeite zoolang in bedwang, totdat moeder en dochter achterin en vader en aanstaande schoonzoon op de voorste bank hadden plaats genomen. De vrouwen waren in ''t zaid' gekleed en de mannen deftig in 't zwart met den hoed op. Op aller gelaat stond geluk en vreugde te lezen. Kobus wist niet recht, hoe hij 't had. Wat was de baas vriendelijk tegen Piet, en den laatsten tijd had hij toch niet meer tegen hem gesproken, dan volstrekt noodig was. Neen, dat ging boven het begrip van Kobus, die toch al niet bijzonder vlug van bevatting was. Daar zou hij straks Griet de meid eens over aanspreken. Griet was wel nooit spraakzaam meer jegens hem geweest sedert den tijd, dat hij aan 't gevrij tusschen hen beiden een eind had gemaakt en met 'skele Neel' getrouwd was, die een paar bonderd gulden van een verre 'peet' geërfd had, maar in dit bijzondere geval zou zij hem wel te woord staan, daaraan twijfelde bij niet.

'Leet ze maar skiete[(3)], Kobus!' riep de baas, toen hij de leidsels goed in de handen had. Vroolijk draafde het tweespan de laan af, de poort voor het huis door en den straatweg langs.

Kobus spoedde zich ijlings naar binnen om bij Griet onderzoek te doen naar de zaak, die boven zijn begrip ging.

'Nou Griet, wat zeg je er van?'

'Weervan?'

'Wel, van de baas en Piet en de vrouw en Guurtje?'

'Wat zou ik deervan zegge? Ik denk, dat ze nee Alkmaar gaan.'

'Ja, zoo wais ben ik zelf ok. Maar wat zou dat beduie?'

'Dat weet ik niet; as je dat zoo graag wete woue, den had je 't an heurlui zelf vrage moete. Ik weet er niks van, en al wist ik 't, den zou ik 't jou nag niet zegge. Je hewwe der niks mee noodig, wel?'

Kobus bemerkte spoedig, dat hij hier aan 't verkeerde kantoor was; hij droop dus brommende af en begaf zich met loome schreden naar zijn werk.

'Zou je 't ok niet goed vinde, moeder!' aldus sprak Stam een avond of

(1) S t i k k e n (stukken), boterhammen.
(2) T e m a r k t e n , op de markt te verhandelen.
(3) S k i e t e n , schieten, loopen.

wat later, toen de jongelui bij meester de Jong ‘op de koffie’ waren, (‘zou je 't ok niet goedvinde, dat we Piet en Guurtje teugen Moai maar trouwe liete en de boerderai an er overliete?’

‘Zoo as jee wille, vader!’ is vrouw Brechtjes antwoord, ‘ik zien er wel erg teugen op, dat Guurtje bai ons van daan gaat, want wai zelle den nee'n aar huis diene uit te kaiken, maar ik vind 't aars ok wel goed. 't Slimste voor ons zel weze, om op 't durp behoorlijk onder dak te kommen.’

‘As dat je grooste zweerighaid is, den is 't niks. De erfsgename van Klaas Jut hewwe 't plan om 't huis, deer ie 't lest in weund het, publiek te verkoopen. En mit Moai is 't te anveerden. Da's net 'n huis voor ons. Niet te kloain, niet te groot, midden op 't durp, tusken 't raadhuis en de kerk. 't Kon nooit beter. Maar mondje dicht, hoor! gien mensch mag er wat van wete. Guurtje en Piet ok niet. De lui hewwe niet te weten, dat ik 't plan heb om 't te koopen. Den zouwe ze er misskien nag pleizier in hewwe om de boel op te jagen.’

De dag der verkooping kwam. 't Was vol in ‘de Jager’, waar de veiling gehouden werd. Toen 't huis van Jut aan de beurt zou komen, zei Kees de Geus, die met Stam aan 't zelfde tafeltje zat: ‘Nou, Jawikbuur! dat is net 'n huiske voor jou, teugen dat de jongelui trouwe gaan.’

‘Wat zou ik er mee doen? Krelisbuur!’ gaf Stam ten antwoord, ‘Piet en Guurtje benne alleboai nag jong, ze hewwe de taid wel.’

‘Da's waar,’ zegt Keesbuur, ‘maar 't was aars net geskikt voor 'n rentenier, en deerom docht 'k oaigentlijk, dat je der zoo wat om kommen ware.’

Stam meende nog iets te antwoorden, maar werd daarin verhinderd door den notarisklerk, die de verkoopsvoorwaarden begon voor te lezen. Dit gedaan zijnde, nam het bieden een aanvang. Er werd lustig geboden en eindelijk behaalde Kees de Geus het strijkgeld. Eenige oogenblikken later begon de afslag. Er werd 1000 gulden boven het hoogste bod gesteld. 't Werd doodstil in de zaal. Achtereenvolgens daalde de afslager af tot 950, 900, 850, 800 gulden. En nauwelijks had hij 750 gezegd, of Stam riep: ‘main!’ en was dus kooper van het huis.

Toen hij een half uur later thuis kwam, zaten zijne huisgenooten ‘kopke’ te drinken.

Stam begon met te vertellen, dat er een massa liefhebbers voor 't huis van Jut geweest waren, dat Keesbuur 't strijkgeld had gehaald op een bod van ƒ 2750 en dat er vervolgens ƒ 1000 boven gesteld was. Hij deed dit op een buitengewoon omslachtige manier en voegde er eindelijk bij, dat er op ƒ 750 ‘in slag’ gemijnd werd, zoodat de koopsom, zonder nog de 10 pCt. onkosten te rekenen, drie en een half duizend gulden bedroeg, eene som, die hij ‘skandalig’ hoog noemde, daar 't ‘kippehokkie’ met ƒ 1000 minder ruimschoots betaald was.

‘Maar, vader!’ vroeg Guurtje nu. ‘Vertel ons eens, wie was er dan zoo op dat huisje verzot? Me dunkt, 't was wel geschikt voor een rentenier, maar voor zoover ik weet, is er op dit oogenblik te Kleidorp niemand, die plan heeft om te gaan stilleven. Of was de kooper iemand van eene andere plaats?’

‘Nee, 't was een goeie kennis van ons, hier van 't durp. Reed eres?’

‘Och, vader! dat kan ik niet. En 't kan me niet veel schelen ook. Om de waarheid te zeggen, stel ik er weinig belang in.’

‘Maar as ik nou ers zoaide, dat *ik* 't huis kocht heb? Zou 't je *den* ok niks skele kenne?’

‘O vader!’ - terwijl ze kleurt - ‘dat verandert de zaak.’

‘Nou, 't is zoo; ik hew 't huiske kocht. Ik en je moeder hewwe begrepen, om mit 't boeren uit te skoaien en de heele boel an jullie over te doen. 't Kon evenwel weze, dat jelui er gien zin in hadde, en in dat geval blaift alles bai 't ouwe.....Hoe is 't, Piet en Guurtje! zegge jelui niks?’

‘Wat zel ik zegge, baas? 't Komt mijn en Guurtje zeker ok zoo onverwacht over, dat we niet wete, wat we zegge zelle.’

‘Nou, wil ik 't er den maar voor houwe, dat jelui mit m'n voorslag innomen benne?....Kom, zeg den wat?’

‘Ja, vader! ik dank u voor uwe goedheid. Ik zal u ook maar uit naam van Piet bedanken, want die staat daar nog, of hij geen tien tellen kan.’

‘Ik weet zoo gouw gien woord te vinden om mijn dankbaarheid uit te spreken, baas en vrouw! maar ik hoop je te toonen, dat ik niet ondankbaar ben.’

‘Deer hewwe we niks gien sweerighaid over, m'n jongen! We kenne jou lang genog, om je mit 'n gerust hart ons ienigst kind en de boerderai over te geven. En nou gien woord meer; 't blaift alzoo ofsproken: jullie boere en wai renteniere.’

Beemster.
D. Dekker.

De skim[1] van Lene-Peet[2]. (Tessel.)

I.

‘Zie-e, zoo-e! Nou zel ik mien peet ereisies 'n vars kooltje in 'r stoofie doen en ers koffie zette, en dan zel ik onder 't koppie[3] vertelle, hoe 'k 't had hew.’

Deuze woorde wiere sproke deur 'n lief, skalks meike, dat bezig was 'r ouwe peet na 'r makkeleke stoeël in de foorkamer te helpe. Handig ging 'r dat werk of; de koffie was heel gauw zet en in 'n amerijtje zat ze bij peet an 't half-elfie[4].

De ouwe vrouw was zoo blied as 'n engel, dat nichtje weer thuus was. Ze was mit volle consent voor nachjes[5] na Westergeest weest. Nicht Leen was verwonderd, dat het oudje 'r gaan late had, want peet kon aârs

(1) Skim, schim.
(2) Lene-peet, tante Leentje.
(3) O n d e r 't k o p p i e , onder 't drinken van een kopje koffie.
(4) H a l f e l f i e , de koffie, om half elf gedronken.
(5) V o o r n a c h j e s , uit logeeren; op verschillende plaatsen wordt de tijd der afwezigheid bij nachten berekend.

nooit bute 'r hulp; maar er wazze[1] twie redes, weerom 't meike van honk[2] most. Peet had wat met den notaris te bestruke[3], en nicht most om 'n goeie rede in kennis komme mit boer Ponse en fremilje op Westergeest, voorôl mit Jawwik, den zeun.

Lene-Peet was nooit trouwd weest. Ze bezat ten minste 'n ton, die ze bij 'r eerste testement elk voor de helft maakt had an 'r nicht Leentje Thanis en 'r neef Wullem Vlug. De neef, 'n ronde zeeman, had iensjes teuge peet seid: ‘As jow skip voor goed oftuugd wordt, denk ik mien vaartuug mit jow spul te kalfatere en dan fraag ik Leen om as opperstuurman bij me an boord te komme. Asse wil, fare we same op de huwelekszee, dat 't zon[4] lust weze zel. Niet dat ik er na verlang, dat je op leëger wôl raakt; God bewaar me, nee! maar na ôlle menseleke rekening gaan je mit 'n jaar of wat het hoekje om. Omdat je well'ers praat het, dat je Leen bij je houwe wil tuut je dood en zurg had, weer ze dan anlande zel, deerom spreek ik er over. Leen zow mit heur aardeg bakkesje en 'n halve ton wel 'n beskermer fiende; maar weetje, ik hew mien lief nichtje, al had ze gien rooie duit, liever, as 'n aar mit 'n heele lading goud an boord. Kom, nicht! geef me je woord en van Leene-peet kriege we 'r dan den zegen op, dat hoort er nou ienmaal zoo bij.’

Dat was bij de ouwe vrouw: puusje de ooge uut; in de stad zowwe ze zegge: kweste[5] majesteit. Heere, Heere! 't mensch leek wel opsternaat[6]!

‘Hoe durf je 't wage, om zoo over mien dood te prate! Je wow maar dat ik òl in de kist lag, hè! - Hoe durf je 't wage mij te spreke om mit Leen te trouwe? Je weet immers, dat ik er zoo teuge ben om mit fremielje te trouwe, dat ik deerom juust vrijster bleve ben, omdat ze me an 'n neef koppele wowwe. Ik verbied je mien huus en ik skraap[7] je in mien testement!’

Nicht Leen docht er heel aars over. Ze had wat 'n zin in heur flinke neef. Ze had 'm deerom òllan foorsproke en seid, dat ze hoopte, dat peet 'm te minste niet deurskrape zow in 't testement. Toch hiew Lene-peet 'r streng stief, en dat was de eerste rede, dat 't meike van honk most. Het oudje had wat te bedissele[8] mit den notaris tot skade van Vlug. - Weerom ze juust na Westergeest, na boer Ponse most, zelle we nou vertelle.

Lene-Peet had er niet òllan zoo rimpelig, zoo stokvisch- en stopfurfachtig[9] uutsien as nou. Jonge nee! In heur jonge tied was ze 'n heel mooi meike, 'n gnap pestuurtje. Ze had vrijers bij de vleet kriege kenne. Heur ouwers wowwe 'r an 'r neef Weste koppele. *Zij* wow Jawwik Ponse. Die *mocht* ze niet en deerom *wow* ze 'r neef niet en ok 'n aar niet. Ze was maagd bleve tuut nou toe, en ze was twie-en-zeuvetig.

Ponse zow wel op Lene-peet wacht hewwe tuut 'r ouwers dood; maar er was in dien tusschentied wat beurd, weerdeur ie wel zoo wat hôlf en hôlf dwonge was mit 'n aâr te trouwe. Hij was mit Lene-peet ôllan op 'n

(1) W a z z e , waren.
(2) V a n h o n k , van huis.
(3) B e s t r u k e , bezorgen, in orde brengen.
(4) Z o n , zoo'n.
(5) K w e s t e , gekwetste.
(6) O p s t e r n a a t , in erge mate boos.
(7) S k r a p e n , schrappen, doorhalen.
(8) B e d i s s e l e n , in orde te maken (meestal in 't geheim).
(9) S t o p f u r f a c h t i g , stopverfachtig, droog.

goeien voet bleve; hij kwam veulse[1] bij 'r, en 't was tusschen die twie zoo goed as klonke[2] werk, dat de zeun van Ponse, de snuggere Jawwik, iensjes de man worre zow van nicht Leentje. Zoodoende zow Ponse voor zien zeun 't kaptaal machtig worre, dat 'm zelf deur de koppigheid van de ouwers van Lene-peet ontgaan was. Deerom most nichtje na Westergeest, na boer Ponse voor nachjes, twiel peet 'r testement heelkedòl in 't foordeel van 't meike make liet.

We wete dan, weerom nichtje wegstuurd was en weerom ze juust na Westergeest most. Luustere we, wat er an 't hôlf-elfie tussche ouwe en jonge Leen ofhandeld wier.

‘Wel kiend,’ begon 't nuwskierig besje, ‘vertel me nou ereisies, wat seg je wel van den ouwen Ponse en zien vrouw?’

‘Minneleke lui! minneleke lui! ze drieve in de butter[3],’ zei 't meike. ‘Ochtes[4] ôllan 'n door[5] van 'n eitje in de koffie; bij 't koppie krentebôl of warme tulband. Middags leek 't wel 'n brullofsmeel; ôllan heele klompe stoksuker[6] bij de thee; 's eves[7] ries-in-brij of sukelaad en ôlles navenant. In de pronkkamer zete, in 'n mooie kamer sleëpe, heele fiene lakes en sloope, 'n kostelek bèëd, ôlles navenant. Huis weer[8], minneleke lui, drieve in de butter.’

Lene-peet was wàt in 'r skik mit dat relaas. Na ien ding was ze nog erg benuwd en wel, hoe Jawwik de zeun 'r bevalle was, deerom froeg ze 't ok zoo maar op den man of.

‘Nou,’ was 't antwoord, ‘niet ongnap voor de wereld; nog al gnap van kop en oore.’

Dat was na den zin van 't oudje, en doe volgde er 'n verhaal van peet uut 'r jonge jare; hoe ze hoopt had mit Jawwik Ponse te trouwe; hoe dat misloope was; hoe ze ôllan vriendskip mit 'm houwe had en hoe ze nou overien komme wazze, dat Leentje mit zien zeun Jawwik trouwe zouw. In heur jonge jare had ze er iens 'n zondig woord op seid, dat Leentje Thanis mit Jawwik Ponse trouwe m o s t en z o w . 't Was niet beurd[9]; maar nou zow 't toch beure. Nicht hiette net as zij. Jawwik net as zien vader, beiëgaar van naam en fan[10].

Leentje most nou belove, dat ze dat doen zow as peet dood was. 't Zow 'r gien windeiere legge. - 't Was of 't meike de termine[11] op 'r lief kreeg, doe peet dat allegaar seide; want ze hoopte op neef Wullem, den stuurman, en ze foelde gien sikkepitje voor den snuggeren Jawwik. Ien ding stond 'r wel an. Peet had seid, maar niet foor ik dood ben. Ze docht deerom: ik zel 't ouwe mensch wel wat paaië en niet teugestribbele, en zeide dus: ‘Wel, peet! Jawwik is tuut nog toe niet om me weest, en as ie komt, is 't nog allan tied om te dissedeere[12].’

‘Ja, kiend! komme zel ie wel, en je moet me belove, dat je j a segge zel en woord houwe ok, want mien skim zow spoke komme, as ik dood was en je deê 't niet.’

(1) V e u l s e , dikwijls.
(2) K l o n k e , beklonken, afgedaan.
(3) I n d e b u t t e r (boter) d r i e v e n , het zeer rijk hebben.
(4) O c h t e s , des ochtends.
(5) D o o r , dooier.
(6) S t o k s u k e r , kandij.
(7) 's E v e s , 's avonds.
(8) H u i s w e e r , heusch waar.
(9) B e u r d , gebeurd.
(10) F a n , van, achternaam.
(11) T e r m i n e , stuipen.
(12) D i s s e d e e r e , besluiten.

As Lene-peet dat seide, wist nicht wel, dat an heur besluut niks niemendôl te doen was. Ze begreep, dat 't best weze zow 't ouwe mensch maar niet teuge te spreke. Jawwik, die, twiel ze op Westergeest voor nachjes weest was, temet gien woord teuge 'r spreke dorst, zow toch geen koerasie hewwe 'r te frage, en deed ie 't, dan zow ze 'm wel stok en bôl in de hand geve[1] om 'm vooreerst van heur oftehouwe, en ze meende: tied wonne, veul wonne.

II.

'Wel, Jemes Kremes! wat 'n lief en aardig meike is die Leen!' Mit deuze woorde gaf Jawwik Ponse, de zeun, an zien hart lucht, doe 't lozétje weg was. - Twiel ze er was, had ie 't hart niet had 'r antekieke en temet gien woord segge durve.

'Nou, jonge!' zei vader, 'as je reis 'n deuntje trouwe ging, zow je 'r dan wel wille?'

'Dat zow 'k meene, reeuw in biete[2], reeuw in biete, as 'k maar dorst.' Doe vader deerop vertelde, wat er tussche Leene-peet en himself over 'n huwelek van Leen mit him sproke was, wist Jawwik niet of ie blied of ang[3] weze most. Blied zeker as ôlles klonke werk weest was, maar hij was betjoegd[4] genog om te begriepe, dat ie zelvers 'n anval op Leen doen most, en die bui dorst ie niet an.

As ie deur zien uterlek en goeie rede ok 'n rieke bruud kriege most, dan sag het er miserabel uut, dat vatte ie zelvers wel. Nou dat het ies voor 'm broke was[5], dorst ie nog niet, zo'n bloed was ie.

De ouwe Ponse zei, dat ie zundag bij Lene-peet te gast most. Skoorvoetend ging ie er na toe, op zien paas-best ankleed mit blauw lakes broek en baatje, streept sijd vest en 't gochem[6] petje op ien oor. Zoo opdirkt[7] sag ie 'r mit zien bolle wange, dikke lippe en groote ooge toch niet uut as 'n flinke vrijer voor 'n gnap meike os Leen.

'Je moet de kot maar reis uut den boom kieke, en as je ken, je slag slaan,' zei vader Ponse. 'Bij Lene-peet ben je welkom, dat weet ik.'

't Was weer, wat de oue man seide; want Lene-peet dweepte mit zien zeun, ôllien omdat ie Jawwik hiette, net as zien vader, skoon ze toch segge most, dat heur vrijer er in zien tied heel aars, heel wat gnapper uut sien had as Jawwik nou.

Sjok, sjok, as mit loode skoene stapte de vrijer na 't huus van Lenepeet. Onderweg bedocht ie wat ie segge zow, as ie Leen ôllien te spreke kreeg.

De jonge wier heel vriendelek ontvange en most afseluut[8] den heelen dag bluve. De ouwe vrouw maakte zien mond maar ope. Hij most vertelle hoeveul skeëpe er òl oond[9] hadde; hoeveul twillinge[10] ze ôl hadde; hoeveul

(1) S t o k e n b ô l i n d e h a n d g e v e n , op zijne plaats zetten.
(2) R e e u w i n b i e t e , (rauw in bijten), ik zou ze heel graag willen hebben.
(3) A n g , (b)ang.
(4) B e t j o e g d , elders in N.-Holland b e t o e g d , slim, geslepen.
(5) N o u h e t i e s g e b r o k e n w a s , nu althans één hinderpaal uit den weg geruimd was.
(6) G o c h e m , fatterig; ook leep, slim, met het oog op personen.
(7) O p d i r k e n , opsieren.
(8) A f s e l u u t , absoluut, volstrekt.
(9) O o n e n , lammeren werpen.
(10) T w i l l i n g e , tweelingen.

maatjes[1] de swarte en de roodbonte ieder meel wel gavve; hoeveul groene keesjes ze wel maakte, as de keesmakerij goed an de gang was. Hoeveul lammertjes ze wel na Leije stuurde en zoo ôl meer. Peet liet 'm zoo veul prate as ie aârs in gien half jaar deed.

De jonge Leen vond ôl die praatjes saai en hoorde tuut 'r spiet, dat de droomer nog oppe sukelaad ok bluve most. Doe de ouwe vrouw na bèëd gong was ie er nog, maar Leen zei gauw: ‘Zow jij nou ok niet ereis opstappe? 't is kiendere bèëdtied; ik gaan te minste.’

Bij het heengaan skrabelde[2] Jawwik ôl zien kerasie bij mekaêr en zei: ‘Hê je niks murke, Leen!’

‘Nin 'k[3], - wat zow 'k murke hewwe? Ik begriep je niet,’ sprak Leen, en mit 'n: ‘Nou, gnavid! groetenis thuus,’ gooide ze de huusdeur dicht, zoodat z i j er binne en h i j er bute stond.

Are daags vertelde hij thuus, hoe ie 't had had. Lene- peet was heel vriendelek weest; ze hadde lekker ete, karmenade[4] en rôlpens-in-goed[5] en 's eves eerst 'n stik mit 'n fraai beskuut, doe nag 'n stik mit 'n fraai beskuut en doe zien buukje vol sukelaad. Op 't lest kwam er ok uut, dat ie Leen ôl ansproke had en fraagd, of ze niks murke had.

Vader vond dat begin nog al parmantig. Hij had ok wel docht, dat zien zeun voor 'n mooie bruud en 'n ton wel wat moeite doen wow. Hij zette 'm vervolges an, om 'n are keer maar weer as 'n hartig mantje[6] er op los te gaan.

Jawwik beloofde 't.

De ouwe vrouw was are daags vol over de jonge Jawwik. Ze vond 'm 'n aardege snuter.

Nicht zei ronduut, dat ze 'r niet veul aardigheid an vond en vroeg, of peet wel sien had, dat ie na 't ete zien bord mit sien finger uutslikt had.

De ouwe vrouw kwam ôlweer op heur stokpeerdje, het huwelik van 'n Leentje Thanis mit 'n Jawwik Ponse en seide nog ereis, dat 'r skim spoke komme zow, as zij heur woord niet hieuw.

Gedurig kwam de vrooleke vrijer bij Lene-peet an huus en iensjes, deur vader en peet deertoe anzet, had ie de portaligheid[7] om an 't meike te frage of ze ok skikke kon, dat ze zin in 'm kreeg, en dat nog wel, twiel Lene-peet er bij sat.

Wat most het arme kiend doen, nou 'r 't fier zoo na an de skene leid wier? Ze had zoo veul an 't ouwe mensch te danke, dat ze die niet voor 't hoofd stoote mocht. Ze zei deerom: ‘Omdat Lene-peet het zoo wil, zel 'k je na 'r dood anneme, maar zoo lang die leeft, moet er gien woord meer over kikt[8] worre, das mien kondisie.’

Lene-peet en Jawwik leeke wel kontent mit die belofte. Hij kwam van tied tuut tied ansjokke, maar had òlles behalve 'n wit voetje bij zien anstaande. Op zien laffe aardigheidjes wier mit skarpte en heel vlis[9] antwoord

(1) M a a t j e s , maatjes (melk).
(2) S k r a b e l e n , bijeenhalen.
(3) N i n 'k, neen ik.
(4) K a r m e n a d e , carbonade.
(5) R o l p e n s -i n -g o e d , rolpens en dergelijke dingen, en wat er alzoo bij behoort.
(6) H a r t i g m a n t j e , dapper man.
(7) P o r t a l i g h e i d (brutaligheid), vrijmoedigheid.
(8) K i k k e n , spreken.
(9) V l i s , afdoend.

en prabeerde ie somties òltemes om 'r anterake of te soene, dan wier ie heel gauw ofstoffeerd[1].

Jawwik klaagde zien nood bij vader en de ouwe klaagde bij Lene-peet, die daarover lang niet kontent was en nicht ieder keer weer met 'r skim driegde.

Op 't lest was er weer wat tussche de oudjes konkeld, en nichtje most nog ers van honk, omdat de notaris wat aârs in 't testement zette most, dat gien mensch wete mocht.

Lene-peet begon erg te krukke en nichtje zuchtte dan: ‘Och Heer, och Heer! wat moet ik beginne as 't mensch dood is?! - Ik gaan twie jaar lang in de sweere rouw, dan zel ie mij in dien tied ten minste niet mit 'n huwelek an boord komme en meskien weet Wullem dan nog wel raad.’

As Lene-peet wat beter was, dankte ze ons lieven Heer niet ôllien voor 't mensch, maar ok, omdat de tied van 'n huwelek mit saaie Jawwik deerdeur verskove wier....

III.

Wullem Vlug was van 'n varre reis weerom komme. De ouwe vrouw had wel teuge 'm seid: ‘Ik verbied je mien huus,’ maar deer steurde de jonge zeeman 'm niet an. Voorôl omdat ze siek was, meende ie, dat 't zien plicht was om 'r te bezoeke. Doe ie uut de siekekamer kwam, zeide ie teuge Leen: ‘Ik had wel hoord, dat de ouwe, twiel ik weg was, verskeie maal op 'n klip stoote had, maar niet docht, dat ze in zoo korten tied van 'n goed tuugd skip temet in 'n vrak veranderd weze zow. In 'r nachtspulle staat ze onder 't tuug as 'n galjas, die deur 'n onweersbui uut de zeile slege is. Ik denk: maste kappe, lading over boord, pompe, pompe, tuut ze as 'n bakstien na den kelder gaat.’

‘Ja, Wullem! ze is 'n heele boel ofvôlle, sund jij 'r 't leste sien het; 't is nou zeuve maante, dat ze krukt, en jij het, laww'ers sien, net tien maante uutweest.’

‘En, Leen! as de ouwe over stag gaat, kom je dan bij me an boord? Zij ken dan 'r anker niet meer tussche ons infalle late, om ons te belette mekaar an boord te klampe.’

‘Je weet, Wullem! hoe ik over je denk, as ik mien zin doen mocht; maar twiel je weg was, hew ik Lene-peet wat belove moete, weerom ik al zoo veulse graaid[2] hew.’

Twiel ze deuze woorde sprak, kwam er 'n stroom van trane uut heur lieve ooge en graaiende vertelde ze de plannen van Ponse en heur peet, om 'r te koppele an 'n nare, droge, fleeuwe jonge, 'n lomp stik fleis. ‘Had jij peet maar 'n beetje na den mond praat om in 'n goed blaadje bij 'r te komme, dan zow het meskien nou wel aars weze.’

‘'t Is licht meugelek, Leen! maar ik stuur ôllan recht deur zee. Ik faar liever mit dichtreefde marszeils in de Noordzee of zonder kompas op de

(1) O f s t o f f e e r d , met kracht afgewezen.
(2) G r a a i e n , schreien, huilen.

groote oceaan, as rondom zon zeeskip te laveere; maar Leen, as 'r skuut na den kelder gaat, dan zeil ik zoo lang om je heen, dat die Ponse van zelf ofhoudt; wee! as ie in mien faarwater komt, dan geef ik 'm de volle laag en praai ik 'm bij nacht of ontied, dan slaan ik de glaze uut zien kiekers. Ik zel 'm wel van koers verandere late en make, dat ie van jow ofstuurt. Mit Lene-pect zeur je maar wat vort; we zélle ôlével wiezer weze en niet om 'n gril van 't ouwe mensch, dat ik voor kiends hou, jow levesgeluk na de maan helpe. Hou maar moed, Leen, ik gaan voor 'n tiedje hier ten anker en we zelle sien uut wat hoek de wiend waaie gaat.'

As Lene-peet 's eves goed en wel op 'r nachtrust lag, dan wist Leen wel 'n middeltje te fiene om 'n holf uurtje mit neef te prate.

Iensjes op 'n evet[1] was Leentje wat stil en niet best musd. 'Wat skort er an, meike?' zei Vlug, ''t is of je mit blakstilte deur den stroom uut je koers raakt bent en er niet weer inkomme ken. Wat is er beurd? Kom, vertel me, dan zel ik je op sleeptouw neme en weer in 't ouwe zog[2] weerom brenge. Hè je 'n kaper op je sien anhouwe, of ben je verbauwereerd deur 't sien van 'n zeemonster. Seg me 't maar, en, hoe moeielek ok, ik zel je er wel uutloose[3].'

Leen had de hulp van neef wel noodig. Wat ze vertelde, kwam hierop neer: De jonge Ponse was bij de sieke weest; hij had over 'r stroefheid klaagd en overbriefd, dat ze wel tied had om mit neef en niet om mit him 'n praatje an te legge. Peet was miserabel boos weest en had ouwer geweunte mit 'r skim driegd, as ze 'r belofte niet hieuw.

'Bij olle sturme en orkane,' begon neef, 'as ik die lompe zolderskuut niet in den grond boor, al zow 't mien heele foorsteve ok koste, dan zel ik nooit meer kans hewwe om as stuurman an te munstere. - Den eersten keer, dat ie van Westergeest na hier laveert, zeil ik 'm an, eer ie tied het 'n kurkezak uut te hange, en foor de wiend gaat ie na moeder weerom; hij zel je vooreerst niet weer op zij skiete, of 'm[4] bij dat ouwe vrak vastlegge.'

Leen begreep, dat ie Ponse te lief wow en waarskuwde voor de gevolge.

'Wees maar gerust, Leen, ik zel wel van zeil mindere, as 'k sien, dat de anzeiling voor 'm te gevaarlek worre zow. Zonder 'm heelkedôl te ontreddere, wil ik maar toone, dat 'n flink zeeskip gien zolderskuut in zien sog dulde ken. En wat die belofte en die praatjes van 'r skim angaat, ik zel je segge, hoe ik deerover denk: de ouwe is kiends, ken geen stuur meer houwe. 't Is mit 'r verstand net as mit 'n skip, dat sien roer kwiet is, of er niet meer na luustert. Je kent eve min mit zon mensch as mit zon skip land bezeile; semirem semarem[5]: je hoeft dus gien notitie te neme van die praatjes. Kwam later de skim, dan zow ik die voor me rekening neme, al was ie ok zoo groot as 'n driemaster.'

Kort na de ontmoeting van neef en nicht wow Jawwik Ponse zien geweun bezoek bij de sieke brenge; maar tussche 't Skil en Westergeest kwam Vlug 'm teuge. 'Hoor reis,' begon Vlug, 'ik moet je eve praaie; ik was juust op verkenning uut. 't Is goed, dat onze koers niet meer as 'n kabels-

(1) E v e t , avond.
(2) O u w e z o g , oude vaarwater.
(3) U u t l o o s e , uitloodsen.
(4) 'M, zich.
(5) S e m i r e m s e m a r e m , summa summarum. Vergelijk voor het plaatsen der *i* voor de *a:* l i f l a f en dergelijke door verdubbeling ontstane woorden.

lengte uut mekaar liep; want het zow me razend spete hewwe, as ik je niet op zij skote was. Je moet wete, ik hew zoowat hoore luie, dat je bang bent voor kapers. Ik verzeker je, dat ik er ien ben van top tuut toon. Klaag jij nou maar as je durft, dat ik op de kust ben, dan breng ik je zonder genade op. Ik leg je nou ôl vast an de ketting, zoodat je den steven niet na dat ouwe vrak wende zelt. - Ik weet niet, of je me begriept; zoo niet, dan zel ik duidelijker spreke. Mars! na Westergeest weerom!'

Ponse spartelde wel 'n beetje teuge en zei, dat de sieke ziel boos op 'm weze zow, maar Vlug antwoordde: ‘Dat raakt niet, dan vertel je maar, dat je zeil skeurd is, of je roer broke, of dat er 'n aar mankement an je skuut was, zoodat je niet komme kon. Ik zel je vast 'n end vortboegseere en dan is je koers rechtuut op Westergeest, weer je voor 14 dage je anker fôlle laat. Wil je 'n are koers uut, ollebeneur, maar 14 dage lang bluf je uut dut faarwater, of ik boor je zoo in den grond, dat je nooit weer bove water komt.'

Jawwik Ponse most wel na huus toe.

Are daags eves vertelde de zeeman an zien nicht, dat de zolderskuut voor 14 dage op Westergeest vertuid lag en dus in dien tied niet in de have van de ouwe binneloope zow.

Lene-peet begreep niets van zien lang wegbluve. Doe de straftied om was, kwam ie mit de boeskip, dat ie zelf siek weest was en niet komme kon. De eigelijke rede dorst ie niet uutbrenge.

IV.

Bom, bam! bom, bam! klonk het akelig geluud uut de grasgroen furfde tore van 't Ouwe Skil. De skoolmeister, die ok klokluier van zien ambacht was, had zes in plaas van drie jonges na bove stuurd om 't werk te doen, want er most 'n uur langer luid worre as rechttoe. Het kostte den man de helft meer an penne en papier, weermeê ie zien helpers betaalde; maar hoe sunig ie was, deer sag ie gien bezweer in, omdat het lange luie ok kaplake[(1)] voor him was.

De skool was dien namiddag in de war; want de ondermeister kon den boel ollien niet recht houwe, omdat de ouwe, de bovemeister, bij het liek leze most. - Wie of er dan dood is? Wel, 't is licht te begriepe: Lenepeet is er voor optornd. Wuw van Sieze, die mit de huik omseide[(2)], had twie dage foorof bij 'n hoope ouwe Skilders de boeskip brocht: ‘Je wordt bij Lene-Thanis te begraffenis nood as vriend in huus en na de begraffenis weerom in huus.' - 't Was dan ok 'n heele drokte an 't Skil. Weg en weer sag je de lui heelkedol in de rouw, de vrouwe mit kapers op, na 't sturfhuus gaan. De dragers en kleedoplegsters lachte in 'r vuustje, want Lene-peet was 'n gelddoodje[(3)]. Er zou geld in plaas van 'n brood voor 't drege geve worre. Wuw had ze influusterd, dat ze 'n driegulde kriege zowwe.

(1) K a p l a k e , kaplaken, buitengewoon voordeel, dat gezagvoerders van schepen genieten.
(2) O m s e i d e , ('t overlijden) rondzei.
(3) G e l d d o o d j e . Dit eigenaardig verkleinwoord vindt zijne verklaring in den volgenden zin.

't Ouwe mensch had lang mit den dood strede. Nichtje had er heel wat meê omtobd. De anspraak van neef was ze ok weer kwiet raakt; want Wullem was weer na zee gaan.

De heele siekte deur had Lene-peet mit nichtje over 'r huwelek met Jawwik Ponse sproke. As ze goed bij 'r possetieve was, heel ernstig; as ze ielde, heel verward; maar ôltied was skering en inslag van ôl 'r praat: ‘Je moet me belove, en as je de belofte niet houdt, zel mien skim je niet mit rust late.’ De leste verstaanbare woorde, die ze sproke had, wazze weest: ‘Mien skim, mien skim!’ 't Was om meêlijen mit 't arme kiend te kriege, voorôl as je wist, hoe 'n inkankerde hekel ze an den jongen Ponse krege had.

De begraffenis was ofloope, - de vriende weerom in huus hadde 'r natje en droogje had en wazze vort. Nichtje was ôllien in 't sturfhuus overbleve mit den ouwen Ponse, die 'r vertelde, dat ie boêlredder[1] was; dat Peet beschikt had, dat ze vooreerst in 't huus bluve zow en over 'n jaar mit zien zeun trouwd weze most. Aredaags zow ie mit den notaris komme om het testement-in goed[2] foorteleze.

't Was 'n skrikkeleke evet en nacht, die voor Leentje volgde. Sleëpe kon ze niet; ze lag er ôl maar over te denke, wat ze doen zow, om van 'n huwelek mit Jawwik Ponse frij te komme.

De dag kwam an. De notaris, volgd deur Ponse as 'n skietelek hondje, zat om tien ure ôl in de foorkamer. Het leze begon. Leentje Thanis was ienig en ôllien urfgenaam, mis kondisie, dat ze binne 't jaar trouwd was mit Jawwik Ponse. Was het huwelek zonder dat zij 't niet helpe kon, niet slote as 't jaar om was, dan kwam de iene helft van Lene-peet's nalatenskip an 't weeshuus en de are helft an de diakenie.

Neef onturfd, in 't testement uutskraapt, - dat was 'n verskrikkelek nuws voor nichtje.

As ze wellers mankeliek[3] weest was over peet's bemoeisel mit heur huwelik, dan had neef 'r troost, deur te segge: ‘De helft hoort jow en de are helft is voor mij; maar as 't nipt en weer nipt, dan gooi jij je helft over boord; mit de halve lading kenne we 't ok wel doen.’ Hieran had ze ôllan vasthouwe, as de gedachte an 'n huwelek mit Ponse heur zoo mankeliek maakte.

'n Jaar uutstel, dat was 'n groote troost voor het kiend. Neef zow over twie of drie maande binnekomme en die zow meskien wel raad wete. Docht ie er net over as zij, dan zow ze in Gosnaam maar ofstand doen van den heelen boêl; want ze zow mit neef liever van 'n middelmatig of skraal inkomme leve, as mit de are in riekdom en overvloed.

Zes weke na de begraffenis was er 'n heele drokte voor 't huus van Lenepeet. Er wier boelhuus houwe. Dat had 't ouwe mensch zoo beskikt. Kwaje tonge seide: ‘Groosigheid na 'r dood van Lene-peet,’ om sien te late hoeveul goed ze wel had.

Van ôlle durpe wasze manne, maar voorôl vrouwe samekomme, om op

(1) B o ê l r e d d e r , boedelberedder, executeur.
(2) T e s t e m e n t - i n - g o e d , zie bl. 313, aant. 5.
(3) M a n k e l i e k , melancholiek.

de boelhuus van ouwe Lene Thanis koopies te doen. Op 't midde van de street stond de boêltafel, eigelek 'n paar lange planke op skrage, weer op 'n man stond mit de dinge in zien hand, die verkocht of ôfslege wiere. Rondom de boêltafel stonde rijen stoele, die je voor 'n dubbeltje 't stik hure kon. De sunigste huusvrouwe stonde achter die stoele tuut groot plezier van 'n troep kwaje jonges, die bezig wazze in stilte de rokke van die vrouwe mit neeld en dreed an mekaar te riege[(1)], en wàt 'n pret hadde, as ze dan weg wowwe en murke, dat ze vast zatte. - De notaris en zien klerk zat mit de ouwe Ponse, as boelredder, binne voor het raam om op te skrieve. De ôfsleger stond bute voor 't raam en de man op de boêltafel had wat 'n praats, om de dinge an te rikkommedeere. Hij is op zien menier grappig ok. Luuster maar wat ie ôl uutroept: ‘Kiek, mensche! hier hê je nou zooveul as 'n gatepetiel[(2)]. 't Ding liekt wel van postelein, maar ik zow je niet anrade het te koope, want het is vol gaatjes.’

Dut gekheidje maakt te met ôl 't volk an 't lache, dat ze niet sien kenne. Er is 'n tiedje 'n leve, dat je de ôfsleger haast niet hoore ken; maar Maartje van Giel, die nooit 'n boelhuus overslaat en goed de kot uut den boom kiekt, roept mit lude stem: ‘Mien!’ en is niet weinig in 'r skik, dat ze de gatepetiel voor zon kleintje krege het, want ieder seit, dat 'n koopie is.

De boelhuus en drokte er van was ôfloope. Leentje had zoo veul koope late as ze noodig had voor 'n weun- en sleepkamer, en deer ze volges het testement tuut 'r trouwdag in het huus bluve most, was de rest 'n leege romp.

Jawwik Ponse, de zeun, kwam temet ôlle dage bij Leen in huus en wow heur soene en liefkoze, maar dat ken je net begriepe! Ze zeide dan: ‘Gaan jij maar na je moeder en seg dat het mis is.’ En as Jawwik anvoerde, dat ze over 'n jaar toch man en vrouw weze zowwe, dan zei ze: ‘Deer wil ik mien neus nog niet op geve, - dat is nog niet zoo vast as 'n mus mit keelebande.’ Zag ze den vroolijken vrijer ankomme, dan gooide ze gauw de deur op slot, en dan kon Jawwik weer na Westergeest gaan.

De nachte ôllien in dat groote huus wazze nog ôl ang voor 'r. Heel veul keer sag ze dan as ze wakker lag, het gezicht van ouwe Peet, zoo as ze deer op 'r leste siekbèëd lag en dan was 't ok of ze de woorde: ‘Mien skim, mien skim’ hoorde. Sliep ze eindlek en ten leste in, dan skrikte ze menigmaal weer wakker, as ze van het ouwe mensch droomd had.

Gelukkig kwam 't skip van neef drie maande na 't sturfgeval binne. De tieng[(3)] dat ie onturfd was, klonk 'm lillek in de oore. En wat zeide ie wel van de môlle[(4)] voorwaarde van 't testement? ‘Hoor, Leen! gooi jij de heele lading over boord en munster bij me an. Kenne we op gien driemaster fare, dan zelle we 't op 'n kof of smak wel doen. As je mit dien saaien Jawwik na zee ging, stuurde de lompert je op 'n klip en de heele kostbare lading zow je tuut ballast weze.’ - Ofskoon Leentje niet dadelek toegaf, geloof ik, dat ze na 'n beetje beraad wel toehappe zel.

(1) R i e g e , rijgen of rijen, vastmaken van voorwerpen in opeenvolging, in eene rij.
(2) G a t e p e t i e l , gatenplateel, vergiettest.
(3) T i e n g , tieding, tijding.
(4) M ô l l e , malle, dwaze.

V.

't Is ruum zes maande lede dat 't testement opend is. In 'n kamer van Westergeest fiende we vader en zeun Ponse, ôllebei niet best musd.

'Zoo zow dan voor den twieden keer 't uutzicht op hetzelfde kaptaal voor 'n Jawwik Ponse verlore gaan. Er moet raad skaft worre.'

Ja, vader! raad skaft worre, das makkelek seid. Wat kenne we meer doen as we deen hewwe. Het ze, na ôl wat we 'r foorhiewe, ons niet uutlacht en ôfstand deen van de heele urfenis?'

'Dat is juust wat me zoo opsternaat[1] maakt; je bent 'n onbehendige sukkel. Mij most zoo ies beurt hewwe, doe ik 'n jong kerel was. Ik zow ze wel an me bonde hewwe en me niet mit 'n kluutje in 't riet sture late zoo as jij. Ik zow dat vette happie mien neusje niet voorbij hewwe late gaan. Ik seg, je bent 'n sukkel, dat je voor 'n aar de baan ruumt.'

'Vader, ik kon er nies an doen. Olles wat ik seide of deed, was butter teuge de gôlg.'

'Hoor, jonge! er is nog ien middel om ons zin te kriege; makkelek is het niet. As je 't doen wil, ben je 'n kerel. Gaan mit me meê na butene, na 't land, weer gien mensch ons beluustere ken, en deer zel ik je uutlegge, wat er nog deen worre ken om het vette kluufje machtig te worre.'

Leentje Thanis had na 'n kort tiedje van beraad het besluut nome om de urfenis in den steek te late en mit 'r neef te trouwe; maar ze wow wachte tuut het jaar om was, want je kon niet ers wete wat er in dien tied beure kon.

'Jawwik Ponse kon well'ers om zeep gaan, eer het jaar om was: we benne ôllegaar sturfelek.'

'Wil ik 'm overzeile, dat ie zinkt as 'n bakstien?'

'Kriestene ziele nee, Wullem! begaan gien ongeluk an 'm. Gien gerustig uur zowwe we meer beleve. Maar ik weet nog wat: as we 'm de helft ereis prisenteerde, as ie 'n ding teekende, dat ie mij niet trouwe wil?'

'Nee, Leen! gien rooie duit zel ie van Lene-peet's kaptaal machtig worre; want je begriept, dat 't 'n kolfje na zien hand weze zow. Hij doet het om de kostbare lading, - voor 't skip het ie gien hart. In olle gevôl komt de lading in goeie pakhuze, as wij ze niet kriege, en ons reis zel er meskien des te foordeeliger om weze. Je het olével geliek, dat je 't jaar uutwachte wil, maar dan gaan ik nog 'n reisje doen in dien tusschentied, zon reisje na de West-Injes, want lang leegloope, dat ken de brune nou niet trekke.'

Leentje fond het wel naar, maar ze most 'm toch geliek geve. Vlug vond gauw 'n stuurmanshuur en bij 't ofskeid trooste ie Leen mit het fooruutzicht, dat ie binnen 't hôlf jaar weerom, en dat zij dan voor goed bij 'm an boord kwam.

Langzaam kroop de tied om, en ze was ôlle dage eve mankeliek. En dan dat akelige huus, weer ze overôl het gezicht van 't sieke ouwe mensch meende te sien. Ze kon toch niet aars as in 't huus bluve tuut an 't end

(1) O p s t e r n a a t , zie blz. 310, aant. 6.

van 't jaar. Bij ofwieking van ôl de môlligheid, die in 't testement stong, zow ze 't jaar rente ok nog kwiet weze.

As ze dan 's nachts zoo sleëpeloos lag en over de dinge docht, was 't net of ze de akelige tronie van Lene-peet sag, en of ze 'r hoorde roepen: ‘Mien skim!’

Iens op 'n nacht was 't huis[(1)], of ze wat hoorde bewege in de kamer weer de sieke lege had en sturve was. In groote angst luusterde ze, en ja, 't was net of ze sachte voetstappe hoorde; de deur van heur kamer ging ope en 'n gedaante, net as Lene-peet, doe ze op zien ergst lag, zweefde deur de kamer en zacht fluusterde 'n stem: ‘Mien skim, mien skim zel je niet mit rust late, as je de belofte niet nakomt.’

Mit 'n lude skreeuw viel Leen van heur zelf. Doe ze weer bijkomme was en 't dag wier, stond ze op, keek ôlles na, vond de deure goed slote en zeide in 'r zelf: ‘'t Is 'n droom weest. Ik weet toch immers, dat zokke môlle dinge niet beure kenne.’

Het duurde olével niet lang, of ze sag de verskiening ôlweer en nog ôll'ers[(2)] weer. Dat kon nou toch niet ôllegaar verbeelding weze. Ze nam 'n vrouw bij 'r in de kamer te sleëpe en zeide niet teuge 'r weerom.

De skim kwam; de vrouw sag ok de verskiening en bedankte er wel voor om in zon spookhuus te sleëpe. Leentje bleef weer ôllien in huus. Om de nacht of drie, vier sag ze striek en zet de skim, en 't deed er zoo an, dat ze verging as snuw voor de zon.

Doe de ouwe Ponse heur in dien tied 'n termien van den intrest brocht en er weer zoo op stong, dat ze met Jawwik trouwe zow, had ze temet toegeve. Maar gelukkig, neef most gauw binne komme en zoo lang zow ze 'r sjagrien[(3)] opkroppe.

't Skip was binne. Neef was fris en gezond. Een lange brief van nicht had 'm de tieng brocht van ôlles, wat er foorvôlle was, sund ie de reis deed. Hij vond het in het eerst vreemd en gek, maar hij leek toch wel gauw te begriepe, hoe de vurk in de steel stak. Hij skreef deerom onder are dinge dut: ‘Zoodra ik ofmunsterd ben, zeil ik op 'n evet na je toe en laat mien anker in jow have fôlle. Ik neem 'n vriend van me meê op sleeptouw en die mot ok 'n ankerplaas in jow have hewwe. An gien sturveling vertel je, dat we bij je binneloope benne, want we zelle ons zoolang bij je vertuie, tuut de skim van Lene-peet verskient. Ik hew juust plezier om ze reis an boord te klampe en rekenskip te frage, weerom ze mij onturfd het.’

In ôlle stilte kwam Vlug op 'n evet mit zien vriend bij Leentje an. In de nacht, die op hande was, verwachte ze juust 'n verskiening, want ze was er ôl in etteleke nachte niet weest. In 'n kamer naast die van nicht zatte de twie manne in 't donker stil bij mekaar om de skim oftewachte. 't Sloeg 12 ure. Ja wel, gerissel an de achterdeur. Er wordt 'n sleutel in 't slot stoke en omdraaid; de deur gaat ope, 'n gedaante sluupt zachtjes binne en zet koers na de kamer van Leen.

Vlug kon temet niet late het spook antevliege; maar ie wow toch de heele komedie sien.

(1) H u i s , heusch.
(2) O l l e r s , al reis, al eens.
(3) S j a g r i e n , verdriet, ongeluk (*Fr.* chagrin).

De deur van Leentjes kamer wier deur 't spook opemaakt en de bekende woorde: ‘Mien skim, mien skim’ enz. uutsproke.

‘Bij olle sturme en orkane!’ riep Vlug, twiel ie 't spook in zien lurve pakte; ‘juust mit de skim van Leentje Thanis hew ik 'n appeltje te skille.’

De skim kermde van pien, zoo hieuw ie 'm vast.

‘Nou laveer je mit mij na de eerste have. Deer wordt ol vast 'n fierbaak opstoke en dan zelle we sien wat zeeskip ik opbrocht hew.’

De vriend had de lamp ol opstoke, doe Vlug het spook in de kamer sleepte. Leentje, die mit 'r kleere en ol op bèëd gaan was, kwam er gauw bij. Deer wier het spook onttakeld, en bibberend van angst en skrik kwam uut het nachtgoed en fladdermus(1) van Lene-peet: Jawwik Ponse, de jonge. Vader had dien rommel geliek met de sleutels inpolmd en zien zeun tot die spokerij anzet.

‘Docht ik het niet, botterik! dat jij die komedie speulde,’ riep Vlug, twiel ie 'm bij den strot pakte. ‘Je leste uur het slege. Maak je klaar om te sturve. Mien plan staat vast. Eerst stop ik je den mond en dan wor je in de pet(2) achter op de plaas verzope. - Eerst op je knieë voor Leen, die je temet den dood andeen het.’

‘Genade! genade!’ riep het oftakelde(3) spook. ‘Mien vader het seid, dat ik most, maar ik was zelf zoo ang.’

Leentje en de vriend van Vlug sprakke in 't foordeel van 't spook. Deer kreeg de stuurman 'n invôl. ‘Hoor!’ riep ie, ‘in mien macht ben je. Gien haan kraait er na, as ik je mit je mooi pakje an verzuup. Wor je fonde, dan zelle ze zegge: het spook is er in 't donker infôlle, twiel het dessel ope stong, want je weet, dat de mond van de pet geliek is mit de plaas. Op ien kondisie wil ik je leve spare. Je teekent 'n ding, dat ik skrieve zel, weerin staat, dat je ofstand doet van de hand van Leentje Thanis.’

Het uutkleede spook was zoo blied as 'n engel, dat ie op die kondisie vrij mocht en Vlug skreef: ‘Ik Jawwik Ponse verklaar, dat ik Leentje Thanis niet tuut vrouw hewwe wil. 't Is mien vast besluut, ik neem ze niet; ze is heelkedol(4) frij.’ Mit bevende hand zette de geweze skim naam en datum op het stik en dankte ons lieven Heer, dat ie levendig uut de hande van den stuurman komme was.

‘Zie zoo, Leen!’ zei Vlug, ‘je munstert, ol is het murge dien dag, bij mij en de lading is ons; want je kent de môlle bepaling: “Is het huwelek, z o n d e r d a t z i j 't n i e t h e l p e k e n , binne 't jaar niet slote,” enz. - Nou, as hij niet wil, volstrek niet wil, - en hier staat het, - dan ken jij het toch niet helpe. De verklaring is op zegel, deer hew ik voor zurgd en 't zel deur den zegeleboer(5) regestreed worre, das voor mien briefie(6).’

Het paar maakte nou heel gauw of mit trouwe en gaf van heurlui ton 'n mooi plokkie an het weeshuus en an de diakenie.

Den Helder.
D. Dekker.

(1) F l a d d e r m u s , muts met daaraan fladderende kant of lint.
(2) P e t , put.
(3) O f t a k e l d , schippersterm voor: van het uiterlijke gewaad beroofd.
(4) H e e l k e d o l , geheel en al.
(5) Z e g e l e b o e r , de man die de gezegelde stukken registreert.
(6) D a s v o o r m i e n b r i e f i e , daar geef ik u een briefje (het bewijs) voor, dat geef ik u op een briefje (zwart op wit).

Het concert a la Musard,
Gehouden in het lokaal Tivoli aan Den Helder. (Tessel.)

AAFJEBUUR.
Wel jémeneetje, burevrouw!
Nou kom ik je onder 't koppie gouw,
Vertelle wat ik hoord en sien
Hew, an de Helder, beste Trien!

TRIENTJEBUUR.
Heer! hei je an de Helder weest?
Ik hew er ollan(1) zoo op eest(2);
Maar net of 'k er niet komme ken,
Zoo lang ik in de kienders ben.

AAFJEBUUR.
't Was olles deen(3) mit 't hooibejouw(4),
Zeit Jawwik op en ochte(5), vrouw!
We gaan van daag na 't Nuwwe Diep,
Hij wist dat ik er zoo om riep.

Je kent begriepe, bliedskip groot,
Die oudste jonge van Timoot,
Neef Jan van Olbert Schagen's Kil(6),
Die brogt ons mi de kôr na 't Skil(7).

Doe in de postskuut, maar 't was vloed,
En deerbij was de wind niet goed,
Het duurde dus wel errig lang,
Maar 'k was gien ziertje siek of bang.

Zoo teuge zesse, kwamme we an
En ik ging daadlek mit mien man,
Na Heinbuur, achter 't rasterwerk,
En endje van de nuwwe kerk.
Deer eerst en koppie met en stik(8),
Och mensch! ik was zoo in mien skik,
Want 'k was er voor den eersten keer,
En 't is er mooi, das stellig weer.

Toevôllig viel deer Heldersch krant,
Bij Heinbuur Jaap zoo in de hand,
En bij geluk dat hij het las
Dat het kesert in Tireli(9) was.

(1) O l l a n , al aan, voortdurend.
(2) E e s t , van e e s s e n of e e s t e n , hopen, verlangen (*Middeln.* eesschen).
(3) D e e n , gedaan.
(4) H o o i b e j o u w , al de werkzaamheden, die de hooioogst meebrengt.
(5) O c h t e , ochtend.
(6) K i l , verbastering van Cornelia, Cornelisse, Krillesje.
(7) S k i l , het dorp Oude Schild.
(8) S t i k , boterham.
(9) T i r e l i , Tivoli, concertzaal te Helder.

Heer! zeit ie, Aaf! dat wow 'k wel sien,
Kom, gaan je meê, of 'k gaan allien,
Het kost ok vieftien stuvers maar,
Toe seit ie, Aaf! toe, maak je klaar!

Nou ik niet lui, mien paarse jak
Gouw uut, en ik in 't beste pak
Na het kesert à la Mostaard,
Maar mensch! dat is de piene waard!

TRIENTJEBUUR.
Je zow toch segge, is het weer,
Maar dat kesert à....'k weet niet meer,
En Tireli, je maakt me puur
Nuwskierig, sè-eg, wat is dat buur?

AAFJEBUUR.
Wacht maar en beetje, beste Trien,
'k Vertel je ol wat ik hoord en sien
Hew in die zaal, dat Tireliet;
't Is gien slecht huus, werempel niet.

En het kesert, dat is meziek,
Wel goeije ziel, ik lach me siek,
Dat jij dat nou toch nog niet weet,
't Is hier ok weest bij Krilsje peet.

Maar dat is nies, nou! luuster maar;
We kwamme dan zoo mit mekaar,
Digt bij dat huus, deer was die zaal,
Vol groote hanse heelemaal.

'k Dorst eerst niet van die groote lui,
Maar Jawwik zei: 'k heb wel den brui
Van ol dat volk, 'k heb in mien zak
Meer as die lui mit goud op 't pak.

'k Trok dus me stoute skoene an,
Eerst ik er in en doe me man,
De heele zaal was vol mit groen,
Dat gaf een wonder wel fersoen.

En dan perjeele[(1)]! hier en deer,
Ik mogt zoo frage, an en heer,
Weerom is 't hier zoo groen en gnap[(2)]?
Och, zeit ie, zoo maar uut de grap.

Doe maar an 't kuijere in het groen
Van 't boschje, deer was wat te doen!
Wel twintig speullui speulde deer
Zoo bute maar mit 't mooije weêr.

En dan de mensche kuijerde maar
Mit heele troepjes bij mekaar,
Of zatte, luustrend in 't perjeel
Na trommel, na trompet en veel.

Dat duurde zoo tuut nege uur,
Doe wierd het bute wel niet guur,
Maar toch wat koel en na de zaal,
Ging 't volk en speullui, ollemaal.
Doe kwam de beste pret nog an,
'k Zat maar olliendig mit me man,
Maar 'k had toch magtig veul plezier,
Want zoo ies hei je toch niet hier.

Op iens begon het speulvolk weêr
En ien, het leek wel en meneer,
Sloeg mit sien stok, zoo in het rond,
'k Docht: man, jou hoofd is niet gezond.

Nou zow het op en danse gaan,
't Is meuglek dat ik 't niet verstaan,
Maar 'k vond het evel errig raar,
't Was draaije in het ronte maar.

(1) P e r j e e l e , prieelen. Men had de zaal met groen versierd en hier en daar berceaux aangelegd.

(2) G n a p , knap, netjes.

Nou, docht ik, die dat dansen hiet,
Die weet het toch werempel niet.
Het ‘meikes, knechtjes,’ zoo wij doen,
Het, dunkt me, frij wat meer fersoen.

Hierna kwam weêr en are dans,
Ik loof, het hiete op zien fransch
Galop, maar 't was en rare grap,
Te minste Jawwik lachte em slap.

Ze spronge, zoo as Jawwik seit,
Net as de kolvers in de weid',
Die in het voorjaar uut den stôl
Gaan, net zoo wild en net zoo môl.

Het danse had vooreerst en end,
Doe speulde er maar ollien ien vent
En lillek deuntje op 't fiool,
Ik docht: nou, dat is apekool(3).

't Was uut, en 't manvolk mit mekaar,
Dat maakte op iens en groot misbaar.
Het klapte en stampte al op den grond,
Ies, dat ik 't ollergekste vond.

(3) A p e k o o l , zotternij.

Ik vroeg an Prins den kastelein,
Wat of dat was. Wat denk je, Trijn?
Hij zei: dat 's appels en cement[1],
Aars zei hij niet, die môlle vent.

Doe volgde er nog en dansje weêr,
Dat was wel mooi, want deuze keer
Was het en effetieve dans:
Kerielje hiette 't op zien fransch.

Dat leek nog veul op onzen dans,
Want dan weêr vrouwe, dan weêr mans
En naderhand weêr ollegaâr,
En dan weêr even paar an paar.

Kom, seg ik, Jawwik, nou doen 'k meê.
Dat is gemaklek, jémenee,
Dat hewwe wij toch ok nog leerd,
Zoo mooi as ien het maar begeert.

Deer ging Jaap mit men op de baan,
We ginge naast mekaar maar staan,
En liepe dan weêr deur mekaar,
Mit ol die groote jufvrouws maar.

Eerst ging het goed, maar op het lest,
't Is weer, ging het niet ol te best,
Want, o! die speulman riep zoo raar,
'Sassée, Aafdeu, Aafkòt!' was 't maar.
Eerst docht ik dat hij op me skold,
En dat het mij of Jawwik gold;
Maar later hoorde ik wat het was,
't Kwam, foel-je 't, in den dans te pas.

Doe dat uut was, ol weêr wat aars,
En jonge blaasde im[2] bont en paars
Op zo'n trompet of zo'n hoeboe,
't Ging ol maar zoo: hoe! boe! boe! hoe!

Hij hiew mit blaze nauwleks op,
Of 't was weêr, net zoo, op zien kop
Zo'n leve, weêr as de eerste keer,
't Was appels en cement doe weêr.

Nou, zo'n kesert is errig mooi,
As 't deen is 't are jaar mit 't hooi,
Dan krouw[3] ik Jawwik weêr op zij,
Want mensch, 'k ben er zoo graag (ers[4] bij.

Maar weet je wat me er niet beviel?
'k Zeg 't rond uut maar, me goeije ziel,

(1) A p p e l s e n c e m e n t , applaudissement.
(2) I m , (hem) zich.
(3) I e m a n d o p z i j d e k r o u w e n , hem op zij krabbelen, hem willen begeleiden, het met hem houden, pogingen doen, om hem tot iets over te halen.
(4) E r s , ereis.

Het was er wel een beetje stief,
Maar aars ja, was 't er errig lief.

Gien ien die praatte ers mit ons meê,
Dat 's bij ons aars toch, jémenee!
Want as je hier maar 'n vreemde siet,
Dan praat je ers meê, zeg, is 't zoo niet?

En dan nog wel op zo'n partij,
Nee, 'k zeg 't ôllan en 'k bluuf er bij,
't Gaat bij ons veul wat frijer, Trien,
En 'k mag dat stieve niet graag zien.

Helder, 1844.
D. Dekker.

Noord-Brabant.

'n Romantise 'istorie*). (Baronie van Breda.)

Den meëster, daor ik bij op school gelegen 'eb, eedin[(1)] zen leven al wad-ondervonde, en toch wistie iedere keër zen aege goed te redde.

Ge mot dan wete, dattie 'nen kusterszeun waar, daor veuraon uit Braobant, en bij 't lote veur de Franse vielie er toe de kop[(2)] toe in; mer dae soldaoteleve vaorden 'em[(3)] wadal te veul, ennie gong dezerteure.

Dadái[(4)] slecht getroffe, want 'n paor daoge van te veure warie in kwartier gewist bij 'nen keuiper, die net eënder 'iet[(5)] as 'ij, en van wies[(6)] in diën aegeste naacht tweë zusters, die alleën woönde, vermoord wiere; en omda diën baos den eënigsten erfgenaom waar, wierie veur 't manneke of den daoder g'ouwe en seffes opg'aold[(7)]. Merrie zaat er niefeul[(8)] over in, want den rekruut K. kon getuige, dattie van heël diën naacht de deur nie uit waar gewist, en tonie[(9)] oörde, dat K. er uitgetrokke[(10)] waar, loofdenie duzend gulden uit aon al die 'em aonbrocht. Onze meëster wier daorom van tweë kaante naogezete, en 't is gebeurd, da de zjanderme in 't bos, daorie in waar, op den meët[(11)] kwamme, daor 'ij in 'nen boöm verborrege zaat.

*) Algemeene eigenaardigheden. *a*. De *h* wordt altijd onderdrukt: ij ad geoord = hij had gehoord. Hiervan zijn alleen de grensdorpen, de stad Breda en enkele andere plaatsen uitgezonderd, waar vreemde invloeden niet te miskennen zijn. - *b*. Eveneens de *d* tusschen twee klinkers, om plaats te maken voor de overgangsletters: kwaoje, ouwe, hoejen = kwade, oude, hoeden. Zelden voorkomende of edeler woorden houden stand: vader naast vaojer, dat allerplatst is. - *c*. De afkapping veler slotconsonanten en tengevolge daarvan samentrekking van vele woorden: tege = tegen; da zak doen = dat zal ik doen. - *d*. De uitgang *ke* voor *je:* moederke. - *e*. Letterverwisseling van *r* en *s:* verlieren, hij waar enz. - *f*. Verplaatsing der *r* en *s:* Berda naast Breda; geps, weps voor gesp enz. - *g*. De onvolkomene *a* wordt gerekt (*aa*)*:* van naacht voor van nacht. De volkomene *a* wordt *ao:* van daog. - *h*. De zachtlange *e* is in vele woorden de *e* van 't Holl. wereld: smaer of smêr = smeer; slêpen = slepen en ook sleepen (in Breda hondt men er geen twee woorden op na); gêl = geel, schêl enz. De scherplange *e* en *o* zijn hier tweeklanken, waar ze dit oudtijds waren, d.i. waar ze uit *ai*, *ei* en *au*, *ou* ontstaan zijn. Keët en woönen zijn strijdig met de gevolgde spelling. Is een woord uit samentrekking ontstaan, dan zijn *e* en *o* hier zachtlang: preken, vrolijk. Hier zegt de taal dat dro-ig ook voor een tweeklank gold, daarom droög. - *i*. De *ij* luidt op 't eind eener lettergreep als in 't Holl., dus: *ei;* overal elders als *êi*, maar zóó, dat de *i* als een zwakke nagalm luidt, gelijk men dien wel op 't einde eens woords bij de zachtlange *e* hoort, als deze het woord sluit; thee klinkt eenigermate als thëë-ĭě. En zoo gaat *ij* bij de lagere volksklasse schier geheel in *ê* over: begrijpen is begrêpen, schrijven is schrêven enz. Hoe duidelijker de naslag der *i* is, hoe beschaafder de taal des sprekers. - *j*. *Au* = *aau*, uitgezonderd pous en sous voor paus en saus. - *k*. *Ei* is op 't eind eens woords bij de bewoners der grensdorpen, die de *h* laten hooren, veelal *ai* of *aai:* de haai = de hei. - *l*. *Eu* wisselt hier in veel woorden de zachtlange *o* af: deur, zeun, meulen. - *m*. *Ui* = *eui* of een klank tusschen *eu* en *ui* in: buiten = beu-ie-ten, als tweelettergrepig uitgesproken.

(1) Eedin, had in.
(2) Toe de kop toe, lootte hij zich vast en goed vast ook.
(3) Vaorden 'em, kwam hem vreemd aan, beviel hem niet.
(4) Dadái, dat had hij.
(5) 'Iet, hiet, heette.
(6) Van wies, van wien, wien.
(7) Seffes opg'aold, dadelijk opgehaald, ingepakt.
(8) Niefeul, niet veel.
(9) Tonie, toen hij.
(10) Uitgetrokke, er van door gegaan.
(11) Meët, stuk gronds.

't Sprekt van aeges[1], dattie nao zen ouwers 'uis zaag te komme, want op een aander 'addie niks te ete g'ad; en 'ier mossie daodlek weer de bossen in, offie[2] zower gaauw bij zen gewist. En ton z' 'em vertelde, watter me den keuiper veurgevalle waar, ton 'addie er toch spaet van, dattie er van deurgegaon waar, zoo gaere zowie diën goeje man verlost 'ebbe. Eën woord van 'em, en den man waar vrij; mer dan kreeg 'ijzelf den kogel!

En eëns schildenet[3] mer zus of zowe, of z' 'adden 'em gepakt: 'ij waar op 'nen Zondag nao de kerk gegaon en da wisse de merresjesees[4]: ze bezette de deur en de mense mochten er mer één veur één uit; en ton 't volk weg waar en 'ij er toch nie bij, ton gongeze nao binne, om d'eële kerk af te zuke, mer ze konnen 'em nergerans vinne, wantie waar in d'eurgelkas[5] gekrope en daor 'addeze gen aerg in. Wel aacht daoge lang bleveze in 't durp en rommetom[6] de kerk, en onzen meëster zo[7] van 'onger vergaon zen, as zen jonger bruurs 'em gen eten 'adde gebrocht; mer omda zeulie kuster ware, mosseze toch 's middags de klok op gaon winne en 's aoves gaon luië, en dan stakkeze mer een deël botter'amme veur bruur Piet in de zak, diesem nie gave, as de baon nie suiver waar. Ten leste dochte zeker de zjanderme, dase verkeërd ingelicht ware, en ze gongen 'eenen: mer de Fransche mesjeur begreep gemakkelek, dattie den één of aandere taed weer verraoje zo worre, ennie dáór nie blaeve kon; daorom zaggie stillekes over de graenze te komme naor 'Olland, da ton nog gen frans waar.

En raoidis[8] wattie 'ier deeï! 'IJ 'ad 'nen naef in O....., 'nen goudsmid; die sneeï veur 'em de stempels en 'ijzelf maokten 'n pas (wantie kon o zoo mooi schraeve!) en op die manier 'addie 'n vrijstelling van dienst, die klonk as 'n klok.

Binnen etteleke maonde wierie grefier (sekertaoris) en schoolmeëster te E. Mer 'k 'eb'm dikkels 'oöre zegge, dattie laoter, ton de Fransen ook 'ier ware, 'onderde keëre in d'erberg aon één taofel zaat me d'overste van de soldaote, die meschien de pampiere in de zak 'adde, waorinnie as overloöper stond aongeteëkend; en assem bij geval goed aonkeke, dan warie niks meër op zen gemak; want al 'addie één letter in zen'n naom veraanderd, 'ij docht altij aon Aantwerpe, waorie as dezerteurder te boek stond.

(1) A e g e s , (eigens), zelf.
(2) O f f i c enz., of hij zou er gauw bij geweest zijn, ze zouden hem gauw gehad hebben.
(3) S c h i l d e n e t , scheelde(n) het.
(4) M e r r e s j e s e e s , marechaussees.
(5) E u r g e l k a s , orgelkast.
(6) R o m m e t o m , rondom, omtrent.
(7) Z o , zou.
(8) R a o i d i s , raad eens.

De kattekuil. ('t Zuiden van de baronie van Breda.)

(In het gehucht Tichelt, gemeente Rijsbergen, is een steeds van water voorziene kuil, die den naam draagt van Kattenkuil. Van dien kuil wordt het volgende verteld.)

De Kattekuil plocht[(1)] vruger mar ne vervèrelijke[(2)] kuil te zen, en ginne wonder, want ze hebbe der daor noat[(3)] al veul mee de kladde g'ad[(4)]. Asge der over dag nève gaot, dan zieder niks, mar asge der 's naachts om twaolluf ure vurbij komt, dan zit heal de kuil vol katte, die er den kattendans houë. Die katte houë bekaore[(5)] aomaol[(6)] mee de poate vast en daanse dan in de rondte. En as z' oew zin, dan kome ze nar oew toe en trekken oew in de kuil, en dan mötte mar mee daanse.

Dor is nog is[(7)] ne vent vurbij gekome, die bedronke[(8)] waor. De katte pakte n'um aon en ze daanste mee 'um in de kuil; en omdat 'i zat waor, kon 'i der nie uit, en 'i most lèvend in de kuil verzuipe.

Op ne kear kwaamp er 's naachts is ne slaachter vurbij. Tun[(9)] 'i er tegenover waor, kwaampen er oak verschaaie katte vur den dag: ze spronge vur 'um en ater[(10)] 'um; mar d'n slaachter haai zen groat slaachtersmes bij 'um, en hij begon der mee da mes onder te hakke, mar konder gin ean van raoke. Tun gonk 'i op d'n loap en hij waor blij, dat 'i der vanaf waor.

Op nun aandere kear kwaamp er den ouwe Kees Kuik, 'n bruur van Keeske Kuik z'n vaoder, is vurbij. Da waor ne vent, die nie bang waor, en die durfde, zee 'i, gerust nève d'n kattekuil gaon. Nou[(11)], hij gonk er 's naachts nar toe, en tun 'i derbij kwaamp, zaag 'i der, jao, 'k weet nie hoeveul katte wel, die bekaore aomaol mee de poate vast haaie en in de rondte daanste, en ze zonge aomaol: ‘Haand aon haand, poat aon poat, en Kees Kuik möt in de sloat!’ Mar Kuik haai 'et er nie op en gonk op d'n loap, en 'i most hard loape om de katte vur te blijve, die 'um aomaol aternao kwaampe; mar hij bleef ze toch veur. Mar Kees Kuik gonk laoter niemar nêve den kattekuil.

Smenke[(12)] zeggen oak, da de katte sommetije ne krombussel[(13)] in de kuil in braand steke en der dan aomaol rond gaon staon daanse.

Nou tegeworrig hoarde daor niemar van; nou gaon der de meense gerust vurbij; mar vruger, tun zou der 's naachts nie gauw[(14)] ne meens vurbij zen gegaon.

P.H. De Vlam.

(1) P l o c h t , placht.
(2) V e r v è r e l i j k , vervaarlijk.
(3) N o a t , nooit voor o o i t , steeds.
(4) M e e d e k l a d d e g'a d , bij de kladden gehad.
(5) B e k a o r e , elkaar.
(6) A o m a o l , allemaal, altemaal.
(7) I s , voor e e n s .
(8) B e d r o n k e , dronken, zat.
(9) T u n , toen.
(10) A t e r , achter.
(11) N o u wordt als uitroep gebezigd voor: w e l n u ! z o o , z o o ! d a t g e l o o f i k !
(12) S m e n k e , smenken, sommigen.
(13) K r o m b u s s e l , een bussel of bundel van gekreukt stroo; van eene schoof (hier s c h o p) onderscheiden, door dat hij slechts met één band en bijna kogelvormig gebonden wordt.
(14) N i e g a u w , niet gauw, d.i. niet licht.

Breeë wiele. ('t Zuiden van de baronie van Breda.)

(Sedert 1 Mei 1872 moeten in Noord-Brabant de vellingen en banden van de wielen der boerenkarren eene breedte hebben van ten minste 9½ eM. Eenige dagen vóór genoemd tijdstip is onderstaand gesprek afgeluisterd.)

A.
Hedde de wiele van oew kèr al laote veraandere, Bart?

B.
Neeë, Arjaon! zou da toch mötte?

A.
Jao, jao, da möt zeker; ik hoar zegge, das ze d'n earste van d'aandere mand(1) mee smalle raoje(2) niemar meuge rije.

A.
Nou, de mijn zulle dan toch nog nie veraanderd zen: d'aambachte(3) kunne 't ok aomaol nie gedaon krijge. Hedde gij de jou al veraanderd?

A.
Van m'n éán kèr wel; die he'k mee breeë wiele laote maoke, al vur 'n jaor of twea, om vur de waaie(4) te gebruike; mar mee d'aandere möt ik er nog aon.

B.
Vur de waaie geloaf ik das ze goed zen de breeë raoje, mar om vur dur 't zand te rije, jonge, davvur(5) zen m'er mee vernukt(6).

A.
Da sa 'k nie zegge: mee de breeë wiele zulde zo'n groate gaote nie in 't spoor maoke, as mee de smalle, en ge kunt het spoor ok makkelik verlegge.

B.
Jao, protte ge mar; mar smenke zegge, dagge mee de breeë bedeane(7) vast zit, as 't nat is.

A.
Neeë, man, ze zulle de wege dan zo nie kapot rije: de breeë wiele snijen er zo nie deur, en te zomer zal den weg zo schoan zen azne(8) dörsvloer.

B.
Nou, dan zulle ze toch mear mötte paniere(9) as ze tegeworrig doen.

(1) M a n d , maand.
(2) R a o j e , raderen.
(3) A a m b a c h t e , voor a m b a c h t s l i e d e n .
(4) W a a i e , weiden, weilanden.
(5) D a v v u r , daarvoor, daarom, soms ook e c h t e r .
(6) V e r n u k t , verneukt, van verneuken, d.i. foppen, bedriegen.
(7) B e d e a n e , meteen.
(8) A z n e , als een.
(9) P a n i e r e , panieren (elders s t r a a t -maken), den (zand)weg herstellen, effenmaken. In strijd met het ‘Algemeen Vlaamsch Idioticon’ van L.W. Schuermans, vermoedt Schrijver dezes, dat p a n i e r e n komt van p u i n i e r e n of p u i n e e r e n : de kuilen en laagten van een dijk

A.

Neeë, jonge, davvur hoeve ze niks mear te paniere, want d'n weg zal uit zen aaige goed blijve, omdat er dan g'n gaote en kuile mar zulle gemakt worre.

B.

Mar in d'n baomus dan, as 't nat is, dan zulle ze toch wel blijve steke.

A.

Da sa 'k nog nie zegge. Ikke en Koop van Hentjes hebbe vleeën[(10)] baomus den healen dag mis[(11)] gereeë mee twea kère dur 'n heal nat straotje, en 's aovus waor d'n weg nog net zoo goed as 's maregus; mar we haaie 't spoor dikkels verleet[(12)]. En as ge da mar doet, dan zulde g'n gaote rije, en dan zulde 't mee breeë raoje langer volhouë as mee smalle. As de meense der mar is aon gewoan zen, dan zulle ze g'n smalle raoje

of weg met p u i n aanvullen. In den zin van: een weg van gras of onkruid zuiveren (zie Alg. Vl. Idiot.) wordt p a n i e r e n hier nooit gebruikt.

(10) V l e e ë n , verleden.

(11) M i s , mest.

(12) V e r l e e t , verlegd.

mar verlange; mar nou zen ze der op tege, omdas z' aomaol der wiele mötte laote vermaoke, en da sen groate koste; mar as ze 'n paor wiele vur niks krege, dan zouwe ze der nie tege pruttele.....Mar ik houwet vur 'n goei ding, die breeë wiele.

B.
Jao, gij prot goed; mar wa zulle de klène boerkes doen, die mee nun os rije? Die kunne, as 't nat is, toch ginnen weg.

A.
Jao, jao, genog; mar 't is vur hullie èrig, omdas z'in de zak zulle mötte. Mar as ze der wiele mar is hebbe, dan zulle ze der wel over kontent zen.

B.
't Kan gebeure; mar ik mot het earst zien, vur ik 'et geloaf.

P.H. De Vlam.

Begraoven. 'n Waor vertelselke. ('s Gravenmoer - Dongen.)

‘En ze hèn allemaol de laamfers om d'r hoej[(1)] en ze gaon sekuur nao 'n begraofenis,’ zeej Aolidao, die krek veur d'r kaomerke op de straotsteenen ston, mit 'r eene haand in d'r zij. Twee meskes[(2)] stonden aachter heur te speulen en 't driede haaj ze op d'r aander aarm. 't Waoren kijnders van 'r dochter. ‘Schrèt[(3)] toch zoo nie jong,’ zeej ze oppernieuw, ‘schrèt zoo nie! O, minsen,’ 'n haalf dezijntje staot bij 'r, ‘zoo-e duuvels ondeugend as dâ Mieke toch is! m'n zouder z'n aiges an begaon; g'leufde dâ wel? Dar, 'k gaaf 'r effekis nog 'n pepermunje, mar as ze d'r een gezien hèt, daan mos ze d' aander ok. Houd oe bakkes toch, lillik ding.’

En Aolidao hiel toch zoo veul vaan dâ kijnd, maor waor waar 't, 't waar biester dingsig, en 't haaj oogskes zoo zwaart as...as....'k Doch bij me aige-zelvers, nou dâ zaal me d'r ok eentje worre!

‘Nou, 't is wel ies[(4)],’ zeej Aolidao weer, ‘hoeveul zijn 't er wel? Zeuven.....Nao 'n begraofenis gaon ze sekuur.’

En 't waar waor ok.

Mieke, de vrouw van Jaonis op d'n aachterhoek, naost 't laand van Peerke den doo-even, waor gesturven, gesturven an 'n beslag[(5)]. Och, ze deej 't zoo nooj[(6)], mar d'r viel niks an te keskediejen[(7)]. Ze haaj nog drie daog op d'r bed gelegen, mar ze wouw nie meer sprèken, neeje, ze wouw nie, hoe of de minsen 'r ok meuite vur deejen. Ze deej mar mit d'r eene aarm of ze de minsen weg wouw jaogen, en mit d'r aander deej ze niks, ok nie mit d'r eene bee-en; 't waar 'n spektaokel; 't waar of ze rusing[(8)] zocht. - Alloo, de geregtigheeejen[(9)] hèt ze gehad, ze waar in tijs bedie-end

(1) H o e j , hoeden.
(2) M e s k e s , meisjes.
(3) S c h r è t t e n , schreien van kinders.
(4) 't I s w e l i e s , 't is van belang.
(5) B e s l a g , beroerte.
(6) N o o i j , noode.
(7) K e s k e d i e j e n , tegen te doen of te zeggen.
(8) R u s i n g , ruzie, twist.
(9) G e r e g t i g h e e j e n , de sacramenten des stervenden.

geworre. En nouw mot ze begraoven. - Dâ waoren daan minsen, die bij heur ter lijk gongen, die Aolidaos zaag. Mar dieje nie allennig. Vaan alle kaanten kwaamp de fremielie, zwaogers, nêven, nichten, ooms en meuies. Ze kwaomen vaan Warsbeek[1], 't Vair[2], vaan Oosterhout, vaan de Zaandschel, ze kwaomen, o zoo wijt, 'k wit zelvers nie hoe wijt welle. Dâ kunde naagaon, zo'n uitvaort is plezierig; èten, drinken, nao de kaark en 't kaarkhof, nou, 't is er zoo goed!

'T Waar 's mergens aacht uur, toe Aolidao de minsen laangs de straotweg zaag kuieren en ze mosten nog nar 'n aander darp, mar nie wijt weg. Hollaandsche minsen weëten 't nie, dâ de darpen in Braobaand mistentied krek bij mekaor liggen; die minsen mosten daan ok mar 'n groot kartier loo-epen en daan waoren ze aan 't starfhuus.

We zullen ze allemaol de dooje Mieke, de vrouw van Jaonis op den aachterhoek mar laoten begraoven, waant 't is zoo werrem en de kaark is zoo wijt en 't kaarkhof nog wijjer. Nou, ge kost aanders, zoo laang 'r dienst waar, wel 'n slokske gaon nimmen, waant bij de kaark staon wel drie harbargen. 't Deejen 'r daan ok wel; mar nie allemaol, hurde. Neeje nie!....We gaon liever strakskes is zie-en, hoe de minsen allemaol binnen zitten praoten, èten en drinken, waant ‘erst eten,’ zeggen die vaan Oosterhout. Nou, da's 't beste ok nog mar; daor houde oe verstaand bij.

Jongens, jongens, wâ 'n volk zit daor bij mekaor op stoelen en op tonnekes mit plaanken beleed veur taofels van schraogen en plaanken gemakt. 't Waoren 'r wel virtig dáór, en daan zaoten 'r nog zoo veul in de moos[3] en in de beste kaomer, daor waar 't de naoste fremielje en de aaflegsters. Ze glommen allemaol as potjes van de waarmt, en muuj as 'r veul waoren, dâ kosde wel zie-en. Nou, die wijt waar gekommen, waar veur 't lamieren[4] vaan d'n daag al vaan huus gestapt. 't Waar daan ok bij veul deur d'r vestje hinnen gegaon. Moerziel allennig waar 'n oud menneke koo-emen loo-epen, vier uur wijt, en dâ in zo'n hit! Warre[5], en daan zouw we haost nie meer kunne? Mar te middag mos ie weer weg. - Kijnders waoren 'r nie bij, neeje; ze lie-epen op de waaref en speulden mit d'r titaai[6]. 't Is toch onnozel, docht ik bij me zelvers, gin moeijer meer en ze speulen net krek ènder[7] of ze nog lèèfde! Jaoneke en Peer, ze gavven 'r niks um, en Driekske, mit Sus en Ties, ze daansten of 't Sinte Levrens[8] waar. Mar in de rouw warren ze prooperkes, allemaal in 't zwaart. Neeje, daor mankeerde niks an. - Veur 't huis, vlak an de weg waar 'n klain hofke mit zoo wâ slaoj[9] en moffe boo-enen[10] der in. Ze waar haalf gereneweerd[11], waant moeders de vrouw mos daorveur zörgen en dâ deej ze altoo-es goe-ed, toe ze lèèfde, mar nou regeerden er de hinde[12]; 't woar allis umgewroet en umgekraapt en 't krielde 'r van zekmoeijers[13].

We laoten ze allemaol ok mar èten en drinken en gaon allennig in de kaomer, die nog al prooper waar. De zolder waar pas geschilderd, schèt-

(1) W a r s b e e k , Warpik.
(2) 't V a i r , Raamsdonk Veer.
(3) M o o s , karnhuis.
(4) L a m i e r e n , krieken.
(5) W a r r e , niet waar?
(6) T i e t a a i , bal.
(7) K r e k è n d e r , (correct) juist (eender) zoo.
(8) S i n t e L e v r è n s , Sint Laurens, een drukke marktdag te Dongen.
(9) S l a o j , salade.
(10) M o f f e b o o -e n e n , huisboonen, groote boonen, platte peters.
(11) G e r e n e w e e r d , geruineerd.
(12) H i n d e , kippen.
(13) Z e k m o e i j e r s , mieren.

gèèl[1], dat kosde goed ruuken. Daor zit de fremielje, maor alèvel waar daor niks meer te keskediejen as in de moos of in de schuur; 't waar overal allemaol 't zelfde. Behalvers Jaonis, de boer, zitten daor nog in de kaomer z'n zwaogerman uit Oosterhout, Baldus Snoere, z'n bruur uit 't daarp, Knellis, twee nèven, Peer en Driek Haaikaant, de Sikkertaoris en drie vrouwluu; de een waar z'n vrouws gezuster Sjooke, de twee aandere waoren gebuuren, die Miekes[2] haaijen afgeleed[3] en opgepaast, toe ze ziek waar.

't Is 'n wonder ies bij de boerenminsen, ten minste as ze zoo wâ nao de virtig[4] gaon. Ze laachen nooit, hè, mar schreeuwen doe-en ze ok nie, neeje. Ge kos 't an Jaonis niks zie-en, dat ie z'n vrouw paas haaj weg gebrocht, zoo zaat ie te happen an z'n taarwebrooike mit dik op kaes, en 't krukske bie-er liet ie nie staon. - Jao, 't is 't gebruuk bij 't boerenvolk hier te laand, dâ me op zo'n begraofenis vol op te eten en te drinken krijgt en 'r daarum mit maanden vol broo-ed is, en ok overschot, waant er maag gin krimp[5] zijn, dâ zou lillik staon. Daorom waoren de taofels ok vol vaan beschuit, kaes, botter, suuker, bier, koffie, jao, aallis wà 'n boer gaern bij 'n bottram lust. Nou, allemaol in de kaomér deejen ze d'r best en 't waar er nou zoo stillekes, dâ je goed 't gekaauw van de minsen kos hoo-eren. Irst most 'r geschaft worre en daan zouën ze wel wâ praoten, aal gong 't daan nog laangzaom genog. 't Waar of ze muuj vaan 't êten waoren....En raoj is, waorover ze doende waoren? Raoj is! Mar ge kunt 't onmeuglik raoijen. Ze praoten over trouwen, jao, werrempel....Ze riseleveerden[6] nou al, wie Jaonis weer tot vrouw mos nimmen....'N boerenmins is toch mar 'n boerenmins! Als d'n dooije de deur uit is, of 't 'n ennige zeun is of de vrouw, 't duut 'r nie toe; as ie z'n geregtigheejen hèt gehaad, as ie in tijds bedie-end is, as 'r 'n lekdienst veur 'm gehouwen is, daan is aalles bekaans[7] veurbij. ''t Hè zoo motten wezen, we hèn er niks an kunnen doe-en,' zeggen ze.

'Jao,' zeet Baldus Snoere uit Oosterhout, 'zoo allennig kunde gij nie blijven zitten. Verbild oe zelvers is, wie mot op de kijnders passen, as gij nao den hakker[8] gaot om out te akken, of zoo mitdeene[9] gaat ooijen? En witte wâ, 'n maid motte betaolen nog d'rboven, en je vrouw stikt dâ geld zelvers in d'r zaak, en daan is de maid mar altied maid, en trouwde, dan et de de vrouw op de koop toe, jonge.....'

'Ge sprekt goe-ed,' zeet de weeuwenaer, 'mar 'r iene krijgen, dâ 's de kunst; - wie zaal zo'n vent as ik bin nimmen, mit vier bluuikes vaan jong[10]?'

'Krijgen?....Krijgen?....Gij ginne vrouw kunne krijgen? As ge gin vier bunders ooilaand ad;....as ge ginne zeuventien lupzaod[11] zaailaand ad;....as ge gin twee ofsteeije veruurde en je staal nie vol vee waar,

(1) S c h è t -g è è l , bruin-geel.
(2) M i e k e s , Mieke, de overledene.
(3) O f g e l e e d , afgelegd.
(4) V i r t i g , veertig.
(5) K r i m p , gebrek.
(6) R i s e l e v e e r d e n , overlegden.
(7) B e k a a n s , bijkans.
(8) De geboren Oosterhouter spreekt de *h* niet uit, waar 't moet wezen, maar juist daar, waar hij weggelaten dient te worden; als Hongaar, Hongarije = Ongaar, Ongarije en ongaar eten = hongaar eten.
(9) Z o o m i t d e e n e , zoo meteen, straks.
(10) B l u u i k e s v a a n j o n g , bloedjes van (jongen) kinderen.
(11) L u p z a o d , eene zekere lengtemaat, bij de boeren gebruikelijk.

daan waar 't wâ aanders, mar nou....wâ zegde gij er van, Uiberdien?'

Huiberdien, die naost hum zaat, waar de buryrouw van Jaonis, 'n weeuwke van drie en virtig jaor. Wâ zou ze zeggen? Ze docht misschien: 'Kwaam ie mar om mij.' Mar ze zeej 't toch nie. Ze zeej allennig:

'Wâ 'k zeg, Baldus, 'n boer kaan nie zonder vrouwvolk, en wâ Jaonis angaat, hij mot weer trouwen, dâ mot ie; wâ zaal ie toch mit die bluuijen van kijnders aonvaangen?'

Nou begos m'n de buurt zoo wâ deur te scharrelen. Wachten konnen ze nie en hoe vrèmd 't waar, in 'n starfhuus makte m'n al daodelek weer 'n brulleft as 't waor klaor. - M'n zou haost zeggen, dâ Jaonis z'n oogskes wâ opflikkerden, toen Driek Haaikaant de naom nuumde vaan Linao Gommers. Nou, die waar ok nog zoo kwaod nie. Ze huufde veur ginne virtig duuzend op te staon. Ze waar wel nie mooi, neeje, lillik; och, mar daor gewent de mins gaauw an, dâ waar mar vaan d'n buitenkaant; en jong waar ze ok nie, zeuven en virtig, gleuf 'k. - Nou, dâ 's mar goe-ed ok, an vier jong êt ie genog, en miraokels zullen 'r bij Linaokes toch ok wel nie gebeuren. Ze is onder de haand van de taand.

Toe Baldus die naom hurde nuumen van Linao Gommers, wreef ie in z'n haand en 'r begos zo'n laachstripke[1] om z'n mond te kommen, mar laachen deej ie toch nie,....neeje.

'Dâ 's 'n goeje raod, Driek, die ge daor an m'n zwaoger gift. Bèter is 'r ginnen iene. En krijgen kaan Jaonis ze gerust, dâ wed ik. 'k Wou ze mar in Hoosterout gewond aaij! 'k aaj ze misschien al geâd. Has ge mit eur getrouwd zijt, oefde ok nie meer te gaon ooijen.'

Ze zaoten nog 'n haalf urke over die zaoken te praoten, en Jaonis zeej ten letste, dat ie 't daan mar is zouw probieren. Wou 't nie, daan in Gosnaom mar wâ aanders opgescharreld; hij zou tot zoo laang mar zoo wâ zien aon te kwaanselen[2].

En er waoren nog ginne drie maond verloo-epen, of Jaonis stond aal onder de gebooj mit Linaokes. En virtien daogen laoter waar 'r brulleft, en 't waar d'r bij Linao krek ènder as bij Jaonis, toe z'n vrouw waar gesturven, krukskes bier en koffie en bottrammen. Jao, 't is waor, 'r waoren 'n paor flessen witte en rooije wijn op de taofel, waor de getrouwde lun mit d'r getuigen zaoten, en 'n pèperkuukske laag 'r ok nog; mar as ge de minsen goed aonkikte, daan waoren d'r faosies[3] krek ènder as bij de begraofenis van Miekes. Ze laachten nie en ze schriewden nie, mar ge kos ook nie bepaolen, waor 't 't miste op leeken. Raore minsen, die boeren, hè? Wâ mot 'n boer toch 'n lillek gezicht trekke, as ie kiespijn het warre[4]?

De geneuiden[5] gongen allemaol om aacht uur eweg, ok 't oud menneke.

En Aolidao stond weer buiten te kwè-èken, toe de minsen vaan 's mergens weer deur de straot waandelden. Ze haaj weer d'r gebuuren om zich

(1) L a a c h s t r i p k e , lett. lachstreepje, een lachende trek.
(2) A o n k w a a n s e l e n , zich weten te behelpen.
(3) F a o s i e s , aangezichten.
(4) W a r r e ? niet waar? Is het niet zoo?
(5) G e n e u i d e n , genood(igd)en.

staon. Nou, 't waar ok aovend en wermkes gewist; ze wouwen ok wel is 'n lochtje scheppen.

'Hè-'k 't vaan mergen nie gezeet, ze gaon op begraofenis!....Ziede wel, ze hèn 't al weer op. Nou, 't zaal daor ok wâ kostelik gewist zijn. Mar Jaones vaan d'n aachterhoek hèt ze van d'n die-ën[1]. Jao, hij kaan 't betaolen - mar minsen, aal zijn ze daor nou al Roms[2], ze hebben toch alèvel wâ meer veur d'r dooijen over as hier in ons daarp. 'n Aarm mins mag niks meer hebben, neeje, ge wit 't ummers genog. De klok maag nie meer gaon....foei, 't is schaant, as we begraoven worre; en daan doe-en de groote meneeren ok gin maantels meer om of laamfers an der hoej....'t Gaot 'r krek ènder nao toe as nao 'n brulleft. Op 't lest trekken ze nog gèle bruukskes an....Dá, jongens, komt nou allemaol vaan die libberaolen....Bij onzen ouden burgemister zouën die fraatsen[3] nie gebeurd zijn, neeje, die gong zelvers aaltijd aachter 't lijk bij rijkeluu net as bij aarme minsen...., mar nou...., 'k zaal mar nie te veul zeggen, waant 'k mot 't aalles veraantwoorden en bezuuren ok....waant d'n dezen is ginnen gemekkelijken. (Bij d'r aigen zeit ze: 'Ze meugen hum veur m'n part vet misten mit mollebiest'[4]. - 'Wâ nog mar 't beste is, minsen, aarme minsen krijgen wel nievers en nooi-it gelijk, mar staarven motten toch alle minsen, en da duut de rechtvaordige lieven Heer,....en dâ is m'n troo-est, waant ins toch, ins toch, daor boo-even zullen we.....- Hou toch stil, jong,' dâ zeej ze teugen Miekes, 't kijnd van d'r dochter. Jao, ze mot as grootmoeder 'r mistentijds op paassen. 'Gleufde wel, minsen, dâ dâ jong 'n oud mins kaan juudaassen[5]...., judaassen,....ge wit 't nie haalf.'

Veul minsen luusterden, en veul liepen d'r ok veurbij. In d'r redenaosie haaj Aolidao nie gezie-en, dâ 'r 'n Hirke[6] ankwaam. Hij riep, toe ie bij d'r waar: 'Gaat het goed, Alida?' en ze besturf 't bekaans vaan schrik, toe ze dieë stem hurde[7], mar ze waar toch ok veur gin klain geruchtje vervaord. Ze zeej: 'Zij de gij dâ, meneer, ach alèvel toch, wâ zie d'r goed uit en wâ zijde groot geworre, dâ 's waor!'

'Ja, Alida, kleine kind'ren worden groot; morgen kom ik wat praten. Weet je nog wel van dat braoike[8]?' en hij liep deur.

Mar Aolidao kreeg 'n kop as enkel bloeëd. 't Praotje waar nou nog nie gedaon. Dâ mossen de minsen weten, wâ dâ braoike beteikende.

'Kèk me dâ Hirke daor is hinnenwaandelen,' zeej ze, 'mar hij maag 't ok wel. Mar wâ dunkte gullie wel vaan da braioke? 'k Zaal 't oe is gaauw vertellen. - Nou, z'n moeder, de juffer, ge kent ze wel, ok 'n goe-d mins....nou, bij z'n moeders ben ik is baokster gewist en toe waar dâ Hirke zeuven jaor. Alles kaan 'k e-ëten, mar aol of paoling, ziede, 't is net of dâ goed me weer de kèèl uit wil kruu-epen, as 'k ze geëten hè....'s Aovens haaj 'k altied 'n braoike. Zullie haajen 's middags gestoofde paoling geëten, en wâ duut me nou dâ duuvels jong....jao, 'k

(1) D'n d i e -e n , geldstukken, geld.
(2) R o m s , Roomsch-Katholiek.
(3) F r a a t s e n , fratsen.
(4) M o l l e b i e s t . Biest is de eerste melk van koeien; overdrachtelijk dus hier van een mol. Volksuitdrukking, niet veel goeds wenschende.
(5) J u d a a s s e n , plagen, sarren.
(6) H i r k e , heertje.
(7) H u r d e , hoorde.
(8) B r a o i k e , eten in de pan gebraden.

wor 'r nog kwaod om;...'k haaj 't druk en 'k liet hum 't braoike in de koekepan doe-en,...en wâ duut ie me? Vaan de paoling de saus in de pan en 'n paor stukskes visch en ruurt 't toe deur mekaor. 'k Aat zonder arg, dâ begripte, maor wâa 'k diejen naacht belèèfd hè, minsen, nog wor 'k 'r misselijk vaan.'....(Tot Miekes:) 'Houd oe bakkes toch, jong! Neeje, dâ wilde nie, warre?...Nou, daan za 'k oe mar is gaauwkes in de krib stoppen, ge zijt net zo'n ippekras(1)....Nou, minsen, slaop gerust, hurde!'....

W.J. Van Bommel Van Vloten.

'n Bezuuk bai ŌNs ouwe baoker*). ('s Gravenmoer.)

'Zoo-e, Allidao, hoe gaoget oe, zaide nög gezōnd, en Stain ook?'

'Mer juufrauw, zaide gai daor; hoe stilde 't töch(2)? Mer wè zaide er töch öp gecoevreerd en wè zaide töch en schoē-en mêd gewörre. Jè, oe moēder heeget(3) me wil vertild, dè ge nauw zo'n schoē-en kapetaol verdiēnd; jè, jè, iek en oe moēder praote nög aal is mee mekaor. Daoveur he'k ôk laang genoeg bai jullie geregee-ird, dè witte nög wil, toen ik Fienekes baokerde. En wè ziē d'er töch goēd auit!'

'Nauw, mer gai ook, Allidao, ge zait öppernieuw(4) joeng gewörre.'

'Lopte gai, dè kaande nauw wil zigge, mer 'k zai der vaan de wienter mer slicht aon toe gewist: oe-w! juufrauw, waant dè kaande nie begraipe, hoe aokelik iek waor, waant, oe-w! iek luuste nieks, oe-w! en ik leej oep m'n bed, en nieks kos me schee-ile, oe-w! waant, 't was aiselik; en dè kaande dinke: Stain(5) ôk vaan de vloēr - Arriaon(6) aaltai aon 't vaore, oe-w! 't waas verschriekelik! - Mer, dè motte gleuve, juufrauw, dè 't wel veul kwaamp, dè 'k daor toe auit men huske zai gemotte; jè, jè, ge mot rèkene, dè gaod'oe nie ien de kleêr ziette. 'k Ha'er toch twiēntig jaor gewond, jè, waant toe menne maan sturf, waar ik töch mer en êrm widuvrauw mee twee onnoo-ezele bloei, en 'k hib me töch altai mer deur den taid gehoēlpe, vaan niemes en stuukske gevraogd. Kneilis(7) dee-i zôwè(8) schoēmaoke, en dè gienk toe zoow nög aal, mer toe ies ie zelvers getrauwd en veul klên(9), en Stain trauwde ôk aal; nie, dè-ze 't(10) nauw zoow riaol(11) doen koste, en nauw waar 't nög te veul, dè'k daor vaan den êrme ien dè(12) huske wonde, en haa'n ze me nauw nög mer den taid gelaote, mer nèje, nèje, dè most er auit. En kek is, bai Staine kos ik toe ök nie, ze zaate toe ök öp en klain vertrikske, en toe won(13) ze me bai

(1) I p p e k r a s , valschaard, plagert.
*) Algemeene opmerking. De korte *e* wordt bijna als de korte *i* uitgesproken, doch iets zachter. De *ij* wordt iets zachter dan *ai* uitgesproken.
(2) H o e s t i l d e 't t o c h ? hoe maakt ge 't toch, hoe vaart ge?
(3) H e e g e t , heeft het.
(4) O p p e r n i e u w , op (een) nieuw.
(5) S t a i n , haar dochter.
(6) A r r i a o n , haar schoonzoon.
(7) K n e l l i s , Kornelis, haar zoon.
(8) Z ô w è , zoo wat, een beetje.
(9) E n v e u l k l ê n , en (hij kreeg) veel kleinen.
(10) D è z e 't, dat ze het.
(11) R i a o l , rojaal, ruim.
(12) D è , dat.
(13) W o n , wilden.

Treeje, bai den fieteleer[1] ien hibbe. Mer dè wo Allidao nie, dè nie, nee-i, juufrauw, daan liever ien de kiest[2]. Bai Treeje, bai diejen fieteleer, dè waas ummers nie meugelik; dè frèt, dè supt en dè fietelt den hee-ilen daag. Jè, jè, geleufde gai 't maor, daor he'k veul mee geleēje; en nie, dè 'k er auit most, mer de veraachtelikhed[3], witte[4], de veraachtelikhed, 'k waor er auit gezit, oe-w, waant 't waas verschriekelik. Nauw, en toe zai 'k daan bai Staine iengetroēke, en dè's nauw wil aokelik mee de joeng[5], waant dè schrèt en blèt[6] den hee-ilen daag, mer wè zel der aal aon doēn. En toe zai 'k zoow ziēk gewörre, mer zaide gik, nauw gaoget awee-ir en ès[7] Arriaon nauw en nieuw huske bauwt, daan koemt er en kaomerke veur me bai. - Mer toe, Stain, zitte gai nauw es en koēmeke thei, gaauwkes, aanders koome de joeng awee-ir t'hauis, auit de school. - Mer, juurfrauw, wè zaide töch schoē-en, wè 'n schoē-en klee-id hedde töch aon, oe-w! mer! waant ge zai nit de konigin. Mer ge het êselik veul vaan oe moēder, waant dè's töch wè'n[8] schoē-en mìns, nauw, ès ze Zondaags ien de kirk koēmt, daan heeze enne kop es vuur, en diftig[9], diftig, dè kaande wil ziên aon derre gaank, dè ze vaan aodel ies.'

'Mer, Allidao, witte wèl, wè dè ies, vaan aodel?'

'Jè juufrauw, nauw, diftig, diftig! Mer koēm, vat nauw es en koēmeke thei mennen broek[10] er toē; daor hède nauw verrèchtig Arriaon ook, dè's nauw spaitig.'

'Zoow, Allidao, vaind-oe schonzoo-en dan nie aorig?'

'Och, wè zè'k oe zigge, juufrauw. Ien 't ee-irst ha'k er veul oep tee-ige. Stain waar nög joēnk, en Arriaon ies zo'n bewee-igelik[11] dieng. Stain ha ien 't ee-irst ôk nie veul mee em oep, waant toe ie er kuuse[12] wo, gaat ze'em en klaap ien ze'n baakes, dè 't vuur em auit de oo-ig sproeng, nauw, newaor, Arriaon?'

'Jè, juufrauw, jè dè motte gleuve, dè's waor, ze moog me ien 't ee-irst nie laie; mer toē, moēder, 'k luus ôk wil en koēmeke thei.'

'Mer oe-w! juufrauw, waant diejen Arriaon ies töch zoo'n bewee-igelik dieng! Mer ziet daan töch stiel, Arriaon, waant ge zai nit zonnen drielmejoor[13]. En daor hèdde Miekes en Dientjes[14] oe-ik; zigde juufrauw is gendaag. En zel grutmoeder daan enne sauikerenbotteram maoke? Gaauw, doe 't nuske es auit[15], allô, nauw speule aachter, gaauwkes, en wè zigde nauw? daanke grutmoēder! Oe-w! juufrauw, die Mie ies töch zo'n oendeugende vel. - Jè, gleuf 't maor, dè ha'k ôk nie gedöcht, dè'k oep mennen ouwen daag nög oep en aander zou motte. 'k Hè veul geleējen, dè motte gleuve. Veur men trauwe ha'k de pist[16] aal gebad, jè, juufrauw, de pist.'

'De pist, Allidao, mer wè waas dè daan, en hoē kreede dè?'

(1) F i e t e l e e r , videlaar, de violist van het dorp.
(2) I e n d e k i e s t , in de kist (dood).
(3) V e r a a c h t e l i k h e d , verachtelijkheid, schande.
(4) W i t t e , weet ge.
(5) J o e n g , jongen, kinderen.
(6) S c h r è t e n b l è t , schreeuwt en blaat.
(7) E s , als.
(8) W è -n, wat een.
(9) D i f t i g , deftig.
(10) M e n n e n b r o e k , met een' brok (balletje, babbelaar).
(11) B e w e e -i g e l i k , onrustig, druk.
(12) K u u s e , kussen.
(13) D r i e l -m e j o o r , een majoor, die de soldaten drilt, een type van drukte en beweging.
(14) M i e k e s e n D i e n t j e s , de beide kleinkinderen.
(15) D o e 't u u s k e e s a u i t , maak 't neusje eens schoon.
(16) P i s t , pest.

‘Wil, zoow mèr oep 't laand; iek wirkte oep 't laand, en toe wier 'k zoow aokelik, en 'k ha amaol[1] blaauw plikke, en dè zwoer, en iek wiest er zilvers nieks af; waant 'k waas altai bauite kinnis, en ze moeste me mee twee-e maan verbidde[2] en de meterie[3] liep menne straol de dee-ikes auit, oe-w! en dè wier amaol auitgebraand, jè, dè motte gleuve, 'k zai mennen haalven biel kwait. Mer toē, Stain, zit nauw es en baakske koeffie en enne botteram. Jè, juufrau, veul hen we nauw nie, mer ge mot et nög mer es oep enen aachtermiedaag vervaate. Toe, Arriaon, toe, suukkeleer[4], stokte gai 't vuur es oep. En, juufrauw, oe zuuster, gao zoow trauwe, nauw, moēder zel 't mer druuk kraige, en mer éé-in mêd. En mee nen weeuweneêr[5]. Och jao, ès ze hum geêre ziet, daan kaan ik er ôk gen öngelaik gee-ive en hum ôk nie, waant öch jao, enne maan allennig ies töch ôk mer en kiend. Dè döcht ik ôk, toe 'k mee Knellisse trauwde. En wè doede gai nauw, juufrauw, zelde gai nauw ôk es oem Wieleme[6] dinke, die lôpt nauw ôk mer es en verdwaold schaop. Mer, jè[7], g'et zo'n schoo-in ienkoome, en daan hedde nög mer gelaik: in den trauw ies 't ôk nie aalles, 't maanvolk ies aaltai mer aorig, 't vrauwvolk daoveur ôk wil, mer 't maanvolk is töch veul aoriger; mer aanders, ge mot dè nauw nie als te veul ferceere[8], waant allennig ies töch ôk mer allennig, en 'k wiel nauw mer zigge, aal ziede daan oep oewen ouwen daag mer enne maan deur t' hauis zwee-ive, dès töch aaltai aongenaomer. Mer ze kaane aanders töch mer aorig doên. Daor hidde nauw dien Arriaon vaan Diengemaanne, waant, oe-w! juufrauw, hidde wil gehoe-ird hoe ze mee Nieuwjaor gevöchte hibbe? Oe-w, jè, waant 't waas aiselik oem aon te ziēn. Ge kint töch dien Arriaon vaan Diengemaanne wil, den diejen, die mee Janna's vaan Laamerdienekes getrauwd ies. Nauw, ge wit wil, det die vaan de vaort en die vaan de straot[9] aaltai ennen hee-ikel aon mekaore hibbe. Nauw, 't waas half ilf, Stain lee-i aal oep bid en Arriaon waas nög auit, en toe hoe-ir ik me daor oep den daik en lêve, schriekelik, schriekelik, en 'k staak de laamp aon en 'k gieng nao bauite, en oe-w, juufrauw, daor zaag ik me oep straat ennen hoo-ip, ennen hoo-ip mînse liege. En die vaan de vaort stoende mer stêl, en knuupelde[10] der mer oep, en oe-w! en dè wammesde[11] mer, en 'k liep nao bauite miet de laamp ien de haand, en 'k riep: “Mînse, mînse! dink daan töch, det er en God ies!” en mit kwaamp daor den burregeme-ister aon. “Wè doede gai daor, Allidao,” zee ie, “wielde wil es gaauw moake, dè ge nao bienne koomt!” en 'k rielde over men hee-ile liechaom, en 'k gienk oep ennen stoel ziete, en 'k droenk es, oe-w, waant 't waas nie oem aon te ziên, diejen Arriaon, waant de ville[12] slipten[13] em nao: gen kleêr ha-i[14] mer aon zen laif, 't waas nit en verkeskot[15]. Jè, juufrauw, 't ies schaant[16], en dè enne

(1) A m a o l , allemaal.
(2) V e r b i d d e n , verbedden.
(3) M e t e r i e , materie (vuile stoffen).
(4) S u k k e l e e r , lett. sukkelaar, eene soort van liefkoozingswoord.
(5) W e e u w e n e ê r , weduwnaar.
(6) W i e l e m e , Willem.
(7) J è , ja, 't is ook zoo.
(8) F e r c e e r e , forceeren.
(9) D i e v a n d e v a o r t e n d i e v a n d e s t r a o t , de bewoners van de vaart in 's Gravenmoer en die van de straat.
(10) K n u u p e l e n , met knuppels slaan.
(11) W a m m e s e n , deden in 't slaan hun best.
(12) V i l l e , vellen.
(13) S l i p t e n , sleepten.
(14) H a -i, had hij.
(15) V e r k e s k o t , varkenshok; de oude vrouw weet geen sterker beeld van iets verschrikkelijks.
(16) S c h a a n t , schande.

maan mee zes kiender, die bloeikes, 'k he 'r[1] meêlai mee. 's Merges zaag ik ze oep de wig loe-ipe oem de buule[2] te zoēke, waant 't waas êselik, 'k har meêlai mee die klên joeng. - Och, Stain, daor hidde Miekes aweer. Wé 's 't nauw weer, hidde vlooi? - koem, daan zel grutmoēder ze 's vaange; doe de rok mer es umhoo-ig. Nauw, is 't nauw goed? En bietje waoter oep 't gaad[3] doen? Toe, Stain, gif den trikpot es aon. Zoow, nauw hee grutmoēder een bietje waoter oep den biel gedaon. Ies 't nauw goed? Nauw speule, gauwkes, ès[4] en zuute mêd. Oe-w, juufrauw, waant die joeng zen töch wè laastig, aalebai den aord vaan de vaoder, aalebai nit zoow bewee-igelik ès Arriaoneke. Mer toew, vat nög en snee-ike braod, öf ennen bestil[5] mee sauiker; toē, Arriaon, schinkte gai de juufrauw nög es ien.'

'Nee-i, daanke, Arriaon, daanke, Allidao, ee-irlik nie.'

'Wil[6] toē, juufrauw, vaat nög en koepke, geruust, toē, juufrauw, daan kaande nög es enne kee-ir mee-ir nao 't huske. Toē mèr, des goēd.'

'Nee-i, daank oe, en moēder zel nie wête, waor 'k blaif, 't ies aal bekaant[7] zis uur, 'k mot nauw nao hauis, mer 'k hauw 't nög es enne kee-ir te goei.'

'Jè, dè motte doen, juufrauw, en daan motte Fienekes mee-ibringe, daan kaan ze mee Miekes en Dientjes speule. Nauw, Stain, de juufrauw wiel oe goejendaag ziggē. Nauw, hauwd'oe[8], de groete aon moeders en zig, dè ze 't baakske[9] mer klaor houd, nauw, zig moeders van me gendaaag, juufrauw.'

'Nauw, daag, Stain, daag, Allidao, daag, Arriaon!'

A. Melias.

Gesprek tusschen twee schippers. ('s Gravenmoer.)

'Ge dink nauw, dè ge zooveul wit; mer witte gai daan oo-ik, es g'oep en vrimde plak koemt, waor det de maan[10] de baos ies en waor de vrauw?'

'Nèje, mèr dè kaande gai ôk nie witte, manneke, es g'er[11] nieks vaan kint; waant daor kaand' oe diekels noeg ien vergiesen, aal hidde[12] daoge bij iemes in hauis geregee-ird.'

'Jao, mer 'k hoef gen ens ien de hauize te zien, ik zel 't oe wel wète te vertelle, es 'k 't maor van bauite[13] ziê.'

'Lopte gai, nieks gedaon[14], hoo-ir, mee oe van bauite ziên.'

(1) 'k H e 'r, 'k heb er.
(2) B u u l e , lappen.
(3) G a a d , de plaats waar de vloo gebeten heeft.
(4) È s , als.
(5) B e s t i l , eene soort van beschuit.
(6) W i l , wel.
(7) B e k a a n t , bijkans.
(8) H a u w d 'o e , houd u (?) houd u goed, adieu!
(9) 't B a a k s k e , 't kopje koffie of thee.
(10) M a a n , man.
(11) E s g'e r , als ge er.
(12) H i d d e , hebt ge.
(13) B a u i t e , buiten.
(14) L o p t e ....g e d a o n , loop heen, dat doet niets, dat zijn praatjes.

‘Nauw, wille w' is widde[(1)], dè 'k 't kaan ziên? Mer der mot en schauw[(2)] oep 't hauis staon.’

‘Jè, dè zo'k daan töch wil is wielle hoo-ire; mer daan motte main dè kuunsje ok es lee-ire.’

‘'k Zel 't oe zigge, daan wittet ook, en daan hoef der nooit mee-ir nao te raoie. Ooveraal daor de roo-ik teeige de wiend ienwaoit, daor ies de maan de baos.’

‘Daor de rooik teeige de wiend ienwaoit? Wil, dê's nerreges[(3)].’

‘Nauw, daor heb ik oe.’

En now kunde mè gleuven aste ge wilt. (Tusschen Ravestein en Megen.)

‘Potstramme! dôr hedd' de mèster! Gôde gèij ne 's[(4)] beuglen of kaort speulen, dè g' ier[(5)] komt?’

‘Och, Janbuur, ik ga liever eens rondkijken en zoo wat kennis maken.’

‘Dè dôede wel[(6)]. Gô zitten.’

De koperen tabaksdoos wordt mij overgereikt, en terwijl ik van den inhoud profiteer, wordt het ijzeren haardschopje met heete asch, vermengd met kooltjes vuur, gevuld, ten mijnen gerieve.

‘Um de woreid te zègge, tel ik dè herberg-lôpen nei veul. En wa zègde gèij der af[(7)]?’

‘De jongens moeten al iets doen om den tijd om te komen.’

‘Potstramme! wurm[(8)] dôen ze dan nei net as gèij, of gôn 'n lutske[(9)] visse, nè as ik deei in minn' tèijd?’

‘Ge weet wel, buurman, het bezoeken van herbergen is tegenwoordig mode geworden, en - zal men zeggen - op Zondag visschen is te slavelijk.’

‘Tut, tut! In de grôte stèijen word zo veul gewerkt op Zondag. As 't allinnig[(10)] is um den tèijd um te kommen, en aste ge de kerk der nei mè verzeuimd, is 't visse dan nei vul bèter as 'nen Godsganslikеn Zondag in d' erberg te zitte en ten langelèste nog mè slappe been nôr heuis s'ôvis[(11)]? - Nei! dan is 's bèter visse vur tèijdvurdrèijf en op den hôp[(12)] toe nog 'n viske te kunne peuzelen.’

‘Ja, maar Jan, nu praat ge, of ge de visch ook zoo maar voor 't aanvatten hebt.’

‘'t Is waor, dôr wor 's nôw zôvel[(13)] vis nei mèr gevange as plig[(14)].

(1) W i d d e , wedden.
(2) S c h a u w , schouw, schoorsteen.
(3) W i l , d è 's n e r r e g e s , wel, dat is (gebeurt) nergens.
(4) G ô d e g è i j n e 's, gaat gij niet eens.
(5) D è g' i e r , dat gij hier (de *h* wordt wel eens verzwegen).
(6) D è d o e d e w e l , dat (daaraan) doet gij wel.
(7) A f , veeltijds in plaats van v a n .
(8) W u r m , waarom.
(9) 'N l u t s k e , een weinig tijds.
(10) A l l i n n i g , alleen.
(11) S'ô v i s , des avonds.
(12) H ô p , de scherpe *oo* in h o o p , d o o d e n en andere woorden, bijna uitspreken als: h o -e p .
(13) Z ô v e l , zooveel.
(14) A s p l i g , als (er) placht.

De stombôten hebb' er veul kaod aon gedaon, zèggen de minsen. Môr vur virtig, viftig jaor weer 't aanders[(1)]. Tôe vong me snuuk[(2)] van twentig, dartig pond en nog grôter, en zô veul a me hos wou. Dôr wi 'k ôw is w' af[(3)] vurtèlle:

'Op 'nen Zondag, dè 't Lof[(4)] euit weer, ging 'k ôk 's visse mè de fleurlèijnd[(5)]. Te Dieten aon de meule begôs ik. Ik deei 'nen kikworst aon den angel, lèi in en daodlik ha 'k beet. 'k Trok op, en dôr ha 'k er al innen wel van vèijf pond. 'k Deei 'nen neijen kikker aon, smeet wèr in en wèr[(6)] weer 't raok. Dissen[(7)] weer wel twelf pond. - Now kweem ik aon 't Lègstintje[(8)]. Dè 's 'n wèi[(9)] dôr aon de Maos, en dôr lag 'n heutje[(10)] en dôr zaoten altèijd snuuk. Kom, docht ik, dôr mo 'k 't nog is wògen. Zô 'k 'n lutske gestaon hai, kreeg 'k wèr beet; môr mè dè 'k opslôi, veul ik dà 't 'nen grôte mô zèijn, want ik kos um 's nei aon de kaant krèijgen. En tôe i zeker veulde, dè i vaast zaot, en meuglik dur de peint van den angel, deut i 'nen scheut twars dur de Maos, schiet mè zèijnn' kop tiggen den aanderen ôever, dèt er 'n stuk euit viel, dôr z' 'nen alingen[(11)] dag mè tween karre en vier man aon gewerkt hebbe er 't wèr digt weer. Now, dè weer gôed. Môr of de snôek dur 't polsen van den èèrdkleuit vurschrok, weet ik 's nei, môr i drèit zich um, wèr op min aon, en schiet onder 't heutje, dè 'k stôi te schibbelen[(12)], of dè[(13)] 'k de kôrts ha. Wèr dôr ondereuit, sleed me de lèijnd um 'nen krippaol[(14)] en kumt bôven op 't wôter ligge. En dôr laag i te gaopen, of ge 'n ôvenschèl[(15)] open- en tôedôet: hôp!....hôp....hôp....'

'En kon je hem toen niet krijgen, Jan?' vroeg ik.

'Dè za 'k òw zegge. - Now, dè weer gôed. Besturven a 'k weer, liep ik nôr heuis en vurtelde 't geval aon breur Olderd, die wa stuper[(16)] as ik weer. 'Kom, Jan!' zeet i, 'dôr mò ve haor of keuit van hebbe.' - Ik nam de misthaok en Olderdbreur 'nen teuinstaok. Môr mé dè ve aon de Maos kwemen, dee me de snôek 'nen sprung umhôg, en nôw weer 't net of dè ve 'n meulenas stèil ôvereind zaogen staon. d' Oge wôren zô grôt as 'nen karnonskogel en de stôrt as 't steur van 'n schip.

'Aon den Oisen wèrd weer der is 'nen gevangen mè den ôeverhaom[(17)], dèi wôg dartig pond. I is te Rôvestein nog vurlot, môr dè weer der môr 'nen bônstek tiggen.'

'Now dè weer goed. Môr, dôr deut i op ins 'nen slag, dè 't wôter ons um d' ôren speuit of dè 't 'nen wolkbreuk weer, en dè breur Olderd zeei: "Kom, Jan! lô ve gaon, ik hè 't er nei mer op. Lô ve mèrgen nog môr 's gaon kèiken." En we gingen beteuterd[(18)] nor heuis.'

'En hoe was 't er des anderendaags 's morgens mede gesteld?' vroeg ik, zoo leuk mogelijk.

(1) A a n d e r s , anders (de onvolkomene *a* wordt in sommige woorden *aa:* kaant - vaast.
(2) S n u u k , meervoud van snoek.
(3) W' a f , wat van.
(4) L o f , namiddag-godsdienstoefening bij de R.-K.
(5) F l e u r l è i j n d , fleurlijn, zetlijn.
(6) W è r , weer, opnieuw.
(7) D i s s e n , dezen.
(8) L è g s t i n t j e , Laagsteentje.
(9) D è 's 'n w è i , dat is eene weide.
(10) H e u t j e , hoofdje (klein kribwerk).
(11) A l i n g e n , geheelen.
(12) S c h i b b e l e n , beven.
(13) O f dè, alsof.
(14) K r i p p a o l , kribpaal.
(15) O v e n s c h è l , deurtje voor een bakoven.
(16) S t u p e r , steviger, wat meer mans.
(17) O e v e r h a o m , een vischnet aan een langen boom, waarmede men langs de oevers vischt.
(18) B e t e n t e r d , bedremmeld.

'Now, dè weer goed. Tôe ve 's aanderendaogs 's mèrgis[1] kwemen, weer de snôek eweg; môr de Maos weer van daor tot aon 't Mègensche vèèr nog rôd van 't blôed, dè de snôek kiet[2] gerôkt weer. En aon de lèind zaot nog 'n stuk van de kaok, dè zô grôt weer, dè ve der tween middegen[3], - en wa erpelen[4] der bèij, - mè zesse genôeg van g'èten hebbe. En 't bot van de kaok weer zô grôt, dè ve 't vur zwongspaon[5] koste gebreuiken.

Misschien dat mijn glimlachen Jan aan mijn geloof deed twijfelen. Althans hij sprong schijnbaar driftig op, deed of hij iets wilde zoeken en voegde er intusschen nog bij:

'De kaok kan ik 's nôw nei mer vèinden. En now kunde me gleuven as te gè wilt. En as te mèij nei gleuven wilt, potstamme! dan kunde 't aon min breur Olderd nog vraogen. Môr....i is now.....dôd.'

R. Jansen.

Mooi truike. (De Meijerij.)

't Waar innen êsselik heeten daag vaan de maond Juli; de zon waar nog mar efkes opgegaon. Op den stinweg, die vaan de staad nor 't durp B. gaot, waar daan ok mar 'n enkel mensch te zien. 't Waor 'n jong boerevrommes[6], mit 'nen zwaoren kurf an urren êrm. Aal stond 't zweet op ur gezicht, toch staapte ze ferm deur. 't Waar 'n stêrk en knaap durske[7] en ielkeen in ur durp nuumde ur 'mooi Truike'. Verschaaije boerejonges hà ze aal kunne krêge, mar naouw waar[8] ze paas drie maonde getraouwd mi Driek, den boschwaachter. 'Mooi Truike haad 'nen dommen streêk gedaon,' zin de waord ut 'De rustende Jaoger'. 'Ze hà mar te paake en tien vur innen vaan de rèkste boerejonges hâ ze kunne krêge mit 'n ferme steei[9] op den koap toe, en naauw hà ze den êrremen boschwaachter genomme, die niks haad as 'n miseraobele hut en aamper[10] zooveul verdiende om urre gezonde maog an den gaank te haauwe.' Mar Truike zin: 't Is veul bêter liefde zonder wonning, aas 'n wonning zonder liefde,' en ze wies ok wel, dèt urren Driek genog verdiende om ur aalles te bezurge, wè ze noadig hà, en ze hà mar in klên bietje noadig.

Toen ze 'n hil ênd gegaon waar, sloeg ze links vaan den stinweg 'n pèdje in, dè deur 'n rogveld liep. Dit pèdje brocht ur verder dur 'n groat bosch en op 't lest kwaam ze an 'n klên open plots, waor ur hùske stond. 't Zaag er wel hil êrremoeiig ùt, mar vur hullie waar 't toch in klên parredèske[11]. Toen ze ur kùrfke, dè aalles bevaatte wè ze mit ur baaie vur

(1) 's M e r g i s , des morgens.
(2) K i e t , kwijt.
(3) M i d d e g e n , middagen.
(4) E r p e l e n , aardappelen.
(5) Z w o n g s p a o n , zwingel om vlas te zuiveren.
(6) B o e r e v r o m m e s , verbasterd van boerenvrouwmensch.
(7) D u r s k e , deernke.
(8) W a a r , was.
(9) S t e e i , boeren hofstede.
(10) A a m p e r , bijna.
(11) P a r r e d è s k e , paradijske.

'n hil wêk noadig han[(1)], op taofel gezet hà, begos ze op ins te laachen. Driek ha naomelik in groate krêtletters op de taofel geschrêve: ‘Truike, Driek gruut aou, tô vaan aovend.’ Laank kik ze nor dè schrift vaan urren goeien. Driek. Op 't lest rolden er 'n paor groote traone laangs ur waange. ‘Jao,’ zin ze stillekes bij ur êge, ‘Driek haouwt veul vaan zun Truike, mar ie wit ok wel, dek[(2)] um vur hil de wirreld nie zaou wille misse.’

Toen Truike 'n lutske[(3)] ùtgerust waar, gong ze 't hùske wè an den kaant doen en aalles vur 't aovendête klaor zette. Ze waar hiermee bekaant klaor, toen ze op ins in de verte iemes[(4)] heurde ankomme. Vaan blêderhoop liep ze de deur ùt, om te kèke wie 't waar. 't Waar Driek, die dèzen aovend laoter aas ie gewend waar, ankwaam.

En Truike mog wel vreêt[(5)] zên op urren Driek. 't Waar innen stêrken, knaapen, groaten kèrel. 'N bêl, 'n schuup[(6)] en 'n dikke taouw, diet ie[(7)] over zun breei schaauwers droeg, mar vuraal 't zweêt, det um laangs zun gezicht liep, dinne genog zien, det ie zunnen têd in 't bosch nie mi luierikke durgebrocht hà.

Truike liep um tège, en terwêl ze aal laachend mit urren vinger um dreigde, riep ze: ‘Driek, Driek! wè hedde[(8)] me toch laank laote waachte!’

En om 't naauw mit ur verwêt[(9)] niet aal te veul te verpeutere[(10)], vloog z' um om den haals en trok um mi geweld in 't hùske, waor aalles vur um kaant en klaor stond. Mar vur ie an zun aovendête trok, taastte ie irst in zunnen zaak en naauw kwaomen er twintig vêftigers vur den daag, diet ie Truikes[(11)] in urren schoot gooide. Truike verschrok er vaan; ze kik Drieke an, aasof ze nie wiest, hoe ze 't mit um hà, mar ze dêrfde toch niks zegge.

Driek waar leêp[(12)] genog om te raoje, hoe de vurk bij Truikes an den steêl zaat en dorom zin ie: ‘Truike, lùster naauw is, daan zaal ik aau is vertelle, hoe 'k an aal dè geld gekomme ben. Vaan daog vond ik in 't bosch 'n gaauwe bros. Om dè 'k naauw giestere onzen burgemister mi twee juuffraauwe in 't bosch ha zien waandele, docht ik dollik[(13)]: Dè schoan dink zaal bij onzen burgemister thuis heure.’ Ik gong toen nor zun huis en vertelde wè 'k gevonde hà. Eên vaan de juuffraauwe kende ze dollik en ze gaaf me, - zoo blij waar ze - dees twintig vêftigers tô belonning. En witte wel, Truike, wè wellie naauw zulle gaon doen? Anstaonde Maondaag is 't kêrmis in 't durp en dor gaon we saome nor toe. Vende dè ok nie goed?’

En Truike gaaf gin aantwoord, mar klaapte vaan plezier in ur haande.

't Waar daan Mondaag. Ons porke vênne[(14)] we aal vruug op den aaftermiddaag op weg nor 't durp. De wènter begos zun ège naauw en daan aal is te laote kêke, mor in baai ur haarte[(15)] waar 't nog volop lente.

(1) H a n , verkorting van h a d d e n .
(2) D e k , dat ik.
(3) L u t s k e , poosje.
(4) I e m e s , iemand.
(5) V r e ê t , trotsch.
(6) S c h u u p , spade.
(7) D i e h i j klinkt hier overal: d i e t i e .
(8) H e d d e , hebt gij.
(9) V e r w ê t , verwijt.
(10) V e r p e u t e r e , bederven.
(11) T r u i k e s . De *s* is in dit geval zeer gebruikelijk.
(12) L e ê p , slim.
(13) D o l l i k , dadelijk.
(14) V ê n n e , vinden.
(15) B a a i u r h a a r t e , beide heur harten.

Op 'nen groaten aafstaand vaan 't durp konne ze over de èkkers de meziek aal heure. De kêrmis waar er aal vur goed an den gaank. Driek staapte aas 'nen konning mî zun vraauw de daanszaol vaan ‘De rustende Jaoger’ binne. 't Waar er gepropt vol. Mar Driek drong er mi geweld deur en 'n bietje laoter waalste ie mi zun Truike in volle gelop deur de zaol. Toen ze 'n paor ure ur haart er an opgehaold han en braof muug(1) waore, gong Driek mi zun wêfke in de aafterkaomer en liet zun ège 'n kruik bier mi suiker brenge. Onderwêl ze hier saome wê zaote te praote, heurde ze op ins roepe: ‘Kêk, dor is mooi Truike!’ Truike kik dollik nuwsgierig op en zaag in 't durgebont(2) Rom(3) Sluikers staon. Mar dollik kik ze vur ur en wier zoo verbaouwerird(4), aas of ze innen kaoijen gist(5) gezien hà.

Rom Sluikers waar 'nen schaatrêken boerejongen uit ur durp, die vruuger bij Truikes 'n blouwe schin hà geloope; waant Truike wiest, det ie de grootste zuipert en ruziemaoker uit hil de conterije(6) waar.

‘Breng m' is 'n kruik aauwen bruine!’ kwêkte(7) Rom, die aal 'n goei stuk in zunnen kraog hà en naauw an dezelfde taofel kwaam zitte, wor Driek en Truike an zaote. Rom waau Truikes naauw is goed trakteere, mar 't lukte nie, waant Truike liet um genog zien, dè z' um liever kwêt aas rêk waar.

‘Driek,’ zin Truike, ‘lot ons an in aander taofel, giender wêd(8), gaon zitte.’

‘We zullen um mar in zun vet gaor late koake,’ aantwordde Driek en din(9) alle moeite om mar bedaord te blêve.

Rom dortège prakkezeerde aalles om um mar kaod te maoke.

'N bietje laoter liet 't gefidel zun ège op nuw heure en 't daanse begos wir vur goed. Rom ha de staalmèd(10) gehold en sturmde ok onder de daansende porkes. Hil den têd blif ie dicht bij Driek en Truikes en verzon aalles wèt ie kon om Drieke mar op zunnen aaftersten zolder te jaoge(11).

Driek din net of ie niks bemêrkte en dè mokte Rom nog veul kaojer en nèjiger(12). Op 't lest begaoide(13) ie den boel zoo êrg, dè Driek, die zun ège hier en dor aal is baangerik heurde noeme, 't nie laanger kon ùthaauwe. Hij liep nor um toe, paakte um bij zunnen kraog, staauwde(14) um de zaol ùt en gooide um aafter in den miskuil.

Er wier toen nog wel in bietje gedaanst tot dè 't licht mos angestoake worre, mar 't miste plezier waar gedaon, vuraal vur Driek en Truikes, die aal hil vruug nor huis gonge.

‘Ik waau wel, dè we vaan daog gin kêrmis gehaauwe han,’ zin Driek onderweg tot Truikes.

‘Denkte daan nog an diejen smirlaap van 'nen Rom?’ aantwordde

(1) M u u g , vermoeid.
(2) D u r g e b o n t , (deurgebint), op den drempel.
(3) R o m , verkorting van Romualdus.
(4) V e r b a o u w e r i r d , ontsteld.
(5) K a o i j e n g i s t , kwaden geest.
(6) C o n t e r i j e , streek van contrée.
(7) K w ê k e n , schreeuwen.
(8) G i e n d e r w ê d , daar ginder.
(9) D i n , dee(d), gelijk z i n voor zei.
(10) S t a a l m ê d , stalmeid.
(11) O p ....j a o g e , iemand op zijnen achtersten zolder jagen = iemand in de laatste verschansing terugdrijven = iemand dwingen tot aanvallen.
(12) N ê j i g e r , nijdiger.
(13) B e g a o i d e , bedierf, maakte hij 't zoo bont.
(14) S t a a u w d e , duwde, stuwde.

Truike, en ze waau ur ège kerdaot[1] haouwe om urren Driek, die wênig spraak en triestig vur um kik, wè te verzette; mar dè kon ze nie; waant ze had ok, ik wèt nie wen[2] aorig vurgevuul.

Baai gonge daan ok wir stil nost mekaor vort. Ze han nog 'n groot ènd wegs aaf te legge, ir ze tehuis waore.

's Aanderendaags 's mêrges[3] waar host hil 't durp in 't bosch. 'Nen boer, die hil vruug nor zunnen ekker mos, had 'n lêk gevonde. 't Waar Driek, die den veurigen naacht in 't bosch vermoord waar geworre. Truike zaat bij 't lêk en gong zoa èselik te wêrk, dèt nie waar om an te zien. 't Verschrikkelik ùtènde van urren maan had ur gistvermeuges in de waar gebrocht. Ze wier staopel[4] gek. Rom waar nêrges te vênne; in denzelfden naacht had ie 't laand nog verlaote en niemes heurde ooit, wor ie gestole of gevloge waar. 'Nen zaakdoek, wor de vurste letters vaan zunnen naom in stonne, wier bij 't lêk gevonde en brocht zun schelmstuk an 't licht.

J.M. Van der Donck.

Bai 't herdvuur[5]. (Gemert.)

Toe 'k zoënen òkommende jonge[6] waor van 'n jaor of zuvvetien, wonden er 'n twentig treei van ons af 'nen boer, die nie anders as onder den naom van Hannes Willem Nùlle bekèend stond. Nie um dattie er veur zen aige zoveul naomen op nô hiel, maor umdè ze vaojer Willem en ze grooëtvaojer Nùl gedeupt waore. Bai diën boer gong ik 's aoves nog al dik romme[7] haole en daor waos ik vreet[8] op; want bai Hannes Willem Nùlle trof ik diksentijd[9] ennige[10] boeren um 't vuur zitte, die dan nog wel us[11] aorige historiekes wiste te vertelle. Op 'nen aovend, det er wir zo'n vergaoiering um den herd zaot en den eenen en den anderen al outgepròt ròkte, kwaom onverwaachs Nélis den huvender[12] binne en zé ons goeien aovend. Den eenen nao den andere schikte wa op en Nélis gonk oëk bai den herd zitte. We waoren um wa nijds[13] verlege en um dè we wisse dè Nélis nao de jaormergt te G. gewist waos, dochte we wel, dettie wa opgelooëpe zô hebbe.

Eurst begost ie te vertelle, dettie zen zeuvewikse bagge[14] tége twèlef gulde verkòcht hai, maor det de kalfkoei minder willig waore, de haover

(1) K e r d a o t , kordaat.
(2) W e n , welk een.
(3) 's M ê r g e s , 's morgens.
(4) S t a o p e l , volslagen.
(5) De *é* is open, doch wordt korter uitgesproken dan *ee; è* wordt als de Fransche *è* uitgesproken, zelfs nog iets langer; *ë* wordt afzonderlijk gehoord, maar kort; *ù* wordt uitgesproken als *eu*, maar zeer kort; *ò* wordt lang uitgesproken, maar behoudt toch den klank der geslotene *o; ao* luidt eenigszins als tweeklank.
(6) Z o ë n e n   ò k o m m e n d e   j o n g e , zoo'n aankomende jongen.
(7) R o m m e , room.
(8) V r e e t , happig.
(9) D i k s e n t i j d , dikwijls, meestal.
(10) E n n i g e , eenige.
(11) U s , eens.
(12) H u v e n d e r , pachter.
(13) N i j d s , nieuws.
(14) Z e u v e w i k s e   b a g g e , zevenweeksche bigge.

waos aon zennen aauwen prijs; pèrd waoren er nie veul aon de lint en dè waos jommer, want er waore zat kooplui; 't speet um dettie zen vùske[1] nie meegenommen en hai; maor allo! hai kùst et oak nie goe misse.

'Maor hedde gin dùrpsnijds geheurd, Nélis?' vroeg Hannes Willem Nùlle.

'Jao!' zé Nélis, 'dè hoefde wel te vraoge; me kumt ummers in dè durpke ze leve nie, of me heurt zo wa, maor 't is diksentaid nie veul bezunders. Nau is er wir zoo iet aan 't hèndje gewist en daor geget[2] druk over. Ik zellew[3] us vertelle, wa 'k er zoo al van geheurd hè.

'Tementij[4] gon'k al vruug nao de mergt en 'k waos er nog gin uur, of 'k hai men baggen al verkòcht. Ik beurde me geld en, lek ge wit[5], dan moet de koapman getrecteerd worre. We gonge bai Klaos in 't Fontaintje en pruufden er de man twee borrels. Krek toe 'k wò gaon, klopten er iemes op mene schoùwer; ik keek um, en jao wel, 't waos me de vliegende snijer, die 'k zo af en toe nog al us 'n boks[6] en 'n vesje hè laote maoke. Oe 't kumt, dè weet ik nie, mar dië kèl[7] hè 'k aaltijd goe meuge laaie, en um dè 'k weet, dettie van de natte geminte is, en det in zen tès[8] host aaltijd donkere maon is, gaof ik um 'nen borrel en vroeg of ie zo niks naids wist te liege.'

'Bè jao, Nélis,' zé ie; 'ik weet wel zo wa, maor 't is zo lank um te vertelle en meschien heddet ook al wel geheurd.'

'Dè moet naauw lukke[9],' zèk tégenem, 'laot ons aon dè tùffelke gaon zitte: 'k geef er nog eene.'

Zoo gezee, zoo gedaon.

'Jao, Nélis,' zé de vliegende snijer, 'as me maor taid van leven hé, dan zie en heurt me van alles. Zo ge meschien wel wit, dan wont er bai Lammerdien Taisen 'en Baokelsch vrommes vùr maid. Jenneke hait ze. Dèt die maid nauw èrrig[10] gek is, dè ka me ze nie kwellik néme, want de miste jong vrellie zain mé die saus overgote. Nauw dan: In de vùrtaid gonk Jenneke alle mèreges de koei tuiere[11] in 't Laang Steegske, en nauw ha me wel gezien, dè Kùp de mùldersknècht, daor oak dik lanks kuierde en dan è prùtje me Jennekes maokte, maor zonder er alèvel errig in te hebbe, dè die twee iets me bekanderen out te staon han. Maor lèst op 'nen aovend, dè Jenneke nò de spînning[12] bai Jùp van Klaos Hentjes gewist waos, worde ze 's aoves dùr Kùppe afgehaold en van diën taid af waos 't vùr niemes è gehaim, dèt die twee bekandere zòchte. Dè waos ammol goed en wel en veul worde der ook al nie meer over gepraot; maor me zieget[13] toch maor dik, Nélis, detter zo iets tusse baie kùmt as me zoo veul van mekare hèlt. Zo waor 't mee Kùppen en Jennekes: Kùp kreeg op de meule rusing mee zenen baos, en dè kwaom zoo veer, dettie mé de zes weke zò vertrekke. Vùr Kùppe waos dè nauw nie errig, want 't is 'ne goeie werker, en hai wist, dettie alledaog bai zenen aauwen baos te H.

(1) V ù s k e , vosje (paard).
(2) G e g e t , gaat het.
(3) Z e l l e w , zal (ouw) u.
(4) T e m e n t i j , te metten tijd, vroeg in den morgen.
(5) L e k g e w i t , lijk (zooals) ge weet.
(6) B o k s , broek.
(7) K è l , kerel.
(8) T è s , zak, (geld-)tasch.
(9) L u k k e , gelukken, zoo zijn.
(10) E r r i g , erg, zeer.
(11) T u i e r e , tuien.
(12) S p î n n i n g , spinpartij; 'spinmaal' in Drente.
(13) Z i e g e t , ziet het.

klaor kost komme. Maor wa zo Jenneke daorvan zegge? Oe zòi 't aonlegge um heur dê te doen wete? Hai wist er aiges ginne goeie mauw an te paasse.

'S Aoves, nao dettie ruzing mé zenen baos gehad hai, trekt ie zen astrante[(1)] schoen aon. Hai gé recht nao Lammerdien Taisse en vraogt of Jenneke ook bai honk is.

'Jao,' zé Lammerdien, 'z' is krek nao den eere[(2)] gegaon, as ge ze te spreken het, kunde ze daor vijne.'

Kùp gaot er eewees[(3)] op af en nô dettie me Jennekes zo wa over 't weer en over kuuskes en kelfkes gepraot hé, zé ie:

'Maor Jenneke, nauw moet ik auw es wa nijds vertelle.'

'En wa zel dè zijn, Kùp: 't is toch niks kaods?'

'Jao, Jenneke, dè weet ik zo nie; maor 'k schat aaltijd, dè ge 't nie verwaachtte zult.'

'Laot us heure, Kùp!'

'Jenneke, 'k zel oe moete verlaote; 'k hè ruzing mé menen baos g'had, zoodè 'k oe wò zegge, dè 'k over vaif weke wir nao menen aauwen dienst gao. Mar dès niks errig.'....

En veul vaiven en zesse meer. Maor Jenneke lousterde der nie nao. Kùp zò vertrekke! En 't sprikword: outerooge, outerharte! En vrémd dùrske[(4)], en nij liefde! 'Sprékt er nie van, jonge! schai out!' En ze kreeg en dreiing in dere kop en 'nen mujighed in der been; ze wist nie of ze dromde of waokte, ze viel kwellik[(5)].

Kùp stond er verbauwereerd bai te kieke. 'Jenneke, wa schildoe?'

Gin antwoord! Nor aachtere, bai de voeirkoul[(6)] waos Lammerdien.

'Lammerdien! ellie Jenneke is van der aige gevalle! In Goseere naome spoeidoe! Watter! Watter!'

En tierewaile Lammerdien op der aauw been toeschoot, gonk Kùp de veurdeur out, hillemol van ze stukke en zo wit as roggeblom.

Rècht op de meule hielt ie 't aon, dan nao hous, en toe de mùlderin vroeg wat em schou[(7)], gonk ie zonder en gebenedaid woord te spreke nao zen slaopkaomer. Hai trok zen aigen out en gonk slaope; maor daor waos gin denken aon. Slaope, en Jenneke most er us in blieve, ze waos toch zo veraltereerd!

Den heelen naacht hai[(8)] zoo geprakkezeerd, watem nauw toch te doen stond, en toe ie 's mèreges nao ze wèrk gonk, wist ie er nog ginne raod mé. Vùr zo'n heet vuur hai nog ze leven nie gestaon.

''k Zel 't maor op zen belaop laote,' daacht ie bai zen aige, 'en kieke de kat mar is out den boam.'

Den eenen dag nao den andere verliep, en ie liet Jennekes maor in der wezen[(9)].

Daogs vùr z'n vertrek kost ie et nóg nie van zen aige verkriegen um

(1) A s t r a n t e , stout, brutaal.
(2) E e r e , stal.
(3) E e w e e s , eensweegs, dadelijk, rechtstreeks.
(4) D ù r s k e , deernke, meisje.
(5) V i e l k w e l l i k , (kwalijk) onwel worden, van zich zelf vallen.
(6) V o e i e r k o u l , kuil, in welks water het veevoeder wordt gereinigd.
(7) S c h o u , scheelde (schol).
(8) H a i , had hij.
(9) W e z e n , toestand.

van heur afschaid te gaon neme, en ie mende zó mar mè in stil trom te vertrekke; maor dè viel 'm tege.

Nao zenen baos goeien dag gezé te hebbe, gonk ie mé zen pekske aon de haand de deur out en hai is nog gin dartig treeï den hous out, of ie zie in de veerte en vrommes aonkomme, mé de scholk[1] vùr d'ooge.

't Waor Jenneke en niemes aanders!

Toe ie naoder kwaam, helt z' em staonde[2], en onder schreuwen en lamenteere verklaort z' em, dettie heur de daod an dee, as ie 't volhaauwt um te vertrekke.

‘Dùrfde te gaon,’ zé ze, ‘dan kunde over virtien daog op men outvaort komme, want ge doe me de daod aon!’

Kùp, allewel bleui van aord, hiel zen aige goeëd.

‘Bè, Jenneke,’ zé ie, ‘ge gao krèk te keer, of dè 'k 't laand wel out gonk; ge wit ummers dè'k aaltijd veul van auw gehaauwen hè, en dè doe 'k nog. Ik blief auw konstaant, laang me de haand!’

En Jenneke gaaf 'em de rechterhaand en der gezicht klaorden op.

‘Ge zù 't me dik bezuuke?’ vroeg ze half laachend, half schreuwend.

‘'k Za 'w um den aandere Zondag komme bezuuke, Jenneke!’

En toe proatte ze nog e lutske zuutjes me bekandere en toe gonk te leste Kùp over de graote baon 't durp out.

‘Nauw begrepte wel, Hannes Willem Nùlle, detter dè te G. schrikkelik druk over gé. Bai de dùrskes in 't dùrp heget Jenneke errig begaoid[3]. Ze wete nie, oe ze ze genog in de maoling zò'n neme: De haover leupet perd nao! 't Za niks outhaolen[4]. En al haolet out, 't kan alèvel gin goei hauwelik zijn. - En profecij out afgunst! Kùp ha'n goeie spaorspot, begreptet? Ik haauw et er veur, zé Nélis op 't lest, dè 't goed gaon za mé allebaai: ze mène bekandere goed en daor kummet maor op aon.’

't Is al laang geléje dè 'k en aokommende jonge van zuvvetien jaor waos en dè 'k romme haolde bai Hannes Willem Nùlle, en dè Nélis dé vertelselke vertèld hé.

Toe 'k lest wir in me geboortedùrp kwaom, hè 'k geheurd, dè Kùp ne meule gehuurd hé, en dettie me Jennekes getrouwd is.

Ze hebbe saome fraoikes de kòst, ze hebben en goei gemaol, wone goeiekaop, leggen en dùitje vùr den aauwen dag over, brenge Lammerdiene trauw aon der aind, vùje der kijnder kristelik en goed op en haauwe[5] veul van mekandere; maor ik vùr mai schat, dè Jenneke, as Kùp ze is vùr d'aorigheid plaoge wil, dè grepke van vruger nog al is mé zal moeten heure.

A.W.

(1) S c h o l k , voorschoot, schort.
(2) S t a o n d e , staande.
(3) B e g a o i d , verkorven.
(4) O u t h a o l e , uitwerken, (geene) gevolgen hebben.
(5) H a a u w e , houden.

Zetters en èters[1]. (Uit de omstreken van Helmond.)

E[2] par jaor geleeje woinde der te Hellemut[3] eennen èrreme schoemaker, die heil allein de kôst moes verdiênen vur 'n vrouw en tieën klen kijnder.

'Baos,' zee de vrouw op eennen mèrrege, 'ik wit[4] nie, wat 'k an vang; want dor is gin broud mer in huis en al ons èrrepel zijn op, tot de zetèrrepel toe.'

'Jao, 't ziet er gek uit,' zee de schoemaker, 'ik heb ok gin stuk meer te wèrreke.'

Mee da ze zou an 't praote waore, kwàmp er eennen boeër binne.

'Goeie mèrrege, saome! Oe[5] makte gai et?'

'Zoo-j-al op 't aauw[6]; mar 't kan anders gin steuïten laiën[7] in dezen kaojen tijd. Der is niks te verdienne.'

Den boeër begon druk te praote over zunnen haover, zunnen boekend[8], zun korre en zun èrrepel. 'Mun èrrepel wille van 't jaor nie,' zee ie, 'ik heb ik wit nie oevul zetters en gun ienen èter.'

'Keè,' zee de schoemaker, 'me mai ees 't krek umgekeìrd[9]: ik heb gunnen eennen zetter, en (hiermee op zijne tien kinderen doelend) è t e r s mit ten houp[10].'

'Bè,' zee den boeër, 'steuirt[11] mai dan een kaar[12] èters, dan zal ik aauw een kaar zetters steuirre.'

Zoo gezeed, zo gedaon. Den anderen mèrrege vruug hiel er un groute[13] kaar vol van de schonste èrrepel vur et heuske van den schoemaker stil.

De knêcht spronk er af en rièp: 'Hièr zen naau de zetters, en de baos hee gezee[14], ge zot[15] ze mar vol èters terug steuire.'

Da was m' un blaidskap bai de schoemaker, en al wa loupen kos, begon mee de èrrepel in de kelder te laoje. Toe de kaar leeg was, mossen alle tieën de kijnder baiëen gehaold worre, en de knêcht wier al wa jongeduldig, want hai ha al un heil hort[16] staon waachte.

'Hier hèt ie naau èters,' zee de schoemaker, en de kaar wier vol kijnder gelaoje.

Toe den boeër die bodskap trug krig[17], wier ie gloeäg kaod. Hai wou nao de politie loupen um et an te gève; mar hai wier dur alleman is hartelijk uitgelàche; veural omdat ie altijd zo gieër[18] was. Wat ie ok dee, noit het ie z'n èrrepel trug gekrege, umdat de schoemaker z'n afsprak goewd ha naogekomme.

(1) Zetters zijn pootaardappels, èters eetaardappels. In vele streken van Noord-Brabant gebruikt men zetten voor poten.
(2) Spreek uit met korten *eu*-klank.
(3) H e l l e m u t , Helmond.
(4) W i t , weet.
(5) O e , hoe.
(6) Z o o -j-a l o p 't a a u w , zoo al op (bij) 't oude.
(7) 't K a n ....l a i ë n , 't kan geen roemen (stuiten, hier algemeen in gebruik) lijden.
(8) B o e k e n d , boekende weit, boekweit.
(9) M e m a i ....u m g e k e ì r d , met mij is 't juist omgekeerd.
(10) M i t t e n h o u p , met den hoop = in overvloed.
(11) S t e u i r t , stuurt, zendt.
(12) K a a r , kar.
(13) G r o u t e , groote.
(14) H e e g e z e e , heeft gezegd.
(15) G e z o t , ge zoudt.
(16) U n h e i l h o r t , eene heele poos; elders: stootje, stuitje.
(17) K r i g , kreeg.
(18) G i e ë r , gier voor gierig.

Geldrup.

Geldrup is 'n durp in de Maaieroi vaan den Bosch, in die contraai - dè witte wel - dor de mense nog zo stom zoin en altoid 'n voiftig joar aachter aander contraai vaan ons laand. Toch zoddew[1] vergisse, as ge op de proot vaan aander mense gingt geleuve, dè 't er hè-jer[2] zo miseroabel oitzie. Neê, as ge dè mènt, kom daan mer is in Aindouven en Helmut[3] en vuiël aander platse van de Maaieroi, kom mer is in Geldrup kèke en ge zelt hjel[4] aanders praote. Ik zeg mer, al zittew[5] he-jer in de haai[6], 't is ter nog zo kŏ[7] nie, en is de grond al wè schroal, we prakkezeire mer wa-j-aanders[8] um oän de kôst te komme. Wŏr zie de zo vuiël[9] en zo'n schoän fabrieke as in Tilburg, in Aindouven en in Helmut? En - Geldrup spult oäk op gjinne[10] klomp[11]!

Geldrup he vruger Gelderdurp gehèite. Wor dè vaan daen kumt? Dè za'k oe zegge.

Vruger - vur 'n honderd joar of veef, zes, misschien zuiven - hurdent[12] oän de groave of hertouge van Gelder. Die baauwden d'r 'n kerteel me-j-ennen hjellen dikken torre[13], wor de mure vur jenige joare nog aaf stonne, mer new vur 'n aander naai kasteël plats gemakt hebbe. Loater hebbe de groave van Hŏrne 't in leën gekrigge en durrum ha Geldrup vruger, krek as new nog verschaaie umliggende gemaint, drie hŏrres in z'n woapie[14]. Die hŏrres zoin in drie hartjes veraanderd, wurrum, de zŏ'k nie kunne zegge, en dè's jŏmmer genog, waant op ezaard[15] zel 't z'n beteikenis toch wel hebbe.

Geldrup moet al vruug 'n knap durp geweist zoin. In 'n aauw boek hè'k is gelèze, dèt 'r in 't joar dartien honderd en zovul - waanneer percies dŏr wi'k af zoin[16] - d' êgeste mergte[17], die new nog bestaon, al druk bezôcht wierre, en det er toen Vraidegs zo'n drukke weikmergt woar, dèt die van Helmut en Aindouven d'r niks baai woare. Die weikmergte zoin evvèl in loateren toid verslabbakt[18] en op de lange weg hjel aachterbaks geblivve.

In den toid van de republiek mot 't er he-jer nie krek gegow zoin. New, onder ons geze[19], diën toid hoeve waai, Nŏrd-Braobaanders, gjen van alle terug te wense. Vur 'n voiftig joar zaag 't Geldrup nie geloik[20], dè 't zo'n schoän, flink durp zŏ geweist zoin. Ge zaagt gjen eën fesoenlijk hois in 't hjel durp, en de stroate? Me nat weir

(1) Z o d d e w , zoudt ge u.
(2) H è -j e r , hier.
(3) A i n d o u v e n e n H e l m u t , Eindhoven en Helmond.
(4) H j e l , heel.
(5) Z i t t e w , zitten we.
(6) H a a i , heide.
(7) K ŏ , kwaad; *ŏ* als in o m .
(8) W a -j-a a n d e r s , wat anders.
(9) V u i ë l , veel.
(10) G j i n n e , geene.
(11) S p u l t o ä k o p g j i n n e k l o m p ! op geen klomp spelen = niet achterstaan.
(12) H u r d e n 't, behoorde het.
(13) M e -j-e n n e n h j e l l e n d i k k e n t o r r e , met een heel dikken toren.
(14) W o a p i e , wapen.
(15) O p e z a a r d (op hasard?), waarschijnlijk.
(16) D ŏ r w i 'k a f z o i n , daar wil ik af zijn, daar wil ik niet om twisten, dat weet ik niet juist.
(17) D'ê g e s t e m e r g t e , dezelfde markten.
(18) V e r s l a b b a k t , in verval geraakt.
(19) G e z e , gezegd.
(20) Z a a g 't G e l d r u p n i e g e l o i k , zag G. er niet naar uit.

moste toe oän de knêst[21] dur 't sloik boaien, en me dreuig weir konde 't nie haauwe van 't mouw-

(21) K n ê s t , knieën.

sel[1]. Mer tegeswŏrrig kum 't er wir hjel bouven op. As ge die schoän heus, die ferm fabrieke en die flinke stroate ziet, zŏdde denke, dè ge in 'n stad woart. En 't blief er nie baai! Alle daag wurren 'r naai heus baai gezet.

'tVolk he-jer verdient zenne kôst meëste paart[2] mit fabriek. Boer hè d'r zo te zegge nie, as nen enkelde op Braokeze[3], en dè zoin daan nog mer truggelers[4]. New, as ge noagoat dè Geldrup kloin va grond is, dè 't groätste paart haaigrond en de rest nie bjel vet is, dan za'k ew nie hoeve te zegge, wurrum de boere he-jer nie veul in 't mulk[5] te brokke hebbe[6]. Mer de fabrikaante zovul te meër. Ge het he-jer zes groate stoamfabrieke en nog 'n stuk of twêlf, voiftien aander. 't Djerde paart zowè is loine-, 't aander wullefabriek[7]. Vruger woar 't niks as loake, dèt 'r gemakt wier en dŏr ginge ze daan de mergte mee-j-af. 't Geldrups loake woar toen de hjel wirreld deur bekend. 't Woar ok aaltoid steivig en goëd, krek as 't volk êges.

Ge kaant begrèpe, dèt die fabrieke vuiël drukte en vertejer geive. As ge zaagt, wè he-jer in Geldrup - en 't is toch mar 'n durp van 2300 man - af- en oängebrocht wurd, dŏr zŏdde af ston te kèke. Al ligget nie oân 't spoar, toch hebbew veuël geleggenighaid um op rais te gow[8]. Behaalve de postkaars, die tweè kjerres he-jer ovver raid, gjet 'r nog aalle doag drie kjerres 'ne waoge nao-j-Aindouven. We hebbe tegesworrig oäk 'ne pôst en 'nen tillegroaf. Um kort te gow, 't is 'n durp, dè hard vuroit gjè.

De Geldrupsche mense zoin, krek as aal 't volk oän dees kaante, vieze[9] maanne; mer goei volk ees 't, dè mot geze wurre. As ze oan 'r putjen bi-jer zitte, me 'n peep of 'n s'goar, daan zoin ze 't bêst content en durrum hebbe ze nog aal vuiël mit de herreberg op. Die zoin d'r daan oäk 'n hjel partaai en 's Zondags zoin ze opgestampt vol. Dan kum 'et fabrieksvolk as hjerre ten blakke[10] en gon er baai vuiël verschaaie dubbeltjes dur de kêil. Toe jonges van voiftien, zêstien joar doen aal goëd mai, en as die der tractement nie grŏt genog is, daan witte ze Zŏtterdaags nog wel 'n voifje te ketsen[11]. Sneivel[12] drinke ze 's aachteres[13] nie, dè zo schaand zoin. Mer 's mèrreges? Nèw! En thois.....toe de wees[14] toew. Mer alla[15], dŏr za'k mer aaf zwège. Dè zoin d'r daan ok mer enkelde.

Ik geleuf nie, dèt 'r jen[16] durp in de wirreld is, dŏ ge noavenaant zoveul compenie of gezelschaappe het as he-jer. Ge het 'r bekaant in ieder herreberg één. Sins 't kunnigsfjest hebbe ze aallemŏl e vendel, dŏr ze me-j-oittrekke, as ze teire; waant baai ieder gezelschap is 'nen artikel in 't rigglement - dè sté vaast - ‘da ze jens in 't joar zelle teiren en smeire net as ons vuraauwers gedow hebbe.’

Gin grŏtter fjest in 't joar as Geldrup-kermis. Dan is 't volk kompleit

(1) M o u w s e l , stof.
(2) M e ë s t e p a a r t , grootendeels.
(3) B r a o k e z e , Braakhuizen, een gehucht onder G.
(4) T r u g g e l e r s , sukkelaars.
(5) M u l k , melk.
(6) N i e v e u l i n 't m u l k t e b r o k k e h e b b e , niet veel in de melk te brokken hebben, wordt in de heele Meierij gehoord voor: niet veel te beteekenen hebben.
(7) L o i n e e n w u l l e f a b r i e k , linnen- en wollenfabrieken.
(8) G o w , gaan.
(9) V i e z e , aardig, wonderlijk.
(10) T e n b l a k k e , voor den dag.
(11) K e t s e n , weekloon achterhouden. In Tilburg heet het s m o o r e n .
(12) S n e i v e l , jenever.
(13) 's A a c h t e r e s , 's namiddags.
(14) W e e s , wijven.
(15) M e r a l l a , maar komaan.
(16) J e n , één.

gek van plezier. 't Wo-uif[1] en 't djirske[2] muigen daan ok mei nŏ de herreberg. Dŏr wurt daan gedaanst en gedow, toe dè 't licht oängestŏkt wurt. En as daan aalles in eir en duigd is afgeloëpen, daan brèngt de jonge z'n djirske nŏ hois; en as ge daan um 'n huukske gingt stow, dan zŏdde wel is kanne heure dèt ie zo-j-astraant[3] was um te zegge: ‘Kom, Mieke, 'k hè ew nèw van te mèntjen[4] af vraai gehaauwe, ge het êr[5], schullekes[6] en bi-jer me soiker gehaad, zo vuiël as ge mer wŏd, nèw maa'k 'et toch oëk wel is doew[7]?’ En zo-j-ondaankboar is Mieke daan nie, of ze lŏt d'r êge wel is dur d're vraaier genaacht poene[8].

Ovver de zoinighaid van de Geldrupse mense kaan 'k new percies niet hard steute[9], en um de worrend te zegge, prouper zoin ze ok nie. Baai de sommigte is de onnuttighaaid[10] zo-j-êrg, dè ge te vies zod zoin um 'r ovver den hjerd te komme. Mer alla, weffere[11] mens is ok volmakt! Ze hebbe he-jer in de ploats zo vuiël goei dinge ovverum, dè me op zo'n klên bietje nie mot gon legge sikkeneire[12]. Ze zoin, um mar is iets te zegge, zo-j-erlijk[13] as gaaud. Den tribunoal in Aindouven hit er nie vuiël laast af. As ze is vur motte komme, ees 't dur de baank[14] um dè ze wè loat in de herreberg gezeite of mekoare is 'n afremmeling gegivve hebbe. Mer 't lêst gebeuirt nog nie hjel dik[15]. Ruzingmoakers zoin 't nie, dè za'k nie zegge, mer lawaidschuppers[16], dè wel! Proats hebbe ze zat, en as ze 'n stuksken in krêgen, dan beginnen ze te zinge en somkjerre te lallen[17] dè ge 'r vaan zŏd gon loëpe.

De mense he-jer zoin oäk hjel broaf en Chriestelik. Ze gon net zo gère nŏ de kerk as nŏ de herreberg, en as 't er op oän kumt um vur d'r gevules oit te komme, dŏr zoin ze ok gjinnen hond op[18].

Te goeier traauwer volk as 't Geldrups volk hedde nie. Dor ste dan ok de hjel Maaieroi wel vur bekênd. Boitendurpse wurren he-jer me-j-oupen èrm ontvaange[19], en umdèt die z'n êge he-jer seffes zo thois vulen, hebbe ze ok doalik den oard[20] he-jer, of 't motte van die pinteneukers zoin, te gierig um 'n saans[21] te verteire, of vaan die opsnaaiers, die te grjuts zoin dè ze jenne oänspreike. Zo'n volk is he-jer niks in tel.

En as ge new mènt dè 't Geldrups volk stom is, daan zeg ik oew, dè'k nie geleuf dèt 'r jenne vaan de voiftig is, die nie leizen en schrève kaan. Behaalve 'nen enkelde,

(1) W o -u i f , wijf.
(2) D j i r s k e , meisje.
(3) A s t r a a n t , vrijpostig.
(4) T e m è n t j e n , dezen morgen (zie 344, 4).
(5) Ê r , eieren.
(6) S c h u l l e k e s , (gedroogde) scharren en schollen.
(7) M a a 'k 'e t t o c h w e l i s d o e w , mag ik het toch wel eens doen = kussen.
(8) P o e n e , zoenen.
(9) S t e u t e , roemen. Algemeen in gebruik in N.-Brabant.
(10) O n n u t t i g h a a i d , onzindelijkheid.
(11) W e f f e r e , welke.
(12) S i k k e n e i r e , (elders: s i k k e n e u r e), vitten, bedillen, zaniken.
(13) Z o -j-e r l i j k , zoo eerlijk.
(14) D u r d e b a a n k , doorgaans.
(15) D i k , dikwijls.
(16) L a w a i d s c h u p p e r s , levenmakers.
(17) L a l l e n , schreeuwend, gillend zingen.
(18) D o r z o i n z e o k g j i n n e n h o n d o p , daar zijn ze niet bevreesd voor.
(19) B o i t e n d u r p s e w u r r e n h e -j e r m e -j-o u p e n è r m o n t v a a n g e , buitendorpschen (vreemdelingen) worden hier met open armen ontvangen.
(20) D e n o a r d , goeden schik.
(21) S a a n s , cent.

die thois wè vuiël mot spoewle of new en daan is schoulwaacht haauwt, komme ze daan ok traauw no de schoul, zommer en wointer, toe d'r twèlfde joar toew.
Mer as ik zo vort ging en alles wŏ schrèven, wat 'r vaan ons durp te

zegge vêlt, daan kreek wel 'n oäling[1] boek vol. Ik zul d'r durrum mer is me-j-oitschaaie[2] en verzujken de mense, die d'r mejer aaf wille weëte, um is hejer te komme kèke, daan kaanne ze d'r êge overteuge, dè'k niks te vuiël geze heb en dè 't hejer nog zo'n kŏ strèik nie is, as ze wel is zegge.

En nou wens ik oe allemŏl gezondhaid. Kom, alla haauwdoe[3]!

A.J.H. Simons.

De heks in den braauwketel. (Uit de acht zaligheden[4].)

Daor zen[5] tereworig[6] veul mense, die zegge dèt er geën hekse zen; ik weet wel bèter; want, ziede, me moeder zolliger[7] wis daorvan te vertelle, dè 't haor staal[8] op de kop gonk stăon[9]. Ze[10] zulle gaauw găon zegge, dèt er geëne lieven Heer meër is, zo slêcht is de werreld. Esser[11] geën hekse wăorre, dan zoô[12] 't nie in de catechissemus stăon. Ze moete nie mane[13], dè[14] de duvel zo veul nie over de mense te zeggen hé[15], dèt ie ze nie zo wêd[16] brenge kan, dèsse[17] ander mense allerhande kaod doen. Een heks, moete wete, sté mé[18] de duvel in vrindschap; ze hé 't er aaigen[19] um zo te zegge verkocht.

Eën dink heb ik altè[20] nog goed onthaauwe, wa moeder zolliger vertelde. Dè wăos van een heks, die er aaigen in een kat kos verandere. Die heks wăor in dere[21] jongen fêd[22] een greutsch[23] dink; ze kos niet bèter es er aaigen opschikke. Knap wăos ze avel[24] nie, mer ze wăos ijselek gek op eenen braauwer, die neffen der woönde. Dieën braauwer wăos ne ferme jonge mens, die ze gek bürmèske[25] niks dee ès ùitlaage[26]. Dăor worde me dè gèkske[27] zo kaod um, dè ze de duvel um

(1) O ä l i n g , geheel.
(2) O i t s c h a a i e , ophouden.
(3) K o m , a l l a h a a u w d o e , kom, houd u goed, vaarwel.
(4) De volgende acht dorpen in de Meierij: Bladel, Reusel, Hulsel, Netersel, Eersel, Knegsel, Duizel en Steensel. Wat het dialect van dit stukje betreft, moet men het meest aan de hoofdplaats Bladel denken.
(5) Z e n , zijn.
(6) T e r e w o r i g , tegenwoordig, thans.
(7) Z o l l i g e r , zaliger.
(8) S t a a l , steil, overeind.
(9) Waar de klank tusschen *a* en *o* zeer kort klinkt, is hij voorgesteld door *ăo*.
(10) Ze voor m e n .
(11) E s s e r , als er.
(12) Z o ô , zou.
(13) M a n e , meenen.
(14) D è , dat.
(15) H é , heeft.
(16) W ê d , wijd, ver.
(17) D è s s e , dat zij.
(18) S t é m é , staat met.
(19) E r a a i g e , zich.
(20) A l t è , altijd.
(21) D e r e , haar.
(22) T ê d , tijd.
(23) G r e u t s c h , trotsch.
(24) A v e l , evenwel.
(25) B ü r m è s k e , buurmeisje.
(26) U i t l a a g e , uitlachen.
(27) G è k s k e , zottin, ijdeltuit.

hulp vroeg. En Hentje liet nie lank op zen aaige wochte[28]. Hij gaf heur veul maacht en ze verkocht er ziel daorveur. Nou zoô ze dieë greutschen braauwer is leëre en wel zeurge[29], dèt ie zo veùl nie meër te doen hăoi[30].

Op 'ne naacht desse braauwe zôn[31], gonk ze năor de braauwerei. Ze loerde deur een achterrăomke en in eëns waos z' een kat en sprong op 't dak, en zo kwăomp ze in de braauwerei. Toen ze dăorin wăos, gonk madam op den rand van den braauwketel zitte en deè niks es in 't biër kêke[32].

(28) W o c h t e , wachten.
(29) Z e u r g e , zorgen, bewerken, maken.
(30) H ă o i , had.
(31) D e s s e b r a a u w e z ô n , dat zij (men) brouwen zouden (zou).
(32) K ê k e , kijken.

Toen ze dăor zoo'n menuut of vêf gezeten hăoi, lieëp ze weër eweg en gonk năo bed. 's Anderendăogs zaggen ze, dè 't biër gelèk bedeurve wăos en den braauwer moes op enoe[1] aan 't werk. Mer de kat kwăomp weër en 't braauwsel mislukte nog eëns. Den èreme braauwer kos zen klante nou nie bediene en ze gongen năo nen andere. Hij perbeerde[2] van alles, joeg zen knêchs eweg, liet vréëmde knêchs komme, gaf ze hoôg loôn, mer 't holp um ammol niks: hij zoô dóod èrem geworre zen. Te leste kréëg ie ne knêcht, die veul van hekse hăoi heurre vertelle en er nie bang at wăos. Hij hăoi nog nie lank bij den braauwer gewoënd, of hij begréëp 't speulleke; want hij hăoi al tweemol de kat op de ketel gezien. Hij docht zo in zen aaige: ‘Menne[3] baos hé zo geweldig tege me opgespeuld, dè[4] ëërgiestere 't biër mislukt wăor, mer dè zal nou nie meër gebeure. Dè zoô de duvel doen, dè 'k nou nie meër zoò kunne braauwe: vruger kos ik 't toch. Die leeleke kat duget um[5] en anders niks. Mer ik zal ze hekse leëren, es ze mèrege naacht weër kumt.’

Nou, dè wăos goed en wel; 't worde braauwenstêd en de ketel wăos goed heët en - dăor kumt me padorrie[6] de kat weer ăon.

Mee dè de knècht ze zie komme, vat ie 'nen bessem en docht in zen aaige: ‘Wocht mer, deze keër zal 't nie năo we[7] zin găon.’ Tjoep[8] zat de heks op de kant, en pats! dăor kreëg ze me nen oorpeuter, dè s' in de kokende ketel vieël. Wà ze toen jankte en maauwde en spoúwde! Te leste kroôp ze der öt[9] en măokte dè ze vort kwam. Mee feul moeite kwăomp ze boven op er slăopkăomer.

Wà dieë knêcht blei wăos. Hij lieëp năo binnen en rieëp zennen băos op en zee: ‘Băos, dè 's de leste keër, dè 't bier bedeurve zal zèn; mèrege zè 'k goei biër braauwe, want nou weet ik, waor um de kneuëp zat. Nou zal ze deren beuik wel vol hebbe!’ En nou mos ie den băos vertelle wat er gebeurd wăos. Die verschoot in 't eurst zen best, want ăon hekserei hăoi nie chedocht. Den andere mèrege braauwde de knecht weër en 't bier wăos goed, net ès van te vurre[10].

Toen nou de meid van den braauwer in de mèrege buite kwăomp, zag ze de meid van deren buurman hard de deur uitloòpe. ‘Heui, Zjoo[11], wăor loôpte zo hard nao toe?’ vroeg ze. - Zjoo kwăomp efkes terug en zee mee ter haost: ‘'k Moet gaauw năo den dokter; want ons juuffrouw hè heël der lijf haost verbrand.’ En vort wăos ze.

Nou vertelde de braauwersmeid dè in heuis en den băos zee et tege de knêcht. Die tweë wisse wel, wăor de juuffrouw der aaige gebrand hăoi.

Van dieën têd aaf is er noït nie meër gehekst in de braauwerei. Den braauwer kreëg zen aauw klante weër terug en worde rêk. Zen bürmèske worde hard ziek en toen ze gedăon wăos, wăos ze hillendal veranderd en dee niks liever ès nao de kerk găon en ăon den êreme gêve.

Meegedeeld door J.J. De Vlam.

(1) O p e n o e , (op een nieuw), opnieuw.
(2) P e r b e e r d e , probeerde.
(3) M e n n e , mijn.
(4) D è , omdat.
(5) D u g e t u m , doet het (hem).
(6) P a d o r r i e , basterdvloek.
(7) W e , (u)we.
(8) T j o e p (van tjoepen, huppelen), in één sprong.
(9) O t , uit.
(10) V a n t e v u r r e , te voren.
(11) H e u i , Z j o o !, hei, Zjoo! elders: Sjo, verkorting voor Johanna.

De Friesche sappeur. (Omstreken van Eindhoven.)

De Belze[1] won[2] in 't jaor dartig nie meeër bij Holland zijn en daorum maokte ze oorlog. De jonges[3] moesse[4] hieër amaol ewech[5]; nie um mee tege de mouters[6] te gaon vèchte, mar ze wiere hoager up in garrezoun geleed[7]; wànt in Holland vertrauwde ze ons nie hard en dochte, da wij de Belze wel zon[8] geholpe hemme[9], as 't er op an kwamp. Da somme[10] toch noit nie gedaon hemme, wànt we han[11] te zeeër 't lànd an die Braobanders.

Umda me[12] hieër nou zo kort[13] an de grènze waore, kreëge me heeël veul soldaote: 't war out- en intrekke zonder ophauwes[14] van alderhande sort van vollek. Dà waor 'n leëven in de stad en up de durrepe[15]! Die soldaote hen[16] hieër wà spektakel geschupt[17]. Ze won in alles den baos speule, mar da troffe ze nie altij.

Zo hà den boeër, die toeën up de bikse houf[18] wonde, is[19] ne friesse sapeur in ketieër[20]. Nou hedde[21] toch wel is van de Friese geheurd; dà zen[22] me kèrels, zwaor en groat, da ze hieër host[23] mee ne[24] kop an de zulder komme. En ge wit[25] ok wel, da de sapeurs in dieën tijd amaol boarde han[26], die host up urren bouk[27] honge.

Dieë sapeur nou, da waor me ne làstige vent. Hij waor noat[28] tevreeë 't èten waor noat goeëd genog; dàn waor 't bed nie nao zunne zin, en dan ha ie dé smoesje[29] en dan dà.

(1) B e l z e , Belgen.
(2) W o n , wilden (wouen).
(3) J o n g e s , jongelingen.
(4) M o e s s e , moesten.
(5) A m a o l e w e c h , allen weg.
(6) M o u t e r s , muiters.
(7) I n g a r r e z o u n g e l e e d , in garnizoen gelegd.
(8) Z o n , zouden.
(9) H e m m e , hebben.
(10) S o m m e , zouden we.
(11) H a n , hadden.
(12) M e , we.
(13) K o r t , dicht.
(14) O p h a u w e s , ophouden.
(15) D u r r e p e , dorpen.
(16) H e n , hebben.
(17) S p e k t a k e l g e s c h u p t , spektakel (geraas) gemaakt, ruw huis gehouden.
(18) U p d e b i k s e h o u f , op de beeksche hoeve.
(19) I s , eens.
(20) K e t i e ë r , kwartier.
(21) H e d d e , hebt ge.
(22) Z e n , zijn.
(23) H o s t , haast, bijna.
(24) M e e n e , met hun.
(25) W i t , weet.
(26) H a n , hadden.
(27) U r r e n b o u k , hunnen buik.
(28) N o a t , nooit.
(29) D è s m o e s j e e n d a n d a , (smoesje = vitterij, opmerking). Nu had hij dit af te keuren en dan dat.

Da spektakel altij in hous[30] te hemme, begos den boeër en zen twee groate zeuns te lànge leste te verveele. Up ne mèrege[31] hà de sapeur wir[32] de beeëst gespuld, en toe zin[33] de vaojer[34] 's middags tege zen zeuns: ‘Jonges,’ zin ie[35], as dieë lawaitmaoker[36] nou van aovend wir opspult[37], dan zu m'um da is[38] afleeëren. Me zulle tege dat ie t'hous kumt, saome bij 't vuuër gaon zitte, en dan moette[39] mar nao mij kijke. A 'k oe wenk[40], dan moette e stuk bràndend haut van 't vuuër vatte[41] en gaon overeind staon. En a 'k oe dan wir wenk, dan slaodum op zen

(30) H o u s , huis.
(31) U p n e m è r e g e , op een' morgen.
(32) W i r , weer.
(33) Z i n , zei.
(34) V a o j e r , vader.
(35) Z i n i e , zei hij.
(36) L a w a i t m a o k e r , geraasmaker.
(37) O p s p u l t , opspeelt, tiert.
(38) D a n z u m' u m d a i s , dan zullen we hem dat eens.
(39) M o e t t e , moet ge.
(40) A 'k o e w e n k , als ik u wenk.
(41) V a t t e , nemen, grijpen.

zieël[1], dattie nie mir wit[2] waor ie 't hee[3]. Mar 'k denk nie, da 't noadig zen zul[4].'

'Dà 's goeëd,' zeeën[5] de jong, en tege den aovend zaote z' op ur plaots.

Daor wordt m' in iëns[6] an de deur gerammeld en gestàmpt, da ze dochte, da heeël 't hous invieël. Daor kumt de sapeur binnengevloekt en zee, dattie koffie, broad en vleeës hemme moes en in passànt[7] slaot ie mé de voust up toffel[8], dà ze kraokt.

'Da 's heeël goeëd, menneke,' zin den boeër, en hij viet[9] in de àschschup 'n porsie gloeiïge àssche en wenkte zen zeuns. Nou dreit[10] de vaojer zen eigen um en smijt die àssche in den groaten board van den sapeur.

Dà hà de soldaot niet verwocht. Zennen baord begos achtereen[11] te brànde, dà de vlam host tege de zulder an sloeg. Hij vlieëgt 't hous out en loapt wattie loape kan nao de plukselkoul[12] en springt er in. Toe gong 't vuuër out en de sapeur kwàmp wir in hous en kroop stillekes in 't huukske van den hèrd[13]. Wa zag er me de kèrel out! Hij hà gin spierke haor mir op zen gezicht staon en op zennen kop nog mar e klein bietje[14] meer.

Den boeër zin niks en zen zeuns zeeën niks en den Fries zin oak niks. Toe 't èten verrig[15] waor, vroeëg den boeër an den sapeur, of ie mee dee. Hij schoof bij en aat mee pap.

's Anderendags 's mèreges wier ie[16] is goeëd outgelàche van 't ànder vollek.

Noat hettie[17] meer opgespuld, en dà waor um oak geraoje[18], wànt den boeër zen zeuns zon 'm[19] nog wel is geèr[20] up zen gezicht gespuld hemme.

Meegedeeld door J.J. De Vlam.

Van den rooien ridder en den paoter. (Op zun Aauw Endooves.)

I.

Het kun wel zèshonderd jaor geleë zijn, dat er onder Aolst ne joonker woënde, die ze noït nie anders en heitten as den Rooie Ridder, op azaard[21] umdat ie ne rosàchtige baord hau[22]. In zunne jonge tijd mot ie nun

(1) D a n s l a o d u m o p z e n z i e ë l , dan slaat gij hem op zijn ziel.
(2) W i t , weet.
(3) W a o r i e 't h e e , waar hij 't heeft.
(4) Z e n z u l , zijn zal.
(5) Z e e ë n , zeiden.
(6) I n i ë n s , ineens, eensklaps.
(7) I n p a s s a n t , en passant.
(8) T o f f e l , tafel.
(9) V i e t , greep. (V i e t van v a t t e n .)
(10) D r e i t , draait (keert).
(11) A c h t e r e e n , onmiddellijk.
(12) P l u k s e l k o u l , plukselkuil. Kuil op een boerenerf, waarin 't pluksel (d.i. de rapen, spurrie en ander veevoeder) gewasschen wordt.
(13) H u u k s k e v a n d e n h è r d , hoekske van den haard.
(14) E k l e i n b i e t j e , een klein beetje, zeer weinig.
(15) V e r r i g , klaar, gereed.
(16) W i e r i e , werd hij.
(17) H e t t i e , heeft hij.
(18) D à w a o r u m o a k g e r a o j e , dat ware hem ook geraden.
(19) Z o n 'm, zouden hem.
(20) G e è r , gaarne.
(21) O p a z a a r d , waarschijnlijk (*Fr.* hasard).
(22) H a u , h à , had.

eurste flierefloiter[(1)] geweest zijn; hij hà altij[(2)] ne kaoje naom, en daor wier wel gezeeè[(3)], dat ie mee den duvel omgoonk.

Toen ie zoo um en um[(4)] de veeërtig jaor aud waor, kreeëg ie 't in zunne kop um te gaon treûwe. Nou motte wète, dat er op 't Blartumsch kasteeëlleke nen aauwe graof woënde, die zoën schoën dòchter hà, dà ge 't oe nie en kànt verbèlde[(5)]. Ze heitte Feroon[(6)], en as z' op zun zondagsch angedaon[(7)] waor, hà ze veul van ons lievraauw in de kèrk. De joonker kreeëg zin in der[(8)], mar den aauwe wou van geën vreiën of treûwen heure. Hij hà veul te zeeër het lànd[(9)] an den Rooie, en Feroon was wel streuis en groat van stuk[(10)], mar nog mar te goei[(11)] zèstien jaor. Wà de joonker al speuiserde[(12)], het holp allemaol niks; de graof wou hum ten leste nie meeër te wooërd staon en verbooi hum het hous.

Eeëns op ne zummersche dàg, dà juffrauw Feroon mee een kammenierster te pèrd was gaon reië (want dà kos ze zoo goeëd as ne mans-kèrel), en locht[(13)] over den dijk draofde, verschooët[(14)] heur pèrd, sproonk op zij out over den slooët en goonk er van deur[(15)], da ge 't ze lêve[(16)] zoo nie gezien en het[(17)]. An ruupen en schreûwe[(18)] gin gebrek, mar hoe hàrder de kammenierster rieëp, hoe wuster[(19)] het pèrd vortholde.

Dà sô èrg gedaon hebbe[(20)], as er nie gaauw en end an gekoëmme waor! Mar - krêk[(21)] of 't zoo zijn en mos[(22)] - de Rooie Ridder was in 't Aolster bosch op de jàcht, en toen ie al dá geruup en laweit heurde, goonk ie der[(23)] op àf en kwàmp nog sjust op tijd, wànt Feroon zò[(24)] 't nie lank meeër volgehaauwen hebbe. De joonker viet[(25)] het pèrd mee zunne kop en kreeëg het mee veul moeite toe staon. Toen viet ie de juffrauw zôft[(26)] van 't pèrd en leei der op de groeës[(27)] en gàf ur wà-j'-out zun bobbelke[(28)] te drinke; want ze was meeër doëd as lèvendig.

(1) Eurste flierefloiter, eerste losbol.
(2) Altij (klemtoon op de 2de lettergreep) beteekent althans.
(3) Daor wier wel gezeeè, er werd wel gezegd.
(4) Um en um, omtrent.
(5) Dà ge 'toe nie en kànt verbelde, dat ge 't u niet verbeelden kunt.
(6) Feroon voor Veronica.
(7) Angedaon, (aan)gekleed.
(8) Der, haar.
(9) Hij hà veul te zeër het lànd, hij had al te zeer een' afkeer.
(10) Streuis en groat van stuk, struisch (sterk gespierd) en groot van gestalte.
(11) Te goei, op zijn hoogst.
(12) Speuiserde, van spuiseren, spuitseren (?), knorren, grommen, ontevredenheid toonen.
(13) Locht, luchtig, vlug.
(14) Verschooët, van verschieten, schrikken.
(15) Goonk er van deur, ging er van door, ging op den loop.
(16) Ze lève, nooit.
(17) Het, hebt.
(18) Ruupen en schreûwe, roepen en schreeuwen.
(19) Wuster, woester, wilder.
(20) Dà sô èrg gedaon hebbe, dat zou erg verloopen zijn.
(21) Krêk, juist.
(22) Mos, moest.
(23) Der, er.
(24) Zò, zou.
(25) Viet, van vatten, grijpen.
(26) Zôft, zacht.
(27) Leei der op de groeës, lei haar op het gras.
(28) Gàf ur wà-j'-out zun bobbelke, gaf haar wat uit zijn veldfleschje.

Toen ze weeër wà toe heur eige gekoëmme[29] waor, brôcht ie ze naor 't kasteeël van Blaortum, mar hij mooch nog nie eeëns binne koëmme, wà avèl[30] nie schoeën was van den graof.

II.

Onderwijl de joonker en Froon naor 't kasteeël trokke, hân[31] ze saome veul gepraot en overleê[32], wà ze doën zôn[33], as den aauwe graof nie

(29) T o e h e u r e i g e g e k o ë m m e , tot zich zelve gekomen.
(30) A v è l , echter, evenwel.
(31) H â n , hadden.
(32) O v e r l e ê , overlegd.
(33) Z ô n , zouden.

toe en kwàmp[1]. Eeër ze thous waore, gàf Feroon an den Joonker eeën gaauwe riengeske[2] en zeê, dà z'um noït nie en zô vergète, ja, dà ze mee hum wel veur goed meetrekke wò[3].

Feroon hà àltij[4] gedàcht, dat het wel bijgeleê zou worre; mar jawel, de graof wier hoe langer hoe kolèriger[5]. Hij zeê, dat ie Feroon liever naor 't kèrkhof zag draoge, as mee den joonker treûwe, en dat ie heur vàst zou laote zette, as ze nie van hem af en bleeëf.

't Ees toch wel iet, as 't zoo geè[6]! Onze lieven Heeër mot er zen eige wel mee moeije, wonnie[7]?

Um kurt te gaon[8], op ne keeër in den veurtijd[9] kwàmp er op 't kasteeël van den Rooie Ridder ne paôter, die op termijn waor[10]. De joonker hieuw den paôter op den eeët[11] en schepte goeëd op, gelèk ge wel dènke kànt.

Ze aoten zen bèst en droonken der glêske[12] goeëd out, wànt de paôter hà goeien appetijt en de joonker schoonk goeëd in.

Toen de Rooie geheurd hâ, dà de paôter nog naor 't Blartumsch kasteeëleke wou, zee ie tègen hum:

‘Eerweêrde paôter, zôdde[13] mijn nie un plezier wille doen?’

‘Jaowel, ter liefde Goeds[14],’ zee de paôter.

‘Hier hè 'k ne gaauwe ring, die ge aon juffrauw Feroon most gève, meê een briefke; mar heuren aauwe mâg er niks van mèrke,’ zeej[15].

‘Dà doei[16] ik nie gèr[17],’ zeê de paôter, ‘dà geë nie goê[18] veur ons.’

‘Wà sô 't[19]? 't Is nog gunne spreëk wèrd[20],’ zeej de joonker. ‘Daor zit toch gen kaod in. Kom, drink mar is out,’ zeej; ‘ik zul[21] nog is een ànder flèsch haôle,’ zeej.

Hij haolde toen een flesch van zunne bèsten aauwe wijn en schoonk mar in. Ze kreëge stillekes aon de hooëgte[22], wànt de paôter waor oëk geeëne sikkeneur[23] nie, en het waor erge stràffe[24] wijn.

(1) T o e k o m e n , toegeven.
(2) G a a u w e r i e n g e s k e , gouden ringetje.
(3) W ô , wou.
(4) A l t i j , altijd. (Klemtoon 1ste lettergreep).
(5) K o l è r i g e r , boozer.
(6) 't E e s t o c h w e l i e t enz., 't is toch wel iets, als 't zoo gaat; 't is erg als, enz.
(7) W o n n i e ? niet waar?
(8) U m k u r t t e g a o n , in 't kort.
(9) V e u r t i j d , voorjaar, lente.
(10) O p t e r m i j n z i j n (o f g a a n), op vaste tijden aalmoezen inzamelen.
(11) O p d e n e e ë t h a a u w e , ten eten houden.
(12) D e r g l ê s k e , hun glaasje.
(13) Z ô d d e , zoudt gij.
(14) G o e d s , Gods.
(15) ‘H e u r e n a a u w e m à g e r n i k s v a n m è r k e ,’ zeej, ‘haar ouwe (vader) mag er niets van merken,’ zei hij.
(16) D o e i , doe.
(17) G è r , gaarne.
(18) G e e ë n i e g o ê , gaat niet goed.
(19) W à s ô 't, wat zou dat.
(20) 't I s n o g g u n n e s p r e e ë k w è r d , 't is geen sprekens waard.
(21) Z u l , zal, even als k u n voor k a n .
(22) D e h o o ë g t e k r i j g e n , een roesje krijgen.
(23) S i k k e n e u r , kwezelaar (chicaneur?).
(24) S t r a f , sterk, zwaar.

Nao veul reeës euver en weeër[25] zou de paôter den briëf meenème en de joonker gàf zun bêste pèrd van stàl, dan huufde[26] de paôter nie te vutèere[27], wànt hij waor nie goeëd te beeën en de weg mar slècht. 's Aovens zô de paôter nog bescheeëd[28] koëmme brènge.

Toen de paôter een end op weg waor en stillekes deur de hai[29] reê, kreeg ie beraauw van 'tgeën hij gedaon hà.

Hij zàt er geweldig over in[30] en hà wel terug gewild, mar dà goonk

(25) N a o v e u l r e e ë s e u v e r e n w e e ë r , na veel redeneeren over en weer.
(26) H n u f d e , behoefde.
(27) V u t è e r e , (vocteeren), te voet gaan.
(28) B e s c h e e ë d , bescheid.
(29) H a i , heide.
(30) E r o v e r i n z i t t e n , beducht over iets zijn.

ok nie goeëd. Zoo prakkezeeërende, reei ie[(1)] stillekes vôrt, toe dat ie te leste in slaôp vieël en heeël zôft van 't pèrd op den groond schooëf.

Het pèrd lieëp naor zunnen stàl terug, en toen de joonker het pèrd alleeën zàg, zonder den paôter, wier ie zoo kolèrig, dat ie een beslàg[(2)] kreeëg en der[(3)] in bleeëf.

Toen de paôter wakker wier, keek ie aorig[(4)] op; hij vreef over zun ooëgen en wis nie waor ie 't hau[(5)]. Hij stong[(6)] op en goonk den weg op naor Blaortum.

Toen ie aon 't kasteeëlleke gekoëmme waor, vruug ie naor juffrauw Feroon. Mar, wà stong ie te kijke, toen ie in plak[(7)] van een joonk mêske[(8)] een aauw vrummes[(9)] veur hum zàg! Eurst docht ie dà z' um veur 't làpke hieuwen[(10)], maor te leste menden ie[(11)], dat de duvel mee hum aon den gànk waor, en hij sproonk perdoes[(12)] het hous out en - rècht naor zun klooëster.

Mar, daor stong het hum niks bèter aon; hij kende ginnen eeënen paôter meeër; alles waor daor veranderd. Hij lieëp naor de kapel en begos zun best te bidde, toedat er te leste nen aauwe bruûr[(13)] kwàmp, die nog iet wis van veur vèftig jaor, toen der is ne paôter weggelooëpe waor.

Mar wà waor der nou gebeurd? Hij hà, toen ie van de joonker zun pêrd gevalle waor, vèftig jaor lànk in de hai geslaope, toe straf van 't geën ie misdaon hà, omdat ie zun eige in dienge ha gestooëke[(14)], die veur ne paôter nie te pas en koëmme.

J.J. De Vlam.

Op de bruleft van Kiske[(15)] en Annemie. (Goorle.)

Wie stapte daor zoo staotig heen,
Zoo grutsch en op zo'n hooge been,
O, jonges, naauw 'k et duidlik zie,
't Is Kiske mee ons Annemie.

Waor of dè paorke hene gao?
Ik waar benuwd en keek er nao:
Wè mos ik toch verwonderd staon:
Ze klopten op de merie[(16)] aon.
Ton wier 't me licht op eene keer,
Ton was de zaok gin rôdsel mir,
'k Hô 't in de gaote klaor en fên:
Wel lieve têd, 't zô trouwe zên.

(1) Prakkezeerende reei ie, peinzende reed hij.
(2) Beslag, beroerte.
(3) Der' er.
(4) Aorig, vreemd.
(5) Waor ie 't hau, waar hij 't had.
(6) Stong' stond.
(7) In plak, in plaats.
(8) Mêske, meisje.
(9) Vrummes, vrouwmensch.
(10) Iemand veur 't làpke haauwen, met iemand den draak steken.
(11) Menden ie, meende hij.
(12) Sproonk perdoes, sprong eensklaps.
(13) Nen aauwe bruûr, een oude broeder.
(14) In dienge hà gestooëke, in dingen had gestoken.
(15) Kiske, Keesje.
(16) Merie, mairie, 't gemeentehuis.

'k Hô 't vruger ook wel oot[17] gedocht,
As Kiske hier bezuukskes brocht,
Dan docht ik zoo den hillen têd:
Me komt vur niks toch nie zo wêd.

(17) O o t , (ooit), te eenigen tijde, eens.

'Ne keer - ik laach nóg um de klaant! -
Daor kumt ie mee 'ne vigelaant,
En 't perdje mee zen natte huid
Dè staamp[1] et vuur de kaaien[2] uit.

Daor vloog ie dur de straote deur:
Ik riep: dat is 'ne dizerteur[3],
Wè heetie schrik, och lieven heer,
Hij rij' 'et huis en al um veer.

En 't waar ons Kiske uit Pimpeldam,
Die Annemie bezuke kwam;
Mar toen 't bezuuk waar aafgedaon,
Ton zaag 'k em triestig henegaon.

't Scheen wel, dat op dèzelfde paas
'En horken[4] in de botter waas,
Want heel bedroefd en heel bedrukt
Is Kiske toen wir ingerukt.

En t'huis gekome zat ie daor,
Zen haand gedurig in zen haor,
Hij mòlt en dromt en schreuwt en bidt,
Wordt maoger en as krêt[5] zo wit.

Zen zuster lócht den suffer op[6],
Ze pròt em de gekhei uit den kop;
Gelukkig dê z' er tusse schoot:
Zoo redt z'em van 'nen vrugen dood.

Daor hedde naauw de biltenis
Van Kiske die oewen bruigum is,
'k Waas over 't menneke nie heel kort:
Naauw krêg 'et brùdje ook der port.

Ons Annemie waas vur den schên[7]
As wo ze nie vur Kiskes zên,
Mar in der hartje spraak 'en stem:
Jao, meske, jao, ge haauwt van hem!

Dè bleek zó helder as den daag,
'k Geleuf wel dè 'k 'et zeggen maag:
'Nen keer, toen Kiske nie gaauwkwam
Rees[8] Annemie nao Pimpeldam.
Daor zaag ze oe Kiske, en 't hô zen ree,
Um Annemieë schriklik lee:
Zó dobbelzinnig is nie schoon,
Ik haauw meer van oprèchten toon.

(1) S t a a m p , stampt.
(2) K a a i e n , keisteenen.
(3) D i z e r t e u r , déserteur.
(4) H o r k e n , haartje.
(5) K r ê t , krijt.
(6) O p l o c h t e n , opluchten, opwekken, opmonteren.
(7) S c h ê n , schijn.
(8) R e e s , reisde.

Mar al die krupsies[9] zen van kaant,
Ons Annemie gaaf hart en haand,
En Kees, 'k geleuf, de goeie meensch
Is rêker as de rêkste preens[10].

De wórdje ‘jao’, dè klonk 'em schoon,
Wè zong ie op 'nen hoogen toon,
Hij sprong, ton ie dè woord verstond,
Wel twintig elle van de grond.

Mar Kees, mar bruid, 'en enkeld woord,
Ik bid oe, word toch nie verstoord,
Mos ik nóg trouwe, jemenie,
'k Weet zeker: ik en dee et nie!

Mar 't helpt nie, wat ik zeg of doe,
Ze hollen blind en wild mer toe,
Ze willen in de groote schuit,
Allez dan, kinder, mar vuruit!

'Nen enklen raod is aaltij goed,
Die ge allebaai mar volge mot:
't Gao goed en 't blêft op 't rèchte punt,
As ge allebaai mar zwêge kunt.

Jao man! is 't wèf in kaoi[11] humeur,
Het zwêge is er 't biste veur,
Wet oot de vrouw ook doe of zee,
Mee zwêge winde[12] alles mee.

Jao, vrouw! gij ook zoo goed as hij,
Al stao zen huke soms op zij,
Al maag ie soms wè grommig zèn,
Het zwêgen is de medecên.

'k Weet zeker, dè den bruigum denkt,
'k Haauw me aon de raod die Jannêf[13] schenkt,
Mar aanders denkt ons Annemie,
Want zwêge kent 'en vrouwke nie.

J.B. Appels.

(9) K r u p s i e s , hindernissen.
(10) P r e e n s , prins.
(11) K a o i , kwaad.
(12) W i n d e , wint ge.
(13) J a n n ê f , Janneef.

Wouter de geldwolf. (Goorle.)

Wouter spreekt den plat-Goolschen tongval. Tot recht verstand van dit fragment dit: Francis Lonk, kleermaker van 't dorp, is ten gevolge van grove verteringen en dengrooten-Piet-spelen in geldverlegenheid geraakt. Hij heeft een oom in de Oost, die schatrijk is en hem heel zijn vermogen heeft toegezegd; daarom acht hij zich een rijken mijnheer, die niet behoeft te werken. Om uit zijne tegenwoordige verlegenheid te geraken, zal hij 't crediet nog eens beproeven bij Wouter, bij wien hij reeds in 't krijt staat. Hij zendt zijn knecht Jan, om te vragen, of Wouter voor Francis te spreken is.

(Het tooneel verbeeldt eene boerenkeuken.)

WOUTER (*de pijp aanstekende*).
Trees, zulde gij de koei bezurge?

TREES.
Jè, Wout!

WOUTER.
En as ge dè gedaon het, dan motte mar aachter de schuur de knùllekes aafsnije, hurre!

TREES.
Jè, Wout!

WOUTER (*alleen*).
Me[1] mot zooal zien, dè me die wefkes bezig haauwt, aanders zitte z' in heus aaltij in de weeg, on as er is iemes kumt om oe te spréke, dan lustere ze alles aaf, en as 't niet nao dere[2] zin is, dan zitte ze naoderhand mar te knoppere[3]. En ook d'aafère[4] mot vuruit gaon, daor mot geld gewonne worre, me mot vur den aauwen dag zurge. Klaoge hoef ik aanders nie: daor kumt tegeswórrig nóg al wèt in 't pùtje[5]; mar oe kan 't aanders? Wurmen en spaore, dan mottet wel vuruit gaon. Och, Hirrekes[6]! wè ken ik er veul in ons dùrpke, die kósse wel vaore as z' opgepaassen hôn, en naauw hebbe ze gin leus[7] in de maars[8]; en 't is ginne wonder! ze doen mar net of 't geld règende; ze zien nie aon; tèren en smère; draoge fèn jeskes en ronde hukes en as g'er[9] om deute kumt, laote z'oe op de hiele kèke[10]....Mar wè heur ik daor, 't is net offer volk aon de deur is.'

WOUTER. JAN.
JAN (*komt op*).
Goeien dag in 't huis.

(1) M e , men.
(2) D e r e , hun.
(3) K n o p p e r e , pruttelen.
(4) A a f è r e , *Fr.* affaire.
(5) P ù t j e , zakje.
(6) H i r r e k e s (Heerekes), Heer in den verklein. vorm.
(7) G i n l e u s , geen luis, niets.
(8) M a a r s , mars.
(9) G'e r , gij er.
(10) K è k e , kijken.

WOUTER (*na oplettend gekeken te hebben*).
Dag vriendschap, wè kumde hier doen?

JAN.
Komplementen van Baas Lonk.....

WOUTER.
Kontelemente, die kenne we hier nie; ik vraog oe: wè kumde hier doen?

JAN.
Baas Lonk heeft mij gezonden om u te vragen, of hij over een half uurtje eens komen mag om u te spreken.

WOUTER (*voor zich.*)
Baos Lonk!....o, dè 's[1] Sus de snijer. (*Luid.*) Wè zó die wir motte hebbe, denk ik?

JAN.
Dat weet ik niet, Wouter.

WOUTER.
As gij dè nie en wit, dan en weet i k ook nie, wet ik er van zegge mot. Witter[2] zoo niks aaf?

JAN.
Neen, Wouter!

WOUTER.
Zó 't zèn um te brengen, of um te haole?

JAN.
Ik weet het niet, Wouter! Ik ben maar knecht en heb mijn baas niet te vragen, wat hij hier te doen heeft. Dat zijn mijne zaken niet.

WOUTER.
Nee, nee, det en zijn ou zaoke zeker nie, daor hoefde gij oe fok nie tussche te steke: daor hedde gij niks niemendal mee noodig; mar wilde wel geleuve, Jan, dè'k wó[3], dè'k er ook nie mee noodig hô[4]?

JAN.
Dat kon wel zijn, Wouter; maar veel tijd heb ik niet; wat mag ik mijn baas antwoorden?

WOUTER.
Zegt 'em dan, dèt ie mar kumt....Mar ie mot binne 't ketier hier zèn, want 'k hè nog druk aafères.

JAN.
Goed, Wouter! Dag, Wouter!

WOUTER.
Saluuskes, Jan, spoeit oe mar! (*Jan af.*)

WOUTER (*alleen*).
(*Loopt in gedachten op en neer en zegt eindelijk:*)

(1) D è 's, dat is.
(2) W i t t e r , weet ge er.
(3) W ó , wou.
(4) H ô , had.

Naauw zè'k[5] alèvel toch benuuwd[6], wè Sus de Snijer awir[7] te zegge zal hebbe. Ik vrees en ik hoop: ik hoop, de't brenge zal zèn, mar ik vrees, dè't um te haole zal zen. Brenge? jao, wè zoi[8] kunne brenge? Ik geleuf, dettie zo èrm is als Job, mar haole, haole, en al taachetig riksdaolders staonder te kraaie[9]; mar 'k zo 'm nog liever de leeje kroke[10], as dè'k em nóg en deut zó lange. Mer 'k wo, dettie mar gaauw kwaamp, aanders hé ons Trees der wèrk gedaon en die hoeft er niks van te wéte. Wocht is, ik heur volk,....jè, daor kumt ie aon.

(5) Z è 'k, zij (ben) ik.
(6) B e n u u w d , benieuwd.
(7) A w i r , al weer.
(8) Z o i , zou hij.
(9) S t a o n d e r t e k r a a i e , roepen om betaling.
(10) K r o k e , kraken.

WOUTER en FRANCIS.
FRANCIS (*komt op*).
Bonjour, beste vriend!

WOUTER.
Dag, Sus! wè, wè.....wè hodde te zegge?

FRANCIS.
Wouter, ik had mijn knecht gestuurd.

WOUTER.
Dè weet ik al, 'k he'm gezien. Ik vraog, wè hodde te zegge?

FRANCIS.
Wouter, ik heb laten vragen.....

WOUTER.
Dè weet ik al. Ik vraog, wè hodde te zegge?

FRANCIS.
Wouter, ik meende eens te komen......

WOUTER.
Gij zijde gij al gekome! Ik vraog nóg eens: wè hodde te zegge?

FRANCIS.
Wouter, ik meende u te spreken......

WOUTER.
Gij kunt al sprèke, sprikt op, wè hodde te zegge?

FRANCIS.
Wouter, ik wil u dan spreken over geld.

WOUTER.
Over geld spréke, over geld spréke! dè wordt onderhaand wel tèd, degge daor over kumt spréke! 'k Hèw al laank verwocht.

FRANCIS.
Wouter, gij verstaat mij niet goed; ik zit vast. Ik heb geld noodig.

WOUTER.
Noodig? Ik ook; ik heb ook geld noodig.

FRANCIS.
Wouter, ik zou zoo goed honderd gulden kunnen gebruiken.

WOUTER.
Dè geleuf ik genog: ik ók wel; ik zo ok wel honderd gulde kunne gebreuke.

FRANCIS.
Wouter, ik zou zoo gaarne hebben, dat gij mij honderd gulden gaaft.

WOUTER.

Die zonder[1] wel meer zèn, die honderd gulde van mèn wille. Nimmer[2], dè geleuf ik genóg.

FRANCIS.
Wouter, ik zit geweldig vast.

WOUTER.
Dan motte zien, degge los kumt.

FRANCIS.
Kunt gij mij dan niet helpen?

(1) Z o n d e r , zouden er.
(2) N i m m e r , neen maar.

WOUTER.
Kunnen helpe? Zéker zó'k dè kunne.

FRANCIS.
En willen ook wel, niet waar?

WOUTER.
Dè segde gij wel, mar....

FRANCIS.
Och, Wouter! gij hebt toch altijd zooveel vriendschap onderhouden met mijn moeder-zaliger.

WOUTER.
Jao, jao, die vriendschap is ammol goed en wel, as 't mar gin geld kost.

FRANCIS.
Och, Wouter! dan laat mij niet langer in onzekerheid; zeg, dat gij mij ditmaal nog helpen zult. Ik geef toch goeden intrest?

WOUTER.
Daor he'k gin klaogen aaf; mar de som teruggeve, hoe zal dè wel gaon?

FRANCIS.
Wel, 'k verdien toch alle dagen geld, en als ik zachtjes aan spaar, dan.....

WOUTER.
As ge 't van oe daggeld terug mot geve, dan zal 't dunnen afgaank(1) zèn. Daor kan ik nie op schiete(2).

FRANCIS.
Wel, Wouter! heb dan geduld tot oom Frederik terug komt, die is rijk, schatrijk, en alles is voor mij. Dan kan ik u zeker alles teruggeven.

WOUTER.
Van dè umke heb ik oe meer heure praote. Zo-i nog lève; misschien is ie al laank nao 't pierelaand, en daor nog geld op schiete, nee, nee!

FRANCIS.
Zou mijn oom Frederik niet meer leven? Wie heeft u dat gezegd, Wouter?

WOUTER.
Ik en zeg nie, dettie dood is, mar al lèfden ie naauw nog is?

FRANCIS.
Wel, dan krijg ik eenmaal geld genoeg. Oom Frederik telt zijne schatten bij tienduizenden.

WOUTER.
Jao, jao, 't zal wel wè zèn, dè begrèp ik wel. Mar as ie mé zen tienduzende is wè laank weg blèft, wè dan gedaon? Dan zodde Wouter mé zen driehonderd gulde mar op zen hiele laote kèke.

(1) D a n z a l 't enz., dan zal er niet veel van terecht komen.
(2) S c h i e t e , voorschieten, betalen.

FRANCIS.

Mijn oom komt binnen kort naar hier, daar ben ik bijna zeker van.

WOUTER.

Bijnao, jao, jao! kort aaf, daor schiet ik nie op; 't is ammol zo wèd[3] van heus, zo wisgevallig[4], zo onzeker. Suske, jonge, as ge daor van lève mot, dan zulde van 't vẹt in 't vuur nie schète....

(3) W è d , wijd.
(4) W i s g e v a l l i g (wisselvallig), onvast.

FRANCIS.
Maar, Wouter-lief, help mij toch, of ik ben een verloren man. Vertrouwt ge niet op mijn oom, dan heb ik toch nog een huisje met een kleinen inboedel.

WOUTER (*bedenkt zich*).
Daor zegde iet, dè me beter aonstao....Lustert is....umdèt vur den drieden keer is....aacht percent.

FRANCIS.
Goed, Wouter, zeer goed!

WOUTER.
Wegge doe, gao daor veur in den stal staon, en as ons wèf summetèds[1] kumt, haauw se dan aon den praot, want die maag er niks aaf wete. (*Francis af.*)

WOUTER (*alleen.*)
Zie zoo, den snijer hoeft er ok nie mee sen neus bij te staon, as ik 't geld vur den daag haol. (*Neemt een hamer met een breekijzer, breekt een gat in den vloer, waaruit hij een kruik met geld haalt. Hiermede bezig, hoort hij onverwacht zijne vrouw met Francis praten. Wouter stopt alles haastig weg.*)

EENE VROUWENSTEM (*van buiten*).
Zoo, Sus, moste gij onzen Wouter hebbe?

FRANCIS (*buiten*).
Ja, vrouw Kruns, maar ik heb Wouter al gesproken: blijf maar rustig aan uw werk.

DE VROUW
O, dès goed, want 'k heb zoo geweldig haacht[2]. Och, 't is hier zo'n slemeurig[3] heus, degge 's aoves gin been mir kent[4].

WOUTER (*hervat zijne werkzaamheid, telt het geld, stopt de kruik weg en roept:*)
Kom mar, Sus! (*zachtjes tot Sus:*) 't is gereed; gaauw een pompierke geschreve en marsch! Mar denkt op den intrest!

FRANCIS (*schrijft en daarna:*)
Ziedaar, Wouter! 't was maar goed, dat ik in den stal stond, anders had uwe vrouw ons verrast.

WOUTER.
Die aauw lang heeter niks mee noodig.....Sus, denkt op den intrest!

FRANCIS.
Wouter, ik dank u hartelijk. Vaarwel! (*Af.*)

WOUTER.
Denkt op den intrest, op den intrest, op den intrest, hurre!

WOUTER (*alleen*).

(1) S u m m e t è d s , somtijds.
(2) H a a c h t , haastig, druk.
(3) S l e m e u r i g , met veel beslommeringen, veel werk veroorzakend (s l a m e u r = drukte).
(4) D e g g e 's a o v e s enz., dat ge 's avonds de beenen niet meer voelt.

Zoodoende zal zen huske gaauw 't mèn zèn. Ereme sukkelèr, onneuzele bloed! hij tiert en zwiert er mar aaf en ie hópt mar op diën oom Frederik. Ik vrees, ik vrees, as umke te lange liste[5] kumt, dè't dreuge schitte zulle zèn. Mar dè brudt[6] me nie, as ie mar op den intrest denkt.

J.B. Appels.

(5) L i s t e , leste.
(6) B r u d t , bruit.

Een roestpraatie[1].
Economische tweespraak tusschen Petrus van den Kriesbussel en zijne huisvrouw Catharina Knobbelgaren. (Hilvarenbeek en omstreken.)

(Kinderen en dienstboden zijn reeds ter ruste. Vader Kriesbussel zit diep peinzend in zijn voorvaderlijken armstoel bij 't vuur en rookt zijn kooipijpje, terwijl moeder bezig is met het herstellen van eenig kleedingstuk. De boer breekt het stilzwijgen af en begint aldus het gesprek:)

Gij gao lekkes aovend nie bizze vur d'irste baauw[2],
Mojer! zo nuver[3] legde't aon mé 't gelap aon die mouwe!
Komt hersop in 't huukske, griest[4] en lutske[5], 't is dondekaoters kaauw:
't Is ummers zoo haacht[6] nie: doeget mergen op staoi[7], zoo tége den grouwe[8].

DE VROUW.

Nie haacht, zegde? ons Driesken is er mar daonig mee beneuid[9],
Ge wit wel, detie merge ten herdlaai[10] is geneuid[11]?
En daor en op spinninge[12] kan ie zen wammes[13] nie derve,
En evèl[14], Peer, ons klaan[15] gaon alling[16] baors[17] in de schoen;
Dè's deestij 's jaors[18] toch ginnen stiel[19] van doen;
Ze zoon 't van kaauw bestèrve[20]!
(*Zij ziet haren man van ter zijde aan.*)
Mer vajer, ou brudt[21] iet in 't heut[22]; 'k zaag 't te mentij[23] aon oe wéze[24];

(1) Roestpraatje, ook kooipraatje, praatje voor het te-roest gaan. Verg. *Hd.* ruhe.
(2) B i z z e v u r d'i r s t e b a a u w . Baauwen zijn vliegen, die op 't vee in de wei aanvallen. Bizzen of biezen is b l a z e n , later blazend rondloopen, gelijk 't vee geplaagd door de baauwen doet. Een paralel spreekwoord is: den lesten krèmer de maars opgeve. De beteekenis is: laat blijven zitten.
(3) N u v e r , nijver, voor ijverig, waarvoor men ook u v e r i g heeft.
(4) G r i e z e n , vuur op den haard uitspreiden om zich de voeten te warmen.
(5) E e n l u t s k e , een oogenblikje.
(6) H a a c h t , haastig, presseerend.
(7) O p s t a o i , op nw gemak.
(8) T é g e d e n g r o u w e , tegen dat het licht wordt.
(9) D a o n i g m e e b e n e u i d , erg mee benoodigd.
(10) H e r d l a a i , boerenfeest, dat gegeven wordt als er een nieuwe knecht of eene nieuwe meid in dienst komt. 't Jonge volkje uit de buurt komt bijeen en leidt den dienstbode over den haard. Wien de eer te beurt valt, trakteert.
(11) G e n e u i d , genoodigd.
(12) S p i n n i n g e , burenfeest; de meisjes uit de buurt komen samen, ieder met haar spinnewiel. De boerenjongens blijven ook niet thuis, blijkens Driekske, die er 'geneuid' was.
(13) W a m m e s , wambuis.
(14) E v è l , evenwel.
(15) K l a a n , kleinen, kleine kinderen.
(16) A l l i n g , geheel.
(17) B a o r s , bloot; verg. barrevoets, barre rots.
(18) D e e s t i j 's j a o r s , op dit getijde van 't jaar.
(19) S t i e l , manier.
(20) Z e z o o 'n 't v a n k a a u w b e s t è r v e , ze zouden het van koude besterven.
(21) B r u d t , speelt, spookt.
(22) H e u t , hoofd.
(23) T e m e u t i j , dezen morgen.
(24) W é z e , gelaat.

Wet spenter[25] dan zoo? wet schildoe, of zedde nie recht krek[26]?
Met 't jonk koelemarsen[27] en nao de sop zien didde veur deze;
Noauw zit neutlik[28] in de krukstoel[29] en ge stókt nie n'en stek!

(25) W e t s p e n t e r d a n z o o ? wat spant er dan zoo, wat is er voor last?
(26) K r e k , gezond.
(27) K o e l e m a r s e n , met een kind op en neer loopen; het kan eene samenstelling zijn van conrir en marcher; m a r s e n is ook loopen.
(28) N e u t l i k , pijnlijk, grijnzerig.
(29) K r u k s t o e l , leunstoel.

DE MAN.

Percies neutelik zè'k nie, Trien! mèr 's 't wonder dè 't heut iet zuur stee[1],
As vreuke[2] nie mir en hulpt en alleskes veul over stuurs gee?
Ik rèèr[3] as ik denk aon de zwaor cijse, laasten en paachte
En prencepaol aon den baomis[4], die nog dubbeltjes-briefkes doe verwochte.
Ik weet er labendig[5] rèchttoevórt ginnen raod toe,
En slaop er smenke tije[6] te minder um, dè zwèèr ik oe.
Ge zè nog al sneu[7], Trien! help me naauw is raoien en daoie,
Dèt zó meer ellen aafdoen, as daor te ligge lappen en naoie.

DE VROUW.

Ik wil nie segge, Peer, 't grooftem wel daonig[8], dat dees jaor onze kerfstok zoo groot is,
Mer 't komt van den Heer, schik ik[9], deur 't zwart van de patrasen[10] en 't pluiere[11] van 't jonk, dat naauw dood is;
Want mistere[12] kost iet, dè beloof ik; we motte verduldig lije,
Bijnen al iet uit[13], blaoië, waor 't kan, en hopen in Godsnaom op betere tije.

DE MAN.

Uitbijne?....hier heur ik oe: daor zitt'et'em krek in.
Mee det gedaacht heb ik al enning daog vaore[14] draoge.
As 't kós zó't veul baote en 'k zèt ook mar van zin;
Het leet er toe, en, 't gee zoo 't gee, iet velt er aaltij te waoge:
't Vaol vaerske, om iet te rure[15], witte wel, wil nie behaauwe,
En 't is sens den uitkome[16] al èning keere gelaaid;
't Doe niks aaf, um 't muntig op de haaì te vaore staauwe,
't Kost rouwling en nóg aon[17] en er wordt nie geblaoid.
Leeg vee, zulde zegge, schet gin kaaien op stal[18],
Mer 't is iet en 't is niet: 't zijn ende[19], zoo steeg 'et geval[20].
Van 't loike[21] velt er goeschiks[22] ook al nie veul te beure:

(1) M e r 's 't w o n d e r d è 't h e u t i e t z u u r s t e e ? maar is het een wonder, dat het hoofd iets zuur staat?
(2) V r e u k e , hard werken.
(3) R è r e , sidderen.
(4) B a o m i s , St. Bavo-mis; op den dag van St. Bavo worden de pachtpenningen betaald.
(5) L a b e n d i g , waarlijk, wezenlijk.
(6) S m e n k e t i j e , somtijds.
(7) S n e u , (snood) gevat.
(8) 't G r o o f t e m w e l d a o n i g , 't is wel erg grof.
(9) S c h i k i k , oordeel ik.
(10) 't Z w a r t v a n d e p a t r a s e n , de ziekte van de aardappelen.
(11) P l u i e r e , lang ziekelijk zijn, uitteren.
(12) M i s t e r e , dokteren.
(13) U i t b i j n e , vee van den stal verkoopen.
(14) V a o r e , gaan, loopen; verg. bedevaart.
(15) U m i e t t e r u r e , om iets aan te roeren, om iets op te noemen.
(16) S e n s d e n u i t k o m e , sinds de lente.
(17) E n n ó g a o n , en nog meer.
(18) L e e g v e e s c h e t g i n k a a i e n o p s t a l , dat wil zeggen: 't geeft toch altijd mest.
(19) M e r 't i s i e t e n 't i s n i e t : 't z i j n e n d e ; 't geeft weinig nut, maar ze tellen; een ènd vee is een stuk vee.
(20) Z o o s t e e g 'e t g e v a l , zoo staat het geval.
(21) L o i k e , looikalf.
(22) G o e s c h i k s , waarschijnlijk.

As 't vee in de Pril nie en geldt, kander mee waachten in den treure.
Op half vervuuj te langen[23] aon een of aandere keuter[24]

(23) O p   h a l f   v e r v u u j   l a n g e , op halve vervoedering geven. Men geeft een stuk vee onder beding, dat de meerdere opbrengst na eenigen tijd half aan den eigenaar en de andere helft aan den kleinen boer komt, die zich met de voedering belast heeft.

(24) K e u t e r , *Hd.* Käthner, kleine boer.

Veur 't mis[1], doe niks aaf, 't verèrremoeit en 't is mar geleuter[2].
Mergen is 't kaauwmert[3]: ik zalder hene staauwe,
Licht gellet goed nog al; 't wordt williger, zin huveners Jan;
Ik staauw ze baaigard[4]; laoi in d'anstee[5] en kwekske[6] klippels en rabaauwe[7],
Nel slao de boter gaoi en Drieske mot paassen op 't gespan.

DE VROUW.

Is 't ou awaai[8] ontgaon, wet den Teut[9] zide, ton we ons murke[10] op de zègschotel tuilde[11]?
Dè 't leeg vee en 't muntig goed in 't laand[12] nog al gouw[13];
En det de mert van de patrase, die ge ton kuilde[14],
Hier en in de klaai in den uitkóme te veul schouw?
En die hemme nóg al enning en goei, veurnaome de patrase,
Die in Peerooms bocht[15] aon 't hersend op de groesros zèn gewaasse.

DE MAN.

En 't zèugske, dat naauw brùstig is, kunnoe goeschiks nao den beer doen;
Wil 't speulen en deuge't, hege't lichtlik streek lichmis[16] al kabbe[17];
Nao Palmmert[18] vaore, krek in 't nipperke, kunnoe mee goe fesoen,
Want vruug geweeterd zulle ze stug[19] zèn en borstig goed slabbe[20].
Um kort te gaon, ik weet waor 't schaait; véúr zonne[21] zuloe vaore[22],
Zie bij de sop op en grob of en heffelke nie al te zeer,
Want op de mert is 't eun[23] veul werd en duget lichtelik meer,
En baaigard zèn ze groot; naauw is 't em nie van spaore;
Madorrie, 't is al laot: ons klùkske sleu daor tien:
'k Hè groote vaok: kom, nao de roest, sa, gaauwkes, hurre Trien!

H. Broeders.

(1) M i s , mest.
(2) G e l e u t e r , van l e u t e r e n , bewegen, onvast staan, onzeker werk.
(3) K a a u w m e r t , koude markt in Tilburg, 's Maandags na 25 Januari.
(4) B a a i g a r d , beide te gader, allebei.
(5) A n s t e e , afdak.
(6) K w e k s k e , van k w a k , hier vrachtje.
(7) R a b a a u w e , dikke takken.
(8) A w a a i , waarlijk, wezenlijk.
(9) T e u t , marskramer, rondreizend koopman.
(10) M u r k e , moortje, waterketel.
(11) T u i l d e , ruilden.
(12) L a a n d , klei.
(13) G o u w , gold.
(14) D i e g e t o n k u i l d e , die gij toen in den kuil deed.
(15) B o c h t , stuk land dat tusschen heggen ligt.
(16) S t r e e k l i c h m i s , omstreeks lichtmis, 2 Februari.
(17) K a b b e , baggen, biggen.
(18) P a l m m e r t , palmmarkt te Tilburg, omstreeks Palmzondag.
(19) S t u g , groot, sterk.
(20) S l a b b e , drinken van dieren.
(21) V é ú r z o n n e , vóór de zon opkomt.
(22) V a o r e , rijden, ook gaan.
(23) E u n , hun.

Vergadering van den gemeenteraad in het dorp Zonderhuis. (De Noordbrabantsche Kempen.)

P e r s o n e n : Burgemeester; Steven, 1ste wethouder; Bartel, 2de wethouder;

Teunis, lid van den raad; secretaris; veldwachter.

De veldwachter komt om de raadskamer in orde te brengen. Hij houdt de volgende alleenspraak:

Me sal sien, tat me tat poeltje soo wat in orde prengt, weetje, anders hep ik soo tatelijk weer te freesen, tat se me te pockel fol schelte, weetje, want tie meneer te sikkertaris is een ongemakkelijk fentje, weetje; as se allemaal nog ware soas te porjemeester, tan sou et nog al gaan, weetje. Maar affijn! alles is in orde....maar tat is goed ook, want ik sie daar meneer de sikkertaris al aankomen, hij heeft sen peste rok an.

(De secretaris komt met een boek onder den arm aanstappen, gaat de raadzaal binnen, zonder den veldwachter aan te zien, die hem op militaire wijze salueert. De secr. plaatst zich aan tafel, leest zijne notulen nog eens zachtjes na en roept eindelijk tot den veldwachter:

Frederich, gaê eens naêr den boekwinkel en haêl eens een velletje best postpapier en voor een cent ouwels.

VELDWACHTER.
Uw tienaar, meneer! (*Hij gaat.*)

SECRETARIS.
't Zijn zaken van belang, secretaris te zijn in een gemeente, waar alles op den secretaris neerkomt.

(Dicht bij de raadzaal is een herberg. Daar komt Steven de wethouder in, die een slokje neemt. Daarmee bezig zijnde, komt ook Bartel binnen en zegt:)

Wel, Stève! vijn ik ou ok al hier? Ge paast tog aaltij goed op oewen tèid.

STEVEN.
't Zèn zaoken van belang, Bartel! ik koum nie gère te laot; ge wèt wel; e lid van 't gemèntebestuur moet zurge, dattie op z'n zaoken paast, en zeker as me wethaauwer is, zooas ik en gèi.

BARTEL.
Jè, dè zè'k[1] ok, en zeker van daog, want den burgemjester zal zeker wel een onspraok haauwe.

STEVEN.
Jè, dè zèl wel zèn. Daorum zè 'k nog te meer gekoume, want hij hè me toch wel slaag van sprèke.

BARTEL.

(1) Zè'k, zeg ik.

Dè gleuv ik, Stève! ik heur em toch wel gère, hei hè-ter toch wel slaag aaf.

STEVEN.

Ikke kaan oe zègge, dakker dikkels bekaanst um geschrjèwt heb, as ie daor ston te prèken en mè sen haand te zwaoie.

BARTEL.

Ik zeg aaltè, det jommer is, dettie nie in e grotter plek burgemjester is, mer ik zè toch blèi, dettem de Kunnink hier wèr benuumd hè.

STEVEN.

Ik heb ok drie maonden op schoul gelège, Bartel! Daor mishaogt mijn mèr één dink on den burgemjester, en det is, dettie zen trekkement nie en klein bitje wil vermindere, waant dè zè'k en dè mèèn ik, twintig guldes is veul te veul. Mèr, ik geleuf, det tèid wordt, Bartel!

BARTEL.

Jè, jè, we zelle gaon.

(Zij gaan binnen. De veldwachter is intusschen teruggekomen en groet hen op gewone wijze. De secretaris maakt voor ieder eene zeer diepe buiging. Teunis komt ook binnen. Nieuwe buiging van den secretaris.)

STEVEN.

Zoo-e, zoo-e, Tennis, degger ok zè[1].

TEUNIS.

Bè jot[2], Stève! ik en[3] bleif zelde tous. Mèr is er iet bezunders, dè me vandaog bè bekaore moeten koumen?

BARTEL.

Wel! wè bliksem is 't naauw, hedde gij er dan niks aaf gehurt?

TEUNIS.

Bè nie-e, wet is er dan?

STEVEN.

Bè, de Kunnink hèt onzen burgemjester wèr benuumt, hij heet em wèr oppernieuwt burgemjester gemokt.

TEUNIS.

Zoo-e, zoo-e, dor zè'k blei um.

SECRETARIS.

Ik heb het ook gaêrne. Ik gaê met mijnheer den burgemeester zoo graêg om.

TEUNIS.

Jè, jè, 't is ene goeie sul van ene kèrel. Dan zal ie zèker wel wèr een onspraok haauwe. Dè zèl wèr van belaang zèn.

BARTEL.

Of 't van belaang zèl zèn. De leste kie-er kan ik oe zegge, dè'k er gelèèk[4] van verbaauwereerd waar.

(1) D e g g e r o k z è , dat gij er ook zijt.
(2) B è j o t , wel ja (het).
(3) Dit *en*, dat in het Kempensche dialeet zelden bij de met klem uitgedrukte ontkenning gemist wordt, staat hier waarschijnlijk in verband met de bedekte ontkenning in zelden = niet dikwijls.
(4) G e l è è k , gelijk (geheel). De *èè* van g e l è è k wordt zeer lang uitgesproken, tamelijk wel als de *ê* in 't Fransche t ê t e .

(De veldwachter, die tot nu toe vóór de deur gestaan heeft, ziet den burgemeester aankomen, komt binnen en roept:)

Te Porjemeester komt!

(De burgemeester nadert langzaam en gaat binnen. Allen staan op. Drie diepe buigingen van den secretaris. De burgemeester plaatst zich in een leuningstoel en na zich eenige malen de haren gekrabd te hebben, neemt hij met beide handen den hamer en zegt:)

Heere! ik zeg, dè dees vergaojering ge-oupent is. (*Hij slaat met alle kracht op tafel.*) Ik verzuuk onze sikkertaoris de nouten van de vurrige vergaojering vur te lèze.

(De secretaris schraapt eenige malen de keel uit, zoekt de notulen der vorige vergadering op en begint:)

Notulen der vergadering van den 11den Februari 18....- De voorzitter opent op het bepaalde uur de vergadering: al de leden tegenwoordig zijn in kennis, dat de jaren van zijn burgemeesterschap verloopen zijn; doch dat hij dien post zal blijven waarnemen, totdat door Z.M. den Koning daarin zal zijn voorzien. De vergadering uit den wensch, dat het Z.M. moge behagen den heer burgemeester op nieuw te benoemen. Steven Dikmans, 1e weth., bedankt intusschen den burgemeester voor zijne krachtige leiding en bewezen diensten.

Het verzoek van Aart Vos, ontvanger in deze gemeente, om zijn traktement, bedragende 15 gulden, met 2 gulden te verhoogen, wordt met algemeene stemmen afgeslagen.

Een voorstel ván Frederik Kaalkop om den post van postbode met dien van veldwachter te vereenigen en daardoor zijn inkomen met 5 gl. te vermeerderen, wordt met 4 tegen 1 stem aangenomen.

Niemand iets meer voor te stellen hebbende, wordt de vergadering doo den voorzitter bij hamerslag gesloten.

BURGEMEESTER.

Is er iemes, die wè op de nouten van de vurrige vergaojering wèt in te brengen?

STEVEN.

Jè, burgemjester! jè, ik ho[1] gère, detter bei geschrève ston, dè ik et waor, die er tège gestemd heb, om on Frederik de gare-sjampieter 5 gulden meer te gève.

SECRETARIS.

Ik zal het er aanstonds bijvoegen, mijnheer de wethouder.

(Hij teeken het er bij aan.)

BURGEMEESTER.

Zoo-e, zoo-e, dan zèmmer[2] onze naom mèr onder schrève.

(Hij teekent de notulen, de secretaris ook. De burgemeester staat op, kijkt ieder der leden eenige malen aan, opent telkens den mond, alsof hij wil spreken en begint eindelijk de volgende aanspraak:

Groo-et vermeugende Heer-re! Zeker zulde gellie wel geheurd hebbe det ikke dur zen excellentie de Kunnink nog ens weer oppernieuwt benuumd zè toe vurzitter van 't gemjentebestuur, of bèter, om hier mor gen vremde woorde te gebruike, benuumd toe burgemjester van 't turp Zonderhaus. Zeker, groo-et vermeugende heere! zulde heel goed begreipe, dèk dor nie wènig blei um zè, en zegt is, wie zo dor nie blei um zèn.

Gao mer is nao, det de Kunnink aaltei de fermste kèrels van 't turp vur burgemjester utkiest, en ès ik dan go denke, det ik die-e kèrel zè, dan hèk[3], dunkt men aaltei, wel rèjen um blei te zèn.

(1) H o , had.
(2) Z è m m e r , zellen me er = zullen we er.
(3) H è k , heb ik.

Twelf jaore laank, groo-et vermeugende heere, (en ge wee-et et allemol), twelf jaore laank hèk men alderuitersten gedon toe wèlzèn van de gemjènt. Ikke houp, dat ik in 't vervolg van jaore met et eigeste plazier in dees vergaojering op d' urste plots zal meuge zitte, en ik houp ok, dè gellie

allemol bè me zelt meuge bleive, um me te hellepe in die dinge, die 't geluk von de gemjènte ongaon.

Ik vertraauw ok, dè gellie effe gère as vruger menen raod zelt heure, die ik oe zel gève, ik houp en vertraauw ok, dè gellie me zelt bèstaon in alle krupsies(1), dor ik sommetèje in zo kunne komme.

Ik bedaank oe ok allemol, groot vermeugende heere, vur de hullep, die ikke zoo laank van oe gehad heb, ik bedaank oe ok vor de goedhè, dè ge hèt meegewerkt, om mei weer oppernieuwt burgemjester te kreige. Ik bedaank ok de goeieverneur van ons pervincie in den Bosch, want die hè me zeeker bè de Kunnink voroutgeschupt. Ik bedaank ok vornaomelijk zen excellentie de Kunnink vur zen goedhè en bermhertighè, die-t-ie mein en ons durp hè getund, dur mein weer oppernieuwt burgemjester te maoken. Jao, goeie Kunnink in den Haog, ou bedaank ik vur-al; ik zal oe laote zien, det ik wèrd zè burgemjester te zèn. Jè, wè gère zo 'k 't hebbe, dè ge hier bei waort, dan koste heure, deddik luierkèls utroep: Lève de Kunnink! Vive le Rooi!

STEVEN.

(Na een oogenblik zwijgen.)

Burgemjester, is et gepermeteerd, um es te sprèke?

BURGEMEESTER.

Gerust, jonge! gerust!

STEVEN.

(Staat op.)

Heerschop Burgemjester! mè bezunder groo-et veul plazier hebbe wallemol oe onspraok gehurt. Ik kaan oe zègge, burgemjester, dekker gelèik van ut men sentimente gerokt zè, en ik heb ok gezien bè men meebruurs, dè ze de traone zo-e groo-et as knikkers over de wange rolde. As 1ste wethaauwer heb ik permissie gevraogd um te sprèke, en ik kaan oe zegge, ut naom van heel 't gemèntebestuur, jè, ut naom van al de mense van 't turp, ut naom van Jan en alleman, dè me houpe, dè ge nog laank burgemjester meugt blève. Gère, we beloven 't oe, zulle we oe hellepe, waor we mor kunne.

(Steven gaat zitten, de burgemeester knikt hem vriendelijk toe.)

BURGEMEESTER.

(Na een kort zwijgen.)

Heere regente van 't turp, umdè we naauw toch bè bekaore zèn, hè 'k nog een ding vur te stelle. Onze schoo-elmèster hè verzocht, of ie nie e sekreet zo kunne kreige bezeie z'n hous. Hè zee-i, op zo'n manier kos ie veul mis maoke, um op zenen ekker te gebruiken. Wè dunkt ullie dor aaf?

BARTEL.

Me dunkt, burgemjester, dè me dè mor mosse gève; de mins doe z'n dinge goe-ed, en dan moete wei ok al wè doen.

(1) K r u p s i e s , corrupties.

BURGEMEESTER.

Dè dunkt mein ok, Bartel!

TEUNIS.

Mèr bezeie zen hous, dan zemme veul koste hebbe, want dan ston die beum in de weeg en die zemme dan ùt motte gooie.

BURGEMEESTER.
De mèster had ok verzocht, um die beum ùt te doen....

BARTEL.
Me dunkt, ik zo 't allebaai toeston.

STEVEN.
Ik zè 'r tège. Zen mèske hoeft ok van alle kaante nie te sneie.

BURGEMEESTER.
Ik kaan nie begreipe, Stève, wa ge dor op tège hèt.

STEVEN.
't Zèn niks as koste vur de gemjènt. Dèt ie 't dan op zen eigen houte zet.

BARTEL.
Dès mèr praot vur niemendal, Stève! 't Leet er bij de mjèster zo nie opgeschept: e weif mè zes kender.

BURGEMEESTER.
De plaanke van die beum kosse me aaltei gebruike, en ès me dan e sekreet van strooi liete zette, et mis gaaf tog ok aaltei vurdeel vur de mjester.

STEVEN.
Vurdeel vur de mjester, zegde? Moete wei dan aaltei vur 't vurdeel van de mjester in de weer zèn? Hei kan aalle klipklappe wel vraoge. Hei kan 't zelf goed doen. Hei hè toch zeeker e trekkement van aacht stuiver dogs; hei hoeft ok aaltei mè gene schoone jaas over de straot te gaon: dettie e wammes on doe, lèk ik.

TEUNIS.
Jè, Stève! dè zè 'k ok! wil de mjester wè hebbe, dettie 't dan zelf kupt. Kè[(1)], op zen ège vleugels kan ie zo hoog vliegen as ie wil.

BURGEMEESTER.
We zulle der over stemme: E strooie secreet en de beum eweg. Ik zè 'r veur.

TEUNIS.
Tège.

BARTEL.
Veur.

STEVEN.
Tège.

BURGEMEESTER.
Dè spèt me, Stève, dè gei er tège zè!

STEVEN.
Ieder maag toch nao zen best goeddunke stemme, burgemjester!

BURGEMEESTER.

(1) K è , kijk.

Daor hedde geleik on, Stève, mor geleuft, jonge! dèt bè de mjester in den tegenwoordigen teid zo bree-ed nie zit.

STEVEN.
Me dunkt, burgemjester, det ie 't er genog mee doen kan, en ik zè vur 't vurdeel van de gemjènt.

BURGEMEESTER.
Wète wè, twee-e stemme veur en twee-e tège; ik zal die-e keutel mor dur

beite, we zullen 't mor toeston. Wil ik et strak maor on de mjester laote wète?

STEVEN.

Bè! us[1] ze komme werke, dan zal ie 't wel zien; mor laot et mor zegge, da bruit mein ok nie.

BURGEMEESTER.

Is er nog iemes, die wa te zegge wèt?

STEVEN.

Dèt[2] in de nouten kumt, dè-j-ik er tège zè.

BURGEMEESTER.

Goed, Stève. - Nog iemes wè?

(Niemand spreekt.)

Es er niemes nie mer is, dan zeg ik op mèn burt, dè dees vergaojering geslouten is.

(Slaat met den hamer op tafel. Burgemeester vertrekt. Buiging van den secretaris.)

STEVEN

(tot Bartel).

Oe is 't Bartel! godde[3] mee no hous?

BARTEL.

Jè, Stève! lot us saomegon.

STEVEN

(vertrekkende).

Sè, vrinde, ik trek er ut. Haauw doe[4]!

STEVEN en BARTEL.

Dag, Teunis! ded oe[5] goed go!

STEVEN

(tot Bartel).

Sè! godde dan mee?

(Zij gaan.)

BARTEL.

(1) U s , als.
(2) D è t , dat bet.
(3) G o d d e , gaat gij.
(4) H a a u w d o e , houdt u (goed).
(5) D e d o e , dat het u.

Hemme 't wer strak nie gezien! Jonge, jonge! die onspraok! hei wèt er tog aaf te koume; hedde wel gehurt, Stève, toen tie over de Kunnink bezig waas, begos ie fraansch te praoten ok al.

STEVEN.

Hur is, Bartel, 't is ene goeie kèrel, de burgemjester; mèr hei is mor veul te gaauw geree-ed um alles toe te ston.

(Intusschen zijn zij de deur genaderd en verdwijnen.)

SECRETARIS

(die zijne boeken heeft bijeeengepakt, zegt tot den veldwachter:)

Frederich, zorg draegen, dat alles behoorlijk wordt gaêdegeslaêgen en opgeruimd.

(Hij vertrekt.)

VELDWACHTER.

Nu se maar weg penne, sal Frederik 't wel weten. Morje maak ik te poel klaar, weetje. Nu pak ik hier in de puurt een porrel, en ik ga na me frouwtje, weetje.

(Vertrekt.)

Dartien bagge[(1)] en mar twèllef tippels[(2)]. (Helmond.)

‘Zoo stom as n'n Baokelschen[(3)] boe-er,’ placht me vur dize te zegge, en 'k geleuf dè ter ook wel 'n bietje van an waar, mar ik beloof 't oe, d'r zing[(4)] gewiekste[(5)] kèrels onder ook, onder die bliksemse heikrikkels[(6)]. Dor za' 'k oe[(7)] is iet' van vertelle.

Op ene goeie mèrrege stond er op 't merchtvelt va' Gimmert[(8)] n'n Baokelsen boe-er m'n[(9)] kaars[(10)] klot[(11)] um zene klot te verkoupe. Mar of ie ook al iemes[(12)] aanspraak en of ie ook al is ieverans[(13)] aan de deur klopte, 't halde nie uit, overal kreeg ie 'n ie-eender[(14)] bescheid: ‘Nau gin'n brand van doen, toe op 'n aander tijd.’ En dan gink ie weer nao z'n kaars terug en gaf zen'n os wè te voeiere en blif[(15)] mar ter goeiertrauw staon wachte op 'n okkasie om zene klot kwijt te worre. Mar d'r kwam niemes[(16)] as nau en dan is 'n kwajonge, die 'm plaogde mee[(17)] zen'n os en die rie-ep: ‘Mens, ma'k is[(18)] perdshōr[(19)] trekke!’ mar dor gaf ie niks um, want ie waar nog al nie kummelik[(20)] uitgevalle; hij blif dan mar staon kieke of ie zoo doof waar as 'n kwartel. Toe 't nau drie ure speulde, sloeg wil ik zegge, want ze hebben in Gimmert gee' klokkespeul, toe daacht 't boerke toch in z'n eige: ‘'k Geleuf dè 'k 't nie' meer 'hoef te bezie-e[(21)] en dè 'k 't bèst doe om 't mar op hui-es in te haauwe[(22)].’

Krek[(23)] toe ie zen'n os weer wao gaon inspanne, gink de deur van de pasterij-ie ope en kwam de mei-id op de stoep, die rie-ep: ‘Boe-er, kom is ti-een[(24)].’

‘Wè ees 't, mei-id,’ zee d'n boe-er.

‘Ge moet is bij-e de pestoo-er in de kamer komme,’ zee de mei-id.

‘Dor hè 'k niks op tege, dè kan 'k gemekkelik aventu-ere[(25)],’ zee d'n boe-er en gink mee de mei-id mee.

(1) Bagge, biggen.
(2) Tippels, tepels.
(3) Baokelschen, Bakelsche.
(4) Zing, zijn.
(5) Gewiekste, slimme.
(6) Heikrikkels, heidekrekel: scheldwoord voor heidebewoners.
(7) Dor za' 'k oe, daar zal ik u.
(8) Gimmert, Gemert.
(9) M'n, met een.
(10) Kaars, kar.
(11) Klot, turf.
(12) Iemes, iemand.
(13) Ieverans, ergens.
(14) 'N ie-eender, een zelfde.
(15) Blif, bleef.
(16) Niemes, niemand.
(17) Mee, met.
(18) Ma 'k is, mag ik eens.
(19) Perdshor, paardehaar.
(20) Kummelik, lastig van humeur.
(21) Bezie-e, bezien, beproeven.
(22) Op hui-es in haauwe, op huis in (aan) houden, en ook wel op huis inwerken, naar huis toe gaan.
(23) Krek, juist.
(24) Ti-een, hierheen.
(25) Aventu-ere, wagen.

Nau moete weete, de pestoo-er ha fesiet[26], of hoe hij-ette[27] ze dè, d'r ware nog ellef aander hi-eere[28] bij 'em an toffel[29], en nou ha' de pestoo-er va' Gimmert 't boe-erke door de glaas zien staon en tege de hi-eere gezeed: ‘Hi-eere,’ zee ie[30], ‘wille we dè boe-erke is binne roepe en is 'n bietje vur de gek hauwe.’

‘Mardi[31] jao, dè 's goe-ed,’ zee-e ze, want ze haan der[32] gelijk[33] lol in, ‘dè moete we is hebbe.’

‘Hanneke, roep dor is gouw die-e klotboer binne.’

(26) F e s i e t , visite.
(27) H i j -e t t e , noemen.
(28) H i -e e r e , heeren, geestelijken.
(29) T o f f e l , tafel.
(30) Z e e i e , zeide hij.
(31) M a r d i , vloekwoord.
(32) Z e h a a n d e r , zij hadden er.
(33) G e l i j k , allen zonder onderscheid.

D'n boe-er kwam binne en toe ie op den dulper van de kamer ston, toe viet ie z'n muts[(1)] af en toe zee ie: ‘Dag, hie-eere same,’ zee ie.

‘Dag, boerke, kom binne.’

‘Dor hè 'k niks op tege, minhei-ir de pestou-er, mar ik zal toch uurst efkes m'n blokke[(2)] uuttrekke, want die zing zoo smerrig.’

‘Dè 's goe-ed, en gao dan daor mar zitte. Wor komde van daan, boerke?’

‘Van Bou-ekkel, minhei-ir de pastou-er.’

‘En wè komde nau eigelik hier in Gimmert doen?’

‘'k Ha' getaid[(3)] hie-ir te Gi-eemert 'n kaars klot kwijt te worre, mar 't hi-ee me nie gespeuld[(4)], minhei-ir de pestou-er.’

‘En is er niks nays[(5)] in Baokel?’

‘Dor moet ik nog is op prakeseere, minhei-ir de pestou-er; d'r is grof veul nattighaid gevalle, altijd[(6)] vur Bou-ekkel, mar mee men'n oo-egst ben ik toch verrig[(7)] gekomme, en d'n boekkent in de Pi-eel stee di-eeger[(8)] goe-ed te waasse, en d'n haver, dè 's al onverschillig[(9)], mar hai schiet[(10)] toch bitter[(11)] as t' jou-ir[(12)], en den toemet[(13)] dè 's al navenant[(14)] d'n aard van den dries[(15)]; 't is d'r anders goei weer o-an.’

‘Mar, mene goeie man, weette nou niks anders as van den oogst en den haver en den boekkent?’

‘Jōhwel, minhei-ir de pestou-er,’ zee den boe-er, die honger begost te kriege, toe ie al dè lekker eete zag stoan; ‘de zoo-eg[(16)],’ zee ie, ‘van Pee-ir d'n Huvender hie-ee te naacht gebacht[(17)], hij heet er dartien bagge bai en de zoo-eg hee mar twèlf tippels, minhei-ir de pestou-er.’

‘Bè kie[(18)], dè 's arig, wè moet die 'n dartienden bag dan wel aanvange?’

‘Die moet waachte toe de twèlf uurste verrig zing, minhei-ir de pestou-er, en dan eest zingen[(19)] toe-er[(20)].’

De pestoo-er begreep seffes[(21)] wè den boe-er mende, en hij ha' d'r veul plezie-er in en ie zee: ‘Boerke,’ zee ie, ‘'k heb oe begrepe; wij zing mee ons twèlve klaor mee eete, nau ees 't aan den dartiende, vat 'n stoe-el en gao bij de toffel zitte, en doe of dè ge tui-es zij-et en eet, toe dè ge genoeg het.’

‘Dank oe, minhei-ir de pestou-er.’

Aug. Sassen.

(1) M u t s , pet.
(2) B l o k k e , klompen.
(3) 'k H a ' g e t a i d , ik had getijd = ik had het plan gemaakt, of: ik was van plan.
(4) 't H i -e e m e n i e g e s p e u l d , 't lot was me niet gunstig.
(5) N a y s , nieuws.
(6) A l t i j d , ten minste.
(7) V e r r i g , gereed.
(8) D i -e e g e r , ter dege.
(9) O n v e r s c h i l l i g , verschillend.
(10) S c h i e t , schieten, granen opleveren.
(11) B i t t e r , beter.
(12) t' J o u -i r , te jaar = verleden jaar; te lente = jongstleden lente.
(13) T o e m e t , nagras.
(14) N a v e n a n t , *Fr.* à l'avenant.
(15) D r i e s , weide.
(16) Z o o -e g , zeug.
(17) G e b a c h t , gebigd.
(18) B è k i e , wel kijk.
(19) Z i n g e n , zijn.
(20) T o e -e r , toer, beurt.
(21) S e f f e s , dadelijk.

Limburg.

Riik en erm. (Maastricht.)[+]

Wie mennig blömke wast[1] en greuit
   Al in de zonneschiin!
Dat lacht en winkt, dat pronkt en bleuit
   In kleurkes en satiin.

En 't wörremke dat steit teveur[2]
   En zuut et dreuvig aon,
En veur die schoen en riike kleur
   Liet en jalouse traon.

Dao weît de bijs[3]! - en 't blömke vélt[4]
   Bekleend[5], geknakt, ontkleurd;
En 't wörmke wat zich kroepend hélt,
   Dat blijft onaongereurd.

G.D. Franquinet.

Op en krenkde van me zeúntje. (Maastricht.)

Zouste[6] dan zoe vreug al scheijen,
Oet et leven weggerúkt,
Wie[7] e ruuske veur ze bleuijen
Van de steel[8] weurt aofgeplukt!

Wie e leech^{t}ske[9], ier et flikkert,
Door de wind weurt oetgewêid;
Wie e koren door de vögel
Opgepikt zoe oetgezêid!

+ De meeste der aanteekeningen in de volgende bijdragen zijn door den Heer Franquinet zelf geschreven.

(1) De *t* en *d*, als tweede slotkonsonant, worden niet uitgesproken, dan wanneer zij voorafgegaan zijn van *l*, *n* of *r*.

(2) T e v e u r staat voor d e v e u r , verkorte uitspraak van d a o v e u r , daar voor, er voor. De *d* verandert in *t* door invloed der slot-*t* van 't voorgaande woord.

(3) B i j s , noordwind.

(4) V é l t , valt. De *é* verbeeldt een klank, liggende tusschen de *e* en de *i*.

(5) B e k l e e n d , bevuild, besmeerd.

(6) Z o u s t e zous du. De 2de pers. enk. in alle tijden (behalve in 't imp.) neemt de *s* aan. Het is door den invloed van deze *s* dat de *d* van d u , in versnelde uitspraak d e , hier in *t* verandert.

(7) W i e , gelijk, zoo als.

(8) S t e e l , stengel.

(9) De verkleiningssylbe is altijd k e , behalve achter de slotkonsonanten *d, t*, welke j e aannemen, en *n*, welke k e vergt, indien de eindlettergreep kort is (met tusschenvoeging van n e , zoo p e n , s l a o v i n , p e n n e k e , s l a o v i n n e k e), en j e indien die lettergreep lang is (met inlassching eener *t*, zoo s t e i n , steen, b e i n been, s t e i n t j e , b e i n t j e). Achter *ch*, *g*, *k* wordt welluidendheidshalve eene *s* gevoegd. Daar nu van 't woord l e e c h t , licht, de eindletter *t* niet uitgesproken wordt, volgt men den voorgaanden regel, dus l e e c h t s k e .

Nein, de hoop, dee zeuten ingel,
Zuut[1] noe op eus dreufheid neer;
Boven 't bédje, boeste[2] sukkels[3],
Daolt er[4] op zen zwaoneveer.

Jao, de[5] zuus em veur dich zweven
Mét ze[6] blond gekroeseld haor,
Want de[7] möndje lacht em tegen
En den öugskes weerden klaor.

G.D. Franquinet.

Het vögelke. (Maastricht).

Zoe gauw es liet[8] de zonneschiin
De zomerzegen veulen,
Dan zeet wie leef de vögel ziin,
Wie lústig ze dan speulen.

Dat kint gein zörg, dat veult zich vrij
In door de locht te vleegen;
Dat liet zoe vol gelúks en blij
Van tak op tak zich weegen.

Dat piipt, dat schript, dat flút, dat zinkt[9]
Zoe vrolik klaor en helder;
Dat lacht, dat huppelt, danst en sprinkt
Door bos en wei en velder.

Mar eint[10], zoo vruntelik astrant[11],
Kump aon men roeten tikken,
En grummelkes[12] van oet men hand
Al schrippenteere[13] pikken.

Dat bies^t^ke héb ich ins geréd:
En kat, die zonder mauwen
Lang had geloerd en opgelét,
Die had et in heúr klauwen.

(1) Z u u t , ziet.
(2) B o e s t e , saamgetrokken van b o e d e . B o e of w o e is w a a r en verbindt zich met d u of versneld d e door eene euphonische *s*, welke de *d* in *t* doet omwisselen.
(3) S u k k e l s , lijdt.
(4) E r , bij.
(5) D e , doe, gij.
(6) Z e , zijn.
(7) D e , dijn, uw.
(8) L i e t , laat.
(9) De *g*, als slotkonsonant achter de *n*, wordt *k*, zoo g a a n k , z a a n k , k l a a n k , s p r u n k , enz. voor gang, zang, klank, sprong enz.
(10) E i n t , een.
(11) A s t r a n t , vrijmoedig.
(12) G r u m m e l is kruimel.
(13) Meestal wordt 't bedrijv. deelw. gevormd door achter den inf. den uitgang t e e r e of t e e r e n , verkorting van t e e r e n d e , te voegen.

Ze bromde'n en ze sloog, die kets[1],
Um neet heúr vangst te geven;
Men han die waoren vol bekretst[2],
Mer 't biestke heel[3] et leven.

Mer och! et laog dao zonder mood;
Verwoord[4], verstroeveld[5] stongen
Zen veerkes gaans bevlekt mét blood,
Zen vleugelkes die hongen.

Zen öugskes waoren al verlét[6],
Ze gongen aon 't verdrêijen.
Ich lag et op e wattebéd
Um et zen won[7] te bêijen[8].

En door men zörg geruimen tiid
Kös ich zen pijn verzachten,
Wat voolt ich mich gelúkkig, wie 't[9]
Al daag'liks wont in krachten.

En doe'ch[10] et gaans genezen had,
Doe leet ich et weer vleegen,
Blij dat et zene vrijheidsschat
Weer had terúkgekregen.

En noe, métt' ierste[11] zonnestraol,
Noe kump et zingenteere,
En schatert in zen schrippetaol
Mich zenen dankesheere[12].

Ich huur et 's mörgens alle daog

(1) Kets, scheldwoord dat men aan katten en vrouwen toevoegt (het *Hoogd.* Katze).
(2) Krets is kras met nagels, klauwen of ander scherp lichaam toegebracht; kretsen, krassen.
(3) Heel, hield. Het ww. houwen vormt zijn pr. ind. onregelmatig: ich hauw, de héls, er hélt, ver hauwen, ger hauwt, ze hauwen. Het imperf. is ich heel, enz. zonder *d*.
(4) Verwoord, verwerd, verward. Bij extensie heeft dit dw. ook de beteekenis gekregen van ongepoetst, haveloos: Ene verwoorde kop is niet alleen een kop met verwarde hairen, maar ook een ongepoetste, vervuilde kop; die vent zuut gans verwoord oet, die vent ziet er haveloos uit.
(5) Stroevel is een bosje recht staande, verwarde hairen of veeren. Verstroevelde haoren of veeren zijn hairen of veeren die verward, ongekamd of ongeregeld, in eene verkeerde richting zijn.
(6) Van de beteekenis: verzuimen, verwaarloozen, die verlétten bezit, leidt de Maastrichtenaar die van bederven, verknoeien, verzwakken, verminderen, af. Verlét is gebruikelijk voor verzwakt, ziekelijk.
(7) Won, wonden.
(8) Bêijen, met klankverandering voor baaien, baden, gelijk zêijen, drêijen voor zaaien, draaien, beteekent wasschen, bevochtigen, vochtig houden. Baden, in den zin van een bad gebruiken, luidt te Maastricht baojen.
(9) Wie 't, toen het.
(10) Doc'ch, samentrekking van doe ich, toen ik.
(11) De praep. met, oet, op verbinden zich met een volgend lidwoord, dat alsdan zijne *d* in den slotkonsonant van 't voorzetsel verandert: métten hamer, oette kamer, oppe straot.
(12) Dankesheere, dankbetuiging; woord gevormd door samentrekking van danke, heer!

Al aon men roeten tikken,
En zonder dat et mich get[13] vraog[t]
Geef ich em get te pikken.

(13) G e t , wat.

Zoe leef bezuut et mich; de start
Dee geit em kwisp'lenteere.
Och, hêi de mins zoe'n dankbaar hart,
Dat zou ich zien zoe geere.

G.D. Franquinet.

De sage van Valkenburg. (Maastricht.)

In lang vergangen tijen,
Wie Valkenberg, es[(1)] stad
En kroen van Euvermaose,
Zen eigen hieren had,

Doe waoren oppe búrreg,
Dee boven 't steedje laog
En dee de streekbewoener
Neet es[(2)] mét angst bezaog,

Twie zeúns die greuiden rijzig,
Wie takken van 'nen eik,
Um hunnen ed'le vajer,
Door jaorendrúk gebleik[t(3)].

Ze gongen altiid zamen
In rid of oppe jacht,
En eederein bewonderde
Hun hendigheid en kracht.

Ze waoren in de waopens
Al even good bekwaom,
En hoopden haost in 't vechten
Te winnen ier en naom.

En heer[(4)], de grijze kreeger,
Dee in hun frisse jeúgd
Zen eigen zaog herleven,
Dee voolt zich neet van vreúgd.

Er winsde zich allein mer,
Es léste gunst op eerd,
Hun ins met ridderspaoren
Te magen[(5)] zien geseerd[(6)].
Mer nein! Gods hand zou vallen
Zwoer[(7)] neer op dat geslacht,
Want heer had in ze leven

(1) E s , als.
(2) E s , als, dan.
(3) G e b l e i k t , gebleekt, grijs.
(4) H e e r , hij.
(5) M a g e n , mogen.
(6) G e s e e r d , gesierd.
(7) Z w o e r , zwaar.

Al déks[8] Gods woord veracht,

En zi vermaak gevonden
In rouf op klein en groet,
In kérreken[9] t' ontheil'gen.
In 't maoren[10] zonder noed[11].

Doch God zou heúm dat reek'nen
Zen wraak die liet neet aof;
Die kaan zich laoten wachten,
Toch vindt et koed[12] zen straof.

Ins, wie op jacht gereijen,
Eus jonkers, gaans verdwaold,
Aon vreemde búrreg kaomen
En dao woorten onthaold,

Doe zaogen ze de dochter
Dao[13] van dee búrreghier,
E beeld van deúgd en schoenheid,
Van adelikke zwier.

Noe wist men wat hun sintert[14]
Zoe nao dee búrreg dreef,
Want alle twie de jonkers,
Ze hadden 't meidske leef.

En alle twie, ze vrogen
Van heúr e leefdepaand.
De freúle koos de jongste
En schonk heúm hart en haand.

(8) D é k s , dikwijls.
(9) K é r r e k e n , kerken.
(10) M a o r e n , moorden.
(11) N o e d , noodzaak.
(12) K o e d , kwaad.
(13) D a o , daar.
(14) S i n t e r t , sinds.

Et houw'liksfiest waos prechtig;
Dao waos van wiid en breid
Den adel op gekommen
En vierde lústigheid.

Och errem! rouw móst vallen
Woe[1] vreugd had geregeerd;
Want somber waos den audste,
Et hart door niid verteerd.

En 's nachts? de jonggetrouwden,
Geweegd door leefd' en hoop,
Die sleepen, wie[2] in stélte
Heer[3] in hun kamer kroop.

Door jaloezij verwélderd,
Door heúren hélsen doorst
Tot raosernij gemarteld,
Doorstaok er hun de boorst.

Mer zeet! zen ougen klaörden[4]
Bij 't spatten van hun blood;
En bitter scherpe knaoging
Die snooi[5] heúm door 't gemood.

Er vlúgde: lange daogen
Doorzweefden heer[6] et laand,
Gejaogd en oetgehongerd;
Gein rúst mie die er kaant[7].

Tottat te lange léste
Heer[8] ein'gen troest verkreeg;
'Nen ermiet, dee heilig leefde,
Ontvong zen woere beech[t].

Dee lag em op, es boete,
Te goon door weer en wind,
In rechte Noorderrichting,
Zoe lang tot heer aon 't ind

Zou bij de zie[9] geraken,
Woe, veur ze veerder lot,
Heúm wachten zou e scheepke;
Daan, op genaoi van God!
Er gong - 't berouw dat dreef em -
Door velder en vallei,

(1) W o e , waar.
(2) W i e , toen.
(3) H e e r , hij.
(4) K l a ö r d e n , gingen open (fig.).
(5) S n o o i , sneed.
(6) H e e r , hij.
(7) K a a n t , kende.
(8) H e e r , hij.
(9) Z i e , zee.

En euver berg en waters,
Door bos en barre hei.

Er gong door duuster nachten
En brannend zonneleecht;
En hits noch onweersvlaogen,
Niks heel[10] em van z'ne weeg.

Er gong al veer en veerder;
Wie ouch verzwaakt en meui,
Gein rúst die wou er gunnen
Aon ziin gewonde veui[11].

Mer ind'lik zaog er 't scheepke,
Dat dansden oppe zie,
Woe wind en water huilden
In störremharmonie.

En oppet over stond ouch
'Ne schipper, dee em reep;
En heer[12], de Kaïn, voolt toen
Den angst dee em bekneep.

Mer et berouwgeveulen
Waos sterker es de vreis[13];
Er stapden in et bootje
Veur d' onbekinde reis.

De bliksem scheúrt de wolken!
En 't scheepke vloog van laand,
En onder 't donderraat'len
Weg in de störrembraand.

En sintert heet mie[14] niemand
Gehuurd van heúm op eerd.
God gief, dat veur ze lijen
Heer[15] waor vergiff'nis weerd.

Mer noe nog, alle nachten,
Um twellef ooren pront[16],
In 't auwd kastiel zen ruienen
Twie vlemkes zweven rond.

(10) H e e l , hield.
(11) V e u i , voeten.
(12) H e e r , hij.
(13) V r e i s , vrees.
(14) M i e , meer.
(15) H e e r , hij.
(16) P r o n t (prompt), juist.

Ze zweven....en verdwijnen!
En wee ze weurd gewaar,
Dee beit[1] zich veur de zielen
Van 't jonkgetrouwde paar.
Want zij ziin et die kommen
De plaots dao nog herzien,
Woe dat hun leefde meinde
Gelúkkig ins te ziin.

G.D. Franquinet.

Et kammeneerke[2]. (Maastricht.)

Dao waos e kammeneerke, Truike,
Dat wou zoe geere trouwen goon.
- En eeder[3] preuf ins van dat nuike[4].
't Is vreug of laat, das onderdoon[5]. -
Mer wie zich noe get[6] goods gegeven?
Dat maolde Truiken in de kop;
Want in et houw'lik smaal te leven,
Dee wèijer[7] gong bij heur neet op.

Woe neet is enen haos te vangen,
Dao ziin de vrijers drommels raar.
Eus Truike leet de lip zoe hangen,
Dat heúr Mevrouw dat woort gewaar.
Die dacht: wat maag eus Truike plaogen?
En vroog heúr: zék, wat is et tan?
- ‘Mevrouw, ich wél me leid neet klaogen,
Mê!...'ch hêi[8] zoe geeren ene maan!’

‘O!’ - zag Mevrouw - ‘das licht te vinden,
Dee wins is déks te gauw vervúld;
Mer laot tich oppe mouw niks binden,
Want anders weurste mer gekúld[9].
Op twintig gúllen konste téllen[10],
Die zét ich tich es broedschat tou,
Mer geere zou ich kinnen wéllen
Wee[11] dine maan dan weerden zou.’

(1) B e i t z i c h , bidt. Het ww. b e i j e n , bidden, is in 't Maastrichtsch reflexief.
(2) Kammeneerke, kamenierke.
(3) E e d e r , ieder.
(4) N u i k e , nieuwtje.
(5) O n d e r d o o n , eigenaardige uitdrukking. D a s o n d e r d o o n , (lett. dat is onderdaan, af hankelijk, dat hangt er van af?), wat de Franschen teruggeven door c'e s t s e l o n ; hier dus voor: naarmate de kans is, zooals het geluk wil.
(6) G e t , wat.
(7) W ê i j e r , waaier. D e e w ê i e r g e i t n e e t o p (die waaier gaat niet op), voor: dat lukt niet, dat wil niet. D e e w ê i j e r g o n g b i j h e u r n e e t o p (die waaier ging bij haar niet op), voor: dat wilde zij niet, dat was haar zin niet. (Elders: die v l i e g e r gaat niet op).
(8) H ê i , had.
(9) G e k ú l d , gefopt.
(10) T é l l e n , rekenen.
(11) W e e , wie.

Et meidske waos van vreúgd wie dronken.
Den daag waos nog neet um, of blij
En trots, dao kaom ze mét em pronken:
‘Mevrouw, zeet[12] mine leeste[13] hei[14]!

(12) Z e e t , ziet.
(13) L e e s t e , liefste.
(14) H e i , hier.

Dao stont e keelke[1], e mager schrenske,
Stiif, plomp, en roed van haor!
't Waos veur[2] te lachen, zoe en henske,
Dat neet ins recht gewassen waor.

‘Foi!’ - zag Mevrouw - ‘onnuzel Truike,
Is dat veur dich noe ene maan,
Ich weit neet wie e núgger[3] vruike[4]
In zoe get[5] zich verleeven kaan.’
Et kammeneerke kós neet zwigen,
En zag[6], zoe sneppig es 'ne sprieuw:
‘Wat is dan ouch veúl raars te krigen,
Veur twintig gúllen in dees ieuw!’

G.D. Franquinet.

De noordmannen.
(Legende van Sint Servaas.) (Maastricht.)

De wueste Noordman mét zen benden
Dee kaom zich nést'len hei[7] in 't laand.
Den haat veur Christus' wet dee dreef em;
Er[8] wou dee keulen[9], zweerd in haand.

Er zêide[10] 't elend; al de kérken
Woe 'r kwaom, ontheiligd en berouf[d],
Die doog[11] er totte grond verbrannen,
Dee vijand van eus woer gelouf!

Wat wélle[12] stroum, die Noordse benden!
Niks heel ze tegen, gracht noch waal;
Hun gift die spaorde stei noch dörpen;
Et waos e bloodbad euveraal.

Zoe laog al Aoken, Luik en Tong'ren,
En men'ge plaotsen rontelum
Verwuest en desolaot in d'assen;
Men hoort dao mie[13] gein minsenstum.

(1) K e e l k e , kereltje.
(2) V e u r , om.
(3) N ú g g e r , snugger.
(4) V r u i k e , vrouwtje.
(5) G e t , wat.
(6) Z a g , zei.
(7) H e i , hier.
(8) E r , hij.
(9) K e n l e n , koelen.
(10) Z ê i d e , zaaide.
(11) D o o g , deed.
(12) W é l l e , wilde.
(13) M i e , meer.

Noe wouwen z'ouch Mastreecht bespringen,
Dat door en door zoe christen[1] waos,
En slogen 't ierst zich um den tempel
Woe stond et graaf[2] van Sintervaos.

Ze dachten al de kans gewonnen;
Mê jao! den heil'ge heel de wacht.
't Gevaor dat brandde; störremlédders
Die woorten[3] rondum aongebracht.

Mer door onzeenber haand verstoeten,
Dao kent'len z'um; de kreegers aal,
Die haöstig opgekledderd waoren,
Die bleven doed in hunne vaal[4].

En weer opnuits[5] gezat de ledders,
En ander kreegers klumden op;
Meer dees alweer die zaog me vallen
En ouch zich breken haals en kop.

Die heimelikke macht, dat wonder,
Dao woort hun hart neet door geraak[t];
Hun raosernij die doog[6] neet onder,
En zeukde noe in 't vuur heúr wraak.

Et vuur! dat had altiid hun ummers
Gelucht[7] op hun vernielingsbaon!
Noe bermden[8] z' um de gaanse kèrrek
De stapels hout, en staoken z' aon.

Mer zeet! de vlammen, wie betouverd,
Die slogen aof van et gebouw,
En kierden zich al lekkenteere[9]
Nao de bestörmers eigens tou.

Dao veelen ers van hun mét doezend
En doezenden, verbraand, verstikt;
De mierrest[10] van die wueste kreegers
Die vlúgden, door den angst gesmikt.

Wel bleef de Noordman ein'ge jaoren
Nog vreis'lik housen in et laand,
Mer dorst Mastreecht noets neet mie naod'ren
Woe 't heúm zoe slecht gong van der haand.

(1) C h r i s t e n , christelijk.
(2) G r a a f , graf.
(3) W o o r t e n , werden.
(4) V a a l , val.
(5) O p n u i t s , opnieuw.
(6) D o o g , deed.
(7) G e l u c h t , (voor)gelicht.
(8) B e r m d e n , opstapelen.
(9) L e k k e n t e e r e , lekkende.
(10) M i e r r e s t , (meerrest) overigen.

G.D. Franquinet.

Sint Pietersberg. (Maastricht.)

Niks is schoender es tee berreg,
In de mörgenstraol geseerd[(1)],
Dee, van keends af aon bewonderd,
Leef us waos en leefdeweerd.

Ao! wie déks[(2)] zien veer gekledderd
Langs zen steile pedjes op,
Zonder angst dat soms en duus'ling
Ons bevangen zou de kop.

En dan waos 't dao boven vreúgde!
Boeten auwers oug en weet,
Kropen veer door struuk en heúltens,
Wat eus kleier[(3)] déks verreet[(4)],

Plukden veer wél eerebeisen[(5)],
Blumkes, bessen, rukend kroed,
En in hoegverheven spleten
Haolden veer de néskes oet.
Later wie[(6)], nog jonk, de wereld
Mich al kömmernissen brocht,
Vlugden ich ze nao de berreg,
Deurstig nao de vrije locht.

Ich en dacht tao neet aon zörreg;
Mer men hart vol melodij
Aon de blumkes oppe rotsen
Spraok van leefd' en poezij;

Aon et windje, wat mich speúlde
Roeschenteere[(7)] door et haor,
Neumden ich et ingelmeidske,
Woe men hart zoe vol van waor.

Ziin vervlogen noe die tijen
En verwêid men jonkheidsdaog,
Toch nog nao Sint Pietershuugde
Veul ich mich al déks gejaog[d].

Dan doorkruus ik al de weegskes
En verborgen plekskes weer,
En vermeuid, mer g'lukkig, lék[(8)] mich
In et mollig graas tao neer.

Boven mich dee grijzen toren,

(1) G e s e e r d , gesierd (getooid).
(2) D é k s , dikwijls.
(3) K l e i e r , kleeder (kleeren).
(4) V e r r e e t , verscheurd.
(5) E e r e b e i s e n , aardbeziën.
(6) W i e , als (toen).
(7) R o e s c h e n t e e r e , ruischende (suizende).
(8) L é k , leg ik.

Dee al mie[9] en mie zich split,
En vererremp, kaal, verlaoten,
Noe den auwen tiid bekrit[10],

Wie[11] de búrg, dee heer bewaakde,
Dao nog stond in adeltrots
En, in zonnestraol zich baoiend,
Pronkden op zen steile rots.

En ich zeen in men verbeeling
Langs de kromme berregweeg
Ridders, freúles, pagen rijen
Van 't kastiel nao 't auwt Mastreech[t],
Of nao groete jachtpartijen
Métte valk of mét et staol,
Zich in smúl en draank vermeien
In de riik bekleide zaol,

Woe, gefiest, de minnezenger
Mét aon hierentaofel dronk,
En de freúle, zaankbegeisterd,
Heúm de gouwe beker schonk.

Mer in ins! dao kiert den droum zich
En benauwt mich et gemood,
En dao zweven veur men ougen
Wolken daamp en niev'len blood.

(9) M i e , meer.
(10) B e k r i t , bekrijt (beweent).
(11) W i e , toen.

Kreegers zeen ich hei[1] zich nést'len,
Alles schrikt! den oorlogsdraak
Speit ze vuur, en 't boerenvollek
Vlúcht, beroufd van good en taak.
Hei, van boven aof de berreg
Brúlt 't metaole störremweer,
En ich zeen zen gleuinde buien
Op eus stad geslingerd neer.

Errem Treecht[2]! wat al veul élend,
Wat al maörderij en braand
Hébste vreuger oetgestangen
Veur et noe ondankbaar laand!

Speulen mich die druimgezichter
Veur de geist in touverschiin
- Schélderij woe leecht en donker
Scherrep op geteikend ziin -

Ouch en ander soort betouvring
Maakt zich meister van men zin,
Es[3] ich zeen dao veur mich liggen
Van de huugde woe ich bin,

't Wikerveld[4] dat pronkenteere[5]
Zich ontrolt en spreidt zoe groet,
En, hoeveerdig op zen riikdom,
Al zen schoenheid mich ontbloet:

Wie[6] zen weien en zen ougsten
Greun en goud gewisseld ziin,
En de spitse kérrektorens
Glinst'ren in de zonneschiin;
Wie de dörper, es gedreven
Door en gekke kinderluim,
Lachenteere zich verbergen
Achter en gardijn van buim[7];

Wie de Maos, dee spiegelklaore,
Dee van keends geleefde stroum,
In zen krumdes en zen drêiers
Puunt[8] en lekt de vrúchtbre zoum.

Ao! dat and'ren zich verlústigen
In et vaalse[9] steeds vermaak,
Ich en wél met hun neet toeschen[10]

(1) H e i , hier.
(2) T r e e c h t , (Maas)tricht.
(3) E s , ats.
(4) W i k e r v e l d , Wijkerveld.
(5) P r o n k e n t e e r e , pronkende, schitterende.
(6) W i e , hoe.
(7) B u i m , boomen.
(8) P u u n t , kust.
(9) V a a l s e , valsche.
(10) T o e s c h e n , ruilen.

Wat ich hei in 't vrije smaak.

Hei geneet ich rúst en vreúgde,
Ongesteurd door 't wereldspeul;
Hei is deep men hart bewogen
Door en heilig daankgeveul

Veur ét schoene, wat d' Almachtige
Heet geschonken, breid en wiit,
Um et steedje woe geboren
Ich men levensdaog versliit.

G.D. Franquinet.

't Geld. (Maastricht.)

Noe sedert zoe veúl doezend jaoren
Dat eeder[1] et gelúk bejaogt,
Is tao wel ene mins geboren,
Dee noeit de geldzúcht heet[2] geplaogd!
Is tao wel ene mins te vinden,
Die oeit de gekheid heet gegad[3]
Van dich onder ziin veut te trêien,
Goud, hiemelsen en hélse schat?

De bis te sleutel van eus daoden,
Dee noeit zich brikt of zich vermist[4];
De bron, woe me zich in kan zuuvren,
Wie voel en zwart dat men ouch[5] is;
Den alderfijnsten draod van 't leven,
En woe toch alles vast aon hink;
De traon, die aon de zon ontvallen,
En blom deit wassen woe ze sprink[6].

De schépper bis t' en de verdelger
Van aal wat op dees wereld troent[7],
De wargeist, dee de deúgd en d' onschúld
Mét roezen[8] en met niet'len[9] kroent;
Den Ingel bis t' en ouch ten Duvel,
Woe veur dat eeder beit[10] of beeft;
De God van al de valse Goden
Dee zoe lang es ze woeren[11] leeft.

Wat zék der weer van die tirade?
Dat heit ich spreken wie e book!
Gaot toch te wiit neet in eur dinken:
En ei te veúl bedúrft te kook[12].
Ich wél in et gehiel neet zéggen
Dat men et geld vermeien[13] moot;
Ich hauw neet van e kremplik[14] leven,
En vétte beúrs deit altiid good.

(1) E e d e r , ieder.
(2) H e e t , heeft.
(3) G e g a d , gehad.
(4) B r i k t of z i c h v e r m i s t , stuk of verloren gaat.
(5) O u c h , ook.
(6) S p r i n k , neervalt.
(7) T r o e n t , troont.
(8) R o e z e n , rozen.
(9) N i e t e l e n , netelen.
(10) B e i t , bidt.
(11) W o e r e n , waren, bestonden.
(12) K o o k , koek.
(13) V e r m e i e n , mijden.
(14) K r e m p l i k , bekrompen.

Veel[1] mich toch ins ein oet ten[2] hiemel,
Ze kwaom mich excellent te pas;
Ich leet men kruuntsches[3] neet beschummlen
In en voul touwgesloten kas.
Neet tat ich z' achtrein[4] op zouw maken
En daadlik mich tao nao verhong;
Ich doog[5] et buulke[6] langer dooren[7]
En leefde wie ene brave jong.

Ich mós en huiske boeten hubben,
Modest en propel gemeubleerd;
En wei mét enen hoof te neven,
E scheeske[8] mét e snagger[9] peerd,
Gezonne wiin in mene kelder,
E böutjen[10] altiid even vét,
En koppel vrinden aon men taofel
En e schoen vruimeske[11] in me béd.

Den interest zouw mich neet plaogen;
Ich bleef altiid wie dat ich bin
En noeit zouw ich aon iemand zéggen:
Doe hébs te veúl en ich te min.
D' ambitie zouw mich gaar neet kwéllen,
Ich weit wie dat ze 't hart verlieg[t],
En noeit zouw der[12] mich huren[13] zéggen:
Doe zits te hoeg en ich te lieg.

Bevrijd van al de gekke driften,
Die d'oerzaak ziin van eus verluus,
Leefden ich hierlik op men slufke s
Verwijderd van et stadsgedruus;
En onbekummerd en gelúkkig,
Zoe lang es mer e stúkske broed
Mich euverbleef um mét te deilen
Aon ander minsen in den noed.

En kwaom mich 's Levenier[14] dan hoolen,
Wel ich ontvong em kort en good,
En sloog me schúldbook veur em open
Mét e gerúst en stél gemood;
En nao en bondige kwittantie,

(1) V e e l , viel.
(2) T e n , den.
(3) K r u u n t s c h e s , kroontjes, geldstukken.
(4) A c h t r e i n , (achtereen) ineens.
(5) D o o g , deed.
(6) B u u l k e , zakje (met geld).
(7) D o o r e n , duren.
(8) S c h e e s k e , wagen.
(9) S n a g g e r , vlug, wakker.
(10) B ö u t j e , hamelbout, schapenbout.
(11) V r u i m e s k e , vrouwtje.
(12) D e r , (du) gij.
(13) H u r e n , hooren.
(14) 's L e v e n i e r , ons lieve Heer.

Die er mich ongetwifeld gaof,
Maakden ich stéllekes me pekske
En trok gezegend met em aof.

Zoe eindigde zich tan me leven
Op te bestumde[1] klokkeslaag,
Wie enen schoenen zeuten aovend
Nao enen schoenen wermen daag;
Wie et gezank van enen vogel,
Dee, in e beter nés verwacht,
Stél, oet te bosch, dee zich ontblajert,
Weg vluigt bij 't vallen van de nacht.

De nacht, de doed!...twie zwarte spoker,
Woe mennig mins veur beeft en schrikt!
Wee wét wat ouch onder hun vleugels
In d'ieuwigheid verborgen zit?...
Ontwaakt me nog of blijft me slaopen?
Steit me nog op, es me dao lik?
Ah! dee dat stéllig kós[2] bewizen,
Dee storf meschien[3] van vreúgd of schrik.

Um die twie vraogen op te lossen,
Wie dékwils héb ich neet te[4] beuk
Van auw en hedendaogse schrijvers
Mét drift doorblajerd en doorzeuk[t(5)]!
Den titel droog in gouwe letters:
Verleechting en verbeternis;
En 't léste blaad, wie al de blajer:
Onwetendheid en duusternis.

Wie dékwils héb ich ouch te kérken
Neet aofgewandeld daag en nacht,
Um ins oet ten altaor t' ontvangen
Et teiken dat ich nog verwacht!
En, onvoldoon, mich tan begeven
Nao e verlaote kerrekhof,
Woe dat te gooien mét te koeien[6]
Vereinigd liggen in et stof.

En dao, met traonen in men ougen,
En d' erm geslagen um e kruus,
Tot al de doeien die dao rúsden
Geroopen door et windgedruus:
Komt!...op eur doorgebroken graver[7]
Dat mich et hiemels vuur versleit,
Mer, dat ich toch ins veur me sterven
Eets, eets van eur geheimen weit!

(1) B e s t u m d e , bepaalde.
(2) K ó s (kost), kon.
(3) M e s c h i e n , misschien.
(4) T e , de.
(5) D o o r z e u k , doorzocht.
(6) K o e i e n , kwaden.
(7) G r a v e r , graven.

Mer nein! nein! al die graver zwegen,
Pront wie[1] de kérken en de beuk[2];
De witte g'reemsels[3] bleven liggen
En reurden zich neet in de heuk;
Ich hoort niks[4] es et bang gekletter
Van enen uil, dee um mich vloog,
En zaog niks es[5] e dwaolend leech[t]ske
Dat recht op noa den hiemel sloog.

Dat leech[t]ske, zouw dat neet somwijle
En goddelikke maoning ziin?
De wink op en touwkomstig leven,
Wat doorstraolt in dee flauwe schiin?
De zaod van en verhever schépping,
Dee aander werelden bevrúcht?
De vonk, die ins en staar zal weerden
Nao heúr volbragde hiemelvlúcht?

Da's meugelik!...gaot toch neet dinken
Dat ich tao mie[6] es uch[7] van kin[8]!
Alles is duuster en onzeker,
Et einde pront wie et begin.
De boum wét neet wee dat em plantte;
Et blaad wét neet woe dat et wêit;
De mins leeft in dezelven twifel,
Woe dat er zich ouch kiert of drêit.

Mer tússen et begin en 't einde,
Beperkt in ene vaste krink,
Ontwikkelt zich et minseleven,
Haaf[9] hiemels en haaf aords geschink,
Dat eeder heet van God ontvangen,
Um volgens zinen staot en stand,
Aon 't algemein gelúk te wérken
Van 't minsdom of van 't vaderland.

Loa ver[10] dan eus kortstondig leven
Inrichten op te béste voot;
En, zonder aon et koet[11] te dinken,
Us altiid hauwen bij et good;
Optat ver stél en zaolig sterven,
En dat us Gods bermhertigheid
Die langgewinsde rúst maag schinken
Die alles toch te boven geit.

(1) P r o n t w i e , even als.
(2) B e u k , boeken.
(3) G'r e e m s e l s , geraamten.
(4) H o o r t n i k s , hoorde niets.
(5) E s , als.
(6) T o a m i e , daar meer.
(7) U c h , u.
(8) K i n (ken), weet.
(9) H a a f , half.
(10) L a o v e r , laten wij.
(11) K o e t , kwaad.

(Uit het onuitgegeven gedicht: *Beiweeg noa Scherpenheuvel*.)
Th. Weustenraad.

De braven ambachtsmaan. (Maastricht).

Ich héb van daog get[(1)] willen maken
Wat neet sprikt euver groete zaken,
Die vreug of laat ziin oetgeveurd
Door iemand dee bereumd drum[(2)] weurd.
Men veerskes ziin gein dichterstúkken;
Es die mich noe en daan ins lúkken,
Dan vleeg ich toch neet hoeger op
Of krijg de kolder in de kop.

Van jongs af aon wist ich te lieren,
't Mastreechter spreekwoord good te ieren:
'Scheunmeker, hauw dich bij den leis,
Dat is et béste waste deis[(3)].'
Drum zulder[(4)] niks van mich vernummen
Woe veur ich mich te hoeg moot stummen,
Me'ch[(5)] wél uch zingen wie ich kaan
Noe van 'ne braven ambachtsmaan.

Déks[(6)] huur[(7)] ich links en rechts vertéllen:
Ich zou wel dit of dat ziin[(8)] wéllen[(9)]!
Want wie dat in de wereld geit,
Dao's niemand dee ze vak aonsteit.
Mer woe ich ouch héb rondgekeken
En alle staoten vergeleken,
Dee ich 't gelúkkigst neumen kaan
Dat is de braven ambachtsmaan.

't Is Maondag, en de klok van zeven
Heet pas de oor[(10)] nog aongegeven
Of heer[(11)] begint zen week mét mood
En daadlik geit ze werrek good.
De Zondag zeukt heer door te bringen
Neet in de kroeg mét draank en zingen,
Mer wie dat gaans allein mer kaan
De gooie, braven ambachtsmaan.

(1) G e t , wat.
(2) D r u m , daarom.
(3) W a s t e d e i s , wat gij doet.
(4) Z u l d e r , zult gij.
(5) M e 'c h , mê ich, maar ik.
(6) D e k s , dikwijls.
(7) H u u r , hoor.
(8) Z i i n , wezen.
(9) W é l l e n , willen.
(10) O o r , uur.
(11) H e e r , hij.

De christendeúgd wist heer[1] sints jaoren
Aon ordelik plezeer te paoren;
En viert de Zondag wie[2] em God
Heet veurgesteld in zi gebod.
Dan rúst heer oet van al et wérken;
Me zuut[3] em zi verzét bepérken
Tot vreúgde die em passen kaan,
Die van de braven ambachtsmaan.

Zen kamer, dat is zinen hiemel;
Heer vindt zich t'hoes in dat gewiemel
Van kinder die, gezond en fris,
Neet weten nog wat elend is,
Mer die 't geluk al konnen lezen
Op mooier[4] heúr tevreie wezen[5],
Die altiid van heúm zéggen kaan:
Wat gooie, braven ambachtsmaan!

En es betaoldag is verscheenen,
En 't geld wat heer wist te verdeenen
Heúm klinkend dao weurd veurgetéld,
Geluift dat taan et hart em zwélt.
Dan is heer trots door de gedachte
Dat vrouw en kinder blij em wachte^{n},
En eederein vertellen kaan:
't Is ene braven ambachtsmaan.

Geluift mich, vrinden, laot ze praoten,
Die bluffers, die uch ander staoten
Beschriven es e paradiis!
Bepaold, die lui[6] en ziin neet wiis.
't Gelúk dat zit neet bij de riken;
Es die ouch mét hun duiten priken,
Dao's geine dee em weerd ziin kaan:
De gooie, braven ambachtsmaan!

L. Polis.

(1) H e e r , hij.
(2) W i e , als.
(3) Z u u t , ziet.
(4) M o o i e r , moeder.
(5) W e z e n , gelaat, aangezicht.
(6) L u i , lieden.

Weei[(1)] de krīēkele[(2)]-n-eine[(3)] gelukkig konne make[*)], (Amby, bij Maastricht.)

Mene[(4)] kameraod Kobus gong ins beei[(5)] ene bekker binne, vuèr[(6)] e klei bruëtshe[(7)] te gèlle[(8)], dat-ter vuèr de kīēk-ōēt[(9)] hauw[(10)] zeen likge[(11)]. Dat brueteke[(12)] wol er aan e klei kind giève, dat nōēts[(13)] geinen hoonger hauw en dat mèr[(14)] aot[(15)], es et zich amezeerde. E dach, dat zōē schōēn wèkske[(16)] waal[(17)] eene kranke mòs[(18)] verleie.

Intùsshe[(19)] dat de vrouw um geld mòs trùkgiève[(20)], kaom zōēne kleine shtraank[(21)] eine, van e jaor of ziève de winkel een. He waor èrremeujetig[(22)] mè proipel[(23)] gekleid.

(1) Weei, hoe; (*Hgd.* wie).
(2) Krīēkele, krekels.
(3) Eine, iemand.
*) De meeste der volgende aanteekeningen zijn van den heer Smeets.
Uitspraakregels voor dit stukje: *īē* wordt uitgesproken als in pier, dus gerekt; ōē als in boer; *ù* als in 't Eng. but (maar); *è* als in 't Fr. avec (met); *oi* als in 't Fr. loi; *ê* als in 't Fr. tête. De *sh* spreke men uit als in het Hoogduitsch de *sch* in schön.
(4) M e n e , mijn.
(5) B e e i , bij.
(6) V e u è r , voor; hier; om.
(7) E k l e i b r u e t s h e , een klein broodje.
(8) G è l l e , koopen.
(9) K i ī ē k -ō ē t , kijk-uit, uit-stalraam.
(10) H a u w , had: Vervoeging van 't werkwoord hebben (hùbben):

ich hùb (ik heb)	vuèr hùbbe	} Hierin zijn de voornw. met nadruk uitgesproken.	ich hauw (ik had)	ver hauwe
doow hùbs	gièr hùbt	} Hierin zijn de voornw. met nadruk uitgesproken.	de hais	ger hait
hiè hêt	zeei hùbbe	} Hierin zijn de voornw. met nadruk uitgesproken.	e hauw	ze hauwe.

(11) L i k g e , liggen. Aan *kg* geve men de uitspraak der Engelsche *gg* in b e g g a r (bedelaar).
(12) B r u e t e k e , broodje.
(13) N ō ē t s , nooit.
(14) M è r , maar; hier: slechts.
(15) A o t , at; de *ao* als de *a* in 't Eng. s m a l l (klein).
(16) W è k s k e . Verklw, van w è k of m i k , wittebrood.
(17) W a a l , wel.
(18) M ò s , moest. De *o* spreke men uit als in b l o m .
(19) I n t ú s s h e , intusschen.
(20) T r ù k g i è v e , teruggeven.
(21) S h t r a a n k , knaap, deugniet.
(22) E r r e m c u j e t i g , armoedig.
(23) P r o i p e l , proper, zindelijk.

‘Medam[24],’ zach-er[25] aan de vrouw, ‘me moider[26] shik[27] mich[28] vuèr e brōēd....’

De vrouw krêg[29] en mik[30] van twintig cent van e plaank en lag ze 't kind in z'n èrmkes[31].

Mene kameraod Kobus zaog noow[32], weei maager en tristig[33] het mènneke[34] waor. E zaog zōē ellendig drōēt, dat-ter en gooi vrach aan de mik hauw.

‘Hùbs-te[35] gein cente?’ vraogde de vrouw van de bekker aan 't keend.

Z'n uigskes[36] woirte[37] bedreuf.

‘Nein, jòffrouw,’ zach-er[38] en heel[39] de mik ferm tiënge[40] zich aan; ‘mè moider hêt mich gezag, dat z't[41] mùrrege zou koome tegooi maake[42].’

‘'t Is good, jungske, num 't dan mèr mèt.’

‘Danke, medam,’ zag 't huipke[43].

Mene kameraod Kobus hauw[44] ze geld terùk gekriège. Hiè haauw ze wèkske[45]

(24) M e d a m , gewone titel eener burgervrouw.
(25) Z a c h -e r , zei hij.
(26) M o i d e r , moeder.
(27) S h i k , stuurt.
(28) M i c h , mij.
(29) K r è g , kreeg, nam.
(30) M i k , wittebrood.
(31) È r m k e s , armpjes.
(32) N o o w , nu.
(33) T r i s t i g , triest, droevig.
(34) M è n n e k e , manneke, ventje.
(35) H ù b s -t e , hebs-du, heb je.
(36) U i g s k e s , oogjes; verklw. van o u c h , oog.
(37) W o i r t e , werden.
(38) Z a c h -e r , zei hij.
(39) H e e l , hield.
(40) T i è n g e , tegen.
(41) Z't, ze het.
(42) T e g o o i m a a k e , te goed maken, betalen.
(43) H u i p k e , verklw. van h o u p , hoop; h u i p k e = stumper.
(44) H a u w , had.
(45) W è k s k e , tarwebroodie (cadetie).

in z'n tesh(1) geshtoike en wol heiversh(2) goin, doow er 't keend met de mik nog achter zich zaog shtoin en e(3) meinde, dat it al wīēd ewëg(4) waor.

‘Wat deits-te(5) dao toch?’ vraogde de vrouw aan 't jungske, doow z'm zaog shtoin. ‘Bès-te(6) neet kontent met dīēne wèk?’

‘Jaowaal, joffrouw!’ zag 't kind.

‘Gaank(7) tan mèr gauw heiversh(8) nao moidere, andersh meint-se das-te(9) op te shtraot hùbs(10) blīēve likge en dan grump-se(11) mèèr(12).

Et shên(13) dat-tet keend dat neet vershtong(14). 't Dach ùrreges(15) andersh aan. De vrouw ging vruntelik(16) nao-em toow(17), gaof-em e klei kletske(18) op z'n wang en vraogde-n-em: ‘Boevuèr(19) geis-te(20) neet en shpootstich(21)?’

‘Huurt ins,’ zag 't keend, ‘wat zinkt tao(22)?’

‘Ich huur niks zinge,’ zag de vrouw.

‘Neet?’ zag 't mènneke; ‘huurt: Tshrrit! Tshrrit! Tshrrit! Tshriet!!’

Kobus en de vrouw loesterde bièter(23) en ze hoirte niks es e paar krīēkele peeipe(24), deei dao ùrreges zaote.

(1) Tesh, tasch, zak.
(2) Heiversh, naar huis.
(3) E, hij (zonder klemtoon), hij (met klemtoon) hiè.
(4) Wīēd eweg, ver weg.
(5) Deits-te, doe je. Vervoeging van dōēn (doen):

ik doon (ik doe)	ver dōēn	} De voorw. zonder klemtoon	ich doog (ik deed)	vuèr dooge	} De voorw. met klemt.
de deis	gee doot	} De voorw. zonder klemtoon	doow doogs	gièr doogt	} De voorw. met klemt.
e deit	ze dōēn	} De voorw. zonder klemtoon	hiè doog	zeei dooge	} De voorw. met klemt.

(6) Bès-te, bist du, ben je.
(7) Gaank, ga.
(8) Heiversh, naar huis.
(9) Das-te, dat je.
(10) Hùbs, hebt; hier: zijt.
(11) Grump-se, gromt ze.
(12) Mèèr, maar.
(13) Shên, scheen.
(14) Vershtong, verstond.
(15) Urreges, ergens.
(16) Vruntelik, vriendelijk.
(17) Toow, toe.
(18) Kletske, klapje, tikje.
(19) Boevuèr, waarom.
(20) Geis-te, ga jc.
(21) Shpootstich, spoeds-dich, spoedt u.
(22) Tao, daar.
(23) Bièter, beter.
(24) Peeipe, piepeu, sjirpen.

‘Is tat e vuègelke[25],’ vraogde den èrreme shtumpel[26], ‘of 't brōēd dat zink, es 't gebakke wuèrd[27], persheeis[28] weei de appele?’

‘Mè nein, leeveke[29],’ zag hum de vrouw; ‘et zeen krīēkele. Ze zitte-n-onder de shtaof[30] en noow zinge ze, umdat ze de vlam zeen.’

‘Zeen ze noow bleei[31], deei erm krīēkelkes?’

‘Jao, leeveke,’ zag de vrouw, ‘jao, me keend.’

't Gezich van et jungske woird klaorder.

‘Och, joffrouw,’ zag er, en e dorsh bekaans neet[32], ‘ich zou zoe gère[33] e krīēkelken hùbbe.’

‘Wat zos-te[34] doa met-toen?’ vraogde de vrouw; ‘wat wols-te met ene krīēkel aanvange, leeve jong? Es ich ze dich allemaol kos giève, deei heei in 't hōēs zeen.[35], kos-te ze gêre krīēge.’

‘Och, jòffrouw, gêf mich taan zōē bēēske[36], ezzugbleef[37],’ bêde-n-et keend[38], en 't heel z'n henneke[39]-n-al op. ‘Ze hùbbe mich gezag, dat de krīēkelkes eine gelùkkig make. Moider heuilt[40] altīēd, ochchêrrem[41], gêf mich toch eint[42].’

(25) Vuègelke, vogeltje.
(26) Shtumpel, stumper.
(27) Wuèrd, wordt.
(28) Persheeis, juist.
(29) Leeveke, liefje.
(30) Shtaof, stoof, altijd gebruikt voor kachel. Een stoof kent men niet.
(31) Bleei, blij.
(32) Edorsh bekaans neet, hij durfde bijna niet.
(33) Gêre, gaarne.
(34) Zos-te, zou je.
(35) Zeen, zijn.
(36) Zōē bīēske, zoo'n beestje.
(37) Ezzugbleef, asjeblief.
(38) Bêde-n-et keend, smeekte (bad) het kind.
(39) Henneke, handje.
(40) Heuilt, huilt, weent.
(41) Ochehêrrem, och arme.
(42) Eint, eentje.

Mene kameraod Kobus kièk[1] de vrouw aan. 't Waor e frish minsh[2], deei vrouw van de bekker, en ferm pùl[3]. Ze wishde[4] zich-te aogen aaf met-ten tup van hēūre[5] shollik[6]. Es Kobus einen um hauw g'ad[7], hauw er et ouch gedoin.

'En woevuèr[8] heuilt teein[9] moider?' zag mene kameraod Kobus, dê zich neet nīē kos inhauwe.

'Vuèr[10] moote nog zoevēūl betoale, meister[11],' zag 't jungste. 'Vaader is lang krank gewês, en doow hùbbe ver zōē vēūl op-te pof[12] mooten hoile. Ooze vaader kaan noow neet vēūl verdeene met wèrreke.'

Kobus buigde zich en pakde 't keend in zenen èrm met 't brōēd debeei[13] en puuende[14] het èrrem shaop. He haw kompasse[15] met hem.

De vrouw van de bèkker waor nao de bèkkereei gegange en hēūre maan voeng[16] veer krīēkele, deei dao leepe[17]. Hiè[18] zat ze in en duueske, en in den déksel maakden-hiè luèkskes[19] met en shpang[20], dat ze kosten aosseme[21]. De vrouw goof 't duueske aan het keend, dat bleei heiversh leep[22].

Toow er eweg waor, goove de vrouw van de bèkker en mene kameraod Kobus zich-te haand. 'Errem shēūpke[23]!' zachte ze[24] te gelīēk.

De vrouw krêg toow 't book oette winkelbaank[25], en op 't blaad[26], wōē[27] 't errem keend z'n moider opshtong[28], shrêf ze: 'Betaald!'

Kobus drêijde[29] 't geld, dat-ter beei zich hauw, in e pampirke[30] en verzeukde[31] de vrouw, um et nao deei erm leui[32] te shikke mètte kwetaansie van 't brōēd en e

(1) K i è k , keek, zag.
(2) M i n s h , mensch.
(3) E n f e r m p ù l , een flinke vrouw; p ù l = jonge kip.
(4) W i s h d e , wischte, veegde.
(5) H ē ū r e . De *ēū* als de *i* in 't *Eng.* b i r d .
(6) S h o l l i k , voorschoot.
(7) G'a d , gehad.
(8) W o e v u è r , waarom.
(9) T e e i n , dijn, uw.
(10) V u è r , wij.
(11) M e i s t e r , gewone titel voor boeren en pachters.
(12) O p -t c p o f , op krediet.
(13) D e b e e i , er bij.
(14) P u u e n d e , kuste.
(15) K o m p a s s e , medelijden.
(16) V o e n g , ving.
(17) L e e p e , liepen.
(18) H i è , hij.
(19) L u è k s k e s , verklw. van l o i k (*Hgd.* Loch); l u è k s k e s = gaatjes.
(20) S h p a n g , speld.
(21) A o s s e m e , ademen.
(22) H e i v e r s h l e e p , naar huis liep.
(23) S h ē ū p k e , schaapje.
(24) Z a c h t e z e , zeiden ze.
(25) W i n k e l b a a n k , 'oonlank.
(26) B l a a d , blad.
(27) W o e , waar.
(28) O p s t h o n g , opstond.
(29) D r ê i j d e , draaide, wikkelde.
(30) P a m p i r k e , papiertje.
(31) V e r z e u k d e , verzocht.
(32) L e u i , lieden.

breefke, dat 't keend met de krīēkelkes ins z'n auwersh[33] gelúkkig zouw maake. Ene bekkershknech[34] brach 't dadelik en e waor dao vuèr[35] et keend.

Weei[36] dat kaom, voond et ze moider sinds lang vuèr den īērshte kīēr[37] met e bleei gezich en druueg ouge[38] aan hēūr wèrrek.

E meinde, dat de veer greeis krīēkele[39] dao de rêije[40] van waore, en ich gluif[41] dat-ter gein ongelīēk hauw.

J.R. Smeets, Rz.

(33) Auwersh, ouders.
(34) Bekkersknech, bakkersknecht.
(35) Vuèr, vóór.
(36) Weei, toen.
(37) Īērshte kīēr, eerste maal.
(38) Ouge, oogen.
(39) Krîēkele, krekels.
(40) Rêije, reden, oorzaak.
(41) Gluif, geloof.

Oet 't jaor daartig. (Ambij.)

Mīē grōētvader is 'nen auwe minsh ōēt 't joar vīēf en nuègetig. E lùp noow met e krùkske en es-t-em zuus[1], dan zos-te zekge, dat er haauf[2] kinsh is.

Ich hauw vēūl van de gooi zieël en hiè hilt ouch vēūl van mich, dat wets-te waal; went altied vertelt er mich get[3] oet zīēne jongen tīēd. E wèt waal, dat ich dat zōē gêre huur[4]. Ich zou waal e book vol konne shrīēve, es ich 't noch allemaol wis: van de Avermènderkes[5], van de Bokkereeiersh[6], van Robbespīēr[7] en mieë van dat soirt.

Mè 't leeste huur ich em ōēt te Belshentīēd[8] vertèlle, doow de Hollèndersh en de Belshe zich aan de keel gewês zeen. Dat is ze liève, es er dao van kont shpriėke; went dao is er zelles beei[9] gewês.

Dao laog e trupke daovēūr aan Shīēperkes-wei[10], aan 't breerke[11]; en de veeiant hauw zich in de Iezere Kōēle[12] verborrege. 't Hauw neet vēūl te beteikene; waant ze waore neet shterk. De Belshen deege[13] niks ès roope: 'Hollandie, bangeshiet[14]! kom mer ōēt! kom mer ōēt!' En ès ze kaome, dan weer op-te luip.

Zōē blêf 't 'nen tīēd laank doore[15]. Dao veel waal ins eine; mè[16] zōēlang ès ze iève shtêrrek blêve, waor et de meute neet wièrd.

Dao kaomen op ins vuèrdemiddes[17] um en oor[18] of haauf twellef waal twieë hoonderd maan van de kaant van Bièmele[19]-n-aan. Uèver hèk en shtrōēk gung et eweg. De kons begrīēpe, dat-te vrouwleui en de kinder in 't tùrp neet wiste, bōē[20] ze krōēpe zoue van de shrik, doow ze deei kêrels zaoge-n-aankome. Den einen hauw e bl, dê droog ene reek[21], dao waore-tes[22] mèt gewière-n-en zêsele[23].

Blauw keele[24] zaos-te et meiste; mè dao waoren ouch hieëre beei en é shtùk of gèt good gekleide soldaote. Dat waore zièker diszerteursh[25] of zōē gèt. De Hollèndersh trokken ōēt de Iezere Koele Roitem[26] in en leete zich in de īērshte

(1) Z u u s , ziet.
(2) H a a u f , hali.
(3) G e t , wat.
(4) H u u r , hoor.
(5) A v e r m è n d e r k e s , aardmannetjes.
(6) B o k k e r e e i e r s h , bokkenrijders
(7) R o b b e s p i ē r , Robespierre.
(8) B e l s h e n t ī ē d , Belgische tijd.
(9) B e e i , bij.
(10) S h ī ē p e r k e s -w e i , weide, die lang aan een scheper (schaapherder) toebehoorde.
(11) B r e e r k e , hek.
(12) I e z e r e K ō ē l e , ijzeren kuilen, zoo genaamd naar de roode kleur van 't zand, dat zij bevatten.
(13) D e e g e , deden.
(14) B a n g e s h ī ē t , bangeschijters (schijtebroeken).
(15) D o o r e , duren.
(16) M ê , maar.
(17) V u è r d e m i d d e s , voormiddags.
(18) O o r , uur.
(19) B i è m e l e , dorpje in de nabijheid.
(20) B ō ē , waar.
(21) R e e k , vork.
(22) T e s , ervan.
(23) Z ê s e l e , zeisen.
(24) K e e l e , kielen.
(25) D i s z e r t e u r s h , deserteurs.
(26) R o i t e m , gehucht dichtbij Ambij.

daag neet mieë zeen; waant ze waore noow vēūl shwaaker ès te Belshe. Ouch den tròp van 't breerke ging de van doir.

Deei neuï klaante blêve-n-aan de Grōēte Kooil[27] shtil hauwe en eine, dè op e pièrd rêij en ene blaanke sabel in z'n vōēs hauw, kommendeerde den tròp.

De mansleuï ōēt et-tùrp waoren allemaol in 't veld, doow dat grèpke gebēūrde. Heei zaogs-t[28]-en parteeï ièrappele shtièke[29]; dao waor ene ploag[30] aan 't krooten of wortelen ōēt dōēn; uèveraal waore-t-es dreei, veer aan 't puime[31].

(27) G r ō ē t e K o o i l , Groote Kuil.
(28) Z a o g s -t, zag je.
(29) S h t i è k e , steken (rooien).
(30) P l o a g , ploeg.
(31) P u i m e , puin zamelen.

Doow ze ièvel[1] deei schooiers zaogen aankome, leete ze den hīēle santepetik in de shtièk en leepen heiversh[2]. Dê en peshtol[3] hauw, shtaok ze beei zich; dê gein hauw, krêg zich e mets[4] of e waope, dat-ter onder zene shtop[5] of zene keel verborg. Zōē geenge ze et-tùrp op, en deei van aan de kêrek en nog weeier kaomen aaf tot kort beei de Belshen, zōēdat meshien e shtùk of twieë hoonderd boereleui beei-ein waore.

De bùrregemeister hauwe ze ouch ene wink gegiève, en doow dê aankaom, geeng er nao de kommendaant en vraogde-n-um wat van zīēnen deens waor.

‘Ewel, zulle!’ zag tê; ‘we wille ullie niet mollesteere[6], nie, verstao-de? Menier de Boergemeister, hoer is 'ne kiër. Wil-de mien jonges vor 'ne nacht in ullie gemiënt inkwartiere?’

De bùrregemeister en de raod voonte dao niks tiènge[7]-n-en gooven hun permisshe.

‘Ewel dan, jonges!’ reep de kommendaant toow. ‘Kom-de gelie nergens nie aan, zulle, of ikke zal oe potdoeme skiet kapoet!’

Eedere boer krêg noow e paar maan mèt. Iērsh geenge ze nao drùpkes-Merjan[8] um en hauf[9] te drinke; mè de shneever[10] shên hun te shmaake, waant ze zoipe es mooizeloiker[11], en al gauw veele[12] wēūrd tusshe de Belshen onderein.

Deei van Amie blêve beei-ein vuèr[13] den īērshte de beste op zen shnoets te houwe, es er hun gèt[14] dorsh[15] zèkge; mè dat gebēūrde zōē gauw neet.

Ōīē-te wēūrd kaom et tot te daod. 't Eint[16] brach et aandert mèt en daan....dronkemaanswêrek: de[17] begrips waal[18], dat ze zich gauw beei de kladderen hauwe. Kèrel, dat has-te moote zeen! Dao waoren hènskes[19] beei. Ze heeve[20] zich op te mooil[21], jong, krèk weeiste[22] op eene zak mèèl huits[23], en ze trampde zich onder de veut, dat ze kwakte. Ze waoren in enen trùllever[24] de duèr ōētgetoffeld[25] en heengen aanein weei klet[26].

(1) I è v e l , evenwel.
(2) H e i v e r s h , huiswaarts.
(3) P e s h t o l , pistool.
(4) M e t s , mes.
(5) S h t o p , buis.
(6) M o l l e s t e e r e , kwaad doen.
(7) T i è n g e , tegen.
(8) D r ù p k e s -M e r j a n , Marianne, die borreltjes verkocht.
(9) H a u f , afzakkertje.
(10) S h n e e v e r , jenever.
(11) M o o i z e l o i k e r , muizengaten.
(12) V e e l e , vielen.
(13) V u è r , om.
(14) G è t , wat.
(15) D o r s h , durfde.
(16) E i n t , een.
(17) D e , du [je].
(18) W a a l , wel.
(19) H è n s k e s , Hansjes [baasjes].
(20) H e e v e , hieuwen.
(21) M o o i l , muil.
(22) W e e i s t e , als ge.
(23) H u i t s , slaat.
(24) T r ù l l e v e r , hoop.
(25) O ē t g e t o f f e l d , uitgestommeld.
(26) K l e t , als kladden.

Doow ze zich noow ins good gepruègeld en geamezeerd hauwe, woirte ze dat deunshe[27] meuch. Eederein geeng noow heiversh[28]. Me grōētvader en z'n breursh - ze waore met hun zièvene - noome tes[29] veer[30] mèt, deei zich hiel kòsh[31] heele; waant ze zaoge waal, dat de Amiesse[32] jonges ouch knuèk aan hun preei[33] hauwe en dat ze deei Waale nog waal ins aan hunne pòkkel zouë gekòmme zeen. - Doow ze beei òs kaome, vraogde de auw vrouw hun, wat ze gebruuke wolle. Ze zouë waal gère shpek met eier hùbbe, woe[34] de Waale zōē vēūl van hauwe. 'Nein, men gooi leui,' zag[35] grōētvader doow; 'gein eier; de hinne[36] lekge heei in 't tùrp allemaol mèt de vot[37] op Meshtreech ebaan[38]. Vuèr[39] iète ièrappele

(27) D e u n s h e , spelletje.
(28) H e i v e r s h , huiswaarts.
(29) T e s , er van.
(30) V e e r , vier.
(31) K ò s h , stilletjes.
(32) A m i e s s e , Ambijsche.
(33) P r e e i , lijf.
(34) W ō ē , waar.
(35) Z a g , zei.
(36) H i n n e , hennen, kippen.
(37) V o t , achterste.
(38) E b a a n , aan.
(39) V u è r , wij.

mèt krepkes[1]; es der deei ouch lùs, dan kon-der met dōēn, en aandersh zeet der mer, bōē[2] der get kreeigt.'

Dat voonten ze good; mè ze mòste, gère-n-of neet.

Weei[3] ze g'ièten hauwe, geenge ze op-te zolder shlaope. 't Waor zōē gèt nèver nuègen oore. De mansleui blêve mèt e paar op, en de andere lagte zich mèr gèt mèt de kop oppe taofel, went de[4] wis soms neet: 't hiēl dùrpke waor nog in volle gloiria.

Dao huurde ze op ins gèt bōēten op-pe gaank; den hond bletshde[5] van belang, en dao waor zièker gèt in Noirwiège[6].

Jaowaal, dao kaome tes dreei ashtrant de gaank op en bertaol 't hōēs een. Eine hauw[7] ene kepotte[8] shwaan onder zenen erm; dê hauw er op Sīēvere-weeierte[9] geshòite. Doow er me grōēt vaajer en z'n zès breursh zaog, blêf er shtoin en vraogde n-of ze nog wīēt van Meshtreech[10] aaf waore.

'Kom mer ins mèt, kameraod,' zag Shang[11], de veeifde van de ziève; en dao hauw er de shtruipert aal beei ze vèshe[12] en aan de duèr. 'Dao zuus-te de tuères[13] van Meshtreech, mènneke.'

De Waal, dê zaog, dat 't heei gein klein keender waore, zag: 'Potdoeme, ze zouë mich kapoet moike!' en hiè en z'n twīē kameraote-n-eweg.

Mê twīē hōēzer weeier, beei Greetshe van Merjanne deege[14] ze zich waal opshùppe[15] en hunne shwaan broië; dao waor 't neet te kort beei Meshtreech.

'sh Mùrreges um en oor of veeif waoren oos looshees al ōēt hun nis[16] en op marsh nao de Grōēte Kooil, wōē um zès oore epèl waor en 't hīēl trupke beei-ein kaom. De kommendaant bedankde de leui en trok toow weeier, op Roitem en Mièrshen[17] ebaan.

Einigen tīēd laater heele deei grepkes op; waant doow kaome de pilewitten[18] ōēt Holland aan en daovuèr hauwe de Belshen respèk.

De leui ōēt Amie[19] waore bleei, dat 't gedoin waor; went dat hīēl Waalegetuug[20] doch[21] neet. De meiste waore shmièrlep, deei op gemeinigheid ōēt waore-n-ès ze de baan klaor zaoge; 't waor mer rètshe-poe[22], zouë ze in Meshtreech zekge.'

(1) K r e p k e , stukjes spek.
(2) B ō ē , waar.
(3) W e e i , toen.
(4) D e , du [je].
(5) B l e t s h d e , blafte.
(6) N o i r w i è g e , Noorwegen. De geheele uitdrukking beteekent: er was zeker onraad.
(7) H a u w , had.
(8) K e p o t t e , kapot, dood.
(9) S ī ē v e r e w e e i e r t e , Severen-vijvers.
(10) M e s h t r e e c h , Maastricht.
(11) S h a n g , Jan [Jean].
(12) V è s h e , vest [kraag].
(13) T u è r e s , torens.
(14) D e e g e , deden.
(15) O p s h u p p e , opscheppen.
(16) N i s , nest, bed.
(17) M i è r s h e n , dorp bij A m b i j .
(18) P i l e w i t t e n , soldaten [eig. recruten].
(19) A m i e , Ambij.
(20) W a a l e g e t u u g , Walengoedje.
(21) D o c h , deugde.
(22) R è t c h e -p o e , slecht volk, kanalje.

‘Noow, jong, de[23] kos nog waal enen hauven daag aan de gaank blīēve, daan woird ich 't noch neet meuch[24]. Jè, dan moste grōētvadere-n-ins hure; es-tê[25] 't vertelt, is 't nog tīēn kīēre shōēnder; waant ich hùb vēūl vergiète devaan. Kums-te e zondegen aovend ins nao os, dan zùls-te-'t waal hure. - Noow zèk ich dich gooie nach, Shang! Tot mùrrege vreug, dan kums-te òs hellepe dièrshe[26], hè?’

‘Jao, Micheel, ich kom zoonder mankeere. Gooie nach!’

J.R. Smeets, *Rz.*

(23) D e , du [je].
(24) M e u c h , moe.
(25) T ê , die.
(26) D i è r s h e , dorschen.

Vör dréi wäkə Gõd wä'r[1]. (Heerlen).

So 'nə vlëlige[2] win[g]tər hant[3] vər[4] sär[5] jo[a]rə nët gəha·t, en do[a] is nëmən[6] in 't Gülkərlank, dä 't sich erinnrə kan, dat óits dər schnë so hōg lo[a]g, en dat hə so lāt in 't vörjo[a]r is blivə liggə. En dū hä op 't letst 's middegs van də son wechgeleckt wo[a]r, du wéəde ömme·sch futsch 'nə vréə ōstwink, en 't gras wóll nët ūt, en wat noch ongər dər schnë scht ōk[7], gon[g] ōch te gron[g]. Dər sötə Mei wo[a]r all lan[g] in 't lank, en noch kó·st ge vë[8] ūtgədrëvə wä·de, nët éns e scho[a]p. St. Job en Pancratius wo[a]ren all vərbéi, en doch lo[a]g noch alle mörgə·s īs[9] op dər wéiər. Häi 't so noch lang mótte go[a], da ko·st gənə minsch bəschto[a][10]. Dər Gülkerlänker lët sich äver nët lich ban[g] māke. Wen an[g]ər lü' də hän[g] in de brōktäsch[11] en də nās éns būtə schtäke, da schlónt[12] sī de hank ā[13]. Schlömm[14] sint s' ōch, en drömm[15] nóits van hún läve vərlägə öm te wétə, wat te dōn is.

Wie nū 't wä·r gār nét an[g]əs[16] wóll wä·de[17] dū wóo·d de ganzə gəmində igen[18] herberg béiégerope öm ro[a]d te slo[a]n, wie mən e bäter wä·r möch krīgə. Do[a] hont sə dan hót en hār geklapt[19]: dər énnə wo[a]r alltid schlömmər äs dər an[g]ərə; mār ūt lūtər schlömmighēd wörə sə bóu[20] tot niks gəkómmə en wéə·r ūt é gelōpe.

Do[a] kōm schnīdər Arens: dä hóu noch gé wo[a]·d gesacht. Hä wo[a]r witt[21] in de welt gerēsd, en wie de an[g]ərə ūtgeklapt wo[a]re, du wo[a]r hä jüst het geschéitste[22]. 'Op de översī,' sacht hä, 'do[a] wónnt 'nen aptheker, dä ka· méə[23] äs brōd äte, en went gōd wä·r te krīgen is, van dem kónnd·'r 't hann[24],' en glicks móst der veldwächtər in é schüt en övervarə.

Wie nū Jupp dər bo[a] béi der apthéker kömpt, fro[a]gt é 'vör dréi wäkə gōd wä·r.'

(1) Wä·r. De schrijver heeft vele woorden Hoogduitsche karakters gegeven, om de klanken af te beelden: b.v. vör, wäke, schnë enz. De omgekeerde *e* vertoont eene too nlooze letter. De kleine letters worden zacht uitgesproken en smelten met de voorafgaande samen. De stip achter een' klank of een dwarsstreepje er boven wijst eene gerekte uitspraak aan.
(2) V l ë l i g e , strenge.
(3) H a n t , hadden.
(4) V ə r , wij.
(5) S ä r , sedert.
(6) N ë m ə n , niemand.
(7) S c h t ō k , stak, verscholen was.
(8) G e v ë , geen vee.
(9) I s , ijs.
(10) B ə s c h t o [a] , bestaan.
(11) B r ō k t ä s c h , broekzakken.
(12) S c h l ó n t , slaan.
(13) Ā, aan.
(14) S c h l ö m m , slim.
(15) D r ö m m , daarom.
(16) A n g ə s , anders.
(17) W ä ·d e , worden.
(18) I g e n , in de.
(19) G e k l a p t , gepraat.
(20) B ó u , spoedig (*Hd.* bald).
(21) W i t t , wijd, ver.
(22) G e s c h é i t s t e , slimste.
(23) M é ə , meer.
(24) H a n n , hebben.

Der apthéker dréədə jüst pille; wie é dat ävel[25] hört, wöscht e sin^{g} téən vin^{g}ərə in ene hankdōk āf, pitscht[26] sinne brill, dä all ganz fast op sing nās sit, noch faster en kickt der veldbo^{a} över der brill stīf ā. ‘Wä hāt dich héiər geschickt?’ féltt-ən[27]-op əm ūt.

Jupp der bo^{a} wä·d än^{g}stlich, wie è sütt, dat der apthéker si gesicht verfronselt en achtər 'm all die glāsər en dōse.

Der apthéker wóll mar wétə, off hä dat gōd wär vör sing räkenin^{g} gäve

(25) A v e l , evenwel.
(26) P i t s c h t , kneep.
(27) ∃ n , hij.

sóa, off off 't so get[1] wie möggefett[2] wör, dat ä dem off dem in sə bōk kost schrīve.

Du vertelt em Jupp der bo[a], wie kōm en gong[3].

‘Nū,’ sät der apthéker, ‘went et soo is, da sal ich dich én[g] doos gōd wä·r midgäve. Gewönliche lü krīgen 't an[g]es nét, en went s'ōch en[g][4] tónn gó·d dərvör bətalde.’ Du gon[g] ä wech en sacht, hä sóa é bitschke wachte, hä möst et éəscht in de köke vädig[5] māke. Bóu[6] kōm ä wéər trök mit en[g] ganz nöu dōs, die go[a]f 'n 'm en sacht: ‘Dóch se mār nét o[a]pe, angəst vlücht het schōn wä·r wech, dat ich nét méə äs émo[a]l in't jo[a]r ka māke.’

Do is gnə bätre veldwächter äs Jupp der bo[a], en dä so op s'ne dēnst past; mār ē din[g]e kóst ä nét lo[a]te, dat jüst nét[7] dərtóu pasdə. Van't kantōr af, was hä 't so gewend alles te wēte, wat in de geminde ömgin[g], dat ä minde, hä möst jüst so gōd äs der schōtes[8], der schápe[9] of der pastór wéte, wat in de läre brēvtäsch of in de brēve mit de grōte ségels te läsen stong; en so hóu[10] men'm somtemits betrapt, äs 'n[11] achter in[g] heck ston[g], en schüns in de täsch of in der brēv kéek. Drömm brendə 'n 'm ōch süver de dōs in de hän[g][12], en hä héi se verdüveld gär all in 't schüt[13] open gedo[a]; mār do[a] wo[a]r hä nét alléng[14]. So bóu ən ävel över der dīk wo[a]r, so[a]g ä sich öm, of em émes[15] gewār wö·d, en ä gon[g] achter in[g] strömīt[16]. Recht versichtig will ä de dōs o[a]pe māke, mār jüst verfällt der letste schuffel[17], en mit émo[a]l is de dōs ganz o[a]pe. Het schōn wä·r vlücht ūt, en niks is méə drin. Wat v'r əne schreck! Hä ävel nét vūl[18], get 'm achter no[a] en röpt: ‘Op Häle[19] tóu!’ Wie hä nu in Häle kōm, wör doch het schōn wä·r nét angekomme, wie[20] häll[21] hə ōch dər achter geschreid hóu[22].

Du lépen ōch de angr' ūt; der inne no[a] der inne, der an[g]ərə no[a] der an[g]ərə kank[23] en répet: ‘Op Häle tóu, op Häle tóu!’

(1) G e t , wat.
(2) M ö g g e f e t t , vliegevet.
(3) W i e k o m e n g o n g , de toedracht van de zaak.
(4) E n g , een.
(5) V ä d i g (vaardig), klaar.
(6) B ó u , spoedig.
(7) N é t , niet.
(8) S c h ō t e s , schout.
(9) S c h ä p e , schepen.
(10) H o u , had.
(11) 'N, hij.
(12) H ä n g , handen.
(13) S c h ü t , schuit.
(14) A l l é n g , alleen.
(15) É m e s , iemand.
(16) S t r ö m ī t , stroomijt.
(17) S c h u f f e l , schoof.
(18) V ū l , (*Hd.* faul), traag.
(19) H ä l e , Heerlen.
(20) W i e , hoe.
(21) H ä l l (hel), luid.
(22) H ó u , had.
(23) K a n k , kant.

Némes lēt sich gérə get sag'n of commandérə, en vörall het schōn wä·r nét; dat kömt went het əm belēft, en gēt went et əm belēft; het is gelūnd[24] en égesinnig wie é schōn mädge, do alle jong lü öm vréie.

Acht dāg dərno[a] ëvel kōm hət doch. Du freudə[25] sich de minsche, dāt se nét omsös[26] gelópen en geschreid hóuwe; en se sachte[27], se wölle, went et noch éns so köm, bäter oppasse.

J.M. Dautzenberg.

(24) G e l u n d (*Hd.* gelaunt), luimig.
(25) F r e u d ə , verheugden.
(26) O m s ö s (*Hd.* umsonst), tevergeefs.
(27) S a c h t e , zeiden.

Op Joest van Vondel. (Heerlen.)

Joest van Vondel is
Zieker en gewis
Der grutste[1] dichter
En zederichter
Dä os Holland[2] hat
Zoe läve[3] gehad.

God der Här hä[4] prees,
Wie[5] inn' ärme wees
Oet groet' dankbaarheed
Vür[6] et gooddoen deed.
Ooch vür et geloof
En woar[7] hä neet doof.

De üveldoade[8]
En slechte roade[9]
Van düvel en hel
Hong hä aan de bel
En makde ze kond
Üver het erdrond.
Schoen is et t' läse[10]
Van al zing wäse[11],
Die op et tooniel
Gans in hun gehiel
Wäde[12] opgebrach
Mit dichtersche krach.

De taal most schwichte
Vür zing gedichte,
Zich onderwerpe
One[13] bemerke,
Voldoen ziene geest
Volgens ziene leest.

Zing werke zind groet
En zwoarder wie loed
De wöd[14] die hä broekt[15];

(1) G r u t s t e , grootste.
(2) O s H o l l a n d , ons Nederland.
(3) Z o e l ä v e , (zijn leven), ooit.
(4) H ä , hij.
(5) W i e , als.
(6) V ü r , voor.
(7) W o a r , was.
(8) Ü v e l d o a d e , euveldaden.
(9) R o a d e , raadgevingen.
(10) L ä s e , lezen.
(11) W ä s e , wezens, helden.
(12) W ä d e , worden.
(13) O n e , zonder.
(14) W ö d , woorden.
(15) B r o e k t , gebruikt.

Geen hat hum geschtoekt[16],
Wie groet dä ooch woar,
Kreeg hä dat neet kloar.

Üvergroet genie
Verlien mich esprit
Talent en gave
Ming[17] zinglost te lave,
Zaag[18] neet mich adie[19]
Da zing ich nog mie.
St. Pieter en Paul 1878.
Kaufmann.

(16) G e s c h t o e k t , overtroffen.
(17) M i n g z a n g l o s t , mijn zanglust.
(18) Z a a g , zeg.
(19) A d i e , adieu.

De futel[1]. (Sittard.)

De Nüschtad[2], èns en plaatsch mit wäl[3]
En mit e schterk kasteel,
Al is ze nu e simpel dörp,
Vereerde zeer fideel[4]
Es[5] pâtrones sinte-Birgit,
En koumaad[6] op te welt;
Mä hieveur waor bie boerelü
Hör fees^{t} nog al geteld.
Van alle kanjtje^{n} koume^{n} zie
Där här[7] in höer oktaaf[8]
En reipe^{n} veur. hün kui en ös
Birgitte's zänghe^{n}[9] aaf.
Zie koume^{n} mit heel vöel vertroe'n
En gein läeg[10] henj daobie,
Waat waor in 't veurdeil van de kirk
En van de börgerie
Nu woord^{t} waal èns al dat profiet
Totaal veur hün mankeirt
Door 't wäer[11], dat nu ouch nog zo dèks[12]
De lü hün hoap rüïneirt.
Want eine nate weinjtjer noum
De Nüschtädter graof mit[13];
Gein angher lü bezuikde^{n} dan
D'octaaf va^{n} sint-Birgit.
Dit överkoum hün ménnig jaor
En maakde hün bedrökt;

(1) Futel van futelen = verkwanselen, voor een appel en een ei verkoopen. - De klank *oe* is op Duitsche wijze door *u* voorgesteld.

(2) Nieuwstadt, eene gewezen Geldersche vesting, is gelegen aan den voet der heuvelen, waarop de kerspels Millen en Havert van het voormalig ambt Millen, thans kreits Heinsberg, zijn gebouwd, in eene vlakte die het water ontvangt, dat van de hoogten nabij Sittard en de aangrenzende dorpen zich langs Susteren een weg baant naar de Maas. Deze plaats was vroeger bij ongunstig wêer niet genaakbaar, daar de toegangswegen naar de stad, door het vocht doorweekt, vooral des winters onbegaanbaar waren. Vóór eeuwen - dus verhaalt ons de sage - werd te Nieuwstadt de H. Brigida vereerd; haar feest viel echter in een slecht seizoen (1 Februari), wanneer de geloovigen niet dan moeielijk in de stad konden komen. Men verruilde daarom, niet zonder groot nadeel voor het offer der kerk, de H. Brigida met den H. Johannes van Broeksittard, die op 24 Juni wordt gevierd. Sedert dien tijd heeft Nieuwstadt den naam van futel (foetel).

(3) Wäl, wallen.

(4) Fideel, getrouw.

(5) Es, als.

(6) Koumaad, koemeid.

(7) Där här, daarheen.

(8) Oktaaf, een tijd van acht dagen, gedurende welken het feest van een voornaam heilige of van den kerkpatroon gevierd wordt.

(9) Zänghe^{n}, zegen.

(10) Läeg, ledige.

(11) Wäer, weder.

(12) Dèks, dikwijls.

(13) Graof mit nümme of mit laote, beet nemen. Hier dus met andere woorden: de Nieuwstadters hadden van een natten winter veel te lijden.

Het fees^{t} vervéil[14], nu het zo dèks
Door 't wäer al waor mislökt.

(14) Vervéil, verviel.

De Wiesheid van de schtad begreep
Dat dit neit zó koos gaon,
En brouk zich lang de kop dörmit
Waat hie[1] mous zeen gedaon.
Het fees^{t} verzètte^{n} koos[2] ze neit,
Mä, es het muig'lik waor,
Zou het toesche^{n}[3] mit en angher plaatsch
Höer helpe^{n} ut 't gevaor.
Ze zuikde nu ene patroon
Dä in de zomer koum,
Wotäenghe[4] 't dörrep, dat höem haauw,
Höer patrones dan noum[5].
Nu koos[6] me zeen wie[7] sint Birgit
Door anghere woord^{t} begeert;
Broukzittert bouw[8] veur höer sint-Jan
Dä 't vruiger haauw vereerd.
De Nüschtad noum höm daadlik aan;
Zie^{n} fees^{t} veil in den tied
Wo ze va^{n} groote natigheid
Haopde te zeen bevried.
Mä[9] wenig wun ze bie den toesch,
Al haauw[10] ze vöel verwach^{t};
Waar 't wäer ouch dreug wie zaod, sint-Jan
Woord^{t} toch neit erg bedach^{t}.
Mär sint-Birgit i^{n} Broukzittert
Bezuikde^{n} junk en aauwt;
De groote luip[11] nao höer oktaaf
Is nu nog neit verflaauwt.

Doa[12] 't doon van eine^{n} schlechten toesch
V e r f u t l e n heisch^{t} in 't plat,
Is f u t e l al sär langen tied
De bienaam van Nüschtad.

M. Jansen.

(1) H i e , hier.
(2) K o o s , kon.
(3) T o e s c h e n , ruilen; t o e s c h , ruil. Te Sittard, even als in de meeste plaatsen van Limburg, wordt de *sch* als Duitsche *sch* (gelijk in s c h r e i b e n) uitgesproken.
(4) W o t ä e n g h e , waartegen.
(5) N o u m , nam.
(6) K o o s , kon.
(7) W i e , hoe.
(8) B o u w , onv. verl. tijd van b o u w e n , bieden.
(9) M ä , maar.
(10) H a a u w , had.
(11) G r o o t e l u i p , toeloop.
(12) D o a , daar.

Jeanbatist[1]. (Fragment uit eene onuitgegeven novelle.) (Roermond.)

Ziinen eigenlike naam waas Jeanbatist, alhoewaal men 'em ouch Jean, Jeanbá, en zelfs Tisken hoot[2]. Diegene, die onger 'em stongen of veulden det ze zich neet te gemeinzaam mit 'em mochten inlaoten, en ouch de jong maedjes[3] oet de naoberschap, zoo wie[4] Rosalieke van de bekker taegeneuver, neumden 'em Jean. Diegene, wo-d-er[5] 's aovends in de herberg zi glaeske beer mit dronk, en wo-d-er dageliks mit op en aaf ging, neumden 'em Jeanbá; en ziin heel aai[6] vrunj, die mit 'em van jongs aan waren opgewassen, neumden 'em Tiske. Det waas zoo saort binaam dae hem bigebleven waas oet heuren jongentiid.

Mer ziinen eigenlike naam waas Jeanbatist.

Jeanbatist had veul vrunj. Hae waas, jong zeende, eine löstige gast gewaest, totdet er verleefd waerde op de dochter van den ontfenger-zaliger, die mit heur mama allein woonde en die-d-er neet had konnen kriigen, omdet de mama altiid zag[7], det-er nog gei bestoan had, en heur maedje de kop vol hong van schoon partiën die ze doon kos, tot ze, 't jaor d'rop, trouwde mit 'ne lutenant.

Dao had Jeanbatist veul verdreet van gehad; hae had ganse daag-lank gemiimerd en neet konnen aeten; zelfs 's aovends in zi bed had-er mennigen traon gelaoten. Ei paar maonjd later had-er weer ziin aai vrunj opgezocht, womit-er zoo mennige löstigen toer had oetgeveurd, mer de gekke-streek gingen 'em neet meer. Hae merkde-n 'et en dronk ennige glaeskes beer om plezeerig te waeren; mer, toen-d-er begreep det-er wie[8] meer glaeskes beer det-er dronk, wie bedreufder en tristiger waerde, tot jankens[9] toe, toen dronk-t-er gaar neet meer, en zocht ziin aai vrunj neet meer op, en bleef veul t'hoes. Hae waos op ins, zonger 'et te weten, bedaard gewaorden.

Toen had-er zich vliitig gaon toeliggen op ziin zaakes, en 't ging 'em good. Zien elders[10], die intösse gestorven waren, hadden 'em ei sumke naogelaoten wo-d-er ziine lakewinkel mit veurwaats kos zitten[11], en hae won alle jaor waal veur twee man de kost en ouch nog get euver. Hae had nooit mit eemes get gehad, waas eederein belaefd, deei ziin plichten die-d-er doon mos, waas geine kribbebiiter of valserik, en zoo waas-t-er good gezeen en had veul vrunj.

't Waas ouch eine gooie jong.

Jeanbatist waas twee en dertig jaor alt. Hae waas neet al te groot, mer

(1) De *n* aan het einde der woorden wordt alleen uitgesproken als het volgend woord met een klinker begint. De *s* vóór een medeklinker in 't begin van een woord als *sch.*
(2) H o o t , heette.
(3) M a e d j e s , meisjes.
(4) Z o o w i e , zooals.
(5) E r , hij.
(6) A a i , oude.
(7) Z a g , zeide.
(8) W i e , hoe.
(9) J a n k e n s , schreiens.
(10) E l d e r s , onders.
(11) Z i t t e n , zetten, brengen.

flink gebouwd, breid in de schouwers en stevig op ziin bein. Hae waas licht-broen af donkel-blonjd, wie-d-er 'et nummen wilt. Hae zaag-t-er altied fris en praoper oet, en ziin griis-blauw ougen stongen 'em good op zien rooi wangen. Zonger hoovaerdig te zeen, waas 'et 'em waal ins euverkommen, 's morgens es-t-er veur de speegel stong en zich de bakkebaerd gliik streek, in ziin eigen te dinken: ‘Du zos toch nog in jonk maedje konnen gelökkig maken!’ Mer dan schoot-er in eine lach en zag: ‘Tratarare!’ - det waas zi woord - ‘de maedjes? - allemaol laege[(1)]! Veer[(2)] zollen mer aan 't werk gaon!’ En dan staokde-n-hae ziin lang piip aan - want, det höb ich uch vergaeten te zegken, hae waas eine leefhöbber van rouken, veural van schoon köp door te rouken. - En ougertössen[(3)] det-er ziin piip aanstook, dacht-er aan Louiske van den ontfenger, wo-d-er ins in[(4)] verleefd gewaest waas, en die hem ouch waal leef gehad had, mer die mit de lutenant getrouwd waas, omdet - dae heur gouwer kos trouwen!....

Mer det Louiske van den ontfenger waas-t-er nog lang neet vergaeten; neet veur[(5)] heur zelf, mer veur de schoonen tiid doe-d-er mit heur belaefd had. Hae zol ze van daag neet meer gewild höbben, mer hae had daag en maonjen en jaoren lank mit heur willen spraeken en vertellen van daen tiid van heur eerste leefde, wie[(6)] ze zich gevonjen hadden, wie ze zich veur 't eerst gezeen hadden, wie ze Zaoterdaags ging de mert doon, en hae kwansiis ein koppel doeven ging zeuken, mer nao heur allein keek, en wie-d-er heur veur 't eerst gezagd had det-er heur leef had - en hongerd oet. Ouch gunde-n hae heur alle gelök en zaegen, mer hae kos-'et heur nooit vergaeven det zi ziin eerste leefde zoo slecht beloond had, want hae had de euvertuging, dat daomit de leefde in zi laeven heur rol had oetgespeeld en det-er nooit meer ei maedje zol konnen leefhöbben, ten minste neet meer zoo leef es Louiske. En es 'et einen inkele keer gebeurde, det ze 's aovends in de herberg van vreugeren tiid kwamen te spraeken, en det den dikken horlogiemaeker, dae zoo dik waerde van al 'et zitten, nog waal ins zag: ‘Wa, Jeanbá, det waas einen angeren tiid, toen-s-te nog vriedest mit Louiske van den ontfenger?’ dan schoot er weer in eine lach en anjtwaordde: ‘Tratarare, allemaol laege!’ mer es-t-er dan veulde dat er de jank[(7)] in de kael had, dan zag-t-er gouw d'rop: ‘Laot mich ins snoeven,’ en den horlogiemaeker had ziin zilvere doos nog neet toe, of hae reep: ‘Sapperloot, det is sterke, dao zollen eemes de traonen van in de ouge kommen!’ en hae vreef zich gouw twee dikke traonen oet de ougen, ongerwiil det-er nog ins repeteerde: ‘Tratarare, allemaol laege!’

Mer es me twee en dertig jaor is en veur twee man de kost haet, dan begint men aardige gedachten te kriigen. Es me dan om zich haer kiikt en al ziin vrunj veur en nao zuut trouwen, en geine mins regtoet heurt zegken det 'et niks waerd is van getrouwd te zeen, dan begint me löst te kriigen zich ouch in 't groot brooderschap te laoten inschriiven.

(1) L a e g e , leugens, gekheid.
(2) V e e r , wij.
(3) O u g e r t ö s s e n , ondertusschen.
(4) I n , op.
(5) V e u r , om.
(6) W i e , hoe.
(7) J a n k , een gevoel, dat met schreien, huilen gepaard gaat, smart.

Zoo kwaam 'et, det Jeanbatist ronjd keek nao ein vrouw. 't Waas bi hem beslaoten, det er binnen kort zol trouwen. Hae wis det-er gei maedje meer zol konnen leefhöbben zoo es Louiske, det wilt zegken mit zi gans hert en zeel, en toch wol-d-er ein vrouw höbben; waas-t-er dan gein leefde, ès[1] ze mer raedelik good euverein[2] kwamen. Daobi kwaam, det ennige vrunj hem de kop dol maakden. Jeanbatist had zi plan al ins half en half verraoien, en nu sproken de bekker van taegeneuver en den dikken horlogiemaeker en 't sniiderke van daoneven mit ziin krom bein, hem van niks angers meer es van ein vrouw te nummen. Daoeuver rolde[3] dan ouch heuren heelen wawel[4], es ze 's aovends tössen leecht en donker aan de deur bi-ein stongen.

Dan loog[5] Jeanbatist mit den rök taegen den einen deurstiil en de bekker mit ziiue witte scholk[6] taegen den angeren, mit einen wit-bestaoven bonnet-grec[7] op en de hemdsmoewen opgestruipt. Jeanbatist roukde-n einen doorruiker. Den dikken horlogiemaeker had de linker hanjd in de boksetès[8], mit de rechter hool-d-er ziin lang piip schuuns veur 't liif, en 't sniiderke, mit ziin mager erm en bein, sloog grappen oet.

'Waal, Jeanbatist,' zag den horlogiemaeker, 'wanneer geis-te noe trouwen?'

'In 't jaor ein, es den uul praekt[9]!' anjtwaordde de sniider.

'Det zegk ich daorom toch nog neet,' vool Jeanbatist in; 'mer om te trouwen mot me mit twee zeen!'

'Dao zeen toch maedjes genog!' meinde de bekker.

'Mer gooie?'....zag Jeanbatist.

'Noe,' zag de sniider, 'wie wils-te ze höbben?....Laoten veer ins kiiken. Ten eerste,' telde hae op ziine vinger, 'zi mot neet lilk ziin....'

'Det is te zegken,' zag Jeanbatist, 'zi mot neet schrikkelik lilk zeen, mer angers, zol me dao waal zoo veul neet op kiiken....'

'Ten tweede,' meinde de sniider, 'zi mot ein gooi educatie gehad höbben.'

'Jao!' anjtwaordde Jeanbatist, 'ten minste veur heuren en miinen stanjd. De geographie en de botaniek is neet van doon[10]!'

'Ten derde,' zag de sniider, 'ze maag neet te alt zeen.'

'Jonger es ich!' reep Jeanbatist, 'of hoogstens aeven zoo alt es ich, of....hoogstens een of twee jaor aaier.'

'Ten veerde!' zag de sniider, en hae streek mit den doem euver de wiisvinger, wie eemes dae geljd telt, 'en ten veerde, zi mot van braaf luu zeen!'

'Det mot ze!' reep Jeanbatist, 'geljd mot ze höbben, selderment!' en hae lachde, en ziin heel gezicht lachde mit.

'Du zols toch neet allein op 'et geljd oetgaon!' vroog de bekker.

'Tratarare!' zag Jeanbatist, 'al 't euverige is mer lak mit ouweltjes!'

'Neet det 'et geljd eine kwaoien artikel is!' ging de bekker door, 'es men 'et höbben kan is 'et altiid gemekkelik!'

(1) È s , als.
(2) E u v e r e i n , overeen.
(3) R o l d e , speelde, bewoog zich.
(4) W a w e l , gebabbel.
(5) L o o g , lag.
(6) S c h o l k , voorschoot (schort).
(7) B o n n e t - g r e c , Grieksche muts.
(8) B o k s e t è s , broekzak.
(9) P r a e k t , preekt.
(10) V a n d o o n , noodig.

‘Jao, jao, Jeanbatist haet geliik,’ zag den horlogiemaeker, dae eine jaobroor waas.

‘Ich zegk uch, det ich-t-er ein mot höbben mit veul geljd!’ reep Jeanbatist, ‘en....binnen kort!’ leet-er mit naodrök d'rop volgen. Ziin ougen fonkelden en hae vergoot[(1)] aan ziinen doorruikert te trekken.

‘Ein gooi vrouw....ein bráaf vrouw....ein jóng vrouw....ein nètte vrouw....mit ein gooi educatie....ich zegk 'et dich, Jeanbá, die zeen dun gezaeid!’ merkde de bekker aan.

‘Al det anger kumpt-er minder op aan!’ veel Jeanbatist hem in de raeje, ‘mer geljd mot ze höbben en - veul!....En zal ich uch ins get zegken?’ ging-d-er mit half stum[(2)] veurwaats, en hae stook de kop doonder[(3)] bi heur, of-t-er heur ei groot geheim wol toevertrouwen, ‘eer ich dezen aoliekop doorgeroukt höb, höb ich ein vrouw met veul geljd!’

‘Ich halt dich aan di waord!’ reep et sniiderke.

‘Ich belaof 'et uch, geer[(4)] zolt 'et zeen,’ zag Jeanbatist.

‘Det is ei waord!’ reepen de drie angeren, ‘aevel[(5)] es 't slecht oetkumpt!’....

Op dit ougenblik stook Rosalieke van de bekker 'et köpke boeten de deur. 't Waas ei leef gezichtje mit broen uigskes en donkerzwarte haoren - altiid aeven praoper en aeven netjes en toch mer sumpel gekleid; de heel waek vliitig en oppassend in hoes, en Zondaags mit ei zieje mantilke en ei floeren heudje nao de hoogmes. Dan dreide-n 'et waal get meer es in de waek - mer 't stong hem[(6)] good, en neemes noom 't hem kwaolik, pront wie alle jong maedjes.

‘Vader, komt es te bleef aeten!’ reep Rosalieke, en dan knikde-n 'et driemaol mit zi[(7)] köpke en bewaegde driemaol de lippen, of et de drie angeren stök veur stök de gooien aovend zag en ze in ziin eigen mit de naam neumde, en dan loop 'et nao binnen.

‘Jae, 't zal tiid waeren!’ zag de bekker, ‘Jeanbá, dink waat des-te gezagd höbs!’

‘Ich gaon ouch ins kiiken!’ zag den horlogiemaeker.

Toen 'et sniiderke einen ougenblik mit Jeanbatist allein waas, keek-d-er hem schuuns aan en zag mit 'ne grimlach: ‘Dè's jaomer, det Rosalieke gei geljd haet!....Nacht, Jeanbatist!’

Jeanbatist waas einen ougenblik in gedachten verzonken gewaest....det waord maakde-n 'em weer wakker; mer eer-d-er anjtwaord kos gaeven, waas 'et sniiderke-n al halfwaeg de straot. Hae keek nog ins om, schaterde van 't lachen en sneei ziin deur in.

‘Duvels kaerelke!’ dacht Jeanbatist, en ging nao binnen.

Emile Seipgens.

(1) V e r g o o t , vergat.
(2) S t u m , stem.
(3) D o o n d e r (deuner) dichter.
(4) G e e r , gij.
(5) A e v e l , evenwel.
(6) H e m , haar.
(7) Z i , haar.

Löstig peerke, de muldersgezèl. (Roermond.)

◡ — ◡ ◡ — ◡ ◡ —
◡ — ◡ ◡ — ◡ ◡ —
◡ — ◡ ◡ — ◡ ◡ —
◡ — ◡ ◡ —

REFREIN: Veur mich is ei glaesken alt beer
'Et beste van al waat besteit -
Zuug, es[1] ich neet drink van plezeer,
Dan drink ich van leid!

◡ — ◡ — ◡ — ◡ —
◡ — ◡ — ◡ —
◡ — ◡ — ◡ — ◡ —
◡ — ◡ — ◡ —

Me[2] zaet[3] waal: ‘Is de meulekerr'
Mit Peerken op de baan,
Dae vinjt gein herberg nog zoo klein
Of Peerke likt[4] ins aan.’
Mer zegkt, wie[5] zol 'et meuglik zin
Van dae veurbi te gaon
Es 't paerdjen aan de berbergsdeur
Van eiges stil bliift staon?

Veur[6] waem[7] ouch zol ich spaarzaam zeen,
Ich höb jao kindjd noch krei,
Zelfs neet 'ne spaarpot, wo ich 't geljd
Kan indoon van de pei[8].
En wiist mich miine baas de deur
D'rom geit 'et mich neet slecht;
Dao zeukt waal licht 'nen ang're baas
Weer nao 'nen ang're knecht!

Mi vader dronk ouch alle daag
Ei stevig pintje beer,
En mooder, die de herberg hildt
Haet dao aan heur plezeer.
Te minste det dunkt mich der-van,
Zoo mit miin dom verstanjd,
Want dronk ins neemes zi glaas beer,
Dan had zi geine klanjt!

(1) E s , als.
(2) M e , men.
(3) Z a e t , zegt.
(4) L i k t , legt.
(5) W i e , hoe.
(6) V e u r , voor.
(7) W a e m , wien.
(8) P e i , betaling (van payer).

De bloom kriigt 's morges heuren douw,
De kwakvaors zwumt in 't naat,
De hommel zingt den heelen daag,
Ich g'luif, ze is altiid zaat.
En altiid, altiid 's aoves laat
's Naomiddaags, 's morges vreug
Zit ich mer ronjdom in 'et mael
En 't mael - dat is zoo dreug!

Lest had ich ins ei stöksken in[1]
Zoo van ei glaes of teen;
Miin leefste zag: ‘Gank, schaer dich weg!
Ich kan dich neet meer zeen!’
Det zoo get[2] eemes durstig maakt,
Det sprikt toch waal van zelf -
Ich ging ouch weer de herberg in
En dronk-t-er dao nog twelf!

Emile Seipgens.

De zaatlap[3] aan ziin naas[*]. (Nao 't alt Fransch van Olivier Basselin.) (Roermond.)

(1) E i s t ö k s k e n i n , een stuk in (de kraag).
(2) G e t , wat.
(3) Zaatlap, (zatlap), dronkaard.
*)

A son nez.

Beau nez, dont les rubis ont couté mainte pipe
De vin blanc et clairet,
Et duquel la couleur richement participe
Du rouche et violet;

Gros nez! qui te regarde à travers un grand verre
Te juge encor plus beau.
Tu ne ressembles pas au nez de quelque hère
Qui ne boit que de l'eau.

Un coq d'Inde sa gorge à toi semblable porte.
Combien de riches gens
N'ont pas si riche nez! Pour te peindre en la sorte
Il faut beaucoup de tems.

Le verre est le pinceau duquel on t'enlumine;
Le vin est la couleur
Dont on t'a peint ainsi plus rouge qu'une guigne,
En buvant du meilleur.

On dit qu'il nuit aux yeux: mais seront-ils les maîtres?
Le vin est guairison
De mes maux: j'aime mieux perdre les deux fenêtres
Que toute la maison.

Schoon naas! hoe mennige aom[4] höbs-du, mit diin karbonkels
   Al neet gekost aan rooie wiin!
In volle kleurenglans steis-du dan ouch en fonkels
   Half blauw en rood, mit purp're schiin!

(4) A o m , aam (bekende wijnmaat).

Dîk dink! du tuins[1] mit recht nog schoonder en nog rooier,
Es[2] diine bol door 't wiinglaas blinkt;
Du bös get angers es de naas van eine schooier,
Dae altiid niks es water drinkt!

De schroet[3] allein maag heure lel mit dich verg'liiken!
Hoe men'ge riike haet zoo schoon,
Zoo riik gein naas! Mer ouch om dich zoo oet te striiken[4]
Waas mennig, mennig jaor van doon!

Et glaesken is 't penseel, waat det dich zoo duit[5] pronken,
Du raegenbaog, karbonkelkuit!
En aaie[6], rooie wiin, mit vollen teug gedronken,
Gift 't kleurke, waat dich glansen duit!

Me zaet - mer is 't waal waor? - de wiin waas kwaod veur de ougen;
Mer wiin geneust mich keer op keer!
En leever höb 'ch, dat ei[7] paar vinsters gaar niet dougen
Es[8] det ich 't ganse hoes verleer[9]!
1 Dec. '72.
Emile Seipgens.

Ne-waor, Marie, ne-waor? (Roermond.)

Zèk, wets-du 't nog - dae Zomerdaag?....
('Et is al mennig jaor gelejen,
Mer wie[10] alt de' 'ch[11] ouch waeren maag,
Det bliift mich bi oet oos verlejen;)
De zon stong branjend in de locht
En piilrecht baoven de aerd te glansen,
Gei winjdje goof ei biitje tocht,
Me kost de hitst op 't veljd zeen dansen....
Den hemel waas zoo blauw, zoo klaor....
Ne-waor, Marie, ne-waor?

Veer[12] gingen lanzaam door de zanjd
'Et veljd in, langs 'et bleuiend kaoren;
Du streelsde 't mit de vlake hanjd,
En speelsde mit de hangende aoren;
Veer zongen neet, veer sproken neet
En zochten daotoe ouch gein raeien[13] -

(1) T u i n s , toons.
(2) E s , als.
(3) S c h r o e t , kalkoensche haan.
(4) O e t s t r i i k e n , afschilderen.
(5) D u i t , doet.
(6) A a i e , oud.
(7) E i , een.
(8) E s , als.
(9) V e r l e e r , verloor.
(10) W i e , hoe.
(11) D e ' 'c h , dat ik.
(12) V e e r , wij.
(13) R a e i e n , reden.

Veer wollen niks, mit ooze weet,
Veer gingen mer get[1] samen traeien[2],
Al waas de locht ouch drökkend zwaor, -
   Ne-waor, Marie, ne-waor?

De möggen dansden om os haer,
De krekel had zich heis[3] gezongen.
Du sags: ''t weurdt morgen weer schoon waer'
En plöksde bloomen, wo ze stongen;
Ich plökde mit in diine schoot,
En al de bloomen, die veer vonjen,
Höbs du doorein, half blauw en rood
Tot eine bonjte krans gebonjen:
Doe zats[4] du op diin donkel haor -
   Ne-waor, Marie, ne-waor?

De zon zonk neêr in volle glans
Wie in ein zee van golje[5] water.
Ich zag: 'Marie, gaef mich dae krans,
Det ich hem dich bewaar tot later!'
'Nae!' wonks du mit 'ne malse lach
En bleefs mich in miin ougen kiiken....
Ick wis neet meer, waat 'ch deei of zag,
Ich veulde 't blood nao baoven wiiken....
Diin oug waas ouch zoo deep, zoo klaor -
   Ne-waor, Marie, ne-waor?

Marie, wo is dae schoonen tiid,
Wo is dae bloomenkrans gebleven?
Och, hoe veul zaken zeen veer kwiit,
Die, mit dae wonjerschoonen tiid,
Veur eeuwig zeen e-weggedreven!
Waal schiint de zon, mer zoo 'ne glans
Es toen, haet zi veur os verlaoren....
Waal bleuien bloomen in 'et kaoren,
Mer deenen os neet meer tot krans!
En waas de krans allein nog mer verlaoren....
Mer - wo is zelfs diin donkel haor,
   Ne-waor, Marie, ne-waor?

Emile Seipgens.

(1) G e t , wat, een beetje.
(2) T r a e i e n , treden, wandelen.
(3) H e i s , heesch.
(4) Z a t s , zettes.
(5) G o l j e , gouden.

Itterse[*] kal[1]. (Neeritter.)

Wè zoäten ins bie Tentje achter op te steine trepkes, die m'n aafgeit ôm in de mooshoof[2] te kòmme. 't Waas 's aoves òm ein oor og neuge; den hiëlen daag waastj benauwdj werm gewèstj en noe naog, waastj zoä laf es ig weit neet wie. De deur van 't keukske[3] stòng ope en Tentje, de vrouw van Kupers, waas dao aan 't sjòttele[4] wasse.

'Ig gluif, det wè dees nacht get[5] kriege,' zag Wolles Doorke, det eine vaste klantj waas bie òs eeder aovendj nao 't ète.

'Woärom?' vroog Kupers.

'Dao euver de Laak hingtj er ein[6], zuuste[7] neet, dettel wèrleegtj?'

'Doe wèrleegst oug, pinke van ei menke[8], det is ziëbrandj.'

'Heh, heh, ziëbrandj, de zië zel toch neet branje; 't is geine petrol detter in is. Det zoo anges waal aardig zeen en den zooie de vēs[9] zeker gebraoje ròndjzwumme.' (Det zag Doorke espres, ômdet Kupers zoä gèr vēsdje.) 'Kiek, zuuste waal, dao duiët[10] 't weer, doe kôns goot zeen dettet opkumtj; ig heuër oug dôndere.'

'Doot te vinsters mer toew, Hannes!' reep Tentje, die sjrikkelik bang waas veur onwèr, al waastj oug mer ei wölkske zoä grooät es eine sjolk[11].

'Bēste noew neet wiezer, beuts van ei vroumes[12], estj tied is, zel ig ze waal sloete,' zag Kupers; 'laot ze noew naog mer get ope, den kumtj'er get veesse[13] locht in 't hoes.'

'Jao,' zag Köëpke van de bruier[14], det oug persies eeder aovendj kwaam kalle, 'laot ze mer gerösdj ope; 't duit eine mins ins goot, detj get keulder[15] is, en det wèr drieftj toch aaf, det geit de Maas in.'

'Bie dig gaon ze allemaol de Maas in,' zag Doorke, 'doe höbster van ze lève al get in opgehuiptj[16]. Ig staon 't dig toch, dettet dezen aovendj naog rèngeltj[17].'

'Jao, get rèngel, det zoo kònne zeen,' zag Koäp, wie der zienen toebaksbujel[18] oethooldje en zien doorruikerke stobdje. 'Gèf mig ins ei zwèvelke, den zel ig ug ins get anges vertelle.'

'Jeh, waat zeltj zeen?' vroog Doorke hiël verwònjerdj.

(*) De *è* moet worden uitgesproken als in 't Fr. woord mère, de *ē* als in belle. De *ö* als in 't Duitsche woord Götte. De *ao* als in 't Eng. woord braod. De *oä, öë* en *ië* worden uitgesproken als *oo*, *ö* en *ie*, gevolgd door de korte klank *a* of *e*. De *ô* klinkt als eene korte *oe* in 't Duitsche woord dumm, kort uitgesproken.
(1) Kal, praat.
(2) M o o s h o o f , moeshof, tuin.
(3) K e u k s k e , keukentje.
(4) S j ô t t e l e , schotels, borden.
(5) G e t , iets.
(6) H i n g t j e r e i n , hangt (er) eene (bui).
(7) Z u u s t e , ziet ge.
(8) P i n k e v a n c i m e n k e , kalf van een jongen, onnoozele hals.
(9) V ē s , visch.
(10) D u i ë t , doet het.
(11) S j o l k , voorschoot.
(12) B e u t s v a n e i v r o u m e s , gekkin, die gij zijt.
(13) V e e s s e , versche.
(14) B r u i e r , brouwer.
(15) K e u l d e r , kocler.
(16) O p g e h u i p t j , opgehoopt.
(17) R è n g e l t j , regent.
(18) T o e b a k s b u j e l , tabakszak.

‘Ig höb strak gezwômme in Siemes kuikske[19],’ verteldje Koäp, ‘det waas lekker, 't water waas weregtig werm.’

(19) S i e m e s k u i k s k e , Symen's kolkje. Eene breede en diepe plaats in de beken heet hier altijd k o l k .

‘Vreuger,’ zag Door, ‘ging ig oug naog al ins, mer noew höb igtj lang neet mië gedaon. - Woären der veul in, Koäp?’

‘Jao, ein hiël pertie. Piërke van Siemes-Hannes waas ter oug in, det kantj wèrleegs goot. Det blieftj zoä ein vief menuten ônger en den kum met ein twintjig trèj[1] wiejer[2] weer bove.’

‘Van zwumme gesproke,’ zag Kupers, ‘wie[3] ig naog in Wiërt[4] woändje, höb ig ter ins eine gezeen, dè kosset. 't Waas einen aoje metroäs; dé staak op te kenaalbrök[5] zien piep aan, trogt[6] ins ei paar kiëre, dat ze goot roukdje en heel toe mēt zien ein handj de kop toew en mēt 'ne vinger van d' anger handj 't gètje van de steel; en toe sprong der zoä perdaaf[7] van de brök aaf mòrs onger in 't water, des te n' um[8] ein tiedje neet mië zoägs, en wie der weer bove kwaam, roukdje der weer dapper op.’

‘Det is ei sterk stök op ein aoi bôks[9],’ zag Door.

‘Zoä höb ig ter ins eine gezeen,’ zag Köëpke, det altied van alles wol[10] gezeen höbbe en leege kost es eine ketter, ‘dè kostj bèter. Det waas wie ig in Luuk[11] woändje. Dao ging der eine moornaaks[12] op te Maasbrök staon; det is naog al ein hiël heuëgdje[13]; laot ins kieke, zoä get zoä hoäg esset hoes van Nelle-Rieke-Wulmke. Afeng[14], dè sprông zoä perdaaf poedelnaaks in de Maas, kaal[15] ònger, en wie der weer bove kwaam, zatter zich mēt te bein euverein op 't water, en doe hooldje der 't ketsgetuug[16] oet zien tes[17] en hè vinkdje[18] ins aan.’

‘Doe - wèrleegs - leuge - Köëpke - meinste mig zoä ein dikke op te binje[19]!’ reep Doorke, ‘du luugs waaste zees[20].’

Köëpke beet zich ins op zien luppe om zelf neet te môtte lache en keek mer nao zie piepenhuuske[21], detj om de steel van zien piep leet rôndjdreje, net wie de wichter doon met eine kèvert[22], dè mēt ein spang[23] in ziene poät ôm ei stekske rondjvluugtj.

Ein tiedje[24] zagt neemes[25] niks. Toe keek Doorke ins ômhoäg en zagt: ‘Kiek ins, de locht is al hiël euverloupe; ig vèul oug natigheid. Ig dacht waal, det wê get kreege; mer ig heuër toch geinen dônder.’

(1) T r è j , treden, passen.
(2) W i e j e r , wijder, verder.
(3) W i e , toen.
(4) W i ë r t , Weert.
(5) K e n a a l b r ö k , kanaalbrug.
(6) T r o g t , trok.
(7) P e r d a a f , pardoes.
(8) D e s t e n' u m , dat gij hem.
(9) E i s t e r k s t ö k o p e i n a o i b ô k s , een sterk stuk op een oude broek, 't is kras.
(10) W o l , won, wilde.
(11) L u u k , Luik.
(12) M o o r n a a k s , moedernaakt.
(13) H e u ë g d e , hoogte.
(14) A f e n g , enfin.
(15) K a a l , geheel en al.
(16) K e t s g e t u u g , ketstuig, d.i. staal, vnursteen en tonderdoos.
(17) T e s , zak.
(18) V i n k d j e , vonkte, stak aan.
(19) O p t e b i n j e , wijs te maken.
(20) W a a s t e z e e s , wat gij zegt.
(21) P i e p e n h u u s k e , pijpedop.
(22) K è v e r t , (Mei)kever.
(23) S p a n g , speld.
(24) T i e d j e , tijdje.
(25) N e e m e s , niemand.

‘Det weurtj ein sjoän[26] nacht,’ zag Kupers, ‘es te zin höbs, Koäp, gaon wè mörge vreug ins vēsse aan Beker-brökske[27].’

‘Dao bēn ig mēt in[28], Jeang[29],’ zag Köëpke, ‘den zulle wè ôm ein oor[30] og veer[31] weggaon. Mer höbbe wè oug peerike[32]? Anges mòtte wê der deez'n aovendj noag get vange mette lucht[33].’

‘Nè,’ zag Kupers, ‘det hoofdj neet, ‘wè höbbe peerike zaat. Es te bèrskes[34] goot biete, zulle wè mēt kleintjes op snook[35] prebeere.’

(26) S j o ä n , schoon.
(27) B e k e r - b r ö k s k e , Beker-brugie.
(28) I n , eens.
(29) J e a n g , Jan.
(30) O o r , uur.
(31) V e e r , vier.
(32) P e e r i k e , pieren.
(33) L u c h t , lantaarn.
(34) B è r s k e s , baarsjes.
(35) S n o o k , snoek.

‘Zooie wè òs gein dröpke mētpakke? Ig höb naog get lekkeren eelsbitter[(1)].’

‘Dao bēn ig mēt in,’ zag Kupers; ‘want waaste alwiel[(2)] in de herberg kuips[(3)], det is neet veul; des allemaol Belse[(4)], en, behalve det, duipe[(5)] ze hum naog ins goot.’

‘En waat naog 't ergste is,’ zag Doorke, ‘de glèskes zeen zoä klein, det ze vol zeen, este der den doem[(6)] in stiks, en zie kosten ewaal[(7)] naog ei knepke[(8)].’

‘Jao,’ zag Köëpke, ‘me zooi aan 't veutje ei tuike[(9)] deene[(10)] vast te binje, deste bang bēst van 't glèske mēt in te slikke.’

‘Ig môt naog lache, es ig er aan dink,’ zag Kupers, ‘wie ze dèn Toämessen-Ties ins gekuldj höbbe. Det wetdjer[(11)] ummes waal?’

‘Nè, waat waas det?’ vrooge Doorke en Koëpke allebei.

‘Ties,’ zoä verteldje Kupers, ‘heet er ein hendje[(12)] van òm ziene sneever[(13)] te geisele[(14)]. Noe kumtj verleeje Goonsdaag[(15)] Nollen-Hanneske dao en vreugtj ein dröpke[(16)]. Ties gaaftj. Mer wie der[(17)] zich ômdrejdje ôm de kraft weg te zētte, dië[(18)] Hanneske gauw twië blèdjes èngjemoos[(19)] in 't glêske en toe zagget hiël serieus aan Ties: ‘Zèk, este weer water in de fles duis[(20)], môste sapperloät make deste gein èngjemoos der bie duis.’ Ties sjaamdje zich, wie der det heuërdje en oug wirkelik zaag. Hè zagt mēt ei beteutertj gezicht tegen Hanneske: ‘Dao, preuf mer ins oet, den sjöd[(21)] ig dig naog ein in, mer zēk der neemes niks van.’

‘Des ein gooi[(22)]!’ reep Doorke.

‘Die waas sjermant,’ zag Koëpke; ‘mer apperepoä[(23)], wie laat istj?’

‘Ig zel ins kieke op mien erlozie[(24)],’ zag Kupers; ‘net kerteer veur ēlf.’

‘Den gaon wè heives[(25)],’ zag Doorke, en wè stongen allemaol op.

Het rèngeldje naog altied hiël effekes[(26)]; 't waas eine netten aovensrèngel, goot veur 't veldj.

(1) E e l s b i t t e r , alsembitter.
(2) A l w i e l , tegenwoordig.
(3) K u i p s , koopt.
(4) B e l s e . Belgische jenever is hier algemeen veracht en wordt evenwel veel gesmokkeld.
(5) D u i p e , doopen = water bij gieten.
(6) D o e m , duim.
(7) E w a a l , evenwel.
(8) K n e p k e . Verkleinw. van k n a b . Hier wordt algemeen in Belgisch geld gerekend, met f r a n c s en s t ö k k e (vijffrancsstukken). Een stuk van 10 centimes heet k n a b , een van 5 centimes heet k n e p k e . Men telt hier ook nog wel met s t u v e r s en s j i l l i n g e . Een stuver doet 2 en een sjilling 20 cents. Een halve cent heet algemeen e u r t j e (oortje).
(9) T u i k e , touwtje.
(10) D e e n e , doen.
(11) W e t d j e r , weet gij. Meervondsvorm. (W e t s t e is de enkelvoudsvorm.)
(12) H e n d j e , handje.
(13) S n e e v e r , jenever.
(14) G e i s e l e , geeselen = water bij doen. Men bezigt ook nog in dezelfde beteekenis de uitdrukking: e r m ē t t e k n i e ë n o p k r o e p e (kruipen).
(15) G o o n s d a a g , Woensdag.
(16) D r ö p k e , borreltje.
(17) W i e d e r , toen hij.
(18) D i ë , deed.
(19) E n g j e m o o s , eendenkroos.
(20) D u i s , doet.
(21) S j ö d , s c h u d = schenk.
(22) D e s e i n g o o i , dat is eene goeie (poets).
(23) A p p e r e p o ä , à propos.
(24) E r l o z i e , horloge.
(25) H e i v e s , heemwaarts = 't Duitsche h e i m w ä r t s .
(26) E f f e k e s , eventjes.

Kupers dacht naog ins aan de vēsserie en reep op[27] Köäp. ‘Om veer oore, waor?’
‘Jao,’ reep Köäp, ‘slaoptj waal! Nacht Kupers, nacht Tentje!’

Door winsdje[28] ôs oug gooie nacht en wè pakdje de steul[29] mēt nao binne en zagten ouch: ‘Slaop waal, van's gelieke[30]!’

Jarq. Cuypers.

(27) O p , tot.
(28) W i n s d j e , wenschte.
(29) S t e u l , stoelen, meerv. (Enkelv. s t o o l .)
(30) V a n 's g e l i e k e , van des gelijken = insgelijks.

De jeeger van Hinzebrook[1]. Een volkssprookje. (Neeritter.)

In vreuger tied haaie ze op Hinzebrook eine jeeger; eigenlik waas het eine gaardesjas[2], dè op te loorjeegers[3] môst passe. Waat dè euverkômmen is, des neet ôm te gluive[4]; mer 't môt toch fiktief[5] waor gebeurdj zeen. Op 'ne kiër waas dê jeeger ins in't Oolderse veldj, en dao zuut 'er mig eine struiper op 't goot van zienen hiër[6]. Het waas ter eine, dè der goot kindje[7] en dao eederein bang veur waas, want de minse[8] zagten allemaol detter mēt den duvel ômging. Hè droog altied ein roew möts[9] van vossevel en zaag ter weust en verviërlik[10] oet. De minsen haaien 't er neet op. Zie heeten hum altied: den duvelsbender[11]. Mer de jeeger van Hinzebrook wol neet bang zeen, ging op hum aaf en spraak hiël bars tegen hum: ‘Zoä, jeugs tig[12] hiej op 't goot van mienen hiër? Doe wēts dettet verbooien is en noew zulste dadelik mēt op staondje voot.’

De duvelsbender keek hum ins sjerp[13] aan en toe zagger: ‘Des goot, blief hiej mer effekes staon, ig môt iëst aan mien vrouw gaon vraoge, of die content is.’ En hè ging 't veldj euver op heives[14] aan.

De jeeger kos werregtig neet van plaats en môs blieve staon, wie der[15] oug merteldje en sperteldje[16] om weg te kômme.

's Angerendaags kwaam de duvelsbender op zien doäie gemaak trök[17].

De jeeger riejerde[18] van angst. Hè haai dao noew einen daag en eine nacht gestange en waas stief van angst, detter d'raan môst[19].

Mer den duvelsbender zagt tegen hum: ‘Gank mer heives[20]; mien vrouw wildj neet höbbe, dēt ig mēt gaon.’

Op detzelfdje mement[21] kos ter[22] weer van zien plaats gaon. Of ter oug bein[23] maakdje op heives aan. En wie der biej zienen hiër kwaam, dè al lang ôngerösdj[24]

(1) Hinzebrook, Enzebroek. Een voormalig kasteel, waaraan vele sagen, sprookjes en spookgeschiedenissen verbonden zijn. Het behoort onder Oolder of Oilder, gemeente Grathem. (Zie Limb. legenden enz. van H. Welters, uitgegeven te Venlo bij de wedw. H.H. Uitenbroek.)
(2) Gaardesjas, garde de chasse.
(3) Loorjeegers, loerjagers = stroopers, wilddieven.
(4) Gluive, gelooven.
(5) Fiktief, effectief.
(6) Hiër, heer.
(7) Kiudje, kende.
(8) Minse, menschen.
(9) Roew möts, ruige muts.
(10) Weust en verviërlik, woest en vervaarlijk.
(11) Duvelsbender, duivelsbanner.
(12) Jeugs tig, jaagt gij.
(13) Sjerp, scherp.
(14) Heives, huiswaarts.
(15) Wie der, hoe hij.
(16) Merteldje en sperteldje, martelde en spartelde; beteekent: stelde alle pogingen in het werk.
(17) Trök, terug.
(18) Riejerde, beefde.
(19) D'raan môst, er aan moest.
(20) Heives, huiswaarts.
(21) Mement, moment, oogenblik.
(22) Kos ter, kon hij.
(23) Bein, beenen.
(24) Ongerösdj, ougerust.

waas euver hum, vertēldje der 't hiële geval en hè zagt'er naog biej, detter den duvelsbender niks mië zooi zekke[25], al sjoot[26] ter de hiël haze en veldjhoonder[27] kepot.

Jacq. Cuypers.

(25) Z e k k e , zeggen.
(26) S j o o t , schoot.
(27) V e l d j h o o n d e r , patrijzen.

En herbergstooneel*). Nao de natuur geteikend. (Venray.)

‘Gao de mit nao van Dasselen,’ zei um half viif op enen kalden afgezatten[(1)] helligdag 'n petit ventje tegen me, dê mene vriend ha kunne ziin, howêl ie klein waar.

‘Des goed,’ zei 'k, en dadelik stokte[(2)] we ons piep aan de gluiende stoof[(3)] aan.

‘Kom mar drij[(4)],’ zei dè mene vriend ha kūnne ziin, ‘of we komme te laat. Ik heb er vest[(5)] al volk van daan zien komme. Er waren er bei, die 'n moi pêr aanhan[(6)].’

De lèzer mot wé-ete, det er veul ziin, die zònnen engelen[(7)] afgezatten helligdag durbrenge mè zoeppe[(8)]. Bidde late ze dan mar over aan paters en kwezels, en werke, dè ze gerost[(9)] meuge, düt niemand, as ene schoester[(10)], daor ge stik[(11)] wa van zult heure.

Toe we dan ons piep goed wèrm han, stapte we op en waren in een wipke bij van Dasselen. We zòn[(12)] te laat gekomme ziin, as Negers mè zenen dikken boek[(13)] en Piet Verblijen er nie mer han zitte plèkke[(14)]. 't Was er zoo stil as en moes[(15)].

‘'t Is goed um wortele te zeie,’ merkte Verblijen op, toe wij, dè wil zegge, dê mene vriend ha kunne ziin en ik gezête ware en 'en flink glas aauwen traan[(16)] tegen een gröske[(17)] ingetüst[(18)] han.

‘'t Zal wel bêter worre,’ zei Negers, ‘gins kumt de prokereur an mê van Herkenbosch[(19)]. Nou, die hebben 'em ook gesproke!’

‘Dè he'k op zònnen dag van de prokereur nog nooit gezien,’ zei de kleine.

‘Den lust 'em toch zoo goed as den beste,’ meinde Negers.

‘Dè zal wel ziin,’ zei de kleine; ‘mar as iedereen zoept, düt hij 't nooit; op alle afgezatte helligdaag zit hij op zene Crispinus[(20)] en klopt en steunt, dè 't en aard het; mê kermis of mert bliift hij bij 't wiif en spaart zen cens, um dur te kunne dreie, as ieder aan 't wèrk is. Op daag zoo as nou het ie er gen aarigheid van; dan zien z'em nie.’

‘Ik zal wel zurge, dè z'em van daag wel zien,’ zei den dikpens.

‘Lang zullen we leven, lang zullen we leven,’ klonk et üt twee verzope kêle, zoo schòn, dè[(21)] 't megje[(22)] dè bediende, d' oore toehield.

*) De *ao* klinkt als de Engelsch*e a* in water; *ò* = *ao*, maar korter; *ê* = Fransche *ê* in bête; *è* = *ê*, naar *a* zweemende; *ii* = *ie*, maar korter; *ü* = *uu*, maar korter; *ù* = Fransche *u* in un.

(1) Afgezatten, dien men niet meer verplicht is te vieren.
(2) Stokte, staken.
(3) Gluiende stoof, gloeiende kachel.
(4) Drij, gauw.
(5) Vest, zoo even.
(6) Die 'n moi pèr aanhan, die goed gedronken hadden.
(7) Engelen, geheelen.
(8) Zoeppe, zuipen.
(9) Gerost, gerust.
(10) Schoester, schoenmaker.
(11) Stik, straks.
(12) Zòn, zouden.
(13) Boek, buik.
(14) Plèkke, plakken, lang in de herberg blijven.
(15) Moes, muis.
(16) Aauwen traan, oud bier.
(17) Grösk, gros = 6 cents.
(18) Ingetûst, ingeruild.
(19) Van Herkenbosch is een Zuid-Limburger.
(20) Crispinus, werktafel; Crispijn was de beschermheilige der schoenmakers.
(21) Dè, dat.
(22) Megje, meisje.

‘Mak zòn lève nie,’ douwde Negers de prokereur toe, en hield 'em zen hand, die ie in de schouw[1] goed zwart ha gemakt, vur de mond, en gaf 'em zoodoende ene knevel en enen Henri Kat[2], as ene sapeur.

‘Dè heste good gedaon,’ gilde van Herkenbosch, en kuchte en kikhalsde en stikte haost in zen bier.

't Megje lachte, det er de trane over de wange liepe, um d' apesnoet van de prokereur, en Verblijen zei, dè ze det de kuster mos biechten. Of z'et gedaan het, weet ik nie, ze het er anders de kans[3] wel vur gehad.

De prokereur lachte ok al mee; wurum wies ie zelf nie, veul minder ik.

Toe den hommel[4] zoo wa üt de locht waar en 't bier op en endje, begos van Herkenbosch zeker wer bang vur de dood te worre, want zoo hard as 't en verzope kêl toelöt, ging 't wer: ‘Lang zullen we le....’

‘Halt de moel,’ snaauwde Verblijen 'em toe en gaf 'em mè zen kiips[5], die ok al mê de schouw ha kennis gemakt, hot en haar[6] um d'oore, dat ie net zoo precies op ene moor leek, as en roek op en krei.

Toe lachte alles, en 't moiste van de grap was, dé de prokereur en van Herkenbosch nou bei wiessen, wurum ze zelf lachte, mar nie umgekeerd.

Toe z' ur pùtje üt han, ginge de zwarte zoepnikkels[7] geërmd nao d e K r a a n . Büte veul ander minse zaat daor ok den Burgemeester.

Dè was wiend op de meule van van Herkenbosch. ‘Burgemeister,’ sprêkt ie dezen aan, ‘ast ene sjouwvêger[8] neudig best, bie heste der eine,’ en wiest te geliikertiid op de zwarte schoester, zene compagnon. Met ziet ie zen eige mooregezicht in ene spiegel, en zonder 't ütwerksel van zen recommendatie af te wachte, slüpt ie 't hüs üt.

Ok de prokereur makte zich stillekes üt de vuut, mar stiet op straat zenen teen aan ene kei, dê wa hoog zaat, en kwekte er neer, dê 't vuur üt de keie spette.

G. Carpay.

Gelderland.

Een praatje. Afgeluisterd. (Maas en waal.)

‘Goeien oavend, bürman!’

‘Zö, Hannes, bin de nog nie nô bèd, jong?’

‘Des te zêgge, - ik mos ter wel al op ligge, want ik mô merge vroeg ien de bôks.’

‘Gò de[9] met te keujes[10] nô de merrit?’

(1) S c h o u w , schoorsteen.
(2) H e n r i K a t , baard à la Henri Quatre.
(3) K a n s , gelegenheid.
(4) H o m m e l , donder.
(5) K i i p s , pet.
(6) H o t e n h a a r , rechts en links.
(7) Z o e p n i k k e l s , lett. drinkduivels, zuipers.
(8) S j o u w v e g e r , schoorsteenveger.
(9) G ô d e , gaat gij.
(10) K e u j e s , biggen.

‘Ja, dè weur ik van zins; ze worre mèrge krek zeuve wèke en ze kosten ein hèl dèl[1] ân voeieraosie.’

‘Ja, jong, de botter is duur en d'èrrepel zain rechtevort[2] schoars. Doe d'er mee nô Tiel?’

‘Néè, ik wô mar nô Numwège[3].’

‘Bè jong, wa saide gek, ge kund ummers te Tiel vul bèter verkoëpen as ien Numwège, en ge hèd oe aige vôrtvoares[4].’

‘Des wel woar, Knellis, mar die nachbrake[5], - ge mô porjabel[6] wès[7] Tiel ien den donkere voare[8], en dan dè fèèr over die Woal, - 't is in[9] heel geneuk[10], heur!’

‘Des 't zeker, en ge môt er vroeg bij zain, want die kôplui die er 's merges nog mee den boët[11] op môtte, geve duk[12] de hôgste merrit.’

‘Hè 't begrepe? - vroeg verkoëpe is waiteweg[13] 't best ien Tiel; dè hè 'k duk bij ondervaining. As g' ien Tiel lang met te keujes stôt[14], dan môtte an 't uitsoelië[15], of ge môt an die opsnijers[16] geleuve en dan ben d' er al bij. Die kérls zein 't allemôl èns. - Zain ou keujes nog nie tijig?’

‘Zaide nou gek, jong; die zain giesteren urst drie wèke geworre. Veleeje wèèk zain z' urst an 't vrète gemakt, - de zog[17] is nie goed gewèst, ik bin nog bang det er ongemak ien de keujes zit ôk nog.’

‘Des kwôd zat[18], die dinger gòn medeen terüguit[19] âs ter iets ân mekiert.’

‘Dè zal zain.’

‘Ik kwaam is höre, of ge min ok een grooete keujesben[20] kost leene; d'ons is wa klien vur zöne groëten toom.’

‘Hoevel hèd' er dan bij?’

‘Mar dartien.’

't Is nog al....en kôs de zôg die gelaik zuike[21]?’

‘Néè, ze hè mar twelf memme[22], mar we hemme er eën opgelèpt[23] en des lang de klienste nie.’

‘En zain ze nog al zwoar vur deren aauwer[24]?’

(1) H è l d è l , heel deel, zeer veel.
(2) R e c h t e v o r t , nu, tegenwoordig, voortaan.
(3) N u m w è g e , Nijmegen.
(4) V ò r t v a o r e s , gerei.
(5) N a c h b r a k e , nachtelijke toeht.
(6) P o r j a b e l , krachtwoord.
(7) W è s , tot.
(8) V o a r e , rijden.
(9) I n , een.
(10) G e n e u k , veel moeite.
(11) B o ë t , stoomboot.
(12) D u k , dikwijls.
(13) W a i t e w e g , verreweg.
(14) S t ô t , staat.
(15) U i t s o e l i ë , uitzoedelen, in 't klein verkoopen.
(16) O p s n i j e r s , opkoopers.
(17) Z o g , zeug, moedervarken.
(18) K w ô d z a t , leelijk genoeg.
(19) T e r ü g u i t , achteruit.
(20) K e u j e s b e n , biggenkorf.
(21) Z u i k e , zoogen.
(22) M e m m e , tepels.
(23) O p g e l è p t , opgelapt, opgefokt.
(24) A a u w e r , ouderdom, leeltijd.

'Dè schik wel, der is eene kaizer[25] bij, mar d' aënder zain ingoal[26] genoeg....'

'Joa, ons groëte keujesben kunde kreige, mar den deksel is nie krek alling; doar zuld' in taauw over môtte baine[27]. Hôl[28] se mar uit 't karschuurke, doar sti ze.'

'Nou, dès goed; as gij is verlège zeit, môt ôk mar komme. Ik zal oe dan mar vast ten hôgste bedanke en ze merge werum brènge; - nou, ik wunsch oe wel te ruste, Knellis!'

'Dank oe; vansgelaike, Hannes! Goeie nagoos merge!'

Hage.

(25) K a i z e r , de kleinste bij den toom.
(26) I n g a o l , (gelijk) rond, vet.
(27) B a i n e , binden.
(28) H ô l , haal.

In vertèlselke van minnen Aauwen Burman. (Maas en Waal: Wamel.)

Der was is in juffer, die mé ter muij[(1)] en in meid zaat te huizen. Umda ze veul duiten ha en umda ze nog al knap was, han der nog al veul kaol hirkes zin in; mar de juffer schipte ze allemol af; ze zè mar altèd: ‘Ik gao nog nie troúwe; ik hè nog tèd zat[(2)].’

Mar op innen keer kwaam dor is innen vremden heer. 't Was innen heele knappe miens. De juffer zè tegen 'm, detti er wa zu gaon zitte en dè dee ie dalik. Toe gink ie mit te juffer zitte praote, en hij vertelde tegen heur, dettie baron was, en dettie in groot kesteel ha, en dettie rijk was, en nog vul meer. Hij praotte wis[(3)] 's aovis toe en zè, det et nou wel tèd worde um no huis te gaon. De juffer zè dan tegen um, dattie nog mar is weer zu komme praote en den heer beloofde, dettie dè wel doen zu.

Hij hiel goed zin woord; want hij kwaam vort alle wèken in paor keere. Hij was ter a wel inne keer of tienmol gewest en de juffer die ha veul zin in 'm gekrege, en gin wonder; want knap, en baron, en veul geld!!

Toe ie dor wèr kwaam, toe zè ie tege de juffer, desse ok is in paor daag bij hum op 't kasteel moes komme. Ge hoeft er gin ongelegenhed um te make, zè ie, want ik zal ou wel mit te koets haole. Toe zè de juffer, dattie dan mar zegge moes, wanneer dettie mé zin ruituig kwaam, dan kon ze der ègen een bietje netjes aontrekke. Toe zè den heer, dettie dan in d' aaender wèk in Deinsdag zu komme. ‘Dan zak make dèk vèrig[(4)] zij,’ zè de juffer. De heer bleef nog praote wis 's aovis, en toe gink è er wèr van deur.

'S aenderdaags was 't heel heet, zo heet, dette krèje[(5)] op te tuin zate te gape. De juffer zè toe tege de meid: ‘We zulle is in 't bosch gon kuiere; dor zal 't nouw wel goed zijn.’ En toe te juffer dur ège in bietje aongetrokke ha, stapte ze op.

Ze waren al in heel ènd 't bosch ingekuierd en 't was zoo al tusse licht en donkere, toe zè de juffer tege de meid: ‘Antje, nou zun we mar wer no huis gaon, 't is hoog tèd.’ - ‘Des good,’ zè de meid. Mar 't was gauwer gezèd es gedaon. Ze waore van de groote wèg afgedwaold en ze konnen 'm nou nie mer vurum[(6)] veine. En hoe meer dè ze zochten, hoe meer dè ze van de weg afdwaolde.

't Begon al mooi donker te worde, en toe begonne ze te roepen en te brullen, mar dè holp allemol niks.

Op iens zaag te juffrouw in licht en dor ginke ze allebèj op aon. Ze kwame toe bij in groot huis mè hooge mure dur rondum en in sterke ijzere port[(7)] ter aon. Ze klopte tege de port zo hard es ze mar konne. Toe kwaam der in aauw wèfke en die makde de port ope. De juffer vroeg toe, of tè ze daor dië nacht nie slaope kosse, want dè ze in 't bosch ver-

(1) M u i j , moei.
(2) Z a t , in overvloed.
(3) W i s , tot.
(4) V è r i g , gereed.
(5) K r è j e , kraaien.
(6) V u r u m , weerom, terug.
(7) P o r t , poort.

dwaold ware. Toe zè de wèfke, dè ze wel slaope kosse, mar det taor roovers wonde en desse van den nacht tuis kwame, en es ze de juffer dan zage, dan moesse der zeker aon. Toe vroeg te juffer wer, of tè ze der ège dan nie verstoppele[(1)] kosse, en toe 't wèfke ja zen, toe ginke ze nao binne.

Dè aauw wèfke brocht hullie toe no inne kelder en dor krope z' achter in paor tonne, die heel achteraon stonte. Ze ware zo muui[(2)] van al dè dwaole, desse in tèd van 'n oogenblik sliepe. Mar toe z' in paor ure geslaopen han, toe worde ze wakker umdetter zo'n lève was. De kelderdeur worden opegekletst en toe kwame der twee miense in de kelder mé in juffer. Die juffer ha innen doek vur der gezicht. Pas waarre z' in de kelder, of eene van die twee miense viet[(3)] zinne sabel en hij staak die juffer harstikken dood. Toe ie dè gedaon ha, deei[(4)] die juffer al 't goud af, desse um dere hals ha. On de vinger zaat inne gaauwe rink, en die woi[(5)] er ook afdoen; mar hij kos 'm er nie afkrijge. Toe viet ie zinne sabel wèr en dor hakten ie dië vinger mee af en die vloog achteraon in de kelder, net bij die tonne, dor te juffer mé ter meid achter zate. Dië miens gink nog is mé te lantèrn zuke, mar hij kwaam nie bij de tonne, want hij ha der gin èrg in, dettie zo weit gevlogen was, en dè was mar goed ook.

Toe tie twee kels[(6)] wèr uit te kelder ware, rapte de juffer dië vinger op en staak 'm in de tes[(7)]. En toe zaat ze vort heel stil wis 's mèrges toe. Op iens gink te kelderdeur wèr ope en dè aauw wèfke kwaam zègge, det te roovers wer eweg ware en desse nou wel wèr konne gaon. De juffer die vroeg nog, hoe desse wèr op de groote wèg moes komme, en 't aauw wèfke dè zè: ‘Dan motte mar dur dé padje heen gaon, dan komder van èges.’ De juffer dee dè, en toe ze mar wer op de groote weg kwaam, toe konne ze wer goed te weg no huis veine. Ze kwamen dan ok vurmiddigs um in uur of negen tuis.

Toe ze wer tuis ware, zè de juffer tege de meid: ‘Hedde gij nie gezien wie det té waar, die te juffrouw doodstook?’ - ‘Nee,’ zè de meid, ‘ik was vul te bang om te kijke. - ‘Nou,’ zè te juffer, ‘ik heb 't dan zoovul te bèter gezien: 't was diën heer, die zo duk[(8)] hier is gewèst.’

De juffer vertelde nou tege de muij, wa detter gebeurd was, en toe ze dè gedaon ha, gink ze 't tegen den burgemester ook vertèlle. En ze zè der bij, dettie sinjeur in Deinsdag wer bij heur kwaam. Toe zè den burgemester, dettie dan wel in paor veldwachters zo sturen en die zo'n 'm dan wel pakke.

Deinsdags kwaam der al vroeg in koets veur mé twee pèrde. Den heer sprong uit te koets en gink no binne. Toe te juffer wa mé hum geprot ha, gink ze no de kaaest en holde[(9)] dor dië vinger uit mit dië gaauwe rink er aon, en vroeg, of ie dië vinger wel kènde. Toe worden ie zoo wit es te muur, want hij docht dalik, wor tie van daon kwaam en hij wo dalik vort; mar toe kwamen de veldwachters en die pakten 'm aon en brochten 'm no 't hok.

(1) Verstoppele, verbergen.
(2) Muui, vermoeid.
(3) Viet, vatte.
(4) Deei, deed hij.
(5) Woi, wou hij.
(6) Kels, kerels.
(7) Tes, zak.
(8) Duk, dikwijls.
(9) Holde, haalde.

In paor daag lotter moes ie vur de rechtbank komme, en toe bekenden ie alles. Hij gink mar gedurrig bij rijke dèrkes[1] vrije, en dan verzocht ie ze altèd um ok is no hum[2] kesteel te komme, en es ze dan in zin ruituig ware, dan brocht ie ze no 't bosch en vermoorde ze dan, alleenig mar um 't goud en 't geld, dè ze bij er han.

Toe tie alles bekend ha, toe zè de presedent, dettie den dood wel verdiend ha en dettie mar opgehangen moes worde, en dè gebeurde dan ok, 's aenderdaags al. En hier is 't vertelsel uit.

G.V.

Twee kindervertelselkes, (Maas en waal: alphen.)

I. Van de raaf en de vos.

In innen hooege bóm zaat in raaf mi in stuk kaes in deren bek. Mester de vos stook zenen snuut umhooeg en zaag de raaf mitter stuk kaes boven in den bóm zitte. De vos wottertandde van begerlikhed en mos iets prakkezeere um het mester te worre. Hi gonk op zin achterste poote zitte en begos tiggen er te praote en zin[3]: ‘Wenne schonne vogel zedde gij toch; ouw vère blinken es zilver. 't Is zund, dekkoe[4] in gebrek mot aonwijze: ik hè wel is heure zegge, dè ge ni goed kunt zinge, mar dè kan ik nie geleuve.’

De raaf worde dur dè compelement bekoerd en ie begos zen best te krasse; mar ie ha zennen bek kwèlik ope gedaon, of 't stuk kaes viel op de grond.

De vos greep er nao en aat 'et op. Daor was 't um krek um te doen gewist. Vur dè ie gonk, goof ie de raaf urst in les en zin: ‘As ge 't aovend of morge wer iemes téjegekomt, die net prot en fikfooit es ikke nou, lot oe dan gin honing um de mond smère, want ge zijt er bè, ir ge 't wet.’

Odilia De Leeuw.

II. De nijen aloozie.

Kende Ditte nie? 't is inne jong van twèlif jaor. Hij makt nog al vol uit zin neus, want ie is èrig grótsch. Nou ha-ie op inne ker innen aloozie van zin vaoder gekrèjege mi in ègeste ketting er bè. Hij kos zin ège nie genog kure van blijschap over dieën schooenen aloozie, want ie dinnem[5] dukker uit zin tes trekken ès 't hoefde; hij din 't ok nie um te wejete oe laot dè 't was, want ie kende nog genne menuutwijzer uit innen uurwijzer,

(1) D è r k e s , meisjes.
(2) H u m , zijn.
(3) Z i n , zei.
(4) D e k k o e , datiku.
(5) D i n n e m , deed hem.

maor allennig dè 't de miejnse zun zien, dè ie innen aloozie ha en dè ze zun kunne zegge: ‘Wenne grooete kel[1] is dieën Dit al!’

Nou waar 't is op innen ker jaormert in in durp, det er nie wijd aflaag. Zin vaoder most er nao toe um in koe te kooepe, en nou gonk Dit mee. Nou wies ie nie wè-ie[2] van blijschap din, en ie docht bij zin ège: hier wejete de miejnsen al, dèk innen aloozie heb, maor op de mert, daor zo vol vremd volk komt, zakkem ók is laote kijke. - De mertdag was aongekomme; ze waren al vroeg in de boks en stonte klaor um te gaon. Dit ha 's aovis van te vurre zinnen aloozie al in 't vessiesteschke gedaon, mor ie kos 't zu stillekes nie doen, of zin vaoder wies 't ok. Die ho 'r[3] vol op tejege, dè-ie zinnen aloozie meenoom. ‘Dit!’ zin de vaoder, ‘es ik nou in ou stei[4] was, dan liet ik den aloozie vandaog mor thuis: ge zijt 'em kwet, er ge er op denkt.’ Dit pruttelde mer tejege zin vaoder in, want es zinnen zin gedaon worde, mos ie mee. Dor worde nie vol mer over gepraot, es op de lange leste zin de vaoder: ‘Ik hew beteds[5] gewaorschouwd, en eggem[6] verloren het, dan is 't oe ège schuld.’

‘Gin nooed,’ zin Dit. - ‘Lùnve gaon,’ zin de vaoder.

Alengskis kwamen ze op de mert aon; 't was er zu druk en zu vol volk, dè me host gen hand dur 't gedrang kon stèke. De vaoder drong mor dur 't volk hejene en Dit liep 'em nao es in hunje[7]. Van grotschighed stooek ie de borst veruit, dè min de ketting better zu kunne zien bengele. Overal zaagde miejnse en keinder. Mor onder die keinder waren ók ondeugende schumers. Innen schumert van innen jonge liep Ditten overal nao; de begerrigheid van den jonge koste in zin ooege lèze en ie loerde der op, um Ditte den aloozie stillekis uit 't teschke te trekke. Ton ze aon den drèei van un straot kwame, din ie op ens inne ruk, trok den aloozie uit 't teschke mee en gonk er mee op de looep in in klaen strùtje, lopte nie, dan hedde nie! Dit keéek um nog wel hels nao, mor den vlug waar al te wijd eweg, um 'em nóg in te haole, en ie dùrfde der niks van tigge zin vaoder te zegge, want ie docht bij zin ège: vaoder higget geraoie. Hij knupte zinnen jas toe, want anders zu zin vaoder zien, dè ie zinnen aloozie kwet was.

Hij ha onderwéges nie vol prots mer.

Téjege den aovend kwame ze thuis. Vaoder gonk op innen stoel zitten en zin: ‘'k Ben der heeët af. Oe ie 't mé jou, Dit? Hedde gij nóg kaauw, deg' oewe jas nóg vaest toe het geknupt, krek of 't wel midden in de winter is? Doe oewe jas es ope en kekt es of oewen aloozie nóg gao.

Nou kwaam den aop uit de mouw.

Dit begon te schreuwe es in keuje[8] en zin: ‘Die hit inne schumert van inne jong uit min teschke gehaold.’

‘Ha!’ zin de vaoder, ‘'t is krek uitgekooeme, es ik oe vurzeed ha. Nou zudde nóg vol jaore kunne wachte, er ge wer innen nije zut krijge.’

Marianneke De Leeuw.

(1) K e l , kerel.
(2) W è -i e , wat hij.
(3) H o 'r, had er.
(4) S t e i (stee), plaats.
(5) B e t e d s , bijtijds.
(6) E g g e m , als ge hem.
(7) H u n j e , hondje.
(8) K e u j e , varken.

Neijigheidje. (Maas en Waal.)

Neijigheidje? Wa 's dè? Joa, de srievers[1] zeggen er ‘Nevelke’ tege, gleuf ik. Wa? wilde dan ok scriever worden? heur ik ollie[2] zeggen. Och neei! dè zo krek nie: moar ik wol iets vurtelle, en um dèd in bietje fasoenlik te doen, hè 'k 't moar op papier gezet.

Ien Gelderland ziin schôn jongis en derns[3]. Moar nou motte toch nie dinken dè 'k 't zeg, um de 'k eigis innen Geldersen bin. Neei, dan ziide de plank glad mis. - Dèt er ferme jongis vandaon komme, kunde wel oan miin kameraods zien, die doar ok vandoan ziin. En derns? Nou! vraogt 't moar is oan die eigenste snuters, as ge miin nie gleuft[4], en anders gao, kiekt ok moar is. En dèt er wiever[5] uut die derns groeijen, dè wete ze umtrent overal wel.

Wa zal der toch komme?....Joa, 't is moar in invoudig ding, van toe 'k nog van Weurt nao Heès naor schol ging, en dè 'k toe 's afgeluusterd heb. Want et is wurrempling[6] gebeurd.

Dè toe der tied onzen burgemester geite had, zal ou nie kunne schèle. En dèt de meid Netje heitte, zeker ok nie? En dè ze zeei, dèt de kiender van den burgemester zo gern naor de schöpkes van Boer Sanders gingen kieke, ok al nie? - Moar as 'k ou zeg, dè de scheper zo 'n goeijen raod wist vur zieke schaop[7], en dan ok al ligt vur zieke geite, en dè Netje oan den burgemester zien vrouw zeei, dèt de geit nie vreten wou en dèt i zo bleèrde, en dèt de mevrouw dan zeei, dè Grad[8] de scheper moar is most komme, - dan zuld' er wel anders over gaon dinke.

Moar de geit wierd zo duk[9] ziek, en Grad kwam zoo duk kieken, dè ze kaoije lonte begosse te ruuke. En toe op inn' aovend et jungske van den burgemester mè ziin nuske vur de keukedeur gong ligge, zo as i zeei, um te kieken, hoe duk Grad Netje kuste, toe wist ien 't vervolg de vrouw van den burgemester eigis[10] wel raod vur de geit, en toe hoefde Grad ok nie mèr zo duk te komme kieken.

Ik waor toe al zo wat ondermester, en durrum ok al in bietje meer as al den dag, moar ik gong toch nog all' aovende noa huus. Nou ha 'k wel is gezien, dèt de scheper ziinn' breihaos[11] boven op de schupp'steel hong; moar, waorvur dè diende, wist ik nie vur loater.

Moar nou zag 'k op inn' keer, dèt i ziin schup oan 't jungske van den burgemester goaf en dè 't jungske de schöpkes achter 't demke[12] mogt drieve. Ok hurden ik, dè Netje zeei, dè ze zo muui[13] was van 't staon en dè Grad zeei, dèt z' er wa zol gaon zitte bij um. Dè 'k nou zo hurde

(1) S r i e v e r , schrijver.
(2) O l l i e , ulieden.
(3) D e r n s , meisjes.
(4) G l e u f t (ook wel g e l c u f), gelooft.
(5) W i e v e r , vrouwen.
(6) W u r r e m p l i n g , waarlijk.
(7) S c h a o p = s c h a o p e n , schapen.
(8) G r a d , Gerardus.
(9) D u k , dikwijls.
(10) E i g i s , zelfs.
(11) B r e i h a o s , breikous.
(12) D e m k e , dam, kleine dijk.
(13) M u u i , moede.

wa ze zeeijen, kwam um dè ze achter inn' elzen struuk waoren gekropen en ik ok, moar van den anderen kant, en durrum hadde ze gin èrg ien me.

Wa ze nou zeeijen, dè wo 'k ou vurtelle. Of luustert moar, dan kund' et eiges heuren.

'Och, mien zuut dernje, van dè 'k[(1)] ien ou schalkechtige eugskis[(2)] gekeeken heb, is miin hart in zuuvre liefde as vuur ontstaoken. Ien 't erst liep ik van klaor plezier over grind en diek, en docht, hoe za 'k ze toch kriegen, de mooi dernje. Moar nao die 'n tied is 't nog wel tienmaol erger geworde, en nou bun ik meei heelemaol zo roar, tot ien miin hart eigis.'

'Och, Grad! wa ge zegt!'

'Joa, dernje, gaoi 'k mè de schaopen uut en motte ze de steeg op, van ou huus af, dan is 't krek inder of ze allemaol lood oan der peutjis hebbe en ik schoen oan heb van klaorloeter[(3)] iezer.'

'Hè, Grad!'

'Moar drèi ik nie um 't karsteelse bosch naor 't diekske op de grind, of kiek! ze danze en springe, en ik loop, of dèd et keèrsrecht op ou oan zol.'

'Wa waorde dan wel oaklig. En wierde nie muui, Grad?'

'Och, mien dernje! Neei, ik vuulde nie dè 'k liep. En as ik dan daor gunter bij die wilgepas[(4)] staoi en kiek dan op ollie huus, dan vergeet miin heuren en zien, en dan dink ik zo: waor zol ze nou toch ziin, de lief dernje?'

'En kunde miin dan nooit zien, Grad?'

'Nou, miin zuutje, as ik dè gluk somtieds heb, dan weet ik van klaorloeter plezier nie wa 'k doei. Lest viel dèd ok is en ik breid' innen kuut oan den hak.'

'Moar, miin lief Gradje, wa ge zegt! Dè was toch jommer; toe most um wer uuttrekke.'

'Dè was ok wa, miin snoeperke. Moar toch 't kan zo nie blieven. Ge mot er is over dinken, want as ik ou somtieds nie zie, dan dink ik altied dèt er wat oan mekierd. En och, dernje! as g' is wist, hoe veul ik van ou haouw. As ik Sondags ou zuut gezigje onder ou mutske zie uutkommen, net as 't schöpke ziin köpke achter in biezenpölke[(5)] uut, dan zou 'k wel zoo noa ou toe wille loope en nemen ou ien miin èremen.'

'Nou, jungske! dè was toch te èrg. Foei! wa sollen de minsen ons uutlagchen.'

'Joa, moar ik wil 't moar is zo laoten vuulen, hoe erg veul ik van ou haouw, en durm wou ik ok zègge, dèd et zo nie blieven kan. As g' is tuus koomt, praot er is mèd ou aouwers over....'

'Of ge miin ien den èrm meugt neme, as ik uut de kerk kom?'

'Och neei, Netje, dè witte ok wel; moar ik zol wel bij ou wille wone. En gij ummers ok wel bij miin?'

'Joa wel, dè zou 'k wel wille. Moar, jungske! Bart Sanders zal miin

(1) D è 'k, dat ik.
(2) E u g s k i s , oogjes.
(3) K l a o r l o e t e r , louter.
(4) W i l g e p a s , beplanting met knotwilgen.
(5) B i e z e n p o l k e , biezenstruikje of biezenboschje.

nie noodig hebbe, en vur sikkertoaris bij den burgemester zal vur ou ok nie lukke.'

'Wa haoud' ou toch erg onneuzel. Zoo mein ik 't ummers ok nie. Och, miin alderliefst ding! Ik zal 't ou dan moar zegge, regtuut moar. Lao we eigis in huus zien te kriegen en daor samen ien gaon wone.'

'En wa zou de pestoor dan wel zegge, Gradje?'

'Potdories dernje! Och, houd ou toch zo teèi[1] nie. Ge wit wel wa 'k mein. Lao we soame....pst Karro!....zien te....stil Karro!....trouwe....Koesie Karro!'....

Nou za 'k et vort[2] eigis moar vurtelle. Want wurrempling, nou zal den hond wel wa geheurd hebbe en meschien ok wel wa gezien. Want ik zoag wel niks, neei, vurrechtig nie, ik zoag niks; moar toch hurde ik iets. - En wa 'k hurde? - Joa, 't was zo'n gesmuuspel en geklets, - ik meinde dè 'k et ok al dukker geheurd ha - krek of ge zo wa smekt, as ge lekker geten et. Ik kan 't ou nie anders verklaoren. En medeen heur ik: 'Ajasses, Grad! wa gekheid! Kiek is, 't jungske drieft en joagt alle schaop dur mekoare, jong, gaouw!' - 'Karro, keere!' riep Grad, en vort gong i. Zuutjes oan dreef i ziin schöpkes wer op in truupke, Karro moakte nog ins innen grooten drèei vast nève Netje, die 't jungske wer bij de hand ha en zuutjes op huus oan kuijerde. - 'Hè! wa 'n lilleken hond het dieje scheper!' bromde ze, toe ze miin zoag. 'Is de schol[3] al wèr uut?' zeei ze tege miin. 'Joa, Netje, al lang. Moar ge ziit toch nie bang vur diejen hond? Ik mein dèd et zo'n zuut hunje[4] is en dèt i zo'n schalkechtige eugskis iin ziin köpke hèd.' - 'Gaode gij moar, lilkert!' kreeg ik achternao.

Is 't nou uut, vraogde? - Umtrent. - Loater hè 'k geheurd, dè Net buuten tieds is vurtrokke en dè Grad de schéper ok eweg was; dè ze soamen zouwe goan trouwe en dè ze over de Moas ginken wone.

Ik waor 't heele ding ok al lang vurgète; moar kiek! vur in dag of vertien gaoi ik noa Roavestein en kwoam dur Deursen 't langst neven in elzeheg, efkis oan gunne kant de kerk. Daor heur ik in jungske zegge: 'Moeder! daor hedde de mester van H....'

'Wie is dè?' zeei ze.

'Och, ge kend um wel! Hij kumt uut W., daor gij ok gewond hed.'

'Joa, joa!' zeei ik, 'ge kend um wel!' En medeen keek ik is dur de struuken. Ik zoag in poar ferme jongis en in poar schonne derns, die ur voader en moeder oan 't helpe waoren.

'Ferme jongis, Grad! die zulle ginne kuut oan den hak breijen. En die derns zien, gleuf ik, ok nog nie muui, Netje! en wa hebbe ze schalkechtige eugskis. Houd ou moar teèi soamen!'

Toe 'k daor zo vort liep - kom, docht ik, as ik dè ding is vurtelde: laot ik 't is net doen of ik sriever bin.

En mot et ding nou ok nog innen naom hebbe? Nou, heit et dan: 'Miin erste Neijigheidje, of Ien Moaswaol oan de Waolkant bij 't Kasteelse Bosch.'

October 1872.

R. Jansen.

(1) T e è i, taai.
(2) V o r t , dadelijk.
(3) S c h o l , school.
(4) H u n j e , hondje.

'n Spookgeschiedenisse. (Maas en Waal: Alphen.)

Wiej ze[1] de Kromme Hendriekus kunne vergête. 't Is wāōr, 'n héél tedje[2] lit-iej-al[3] opp't kerrikhof onder 't gruun gras, mar al is iej dörum[4] uit de ōīgen, toch is iej nog niej uit-et hart. Me dunkt ik zie 'm nog lèvendig[5] méj z'n krom béén[6] en z'ne grōīten bult bijj ons ăōn de toffel[7] zitten naêijen. Jonge, jonge, 't was 'nen kummelikke[8] sinjeur. Aĕg-ge z'n scheer[9] mar efkes[10] viet[11] um 'n menneke of 'n păĕrdje te snijjen[12], dan spulden-iej net op ăs nen bêr. Mar toch hiel ik veul van 'm, al kôs-iej ôk nog zŏ brommen en al was-iej ôk nog zŏ léélik, want och, iej kôs[13] toch zŏ mōīj vertellen. In géén duuzend uur in d'n umtrek ze de[14] zōī 'nen-āōrige Hendriekus hebben kunnen vijnnen[15]. - Veul, héél veul ben ik van z'n sprukskes[16] vergête, mar één heb ik 'r nog onthaauwe, en dă mô 'k oew[17] is[18] efkes vertelle, naêt[19] éénter zōī ăs hij dă din[20].

(Hendriekus vertelt.)

Op 'ne Zöturdag'n aovend vŭr Pāōschen kwaamp ik van Greffelen [21], wāōr 'k hāōst de ăōling[22] wêk genâêjd ha. 'k Ha ĕŭrst goed ăĕpel[23] en pap gegète, en nŏ dă 'k z' ămōīl[24] goejen aovend saame gezeed ha, kuierde ik zuutjes ăōn năō 't Hoek-ăĕnd[25].

'̶t Was nog al lāōt geworre, want ik hă 'n bôks[26] onder hănd en diej môs ĕōrst af. 'k Gelĕŭf dă 't wel hăōst half twăĕllif uur was. 'k Ha zŭ 'n kort smorrelke van 'n pijp[27] in m'ne mond en sprong op m'n drie béén (*Hendr. gebruikte de persplank als steun bij het gaan*) zuutjes ăōn vŭruit.

(1) Z e , zou.
(2) T e d j e , tijdje.
(3) L i t -i e j -a l , ligt hij al.
(4) D ö r u m , daarom.
(5) L è v e n d i g , levend, duidelijk.
(6) B é é n , h ă n d , b ē ū m , beenen, handen, boomen.
(7) T o f f e l , tafel.
(8) K u m m e l i k e , lastige.
(9) S c h é é r , schaar.
(10) E f k e s , eventjes.
(11) V i e t , naamt.
(12) S n i j j e n , knippen.
(13) K ô s , kon.
(14) Z e d e , zoudt gij.
(15) V i j n n e n , vinden.
(16) S p r ŭ k s k e s , sprookjes.
(17) M ô 'k o e w , moet ik u.
(18) I s , eens.
(19) N â ê t , net, juist.
(20) D i n , z i n , deed, zei.
(21) G r e f f e l e n , eig. Greffelingen, een deel van 't dorp.
(22) A ŏ l i n g , heele.
(23) Ă ĕ p e l , aardappelen.
(24) Z' a m ō ī l , ze allemaal.
(25) 't H o e k -ă ĕ n d , 't Hoekeinde, een deel van 't dorp.
(26) B ô k s , broek.
(27) S m o r r e l k e enz., klein eindje pijp.

Toen ik bij Grat den Braauwer[28] ăōn de lijnenbōīm[29] was gekomme, zin ik zōī bij m'n âêgen: ‘Witte wâê, 'k zal nouw is over 't kerrikhof gāōn en is gāōn kijken of ik dă spook ók niej ziej, dă' t'r al zŭvēūl gezien hebben.’

Ge begrept wel, dă 'k niks niej geleufde van al de prâôtjes van de miense[30], en ik zijj ŏk geen spierke bang en 't was ök géén zierke[31] vur me um.

Toew gink ik dan van d'n dijk af en toew ik vurbijj 't hekken kwaam van 't kerrikhof, viet ik m'n pet af en toen makten ik 'n kruis. 't Was in 't hölleke[32] van de nacht, want 't sloeg net twăĕllif uure op de toore, recht vur me. Ik hĕŭrde niks. 't Was net zoo stil as 'n möske[33] en ik

(28) G r a t d e n B r a a u w e r , Gerardus den brouwer.
(29) L i j n e n b ō ī m , lindeboom.
(30) M i e n s e , menschen.
(31) G é é n s p i e r k e , z i e r k e , kleinigheid, zoo goed als niets.
(32) H ö l l e k e , holle
(33) M ö s k e , muisje.

zag ôk nergens niks dan 'n klăĕn lichje dur 't rāōm van de kerrik, en ik zeg oew, dă 'k blijj was, dă 'k dă zaag, want ik vuulde toch wel wă in m'n lijf, dă zin: nouw môs 'r is ééne komme. Mar ik ging mar dēūr en toew ik nâêt ăŏn 't âênd van 't griffelmeerd[1] kerrekhof kwaam, toew wô 'k bij Jâônus Hol over de tuin stappe en zōī wéér năŏ den dijk lōīpe; mar toew zag ik dăŏr op ééns in d'n donkere iets vur me liggen en toew docht ik: ‘God, wă ze dă toch wel zijn.’ Ik viet héél zuutjes m'n pâêt, want ik vuulde, dă m'n hāēr op m'ne kop overăĕnd ginge stāōn. 't Was de duuvel: dă măĕnde[2] 'n ik te mienste, want hie ha net pōīten as 'nen bok en hoorens op z'ne kop en 'nen hééle lange start. Mar ge wéét wel, ik heb oew gezeed, dă 'k niej ăĕrg bang zijj, en toew 'k wéér 'n bietje bijj m'n pôtjetieve[3] gekomme was, toew makte 'n ik ĕŭrst drie kruizen, en toew ie toew nog niej op de lóóp ging, toew viet 'k men porsplank en toew sloeg ik 'm over z'n ribbekast, en ik zin:

Ben de[4] van God, dan sprêkt,
En ben de van de duuvel, dan verrêkt[5].

Böh! böh! zin-it ding, en 't gaf 'ne schrĕŭw, dă ge 't wel op Mortese[6] hâd kunne heuren.

Ik viel mĕ m'n porsplank en m'nen bult in de brānnittels, en m'n pâêt kon ik nergens niej meer vijnnen. - 't Was 'n kalf, dă vur spook gespuld hâ.

Coenr. J. Mollenberg.

November, Slagtmaand.
Getuigenis van en vremdeling en gin vremdeling. (Tiel.)

Da kan 'k oe nou vur de vaste waorhed verzekeren, mijn lieve Läzer! da 'k, waor 'k gewist bin of nie, nievers aardiger volk gevonden heb dan in da klinne stedje - Tiel mäen ik - en da zul de ok nie veinden, al trokten[7] al de zeuven Provincies deur. Daor ge noot van gehurd het, da vernimde dáór. Wa ge nievers ziet gebeuren, da's dáór niks vremds. 'k Wil nie zeggen, da 't allemaol plezier is; mar ge zoudt der oe toch tusschen bäijen van lagchen um motten bedoen. Kekte[8] nao oud of jonk, 't is net krek 't zelfde. Ze zijn altemaol met één sop overgoten. De jongens - za'k nou mar is zeggen, om mar iets te numen - speulen daor, 't heele jaor deur, zonder makkeeren, allerlei spullekes. Het 't eene spul en wääk of wa geduurd, dan volgt er knap[9] wir en ander; en, da's net of 't afge-

(1) G r i f f e l m e e r d , gereformeerd.
(2) M â ê n d e , meende.
(3) B i j j m'n p ô t j e t i e v e (positieven), tot me zelven.
(4) B e n d e , zijt gij.
(5) V e r r ê k t , verwensching.
(6) M o r t e s e , Moordhuizen, een deel van 't dorp.
(7) T r o k t e n , trokt gij.
(8) K e k t e , kijkt gij.
(9) K n a p , dadelijk.

sproken werrik is, dan speulen ze overal 't ägiste spulleke, en da's dan net ingerigt nao den ted van 't jaor. Zoo as de kijnder doen, doen ok de ouwers. En da's natuurlik, zulde zeggen:

'Zoo as de ouwen zongen,
Piepen de jongen!'

Nou, die kunnen dan ook wa giebelen en gekschären. Da zoude nie kunnen geleuven, hoe ze daormeê bij de pinken zijn. Van daag is et dit, en merregen wir wat anders. Ge mot er al netjes oppassen, as g' er 't een of ander doet of ondernimt, om der zonder kleêrscheuren af te kommen. Bij de klänste mispas, dan zit et er dadelik op; en ielik mot er en vlerk laoten, hij mag wäzen wie i wil.

'k Bin er is gewist in 't lest van November, dat 't er overal druk was mit de slagterij; - want da's dáór strijk en zet bij ieder-en-deen[1], die 't mar effentjes doen kan. Dan is 't er wat aan 't händje: en drukte en en bewäging as ter en toe. Den veurigen dag was et de beste beestenmerrik gewist. Da was 's maondags. Dijnsdags 's middags zat ik stillekes in huis de krant te läzen; want ik zie nog al is gäärn, wat er al zoo in de wäreld te verhabstukken[2] valt; - daor heur ik oe nou op ins op straot en läven of de Waol krooi[3]. Ik sprong op, om te zien, wat dat toch te beduijen had, en raoi ins, wat er te doen was? Simpel en invoudig mar - en gruun gemakte koei, die deur de stad wier gelääid. - Groot en klän verdrong mekander host, om um te zien. Ze was moddervet, zeejen ze; en de man, die um lääide, en de man, die er achter gink, ge wit nie, wie 't hardst zwetste en zwoer, dat er noot gin vetter zou zijn geslagt, in gin tien uren in 't rond.

Ik vur mijn heb wel niks gin beestenverstand; mar 'k begreep toch, dat da wel veul prötjes zouwen zijn, en docht: ''t Is bäter hard geblaozen, as de mond gebrand!' - In plek van nao de koei, keek ik dan ok meer nao de krans, die um om den hals hing; keurig netjes was die gemakt van gruun, en blommen, en bont lijnt, en sits pampier, en klatergoud.

'Da beest kan nie meêvallen!' hurde ik en invoudig männeke tot zen buurman zeggen, toe de koei en oogenblikske verbij was. - 'Ze maken der vul te veul ophef meê.' - 'De ted zal 't leeren, buurman!' was 't antwoord; en de ted het et ok geleerd.

Den volgenden merregen al beteds ging ik de straot ins op, om die vette koei ins te zien, die al in de vroegte geslagt was. Toe ik bij de schuur kwam, daor i hing, docht ik de deuren wagenwijd open te veinden; mar da was mis. Ze waszen zoo digt as en pot, en wie 't gedaon ha, weet ik nie, mar met en stukske krät stond er op geschreven:

'Te veur gedaon, en nao bedocht,
Het mennig een in 't leed gebrogt!'

(1) I e d e r - e n - d e e n , ieder en(de) een.
(2) V e r h a b s t u k k e n , behaspelen.
(3) K r o o i , (ijs) kruide.

‘Is hier da beest nie te zien, da ze giesteren zoo bestrikt en bekransd deur de stad hebben laoten kijken?’ vroeg ik aan en minsch, die daor schuin teugenover wonde, en met de erremen over de onderdeur lag.

‘Nie mir!’ zeei de man: - ‘ze hebben de deuren toegemakt. 't Was zoo bitter teugen gevallen; want daor zat en kalf in, dat host kon loopen. En da zou et um nog nie gedaon hebben; mar nou zijn me daor strakjes en paar duvekaterse schuine karnuiten stillekes heengegaon, en hebben en rouwmantel wissen huren, en toe der niemes bij was, hebben ze hun kans waargenomen en hebben um er netjes overheen gehangen, zoodat et ten spot hing van jan-en-alleman, die hier heen kwam. Daorom is de deur nou op slot.’

‘Zit um daor de kneep!’ zei ik, en ging toe mar verder deur, denkende: ‘Gisteren is van daag nie!’ - ‘Vreugde in rouw gekeerd!’ - ‘Hoogmoed vur den val!’ - Zoo gaot et in de wäreld. Wanneer zullen de minschen toch ins wijs worden! -

Toe 'k tuis kwam, docht ik ins wa nijs te vertellen; mar ik kwam al te laat: ze wiesten et al. 't Was al as en brandend vuurke de stad deurgegaon.’ - ‘Nee mar, lok ou ins vertellen - zeejen ze teugen me, - wat er vleeje wääk nog vur en andere grap is gebeurd met de slagterij; da's hier in de buurt veurgevallen. Ze waszen daor aan de morserij[1], en daor waszen nog wel en paar goeie kennissen verzocht, om de slagt meê aan kant te maken. Nou zouwen ze ins en plezierke hebben met de meid; die was der met Allerheiligen erst kommen wonen. 't Meske ha noot gediend; ze wiest niks van die stadsche knepen. Ze waogen er den aovend aan, en sturen, met en effen gezigt, de dern uit, om het patroon van de rolpens te halen. Daor ze 't erst kwam, zeejen ze, da's 't uitgeleend hadden, en stuurden der ondertusschen al verder. 't Gink van den een nao den ander, totdat er endelik en ten langen leste iemes teugen der zeej: ‘Dern! wa lot oe duvekaters vur de gek houwen! Gaode gij mar wir nao huis, en zeg da g' et al wit!’

‘De Juffer met heur kennissen hadden der zich regt op gespitst, wa ze toch wel zeggen zou, as ze tuis kwam. Ze hadden onderwijlen ins goed gepruufd. Jenever met stroop, dat hurt zoo bij de slagterij. Da's zoo goed vur de versche lucht, zeggen ze ummers deurgaons; en buiten en behalve dat, ze waszen allemaol zoo verkouwen. Wel twee uur was de meid uitgewist, en toe ze wir thuis kwam, wierd er om de erreme dern gelagchen, en ze geplaogd as der en toe: daor was gin uitschäijen aan. Mar de ted staot nie stil. Toe ze zagen, hoe laat het was, toe moest er gehost, en gejaagd, en gestokt, wa me kon: de läverworst most in de kätel. - “Mie!” zeei de juffer, “lop ins gaauw nao 't provisie-kamerke en hal ins en bietje appels af, die motten gescheld en gehakken vur de worst!”’

‘Mie gink en deej zoo. De worst was gestopt, de worst was in den kätel; mar toe de juffer ze probeeren wou of ze gaar was, toe was 't lagchen over; - al de worst was uitgekropen. Mie had z u r e appels gebrogt, in plek van z u t e ; want daor had de juffer niks van gezeed, en Mie ha gin

(1) M o r s e r i j , alles te zamen wat het slachten meebrengt voor eene huismoeder.

verstand van de slagt, anders ha ze heur, in den veuraovend, nie zoo laoten bedotten.'

''t Was zund en jammer; mar 't geval lag der toe; daor was niks mir aan te doon. 't Was en miserabele slagtpartij! - "En nou van me läven gin gekheid mir, as me zen dingen goed wil doen!" zeejen ze teugen mekander - toe Mie der nie bij was; mar die hurde 't ävenwel - "want da's gin plezier, as 't zóó endigt!"'

'Da hebben ze goed begrepen,' zeei ik toe; 'want

Als de drank is in de man,
Dan is de wijsheid in de kan!

en

Die en ander jagen wil,
Stao zellevers ok nie stil!'
S.

De naam doet er nie toe. (Fragment.) (Tiel.)

't Was een aardig man, die ouwe heer van B. en hij wiest er zoo iets van te zeggen, as i aan de praot kwam. Gin wonder! Hij was vur niemendal zoo oud nie geworden, en wat had i met een porsie minschen te doen, rijk en errem - groot en klään. Hij was aptheker en sjurezijn, en da's een affaire, waorin tusschenbäije al zoo iets komt kijken van de misériën en katijvigheden[1] des minschelikken lävens. Hij kon er dan ok wa van afdoen, as i regt op zen dreef was; mar nooit kwam i iemes te nao. Hij had daoromtrent zen ägen goeije sentimenten; en as i dan wa vertelde, daor houvast aan was, dan droeg i alted netjes zurg, da me der nie achter kwam, wien 't gold, deur er bij te vugen, as of 't er zoo bij hurde: 'De naam doet er nie toe!' of - 'de naam doet nie ter zaak!' - Mar zoo as et gaot: de miste minschen hechten toch nog al aan den naam. Menigendeen, as i den naam mar wit, dan denkt i de zaak ok al te kennen, en naamgekken zijn der veul; daor is nievers gebrek aan, 't is net krek 't zelfde waor ge komt.

't Zal zeker niemes verwonderen, as ik zeg, dat de ouwe heer van B. de aangehaalde woorden: 'De naam doet er nie toe!' of: 'de naam doet nie ter zaak!' deur 't veulvuldig gebruik ok wel ins invuugde, waor 't nie noodig was, en dat i ok nog andere, soms vremde woorden in zen verhalen gebrökte, die gedurig terug kwamen, b.v. 'summa summarum!' - woorden, die de heer van B. bezigde, niet om der meê te toonen,

(1) Katijvigheden, ellenden.

dat i 't potjeslatijn nog nie vergäten was, dat i ha geleerd; mar om alle verdere aanwijzingen en omschrijvingen in ins en glad af te snijjen, waorum men ook van um bij de mindere klasse gewoon was te zeggen: ‘As de aptheker s m i r u m s e m a r u m zeit, dan is i gaauw aan 't end!’

't Mag nou zoo vremd wäzen as 't wil, omdat er niks gin kwaod of erg in stekt, al ävel gafve zijne woorden: ‘De naam doet er nie toe!’ aanstoot. Mar waor vitten de minschen duk[1] al nie op, en wa schouwen ze al nie kwaod?’ Die een hond zuukt te slaon, veindt ommers ligt een' knuppel? - D' een zeej: ‘'t Waszen mar zoo wa viezevazige[2] stopwoorden van den aptheker!’ - Een ander zeej: ‘Hij gebrökte ze mar as een duukske vur 't blujen!’ - Een derde mäände: ‘Hij leej er knaphandig een plesterke meê op de wond!’ - enz.

Zoo was 't ins op een goeijen aovend - 't heug me nog as de dag van giesteren, - 't was op een dijnsdag, tusschen Korsemus en Neijaor - midden in den wijnter, 't vroor da 't knapte. De buren wassen dien aovend bij den zilversmid op een pepke gevraogd; want zen vrouw was jaorig, en dan was da zo'n oud gebruik, en half mottens[3], dat de buren kwammen: ävenwel as 't was, dat iemes te klään was behösd, of te druk met de kijnder bezet, dan kos i daor gemekkelik van af, deur een daalder in de bus te gooijen; da was dan om de pot te smären, daor de buurt, ins in 't jaor, van täärde m d e G o u w e L u i w. De aptheker was de leste buur, die kwam; mar de erste man in de praot. Ge kun nie geleuven, wat i al wiest te vertellen, - duvekaterse aardige dingen; - mar onder de hand had i al wel tienmaol zoo goed as ins der onder laoten loopen: ‘De naam doet er nie toe!’

‘Ge zegt dat zoo gedurig, beste buurheer!’ zeej endelik en ten langeleste de zilversmid: ‘d e n a a m d o e t e r n i e t o e ! mar daor denken wij heel anders over. In ons vak doet de naam veul af, en daor komt gin stukske werk uit onze hand, al is 't ok nòg zoo petiet, of het mot ons n a a m m e r k hebben. En gij schreft ommers ok alted o u w n a a m op de briefkes aan de fleskes, op de poeijerkes en pillendeuskes?’

‘Lieve ted! Da's een heel ander ding. - Al had 't ok gemakt, wie 't gemakt had, 't zou probatum deugdelik en goed kunnen zijn, as den maker de handen mar nie verkeerd staon, en eerlik is en trouw. Mar daor zit 't hier sjuust in. De naam makt de zaak nie erger of bäter; mar as ze den naam weten, dan is ter ok verhaal op de zaak: 't schiet een schötje veur vergissing, en ze hebben dan den knoeijer of bedrieger in een momentje bij de boks!’

‘Da's waor; daor hedde gelijk in! Mar de naam is toch een aardig iets, en de minschen motten er toch altied iets bezonders in gezocht en gevonden hebben, bijkans zoo lank as de waereld staot; want ge lääst immers al van véúr den zondvloed van m a n n e n v a n NAAM.’

‘Alles goed en wel! Mar ik zeg en ik blijf er bij, dat de naam niks afdoet, as de persoon en de zaak nie dugt. Zijn die mar goed, dan komt 't er niet op aan, hoe 't hiet! - Kek te wel, menneke! ge mot straoten

(1) D u k , dikwijls.
(2) V i e z e v a z i g e , onbeduidende.
(3) M o t t e n s , moeten.

en stegen van mekander weten te onderschääijen, anders binde gaauw de plank mis. Zukke minschen van naam alléén zijn net as 't stof uit de vijzel. 't Kriemelt alléén mar een bietje in den neus, as ge er te digt boven komt, en daor mot oe vur in acht nemen.' -

Al twimmaol had de bakker, die meê in 't gezelschap was, en met al zen verstand zat te lösteren, ok ins een wordje willen meê doen; mar i teutelde[1] te lank. 't Gink um nou vlugger af, en i had er ok meer okkasie toe; want ielikeen wreef zich ins langs den neus; net as of ze het stof vuulden kriemelen, daor de aptheker van gesproken had.

'Dat de naam niks af doet, - zoo as ge zegt, menheer van B.! - da wil der bij mijn nog mar nie in. Daor komt te veul teugen op, da'k zoo gemekkelik mar nie op zij kan schuiven.'

'Bel nou, korn aan! da wik wel ins van ou heuren, buurman.'

''k Weet wel, dat e e n s p r e k w o o r d n i e a l t e d e e n w a o r w o o r d is; dat hefve nog van dominé van der Willigen geleerd; mar 't sprekwoord: "Die den naam het van vruug opstaon, slopt nooit te laat!" mo'k toch wel geleuven. Alted - zeggen ze - zijn de bollen bij een ander vroeger gaar as bij mijn, al staoi'k ok nòg zoo vruug op, en al bin'k ook nòg zoo vlug bij de pinken. Zou daor de naam ok niks toe doen?'

'Hebben ze 't nooit bij ou getroffen, dat de bollen nog in den oven zatten, as z'er om kwammen?'

'Nooit!...Da wik nie zeggen. 't Is meugelik! Mar da zal bij een ander ok wel ins 't geval zijn gewist.'

'Die kunnen 't gelukkiger getroffen hebben as ikke! - wilde zeggen. - Alävel ziede wel, menneke! dat de naam ok hier niks ter zaak doet; mar dat de zaak zelf 't bedörven het? Hier kumt 't sprekwoord te pas: "Daor hiet gin koe bont, of daor is een pleksken aan!" - Mar nou is 't warempeling nie noodig, dat die ins stäält, alted een dief hoeft te zijn. As ge nou mar oppast, da ge alted vruug bij de hand zijt, en ze ou nie wir overloopen kunnen eer ze gaar zijn, - steurde gij oe dan mar verder aan gin prötjes, de minschen zullen 't dan nie langer zeggen of geleuven. Deur goeije daden doet men een kwaoijen naam sterven!'

'Dan zou ik host zeggen,' sprak de zilversmid, 'da gij van de leer waart van Jentje van O., den orlosiemaker!'

'Hoe zoo?' zeej de aptheker, die heel neisgierig opkeek.

'Da zak oe zeggen. Ge kent ommers Jentje? 't Is een olik kerlje, zoo kort en kneuterig as i daor heen lopt. Lest 's Maondags was ik bij um in den winkel. Met een kwam daor inloopen....och! hoe hiet i nou ok wir? Ge kent um wel. Hij wont daor veuraan in de Papesteeg!'

'Gao mar vort! De naam doet er nie toe!' zeej de aptheker.

'"Nou dan! Jentje!" zeej i, "'k most ins bij oe kommen. 'k Weet tegenswoordig van ted noch uur, as de zon nie schijnt. Ge mot ins naor men orlosie zien. Ik kan op da ding net zoo veul räkenen, as op een handvol vliegen. 't Gaot alleenig mar, as ik gaoi, en anders staot het pal stil!" - Jentje nam 't orlosie, deej er de kasten af, ligtte 't werk der

(1) T e u t e l d e , draalde.

uit, zette een loup vur 't regter oog, die i daormeê zoo wiest te knijpen, dat i vast stind, en keek toe een oogenblikske, met al zen verstand, deur 't werk.

'k Het al gezien, man! - was 't toe, - waor um de schoen wrinkt. Een vuile boel, vies, foei! zoo vuil.'

'En toch was 't nog gin jaor gelejen, zeej de man, dat 't schoon was gemaakt, te Aarem of te Nimwägen, daor wou i afwäzen, - daor dorst i nie op te vluken.

'"Wa za'k oe zeggen, man!" zeej Jentje, "slechten olie! - Salomon het wel gezeid: Een goeije naam is bäter as goeije olie! mar as de orlosiemakers, al hebben ze ook nòg zo'n goeijen naam, gin goeijen olie hebben, dan kan 't nie missen of ze maken slecht werk, en de minschen zitten met 't werk bedrogen; 't is gin duit werd; 't is geld weggegoid!" En Jentje zette zo'n grimassig gezigt, toen i da zeej, en i zat zich zóó op zen stuultje te vergrietselen[1], as of i docht, dat i veul wijzer was dan Salomon.'

S.

Arbeiders-liedje. (Tielerwaard.)

Wel is men huis nie prachtig
As ânder, die ik zag,
Mar 'k zij gezond en krachtig
En 'k heb geen' missen dag.

Het wijf is knap en helder
En 't mèèke krek as zij,
'k Heb èrpel[2] in de kelder
En kijnje[3] kool er bij.

Het keuje, da'k van Heuve
Gekocht heb en gemest -
Ge meugt het vrij geleuve -
Het is en bovenst best.
Geen kau hoef ik te schrome
As d'ouwe Ultjebuur,
En as er praters kome,
'k Heb klèuven[4] an het vuur.

'k Misgun oe nie, o rijke!
Al hedde veul meer vee
As ik en mijns gelijke;
'k Zij krek zoo goed tevreê.

Ik heb gaar niks te vrage,
As da'k tò aan men' dood
Meug leve zonder klage
En ete 't eige brood.

En da'k van d'èèrd verreze,
Muj[5] van der smaad en eer,
Meug in den hemel weze
Bij onzen lieven Heer.

(1) Vergrietselen, verkneukelen.
(2) Êrpel, aardappels.
(3) Kijnje, vaatje.
(4) Klèuven, stukken hout.
(5) Muj, moede.

Römer.

Weetje, (Betuwe.)

'k Heb er dukkels - weetje - Op gelet,
Wâ veur stopwoord - weetje - Ieder het.
Ielk herhaolt dat - weetje - Ien 't gesprek
Duuzend keeren - weetje - O zoo gek!

Maor 'et gekste - weetje - Van 't geval:
Daorvan merkt ie - weetje - Niemendal;
Lacht hum iemand - weetje - Daormee uut,
Weet ie zelf nie, - weetje - Wâ 't beduudt.
Vaoder zaolger - weetje - Zei altied
W e e t j e , en eiges - weetje - Wist ie 't niet.
En ie leerde - weetje - Dâ niet af
Veur ze 'm droegen - weetje - Naor 'et graf.

Jao, nog sterker: - weetje - Oome Jan
Sprak er vaoder - weetje - Dukkels van.
'Laot 'et - zei ie - weetje - 't Steet zoo gek!'
En hie zelf had - weetje - Dit gebrek!

B. Van Meurs.

Vaoder en dochter. (Betuwe.)

- Maor Grietje, wâ scheel je? Ge kiekt zoo beduusd...
Wat is er gebeurd, zeg? Wês flink veur de vuust! -

- Ik was ien den hof onze kiepkes aon 't voeren,
En schrok, toen ik Hent over 't hekke zag loeren. -

- Is dàt um te schrikken? 'k Begriep er niks van,
De jong kumt toch dukkels genoeg bij ons ân. -

- Maor, vaoder, hie zei me: 'ik wou wel van 't jaor
Gaon trouwen...Ik vraog oe...Wij lieken elkaor!' -

- Dà 's lillik van Hent! Nou ie dàt het gezeid,
Nou zet ie gen vuut meer ien huus! Wel verdreid! -

- En toen ie dâ zei, wist ik nie wat ik heurde;
Ik wierd er beduusd van en 'k vuulde dâ 'k kleurde. -

- Neem daodlik de pen op: ge mot hum maor schrieven
Asdat ie veurtaon van den drempel kan blieven!' -

- Maor, vaoder, me dunkt toch, ien stee van zoo'n brief
Is 't beter, dâ ge eiges hum aonsprêkt, wâblief? -

- Best, kiend! Jao, dan zâ 'k hum ter deeg doen verstaon,
Dâ 'k kwaod bin, umdat ie zoo slecht het gedaon. -

- Zoo slecht? Dâ 's wâ sterk, lieve vaoder: kiek, Hent
Wil trouwen...de trouw is toch óók Sacrament. -

- Daor hedde geliek ien; maor dat ie 't dorst waogen
Um ou, die 'en schrik veur hum vuult, zóó te vraogen...

- Een schrik veur hum? Vaoder, dâ hê 'k nie gezeid:
Ik schrok maor, went 'k was op zien vraog nie bereid. -

- Precies, meid! die vraog kwiem veur ou onverwacht,
Ge hadt dus aon trouwen met Hent nooit gedacht. -

- Gedacht? Somtieds wèl; maor dâ Hent al zoo gauw
Zou vraogen...Och, vaoder, ge kiekt ook zoo nauw!...

- Nou raok ik de klus kwiet! Dern, lig nie te temen,
Zeg, wilde'm?

- Graog, vaoder! -

- Dan mot 'em maor nemen! -

B. Van Meurs.

't Is met haor gedaon. (Betuwe.)

De dokter vuult 'et pulske slaon
En duut den vaoder stil verstaon,
Dâ 't met zien dochtertje is gedaon.

- ‘Wâ het de dokter oe gezeid?’ -
‘“Hie zei: ge bint 'en zuute meid!”’
De vaoder keert zich um en schreit.

B. Van Meurs.

Hoe een droom uutkwiem. (Betuwe.)

Ien 't klein wit huuske wonen
Baos Janzen en zien vrouw;
Baos Janzen steet veur 't venster,
Vrouw Janzen bij de schouw.

Baos Janzen rôkt zien piepke,
Vrouw Janzen kôkt de pot;
Baos Janzen zei: ''k gao vissen!'
Vrouw Janzen zeî: 'och, God!'

Hie riep nog ens: ''k gao vissen!'
En zij nog ens: 'och, Heer!'
Toen vroeg ie: 'vrouw, wâ scheelde oe,
Duut ou 'et heufd weer zeer?'

'Nee! (zei ze) 'k bin zoo angstig
Dat ou iets overkomt:
Ik heb van nacht zoo aoklig,
't Was over ou, gedrômd:'

'Ik zag twee vremde manslui -
Die droegen mienen man
Veur dood de kaomer binnen...
Ik schrok er wakker van.'

'Ik heurde de uulen krassen
En nog zoo'n raor gedruus;
Nee, 'k bin nie bijgeleuvig,
Maor raoi oe toch: blief thuus!' -
- 'Gij bint nie bijgeleuvig,
Maor zoudt 'et worden, vrouw,
As ik van daog ouw zin dee,
En daorum gao ik nouw.'

'Het weer is um te vissen!
'k Wed, dâ de baors goed biet;
'k Kom met en waoterzoodje
Terug veur etenstied.' -

Baos Janzen nam zien hengel,
En zei: 'tot straks! dag saom!'
Vrouw Janzen kos niks zeggen
En keek hum nao deur 't raom.

't Wierd etenstied - 't wierd aovend -
Vrouw Janzen bleef alléén;
Heur hart - ze kos 'et vuulen
Kroop van den angst ieneen.

Ze liep deur 't huus te schreien:
'Had ie mien zin gedaon!
Mien manlief is verdronken:
Der is gen twiefel aon!' -

Daor heurt ze buuten stappen...
   'God dank, daor zal ie zin!'
Twee manslui vallen schaotrend
   De kleine kaomer in:

'Hier hei je nou, vrouw Janzen,
   Een pimpelzoodje - ouw man!
Hie is zóó dronken, dat ie
   Geen vuut verzetten kan!' -

B. Van Meurs.

't Kleine revierke.
(Uit: 'Oan 't kleine revierke.') (Over-Betuwe.)

A'j nooit van de Linge ien de Bêtuw geheurd hadt, dan zou'j op 't heele ding geen arg hebben, zoo'n onneuzel schoap van 'en ding as't is.

Meister ien 't school leert oan de kienders, dat 'et 'en revier is, die van 't Oost noar 't West krek midden deur de Bêtuw geet; moar - as nou de Linge 'en revier is, wat motten dan de Rien en de Woal wel wêzen, die de heele Bêtuw ien d'r erms houwen, wat blief!

A'j meint, dat ie van de bargen kumt, zooas meister zeit dat de revier' doen, dan bi'j krek van de wies: 't schoap van 'en ding is van lêge komaf. Bij 't ouwe kastêlje Doorenburg of uut den hoek van Gend, doar mot ie zoo wat uut de Wêterings kommen, en nuumt ze hum, ook nog 'en heel eind wiejer, niks meer as de Wêteringse wal.

Ge kunt er krek van zeggen wa'j wilt, moar toch, toch is't 'en oarig dingske. Zoo zuutjes heer slemiert(1) ie moar vort, krek as 'en oal op 't dreuge, en, as ie proaten kos, jong, mins! wat zou ie oe veul van de Bêtuw vertellen.

Joa, as ie zoo stillekes vortkruupt, en kabbelt en knabbelt oan zien boord, dan smuuspelt ie toch zuutjes tegen 't lies dat hum groet, en fluustert ie heel wat oarigs.

Niewoar, 't is zoo mooi langs zien weg; ter lienker en rechter, bóvenop de vette klei, is't alles malsigheid en volligheid en frissigheid. Hier de hoaver en weit, wat stoan ze weer gelp(2); gunds dat goudgêle zoad, wat flonkert 'et zonnig; dóar dat peersgruune kleeverveld, wat ruukt et noar höning, jong, minsen, wat ruukt 'et!

En de hofstêën, wat zin ze fleurig; en de perds, wat zin ze stark, en de mansluu, wat zin ze kloek, jao kloek, a'j moar ziet, hoe ze gunder met vierspan de zwoare klei oan 't bouwen zin, krek asof 't deur de botter goeng, krek of 't niks nimmendal was. En dan de vrouwluu....? Knap slag van vrouwvolk. En de dernjes....? Joa, de Linge kent ze nog bêter! went, de jonkheid wil wel is verfrissing, en ook: as ze met heur blonde köpkes boven 't revierke kommen en vroagen, hoe ze d'r uut zien, dan lonkt ie heur toe met 't eigen oog dat zij noar umlêg sloan, en koatst ie weerum en smuuspelt in 't lies: 'Heel oarige köpkes!'

J.J. Cremer.

(1) S l e m i e r e n , langzaam voortgaan.
(2) G e l p , welig, tierig.

De oude Lammert en zien koei.
(Uit: ‘Oan 't kleine revierke.’) (Over-Betuwe.)

In het huisje van den ouden Weijer brandt een helder vuurtje onder den breeden schoorsteen.

Zie, de flikkerende vlammen verlichten er gedurig den blanken schedel en de zilveren haarvlokken van den stokouden man, die - as 'et koolzoad weer riept, met de hulpe van God, krek zien honderdste joar zal belêven Da's oarigheid hê? en ge griept noar oe hoed a'j 'em toeknikt: Hoe geet 'et?

Moar stil, dat moj' 'em niet vroagen, dan kan ie de noald ien de moas' van zien knoopsnet niet kriegen; dan bêft ie, en as ie dan sprêkt met zien oud ouwe stem: ‘Goddank, nog gezond van harte,’ dan trilt hum zien heufd, dan schiet hum 'et net uut de hand, en kiekt ie zoo strak ien 'et vuur, da'j afziet van 't vroagen.

Begrepen? Nee, ge begriept 'et nog niet. Luuster: Gunds achter op de kleine dêl doar steet de mooie roodvoale koei ien 't stal. Mergen kumt Levie um 't beest noar zien slachthuus te hoalen. Levie - wel zeker - brengt specie op toafel, krek! krek zoo.

Moar Lammert, den weggejoagde van 't Putterserf, Lammert het ien 't harfst geen wark kunne kriegen, - zoo zeidie - en nou, bij wienterdag, die niet vast op den boer zat, kos loopen ien 't honderd; drie moanden schuld valt slecht te betoalen: zie, mergen kumt Levie um 't koeibeest.

‘Heur j'em niet, Geurtje?’ vraagt de oude, terwijl hij luisterend het hoofd ter zijde buigt.

‘Mein ie Lammert, grootvoader?’ zegt Geurtje en ziet van het stopwerk op, waarmee zij zich bij 't keukenlampje aan de tafel onledig houdt.

‘Nee, Geurtje, 'k docht, da'k de voale stark heurde snuuven,’ zegt de oude.

‘'k Heb niks geheurd, grootvoader,’ is Geurtjes antwoord.

Weijer knoopt weer voort aan zijn net, en Geurtje stopt weer. Na eenige oogenblikken herneemt de grijsaard: ‘'t Kon toch wêzen, Geurtje, dat de koei nog heuj ien de krib wou....?’

‘Dat kan niet, grootvoader, 'k het heur eiges nog 'en wiske meer as anders gegeven.’

‘Zoo, Geurtje, dan is 't goed, kiend.’ - Iets later:

‘Nou geleuf ik toch zeker, Geurtje, da'k ze heur schuuven ien 't stal; misschien dat ze de horns ien 't touw het geward; ko'j niet is êfkes, heel êfkes goan kieken?’

‘'t Touw is te kort, grootvoader, 'k weet zeker, dat de koei niks van nooi het.’ Straks vragend: ‘Moar zal ik....?’

‘Nee, blief dan moar zitten,’ is Weijers antwoord: ‘Anders, 'k wil niet zeggen....Lammert is zoo slofs, as ie misschien vergêten had um 't stalluukske achter de voale op 't hoakske te doen....?’

‘Moar, grootvoader, Lammert is al vroeg de deur uutgegoan, en 'k het oe gezeid, da'k heur eiges bezurgde.’

‘Zoo, Geurtje, ha'j dát gezeid; joa, dan zal 't goed wêzen, dan zal 't heel goed wêzen.’

Weinige seconden later staat Geurtje op, neemt een steenen kan van den vloer, en nauwelijks is zij er mede naar buiten gegaan om voor de avondkoffie water uit de Linge te scheppen, of de grijze hangt haastig zijn knoopwerk terzij aan een spijker, verlaat zijne zitplaats, treedt zoo spoedig hij kan op het tafeltje toe, en vat het keukenlampje in de bevende hand.

Zie, daar gaat hij, de bijna honderdjarige grijsaard. In den laatsten tijd is zijn gang minder vast geworden; de rug schijnt meer gekromd dan toen wij hem vroeger zagen, en het hoofd, dat hem vooral bij het gaan, dieper op de borst hangt, is gestadig in trillende beweging. Nog even omziende, als vreest hij, dat Geurtje reeds terugkomen en hem weerhouden zal, gaat hij naar de deur, die de kleine deel van de keuken scheidt; de klink wordt gelicht, en een oogenblik later werpt het flikkerende lichtje, op het deksel van den broodtrog geplaatst, een weifelend schijnsel in de donkere ruimte.

Wat de oude er doet? Niets! hij staat er bij den laag steenen voerkrib van het roodvale koebeest; hij staat er en kijkt maar. En het koebeest, dat heel goed bezorgd op zijn stroo lag, het richt zich, zoodra het den man bemerkt, terstond overeinde. Rechts en links schuurt hij de breede horens langs de palen der kribbe; met langgerekten kop snuift hij al sterker en verder vooruit naar den grijze, en lekt met de raspige tong naar de hand - de hand, die zoo dikwijls hem krauwde in het kroezige kophaar.

Daar staat hij, de stokoude Weijer, en zijn schrompele vingers ze krauwen ook nu weer den kroezigen kop van het goedige dier: ‘Veur 't letst, menneke, alles veur 't letst,’ mompelt de man schier onhoorbaar: ‘Mergen zal 't gedoan zin, mergen zal de stal lêg stoan, heelegoar lèg. Dat zal veur 't erst wêzen, zoo lang as Weijer zien heugenis geet, veur 't allererst! Joa, menneke, lek moar; lek moar, erm beest. Hier, nog 'en goeie wis heuj! mergen hei'j 't niet meer van nooi. Toe, vrêt dan....kiek, altied lekken. Zou'j 't ook begriepen? Nee, begriepen dat duut ie 't niet. Zoo'n beest het geen weet van zien lot, dat, dát het de mins moar alleen, krek, de mins moar alleen. Joa, toen de letste oogst noar binnen wier gehoald, toen mocht den ouwe zien God nog danken, dat ie't nog ens en alweer mocht belêven, gezond en kloar van begriep; moar nou, nou mot ie vroagen: woarum - woarum is ie óok niet gevallen geliek met de dorre bloai' van de boom'...? woarum....?’

Zie, ongemerkt is Geurtje den grijsaard ter zijde getreden: ‘Grootvoader, kom: wat doei'j hier en stoa'j ien de kou?’ spreekt ze liefderijk vermanend. En de stokoude man - wat ie dee....? Niks, heelegoar niks! Hie stond en hie keek moar. Joa krek, hie stond en hie keek moar.

J.J. Cremer.

Bruur Joapik en Hanske,
(Uit: ‘Bruur Joapik.’) (Over-Betuwe.)

't Is nog akelik vroeg ien den mergen. Alles ziet er uut, asof 't pas wakker is geworden; alles, ook de hofstêj 't Hoogeland en heur buurvrouw De Lagekamp. De erste kiekt vroolik en helder, de tweede sloaperig! De erste stêkt schoonjes ien 't mergenpak, de tweede weet niet, woar d'r kous' en d'r schoen' zin gebleven.

't Is buuten alles pas wakker geworden; 't hoanje niet, dat krêjde al lang; gunds bij boer Reindert kukeleku, schor weerum van boer Hannes choekelechoe! - A'j goed kiekt, dan liekt toch veul nog 'en bietje dummelig. De nêtelbluumpkes goan langzoam open; de boombloai fledderen zoo'n bietje en roepen de veugeljes wakker, die af en toe, tju tju kommen, um der stemmekes te prebieren. 't Woagenspoor op den Riendiek leit nog krek zoo as Reinderts letste kornvracht 'em giesteren oavend liet liggen; 't nachtwiendje het 'em doen ienzakken; as 't sloapen is, wie dat 'em wakker zal moaken?

Heel vroege mergen! Damp boven 't woater; dauw over 't land; frissig wiendje. Rood oan de kimme.....zulver.....goud! - Over de Bêtuw is 't zunneke helderkes opgegoan.

Wa'j ook zien meugt, minsen nog niet.

Heur dan, doar kumt wat oan. Joa, doar kommen ze met heur beien: Hanske en Grauw. - Wa'n oarig klein ding is dat Hanske. Harrejennig, wa'n liefelik dernje! Achttien meimoand' zal ze krek belêfd hebben. Heur munje is 'en meikars, heur wengskes zin klaprozen, heur eugskes krek zunnekes.

Heur moar, nog op 'en afstand doar klinkt 'et: ‘Vort Grauwke, vort, huup! en Grauw, de kleine ezel met de blanke roomkannen oan weerskant van 't lief, stapt harder vort. Toeketoek, toeketoek, klotst 'et lêge melktuug, en - Grauws peutjes zin de ersten ien 't spoor, en Hanskes vuutjes de tweede.

Vort Grauwke, huup! Doargunder stoan z'al te wachten: drie rooie, twee zwarte, de voale en 't bleske. Wacht moar, mennekes, we kommen d'r oan. Vort Grauwke, vort!’ 't Ezelje schiet ien 'en drefke; Hanske droaft mee. Toekedetoek, toekedetoek. ‘Vort Grauwke, vort!’ En - doar stoan ze beneden oan den diek, veur 't hek, bij de weies.

De ketting van 't hekke gelicht; de koebeest' 'en bietje op zied gejoage; Grauwke de wei iengeleid; nou is ze verdig.

‘Hier Bleske, hier! Gij bint wel 't zwoarste geloajen.’

Bleske steet, en Hanske zit al op de horken, met den emmer veur zich bezijen den uier. ‘Wa'n room, en hoe blank!’ denkt ze molkend.

Joa, blank! blank as 't zieltje van Hanske.

Wie 't zieltje van Hanske kent....?

't Is de jongen, die ginder met de zeis over den schouder de dijkhelling afkomt, 't vonder over, en in de wei - woar Hanske de koei melkt. 't Is Joapik, de bruur van Hannes en Riekske.

't Is Joapik. Hannes nuumt 'em onneuzel; onneuzel, umdat ie ien 't leeren nooit vlug is gewêst. Op school het Joapik in der tied 'en oakelikheid van letters gehad; van 't schoolbord af was 't heel wel gegoan, moar, uut 't boek - verdrêjd as ie 't onthouwen kos. De kleinkletters *a*, en *e*, en *o*, en *u*, doar had ie best 'en oog op gekregen, moar die ander, met heur steert noar boven en onder, doar had ie geen vat op gehad; 't had hum geschiemerd.

Zie, dat was onneuzel, heel onneuzel! Wat niet onneuzel was: dat ie uut 't heufd kos rêkenen as de beste prefester, moar - Hannes die telde dat niet. Wat ook niet onneuzel was: dat ie ien de kark 'en heel deil van de psalm' en gezang' mee kos zingen zoo goed as de beste. Joa, zij die gunds zit te melken, zij had ze hum geleerd. Weet ie hoe?

Dan las ze:

‘O goedheid Gods nooit recht géprézen!’ en dan zei ie 't noa:

‘O goedheid Gods nooit recht géprézen!’ en zoo wiejer, zie je, zóo; en dan las ze 't nóg ens, en dan zei hie 't óok nog ens, sôms tot viermoal toe, moar dan zat 'et d'r ien, heur; en ien de kark had ie dan 't heele boek geen spier van noode gehad. - Zoo arg onneuzel niet!

En tóch onneuzel! onneuzel um alles veur kloare munt op te strieken, geen begriep van valsigheid of drêjerijen, altied de woarheid sprèken, krek wat ie meinde; zie je, o n n e u z e l i e n 't k w o a j e , en - d'r zin moar 'en bietje minsen, die dat veur heel verstandig houwen.

't Oarige kleine ding, dat gunder oan 't melken is, het nooit um Joapik gelachen, en Joapik, Joapik kent 'et zieltje van Hanske, krek zoo goed as de mergen- en oavendzang.

‘Gemerge, Hanske!’

Hanske omziende: ‘Heere, jong, bin ie doar!’

‘Krieg ie't zoo werm, Hanske, da'j zoo rood wordt?’

‘Rood - ikke? Nee, moar 'k heurde niet, da'j d'r oan was gekommen.’

‘'k Zag oe al zitten, toen 'k den diek afkwiem,’ herneemt Joapik. ‘'k Vuulde toen óok, da'k rood wier; da's oarig, 'k het dat nog drie - loat zien, nog viermoal gehad, en altied as 't lang was gelêje, da'k oe de letste moal zag. 'k Docht - toen 'k op oe oankwiem - 'k docht toen bij mien eiges, as we ien 't eigenste huus soame woonden, dan zag ik heur ielken dag, en 'k zou dan zeker zoo rood niet meer worden. Hê oarig,’ besluit hij, ‘dat gij krek 'et eigenste het.’

Hanske moet zeker de bonte, die ze nu onderhanden heeft, verkeerd oan den uier hebben getrokken, althans de bonte doet een tred ter zijde, en 't meisje verzet zich en zegt: ‘Stil jungske, stil!’

Japik leunt tegen 't hek, tuurt naar het melkende meisje en zegt na eenige oogenblikken:

‘Eergiester, Hanske, toen d'r over ou gesproken wier, toen zei Koendert uut den Oanval, da'j zoo'n mooi snuutje hadt. Joa, dat zeidie, en nou, hê hê, da'k 'r noar zie, nou het ie geliek, heur. Ikke veur mien, ik

wiest wel, da'j en goeiigheid op 't gezicht had, moar - wat veur oog', of hoar, of neus, zie, dat kos ik niet zeggen. Koendert het geliek, Hanske, joa, dat het ie.'

'Loop, jong!' zegt Hanske, en tot de rooie, die ze nu onderhanden neemt: 'Beest, stoa dan stil!'

'Den uier zal 'em ploagen,' meent de jongen. 'Wacht!' en hij krauwt et koebeest tussen de horns. - Na eenig zwijgen: ''k Weet wel, Hanske, da'k op school lang zoo veerdig niet was as gij of 'en ander, en da'k - zoo as bruur Hannes zeit - onneuzel ien 'en heele boel dinger bin; moar kiek: handen oan 't lief um te warken he'k zoo goed as de beste, en dat 'r 'en heele boel ien 't derp zin, die krek zoo veul weten as ikke, en - die tóch getrouwd en gelukkig lêven, da's zeker. - Hanske....heur is....als wij met z'n twee is trouwe goengen....?'

Heur Hanske is lachen.

'Hei'j doar zoo'n schik af?' vraagt Japik.

Hanske blijft lachen. Joapik mot ook lachen, en ze lachen allebei - um te bezwieken!

't Is voor de eerste maal, dat de aardige meid om Japik lacht. De koe, ongeduldig, doet een zijtred, - t e g e n den emmer, de emmer wipt, Hanske grijpt hem, maar een gulp van de blanke room ligt vermorst op den akker.

Ze lachen niet meer! 'Da's zundig!' roept Japik.

'Joa, zundig!' herhaalt het blanke zieltje: 'en zundig óok, dat ze goeie Joapik het uutgelachen.'

'Moar, niewoar, gij zoudt 'r toch ook wel schik ien hebben, as wie ien één huuske woonden?' vraagt Japik iets later, en voegt er nog bij: ''t Het mien al lang ien 't heufd ligge drêjen.'

Hanske melkt van geweld; ze kijkt strak op den uier: 'Joapik, ge mot 'r niet oan prakkezieren,' zegt zij ten laatste heel zachtjes. ''k Bin veuls te jong, um oan trouw te denken, en gij Joapik....gij....' haastig: 'Gauw, vort moar oan 't wark, de zon kumt al hooger.'

'Dag, Hanske,' zegt de jongen, en er is iets bedroefds in zijn stem: 'Dag, Hanske! Wark plezierig.'

'Van 's gelieken!' wenscht het meisje.

Japik gaat, maar ziet nog eens om.

't Meisje melkt, en blijft melken, totdat de koe-uiers leeg en de koperen roomkannen gevuld zijn. Heel in de verte - heurt ze Joapik de zeis scharpen. Doargunder - heel wied, doar ziet ze hum mêjen ien 't lange gres; en ze kiekt zoo triestig: 'Goeie Joapik! Onneuzele Joapik! Trouwen met hum....?'

De koperen kannen hangen in 't melktuig. Grauwke wordt losgebonden, 't hek geopend: 'Vort Grauwke, vort!' De dijkglooiing op: 'Vort Grauwke, huup!'

Helderkes steet de zon oan den hemel; moar, langs de zunnekes van 't oarige kleine ding drieven wölkskes....Joapik! En Koendert uut den Oanval het gezeid, dat ze m o o i is: 'Vort, Grauwke, vort!'

J.J. Cremer.

Hoe baos vink van meister Maorten Baordman fluiten leerde. (De lijmers: Zevenaar en Duiven.)

We holden 't er veur, dat onze läzer onzen scheerezien meister Maorten Baordman as ennen braoven, knappen en wellävenden man kennen duut; daorum zullen we maor stikkevoort[(1)] met et vertellingsken beginnen en gin langwiligen umpraot maken.

't Was dan es op en mooien sommersen margen, dat meister Maorten Baordman naor de stad toe teide[(2)], waor hei, daor het markt was, ennige Apthekers-waor koopen wol. Op marktdaogen fäält et zeldzaom an gezelschop; van darp en land kommen er veul, die in de stad goedkoop denken te koopen, maor duk vergäten, het gelag in de heilige huuskes in de räkening te vugen. Onze scheerezien kreeg al gauw en man in 't oog, die de goedheid op het gezicht te läzen was, maor waorvan het veurkommen niks gin manhaftigheid tönde. Het was en fiter[(3)] klein männeke, en kausenwever van beroop. De scheerezien was blie, juust baos Vink, zoo hieten ie, in te haolen, went 't was en biester aordig männeken. Hei zag ävenwel, zonder hum den pols te vulen, dat et niet pluus met baos Vink was, went hei keek trurig uut de oogen en veul ängstige zuchten kwaomen uut zien hart.

‘Baos,’ zei Baordman, as zei en hortje[(4)] saom gekuierd hadden, ‘ik mot ou es wat vraogen. Ik heb al en heelen tied gedacht, dat er en zwaore last op ouw harte drukt, dwaol ik er in, of niet? biecht es op! hoe steet et er mee?’

‘Lieve meister Baordman,’ zoo begost baos Vink, onderwiel hei es umme keek en zuchtte, ‘gei ziet[(5)] en knap man um de koorts en de pien veur 't hart te verdrieven, maor veur mien kwaol is gin kruudje gewassen; daorum zwieg ik liever as dat ik et zeg, went al 't gepraot maokt het hart maor weiker.’

B a o r d m a n . Misschien, as er ook gin kruudje gewassen is, weet ik doch en huusmiddeltje; laot maor erst es hören.

B a o s V i n k . 't Zien haost gin zaken um te vertellen, maor ik zal 't es waogen. Meister, weet ie wel wat en huus-kruus is?

B a o r d m a n . Wat zeggie? ou mooi wiefken, met die donkere eugskes....

V i n k . Justement, die duut et um; daor zit mien hartepien; dat is et echte huus-kruus. Toe ze nog en deernie was, hield ik veul van eur; asse dan eur snaoterke wat veul ruurde, dan dacht ik: das klaor loeter geestigheid; maor dat duurde maor bis an 't end van de wittebroods-wäken, doe was 't mooie wäär uut. Sins dén tied is 't gin gebrek gewest an kieven, schrauwen en schilden. Joa, 'k mag doen wat ik wil, oaveral het ze den mond veuran, dan met de buurlu, dan met mien; gin mins laot ze met frääje[(6)]; duk schild ze mien veur en schroet[(7)], ennen snegans[(8)], jao veur en old wief uut. Al mien redenaotie is maor as oalie in 't vuur, en as ik

(1) S t i k k e v o o r t , dadelijk.
(2) T e i d e , trok.
(3) F i t e r , onnoozel.
(4) H o r t j e , (stootje) oogenblikje.
(5) Z i e t , zijt.
(6) F r ä ä j e , vrede.
(7) S c h r o e t , lett. kapoen.
(8) S n e g a n s , lett. wilde gans.

kwaod word en met de vuust op de taofel slao, dat de glaoze er van rinkelen; of met de vuut op de grond stamp, dat mien armen hond van ängst achter de oaven kruupt....mein ie, dat er dan en end kömt? némaor, dan is 't as of den duuvel in huus den baos speult. 'k Zol wel en stok vatten willen, maor....Doe zuchtte hei es.

De meister hemde, nam en priesken, präsentierde baos Vink de deus ook, en zei, naodat hei geproest had: ‘Twee schillengen, man, meer nieët, dan is et huus-kruus uut.’

Vink. Honderd guldens zoo goed as éénen duit. Jao, meister, die kunt ie kriegen; maor ie meint toch gin vergift? -

De meister nikkebolde en schuddebolde, maor zei niks meer. -

's Avonds kwiem baos Vink wel twee uur laoter tuus, as zien vrouw um besteld had; 't was en läven as en orakel, toe hei de deur in kwiem. De vrouw smeet het huusraod dat et kraokte, en sloeg de jonges dat ze piepten.

Baos Vink hield zien eigen kras en keek stief uut de oogen; daornao zette hei zich an den disch en begost zien kraom uut te pakken. Ten leste kwammen er zes gäle fluitjes veur den dag; daor teide hei an en fluiten, zoo schetterend en scharp, dat zien vrouw eur geschrei er niks bei was. Zonder te tukken[1] ging het zoo in ennen aosem vurt. De vrouw keek as of ze 't te Keulen heurde donderen. Daornao ging ze aan et kreissen en schold euren man veur en hansworst, en olden krääier uut, die zien verstand in de bierkan had gelaoten. Baos Vink kreeg nog en scharper fluitjen, en blies, dat ou heuren en zien verging; maor zei was ook niet uutgepraot, en 't ging uut euren mond, as van en leien däksken: ‘Doe distelvink,’ zei ze, ‘zulde zwiegen; doe ekster, zulde den bek holden; doe roerdomp....ik zal ou den mond snoeren!’ Maor hoe ze distelvinkte, exterde of roerdompte, het hielp eur niks. - A[2] weer en scharper fluitjen gekregen, dacht baos Vink, en dei het oak. Entelijk en ten langen leste viel ze flauw. Doe lei Vink het fluitjen neer, en ging de kamer op en neer, bis ze bei kwiem. Maor pas hörde ze 't fluitjen niet meer, of ze was weer kant en klaor, en wol a weer schilden.

Toe kwam de groote fluit uut Vink zien knapzak - en van schrik, toe ze hum zag, begost zien vrouw te schreien. - Vink dacht, da's en goed teiken, want er kömt rägen en dan is 't onwaer oaver. Toe ging hei naor bed, en kiek, zien vrouwken volgde hum zoo stil as en muuske. Baos Vink dacht bij zien eigen - nou is het gewonnen spul. -

Maor hei had et wel mis. Den anderen dag zweeg ze wel in huus, maor het läven was op de straot zoo veul te harder. Ei! ei! dacht baos Vink, wilde 't nou zoo es probieren, vrouwken! Dat zal ou zoer opbraeken. Toe schoaf hei 't raom op, en hei an en fluiten, dat de ooren er van tuutten. Alle man liep saom; de jonges dansten bei 't gepiep, en sliepten de vrouw uut. Toe vloag ze naor huus. ‘O, baos,’ zei ze, ‘ik starf, ik gao dood!’ En toe ze waorlik deei of ze starf, float hei veul zachter, waornao ze van eiges weer bei kwiem. Maor doe hadde eur es motten zien: ze was zoo zeeg[3] as en lam, en zoo from as en schaop. - Zei had 't hart niet um

(1) Tukken, ophouden.
(2) A, al.
(3) Zeeg, zachtmoedig.

weer en woord te zeggen, altied keek ze nao den zak waor de fluitjes in waoren.

Doe smaerde ze euren man ierst wat honnig um den mond, dat hei die böze fluitjes zol verbranden. ‘Oaver zes waeken,’ zei baos Vink, ‘as gei ou zoo lang goed hold.’ -

Daornao gebeurde 't dan ook op den zesden zundagaovond, dat ze saom en vuurke stoakten van de fluitjes, en een pötjen thee dronken, en ursegeen wisten ze niet, in waffren himmel ze gekommen waoren. -

's Anderen daogs ging baos Vink naor den meister toe, en zei: ‘Ik dank ou wel, meister Maorten Baordman, veur ouen goeien raod, ik bin 't huus-kruus heel kwiet, en hier hedde en paor kausen tot en presentje.’

Meister Maorten Baordman lachte es, nam en prieske en zei, onderwiel hei de deus an Vink präsentierde: ‘Ziede wel, dat er nog huusmiddeltjes zien, as ans ook gin kruudje meer wast!’ - Doe dronken ze saomen en snäpsken en smookten en piepken.

En sints dén tied zien er gin böze vrouwen meer in 't darp gebleven.

En snaorig[1] stuksken van meister Maorten Baordman. (De lijmers: Zevenaar en Duiven.)

Gisbert-naef (zoo nuumde um het gansche darp, umdat i goedsmoeds en oprecht was en zeer gul in het naefschap, went bei um was al naef, wai[2] met en schaepel arwten kost begooien), - Gisbert-naef dan was en rieke boer en en eerenman was i zeker ook gewest, as i niet mank ging an en fout, daor men met onrecht den naom van een dierlike gewoonte an gegeven het, went de dieren worden er bei te kort gedaon. Deze toch doen 't slechts as ze dorst hebben; maor hei deei't as i ook geen dorst had, veul meer en dukker as 't neudig waor; deze doen 't ook slechts in klaor water, maor hei niet anders dan in dat water, dat in smaerige kelders in tonnen leit, in zukke huuskes, waor en biister lelike plank met en jommerlik gesmaer ou zeit, dat et misverstand er thuus is! - Alleen um zien tungsken in eeren te holden, waor i eeuwig en horribel veul van hiel, was i hoe langer hoe meer verzot op rood, klaor of bitter, terwiel i gans en gaor niet naor zien kopstuk of naor de maag vrieg; 't was net of i hollend achter de laege kar zich dood most loopen. Dan oaverkwiem 't um wel es niet zeldzaom, dat i zulk en huus uutbommelde, zonder te weten, hoe i er in gekommen waor, of hoe i zien eigen huus mocht weer vinden; dan lei i zich ook wel es in en modderige sloot of karspoor neer en meende, dat i thuus in 't bed lag en hield er zien slaepken uut zoo goed as 't kost. In den beginne, as i wakker wier, schaomde hei zich wel, as i zien veldbed wat van naobei bekeek, en nam dan et manvaste besluut, en andere laevens-

(1) Snaorig, kluchtig, grappig.
(2) W a i , wat je.

wies te beginnen; maor de eerste keer dat i en heilig huuske passeerde, was i waorlik as of i betooverd waor, went hei kost er niet veurbei kommen; er in te gaon en te blieven zitten, dat was zoo zeker as er beneveld uut te gaon. 't Is ook moeielijk iemand, die en berg atdraoft, in den gang te stuiten. - Alle verstandige lu, die Gisbert-naef vroeger gekend hadden, zeien ook: ''t Is jommer van den man!' De snaken dochten er anders oaver, ze priesden um ummer vort en maokten um wies, dat i en kaerel was, daor niemes tegen an kost. Och! en dronken mins is zoo lichtgeleuvig!

Ens op en aovend kwiem meister Maorten, den darpsscheerezien, goedsmoeds langs den weg kuieren; hij had in 't naoste darp en patient of wat motten trepanieren, visetieren of courieren (de schriever weet het niet recht, maor den laezer die Fransch kent, begriept et best). Hei had zien instrementen bei zich, en Willem, zien oldste zeun, was bei um; ze gingen samen langs den weg, praotende oaver veul dingen. 'Wat leit daor as en takkebosch in den weg?' zei meister Maorten. - 'Né,' zei Willem, ''t is Gisbert-naef, zoo dol en zoo vol as en jannevervat; hei meent zeker, dat i in zien bed leit te slaopen.'

'Wat te doen?' zei meister Maorten, die 't hart op de rechte plaats zat en nooit vergat, dat i met en mins te doen had, al dat i ook nog zoo verkeerd was, 'laoten liggen kunnen we um niet, en opnemen nog minder; went twee honderd pond waegt i zoo zeker as en half lood. - 'Ai er niet tegen heb,' zei Willem, 'loop ik nao 't darp en haol en kruikar, en dan zuwe wel klaor kommen met Gisbert-naef, al waor i ook nog zoo zwaor.' - 'Braof zoo, Willem,' zei meister Maorten, 'doe dat, en ik zal zoo lang bei um de wacht holden, dat um geen kar of paerd oaverriedt, went hi leit krek in 't spoor.'

Doe Willem weg waor en de scheerezien zich op en post had gezet, dacht ie as en wies man oaver 't groot ongeluk nao, dat en mins al oaver kommen kan, en 't jommerde um van de brave vrouw van Gisbert-naef en zien schoonre dochters. 'Wa zal dat en treurig gezicht zien en en laeven waezen, as we um krek als en geslacht varken thuus brengen.'

Daor krabde hei zich achter de ooren, en dat had i nog geen driemaol gedaon, of i humde es, en nog es hm, en nog es hm.

'Krek zoo,' zei i, en knipte op den duum - 'ik zal doen, net of i en been te broaken het,' en lachte hardop en zei: ''t is te probieren; eenige maonden rust brengt den armen sukkel misschien tot naodenken.'

Flink trekt i um en schoen en en kous uut en neemt en paor spalken en spalkt het gezonde schienbeen van Gisbert-naef net of 't gebroaken was, en wel zoo vast, dat i er van in de slaop steunde en naor 't been greep, maor dadelik weer neer viel, went hei had van niks weet meer.

'Da was en geluk, Willem,' zei meister Maorten in allen ernst, en gelukkig was et zoo duuster, da men den lach op zien gezicht niet zien kost, 'dai[1] daor an en kruiwagen docht, went, denk es an, doe 'k um zoo straks uut et spoor wol rollen, markte ik, da zien been gebroaken was. Gelukkig had ik alles bei me en daor het recht was blieven zitten, heb ik

(1) D a i , dat je.

't maor anstonds gezet, ter dege goed gespalkt en er en verband um geleid.'

Willem sloeg de handen in makaer - en was er waorlik mee begaon, en veurzichtig namen ze Gisbert-naef op en leien um op de kruiwagen. Da was en opstand in 't darp - alles liep de deur uut: 'Gisbert-naef', riepen allen, 'is weer in 't Rooie Hart an den gang gewest en het zien been gebroaken!'

In Gisberts huus was alles in rep en roer; ze schreijden en lamenteerden, en de arme vrouw riep: 'Ik ongelukkig mins, wat mot mien toch niet oaverkommen en wat staet me nog te belaeven!'

'Zuut! zuut!' zei meister Maorten, 'noe niet gejammerd, maor geholpen, en goed geholpen, went ge weet ummers niet waor 't goed veur is.'

'As i es recht had,' dacht de vrouw, doe ze acht dagen later bei Gisbert stind, die op den rug in bed lag en zich nog nauwelijks verruren dorst, uut angst, dat zien been zich mocht verzetten; went zie, hij was zoo anders geworden. Pien deei't um niet veul, maor en beetje, krek zoo veul as meister Maorten neudig achtte, - 'maor diëet holden, das de heufdzaok,' zei meister Maorten, 'as je niet al je laeven dage mank loopen wilt. An jannever is niet te denken. Eerst den dikken buuk plat, eer de natuur zoo veer kommen kan, dat ze an et zoo arg gebroaken been denken kan.'

Den anderen dag, doe Gisbert-naef tot klaore oogen gekommen waor, riep i al: 'Ach, die schand, ik mag me nooit meer laoten zien!' Den derden dag had i de jannever al veur altied vaorwel gezeid. Maor meister Maorten schudde den kop en zei: 'Zoo'n slimme breuk eischt ten minste en kwart jaor.'

Altied zuchtte Gisbert-naef oaver et bot, dat et nog niet weer vast wol hechten. 'Né,' zei i dan, 'ik zal ze naeven, die me nog ens met klaore jannever "toe naef, pruuf es" toeroepen; is dat en geduld hebben en en straf liejen?' - Kortum, de vrouw schreide traonen van pleizier, as ze den man zoo heurde raedenieren, en de beide schoone deernes hielpen den armen vader zoo trouw, dat um et hart er van meende te barsten; zoo jommerde et um, dat i er schuld van was, dat zei er zoo veul hartzeerte van hadden.

'Klaor water en anders niks; voorts dunne soep en veural niks as laepelkost,' zei meister Maorten alle dagen.

Zoo ging et tot den honderdsten dag. 'Nou genog,' zei Maorten; 'nou moi es loopen.'

't Ging zeer slecht. Hei dorst et niet anders te waogen es op en kruksken en en stöksken. 'Nou, goed zoo,' zei meister Maorten, en glimlachte es. 'Nou bei[1] weer gezond, en ik fileseteer ou van harten.'

'Dank ou,' zei Gisbert-naef; 'vergelden, meister, kan ik ou niet, wai an mien gedaon heb, maor (hei strumpelde naor de kast), hier hei tien harde zeeuwen, neem die tot en prezent.'

'Né,' zei meister Maorten, went hei was en man, die en eerlik karakter had, 'ditmaol uut zuvere liefde! Ik deei et gaerne en umsonst; i heb genog

(1) B e i , ben je.

geleeien!’ Alle man[1] stond verzet, maor meister Maorten wist goed wat i deei.

Vier jaoren later gebeurde et, dat de oldste zeun van meister Maorten op trouwen stond met de oldste dochter van Gisbert-naef; doe zaten ze samen op de bank veur de deur, rookten en piepken en spraken oaver den olden tied. Doe was et, dat Gisbert-naef an den beenbreuk kwiem. Bei die gelaegenheid zei meister Maorten um alles ronduut. Gisbert wier niet kwaod, snikte, drukte de hand van meister Maorten en wier van dien dag af nog baeter mins.

Zoo geet et, laezer, as en verdwaold schaop in goeie handen valt.

De kwakzalverei is nog niet uut de welt. (Meister Maorten Baordman in en darpsvergaodering.) (De lijmers: Zevenaar en Duiven.)

‘Nee, vrinden! de kwakzalverei is nog niet de welt uut,’ zei meister Maorten, rusperden es, nam en priesken en glimlachte, zoo as i wel es meer doen kan, as i wat snaorigs te berde zal brengen.

‘Jongst ging ik es naor de markt toe, en vond er al wondere dingen, die me wel waerd schenen, um er en woordje van te zeggen; 't waoren niet alle practisierzels, die onder mien duven schoaten, al was het, des niet te min, veul kwakzalverei, doch et scheen me niet kwaod de huuslu[2] er et miene es van te zeggen. Went wat mien vak en et brood angaot en de concurrentie, daor denk ik juustement net oaver as de kleine kat in de fabel....’

(Groot geroep.) ‘Wel, wat zeit die fabel?’

M r . M a o r t e n . En kleine kat ging veur 't eerst uut, in den ulenvlucht, um zich en fiks gebraod of liever en vette muus te zuken, en docht wonder hoog oaver al wat ze doen zol. Roets, daor vliegt en uul hen. - Wat doet gei hier? zeit de kleine kat. Ik vang muus, zeit de uul. Zoo, zoo! denkt de kat, dat is concurrentie. Gin tien schreei veerder, komt er een aordig stekelvarkentje an gekuierd en leit zich op de loer veur en muzengaotje, krek of i er op wachtte. Wat doet gei hier? zeit de kat. St! st! buurman, ik loer hier op en muus, zeit 't stekelvarken. Al weer mis, zeit de kleine poes, en gaot verdrietig hen. Daor striekt en vosjen hen. Wat doet gei hier? zeit de kat. 't Is en slechten tied, kind, zeit de vos, hoenders of haos zien er niet meer, nou gao ik op en dikke vette muus uut. Ook al! sprikt de kat, en geet al bedrukter veerder. Wat vindt ze? beentjes van en afgekloaven muus en en raof er bei. Wat hei daor? Ik vong nog zoo passasjan[3] en muuske tusschen licht en duuster en docht: best zoo, ik kan er goed op slaopen, zeit de raof.

(1) A l l e m a n , ieder en een.
(2) H u u s l u , boeren.
(3) P a s s a s j a n , zoo pasjes, zoo even.

He, docht doe de kat, nou is 't alles verloaren; erst al mien confraoters en dan nog zooveul inkrupers......

Maor krek doe ze 't docht, loopt eur en muus in den mond, en wat zeit ze: kip, ik höb ou.

Nou denkt ze: 't is wel arg, dat et zoo druk met de concurrentie geet en de inkrupers zoo veul sint, maor 't is toch nog niet alles verloaren - van daag genog; margen nog es weer.

Krek zoo, vrinden! denk ik er ook oaver; maor wat ik zeggen wol: de concurrentie duut et um niet, ook niet de inkrupers, went die doen wat wilu doen, maor wel de kwakzalverei. Daor taegen kan 't niemes utholden.

Went zie! et gaot er wonder mee. En eerlijk dokter, scheerezien en aptheker weet niet meer, hoe i et heit, as i de Opregte Haarlemmer Courant oapenslaet. Iezeren ringen taegen 't ruimatiek, 't vliegt er op nao de maon, smaerzeltjes taegen allerlei kwaolen, urbanuspillen, pleisters, droppels, oalie, water en ten langen leste nog papierkes van albespeijers[1], alles paeperduur betaold, drie dubbeld hoog, maor probaat: de dood vlucht er veur, de krankheid kriegt er hartzeerte van, 't is goed veur tandpien en ekster- en negenoogen, en 't koliek, 't is goed veur 't haor en veur de maog, veur de borst en den buuk, veur alles, krek zoo as 't pampierke zeit bei en eau-de-colognevlesch of en deusken urbanuspillen.

Nou, daor kan 't niemes taegen utholden, vrinden, went veureerst, veur alles in één ding raod te vinden, is meer dan stark, en ten tweeden, de kwakzalverei verkoopt, wat niks waerd is, veur dubbelde en tien dubbelde priezen, en das en gevalletje daor is gin strieën taegen; as de minschen zoo 't geld weg geven willen, is alles verkeken.

Gansch anders is 't met den aptheker; goeie waor, veur half geld, van waegens de concurrentie, das nog te holden, maor taegen niks as puur bedrog te vechten, is te kampen taegen et menneke in de maon. Zoo kwiem ik onderlaest[2] es bei en boer, die lag te crepieren van pien en verging van kramp.

Wat had i? Van en old matroos ut 't Veen en vlesch met jalappe, aloë, rooie barber en magnesia, schrikkelik stark op laeven en dood, geen dubbeltje waerd, betaold met en daolder. Ik smeet de vlesch an gruzelementen, en zei: den dood zit er in, daorum een, twee, drie maor weg.

Zoo gaet er dageliks een som gelds weg an allerlei couranten-middeltjes; ze koopen duur goed bei kwakzalvers, en starven weg as de muus, of worden onheilbaor krank deur 't vergif, dat ze binnenslikken. Nee, vrinden! lok[3] ou es wat zeggen: as de docterskunst en de apthekerei zoo licht waor, as i 't denkt, dan weet ik niet wat er veur onderscheid is tusschen studieren en niet studieren, tusschen ondervinding en gin ondervinding.

Maor 't is niet alleen in mien vak, dat de kwakzalverei nog niet uut de welt is, o né, 't is naor alle kanten te vinden, waor je maor tast. Ik zal er ou laoter es en buuksken van oapen doen, waorbei ou heuren en zien vergaon zal, went en boerenminsch weet wel veul, maor niet et duzendste part van 't gin er gepractiseerd wordt, um hum bei den neus te hebben.

(1) Papierkes van albespeijers, fontanel-papiertjes.
(2) Onderlaest, niet lang geleden.
(3) Lok, laat ik.

En vertellingske van meister Maorten Baordman. (De lijmers: Zevenaar en Duiven.)

'Ilu[(1)] mot dan weten,' zei meister Maorten, onderwiil i bezig was kinini-polverkes af te waegen, went de koorst regierde stark in de streek, 'dat vrede te stichten tusschen kinderen uut een huus, as d'oorlog al lang in lichtelaoie vlam gestaon heit, altied en schoone daod bliift, schoon duk[(2)] an 't onmeugelike grenzende.'

De boeren allen smookten heur piipken: de een was gekommen um wat ruterszalf veur zien vee, de ander um en stuksken spaonsche vlieg, went grootje had zoo'n kiespien; de derde veur liefseer um wat paepermunt; de meisten wel um weer es wat te praoten met onzen scheerezien, went de lange aovenden waren daor, en er brien[(3)] en mooi vuurke in de keuken van meister Maorten, en 's aovends zat hij dan an den disch en maokte alles klaor veur den volgenden dag.

'Jao, vrinden,' zoo ging i vurt, 'ik heb daor en aordig vertellingske geheurd, dat mien den ganschen dag meer goed gedaon het, as viftig droppels Haarlemmer olie aon en boer, die gevallen is.'

'Nou dan,' zei Krelis Langetred, 'wat was et, en kunnen we 't ook vernemen?'

'Jao, buurman, geern. Stop ou piep maor es, went zie, 't zal wel een piep smokens duren. Ilu weet dan, dat er in 't durp W., twee uur veerder, en eng straotje gevonden wordt. Daor steit een klein huuske, dat meist glasschieven van papier het, en 't dakvengster draiet nog op éénen angel, meer niet. En hof, daor achter, wier verdeeld deur dorre bossen doorn, in twee deelen.

Twee ongetrouwde bruurs woonden in dat huus sedert veertien jaoren in oorlog. Alles was in dat huus ook zoo verdeild, tot de kelder toe, dat men oaveral zien kost, hoe veul ze van mekaar hielden, went oaveral hingen zwaore sloten veur. Geen geluud heurde men in dat huus, as tusschenbeiden en zwaore vluuk.

Jan en Evert, zoo heiten ze, waoren ongetrouwd: Jan was weduwman; Evert laefde as jonggezel vurt.

En blauwe kiest was oorzaak van hun haot. 'Die kiest,' zei Jan, 'had i zelver gekocht, en met veertien gulden betaold.' Evert zei: 'Nee, da's niet waor,' en daor hai de poppen an 't dansen.

Alles most publiek kommen bei den dood van de moeder. De blauwe kiest was er oorzaak van, die wol niemes opgeven. 't Speet Jan geweldig, went die had veul hart veur mennig ding in huus, dat misschien honderd jaor daor gestaon had, en waor allerlei geschiedenissen an verbonden waoren! 't Is onbetaolbaor, al het et ook geen waerde. Evert kost dat niks verschaelen. Ook niet bestemoers gezangboek en bibel met zilveren klam-

(1) I l u , jelui.
(2) D u k , dikwijls.
(3) B r i e n , brandde.

pen. Jan kocht et. Jan kocht heel veul, dat gin waerde had, maor waor veur hij hart had. Liever een akker verkocht, dacht i, dan dat gemist.

Entelik kwiem ook de kiest. Beiden keken makaar an. Daor teiden de bruurs aon 't biejen, dat et schrikkelik waor um an te heuren.

'Acht en dartig gulden,' zei de afreuper; 'niemes meer? een maol, ander maol, darde maol! Jan is kooper.'

'As gij starft,' zei Jan tot Evert, 'dan krieg je de kiest present en kui der in begraven worden.' Dat was et leste woord, dat i in veertien jaor gesproken had.

't Gansche darp sprak er van; alleman was er vol van. Jan wier 't meeste beklaagd. Hoe meer men met um sprak aover de blauwe kiest, hoe meer zien bloed kookte.

Het huus wol niemes koopen en daorum mosten ze et zamen bewonen. Vrinden, ik zeg, altied baeter in vree gescheiden, as in oorlog te zamen gewoond. Ik zet dat vast, en buten man en vrouw, raoi ik altied en iegelik, die zich niet verdragen kan, stark an, um toch niet onder één dak te blieven.

Jan had de koestal en Evert de paerdestal. Evert was en roskammer(1): hei deed stark in olde aftandsche paerden(2). Uren in de rondte kende i alle paerden; overal had i zien helpers; 't was men een zooitje, waor i mee umging! Maor um en paerd wat op te sieren, - geen mensch deei 't knapper dan Evert. Van daor dai 't paerd niet kende, dat hei gisteren gekocht had. Hei verwde de haor en vielde de tanden wat af. Ook kende i allerlei kunsten; streken zonder end. Nou kocht i ens zien eigen paerd van zien handlanger, um 't te laoten opviezelen; dan liet i er twee um handelen, die riepen um in, en en darde wierd er mee gepaaid. Zoo ging dat lustige laeventje vurt. Altied op reis, en altied op en ander paerd; altied in de harberg en altied genog daelders in den zak.

Alleman zag um geern, went hij wist duzenderlei vertellingen, en altied van paerden, en de boeren heuren van paerden nog liever als van minschen praeten, juust umdat ze deurgaons op niks hooveerdig zien kunnen as op en paor paerden, en dat zeit wat.

''t Is en steek op ons, meister Maorten,' zei Jan Lippers, 'wilu vuulen um wel.'

'Nou goed, buurman. - Zoo laefden ze vurt. Sprak men Jan an, die derwilen immer vurt tabak bouwde en in den winter an den weg werkte, en vroeg men um: 'Hoe geet et toch met Evert?' dan greep Jan met twee handen naar den hals, juustement of i en strop maken wol, en stak de tong uut. Hij wol er mee zeggen: 'Die ontleupt de galg niet.'

Jan was eigenlik en hals; de boeren wisten et en maakten er en grapjen van, um Jan dat kunstjen ieder keer weer op nei te laten doen. De kinder zelver deejen 't um nao, en 't was hoog geklommen, maar 't stond nog hooger te klimmen, as namelik Evert es kwiem te heuren, hoe Jan oaver um docht, en de kinder zelver 't nao deejen.

't Was es op en Zondag-avond, dat de wieze lu op den blauwen steen

(1) R o s k a m m e r , paardekooper.
(2) A f t a n d s c h e p a e r d e n , paarden, die de melktanden verloren hebben (met een blijvend gebit).

zaten te praoten, en Evert zat er tusschen in. 't Ging oaver groot en klein, kortsteert en bles, en al wat er zat had schik.

Daor was en jong, die niet en deugde, die zei tot en ander. 'En neut zui hebben, as je 't waogt te doen, zoo as Jan de Kippige[1] duut (zoo nuumde 't volk onzen Jan, umdat i, as i de piep anstak, de tuntelpot onder de neus hield, um te zien of i wel brien), as men um nao Evert vraagt. De jong deei 't, allen smuusperden of lachten. Evert alleen niet. Hei had et geheurd en 't was um as of men um met en steen naor 't heufd gegooid had; zien oogen rolden as vuurkolen deur 't heufd. De jongens kregen ruzie oaver de neut; de olders meuiden er zich mee. 't Was in en moment of er en valk in en duvenslag was neergekommen.

Evert ging heen. Gelukkig was Jan niet in huus. En man had et stilzwiegend afgezien en 't was um zwaor op 't hart gevallen. “Heur es,” zei i, “ik gao naor den dominé, went 't kost hier een kwaod stuksken worden.” Zoo dacht i en zoo deed i. De dorpspredikant was nog en jong, maor krachtig man. Deze ging, toe 't aovend was, naar Jan en Evert toe. Juustement kwiem Jan in huus. Evert stond daor bleek as een dooie en had de aks in de hand.

“Zoo,” zei de waerdige leeraar, “zoo bin ik daorum hier gekommen, um en broedermoord te verhinderen. Ik dank God er veur.” Doe begosten de bruurs uut te kommen. Schrikkelik ging et er toe. De een deei den ander verwietingen zonder end; 't was as en diik, die deurbrak.

“Da's niks,” dacht de dominé, “dat geeit veurbei. Laot ze dat eerst uutraozen, dan zal ik spraeken.” Evert greep de aks nog ens, doe i zoo veer kwiem, dat i vertelde, wat um dien middag overkommen waor, en hoe de kinder op straot um achter nao deeien, en hoe nou alles verloren was.

Maor entelik zat ze daor, zoo stil as de muus; ze spraken niet meer, 't had uutgestormd. Doe eerst nam de wieze man et woord; doe eerst sprak i; maor ieder woord woog ook wel honderd pond. “Evert!” zei i, “nou reeds zou de aerd 't bloed van Jan gedronken hebben, en wee! wee! wee! zol 't ou naogeroepen hebben, zonder dat et meugelik waore, dat wee! in eeuwigheid te doen verstommen!”

Doe sprak i al zachter; doe kwiem i al naoder en naoder, sprak van moeder en vader, van alle dingen; hoe ze ook es kinder geweest waoren. Doe sprak i van het geld en den mammon; van de hel, hier in het hart en van de hel hier naomaols, en zien woord werd zoo zacht en zoo liefelik, dat entelik Jan et eerste uutbrak en niks zei dan dat éène woord: “Evert!” Deze heurde et, en 't was um, of et twintig jaor geleden was; 't waor um, of i nog en kind was en met Jan bei vader en moeder speelde. “Evert! vergeef me,” zei Jan en reikte um de hand. Evert nam die hand, en 't was wonderlik um te zien, hoe ze doe makaar anzagen en schreiden.

Daor stond nou de darde man zwiegend bei. Stil ging i weg.

Den volgenden morgen was er gin doornenbosch meer in den hof, geen hangslot meer veur de deuren of vengsters. Ze aten en dronken te zamen en gingen te zamen deur et darp. Zondag daorop zaten ze naast

(1) K i p p i g e , bijziende.

makaar in de kark; doe hielden ze bestemoers gezangboek ieder met eene hand vast.

Daornao wierd et zoo anders in huus. Evert ronselde[1] niet meer mit paerden; er was en andere zin in um opgekommen.

Vrinden! 't vertellingske is geen verdichting, maor zuvere waorheid!'

Jan Lipers zei: 'We kennen ze immers alle bei. Ou woord, meister, is goed en wies; we willen 't ook ter harte nemen, went zie, 't spraekwoord zeit: "zoo lang as je nog niet en erfenis gedeild hebt, weet je niet, hoe ie 't met ou naosten zult hebben."'

''t Is recht zoo! geef liever wat toe, as dai twist voert.'

'Jao, vrinden,' zei i nog, 'wat zol 't en naore geschiedenis gewest zien, as ik ou es had motten vertellen, hoe Evert zien bruur Jan met de aks vermoord had. Nou is et vrede. 't Is lang zoo schrikkelik niet um te heuren, als 't verhaol van een moord.'

'Ik ga er een uur veer um,' zei Krelis Langetred, 'um alle dagen zoo'n vertellingsken te heuren.' 'Ik ook,' zeien de anderen. - Ze gingen nao huus en vertelden 't aon vrouw en kinder, en deze al veerder en veerder, en zoo kwiem 't ten lange leste in den almanak.

30 November 1869[*]. (De graafschap: Zelhem.)

Ik neem de vrijheid, geachte lezeres of lezer! u aan den avond van dezen dag in de woning van Scholte Jansen te introduceeren. In de ruime keuken treffen wij de bewoners dier bouwhoeve aan. Het mannelijk personeel zit om den helder brandenden haard, terwijl de vrouw en de meid zich aan het spinnewiel in de nabijheid der tafel gezet hebben. Op zijne gewone plaats, in den hoek van den haard, zit of liever hangt Scholte Jansen, want hij schijnt het met zich zelven nog niet eens te zijn, hoe hij de gemakkelijkste houding op zijn' stoel zal aannemen; tusschen zijne voeten op de plaat ligt het huishondje, dat in alle opzichten 's meesters voorbeeld volgt. Naast hem zitten een paar knechten benevens de schaapherder, die zich met het schillen van aardappelen bezig houden, terwijl één van hen tevens met het opstoken van 't vuur belast is, om den inhoud van den reusachtigen 'varkensketel' gaar te krijgen. Een paar jongens van 10 en 12 jaar zijn bezig om dan eens elkander te plagen, dan eens den staart der kat te grijpen en dan weder de spinnenden te hinderen, welk een en ander nog al afwisseling aanbiedt in dit overigens zoo eentonig huiselijk leven. Scholte Jansen is evenwel nog lang niet op zijn gemak: er is iets, dat hem dwars in de maag zit, althans nu en dan neemt hij zijn pijpjen

(1) R o n s e l d e , kwanselde.
(*) Kort vóór den dag der algemeene volkstelling. - Dit stuk is ontleend aan: Schetsen en Novellen van J.A. Klokman. Doetinchem, W.J. Raadgeep.

uit den mond, blaast groote rookwolken voor zich uit en strijkt onwillekeurig met de hand over het voorhoofd, alsof hij over iets zit te peinzen. Op het geblaf van ‘Turk’, ten teeken dat iemand de bouwhoeve nadert, zet hij zich evenwel in postuur, om een meer presentabel voorkomen aan te nemen; - weldra wordt de deur geopend, en treedt een zijner buurlieden binnen, die aldus aanvangt te spreken:

‘Goien òvend sammen, allemoale! Hoe geet et, bun ie nog kregel met mekare?’

Boer Jansen. Boe[1], dat schikt redelik wel, Toon! met ow immers ook?’

Toon. Boe joa, dat geet genog hèr, lanter[2]!

Vrouw Jansen. En hoe geet 'et thuus met de vrouw en de wichter[3]?’

Toon. Met de vrouw doar geet 'et Goddank goed meê - ie mossen de groetenisse hebben - moar met de wichter, dat mag wel zoo wèzen: eerst heb ze 'n tiedlang an 't hoesten en an 't kwachelen[4] 'ewest en now heb ze veur 'n paar dage de iwwerzen[5] 'ekregen.

Boer Jansen. Zoo!! 't Is hier van dit noajoar dan ook wat te zeggen met dat grei. 't Is deunig[6] lastig, as ie er met an 'emaakt[7] bunt, en doarby goat er ook vulle meê den hoek umme. - Moar krieg 'n stoel, Toon! en smiet ow 'n hurtjen van de beene[8].

Toon. Joa, dat zal niet lange wèzen, lanter! ik wol ow es zeggen, as dat de veldwachter veur 'n paar dage 'n grooten gedrukten brief an ons huus 'ebracht hef, en doar had e zoovulle vieven en zessen by, van namen opschrieven, en van den older van ieder en al zukke wissie wassies meer. Zie, 'k hebbe den brief met 'ebrach, want ik kan er niks gin wiesheid van kriegen, en doarby schrieven dat kan 'k neet - geliek as ie wet - now wo 'k ow es kommen verzuken, of ie my dat dink es in de riege[9] wollen maken; margen veurmeddag dan wol e 'et weer ophalen, en 'k hebbe neet gèrne hoaken en oogen met de veldwachters. Ik dach, de lanter is lid van de gemeenteroad, den zal wel zwak[10] met de penne wèzen en dan zal den dat varken veur my wel wassen.’

Boer Jansen. Dat ‘zwak met de penne’ zo'k moar wegloaten; 'k zal neet zeggen, in mien tied toe 'k nog noa de schoole gong, toe was ik er 'n heelen baas meê, en dan trok de meister er zukke mooie dubbelde letters[11] an, zie, dan was 'et onbezoesd mooi: he nuumde my altied den ‘avekoat’, umda'k zoo goed schrieven kos - moar noa die tied he'k zoo zelden weer 'n penne in de hande 'ehad, en doarby hebt ze tegenswoordig allemoale van die steulen pennen, doar druk ik meestentieds glad mee deur 't papier hèr. - Moar offe wy doar now al drie lengten en drie breedten òver proat, 't mot moar gebeuren, schoons da 'k òver mien eigen brief ook al den heelen òvend 'eprakkezierd hebbe. Koman! geef my ow dink es hier, dan wi'k 'et doar es mee probieren. Goa ie hier op mien plaatse

(1) Boe, eene bevestiging.
(2) Lanter, landheer.
(3) Wichter, jongens en meisjes.
(4) Kwachelen, sukkelen.
(5) Iwwerzen, mazelen.
(6) Deunig, (danig) vrij wat.
(7) An 'emaakt, opgescheept.
(8) Smiet ow enz., ga een poosje zitten.
(9) In de riege, (op de rij), in orde.
(10) Zwak, vaardig.
(11) Dubbelde letters, hoofdletters.

zitten, dan zal ik an de tafele schikken. - Toe, vrouw! ie mosten my de penne es uut de kaste kriegen, en doar steet 'n kleint middenziensflesken[(1)] by, doar he 'k van dage veur 'n cent enkelt[(2)] in loaten halen. Zie zoo! Toon, now mot ie moar es antwoorden op alles, da 'k ow vroagen zal. Eerst steet er: ‘Familienamen.’

Toon. Holt es, lanter! ie zekt doar van antwoorden, moar ze zekt wel es veur 'n sprekwoord: ‘één gek kan meer vroagen as zeuven wiezen kunt beantwoorden,’ en zoo mag 'et met den brief ook wel goan. - Je proat doar van familienamen, moar a 'k al de namen van mien familie zal opgeven, dan mot den brief nog wel zes moal zoo groot wèzen, veural as mien vrouws familie er ook by op mot, en buitendien is my dat net zoo onmeugelik, as da'k met de hand an den hemel kan reiken.

Boer Jansen. Nee, stil es wat, Toon! ie bunt zoo heite 'ebekkerd[(3)], we mot dat dingesken met verstand afdoen; - doar steet nog schrievens bij: ze wilt moar wetten, hoe of ie en de vrouw en de wichter ow loat schrieven, zoo vulle as ow van[(4)], begriep ie 't now?

Toon. Dat verandert 'n heelen boel; ze zekt zoo in de wandeling Tenten Toon tegen my, moar ik stoa eigenlik te boek as van de Horst en mien volle bruur, die heit Tentman. Now zul ie wel denken, as dat dat onmeugelik is, moar ik zal ow dat es gauw uutleggen. Doe ik jonk 'eworden bun[(5)], doe wonde mien volk op ‘de Horst,’ en doe mien bruur jonk 'eworden is, doe wonden wy op de ‘Tent,’ en zoodoende he' we geen alense[(6)] vans 'ekregen; in vroggeren tied doe stak um dat zoo krek neet, moar tegenswoordig wilt ze alles moar op zin elf en dartigste hebben. Now zekt ze wel, met 'n arfenisse, as dat 'et dan 'n lastig dink zol kunnen worden, moar zie, ik hebbe van niemes wat te wachten.

Boer Jansen. Joa, da's dan ook 'n dink van later zorge - 'k hebbe er now al van de Horst stoan; moar now ow veurname, hoe is die now eigenlik: Toon, Tony of Antoon? Dat mo'k secuur wetten.

Toon. Heur es, lanter! hoe of now mien rechte veurname van de drie is, doar wi'k neet umme van den balken vallen, want doar kan 'k ow niks noaders van zeggen, moar - dat schut my doar te binnen - as 'et er op ankumt, dan heit ik er nog Derk by, noa mien Derk-eume zelliger[(7)]. Eers hebt ze my ook zoo in de wandelinge Derk 'enuumd; Derk-eume hadde nog 'n scheppels gezèi grond[(8)], en dat had e my altied toe'ezegd as he es kwam te starven. Moar, wat wil 't geval - 't sprekwoord zeg neet te vergeefs: hoe older, hoe gekker, - doe e zoo antoe[(9)] zestig joar was, krig e de kuren nog in de kop um met zoo'n ginnegappe[(10)] van 'n deerne te trouwen. Doe vader toe zag, dat ons dat stuksken land mis gong, zei e tegen my: ‘heur es jonge, now zul ie ook neet langer Derk heiten; ie hebt ook nog 'n andere name, - now zul ie vervolgens Toon heiten.’ Moar now wet ik ow neet te zeggen, of ik Toon Derk of Derk Toon heite;

(1) Middenziens-flesken, medicijnfleschje.
(2) Enkelt, inkt.
(3) 'Ebekkerd, gebakerd.
(4) Van, geslachtsnaam.
(5) Jonk 'eworden bun, geboren ben.
(6) Alense (lett. aleensde), gelijke.
(7) Zelliger, zaliger.
(8) Gezèi grond, zaailand.
(9) Antoe, bijna.
(10) Ginnegappe, kijk-in-de-wereld.

moar wet ie wat, lanter! die doar now meer belang by hef, as ik of ie, die loat dat noader onderzuken.

Boer Jansen. Heur es, Toon! ie mot my doar neet zoo rukeloos òver proaten, want 't ding mot secuur wèzen, dat ze'k ow; 'k wol veur nog zoo vulle neet, dat de veldwachter zei, da 'k 'et neet goed 'edoan had, met da[1] 'k lid van den road bunne. - Moar koman, - ik zal moar Derk Toon zetten - zie zoo! 'et steeter al. - Now krieg ik 'n gemekkelikke vroage - now he'k niks te doene as 'n M te zetten - doar vroagt ze, of ie 'n man of 'n vrouw bunt.

Toon. Boe, da's dan ook vroagen noa bekende wège, dat kunt ze toch wel an de name zien; moar wat zul ie zeggen - 't papier mot ook vol wèzen.

Boer Jansen. Zie zoo, now kom ik op slag; hier mo'k invullen, dat ie 't heufd van 't huus bunt.'

Toon. Hoe meen ie dat, lanter? - Zie, de baas spullen, dat bun 'k neet gewend - ik zegge altied: man en vrouw is één, moar as ze zich sloat, dan bunt et er twee. Nee - ik zal nog gin hoar of vère verkoopen, of mien vrouw mot er 't eure van 'ezegd hebben, en krek zoo geet 'et eur ook; as ze by veurbeeld moar 'n neusdoek neudig hef, dan geet ze neet noa de ellewinkel, of ik mot mee. Zoodat 'k moar zeggen wil, ik òverlegge alles met de vrouw: van heufd of baas wette wy neet onder mekare.

Boer Jansen. Holt, holt, Toon! now sloa ie weer deur as 'n blinde vinke. 't Is eur neet te doene, um te wetten wie van ow beiden of de bokse[2] an hef (zoo as men het nuumt); ze wilt moar wetten, hoe of ow huusholdinge in mekare zit, van wègens de familiebetrekking tut 't heufd. - Moar now za 'k ow es 'n roadsel opgeven. In wat veur joar, in wat veur moand en op wat veur doatum bun ie jonk 'eworden?

Toon. Dat zeg ie goed, asdat dat 'n roadsel is - now mo 'k es 'n betjen prakkezieren. - Wacht es! doar schut my wat te binnen. My heugt nog goed, dat mien vader 'ezegd hef, da 'k in den Kozakken-winter geboren bun; 't mot toe onmundig kold 'ewest wèzen, moar die kèrls hadden er niks af 'ewetten; ze hadden dan ook den foezel[3] zoo moar uut bierglazen deur 't halsgat 'ejaagd en er dan eerst nog pepper in 'edoan. In dat joar doe mot et zoo stevig deur met volk van bòven 'etrokken hebben, um de Fransosen weer noar eur land te drieven, moar wat veur joar of dat now recht 'ewest is, doar mo 'k veur zwiegen.

Boer Jansen. Boe, Toon! wet ie dat neet - now ha 'k ow wiezer versletten - da 's in 't joar dartien 'ewest; 't is now zes joar 'eleden, doe hé we nog 'n feest in 't darp 'ehad um die dingstigheid; ik hebbe den oranjestrik nog in de kaste liggen, die 'k toe op de borste 'ehad hebbe, met da 'k toe ook al lid van den road wazze.

Toon. Joa, heur is, lanter, ie mot my neet kwellikke nemmen - moar doar in 't darp hebt ze iederkeer wat by 't ende, dan is er dit en dan dat; doar heb ik en miens-gelieke zoo gin heugte af, moar 'n lid van den road heurt er vultieds by en zoo doende wet ie van al die dinge mee te proaten. -

(1) Met da, omdat.
(2) Bokse, broek.
(3) Foezel, jenever.

Moar alle gekheid op 'n stuksken, lanter! ie hebt geliek - now schut 'et my te binnen. Doar hebt ie Kloas van Willem's Marten, die is van 't zelfde joar as ik, want he hef te geliekke met my 'elot, en den he 'k nog kortelings 'esprokken, doe zei e zoo toevallig, da' we òver den older sprakken, dat e van 't joar 56 w a s of w i e r , dat wost e zelves neet - en dat kumt uut tegen 't joar dartien.

B o e r J a n s e n . Zie zoo, now bunne wy met 't joartal al kloar, now mo 'w de moand en den doatum nog hebben - dat zal er zeker nog wel inhangen.

T o o n . Nee, lanter! doar hé we neet zoo vulle water um troebel te maken, dat wet ik ow krek te zeggen. Precies drie wekke noa Alderheilingens-dag bun 'k jonk 'eworden, geliek as ie wet, hé we Alderheilingen altied op den eersten November, 'n wekke later hé we den achsten, 14 dage later den vieftienden en 3 wekke later den twee en twintigsten - dus den 22 van de moand November.

B o e r J a n s e n . Die rekkeninge die klinkt as 'n klokke, as ie 't now moar zuver wet; want zie, ie mot er ow name onder teikenen, azze wy straks 'edaon hebt.

T o o n . Nee, lanter! schrieven of mien name teikenen, dat he 'k ow al 'ezegd, dat kan 'k neet, doar krieg ie my neet an; de burgemeister die wet et ook wel, as da 'k dat neet kan, want bij angiften van òverliedens of geboortens in de noaberschap dan zeg e altied, zoo uut alliasserye(1): ‘Toon die kan niks as 'n kruus op de klomp zetten.’ - Moar loat ze moar proaten - 'k bun bly, dat 'k gin schrieven 'elèrd hebbe, want dat name teikenen, dat hef er al wat mennig-eene ongelukkig 'emaakt, veural zuk soort van mien verstand, die neet wet wat ze teikent. Mien vader had ook nooit schrieven 'elèrd en de man is 68 joar old 'eworden, en he hef altied goed zien brood 'ehad.

B o e r J a n s e n . Heur es, Toon! wy mot voet by stek holden, anders kom ik er neet van òvend, want ik mot den mienen ook nog onder hande nemmen. - Now vroagt ze, woar of ie geboren bunt?

T o o n . Joa, lanter! dat wet ie zoo goed as ikke, an onze volks huus(2). Geliek a 'k ow straks zei, wonde onze volk toe op de Horste.

B o e r J a n s e n . Da 's woar ook; moar ze wilt weten in wat veur provincie of onze gemeinte ligt.

T o o n . Dat kan 'k met woarheid neet zeggen, want zie, op de kaarte lèren, dat he 'k ook nooit 'edoan - zoo vulle wet ik er van, da' we te Duddekum(3) an 't kantongerichte heurt en da' we vier uur van de Prusische grenzen afbunt; noader kan 'k er neet van opgeven. Moar noa mien domme verstand mosten zukke luu better met de kaarte bekend wèzen, zoodat ze neet an Jan en alleman behoefden te vroagen, in wat veur provincie of eur geboorteplaatse ligt. Now zult er wel plaatsen wèzen, die dezelfde name hebt, zooas het darp Hengel hier in de buurte en Hengel in 't Overieselse; moar dan schrieft ze 'et er toch altied by, net zoo as in den almblak(4).

(1) A l l i a s s e r y e (van a l i a s), jokkernij.
(2) O n z e v o l k s h u u s , het huis van ‘onze volk’ (de huisgenooten), het woonhuis.
(3) D u d d e k u m , Doetinchem.
(4) A l m b l a k , almanak.

Boer Jansen. Wat zul ie dor now van zeggen; ze wilt dat now eenmoal zoo hebben en ze hebt et veur 't vroagen. Ik zal er moar Gelderland by schrieven, dan is dat dinge ook weer in order.

Zie zoo, Toon! doar heb ie de tebaksdeuze, stek es 'n frisse piepe an, want ik kan ow now 'n ummezien missen; ze vroagt, of ie ook 'etrouwd bunt en of ie ook hier in de gemeinte wont, en dat wet ik zoo goed as ie zelves.

Vrouw! now mos ie es 'n kupken koffie zetten, dat konnen wy er zoo goed by waarnemmen, want ik wil nog liever 'n bedde helpen dorsen, as dat duvekaterse dink in order maken; foy, ik zweite er van.

De Vrouw. Dat he 'k al 'edaon, boer! ik zal moar es ingieten, en dan za 'k hen goan en doen de man 'n kluntjen[1] by in 't schutteltjen; met da' we nog zoo pas 'evesperd[2] hebt, zal 'n brugge nog neet smaken.

Boer Jansen. Da 's ter dege goed, - moar koman, Toon! wy mot weer te genge[3]. Now wurdt er 'evroagd, tut wat veur kerkgenootschap of ie beheurt; of ie by veurbeeld Ned. herv. of Waalsch herv., Evang. luth. of Hersteld luth. of zoo wat bunt.

Toon. Nee, lanter! - by al die geleuven, die ie doar opnuumt, doar is 't miene neet by. Ik bun greffemierd en doar hold ik my by, al komt er ook nog vief en twintigerlei geleuve by. Vergangen wekke doe ha' we de kleermaker by ons (ie wet, dat den altied zoo vulle an den snater[4] hef), en den vertelde dan ook, asdat er tegenswoordig weer 'n ny[5] geleuf was, dat heiten de modernen; moar wat of dat now eigenlik inbiel, doar kan 'k gin wiesheid van kriegen.

Boer Jansen. Joa, doar he 'k ook al es òver heuren kuieren[6], moar wy hebt now gin tied um òver 't geleuve te disputieren; ik zegge altied moar, de beste mens die hef ook 't beste geleuve, en onzen lieven Heer die zal ons hier noamoals niet vroagen, tut wat veur kerkgenootschap da' we beheurd hebt. Moar wet ie, wat mooi is, Toon? da' we in 'n land wont, woar ieder geleuven kan, wat e wil. - Moar now 'n ander preutjen.

Hier vroagt ze, wat of ie doet veur de kos?

Toon. Boe, arbeiden, lanter!

Boer Jansen. Nee - zoo meent ze dat neet; ie mot dat meer bepoald opgeven.

Toon. Now dan - van dage he 'k 'edorst en margen wo 'k nog 'n huuksken rogge zèyen: zie, 't is al 'n betjen late in de tied, moar ie hebt nog wel es, dat 'et ter dege goed geet; òvermargen wo 'k onze varkens slachten, want we hebt de kleine èrpels op en ik hebbe tegen de vrouw 'ezegd: 't is betterder da' we um et, asdat he' ons zal etten.

Boer Jansen. Je rammelt[7] doar weer zoo wat hèr, doar kan 'k niks van op 't papier kriegen; ik zal moar arbeider zetten, da 's ook genog.

Toon. Joa, lanter! Zoo meen 'k ook - schuppen-boer[8] zeg ik altied.

Boer Jansen. Now he' we ten slotte nog 'n gekke vroage: of ie by and'ren warkzaam of dienstbaar bunt? - Zie, dienstbaar dat bun

(1) Kluntjen, stuk kandij.
(2) 'Evesperd, het avondmaal genuttigd.
(3) Te genge, aan den gang, aan 't werk.
(4) Snater, (bek) mond.
(5) Ny, nieuw.
(6) Kuieren, praten.
(7) Rammelt, babbelt.
(8) Schuppen-boer, (ontleend aan 't kaartspel), schertsend voor iemand, die met de schop werkt.

ie neet, moar ie bunt meer as 't darde deel van den tied by my warkzaam, behalven dat ie by anderen bunt.

Toon. Boe, dat zal wel woar wèzen, lanter, as 't joar umme is, dan he 'k altied meer as de pach bij ow verdiend - wet ie wat, 'k zol er moar joa op zetten, dan bunne we van den armoed[1] af. -

Moar now mo 'k ow is wat zeggen - ze zekt wel, as dat die brieve mot dienen, um te wetten, hoevulle mensen of er in 't land bunt, moar doar geleuf ik niks an; doar vroagt ze vul te vulle veur. Nee - noa mien verstand hebt ze er wat anders mee in de butte[2]; ze wilt es zien, hoe da' we met de boel stoat, want ik hebbe al heuren mompelen van 'n belasting op den tebak. Moar ik wol, dat ik es zoo vulle as baas wazze onder de kunnink, 'k wedde, da' 'k gauw 'n slomp[3] gold by mekare zol hebben, zonder dat 'et 'n gemeen mense schaden zol; ik gong dadelik 'n belasting zetten op de knevels en boarden van de heeren en de zieden huudjes van de juffers: zuk soort die konnen 'et 't beste betalen, veural de heeren, want die betaalt tegenswoordig gin rooien cent an de barbiers.

Boer Jansen. Now, 't is veur zukke luu moar goed, dat ie niks hebt in te brengen as leuge[4] briefkes. Moar heur es, now mosten wy moar es met ow vrouw en de wichter beginnen, want zie, blinden of stommen (doar vroagt ze ook nog noa), die heb ie toch by ow neet?

Toon. Nee - Goddank! - eene van miene jonges die hef wel 'n vlekke op 't ooge, moar doar he 'k schik[5] van, want 't hindert de jonge neet vulle en doarby he 'k um now ook vry van den diens. Overigens bunt ze allemoale, zoowel as ik en mien vrouw, goed en wel geschapen, glad van snoete en peute, en ze lust eur nat en dreuge zoo goed as 't moar hoeft.

Moar - van de wichter 'eproat - doar schut my wat te binnen. Mien vrouw hef zich veur eenigen tied 'n ny kerkboek toe 'esteld[6], en doe is ze doar mee by den meister 'egoan, en die hef er eur name in 'ezet en die van alle wichter, en ook wanneer ze jonk 'eworden bunt. As ik now es hen gong en zei ow alles eers es van de vrouw, want dat wet ik nog wel uut de kop; dan kon 'k het boek goan halen um de wichter op te schrieven en dan wazze wij in ens kloar.

Boer Jansen. Boe, dat was ter dege goed. Toe, vrouw! krieg 't onze ook moar es manges[7], dan kan 'k onze namen er zoo uutschrieven. En ieluu, volk[8]! ie mot de boel ook moar es noa prakkezieren, dat ie straks neet met de mond vol tanden stoat, as ik ow wat vroage.

De meid. Heur es, boer! ie meugt 'et anleggen, hoe dat ie wilt, moar mien older die zeg 'k ow neet; doar hef gin mense wat mee neudig. Denk ie, da 'k my wil loaten uutlachen, doar 'k al zoo'n betjen hen telle en nog gin vryer hebbe? Nee - doar zal Diene op passen.

Boer Jansen. Bedoard es 'n betjen, Diene! ie bunt nog neet an de beurte; ie zult nog wel zinniger[9] worden. Allo, Toon! now mos ie my de familienaam of van van ow vrouw es zeggen.

(1) Armoed, ellende.
(2) In de butte, in den zin.
(3) Slomp, groote hoop.
(4) Leuge, ledige, oningevulde.
(5) schik, voordeel.
(6) Toe 'esteld, aangeschaft.
(7) Manges, intusschen.
(8) Volk, knechten en meiden.
(9) Zinniger, (verstandiger), inschikkelijker.

T o o n . Dat za 'k ow es gauw verdutsen[1], lanter! In de wandelinge numen ze mien vrouw vrogger, veure da' we 'etrouwd wassen, Harmen Wiltink's Jan's Drikke, moar eur eigenlikke name is Drikke Oldenboom. Zie, now wet ie de veurname met eene ook.

B o e r J a n s e n . Bes, Toon, moar heit ze soms ook nog meer as Drikke of Hendrika?

T o o n . Nee, lanter! bloot Hendrika. Op een noa den jongsten van onze wichter he 'k noa eur loaten numen, die heit now Hendrikus, umdat 'et 'n jonge is; wy hadden toe soo gèrne 'n deerne 'ebad, moar wat zullen wy er an doen, ie mot met de vertoon van de ontvangs tevrèden wèzen.

B o e r J a n s e n . Och joa, ik zegge altied moar, as ze moar goed geschapen bunt, dan redt zich het andere allemoale. - Now mo 'k wetten, of ze 'n vrouw en of ze ow vrouw is? Dat is ummers zoo?'

T o o n . Joa, lanter! doar stoa 'k veur in. Ha! ha! ha!

B o e r J a n s e n . Zie zoo, dat steet er al. - Moar wanneer is ow vrouw jonk 'eworden? het joar, de moand en den doatum mo 'k weer secuur wetten.

T o o n . Dat za 'k ow es krek veurrekkenen, lanter! Toe wy 'etrouwd bunt, was ze op de kop af 28 joar; want de burgemeister zei nog, ie bunt net joarig van dage, en dat wurd now daags noa den tweeden nyjoarsdag 23 joar.

B o e r J a n s e n . Boe now, dat heb ie goed ontholden, dan wurd ze in 't joar 70 - loa' we es zien - 28 en 23 is 51 joar, dan is ze van 't joar 1819.

T o o n . Joa, dat zal wel uutkommen, ze is noagenog 6 joar jonger as ikke.

B o e r J a n s e n . Justement. - Ze is hier in de gemeinte ummers ook geboren?

T o o n . Joa, lanter! 't is eur volks huus, woar wy now wont; ik bun doar by in 'etrouwd, geliek as ie wet.'

B o e r J a n s e n . Dat ze 'etrouwd is, hier wont en greffemierd is, wet ik now wel, moar wat is eur wark?

T o o n . Boe, wat zol eur wark wèzen; wat is 't wark van 'n vrouw anders as pot kokken, 't vee oppassen en de boel schoone holden; as ze tied hef, geet ze wel es 'n hurtjen mee' noa buten, 'n bepoald vast wark hef ze anders neet.

B o e r J a n s e n . Joa, ik zal maor z o n d e r zetten, dan bun 'k er af. - Now mos ie ow kerkboek moar es goan halen, dan kan 'k et zoo van de anderen opschrieven.

T o o n . Goed, lanter! moar wa 'k zeggen wil, net effen veur da 'k hier hen gong, zoo met den twee-donkeren, doe kwam doar zoo 'n puttekeskèrl[2] an ons huus, die vrieg my, of e van nacht moar in onze schuppe[3] zol lozieren (dat e wel es meer duut); moar now za 'k met den snaak nog verlègen raken, want he zal er wel by op motten?

B o e r J a n s e n . Wisse en zeker mot den op den brief op: ie mot um

(1) V e r d u t s e n (verduitschen), klaar, duidelijk maken.
(2) P u t t e k e s k è r l , marskramer.
(3) S c h u p p e , schuurtje.

moar es wakker maken en vroagen um moar es zoo noa 't een en ander.

T o o n . Um de woarheid te zeggen, lanter! dat durf ik neet te woagen; hé lig doar in de hilde[1], en as ik um by de beene trok en met zukke vroagen veur den dag kwam, dan zol e meenen, dat ze um te lieve wollen; het hadde kans, dat e my met zin koeze[2] 'n patatte[3] gaf, da 'k drie dage noa mien verstand mos zuken. - En doarby kan 'k de kèrl neet half verstoan, want 't is 'n Pruus of 'n Luker-waal of zoo wat.

B o e r J a n s e n . ‘Now, ie mot 't wetten, want ie mot er veur kavieren by de burgemeister.

T o o n . Joa - dat kun ie begriepen - den za 'k et neet hard vertellen, want dan zo 'k 'n schrobbiering kriegen; schoons dat van die landleupers toch niks gin bate veur 't land te halen is. - Moar, koman! ik zal goan - ik bun in 'n ummezien er weer.

Wij willen van deze afwezigheid van Toon gebruik maken, om ook het keuken-bureau van Scholte Jansen te verlaten, onder den wensch evenwel, dat hij in zijne verdere werkzaamheden van dien avond voorspoedig moge zijn. Wij zullen de onbeleefdheid begaan hem niet te groeten, wijl wij anders gevaar zouden loopen, ook door hem op zijn inschrijvings-billet te moeten worden opgenomen, en wij hem alzoo in nog meer moeilijkheden zouden wikkelen.

1870.
J.A. Klokman.

Toen of nu.
('N Grootvaar bekuijert[4] met zien klein-zönne 't ien en 't ander.)
(De graafschap: Borkeloo.)

G a j t J a n . Goên dag, Bestevaar! Zit i doar zoo mooderziele alleene, oew in de veurjoars-zunne te bekkeren. 't Is good, da'je de huuslucht er wat loat afwäi'jen. Ho giit 't oew nog? I zeet er, duch mi'j, noa oew doon nog al werg[5] uut. 'k Had oew wel bot[6] kunnen stuuren, moar 'k dach, bi grootvaar kom ik nooit te onpasse.

B e s t e v a a r . Doar doe je good an, Gajt Jan, da'je den olden man uut oew zelvers es komt opzöken. Veulle jonge lu hebben niit gärne met olde menzen te doen, veural as ze wat hardheurig bunt. 'k Bun buuten goan zitten, umdat de zunne good duut an miene olde butte[7]. 't Wäer stiit noew zoo wat te loeren[8]. Gistren was 't nog bluisterig en triesterig. 't Zal,

(1) H i l d e , zolder boven den koestal.
(2) K o e z e , stok.
(3) P a t a t t e , slag.
(4) Bekuijert, bekalt, bepraat.
(5) W e r g , vlug, krachtig.
(6) B o t s t u u r e n , boodschap zenden, doen weten.
(7) B u t t e , gebeente.
(8) S t i i t t e l o e r e n , weet niet wat het wil, neemt als 't ware eene afwachtende houding aan.

denk ik, wel betteren, de märpoete[(1)] lag van morgen stille in 't glas en de tuuten[(2)] gingen gistren vrog noar 't rekke. De grond is heel op 'erellikt[(3)], die äergistren nog zoo glibbrig was, da'k hoast 'eplärt[(4)] hadde. Kiek es! hoe de pannevögel[(5)] 'n schik hebben, 't is of ze zich verbliden in 't mooije wär. 'k Heb de toeffinke[(6)] ook al heuren sloan en de giitling hef al lange 'efluit. Moar 't krioelt hier van empten[(7)]. Pas moar op, da'ze oew niit in de bokse kroepen. Me zol d'er iin slomp[(8)] van kunnen opscheppen. Moar 'k zal ze morgen in 't twiidonkren es achter de vodden zitten met 'n kettel kokkend water. 't Koffidik, da'ze mi'j 'eroaden hadden, help niit. Moar 'k begin toch good te marken, da'k van toeversan[(9)] manges[(10)] older worde. Met sunt Jan he'k al 7 kruuskes achter de rugge, en mäer krokkels[(11)] op de hoorns as 'n olde koe. 't Is met mi'j niit as veur 25 joar, toe kon'k nog alles mee doon. Nou vule ik allebot[(12)] mi'j wat poeterig[(13)] en rosig[(14)] en tusschenbeiden doanig de jicht in de hoed, veulletiids in den rechterarm, zoo dat soms mooder de vrouwe of de deerne mot kommen, um mi'j 't buis an te trekken. 'k Kan de kelte[(15)] niit soo good maer verdraegen as smos[(16)]. 'k Worde vröstrig[(17)], zoo da'k manges in de voest mot bloazen, um de vingers warm te kriegen; moar 't is, zoo as 't sprekwoord zeg: ‘Poes in de voest is 'n korten zommer[(18)].’ 't Is noar wize lu zeggen: ‘Den olderdom kumt met gebrekken.’ 'k Mot nog lachen, as ik denk an onzen olden köster van 85 joar. Hi zat op 'n winter in 't höeksken van den häerd, en wier annesprokken deur 'n olde boerinne uut de noaberschap. ‘Wel köster, ho giit 't oew nog?’ - ‘Joa, hoe zol 't mi'j goan, buurvrouwe! 't Rechter biin begint mi op te zwellen, zoo da'k möejelik goan kan!’ - ‘O! dat kumt van den olderdom.’ - Moar toe ha'je den köster es motten heuren: ‘Wat, olderdom! De duvel is old! Dat iene biin is net zoo old as 't andre! (terwiil hi er fris op sloog.) En 't iene bien is dikke en 't andre niet!’ Zuuver woar, 'k zol man en päerd kunnen neumen. Dan dacht er mien bestevaar anders over; die wilde wel weten, doe hi 80 joar was, dat den olderdom met gebrekken kumt. Hi proatte dikwils van 'n örgeltjen in de boste, van 'n almenak in de rugge, van 'n paar oogen in den noazak[(19)] en van 'n biin in de hand[(20)]. 't Begint er met mi'j al wat noa te liken. Moar 't kon slimmer. Aevenwel kan 'k allebot zoo strompstrampelen, as of 'k mot[(21)] gorg[(22)] was. Mien nat en dreuge lust ik, God dank! nog best, as 't moar gien vremd

(1) M ä r p o e t e , puitaal.
(2) T u u t e n , kippen.
(3) 'E r e l l i k t , (schoon) droog geworden.
(4) 'E p l ä r t , gevallen.
(5) P a n n e v ö g e l , (dag)vlinders.
(6) T o e f f i n k e , kuifvink.
(7) E m p t e n , mieren.
(8) S l o m p , groote hoop.
(9) T o e v e r s a n , van lieverlede.
(10) M a n g e s , intusschen.
(11) K r o k k e l s , rimpels.
(12) A l l e b o t , telkens.
(13) P o e t e r i g , een beetje ziek, sukkelend.
(14) R o s i g , koortsig.
(15) K e l t e , koude.
(16) S m o s , oudtijds, weleer.
(17) V r ö s t r i g , kouwelijk.
(18) P o e s i n d e v o e s t enz., blazen in de vuist geeft niet veel warmte.
(19) 'n P o a r o o g e n enz., een bril in den zijzak.
(20) 'n B i i n i n d e h a n d , een stok in de hand.
(21) M o t , sterk, zeer.
(22) G o r g , gevaarlijk ziek, zwak.

kokketsel[23] is. De meullestientjes[24] bunt versletten. Hier en doar mag er nog iene zitten, moar zi passen niit good mäer op mekander, en zoo is 't gemaal minder. Met de boare[25] aerpels kan 'k nog good te rechte, en 't vleis, as 't niit te toa is, is mi nog

(23) K o k k e t s e l , lett. koketen, (gekoksel) spijze.
(24) M e u l l e s t i e n t j e s , tanden en kiezen.
(25) B o a r e , louter, alleen.

goed bediind. Met de epsenpötjes[1], doar anders zoo veulle kroem[2] in zit, wil 't niit best lukken. Jeuzeworst[3], doar 'k smos zoo veulle van hiil, kan 'k niit good mäer verdraegen; ze lig mi'j te zwoar in de mage. 'k Kan eigens in den hof 't ien of ander licht wark doen, as 'k in 't veurjoar giene spreuhande[4] hebbe. Tuumig goan[5], doe 'k niit gäerne, al za'k mi'j ook gien zwil[6] in de hande arbeiden. As 't 'n hilden[7] dag is, holde ik 'n middagsleupken, moar alle dage niet, want dan kan 'k 's nachts niit good sloapen en mo'k nog al dreumen, al he'k ook 's oavens giene witte boonen 'egetten. 't Leup er bi mi'j wel ens wat deur, moar da'k in mienen jongen tiid heb meedoan, dat zit vaste; dat zal kommen, da'k die dinge nog al ens bekuijere met den ien of ander. Op alle vieven en zessen kan 'k nog bescheid doen. 'k Heb nog benul van veulle dinge en loate mi'j niet licht beslenderen[8], of knollen veur citroenen in de hand stoppen. Doe 'k op mien eigen bienen kon stoan, bun 'k mi'j zelvers tot roadsman 'ewes, en doe 'k ouwe bestemoer vriide, heb ik 't 'eschipperd[9] zonder koesenslepper[10]. Moar 'k wil niit roomen. 't Is van belang, zoo'n bos hoar ik nog achter op 't höefd heb, pepper en zolt, en van veuren 'n moanenschientje. - Zeg mi'j ens, Gajt Jan, hoe 't kumt, dat mi'j noew de naegels starker greuijen, as doe 'k jonger was, en 'k nou giin hinder mäer hebbe van streupnaegels[11].

G.J. Dat zui[12] oew verbeelden, bestevaar. I weet toch wel, dat de verbeelding slimmer is as de dardendaegse kolde[13]? Vrogger placht i ouwe näegels aftebietten. Ote[14] hef mi wel ens 'ezegd, da je 'n näegelbiter waart, en dat ze oew doarumme dikwiils op de vingers had 'eslagen.

B e s t e v . 't Kan wel wäezen. 'k Weet wel, dat mooder de vrouw 't niit gäerne zag. Moar umme terugge te kommen op onze veurige sproake, mo'k oew nog zeggen, da'k van toeversan tot de olde antekweteiten beginne te beheuren van de veurige eeuwe, doar de meeste van noar de pieltjes[15] sunt. 't Kan ook in 'n ummeziiën met mi 'edoan wäezen.

G.J. Doar in stoan we al te moale geliikke. Moar wi wollen toch onzen bestevaar nog niit gäerne missen. Moar zek mi ens, wat hei je doar hangen op de toenstakens in den hof? 't Is toch niit um de mussen te verjagen? Want karssen of arften bunt er nog niet.

(1) E p s e n p ö t j e s , 'tgeen er van een varkenspoot aan den ham is blijven zitten, en voor de liefhebbers 't lekkerste vleesch bevat. (Aant. van den Schrijver).
(2) K r o e m , knars- of kraakbeen.
(3) J e u z e w o r s t , ongebuild roggemeel, ‘zoo as 't van de meulle kumt’, gemengd met 't nat van den worstketel, en stukjes spek als dobbelsteenen gesneden, dan in varkensdarmen gestopt, vervolgens in den rook gehangen en 's winters bij boeren- of zuurkool en andere spijzen gegeten. (Aant. v.d.S.).
(4) S p r e u h a n d e , opengebarsten handen.
(5) T u u m i g g o a n , nlets van belang uitvoeren.
(6) Z w i l , eelt.
(7) H i l d , druk.
(8) B e s l e n d e r e n , beet nemen.
(9) 'E s c h i p p e r d , (lett. 't vaartuig gestuurd), in orde gekregen.
(10) K o e s e n s l e p p e r , iemand die de zaak van het buwelijk in orde brengt en met een k o e z e (wandelstok) gewapend, de bruid opzoekt.
(11) S t r e u p n a e g e l s , nijdnagels.
(12) Z u i , zul je.
(13) K o l d e , koorts.
(14) O t e , grootmoeder.
(15) N o a r de p i e l t j e s , overleden (pieltjes = grafpaaltjes).

B e s t e v . Dat bunt lapkes old linnen, di de olde doar hef loaten hangen um te dröegen. Zi plag altiid zäer zunig te wäezen op di töddekes[16], en te zeggen: ‘'n Töddeken old wit, ho good of 't nog zit.’

G.J. Ho stiit 't met bestemoer? Doe 'k deur 't huus 'egoan bun, he'k ze niit 'eziin.

(16) T ö d d e k e s , vodjes.

B e s t e v . Ze lig misschien nog in de väeren. Ze wörd mot kreukkel. Zi is in lange zoo hissebissig[1] niit mäer as smos, toe z'as 'n kiefte[2] deur de keukkene liep; da's te zeggen, as de wizemoor[3] niit ôver de vloer was. Ze wörd wat lomp dikke, zoo dat ze gengelt[4] as 'n pielende[5]. Doar bi hef zi 't doanig op de boste en krig soms wel ens 'n begöavinge[6], zoo dat ze van toeten noch bloasen weet, doar w' al veulle veur 'epampeld[7] en 'emeisterd hebben, zonder dat 't 'eholpen hef. 't Is anders 'n bazig wiif. As ze moar 'n väere van de mond kan bloasen, is ze nog zoe näerig[8] as smos. Ze kan niit tuumig[9] zitten. Doarbi is ze nooit maltenterig, of 'n kribbekatte, of schabbrig, of onselig[10] op heur lief. - Moar 'k mot mi'j inteumen. As olde lû op eur proatstool zitten, weten ze van gien uutscheiden. 't Giêt van 't höltjen op 't stöksken.

G.J. 't Duut mi'j plesier, da'k marke dat oewe tonge nog good is. I bunt zoo woar gien stoethaspel. Doar 'k nou 'n betjen tiid heb, wi'k mi'j bi oew wat dale smietten[11], en 'n störmken met oew kuijeren. Doar hei je miene deuze: stop manges oewe smodse[12]; 'k zal wel vuer ketzen op den tuntelpot, die 'k in den noazak heb.

B e s t e v . Wacht es effen! 'k zal er de kreuze[13], die d'er nog in zit, henneweer[14] met den pipenporker[15] uuthaalen. En dan za'k mi'j moar niit lange loaten neugen[16]. - Jongens, Gajt Jan! da's andren tabak as knaster. Z'is hels lekker. 't Schelt wel 'n slok op 'n borrel bi'j den minen. 'k Wil wel met ou toessen[17]. Woar hei je die 'ekocht? Ai[18] 't tuugen[19] koent, döot er mi'j wat van oaver.

G.J. 'k Kan 't wel doon. 'k Heb ze uut de stad loaten kommen. Di bi'j ons in 't darp, doar leup te veulle inlanssen knief[20] mee onder, di je 'n half uur in de wind kunt roekken.

B e s t e v . Joa, jonge! ha je den Fransen tiid mee belaefd, dan zol i bli'j toe 'ewes hebben, as i zukken tabak onder de neuze had kunnen kriegen. Doar was toe giin smiten met de mutse noa. Toe hadden de Fransen er resie[21] van 'emaakt, en koi ze niit anders te koop kriegen as in 'n winkel doar de resie uuthing as 'n stootvogel[22], en dan nog pepperduur. We mosten ons, - as wi de pipe er niit heelemoale an wilden geven, - zoo wat behelpen met boonenblajen, wienstoks- en wortlenloof en ander tuug, doar 'n betjen knaster was deur 'egooid. Met de koffi was 't niit better gesteld;

(1) H i s s e b i s s i g , levendig, hij de hand.
(2) K i e f t e , kievit.
(3) W i z e m o o r (wijze moeder), vroedvrouw.
(4) G e n g e l t , waggelt.
(5) P i e l e n d e , eendvogel.
(6) B e g ö a v i n g e , toeval.
(7) 'E p a m p e l d , gekwakzalverd.
(8) N ä e r i g , bedrijvig, vlijtig.
(9) T u u m i g , ledig.
(10) O n s e l i g , onzuiver, onrein.
(11) W i 'k m i 'j b i o e enz., wil ik wat gaan zitten.
(12) S m o d s e , soort van pijp.
(13) K r e u z e , korst (tabak).
(14) H e n n e w e e r , even.
(15) P i p e n p o r k e r , pijpenwroeter, pijpuithaler.
(16) N e u g e n , noodigen.
(17) T o e s s e n , ruilen.
(18) A i , als je.
(19) (I e t s) t u u g e n , met iets uit kunnen.
(20) K n i e f , slechte tabak.
(21) R e s i e , *Fr.* regie.
(22) S t o o t v o g e l , roofvogel (het Fransche wapen, dat bij de douanen uithing).

gebrande broodkorsjes, arften, päerdeboonen, en wat niit al, wiird in de smodde[23] 'ezet, en dan gebruukt veur 'n elf uurken. Ha'we er nog 'n kluntjen bi'j 'ehad, dan zol 't bogt nog te slokken hebben 'ewest, moar dat was toe zoo as men 't neumde, - met 'n stadhuuswoord, - contrebande; wi zolden zeggen beiuune[24].

(23) S m o d d e , koffiezetter, waarin de koffie gekookt wordt.
(24) B e t u u n e , niet ruim, zuinig, moeilijk te verkrijgen.

G.J. Kluntjes bi'j de koffi! Die zi je noew hoaste niit mäer. Noew word er met 'n zilvren leppeltjen (die 't hef), wat witten of broenen suker in 't köpken 'edoan. En as men niet mäer lust, dan stölpt men 't köpken niit umme, zoo as i nog altiid doet, moar men zet er 't leppeltje in oaverende.

B e s t e v . As i doar in wilt kommen, mienen jonge! wat er noew en in mienen jongen tiid bi 't ien en ander in gebruuk was, doar zol 'k oew ien beuksken van kunnen lös doen, en i zol't de hande in mekander sloan, as i heurt, hoe in zoo'n korten tiid alles veranderd is; men zol er menig harksel[(1)] mee vol kunnen schriven.

G.J. Toe, Bestevaar, as te bliif, vertel er ens wat van, dan kan 'k 't miene twie jonges ook ens zeggen; die heurt zoo gäerne van den olden tiid, en snufflen mi wat te veulle in de beuke.

B e s t e v . Holt ze doar niit van of, moar ook zoo lange in de schoole as 't kan. 't Geld, dat ze verschoolen[(2)], is niit weggesmetten, en loat ze buten 't läezen, 't schriven en 't rekkenen, ook wat van de vaderlanse histori läeren, um, as ze wat grooter bunt, iene vergliekking te kunnen maken tussen oldtiids en nou, en te ziin wat 't beste is. Want i weet wel wat Paulus zäe: ‘onderzeukt alle dinge, moar behold 't goode.’ Stuurt ze allebot es henneweer bi mi'j. Ze stoan bi mi'j in de kaste[(3)]. Ze hören gaerne wat vertellen uut de olde deuze. Jongs! ze hebben er zoo'n schik in, da'ze zig van plezier in de mouwe knieppen. Moar nog mäer, as 'k eur 'n geupse vol lammersnötten[(4)] in de noazak loat glien of 'n appel of 'n päere veur de moetholle[(5)]. Moar toekewekke[(6)] niit, dan bun'k niit te huus. 't Zunt aardige jungeskes, en voel[(7)] ook. Ze willen liever al foetekoelen[(8)] as met fribbeljentjes speullen[(9)]. Dan ploagen ze mi'j ook wel ens, om eur wat veur te zingen van: ‘Ien, twi, dri, viire, vif, zes, zeuven, Jan in de bokse wolt niet leuven’, enz.; of van: ‘Meister boom, deur en toom, toom en deur, moes en geur’, enz.; of van: ‘Jan! span an, dri rotten veur den wagen’, enz. En i weet, Gajt Jan, da'k 'n stemme hebbe um te ziugen, doar de nachtegaal moar 'n biisjen[(10)] bi'j is.

G.J. Nou, dat zal water wäezen op eure meulle, as ze heuren wat Grootvaar doar 'ezeg hef. Met 't schoelonderwiis is 't rechtevoort better 'esteld as in oewen tiid, zoo a'k wel ens 'eheurd hebbe.

B e s t e v . Boe wisse[(11)]! Dat zol'n porsie schellen. 'k Weet nog zoo good as den dag van gistren, toe 'k zoo'n opscheutteling van 'n jonge was, da'k bi'j onzen meister dri of viir joar op de A.B. banke 'ezetten hebbe, en gien ander book in de vuuste kreeg as 't A.B.C. book met 'n roon hane en doarumme ook wel 't hanenbook 'eneumd; doar eers letters in stonden van allerlei fatsoen, dan de 12 artikels van 't geleuve, de 10 geboden en

(1) H a r k s e l , vel papier.
(2) V e r s c h o o l e n , aan de school verleeren.
(3) Z e s t o a n b i m i 'j i n d e k a s t e , ze staan bij mij in een goed blaadje.
(4) L a m m e r s n ö t t e n , eene verkorting van l a n g b a a r d s n o t e n , om ze te onderscheiden van h a z e l n o t e n , die korte baarden hebben. (Aant. v.d.S.).
(5) M o e t h o l l e , eene bewaarplaats voor fruit en andere snocperijen, in de Over-Betuwe m ô a i j i k genoemd, wel te onderscheiden van s p a a r p o t , waarin men alleen geld in bewaring legt. (Aant. v.d.S.).
(6) T o e k e w e k k e , (toekomende) a.s. week.
(7) V o e l , slim.
(8) F o e t e k o e l e n , vroeger een zeer geliefkoosd jongensspel.
(9) M e t f r i b b e l j e n t j e s s p e u l l e n , met drillertjes spelen.
(10) 'n B i i s j e n , een beestje, hier: gering.
(11) B o e w i s s e , wel wis, wel zeker.

allerlei gebäeden, doar 'k net zoo veulle van begreep, as de katte van de zeuvenstäern. De meister, die ze ons van buuten liet läeren, hef ze ons nooit uut 'elegd. 't Kan wel wäezen, dat hi ze zelvers niit begreep.

G.J. Men vertelt ook, Grootvaar, van Janrasmes[(1)], dii te Rotterdam in stien stiit, - doar 'k um 'eziin hebbe, toe 'k onder de schutteri'je was, - met 'n groot book in de hande, woarvan hi iiederbot 'n blad umme sliit, as hi de klokke heurt sloan, dat hi zeuven joar in 't A.B. book 'estudeerd hef, en toch naoderhand zoo biester geläerd werd en vernemstig[(2)], dat hi zeuven tale kon sprekken, en al di wat weten wol, bi um te schoole mos goan.

B e s t e v . Van die klokke, Gajt Jan, dat zal wel woar wäezen, as hi 't heurt. Moar zoo'n Jerasmes bun'k nooit 'eworden. En hi zol ook nooit tot zoo'n vernemstigheid en geläerdheid 'ekommen wäezen, as hi mienen en giin anderen meister 'ehad hadde. Den onzen doar was giine vrindelikheid bi'j. Hi keek altiid zoo zoer as äek[(3)]. 'k Heb um nooit ziin lachen. 't Was veulle al 'n dissel[(4)] deur en deur. Hi mog niit zoo veulle roet um de vöte[(5)] hebben as veulle van ziine confroaters, hi hield zich toch veur 'n schoolkeunik, woarveur wi alle mosten kroeppen. Men kon 't um altiid anziin, offe ook met 't verkeerde biien uut 't bedde was 'estapt, of de kousen krange[(6)] an 'etrokken. 't Is zunde da'k 't zeg, moar wi wensten um dikwiils noar 't kivieter veld[(7)], of zoo wiid 'eweg as 'n wäek in zeuven dage vliige kan. As wi de lesse niit konden - dat nog al ens gebeurde - dan kon hi ons uutvenstren, dat de doeven van de karke vlöogen; of wi kregen veleinig[(8)] met 't hazenneuten-stöksken, - dat niit 'ebaeid[(9)] was, - as of hi de lesse er in wilde sloan. Moar met elken slag slooeg hi de lust um wat te läeren d'er uut. Mooder zäe veultiids: ''t Läeren wil niit zien 'edwongen; de lust mot wäezen in den jongen.' As er manges twie jonges zatten te proaten, te goegelen, of rusie hadden en froesselden[(10)] - i weet de jonges bient veulleal wat alibenderig[(11)], - dan was de meister te lui um op te stoan en de jonges te rechtte te zetten; moar dan smeet hi met 'n bueksken, - wi neumden 't ook wel 'n wuule[(12)], - 't was van 'n paar harksels papier, dwars op'erold, met 'n touw ummewonden - noar heur toe en dan most iin van beide dat weerumme brengen. Nou kui je begrieppen, dat den iin veur den andren dat niit doen wol, doar we allemoale wisten dat, die 't bueksken brag, onbesoesd op den pokkel kreeg, zonder te onderzeuken wi reg of, onreg hadde. Duurde 't noew wat te lange noar 's meisters zin, dat 't bueksken terugkwam, dan stond hi endlik op, en dan kregen ze beide troef, of ook wel de heele banke, doar 't lawaai 'ewes was. Iine veur iine most er dan uut en veur um hen goan. En of ze al riipen: 'Meister, 'k heb 't niit 'edoan!' dat hiilp niks, 't was moar: 'Passeer! hebbe i 't noew niet 'edoan, dan hei 't vrogger wel es 'edoan!', en elk die passeerde, die kreeg...van dik holt zaagt men planken! -

(1) J a n r a s m e s , Erasmus.
(2) V e r n e m s t i g (lett. verneemziek), leerzaam, kundig.
(3) A e k , (edik), azijn.
(4) D i s s e l , netelig heer.
(5) V e u l l e r o e t u m d e v ö t e h e b b e n , veel land hebben.
(6) K r a n g e , omgekeerd.
(7) 't K i v i e t e r v e l d , eig. k i e v i t s v e l d , een stuk heidegrond 20 minuten van Borkeloo, waar in de dagen, toen in B. nog recht werd gesproken, een geeselpaal en eene galg stond.
(8) V e l e i n i g , (*Fr.* vilain), erg.
(9) 'E b a e i d , geweekt.
(10) F r o e s s e l d e n , worstelden.
(11) A l i b e n d e r i g , snaaks moedwillig.
(12) W u u l e , mol.

'k Heb mennigkeer onder mien buis spietkötte[1], of A.B. beuke met dikke parkementen 'estopt, a'k wis da'k er wat op zol kriegen. Ik hoeve 't onder giin steule of banken te mofflen[2], doar bunt er nog wel wat, di d'er van meê kunt proaten.

G.J. Dat was voel[3] ôverlegd, Bestevaar! moar zunde en schande, dat de jonges zukke dinge mosten prakkeseeren. Onverdiende släge te krigen, dat duut elk kind zäer, al hef 't ook van veulle dingen nog giin benul. Met al ziin sloan, sloog hi der niit alleene de lust tot läeren, moar ook de liifde er uut, en wat läert 'n kind, as 't ziin meister niit liif hef!

Bestev. Good 'esprokken! Moar 't was niit anders. En doaruut kun je ook wel begriepen, wat 'n hekel wi'j hadden um noar schöele te goan en da'we wel ens 'n sluperken maakten[4], um den halster of te striiken[5]. Bi de deerns zagge nog wel ens wat deur de vingers. Di bunt ook wat zuuter as de jonges. Deur ziin sloan, maakte hi ons stiifköppig. 'k Weet nog, da mäer as ens, as 'k er wat op zol kriigen, mien buis stiif toeknöepte en um, half 'ebukt, de rugge toehiil en zäe: ‘Sloa moar too, meister! beul!’ - Di stiifköppigheid hef ter nog lange bi mi'j in'ezetten en mi'j deur mennigen zoeren appel loaten biten. - Doar kan men an ziin, hôe veulle d' eerste dutten[6] afdoon, di wi'j in onse kinse joaren kriigen. Ze zitten zoo vaste as in 'n 28[7], veur dat 'e versmolten is.

G.J. Moar hei je nooit an vader of mooder 'eklaagd, dat de meister ou zoo ongenoadig mishandelde?

Bestev. Boe wisse! mäer as ens. Moar dat hiilp niks. Want altiid kreeg ik op miin brood: ‘As de meister oew sliit, dan zui je 't ook wel verdiind hebben.’ En doarmeê kon 'k weer noar schoele goan en minen pokkel er an woagen. Wil je wel geleuven, miin jonge! dat mi de rugge nog jûkt, as ik an dat hazenneuten stöksken denke. Mennige hef hi er op an te brokken 'eslagen. - Zoo stiit 'n groten lummel van 'n boeren jonge mi nog veur de oogen. Die brach um ens 'n paar tooijen[8]. En zie! noew dach die lummel, dat hi wel 'n potjen mocht brekken. Moar dat was foute, Jeuker[9]! Dat brak um op[10] as de moes[11] 't spek. Ze wierden 't eerst op ziine rugge 'eprobbeerd. - Of ons dat ook goed dee? Hi brach giene stökskes mäer. - Nog mot i weten, dat de meister buten 't stöksken ook de plakke wel ens gebruukte, moar niit, of den ien of ander mos 't arg verbruut hebben. - Doar denke ik an 'n opscheuttling van 'n boeren strank[12], die zich tegen den meister verzet had, ho die opgeröepen wiird um veur um te verschienen. Grienende kwam hi veur zienen troon; want i mot weten, dat de meister in 'n grooten leunningstool op 'n vootbanke zat, as 'n leeuwrik op 'n kloete. De jonge läe ziine hand, noa veulle stribblen, op de kni van den meister, en doe die wilde tôsloan, trok hi zine

(1) Spietkötte, afval van 't vlas, als 't gehekeld wordt.
(2) Mofflen, verbergen.
(3) Voel, slim.
(4) 'n Sluperken maken, de school verzuimen.
(5) Den halster ofstriiken, zich vrij maken.
(6) Dutten, (deuken), indrukken.
(7) 'n 28, de bekende oude munt.
(8) Tooijen, taaien.
(9) Jeuker, de naam van een boer, die eens te Borkeloo een ander, daar hij twist meê had, dwars over de ijzeren stang van 't kerkhof wierp, zoodat hij een rib in zijn lijf brak en de patient riep: ‘'t Is fout, Jeuker!’ dat nog lang als een spreekwoord gebezigd is, om iets uit te drukken dat mislukt is. (Aant. v.d.S.).
(10) Brak hem op (lett. bezorgde hem graisseringen), kwam hem duur te staan.
(11) Moes, muis.
(12) Strank, onhandelbaar mensch, deugniet.

hand gezwind terugge, en noew kwam 'n duchtigen slag op de kni van den meister terechte. De jonge op de loop, de deure uut, die hi wied wage lös liit[1]. De meister wol um achternoa, moar kon niit, zoo'n pine had hi in de knischieve, woar hi wel 'n paar dage van kröppel gink. - Tot onzen spiit? Noew, dat ku'je begrieppen. - Doe hi den slag kreeg, die de jonge zol 'ehad hebben, was er, leuve ik, giin kind op schoole, dat 't niit uutproestte van lachen, ho de meister ook op ziin poot speulde. - 't Snnt wissewoar giine flausen[2], di 'k ou vertelle.

As wi noew van de A.B. banke an de schriiftoafel kwammen, dan kregen wi'j allerhande beuke, zoo as: de Spreuken Salomons, met misselikke kromme letters; de storie Davids; van de vier Heemskinder; van Reintje de Vos; van Ulenspigel; de kranten en ook wel ens olde geschrevene brive. Joa, elk kon allebot 'n book meebrengen, noa ziin eigen dunken; de meister brak er ziin heufd niit mee. Gepaste schoelbuuke waren toe zäer betune, die noew nimand tellen kan. Tussenbeiden mosten de schriifjongens[3] in de karke de vroagen uut de Kattegissemisse opzeggen, di de Dommenaer[4] in 't begin van de wekke an den meister had op'egeven. Di zocht er dan twee of drie jongens uut, zoo as dat in den zeundag te passe kwam. Ook wel ens deerns. Doar ha'k nog al schik in. Wi'j zatten dan op 'n aparte banke in de karke. En as de Dommenaer ons dan opriip, um veur den präekstool te verschiinen, en elk iene ons ankeek, dan wassen wi'j - in onze oogen te minste, - wat mäer as kwoa jonges, en zetten ons beste biintje veuruut, um 't antwoord op de vroage zoo gauw en hard op te zeggen, as 't moar kon. I begrijpt wel, Gajt Jan! dat giene van ons allen verstond, wat hi opzäe. 't Was er net mee as met 'n rave, di 'eleusd[5] is, en sprekken hef 'eläert. Di zeg ook ziin: ‘Dag, boas!’ zonder dat hi 't verstiit. 't Is moar good, dat 'et af'eschaft is en de memorie der kinders niit word op'epropt met klanken, di ze net zoo min begrieppen as de rave. Miin harte giit er van op, as 'k heure, dat 't met schoelonderwiis noew oaveral in 't land better 'esteld is, zoo dat ook vremden er ien exempel an nemmen.

G.J. 't Döet mi pleisier, Bestevaar! da je der zoo oaver denkt. Want de meeste olde lu die zekt, dat 'et in euren tiid veulle better was.

B e s t e v . Nee, Gajt Jan, zoo onnösel moe je mi'j niit versliitten. 'k Heb, Goddank! giin vliis veur de oogen. Doar 's veulle veranderd in miinen tiid, en alle verandering möge giine verbettering wäezen, zoo mo'k toch zeggen, dat 't schoelonderwiis allemeugend verbetterd is, en of 't niit nog mäer verbettren mot - da's mi'j te wiis of. Moar alle lofzangen hebben 'n ende. Wi hebben genog woorde den nek 'ebrokken. 'k Heb al te lange 'ezetten. Ik mot mi'j es wat verträen in den hof, anders worde ik te stiif in de bütte.

G.J. 't Is ook miin tiid um op te stappen. Morgen stuur 'k oew de jonges. Groet de beppe[6] van mi'j. Goen dag, Grootvaar! 't beste.

J.C. Kobus.

(1) W i e d w a g e l ö s l i i t , zoo ver mogelijk los (open) liet.
(2) F l a u s e n , grapjes, verdichtsels.
(3) S c h r i i f j o n g e n s , de jongens, die reeds schrijven konden.
(4) D i 'e l e u s d i s , wie de tongriem gesneden is.
(5) D o m m e n a e r , dominé.
(6) B e p p e , (bestemoeder), grootmoeder.

De bebbenbek[(*)(1)]. (De graafschap Zutphen: Tusschen Warnsveld, Hengelo, Groenlo, Borculo, Lochem en Laren.)

En goeien tîd, nog niét zoo helsch lange elèjen, doe wonder[(2)] onder 't Zelle op 't Reurelsche an, en manskerel van 'n goeie vîftig, hî heitte Maonevelt. En wîf hadde niemeer, zîn oldste deern was al vîf jaor an de man, en nouw zo'j zeggen, dat zo'n kerel, die al bestevaar was, toch gin malligheid meer an 't heufd hadde. - Dat zo'j zoo zeggen, maor 't was krek anders: den eigensten Manes Maonevelt was en gruunen[(3)] gek.

Zondages, hi was ok diaken, dan kekke[(4)] in de karke meer nao de meiden, dan datte luusterde, en as e dan met 't zäksken rond was ewest en 't geld in de garfkamer[(5)] ebracht hadde, liet e de deur op en kiere staon en kek zoo te met ens of e de meiden van 't Zelle niét in 't ooge kos kriegen, altîd as de grootheid niét in de karke was - as die der was dan kekke of e van toeten of blaozen niét af wos, die mosse nao de euge zien, wen hi was maor en arbei'jer.

‘Helsch knappe deerns! die Hente zut er uut, nee kiek, dat giét en minsche deur de hoed as e deran dech[(6)]; zo'n smuselig mundjen, zo'n rooie kleure en zo'n knap jak altîd an, en dan zo'n paar dikke arms....maor Fenneken is ok nog zoo kwaod niét; eigentlike is Hente wat te dunne, bi'j Fenneken zit meer vleisch op de ribben. Dan mo'j eur vader ok niét vergetten, Manes, die kan better loshoesten[(7)] as i'j; an eur ko'j nog denken a'j trouwen wollen, maor met Hente mo'j 't bi'j de malligheid laoten blîven.’ Dat gink onzen Manes in de kop umme, ‘en,’ doch e derbi'j, ‘as 't eene niét wol, kos 't ander nog wal; lellik of old zun 'k toch nog niét: 'k wedde de deerns had nog wel schik an mi'j.’

De beide deerns die had um wel lange in de gaten - a'j meent dat ze um wollen hebben, zo'n olden drammert[(8)], die van tîd tot tîd al wat gidderig[(9)] van olde wier, dan ken 'j gien Geldersche deerns. Ze kont wel vîftig jongkerels krîgen, en as 't mäoltjen[(10)] was van de Hengelsche schutteri'je, dan wazzen Hente en Fenneken altîd van de eersten, die 'n vri'jer hadden.

Wat ze ok zèjen, Manes galpte[(11)] altîd achter eur[(12)] an, as ze uut de karke nao hoes goengen. Dan vreeg e de eene of e maor met eur gaon zol en dan de andere, en altîd hadde et dan deraover, wie der verkarken

(*) De kleine *r* in eenige van dit en het volgende stukje voorkomende woorden wordt niet uitgesproken. *óe* overhellende tot *oo*. *ié* het midden houdend tusschen *e* en *i*. ‘*Ao* en *äo* eenigszins in klank overeenkomend met den Franschen klank *eu* in bonheur. *i'j* worden beide afzonderlijk uitgesproken. Hoes en huus worden naast elkaar gebruikt.

(1) Bebbenbek, vrouwengek.

(2) W o n d e r , woonde er.

(3) G r u u n , groen, met beteekenis van dwaas.

(4) K e k k e , keek hij.

(5) G a r f k a m e r , consistoriekamer, eigenl. kleedkamer.

(6) D e c h , denkt.

(7) H i k a n b e t t e r l o s h o e s t e n , hij heeft meer geld.

(8) D r a m m e r t , droomer.

(9) G i d d e r i g , beverig.

(10) M ä o l t j e n , biermaal, doopmaal, mestmaal, enz.; m a a l = feest.

(11) G a l p e n , zaniken.

(12) E u r , haar.

spraokt[1] wazzen en datte nog zoo onbesoesd kinderachtig[2] wazze. - Fenneken zei: ‘Dan ku'j ouw te wille wèzen a'j nao ouw dochter gaot, die hefter nouw drie, hoe giétet er met?’ - ‘O, bedankt, góed!’ zei Manes, en hi wol eur verduutschen datte dat niet meende; hi wolder nog wel ens van zîn eiges hebben; maor Fenneken dee net of ze 'm niet begrîpen kos.

Hente, die nog wel wat van aliasseri'j[3] hiel, zei dan: ‘Och, Manes, ik denke der net zo aover as i, maor de echte vri'jers bunt betuun[4] in dissen tíd;’ en met zukke präotjes joeg[5] ze den Manes zo an, datte meende datte zi'j um wel geerne zoog[6]. Van doe af liépe altîd achter eur an, dan ens vertelde eur, datte gin pruever[7] was en niet spölde, en völle hiel van ha$_r$d warken, en dan weer kwamme eur met andere malle präotjes an 't lief. Ok wel ens wolle eur kussen, maor zi'j zei: ‘Nee, Manes, aster volk bi'j is dan wi'k dat niet hebben, dan mo'j in de kökken kommen.’ Maor dat do^{r}st onzen Manus niet, want daor was de koetsier ok, en die hiel um zoo veur den gek, datte daor en hond had zien geiselen.

Endelik begost et de derens te vervelen en Hente zei teugen Harmen den koetsier: ‘Den Maonevelt wo^{r}dt mi'j te lastig, hi wil mi'j altîd an 't lîf, - in den beginne was 't wel ao^{r}dig, maor now duurt et te lange en 't is zo'n raoren smakkert; kun i'j ons niet ens helpen?’

Of Harmen der schik in had, dat wi'k ouw bolôven, hi mog Hente dûvelsgoed li'jen. - ‘De kerel jög mi'j ok 't land op, hi löp hier altîd om hoes te strunkebraon[8] en as de schuikert[9] mi'j zut, dan kike as of e al vîf dage balgpîne[10] het. Wi zult den präewer[11] ens bij 't beentjen kriegen! Geef i'j um now maor toe en hold ouw asof i'j arg willig bunt, asse ouw weer ansni'jt[12].’

Dat kos Hente uut de kiek, zoo dat Manes dech, dattet now mos of nooit. Eerst hiel Hente zich doe wat onwillig, doe dee ze asof ze beschaamd wazze, en doe Manes zei'j datte eur met wol hebben nao zien hoes, doe lòg ze en zei, dat ze gin uutgaonsdag hadde.

Now, Manes praotte endelik zoo lange dat zi um belòfde, dat ze, as eur kameraod en nacht nao eur olders gink, die onder Reurle wonden, um de deur*e* zol inlaoten, maor dan mosse heilig en vaste belòven eur te zullen trouwen. - Wat meen ie, da'k dat niet dóen zol, hadde Manes ezekt, maor van binnen fluusterde de duuvel um in: Zeg maor jao, later ku'j wel weer nee zeggen, wat kan 't ouw schèlen.

Hente zei 't in de kökkene en daor maakten ze alles wieter met mekare in orde. Doe gink Hente um zeggen, datte Goensdages aovend maor kommen zol, maor hi mos niét veur elf uur kommen en dan konne niét deur de deure binnen gaon - meneer draeide alles al um acht ure op slot - hi mos dan maor in de benne van de turf gaon zitten, dé zol zi neerloaten, dan konne zoo deur 't dakvenster bi eur kommen - zi zol um wel optrekken.

(1) Verkarken spraokt, afgekondigd aan de kerk.
(2) Kinderachtig, gesteld op kleine kinder.
(3) Aliasseri'j, grappen.
(4) Betuun, schaarsch.
(5) Joeg an, zette aan.
(6) Zoog, zag.
(7) Pruever, drinkebroer.
(8) Struukebraon, lanterfanten, koolstronken braden, nutteloos werk doen.
(9) Schuikert, smeerlap.
(10) Balgpiene, buikpijn.
(11) Präewer, onbeschaamde vlegel.
(12) Ansni'jen, een begin van vrijage maken.

Of Manes bli'j was, dat ku'j begrîpen. Den veurigen nacht kosse der niét van slaopen - den olden smeugel[(1)]. Onder 't schollen[(2)] maeien kekke allebot[(3)] op zien alozie, maor de tîd gink er niks vlugger umme. 's Middages mosse veur Blûmink nog en voer scha[r]den[(4)] anhalen, maor bi alles raosde um Hente staag deur 't heufd. De boer zei um: ''k Hebbe wal in de rekkening dat er schoers[(5)] wilt kommen,' maor Manevelt heurde 't niét en hi gink nao 't bróek[(6)] met den wagen en de peerde.

Daor begost 't te donderen en te bliksemen en 't règende, datte der niet blîven kos, maor in de buurte mos anrîjen. 't Weer hield an, hi kon nog maor niét weg en 't wier al zoo late - ie kunt denken hoe e der in zat, datte der niét op tîd zol wèzen. - Doe 't weer wat bedaarde, hi met den wagen nao hoes, doe nao zien eigen huusken, 't kistentuug[(7)] anetrokken - dan mos Hente toch zeggen, datte knapper was dan mennig iongkerel - en doe der op lös.

't Was bi'j elven; hi kweem veur den ingang, maor daor was de brugge opehaald; dat was now verdraeid gek, - maor wacht ens, achter aover den gaorn[(8)] en dan den gaor[(9)] in, daor was de graft wat smaller, daor konne der wel aover hen, - zoo deeje, en klein kawopsken[(10)] en hi was der aover.

Achter 't huus, zoo waor, daor hink de benne. Of onzen Maonevelt der ok gauw in wazze. 'Bun i'j 't,' fluusterde zo'n arg lief mundjen van baoven, en daor gink onzen Manes de heugte in. Op ens, daor ginke niet wîter; hi was al zoo heuge, datte eur in 't licht van de maone zien kos. Now wolle róepen, maor zi'j kek uut 't venster en fluusterde: 'God! daor kump meneer an, hold ouw stille, Manes, straks haal ik ouw wel in.'

Maor van straks kwiem niks in, en doe 't morgen was hink onzen Manes nog in de benne. Al wasse nog zo'n goeien diaken, now kosse 't vluuken niet laoten; maor 't argste kweem nog.

Doe Hente met Fenneken en Harm um halverwèges hadden opehaald, wazzen zi'j nao bedde egaon; maor 's margens doe zei Harmen teugen meneer, of e ens wol kommen kîken, hi hadde zo'n vremden nachtveugel an 't hoes hangen.

Doe meneer, mevrouw, Fenneken en Harmen beneden wazzen, liet Hente de benne zakken en ie kunt denken, hoe gek meneer kek, doe daor in de benne gin veugel zat, maor onzen Maonevelt er uut stapte.

Manes hadde an raozen en vluuken gin gebrek, maor meneer zei: 'Jao, jao, Maonevelt,

> Zoo geet et ouw, as ouw de bek
> Te völle nao de bebben[(11)] stekt.'

Dr. J.H. Gallée.

(1) S m e u g e l , gemeene kerel, van 't w.w. smiegen, bedriegen.
(2) S c h o l l e n , plaggen.
(3) A l l e b o t , telkens.
(4) S c h a r d e n , bovenkorst van veenachtige grond, die gebrand wordt aan den open haard bij de boeren.
(5) S c h o e r s , regen- of donderbui.
(6) B r ó e k , veld, dat van tijd tot tijd onder water staat.
(7) K i s t e n t u u g , Zondagspak.
(8) G a o r n , kamp, stuk bouwgrond.
(9) G a o r , gaarde, tuin.
(10) K a w o p s k e n , sprong.
(11) B e b b e n , vrouwen.

Het verhaal van schèle Guurte. (De graafschap Zutphen tusschen Warnsveld, Hengelo, Groenlo, Borculo, Lochem en Laren.)

A'j den grooten weg gaot, die van den Wildenbarch nao Vo^{r}den löp, dan krîg ie an ouw rechterhand en belt[1]. Dissen belt nûmt ze wel ens Schelleguurtjens belt; en a'j niet weet waorumme, dan za'k 't ouw ens vertellen. Wi'j 't niet geleuven, dan bu'j der ok al niet te better umme.

Mien olde meuje hef mi'j es verteld, hoe ze der an ekommen bunt den belt dissen naam te geven. Doe ze hier in den Mosselschen enk[2] nog zoovölle last hadden van de vuleken[3], die 's nachens al 't melkgerei 't onderstebòven keerden en onzuun[4] maakten, doe stind der dicht bij de Wildenbarchsche mölle[5] en hoes, waor dat völksken nooit kweem.

Now, elk wist wel dat Winkels Hente en bîster kwaod wief was, en dat Winkel, sint datte zîn eerste vrouw nao Ma^{r}ten Eskes[6] ebracht hadde en met Hente Wonnink etrouwd was, de hel in huus hadde.

Om eur zou'j zeggen bleef dat goedjen vo^{r}t, maor men zoog toch meestendeels dat ze sjuust op zo'n vrommes 't onbesoesd veurzien hadden; en bang wazzen de vuleken niks.

Nee, maor der was en deerntjen an huus, krek zoo old as 't dagen eleën was dat Winkel weeuwner was van zîn eerste vrouw. En en ao^{r}dig puddeken[7] was 't, dat kleine "Aoltjen, zoo fîn van gezichte en altied zoo knap en helder; ie keeken er[8] langer an as rechtuut was, a'j der te mûte kwammen[9]. Ze drôeg gen kornet as de andere meiskes van zeuvenof achtien jaor uut de buurte, môeder of liever heur stiefmôeder zei'j, 't was better dat de deerns blootshoofds liepen in den zommer; 's winters kon ze den scho^{r}teldoek wel oàver het heufd slaon; en haozen[10] in den zommer, dat was ook te verdoezaom[11], eigenlik was de vrouw er te giddig[12] veur. Dat was ok de rèjen, dat "Aoltjen nooit met mog nao de Vo^{r}densche of nao de Lindsche karmse[13]. Altîd mos ze maor op de delle bi'j de kôe, of in den melkkelder bi'j de vaten wèzen, en had ze daor edaon, dan mos ze stroo gaon streujen in de schaopschuppe, dattet daor ok klaor was as de scheper thuus kwiem; dan mos ze de keune[14] voeren en gres mae'jen veur de geiten. Wat of et was, nooit deen eur de vuleken wat, en zelfs doe zi'j de iewertsen[15] had, kîk, doe was alles in den stal en òveral an kant emaakt zonder dat iemand ezien hadde waor 't bi'j toe ekommen was.

(1) Belt, heuvel.
(2) Enk, eene bepaalde streek van bouw- of weidegronden.
(3) Vulcken, elven.
(4) Onzuun, vuil.
(5) Mölle, molen.
(6) Merten Eskes, een voor lang gestorven doodgraver.
(7) Puddeken, deerntje.
(8) Er, haar.
(9) As der te mûte kwammen, als ge haar tegen kwaamt.
(10) Hoazen, kousen.
(11) Verdoezaom, verkwistend, weelderig.
(12) Giddig, gierig.
(13) Karmse, kermis.
(14) Keune, varkens.
(15) Iewertsen, mazelen.

Now, Winkel had en goed gedoe en en goeje wonte[16], en elk in de buurte wos wel, dat Winkels tweede vrouw rîke was, want eur vader had

(16) W o u t e , woning.

en eigen plaatse in de Leuke, terwîl Winkels arf an den heer van 't Medler toekweem; maor "Aoltjen, nee, die had niks dervan te wachten. De vrouw zee ok: "Aoltjen mot maor as meid hier an huus blieven; en karmesvriër[1] zol ze nog wel kunnen krîgen, maor dat hûeft niet, want daor giét ze niet hen, en en echten vriër? Wel[2] meen ie, dat van de rieke boerenzuns eur wilt hebben? Ummers geen een, en en armen vrög eur niet, want dan is 't armoe troef.'

Maor vrouw Winkel had et glad mis; want daor was mangs[3] al mennig jongen, die ens nao "Aoltjen omekekken hadde, en Ga^{r}tjan[4], den bouwknecht van de Sasse, nee kîk, die kweem Zundagaovends wel ens stille achter an de meente[5] en daor zat ze dan met eur beijen in 't akkermaol[6], zoodat de vrouw en de kinder, want die wazzen ok al fel[7] op eur, der niks nimmendal van zien konnen. Ga^{r}tjan zei'j dan, hi wol heerenknecht wo^{r}den, dan kon e meer verdiénen, en dan weer zei'j e, hie wol onder diénst en zich as ramplesant verkoopen. Maor "Aoltjen hadder niks mee op: ziélverkoopers bunt ziélverleiers, en as Ga^{r}tjan now ens koetsier op den Braomel wier, dat was völle better, en ze rekkenden uut en telden 't op de vingers hoevölle 't wel gaf, maor 't was niét genocht om zoovölle aover te leggen, da'j der en karremansplaetsken[8] van pachten kont.

't Bleef zoo bi'j 't olde tot den aovend veur Ka^{r}smisse. Now was de vrouw den hilken[9] dag onbesoesd hellig ewest, want "Aoltjen had en[10] van heur kinder, dat den melkemmer uut baaren móedwil omesmetten hadde en doe ezekd had, dat "Aoltjen et edaon hadde, en drè'j um den kop egèven. Ze had evluukt en ezekd: ‘Van mîn kinder blief ii af of i'j gaot de deure uut.’ Doe was "Aoltjen stil in de meente gaon zitten grînen.

Reeren bi'j 't minste, zoo as de kinder van vrouw Winkel, dat had ze nooit edaon, maor now, 't most eruut. Warken wol ze, maor slaog kriegen en uutevluukt wo^{r}den, nee, dan liever dood; en 't gink al zoo lange zoo. Ga^{r}tjan had ezekd hi wol nog kommen, zoo tegen tweeduuster. Um wol ze 't klagen, al mosse ook wachten tot 't nacht wier. Endelik daor was e, en doe zie eur heufdjen tegen zìn borste lei en doe dat bonzen en kloppen van de slaopen en van 't hertjen weer wat better was, doe was alles weer vergetten en kon ze weer getroost met dreuge oogen nao hoes gaon. Margen in de karke zol ze Ga^{r}tjan nog es ankîken en bewîzen, dat ze niet vergetten was datte tegen eur ezekd hadde, dat domeneer verlèjen Zondagmiddages eprèkt hadde: ‘Zègent ze die ouw vluukt, doe wel denginnen, die ouw haot.’

Ga^{r}tjan nam het vaste besluit ens te perbieren of e onder diénst niét zoovölle kon verdiénen, datte en plaetsken pachten kos - den olden Brunswieker[11] gaf ummers góed loon - en "Aoltjen mos dan maor om den tekst denken en 't nog vîf jaor uutholden.

Doe "Aoltjen thuus kwam, was 't al donker, maor niemand vroeg: ‘Waor

(1) Karmesvriër, kermisvrijer.
(2) Wel, wie.
(3) Mangs, tusschenbeide, nu en dan.
(4) Gartjan, Geert Jan.
(5) Meente, wei met bosch (vroeger algemeene weide).
(6) Akkermaol, hakbosch.
(7) Fel, gebeten.
(8) Karremansplaetsken, plaats van een boer met één paard.
(9) Hilken, geheelen.
(10) En, een.
(11) Olden Brunswieker, de oude hertog van Brunswijk.

kom ie vandaon?’ ze deên asof ze der niét was, en eur vader - de boeren in de buurte zeien datte en lamzak was, die zich deur en strabant wief liét regeeren. De vrouw keek as altied strak en zat bie de raakkule 't beslag veur de koeken klaor te maken.

Hendrik Jan, den oldsten, zei: ‘"Aoltjen wi'j efkes nao de eerpelkoelen gaon, daor he'k en mothol[1] emaakt en daor zit appels in; haol ie der mii ens en paar uut, 't grouwelt[2] er mii te völle.’

"Aoltjen haolde der twee, maor den stiepert[3] zei nog genens[4] dank oe.

En goed störmken[5] later doe zei de vrouw: ‘"Aoltjen, ie mosten es effen nao darp gaon, 'k heb den öllie veur de koeken stomp vergetten; maor loop wat an, dan ku'j best veur elven der weer wèzen.’

't Was in dén tîd nog en stoere wandeling van den Wildenbarch nao Vo[r]den - de grintweg waster nog niet, de groote weg was umme en het vóetpad gink dwa[r]s deur de bussche. En now begost 't ok nog te sni'jen[6], zoodat Aoltjen 't pad bijkans niet kos holden en arg vrusterig[7] wier. Ze kweemp in darp en gink met den öllie terugge. Deur de snee wier ze bi'j Gröuwels Jan Berend, waor ze van den enk den weg deur de bussche in mos slaon, 't spoor bîster, maor ze hiel toch deur de hei hen, zoo zi'j meende, op Kamphuuzen an. Op ens daor was 't heur of 't hel dag wier, zoodat ze zien kos, dat zie bi'j de belters[8] was en Kamphuuzen veurbie. Dag worden - dat kos toch niét, wen 'n störmken eleën had ze de darpsklokke half twaalf heuren slaon. Now begos de klok op den Wildenbarch te slaon, dat was twaalf. Godde God[9], had ze zich zoo verloppen, en now krek met twaalf uur hier bij Schèlleguurtjesbelt! Berend met de honde en Derk met den beer, die zollen now ok wel kommen: 't was ka[r]soavend en dan gink met twaalf uur de wilde jacht deur de bussche. 't Grouwelde eur al meer en meer, maor ze wol zich niet laoten lompen[10] deur al die präotjes, der was toch niks van anne.

Met dat ze den hóek ummesliét om oaver Schelleguurtjesbelt op de mölle an te gaon, ziét ze den heelen barg lös en schitterend van de luchters[11]. En en zilver en gold en mooie steene derin, 't was van belank. Doe ze goed zag, kweemp er en old wìf met schèlle oogen uut; die riep: ‘"Aoltjen, kom maor hier! 'k heite Guurte en 'k bin ou goed, nem maor net zoovölle a'j wilt!’

Völle, nee, dat wol "Aoltjen niét, maor en betjen? Ja, dan huefde Ga[r]tjan niét onder de soldaoten, en ze nam wat veur de hand stind; dat was en zilveren luchte. En doe vo[r]t; met slóeg de leste klokslag en ze was weer in duuster.

Now was ze deruut; met Sinte Peter gink ze trouwen met Ga[r]tjan, want de goldsmid in Zutphent had zoovölle geld veur de luchte egèven, dat ze der een plaatse veur kost koopen onder Hacfo[r]t, dicht bij 't Smallegoor.

I'j kunt denken, of 't wîf van Winkel ook sjaloersch was; ze werd

(1) M o t h o l , bewaarplaats.
(2) G r o u w e l t , ik ben er bang.
(3) S t i e p e r t , vlegel.
(4) G e n e n s , niet eens.
(5) S t ö r m k e n , poosje.
(6) S n i 'j e n , sneeuwen.
(7) V r u s t r i g , huiverig
(8) B e l t e r s , beuvels.
(9) G o d d e G o d , goede God.
(10) L o m p e n , op den kop zitten.
(11) L u c h t e r s , lantaarn, lamp, kandelaar.

mieterig in de hoed van kwaodheid en 't andere jaor met ka[r]smisse wol ze 't ok perbeeren, maor ze wol te völle hebben. Doe ze der in den belter was an 't gold rapen, viel de leste klokslag, en toe gink den barg en zi'j zat er inne. Zeuven uur, meende zi'j, zocht ze eer ze deruut kweem. Maor 't wazzen zeuven jaor ewest, en in dén tied was Winkel weer etrouwd met en better wief. Doe ze dat zoog, veranderde zie van kwaodheid in en katte, en a'j bi'j Schelleguurtjensbelt komt op ka[r]saovend, ku'j Guurte nog zién zitten, maor i'j mot oppassen veur de duuvelsche zwa[r]te katte, die nog altîd daor spookt en ouw de oogen wil uutkrabben.

Aug. 1870.
Twee präotjes van 't volk, naoverteld deur Dr. J.H. Gallée.

'n Boer die meer as rike worden wol[*]. (De graafschap: Lochem.)

‘Hei 't al geheurd,’ zee Lammert, den arbeier van mien naober Veldhuus, onderwiel dat è 'n betjen op zien schuppe hong, toe 'k um verbie kwam - want 'n boerenarbeier in de Graofschop maakt ieder bods[1] 'n praotjen, as 't er kans tôô is. As e met teumig gaon[2] an de kost kon kommen, dan zol e niks lèver willen. Hard warken dut è nêêt gaern. Hè kan 't ook nêêt. 't Is zien schuld nêêt. Daor zit geen voer in. Met 'n daghuur van tien of twaalf stuver, veur 'n vrouw met drie of vier kinder, völt'r an vet of spek in de pot nêêt veur um te denken. De rike luu zeggen dan somtemets wel es van um: ‘Da's ook al zoo'n beijer[3],’ maor ze denken d'r nêêt bie, dat è altieds, altieds honger hef.

‘Hei 't al geheurd,’ zêê è dan, ‘den boer van 't Slag hef 't afgelegd; straks wörd è oaverluud. Veur zukke rike luu mot 't starven mangs[4] slimmer wèzen as veur 'n arm mense, ze kriegen 't al licht nêêt bèter as ze 't gehad hebben.’

Den boer van 't Slag, deè daorum in den ummegank Slagman geneumd wier - anders lêêt è zich Hesselink schrieven - was 'n heele olde kennisse van mien. Hè had um en bie de dartig jaor in mien naoberschop gewond. 'k Bin nog op ziene broedlachte[5] gewest, en dat was 't er eene van waor bi'j mien! Heere mien tied! 'n vaetjen botter van veertig pond gong d'r oaver de stokvisch met aerappels. De riestepap stond 'r in karnen en kuven[6] op e dèle. En foesel[7]! foesel! Goddoosemien! bie emmers vol! Hè was 'n rikemans-kind. Zien vader was 'n eigen boer en had 'n mooi gedôôte[8]. Ziene vrouw was 'n scholtendochter[9] uut te contreine van Winterswiek, die d'r ook warmtjes in zat. Daor hat è es karmse mee geholden en 't gevolg ter van was, dat ze trouwen mosten. Noe, dat kos

(*) De *ôô* heeft eenen klank tusschen *oo* en *oe*. De *êê* is gelijk aan de gerekte *ee*.
(1) B o d s , oogenblik.
(2) T e u m i g g a o n , leegloopen.
(3) B e i j e r , lanterfanter.
(4) M a n g 's, soms.
(5) B r o e d l a c h t e , bruiloft.
(6) K u v e n , kuipen.
(7) F o e s e l , jenever.
(8) G e d ô ô t e , gedoe, zaak.
(9) S c h o l t e n d o c h t e r , scholte, zekere rang in den boerenstand.

è best. Zien vader was dood. De olde man was langen tied zwak[1] gebleven. Op zien zeuventigste jaor kos er d'r nog hen loopen, dat 'n kiefte[2] 't um nêêt nao zol dôôn. Maor op 'n zekeren tied kreeg è de rooze in de hoed en daor gong è mee um keuijer[3]. As naoberman mos 'k um nao den karkhof veuren[4]. Zien zeun Jannes was noe eiges baas. Daor most met trouwen 'n betje haost gemaakt worden, ook umdat è in ziene huusholding 'n vrouw zoo broodneudig had, as 'n kôô op stal. Ze trouwden in de winter - nêêt in de karke - alleenig op 't raadhuus. Maor in 't veurjaor wier de broedlachte geholden, dat kwiem bèter uut. Daor gongen ze rond, de broedlachtneugers, met vuurrooje linten um den hôôd en 'n gezichte, nog roojer as te linten. Want oaveral daor ze kwammen neugen, mosten ze es efkes preuven. Dat kosten ze welstaonshalven nêêt ofslaon. En ze deejen 't ook wel gaerne. Toe ze bi mien kwammen, kosten ze eur woord nog wel zoo'n betjen dôôn, maor later! - noe dat kwam d'r ook nêêt meer op an. Oaveral daor ze kwammen, was't ielik[5] wat ze te zeggen hadden - al zeejen ze ook niks.

't Gong boer Slagman best in zien trouwdag. Kinder kreeg è bie de vleet; maor da's geen schâ veur 'n boer, veural jong's. Dan kan è 't wark met eigen volk of, dan hef è geen vremden neudig. Zelfs was è onvernòftig[6] stark en zien jong's leet è onwies[7] warken. Maor ze kosten 't ook. Daor zat voer in. Hè had goeje jaoren; de priezen klommen as è smods[8] bie zien vaders lèven nêêt gekend had. En hè was voel[9] genog um 't meeste wark te maken van wat 't meeste opbrocht. De varkensmesterië, dat was zien lust en zien lèven! En de beestenfokkerië! Dêê botter! dêê botter! daor zat gold in. En hè wost 't t'r uut te halen ook! 't Was um dan ook an te zêên, dat è oaver en oaver tevrejen was. Wat kos è daor kroes[10] henstappen, met zien heüdjen op een oor. Altied had è 'n lachende fiselemie. He lêêfden d'r dan ook maor es gôôd van. Van de middagpot maakten è alèvel nêêt völle wark. Dat dut m'n hier rechtevoort[11] zoo nêêt. Den ongel[12] hong bie um ook maor zoo in de wieme[13], zonder dat t'r wat um hen was. Daor deejen de vlêêgen somers mee wat ze wollen. En dan wier daor 's margens 'n stuk afgesnêêën en maor zoo in 't môôs[14] gestopt. Maor as è nao de mark was, of op 'n karmse, dan dorst è d'r best 'n boddel meer of te nemmen.

Daor kwiem nog bie, dat è ens van 'n olde meuje 'n slomp geld artden, onvernoftig völle, 'k geleuve wel vêêr of vief duzend gulden. Hè kwam bie mien, um 't mien te vertellen en zêê zoo kwansuus bie zien neuze langes: ‘Wat za'k t'r mee dôôn?’ want 'k hep 't later genog können marken, dat è zien plannen al veuruut gemaakt had.

‘Jong's,’ zêê 'k, ‘da's 'n mooi dingsken veur oe. Daor lig dat kleine weiken van Braokman, 'n helsch mooi stuksken land, vlak bie oe groote

(1) Z w a k , vlug, lenig.
(2) K i e f t e , kieviet.
(3) K e u i j e r , (lett. op de wandeling, op reis), dood.
(4) V e u r e n , voeren, rijden.
(5) I e l i k , gelijk.
(6) O n v e r n ò f t i g , buitengemeen.
(7) O n w i e s , buitengewoon.
(8) S m o d s , weleer.
(9) V o e l , slim.
(10) K r o e s , zwierig.
(11) R e c h t e v o o r t , tegenwoordig.
(12) O n g e l , gesmolten vet.
(13) W i e m e , plaats aan den zolder voor gerookt en gezouten vleesch.
(14) M ô ô s , moes, groenten.

Maote[1]. Dat past t'r net bie, en dat kui, denk 'k, veur dat geld wel kriegen.'

'Jao, da's wel waor,' zee è en streek met zien hand um de kinne, 'maor land - ie mot 't rechtevoort zoo allemeugend duur betalen en dan breg[2] 't zoo zunig op!'

'Hoe he'k 't noe met oe?' zêê 'k; 'waor hei dat noe van daon? Land kui nooit te duur betalen, ai 't eiges gebruken könt, en 't is 'n secuur bezit. Mien vader zêê altied: 't verbrendt nêêt en de Fransen können 't nêêt meenemmen!'

'Za'k oe es wat zeggen,' zêê de Slag. ''k Brenge de botter in de stad bie 'n heerschop, dêê zoo völle as negotie dut in geld. Da's zoo'n heel gemeen[3] mense. Daor kan 'k net zoo goed mee praoten as met oe. Dêê zêê es op 'n keer tegen mien: 'Ieluu boeren bint nêêt wies; ie verdêênt geld as drek en wat dôôi d'r mee? ie laot 't in 't kammenet verschimmelen. Waorum koop ie d'r geen pampier veur?'

'Pampier,' zêê 'k, 'wat zo'k daor mee dôôn?'

'Pampier,' zêê è, 'dat bint zoo völle as schuldbekentenissen van de konink, en die 's toch wel gôôd veur de rente! Alle halve jaor knip ie d'r met de scheere van oe vrouw 'n streuksken of, en daor kui mee in de winkel gaon, net zoo gôôd as met geld. - Dat wi'k tan noe met mien arfenisse es probeeren!'

En hè dêê 't! Hè hef mien de pampieren laoten zêên. Ze zogen d'r fraoi swierig uut. En den naam van de konink stont 'r ook nêêt op, maor toch, toe è de eerste maol met zoo'n ofgeknipt snipperken nao de winkel gong, kos è d'r net zoo gôòd mee betalen as met geld. 'k Docht bie mien eiges: 'Da's 'n gemakkelikke kostwinninge veur dêê der wat mee te dôôn hef. Dan kommen wie boeren d'r zoerder[4] an!'

Ens op 'n keer, 't was zoo wat um middewinter, kwiem de Slag weer bie mien, met 'n gezicht zoo rood as 'n volle maone bie 't opkommen. 'Noe he'k wat anders,' zêê è, en knipten met te vingers. 'Dat heerschop in de stad hef mien angeraoijen um mien pampieren te verkoopen!'

'Te verkoopen?' zêê 'k, 'en waorumme dan?'

'Um anderen weer te koopen,' zêê de Slag. 'Dat Hollanse good, zêê è, gaf zoo biester weinig. 'k Most t'r Spanjaards veur koopen.'

'Spanjaards!' vrôôg 'k. 'En wat woi daor dan mee dôôn? Dêê kui toch nêêt as warkvolk gebruken,' zêê 'k zoo uut snakerië.

'Hè meenden Spaanse geldpampieren,' zêê Slagman. 'Dêê gaven wel vêêr- of viefmaol zoo völle rente as te Hollanders van 't zelfde kapetaal! En dat Spanjen dat mot zoo'n helsch[5] mooi en riek land wèzen, dat best betalen kan. Daor greújen de sinaasappel en citroenen, dêè ie in de stad in de winkels veur de glazen könt zêên staon. Dêê kosten mangs 'n stuver of 'n dubbeltjen 't stuk. Da's 'n ander verbouw as van onze appel en pèren. 'n Allemeugend riek land, dat Spanjen!'

(1) M o a t e , weide.
(2) B r e g , brengt.
(3) G e m e e n , minzaam.
(4) Z o e r d e r , moeilijker.
(5) H e l s c h , ongemeen.

‘Maor mien lêêve man,’ zêê 'k, ‘dat Spanjen lig zoo wied hier van dan. Moei daor dan heel nao tôô veuren, um oe rente te halen?’

‘Niks ter van,’ zêê de Slag, ‘as 't halve jaor um is, breng ik mien streukskes maor bie mien heerschop en dan gef è der mien klinkende munt veur.’

Zoo dêê è. Dêê Spaanse pampieren hef è mien ook laoten zêên. En dat mo'k zeggen, ze zogen der völle mooijer úút as te Hollansen. Daor waren zukke aardige prentjes op, dai ze achter 'n liesjen zollen laoten zetten en an de wand hangen. Ieder bods kwiem è bie mien, um mien te vertellen, hoe onbesoesd völle geld he veur zien pampieren kreeg. 't Was úm noe as of te meuje um nêêt vêêr of vief, maor wel twintig duuzend gulden gemaakt had! ‘Da's wat anders,’ zêê è, ‘as zoo'n onneuzel weiken. Dat kan veur mien part blieven liggen!’

‘Jong's! jong's!’ docht ik bie mien eiges, ‘da's toch 'n dink met têê pampieren!’

'k Zal 't nooit vergèten, zoo vertrokken as Slagman der uutzag, toe è, 'n jaor of wat later, es weer van de mark nao huus, bie mien ankwiem. 'k Zoog 't um dadelik an, toe è zich dale smeet[1], dat è wat op te lèver had. 't Wol der eerst nêêt recht uut. Entelik kwiem 't. ‘Da's mis met têê Spanjaards,’ zêê è, ‘zêê wilt nêêt meer betalen!’

‘Nêêt meer betalen?’ zêê'k. 'k Schrok ter warei[2] van. ‘Hoe kump tat?’

‘Jao, dat wet 'k nêêt,’ zêê è; ‘maor zoo völle he'k met mien domme verstand wel können begriepen, dat geld is nao de maone!’

‘Kom! kom!’ zêê 'k, ‘ie mot nêêt voort zoo maltenterig wèzen en van 'n dink 't argste denken. Daor zal toch nog wel recht in 't land te kriegen wèzen, as ie bie de kantonrechter gaot klagen. En as te boel daor in Spanjen deur 'n deurwaarder verkoft wordt, dan zal 't al licht zoo völle opbrengen, dat ie oe geld weerumme kriegen. 't Is ummers zoo'n allemeugend riek land, dat Spanjen! Kom, kom! ie mot oe zukke dingen nêêt voortweg zoo hard antrekken. Al was 't ook, dai al dat Spaanse geld kwiet waren, dan zoi ummers toch nog nêêt van honger starven, ie hept ummers nog land genog um van te lèven?’

‘Land!’ zêê è met 'n opgetrokken neuze; ‘wat hei daor an? Wat geft? Pampierkes knippen is völle makkelikker!’

‘'k Kon geen wieze dingen met um dôôn. Hè ston op, nam zien lège botterkörf op en gong langzaam nao huus. Daor hebben ze wat met um te stellen gehad. Hè wol van niks meer weten. Hè gaf niks meer um zien vrouw en kinder, zelfs nêêt um de varkens en paerden. Warken dêê è nêêt meer. Altied keek è strak veur zich uut, as of è 'n schieuw[3] in 'n hôôk zag. 's Aovens, as zien volk nao bedde was, sluupten è wel es stillekens de boavendeure uut. Dan koi um zêên gaon, in de maoneschien, deur zien groote Maote, en - kieken! kieken op tat kleine weiken, dat ter nòòst lei en der zoo gòòd bie pasten. Dan kwiemen um groote traonen as règendruppels in de oogen. Maor hè zêê geen stom woord. Zoo kniesden è weg as snee veur de zunne. Hè weer zoo mager as brood. Entelik kwiem

(1) D a l e s m e e t , ging zitten.
(2) W a r e i , waarachtig.
(3) S c h i e u w , spook.

è an 't liggen. Hè kreeg van die heite koorsen, en dan was 't razelen[1] en massen[2] oaver Spaanse sinaasappels, dat ze um in bedde haost nêêt holden konnen. Noe hef è 't ofgelegd, as Lammert straks zêê. Daor word è net oaverluud.

W.C. Wansleven.

Mientjen.
Twee fragmenten uit de novelle: 'Ons krummeltjen.' (De oraafschap: Lochem.)

I.

'Mientjen!'

'Mien mooderken,' zei Mientjen half neuriënde, hoewel ze net zooveel stem had om te neuriën als een kikvorsch.

'Wat wo'j mie gisteren avond vraogen, too vader net in de kukken kwam?'

Mientjen zet zich in postuur, den arm onder de kin, ja net, zoo ziet ze er precies uit, dat alles u weer aanstaart, als wil 't zeggen: 'Vraag toch niet, of ik niet gezond ben!' Maar ook net, dat alle boeren jongens, die 't hart op de rechte plaats hebben (dat is, dat ze gevoelig zijn voor elke frissche wang), zouden zeggen: 'En snooperig muntjen, aorig neusken, leeve eugjes. Härrejennink, zo'n aorig deerntjen, net en beksken - um en eerpeltjen te etten? - meen ie dat? fooi, nee - um en aorigheidjen te zeggen.'

Maar Mientjen had zich dan juist om te praten neergezet. Ze scheen moeite te hebben om een goed begin te vinden, en ze zag veel beter kans om van de karnton vol melk boter te krijgen, dan dat ze kans zag om haar zaak goed te bepleiten. Daarom gebruikte ze dan den middelsten vinger van de andere hand om allerlei hieroglyphen mee op de tafel te teekenen, terwijl ze zei:

'Daorumme juust, too vader inkwam, docht ik, ik zal 't margen wel zeggen. Noe is 't toch mis. Maor, mooder, ie weet wel, de volgende wekke is 't karmse!'

'Jaowel,' zei moeder.

'En ie weet ook wel,' vervolgde Mientjen, 'dat Aondiene van Floors huus zo'n evig mooi golden slot hef met grenaten d'er an!'

'Jaowel!'

'En noe wo'k oe vraogen,' stotterde Mientjen, - 'ie hept nog zo'n mooien snoer krallen liggen, met zo'n effectief golden slot d'er an. Noe wo'k oe dan vraogen, of ik dat maor hebben zol, of umme doon, wo'k zeggen!'

(1) R a z e l e n , ijlen.
(2) M a s s e n , woelen.

''t Kump mie ärliks[1] neet too,' zegt moeder, ''t is van de eerste vrouwe, begriep ie, en dee hef't vermaakt an Evertjen, zee'j, mo'j 't dee vraogen.'

'Nee, dat doo'k neet!' zegt Mientjen met ietwat trots in hare stem. ''t Krummeltjen zo'k naoloopen um dat stinkende slot? Nee, dat doo'k neet!'

'Jao maor,' zegt moeder, die blijkbaar verlegen wordt met de zaak, ''k durve 't zoo neet te geven. Vader zal mie op de rugge kommen, begriep ie, en daor he'k neet veul an. - Dan mo'j 't vader es vraogen.'

'Nee, 't doo'k ook neet!'

'Jao maor...zee...a's vader 't zeet en Evertjen...hoo wi'j dan?'

'Hoo'k wille?' vraagt Mientjen...'Hebben wi'k 't zonder vraogen. Hebben...um doon. 'k Zunne toch knapper deerne as dat Krummeltjen. - Hebben wi'k 't, dat wi'k!'

'Maor...dat kan 'k neet doon...warrei[2] neet, zee, begriep ie?'

'Dan verrek ie met de grenaten,' zegt Mientjen, driftig opstaande, en nu met een heel onaangenamen trek op het gelaat, lang niet mooi en niet lief, de keuken verlatende.

Maar moeder staat ook driftig op, en, terwijl ze 't kabinet opensluit en iets mompelt van: 'strampheurig[3]!' woelt ze een klein doosje onder wat linnen uit. Ze opent het...'Jao, 't is toch mooi. Echte grenaten. Echt gold...maor 't heurt m i e neet. 'k Hep 't nooit edragen, maor 't Krummeltjen - och hee - dreg[4] dee dingen neet!...Maor zie heurt mie neet too!...maor, ook maor êêne keer andoon...Eene keer en dan karmse, daor geet Krummeltjen toch neet hen. Och kom, ééne keer...Jao, maor vader dan?...Dà's nog een lellikën...Noe, dan zeg ik 't um. Zee is ook alleman neet...Anders en kuppig dier[5] van en deerne...'

'Mientjen!'

'Mooder!'

'Het doosjen en de grenaten en 't golden slot. Daor, deerne! maor zekt er niks van!'

'Good zoo...Boe[6] nee, 'k kan best zwiegen, heel best!'

Van zulke dingen merkte vader nooit iets, en al merkte hij er iets van, hij zei er nooit iets over, want vader speelde een zeer weinig beteekenende rol in huis, die hier voornamelijk op neer kwam: slapen, wakker worden, eten, werken, eten, werken, drinken, werken en eten. - Als vader dat deed, dan was 't genoeg, en moeder was er dan ook best mede tevreden.

En Mientjen was nu naar de 'karmse' geweest; 't granaten snoer met het gouden slot had ze om gehad. Evertjen had het wel gezien, maar er niets van gezegd; waarom zou ze twist zoeken? Ze had zelve wel naar de kermis willen gaan, maar dan, grootvader mocht toch ook niet alleen te huis blijven - en wie zou er beter t'huis blijven dan zij?

'Mientjen?...Zee bie den olden domm'ligen kerel? Nee, dat nooit!'

(1) "A r l i k s , eerlijk, rechtens.
(2) W a r r e i , waarachtig.
(3) S t r a m p h e u r i g , baloorig.
(4) D r e g , draagt.
(5) D i e r , schepsel.
(6) B o e , ei, wel.

En nu den anderen morgen. Evertjen zat aardappelen te schillen, en de kindsche grootvader scheen opgestaan te zijn om niets anders te doen, dan weer in 't diep verleden te staren en niets anders te zeggen dan: ‘Rogge määien...Zääien. 'k Heb 't nog druk...Rogge määien...zääien...'k Heb 't nog druk!...Hm...Hm...en dan roggemääien...’ Toen Mientjen de keuken binnentrad...ze keek den ouden man schamper lachende aan, maar zei niets.

‘Vulle plezier ehad?’ vroeg Evertjen.

‘Wat zol dat?’ zei Mientjen.

‘O, gisteren, too ie zoo naor de karmse zunt 'egaon.’

‘Zoo naor de karmse zunt 'egaon! - Brendt oe dat wär in de oogen? um da'k dat stinkende grenaten snoer um den hals hebbe 'ehad, wäreldsche Krummel. Jao, 't is ook wat, 't is nog neet eens echte, hept ze 'ezegd. - Mo'j daorum wär achteran kaarten(1), ie; ze zekt, dat et oe tooheurt, maor da's nog neet ens zoo zekers neet, maor vaar d'er wel bie, dat doot(2).’

‘Daor vraog ik 't ook neet umme,’ zei Evertje zacht.

‘O, ie zunt 'n todde(3), loop waor 't liek is, dat doot!’

‘Mientjen!’ riep eene andere stem.

‘Mooder? noe, wat zo'k dan? altied dat gedoo. Dan roopt ze oe hier en dan daor; a'j zeuven lieven hadden, ha'j nog neet genogt - waor zuu'j dan?’

‘Hier! op 't opkämerken.’

‘Noe, kon ik dat weten?’

‘Kon ik dat weten? dat vroog ik j'ummers ook neet,’ vervolgde moeder, driftig de keuken binnentredende. ‘A'k oe roop, dan ku'j kommen, en da's genog. Mislike deerne, ie zunt net zoo strampheurig 'eworden nao de karmse, 't is, of oe 'k weet neet wat inne weg zit.’

‘Daor zit mie niks inne weg,’ meesmuilde Mientjen - ‘maor a'k oe vervele, mo'j 't maor zeggen - dat mo'j maor!’

‘Wie zegt dat? 't He'k oe nog nooit 'ezegd. Maor ie meent meug'lik, da'j 't bie mie slimmer hebt dan bie en ander; maor jao, a'j zóó zunt, dan verveel ie mie!’

‘Noe, da's good, 't(4) mo'j eigens weten, 'k kan nog best bie en ander klaor kommen.’

‘Deerne!’ schreeuwt de moeder en staat dreigend voor haar; maar Mientjen houdt zich heel bedaard en herhaalt:

‘Jao, d e e r n e . Meen ie van neet? Geleuf ie dan, da'k oe tut(5) las wil wäzen? warrei neet, ze hept et mie gisteren genog 'ezegd, dat hept ze!’

‘Wat hept ze 'ezegd?’

‘O wat, deerne, zun ie nog in huus? 't is zunde, zo'nnen knappe deerne as ie zunt mot inne stad kommen en deenen, daor ku'j geld verdeenen, daor heij' Gessings Diene, is er riek bie 'eworden, Jannes van de Marke hef er en goòn man met 'ekregen en...’

(1) K a a r t e n , (roskammen), hekelen, kwaad spreken.
(2) D o o t , doet.
(3) T o d d e , vod, nietswaardig schepsel.
(4) 'T, dat.
(5) T u t , tot.

'Wie hef oe dat 'ezegd? sprek, deerne!'

'Wie?...o, dat applenwief en Jan met de beentjes en 'n dragonder met zwarte snorren...O, zoo vulle, zoo vulle!'

'Zoo vulle? Noe, en ik zeg 't oe dan, ie zult er neet nao heuren.'

'Dat wi'k!'

'Maor nooit nao stad gaon deenen. Denk ie, da'k zukke slebben van deerns wil hebben? Nooit, met mienen zin nooit!'

'En 'k doo 't toch,' zei Mientjen heel bedaard. 'Bedenk d'r mie bie. - Dat gekonjeneer verveelt mie.'

'Maor Mientjen,' zei 't Krummeltjen zacht.

'Neet zoo hard schreeuwen!' smeekte de oude man, zijn wijsvinger omhoog houdende: 'Zee is arg slim!'

'Deerne! Deerne! Slemier[1]!' gilde de moeder.

'Verrek ie allemaole,' antwoordde Mientjen, de keuken verlatende.

En dienzelfden middag, toen ze aan tafel zaten, begon moeder niet weer van 't gesprek van dien morgen; maar Mientjen zei tegen vader:

'Za'k oe es wat zeggen, vader, 'k gao mie verhuren in de stad.'

'Wat zeg ie?' vroeg vader.

'Verhuren gao 'k mie.'

''t Zal neet gebeuren, ze'k oe,' viel moeder driftig in. 'Ie praot wat hen - maor 'k wil 't neet hebben.'

'Boe, daor vraog ik neet nao,' zei Mientjen. 'Wat ducht oe dervan, vader?'

'Ie mot et eiges weten,' antwoordde vader heel gedwee, 'ie mot et weten; 'k zol, a'j 't good vonden, maor hier blieven, want anders lup 't ons maor in de kusten[2]. Wie mot veur oe en niejen meid hebben.'

'Jao, daorum,' zei Mientjen met een zegevierend lachje, 'daorum zo'k 't neet laoten; maor vind ie 't good, dat 'k gao, vader?'

'Jao, ie mot eigens weten, as ie 't veur good vindt.'

'Jao, maor zek dan jao of nee!'

'Mot neet zeggen!' viel moeder in.

'Too maor, vader,' zei Mientjen, 'zeg ie maor net, zoo'j 't meent.'

Vader keek eerst moeder en daarna Mientjen met een angstigen blik aan en zei niets.

'Too dan noe!' zei Mientjen.

'Ie hold de mond too, heur!' zei moeder.

'Too maor, vader!'

Vader keek weer heel angstig en zei: 'Jao, ie mot 't eiges weten.'

'Nee, vader, jao of nee!'

'Dat zal vader neet zeggen,' zei moeder.

'Too maor, vader, zeg 't gerust.'

'Ie mot 't eigens weten,' zei vader nog eens en liep nu driftig de keuken uit.

(1) S l e m i e r , scheldnaam.
(2) K u s t e n , kosten.

Mientjen pikte zich nog wat aardappels op het bord en zei: ‘Dan za'k 't ook eigens weten.’

‘Hm!’ antwoordde moeder. ‘Maor ik zunne ook nog baos.’

En 's aovens ston Mientjen an de deure en 'n jong' met 'n pette op 't heufd bie eur - Jan van den meister.

‘Jan,’ zei ze, ‘za'k oe es wat zeggen?’

‘Too maor,’ zei Jan.

‘Ik gao uut huus...Ik gao deenen in de stad.’

‘Wat zeg ie?’ vroeg Jan.

‘Jao, 'k bedank mie langer in huus. 'k Verdeen er niks, en dat gekonjeneer verveelt mie.’

‘Maor Mientjen!’ zei Jan, en sloeg den arm om haar hals.

‘Nee, nee,’ zei Mientjen. ‘praoten is niks. Ik gao, ik zeg 't oe.’

‘Noe,’ zei Jan, ‘ie mot 't eigens weten, dat mo'j...’ en hij zuchtte eens heel diep.

En too stonnen ze daor nog 'n betjen te smuusteren en te praoten en te zuchten en te doon, en too zee Jan entelik:

‘Mientjen, maor a'j dan nao de stad gaot, dan zu'j mie toch neet vergäten?’

‘Nooit!’ zei Mientjen, ‘waorumme zo'k dat doon?’

‘Jao, maor inne stad zunt zukke hären,’ zei Jan. ‘Beloof 't mie dan vaste, Mientjen.’

‘Dat doo'k,’ zei Mientjen, en Jan maakte een heel verdachte beweging met zien heufd naor Mientjen's heufd, en too klonk 't ens, en nog ens, en nog ens...en too was Jan tevreejen.

't Was nu in November. -

Vader had Mientjen eergisteren op de kar, met den os er voorgespannen, naar stad gebracht, en vader was alleen naar huis weergekeerd.

‘Ie vonnen 't noe toch ook wel best, is 't neet?’ had Mientjen tegen vader gezegd, toen ze naast hem op de kar had gezeten. -

‘Ja...ie mot 't eigens weten, deerne,’ had vader geantwoord. - ‘De kogel is noe deur de karke en ie zunt verhuurd en ie mot gaon - maor jao, 'k hadde oe net zoo leef in huus eholden; eigen geet mie altied boaven vremden; en 't kost ook mär - maor ie must 't weten.’

‘Jao,’ zei Mientjen en haalde de schouders eens op, ‘maor in zo'n stad, ie zeet er toch altied mär. Vulle mär ondervinding.’

‘Jao, waard oe daor maor veur,’ zei vader, den os een fikschen slag gevende. *Hot zek oe!* Ondervinding! Zukke boerendeerns heb ze gauw bie de neuze.’

‘Maor mie neet!’ zei Mientjen op trotschen toon.

‘Dat wi'w hoppen. - *Hot ze'k oe!* - maor anders’ -

‘Hoo anders, vader?’

‘O, hoo anders, deerne, allerlei dingsigheden en gedoo...Hoo za'k zeggen? mooie preutjes en...*Hot ze'k oe!*’

''k Begriep oe neet, vader.'

''t Kan best wäzen!'

'Maor zo'j dan denken, da'k neet voel[1] genogt was veur 'n stad?'

'Jao, wat za'k zeggen? Voel zuu'j genog; ie kunt ook wel praoten.'

'Jao, dat zal waor wäzen.'

'Jao, ie kunt ook wel praoten, maor zoo praoten asse inne stad...weetie...*Hot ze'k oe!*'

'Jao, maor...' zei Mientjen aarzelende en nu iets zachter: 'hoo meen ie dat noe eigelik?'

'Jao. Ie kunt zoo alles neet zeggen, deerne; maor dat ze'k oe: waard oe[2]! Op de boerendeerns zunt ze as 'n vleeg op den honning. Laot oe maor neet betuuten! ze'k oe. Ie hept noe 'n roô kleur, en laot dee maor neet...*Hot ze'k oe!*'

'Maor, vader!'

'Jao, 'k zeg 't oe,' zei vader, nog eens een fikschen ruk aan de teugels doende, om den luien os wat aan te sporen. 'Dat he'k oe te zeggen, deerne: onzen leeven Heer, verget me dee neet. Dee hei'j inne stad net zoo good as buuten, en dat mo'j weten. Kiek, ie kunt de stad al zeen.'

En vader en Mientjen reden stapvoets voort, en eindelijk ook de poort binnen, vlak langs de kazerne. Hé, wat 'n soldaoten...en allemaole gaffen ze kniepeugskes en nikten 't mäken too en lachten es - en...Mientjen dorst neet ens wärumme te kieken.

Zee doch', dat den dragonder met zwarte snorren wel van eur zol 'epraot hebben! dat ze eur al kenden, 't was wel aorig!

'Jao, waard oe,' zei vader, 'veur de parlesjanten[3]; praoten kunt ze genog en kniepeugskes geven en lachen, maor waard oe! - Ai oe met eurluw[4] afgeeft, dan...*Hot ze'k oe!* - en hier zuu'w veur D e l e g g e n d e h e n n e , daor zu'w stille holden.'

Vader had Mientjen bie de groote luu, waor ze kommen zol, achter 'elaoten. 't Kukkentjen stond um bes an, en de Mevrouw was heel aorig 'ewest; hee hadde en kupken koffie motten drinken en 'n booteram motten äten en de jongeneertjes hadden met 'emotten naor D e l e g g e n d e h e n n e , um den osse te zeen, en Mientjen was ook met 'ewest naor 't loosement, en too badde de osse annespannen en 't kerreken ummedräid en Mientjen es annekekken, en zee úm, en too hadde eur 'n hand 'egeven en ezegd: 'Noe atjuu! hold oe maor good!' en too wassen bie de deerne de waterlanders 'ekommen en ze had 'egrenen[5], 'egrenen! en hee was eiges ook zoo dingsig 'eworden van binnen, net zoo raar - zoo raar. - Hee hadde wel zoo de deerne op 't kerreken willen zetten en wär met nemmen, - 't was toch ook zien eigen kind; maor dat kon noe neet - en too hadde inne zak 'etast, 'n tienstuverstuksken 'enommen en 't eur

(1) V o e l , slim, geslepen.
(2) W a a r d o e ! neem u in acht!
(3) P a r l e s j a n t e n , praatjesmakers.
(4) E u r l u w , haarlui.
(5) 'E g r e n e n , geschreid.

inne hand 'edrukt en 'ezegd: 'God zägene oe, Mientjen,' en too wasse op 't kerreken 'esprongen en hat 'ezegd: '*Hot ze'k oe!*' en de osse had annetrokken, en hee had nog ens nao Mientjen 'ekekken en de jongeneertjes hadden 'eschreeuwd van: 'Boer, ho, boer! ga niet op hol!' en de jongens wassen mee an 't schreeuwen 'egaon en Mientjen had 'egrenen, net zoo lang asse eur had kunnen zeen...net zoo lange totte de poorte wär uut was en 't um nog soesde en deê, en 't um nog zoo ieselikke naor en raar was an de linkerkante.

En vader gink wär zachtkens veruut en hee docht...hee docht...an Mientjen en wär an Mientjen, dee van de margen de eigenste weg met um was langs 'egaon, en hee docht ook, dat 't zoo naor was, dat 'n vader zien eigen kind veur geld must leenen an stik[1] vremde mensen, dee hee neet ens kon - '*Hot ze'k oe!*' - en hoo Mientjen 'egrenen had, en hee docht an de soldaoten en an de rooje wengskes van zien deerne - '*Hot ze'k oe!*' - en hee docht an de vrouwe en an 't Krummeltjen; maor nee, 't meest an Mientjen, en too bedochte eerst, datte had mutten zeggen, hee, as vader: 'Ie zult neet gaon, dat zu'j neet; hier blieven zu'j, ik zegge 't oe as vader,' en hee bedocht net zoo lange, totte weer met de osse veur den stal stond. - Hee alleene weer t' huus!

II.

Evertjen zat bie Mientjens bedde te naaijen en kek noe en dan es in bedde, um te zeen, hoo 't den zeeke gink...Maor de zeeke lag den heelen tied maor te slumeren zoo 't scheen; maor too vader er bie kwam en tegen de bedstä lunde, too sloog ze efkes de oogen op en lachte um es too.

'Hoo is 't met oe, deerntjen?' vroeg vader.

'O...good!' zei ze zacht.

Too lag ze wär efkes stil, maor ook neet lange; want de hand op de däken leggende, stootte ze Evertjen även an, en zee fluusterende: ''k Zal wel gouw starven.'

Maor Evertjen zee er neet vulle op, en vader, die eur wel verstaon had, schudde efkes met zien heufd en kek eur meeliejend an.

'Jao, 'k weet 't toch wel,' fluisterde de zieke, 'en 't is mie good...maor...' en ze wenkte Evertjen en fluisterde Evertjen wat in, en - 't was wel geen alledaagsch werk, maor den zeeke weigeren wol ze neet - en daorum klom ze met 'n stool bie de kaste en nam er 'n flesken of, met 'n penne d'er in, dee er vast inne dreugd zat. Maor noe, noe in 't kabenet, en daor, in een lääiken, 'n verkreukeld stuksken pampier.

En 'n stool bie de taofel en 't pampier veur zich, gink ze an 't srieven. Zee het op de penne. - Hoo must ze en I zetten...wacht es: 'n streepen met 'n krulleken d'er an. Zoo: *J.* Hoo wieder?

'*an*.' *Jan*.

(1) S t i k , geheel.

Hoo noe wieder?

Ie mutten....

Nee, srieven wol neet mär. - Ze bargde de penne en inkt wär op en - ze zol voort wärkommen.

Too de deur uut. Vader zol zoo lank bie Mientjen blieven, tut ze wärumme kwam, en Evertjen liep maor deur - en gouw wärummekommen dee ze ook neet; maor entlik dee ze 't dan toch, en ze zag er blie van uut, too ze de kukken inkwam met nog eemand bie zich. Ze gink voort nao Mientjen, en too ze zich oaver eur hen boog, zee ze:

'Srieven kon 'k neet genog mär, daorum zun'k eigens hen egaon, en hee was eers neet in huus; maor too he'k toch 'ewacht en 'epraot wat ik kon, en noe isse daor.'

Over de wangen van de zieke vloog een lichte kleur, en toen keek ze Evertjen oan en vroeg: ''k Wol, da'j mie även opbeurden.'

Zoo.., 'n kussen in de rugge - zoo zat ze good - en too kek ze is även op en lachte es, en stak de magere hand uut 't bedde, en vroog: 'Wi'j mi alles wel vergeven, Jan?'

Maor Jan kon niks zeggen, zoo wasse schrokken, too hee 't mäken wärzag, maor toch gaffe eur 'n hand en knikte tegen eur.

'Wie hadden bie mekaar mutten blieven, Jan,' zei Mientjen: 'Mut noe maor en goò vrouwe zeuken!'

Maor Jan kon nog niks zeggen; hee heeld alleen eur hand vaste, stevig vaste. - Was dat dan de eigenste Mientjen, dee um beloofd had: ''k Zal oe nooit verlaoten,' en dee um naoderhand had uut'elachen? - 'Mientjen?...Mientjen!...' en hee drukte de hand nog vaster, en Mientjen kek um nog es an en zee: 'En noe dank ik oe veur oew vrendelijkheid, Jan, God zägene oe!'

En Jan kon niks anders zeggen dan: 'Dag, Mientjen, beste Mientjen!...' en too dräide zich umme en gink, zonder mär te sprekken, de deur uut.

En Mientjen kek 'm nog es nao en fluusterde: 'Hee geet zoo gouw weg; maor 't is noe toch good!...leg 't kussen...maor achter mie weg...Evertjen...en dan zal 't noe wel good gaon,' en ze zag 't Krummeltjen aon en zee: 'Ik dank oe!'

En 't werd al later; maor vader docht er neet an om nao bedde te gaon, maor bleef bie 't bedde staon, en Evertjen zat daor tegenoaver um - en mooder zat bie de taofel.

Mientjen lag nog maor heel stille.

Heel stille!

En Evertjen zat eur an te kieken, net zoo lange, net zoo lange...tot Mientjen eur ook ankeek. - Sprekken deê ze neet mär, maor beduuijen wel; want ze volde eur handen, en too kek ze 't mäken an, en 't mäken volde de handen, en vader dee 't ook, en Krummeltjen zee met de oogen too:

'*Onze Vader, die in de Hemelen zijt, Uw wille geschiede*...'

Maor Mientjen verlei de handen, en Evertjen heelde även op. 't Zeeke mäken schudde 't heufd en ze must toch nog även spräken, want ze stamelde: '*Vergeef!*'

En too kek ze eur vader an, en vader kneelde neer bie eur bed, en lee

den arm onder eur rugge, en 't heufd rustte tegen 't zwart merenos vesjen, en vaders wang tegen de eure, en too nam Krummeltjen de hand van 't mäken en too zee ze met 'n bevende stemme: '*En vergeef ons onze schulden*, *gelijk wij vergeven onze schuldenaren!*'

Mientjen leet de hand lus - en 't heufd rustte zwaarder tegen de borst van eur vader, en Krummeltjen buigt zich oaver eur hen. 'Luuster! luuster!...Nog klopt dat hart 't eigenste leedjen...Veul es...Wat wordt 't heufd vast 'edrukt tegen dat vesjen...Kiek es även...wat kiekt ze vader blie an...en dan Krummeltjen...en dan mooder...en dan naor boaven!...Naor boaven!...'

'*Al-tied t' huus..Al-tied t' huus...Nooit verlaten. Nooit verstooten...Allied t' huus!*'

Sluut noe de oogen maor!

Van 't vaderharte *naor* 't vaderharte. Altied t' huus!

Stillekes de arm weggetrokken; zachtjes 't heufd neêr'elegd...Laot de klokken maor luujen...Laot de klokken maor luujen, vader en mooder! *Al naor huus! Al naor huus!*

A. De Visser.

Neister Martjen[*]. (De graafschap: Laren.)

Zonder 'n lange of korte inleiding of veurofspraok te holden (geliek as me dat meespat[1] dĕŭt), val 'k maor dalik met de deure in huus, um 'n zetjen te kallen oaver neister Martjen. Heur eigelike name is Martha en heur van[2] Sleevaart.

't Is 'n daonig gôôd, maor gebrekkelik schepseltjen.

Alle luu in 't darp. rieke en arm, holt onbezoesd vùlle van 't mensken: anders zol ze ook geen Martjen, maor vaste Marte hêêten; want alledaagse dearns kriegt maor zoo geen j e n of s k e n achter de name.

Now, pas op! Maor hef now Diene, Miene, Hendrike of Geeze 'n streepken veurof, dan wodt ze Dientjen, Mientjen, Hendrieksken of Geesken 'nĕŭmd.

Too Martjen dan zestien jaor oold was, storf heur môôder. Ze was 'n eenig en 'n môôderskind en altied mizzerabel gek met môôder 'wes, en daorumme vêêl 't heur hard, o, zoo hard, dat ze môôder môs missen.

Umdat môôder wel zoog, dat Martjen de hoed nêêt nao zwaor wark stôn, had ze heur k u u k s k e n (zoo as ze heur heetten), onwies bes neien, breien, strieken enz. enz. laoten learn.

En jaor later slôôg heur vader 'n ni'je vrouwe an, maor dee was veur

(*) *eu* heeft drieërlei uitspraak: *eu* = *eu; ĕŭ* zweemt naar *uu; ēū* naar *ui. ôô* zweemt naar *oe; êê* naar *ie. ù* = korte *eu*-klank.

(1) M e e s p a t , meesttijds.

(2) V a n , familienaam.

Martjen 'n echte stêêfmôôder, dêê niks lêêver dee as smullen en keakeln, maor 'n breurken[1] dood had an 't warken.

Now mòs Martjen den godganseliken dag nao 't land, en kwêêm ze 's aovens in, dan had den stumpert, al had ze zich *nog* zoo 'weard, nog nooit genog 'daon. Dan kreeg ze 'n tweede berieming[2] van de koffie met 'n penneken opgewarmd etten of 'n brugsken[3], och hé! zoo klein, dat en gezond mense 't in zien ribbekesjen nêêt wier zol vinden.

Hôô biester weinig 't schaop ook van dôôn had, 't was de stêêtmôôder toch nog riekelik genôg.

‘Ie kunt wal etten, maor nèèt warken, - daor 's niks an oew geleagen, - altied zèèk en nimmer dood - we heb niks as las en kùsten met oew,’ zukke schampers kreeg den worm mear as te vùlle, as de vader nêêt in huus was.

Was dèn bi'j de hand, dan was de hekse wal zoo voel[4], dat ze den snater tôôhêêl. Now, 't zol heur ook op'brokken hebben; want he was 'n rejaolen kearl, den zien kind nog vùlle minder as zik eiges wol laoten temteern[5].

Vake zat Martjen te grienen, te grienen, 't is waor, as 'n kind, as ze is wier onverdêênd 'n raplement[6] hadde had; maor zoog of heurn ze heur vader ankommen, dan wissen ze gauw, gauw met den scholdôôk[7] de oogen of en passen wal op, dat e heur neet in 't gezichte kon zêên.

Marken e mangs dat ze 'grennen[8] had, en vrôôg: ‘Wat schelt er an, mien besten?’ dan zea ze maor, dat ze zik 'stot had, of dat ze zon heufzearte[9] had, of wat anders; want, hoo gearne ze ook wôl, ze kon 't harte veur heur vader neet uutstorten, umdat dat groote ruzie in huus zol geven, en ze had zon hekel an ruzie, dat ze lêêver alles wol verdreagen, alles, al was 't dan ook *nog* zoo slim, en al vêêl 't heur *nog* zoo hard!

Met heur negentiende jaor mos Martjen ook nog heur vader missen. De slimme zêêkte[10] nam em nao 'n dag of drêê vòt.

Dat was 'n slag veur Martjen! Den lesten dag had heur vader nog tùt er 'zeg:

‘Martjen, mien kind! ie mot nèèt zoo grienen, dan maak ie mi'j ook mĕŭjelik[11].’

‘Maor vader! 'k wol oew zoo jùmmerlik gearne nog in 't leaven hollen. Ak oew mot missen, dan - weet ik geen raod - want geen mense op de wearld hùlt zoo vùlle - van mi'j - as - ieje....’

‘En toch - kind! - zak et - wal nêêt lange - mear maken, - want 'k veule mi'j - zoo zwak - o - zoo - zwak!....Maor ie weet ummers, dat onzen lêêven Heer - daorboaven ons - de veugeltjes nêêt. verget....now - Dèn zal oew ook helpen - as ie Um maor nêêt verget.....’

Tôô genk ze van de beddeplanke, waorop ze den heelen dag had 'zetten, nao 't veur en zoog stief veur zik in de asse.

(1) B r e u r k e n , broertje.
(2) B e r i e m i n g , opgietsel.
(3) B r u g s k e n , boterhammetje.
(4) V o e l , slim.
(5) T e m t e e r n , *Fr.* tourmenter.
(6) R a p l e m e n t , *Fr.* réprimande.
(7) S c h o l d ô ô k , boezelaar.
(8) 'G r e n n e n , geschreid.
(9) H e u f z e a r t e , hoofdpijn.
(10) S l i m m e z ê ê k t e , typhus.
(11) M ĕ ŭ j e l i k , bedroefd.

Grienen hoofde en kon ze now nêêt mear, en toch kon ze 't daor bi'j den heard nêêt uuthollen. Ze mos weerumme, weerumme nao vader, nao 't bedde....

Vader kon jo[1] nêêt alleenig weazen! En môôder was den heelen dag haoste nog nêêt op de kùkken en nog minder bi'j 't bedde 'wes, want dêê was te drok op de delle bi'j de bêêste en de varkens.

‘Vader! wi'j ook is 'n mundjen vol drinken? - Vader! bi'j wal gôôd warm? - Zak oew 't kussen ook is anders leggen? - Lig ie wal makkelik? - Vader! wi'j ook nog is innemmen?’ - zukke vraogen dee ze van tied tot tied.

Den anderen margen was e 'n liek.

Now had Martjen dan geen mense mear op de wearld, dêê heur lêêf had - maor daor boaven, jao, daor was der toch Eene, dat wôs ze al wal lange, maor dat had ze nog nooit zoo věŭld as now, now vader, den 't eur gisteren nog eiges had 'zeg, daor lag, zoo kold as ies!....

Daor gink gêên dag verbi'j, of Martjen dach an eur vader. Vake môs ze nog grienen, mangs hard op: ze *kon* 't nêêt laoten, al wôs ze ook, dat heur môôder 't nêêt gearne zoog.

As ze alleenig in huus was en veur andere mensen 't êên of ander te neien of te breien had, dan was ze 't beste op schik. Toch kônnen heur vake op ens de oogen vol traonen schêêten, zoodat ze is efkes mos uutgrienen, maor dat was niks, as 't oaver was, dan wol ze zik nog is wier gôôd hebben[2].

Op zon wieze hef Martjen nog 'n paar jaor met eur môôder voort 'sùkkeld, en tôô kwam dêê ook te starven an dezelfde zêêkte as heur man.

Now was Martjen dan stik[3] alleenig. Ze had geen nao familie, maor. mear gôô vrende[4] as ze eiges wôs.

Naodat alle schulden betaald wazzen, hêêl Martjen weinig mear oaver as 'n spil beddegôôd en 'n kaste vol kleere, 'n paar rollen dôôk, wat servetten en taofelgôôd in 't kammenet, met 'n naoldenkùkker en 'n vingerhôôd.

Sunnepeter[5] môs ze 't huusken uut en waor dan hen?....

Zich argens in kos bestean en uut gaon neien, dat zol wal 't beste weazen, dach ze. As ze wark kreeg, dan had ze de kos der bi'j en dan zol ze neet vûlle kosgeld hôôven te geven. As ze dan 's naggens maor onder dak was en 's Zundagens de kos had.

Now genk ze nao vrouw Klamp, 'n weddevrouwe zonder kinder, dêê vrogger, tôô heur eerste môôder nog in leaven was, vùlle an heur huus kwam, en dêê vrôôg ze um raod.

Vrouw Klamp zea: ‘Heur is, Martjen, ik wonne alleenig en hebbe twêê beddestean; ai der zinne an hebt, dan kui bi'j mi'j kommen.’

Dat was water op Martjens mùlle.

't Slimste was, dat ze eers gêên akkoord konnen kriegen.

Umdat Martjen heur bedde eigens wal kon opmaken en alleenig 's Zundagens maor in huus was, wòl vrouw Klamp niks geen kosgeld hebben;

(1) J o , immers.
(2) Z i k g ô ô d h e b b e n , zich spoeden.
(3) S t i k , geheel.
(4) V r e n d e , vrienden.
(5) S u n n e p e t e r , met St. Peter.

maor Martjen begearn dat nêêt en wôl ten minsen *wat* geven. - Endelik wodden ze 't dan ens, dat Martjen en schillink in de wekke zol geven.

Destieds verdêênen 'n neister drêê stuver dagens, en, as ze maor gezond bleef, kon ze van de rest as 'n prinsesse leaven; want grùt! wat had ze neudig? Kleere had ze lichte veur heur heele leaven genog.....

Now begonnen heur gojje dage!

De grooten uut 't darp overlean met mekare, dat ze Martjen de heele wekke wark wollen geven.

Den êênen dag môs ze *hier*, den anderen *daor* hen.

En met de naolde kon ze, man! dat 't schik en aard had. Daorbi'j was ze netjes en precies, dat kui nêêt begriepen! De mutsen, dêê ze op môs maken en de ēūverhemde, dêê ze strek, 't was alles krek nao de zinne van de luu.

Zoo had ze jaor in jaor uut mear as wark genog, dat had ze!

Vrouw Klamp was nêêt van de allerstarksten, zoodat Martjen mangs 'n dag bi'j heur in huus môs blieven um de seege(1) te melken, de pot te kokken of ander huuswark te dôôn.

Was dat now is 'n keer in de wekke gebeurd, dan was 't Zaoterdagsaovens bi'j de ofbetaling 'n ruzie, daor me schik van môs hebben. Dan wôl vrouw Klamp nêêt mear as drêê stuver annemmen en Martjen wôl 't volle geld langen(2).

Nao lang gekebbel môs Martjen de drêê stuver weer opstrieken; maor dan lea ze ze toch, as vrouw Klamp nao bedde was, stillekes in de kaste van vrouw K. en genk dan tevreane ook liggen slaopen. ‘Po jao, ik kan ook zêêk wodden,’ zea ze dan in zik eiges, ‘en dan zal zi'j 't ook zoo nauw nêêt nemmen.’

En wêê veural vùlle van Martjen hêêlen? De kinder. Dat kwam umdat Martjen ook de grùtste kindergek was dêê der lêêp.

De kleinste kinder van de luu, waor Martjen hen neien genk, vrôôgen 's aovens, as ze nao bedde gengen, an de môôders: ‘Môôder, kump Martjen margen?’ En as môôder dan ‘jao’ zea, dan was 't gôôd, dan hadden ze schik. Stonnen ze 's margens op, dan dalik nao Martjen, dêê der in 'n oogenblik 'n stuk veere, vieve um zik hen had staon, dêê allemaole stuk veur stuk efkes, efkes maor 'n stùrmken(3) op Martjens schoot mosten zitten.

En as den allerkleinsten 's margens in de zuze(4) begon te rēūtelen, dan slôôg Martjen 't wêêgekleed op en he begon te kreien van schik. Dan stakke heur zien dikke ermkes too en geunzen(5) net zoo lange, tùt Martjen der um uutnam en dan kwam der an 't kussen en pakken(6) haoste gêên ende.

Op andere dage was 't môôder veur en môôder achter, maor as Martjen in de kûkken was, dan nêêt. Martjen mos de kleinen de hēūskes(7) antrekken, Martjen môs heur boterhemkes smearn, Martjen môs 't rech uutsprekken as der ruzie of dispuut was, Martjen môs heur wassen, ear ze nao schôôle gongen en Martjen kreeg net zoo wal en smuksken as ze vot

(1) S e e g e , geit.
(2) L a n g e n , geven.
(3) S t ù r m k e n , poosje.
(4) Z u z e , wieg.
(5) G e u n z e n , smeekend geluid geven.
(6) P a k k e n , omhelzen.
(7) H ē ū s k e s , kousjes.

gengen, as vader en môôder, jao, meespat nog 'n paar op de koop tôô.

Was der 'n kind zêêk en Martjen kwam an 't bedde, dan stok 't heur de hendekes tôô en had wal gaerne willen lachen, as 't maor kon. Dan kon ze zoo aardig met de zêêke stumpers praoten, zoo aardig, dat ze gêên mense better an de gank kon kriegen. Wazzen ze biester slim, dan zea Martjen wal is: ‘Za'k van nach ook is bi'j oew blieven?’ Maor dan wazzen ze op schik; ze kekken zoo vreulik en drukten met heure magere hendekes dêê van Martjen zoo hartelik, dat ze wal kon begriepen, dat ze de blĕŭdjes der 'n grooten dêêns mee dee, al konnen ze nêêt sprekken. En dan nammen ze 's nachens de mesientjes[1] of pojjers zoo precies met 't uur of um de twee uur in, vùlle, vùlle better as van vader of môôder..

En dan was 't later altied Martjen, dêê ze weer better had 'maakt.

Had en kind wat lekkers, he het of knep der altied 'n stuksken of veur Martjen, en zogen ze 't Martjen opetten, dan mummelden ze van schik eiges ook met de mundekes en ze hadden der mear plezêêr van, as of ze 't zelvers hadden op'getten.

Kort en gôôd - groot en klein hêêl eaven vùlle van Martjen.

Vrouw Klamp genk dages ook op daghure, zoodat er meestied en hankslot an de deure hêêng. Dêê van beide 't leste uut 't huus genk môs de deure sloeten, en dêê lea dan den slùttel boaven op 't deurkoezien onder 't stroo'n dak, in 'n gaetjen, daor te net in passen en um nêêmes kon zêên. Dêê dan 's aovens 't eerste kwam, kon altied in huus kommen.

Martjen was meestied de leste.

Maor op 'n aovend kump vrouw Klamp in en kan zik nêêt begriepen, dat Martjen 't heur hef of'wonnen; want dêê zat al bi'j 't veur, maor met 't heuf in de hande en de beide ellebēūme[2] op taofel.

Vrouw Klamp zut wal, dat ze 't nêêt bes hef en vrùg:

‘Hoo is 't, Martjen?’

‘Nêêt zoo bes.’

‘Wat schelt er an?’

‘'k Weet nêêt, zoo raar, zoo meu en vrusterig: 't zal wel rooze[3] weazen.’

‘Dan mos ie maor 's warm in bedde kroepen.’

‘Jao, dat kon wal gôôd weazen.’

‘Wanneer hei dai 'kregen?’

‘'k Hebbe 't al wal drêê wekke 'veuld; 'k bin altied zoo kotēūmig[4], 't gaon vùlt mi'j zoo zoer en 't etten wil der ook nêêt in. 'k Weet nêêt, Jannemĕŭje (Jannemĕŭje was de gewone naam, waarmede Martjen vrouw Klamp aansprak), maor 'k bin der zoo wonder an tôô; 'k kan 't oew eiges nêêt zeggen hôô. Onverwachs kon 'k wal is uut de tied raken, en daorumme mok oew nog 't een en ander zeggen ear as 't te late is. 'k Hebbe les[5] an de karkeraad 'zeg, as dai mi'j altied as kind hebt behandeld en daw samen met mekare nooit geen onmeugelik[6] woard heb ehad; now! en daorumme zol ie en den armen nao doode van mi'j mien boeltjen, dak nog hebbe, dêêlen.’

(1) M e s i e n t j e s , medicijntjes.
(2) E l l e b ē ū m e , ellebogen.
(3) R o o z e , koorts.
(4) K o t ē ū m i g , aamborstig.
(5) L e s , laatst.
(6) O n m e u g e l i k , ongepast.

‘Ai zoo praot, Martjen, dan maak ie mi'j měŭjelik; want ak hier alleenig blieve zitten, dan is 't met mi'j ook gauw 'daon. We hebt now al zon tiedlank bi'j mekare wes. O God! ie kùnt nêêt begriepen, hôô gaerne 'k oew in 't leaven wol hollen, jao, as 't weazen môch, dan wôk, dat ze mi'j noch *veur* oew nao den karkhof brachten.’

‘Jao, men kan 't ook nog nêêt weten, Janneměŭje, hôô 't gaon zal; as men gezond is, dan dech men mangs zoo weinig an starven. *Now* kan 'k et nog zeggen, en dan weet ie waor ie an tôô bint, as 't geval wil, daw scheiden mot - scheiden - veur - altied.’

(*Snikkende.*) ‘Zak oew 'n betjen heit water in 't bromwaterskenneken[1] dôôn, um is an 't zweeten te kommen?’

‘'t Is zoo vùlle muite!’

‘Niks geen muite.’

Met bevende hand gùt ze 't kruuksken vol en kik now en dan Martjen is an, dêê biester naar met de oogen dreit en zucht en karmt.

‘Wi'j now ook nao bedde?’ vrùg vrouw Klamp.

‘Hôô ear hôô lêêver, laot mi'j de kleere maor an 't lief.’

Janneměŭje helpt Martjen in bedde, leg heur 't kenneken an de věŭte, de arme onder 't bedde en stopt eur zoo warm tôô as meuglik is.

‘Hôô is 't now, Martjen?’

‘'t Gêêt....nog...al....ik....ik....’

‘'k Zal van nach bi'j oew oaverende[2] blieven.’

Martjen haalt dêêpe, dêêpe aosem en ook maor éénmaol.

Now slùp ze, jao, Janneměŭje mêênt, dat ze slùp. ‘Dat zal den zwakken stumpert gôôd dôôn, dech Janneměŭje en gêêt bi'j 't veur zitten. Met gevollen hande zit ze stēūdeg in 't veur te kieken. Now en dan wis ze met den scholdôôk deur de oogen. O, wat is 't now stille en naar in 't kleine kùkkentjen. Wat tikt de klokke lankzaam en wat gêêt now en uur drao verbi'j! Iederbos[3] stêêt ze is op um achter 't beddegadien te kieken.

Martjen hùlt zik stille, ze slùp altied zoo deur.

Tegen de margentied děŭt ze de vensters lùs[4], now kan ze better zêên. 't Is vief uur en Martjen slùp nog. Maor ze heurt geen aosem. Das toch raar! Ze leg 't oor stief an Martjens mond: ze heurt en věŭlt niks.

Vrouw Klamp begint te beven, want now ze de gaddiens wiedwage lùs děŭt, um better te kùnnen zêên, vernemt ze, dat Martjen de oogen halt lùs hef, dat ze blouw um de oogen en de lippen is, net as heur man, tôô den storf. Ze věŭlt eur an de kinnebakken: ze bint kold - kold as iezer. Ze rùp: ‘Martjen! Martjen! Martjen!’ en grip heur an de hande, maor och! dêê bint al stief. - Ze mot zik griepen an de taofel van narigheid en schrik, en tôô ze 'n zierken Hoffmann hef edronken, lùp ze, zoo hard as ze kan, nao de naobers.

Nao lange vraogen begriept dêê luu heur endelik, en ze gaot met Janneměŭje en - jao, ze vindt in bedde....'t liek van Martjen.

En tiedlang staot ze veur 't bedde en luustert, en met traonen in de

(1) B r o m w a t e r s k e n n e k e n , aarden kruikje.
(2) O a v e r e n d e , op, wakker.
(3) I e d e r b o s , telkens.
(4) L ù s , open.

oogen zekt ze allemaole: ‘Dood! dood!’ ‘Zachte uut'gaon.’ ‘Ze hef nêêt vùlle uut estaon.’

Alle klanten, dêê met eene heur vrende wazzen, gaot, zoo gauw ze de tieding heurt, nao vrouw Klamp en nemt allemaole de kinder mee. Daor staot ze veur 't bedde te grienen, das waor, grooten en kleinen, te grienen, as of ze 'n nao lid van de femilie is. En de kleinsten, dêê nog nêêt weet, wat starven is, rôôpt: ‘Zĕŭte Martjen! ao Martjen, opstaon!’ Maor Martjen heurt en zut der niks mear van, hôô hooge ze bi'j klein en groot an'schreven ston. Toch hef ze nog datzelfde lachende weazen, dat ze altied had, as ze met kinder an de praot was.

Zoo vake as der weer ni'je bezĕŭkers komt, vertelt vrouw Klamp, zoo gôôd en slech ze kan, 't gebeurde van gistern aovend. Maor 't vùlt heur hard, o, zoo hard!

Later komt de armezeers[1]. Vrouw Klamp dĕŭt eur de kaste van Martjen lùs, en de now verzamelde arfgenamen vindt en pampierken, dat, God weet hôô lange wal nêêt, tussen 'n stapel hemde hef 'zetten. Daor stêêt niks op as: ‘Zĕŭkt alle leakes gôôd nao; in disse kaste mot zoo ongevear honderd gulden zitten.’

Den blôôd! Dat ze nêêt vùlle van 't geld an 't heuf had, kui begriepen, ak oew zegge, dat *hier* in 'n buultjen vievenzestig gulden an riksdaalders lean, *daor* in 'n kouse oaver de honderd enkelde guldens wazzen; dat in 't onderste leaken 'n spaonen deusken ston met mear as honderd gulden an kwatjes, dubbeltjes, stuverkes, centen en halve centen. Dat alles had ze in de twintig jaor, dêê ze bi'j vrouw Klamp had 'wond, oaver hollen. 't Is daorumme zachs[2] te begriepen, dat ze 't nêêt hef verknooid. Ik kan oew te minsen heilig betugen, dak heur wal twalef jaor met een en 't zelfde jak heb 'zêên. 't Had 'n paersen grond met roo blĕŭmkes. Dat jak hef mien môôder as 'n andenken van Jannemĕŭje, nao 't hêêt, prezent 'kregen en rùst now, net as Martjen, nêêt in de kolde grond, maor in môôders linnenkaste. En aw 't van tied tùt tied is effen mochten zêên en in de hande hebben, dan kreeg 't van ons, kinder, 'n harteliken zoen en van môôder 'n paar traonen bi'j 't opbargen.

F.D.H. Postel.

's Lands wieze, 's lands eare. (De graafschap: Laren.)

Wat is me dat rechtevoort[3] 'n tied van komplementen! ‘Me kan, um zoo te sprekken, haoste geen vinger mear in d' asse stekken, of dêr heurt de neudige poerem bi'j,’ zeg mien grootvader, en de man hef groot geliek.

Den Achterhook, dêê zik lange gôôd, d.w.z. trugge het hollen, begint, zoo zĕŭtjes an, dêê stadse fratsen nao te apen. Men heurt hier in

(1) Armezeers, diakens.
(2) Zachs, lichtelijk.
(3) Rechtevoort, tegenwoordig.

den lesten tied de luu, dêê gaerne in 't veurste gelid staot, ook al d a n k j e zeggen, as men heur vrùg, hôô of 't gêêt.

Jao, de drommel mag weten, wat veur gekkenpraot 'k les op 'n brulfte heurn van a n g a z e m e n t e n , k u m n i k a s i e , i n v i t a s i e , r e s e p s i e en nog zoon boel t i e s en s i e s , dak der duzelig van begon te wodden.

En dan moi 't dêênsvolk heurn, dat 'n blouwen Maondag in de stad hef 'wond, of de jongs, dêê onder 't volk bint wes! Dat praot me van b e z o e r en b e s w a r of 't niks is.

Komeedies en soseteiten grĕŭjt as peddenstĕŭle uut de grond, en now gleuv ik striek en vaste, dat zukke gezelschappen de brĕŭnùste van vùlle zukke ni'jemôôdse futen[1] bint.

Maor, wak zeggen wille, onder den boernstand gêêt 't met de vriazie toch nog net as veur vieftig, honderd jaor. An alle fitfotteri'je[2], dêê ze in de stad meent, dat daor bi'j heurt, steurt ze zik gêên spier.

Men begrip hier nog, dat men mear neudig hef met de dochter as met de môôder, en daorumme mot de leste dan mangs van naobers of vrende heurn, dat heur Gaitjen of Olberdiene of Jenneken, of hôô heur dochter dan ook hêêt, stēūdig[3] an 't vri'jen is.

Maor now moi nêêt gleuven, as dat zik môôder daorumme helg[4] maakt. Guns nee! Ze is der in plaase kroes[5] op, as 't te minsen nêêt glad en al buten de schreve[6] is, al praot ze der van zien leaven nêêt[7] oaver en al hùlt ze zik net, of ze van de prins gêên gôôd of kwaod weet.

Vader markt niks, want met zuk gekwaak hùlt zik dèn man nêêt op, dat dĕŭt e nêêt.

't Geven van prezenten (k e d o o s zek ze ook al mangs), behalve 'n buul vol sukermoppen of kletskùpkes en 'n karmskôôke, daor kump ook nog zoo gôôd as niks van: 't is al vùlle as de brugem van de broed 'n naosaksdôôk krig, of zi'j van um 'n knupdĕŭksken.

Zik te laoten pottretteern daor denkt ze nêêt an; want ze wilt mekare nêêt in de zak draegen of in zon golden deusken[8] an den hals laoten beiern[9], nee! ze draegt mekare in 't harte, en dan kan der nêêmes wat van zêên, en - 't kost ook fraoi!

Vùlle gôôdkooper gêêt 't hier in zien wark: alles naogenôg as met Olbert Elskamp en Gaitjen Levers, en dat genk zóó:

Beiden hadden 'n goed eugjen op mekare. Waorumme, dat weet i k nêêt, en ze wisten 't eiges o o k nêêt; maor dat dĕŭt der ook niks tôô.

In de karke kek Olbert Gaitjen stēūdig an en Gaitjen Olbert. 't Kieken verandern gauw in 'n klein pruultjen lachen en dat wêêr in nikken, net precies of Olbert zeggen wol: ‘begriep ie mi'j?’ en Gaitjen ‘jao wal!’ zea.

Of ze zoodôônde vùlle van de preake meenommen, dat zùw maor an zien plaase laoten.

Laow now is kieken, hôô Olbert 't anleg.

(1) F u t e n , fratsen.
(2) F i t f o t t e r i 'j e , onnoodige omslag.
(3) S t ē ū d i g , bestendig.
(4) H e l g , boos.
(5) K r o e s , fier.
(6) S c h r e v e , stand.
(7) V a n z i e n enz., nooit.
(8) D e u s k e n , medaillon.
(9) B e i e r n , bengelen.

Nao de eerste karmse de beste gêêt e hen. Hi'j slentert langs de krēūme[10] (de gewone vergaderplaase van de meakes, dêê op 'n vri'jer hopt), en zùch

(10) K r ē ū m e , kramen.

onder 'n trop van twintig of dartig, dêê daor hand an hand staot, met één ooge nao zien Gaitjen. Daor stêêt ze! En met den veursten vinger van de rechterhand rùp e heur bi'j zik. Ze verlùt heure kammerēūdjes met 'n lachend: 'Ik komme zoo dalik wêêr tùt oew!'

Maor disse, dêê wal zoo voel[1] bint, um dat veur larie te hollen, zêêt ze òf lachend òf verdrêêtig nao.

En trad of wat vearder vrùg Olbert kort en bondig: 'Gaitjen, wi'j van dage karmse met mi'j hollen?'

En Gaitjen zeg zonder em an te kieken: ''t Kan mi'j nêêt schellen!' en - klaor is de zake, zoo klaor as 'n kluntjen.

En now gêêt 't nao de harbarge. Olbert veuruut en Gaitjen sjôkst en paar trad achternao. 'n Bôddeltjen anies met suker, waorin 'n piepenstelleken veur sukerleppeltjen spùlt, leg now 'n zĕŭt fondement van 'n gebouw, dat de stichters leavenslang z e a g e n t of - VLEUKT.

Ie môt eavenwel nêêt gleuven, dat Olbert dalik met de deure in huus kump vallen, en zeg: 'Och, mien lêêve Gaitjen, wat hol 'k toch onbenullig vùlle van oew!'

Nee, an zuk getauw[2] hebt beide 'n hekel. En as Olbert 't ook in de hassens kreeg um met zukke praot veur den dag te kommen, dan zol Gaitjen mêênen, dat e heur veur den gek had en - 't gebouw vêêl al in, ear dat 't klaor was.

Jongs nee! Ze hebt heel andere dinge te bepraoten. Ze kuiert[3] oaver rogge en heui, vlas en roet[4], bêêste en paerde, de betunigheid[5] van de aerpels, enz. enz. Ze vertelt mekare wat van jonge[6] Blikmans Diene en wat van dearne[7] Eavers Mannes hef.

Onder dêê bedrieven zit ze stēūdig met 't glaesken in de hand en s u k e r t m e k a r e o p , dat is: den eenen reurt den andern, dêê 't leste 'dronken hef, met de piepenstelle deur de suker, um em nog is tùt drinken uut te neugen. En van 't vùlle of weinig opsukern kui gerùs de mear of mindre hartlikheid van de jongeluu ofmetten.

Zóó gêêt 't now 'n paar uur kroeg in, kroeg uut.

Ie hôôft oew daorumme nêêt angstig te maken, dat ze der 'n snorre in kriegt. Niks geen nood: ze drinkt gĕŭdjen, daor êêmes 't verstand bi'j hùlt. En wat mear is: de kasleins hebt allemaole putten of pompen bi'j huus, en now past ze wal op, dat de karmsgeste nêêt al te stark spil in de hoed drinkt.

Begint de zunne endelik fraoi te zakken, dan begint Gaitjen te praoten van: nao huus gaon. - Nog één sluksken en daor gêêt 't hen!

''k Modde der nog effentjes eene sprekken,' zeg Olbert, 'Gaitjen, gaot maor zĕŭtjes an!'

En Gaitjen, dêê wal weet, as dat den 'eenen' gêên mense anders is as den kôôkebakker, sloft vĕŭtjen veur vĕŭtjen op 't huus an.

Endlik kump Olbert met 'n kôôke antodden[8] van waor bi'j mi'j, netjes

(1) V o e l , slim.
(2) G e t a u w , malligheid.
(3) K u i e r t , spreken.
(4) R o e t , onkruid.
(5) B e t u n i g h e i d , schaarschheid.
(6) J o n g e , vrijer.
(7) D e a r n e , vrijster.
(8) A n t o d d e n , aandragen.

in 'n pampier 'rold. Behalve drêê plaatjes van karmswottel[1] stêêt der met groote sukerletters op: UIT LIEFDE.

Dissen kôôke schuf e heur zonder boe of ba onder den arm en zeg: ‘Dôôt[2] mi'j now de palmpluu maor zoo lange.’ - ('k Hebbe nog vergetten te vertellen, dat de dearns dat instrement altied mee nemt nao de karmse, al zit der ook gêên wùlksken an de loch).

Tùt dank zeg Gaitjen: ‘Foi, Olbert! dat hai nêêt motten dôôn!’ - En Olbert zeg: ‘Nee, wisse nêêt!’

En disse kôôke is veur Gaitjen 't eerste en sprekkende bewies van Olberts lêêfde; want de grùtte of duurte van zon eersten kôôke stêêt tùt de grùtte van ziene lêêfde as 1:1, dat wil zeggen: met mekare in verband.

De vri'jer breg zien meaken[3] nao huus, waor ze nog 'n steutjen[4] praot. Bi'j 't ofscheid hef e de astrantigheid, al is 't met 'n bevende stemme, te vraogen of e tôôkeme[5] Zundag oaver veertien daogen maor is weer zal kommen. Zeg ze: ‘Dat kui wal dôôn,’ dan stèêt 't op gôôn vôôt[6].

Op den aovend van den bepaolden dag slentert Olbert langs allerlei umweage nao Leversboer hen op. Kroes in huus strieken, dat dee e veur gêên geld. An de echterdeure of staldeure of an 'n venster zut e, of e gewag kan kriegen. Bint de dearns an 't melken, dan tikt e zachjes an de staldeure, zóó zachjes, dat der nêêmes arg in kan hebben as Gaitjen.

‘'k Komme zoo dalik,’ fluustert ze, en gauw as 't wark edaon is, trekt ze 't jak an, zet de mutse liek, snit 'n dikke plakke van de karmskôôke en gêêt nao buten, um now in alle eare en deugd 'n uurken in schure of stùltenbarg[7] te slieten.

Is 't zommer en mooi wear, dan gaot ze buten staon kuiern[8]. Dan wodt der duzenden van blaedjes tusschen doem en vinger kort en klein 'frommeld. Dan wodt de leste karmse nog is bepraot, en onder lachen en goecheln alle ni'js verteld.

Olbert verdreit 't 'n stuksken van de kôôke te prĕŭven, dêê 'm Gaitjen endelik prezenteert, as ze 't nêêt met 'm dêêlen wil.

Nao lange neugen oaver en weer brekt Gaitjen 't stuk endlik half deur, en nao nog en stùrmken[9] ruzie oaver 't grùtste en kleinste stuk, kump der ten leste 'n ende an de moezenmaoltied en ook an 't bezĕŭk, want Gaitjen môt zóó vrôg binnen de pēūle[10] weazen, dat ze heur nêêt in de kiekers kriegt.

Olbert zet zien drêêwekse[11] bezĕŭk eers op veertien dage; en jao, wat zôl 't ook? al heel gauw op alle Zundage.

Môôder Levers zeg tùt heur man: ‘'k Leuve, as dat 't met onze Gaitjen en Olbert wiesheid[12] begint te wodden.’

En hoe 't kump, dat weet ik nêêt, maor den anderen Zundag aovend kump Olbert 'n prēūtjen maken in de kùkken.

Leversboer neugt em te gaon zitten en gif em de tebaksdeuze, en ze

(1) Karmswottel, kalmuswortel.
(2) Dôôt, geef.
(3) Meaken, meisje.
(4) Steutjen, poosje.
(5) Tôôkeme, toekomende.
(6) Gôôn vôôt, goeden voet.
(7) Stùltenbarg, soort van hooiberg, waarin onder eene bergplaats voor karren, wagens enz. is.
(8) Kuiern, praten.
(9) Stùrmken, poosje.
(10) Pēūle, palen. Binnen de pēūle = te huis.
(11) Drêêweksche, drieweeksche.
(12) Wiesheid, ernst.

praot oaveral oaver, behalve van vrijen. En as Gaitjen van de delle in de kùkken kump, dan zoi zeggen, dat dêê beiden mekare kwellik[1] kent; want Gaitjen zeg: ‘O l b e r t !’ en Olbert zeg. ‘G a i t j e n !’ das zoo vùlle as mekare gendag[2] zeggen.

Olbert wordt endlik ook 'neugd, um spekpannekôôke mee te etten, waoran he zik dan ook maor is wat dapper te gôòd dĕŭt. En zoo gêêt 't now alle Zundage en 't zeggen is, dat ze gauw 'n paar zùlt wodden.

Is de vri'jagie van weerskanten nao genĕügen en hef Olbert 't veuruutzich, dat 'n vrouwe kan onderhollen, dan oaverlekt de oolde luu met mekare wanneer de jonge luu dan maor is endlik 'n ende an 't vri'jen môt maken, en dat ze dan en dan maor 'n betjen môt gaon trouwen. Vearder hôôft de jonge luu nargens veur te zorgen.

Mòòder begint zoo tôôversan[3] met den uutzet veerdig[4] te maken en van Olbers' kante gêêt 't krek zoo.

Tôô Gaitjen dan 's margens van môôder was wies wodden[5], dat ze zes wekke in Mei zol trouwen, lêêp ze 's aovens as 'n haze en heel alleenig (want griwwelig[6] was ze now nêêt) in de maoneschien nao Elskamp, um Olbert 't ni'js te vertellen.

Of e der mee op streek was? Onvernoftig[7]! dat kan 'k oe zeggen. He wil Gaitjen prefos meenemmen nao huus; maor guns nee! ze hef gêên tied, verdreit nêêt, want geen mense weet, waor ze is.

‘Now, dan zak oew 'n endjen vôt brengen,’ zeg Olbert.

‘As oew volk der dan maor geen arg in kriegt, dak hier binne wes. 'k Wol 't nêêt gearne weten.’

‘'k Zal der niks van zeggen.’

En as nou nao verloop van tied vader Elskamp veur zien zùnne de pampiern in odder hef, gaot de jonge luu, al staot der paerde genog op stal, te vôôte nao de borgemeister um zik te laoten inschrieven[8]. Dat is dan ook de grùtste drokte, dêê ze met dat spil hebt.

Komnekaosie-brêêve te schrieven of te laoten drukken, dat bint kwasterige futen, daor ze nêêt an denkt; en zoo môt de luu en de nēūste vrende zelfs maor zêên, dat ze gewaor wodt, dat Olbert en Gaitjen brugem en broed bint.

Dan kump 's aovens 't jonge volk uut de buurte en schêêt de bokse[9]. Dêê luu wodt gôôd 'trakteerd op jannever of op brandewien met razienen en daormee bint alle resepsies of'eloopen; behalve dat 'n dag of wat veur of nao 't trouwen de brulfte volgt, waor alle geneugden 't g ô ô d m ê ê n t met 't jonge paor, al z e k t ze 't nêêt. Maor dat kui veural 's aovens zeen: want ear dat 't jonge vùlksken nao huus gêêt, zet ze, nao 's lands wieze, brugem en broed te gelieke of bi'j verzet[10] op 'n stôôl, danst der mee in 't ronde en raert met uutgezette longen:
‘Lank zullen ze leven!’ enz.

F.D.H. Postel.

(1) K w e l l i k , (kwalijk), nauwelijks.
(2) G e n d a g , goeden dag.
(3) T ô ô v e r s a n , langzamerhand.
(4) V e e r d i g , klaar = gereed.
(5) W a s w i e s w o d d e n , had vernomen.
(6) G r i w w e l i g , bang, griezelig.
(7) O n v e r n o f t i g , geweldig.
(8) I n s c h r i e v e n , aanteekenen.
(9) S c h ê ê t d e b o k s e , schiet met de buks. ‘De bokse schêêten’ is eene eer, die aan aangeteekenden bewezen wordt.
(10) V e r z e t , beurten.

En veugeltien[*]. (De graafschap.)

't Was in 't midden van den heuibouw. En aovend, zoo mooi, zoo lif, as 't maor wèzen kon. Nit al te frisch, gien spierken wind, en toch zoo lekker, heremense zoo lekker.

Gunds op den straotweg geet Aorend Kwappenbarg. Aj[1] um is goed anzit, dan zoei nit zeggen, dat e den heelen dag op 't heuiland gewest is, zoo welgedaon en tevrèjen zut e der uut en zoo sneege[2] stapt e op huns an.

Jao, mense! en toch hef e et warm gehad, Godsbarmelek warm; maor nit alleene van buten, nee ook van binnen: daor hef et getikt en gebonsd, krek as 't uurwark in gunnen darpstoren; daor het en veugeltjen gezongen van allerlei deuntjes, zoo vremd en toch zoo lìf, as e et vrogger nooit geheurd hef. Nog ens: 't was warm gewes, maor gehinderd hef et um nit. ‘De hitte van binnen had wisse[3] de hitte van buten verdreeven,’ zoo dachte, en Kwappenbarg's Aorend[4] wist et wel.

Zi, al sneeger stapt e deur. Nog en endjen den straotweg....daor slöt e bie den hoogen peppel rechs af de zandweg in.

‘Wat er toch weinig vergank[5] 's aovens buten is,’ denkt hij, ‘men zut God of goed mense.’

Of um dat eigenlik völle schèlen kan? Nee, rechtuut gezegd, schèlt et um geen spier. Hì kan zien weg alleene wel vinden....

Maor, eene is der toch, di e um en lif dink wel hier is teegen zol willen kommen; eene, daor e wel mee gaon wol....hoe wied? Jao, dat weet Aorend zelf nìt rechte; maor wel den heelen langen weg deur 't lèven hen; en as der dan an dì gunne kante[6] nog verder ruumte mochte wèzen, nog wel wi'jer.

Alleene 't was waor, kon e zien weg best vinden, maor met Hanneken Mulder, de dochter van den timmerman, zi, heremense! wat wol dat bèter gaon.

As Aorend dech[7] an heur heldere eugjes, an heur lìf, vrindelik snuutjen, och heere! dan wurd et um zoo benauwd um et harte, dan begint dat veugeltjen daor binnen te slaon en te raozen, zoo lange en zoo hard, dat e zich gien raod meer weet.

Mulder's Hanneken!

‘Gunds bìe den drèj[8] van den weg kui 't huus zin,’ denkt Aorend, ‘kom, angestapt!’

(*) De klauk *è* wordt uitgesproken als in 't Fransche verre. Overal waar in 't Geldersch *ee* of *oo* staat, hebben deze klinkers den klank der Nederlandsche *ee* of *oo*, die door eene *r* gevolgd wordt. Zoo heeft de Geldersche *ee* in geet den klank der Nederlandsche *ee* in weer, de Geldersche *oo* dien der Nederlandsche in voor. Het accent op de *i* (*ì*) duidt aan, dat de uitspraak iets gerekter moet zijn, dan de schrijfwijze voorstelt.

(1) A j , samentr. voor a l s g i j .

(2) S n e e g e , vlug.

(3) W i s s e , gewis, zeker.

(4) Zeer gebruikelijke omzetting.

(5) V e r g a n k , geloop, vertier, leven.

(6) G u n n e k a n t e , overzijde.

(7) D e c h , denkt.

(8) D r è j , draai.

Meschien steet ze wel an de deure; en dat dut ze wisse, want ze weet, dat Aorend nog op 't land is, dan praot e nog en sturmken[1] met heur en dan zal e heur zeggen wat zien plan is.

'Hanneken,' zal e dan zeggen, 'wat was et warm van dage,'...maor nee, dat was gien goed begin....'Genaovend Hanneken!' as e zoo is begon?....dat was bèter. Maor hoe dan wi'jer? Dat zol zich wel vinden....'kom, angestapt!'

Dus bij zich zelven overleggend, stapt Arend Kwappenburg voort, den weg tot aan den draai ten einde.

'He!' hef e et nìt gedacht! 'De deure bi Mulder steet oapen en Hanneken steet der veur. Kom, angestapt!'

Met reuzenpassen stapt Arend voort. De hagedoornen heg langs, die den bongerd[2] van 't voetpad scheidt; nu een klein eind 't klinkerpad gevolgd, dat van den weg naar Mulder's woning loopt, 't hondenhok voorbij....daar is hij er.

'Hanneken,' zoo begint hij, 'hoe geet? Good?'

Hanneken glimlacht en ook bi heur begint et veugeltjen te zingen.

''k Dachte,' dus vervolgt Arend, 'gunds toe 'k bi den hoogen peppel afsloog, 'k wedde, dat Hanneken an de deure steet, en zì, 't kump net zoo uut. Das raar he?'

'Das et net,' spot zij; 'hoe is 't meugelik!'

'Jao, noe,' herneemt Arend, 'ie hadden dan toch nìt gedacht dat ik denken zol, dat ie an de deure staon zollen. Maor noe,' en hier daalt zijn stem tot gefluister, 'noe is wat anders. Wet ie nog wel, Hanneken, wak oe vergangen wèke met de kaarmse gezegd hebbe?'

Hanneke kleurt.

''k Zei oe ummers toe, dak zoo raozend gek op oe wasse, dak oe zoo lìf hadde, dak en eereleke verkeeringe met oe wol angaon. Wet ie dat wel, Hanneke?' zoo besluit Arend.

En Hanneke? Och ja, ze wist het wel. En ze wist ook wel, hoe ze op Aorend's anzuuk gien 'nee' gezegd hadde; want völle holden dat dee ze van um. As kinder hadden ze samen gespölt[3], later op dezelfde schoole in 't èven hooge book gelèzen, en uur wied vief jaor lange nao dezelfde karekesaosie[4] gegaon: en zì, aj dat alles bì mekare nammen, dan koei[5] gerust zeggen, dat, as der eene olde brìven hadde, et Aorend was. En Aorend zol et wèzen. Dat was vaste.

Dat alles vertelden um Hanneke. En Aorend? Hì had et uut heur mundjen al dukkels[6] geheurd, maor altied lusterden hì weer èven lìf.

'Noe, Hanneken,' zoo valt hij eindelijk in, 'ikke en ieje, zì, en wilie[7] beijen, lok[8] maor zeggen, wie weeten 't noe ens[9], maor noe motten oe olders der ook weetenschap van hebben.'

'Boe[10], das niks,' antwoordt zij; 'vader zal der nìt op en[11] teegen hebben. Daorveur kent hì oe te lange en mooder ook.

(1) S t u r m k e n , oogenblik.
(2) B o n g e r d , boomgaard.
(3) G e s p ö l t , gespeeld.
(4) K a r e k e s a o s i e , katechisatie.
(5) K o e i , kon men.
(6) D u k k e l s , dikwijls.
(7) W i l i e , wijlui.
(8) L o k , laat ik.
(9) W i e w e e t e n 't n o e e n s , wij zijn het nu eens.
(10) B o e , wel, och.
(11) E n , oude ontkenningsvorm.

'Daor haj allemaole geliek an,' herneemt Arend, 'maor weetenschap dìnt e der toch van te hebben. 'k Zal margen vrog bie um gaon.'

'Nee, komp dan nao den èten, as vader 't middagslöpken uut hef, dan is e bèter te passe[(1)],' dus zij.

'Genaovend, Hanneken!'

'Aorend!'

En zacht geluudjen klinkt lìf en vrèjig[(2)] in den stillen aovend. Och, zoo lìf: en Aorend geet langs Mulder zien huus de weije in, op 't Rienderink an, waor e knecht is.

Af en too kik e nog is umme naor Hanneke, knikt dan nog is 'genaovend', en 't live derentjen[(3)] lacht en knikt weerumme en wenkt met heur hendjen van 'Adjuus!'

'Adjuus, Hanneken! Dreum is van Aorend!'

Margen hef e en zoeren[(4)] dag. Maor den olden Mulder kent um jummers zoo good? 't Zal wel gaon!

'Adjuus, Hanneken! Dreum is van Aorend! Adjuus!' zoo stapt hij naar 't Rienderink.

En den middag van den anderen dag steet Mulder's Hanneken bie 't huus te drentelen, achter 't timmerschuurken, waor ze net op de deure zin kan. Ze is niks op heur gemak, want Aorend is binnen bie vader. 't Zal wel gaon, maor toch is ze jachterig[(5)] en raar. Heremense, zoo raar. -

En Aorend was binnen. In de opkamer zit e met Hanneke's vader alleene. Dat et wel gaon zal, kui op zien gezichte moar in 't geheel nìt zìn, zoo beduveld kìk e.

'Heur is, Aorend,' zoo spreekt Mulder, 'laowe[(6)] noe is verstandig praoten.'

Arend knikt bevestigend en schuift zijn stoel dichter bij.

'Ik kenne oe meer as lange,' vervolgt de timmerman, 'en en beste kerl bij. Ie hebt gien geld, maor ikke ook nìt, dus kon et best gaon.'

Arend lacht.

'Maor,' gaat Mulder voort, 'waor kui Hanneken op vraogen. Ie hebt gien eigen spul[(7)] of zoo. Ie warkt as knecht op 't Rienderink, best, en das ook niks gien schande, maor daor kan de schorstien nìt van rooken, mien jonge.'

Aorends gezichte betrekt. Hi kìk net of e arge balgpiene[(8)] krìg.

'Heur is, Mulder,' zoo begint hij nu, 'ik vraoge alleene maor van oe, daj der nìt tègen bunt. Zeg maor hoe lange ok[(9)] noch wachten zal, ik....'

'Boe,' valt Mulder hem in de rede, 'dat geet nìt. In die tied kon der en ander kommen: daor kan ik as vader mien dochter nìt veur opholden.'

'Ie kent mien toch zoo good,' dus verschiet Aorend zijn laatste kruit.

'Jao, dat wet ik allemaole wel, maor dat nemt nìt weg, dak toch gien "jao" kan zeggen,' besluit Mulder.

(1) T e p a s s e , te spreken.
(2) V r è j i g , vreedzaam.
(3) D e r e n t j e n , meisje.
(4) Z o e r e n , zuren, zwaren.
(5) J a c h t e r i g , gejaagd.
(6) L a o w e , laat ons.
(7) E i g e n s p u l , eigen bouwplaats.
(8) B a l g p i e n e , buikpijn.
(9) O k , of ik.

'Wat ze daor binnen toch sprèkt?' denkt Hanneke. ''t Duurt en blîf duren.'

Of der nooit en ende an zol kommen? Jao, gunds haj Aorend. Wat lìp e raar! Met de pette op de neuze en de handen in de zak, krek en hoenderdif....Vader zal toch gien 'nee' gezegd hebben?

Hanneken kump um in 't gemoed(1): 'Aorend, hoe is et?' zoo vraagt ze.

'Beroerd!' antwoordt hij. 'Oe vader wil der nìt van weeten, zoo lange ak gien eigen spul hebbe; en völle vieven en zessen(2) meer. 't Is beroerd!'

Zì, toe Hanneken dat heurden, toe was ze èven naar as Aorend.

'Hi gong van 't Rienderink weg,' zei e, 'en hì zol nìt weerkommen veur e en eigen plaatse of plètsken hadde.'

Goed! 't Mocht gaon hoe 't wol, Hanneken zol Aorend trouw blieven, dat was wisse(3).

En Aorend zol heur af en to is schrieves(4) sturen, hoe 't met um wasse, en zoo zollen ze wachten, met en veur mekare wachten, tot er en bètere tied kwam.

Zoo scheidden Aorend en Hanneken.

De veugeltjes in beider hartjes zongen drì tonen leeger....maor, ze zongen toch nog.

Een paar dagen later treden wij opnieuw de woning van Mulder den timmerman binnen. 't Is etenstijd. Vrouw Mulder en Hanneke zitten aan tafel en wachten op de komst van den man, om met eten te beginnen.

'Waor mag vader blieven?' vraagt de moeder. ''t Is oaver twaleven. Anders is e allied op de tied. Wet ie waor vader is?'

'De nìje boer, di kortens(5) op “den Pol” is gekommen,' antwoordt Hanneke, 'hef um laoten roopen.'

'Dat mot en rieken schobbert(6) wèzen,' herneemt vrouw Mulder. ''t Zeg nog al heel wat, zon(7) gedooite(8) te koopen as de Pol is.'

'Jao, rieke is e wisse,' spreekt Hanneke, 'maor verstand van de bouwerije hef e niks, zeggen ze. Het mot zon heerboer wèzen, di geet rossen en rijen, maor 't wark an de knechs löt.'

'Boe, daor heffe geliek an,' meent de moeder. 'Dì 't breed hef, mot et breed laoten hangen, en de Biesterbosch's zitten der dikke bie(9).'

De deur gaat onderwijl open en baas Mulder treedt binnen.

'Jandorie(10) vrouw,' spreekt hij, 'was 't warm! 'k Heb der en zweitjen van gehaald van hier naor den Pol en weerumme; maor toch,' vervolgt hij, ''k mog lijen, dak alle dagen zoo'n leupken hadde. En rejale kerl, den Biesterbosch!'

'Zoo,' valt zijne vrouw in, 'wat had he?'

'Jao,' antwoordt de timmerman vergenoegd, 'en aardig karreweiken.

(1) Kump um in 't gemoed, gaat hem tegen.
(2) Völle vieven en zessen, veel uitvluchten.
(3) Wisse, zeker.
(4) Schrieves, een brief.
(5) Kortens, onlangs.
(6) Schobbert, schavuit.
(7) Zon, zoo een.
(8) Gedooite, buitenplaats.
(9) Zitten der dikke bie, hebben veel geld.
(10) Jandorie, basterdvloek.

'n Nìje kappe op 't huus, nìje raams in de veurgèvel en en nie hekwark um den kruudhof. En mooi karrewei.'

'Wat 's menschen lèven toch ongeliek is,' peinst Hanneke, 'den Biesterbosch zoo lomp[1] rieke, dat e alles kan laoten maken, wat zien harte begeert en Aorend te arm um en eigen pletsken te koopen. IJselik ongeliek!'

Van 't èten kwam nìt völle. Mulder had et met zien vrouw te druk oaver Biesterbosch, en Hanneken, ze dacht te völle an Aorend um zinnigheid tot èten te hebben.

En half jaor is der al weer ummegegoan.

De Pol het de nìje kappe op 't huus gekreegen, de nije raams in de veurgèvel, den kruudhof hef en nie hekwark, en Biesterbosch is in dat half jaor dikke vrinden met den timmerman geworden.

Of et lìve Hanneken daor ook de rèden van wasse? Mulder en zien vrouw dachten et wel en ze dachten good.

Mulder was der maor wat blie mee, dat e nit grif[2] weg 'jao' teegen Aorend gezegd hadde: Hanneken was den eersten tied wel wat snippig teegen um gewes en ze had um wel voel[3] op 't liet gekeeken, maor hì had et verdragen, met lìfde verdragen, um dat hì wist, dat e et veur heur eigen beste dee.

De heerboer van den Pol, dat was toch vrie wat bèter veur heur dan Aorend. Hanneken begreep et zelf noe ook wel, want ze sprak oaver um nìt meer.

Nee, Mulder, dat dut ze ook nìt, maor ze deg[4] en ze schrìf zoo völle te meer an um. Nog kortens hef ze um geschreeven hoe Biesterbosch um heur lìp, hoe e heur gevraogd had en zì um kort en goed gezegd hef, dat zì van um niks nimmedalle[5] wol weeten.

En Aorend hef weerumme schrieves gestuurd, dat ze zich maor good mos holden, dat e tuinmansknecht op en groot buten bie Diepen[6] was geworden, dat de olde tuinbaas veur en paar dagen gestorven was en dat e misschien wel in zien plaatse zol kommen: dan had e en huusken, veur heurlie beien groot zat, um te woonen.

Zì, dat starkt heur. 'Toe, Biesterbosch! doot waj könt, maor Hanneken kriej nìt, en vader mag heur noe nog teegen warken, as e dì brìf van Aorend lèst, dan gef e heur wis geliek,' zoo denkt ze en 't veugeltjen daor binnen, et zingt van mooie, vrindelikke dagen di kommen zölt, dagen van lìfde en vree.

't Is dan en half jaor later. Biesterbosch is langer as[7] anders bì Mulder geblèven, en eindelìk, nao den timmerman met en knipeugjen de hand gedrukt te hebben en vrouw Mulder en Hanneken lachend 'genachsamen' en 'welterusten' te hebben gewenscht, vertrokken.

'Wat kump e hier toch altied loopen,' spreekt Hanneken bits. 'Ak

(1) L o m p , erg, zeer.
(2) G r i f , glad.
(3) V o e l , donker, kwaad.
(4) D e g , denkt.
(5) N i k s n i m m e d a l l e , volstrekt niets.
(6) D i e p e n , Diepenheim.
(7) Een comparatief wordt steeds gevolgd door a s , als.

geweeten hadde, dat e nog hier zat, was ik stille op de dèle[1] gebleeven.'

'Boe, waorumme?' vraagt de moeder. Hì zal oe nìt opèten.'

'Dat zeg ik ook,' spreekt Mulder, en zijn stem klinkt verstoord als hij zich tot Hanneke richt: 'Kind, aj oe eigen beste wiste, dan dee ie zoo nìt.'

Hanneke kleurt. 'Want zì, ze hef muite um zich in te holden; maor teegen heur vader wil ze zich nìt hellig maken. Al dut e is wat verkeerd, hì meent toch, dat e et veur heur beste dut. Ze zwiegt maor.

Mulder neemt dit zwijgen aan als een teeken van toenadering en vervolgt op milder toon: 'Geleuf mien, kind, ik meen et good met oe. Biesterbosch is van aovend nog ispres[2] um oe hier gewes. 'k Zegge van Aorend niks, maor das toch gien veuruutzicht, dì....'

'Maor, vader,' pleit Hanneke, 'hì hef mien geschreeven, dat e meschien gauw tuinbaas op 't Nyenhuus zol worden.'

'Hef hì oe dat geschreeven?' vraagt vrouw Mulder. 'Kriej dan wel is schrieves van um?....Foei, kind! dat hak nit van oe gedacht!'

'Boe, hek noe van mien lèven!' zoo lucht Mulder zijne verwondering. 'Hanneken, wat haj toch weinig lìfde veur oe olders. Aj wisten wat veur verplichting wie an Biesterbosch hadden, dan dee ie zoo nìt. Nee, dan dee ie mien zin en 't was veur oe eigen beste.'

Toe Hanneken den aovend in bedde lag, toe kon ze de slaop maor nìt vatten. De anders zoo heldere eugjes, ze stonnen noe dof, en de waterdröppeltjes dì der uutsprongen, biggelden langs heur aardige wengeskes.

'Ze had weinig lifde veur heur olders,' had vader gezegd. Jao, dat dee heur lippen[3]. Veur heur olders? O, maor daor zol ze alles veur doon willen....Alles?....Jao, aj dat geval met Aorend der buten lìten....Maor as vaoder et noe waorlik is an 't rechte ende hadde....Hì had verplichting an Biesterbosch, zei e....Goed, maor mos zì dan daorveur Aorend der an geeven?....Och, dat vader dat noe van heur vroog, 't was te völle....meer dan ze geeven kon....Ze zol vader margen alles zeggen....ze zol um vraogen naor de verplichting an Biesterbosch....ze zol um zoo mögelik in alles de wille doon....behalven met Aorend....'Vader,' zol ze zeggen, 'lìf hek oe, dat weet ie zelf ook wel, maor dwing mien nìt Aorend te verstooten, laot mien keuze vrie.' - O, en dan zol heur vader nìt langer nee zeggen. Daorveur had e heur te lìf.

't Veugeltjen van binnen löt weer en zwak teuntjen heuren, de veurslag van en lìdjen van lifde en geluk, en Hanneken slöp in.

En den anderen margen hef ze heur vader alles gevraogd. En hi hef heur toe iets gezegd, dat ze nooit gedreumd en völle minder gedacht zol hebben, iets dat heur 't heufken dee duzelen.

Vader had an den nìjen heer van den Pol verplichting....jao, van 't timmeren had ze gemeend. Maor dat dì nìje buurman heur vader ook al geld in de bouwerìje had geschoaten en um kon noodzaken zien eigendom te verkoopen, as e et geld weerumme wol hebben, dat had ze nooit gedacht.

(1) D è l e , deel; plaats waar de grond uit vastgestampte en gedroogde klei bestaat; daar wordt gedorscht en staan de beesten.

(2) I s p r e s , expres.

(3) L i p p e n , schreien.

Noe wier et heur van binnen zoo wonder naar; want ze ston in fellen tweestried. Lìfde veur Aorend en lìfde veur heur vader, ze vochten daor binnen um 't hardste.

't Veugeltjen van binnen zweeg....Of et nog weer zingen zol?....Hanneken wist et nìt.

Aj van den Goorschen straotweg rechts afslaot, dan zìj veur oe en lange lane, an iedere kante met twee rijen boomen bepoat. Hooge, zwaore beuken, harejennig zoo mooi!

Vlak an 't ende van die lane ligt 't Nyenhuus, en kapetaol kasteel met twee toorns, an iedere kante eene Vlak veur 't huus haj en mooien blommenhof en daor tegen oaver, en heel ende langs de lane, löp[1] en hooge, steenen mure; zoo hooge, daj der nìt oaver her könt zìn.

Das noe den kruudhof zollen wì zeggen, maor daor numt ze et ‘den moestuin.’

Dat Aorend hier en besten dìnst hef kui wel marken. Aj den hof binnengaot, dan zij um zitten met en grooten zwarten strooien hoed op, en blauw boezeroen an en en wit slubbeken veur. Heremense, zoo vief!

Zitten? vraog ie. Jao, zitten dut e op en tuinbenksken. En knechjen van en jaor of dattien[2], veertien snìt slaai[3] en Aorend zit er naor te kieken; zoo liekt et. Eigenlik dut e wat anders. Hi hef en brìf in de hand, en brìf, dì e van margen al an Hanneken geschreeven hef. Dì mot e nog is oaverlèzen veur e um in 't brìvezeksken[4] dut.

> Allerlìfste Hanneken!
> zoo lèst e.
> Hierbij Laat ik uw weeten, dat ik fris en Gesont ben en Hoopen gij, lieve Hanneken ook zijn mogen. hoe Dikwijls denk Ik nit an oe lieve heldre Oogjens en oe aardige Tronie[5]. Wat zouden ik blij wesen as ik uw Eens spreken kon, maar Ik durven het Niet waagen. Meneer heef mijn De plaas van tuinman geGeeven. Ik zou Uw zoo graag voor Goed bij mijn zien. Nu allerlifste Hanneken, mot ik eindiGen met de pen maar Nìt met het Harte en teeken mijn
>
> Uwe opRegte en waarAchtig Liefhebbende
> Arent Klumer.

‘Zì, dat ston op pooten!’ dacht Aorend. Al was e nit wies geleerd, hì was dan toch maor wat knap met brìven schrieven. Der zol der nog eene kommen, dì um dat uut de handen nam.

‘Baas!’ zoo wekt het knechtje hem uit zijn gepeins, motten de ritmatten nìt op de breuikasten?’

‘O, te blaksem!’ roept Aorend, terwijl hij snel opspringt en den brief haastig wegsteekt, ‘boe wisse[6] motten de matten der oaver, de zunne steet er stik[7] op. Allo! loop!’ en beiden snellen heen.

(1) L ō p , loopt.
(2) D a t t i e n , dertien.
(3) S l a a i , salade.
(4) B r ì v e z e k s k e n , enveloppe.
(5) T r o n i e , gelaat.
(6) B o e w i s s e , wel zeker.
(7) S t i k , vast.

Aorend zol met den brif de heele boel in de gekheid laoten loopen. Pas had e de ritmatten der op, of daor kwam Hanne de keukenmeid al um de slaai. De jonge had vergèten in de alteraosie de kroppen naor de keuken te brengen.

Jao noe, Aorend zag wel uut den hook[1] waor e ston, dat ze zich wel redden zol. Wat e nit gezìn hadde was, dat Hanne zoo lange bleef drentelen en treuzelen. De jonge was al met de mande slaai veuruut en nog ston ze daor as en paoschkèrse bie 't benksken, waor Aorend 's margens gezèten hadde.

Stille! ze hef wat gevonden!....En pampierken, netjes dichte gevolden....Ze dut et oapen.....Schrieves!? Jao....en brif. Laowe lèzen:

‘Allerlìfste Hanneken!

De keukenmeid slaat het bloed naar 't hoofd. En brìf an heur? Dat kan ze slecht geleuven. Maor 't steet er toch:

‘Allerlifste Hanneken!

Dat zì zoo lif wasse, dat hef ze nooit eiges geweeten, dat hef en ander heur nooit gezegd, maor....'t kon daorumme toch wel waor wèzen. Ieder had zien eigen goesting[2].

Hanne lèst wijer:

‘hoe Dikwijls denk Ik nit an oe lieve heldre Oogjens en oe aardige Tronie.

Hanne kleurt nog sterker. “Wie duvel hef dat geschreeven?” denkt ze; lok et ende zin.’

‘Uwe opRechte en waarAchtig liefhebbende
‘Arent Klumer.’

De tuinbaas! Kiek, daor gong heur en licht op! Noe begreep ze, waorumme hi heur al is en paar maol 's aovends zoo had angestooten. Jao, noe begreep ze et.

Dat Aorend heur in 't duster teegen 't lief geloopen wasse, zoo as e et mien en oe zol können doon, daor dacht Hanne nit an.

Heur live, heldre eugjes en aardige tronie, schreef e. Ze had altiëd gemeend, dat heur oogen en bietjen traonden, en as ze 's aovends alleene was, gebruukten ze ook af en toe al wel is en brille. Daorbie had ze völle last van de zoomersproeten. Of dì heur soms mooier maakten? ‘Maor allo!’ redeneerde ze, ‘'t kump deur de oavergroote geneegenheid en 't behagen, dat Aorend in mien hef.’

Hì wol heur zoo graag is sprèken, maor hì durfden nit, schreef he....Bestig, noe ze 't maor wis, noe zol ze um wel en endjen in 't gemoed kommen.

Aorend de tuinbaas op heur verlìfd, op Hanne de keukenmeid, di, zoo old as ze was (achter in de dartig), nooit en vrìjer gehad hadde! Gek was 't eigenlik nìt. Nee. Al was ze noe is tien jaor older as hi, daorveur was ze zoo völle te bèter in de huusholding. Dat wist Aorend ook zeeker.

Zoo bij zich zelve overleggend gaat ze naar 't kasteel.

't Eten was dien middag niet naar behooren. Hanne zei: ‘dat ze de slaai

(1) H o o k , hoek.
(2) G o e s t i n g , smaak.

zoo late gekreegen had, dat et vuur nìt had willen branden.' - Van 't gevonden briefje sprak zij niet.

Arend heeft zijn brief 'dì op pooten ston' nog niet gemist. Zijne bezigheden hebben hem belet er de laatste hand aan te leggen, dat wil zeggen: den brìf in 't brìvezeksken te doon en um dan dichte te plekken; dan met penne en inkelt op 't brìvezeksken te schrieven:

An Hanneken Mulder,

Achter Dollemanskempken, bie de sloezewìje, in de drì kuulder allee.

Dat geet e, noe t wark veur van dage gedaon is, is op zien gemak in huus doon.

'Zì, daor zit Hanne de keukenmeid op en banke, an 't ende van de lane. En zwarte zìjen boezelaar veur, en schoone knipmutse op. Wel verdrèjd, 't mankeert heur,' deg[(1)] Aorend.

Jao, daor zat Hanne Nao den èten hef ze zich 'en betjen opgeknapt,' en noe de klokke op 't huus half achte slöt, noe zit ze Aorend op te passen[(2)], Aorend, dì zoo bleu wasse, maer dì zì wel te gemoed zol kommen.

'Gunds kump e an. Wat kikke vremd,' denkt Hanne; 'hì had mien hier nìt verwacht. En knap pestuur anders! En flinke kerl! Wel wat jonk bì heur, maor toch en knappe jonge. Daor zol ze 't andere gustegood[(3)] op 't huus de oogen mee uutstèken.'

Aorend is inmiddels de plek genaderd, waar Hanne hem opwacht als de spin de vlieg.

'Zoo, Aorend,' begint de keukenmeid den aanval, 'haj oe wark gedaon?'

'Jao,' antwoordt de tuinbaas, ''t is van dage wel geweest,' en voort wil hij gaan.

'Das van bleuigheid,' denkt Hanne, 'lok um en beetjen helpen. - Haj zon haost?' vervolgt ze, 'ie gaot toch nìt meer heuìjen[(4)]?'

'Nee, dat noe wel nìt,' is Aorend's antwoord, 'maor....'

'Noe dan,' valt Hanne in, 'waorumme dan zoon haost te maken, vrouw en kinder wachten oe ummers ook nìt?'

Nee,' zucht Aorend, 'dat wok dat waor wasse!'

'Aha!' denkt Hanne, 'noe kom ik waor 'k oe hebben mot,' en zalvend antwoordt zij: 'Dat wik ook wel geleuven, en good wief is veur en man völle wèrd.'

'Pas op!' herneemt Aorend, die het goed doet eens met iemand te kunnen spreken over 't punt, dat hem zoo na aan 't harte ligt. 'Pas op! en good wief das net völle wèrd.'

'Maor,' dus Hanne weer, 't gebrek van völle manspersoons is, dat ze zich verschandeleseeren[(5)] an zuk gustegood van derens, dì niks nimmedalle gien benul[(6)] hebben van huusholding of huusholdeleke zaken.'

'Jao,' herneemt Aorend, die inmiddels tot Hanne's groot genoegen op de

(1) D e g , denkt.
(2) P a s s e n , wachten.
(3) G u s t e g o o d , jong vee; hier voor de jongere bedienden gebezigd.
(4) H e u ì j e n , hooien.
(5) V e r s c h a n d e l e s e e r e n , verbinden; verbastering van engageeren.
(6) B e n u l , verstand.

bank is gaan zitten (de beene wieren um zoo lank, maor dat wist zì nìt), ‘jao, das noe ieder zien goesting.’

‘Maor ìje dan, jandorie!’ roept de keukenmeid luchtig, ‘kön ie der dan geene van oe goesting vinden?’

‘Ejao,’ zucht de tuinbaas, ‘dat vinden dut et um nìt, maor om ze mee te kriegen.’

‘Och kom,’ spreekt Hanne verliefd, ‘dat geet ook wel. Aj ze maor is vrindelik ankiekt en ze zoo,’ terwijl ze de daad bij het woord voegt, ‘en zoo is beet pakt, he? en ze....’

‘Heur is!’ schreeuwt Aorend, opspringend, ‘ie mot mien nit kiedelen[(1)], want dat kan 'k nit hebben!’

‘Kom, kom, Aorend!’ gaat zij verliefd voort, ‘holt oe maor zoo nit. 'k Weet ummers wel bèter. Gaot maor gerust weer bie mien zitten. Hier zut ons toch gien mense.’

‘Wat werelich! wat zol ze meenen?’ denkt Aorend. - ‘Heur is, Hanne,’ zoo spreekt hij, ‘'k begriepe nìt best, waj meent.’

‘Och kom,’ vleit zij, ‘wat hold ie oe onneuzel. Haj mien dan nìt geschreeven daj zon behagen in mien hadde, in mien tronie, mien pestuur en alles?’

‘Hek o e dat geschreeven?’ schreeuwt Aorend. ‘Ikke? O e ? Zuj[(2)] gek, of loop ie met 't mölleken!’

‘Noe geet et toch wat al te wied met zien bleuigheid,’ denkt Hanne. - ‘Wisse haj mien dat geschreeven,’ spreekt ze, en den brief, verkneuterd als hij is, te voorschijn halend, gaat zij voort: ‘Zì maor, hier steet et!’

‘Te blaksem!’ raast Aorend, ‘mien brìf, daor ik zoo bleujig[(3)] op heb zitten schrieven! Wat werelich en gien ende! Hier den brìf, zek oe! allo, hier!’ Met eenen forschen ruk heeft hij hem Hanne uit de hand gegrepen. ‘Hoe kom ie der an? Zeg,’ snauwt hij, ‘hoe kom ie der an!?’

En Hanne, ze vertelt um, hoe ze um gevonden hef in den hof en nog völle meer; maor Aorend met den brìf in de hand, die e noe weer mot oaverschrieven, löt heur alleene.

Hanne ston op, zoo rood as en kalkoensche hane van verdrìt, van spiet en van kwaodheid, en in huus gekommen, smeet ze de mutse en de boezelaar in de kaste en bromden ze in heur zelf: ‘Dat manslugood bunt allemaole beesten, en den Aorend[(4)] is 't grootste beest van allen.’

En Aorend zat in zien huusken en lachte; want zien helligheid was al weer oaver, en tusschen zien tanden zei e: ‘Hoe older, hoe gekker! Wat zal Hanneken lachen ak heur dat schrieve! Hanne verlìfd! Hoe older, hoe gekker!’

Hanneke lachen? Nee, ze lachte nìt, toe ze Aorend's brìf kreeg. Vader had heur alles nog is naoder uutgelegd, en 't maakten heur zoo bedroofd. Vader had zörge op zien olden dag, nare zörge: geldzörge. En zì[(5)], ze kon heur vader daorvan verlössen. Ze kon um gelukkig maken....maor,

(1) K i e d e l e n , kittelen.
(2) Z u j , zijt gij.
(3) B l e u j i g , bloedig.
(4) D e n A o r e n d ; minachtende wijze van spreken.
(5) Z ì , zij.

dan mosse heur eigen geluk der an geeven. Nit meer denken an Aorend, dì ze lìf had, en teegen Biesterbosch, dì ze nìt lijen mog, ‘jao’ zeggen.

Vader meende, dat et maor heufdigheid van heur wasse, dat ze niks gien lìfde veur hum en heur moeder hadde....nee, dat kon ze nìt dragen. Liver eigen geluk pries geeven, dan heur olders van zörge en verdrìt te zìn wegkwienen en het oldershuus te zìn verkoopen. Biesterbosch zol heur vader nìt meer manen, nee, hì zol heur vader 't geld schenken, maor....dan most zì ‘jao’ zeggen. Noe, ze zol et doon.

Vier maanden later woonde ze reeds op den Pol als Biesterbosch's vrouw.

Mulder was verheugd, dat zijn kind ten slotte den goeden weg was opgegaan en naar hem geluisterd had. Ze had immers alles wat ze wenschen kon: ze was immers gelukkig?

Jao, Mulder, 't is good, daj de traonen nooit zìt, dì 't live Hanneken schreit um 't verdrìt en de verwietingen dì Biesterbosch heur andut.

Ze zal et vader nìt laoten marken, zoo heeft zij vast besloten, hoe ze 't geluk van heur lèven gegeeven hef um 't ziene vrèjig te laoten uutgaon.

't Veugeltjen van binnen, 't is het köpken ingedrukt. 't Laatste deuntjen dat et zong was van ‘vergèten, vreede en lìfde.’

‘Dat vrouwluvolk! der deugt der gien eene van! 't Bunt valsche slangen, van moeder Eva af, tot Hanne Mulder toe! Allemaole valsche slangen!’ ziedaar Aorends oordeel over 't zwakkere geslacht, sedert hij Hanneke's huwelijk vernomen heeft. Noe zol e heur laoten zìn, dat e um heur nog nìt verlègen wasse; en uut helligheid trouwden hì met Hanne van 't Nyenhuus.

En 't arme kind hef et verdragen: 't plaogen van Biesterbosch, 't schimpen van Aorend, eigen hartzeer, alles, alles hef ze verdragen en gezweegen. En toe heur vader deur en schieleken dood wier weggenommen, toe hef ze um met en gerust harte de oogen können toedrukken. Zien veugeltjen had tot den lesten toon zien lìdjen können uutzingen, 't lìdjen van tevrèjenheid en ruste.

Dat was heur lesten uutgang gewes. Hanneken wier bedlégerig en ze hoapten, net as heur man, dat ze der maor nìt weer van opstaon mochte.

Drie maanden later leiden wij u op den huize ‘den Pol’ binnen. De luiken zijn gesloten. In de opkamer, schaarsch verlicht door een enkel zonnestraaltje, dat door de vensteropeningen dringt, staat een geheele apotheek van fleschjes en kopjes op een tafeltje, vlak bij een bedstede met stijf dichtgeschoven gordijnen.

Schuif die bedekking weg. Sla 't lijkwa open. Daar ligt zij, die ge vermoeddet er te zullen vinden. De oogen en lippen stijf gesloten, met gevouwen handen, als marmer zoo koud, van kleur gelijk aan witte was.

Daar ligt Hanneke. De onschuldige, de reine, die voor 't geluk haars vaders zich zelve gaf als prijs.

De komst van Arend, weinige uren te voren, heeft op dat sterfbed een enkele straal lichts geworpen, die haar, de engelreine, 't harte goed deed en verwarmde. Arend is van haar verzoend, als vriend gescheiden, en heeft met heete tranen zijn berouw gelucht over de onverdiende kwellingen de onschuldige aangedaan, die daar voor u den doodslaap slaapt.

O, slaat er een vogeltje in uw eigen hart, in uw woning, in het hart van den broeder, een vogeltje, dat zingt van geluk, liefde en vrede, hoor dan naar zijn zangen, maar - dood het niet.

A.L. Otto.

De knecht van den reus. (Veluwe: Uddel, Uddelermeer.)

'n Hort[(1)] joaren verle'ent[(2)], 't kost er wel meer dan hunderd sind, woonde te Uttelt bii de Uttelerheegde[(3)] 'n stoere, zwoare ker'l, 'n ker'l as 'n boom en stârk, stârk, as 'r moar sommigen bint. Ze noemden[(4)] 'm in de stad van Harderwiik den reus, en ze hadden liik, zimme[(5)]! A's bii 'r were op 'n Zaterdag en hii gong euver den Breure[(6)], of hii kweem bii de Vischmark her, of hii stong bii de banke in 't botterhuus, wat had de vent 'n bekiiks! Likewels altiid op de rugge, want elk gung veur 'm op ziid, tot 't kwoadste en vuulste[(7)] wiif toe. Te Apeldoorn was 't al liike. Wat weren 'r in ziin tiid 'n kremmen[(8)] van jongens en deerns, en wat moste mennig minsch en mennig peerd en mennig gerii[(9)] 'n pol[(10)] leeïgheid[(11)] van ze liiën! Veur hum wilden ze best uut de weeg. Hii kweem 'r nie vake, zoo'n enkele keer es, weet i. En wanneer dan? Wel, as hii 'n vet kuusje[(12)] had veur den slachter, of 'n vrachtje boekent veur den grutter, of a's hii de brieven moste betalen an 't kantoor[(13)], of de koeken halen, die hii te zomer al gekott hadde. En dan kweem hii 'r nog eens in 't joar op de kaarm'se[(14)].

(1) H o r t , poos, verscheiden.
(2) V e r l e 'e n t , geleden.
(3) U t t e l e r h e e g d e , het Uddelsche bosch.
(4) Als de *oe* van een *l*, *m* of *n* gevolgd wordt, helt de uitspraak over naar die van de klanken *eu* en *ui*, daar zoo wat tusschen in.
(5) Z i m m e l , uitroep van overtuiging en ook van verwondering. Van gelijken aard zijn nog de expressies: t e b l i n d e r ! t e j o k s e m ! w e l l a b e n d i g ! t e d u k e r ! en, in meer trivialen zin, w a t d é m o n !
(6) B r e u r e , de markt, of eigenlijk het marktplein.
(7) V u u l , brutaal, ondeugend, wat mans.
(8) K r e m , letterl. valk, in overdr. beteekenis deugniet, rakker.
(9) G e r i i , een boerenwagen of dito kar.
(10) P o l , menigte.
(11) L e e ï g h e i d , (leed-igheid), lastigheid, zucht tot plagen, verdriet, plagerij.
(12) K u u s j e , kalf. Een v e t k u n s j e is een kalf, b o l of v e e r s e , door de boerin of de meid met zoete melk voor den slachter g e w e t e r d , vet gemaakt in 't w e t e r h o k k e .
(13) K a n t o o r , het huis of eigenlijk de kamer, waar de rijks- en de gemeente-ontvanger zitting houden tot 't in ontvangst nemen der verschuldigde belastingpenningen. De zoogenoemde aanslagbiljetten heeten in de Veluwsche spreektaal d e b r i e v e n .
(14) K a a r m 's e , kermis, jaarmarkt. In 't algemeen wordt elke feestviering van eenig belang, elke noemenswaarde soort van pleizier k a a r m 's e genoemd. Zoo heeft men bij 't scheren van schapen s c h a a p s k a a r m 's e , bij de intreê of 't afscheidpreeken van een ‘hàrder en leeraar’ d o m e n i e s k a a r m 's e , enz. enz.

Moar nie om 'm te loaten zien in 'n kiikespul[1]! Ook nie om zelvers in zoo'n ding te goan. Doar was hii te wiis en te riike toe. Is 't nie woar? Van 't gemeene en ârme volk môt 't op zoo'n tiid kommen. Dat geeft 'r de dubbeltjes, de lieve dubbeltjes uut. En dat is 'r reurig[2] en bringt 'r de drukte an. En 't roakt de duuten geweldig[3], zoo nie heel kwiit, en de kast in. En doarumme is 't best, noar best, te joksem! dat de geleerde en hooge luui in den Haage en in de steeën de kaarm'se willen an de kante heb'n. Wat hef 'n minsch 'r an? Dan is 'n schaapskaarm'se of 'n domenieskaarm'se vrii wat oariger. Moar zoo'n oare kaarm'se, 't is geen puup tabak weerd. En doarumme heup ik, dat die heeren van den stoat en die burgemeisters en die leeën van den road noe 'r 's heur zin kriigen. Ze kunt oars wel 's roar doen, en ze kunt 't met heur wetten en heur kunsten 'n minsch soms wel bang maken; moar de kaarm'se vort, 't is 'n keurlijke zake, keurlijk voor de jongens, voor de deerns nie minder.

Woar binne ik gebleven met miin vertelling? 'k Zol door zoo'n redenoasie verbiisterd roaken. Doar hef 'k den droad weer. 'k Hebbe 't lest ezegd, dat onze reus alle joar ook 'n peusje op de Apeldoornsche kaarm'se was, nie woar? 't Was zoo'n old gebruuk 'r her te goan, en woarumme zol hii nie? De piepels[4] weer 'r uut; hii had de meste er onder. Met Sinte Marten nog 'n huukje zaaien, en de rogge was 'r in. Hii kost de drukte best an. Woarumme zol hii nie? Was 't volk er ook nie her? Zol dan de boer t' huus bliiven? Zat hii nie altiid bii 't wiif? Doarbii kweem nog, dat hii op de kaarm'se zulke noare mooie puupenroeren kriigen kost, en zulke sneege[5] kârns en zulk sneeg oar melkgerei, en zoo gekke duur ook nie. Met die koopluui van Dev'nter en Zutfeen kost hii noar best. Noar de kaarm'se 'n hortje, 't was geen zund, dacht 'm. Hii nam 't gerii met en was meestal veur de zoone weêr t' huus.

'k Hebbe oe, bekende of onbekende vrund of vrindinne, meer van dien Uttelschen reus verteld[*]. I wete 't nog wel, zol 'k leuven. Hoe hii es zol brood bakken op den Hardenbârg bii Elspeet. 'Toe hii 'm versloapen hadde?' zegge i. 'Toe hii zoo noar hârd leupe met de plank met wegges[6] op z'n schoer, en zoo'n pol zand in ziin klompen kreeg, dat hii 'r tusschenweegs uut dei?' Juust, juust! Krek zoo. Wii verstoan mekoare al oarig. D'r kweem toe van dat zand dat uut die klompen bodde[7], twee bârgen, twee hooge bârgen op 't veld tusschen Elspeet en Uttel, de groote Hulde en de kleine. Dat weet i dan ook nog wel. Ik wil ze oe wel 's wiizen a's jii hier her komt en jii hebben den tiid om 's op te steken en 'n uurtje te proaten. Greeg, noar greege wil ik dat doen.

Heb i al vaste zinnigheid in nog zoo'n oarigheid van dien reus? 'k Hebbe 'r weêr een 'eheurd. 'k Zol, zimme! liegen, 'k moste zeggen van z'n knecht! Dat was 'n vuulik! Die was nie minne! dat zeg ik oe. 'n Vleeg[8] ker'ltje,

(1) K i i k e s p u l , kermistent.
(2) R e u r i g , druk, baldadig, roerig, opgewonden.
(3) G e w e l d i g , bijna.
(4) P i e p e l s , aardappels.
(5) S n e e g , schoon.
(*) Geldersche Volks-almanak voor 1870.
(6) W e g g e , eigen gebakken brood. De w e g g e , ook k l e i a r o g g e , elders s t o e t e of m i k genoemd, is een baksel van 't fijne, van 't bloempje, uit de gemalen rogge g e z u f t , gebuild. Van 't overblijvende wordt brood gebakken.
(7) B o d d e , stoof, van b o d d e n , stuiven.
(8) V l e e g , klein, zwak.

moar bii de hand, bii de hand, heb ik oe doar! Hii kost 'm hebben z'n boer, moar de boer hum nie. En pretaal en vriipostig was hii, noar, noar årg! 'n Minsch zol er kopzeert van kriigen. Dat zal oe bliiken.

'k Motte, om te beginnen, nog 's zeggen, dat de reus an de bosch woonde. Doarbii had hii z'n land en ook erinne voor 'n deil. 't Leste, 't land tusschen de boomen en de struuken, noemden ze in dien tiid al de Heetkamp. Woarumme? Wel, om 't van oare huuken te onderscheiën. I wete toch, dat elk huukske grond in veld of bosch ziin name heft? Zoo weer 'r bii die ploatse nog 'n Schotkamp, 'n Steenrots, 'n dooven Lubbert, 'n Velddriest en 'n Docterskamp. Oarige noamen! Moar woarumme Heetkamp, om bii dien noam te bliiven? Wat zal 'k oe zeggen? Volgens olde beschriivingen was 't een stuk grond van 'n biister schroa(1) heetveld(2) tot land an'emoakt, zoo schroa a's i moar 'ezien hebbe. In de steeën hebben ze voor heet 'n oar woord. Ze noemen 't hei of heide; moar alweêr gevreugen: woarumme? 'n Buul tabak voor 'n kauwtje a's ze 't weten, ook al roepe i 'r de hoogereburgerschoeljonges en de middelbare deerns bii mit al 'r geleerdheid. Dan motte 't op de boeken an. In 't eene boek veurin en achter in 't oare! Boeken a's biibels, en 'n gekiik, 'n gebloajer er inne van heb 'k oe doar! En a's ze dan hier ofte doar wat viind, dat 's nog 'n fiids(3) weerd. 't Komt mit mekoare nie uut, 't sluut nie. Die schriiver heft liik of dien oare, moar....Zoo is 't zimme! Sind we noe 'n tree veerder? Onze meister zegt, dat vake de geleerde luui euver 'n klein woord, euver 'n nullige zake mekoare wel droadnegelen(4) dat 't noar is, dat oe de haren 'r van te bårge riizen, dat i er leed om worde. Muggezifteriië, oars nie! Wat hef 't te beduuiën? Wii noemen dat dorre, drooge, schroaje gerei, dat hier op 't veld groeit, dat de schaap en de koeën vreten, dat we in den stal streuiën, doar we de dekens(5) van moaken op de huuzen en de bessems om te schrobben, wii noemen dat spul, dat zoo vlugge brandt in den ovend en zoo noar het(6), wii noemen 't heet. Zoo hef wii 't van onze moeier 'eleerd. 't Is onze moeiersprake. Te duuker, die 'r an stunderen(7) wille!

Bii de Kårkenhegge had de reus ook 'n kamp land, 'n bovenste grond voor boekent. Ken i de Kårkenhegge? 't Is 'n akkermaalsboschje. Veur driehonderd joar noar olde beschriivings was 't veld. Toe leup, woar 't noe steet, 'r 'n weg her, zoo'n bliind poadje as wel vake in de velden sind. 't Kweem van Hattem en gunge de buurte van Uttel schriks(8) deur tot Garder(9) toe. Op de leste ploatse kweem in dien tiid al 't volk van Hattem en Heerd' en Eep(10) en van die kante ter kårke. 't Was me 'n leup, 'n gezegende kårkgange! Moar die 't om de woarheid, om de zuuvere woarheid te doen is, heft 'r ook wat veur euver. Zoo is 't noe, zoo was 't toe ten tiide, zoo zal 't wel bliiven bii 't vrome volk. Ze zuuken mekoare op

(1) S c h r a o , mager, schraal.
(2) H e e t v e l d , heideveld.
(3) F i i d s , f i d s , kleinigheid. Een g u p s is ook een bagatel.
(4) D r o a d n e g e l e n , dwarsdrijven, twisten, plagen. 't Woord heeft ook wel den zin van 't bekende treiteren. E e n n e g e l i n 't g a d s l a a n is iemand bebabbelen.
(5) D e k e n s , daken van boerenhuizen.
(6) H e t , hitte geeft.
(7) E r a n s t u n d e r e n , er aan tornen, aanmerking maken, de eer te na komen.
(8) S c h r i k s , schuin.
(9) G a r d e r e n , een uur gaans van Uddel. 't Dorp heeft, in den tijd der reformatie, door zijn ‘pastor’ eenige vermaardheid gekregen. Zie Schrijvers opstel over Johannes Anastasius Veluanus, in den Geld. Volks-Almanak v. 1880.
(10) H e e r d ' e n E e p , Heerde en Epe.

en ze hangt an mekoare a's dikke brii. Weg 'ent 'n weêr[1] sind ze bii mekoare. 't Is oarig! Moar hoe kweem ze an Garder? Hoe? Garder was almee in disse streeke de eerste ploatse die 'n kârke had, 'n kârke, woar i in dien tiid de woarheid, de zuuvere, de otterdoksche[2] woarheid heuren kost, de reformeerde biibelleere zonder droaiers, 't eerst van ziin olden pastoor, loater van ziin opvolgers. Noe, noar dien kârkweg hebben ze dat hout 'enoemd, 'n bovenste noam en juust van passe ook, wat zegge i?

Moar ik wol oe van dien knecht vertellen en ik hale 'r weêr wat oars bii; neemt me nie kwellike! 'k kost toch zoo moar nie schrap[3] staan in eens. Bii de kamp dan bii de Kârkenhegge was 'n jong'n an 't koe-huuiën. 't Zel om Sint Jan 'ewest sind of 'n weke later. Dat steekt 'm op geen dag of wat. De schaap weer kaal[4], dat 's vaste. Noe, om dien tiid! De rogge was mooi an 't riipen, en de boekent, die eerst 'n hortjen gepod[5] hadde, stong wel zoo sneege[6], zoo sneege, te bruuschen euver 't land. Wat gebeurt 'r? Omdat de jong'n nie te best op 't vee paste - de koejong'ns hebben 't nog wel in de botten[7] - omdat de jong'n nie bii ziin koeën bleve, goan ze van 't veld den akker op en beginnen te vreten, dat 't zoo klaetert. Dat gong er deure dat malsche boekentje! Dat smoakte wat beter dan die toaie, schroaie heetstrumpels! Moar 't was zund, zund zimme! want ze vertreeiden en knikten ook 'n pol. Die leeë[8] jong'n! Woarumme bliive hii dan nie bii de koeën, en wat dei hii bii dat hommelsnest[9]?

De reus, in de noaïgheid[10] aan 't spurrie-meien[11], verneemt wat 'r goande is. Mit gooit hii de zichte[12] vort en runt noar z'n akker. Wat was hii niidsch! Hii busselde[13] de koeën vort dat 't zoo'n oard hadde. Weg 'ent'n weer kweem ze de kamp uut. Mit komt de jong'n anleupen. ‘Ik woarschoeë oe, jong! miseroable jong!’ zegt de reus, ‘dat jii beter op joe vee passe! Loat ze op 't veld bliiven! Loat joe voar of joe boer ze te vreten geven, zii hef 't melk er ook van. Nog 's! As jii nie beter oppasse, zel ik oe!’ Mit griipt hii 'n stuk steen van den weg en breekt 't in tweeën. ‘As jii nie beter oppasse, noare jong! schop ik oe onder de kondte en breek ik oe de botten, a's ik hier dit steentje doei, heur i?’

Moar de jong was lang nie beduusd. Mit hii de koeën vortjeug, nam hii 'n kluutjen eerd van den grond. ‘A's jii miin wat doen durft, a's jii miin an 't liif komp, lange

(1) W e g 'e n t 'n w e e r , overal.
(2) O t t e r d o k s e , orthodoxe.
(3) S c h r a p , gereed. In de gedichten van Vondel en in de geschriften van P. Cz. Hooft wordt 't woord meer dan eens gevonden.
(4) K a a l , geschoren.
(5) G e p o d , gesukkeld, van p o d d e n , sukkelen, treuren, niet vooruit en niet achteruit gaan. 't Woord wordt ook van menschen gebezigd. P o d d e r i g wordt iemand genoemd, die niet ziek en toch ook niet gezond is, zoo tusschen pruimen en krenten.
(6) S n e e g , voordeelig, mooi.
(7) I n d e b o t t e n h e b b e n is een echt Veluwsche uitdrukking. In eigenlijken zin duidt ze een zware verkoudheid aan met al den aankleve van dien. In figuurlijke beteekenis komt ze overeen, als boven 't geval is, met 't bekende: h i j h e e f t z e [streken, kuren] a c h t e r d e n e l l e b o o g .
(8) L e e ë , kwade, akelige.
(9) H o m m e l s n e s t . De Uddelsche en in 't algemeen alle Veluwsche jongens hebben veel op met hommelsnesten. Ze jagen, als ze ze vinden, er die dieren uit en vergasten zich aan den honig. 't Zoeken van die nesten is soms een manie.
(10) N o a ï g h e i d , nabijheid.
(11) M e i e n , maaien.
(12) Z i c h t e , de sikkel.
(13) B u s s e l e n , jagen, drijven.

Hannes! joe lillike pennesniiër[14]! dan vriif ik oe zoo fiin a's dit kluutje. Zol i denken dat ik bange veur oe weer? Dan bin i nie te rechte, man!'

(14) P e n n e s n i i ë r , een scheldnaam.

Griinnig gong de reus vort. Kost 't oars? Deur zoo'n oap van 'n jong, zoo'n eigengereide[(1)] koescheper zoo nierlijk[(2)] behandeld te worden, wie wol 't liiën? 't Was hem slimme! Moar geet 't nie nog zoo in de maatschappiië? En hebben jong'ns en deerns, die pas komp kiiken, soms nie 'n wiisheid en 'n proats boven minschen van joaren en van ondervindinge dat i 'r noar van worde? En durf ze nie tegen heur voar en heur moêr te zeggen, dat zii 't beter weten a's heurluui? 't Is 'n noar wârk a's i zulk soorte tot kiinders heft, of zulk volk in oe dienste. 'n Minsch is moar 'n minsch, en hii zol ze in 'n vlage van helschigheid den nek ummezetten. En doarumme, hold er u buuten, vrunden!

Tot eer van den reus kan 'ezegd worden, dat hii hups kârksch was en 't kârkgoan nog al oarig bii 'm betiide[(3)] ook. En dat 's 't woare bii 'n minsch, die noar de kârke geet. Wat helpt oe oars 't salmen zingen en de redenoasie van den domenie? Zoo was 't met hum. Hii was nie boatdregend. Hii kost vergeten, en vergeven deei hii greege. ‘Die jong van lest,’ dacht hii 'n hort noa datem, ‘dat 's 'n vuulik! Die loat 'm den honig nie van 't brood likken! Zoo'n jong liikt me! Die kwoajong'ns sind, zimme! de beste in 't wârk! Zii bint van alle marken t' huus, zii bint goar, zii bint uut'esloapen. Bii de peerden, op de deele, an de mestgreep, met de plaggezicht, met de zeissem, i kunt ze an alles zetten, en 't kump alles op ziin tiid ree. Zii sind labendig ondeugend, dat 's woar, moar droa of slofhoaken[(4)], um den dunderdag nie!’ En noa euver en her proaten met 't wiif, zuukt hii den jong'n op en huurt 'm a's knecht. Hii langde[(5)] 'm wel 'n ploegrad[(6)] tot meepenning[(7)].

De jong'n kweem te Mei. Hii is 'r 'n poar doagen. 't Geet beste. Hii hef schik bii z'n nieën boer en de boer van hum. Likewels[(8)], 't bliive zoo moar 'n hortjen, nie lange. Wat kweem 'r dan in de weege? Er motte woater 'ehoald worden. Moar de putte is nog al 'n oarig endjen van huus. De iong'n wordt 'r toe kommendeerd.

‘Dat is 'n meuit', 'n laste,’ zegt hii, ‘dat woaterhoalen, dat gesleup met die nemmers, en dan weêr met zoo'n tonne op de kruui[(9)]. Te blinder! ik zal er wat oars op weten!’ Mit hii noar de deele en an 't zuuken van 'n achtertouw. Weet i wat 'n achtertouw is? 't Is zoo'n lang, dik touw. I hef 't wel 'ezien. Ze biind 't wel op wage of karre euver 'n vracht heui of stroo om de boel bii mekoare te holden. Op de vracht ligt dan 'n lange boom, de weezenboome. I weet wel. Doar zit 't van boven an vaste en van onder an 't gerii. Noe, noa zulk een touw was hii an 't zuuken. Hii heft ten leste 'r een.

‘Wat zol dat touw?’ vreug de boer. ‘Wat hef jii doar met in zinne?’

‘Wat dat touw zol? Wel, 'k wille 'r de putte mee biinden en hier her trekken bii de geut[(10)] of bii de deele. Dan bint wii van dat leeë leupen en

(1) E i g e n g e r e i d , eigenzinnig, onbeschoft, onbeschaafd, lomp in den superlatief.
(2) N i e r l i j k , leelijk.
(3) B e t i i d e , hielp, ingang vond. B e t i i ë n kan ook de beteekenis hebben van doen, begaan.
(4) S l o f h o a k , slof, achteloos mensch.
(5) L a n g d e , gaf, van l a n g e n , geven.
(6) P l o e g r a d , rijksdaalder.
(7) M e e p e n n i n g , godspenning, 't Amsterdamsche goospenning.
(8) L i k e w e l s , evenwel.
(9) K r u u i , kruiwagen.
(10) G e u t , goot. Een vertrek in een boerenwoning, meestal ‘up ziid’, waarin ‘'t melkgerei’ wordt geborgen, waarin gekarnd wordt, gewasschen, ‘den aker’ (de varkenspot) gekookt, enz.

sleupen om woater of. Te blinder, boer! 't zal oe liiken, en de vrouw en de meeg[1] ook, zoo de putte bii huus.'

Op 'n oaren tiid motten sprokken 'ehoald worden. Sprokken, i zol 't wel weten, is grof dood holt uut de bosch. A's 't van de boomen valt, hef i 't veur 't raopen; oars utotte 't 'etrokken worden met zoo'n hoake en dan geet 'r wel 's 'n stuk gruun holt mee deur. Te joksem! a's de scheuter[2] of de boschvoa'er[3] of de holtrechter er oe meê snappen. I worde an'ebracht, zoo goed ben i nie, of i motte 't afmoaken voor 'n vuufje of wat. Dat wil ze ook wel doen die mannen. Alle bemeur[4]! 't is nog veerreweg 't beste! Moar....krek! er moste holt wezen. 't Worde den jongen besteld; en hii alweêr met dat touw te gange.

'En wat wil i 'r noe meê doen?' zeeg de boer. 'I ligge toch altiid met dat touw te wonderen, oap van 'n jong!'

'Wel, 'k zal 't sloan um 'n koppeltje boomen die miin liiken. Dan het wii ze bii huus en ook geen geleup en gekruui meer. Dat alle doagen brand hoalen, boer, steet miin biister slecht an! 't Liikt woarlik of ik de woater- en de holtjongen bint! I hef miin 'ehuurd om te wârken, moar dat wârk liikt me nie. Loat de fruuiluui die den pot koken, ook veur brand zorgen! Te blinder! 'k verlange oar wârk, of oars motte i 't zeggen, of oars goa 'k, heur i?'

'Te duker!' dachte de reus in ziin eigens, 'die jong'n is wat mans! 't Is 'n krem[5]; 'n onwat[6] van heb 'k oe doar! Noe ârmoed[7] omdat er holt gebrek is, en dan ârmoed om 't woater, en dan weêr om wat oars. Alle dagen die leeïgheid en die leeë streken van zoo'n zeikert[8], dat lii 'k nie langer! 't Is 'n eigengereide! 'k Wol 'k 'm kwiit weer!' En hii zeeg den jong'n dat hii goan koste.

'Best, boer, beste! Zoo'n dienst, woar 'k altiid met woaternemmers en de sprokkenkruui motte sleupen, kan ik buuten oe wel kriigen. 'k Hadde toch 'egoan, want de kost is ook zoo noar best nie. Achterof vrete jii en 't wiif er goed van en drinken juuiluui goeie koffie, moar 't opteutsel is veur 't volk. Loat de honden de botten kluuven, denke jii moar. 't Is niets, nimmendal ârg, dat jii miin kwiit wille. Moar miin loon?'

'Hoeveul heb i wel verdiend in 't hortjen dat i bii miin 'ewest bint?'

'Wat zal 'k oe zeggen? Toe jii miin huurde, hef wii 't zoam nie in de rii[9] 'ekregen. En doarumme vrage 'k noe veur miin loon zoo veule 'k droagen kan.'

'Zoo veule jii droagen kost. Hoe motte ik dat begriipen? Hoeveul is dât? Hoeveul kan i wel dragen?'

'Zoo veule 'k droagen kan, boer, en noe voor den démon geen vraogeriië meer, heur i?'

Hoe leup 't af met ze? Kweem de zake nog in de riië? Bedoarde 't busselen en bekken[10] tegen mekoare? Oarig vlugge en oarig goed schikten

(1) M e e g , de maagd, meid.
(2) S c h e u t e r , scholter, opzichter van een heideveld.
(3) B o s c h v o a 'e r , boschwachter.
(4) A l l e b e m e u r l 't *Fr.* à la bonne heure! het zij zoo!
(5) K r e m , slimmerd.
(6) O n w a t , deugniet.
(7) A r m o e d , ellende, twist.
(8) Z e i k e r t , scheldnaam.
(9) R i i , orde.
(10) B e k k e n , met elkander oneens zijn.

ze 't. De reus zol den jong'n 'n schepel zulvergeld geven. 'n Schepel zulvergeld veur 't schoftjen dat hii bii 'm 'ewoond hadde? Joa, zimme! 't Stong 'm biister an, en 't wiif nie minder - de wiiven bint noar ârg op geld - moar wat zol hii doen?

''n Schepel zulvergeld,' zeeg de jong'n, ''n schepel zulvergeld, nie meer? Zoo'n fiids? 't Is miin de meuit' nie weerd om meê te nemen. Breng 't miin moar 's, a's jii nie te drukke bint! Kost i 't nie droagen, stârke man, neem dan gerii!'

Dat wol de reus best doen, a's 't zoo uutkweem. En hii dong 't op 'n pas(1). De peerden stong er toch en 't was altiid beste, a's ze 's van stal kweem. Ze weer oars zoo ril(2). Blii was hii, miseroabel blii, dat de nieë knecht vort was. Hii had 'm hups geld 'ekost, dat 's woar, moar z'n leeïgheid en z'n droaie(3) streken hadden 'm ook al lang krang(4) 'ezeten. 't Was nie om te liiën. 't Wiif en 't oare dienstvolk weer den jong'n ook zoo zat. Lag hii nie vake met den scheper en den bouwmeester te worstelen(5)? En de meeg en de koedeern? Hii kost ze ook nie met rust loaten. Vervliimd(6) blii was de reus. 'n Minsch moste wat doen om ruste en vreê in huus te holden; moar zoo'n krem zol heerd en geut en deele, zol weg 'ent 'n weer alles in 't hunderd moaken.

En de jong'n? Wat had hii 'n schik! Wat was hii riike! Wat kreeg hii noe 'n somme in de kiste! Wat was hii dien stàrken man oarig an 't buultje 'ewest! Moar, moar - zoo 'n minsch te droadnegelen a's hii dong, op zoo 'n wiize an 'n fiids geld te komen a's hi 'r ankweem, - 't is noar! 't is noar! Geld te hebben is goed, moar 't op 'n eerlijke wiize te kriigen, dat 's rechtevoort(7) van 't beste.

Oan 't Uttelermeer, Sinte Peter 1880.
A. Aarsen.

Mundus vult decipi. (Veluwe: Apeldoorn, Vaassen, Epe.)

Zoo of en toe, a'k is un boek in de hande kreeg, zag ik wel is staon 'mundus vult decipi'; dagen answiet(8) he'k rechtevoort(9) gaon pluuzen en zuuken, zonder da'k gewaer kon worden wat ut beduujen. Den meister vroeg ik ut is, die kon 't mien niet zeggen, 't was latiens zae'j; den dokter dos ik ut niet te vraogen, want dan ha'k kans dat e mien de gek anstak, en den domeneer....jao, dacht ik, die zol dan wel zeggen dit of det is 't - en det mo'k dan, zonder tegenprêûties mer geleuven, o'k wil of niet; eindelik dacht ik: kom an, Knelis, zellens mer is an 't zuuken; plaog ie oew hersens ook al un bittien, a'j eigens onderzuukt, he'j ok gien nood, dat un aer oew bedrug.

(1) P a s , op een keer.
(2) R i l , wild, lastig, onhandelbaar.
(3) D r o a i e , akelige, onbetamelijke, gekke.
(4) K r a n g , verkeerd, dwars in de maag.
(5) W o r s t e l e n , vechten.
(6) V e r v l i i m d , bijzonder.
(7) R e c h t e v o o r t , waarlijk.
(8) A n s w i e t , (*Fr.* en suite), aaneen.
(9) R e c h t e v o o r t , een stopwoord = 'om zoo te spreken.'

Doe 'k jonk was, hiel ik almeugend van leeren, en heb ok nog wat an 't latien edaon; 'k ha, weet ie, un naeve, die op de Uterse schoele lag, noew is e proponent; 'k weet nog best, 't gink van *mensa*, *mensae*, *mensarum*, *mensas*, *puer* en *pueri*, dat was dan zooveule as de verbuuginge van 'taofel' en 'jonge'; wieder he'k ut er dan ok niet mee ebracht; toch - dèt schut mien daor in - kon'k ok enkele liedties, zoo as: '*lovivat*' en 'Prosaluut horum Batavorum en Amicorum'; 't gink altied aoste van 'um' en van 'arum'; 't was un ijsselik gezanik; toch spit ut mien nog, da'k ut niet volehollen hebbe, dan ha'k noew kunnen weten wat 'mundus vult decipi' beteikent.

A'k de zin zon bittien naostudeeren, door 't in ofte biej ston, dan docht mien, det ut zoo iets van foppen of veur de gek hollen most hebben, mer 'k was niet zeker. Later gebeuren ut is, da'k un oorig vertelseltien las; door ston 't weer; twee heuksies stonnen der achter, un kruussien doorin, dat wees mien nao onderen door net zoo'n dink ston, en jao man! daor las ik:

'De wereld wil bedrogen zijn.'

Noew waa'k ter uut, - mer jonges! dacht ik - want zie'j, in 't stuk van geleuven bin'k zoo mekkelik niet - as 't noew nog mer woor is; ie kunt rechtevoort op de boeken ok altied niet an; mer ik was toch op weg, en noew kon 'k ut is probeeren, prakties weet ie!

Krek kump ter un jeude de veurdeure inloopen, mit un pak op de rugge en un elle in de hand; hee gooit zien pak van de scholders, want Mechteld wol orleans van um koopen. Zee bekeek ut, en hé vruug un dertiendehalf veur de elle; 't was Mechteld zoo te zeggen niet te duur, mer 't ston eur toch niet an. Zee wol baeter hebben, en de jeude had al ezegd dat dit zien beste was det e had. Hoe zal e 't noe maken? dacht ik: un smoesseltien waogen? Jao man, hee gooit de boel deur menaere, schommelt en frommelt....'Kiek,' zeg e, 'ik meenen ut al, hier hei'j wat moois, det is spul; mer, 't is ok un schillink duurder.' Mechteld bekeek ut: 'Jao,' zeg ze, 'sniej door mer of, dat is goed.' Ik had veuruut ut kaertien is bekeken, dat er anzat; toen hee an 't ofsniejen was, bezag 'k ut nog is ter sluups, en jao, 't was poddoosie ut eigenste stuk. Ik denke, wacht! ik kuchen is, keek um is an, hee keek mien an, 'mundus vult decipi' zae'k - mer de man verston 't niet; toch, hee grinneken zo'n beettien, net of e zeggen wol: mos ik dan niet? - mer mit die gekheid, mien schillinks waa'k kwiet. -

's Anderen daags kwam de dokter is kieken, hoe 't onze Klaos gink, die de belrooze had; de jonge was an de winderhand[1], mer ut leek dat onze Stientien, un drammerig[2] dink, ut niet al te pluus had; 't was eigenlik niks te beduujen; de deerne was wat *hangerig*, anders niks; mer Mechteld hef dan soms zokke wondere buujen, dan ister niks an te praoten; die wol mer hebben dat den dokter der is nao zag. Of ik al zae: 't is gekheid, dan hef e eur an 't lientien, un dranksien en un poeier en 't

(1) An de winderhand, aan de winnende hand (beterende).
(2) Drammerig, dwingend.

is toch niks weerd; 't hielp niks, 't mos; wat zo'k? ik denke, ik zal ut un reis nog is met 'mundus' waogen en dan is 't uut. Mien vrouwe zae 't um; hee bekik de deerne, vuult eur de polse, 'die slaat fiks,' zeg e, 'dat meisje is gezond, zij zal van zelve wel weer opknappen.' Door ha'j Mechteld motten heuren: 'Wat zeg ie, dokter? gezond? ik zeg oe, dat ut kind ut niet goed hef, 't is eenderhandig[(1)] en naer, 't bint klieren of un onzuuverheid in 't bloed - weet ik ut? - mer ik zeg oew, meneer! det ze bi toeren niet dug, of is meneer almits ok bange veur zien geld?' Wat zolle zeggen....hee gink an 't loeren, liet eur de tonge is uutstaeken, tellen op 't alloozie hoevaake de polse sloeg, liet eur den aossem ophalen, keek un bittien zundig[(2)]: 'Ja, moeder,' zeg e (mer 't wol der niet uut, de man was te eerlik) 'anfijn dan,' zeg e, 'ik zal u wat sturen.' -

'*Mundus vult decipi*, dokter! nie waor?' Dat zae'k; mer door ha'j um zien kieken motten; nooit of nooit he'k um zo'n gek gezichte zien zetten; 't was of e 't te Keulen heuren donderen.

'Ja, man,' zeg e, 'ja, 't is wel waar; hoe gij er aankomt, weet ik niet; maar wáár is het.' Noew was ik er uut, ik wis ut voor goed en prakties er biej; det is ook wat weerd; mer, um mien schillinks niet weer op nieis te waogen, he'k Mechteld ut 'mundus' ok dadelik eleerd. -

's Aovons in tweedonkeren streujen ik ut schot; Mechteld brach de verkens wat; mit da'k zoo um de deure keek, zie'k door van veeren Jan Stotter ankomen; de keerl liep zoo vlot en zoo vlugge; mer, mit det e Mechteld bie 't verkensschot zut, door begint e te hoesten en te puussen, en löp zoo iesselik mank, det ut akelig was. Ik denke, pas op, 'k wil der mien kop onder verbeuren, det Mechteld um wat lankt[(3)], en jao, alzien dagen, zee test al in de naoszak[(4)] um un cent, - 'Mechteld!' riep ik, ''t is mundus!' en zee trok eur hand weer trugge. -

A'k den domenie zoo mit zien pet op in den hof zie loopen, dan kan e speulen mit zien kiender, ravotten en angaon, oew laeven zoo niet! dan is de man zoo natuurlik, krek zoo as e is; mer zie'k um mit zien steek op over 't derp loopen, met zoo'n effen gezigte en zoo stief - dan denk ik: hee mot wel, hee kent ut *mundus vult decipi* ok werelds goed. -

Herm van 't Oever en Jaopik van Straoten kregen ut scheef um un peppelenboom, die op de scheidvoore ston. Door gink ut hen, nao d'avvekaoten toe, al wat ze loopen konnen; ik zae eur veuruut nog, wat ut *mundus* in 't hollands was, mer nee, 't hielp niks, en Jaopik, die ut won, hef zien heele plaatse verleuren, en Herm, die 't verloor, is al zien heuiland kwiet. -

Mennig jonk paer he'k zien vriejen en trouwen, da'k wel tegen Mechteld zae: 'Da's ok mis, 't is *mundus;*' mer zae Mechteld dan: 'Liefde is ok bliend, zekt ze wel.'

Kwamme wiej is langes un kroegien, en heuren wiej doorbinnen lewaai en behei[(5)], rementen en zingen en glaessies geklink - '*mundus vult decipi*' zae'w dan allebeide.

En in de kerke - door kump dat *mundus* ook daonig te passe. Les[(6)]

(1) 't I s e e n d e r h a n d i g , sloerig = niet wel, lusteloos.
(2) Z u n d i g , bedrukt.
(3) L a n k t , geeft.
(4) N a o s z a k , zijzak.
(5) B e h e i , spektakel.
(6) L e s , laatst.

was de doomnie is an 't praeken over den duuvel; hee schilderen um of, man! mit pooten en ooren; 't was, o'k um zoo lief laevendig veur mien zag staon. Ik luusteren Mechteld in 't oor: 'Hoe zol det toch waen, ik heb um nog nooit zoo straband[(1)] eheurd.' Mechteld kik umme, zut door wat kerels staon, lank in de jassen; zee stut mien is an: 'Un kerkeraod,' zeg ze, 'da's ok al weer *mundus*.'

Zundas derop hef de domenie 't beroep en maakt ut van de preêkstoel bekend; hee wis nog niet of e't dee of niet. Door gink ut hen; ut liep nao de pastorieje met schinken en metwos....Ik zae tegen Mechteld: 'Zo'w der ok wat hen todden[(2)]?' 'Bel nee!' zeg ze, 'bi'j mal, 't is *mundus*, det ze'k oe.' Ik wol 't niet leuven, mer jao, 't was zoo: de doomnie is vot, mit metwos en al.

Wicher, un keerl, die in Aerem ezaeten hef, 's nachts altied giet streupen, bie aovend en ontiejen deur de buurte löp, mien mit lichtmissen[(3)] twee kuule vol eerappels ofehaald hef, aeremse roon en blaouwkienties, un keerl door niks an is, mo'j Zundas in de kerke zien: as alle mensen der bint, kump hee der in, stiet un kortier te bidden, en hoe meer z'um ankiekt, hoe langer dat e bid; wordt er salms ezungen, dan schreeuwt e dat ut un aerd hef; zinkt ze gezangen, dan giet e der staon en zal gien lippe verreuren, kik deur de kerke hen, of e zeggen wil: 'door doe'k niet an.' Les was de doomnie is an 't praeken, en hee ston der weer meneuvels[(4)] te maken, net of 't um niet nao 't hoor was, en de vent is zoo dom as 't achtereinde van un verken. Ik kon mien niet langer inhollen, ik zae herdop tegen Mechteld: 'Zie noew zon mundus is an, ik zal um spraeken as de kerke uut is.' 'Stille,' zeg Mechteld, 'ik leuve, Knelis, de'j 't mis heb: *mundus* wordt hier niet bedrögen; zee kent um allemaole te goed; hee bedrug um zellens.' ''t Kan wel woor waen,' zae'k, 'mer ik kan det gehuuchel in de kerken niet liejen; door mossen de domenies op werken, praoten en praeken, in huus en op stoel, det er niet zooveule schienheiligheid gebeuren; det is toch 't regte niet - en de domenie kent ze ook werelds goed, die vrome kwaodspraeksters, die an de koffietaofel un uutgestreken gezichte zet, en labt en praot van un ander wat ze mer kunt; die mensen, die steeuwig nao de kerke loopt, veuran gaot zitten - en as ze iemes bedriegen kunt, dan doet ze't. Kiek, ik wol det de mensen ut toch is goed begrepen, det in de kerke, of woor ze ok bint, ut zundasse peksien, al zit ut ok nòg zoo benepen, nergens veur dient, en al löt *mundus* um als is foppen en um den tuun leijen, één dink toch is er, det niet lug, en det is die stemme, die ieder door binnen vuult kloppen, un stemme, die niemes bedrug.'

Mer, zult der veule zeggen, as *mundus* toch bedrögen wil waezen, woorumme niet? dan mer un handtien mee ehölpen, as de mensen dan niet aers bint en wilt. Nee, zeg ik oe: Mechteld en ik doet zóó; wie bint eenmaol mit ut schuuttien in zee, laot de mensen loopen, en praoten, en denken; en zeilt en laveert er mee deur. Wiej past op, da'w ons gien

(1) S t r a b a n d , kras.
(2) T o d d e n , brengen.
(3) L i c h t m i s s e n , Maria Lichtmis.
(4) M e n e u v e l s , manoeuvres.

knollen veur setroenen laot verkoopen, en sient da'w die latiense spreuke kenden en begrepen, ha'w altied op ieder zien peksien elet: ston dat vraemd of benepen, dan zae'w: *mundus!* Zagge wiej effene, uutgestrekene gezichten, dan zae'w alweer *mundus!* en zokken liete wiej loopen.

En veur ons zellens - al die fitsfetseriejen[1], opschik en zundagstuug gooijen wiej vot. Sients he'w pleizierige tiejen zamen belaefd; nooit ha'w mekander ok weer bedot; Mechteld kon op mien en ik kon op eur raekenen. 't Was onze vaste regel: zoo'w bint mo'w ons teunen; nooit gien gehuuchel in de kerke, of in huus, of veur de mensen; dan is 't baeter ons stille te hollen, zegge wiej - en zoo he'w ons an *mundus* niks te steuren, we hebt vrae mit mekander en mit ons zellens, en we hebt gien nood da'w un ander of ons zellens bedriegt.

Vaassen, Dec. '56.
T. van Lohuizen.

De öskeskermis. (Hoog-veluwe.)

'Ieder land hef zien ägen gebruken,' zai Knelis de biejeman, daor i ens op en darp in Holland, waor i en kläne ärfenis van en' olde meuje haolen most, mit en gezelschop genuuglik bi den haerd zat en eur oaver de vremde gebruken hörde spräken, die daor 's jaorliks wierden geüfend: - 'ieder land hef zien ägen gebruken, zoo oak staot 'et 'eschaopen in Gelderland, waor ik van daon bin.

Van waffre[2] verschiedene gedaonte zi oak zien meugen, en schoons ennige veule jaoren dieper in de grieze oldhed eur begin zuken motten as anderen, dit duut nix af, naor 'k mein, om in alle te zaomen 't zelfde oagmark t' ontdekken, dat zi veur hebben, schoons zi daortoe ni rechtevoort[3] meugen zien in 'ezet, nämlik om op zäkeren tied de naoburs en vrinden bi mekaor te brengen, en zoo te maoken, dat de goeje kennisse en vrindschop bestaon blift en verstärkt wurdt. - Aeven zoo is 't oak bi ons mit de öskeskermis. 'k Zal oe zeggen, wat da' veur en gebruuk is, en hoe 't daor al zoo bi toegaot.

In ennige steeën, en op de darpen veural, höldt min öskeskermis as November, de Slachtmaond, in 't land kumt. 't Is dan kermis in dat huus, waor en os of koei is 'eslacht. Dan drinkt min daor erst koffie mit beschuut en daornao brandewien mit raozienen en suker, en en stukske zute koek daortoe. Bi andere goeje minschen, die nie zoo diep in de beurse kunnen tasten om en öske, koei of möltje te koapen, gaot min toch ook wel kermis hou'en, al hebben zi maor en verksken 'eslacht, en de pret is daor duk nie minder, al schinkt min daor oak maor en gleske klaore jannever. As 't maor uut en goed hart kumt, denkt de Geldersman, dan zait 'et er nie aon. - Niemens uut de naoburs, kennissen en vrinden verzuumt de gelä-

(1) F i t s f e t s e r i e j e n , nietigheden.
(2) W a f f r e , wat voor.
(3) R e c h t e v o o r t , juist.

genhed om bi dit fäst te zien. Min waert um[1], wa' min kan, om bitieds 'et huuswerk te rechtvaerdigen[2]. Mennig een, die wäken lank pruustte[3] oaver tandpien of liefzeerte, schient nix te dären, as hi in dissen tied van 't jaor, al is 't ook nog zo'n stor[4] wärken, deur dun en dik mot rondkleisteren[5], om naor de öskeskermis te gaon.

De vrouwkens hebben dan nie minder schik as de mans. Mennig vrouwke, daor min 't anders nie aon zeggen zoe, en die op eur ägen haerd nix kebbelig vält, maor altieds effen naerstig veur eur hin ziet, as of zi stik alleen de wieshed in pacht had, wit eur dan zoo heftig zinnig veur te doen, en zonder verlaot, eur mundje te ruren, da' ze en munnik uut 'e kap, en ruter uut 't zaol zoe praoten. 't Blieft dan nie ennig bi de vraog: ‘Hoe gaot et thuus, zien ze allen nog wierig?’ Nemaor, zi wäten dan mekaor zoo grappig op te viezelen, da' min er zich oaver bedoen mot.

As dissen zoo te gank zien, doen oak de mans 'et euren[6]. Zi motten vet priezen, liek zi zeggen. Daor staot dan en lange schriefplank schrap. 't Veulvuldig gebruuk hef um glad 'emaokt en zien naotuurlike ägenschop doen verliezen. Ieder gift noe ziene meining op, hoe zwaor 't öske of de koei, 't moltje of 't keujke wel wägen zal en hoeveul 't vet. Naor de rie af wordt dan de naom van den vetpriezer op 'e schriefplank aon'eteikend mit de zwaorte van 't wicht, dat 'i meint. Zoo gaot et dan stuk veur stuk, bis 't aon den lesten man kumt. Dan räkent min (op de darpen duut et veultieds de meister, as vaerdig in 't cieferen), alle op'egeven taxaozies te zaomen en da' wordt dan 't deiltal. Daornao worden de vetpriezers 'eteld en eur aontal maokt dan den deiler uut. Wat noe de uutkomst oplävert, vergeliekt min dan mit ieder der taxaozies, die op 'e schriefplank staon. Die dan 't best hef laoten schrieven en 't naost aonkumt, is keunink bi de pret. Maor noe is 't spul nog nie geëndigd: nemaor, noe wordt er erst recht 'egekt en 'elachen onder mekaör. Ennige vetpriezers hebben te plomp veul, - ennige geweldig min 'eraojen. Dan worden zi deur de oaverigen vinnig uut'esliept[7], da' zi zoo biester wänig beestenverstand tönen te bezitten. - Die te wänig ponden 'ezaid hebben, doe de schriever eur vrieg, worden er mit verlägen, want zi daîen 't uut onneuzelhed, en zi worden stik in de biesterbaone 'ebrocht[8], schoons zi nix kwaods in 't zin en nievers part of deil aon hebben. - Dissen, die zoo plomp veul vleisch en vet hebben laoten schrieven, worden deur 't 'elach en 't 'esnaoter gin klän männekes 'emaokt; nemaor, daor zien 't de rechten nie toe. Zi gaoven eur muite om 't mist te zeggen, en zi daîen 't uut gin haot of nied, maor 't was klaor om de luuij en duukske veur d' oagen te beinden, dan zoe eur nog en stukske koek meer 'epraezentierd en eur gleske nog vaoker vol 'etapt worden. De miste minschen, räkenen zi, hebben toch gaerne en priesken, en vergäten, da' zi 't duk nog köstleker as gold motten betaolen.

Van 's märgens vrog bis aon den middag gaot 'et zoo mit buurten en praoten en priezen en gekken deur. Liek 'et vaok op kermissen gaot, zoo

(1) U m , zich.
(2) R e c h t v a e r d i g e n , afdoen.
(3) P r u u s t t e , klaagde.
(4) S t o r , moeilijk.
(5) R o n d k l e i s t e r e n , met moeite omstappen.
(6) E u r e n , (hare), hunne.
(7) U u t 'e s l i e p t , spottend uitgelachen.
(8) I n d e b i e s t e r b a o n e 'e b r o c h t , van den weg gebracht, in 't ootje genomen.

beurt 'et oak wel ens op d' öskeskermis, dat de maotigheid nie deur ieder in 't oog wordt 'eholden, en as men op ennen vetpriezer mit 'e vinger wiest en van um tuugt: ‘Hie is op d' öskeskermis 'ewest!’ dan is 't net lieke veul ezaid as: ‘Hie was zoo dronkend, dat 'i oaver den weg hin tölde.’

's Aovens bi de lampe of 's anderen daogs 's märgens vugen de kermisgasten eur[(1)] nog ens in 't slachthuus. Dan staon zi opmärkend bi de schaol. De slachter wägt dan 't vet en 't vleisch. Dan wiezen de stukken gaouw uut, wie keunink is in 't raojen; zien naom wordt vaerdig, voluut mit de zwaorte van 't 'eslacht, tegen en kruushold, beint[(2)] of balk mit kriet 'eschreven, die daor op staon blieft, en as 'i bi 't huusschumen[(3)] wordt 'espaord, wiest 'i nog in den naosten slagttied naor de pret van 't veurgangen jaor.

Noe lopt 'et op en schäien. Deurgaons bekruupt dan de aonwäzigen de lust om mekaör erst nog ens te wägen. Dan hiet 'et vaststaon veur dunnen en dikken. 't Is een klucht om te heuren, waffre rädenen hierveur al worden bi 'ebrocht. - 'k Heurde ens ievers, hoe Giel, de slachter, den scholt pierde[(4)]. Giel was zoo'n verwierde. De scholt was en zwaorlievige vent mit en geweldig groaten buuk, maor en naor klän verstand: ävenwel 't was en doadgoeje minsch, maor en kerlje, daor nix gin troef[(5)] in zat. Giel dräide 't net zoo lank en zoo moai, da' zi um op 'e schaol krägen, en in den tied, dat 'en hen 'en koarn[(6)] opnimt, had Giel 't wicht bi de hand. Hie blief al aon 't bizetten van 't gewicht. De oaverigen begosten al te lachen om 't bedesd gezicht van Giel. Endelik kwam d' ävenaor in 't huuske. De scholt woeg schraoltjes....twee honderd zeuventig pond, old gewicht! ‘Noe kan 'k oe zeggen,’ zai Giel, även as of 't um wonderde, ‘da' 'k al mennig verken op 'e schaol heb 'ehad, da' zoo zwaor nie en woeg!’ - De scholt wierd beduusd[(7)] om de geestighed[(8)] van Giel. De oaverigen kosten 't nie harden[(9)], - pruustten 't uut van lachen, - mochten daordeur bekans de vrinden gin gezond en smaokelik gebruuk van 't 'eslacht toewunschen en gingen zoo ieders euren weg.

‘Noe is de praot wir aon öllie,’ zai Knelis, ‘ik hef 't miene 'edaon.’

S.

Minnebrief van en sniiersknecht. (Hoog-veluwe.)

Miekelief! 't Hef noe gans en gaor gin fatsoen, da je miin liefde zoa kold en zoa verwierd handelen bliift. Hoe 'k et oak mit oe zuuk te riigen[(10)] en te plooien, ik kriig et maor nie zoa ak[(11)] et gaerne ha. Altiids bliift oew hart nog rechtevoort tägen mii as stiif linnen. Mennig kamezoal, boks

(1) E u r , zich.
(2) B e i n t , bint.
(3) H u u s s c h u m e n , schoonmaak.
(4) P i e r d e , fopte.
(5) T r o e f , veerkracht.
(6) K o a r n , graankorrel.
(7) B e d u u s d , beteuterd.
(8) G e e s t i g h e d , aardigheid.
(9) H a r d e n , uithouden.
(10) R i i g e n , (voorloopig in een plooi naaien) ordenen.
(11) A k , als ik.

en wammes van de goeje luuj heb ik bekant[1] stik[2] verknipt en versniien, daor 'k zat, en miin heufd oaver oe tornde en pluusde. Da 'k er oak heftig oaver epruust heb, en er vinnig ziek af ewest bin, da's oe bekend; en nao de leste krupsie bin 'k nog nie zoa 'k heur, want hoe 'k et wend of drääi, 'k weet oan oe gin mouwen te passen.

Zeg et toch glad uut, wa je tägen mii het, da je mii as en olde lappe op zii' smiit. Bin 'k nie zoa goed bii de pinken as de beste veur miin brood? De heele wäke, van 's maondags tot zaoterdags, zit ik jummers stik staovast van 's märgens tot 's aovens bii baos Nol op 'e taofel: en veur miin jannever-centen laot de wäärd ūūt de Golden Ploege gin neie schuur bii 't huus zetten. Zondag, da mis nie, zie je me altiids in de predekaotie, en 's aovens, nao koffitiid, bii oew vaoder op den haerd, om te hōōren naor 't neis ūūt de krant. Dan doe 'k jummers puur alles veur oe, en 'k maok et oe zoa handzaom[3], as in miin krank vermeugen is: en da naodje zol zoa deurloapen as i ens miin vrouw waort: gin enkele steeke zal er aon losgaon. -

Maor 'k leuve, daor zit um de kneupe nie. 't Is nog die ägenste smalle heerschop, die klarke van onzen notaoris, die 't um duut. Daorum gao je oak deur den dag altiids zoa mooi aon'edaon, 'egold en 'ezilverd, bekant of i nao de karke gaot. Miekelief! Miekelief! waor dwaolen ouw zinnen; hoe kan i zoa bot ziin? - 'k Heb oe al zoa mennigmaol oaver dissen gepokkeneerden[4] snoeshaon onder 't parsiizer 'ehad en zint er nog de olde knepen niet uut? Hoe kan oe et hart toch zoa hooge staon, da je um dien kwibus en goeien wärkman onder stelt?

Meinde mit um te zurten äten uut de kurf zonder zörge? Nemaor, da's vlak de lappe neffen 't gat. Da klarken lait um maor wiendaiers: en zolt i de maot holden veur de juffer van en notaoris, al is 't oak op en plat dörpke? Nemaor, daerne! daor zii i nie toe 'esnejen: da zol oe vugen as en neie lap op en old wammes; da stao nie en da holdt nie. - Da mot dissen verwierden heerschop oak nie vremd ziin, hoe zunig hi kiiken kan, maor hi teutelt mit oe, um oew rooie wängkes en oew blaouwe eugkes, en as i oe in d' ellene[5] hef ebrocht, zal i oe handelen as en lapzalver; waor veinde dan heul veur oew hartepiin? Daorum, Miekelief! stel dissen springer uut oew zin en hold oe lääg bii 'e grond, dan val i nie hoog. Denk aon 't spreukske: ‘Ongeliiken aord, dient niet 'epaord!’ - Wii passen mekaor, waor je et beziet, um saomen genuuglik te läven en onzen staot te bliiven vuren. Kwik[6] et ens mit oew olders, daor doe je braof aon; die zullen et oe wel veurmäten; en as ik zondag bii oe kom en i mii beduudt, da je met mii houwen wilt, zal miin martelen en ärmoeien[7] t' ende ziin, en van klinkklaor plezier za 'k oe en heftig mooi loddereinsdeuske koapen veur en present, al kost et oak en golden dekaot.

Hadee, Mieke! tot zondag.

S.

(1) B e k a n t , bijkans.
(2) S t i k , geheel.
(3) H a n d z a o m , gemakkelijk.
(4) G e p o k k e n e e r d , pokdalig.
(5) E l l e n e , ellende.
(6) K w i k , overleg.
(7) A r m o e i e n , sukkelen, verdriet hebben.

Utrecht.

Woartoe garrit de heeren van de sniekoamer[1] kapoabel achtte. (Soest.)

‘Jezemers Kriestemers, Garrit, wat hè 'k in 'n noarigheid ezeten; wat bin 'k blie, da je-d-ar bin, kèrel!’ riep Tring[2] uut, as ze der man in 't engd[3] uut de kark zag tuus kommen.

‘Wel mings,’ zei Garrit, ‘je moakt me stik beduusd; wat is ar voorevullen? 'k Hijje van me levensdoagen nog nooit zoo hooren vleuken.’

‘Ongze Joap is vort,’ zei Tring.

‘Joap vort? Dat 's Gosbiester't[4] wat te zeggen! Loopen of krupen kan ie niet: hie is dus vast estolen en dat hebben die slamieren van Utert[5] edoan!’

Moar jie weet niet wie die slamieren van Utert woaren, en doarom zè 'k je dat noeng[6] eerst zeggen.

Garrit en Tring woonden Afferneng[7] op 't Gierengd[8], een oarig boerenspulletje an den veenkant. Rongdom 't huus hà je 't bouw- en weiland, moar varderop was 't allemoal hei met struken en stravellen[9], waartusschen Joost, 'n luje weêrgoai, zen schapen heude[10].

Garrit had 'n miseroabele jong tuusehoald, een breur[11] van zen wuuf. Hie hiette Joap en was dwoas eboren. Dat jong was krom in mekoar edreid[12] en zen beenen zatten tot an de knieën met een vel an mekoar egreud.

Op een mooien margen kwammen der twee venters op 't Gierengd. Ze woaren wezen joagen en vroegen an Tring of ze wat uutrusten moggen. Tring wou ze in 't voorhuus loaten, moar doar mosten ze niks van hebben[13]; ze gongen op den deel bie Tring en der kèrel zitten en zaggen toen doadelijk Joap, die derlu[14] mit zen roare bakkes zat an te kieken. Die twee joagers zeien, dat ze van Utert kwammen en dat ze zoo veul as an de Sniekoamer tuus hoorden. Ze vroegen, of ze Joap is noakend[15] bekieken moggen, en toen Garrit dit na veul spuls[16] had toeëstoan, zeien ze in 't engd, dat ze Joap wel wilden koopen, om 'm, as ie dood was, op de Sniekoamer stuk te snieën. Ze wouën Garrit en Tring vuuf gulden in de week geven, as ze 'm, na zen dood, moggen kommen weghalen. Moar doar hadden Garrit en Tring den duvel of ezien. In 'n wip stongd Garrit overeingd en zei mit 'n vinnig[17] gezicht: ‘Wat

(1) Heeren van de sniekoamer, anatomisten.
(2) T r i n g , Trijn.
(3) I n 't e n g d , eindelijk.
(4) G o s b i e s t e r 't, God betere het.
(5) U t e r t , Utrecht.
(6) N o e n g , nu.
(7) A f f e r n e n g , achter den Eng, eene buurtschap onder Soest.
(8) G i e r e n g d , Giercind (van gieren), een vierzijdig stuk grond zonder rechte hoeken.
(9) S t r a v e l l e n , struweelen.
(10) H e u d e , hoedde.
(11) B r e u r , broer.
(12) E d r e i d , gedraaid.
(13) M o a r d o a r m o s t e n z e n i k s v a n h e b b e n , maar dat wilden ze niet.
(14) D e r l u , hen.
(15) N o a k e n d , naakt.
(16) S p u l s , na veel over en weer praten.
(17) V i n n i g , boos.

denk jelu wel van ongs! Denk jie, lange slamieren, dat wullie Zoesders geen geveul in 't lief

hebben? Vort, men deur uut! A je snieën wil, kun je een dood keu[1] of een verlegen[2] kalf van me koopen, moar een mings!....hoe krieg je 't in je harsens! As de weergoai men huus uut of ik zel je d-er uut smieten!'

Garrit was geen mings om mee te mallen as-t-ie vinnig was, en hie had een poar knuusten an 't lief van woar bèje-me! Dat zaggen die venters van Utert ok wel en doarom sneën ze noa wat eskuusjes al gauw uut.

En noeng juust vuuf weken noa 't bezeuk van die lu was Jaop vort.

Toe Garrit noa de kark egoan was; had Tring er breur veurdeur[3] in 't zonnetje ezet en was an der wark egoan. Moar hoe roar sting ze te kieken, toe ze 'm loater weer in huus wou droagen. Eerst was ze arg verwongderd, moar doarna ward ze totoal disperoat. 'Goskriestemers!' riep ze uut, 'doar het de duvel mee espeuld[4], en wat zel Garrit noeng wel zeggen!?'

Wel hongderdmoal gong ze noar den karkweg om te kieken of ze der kèrel nog niet zag, en je zal 't noeng ok wel niet dwoas meer vingden, dat ze zoo geoaziteerd[5] op 'm anvloog, toe ze 'm in 't engd zag ankommen.

'Dat hebben die slamieren van Utert edoan,' zei Garrit en hie liep as 'n roazende over 't arf. Overal ging ie zeuken: in de woagenloos, in den tuung[6], affer den barg[7], moar zongder dat 't wat gaf. Doarnoa trok-t-ie mit Tring de hei op, moar ok al voor niks. 'Bin ik ok niet dwoas,' riept-ie in 't engd uut, 'hie kàn hier niet wezen! Loopen of krupen het ie nog nooit edoan: ze moeten 'm dus estolen hebben, en dat kan geen mings angders edoan hebben as die vilders uut de stad; moar doar zellen ze gendag van hebben, hoor!'

Daagsteransmargens[8] zette-d-ie 't peèrd voor de hoskar[9] en ree mit een buurman van 'm noar Utert.

'Ze zullen 'm toch niet dood emoakt hebben,' docht ie, 'dat hebben ze 't hart in der lever niet. Ik wed, dat ze 'm, tot ie dood is, bie de gekken denken te bewoaren, en doarom zè 'k moar regelrecht noar 't gekkenhuus rieën.' En zoo deed ie.

Toe die voor dat huus ekommen was, bleef zen buurman bie 't pèerd en stapte Garrit kordoat noar binnen. Een kèrel met een schulk[10] voor, vroeg 'm wat ie hebben most, en Garrit, die zen eigen noeng niet langer boas kost, zette 't op een vleuken en zei, dat ie kwam om Joap terug te hoalen, die de heeren van de Sniekoamer estolen hadden. De kèrel zette een lachende bakkes, riep teugen den man bie 't pèerd, dat ie alles begrepen had en zei toen teugen Garrit, dat ie moar mit 'm mee most goan. Ze gongen een mennigte gangen deur en kwammen in 't engd an een soort van afferhuus, waer de knecht een deur open dee en zei, dat Garrit doar moar binnen most goan en doar Joap wel vingden zou.

Garrit lachte in zen vuusje en docht: 'Noeng zal ik derlu dat dieven wel afleeren!' Moar hie had niet lang tied om zoo te denken, wangt de

(1) Keu, bigge.
(2) Verlegen, te vroeg geboren.
(3) Veurdeur, buiten.
(4) Doar het enz., daar steekt wat achter.
(5) Geoaziteerd, geagiteerd.
(6) Tuung, tuin.
(7) Barg, hooiberg.
(8) Daagsteransmargens, des anderen morgens.
(9) Hoskar, kar zonder veeren.
(10) Schulk, boezelaar, slootje.

kèrel sloot de deur affer 'm toe en liet 'm moêrziel alleen in zooveul as een gekkenhok affer.

Hie moakte noeng een alleroakeligs misboar, moar dat hielp nievers[1] voor: de knecht liet 'm der niet om uut. - Eerst noa een goed uur gong de deur open en kwammen ar een poar heeren binnen, die zeien, dat ze 't goed mit 'm voor hadden en zen pols is wilden veulen. Garrit, die zaffies an begon te begriepen, dat ze 'm voor 'n dwoas anzaggen, raokte noeng mit erlu an de proat; hie vertelde alles en de geleerde lu lachten, dat ze der buuk vasthielen. Ze lieten Garrit veulen, dat 't dwoas was te meenen, dat de heeren van de Sniekoamer zen Joap zouen estolen hebben en zoo gongen ze in de beste arremenie[2] van mekoar of.

Garrit z'n buurman had in den tusschentied in 'n kroegie 'n borreltje enomen en 'n jong voor een poar centen 't pèerd loaten vasthouën; en mooi blie, dat Garrit in 't engd kloar was, vroeg-t-ie 'm of-t-ie[3] ok geen bekkie[4] vatten wou; moar Garrit had er noa al 't voorevullene[5] niks geen zinnigheid in.

Zongder boe of ba reën ze noeng weer noar 't Gierengd en ze woaren nog niet goed en wel op de warf of Tring riep al uut de varte: ‘Kiek moar niet langer zoo zunig[6], Joap is al terecht; de luje Joost het 'm van margen, toen-d-ie entennesten[7] zocht, ongder een struuk evongden.’

Joap was voor 't eerst van zen leven an 't krupen egoan! -

Garrit had ar geen schik of, dat ie te Utert zoo te pas ekommen was, en as de een of de angder, die ar zoo ietwat of ehoord had, hum ar mee ploagen wilde, zei-d-ie in 't engd: ‘Hou ar noeng je mongd moar over en denk moar is an Jakobus III vars 2:

> “We strukelen allen in veule.”’

Franeker.
J. Knoppers, *W.Kzn.*

Ian 'e zien wief.
ən oud vərhoaləngkie[8]. (Oud-Leusden, bij Amersfoort[*].)

I.

Op 'n mooiə marrəgə zee Jan əs teugə zien wief: ‘Wief, mit ət buldərəgə weer ist 't ədoan en də lucht stoat weer stik[9]; en doarom goa-n-ək ər veur vədoag əs zoveul as uut. As də koeə̤nkoopər om onzə koeə̤n komt,

(1) N i e v e r s , nergens.
(2) A r r e m e n i c , harmonie.
(3) Het Soestersch dialect is, als zoovele andere, bijzonder rijk aan euphonische letters.
(4) B e k k i e , slokje.
(5) V o o r e v u l l e n e , voorgevallene.
(6) Z u n i g , droevig.
(7) E n t e n n e s t e n , eendennesten.
(8) De in dit en de volgende stukjes voorkomende omgekeerde ẹ's zijn toonloos.
(*) In de buurt van Amersfoort komen verscheiden dialect-variëteiten bijeen, die meer of minder van elkander verschillen. Zoo heeft men o.a. het Amersfoortsch, het Woudenbergsch, het Soestersch, het Hamersveldsch, enz., enz.
(9) S t i k , strak, effen.

kejj' zə hum loatə, moar veur niks niet mindər as hondərd guldəs ət stuk. As-ie oe mindər wil geavə, zeg oe moar: 't Bəsomt[1] niet, nei.' En zoo gongk-ie də deur oet.

As də koeə̤nkoopər noe kwam, docht ət wief in dər eigəs: dàt zuwwə we sjeerə[2]-n-(as də Hutsələfie[3] zeit); wə zullə dən kerəl i'ərst əs lekkər moakə. Doarom zee die: ‘Kəman[4], Driebuuk[5], wijj' wat əbrukə? Ǝn glaasie boerəjoengks[6]?’

‘Noe,’ zee də Driebuuk, - die zoo hiettə-n-omdat ie op i'ənən dag əs derd"alf pond bottər i' zien gorə dondər stak, - ‘noe, a' 'k dan wat neamə mot, gea' mien da' moar 'n brandəwientjə.’

‘Mit sukər?’

‘Nei, zo moar kloar va' zien moer.’

Toe die-j-ət noe uut had, sjonk ət wief hum dər nog i'ənən in, en toe nog 'n poar, en toe weer.

Də Driebuuk die zoop moar veur 't voadərland 'əweg, en ie wier zo suzəbollərəg i' zien kop, dat-ie op də wiezə va': ‘Sjep vreugdə-n-in 't li'əvə,’ bəgos te zìngə van:

Züp kloarə jəni'əvər,
Andərs krieg-ie də mot in də moag,
Wijjie zə niet züppə,
Ik lus zə moar groag.

As jie zə nie züppə wil, loat zə moar stoan,
Dan kujjə noar də dondər goan,
Züpp kloarə jəni'əvər,
Andərs krieg-ie də mot.
En as dat züppə-n-is 'ədoan,
Dan kujjə noar də dondər goan.

En zo gongk ət moar al vort. Də Driebuuk wis zelləvərs niet woar dat-ie zou kunnə-n-ophouwə, want ər was gi'ən end an ət lied. Doarom hielt-ie əpeens zien moel stief dicht, nam 'n slokkie en begos andərə moppies te zinge:

Də geait is joarəg, wie züpt ər mee,
Hoezee!

Ǝt wief docht, dat-ie noe wel hoast ən stuk i' zien hoar zou hebbə-n-en ie zee: ‘Driebuuk, mojjə m'n koeə̤n niet əs kiekə?’

(1) Besommen, de som bereiken, van een voldoend aantal zijn, genoeg zijn.
(2) Sjeere, (voor *sch* wordt *sj* gezegd, behalve waar wij de *sch* als *s* uitspreken), klaar spelen.
(3) Hutsələfie, Schuddefie. Samengesteld uit hutselen (dooreenschudden) en Fie.
(4) Kəman, komaan.
(5) Driebuuk. De bijnamen, in de omstreken van Oud-Leusden aan boeren en ‘vröllie’ gegeven, zijn niet onaardig. De Hutsələfie en de Driebuuk bestaan nog. Eveneens de Vetkoanəs; de Sjoaphond (zoo genoemd ‘omdat-ie altied bəziejə va' də weg is’); Reiər Dikkəpap; de Sjeefsjoer (scheeve schouder); de Botbielə (wier grootvader, toen hij aan den Kalkweg ‘boschrooide’, héél weinig uitvoerde, en steeds antwoordde, als men hem vroeg, waarom hij niets gedaan had: ‘M'n bielə (bijlen) zin altied zo bot’; Grietə də Loddək (lomperd); de A'ərtebroek (erwteubroek); Kənelia ət Kalf; de Withoar, enz., enz.
(6) Boerəjoengks (vrij algemeen gebruikelijk), rozijnen op brandewijn.

‘Och joa,’ zee də Driebuuk, en toen ət wief veuruut gong noar də stal, loerdən-ie əs gauw missən oogies in ət rond. ‘Woar is Jan?’ vroeg-t-ie: 'n bliksəms slimmən dondər, die Driebuuk!

‘Woar Jan is? Dat ən wi'ət ək nie,’ zee 't wief. ‘Hi is uut en də daggeldərs binnən ət ok.’

‘Zo,’ zee də Driebuuk; ‘'k doch wel, dat ie hier niet en əwas; doarom bin 'k ok 'əkommə; want, mojjə wi'ətə, wə kunnə məkoarə nog al əs misproatə, en 'k het lievər zoakies mit zoveul aste vröllie.’

‘Juustəment,’ zee 't wief en hi liet 'm də koeə̤n bekiekə. ‘Hej' d'r gi'ən zinnəgheid in?’

‘Hm!’ zee də Driebuuk, ‘hoeveel mottə zə doen?’

‘Driehondərd guldəs soamə-n-en gi'ən duut mindər.’

‘'n Kwak geld!’ zee də Driebuuk. ‘Ken dər niet 'n pərdonnətjə[1]-n-of? Veur tweehondərd en vief-ə-seuvətig?’

‘Bəsomt niet,’ zee 't wief. ‘Nei.’

‘Kəman da' moar, veur driehondərd,’ zee də Driebuuk.

Də drie koeə̤n wierə noe an əlkoarə-n-'əbondən-en də Driebuuk moaktə zən eigəs kloar om af tə masseerə[2].

‘Hédoar, Driebuuk!’ riep 'ət wief, ‘ək mo' mə geld hebbə.’

‘'k Zel 't oe geavə,’ zee-die en stak zien hand i' zien zak. ‘Go'segəmə! doar he'k al mien geld vərgeatə.’

‘Gi'ən koeə̤n zondər geld,’ riep ət wief, ‘dan mo'k də koeə̤n tərug.’

‘Weas moar bədoard,’ zee də Driebuuk, ‘'k zel jə-n-ət geld brengə. Də deuzə twee koeə̤n neam ək da' moar vast mit, en dən diejə kujj' houwə tot ək də guldəs 'əbrocht het. - Zəzo, dər hejjə hoar[3] tərug; das də borg.’

‘Toe da' moar,’ zee 'ət wief; ‘moar dàt kejj' 'əleuvə, zolang as ək ət geld niet ən het, krieg oe dən deuzə niət.’

‘Bestəg,’ zee də Driebuuk, ‘moar noe wor 'ət mien tied. Gəmarrəgə soam!’

‘Dag, Driebuuk!’ zee 't wief, en ie[4] was duvels i' zien sjik, dat ie 't zo mooi had an'əleid.

Toe Jan 's oavəs tuus kwam, zeedie: ‘Wief, hejj' də koeə̤nkoopər 'əzien?’

Joa,’ zee hum, ‘en 'k bin vərdroaid slim 'əweast. 'k Het hum i'ərst ər əs fiks loatə prö'əvə, va' die gəvolləgə, da'k docht, da' 'k hum op 't achtərploatsie nog zoveul as zou mottə-n-oplappə; moar toe, mojj' weate, toe he' 'k hum də koeə̤n vərkocht.’

‘Veur driehondərd guldəs?’

‘Joa, vərachtəg!’

‘Da' moar hier mit ət geld,’ zee Jan.

‘Joa, weatjə, 't geld zoudie brengə,’ zee 't wief, ‘en doarveur he' 'k i'ənə koe tot borg əkri'əgə-n-en die zel die ok niet ən hebbə-n-astie 't geld

(1) P ə r d o n n ə t j ə , (pardonnetje), klein beetje.
(2) A f t ə m a s s e e r ə , af te marcheeren.
(3) H o a r (van eene koe gebruikt). Hoewel men in dit dialect zelfs ‘h i ’ en ‘h u m ’ zegt van vrouwen, worden koeien steeds met 't vrouwelijk voornaamwoord aangeduid.
(4) I e (hij), van vrouwen gebruikt. Verg. de vorige aanteekening.

niet ən brengt. Noe, en d'andərə koeə̈n, də twee hummə[1], het ie mit 'ənomə.'

'Wel Gədomə!' riep Jan, die əpeens zoo vərniendəg[2] wier as 'n sjalləbietər, 'wel Gədomə! 'k wou da 'k 'm hier had, dən domməling! 'k Zou 'm mit mien plüt[3] deur zien koalə donder sniejə, dat 'm də kiezən i' zien kop rammøldə! Wel Gədomə!'

'Moar Jan!' zee ət wief, 'moar Jan! hou toch op, zoo te vleukə; 't is sjund en sjand[4]! də sjoet[5] die zou dər kwoad van spreakə!'

'Houj' moel!' zee Jan. 'Niet ən vleukə? Da' zajjə də dondər!'

'Moar....'

'Loop noar oe voar, wief! Wat kom oe met oe moel dər tussə vallə? Oe kunt op 'ət dertiendə woord wachtə! Wel Gədomə, Gədomə!' - -

Noe wier 'ət wief zo afgəduvəls bəsjetə[6] en ie was ok al zo stik bəduust[7] va' wegə də kwədoardəgheid va' Jan, da' zə dər eiges teugə də vloer liet vallə en bəgos tə grienə van woarbijjəmə.

'Hou moar op!' zee Jan, 'hou moar op! De guldəs zin 'əweg en kommə zoveul as nooit ən wərom. Moar *i'ən* dingk wi'k oe moar zi'əgə. Ǝk zel də werəld ingoan en zien of ək ən stommərə mins ken vindən as joe. En as 'k- ər *gi'ən* vind, dan vərzüp ək oe, en as 'k ər *wel* i'ən vind, dan vərzüp ək oe niet; en noe, bəzoer[8]! want ək goan dər op uut.'

En hi gongk dər op uut.

II.

't ['ərstə woar Jan kwam, was in ən grootə karək, woar wel 'n poar hondərd mingsə-n-in vərkeerdə[9]. Jan zettə zən eigəs op ən bank ən bəgos tə luustərə noa wàt de domənie zee.

'Mən lievə minsə,' zee die, 'ək het zoveul as 'əmaerkt, dat jullie vində-n-as dat ək tə weinəg loat zingə. Noe, mə tievə minsə, da's niks niet arəg. Wə zullə dan noe moar əs tə veld goan[10] en də veurzang nəamə, en doartoe zoveul as də hondərd en negətiendə pəsalləm zingə, voluut.'

'God zammə lief hebbə,' docht Jan i' zien eigəs, 'is də kərəl hartstikkə gek?' En ie sreeuwdə zo hard as ie kos: 'Zi'əg əs, ouwə! dən heelə hondərd en negətiendə? Dan za'k moar əs i'ərst mien boatjən-n-uuttrekkə; oars is dər vərachtig gi'ən komof[11] an!'

Moar də domənie, die ok nie van gistərə was, riep: 'Meant oe, da' 'k mə hier deur hum loat koejəneerə? Druut mit dat zwiensverrəkə, druut mit hum!'

En noe bəgossə də minsə tə sreeuwə-n-om də sjaandarrəməs en də sjuts[12], en 'n poar farrəmə kerəls paktə Jan an, bondə hum in 'n zak en wouwə hum vərzüppə. Moar i'ərst gongkə zie weer tərug noar də karək om də pri'ək tə heurə.

(1) H u m m ə , zijne.
(2) V ə r n i e n d ə g , venijnig.
(3) P l ü t , zakmes.
(4) S j u n d e n s j a n d , zonde en schande.
(5) S j o e t , (schout), burgemeester.
(6) B ə s j e t ə , (bescheten), beaugst.
(7) S t i k b ə d n u s t , geheel verbaasd.
(8) B ə z o e r , bonjour.
(9) I n v ə r k e e r d ə , in aanwezig waren.
(10) T ə v e l d g o a n , beginnen.
(11) K o m o f , afkomen.
(12) S j u t s , (letterl. schutters), veldwachters.

'Zəzo,' docht Jan, 'noe mot ək əran! Da's 'n mooiə gəsjechtə[1]; moar as 't 'n mins is toegəleit, affien, dan kujj' d'r ok al niks meer an doen.'

Hi lee doar nog zo tə prakkəseerə, hoe dat-ie van hoarlu of zou kunnə kommə, toe die heurdə-n-as dat ər i'ən ankwam. Doarom zee die zoo luud as-tie kos: 'Och Gossie, och Gossie! doar willə zə mie noe sjoet moake-n-en ək ken gəni'əns lezə-n-of srievə!'

'Wat doe jie doar in die zak?' vroagdə də vent, die dər butə stongk[2].

'Ǝk wor sjoet,' zee Jan, 'en ək ken niet lezən of srievə!'

'Vərachtig?' zee də vent, 'noe ik ken 'ət wel, alləbie: kujjə-n-ət niet zoveul as ammə-n-ovərdoen? Ǝk het hier ən oardəgə kluut sjoapə, die krieg-oe dan op də koop toe.'

'Vəruut moar!' zee Jan, 'loat mien uut də zak en sti'ək joe-n-eigə pens dərin.'

En zo dee hum ok, en Jan gong ər mit də sjoapə va'deur.

Ǝt ən duurde niet langk, of-ie had zə veur 'n oardəgə kwak geld vərkocht; də minsə haddə hum gəni'əns 'əvroagd, of hie ər wel zuvər[3] an-'əkommə was.

Noe gongk hie moar wiejər en wiejər.

Op 'n mooiən oavəd zag hum 'n riek huus[4] stoan. 'Kəman!' docht-ie, 'məsjien is doar wel wat tə hoalə,' en hie staptə noar binnə. Doar wier hum bie 'n doamə-n-'əbrocht, die hum vroagdə, woar dat-ie zoveul as va' doan kwam.

'Joa,' zee Jan teugə zien eigə zelləvərs, 'ək zel hum moar zi'əgə-n-as dat ək uut də hi'əməl bin kommə rollə;' en zoo dee-d-ie.

'Wat?' zee də doamə, 'bi'j uut de hi'əməl 'ədoald? En hejj' doar mien 'əstorrəvə man ok 'əzien?'

'Och joa!' zee Jan, 'əzien he'k hum wel, moar 't stoat niet al tə best mit hum. Hi het gi'ən dutə.'

'Ha' 'k dat noe moar 'əweatə,' zee 't mins, en zə begos hoast te grienə; 'moar 'k docht, dat-ie doar gi'ən geld zou noodəg hebbə.'

'Noe,' zee Jan, 'òf ie 't gəbrukə kan, zo tə weg en tə weer[5]. Oe man het al vief pəsalləmboekə vərsleetə, en hie het də neijə-n-altied op reakəning mottə hoalə. En dan het ie vərachtəg ok gəni'əns geld om kolən of sparrənòttə[6] tə koopə-n-om tə brandə - want dàt wi'k oe wel zi'əgə, 't is da' moar af'əbliksəms koud in die eigəstə hi'əməl en om 'n andər əs wat mit tə geavə, doar weetə zə-n-ok al niks of. Zie zi'əgə moar, wə hebbə dən arrəɯə wel 'əgeavə, toe wə nog zoveul as minsə woarə-n-en də hi'əməl dərmit tə vərdienə was; moar noe is ər ok al gi'ən pərfietjə[7] meer bie.'

Toe də doamə noe heurdə-n-as dat dər man in dən hi'əməl gəbrek most liejə, wier die zo oakələg, dat-ie 'n mooi bi'ətjə geld bieməkoarə sjomməl-də-n-en a' Jan vroagde-n-oftie ok' zoveul as iemand wist, die 't veur dər bəzorrəgə kos.

(1) Gəsjechtə, geschiedenis, historie.
(2) Stongk, stond.
(3) Zuvər, eerlijk, volgens recht.
(4) 'n Riek huus, 't huis van een rijk man.
(5) Tə weg en tə weer, nu en dan.
(6) Sparronòttə, sparappels.
(7) Pərfietjə, profijtje.

‘Mi' gəmak[1]!’ zee Jan, ‘'k goan dər səbiet zelləf weer hi'ən.’ En zo nam die 't geld mit.

Noe was-ie nog niet langk weg 'əgoan, toe də breur va' də doamə tuus kwam en heurdə van al dat ər 'əbeurd was.

‘Wel vərdroaid!’ zeedie, ‘dat ən klopt niet! Die oplichtər, die sjurk, die mot dəran!’ en hie zoadəldə zien peerd en gonk doadələk tə veld mit Jan tə-n-achtərhoalə.

Zodra ən had ie hum niet in də kiek, toe die sjreeuwdə: ‘Hedoar, jie! het hum gi'ən vent zien loopə, die zee as dat-ie uut də hi'əməl was 'ədoald?’

‘Joawel,’ zee Jan, ‘moar hi is al 'n mooi endjə wied, en də weg, die hum 'ənomə heit en ken 'k oe zo niet uutdujə. Moar ajj' mien oe peerd geaft, dan za' 'k hum veur oe vangə.’

‘Mooi,’ zee də heer, ‘dan blief ək hier op oe wachtə;’ en hie gaf zien peerd a' Jan, die moaktə-n-as dat ie ər mit mars[2] kwam.’

‘Zəzo,’ docht-ie, ‘noe wor 'ət tied om mien wief weer əs op tə zeukə,’ en hie ree noar huus.

't I'ərstə wat-ie zag, woarə zien keindərə, die zattə tə speulə.

‘Dag, voader!’ riepə zə.

‘Dag, Seləsjoengk[3]! dag, Mintdeerə[4]! Woar is julder moer?’

‘Moer is beuvə-n-op zoldər.’

‘Zo?’

‘Joa, zə li'ərt zweamə, want ajj' tərugkwam, zoujər vərzüppe, hajj' 'əzeit.’

Jan gong noar beuvə-n-en zag, hoe z'n wief op də zoldər lee tə zwabbələ[5].

‘Noe, mins,’ zee hum, ‘stoa moar op en kleej' an. *Ji* het moar ən bi'ətjə-n-əweg 'əgeavə; moar ik het zukkə stommərs 'əzien, da' 'k zə hilləkəndal koal had kennə plukkə-n-a' 'k moar 'əwild had!’

Uit den mond van het volk opgeteekend door *R.A. Kollewijn.*

Də rutər[*]. (Oud-Leusden.)

De Rutər en de boerəmeid,
Die vriedə-n-alləbiedə,
Die vriedə biekans ən hi'ələ nacht,
Va' d' oavəd tot də marrəgə.
En toe 't noe 's marrəgəs wier sjoon
Də Ruter sprak teugə 't meisie: (dag,
‘Hoe bint gə zo bədreufd van geest?
Ǝk zel-d-ər oe veur bətoalə.

(1) M i ' g ə m a k , (met gemak), zeer gemakkelijk, heel best.
(2) M a r s (marsch), weg, heen.
(3) S e l ə s j o e n g k , M i n t d e e r ə . Achter de namen van jongens wordt geregeld j o e n g k , achter die van meisjes d e e r ə gevoegd. M i n t is Mijntje.
(4) S e l ə s j o e n g k , M i n t d e e r ə . Achter de namen van jongens wordt geregeld j o e n g k , achter die van meisjes d e e r ə gevoegd. M i n t is Mijntje.
(5) Z w a b b ə l ə , spartelen.
(*) Volgens de Oud-Leusder boeren is het volkslied van den ‘Rutər’ zeer oud; van vader op zoon is het sedert lange jaren overgegaan. Op ‘bürtvərzietəs’ wordt het nog wel gezongen.

Ǝk zel oe geavə də Rutər zien knecht,
Doarbie nog hondərd doaldər.'
'Die hondərd doaldər en wil ək nie,
Veul lievər də Rutər zelləvərs.'

'Də Rutər zelvərs en kriegt gə nie!
Goa da' moar noar oe moedər.'
'Noar mienə moedər wi 'k wel goan,
Die weunt bie də gröenə lində.'

En toen-ie bie hoar moedər kwam,
Roadt wat-ie gongk vərtellə:
'Van nacht he' 'k bie də Rutər 'ə weast
En bie də Rutər 'əsloapə.'
'En ajj' bie hum 'əsloapə heit,
Dan mojj' ok va' hum kroamə;
En ajj' va' hum noe kroamə mot,
Dan mojj' 't a' niemand zi'əgə.

Də Rutər die droomdə-n-əs op ən nacht
Heel zulləkə zwoarə droomə:
As dat zien zeutəlief in die nacht
Was in də kroam 'əstorrəvə.

Də Rutər is noa zien knecht 'əgoan:
'Jə mommə-n-ət peerd goan zoadələ;'
En as-ie də stroatə-n-is deur'əgoan,
Ontmoettə hum de droagərs.

Hi vroagdə-n-of hi 'ət liek moch zien,
En toen-ie 'ət liek had 'əkekə,
Nam hi də soabəl i' zien hand
En het zich in 't hart 'əstokə.

D'r loagə zə toen alləbiejə.

Uit den mond van het volk opgeteekend door *R.A. Kollewijn*.

Ǝk het əm[1] zo onuutsprekələk lief. (Oud-Leusden.)

Ǝk het əm zo onuutsprekələk lief
En 'k het əm veur i'wəg vərleurə -
Ǝk vroagdə-n-əm of ie[2] mie liejə kon -
Ie wou va' mə liefdə nie heurə.

Ǝn andər drukt 'ie noe an zien borst -
Mien hart zel 'ie nooit ən vərwârmə....
Ǝk het əm zo onuutsprekələk lief
En hie legt ən andər in d'ârmə!

't Is mie zo roar, 't is mie zo vremd,
Ǝk ken ər nie bie om 't tə zeagə -
Ǝk wou moar da' 'k dood was en lee-j-i' mien graf -

(1) Em, haar.
(2) I e , zij.

Dóár zou ək weer stil kunnə leagə!

K.

Mitte kârəməs. (Oud-Leusden.)

Lest was ək zo op də kârəməs,
Ǝk kwam va' mə meui va'doan,
Toe bin ək əs om ən slokkie
In 't hârebarchie 'əgoan.

Doar zag ək zoo'n oardəgə deerə,
Die zat ər moar heel bəduust;
En gloasie jannies mit sukər
Pərmandig in zən[1] vuust.

En ovər zən mooiə-n-oogə
Hê 'k aldeur 'əprakkəzeerd,
En 'k hêt əm[2] moar an'əkekə,
Toddattie was op 'əmasseerd.

Toe bin ək əm noa'əloopə
Tot an de gröêntəmart;
Ǝk doch: hier zê 'k oe wê' kriegə,
Hier hê 'k oe noe heel ampart[3].

Ǝk sloeg toe mən ârm om əm henə
En gaf əm as 't weerlich[4] ən kus;
Noe meen jə məsjien, dat ie[5] valsch wier?
Ie lachtə, - die oardəgə zus!

‘Kom,’ zee-j-ək, ‘zeg, moww' nie əs vriejə?’
‘Noe,’ zee-d-ie, ‘‘t hê 'k ok al 'ədocht.’
Toe hewwə doar soamə goan kussə
En vriejə də heelə nocht.

En toe-n-ək va' hum[6] ging sjeijə,
Toe was ək zo duvəls roar -
Ǝk liep moar tə suzəbollə
As had ək ən stuk i' mən hoar.
K.

(1) Z ə n , haar.
(2) Ǝ m , haar.
(3) A m *part*, afgezonderd.
(4) A s 't w e e r l i c h , gauw.
(5) I e , zij.
(6) H u m , haar.

Hier zi'wwə-n-an 't galləgəbarchie[1]. (Oud-Leusden.)

Hier zi'wwə-n-an 't Galləgəbarchie;
Hier bi-j-in ən wippie bie 'j tuus.
Noe droai ək moar om, want jə voadər
Stoat meuglik tə wachtə-n-an 't huus.

Moar éérst nog əs hartəg əvriejə-n-
Al is 't ok van oavəd wat loat;
Kom, zie noe nie bang! 't is geen sjundə
Mə deerəlief, die jə begoat!

Of bi-jə bəsjoamt veur də starrə,
Die kiekə noar al ons gəluk?
Zeg, meen oe, dat d i e nooit əs haddə-n-
Ǝwenscht om tə kussə? - zo duk[2]!

En as zə m i e n deerə-n-əs kendə,
Zə wenschtə nog éé'moal zo ârg
Om loat in də-n-oavəd tə vriejə
Mit joe op də Galləgəbârg.
K.

Jə vroagt mien, mən deerə, mən zeutəlief. (Oud-Leusden.)

Jə vroagt mien, mən deerə, mən zeutəlief,
Woarom ək zo wel əs bitiejə[3]
Nie smoezə-n-en ok nie proatə-n-en doe,
Al ziwwə-n-ok pas an ət vriejə?

Mən hart is dan zo euvərvol
Van al mien gəluk e' mien zegə,
Da 'k h o a s t 'ət niet en 'əleuvə ken
Da 'k joe to' mien lief heb 'əkregə.
K.

(1) Galləgəbarchie, het Galgebergje (meestal de Zeven Boompjes of Amersfoortsche Berg geheeten).
(2) D u k , dikwijls.
(3) B i t i e j e , (bij tijden), somtijds.

n prakkəzoasie van 'n boerəjoengk. (Oud-Leusden.)

Ǝk wouw da' 'k ən koei was van I'əvərt van 't Zand,
Dan brocht mie zien Soarə-n-elk' ochəd noar 't land,
En kloptə-n-ok mien dan zo goeig oppə rug,
En dri'əf m' as 'k 'əmollәkə was wi'ər tərug.

Wat zouw ək mooi bullәkə, stoatəg ən langk!
Ǝk zouw ət zo moakə-n-as karəkgəzangk.
En zeedie[1]: ‘Wat zingtie!’ en gaftie[2] m' ən tik -
Herjennig! 'k 'əleuf, dat ək barstə va' sjik.

En dan mittə wa'rmtə! Wanneer 't zo əs was
Ziej! dat-ie[3] in sloap was 'əvallə-n-in 't gras -
Noe! 'k wi'ət wel, da' 'k zachies bəziej' van 'əm[4] sloop,
Hum[5] smoktə!-n-en dan as ən hoas oppə loop!
K.

Overijsel.

Samensprôke
Tusschen en snaak zoo as der gelukkig néèt in de mennigte zint en en heeren-knecht déè gien boe of ba zê, op de markt te Dêventer van vergange vri-jdag[*]. (Omstreken van Deventer.)

Gômeni-jje[6]! is dat te völle 'eëischt? Wò'i mi-j nów nog liggen te bekniipen op zoo'n opgeheupte schoefkôre vol boessekool? 't Is krek, ò'i néèt en wósten, dat de kool regtevoort betöune[7] is in de wereld. A'k ze dôrtegen hebben zal, dan slô'k de kool an, in de roeze[8], allemigcheleke-

(1) Z e e d i e , zeide zij.
(2) G a f t i e , gaf zij.
(3) D a t -i e , dat zij.
(4) 'E m , haar.
(5) H u m , haar.
(*) ‘*Ê* luidt als de Fransche *ê* in être. Bêter, beter, têr, teer; - *é è* beduidt eenen klank, waar het Duitsche eh in gesehn naar zweemt; zoowat tusschen *ee*, *eei* en i-j, als hieronder. Zéè, héè stéèt op 't éène béèn te géèten, zie, hij staat op 't eene been te gieten; - *i i* is de lange *i* en luidt als *ie* in tien. Miin, mijn; - *i-j* is de korte *i*, besloten door den medeklinker *j;* geheel anders dan *ij*, *ei*, *ie* en i i. Volkomen denzelfden klank heeft deze *i*, besloten door *f*, *g*, *j*, *k*, *l*, in rif, lig, mi-j, dik, wil. Mi-j, mij, bi-jbliiven, bijblijven. In Twente zegt men nog di-j, u, het Duitsche dich en dir; - *ò*, de korte *o* als in bod, dor. Ik wònne, ik woon; - *ó*, de korte *o* als in bot, dom. Zó'k, zou ik, bólle, stier; (waar die twee toonteekens minder noodig zijn, laat ik ze achterwege;) - *ö*, als de korte Duitsche *ö* in schöpfen, völlig. Lös, los, völle, veel, knöpken, knopje; - *ô*, als de Fransche *ô* in apôtre. Lôten, laten, gôn, gaan, kôlen, kolen; - *ó ò*, zoowat tusschen *oo* en *oe*. Wat dóò'i met dat kóòkengesnóòp in schóòle? wat doet gij met dat koekengesnoep in school? - *öu*, eenigszins tusschen *uu* en *eu* of tusschen de Duitsche lange *ü* en lange *ö*. De gröunte is betöune, de groente is schaarsch, möuije géèt van Oune nô Nijlöussen, moei gaat van Oen naar Nieuwleussen; - *oeu*, als het Fransche *oeu* in soeur. De koeuter ziin Oeultjen droeult met oeur troeuntjes, Aaltje van den kotter draalt met haar traantjes.’ (De S.)
(6) G ô m e n i -j j e , basterdvloek.
(7) B e t ö u n e , schaarsch.
(8) I n d e r o e z e , dooreengenomen.

môle[1] déè hier op de markt is. Nów, i hóòft mi-j de hakken néèt te lôten te zéène. A'i der twéè blanken bi-j lekt, dan mó'j der nog en bóddel[2] viere-viive an proffetieren a'i met ouw meneer liike dinge maakt[3]. Past ou ook êrpels, of look, of beetewortels? déè he'k hier vinnig[4] dizzelôt[5]. En as ze bij ówlu tamee[6] is ni-jsgierig zint nô hondeblóòmen[7]; 'k hè' zoo'n opschöttelink[8] van en dierne t' 'uus, déè schoem[9] ik manges[10] uut bidden[11] as der néèt te róòn[12] of te garen[13] völt, en déè kan der tóòverdan[14] wel met 'et kniifmes op te gange[15]. 't Mêken is rêdeliksies wierig[16] en vernemstig[17], al hef 'e gien hôzen of klumpe an de vöute[18]; en dat wil 'em jô zoo'n deege[19] dóòn, as dat 'e op 'en heerd wat éènderhandigheid[20] en alibanderi-jje[21] lig uut te vueren. Kan 'e dan niks trappieren[22] op ziin hoeken[23] bi-j de mollenheupe[24], dan wil 't er néèt mòt[25] hendig[26] tóò gôn; dan krig 'e meer slêge as nêgelholt[27] op de brugge[28], of ik kasseböune[29] 'em de deure weer harüut. Môr, 't is zoo'ne voele rotte, héè zal zik wel waeren. Van 't nôjôr hadden de liisters bi-j óòz' 'uns in en schiw[30] 'enösteld, en dóò had 'e de jongen der al uut eer de eijer verbrod wären. Zéè, 'k hè' zoo'n kruudhof, dôr wil van allens wassen. Tegen den lenten kan'k ou wel heggevêren[31] bezörgen, of dorens, of zùk tuug. Jonge elst en bark stéèt der in de vulte tends[32] de bongerd van 't wiifs Gajemöuije ziin lanter[33].

(1) A l l e m i g c h e l e k e m ô l e , (alle mogelijke maal) allemaal.
(2) B ó d d e l , borrel.
(3) L i i k e d i n g e m a k e n , afrekenen.
(4) V i n n i g , zeer.
(5) D i z z e l ô t , bij hoopen, zooveel dat het treurig is.
(6) T a m e e , straks, zoodra de tijd komt.
(7) H o n d e b l ó ò m e n , (hondebloemen) molsalade.
(8) O p s c h ö t t e l i n k , half volwassen persoon.
(9) S c h o e m , stuur.
(10) M a n g e s , tusschen beide.
(11) B i d d e n , bedelen.
(12) R ó ò n , wieden.
(13) G a r e n , verzamelen (van halmen).
(14) T ó ò v e r d a n , nu en dan.
(15) T e g a n g e , er op af.
(16) W i e r i g , levendig, vlug, bij de hand.
(17) V e r n e m s t i g , slim, schrander.
(18) ‘In dit woord is de voortgang der civilisatie opmerkelijk. Verouderd en geringschattend is het v u i t e , oud-boersch v ö u t e , transigerend boersch v ó ò t e , stadsch en nieuw-boersch v ó ò t e n , Nederduitsch v o e t e n , Nederduitsch van wat meer dan regt-toe v o e t e . ‘Déè van te veuren Lubbert héètten het nów Antonie.’ (De S.)
(19) D e e g e , nut.
(20) E e n d e r h a n d i g h e i d , malle kunsten, moedwil.
(21) A l i b a n d e r i -j j e , ondeugendheid zonder gemeenheid.
(22) T r a p p i e r e n , meester worden, vinden.
(23) H o e k e n , hurken.
(24) M o l l e n h e u p e , molshoopen.
(25) M ò t , zeer, heel.
(26) H e n d i g , gemakkelijk.
(27) N ê g e l h o l t , eig. rookvleesch.
(28) B r u g g e , boterham.
(29) K a s s e b ö u n e , jagen, werpen.
(30) S c h i w , vogelverschrikker (dikwijls een paal met een stroobos er om).
(31) H e g g e v ê r e n , bezems (hegen = schoonmaken).
(32) T e n d s , aan 't einde.
(33) L a n t e r (landheer) grondeigenaar.

O man! 'k hè' dôr zoo'n mooi spiikertien[34] dô 'k wònne, met en seege[35] onder de hilde[36] en moezen in de spinde. A'i is kòmt kiiken en en troeuntjen[37] méébrenkt, dan za'k ou is tóòbrengen. 'k Zin eindeleke[38] te Holten jonk 'ewest[39] en dôr kreeg miin bestevaar mij achter de schôpe. Môr 'k hà' néèt lange schik in 't scheperen: dóò zin'k eers nô genne kânte 'etiid[40], en wiider al zoo met gemak dôr achter Kolmeschôte hen uut, weet i? Anders a'i

(34) S p i i k e r t i e n , boerenhuisje.
(35) S e e g e , bok.
(36) H i l d e , zoldering boven den koestal tot berging van hooi.
(37) T r o e u n t j e n , glaasje sterke drank.
(38) E i n d e l e k e , eigenlijk, nauwkeurig genomen.
(39) J o n k e w e s t , geboren.
(40) 'E t i i d , getrokken.

gunter môr vrôgt no Mótten-Tönnis, dan weet de kinder met de strôtebéèste[1] 't wel: dat wil nog jó[2] zoo wisse gôn as op miin regte naeme. Môr der wònt zoo onbezoesd völle streupers in miin nôberschop, dat der veur en onneuzel mensche néèt biister völle ôver en bliif. 't Is vake néèt veur nimmedalle dat óòze Fiks met ziin wachsigheid[3] bi-j nacht en ontiide zoo lig te scheffen[4] en te blekken[5]. Ze kòmt mi-j manges[6] de riize[7] van de miite[8] boksen[9]. Mòr tegen dat de jagttiid anschöt[10], dan geeft z' 'em drôd[11]. Zoo'n enkeld koertnêfken[12] leg ik der nog wel is dale[13] met miin olde flinte[14], of en wilde piilënde[15] op de hanken[16] biilenk[17] den iiseldiik. Mòr as ouw meneer metter tiid is en duit of en oortjen tugen[18] wil veur en koppel lêvendige veldhöuntjes, zéè, a'k zoo tegen d'oelevlógt[19] is uut kuijeren[20] gô, dan floddert mi-j déè altemets ôver d'echterduere de dêle haröp. En anders gòt ze met déè troeuttroeutkerels[21] nô Holland, déè op de dilijansen zit. Wagchels[22] haal ik óók wel e' reis in 'en enk[23] uut de weite, a'k môr en si-jje[24] of en béèntjen[25] riike zin. En, wi'k is stellen, teksies[26] veur d'enteri-jje[27], déè kan'k ou snitsen[28] dat 'et lééfhebberi-jje is. De beste appel- en pêrebeume weet ik schoonder stôn, negenribben[29], en rottestarten[30], en ander slag van beume van 's geliiken, al wären ze ook nog jonk genóg veur ów um te verpôten. Suntlammersnötten[31] weet ik ook wel te speuren, en van déè peeziksen[32], en goldviskes, en zukke goldbonte tuten[33], en zwàtstreepte balkhêskes[34], en mooije blóòmen, allens zoo op ziin tiid. En as 'e is en paar goe' péèrde zöch[35], déè kan'k ou uutbeduun veur en zöutigheid, da'i der

(1) S t r ô t e b é è s t e , koeien, die langs den weg (straat) geweid worden.
(2) J ô , wel.
(3) W a c h s i g h e i d , waakzaamheid.
(4) S c h e f f e n , keffen.
(5) B l e k k e n , blaffen.
(6) M a n g e s , soms.
(7) R i i z e , rijshout.
(8) M i i t e , mijt, opgestapelde hoop.
(9) B o k s e n , wegnemen, stelen.
(10) A n s c h ö t , nadert.
(11) D a n g e e f t enz., dan doen ze hun uiterste best.
(12) K o e r t n ê f k e n , haas.
(13) D a l e , neer.
(14) F l i n t e , geweer.
(15) P i i l ë n d e , eend.
(16) H a n k e n , langwerpige kolken langs de oevers van den IJsel.
(17) B i i l e n k , (bijlangs) langs.
(18) T u g e n , besteden, betalen.
(19) T e g e n d' o e l e v l ó g t , tegen den avond.
(20) K u i j e r e n , wandelen.
(21) T r o e u t t r o e u t k e r e l s , lett. blaaskerels, postiljons.
(22) W a g c h e l s , kwartels.
(23) E n k , weide- of bouwland.
(24) S i -j j e , wijfje (bijzonder van een wachtel).
(25) B é è n t j e n , fluitje, waarmee de wachtels worden gelokt.
(26) T e k s i e s , takjes.
(27) D e e n t e r i -j j e , het enten.
(28) S n i t s e n , snijden.
(29) N e g e n r i b b e n , eene soort van zoete appels.
(30) R o t t e s t a r t e n , eene soort van appels?
(31) S u n t l a m m e r s n ö t t e n , (Sinte Lamberts noten) hazelnoten.
(32) P e e z i k s e n , perziken.
(33) T u t e n , hoenders.
(34) B a l k h ê s k e s , katten (jagersterm).
(35) Z ö c h , zocht.

de wêrmutse[36] veur afnemt: dan mó'j mi-j môr bòd sturen[37]. As ik môr pójjeman[38] róòpe, dan kòmt al de vullekes[39] bi-j mi-j déè zinnig[40] zint: ik kenne ze van jonks op, wel dréè uur wiid in den umtrek. Dan kan'k ook van allens fabrieken: spikken[41] en vêkens[42], tunen[43], immekörven[44], heillêversnösten[45] en àl zukke snôren[46]. Of as ouw meneer is en meid van neuden is tegen Mei of alderheilegen, déè kan'k ou uutvundig maken nô de kunst, van bazig boerenvolk; want déè stadsdierens wilt vake néèt règ'[47] brôn[48]. Op smidswark verstô'k mij óók veur ów of en ander,

(36) W ê r m u t s e , muts tegen het slechte weer.
(37) B ò d s t u r e n , bericht sturen.
(38) P ó j j e m a n , liefkoozingsnaam van veulen.
(39) V u l l e k e s , veulens.
(40) Z i n n i g , mak.
(41) S p i k k e n , eene soort van brug over eene sloot, bestaande uit een paar balken, bedekt met rijshout, plaggen, enz.
(42) V ê k e n s , vonders?
(43) T u n e n , heiningen.
(44) I m m e k ö r v e n , bijekorven.
(45) H e i l l ê v e r s n ö s t e n , ooievaarsnesten.
(46) S n ô r e n , in 't algemeen dingen, waarop men laag neerziet.
(47) R è g ', recht.
(48) B r ô n , aarden, tieren.

da's mi-j krek alëns[1]. Dóò'k is en veertien dage bi-j meister Balkenbróòk op schóòle gonk, maakten ik mennigmôl en sluperken[2] um mi-j deur de knechs bij de nóòstal[3] wat veur 't lepken te lôten holden[4]. Zéè, en iisder leggen, dat kon'k ou des noods nog wel onder de wimme[5] bi-j en schaddevlemmeken[6]. Kóòdökteren kan'k óók nog zoo'n wissiewassie, en honde leeren, en met 'et mesken sniin, en uut upperen[7] gòn um de timmerman hêr: en mensche mót al zoo wat prakkezieren um bi-j winterdag de mónd lös te holden, en dat de môndkerel[8] ou van 't liif blif. In de wendeputte[9] kan'k slech stôn, benaeme as der oere[10] of tô'egheid[11] in de welle zit: dan krii'k de roze in de hoed. En a'k gien halve sniiders-daghure verdéène, dan lig zoo'n pedd'os nog te schròllen[12], da'k wel wat emten[13] liike of da'k te schòl[14] warke. In de meibosch he'k mi-j is lèllikke in 'en doem 'ehöwwen, en in 't heuiland he'k mi-j is met de zeissen in de schenne[15] 'emêid; van zúkke dinge kan mi-j de griwwel òver de grawwel[16] gôn. Ik gô roem zoo geere op Ròlter[17] karremse met knepperkes[18] en kokki-jjen[19], of op Ommer bizzinge[20]. En hier in Demter lôt ik óók manges drêijen of kóòke slòn. Nów, i sprêkt ook gien éène sprêke[21]. Lang i der nog en stuver bôven op? Biste enen strank van en kêrel[22], zoo drô[23] as ene drééègge. Of he'i sliitazie an 't benul[24]? Hawaar, he'i de kool: hold ouw benne môr bi-j. Tameekes[25] de groetenisse an ouw meneer. A'i tóòkemwêke[26] wéér zoo stoermoelig[27] of zoo deune[28] in 'en kop zint, dan kòmt lééver vri-jdag ôver acht-táge, en zekt of 'e nargens gien zinnigheid an hef, of wat 'e hef of'egeven. Hee! i hebt mi-j en emterviere[29] in de voest 'estopt. Déè he'k jô zels néèt in 'en tuk[30] 'ehad? Nee:

(1) A l ë n s , (geheel eens), gelijk.
(2) E n s l u p e r k e n m a k e n , de school heimelijk verzuimen.
(3) N ó ò s t a l , noodstal (van een' smid).
(4) V e u r 't l e p k e n h o l d e n , voor den gek houden.
(5) W i m m e , ophangplaats in of bij den schoorsteen.
(6) S c h a d d e v l e m m e k e n , vlammetje van eene veen- of heidezode.
(7) U p p e r e n , voor opperman spelen.
(8) M ô n d k e r e l , honger.
(9) W e n d e p u t t e , de voor, die men maakt bij het wenden van het land(?)
(10) O e r , ijzeroer.
(11) T ô 'e g h e i d , verstopping.
(12) S c h r ò l l e n , schelden.
(13) E m t e n , mieren.
(14) S c h ò l , schraal, weinig.
(15) S c h e n n e , schcen.
(16) D e g r i w w e l ô v e r d e g r a w w e l , eene huivering door de leden.
(17) R ô l t e , Raalte.
(18) K n e p p e r k e s , soort van koekjes.
(19) K o k k i -j j e n , snikerballen.
(20) B i z z i n g e , (kermisdrukte) kermis.
(21) I s p r ê k t o o k enz., ge zegt ook niets.
(22) S t r a n k v a n enz., ondeugende vent.
(23) D r ô , (stroef), onwillig.
(24) B e n u l , verstand.
(25) T a m e e k e s , strakjes.
(26) T ó ò k e m w ê k e , de volgende week.
(27) S t o e r m o e l i g , stil, den mond bijna niet openend.
(28) D e u n e , ledig.
(29) E m t e r v i e r e , muntstukje, dat ongeveer de grootte had van een zesdehalf en daarvoor wel werd uitgegeven. Een munt uit Emden, die vier (stuivers) waard was, maar toen niet meer gangbaar.
(30) T u k , zak.

déè ku'i mi-j ummebuten[31]! Bedankt veur miin en veur de muite. A'i nów te vrêne[32] zint, dan pakt ouw koopmanschop môr op 'en pokkel en slept ze n'huus. Dag óók!

T.W. Van Marle.

(31) U m m e b u t e n , omruilen.

(32) T c v r ê n e , tevreden.

De bruud en de wedevrouwe. (Omstreken van Deventer.)

W e d e v r o u w e . Jonges, jonges, wat zi'j en mooi knap bruudjen 'eworden! Tóò, hebt is en betjen geduld en vertelt mi-j is wat. Wéè 's dan oew brugem[1]?

B r u u d . Moedertien, moedertien, wat is u niesgierig! Kom, dat zou je niet weten!

W. 't Is jô gien geheimpken.

B. Nee, 't is 't heele land.

W. Doe drommelsche meid! Môr 'k magge nów veur de froeule wel is niigen. I zint mij mooi bòven 't heufd 'egröuid.

B. Ja já, juffrouw, zoo gaat et in de wèreld.

W. Gôt van de middag met mi-j stokvisch êten: dan kui is hengòn en zitten en hötjen[2]. Nee, zonder flouzen[3]: 'k zal z' oe langen[4] met doop[5], en zoo zam[6], dat der séè[7] dàt néèt op te fiikeren[8] völt. 't Is oe wel néèt vinnig[9] in de rigte[10], môr dan vléèg i néèt zoo hen te hiertent en hen te dôrtent. Nów, i hebt ook zoo'n spuls an 't heufd. 't Is zoo slim néèt as en sleppebungel[11]; môr amme zukke vuurkes te nêrig[12] löp te liggen anpôrken[13], dan zómme der van an 't dwôlsprôken[14] raken. Dat mój dan is an en egge[15] zetten en 't mi-j heedendal an de neuze hangen, 't hudjen met 't mudjen[16].

B. Och, doe prettige lieve sjoe[17] van en moedertien, da's waarlek zoo alderliest en alderdilisjeust gepresenteerd: 'k wou je wel om 'en hals vliegen. Maar u is ook zoo pal[18] an dat jannewarichien[19] geattacheerd: anders gaf u mi-j niemedal toe. Och, wat bennen jou de toppies[20] blaauw! Is dat van kou of van de bombams? Zie, we zitten hier zoo kneuterigchies[21] onder de roos: me zou 't köppien in 't scheuteltien schenken, dat der gien haantien na kraaiden. Wil u is raaijen[22]?

W. Wôr wönt e dan?

B. In'n Haag mag hi wel wonen; en buiten. Ik geloof wel, dat i eerst uit Pari-js is gekommen: en wie weet of i ook nog niet na Amsterdam trekt of varder? Raai maar is.

(1) B r u g e m , bruidegom.
(2) H ö t j e n , poosje.
(3) F l o u z e n , gekheid.
(4) L a n g e n , geven.
(5) D o o p , saus.
(6) Z a m , malsch.
(7) S é è , zie.
(8) F i i k e r e n , aanmerken, fitten.
(9) V i n n i g , zeer.
(10) I n d e r i g t e , op den weg.
(11) S l e p p e b u n g e l , eene soort van 'sleeprol', over het land getrokken, om het effen te maken.
(12) N ê r i g , druk, zeer.
(13) A n p ö r k e n , aanwakkeren.
(14) D w ô l s p r ô k e n , in de war spreken, raaskallen.
(15) E g g e , kant.
(16) 't H u d j e enz., van 't begin tot het einde.
(17) S j o e , liefkoozingsnaam.
(18) P a l , vast.
(19) J a n n e w a r i c h i e n , groote vuurkool in de stoof.
(20) T o p p i e s , toppen van de vingers.
(21) K n e u t e r i c h i e s , prettig.
(22) R a a i j e n , raden.

W. I dóòt te-duker-slô[23] zoo wat met mi hen. Nów, 'k zal der néèt van liggen te stiiperen[24], al mój der is wat bi-j smuusterlagchen[25]. Alló, flink 'eweg! 'k Wôl 't lestig geerne weten, nów voort op stóp[26].

(23) T e d u k e r - s l ô , basterdvloek.
(24) S t i i p e r e n , kniezen.
(25) S m u u s t e r l a g c h e n , in 't geheim lachen.
(26) O p s t ó p , dadelijk.

B. Och, za'k u zeggen? eerst denkt me, 't is maar stof, en dan mut et stuvertien rollen. Wat kan u zich lukes[(1)] houen!

W. Sih, ieder bod[(2)] denk ik, nów wil der wat kòmmen. I dènkt vake, da'k nô de bekende weg vrôge? Och, miin léève kind, in 't éène en in 't andere, 'k hebbe luk of raak wel is zoo'n bújken nô de snuf, môr wat der zoo ni-js in de môllemale[(3)] is, dôr vernem ik altemets láte genóg wat van en ook wel issent[(4)] niks nimmedalle. Kiik, zukke mooije vremde blöumkes, ai dôr in 't hôr hebt, déè ha'k ziin lêven nog néèt 'ezéèn. En wat hei dôr en mooi zwat menteltjen umme!

B. Dat zwarte manteltien da's wàt en ôdig[(5)]. Daar groei ik in.

W. 'k Hebbe óòk is zuk slag van menteltjes 'ehad: môr déè waren dan nô d' olde wette[(6)]. Dóò ha'k nog jô zoo völle in te brengen as nów, ieder nô 't ziinde. Verslóchterd[(7)] za'k ze wel néèt 'edôn hebben: môr de mótte kweemp der in. En dat der nów ivers[(8)] op en schap[(9)] van begraven lig, dòr zoog, wi'k wel leuven, nog gien uutdrager nô umme. Elkënéène hef al zoo ziin tiid.

B. Kom, ja wèl, as u nu is en mooije muts met de stoomboot laat kommen, dan lorgneren[(10)] ze heel van varre, en dan verkikkert der zich nog en student op.

W. Bruudjen, bruudjen! nów wò'k oe wel is en vinger tóò zetten. Ik zin manges[(11)] zwart van griizigheid, en ik módde môr zoo stillekes hèn stunteren[(12)], dat et mi-j néèt en géèt as gunter de dikke peppel op 'en diik. A'k mi-j zoo nów en dan is en ziertjen opflikke en opwierige[(13)].....

B. Adieu, miin lieve moedertien, adieu! Ze roepen.

W. Vórt is ze, en al jummer op en draf géèt et veder. Nów, ze zal nog wel is schriiven, hóò 't mót. As ze mi-j néèt meer te ondege[(14)] maakt as van de margen, dan lôt ze der wille van hebben. 't Is zoo'n pliezierig mêken[(15)]: wôrvan zól 't oeur néèt jô zoo goed 'egóst[(16)] wêzen as en halven vremden?

T.W. Van Marle.

Wat brômegge al zoo zê
(Ten minsten zoo as den assessor et an Jôpek vertelden).
(Omstreken van Deventer.)

(1) L u k e s , leuk.
(2) I e d e r b o d , ieder oogenblik.
(3) M ô l l e m a l e , lett. draaimolen, wereld.
(4) I s s e n t , eens.
(5) O d i g , aardig.
(6) W e t t e , mode.
(7) V e r s l ó c h t e r d , verwaarloosd.
(8) I v e r s , ergens.
(9) S c h a p , vak in een kast met planken.
(10) L o r g n e r e n , kijken, loeren.
(11) M a n g e s , ondertusschen.
(12) S t u n t e r e n , sloven.
(13) O p w i e r i g e , opvroolijk.
(14) O n d e g e , onaangenaam.
(15) M ê k e n , meisje.
(16) 'E g ó s t , gegund.

Of 't en klôre kerel was, dèn Brômegge, en of e der môr zoo wat hèn lê te toeuten[17], dôr wi'k néèt umme van de balken vallen[18]. Wel e was? 't Was en koeuter[19]. Ziin bestevaar mag wel ivers an en egge[20] ewònd

(17) T o e u t e n , praten.
(18) D ô r w i 'k enz., daar wil ik niet op zweren.
(19) K o e u t e r , kleine boer, die er geen paard op nahoudt.
(20) E g g e , kant.

hebben, dôr brôm[1] gröuiden. Môr 't was nog wal enen voelen[2]. Der wêren lu, zê e, zoo secuur van oeur eigen knappigheid, dat ze en goed kuken met de nekke anzaggen en enen gewiksten[3] néèt ens niidsch[4] op de hoed waren, môr niks néèt en telden as ziin knappigheid. En dat gonk toch néèt an; want dan was de wereld mekare gauw te wiis of. Dat em 'eordenierd wierd, zê e, wiis of gek, dat vuurden e altiid krek zoo uut; want anders was 't jô gien ordenieren. Déè 't zoo hebben wòl, mós 's zèls weten; en dan had e al wel undervunden, had et gekke gecommedier nog op en eersten uutedôn. Mòr ziine Gréète, zê e, wóst et jummer bêter; en dôr waar ook gien dóòn an, of de mótte mós der in kômmen. Nô d' òlde móòder had ze nog wal willen luusteren, môr déè had et van 'en lenten ofëlegd. 't Mensche had der wàt sneeg[5] hêr können striiken wel-eer-jôren[6], en 't was lange gien dôije ewest[7]; môr al tóòverdan[8] was ze stomp onneuzel eworden, en op 't leste hadden z' oeur manges[9] en eijerdoren elankd[10], met en sléèfken[11] de bek in. Môr de stàds vrouwlu hadden ook al zukke obstenôte foefen[12]. Veur en jôr of wat had e ze wal ôver den Brink zéèn kuijeren met blôzebalken an weerskanten, tusschen de schólder en de ellebôge; en nów was e déè zelde dinger weer te möute ekoeumen in de Barmhartege stege. Zuk tuug mogt ook wel zoo zwie[13] néèt van de weg können as déè ni-jjerwetsche schuten, dôr de damp uut slóòg. Ten minsten, de brugemsrok en de steek van ziin eume had e is op schilderazies evunden, déè veur honderd jör al wel zwat van de rook waren ewest. Nów dacht e, dat getukker[14] van en uur òver de tiid op höltingen[15] en arfhuzen, en dat getêr en gezoepe op en gróòve[16], of as der wat te ôverslôn[17] was, en al zuk slag van òlde wiizen[18] meer, zóllen óók wal vederöp massieren[19]. Héè was óók ziin lêven al van honk ewest, Boneparte achternô. Jonges, dèn lesten zöndag hadde 't er zoo van egôn. Môr i hadden der ook rôzend op mótten wêzen op déè kerel, zê e: met schelmeri-jje was e weer in 't land ekòmmen. In Pariis was Brômegge met ziin kamerôds veur de poorte ewest, töt an de wildbane; want zéè, der was ook en wildbane in Pariis. Môr dóò hadde de voerman ezegd, dat ze halfweg waren, en dóô waren ze weerumme ereen. Veder hadde e der zoo gien denken op edôn: zukke knapen op dèn òlder waren ook nog wat vólle jonk. Môr of dàt wôr was, dat onze land nog meer onlasten nô Pariis as nô 'n Haag opbragt, veur pierazie[20] en mooi-je snufkes! Dàt hadde e wal is ezéèn, en wêrheufd stund nooit stik ôverënde, en wóò hooger de zunne an de lócht, wóò leger de règenbòge. Da' kweemp zoo te passe bi-j dat ópsturege wêr. En dóò vróòg

(1) B r ô m , braambeziën.
(2) V o e l e n , slimmen.
(3) G e w i k s t e , een, die bij de hand is, een slimme.
(4) N i i d s c h , boos.
(5) S n e e g , vlug.
(6) W e l -e e r -j ô r e n , in vroegeren tijd.
(7) 't W a s enz., er had leven en kracht in gezeten.
(8) T ó ò v e r d a n , langzamerhand, mettertijd.
(9) M a n g e s , soms.
(10) 'E l a n k d , gegeven.
(11) S l é è f k e n , een stokje, van voren plat.
(12) F o e f e n , gekke dingen.
(13) Z w i e , vlug.
(14) G e t u k k e r , gesammel.
(15) H ö l t i n g e n , vergaderingen van de stemger. in de Marken.
(16) G r ó ò v e , begrafenis.
(17) O v e r s l ô n , overleggen, beraadslagen.
(18) W i i z e n , gebruiken.
(19) M a s s i e r e n , marcheeren.
(20) P i e r a z i e , dingen, waarmee men g e p i e r d (gefopt) wordt.

e, òwwe ook wéèr oorlog zóllen kriigen: der hadden les' 's ôvens zukke blóòdvlakken an de lócht ezêten en zukke hellege[21] strepen. Of, dat de béèste ook slim[22] zóllen worden? Anders déè tonkblôre

(21) H e l l e g e , vinnige, booze.
(22) S l i m , ongesteld.

móg wat hêr bruun[(1)]; as dat lestens de pinke[(2)] der zoo vinnig op integen hadde ehad, as e um van dèn êk[(3)] in de snoete hadde egoeuten. Domene Sprò hadde ofëgeven, dat der manges wel en rêgenboge ezêten hadde *veur* de zundvlóòd, en wat óns dòr van duchten. Hum duchten wal, dat de rêgenbôge emaakt was, zoo völle as te beduun, dat der ziin lêven gien zundvlóòd weer kòmmen zól. Nów, ik mag et liin; want as den Snippelink ôverlöp, en me met gien rogge aan de markt kan kômmen, da's, ikke veur miin, al slim[(4)] genóg.

T.W. Van Marle.

Watter alzooë gebuurde op nen oavend, bi-j mienen buurman Willem Ni-jlaand (alias Betjen)[(*)]. (Rijsen.)

Ik was in nen héélen tied néét bi-j 't oolde Betjen èwès; drumme dach mi-j gooëd dr'éés hen te gaon. 't Mënneken was bli-j, dôw 't mi-j zag en dak um nog néét vergétten hadde, en prèssenteerde o, zoo bli-jmoodig nen stooël. Ik veuënde[(5)] der 'n héél gezeelschap; nôw, dat trüf men daor aaitied; want alleman moch Betjen gaerne lie-ën. Der was vuureers de Pòwe, nen schooënmaker, déé wad wieder was éwès as Riessen en zich daor vêûlle op lêût vuurstaon, woerumme héé manges[(6)] ooëk aanders sprak as règtòó[(7)]; dan hai der Aolbers Geije, den meisterknech van d'oeuilimeulle, en naost-um zat leden Derk, nen karreman net as Betjen. Ooek was ter Jannes-eum van 't vèrhoes en mien persooen! Genög volk um en preutjen te maken!

'tOolde Betjen hadde ne kidde, den bles neumede um, den was vuur Waterloo èblesseerd en dôw had-de zon stöpveutjen[(8)] èkrégen, mèr looëpen dat konne as ne kiefte[(9)]! Wat of 't kaèlken[(10)] gek was met dat blesken! Het hadde tienmaol lééver, dai[(11)] um vreugen: ‘Woer gééthet öwen bles!’ as: ‘Woer géét het ôw wief!’

Men sprak aoveral aover; den[(12)] wûs dit en den wier wat aanders, mèr méés gung 't aover den Fraanschen tied, déé lag döw nog zoo varsch in het geheuëgen. Zooe vertéélde de Pôwe: ‘Jonges! bi-j dat duurtrekken der troepes hef mien vader mennigen deuiet verdéénd! Héé hadde de herstellinge van schooenen en laerzen anèneumen, en as ter dan hakken of halve zollen möstenannebrag wodden, neide héé ze der néét oonder, mèr héé plakkede ze dr'oonder met pik. 's Ander dages bi-j 't marsieren gunk dat

(1) B r u u n , broeien.
(2) P i n k e , jonge os.
(3) E k , (edik) azijn.
(4) S l i m , erg.
(*) *ei* klinkt als in het Hoogd. ‘begeisteren’; *è* als in het Fransche ‘après, père’ enz.; *ae* bijna als *è*, maar slepender; *i* uitspreken met een lang slependen toon; *i-i* als de eerste *i* in 't Fr. w.w. ‘inviter’; *ô* komt overeen met de *o* van het Fr. vnw. ‘nos’; *ö* moet zeer dof worden uitgesproken.
(5) V e u ë n d e , vond.
(6) M a n g e s , soms.
(7) R è g t ó ó , (recht toe), zoo als 't behoorde.
(8) S t ö p v e u t j e n , afgeschoten hoef.
(9) K i e f t e , kievit.
(10) K a è l k e n , kereltje.
(11) D a i , dat je.
(12) D e n , die.

wier lüs en gléé dr' oonder hen[1]. Pas wazzen de saldaoten dan ooëk 'n uur of wad èweg, of vader reup oons en zééé: “Vente! gaot den weg ees op, déé de troepen marsiert zi-int, en haalt mi-j de hakken en zollen wier, déé-i op den weg vi-indt!” Vake kwamme we dan met ne heele vrag in hoes. - Nôw, daor is al wad gebuurd met déé Fraanschen! 't Is en aardig volk, o, zoo ligzinnig! Ze gevet net zooveulle um eur laeven as nen boer um nen bös wottelen! En gééld hadden ze bi-j vuuste völ!'

‘Van gééld èsprêûkken,’ begun Ieden Derk, ‘daor kan ik van metpraoten. Rieke wavve[2] èwès, mienen baas en ikke en de meister, as ten mèr èwi-ild hadde net zoo as wi-j wollen. Ik zal ôw zeggen: Op nen zèkeren naomiddag kwammen der twee wagens met gééld, in kisjes net of 't bottervaetjes wazzen, déé zollen den nag hier aoverblieven. Nôw, daor kwam dr'eene van te staon in oonze schuure. In plase van 's anderen dages te vertrekken, kreeg 't den kaptéin in 'n kop 's nagges um één uur. Ik mös helpen anspannen, en daor gung 't hen! 'n Dartig saldaoten bi-j iedere wage. Dôw 't dôw lèg weude, lag ter, mien zôkes[3], 'n kisjen met gééld in de schuure, dat was ter vaste ofèveullen, dôw de raa[4] tégen den hoogen zul[5] stotten. Mienen baas voort nao den meister, dee hier zooveulle as mère[6] regierde. Mr., zi-j wakker! reu-pe. Jawel, antwooërde disse. Nôw man, in miene schuppe[7] is 'n kissen met gééld achterèbléven; laove-'t-in de groont grèven en later oonder mekaar déélen! En wad zéé den meister? Als ge niet zorgt, dat het om negen uur op het stadhuis is, zullen w' elkander spreken. Den gek! 't hef ter wal dréé maond èstaon, eër dat er naovraoge nao kwam, en dôw nog in nen vraogenden zin, of hier altemet ooëk zon kisjen verblèven was en kot daorop hai de kozakken. Geen haaën had er nao èkreijet, wi-j hadden geen slag waark wier hoven te dooën en de meister was 't scholen[8] vri-je keummen; mèr den was al te èrlik, hadde mienen baas t'rum mèr nikkes van èzeg!'

Op éés begun Betjen te lagchen. ‘Pôwe, weei-t nog oet den tied van öwen sik[9]?’

‘Hm,’ zéé Pôwe, ‘zoo keui ieder eene wal pieren[10]!’

‘Wad was dat met den sik?’ was miene vraoge zoo, ‘daor hak nog nooiët van èheurt.’

‘Dat kank je gauw explekieren,’ sprak den schooënmaker. ‘I-j moet wéten, dak nen laankheurigen griezen sik hadde, en de kornel, déé op 'n Oosterhof in kottier[11] lag, hadde mi-j wal twintig maol èzeg: Mr. le cordonnier, as ge van die sik, severe[12], zeide hij, jonge sikkies bekomt van 't zelfde koleur, dan geef ik u per stuk vijftig francs. Ik had daor wal ooren nao en deed onderzoek, waar 't mannetjes geit te vinden van 't zelfde hoar. Ten leste vond ik er één tusschen Wierden en Almelo, mèr dat is twee uur van hier. Nôw was Betjen zoo gooëd en boodt mi-j an um er met mi-j nao too te riën. Gaerne nam ik dit an en buënd mien béésje de pootjes en lei het op den wagen. 't Was reeds achtermiddag en

(1) H e n , weg.
(2) W a v v e , waren we.
(3) M i e n z ô k e s , waarachtig.
(4) R a a , raderen.
(5) Z u l , drempel.
(6) M è r e , *Fr.* maire.
(7) S c h u p p e , schuurtje.
(8) S c h o l e n , schoolhouden.
(9) S i k , bok.
(10) P i e r e n , voor den gek hebben.
(11) K o t t i e r , kwartier.
(12) S e v e r e , jonge sikjes.

dus doonker, toen we de terugreis aanvaarden. Mèr wad hef nôw dat oolde schobbejekkesje te doone[1]? Het beuënde den bok en lag den op den wagen, en toen we te huis kwamen, zeide hij, dat hij zich vergisset hat. Miene vrouw lei te huulen in 't bedde, déé dag dak èreuild hadde, mèr dat was zoo nit. Ik mos 's aanderdages den bök wier wegbrengen en oetruilen tegen den sik. Ja, Betjen, dat hek di-j lange kwaolik èneumen. 't Was ôw ooëk ne reize, want den hoont wol néét looëpen; ik mös ne in de kruuwage leggen en dôw lagge nog néét stille. 't Meuiste was nog, dat van de honderd fraanks nikkes teregte kam; de Fraanschen mosten vodt en ik hè van den kornel nooiët wier èheurd.

'De meuiste pötse[2] in déé tied hadde den meister met oonzen dokter Smit. I-j wétet den meister regeerde as mère en zat dages op het stadhoes. Nôw hai oe éés en klein maark en daor kréég ne Fraansche saldaote verschèl met nen Ommer schipper. Den Fraansman gung het ter glad langes, héé blooëde as en vet vaarken. De mère leut eur beide op het stadhoes kommen en den dokter met éëne um 'n verbaand te leggen. As offeséér van politie makede 'n prosès verbaaël op, en dôw mos héé, den dokter en nog nen Riessenschen beurger te Ommen vuur het vrèdegereg kommen. Das vief uur van hoes. Ze nammen 'n gevaar[3] en kwammen um tieds ter plaëtse. Mèr, zéé den dokter, jonges, ik hebbe 't drök in den vieselder, drumme wok wal gaauw wier nao hoes. Gooëd, zéën d'aanderen, laove ofsprekken op wat vuur uur avve[4] wier bi-j mekaar zeult waezen. Um één uur presies, zéé den dokter. In order, zéën d'aanderen, en nôw ooëk waord hoolden, en zoo gung 'n ieder ziens wegs. Den dokter gung nao den dokter, den meister nao den meister en den aanderen nao ne kennisse van um. De twee lesten wazzen op tied preseënt, mèr den dokter nin. 't Weuëde twee uur en nog was è abseënt. Meisje! zéé den meister taegen de maget, hebt ge hier ook 'n omroeper? Jaowal, mienhèr! Laat die even hier komen met zijn bekken. Gooëd, man! Den umrooeper kwam. Wat woi van mi-j vreuge? Wilt g' een zesdehalf verdienen? Jao, wal gaerne. Dan moet ge roepen: "die aanwijzing kan doen van een klein corpulent manneke, gekleed in een grijze broek, met de broekspijpen in de laarzen gestoken, en 'n blauwe rok, daarbij 'n ruwe harige pet op 't hoofd, vervoege zich in de herberg aan de brug. Hij zal eene belooning ontvangen." Dat wik wal! lagchede den umreuper. Jonges, zon di-ink hek hier nog nooiët aêr[5] èrop[6]! Daor kloppede héé hen duur de straoten van Ommen. Den dokter zat nog bi-j zien collega. De jufvrouw zag, dat er zon toolooëp op straote was en gung ooëk éés aover de onderdure liggen um te heuren wat er gebuurde. Wat heurde dat meënsche wooënder op! Zéé gung gaauw wier nao binnen en gung flak vuur den dokter staon en bekéék um van uenderten tat beuventen[7]. Woer kiek i-j zooë? zéé den. Dokter, dokter, dri-inket ôw bitterken mer oet, want ik geleuve waraai-je, dai èrooëpen woddet. Zeët éés won volk! Ikke? èrooëpen? Jè, i-j! presies i-j! Dat leut den drommelschen meister dooën! dat zak um betaald zetten! en met éëne

(1) Te doone, te doen.
(2) Pötse, grap.
(3) Gevaar, rijtuig.
(4) Avve, of we.
(5) Aêr, eerder.
(6) Erop, uitgeroepen.
(7) Van uenderten tat beuventen, van onderen tot boven.

wasze de duure oet; mèr dôw kwam vuur um 't slimste nog an. Dat is è, dat is è! reup het volk, en het drungede op 't kleine kaelken an, dat 't haoste néét vuur of achteroet kon, en dat gung teut an de haarbaarge too! Nöw, dôw kwam men der wat vuur den dag! Oolderwetschen! Jè, héé konnet! Veur nimmedalle was è néét nao d' Oos èwès!'

'Wat méénd-i-j dak öw zeggen wil,' zéé Betjen. "'t Is allange halleftiene èlöd[(1)]! I-j kunt nao hoes gaon; ik wil ofvooren[(2)], mienen blès vuur van n'aovend 't leste in de krubbe gooi-jen en dan gaok tusschen de vaeren. Allo, opgestapt!'

'Nöw, genaovent dan, Betjen! kommet ooëk éés bi-j ons!'

W.C.J. Van Wijngaarden.

Iedele vreeze. (Rijsen.)

In zeuventéénhonderd en in de tnégentig, dôw de Fraanschen zoo treuken en 'allons enfans' sungen, kwam der nen troep van déé Carmanjolen in en dorp in Tweënte in kotteer[(3)]. Dat volk bleeëf ter mèr as en half joar liggen, en daor was nen scharrejaant[(4)] bi-j, déé kwam te hoes bi-j de smid van 't dorp. Den hadde ne dochter, en 't doerde néét lange, of er kwam vri-jeri-je tusschen déé saldaote en 't mèken. De oolders wollen dat wal lie-ën, want de man was nen oppassenden, braven kaël, déé promp op ziene zaaken passede. Jè, de lutenaant plag van um te zeggen, dat-te nog eenmaol karnel zöl wodden. De leu weusten nöw wal néét, wad dat was, mèr zéé begrèpen wal, dat dat heel hooëge mös waezen. Nöw, het kwam met dat paar tut en trouwen. De brullefte weude eheulden en de Fraanschen en de fermilie daansenden um den vri-jheidsbooëm, dat 't zoo kraakede. Zéé hadden en bes laeven, want den oolden smid zat er gooëd in en héé hadde nikkes[(5)] te lééf vuur zienen schoonzeunne. Mèr de lög[(6)] begun te betrekken. De Fraanschen mosten vöd - véérder Duutslaand in. Onzen scharjaant wöl 't wief met nemmen, mèr daor wazzen de oolden taegen. Héé marseerde dus alleenig met ziene kammeraoden en belôvede zoo gauw meugelik wierumme te kommen. Doch, héé kwam néét weer, héé verdruunk bi-j Schutterop. Nöw was gooën raod duur, want de jonge vrouwe mös op zien tied en pupken hebben en mennig eene beklagede de jonge weddevrouwe. De ooldvader echter zéé: 'Das allemoale nikkes, wat etten hek ter wal vuur, mèr 't slimste is, as den kleine met ter tied grooët wod, wéé zal um keunnen verstaon?'

Dat was ne iedele vreeze van den oolden man, want 't ki-'nd, daor hier spraoke van is, is vuur en jaor of twaalvene èsteurven, mèr zoo lange as héé èlèvet hef, hef géén ééne er aover èklaget, datte um néét verstaon kon!

W.J.C. Van Wijngaarden.

(1) È l ö d , geslagen.
(2) O f v o o r e n , afvoeren.
(3) K o t t e e r , kwartier.
(4) S c h a r r e j a a n t , sergeant.
(5) N i k k e s , niets.
(6) L ö g , lucht.

De broetlachte[1], zoo as ze in hoksebarge holdene wot[*]. (Haaksbergen.)

Rechtevoort schrif alleman en daorumme wil ik ook is èn betjen op 't pepier kladden, mär de leu mot 't mi-j neet kwaolik nemmen, da'k schrieve net zoo azze wi-j hier praot, want i-j mot wetten, ik verstao zelfs gin Hollans. Dit hoof[2] ow niks gin wonder te geeven, want 't is ter met moor's[3] papleppel al innevoort[4] en dat geet er neet gemakkelik weer oet, daor stao'k ow vaste veur in.

Mär wat zaste nó schrieven, zä ik tòt mi-j zelfs, en warachtig ik wiste 't hoaste neet.

Ik kon de leu nó wol ees vertellen hoo völle keuken[5] wi-j onze läven[6] al bi-j ne zooge hebde had en dat onze roodbonte ärgisteren melk èworden is van èn zwatbont starkenkalf[7], en dat mien vaar[8] leever èn ösken hadde had, umdat òns nen menneossen[9] mankeert, maer härejasses! wat hebt de mensken daoran?

Häre mien tied, wat bun'k nó verlägen umme värder te kommen, en mien vaar dee zä aait[10]: Waste eenmaol begonnen bus, dat moste vaste holden, mien jungsken! anders lacht di-j de leu oet.

Potdoorie! daor schöt mi-j wat in. Ankommende wekke[11] hebbe wi-j ne broetlachte van Janne meujes Jenneken[12], 'ne deerne, mien läven zag i-j ze neet flinker; a'k zegge, dat ze honderd en vieventwintig nieje ponden weg, dan geleuve ik neet da'k leege.

Mär dat duet er nó niks too; ik wol ow nó ees vertellen hoo of 't hier te lande in zien wark geet, dat broetlachte holden, en wat daor zoo al bi-j heurt.

De heele vri-jeri-je van Gait[13] Jan en Jenneken, ze hebt zeuven joar met mekaare loopene en zik[14] de koop al dreemaol met ruzie lös èzeg, zeuwe mär aoverslaon, en toch, a'k tied hadde, wo'k ze ow wal ees gärne vertellen, want ik hebbe ze is belusterd; mär ik mot nó ärpele potten, 't is al midden April en 'k hebbe er nog gin eene in.

Nó zeuwe dan mär beginnen, anders komme wi-j ook neet an 't ende.

I-j mot dan weten, dat er van de broet en brugums kante, oet ieders vrende, éene of mär enommen wot um broetlachte te neugen bij de vrende, naobers en nog een heele possie[15] mär; want van den eenen hebt ze vroger ook wat medde had[16], den ander hef is ne koppele keuken van eur[17] èkrägen, den daarden hef Jenneken

(1) Broetlachte, bruiloft.
(*) De *ä* uit te spreken als de Duitsche gevolgd door eene *h* (gewähren).
(2) Hoof, behoeft.
(3) Moor's, moeders.
(4) Innevoort, ingevoederd.
(5) Keuken, biggetjes.
(6) Onze läven, van ons leven.
(7) Starkenkalf, vaars.
(8) Vaar, vader.
(9) Menneossen, trekos.
(10) Aait, altijd.
(11) Wekke, week.
(12) Janne meujes Jenneken, Jenneken (Johanna) van tante Janne (Johanna).
(13) Gait, Gerrit.
(14) Zik, elkander.
(15) Possie, portie.
(16) Medde had, mee gehad.
(17) Eur, heur, haar, hen.

vroger wal is een eugjen too'knipt, den veerden hef eur ees ètrakteerd[18], den viefden - hè! het

(18) T r a k t e e r d , onthaald.

spit eur haoste, dat ze 't met Gait Jan klaor hef - mog ze zoo liedens gärne lien, mär hi hadde neet vólle in de melk te brokken. Van den jongen ziene kante geet 't net zoo, en den läezer zal nó wal begriepen, dat er een heel spil volk bi-j mekaare kump.

Twee gaot er nó hen neugen op Donderdag, want de meeste brulleften wot hier op Vri-jdag èholden; worumme? dat weet ik neet, en vraoge i-jt, dan zegget ze ow, dat Annekes bestevaar[1] dat ook èdaone hef.

Disse beiden nó, dee drinkt zik eerst nen geheuriggen[2], anders dan könt ze eur waord neet doon, en gaot dan thoes oet en zinkt met ne veschrikkelikke stemme, want dat heurt zoo bi-j 't spil:

Dat geet nao den Bos too,
Zeute leeve Gerritjen;
Wee zal dat betalen,
Zeute, leeve meid.

of:

Zoep, jonges! zoep,
Den daalder, den daalder,
Zoep, jonges! zoep,
Den daalder dee mot op.
En könne wi-j dan gin daalder kriegen,
Dan wille wi-j den boer bedreegen.
Zoep, jonges! zoep,
Den daalder dee mot op.

Daor bunt ze[3] endelik an 't eerste hoes waor ze neugen mot. Strabant[4] gooit ze de deure lös en gaot, kroes[5] op eure mooje pette, waor een heele possie bloomen an zit, rech op den ende[6] staon en zegget:

Goo'n dag, daor zet ik mienen stok en staf,
Ik weet neet wat ik zeggen mag;
Nó heb ik mi-j weer bedach,
Nó weet ik wat ik zeggen mag:
I-j wot op de brulfte verzoch van Gait Jan Mager en Jenneken Vet
Op ne tonne beer tien, twalevene,
En anker wiin vief, zesse,
En scheppel sokker en ne wanne[7] vol rozinen,
Daor zój ow op laoten verschienen.
Vroo[8] kommen en late blieven,
Anders könne wi-j 't neet opkriegen,
Hoesgezetten[9], nums[10] vergetten,
Lustig èzongene, vreulik èsprongene,
Springen met beide beene. -
Hej mi-j nó wal verstaon?

(1) B e s t e v a a r , overgrootvader.
(2) D e e d r i n k t enz., die nemen eerst een stevigen borrel.
(3) B u n t z e , zijn zij.
(4) S t r a b a n t , astrant, brutaal.
(5) K r o e s , grootsch.
(6) R e c h o p d e n e n d e , recht overeind.
(7) W a n n e , wan, koornwan.
(8) V r o o , vroeg.
(9) H o e s g e z e t t e n , huisgezetenen, huisgenooten.
(10) N u m s , niemand.

Dan laot de vleschke umme de taofel gaon.

En zoo geet 't nó bi-j de heele riege lanks tót 's aovends, as ze met een stuk in den kragen in 't hoes kómt.

Endelik is 't Vri-jdag morgen en de familie geet met nao de karke. Gait Jan en Jenneken hebt en splinter ni-j tuug an, mär ze kiekt beide även bedreufd, i-j zollen haoste zeggen, dat ze gin scholt an den oorlog waszen[1]. Naodat de plechtigheid in de karke is ofèloopene geet het broedspaar gewoonlik in 'ne zeilwagen ieder nao zien hoes, en nó wotter[2] anstalten èmaakt in 't brugumshoes, waor de naoste familie ook al is, um de broet op te halen. Vieve, zesse, manks[3] wal zeuven wagens en körkes bunter[4], die met veurt[5]. 't Is te begrieppen, dat hier den foezel[6] neet vergetten wot, want alle tien menuten mot er stille holdene wodden, umme, zoo as ze zegget, de wagen te smären. Alles drinkt hier oet éen glas, en as ze allemaole genóg èdronken hebt, dan geet 't vérder, neet zachjes, mär in vollen gallop. Jonges, wat én zingen! Uren vér kui-j ze heuren; luster mär:

Laot soezen, laot broezen,
Laot kosten wat 't wil.
De brugum zal 't betalen,
Dan bunne wi-j alle vri-j!

Endelik bunt ze an 't hoes van de broet èkommen. De wagene van den naosten rit de neendeure[7] in tót bi-j den härd, de anderen blieft boeten staon. Nó geet van:

Hale mi-j de snieder[8], onze Jenne dee geet weg,
Dee wil trouwen met Pentermans knech, enz.

Lustig geet den papkop[9] met foezel, waor nó ook rozinen in bunt, rond, en daor nemp nó en ieder op zien beurte, um te beginnen, nen leppel vol oet. Zoo doot ze deur tót de pannekoke op de taofel kump. Häre mien tied, wat nen hoop! I-j zollen der met gin koeze[10] aover springen! De naober deerns gaot rond umme de taofel te bedeenen, mär ze hebt weinig meer te doone, dan umme an dissen en gennen[11] te zeggen: ‘Too nemme nog mär en bröksken; as i-j den heelen dag zoo baoven den foezel hangt, dan kui-j wal en stuksken lien; too nemme 't nó maor, het wot di-j wal ègund.’ Naodat ieder zien bekumste hef, kump de beschutenmelk veur den dag. Bi-j koppelen van tiene of twalevene èt zé oet éénen bak, want daor is warachtig gin telders[12] kriegen an, en 't geet er manks zo too, da-j bange mot wäzen dat ze de telders brekt.

Nao dat ze van alles genog hebt, wot er anstalten èmaakt umme 't spil[13]

(1) S c h o l t w a s z e n , schuldig waren.
(2) W o t t e r , wordt er.
(3) M a n k s , soms
(4) B u n t e r , bennen er, zijn er.
(5) F e u r t , vaart (rijdt).
(6) F o e z e l , jenever.
(7) N e e n d e u r e , schuurdeur.
(8) S n i e d e r , snijder, kleermaker.
(9) P a p k o p , papkom (platte kom met één oor).
(10) K o e z e , stok (ruw stuk hout).
(11) D i s s e n e n g e n n e n , dezen en genen.
(12) T e l d e r s , (*Hg.* Teller), borden.
(13) S p i l , goed (uitzet).

van de broet op de wagene te kriegen, dat gewoonlik besteet in: zes steule, én kammenet, én spreesel[1] bedde en én spinneweel. Het rech is, dat de vrouwleu het bedde op de wagene mot maken, mär dan mot de jonges eur dat er een maol of wat ofgooien, anders is 't neet good. Ik zol hoaste vegetten, dat ze ook nog veer[2] hennen van de delle[3] mót opvangen, want dat is broets rech[4].

'Wi-j mot warachtig ook maken dawwe weg komt,' zegget de voorleu tót mekaare, 'want 't is hooge tied.' Kot daorna gaot ze dan ook vót en veurt[5] denzelfden weg weer lanks, daor ze vanne morgen hen èkommene bunt. Onbezoezet[6] jagen as ze nó doot, want ze wilt nó mekaare veurbi-j stoeven; want 't is ne groote äre, die 't hatste jagen kan. Veule zingen doot ze nó neet, want dee op de veurste wagen zit, bunt bange dat ze eur veurbi-j jagen zeult, en dee achteran is, dee bunt niedig. Zoo nó en dan heur i-j nog èventjes 't olde leedjen: 'Dat geet nao den Bos too' enz., mär ze hebt toch rech gin ambisie. Zoo komt ze weer bi-j 't brugumshoes an en nó haost ze zik umme veur de fióle te kommen, want de meesten bunt hier arge leefhebbers van dansen. Alles is al kant en klaor, de heele delle is ofèpakt[7], want ze danst hier alle maole op de delle. Veur op de delle steet ne kafmölle en daarop nen stool. Dit is de plase veur de speulman. Naats[8] dee haost zik dan ook, datte d'rop kump, want 't is al half twee en met den donkeren scheit ze hier oet. De speulman strik ees aover de fiòle umme te heuren of ze stemt, en daor geet' lòs. Heel hat[9] röp Naats van de kafmölle: 'Deerns veur[10]!!' ('t Is hier de mode, dat de mäkes den eersten dans doot.) Ze springt nó een maol of wat in 't ronde en Naats röp: 'Ne bonte riege[11], deerns!!'

De jonges staot achterop de delle in groote verwochtingen, wat veur ne deerne um vraogen zal umme te dansen, dat is van oltsheer[12] hier zoo 't rech. Ieder deerne hef zik van nen jongen veurzeene en den speulman begint met den eersten konterdans te speullen. Met de veute stötte[13] de maote zóó hat, dat de planken van de kafmölle begint te kraken en ziene ni-je klompe gevaor loopt van in honderd doezend stukke te springen, en toch, hee is den besten speulman dee me hier in de gemeente hebt, zegget de leu, um datte zoo mooi kommedeeren kan. Ikke veur mi-j hebbe niks gin meziek-verstand en dansen hebbe ik van mien läven neet èdaone. Mär den konterdans is toch wal arig; daorbi-j mot ze in de hande slaon en dat doot ze zoo hat, da-j bange mot wèzen dat ouw 't vleusken[14] in de ooren kepot sprink.

't Geet er nó eerst lustig too. Dee anders haoste gin vieve könt tellen en van stievigheid de beene haoste neet met könt kriegen, könt zik nó wal reuren; nen trad hooge sprinkt ze wal van de grond, i-j zollen zeggen ze mosten hals en beene brekken. Ongelukken heur i-j der anders nog

(1) S p r e e s e l , stel.
(2) V e e r , vier.
(3) D e l l e , deel, dorschvloer.
(4) B r o e t s r e c h , bruids recht (gebruik bij het uithuwelijken van jongedochters).
(5) V e u r t , rijdt.
(6) O n b e z o e z e t , onbesuisd.
(7) O f è p a k t , leeggemaakt.
(8) N a a t s , naam van den speelman.
(9) H a t , hard, luid.
(10) D e e r n s v e u r , meisjes eerst.
(11) D e b o n t e r i e g e . Een Haaksberger dans. Eerst dansen de 'wichter' alleen, dan halen zij de jongens en dansen samen. Dit is 'de bonte riege.'
(12) V a n o l t s h e e r , van ouds her.
(13) S t ö t t e , stoot hij, trapt hij.
(14) V l e u s k e n , vliesje.

zelden van, mär laas[1] hadde Stugginks Dieks er wal gauw te veulle van können kriegen. Onder 't dansen dee 'nen[2] grooten spronk, zoo as dat wal mär gebeurt, mär hè kump an 't strompelen[3] en kump in den koostal te rechte, en veult striebeens[4] aover ne koo, dee lig te näreken[5]. De koo sprink op en onzen goôn[6] Dieks zit'ter baoven op. Mär daor de beeste hier te lande niet an 't rien gewend bunt, löp de koo kruus en kras[7] deur den stal. Onze Dieks sloog wal veschrikkelik an 'ne pot[8], mär kon der toch neet veur, datte in de aalgruppe[9] te rechte kwam. Lange hef de jongen er zik vanne sjeneert[10], mär hee kump er nó weer een betjen deur.

Mär lowwe weer nao onze brulfte gaon. Den eersten konterdans is of, en nó hebt ze een oogenblik tied umme én betjen foezel te drinken, en dan begint den tweeden konterdans, daornao den daarden, den veerden, en zoo geet den heelen middag an 't konterdansen. Toch neet, né, ze kriegt nog en maol of wat nen schots, en dee geet onbesoezet mooi. Daor rolt ze manks bi-j aover den kop, dat ne lus is umme te zeene en i-j ow nen pokkel[11] zollen lachen. Daorbi-j mot nog èzeg woddene, dat de speulman nao iederen dans met den striekstok op de achterkante van de fióle sleut en röp: ‘Nó is 't Naats sien beurte[12], jonges, dee nog betalen mot! Allo, jonges! temets[13] hej ow ook neet laoten neugen!!’

Iederen dans kost hier nen grösken[14], mär i-j könt ook veur drie stuver akkedeeren en dan dans i-j den heelen naomiddag.

't Is nó zoowat vief uur of half zesse en het spul löp op'n ende. Naats mot met strieken opholden en het tappen hölt ook op. Mär 't is nen heelen toer umme van zonne kafmölle of te kommen veur nen speulman; daor bunt wal een man of wat veur neudig. Ik helpe er nooit gärne an, want ik bun aait bange, dat de man al ziene Söndaagsche ribben zal brekken.

De eigelikke broetlachte is nó ofèloopene, mär et grootste plezeer geet nó noch eers an; iedere jonge mot ziene deerne nao hoes brengen, en dat doot ze ook gärne, dan könt ze onderweg nog ees met mekaare praoten.

Ze loopt kot bi-j en naost mekaare, mär pakt zik toch neet in 'narm, das hier gin gebroek. Den jongen begint te zingen:

Strijdt broeder veur het laaste
En wi-j gaot nao de kamp van Sys Traldera!

Gin geld mär in de zak,
Gin knoop mär an de broek,
En 't zal neet lange mär duuren.

Zoo nó en dan isse is stille, mär begint ok al gauw weer met 't zelfde

(1) L a a s , laatst.
(2) D e e 'n e n , deed hij een.
(3) S t r o m p e l e n , struikelen.
(4) V e u l t s t r i e b e e n s , valt schrijlings.
(5) N ä r e k e n of n ä r k a u w e n , herkaauwen.
(6) G o ô n , goede.
(7) K r u u s e n k r a s , kruis en kras, heen en weer.
(8) S l o o g w a l enz., ging razend en tierend te werk.
(9) A a l g r u p p e , aalgreppel, goot, dienende om de gier (urine) der koeien op te vangen.
(10) S j e n e e r t , van 't *Fr.* g ê n e r .
(11) P o k k e l , bult.
(12) B e u r t e , beurt.
(13) T e m e t s , zoo aanstonds.
(14) G r ö s k e n = 6 cents.

deuntjen, tótdat ze kot bi-j de deerne eur hoes komt. Nó holte zik heelendal stille; hee geet in 'thoes en zeg: ‘Goôn aovend saam!’

‘Goôn aovend ook, Dieks! hei-jt ofèzeene[(1)]?’

‘Jao!’

‘Gaot zitten, daor hei-j nen stool! Woor heft ow van dage gaone[(2)], is ter ook ruzie èwes?’

‘Né, ze hebt met vrä ofèdaone!’

Zoo wot nó de heele broetlachte nog ees weer naoègaone en bepraot, en onder die tied wot er veur den vri-jjer pannekóke bakt met spek t'rin.

Dieks geet an de taofele zitten en begint te etten, mär zut[(3)] sekuur too of den spekhas[(4)] ook opèkleuvet[(5)] is, want da's zoo veulle te zeggen as: ‘I-j hooft neet weer te kommen!’

Nao dat hee endelik genóg hef, steette op, stek zien piepken an en geet weg. De deerne breg um nog een klein endeken, gewoonlik tót de schöppe[(6)] veurbi-j, weg. Hier praot ze nog nen oogenslag[(7)] en nó geet ieder zienen weg.

Dieks is gin klein betjen bli-j, datte van dage zonne knappe deerne hat hef en deg[(8)] al een betjen värder, mär hef ook de tied nog wal. Nótte[(9)] zoo alleene is, begin 't um te verveelen en nó wille veur 't laatste nog en stuksken zingen:

Mien vaa dee zä is tegen mi-j,
Ik weet ne knappe jonge deerne veur di-j,
Mien junksken dow mos an 't loopen.
En too het Zöndag aovend was,
Stak ik mien piepken in den jas
En ging al an 't macheeren.
De deerne daor ik nao vri-jen zol,
Dat was Christiene van Nassol,
Ne knappe boeren deerne. - Enz. enz.

Daormet is onze broetlachte èdaone en wi-j wunschet onzen Dieks een: ‘Goôn nach!’

B.W. Eijsink.
Haaksbergen.
F.R.C. Eijsink.
J.R. Smeets.

(1) H e i -j t o f è z e e n e ? hebt ge het afgezien? = afgemaakt?
(2) W o o r h e f t enz., hoe hebt ge 't vandaag gemaakt?
(3) Z u t , ziet.
(4) S p e k h a s , stuk spek in den pannekoek.
(5) O p è k l e u v e t , doorgespleten.
(6) S c h ö p p e , bergplaats voor allerlei landbouwgereedschappen.
(7) O o g e n s l a g , oogenblik.
(8) D e g , denkt.
(9) N ó t t e of n o w d i e , nu hij.

Nen stuksken op sien Hoksebargs. (Haaksbergen.)

Leeve juffers, gelaerde haeren!
Ai luustren wilt, dan wok oe laeren,
Hoe dai wal ees bie ons keunt heuren proaten,
Maer veuroet mok oe dan toch zeggen,
En dit moje wal oaverleggen,
Dai der 't riemsel of mot loaten.
Want riemen biwwe bie ons zoo neet ewend
Doar 's nums[1] neet, dee dat zoo kent;
Nee, wy hebt bie ons geen Bilderdieken,
Doar w' ees zoo noa keunt kieken,
En dat zal oet dit riempsel ook wal blieken.
Maer 't schient zoo wat nen mode te waezen
Amme ees wat veur wil laezen,
Dat et dan gelaerde praeken bund,
Of ook wal ees riempseltjes sunt.
Noar 't riemen mod ie dan neet heuren,
Want zee, 't kan wal ees gebeuren,
Dak in dat stuk van zake
Wal ees nen groëten flater make.
Gelaerdheid moje ook neet verwachten,
Nee, hoo kommie op zukke gedachten!
Dee kenne wie neet in onzen hook,
Zee kiekt doar nog wal ees in en book,
Maer 't is dan veulle in en Demter almblak[2],
Of zee hebt en leedebreef[3] in nen noazak[4].
Alleenig op de sproake moje dan letten,
Ik wol maer hebben, daje dee zollen wetten.
Dak se riemen loate, is es loeter veur pleizeer,
Maer ai je 't neet gaerne meugt heuren,
Dat wal es lichte kan gebeuren,
Zee, dan doo 'k et ook neet weer.
Het dinge dak oe veur wol stellen,
En in dit riempseltjen vetellen,
Is en preutjen, zoo as wal es gebeuren kan,
Tusschen eenen G a i t en zien noaber J a n .
Disse noabers kwammen zik mekaer es tegen,
't Was leuv' ik in de deepe steege,
Zee begonnen astond haddop te fluustren,
En ik stond er net es bie te luustren.

(1) N u m s , niemand.
(2) D e m t e r a l m b l a k , Deventer almanak.
(3) L e e d e b r e e f (lett. liedbriefje), een der vele kermis- en straatliedjes op een papiertje.
(4) N o a z a k , zijzak.

Want asse zik zaggen, nen een en nander,
Dan proaten ze voort es met mekander,
Zee wisten ook al, as noabers goo vreunde wilt bliiven,
Dat ze dan vrendelik mot waezen en neet kiiven.
Pas hadden ze zik mekaare dan annekekken,
Of Jan dee begon 't eerste te sprekken:

J a n .
Dag Gait, kumpst toe doar ook weer an?
Ak et vroagen mag, woor kumst toe van dan?

G a i t .
Dat zak die zeggen, Jan, 'k bin noar mien volks hoes ewest,
Want zee, 't is doar met de beppe[1] heel neet best.

J a n .
Das ook woar, ik hadde heurd, ze had zik bezaerd;
Maer, zeg es Gait, hoo 's toch met 't broene paerd?
Zoo ak mie deur owen scheeper hebbe loaten vetellen,
Dan zolt zik joa leelk edrok hebben met ten hamerzellen[2].

G a i t .
Juust Jan. Nen paerdedokter hef beide en kenneken[3] geeven.
Maer 't hef niks eheulpen, 't is nog netzelfde bleeven,
Joa, de beppe is nog slimmer ewodden sind dee tied.
En de broene is de piine ook nog neet weer kwied.
Asse steurf, 't was jammer, want hee is deur[4] innekof,
En de beppe, wat zamme doar van zeggen, 't wark is 'trof[5].
Maer zeg es, doe kiks nog wal es in de krante, Jan,
Zee proat veulle van en oorlog, is doar wat van an?

J a n .
Joa, met ten oorlog steet et nog neet heel best,
d' Engelschen, leuve ik, bint doar al an 't scheeten ewest;
Ze hebt ook en heele stad ebommedeerd,
En alle huze en scheuppe[6] 't underste boaven keerd.

G a i t .
Foi, maer 't is hop ik nog wied van de hand?

J a n .
Joa Gait, 't is heel wied, doar boaven in 't land.
Zoo as de meister zeg, doar kot bie 't Jeudsche land.
Hee zae, 't was wal doezend uur van hier,
En van de tale, dee ze der sprekt, vestoaje geen zier.
Hee weest mie op en kaatte, maer doar kon 'k niks van begriepen,
't Was zoo'n groot pampier, vol met kromme striepen.

G a i t .

(1) B e p p e , grootmoeder.
(2) H a m e r z e l l e n , haamzeelen.
(3) K e n n e k e n , drank-(fleschje).
(4) D e u r , duur.
(5) 'T r o f (der of), er af.
(6) S c h e u p p e n , schuren.

Bo[7], den oorlog, Jan, breg ons nog vaste en deurte in 't zoad,
En dat was in dissen tied veur ons boeren geen kwoad,

(7) B o , uitroep van bevestiging.

Maer jongs, de Engelschen keunt toch, ze bint wal onbandig,
Maer um zon vreumd volk te vechten geet ook neet handig,
Wat meut ze neet lange masscheren, veur dat ze der bint,
En dan weet ze neet, hoo veulle saldoaten of doar zint.

J a n .
O, das niks, Gait, doar weet ze no nikkes maer van.
Ze hebt niemoodsche scheepe, men zol zeggen, hoo komt ze dran,
En dee goat, zegge ze, miserabel had(1),
Doar heb ze alle saldoaten innepakt ehad.
Joa, raa(2) zit tran krek as an en watermeule,
En zukke scheepe heb ze no oaveral veule.
Dee raa goat in 't ronde, 'k weet neet, hoo ze 't kriget in den kop;
Ik hebbe zonne schute te Demter zeen, en schossteen steet er boaven op.

G a i t .
Maer goat dee raa dan in 't ronde van 't water, Jan?
Zee, 'k vroage dit maer, ik weet er nikkes van.

J a n .
Nee, dee gaot van en damp, hek wal es elaezen,
Maer 'k begriepe ook neet, hoo dit kan waezen.
Ze prakkezeerd altemet alle nye flantuten,
Zoo geet met de fabrieken, zoo geet ook met de schuten.

G a i t .
't Is woar, Jan. Maer hef er niks maer in de krante stoan?

J a n .
Joawal, 't hef in Amsterdam zoo biister of egoan.
Doo den nyen keunnik doar zinen eed hef edoan.
Heel veulle van de menisters, en al zuk slag,
Dee hebt den keunnik noa de karke brag,
Doar bint ze do op ure(3) plaassen zitten goan,
En do hef en doomnaer nen praeke drop edoan.
Ze hebt er ook maer zoo geld op stroate smetten,
En de keuniginne hef in en glazen koetse zetten.
De vlagge heb ze droette steukken, en de huze lummeneerd,
De kanonnen hebt er goan, de saldoaten hebt er exerceerd,
Meibeume hadden ze d'roaveral op stroate stoan,
Joa, het mot er biister hebben of egoan.
Ook hef de keunnik op en witten bolstad(4) ereen;
Ik wil dy wal zeggen, ik had et wal es meugen zeen.

G a i t .
Das tan toch biester wes, dat was tan toch leeffebrye(5);
Dat hef onze Baend etreuffen, dee lig doar in de saldoaterye.
No, was 't kot bie ewest, doar hak miin veusken(6) nog es veur eploaget.

(1) H a d , hard.
(2) R a a , raderen.
(3) U r e (heure), hunne.
(4) B o l s t a d , bolstaart, paard met een afgeknotten staart.
(5) L e e f f e b r y e , liefhebberij, lust.
(6) V e u s k e n , vosje (paard).

Wye wal leuven, 'k had er twee schillinge anne woaget.
En den nyen keunnik zal den opbrengst[(1)] wal vemindren, hek eheurd?
No, 't was wal es good, dat dat es gebeurt.
Ze hebt ezeg, men zal geen teurfschientjes[(2)] maer hooven te halen?
En de mulders zollen oaveral weer vrie meugen malen!
Onzen nyen noaber, en dee weet et nog wal te oaverleggen,
Let er de rogge al op liggen, dat kan 'k dy zeggen.
En 't keuken[(3)] wille ook neet aer slagten as in 't nye joar.

J a n .
Joa, den opbrengst, Gait, en den aksies is wal en groot bezwoar;
Maer dat trof[(4)] zal kommen, is niks van woar.

G a i t .
No, 'k wilt ook wal leuven, 't was ons wal good ewest,
Want met de waeverye leupt et ook al neet heel best.
Ik hebbe Goonsdag nog en stuksken weggebracht, maer men krigt er neet van,
'k Hebbe ook nog smaldook op teuwe, maer 't breg ook al neet an.
Jongs, 'k wol dak ook as toe, zoo veulle scheppels rogge kon zaeyen,
En as 't Sunt Joapik was, zoo veulle vieme kon maeyen,
Want toe vreugst er niks noa, zoo'n rieken boer.

J a n .
No, 't meenst toe wal, 't vaelt mie ook wal zoer,
Maer lowe doar neet vaerder van kallen,
Ik zol mien tied wal stoan te vemallen,
Want 'k meut goan, 't wod tied, dak en stal nog oetmeste.
No, grootenisse 't hoes, met de kranken wunsche ik dy 't beste.
As t' es bie ons veby kumst, Gait, moste er in kommen kieken.

G a i t .
't Zak dooen, Jan; no, 'k wunsche dy van 's gelieken.
Maer ik zal dy ook es vewachten, Jan,
Op en hilgen dag most dooen, weurkeldaags kump er zoo neet van.
Diene vrouwe mostoe meddebrengen, en ook de oolde bestevaar.
Zee, das nog wal es aardig, 't is dan en heele riege by mekaar.
En by ons in de keukken kan 't bestevoar nog wal hadden,
Want en teurf hewwe in, en ook nog en stotkoare vol oolde schadden[(5)].
En doe wees wal, dee bint nog zoo kwoad neet an nen haerd?

J a n .
Nee, Gait, dee bint 't branden nog wal waerd.
No, 'k zal 't Jenneken en de vaar wal es zeggen.

G a i t .
Joa, dat moye met mekare dan es oaverleggen.
Je keunt dan eerst noa de karke goan.
No, miene vrouwe zolt ook best anstoan.

(1) O p b r e n g s t , belasting.
(2) T e u r f s c h i e n t j e s , turfcedels.
(3) K e u k e n , varkentje, big.
(4) T r o f , het er af.
(5) S c h a d d e n , zoden.

Ik weet wal, asset kommen veuroet wiste,
Ze stopte nen kluntjen veur oe in de kiste.
En dat bie en smodde(1) vol koffie en nen stoetenbrugge?
'k Wedde, dat maakte bestevaar nog weer vlugge;
En dan nen boddel Munsterfoesel(2) der boaven op,
Nen sluksken maer, ans woi(3) dol in nen kop.
No, ik hoolde der nog wal van:
Dat weest toe ook wal, Jan?
1840. Dec.
A.J. Scheij.

Ho graats mans en-tiÊGen kam, en woar ze do van ekalt(4) hebt, (Ofelosterd.) (Omstreken van Enschede.)

G. Gelukzoalgen joar, Mans!

M. Insgelieks, Graats, wo geet 't er to?

G. Joa, wat zak zeggen. Wi-jj sökkelt er nog zoo hen, Mans, dat do we, weeste; en wo is 't met de owwen?

M. Dat 's noa aj 't nemt, Graats, wi-jj bunt allemoale, Goddank! nog zoo wat te gange; alleene met onze Jannoa wil't nog nig wier oftöjten(5), weeste, dee hef aergisteren maargen zoo reukeloos(6) nen dikken bek ekreggen; 't komp, zeg onze moor(7), van en niêwel(8) en nen räegen(9), dee is äer, met en stal oetsmieten(10), in 't gezichte slagen, weeste, doar hef ze eêst um duur-'edoan(11), mäer s' oavons al leup 't äer op, achter de kienbutte(12), en do is 't op zik zölfs al dikker en rooze wodden, en now zit ze der met, weeste, met en gezigte as en spintvat, en zee schreeuwt 't oet van zeerte, dat zek di-jj.

G. 't Is net as ik di-jj zegge, Mans, en meinse kan umgeliek wat ankommen, dat kan 't, mäer 't zal met zin(13) wal wier anbêttern; 't is anders op zik zölfs en veerig(14) vrouwspersoon, dat is 't, zoo gezond en spöls(15) as nen jongen sik.

M. Joa, doar heste geliek an, Graats, dat hef en docter äer ook ezegd, weeste, hée wol äer nig ées ne dronk(16) gewwen, zäe, 't mos éêst oetroazen, zäe, en dan zol 't wal wier van zölfs kommen, as altieten, zäe.

G. Now, Mans, wi-jj wilt 't beste hoppen, ik gönde 't äer nog wol. Mäer ik zée, dow kums van de stad, was ter nog wat ni-jjs of nig.

M. Née, Graats, 't was nog net 't zölfde, alles bi-jj 't oolde. Mäer née,

(1) S m o d d e , ketel, waarin koffie gezet wordt.
(2) M u n s t e r f o e s e l , foesel (aardappeljenever) uit Munsterland.
(3) W o i , word je.
(4) Ekalt, gesproken.
(5) O f t ö j t e n , aftrekken.
(6) R e u k e l o o s , onverwachts.
(7) M o o r , moeder.
(8) N i ê w e l , nevel.
(9) R ä e g e n , regen.
(10) O e t s m i e t e n , uitwerpen, ledigen.
(11) D u u r -'ed o a n , doorgewerkt.
(12) K i e n b u t t e , wangbeenderen.
(13) M e t z i n , langzamerhand.
(14) V e e r i g , vaardig.
(15) S p ö l s c h , speelsch, vlug.
(16) D r o n k , drank.

toch nig, lok nig léegen, 't schöt mi-jj net in; zée zäen in Einschede, Bliênsteen an 't Maark wol ne krante oetgewwen, zäen ze.

G. Wat? Mans! ne krante in Einschede? bi-jj Bliênsteen an 't Maark? dat lögste!

M. Née, waarachtig, dat leeg 'k nig, Graats! dat dook nig, want Bliênsteen hadde al breefkes rond estuurd, zäen ze, woar i-jjt in konnen läezen. 't Stond edrukt op waterdruk, net as 't ni-jje Testemeint van dien besva(1), weeste?

G. Now, Mans! as 't woar is, dan zöjje der ook nog mäer van heuren, dat zöjje, want in Einschede zwieg ze nig, as äer wat op 't hêrte lig, en stomp onnuezel zunt ze der ook nig; zée kön 't doar wal los kriegen, en dan lögt er ook nig umme, dat döt nig, dat zit er zoo in, weeste?

M. Joa, das woar, Graats, dat wik nig straffen; zee bint er nig op en bek evallen, en magtig bange bin ze der ook nig, weeste, mär zée zölt eegenlik in de krante op zik zölfs zoo miserabel had(2) nig kräêijen, hek ehêurt, want Bliênsteen hef in zien breefken loaten zeggen, zäen ze, hée wol in ziene krante et leefste dinge zetten, dat mäer op Tweinthe zölfs sleug, weeste, woar nen boer en nen berger, umgeliek nog ees belang bi-jj hadden, hadde zeg, en zoo wat 't ni-jjs van en dag, zäen ze, en met al dat andere spul wol e leever niks met oettestoan hebben, hadde zeg, en 't kon em ook nig schêllen, zäen ze, as 't er ees nen geweildigen kribben(3) de vinger jökte um ôver de regeringe te schrieven, as 't mäer op ne nette maneere en op zik zölfs nig zoo miserabel vinnig was, dat 't heele land op steilten bragte, zäen ze, dat hoofde nig, hadde zeg, weeste, en ook umme en meinse te verschandebrokken(4), Graats; as i-jj is reukeloos dikke(5) wodden, daj 't zölfs nig te bêttern konnen, as i-jj is bij nen andern in de gotte rolden, zäen ze, of as 't er ees eene wat völle an de latte leut schrieven(6), of toch, loak mäer zeggen, stomp nen pik op en ander hadde(7), al zukke dinge, hadde zeg, zäen ze, dée gungen em niks an, en de hoofde i-jj vôôrt en ieder nig an 'n nözze te hangen, zoo is 't, net ak di-jj zegge, weeste, dat mos en ieder zölfs weten, hadde zeg.

G. Now, Mans, as dat woar wod, dan loak 't mi-jj nog gevallen, dan hek ter niks teggen, dat hek nig; dan köwwe Zeundaags met zin net zoo gôôd ees in de krante kieken, dat köwwe, en zëin, wat of ter an de hand is, wik mäer zeggen, as en half uur in en räegen noa en oetreuper stoan losteren, dée je toch de halve tied nig verstoan könt.

M. Das reg, Graats, dat köwwe ook, zée zäen in de stad, zée wollen 't ees ofwachten, zäen ze, tens(8) konnen ze altied nog zein wat 't gaf, zäen ze; mäer ik modde er duur, ik hebbe de beeste en de väerken nog in 't veeld, boeten. Gen noavend, Graats, 't goa di'jj gôôd!

G. Insgelieks, Mans, wal te hoes!

(No 1, Eerste jaargang, *Enschedesche Courant*, uitgegeven 3 Jan. 1855.)

(1) B e s v a , grootvader.
(2) H a d , hard.
(3) N e n g e w e i l d i g e n k r i b b e n , iemand die bijzonder bij de hand is.
(4) V e r s c h a n d e b r o k k e n , te schande maken.
(5) D i k k e , dronken.
(6) A n d e l a t t e enz., borgde.
(7) N e n p i k o p enz., een hekel aan iemand had.
(8) T e n s , tegen dien tijd.

Grootvader, (Omstreken van Winterswijk*.)

Daor zat-he dan - ik miene grootvader - an'n hoêk van'n heerd. Soms las-he is, kurvemaken dee-he ook wal, maor meest schelde-he eerdappele. As-he der en stuk of wat escheld hadde, dan legten-he et mes der is toê. Dan kreeg-he ziin piipken - hie hadde zoo'n klein piipken met en half broen döpken, 'n kort zwak(1) en 'n spits met drie krallen; vader hadde ne gemienteraodspipe met ne heelen broenen dop en 'n lank zwak, wal zoo lank as den halven stelle(2) van ne lange eerdene, en 'n spits der an met wal zes krallen. Grootvader hadde zine pipe altiid bi-j zik liggen in 't schorstiens gat met 'n klein tuutken(3) tabak. As-he ze dan anestokkene hadde, dan keek-he en peusken veûr zik hen; met de rechterhand hiel-he de pipe vaste en de linker lag op de knie. Waor-'t-he dan an dachte? Jao, wie zal 't zeggen. Misschien, as-he ons, jonges, daor zoo zag kroepen en ravotten in de keûkene, wal an de dage, doê-'t-he zelf nog jonk was en dat-'t-er doê zoo heel anders toê genk as noê. Want hie zae wal vake teggen uns: ‘Jonges-jonges, wat heb i-j en heel ander laeven as ikke ehad hebbe; i-j keûnt noê leern net wa-j wilt; ik hebbe alleene maor en betken laezen eleerd, niet ins gin schriiven en raeken.’ Endelke genk-he waer an 't schellen.

Ovver dag dan was iider drok(4), want de lue heb et heele jaor drok wark. 's Sommers wazzen ze wal is allemaole nao 't land, behalven grootvader, die zat-dan an'n hoêk en stokken 't vuer met an. Met-den donkern genge we nao bedde. Maor as-der aovende kwammen, was dat oet. Wat hewwe dan wal is schik ehad. Nao de aovendverziitten genk grootvader niet meer met. Maor e wi-j zoo veûls te liever. In de schoêle sprakke wij al af, of-e-wij der ook hen gengen. A-we der wazzen, dan gavven ze uns eerst ne brugge(5) en as die op was, dan mos de leûchte of de lampe an en dan nao daele(6). An de Vaorik teùtelde(7) wi-j net zoo lange töt de sabbatslampe anestokkene wordene, dat was nog iets bezunders oet-den olden tiid, daor ha-we dan zoo'n ni-j(8) an. An Heenenhoes neugeden ze meestiid als 't maonelech was. Dan ko-we baeter in de weide speûllen en de olden hoêveden dan gin leûchte mettebrengen. ‘Vangen’ en ‘klokke boê late is 't’ en ‘schemmeken traen’ genk bes. Op de daele genk niks baeter as ‘oetschot’ en ‘reûilen.’ As ze riepen umme in de keûkene te kommen drinken, speetet uns dat et al zoo late was. Nao 't drinken kwam der van 't speûllen niks meer terechte. A-we waer te hoes kwammen, was grootvader geweûndelke al in 't bedde.

Was ter an unz' hoes verziitte, dan zat grootvader maor stille in ziinen hoêk. Dan kon-he zoo recht niet met praoten as-ze raerden van den ossen-

* Door een misverstand is dit stukje hier verdwaald geraakt. De lezer gelieve het te plaatsen onder de bijdragen uit Gelderland.

(1) Z w a k , het buigbare gedeelte van een' pijp.
(2) S t e l l e , steel.
(3) T u u t k e n , papieren zakje, peperhuisje.
(4) D r o k , bezig.
(5) B r u g g e , boterham.
(6) D a e l e , dorschvloer.
(7) T e û t e l e n , praten.
(8) N i -j h e b b e n a n , nieuwsgierig zijn naar.

handel, of van koêne melk worden, of van de meister en 't nao schoêle gaon, of van den gemienteraod. Maor as den ienen of den anderen zae, dat de rogge noê zoo duur of zoo goêdkoop was, of as de vrouwelue zaen, dat de botter al waer opeslagene was, dan begon grootvader oet zinen hoêk, en dan vertelde die van den kozakkenwinter en van 't jaor zevventiine en veerntwintig. As-he ienmaol an 't vertellen was, dan haalden 't iene waord et andere oet, dan kwam der geweundelke ook meer, zoo as van dartig en de citerdel, en soms ook wal, wat hie al waer van ziin vader en grootvader eheurd hadde. Wi-j wazzen dan meest op de daele an 't speûllen en heurden der niet veûlle van. Maor wazzen der net en paar in de keûkkene umme te zueken met ‘piipverstoppen’, dan zaen die, as-e-wi-j riepen, ‘Stille, grootvader vertelt!’ en dadelke kwamme wi-j allemaole en lusterden met de mond los.

Grootvader is noê al ne pooze dood. Zoo met zinne[1] wordene-he minder. I-j konnen 't haoste niet marken. As 't er is wat kwammen van de vrende, die konnen 't wal zien. En op 't leste doê zae vader tegen uns: ‘Noê is grootvader dood.’ Wi-j begrepen der niks van, maor 't worden zoo raar in 't hoes. De naobers kwammen en die deên de vensters dichte en zatten de klokke stille. Zie gengen ook maor zoo ooveral in. Moêder wees et aer[2] wal, maor 't was toch zoo raar.

Doê de groêve[3] was, kwammen de naobers al bi-j tieds umme alles terechte te zetten; later kwammen ook de vrende, de eumens en muejes en ne heeleboel, die wi-j in 't geheel niet kenden.

Doê ze gaeten en edronken hadden, haalden de naobers de kiste en zatten die eerst op de daele onder 't balkengat[4]. Doe ko-we grootvader eerst nog is waer zien, en doê maken ze ze vaste op de kaore, en doe veurden den doonboer[5] der met eweg.

's Aovens kwammen ze waer, maor grootvader zinen hoêk bleef leûg.

H.J. Kruisselbrink.

Soamensproake tusschen Geert en Luuks an de Rammelbekke tusschen Denenkamp en Nothoorne[6].

G e e r t .
't Is wal te zeen dat 't Zundag is;
  Wat bist du oet de podde[7]!
Du zöst er werkeldoags[8] manks oet,
  As kröpst te deur de modde[9].

L u u k s .
Heer Jees! ik goa oet vri-jen, Geert!

(1) M e t z i n n e , langzamerhand.
(2) A e r , hun.
(3) G r o ê v e , begrafenis.
(4) B a l k e n g a t , zoldergat.
(5) D o o n b o e r , lett. doodenboer, de boer, die de dooden vervoert.
(6) Denekamp, eene gemeente van pl. m. 6000 zielen, ligt aan den grooten weg van Oldenzaal op Lingen. De Rammelbeek maakt de grensscheiding tusschen Nederland en het voormalig koninkrijk Hanover uit.
(7) O e t d e p o d d e , netjes gekleed.
(8) W e r k e l d o a g s , op den werkdag, in onderscheiding van den Zondag.
(9) M o d d e , vuilnis.

Zok dan zoo smoestrig[10] loopen?
't Wordt endlik eernst, geleuf mi haal[11]
Ze hebt mi loaten ropen.,

(10) S m o e s t r i g , smerig.
(11) H a a l , bekende versterking van eene bevestiging.

G e e r t .

Um mii, trouw i-j den gaffeltand[1],
De blage[2] van een deerne;
De prakke[3] en sterthakke[4] oet ons dorp!
Ik gun de grap oe geerne.

Wat hebt de noabers, woar ze ok wont,
Met 't wicht neet al te stunteren[5]!
Noe geet het hier, dan geet het doar
Te gloepen en te slunteren[6].

Een habbedoedas[7] of vief zes,
Dat ken hem[8] niks verschellen,
Ik wik-tie 't[9], Luuks, zien[10] oote[11] hef
Met 't wicht genog te stellen!

Waraai woar, 't is al vake zegt,
En smoesge spalterbasse,
En schottel, schute en gaffeltand[12]
Brengt nums[13] wat in de kasse.

En wicht, dat in de kerke zit
Te gapen en te gabblen,
En woar het geet, of woar het steet,
Van noaberleu mot babblen,

Dat grient en hulebalkt as 't wil,
En rondschuf op de stroate,
En zieden slochten[14] dregen wil,
Heurt op een Hoavezathe[15].

Ik zegge, en hebberechtig oas[16],
En lempe[17], en kêkelmeuije[18],
Doar keui-j[19] met harrewitsen[20], Luuks,

(1) G a f f e l t a n d , scheldnaam.
(2) B l a g e , ondeugd.
(3) P r a k k e en S t e r t h a k k e , scheldnamen.
(4) P r a k k e en S t e r t h a k k e , scheldnamen.
(5) S t u n t e r e n , sloven.
(6) S l u n t e r e n , slenteren.
(7) H a b b e d o e d a s , (Habe du das!), oorveeg.
(8) H e m , haar.
(9) W i k -t i e 't, verzeker het u stellig.
(10) Z i e n , haar.
(11) O o t e , tante.
(12) S p a l t e r b a s s e , s c h o t t e l , s c h u t e en g a f f e l t a n d , scheldnamen.
(13) N u m s , niemand.
(14) S l o c h t e n , sletten (kleederen, die mooi lijken, maar weinig degelijks hebben).
(15) H o a v e z a t h e , aanzienlijk huis.
(16) H e b b e r e c h t i g o a s , een aas, dat altijd gelijk wil hebben.
(17) L e m p e , sloddervos.
(18) K ê k e l m e u i j e , (babbeltante) babbelkous.
(19) K e u i -j e , kun je.
(20) H a r r e w i t s e n , lett. krijgertje spelen, een bewijs, dat het een wilde meid is.

Geleuf mi haal, dat keui-je!
Daor keui-j met froslen(21), kuren(22), vrind!
Doar keui-je oe goot(23) um schmiegen(24),
Al zoi ok elke bot(25) van 't wief
Een poete(26) um de ooren kriegen.

En worde i-j kanels(27) in de kop,
Dan goai-j an 't hokketokken(28),
En eer den dag ten ende löp
Gef 't aanders wat as smokken(29).

Mar alle gekheid noe ampat(30),
I känt er nich met hoezen:
't Hef altiid ruustig(31) weêr in 't heufd,
En holt van roezemoezen.

Bo, zee es an! Mien leeve tiet!
Het löt zich geerne noppen(32);
I keunt het as rapschuttel volk(33)
Bi dage en nachte roppen.

Een wicht is 't as en blinkend stoal,
Ai 't angriept wordt het roestrig;
't Is as en arksel(34) wit pampier,
Nen handgrep maakt het smoestrig.

Zee, Loeks! ik roa di as miin vrind;
Mar wis du 't kätken(35) pakken,
Geleuf wat ik die zegge, man!
Het zal die rabbezakken(36).

I mêket voort van dag tot dag,
Mar eenmoal is 't te late;
Want komt de wiizemoer(37) in 't spul,
Dan zit i met oe Kate.

(21) F r o s l e n , stoeien.
(22) K u r e n , keuvelen.
(23) G o o t , goed.
(24) S c h m i e g e n ; denk aan het Hoogduitsche woord.
(25) B o t , slag, oogenblik.
(26) P o e t e , klap.
(27) K a n e l s , woedend.
(28) H o k k e t o k k e n , kibbelen.
(29) S m o k k e n , kussen.
(30) A m p a t , ter zijde.
(31) R u u s t i g , winderig, wild.
(32) N o p p e n , streelen.
(33) R a p s c h u t t e l v o l k , straatvolk.
(34) A r k s e l , vel.
(35) K ä t k e n , katje.
(36) R a b b e z a k k e n , plagen en de wet stellen.
(37) W i i z e m o e r , vroedvrouw.

L u u k s .

Te duvelsloa[1]! i hebt geliek;
  I keui-jert[2] as nen wiizen.
As ik met Katien trouwen goa,
  Dan kriek nog sinkeziisen[3].

Mar kank dan nich de bekke schroan[4],
  Löp 't mi perfos es tegen?
Mi dunkt, hef 't ees nen halsband um,
  Dan zal zich 't nog wal egen[5]?

Du weest, het zit zoo dikke in 't roet,
  Dit vlas heurt alle ziene.
Jongs, Geert! wat kon 'k ophoosten[6], vrind,
  Smeet het zien boel bi 't miene!

't Is rechtevoort nen schrandren[7] tiid,
  Men mot zoo nauw nich kieken.
Kaat' hef go nagelholte an 't lief,
  Dat zol bi 't geld mi-j lieken!

G e e r t .

Ha, baas! ik krieg di in de mot[8];
  Du zöst[9] mar op de schieven[10].
Hol di-j mar lukes[11], 't loent di nich
  Hier op de Haar[12] te blieven.

Mar, möatken! eer een joar vervlög
  Holt Kate 't met een ander.
Du nosterbreur[13] en doedeldop[14],
  Wat bist nen gekken Sander.

Begripste nich, dat geld noch good
  Geluk in hoes kan bringen?
Doe hörst toch van den präkstool smoas[15]
  Dat olde deuntien zingen?

L u u k s .

(1) T e d u v e l s l o a ! basterdvloek.
(2) K e u i -j e r t , praat, redeneert.
(3) S i n k e z i i s e n , oorvijgen.
(4) S c h r o a n , snoeren.
(5) E g e n , wennen.
(6) O p h o o s t e n , den rijkaard uithangen.
(7) S c h r a n d r e n , duren.
(8) I k k r i e g d i enz., ik vat u.
(9) Z ö s t , ziet.
(10) S c h i e v e n , geld.
(11) L u k e s , stil.
(12) D e H a a r e is een buurtschap of gehucht tusschen Denekamp en Northorn, gemeente Brandlecht, ambt Bentheim.
(13) N o s t e r b r e u r , iemand, die maar wat heenbabbelt.
(14) D o e d e l d o p , slaapkop, onnoozele bloed.
(15) S m o a s , altijd.

Jan-domi, Geert! doar zegst-te wat!
   't Wicht knip de kat in 't duuster.
Wat heur ik an de bansdeur vaak
   Nog 's oavonds laat gefluuster!
Bi-j wiis, ik zegg' di, noe is 't oet;
   Ik goa noa aandre wichter,
En nem een good gestöadig wief,
   Al weg 't ok tien pond lichter.

Woar zit de meeste gunst in, Geert!
   In blonden of in gellen?

G e e r t .
Bo, zekt mi ees, miin leve man,
   Ho kan 'k oe dat vertellen?

L u u k s .
Dat vlassig hoar...ik weet het nich,
   Het zol me nich bevallen.
En toch - dee blonde wichterties,
   Zee könt zoo oardig kallen!

G e e r t .
De wichter zint nog nich betön[16],
   En doarum, Loeksmoat! teuf mar.
Miin wief is broen as Deurinks vul[17],
   Mar 't meuit mi niks, dat leuf mar!

L u u k s .
Dien wief is broen as Deurinks vul?
   Dat lögst te[18], 't is nen gellen.

G e e r t .
Al is het broen, of gel, of greun,
   Mien God! wat kan dat schellen?

'k Zee nooit nich noa de hoar van 't peerd,
   Mar altiid noar zien deugde.
Een eerliek hart bi stevig vleisch,
   Dat gef eerst regte vreugde.

't Wief dreg gen ziiden heuskes[19], Luuks!
   Mar 't is een baas met spinnen.
Het mensche kon veur allegaar
   In 't hoeze 't brood wal winnen.

(16) B e t ö n , klein in getal.
(17) V u l , veulen.
(18) L ö g s t t e , liegt ge.
(19) H e u s k e s , kousjes.

't Is zinnig, en das volle zegt.
Het holt van gen gegiebel[1].
't Geet zundags vliitig noa de kerk,
En les daags in de bibel.

Ze gef ien ieder 't ziene, Luuks,
En zal zich nooit vervretten[2],
Gen dienstmaagd met nen voelen bek
Oit op den schupspoan zetten[3].

Ze geet smoas 's morgens vroo an 't werk;
Ze is nooit nich op den biester;
En löp ze ook met nen leegen tuk[4],
Ze zinkt nog as nen liester.

Ze maakt mi nooit nich doller hoar[5],
Mar smokt mi manks ter deege;
En o, miin lutken rúddik[6], Luuks,
De giert dan in de weege.
't Verwit mi nooit: ‘Du hest geen geld!’
Dat doot de rike wieve.
Goddank! dat Liesbet, Liesbet is,
En dat ik Geertman blieve.

Luuks.
Zo 'n wief is 't beste tiidverdrief;
Pedows! ik goa an 't zeuken.
Man zol dee rieke vrouleu haast
Jan straf mie haal! vervleuken.

Ik goa zoo glieks noa Kate hen
En breng hem 't achterhekke[7].
Wat zo'k met zonne kizz'bis[8] doon
Hier an de Rammelbekke?

Ik wil een wief as Liesbet is,
Dat in gen nöst[9] blif liggen,
Mar, veur de zunnein 't venster glöp[10],
Mi wettert[11] kalf en biggen.

God, Geert! wat hest mi good eroan;
Heer Jees, wat bink toch bliede!

(1) Gegiebel, ijdel gelach.
(2) Vervretten, vereten.
(3) Op den schupspoan zetten, plotseling verlegen maken.
(4) Tuk, zak.
(5) Doller hoar, driftig.
(6) Rúddik, kereltje.
(7) Achterhekke. In het graafschap Bentheim en een gedeelte van Twente verstaat men door ‘het brengen van het achterhek’ iemand een blauwtje te laten loopen, of te bedanken, zoo men werkelijk reeds aan hem verloofd is.
(8) Kizz'bis, wild, dartel ding.
(9) Nöst, nest.
(10) Glöp, (gluipt) schijnt.
(11) Wettert, water geeft.

Ik leuf die al mien leffen geern
En kiek nooit weer na leupsche deerns,
Of jufferties in 't ziede.
1838.
De Thouars.

De köster op en däupsdag[12]. Uut 't platduutsch[*] in 't vjaensch[13] waarezet[14]. (Friezenveen).

As 't in ons[15] daaip[16] nen däupsdag is,
Dan vast onze köster drei dāege;
Dan krĭg 'e och zu'n raar geväul,
Dan wod 'e zoo hol in de māege.

(12) D ä u p s d a g , doopdag, doopmaal.
* Platduutsch van Fritz Reuter, *Sämmtliche Werke*. Band I. Läuschen un Rimels. No. 12: 'De Köster up de Kindelbir.'
(13) Vjaensch, Friezenveensch.
(14) Waarezet, overgezet, vertaald.
(15) O n s , uit te spreken als het Fransche o n z e .
(16) D a a i p , dorp.

Dan snapt[1] 'e nog wal, dan flaewt[2] 'e nog wal,
Dan lop 'e daor, dan hier;
Mêr 't jässien floddert 'em um 't lief,
Dan lik 'e dunne as en spier.

Zien vrawwe zeg: ‘Mien leive man,
Tou, jätte[3] die doch maol zat.
Hier hestt' n' en lekk'ren pot met brie,
En ok nog dit en dät.’

‘Wei[4], ikke! noe zoo dom zin 'k neit;
Wat hestte daor noe wier edaon?
Loop' met dien brie naor 'n duuvel tow,
Want maanne[5] krieme[6] nen braon[7].’

De köster zal noe slaopen gaon,
En dreumt van visch en van soep;
En um 'em[8] zött' nen braoden staon,
Den ett in zien dreum al op.

De margen komp, hij zwiemelt[9] zoo,
Hij lop zoo spaons op de bein;
Hij hef en geväul, hij weet neit hoe,
Ter newwernood draegt 'em de knein'.

De köster geit naar 'n kinderdäup hen;
Och Hèr! hei väult zich zoo raar,
Asse noe toch den braon neit kreeg,
Den völ 'e[10] nog glad uut mekaar.

Op de straote rok de köster den stoeten.
‘'k Zal em wal naar binnen slaon.’
Mèr verdooid[11], daor rok 'e nog wat bjätters[12],
Daor rok 'e den kalverbraon.

Wat begint noe zienen mond te jökken,
En wat rommelt 't in zien lief:
En met zwakke stemm' kan hij nog zäggen:
‘Noe, ik gao, dag leive wief.’

Daor 'e niks van alles wil verleizen,
Lop 'e in de kjökk'ne[13] in;

(1) S n a p p e n , ademhalen.
(2) F l a e w t e n ; spreek het woord uit als bestaande uit twee syllaben, en dan zoo snel, dat de twee syllaben ineenvloeien.
(3) J ä t t e , eet; part. e g j ä t t e n .
(4) W e i ? wie?
(5) M a a n n e , morgen.
(6) K r i e m e , krijgen wij.
(7) B r a o n , gebraad.
(8) U m 'e m , om hem.
(9) Z w i e m e l e n , frequentatief van z w i j m e n = z w a a i e n .
(10) V ö l 'e, viel hij, van vallen, v ö l , e v ö l l e n .
(11) V e r d o o i d , verdraaid.
(12) B j ä t t e r s , beters.
(13) K j ö k k 'n e , keuken.

Want en rök van 'n braon is te verkeizen,
Bwaven[14] alles naor zien zin.

(14) B w a v e n , boven.

Hij rok soep en braon en visch en tuffeln[(1)],
O, wat is dät naor zien zin.
Mèr daor kwamt de kjökkenmaegde
En steurt em de kamer in.

'Kiek es an, woe geit 't die, leive köster?'
'O, best, goud[(2)], ik dank oe wal.'
'Zoo, ik mènde, däj 't neit zuuver hadden,
Want mie dunk, ie kiekt zoo mal.'

'Zeik zin 'k juust neit, ik heb de vrätkoors[(3)],
Mèr, dät's niks, dät zal wal gaon,
Want ik denke, 't geit wal gaw wier waver
Amm'[(4)] mèr eerst zit achter 'n braon.'

Toen op 't ênd 'n doom'nher geit an 't däupen,
Kik de köster rond en gluurt;
Hij begint de mawwen[(5)] op te streupen,
Daor de däup te lang 'em duurt.

Eind'lek komp 'n houndersoeppe binnen,
En de köster as nen gek,
Sprink noe van den stoul en rop: 'Noe, vrênde,
't Is edaon, noe achter 't spek[(6)].'

En de köster, den slokt in de gleuinige[(7)] soeppe,
En verbrandt zich den mond, gein nood!
Hij schept zich nen tweiden teller vol op;
'O, köster, o vrät oe neit dood.'

En as noe kweemen de tuffeln en visch,
Begint 'e van vuurten[(8)] aof an.
Hij schof noe den stoul wal weg van den disch,
Mèr vret er zich ok wier an.

'Mèr köster, mèr köster, woe geit 't die dan noe,
Doe bjètterst noe toch wal al goud?'
'Ao, laot mie noe nog vuur en peussien[(9)] met röst,
Mie wodt al heel ānders te moud.'

De köster den drinkt, en de köster den vret
En nèmp mèr aaltied van 't best;
Zien boek wör zoo rond en zoo dik, tot op 't lest
De kneup' em springt van 't vest.

(1) T u f f e l n , kartoffeln, aardappels.
(2) G o u d , goed.
(3) V r ä t k o o r t s , hevige honger.
(4) A m m ', als wij.
(5) M a w w e , mouw.
(6) A c h t e r 't s p e k , spreekwijze = aan tafel gaan.
(7) G l e u i n i g e , gloeiend.
(8) V u u r t e n , voren.
(9) P e u s s i e n , poosje.

‘Mèr köster, mèr köster, woe geit 't die dan noe,
Mie dunk, noe ziej' wier gezōnd?’
‘Jao, Graads, ik kôveer[1], noe lop met mien mèg'
De katte neit weg, noch 'n hōnd.’

En toen noe 'n braon naor binnen wör bracht,
Toen kweem ok en pöttien met punsch.
‘O, köster! noe hest in de njötteln[2] neit 'elegd,
Noe geit die jao alles naor weunsch.’

Hij vret en hij drinkt, zoo lange hij kan,
En led zich het aofdak[3] nog vol,
En mangs[4] dan verschikt 'e zich es en keer,
As 't inlèn[5] neit goud gaon mèr wol.

En de köster wör zoo vreulek en hij haar'[6] nen hoopen schik,
En zoo pwès[7] 'e, en zoo bluis 'e: ‘Köster, wat vratste die dik.
Hest doe noe dan goud egjätten, dan möstte ok drinken goud,
Dout mie d'rein in[8], goud emjätten[9], 'k zin zoo vreulek nou te moud.’

‘Noe, woe geit 't noe, leive köster, zinste noe wier bjètter, zeg?’
‘Op dien walwjaen[10], leive Frärik[11], as nen kwennink[12] zin 'k op weg.’
Naempt 't volle glas in hände, göt het mèr in ein keer vot,
Dät möj tot zien ère zeggen: hij hef ne gezonde strot.
Noe zal hij een vivat brengen, zet op 't eine oor den houd,
En begint verdumd te zingen; noe, dat geit mien ljaev'n neit goud.
Allerhande domme duinties[13], dei hij nog van vreuder[14] weet.
‘Köster, köster, zing neit vaerder, dregst jao 't preisterleke kleed’
Hij drīnkt tot den letsten dröppel, drīnkt noe alles schoone op,
Tot hij neit mèr weet of op de beine steit of op en kop.

En de köster den zwiemelt het huus noe uut;
Het feest is uut;
En krop noe rond op de straot.
Hei weet neit of rechts of links hij geit,
Of woer 'e steit;
Och, stön der ne krüjkaorre[15] klaor!

(1) K ô v e e r , verzeker.
(2) N j ö t t e l e n , netels.
(3) A o f d a k , eigenlijk een bijgebouw, vooral bij een schuur; hier de laatste hoek van de maag.
(4) M a n g s , soms.
(5) I n l è n , inladen.
(6) H a r r ', had.
(7) P w è s , e p w è z e n , poesten, blazen.
(8) D o u t m i e d'r e i n i n , doet mij er een in = schenk mij nog eens in.
(9) E m j ä t t e n , gemeten.
(10) W a l w j a e n , letterlijk welwezen; gezondheid.
(11) F r ä r i k , Frederik.
(12) K w e n n i n k , koning; n j ö t t e n k w e n n i n k , winterkoninkje.
(13) D u i n t i e s , deuutjes.
(14) V r e u d e r , vroeger.
(15) K r ü j k a o r r e , kruiwagen.

De köster den zwiemelt um 't huus noe rond,
Valt vuur[1] de grond
En schaaft zien heele gezicht'.
‘Zoo geit 't neit,’ zeg 'e, ‘ik zal nog vallen,
'k Raek van de zwallen[2].’
Gein vief m'nuten duurt, of hij ligt.

En hij komp bie den meister zienen zwienstal an,
Daor klopt 'e an.
‘'k Danke God! noe zin 'k toch in huus.’
En 't kuur[3] dät bromt, en de köster den zeg:
‘Ik zin toch terecht'.
Maak de duur noe toch lös, leive wief.’

‘Maak de duur noe toch lös! Noe wat zeurt toch det wief,
Det is mie in 't lief
Zoo en wonderlijk, miss'lek geväul.
As dät länger nog duurt, noe dan smiet ik op 't grös
Zoo lange mie daal[4],
Tot dat ze de duure maakt lös.’

En hij smit zich noe daal, van hoog[5] in den mest
En schreeuwt zien best;
Mèr al gaw krig 'e zin naor zien bed.
En as 'e den mest noe terecht hef elegd,
Dan lacht 'e en zeg:
‘Zoo, daor lig ik in 't nust, wal te rösten!’

As de meister slaopen hef,
Isse al vroo[6] op de bein';
‘'k Wil de kuur'n toch es bezein,
Zij zint noe wal haoste vet.’

Asse ze van alle kānten,
Zoo van rechts en links bezöt,
Latt' de duur lös staon van 't schot,
D'ruut noe loopt em al de klānten[7].

En de oole[8] grieze motte[9],
Dei van allen was het vetst,
Lop dan eindelek in 't lest'
Daorhen, woer de köster wrotte[10].

(1) V u u r , op.
(2) Z w a l l e n , zolen.
(3) K u u r , varken.
(4) D a a l , neer. N j è m t n e n s t o u l e n s m i e t o e d a a l e , neem een stoel en zet je neer.
(5) V a n h o o g , van boven.
(6) V r o o , vroeg.
(7) K l ā n t e n , klanten; hier de varkens.
(8) O o l e , oude.
(9) M o t t e , zeug.
(10) W r o t t e , wroette van wrouten; w r o t , w r o t t e n .

En daor wrout[1] dat deer en wäult[2];
Stot en köster met den poot,
Wäult em met den snoet dan bloot.
En de köster, as 'e 't väult,

Denkt, ik ligge noe te vrie,
'k Zin neit richtig tou edekt,
En dat ziene vraww' em wekt.
‘Vrawwe zeg, wat steurst doe mie?’

‘Al mien ljaeven, kösterman!
Woer komst doe in mienen mest?’
En de köster, den 't neit best
Nog begreep, den kik em an'.

Zette oogen as ne oel',
Kik den mest an en het kuur,
En de plaatse, woer 'e daallag,
As nen waven[3] lik zien moel.

‘Meister, lustert naor mien praoten,
Aaltied steit de Saotan klaor,
Ons de knechte van 't altaor
In de njöttelen[4] te stooten.

‘Meister, bie oew zeil' en lief,
'k Bid oe, och verraodt mie neit,
Zèjt vuural den doomnher neit,
Um de dood neit an mien wief.’
Freizenvjenne, 1878.
W. Jonker.

Breef Van nen ingezjàttenen van 't vriezenvjenne, an zienen zjunne, dei saldot is vuur de kwennik[5], eerst op de cikkedelle bi'j Antwaaipen, en now te Nimwjàgen. (Vriezenveen.)

Leive Vrjàrik!

Um dà'k kwòttens[6] gein schrieven van ów ontvungen hebbe, wa'k wal en bjettien bange, dà'i neit goud gezond zóllen wjàzen. Ik wappe[7] effenwal dà'k te vergieves bange vuur ów mag ewjàst wjàzen; mi'j dunk', a'i neit

(1) Wrout, wroet.
(2) Wäult, woelt.
(3) Waven, oven.
(4) Njöttelen, brandnetels. In de njöttelen stooten, spreekwoordelijk voor: in 't ongeluk stooten.
(5) Kwennik, koning.
(6) Kwòttens, (kortens) binnen kort.
(7) Wappe, hope.

gezond wazzen, dan ha'i doch ók neit ezwiiegen: dei zeik of zuchtig is, schrif toch nog wal es nô ziene òlders; en dòrumme: geine tiedinge, gouwe tiedinge, zeg et sprjàkwôrd. Wi'j zint ók allemôle nog zoo bi'j 't óle, wi'j lustet van en klàinsten tot en greútsten geerne wat jàtten.

Wat is 't van 't jôr vuurdeelig met 't verbauw: ragge, boukwàite, gaste, êerappele, - i kjunt niks bedenken, of et steit allemôle effengoud. Wat zint de luije vreulik bi'j as vlierenjör[1]! 't is êer an te zein in de oogen; dòr is ók vjeúlle meer ljàvendighàid onder 't volk as ter ewjàst is. Dôr is ók wat wappen op sunt Jôpek[2] edôn, mêer nów is e doch kwòtbi'j[3].

Wi'j zint zoo dròk met 't waaik, dà'i 't ów neit begriepen kjunt; wi'j wjettet hôste neit, wa'we eerst of lest zjult doun. Het lòp ons nòw allemôle te glieke op en hoop, en nów we ów kwiet zint, möute wi'j der bi'j doun, dàt i ans deên. Nen knecht of ne màgt[4] he we neit; dei denstbwaân[5] he'i ók lange neit vuur niks, en daghuren kriegen dör geit ók al ne zwôre wieze op; dei kieket ów 's ôvends ók al nô de vingers. Wi'j wòsselt[6] er, met ons eigen volk, leiver vró en làte op an, zoo goud a'we kjunt, en dà'we dan neit doun kjunt, dàt lôt liggen; kju'we dan zoo vjeúlle tjurf neit grjàven en zoo vjeúlle vjenne neit hauwen, dàt lôt hen; wi'j kjunt ók minder tou as dà'we dòr zoo nen ballast van volk bi'j menkaâr jaagt, dàt wòl vjeúlle schjellen[7]! Nen enkelden greúsmeeijer of nen plaggenstjàkker, dàt zint alle daghuren dei wi'j nog ehad hebbet. Ik za' mi'j wa' waren[8], dà'k mi'j neit lôte opvrjàtten van 't vreúmde volk. Altevjeúlle roet um de hakken dà 's mi'j ók al gein dàut wêerd; dei der den pot vuur kwakken[9] zal, dei is dan wier zoo vjeúlle te dreúkker: ów moeder is dan zoo verljàgen as Job en dàt wi'k neit hebben.

Het vrauwluijewaaik dà kju'we wa' redden: weijen, vlasbràken, bwatter kanen[10] en zukke dinge, dà 's mêer nen toutàst; bi'jzunder vuur onze Gaidine, dàt kan in en ummezein zoo vjeúlle doun as mennigeine in nen heelen dag. Het lòp aait[11] nô 't waaik[12], dàt um de schjeútte zoo flóddert um de beine. Dàt màchien dôr he'k mennigmôl mien behàgen an; waveral[13] ku'i tou broeken en 't is ók nooit meúije, al hef 't ók den heelen dag hen en wier eloopen, en 't is toch nog mêer zeuventein jôr óóld! Alle luije zàgget ok: wat is dàt en vrauwmensche nô zienen eúlder! I zjult es zein, a'i wier kwòmt, woer[14] 't eweússen is, 't króp tiiegen de beume um hooge[15]; boh[16], 't is nów a' wal nen kòp greútter as zien moeder, en nów wast et nog vinniger[17] as 't zien ljàvend edôn hef. Zoo duur[18] gekhàid nöumde ze ów moeder, dów ze nog jonk was, wal es: de kroephenne, um dà' ze de greútste neit is, mêer

(1) V l i e r e n j ô r , verleden jaar.
(2) S u n t J ô p e k , Sint Japik, de oogstdag.
(3) K w ò t b i 'j, dichtbij.
(4) M à g t , (maagd) meid.
(5) D e n s t b w a â n , dienstboden.
(6) W ò s s e l t (worstelt) arbeidt krachtig.
(7) S c h j e l l e n , schelen.
(8) W a r e n , hoeden.
(9) K w a k k e n , koken.
(10) B w a t t e r k a n e n , boter karnen.
(11) A a i t , immer.
(12) W a a i k , werk.
(13) W a v e r a l , overal.
(14) W o e r , hoe.
(15) 't K r ó p t e g e n enz., het neemt het in 't groeien tegen de boomen op.
(16) B o h , uitroep van bevestiging.
(17) V i n n i g e r , sterker.
(18) D u u r , bij, in.

dôr hef hit gein nood van. Met ljàzen leuve ik neit dàt er zien mâister is; de heele kwóttegissemisse[19]

(19) K w ò t t e g i s s e m i s s e , katechismus.

en 't jàvengjeúllie[1] kan 't ljàzen as en dattein[2], zonder stoethaspelen, en dôr hef 't toch ok plàizeer in.

De vente sljept[3] er op de kaaimsen[4] ók al mangs[5] met nô de haaibaaigen[6], en lesten hebt er menkaâr ók al es tweije umme esljàgen, mêer dôr hef um ów moeder de planneete[7] ók es regt nô ràk[8] waver[9] vuureljàzen; ik leuve neit, dàt zoo'n dinge ligte wier gebuurt. Het zòl wal en foezelgebed[10] wjàzen, mêer dàt lòt doun[11]; ik wil doch neit hebben, dà'ze menkaâr blöudige[12] nuezen zjult slôn um onze Gaidine, ik ljà um nog leiver an de hondekjàttene[13].

Jonge, wat he'k en verdreit van onze Gaait! Dôr wil e prafwós[14] trauwen met dat Gjatien, en wa'k et um ók ôfrô[15], dàt helpt mi'j niks; ik kan ów zàggen, dà'k er snachens mangs[16] hôste neit umme slôpen kan. Ik zeije der niks anders van te möute as aaimoud[17] en sjukkeleri'je; ik vreeze, da'ze nog endeliks met en biddebuul[18] um de huze möutet gôn. Dei blöude[19] kjunt jô te hoope[20] gein huus hoolen, dà's net zoo onmuegelik as en stom cràituur sprjàkken kan. Ik hebbe der disse dàge nog wied en breed met um waver[21] esprwàkken, um dà'k zoo gêerne wòl, dàt e doch neit met zeinde oogen zoo van bwaven in en sloot zòl loopen; mêer wa'k um ók rô, hij wil nô mi'j neit luster'n. ‘Dôr kwòmt er zoo vjeúlle met waaiken[22] duur de wereld, dàt kan ik ók; a'k zjàgen[23] hebbe as andere luije, dan kan 'k ók net zoo goud wat te jàtten hebben as en ander.’ Zukke dinge zeg e dan, en wa'k dôr tiiegen próte, dà's mêer bwatter[24] an de galge esmjàrd; i kjunt net zoo goud tiiegen nen nwaven[25] gapen as tiiegen um próten. Hij is dan stomp op en dwàlweg. Ik wòl, dàt um eis de oogen wàppen[26] gungen, êer 't telàte is! Ik weet warentig nog neit wat e der met doun wil; het sleufien[27] kan jô geine kou malken, gein bwatter kanen[28], geinen pannekouken bakken, of niks van allens wat en boerenwief toukomp um te

(1) J à v e n g j e ú l l i e , evangelie.
(2) A s e n d a t t e i n , als een dertien, als de beste.
(3) S l j e p t , sleept, loopt.
(4) K a a i m s e n , kermissen.
(5) M a n g s , nu en dan.
(6) H a a i b a a i g e n , herbergen.
(7) P l a n n e e t e , hier: de les, de wet, de waarheid; (planeten zijn eigenlijk briefjes, waarop iemands toekomst wordt blootgelegd in verband met den stand der planeten, en die onder de lagere volksklasse nog al in trek zijn).
(8) N ô r à k , naar raak, van raak, duchtig.
(9) W a v e r , over.
(10) F o e z e l g e b e d , (foezel = aardappeljenever), dronkenmanszaakje.
(11) M ê e r d à t enz., maar dat laat zijn, zooals 't is.
(12) B l ö u d i g e , bloedige.
(13) H o n d e k j à t t e n e , hondeketting.
(14) P r a f w ó s , (parforce) volstrekt.
(15) O f r ô , afraad.
(16) M a n g s , soms.
(17) A a i m o u d , armoede.
(18) B i d d e b u u l , bedelzak.
(19) B l ö u d e , bloeden, stumperts.
(20) T e h o o p e , te zamen, met elkander.
(21) W a v e r , over.
(22) W a a i k e n , werken.
(23) Z j à g e n , zegen.
(24) B w a t t e r , boter.
(25) N w a v e n , oven (bakkersoven).
(26) W à p p e n , open.
(27) S l e u f i e n , sloofje, stumpertje.
(28) K a n e n , karnen.

kjunnen. De djàlle[29] ofkjàren[30], en schwàtteltien[31] koffi zetten, en kwàllechien[32] in de stwave[33] doun, dôr wil alleene den schwastein[34] neit van rooken. Ik kan mi'j ók ter wereld nog neit begriepen, woer dàt e der zin an ekriiegen hef; dôr is jô niks gein knappighàid an; het is zoo zwòmmersproetig[35] um de nueze, het lòp zoo scheif op de beine - dàt féddeldinge[36] kan jô den einen vout hôste

(29) D j à l l e , deel, vloer.
(30) O f k j à r e n , (afkeren) vegen.
(31) S c h w à t e l t i e n , keteltje?
(32) K w à l l e c h i e n , kooltje.
(33) S t w a v e , stoof.
(34) S c h w a s t e i n , schoorsteen.
(35) Z w ò m m e r s p r o e t i g , zomersproetig.
(36) F ó d d e l d i n g e , jong, onervaren ding (f ó d d e b o k s = jongen, die pas in de broek is en nog wel een l u u r aan heeft).

neit vuur den anderen kriegen. Nee, 't is niks! 't is nog minder as nummedalle! -

Ik blwave[(1)] um, as hij dôr met trauwt, dàt um dan 't vet neit waver[(2)] de steúlpe[(3)] hen zal broezen. Hit blwaaft[(4)] um gold'ne bàige[(5)], mêer as et vuegeltien in de kawwe[(6)] zit, dan möut 't zitten blieven, al spwattel'et ók nog zoo vinnig. Ik zàgge um wal, dà'ze um wat op de mauwe spàldt, mêer mi'j wòdt neit eleuft: de leifde is blind, ans mós e zeúlfs zein kjunnen, dàt 't nen missen is. Het màut[(7)] mi'j dan bedrouft, dàt e dôr zoo bedrwàgen[(8)] wòdden zal. Men zól zàggen: woer[(9)] kan eimand zoo onnuezel wjàzen en làggen[(10)] zien ài[(11)] dôr zoo in de njettelen[(12)]?

Ziene[(13)] ólen wjettet wal, dàt mi'j dàt heele getrauw scheif in de musse zit; zij zint zoo hellig op mi'j as 'n spinnekop; zij wilt mi'j hôste neit tousprjàkken, mèer dàt kan mi'j niks verschjellen, ik wil mienen zjunne ten besten rôn, nô mien gouddunken, al wilt ze ók van hellighàid met en kop tiiegen de beume an loopen, en ów moeder zeg net zoo. He'we dôr gein gliek in, onze Vrjàrik! wat zàg j? As hij dôr met trauwt, dàt er misschien wal van kwòmmen zal, dan weet ik wa' wisse, dà'ze mi'j met geine zes pèerde nô de kaaike[(14)] ment. Ik wil neit zein, dàt hij um[(15)] 't strop um en hals lat doun, en dàt um rauwen[(16)] wil zoo lange as e ljàft. Nô de Bjurgemàister möuk met hen, ans kan e dôr neit gewòdden, en met geweld tiiegenstôn wi'k um neit; mêer 's zundàgs nô de kaaike gô 'k neit, dôr wi'k um wal ne p vuur zetten[(17)], en op ziene brul'fte wi'k nog vjeúlle minder wjàzen, dan kon 'k mien verdreit jô neit verbaaigen[(18)]. Nów, hij möut et zeúlfs wjetten, mêer ik hadde nooit ewapt[(19)], dà'k zoo'n verdreit zól hebben möuten beljàven van den bjeússel[(20)] van nen jongen.

Dan met[(21)] zit et dôr op en klàin kwàttersstjàchien[(22)] en hòld ein köuchien[(23)]; dan zal der wal berauw kwòmmen, mêer dan is 't telàte:

A'i kwòmt te wjetten
Dan zi'j versljetten.

Vuur gedôn, en nô bedacht,
Hef mennig in 't verdreit ebragt.

(1) B l w a v e , beloof, verzeker.
(2) W a v e r , over.
(3) S t e ú l p e , deksel?
(4) B l w a a f t , belooft.
(5) B à i g e , bergen.
(6) K a w w e , kooi.
(7) M à u t , (moeit) verdriet, spijt.
(8) B e d r w à g e n , bedrogen.
(9) W o e r , hoe.
(10) L à g g e n , leggen.
(11) A i , ei.
(12) N j e t t e l e n , netelen.
(13) Z i e n e , hare.
(14) K a a i k e , kerk.
(15) U m , (hem) zich.
(16) R a u w e n , berouwen.
(17) D ô r w i 'k enz., dat. wil ik hem wel op een briefje geven.
(18) V e r b a a i g e n , verbergen.
(19) E w a p t , gehoopt.
(20) B j e ú s s e l , bengel, dreumes.
(21) D a n m e t (elders tammet), mettertijd.
(22) K w à t t e r s s t j à c h i e n , (keuterssteetje), keutersplaatsje, kleine boerderij.
(23) K ö u c h i e n , koetje.

Nów tureluurt e nog wal es mangs um de bussche[24], mêer ik wil um wikken[25], dàt um dan nog ne vreúmde wind wàver[26] en kop wil weeijen; hij zal dan den aaim[27] wal bjàtter uut de mauwe möuten stjàkken as e an 't jàtten wil blieven. -

(24) N o w t u r e l u u r t enz. Nu neemt hij alles nog wel zoo wat spelend op.
(25) W i k k e n , voor vast beloven, verzekeren.
(26) W a v e r , over.
(27) A a i m , arm.

Onze óle gjàlle[1] mjàr[2] he'k lesten te Djemter op 't maaik verkoft an nen kêel[3], dei zjà, dàt e bi'j Wakkesbaaigen[4] van dan was. Het was nog en goud pêerd: ik wappe[5] dàt 't er den man goud met gôn zal. Het hatte[6] dee mi'j zêer in 't lief, dów e der met vót gunge; ik dachte bi'j mi'j zeúlven: dôr geit dàt aaime deer nów hen, het hef zoo lange mien vóór[7] egjàtten, miene ploug en miene jàgde[8] etreúkken, en nów möut 't op zienen ólendag nog verhuzen, zonder te wjetten, woer dàt 't wier komp of woer dàt 't nôw kriegen zal - ik kan ów zàggen, jonge, ik was bi'j 't grienen of!

'T Is nów drei wjâkke elüen[9], dów he'k en vaaiken[10] van Bwarne[11] van 't maaik ehaald, en dregtig möttien[12]; ik verzjekkere ow, dàt dàt vaaikengoud[13] regtevoort[14] betöune[15] is; zij wjàget tüegen gòld op: dôr is dan hôste vuur en gemein[16] mensche gein bi'jkwommen an. Zij kost mi'j tweiëndatig geulen en en dubbeltien, en 't is nog mêer en klain dink; nów gôt es nò, of dàt ók pjàpper deur is. Mêer nów wil dat schremmechien[17] goud vrjàtten, dà's wier en touval; a'we um wat vuurhoold, dan vret 't en bwaam[18] van en zomp[19] hôste met op, vuural a'we um der en hentienvol raggenmjàlle waverhen[20] streeijet. En gouënsdagennacht[21] um twàlf uur, he'we der niiegen kuechies[22] bi'j ekriiegen, da's leifhebberi'je! zij kjunt zoegen as tjekken[23]. Ik wappe[24], dôr zal ók nog wier wat uut te maken wjàzen, as allens goud geit, mêer ik wil der ein van hoolen tot en vàzelvaiken[25], um dàt 't zu'k goud soort is.

Nów, Vrjárik! hoold ów goud, jonge, en gôt op geine verkeerde wjàge; lôt ów neit verlàiden tot kwôd, en hoold ówwe wàverighàid[26] vuur oogen, de tied za' wal hôste anscheiten, dà'i wier kwòmt.

H. Smelt.

Hoe Andries aan een varken kwam. Dezer dagen 's morgens afgeluisterd aan de vischpoort. (Zwolle.)

(Twee mannen liggen over de leuning der brug.)

(1) G j à l l e , gele.
(2) M j à r , merrie.
(3) K ê e l , kerel.
(4) W a k k e s b a a i g e n , Haaksbergen.
(5) W a p p e , hoop.
(6) H a t t e , hart.
(7) V ó ó r , voer.
(8) J a g d e , egge.
(9) E l ü e n , geleden.
(10) V a a i k e n , varken.
(11) B w a r n e , Borne.
(12) M ö t t i e n , motje, zeug.
(13) V a a i k e n g o u d , varkensgoed.
(14) R e g t e v o o r t , tegenwoordig.
(15) B e t ö u n e , zeldzaam.
(16) G e m e i n , gewoon.
(17) S c h r e m m e g i e n , varkentje.
(18) E n b w a a m , den bodem.
(19) Z o m p , etensbak.
(20) W a v e r h e n , overheen.
(21) G o u ë n s d a g e n n a c h t , Wooensdagnacht.
(22) K u e c h i e s , biggetjes.
(23) T j e k k e n , teeken, een insect.
(24) W a p p e , hoop.
(25) V à z e l v a a i k e n , een varken, om biggente fokken.
(26) W à v e r i g h à i d , (overigheid) superieuren.

D i e k e s . 'k Goa nog un slukkien nâemen; 'k heb er al wel twie op, mâer nog zoo'n râer gevuul in de mâege, net of er wörms zitten en die zuewies[27] gaauw wegjâegen.

(27) Z u e w i e s , zullen we eens.

A n d r i e s . 'k Zolt mâer niet doen, Diekes. Ai wilt, kuij ow derde borrel best missen, en dan holdie de centen in de zak.

D. Ne, Andries - ik kan 't *niet* loaten; iederiene is niet zo knap as iee. - Je plagten ze vrogger ook wel te lusten; 's jonges, 's jonges, wat koi der slodderig[1] wat ingooijen! en now glad van de drank of! - 'k verwondere miee dikwils, dai ow zoo constant holt. Mâer woarumme hei ze toch verzegd[2]? hoe bie er toe ekommen?

A. Det za'kow vertellen. De 13 Febr. van dit joar wâeren wie 's oavonds ewest bie mien zuster Sanne in de kelder, die was joarig en tracteerde op ölliekrappen[3] en un anniessien[4] nâo; - die annies smâekten mie zoo goed as dat de ölliekrappen wat heel dieppe onder de pâekel kwammen, en toen wie wêer op stroate wâeren, um noa huus te goan, was't net, ok in ies un gordien veur d'oogen kreeg. - Gelukkig dat mien vrouwe, mien Annegien bie mien was, want ik was oardig topzwoar, en die hiel mie zoo wat in balans. - Schuuns tegenover ons ketier[5] brande de gazlanteern helder op, det duvels lastig is bie zokke umstandighâeden, en meneer v.H., onze buurman, stond net op stoepe, toe 'k doar kwam anzwâeijen.

De volgende mâergen stuurde meneer, o'k ies bie um wol kommen; now ma'k die man geerne lieden, niet alleenig um da'k menige stuuver an um verdienne, as doar an huus wat te sjouwen of te karrewijen valt, mâer veural umdet het zoo'n goeije, oardige man is.

D. Un goeije, oardige bok! nemt de pette mâer of, denkie det hie ow oit weerummegroet? Joa! mâergen brengen! hie dut net, offe ow niet zut en lup stief deur, net zoo'n sliepplanke[6]!

A. Sliepplanke of gien sliepplanke, ik zeg oew dan, dat et un goeje kerel is, un boavenste beste; want hie is un zâegen veur onze heele buurte! Doar bint hier wel rieke heeren in de stad, die veur iedere kwoajongen, die de pette ofnemt, met de hoed zwâeijen, mâer zie, dat oeft niet, dâet bint van die allemansvrenden, en doar hekke 't niet op begrâepen.

Mâer toe 'k dan bie um kwam, namme mie ampart en zeije: ''t Is toch jâemmer, Andries, dai zoo dikwels 's aovonds dronken thuus komt!'

Ik lei meneer uut, da'k van un verjoarsvisite ofkwam, en toe wolle doar dan ook zoo veulle niet van zeggen, want ziee, zeije: 'Alle heeren en ook partie dames, bint bie zon gelâegenheid ook lange niet altied âeven skoone.'

Mâer woar hie miee over sprâeken wol, was da'k de iene dag deur d' andere te veulle drank gebruukte.

Now, doar had de man geliek an. - Holdie niet meer van oew vrouwe en kinderen, - vroeg ie? - Van mien Annegien, zei'k, - wel as 't oew blieft, meneer, veulle - en ook van onze vier mâegies en mien Derk, doar bink gek mâe, 't is ook mien ienigste jongen. - Mâer, Andries, zei meneer - je bint een eerlikke kerel, niet woar! - Ja, meneer, zei'k, liegen doe'k nooit. Now, veur hoe veulle jenever drinkie d'iene dag deur d'andere. - Wel, zei'k, ik takseere veur twie duhbelties of un kwartien.

(1) S l o d d e r i g , slordig, in ruime mate.
(2) V e r z e g d , afgezworen.
(3) O l l i e k r a p p e n , oliekoeken.
(4) A n n i e s s i e n , anijsborreltje.
(5) K e t i e r , kwartier, huis.
(6) S l i e p p l a n k e , schuins staande plank, (fig. iemand, die zoo rechtop loopt, dat hij zoogenaamd in den rug hangt).

Toe ried meneer mie an, gien drank meer te drinken, mâer het geld veur mien vrouwe en kinders ampart te leggen.

Eerst ha'k doar in 't geheel gien zin an. Zie, zei'k, ai hard mut sjouwen en vreuten[(1)] en warken, det oew soms de galle berst, dan meui wel een borrel drinken, en 't is wel verknupt[(2)], dai anders de stof uut de kâele holden kunt ai in de torf of stienkollen bâezig bint.

Mâer ziee, Dieks, wâ'k mogt zeggen of niet zeggen, meneer bleef mie de baas en proate mie ten lâeste zoo wiek as un kind.

Toe zei'k, now ik zal dan afstand doen van de drank, mâer op conditie, dai mie un bettien spoasie[(3)] gâeft, b.v. un moand um er of te wennen, want ik ben te veulle an un stroeve[(4)] borrel gewoon, um er zoo op iene stop[(5)] met uuttescheijen - mâer hold ik noa die moand gien woord, sniet mie dan de kop mâer of.

Now, die moand muk eerlik zeggen was veur mie un zoere temtoatie; want dikwelks kon'k zoo rommelig en fibberig[(6)] wâezen, jonge, dat mie 't wâeter langs de tanden liep, a'k mâer an un borrel dagt. En misschien hakket[(7)] nog niet kloar uspeuld zonder mien Annegien. Toe 'k hâer de ofsproake met meneer vertelde, zie, toe kreeg ze de troanen in d'oogen en zei ze, da'k ieder keer mâer bie hâer t'huus kommen most, a'k 's màergens trek kreeg noa jenever. - Kwam ik dan in mien kertier, dan stond in mien heukien altied un konkeltien met koffie op un teste met vuur en un skoon wit kummechien er noast; melk was er deur de koffie hen en, 's jonges, dan was doar zon lakkere koaksmâek an, da'k zoo zachies an net zoo veulle van die koffie as van un borrel begon te holden. Die vrouwen, Diekes, wilt ons wel grâeg op de goeje weg helpen, en 'k gleuve, dat ze deur de banke bâeter bint as wie!

D. Joa now, partie bint lakkerties, deurgoans half ziek, of zie heptet in de rugge, zitten vol beklâegelikke piene te knarpen[(8)], dai gien centen genoag t'ues brengt en al zu'k gezanik meer - de miende hef doar ten minste best slag van.

A. 'k Wedde, dat et verandert, ai mâer doet, wat ik edoan heb - weet ie, 'k bin toe egoan noa vrouw R. en doar kocht ik un stienen varken, 't kosten un dubbeltien, mâer zie, der was un berste in en doarumme kree'ket veur twâelf duiten. Van die tied of an liet ik iedere wâeke 't jenevergeld er in glieden, en toen wiee veur 14 dâegen 't stienen vâerken kapot mâekten, was er zooveulle in, daw er un mooije vette bigge veur konden koopen.

Die hek ekocht van Toone met de kniee uut Dieze - die hef miee best behâendeld; 't had gien ooge vol voer in de mâege en hef biezunder weinig inneslagt. Koop ie ze an de woage, dan kuij er soms iene treffen met un pâense[(9)], deur ie bange van wordt.

Jonges, ai zo'n varkentien in huus hebt, goai de winter zoo rustig in; - toe 'k Toone betaeld had, bleef er nog geld oaver en doar hef mien vrouwe Derk un pâer skoenen en koisen van ekogt en un nije pette, doar giet ie

(1) V r e u t e n , wroeten.
(2) V e r k n u p t , verdraaid.
(3) S p o a s i e , ruimte, tijd.
(4) S t r o e v e , krachtige.
(5) O p i e n e s t o p , eensklaps.
(6) F i b b e r i g , trillerig.
(7) H a k k e t , had ik het.
(8) K n a r p e n , jammeren.
(9) P â e n s e , pens, omvang.

zundags mâe noa de karke - et jongien is dan ook biester vernâemstig[1]. Ie kan al un heele boel psalms van buuten, en niet alleenig dat hie ze zoo mâer uut et heuft kan opzeggen, mâer ook zoo duudelik en kloar, dai heuren kunt, as dat ie ze begrip - ziee Diekes, da's eerst de regte sjeu[2] dervan!

D. Mâer, Andries, hoe mâekten ie het toch met het andere vōlk: lachten ze oew niet brâef uut en heij niet un boel mutten lieden?

A. In 't eerste wel, mâer dat bedâerden gaauw, toen ze zaggen, da'k er mie niet an steuurde, en boavendien weten ze allemoale wel, dat ze niet zoo heel gemakkelik un leupien met mie kunnen nâemen: dat hef et Iekertien ondervunden.

D. Die hei al ies in de vingers ehad, niet? Hoe kwam det.

A. Och, wie wâeren met zien drieen an't zoad verschieten bie meneer v.A., de Plume, et Iekertien en ikke; - het Iekertien, dat un kwoad katoas van un kereltien is, had mie al lange liggen te ploagen, da'k un dreugkawwer was, da'k ook wel gaauw un koksiaane[3] zol worden, zoo det mie dat erg begon te vervelen. De Plume, die altied veur vrâede is, wâerschowde het Iekertien gedurig en zei, scheit er now uut, want de Bâere[4] begint de pette scief te trekken, en doar kui altied an zien, datte kwoad wordt. - Mâer zie, jonge, 't hulp niks, dat zanikten ieder keer weer van achteren offan. Toe wier ik in ies zoo hellig, da'ket Iekertien in zien groat[5] greep en um boven 't loek hol. - Now bin'k verknupt, zei'k tegen um, a'k oew niet van de zolder ofgooije, ai oew niet stille hold. Now, Bâere, brult mâr niet, zei e, 'k zal niks meer zeggen, en ziee, uut was et. Làeter hek er weinig last meer van ehad; gekscheren kan'k ook best hebben, mâer de kameroaden weten wel, da'k niet met mie loate sollen. - Mâer zie, Diekes, deur da'k now gien borrel meer drinke, hewwe t'huus now en smeu[6] lâeventien; - van middag denk ik de volle moane weer te zien - want Annegien zei van mâergen, ai um 12 uur t'huus komt, Andries, stiet de spekpannekoeke kloar; jonges, ze bakt ze zoo lakker.

D. Now, 'k wol da'k z'ook kreeg; mâer bie mie is 't de iene middag koffie met roggentönnis[7] en d'andere middag tönnis met koffie, - zie neumen et ten minste koffie, mâer ik zegge 't is apennat. - 'k Wol ook wel ies achter de spekpannekoeke zitten.

A. Dat kui edoan kriegen, Diekes, en maggie met mie meêgoan, mits dai mie beloaft, dai ook ofstand doet van de borrels, want zie, ie bint anders gien kwoaije kâerel; mâer 't is met oew net als vrogger met mie - ie pruuft te veulle, en ai de jenevercenten bespoard, kui 't ander joar net zoo goed en verkentien slagten as ikke.

D. Wanneer muk er dan met de borrel uutscheijen, Andries?

A. Met un moand!

(Hier verschoof Diekes zijn pruim, hij practiseerde....en maakte een kringetje in het water.)

(1) V e r n â e m s t i g , schrander.
(2) S j e u , saus.
(3) K o k s i a a n e , vrome (lett. aanhanger van Ds. Cock).
(4) B â e r e , bijnaam van Andries.
(5) I n z i e n g r o a t , in zijn lurven.
(6) S m e u , zacht, prettig.
(7) R o g g e n t ö n n i s , meelsoep met roggenbrood.

D. Heur ies, Andries, mâekt er 6 wâeken van, un moand is zoo kort.

A. Goed zoo, da's dan kloar. Now, dan loop ik gauw noa Annegien, zie mut dan un pond maêl meer besloan, doar kuijt ummers meê redden?

D. Un kleine ètert bin'k niet en bie un pond maêl hek gien speulleman neudig.

A. Now en bettien maêl meer of minder kump er niet op an, - râekent er mâer op, dai het buukkien goed op de lieste[(1)] kunt zetten.

(Ik ging verder.)

'k Wensch hiermeê allen een gelukkig jaar!
Hun bovenal, wier leven somber is en naar;
Maar ook wien 't aangaat,
  'Volg mijn raad',
En doe als Andries en zijn maat.
Nieuwjaarsdag 1868.
    Otto.

Kraggenburg. 'n Vertellige van'n gellemuniger[(2)] skipper. (Genemuiden.)

Aa'j[(3)] in Gellemuun'n achter op de-nachteweg[(4)] staon en ie kieken dan in de richtige van de zee nao 't westen toe, dan ku'j as 't 'elder[(5)] weer is 'n ‾īēl[(6)] ènde veuruut zien; en tiene tegen‾īēne daa'j dan vraogen zullen: 'Wa's tat[(7)] veur 'n 'uus gunder in de veerte? Dat liekt wel midden in de zee te staon.' Misskien daa'j tut antwoord zullen krīēgen - en dat is dan ook de waor'eid, - dat er an 't ènde van de Kribben[(8)], wel 'n dikke aander'aalv' ure van Gellemuun'n of, 'n 'uus stet mit 'n stellaezie der bi-j[(9)], daor 's aovens en 's nachs 'n lôcht op stet.

En 'n brīēfien van mi-j[(10)], dat al mīēnige skipper mit 'n gevūūl van blie'skôp[(11)]

(1) L i e s t e , leest.
(2) Gellemuniger, Genemuider.
(3) A a 'j, k u 'j enz. A a 'j is eene verkorting van a s i e , als gij, k u 'j van k u n i e , kunt gij, d a a 'j of d a 'j van d a t i e , dat gij.
(4) D e -n a c h t e w e g , oorspronkelijk 'den achterweg', toen er in dit dialect nog verbuigingsuitgangen waren, die nu niet meer bestaan. De *n* blijft ook in den eersten naamval; evenzoo de n ä r m voor de a r m , de n u m m e r voor de e m m e r enz.
(5) 'E l d e r , helder. Overal wordt de *h* weggelaten. Ik heb de ontbrekende door een (') aangewezen; terwijl ook overal waar iets aangevuld moet worden een apostrophe staat.
(6) Ī ē l , heel. Het teeken - boven een klinker duidt aan dat die zeer gerekt moet worden uitgesproken; hier klinkt b.v. de *īē* als in z w i e r e n . *ā* klinkt als *aa*, doch voor eene *l* of *nd* altijd met een sterk uitkomend neus- of keelgeluid, bijv. w ā n t klinkt bijna als w a a n g t , doch zonder de *g*.
(7) W a 's t a t , wat is dat. De *d* wordt na de scherpe *s* altijd *t*, bijv. 'wat is ter?' voor 'wat is der (daar)?'
(8) D e K r i b b e n , de leidammen langs het Zwolsche diep.
(9) B i -j, de *ij* wordt in b i j , m i j , h i j , w i j enz. volkomen als een tweeklank uitgesproken; b i -j klinkt als *b* met eene onvolkomen *i* gevolgd door *j*.
(10) 'n B r ī ē f i e n v a n m i -j, geijkte term voor eene stellige verzekering.
(11) B l i e 's k ô p , blijdschap. *ô* klinkt als de *o* in o m . *ö* luidt evenals *ö* in 't Duitsche 'Glöeklein'. De umlaut wordt in dit dialect altijd gebruikt bij verkleinwoorden, terwijl op een half uur afstands (te Zwartsluis) de umlaut geheel ontbreekt. *ao* klinkt als de *o* in 'Garonne', *ae* eenigszins als de Fransche *è*, doch breed uitgesproken en sterk zweemende naar *aa*. De Genemuiders kunnen *ae* niet van *aa* onderscheiden; voorb. w a e t e r .

in 't 'ärte 't Upperwezen 'edaankt 'ef[1] veur de weldaod van die lanteern op Kragenburg.

Wānt, w' 'oeven mekaere nou niks op de mouwe te spèll'en, maer meense, aa'j daor 's nachs ummedobbern op de groote plasse, en ie wīēten niet woor o'j binnen[2], en ie turen en weer turen in de veerte nao 'n skientien van 'n boakenvuur, en de zee brōēst en skoemt en slät[3] mit sturtzeeën over boord, dan....jao, dan verskient zo'n lôcht, al flonkert 'et veere in 't verskīēt en mit laange tussenpoozen, dan verskient zo'n lôcht as 'n steern, die daor veur oe reddige en veur oe be'ōld is neer'ezet, en gleuf mi-j, vaeke was tat lôcht 'n bliede bosskôp veur zoo vūle[4] stumpers van meensen, die in de doo'saangst van 't gemōēd al mīēnden dat ze 'r graf zollen vien'en in de zwärte gōlven.

Ie kun[5] oe zoo verbīēl'en, wat 'n vervullige of 't muut wezen, aa'j bi-j nacht en ontiede rondzwālken op zee en 'et zūūkend' ooge ziet in 't ènde[6] 'et Kragenburgse[7] lôcht flikkeren en daansen op de donkere baeren. Wānt der bin baanken en ondīēpten in de Zuderzee, en....z' is wel klein, maer as 't sturmt en onweert en de wiend zwīēpt gōēzend[8] 'et waeter uut de Noordzee op tut an de OverieseIse kuste, dan is de Zuderzee kwaodaordig, zoo klein as z' is, - en beklaegt dan maer vri-j de ongelôkkige skippers, die uut de koers 'edreven binnen en over'egeven[9] an de genaode van de sturmwiend.

As ze mit 'r skeepien an de grond raeken, en der kump[10] niet gaouw 'ulpe, en 'et skip is niet stärk genocht um laange de furie van de gōlfslag[11] te weerstaon, dan is 'r doodsstried[12] kurt. 't Skeepien slät uut mekaere....en de stôkken dervan, die 'ier en daor anspūlen[13], zullen 't gaouw genocht vertellen dat 'r 'n skip is vergaon.

Vergaon!...Nog gien twie-j-ure van 'n veilige 'aeven en 'n vrendeluk dörp, woor de meensen in 't ūkien[14] van d'eerd[15] bi-j menaere[16] kroepen[17], en bevend luusteren nao de rôkwienden en vlaegen, die deur de

(1) 'Ef, heeft. 't Werkw. hebben wordt in den onvolm. teg. tijd: ik em, emme of ebbe, ie emmen of em, 'i-j ef, wi-j emmen, ie emmen, zie emmen; onvolm. verl. tijd: ik aar of are, ie aren, i-j are of aar, wi-j aren, ie aren, zie aren. 't Werkwoord zijn wordt in den onvolm. teg. tijd: ik bin of binne, ie bin of binnen, i-j is, wi-j bin of binnen, ie bin of binnen, zie bin of binnen; onvolm. verl. tijd: ik ware, ie waren, i-j was, wi-j waren, ie waren, zie waren.

(2) Woor o'j binnen, waar gij zijt; o'j is eene verkorting van of ie.

(3) Slät, slaan. Dit werkw. is in den onv. teg. tijd: ik slao, ie slaon, i-j slät, enz.; onv. verl. tijd: ik sleu, sleug of sleuge, ie sleun of sleugen, i-j sleu of sleug, enz.; de drie personen meervoud komen bij alle w.w. overeen. Een 2de pers. enkelv. ontbreekt.

(4) Vūle, vele. Denk hierbij aan het Goth. filu.

(5) Ie kun, ik kan. Kunnen is in den onv. teg. tijd: ik kan, ie kun of kunnen, i-j kan enz.; onv. verl. tijd: ik kon, ie konnen of kon, i-j kon of kôs enz.

(6) Ènde; de *è* klinkt als de Fransche *è*.

(7) Kragenburgse; de *a* is gerekt. Kraggen zijn rietzodden.

(8) Gōēzend, huilend; zeer gerekte *oe*.

(9) Over'egeven. De *g* van 't verl. deelw. wordt altijd weggelaten.

(10) Kump, komt. Komen, onv. teg. tijd: ik kome, ie komen, i-j kump enz.; onv. verl. tijd: ik kwame, ie kwamen, i-j kwamp enz.

(11) Gōlfslag. De gerekte onvolkomen *o* klinkt hier als *ao:* gaolfslag.

(12) 'r Doodsstried, hun doodsstrijd. 'r is eene verkorting van heur, haar, welk woord in dit dialeet figureert als algemeen bezitt. voornaamwoord van het subject. meerv. getal, voor de drie geslachten. Is 'r moet uitgesproken worden izzur.

(13) Anspūlen, aanspoelen. De *u* als in vuren.

(14) Ūkien, hoekje; evenzoo būkien, boekje.

(15) Van d'eerd, van den haard.

(16) Menaere, elkaar; ook mekaere.

(17) Kroepen, kruipen.

skörstīēn gōēzen[1] en op deuren en loeken bonzen. Ah!...'t is aekelig aa'j der goed over prakkezieren!

Dat lôcht op Kragenburg 'ef mīēnigīēne[2], die de moed al ontzunken was[3] um ooit weer zien vrenden en bekenden de 'ān'en[4] te drôkken, as 't waore in 't leven terôg'erōēpen, doe[5] 't um 't zūte gevūūl der 'ope in 't 'ärte gaf.

En wanneer dan 'n 'aalf uurtien dernao, as zien skip verbi-j de stīēnen glooiige van Kragenburg leveerde, de förse stemme van Sānders 'um in de ooren klunk, die 'um, boven 't gejōēl van de wiend uut, 'et ‘welkom’ toereup[6], dan kwam die Sānders 'um veur as 'n Engel, as 'n Engel uut d' Emel.

Wānt Sānders dat is de man, die daor mit de zienen allīēnig en veere van de wereld 'ènleeft[7] op 'n eilaentien, rontumme[8] umgeven deur de gōlven van de Zuderzee.

'I-j is 'n fiksche kerel mit vierkānte skôlders en 'n paer färme[9] 'ān'en an 't lief, 'n kerel van staovast, 'n kerel, die werächtig veur gien klein bietien ververd is.

't Mag sturmen[10] of regen'n[11] of 'aegel'n, laot 't net doen wat 't wil - 'i-j is op zien post; 'i-j stek zien löchien op, en as 't op is, dan skīēnt 'et, en 'et spīēgelt zich in de spīēgels, die der um'enne zitten, veere weg over de zee, en 'et stät er as 'n baoken veur de skipperi-je an d'intreê van de Kribben.

Sānders is 'n kerel, die meer durft te waogen as 'n ānder; want jonge, ie muûn der niet gek over dēnken....um daor zóó dag uut dag in mit vrouwe en kienders vurt te leven, mit gien verkeer, mit gien niks, mit gien praot in de lānge winteraovenden ānders dan mit oe vrouwe en kienders, mit gien stärveling in de naobi-j'eid veur 't gevāl dā'j in nood mochen komen, en daorbi-j altied, um zoo ies te spreken, in de kaeken van 't gevaor, an ālle kānten in'esleuten deur oe ärgste vi-jand....ik mīēn 't oe[12], dat is gien gekskeren! Past op[13]!

Stel oe veur daa'j mit mi-j op 'n aovend in 't veurjaor van achttīēn'onderdseuvenseuventig an de ziel[14] staon, binnen de komme van de ge-

(1) G ō ē z e n , huilen.
(2) M ī ē n i g ī ē n e , menigeen; komt ook voor als m ī ē n i g e n ī ē n e .
(3) D i e d e m o e d enz. Naamvalsuitgangen kent men in dit dialect niet; overal plaatst men voor d i e n of w i e n : d i e of w i e ; voor d e n en d e z e n : d e en d e z e .
(4) 'Ā n 'e n , handen. Klinkt eigenlijk als a a n 'n, natuurlijk met het meergemelde keelgeluid. De uitgang e n , ook in werkw., klinkt slechts als eene gerekte *n*.
(5) D o e , toen.
(6) T o e r e u p , toeriep. R o e p e n is in den onv. teg. tijd: ik r ō ē p e , ie r ō ē p e n , i-j r ö p enz.; in den onv. verl. tijd: ik r e u p e , ie r e u p e n , i-j r e u p enz.
(7) 'E n l e e f t . 'E n is 't Nederlandsche h e e n en geeft eene voortduring van de werking te kennen, op eene alledaagsche, eenigszins vervelende wijze.
(8) R o n t u m m e , rondom; komt ook voor in de beteekenis van geheel en al, r o n t u m m e g ō ē d .
(9) F ä r m e , ferme. De korte *e* vóór eene *r* klinkt evenals de korte *a* voor eene *r*, namelijk ongeveer als de Engelsche *a* in h a s en h a t ; f e r m rijmt in dit dialect op w a r m .
(10) 't M a g s t u r m e n enz. M o g e n is in den onv. teg. tijd: ik m a g e , ie m a g e n , i-j m a g enz.; onv. verl. tijd: ik m ô c h e , ie m ô c h e n , i-j m ô c h enz.
(11) R e g e n 'n. Het is niet mogelijk den klank van *e* en *g* in woorden als deze met onze letterteekens weer te geven, R e g e n en z e g e n klinken ongeveer als r e e a n g en z e e a n g als men de *a* zoo kort mogelijk uitspreekt. Eene dergelijke klankwijziging ondergaat de open *e* vóór *r*, als in k e r e l ; lees kort uitgesproken: k e e a r l , waarbij de *r* nagenoeg niet gehoord wordt.
(12) I k m ī ē n 't o e , ik meen het u = voorzeker.
(13) P a s t o p ! sterk bevestigende uitdrukking, volstrekt niet.
(14) Z i e l , zijl = sluis.

mīēnte Gellemuun'n. Eigentluk schaem ik mi-j wel wat, da' 'k drieste[1] genôcht binne um oe zô'n veurstel te dōēn; wānt 't is zoo duuster, dā'j mit skik[2] oe neuze niet buten deure kunnen steken. Afijn, die astrāntig'eid[3] muu'j[4] mi-j nou maer ies[5] vergeven.

De lôcht is pikzwärt, jao, ik zol 'aoste[6] zaegen, nog zwärter as zwärt! De wolken vlīēgen verbi-j, zoo 'ärd, meense[7], asof 't groote zwärte schepen waoren, die daor in de 'eugte deur 't lôchtruum zeilden veur de wiend of.

‘De wiend 'aelt an mit geweld! Zoo sträkkies bleus-ie[8] lānge zoo gōēzerig niet deur de skörstīēn, en der was nog al ies 'n oogenblikkien van stilstānd. - Maer nou?....'t Is ärg! 't is meer as ärg! As-ie niet ummelöp en der kump niet gaouw verānderige, dan bi-w noodweer te wachten van nacht; - en 't waeter!....As 't van nacht ongelôkkig springtij is, en ik geleuve 't wel, dan stoa'k[9] veur niks niemendal in.’

Dit leste zeg' Berend van Veurst, en die wet[10] van weer en wiend of; wānt 't is 'n skipper, net as ikke,, die bi-jnaeme[11] lānge jaoren mit 'n zompe[12] evaeren 'ef, veur 'n stīēnbakkeri-je, gleuv' ik 'aoste. Nou issie te ōld en te stram in de bīēnen, en i-j löt[13] 'et vaeren veur jongkerels over. Maer um 't weer te veurspellen, daor issie 'n eerste in!

Berend Veurst aar geliek, dat-ie veur niks inston; wānt gien 'aalf ure nao daoto en 't 'īēle Gellemuun'n was in de weer[14]. Overal aaren ze 't lôcht op; en der was 'n drôk geloop en geskrieuw op te straote.

Bi-j köppelties stonnen de meensen bi-j menaere, en overal 'eurd' ie praoten over 't weer en 't waeter, en 'oe 'ooge of 'et dan nou al ston.

‘Sunt[15] 'en ketier is 't gien doem[16] 'erezen,’ zee Klaos Veene, die as 'n domeneer midden tussen 'n köppeltien in ston te redenieren, mit 'n dikke proeme[17] achter de kōēzen[18].

(1) D r i e s t e , stoutmoedig.
(2) M i t s k i k (s c h i k), op eene behoorlijke wijze.
(3) A s t r ā n t i g 'e i d , vrijpostigheid.
(4) M u u 'j (m u u t i e), moet gij. M o e t e n is in den onv. teg. tijd: ik m u u t e , ie m u u n , i-j m u u t of m u t ; in den onv. verl. tijd: ik m ô s , ie m ô s s e n , i-j m ô s enz.
(5) I e s , eens.
(6) 'A o s t e , bijna; vervorming van ‘baast’.
(7) M e e n s e , mensch.
(8) Z o o s t r ä k k i e s b l e u s -i e , zoo straks blies hij. 't Pers. voornw. van den 3en persoon, mann. enkelv. is in de rechte woordschikking i-j, in de omgekeerde altijd i e , bijv.: W a t g a f f i e o e ? I-j g a f m i -j 'n p a e r e , wat gaf hij u? Hij gaf mij eene peer.
(9) D a n s t a o 'k, dan sta ik. S t a a n heeft in den onv. teg. tijd: ik s t a o , ie s t a o n , i-j s t ä t enz.; in den onv. verl. tijd: ik s t o n of s t o n n e , ie s t o n n e n , i-j s t o n enz.
(10) D i e w e t , die weet. W e t e n heeft in den onv. teg. tijd: ik w ī ē t e , ie w ī ē t e n , i-j w e t enz.; in den onv. verl. tijd: ik w u s s e of w u s , ie w u s s e n , i-j w u s enz.
(11) B i -j n a e m e of b e n a e m e , bijvoorbeeld, namelijk.
(12) Z o m p e , een klein vaartuig, voor mest, steenen, brandhout enz.
(13) I-j l ö t , hij laat. L a t e n heeft in den onv. teg. tijd: ik l a o t e , ie l a o t e n , i-j l ö t enz.; in den onv. verl. tijd: ik l e u t e , ie l e u t e n , i-j l e u t enz.
(14) W a s i n d e w e e r , was in rep en roer.
(15) S u n t , sints.
(16) D o e m , duim.
(17) P r o e m e pruim.
(18) K ō ē z e n , kiezen.

‘Zoo, wīēt-ie der van, Klaos? 'Oe 'ooge is 't dan nou?’ vreug[19] 'n buurvrouwe, die ook al ni-jskierig[20] de deure uut was 'eloopen, mit 'n dōēk um 't 'eufd en 'n skôldermāntel umme.

‘Op te kop of[21] tien vōēt,’ zee Klaos Veene weer, ‘en dat was 't veur 'n ketier ook.’

(19) V r e u g , vroeg. V r a g e n heeft in den onv. teg. tijd: ik v r a o g e , ie v r a o g e n , i-j v r ö g enz.; in den onv. verl. tijd: ik v r e u g (e), ie v r e u g e n , i-j v r e u g enz.

(20) N i -j s k i e r i g , nieuwsgierig.

(21) O p t e k o p o f , precies.

‘Tien vōēt? En bliffet[(1)] daorop staon? Nou zô'j toch in de wereld zaegen[(2)]! Maer wacht ies ementies[(3)], w o o r ston 't tien vōēt, Klaos?’ vreug de buurvrouw weer an[(4)].

‘Wel, woor wol 't wezen! 'Ier, an de ziel! As 't niet zoo biester[(5)] donker was, dan zô-j 't ier vandaon kunnen zien.’

‘Nou, ie bin der ook īēne!’ kreeg Klaos tut antwoord. ‘Wīēt-ie dan nog niet, Klaos, dat mit tien vōēt boven A.P. de sasdeuren 'esleuten wörren[(6)]? Dan zal 't wel zoo wezen, dat 't waeter 'ier midden in de plaese[(7)] op dezelde[(8)] 'eugle blif staon.’

't Jonge volk lachte en zee: ‘Gao mee[(9)], Klaos, aa'j 'n kerel binnen, nao de sasdiek; daor ku'j zien 'oe 't waeter stät.’

‘Ie-je[(10)] līēver as ikke,’ zee Klaos; ‘'t is mi-j 'n bietien te poesterig[(11)] an de kaai!’

De drôkte op te straote nemp toe[(12)]. 't Geblaer[(13)] van koenen[(14)] weergalmt deur d'īēle plaese, en 't wondert mi-j niks dat ze blaeren, de ärme stakkers[(15)]; 't zal 'r ook niet ärg bevāllen wezen, daor zoo in'īēns op'ejaegd te wörren, doe ze 'eur net rustig neer'evli-jd aaren[(16)] op 't grös[(17)]. Want de topdiek begunt over te loopen; en die zien bīēsten līēf ef, maekt dat-ie nao de top kump en na de grīēnte[(18)], of woor-ie zien koenen ook loopen 'ef, um ze gaouw te bärgen veur 't wassende waeter.

Daorumme zwärven der zoovūle lôchten as dwaellöchies buuten in de donkerte; dat bin de lanteerns van meensen, die aostig over 't lānd 'enneweer dwärrelen[(19)],

(1) B l i f f e t , blijft het. B l i j v e n heeft onv. teg. tijd: ik b l ī ē v e , ie b l ī ē v e n , i-j b l i f enz.; onv. verl. tijd: ik b l e v e , ie b l e v e n , i-j b l e e f enz.

(2) N o u z ô 'j t o c h enz., een uitroep van verwondering. Z ô 'j = z o l i e , zoudt gij; z a e g e n , zeggen; onv. teg. tijd: ik z a e g e , ie z a e g e n , i-j z e g enz.; onv. verl. tijd: ik z e e , ie z e e n , i-j z e e enz.

(3) E m e n t i e s , eventjes.

(4) V r e u g ....a n . A n v r a o g e n , nog eens vragen om nader te onderzoeken.

(5) B i e s t e r , bijster, erg.

(6) 'E s l e u t e n w ö r r e n , gesloten worden. S l u i t e n heeft onv. teg. tijd: ik s l u t e , ie s l u t e n , i-j s l u t enz.; onv. verl. tijd: ik s l e u t e , ie s l e u t e n , i-j s l e u t enz. W o r d e n heeft onv. teg. tijd: ik w ö r r e , ie w ö r r e n , i-j w ö r (d)t enz.; onv. verl. tijd: deze tijd is hier zwak: ik w ö r -d e , ie w ö r -d e n , i-j w ö r -d e enz.

(7) P l a e s e , plaats.

(8) D e z e l d e , dezelfde; de *f* wordt in dit woord altijd weggelaten. Z e l l e s , zelfs, ook zelf, i k k o m e z e l l e s , ik kom zelf.

(9) G a o m e e . G a a n heeft onv. teg. tijd: ik g a o , ie g a o n , i-j g e t enz.; onv. verl. tijd: ik g o n g (e), ie g o n g e n , i-j g o n g of g u n g enz.

(10) I e -j e , gij. I e , met nadruk uitgesproken, wordt altijd i e -j e , evenals t w i e (j), twee, wordt t w i e -j e .

(11) P o e s t e r i g , winderig.

(12) N e m p t o e , neemt toe. N e m e n heeft in den onv. teg. tijd: ik n e m e , ie n e m e n , i-j n e m p , enz.; onv. verl. tijd: ik n a m e , ie n a m e n , i-j n a m p enz.

(13) G e b l a e r , gebulk.

(14) K o e n e n , koeien.

(15) S t a k k e r , stumper.

(16) D o e z'e u r enz., toen ze zich juist neergevlijd hadden. E u r is hier het terugwerkend pers. vnw. z i c h , dat in dit dialect niet bestaat: I-j s k e e r t u m , z i e w a s c h t e u r , z i e w a s s c h e n e u r .

(17) G r ö s , gras.

(18) G r ī ē n t e . De grīēnte of de mīēnte is nog tegenwoordig de gemeenschappelijke weide, in gebruik bij de burgers van Genemuiden, - eene Saksische instelling. (De Saksen waren in deze streken juist tot het Zwarte Water doorgedrongen; vandaar te Genemuiden de Umlaut, dien men te Zwartsluis mist). G r ī ē n t e - g r ī ē n (*Eng.* g r e e n), groen. M ī ē n t e komt van den stam m e e n , als in algem e e n , gem e e n schappelijke weide.

(19) D w ä r r e l e n , heen en weer dwalen; ook w e r v e l e n .

in dūzend āngsten, dat ze misskien 'eur bīēsten niet vien'en of zelles verdwaelen zullen; want de grīēnte is zoo groot!

Overal 'eur ie stemmen; 'ier röp der ̄īēne: ‘Kom, witte, witte! Kom dan! Woor bi-j, mien bīēsien?’ Daor skrieuwt 'er ̄īēne onop'ōldelijk deur: ‘Blaorde[20], blaorde! Woor zit-ie dan toch? Kōm dan toch 'ier! - Sik,

(20) Blaorde, eene koe met een' witten kop.

sik, sik, si - k!...Knielis! Knielis!' - 'Jao, vaeier! 'Ier bin ik!' - 'Loop ies gaauw nao 't 'ekke en kiek ies of taor de vaele niet stet. - Pas op, Jan! kiek veur oe; 't is pikkedonker! Is taor gien sloot?....Jonge, wees toch verzichtig! Awaer[(1)]! Neem ie de lanteern maer!....Och 'eerink[(2)]! daor lig' verechtig āl 'n kālt in de sloot! Jao, jönchien, ik kan oe nou niet 'elpen; ik muut mien eigen bīēsten zien te krīēgen.

De sturm is in 't leste 'ālf ure āl ärger en ärger op komen zetten. 't Waeter löp op en de raezende gōlven slaon tegen de dieken op; maer gelôkkig: de sasdiek is achttien vōēt 'ooge en stärk, en de nachteweg is van 't begin tut 't ende ten overvlōēde nog mit bekistigen[(3)] verzien. Gellemuun'n is veilig genocht! Maer daor buuten!....Maer op zee!

Dat is Kragenburg! Dat 'uus, dat in die skrikkelukke sturm op de zee skient te drīēven, dat is Kragenburg!

Kiek, 't lôcht braandt net zoo 'elder as altoos, alloewel de wiend de vlamme van de lanteern wel ies drīēgt[(4)] uut te zullen blaozen; dat lôcht braandt nog, - en goed dat 'et nog braandt; want nooit is 't meer neudig 'ewest as nou.

Zullen der nou gien skippers op zee wezen in doo'sgevaor?! In zô'n nood-noodweer!....

Nou röp 'et verstaonbaor veur iederīēne, die zien verstānd gebruukt: ''Ol of[(5)]! Wiek terôgge! 'Ier is oe verdärve!' En de skippers, die 'et roer nog tut 'r verdōēn[(6)] 'emmen, zūken de volle zee, 'et roeme sop, en vermieden as de pest de naobi-j'eid van dat lôcht. As z' op de kribben vaste raeken, dan bin ze verleuren....reddeloos!....

Reddeloos verleuren!...Maer de man, die ze daorveur vri-jewaerd 'ef, de ansteker van 't lôcht, die man is zelles reddeloos verleuren! Niet allīēnig, maer mit vrouwe en kienders! -

't Waeter löp op! De gōlven slaon raozend en tierend tegen de glooiigen van Kragenburg an; maer dat is niet genocht! 'Ooger klimmen ze, lānksaem maer toch zeker, - dringen mit ofgrīēseluk geweld 'et 'uus in, spūlen 'et leeg en gieren mit verni-jde[(7)] woede.

Sānders is 'n krasse, gerizzeleveerde kerel; zien vrouwe is niet bānge, en de kienders....de īēne is 'n volwassen jonge van 'n jaor of twintig en dan is ter nog 'n jönchien van um ende bi-j achte; maer bānge, nee, dat bin ze niet.

's Aovens um acht ure was de ruuiboot al weg'eslaegen en ementies[(8)] dernao kwam 'et kleine, rooie lôcht, dat boven op 't 'uus ston, mit 'n geweldig geraos nao beneeën en plotte in zee. -

't Is nou ten naostenbi-j īēn ure! De gōlven gaon ärg 'ooge; jao, tus-

(1) A w a e r ! pak aan.
(2) O c h 'e e r i n k ! verbastering van Och Heere!
(3) B e k i s t i (n)g e n , planken of bossen riet, om den golfslag te keeren.
(4) D r i ē g t , dreigt. Een van de weinige voorbeelden, dat de *ei* met *ie* afwisselt. Dit werkw. is zwak; onv. teg. tijd: ik d r ī ē g e , ie d r ī ē g e n , i-j d r i g enz.; onv. verl. tijd: ik d r ī ē g d e enz. De w.w. waarin *īē* met de Nederl. *ij* afwisselt, zijn sterk.
(5) 'Ō l o f ! houd af! H o u d e n heeft: onv. teg. tijd: ik 'ō l l e , ie 'ō l l l e n ; i-j 'ö l d t enz.; onv. verl. tijd: ik 'u l l e , ie 'u l l e n , i-j 'u l , enz.
(6) T u t 'r v e r d ō ē n , tot hun dienst.
(7) V e r n i -j d e , vernieuwde.
(8) E m e n t i e s , eventjes.

senbeien slät 'et waeter tut an de geute van 't dak, alloewel 't eigentlukke peil nog wel 'n elle onder de drumpel van 't uus is; maer de gōlfslag! Die dut' et um[1]!

Wat 'et 'uus zelles anbelāngt, 'et is stärk genocht 'ebouwd, as tat et niet in mekaere zal slaon, daorvan niet[2]; maer de zee 'ef zo'n kracht, dat 'et in zien g'īēl[3] wel 'n pālm terôggeskeuven is.

Sānders mit zien vrouwe en de twie kienders zitten mit 'r vieren op zied van[4] 't 'uus, nao de kānt van Gellemuun'n toe. Ze kroepen dichte tegen menaere an. 'Et is vinnig kōld, 'et zeewaeter en de regen slaon in 't gezichte!

‘Vrouwe,’ zeg Sānders op'īēnmaol, ‘ōldt oe maer goed an mi-j vaste; 'k 'eb alle 'ope nog niet verleuren! 't Is 'n gelôk, dat 'et 'uus zoo st'īēwig blif staon, ānders was 't āl lānge mit ons 'edaon 'ewest.’

De vrouwe zeg gien woord; maer slut mit 'r'īēne 'ānd de kleine jonge tegen 'r burst en mit de āndere klemt ze 'eur vaste an d'ärm van 'r man, onderwiel de ōldste jonge bi-j 'eur op 'n st'īēn get zitten.

‘Vaeier,’ zeg' ie, w'īēzend op 'et groote, witte locht, dat op 'n elle ot wat afstānd op 'n stellaezie stet, ‘de lanteern 'öldt 'et knäppies[5] uut! 't Is goed, daa'w te meensen[6] niet in de donker zitten!’

Mit dat-ie dat zoo zeg', de ärme jonge, kump der net 'n vlaege van wat bi-j-mi-j[7], 'n sturtzee as 'n bärg zoo 'ooge rolt bi-j 'r langes; de lanteern slät mit 'n flap in menaere; de paolen, de stellaezie daer z' op stet, alles is in 'n ummeziens weg!....

Zien dōēn ze gien spier[8] meer; maer 'euren!....'n Geraos as van 'n felle donder klinkt boven alles uut!

‘O God, wi-j vergaon!’ gielt[9] de vrouwe.

Maer nee, vergaon dōēn ze nog niet; 'n paer seconden laeter is alles weer stille, um zoo te zaegen[10].

‘Wat was tat, vaeier?’ zucht 'et kleine jönchien, bevende van skrik.

‘Ik dēnke dat de Zuuddiek weg'eslaegen is,’ zeg' Sānders mistroostig[11], en dat blik[12] al gaouw; wānt nou bin z' 'īēlendal[13] in'esleuten deur de zee en der bl'īēven nog zoo wat acht vierkante ellen over, woor ze veur de sturtzeeën veilig binnen.

Tut nog toe stonnen de muren van 't 'uus st'īēvig overēnde, alloewel derbinnen de golven 'uus'ullen zooas ze verkeuzen; maer nou slät 'n ni-je vlaege in'īēne rôk twie van de wānden weg. De mure, daor de ärme meensen achter zitten, stet onvrikbaor vaste, doarvan niet; maer der is ärger!

't Waeter 'ef 'et'īēle 'uus ondermiend; zwaore blôkken van greniet bin weg'eslaegen as onneuzele keist'īēnties; paolwärk, fondementen, ālles muut

(1) D i e d u t e t 'u m , die doet het hem, die is de oorzaak. D o e n heeft in den onv. teg. tijd: ik d ō ē , ie d ō ē n , i-j d u t enz.; onv. verl. tijd: ik d e u , ie d e u n , i-j d e u enz.
(2) D a o r v a n n i e t is eene concessieve, beperkende uitdrukking.
(3) G'ī ē l , geheel.
(4) O p z i e d v a n , ter zij van.
(5) K n ä p p i e s , vrij wel, tamelijk.
(6) T e m e e n s e n , ten minste.
(7) 'n V l a e g e v a n enz., eene verschrikkelijke vlaag. 'n S k e u r e v a n enz., eene kolossale scheur. (‘Van wat ben je mij = iets dat doet vragen: ‘Wat ben je voor een?’ of iets dergelijks; m i -j is de nadrukkelijke 3e naamval.)
(8) G i e n s p i e r , geen zier.
(9) G i e l t , gilt.
(10) U m z o o t e z a e g e n geeft eene beperking te kennen, als b i j n a of b e t r e k k e l i j k .
(11) M i s t r o o s t i g , bedrukt, ontmoedigd.
(12) B l i k , blijkt.
(13) 'Ī ē l e n d a l , geheel en al.

op zied veur 't geweld van de gōlven; de baere zee[(1)] spuult de stumpers onder de vōēten deur, en z' em' muite[(2)] um 'r vaste te ōllen.

't Is twie ure! De sturm is ärger as ooit! Vōēt veur vōēt wördt er verslunden van 'et kleine plekkien eerde, dat 'et ongelôkkige 'uusgezin nog dräg[(3)]. Alle 'ope skient verleuren!

Opīēnmaol gef de vrouwe 'n giel: ‘God in den 'Emel! ik kan 't kiend niet lānger ōllen!’ Sānders, uut zien wezenloos'eid op'eskrikt, grip 'r 't kiend uut de ān'en; maer tegeliekertied sprek ie zien zeune toe: ‘Jonge! ku-j dat touw niet griepen, dat daor zoo 'enneweer zwengelt[(4)]? Geef 'et mi-j!’

‘Wat wo'j[(5)] mit dat touw, Jan?’ vrög de vrouwe rillende.

‘Wi-j kunnen 't niet lānger vol'ōllen, vrouwe,’ is 't fluusterende āntwoord, ‘ik wol ons an mekaere vaste bienden....da' we te meensen saement stärven....en saement 'evunnen[(6)] wörren....as 't mit ons....uut is.’

Nee, Sānders, braove kerel, vergaon zu'j niet! - Krek[(7)] op 't uuterste moment gong de sturm liggen; de sturtzeeën 'ullen wat op en de toestānd begos 'n bietien gunstiger te wörren. Mit 'et anbreken van de dag wörde de noodvlagge 'eeschen[(8)], in de 'ope, dat ze die in Volnôô[(9)] konnen zien, of dat 'n verbi-jvaerende skipper of 'n stômboot er ärg in aare; - maer dat aar nietīēns neudig 'ewest.

In Volnôô was 'ter al lānge um de Kragenburgers 'edacht: 'nīēle köppel[(10)] vissersmeensen ston der an de 'aeven, en drôk wörde 'r 'epraot over de meugeluk'eid um in disse[(11)] sturm mit 'n skute an Kragenburg te komen[(12)].

'n Pries was er uut'eloofd deur 'n edele dame veur de redders van Sānders en zien gezin.

‘'t Is 'n waogeri-je, die nooit van zien leven goed oflöp,’ zee 'n ōlde visser, die ook an de 'aeven ston. ‘ālles stet 'r rooiaol onder, en ie muu'n mit oe skute glad over de paolen van 't 'eufd[(13)] enne[(14)]; begriep ies! Aa-jīēnmaol stooten, dan e'j 'n lek van wat bi-j-mi-j en ie gaon nao de grond, zoo zeker as wat. - As terīēne drieste[(15)] genocht is, um zo'n waogstôk te ondernemen, dan geev' ik niet zie zóóvūle veur zien leven, zoowoar as mien naeme Lubbert is! Wat zaeg' ie dervan, Frêerik?’ zee-ie tegen 'n fiksche jongkerel, die der net kwam anloopen.

Frêerik zee niks, maer leup 'aostig nao de skute, die vri-jgevig deur d' eigenaor of'estaon was; - en 't was 'n ni-je skute!

(1) De baere zee, de volle zee.
(2) Muite, moeite.
(3) Dräg, draagt. Dragen heeft onv. teg. tijd: ik draege, ie draegen, i-j dräg enz.; onv. verl. tijd: ik dreuge, ie dreugen, i-j dreug.
(4) Zwengelt, slingert.
(5) Wo'j, wol ie, woudt gij.
(6) 'Evunnen, gevonden; vienen, vinden. Vinden heeft onv. teg. tijd: ik viene, ie vienen, i-j vient enz.; onv. verl. tijd: ik vunne, ie vunnen, i-j vun enz.
(7) Krek, preeies.
(8) 'Eeschen, geheschen.
(9) Volnôô, Vollenhove.
(10) Köppel, troep, menigte.
(11) Disse, deze.
(12) An Kragenburg te komen, Kraggenburg te bereiken.
(13) 'Eufd, havenhoofd.
(14) 'Enne, heen.
(15) Drieste, vermetel.

‘Ik gao, mannen!’ zee Frêêrik vastberaoden; ‘wie get er mee? 't Zol 'n ̄īēuwige skānde wezen as zoovūle fiksche gästen mit d' 'ān'en in de zak an de wal bleven staon, onderwiel daorgunder die ärme stumpers, die 't

verechtig an ons wel verdiend 'emmen, deur ōnze getālm zullen verzoepen as katten. Redenieren 'elpt niks; daor is 't nou gien tied toe!'

Frêerik was 'n knappe jonge; der was ter gien flinker, en wat-ie zee was rontumme goed!

'Ik gao mee, Frêêrik! En ikke!....en ikke!'....klunk 'et op slag uut zeuven monden, en in 'n wip[1] was de boot zeilrêe.

Doch verskeiden van die dappere kerels aaren vrouwe en kienders, en der skeen wel gien ènde te zullen komen an 'et gelamentier en 'et gekriet van die vrouwen, die 'eur mannen mit geweld tegen wollen ōllen.

Maer daor 'ulp niet an[2]! - De skute stak in zee, en van de wal keken 'onderd oogen 'r bezurgd achternao, zooas ze daor as 'n meeuw over 't waeter skeerde, op en neer 'eslingerd deur de gōlfslag.

Op ̄iēnmaol ontsnapte āllen 'n kreet van skrik; de skute stötte tegen ̄iēne van de paolen onder waeter; 't was duudeluk te zien. - De vrouwen kreten en gongen an[3]! - Ieder oogenblik verwachtten ze, dat de skute in de zee zol verzinken.

Zie 'aar 'estooten; maer zonder 'n lek op te loopen; 't was 'n spiksplinterni-je[4] skute!

Nao 'n wursteling van 'n paer ure, woorbi-j alle krachten in'espännen môsten wörren, slaegden ze der in Kragenburg te kīēgen[5], en 's mörrens um 9 ure kwam de skute mit de geredden in Gellemuun'n an de wal, woor ze mit gejuich ontvāngen wörden.

H.W. Van Dalfsen.

'n Braand. (Genemuiden.)

Wat is 'et kalm en rustig, niet waor? Niks gien drökte, gien geskrieuw en getier zoo as aanders in de straoten, 't is er vredig en stille. 't Liekt oe miskien vremd toe, umdat het toch gien Zundag, maar Wonzedag is en 't 'ier soms leven genog geven kan; - maer aa'j daor de 'oek umslaon en deur de eupen karkdeuren naor binnen kieken, dan merk ie al gauw, dat het van daege toch wat bezönders is.

Nou, dat is ook zoo! Ie muu'n wieten da'j in Overiesel binnen, en daor emmen ze al, zoo lange as 't mi-j[6] 'eugt, twie daegen in 't jaor, iene in 't veur- en iene in 't naojaor, op *den bid- en den dankdag veur 't gewas*, 'karke 'olden'. 't Is nou de elfde Meert en 'biddag'.

Alle handen rusten en met eene bede in 't hart en op de lippen voor het welgelukken van den oogst spoedt ieder zich naar het kerkgebouw, om, voorgegaan door den leeraar, die bede op te zenden naar den troon des Allerhoogsten. De ademlooze stilte in het Godshuis, waar allen aan de

(1) I n 'n w i p , in een oogenblik; ook: i n 'n u m m e z i e n s .
(2) M a e r d a o r enz., daar was geen praten tegen, daar was niets aan te doen.
(3) G o n g e n a n , klaagden, kermden, lamenteerden.
(4) S p i k s p l i n t e r n i - j e , splinternieuw, waar de gloed der nieuwheid nog op ligt.
(5) T e k r ī ē g e n , te bereiken.
(6) De klank der *i'j* is een korte *i*, gvolgd door eene *j*, zweemende naar den *ei*-klank.

lippen des predikers hangen, wiens toespraak slechts wordt afgewisseld door eenstemmig psalmgezang, zij is in treffende harmonie met de rustige kalmte daarbuiten op de straat en in de natuur.

De Meertmaond 'ef veur 'n paer daegen zien nörs'eid of'elegd en 'et vrooluk lachende zunnelicht toovert 'n bliede lach op ieders gezichte. 't Is of de natuur den kerkgangers toeroept: ‘Hebt goeden moed, - wie bidt, hem zal gegeven worden.’

De karke get uut; old en jonk gaon nao 'uus um de dag ieder op zien meniere, maer dan toch altied in ruste deur te brengen.

't Is duudeluk merkbaor, dat er 's middaags niet zoo vule[(1)] kuîren as aanders; de locht begint wat op te zetten. De wiend, die eerst zuudeluk was, get nao 't westen en 'n enkele regenvlaege 'ef[(2)] de straote al 'n paer keer schoon'eveegd.

Tegen d'aovend is 't 'en 'iel aander tooniel as 's mörgens; de locht is scharp, de wiend wakkert al meer en meer an en 't waeter is sedert ien ure al zoovule 'ewassen, dat mennigiene al ies op de peilschaole 'ekeken ef, um te zien of ‘de Sas’ ook 'aoste dichte kumpt.

'Iel arg ongerust maeken zich de Gellemüdigers[(3)] niet um de zwarte wolken; want jao, de zee is wel kwaod en 'ef zien waeter wel ies in de 'uuzen 'ejaegd, maer 't is toch ook 'n olde bekende. En nou ze achter de dieken zitten[(4)] en de Sas het waeter kan kieren, 'emmen ze net niks te vreezen. De koenen[(5)] bin ja op stal. Onbekommerd om den aan wakkerenden orkaon gaon vulen nog op visite, en as ze um tien ure of aalf ellevende weer terögge binnen, dan gaon ze - as alles in de stallen en 'okken goed is - gerust onder de dekens.

't Wördt stiller en stiller op de straote; 'ier en daor wörren de veurdeuren op slot 'edaon en de lichten uut, en as de klepperman geregeld um de twintig pas zien ‘halef ellevende 'et de klok’ let 'euren, dan 'eur ie ook niks meer as zien stap en zien geklep.

Arme slapenden, wat zult ge wreed uit uwen zoeten sluimer worden wakker geschud! De stilte duurt slechts kort.

Eensklaps weerklinkt eerst zacht, maar allengs luider de angstkreet: ‘Braand! braand!’

Brand! roepen de verkeerd omgeslagen kleppers; - brand! waarschuwt dat gebons op deuren en vensters; - ‘braand!’ gillen de enkelen, die nog waken; - brand! klepklapt de klok; - brand! huilt de wind, en als een aanwassende vloed klinkt sterker en sterker, al angstiger en angstiger het noodgeschrei: ‘Braand! Braand!’

Een rosse vuurgloed stig nao boven, zoowat in 't midden der plaese, en an'ewakkerd deur de felle wind, 'evoed deur de talruke 'euibargen[(6)] en rieten daeken, griepen de vlammen als vuurge tongen um zich 'èn[(7)], en al verder lekkend kroepen ze voort langs geuten en daeken, zoodat binnen

(1) Vule, veel.
(2) 'Ef, heeft.
(3) Gellemüdigers, inwoners van Genemuiden.
(4) Achter de dieken zitten. Eenige jaren te voren was de plaats watervrij gemaakt door dijken er om heen en eene sluis in de haven te leggen. Vóór dien tijd kwam het zeewater soms voeten hoog op de kade aan de haven, zoodat de bewoners der ‘Kaai’ de wijk moesten nemen.
(5) Koenen, koeien.
(6) 'Euibargen, hooibergen.
(7) 'En, heen.

een ketier 'n tiental 'uuzen in lichtelaoie vlam staon. De elementen schienen wel lös'ebreuken duvels! Het vuur versliendt, de wiend spot mit de pogingen van allen, die nog trachten te redden. De 'onderden, die 'aalf 'ekleed en 'aalf slaopend uut 'uus 'estörmd binnen, um te kieken 'oe arg of 't was, bin in wilde raozernij naor de spuiten 'evleugen, um, as 't kan, den vuurstroom te kieren. Brīēde[1] waeterstraolen wärpt men in den vuurglōēd, maer sissend en blaozend schīēten de vlammen mit ni-je woede om'oog; menscheluke kracht schöt te kört en van minuut tot minuut wördt het gevaor driegender. Men begint het vee lös te snieden en op straote te iaogen, dan kan 't zich redden. De losloopende runderen (meer as 600) en de 'ollende peerden vlīēgen, alles op 'eur weg meeslīēpend of op zied jaegend, met schrikkeluk gebrul tegen de vuurzee in. 'n Kordön wördt 'etrökken om ze te kieren, en nao onbeschriefeluke muuite wörren ze verzaemeld en op de Miente[2] 'ejaegd, waor ze ten minste gien schaê kunnen doen.

Al wieder en wieder dringt het vuur; de spuitgasten wieken en vlieden um ōlders, vrouw en kienders en, as 't meugeluk is, nog wat goed te redden. Daor weerklinkt opeens de noodkreet: ‘o God, de Ni-jstad[3] stet ook in braand!’ en vertwiefeling maekt zich van allen meister. Treurige waorheid: 't stoevende riet van de daeken der 'euibargen 'ef 'n groot mattenpak'uus an'esteuken in een aander deel van de plaese en ook daor woekert de vlam al voort.

Raodeloos zöcht[4] de man nao zien vrouw, de moejer nao 'eur kiend. Waor bin ze dan toch? Waor'èn? - ‘Och God! wat muu'k toch!’ zucht een mōējer, die, mit de angst in 't 'arte, rondkik nao 'eur man, die nog altied wegblif, töt z' in leste, uut vrees veur 't al naoder komend vuur en de stoevende vonken, de krietende kleinen ankleedt, ze an de 'aand nemp[5] en 'eur 'uus ontvlucht. - ‘Vaejer, vaejer! waor bi-j dan toch?’ röp[6] 'n bibberend knaepien, dat niks as vremde gezichten um zich 'èn zig[7] en vruchteloos zöcht nao zien vaejer, die grootvaejer ging 'aelen en der nog niet weer is. - ‘Och minsen, 'elp mie toch!’ snikt 'n maegien, dat mit 'n bedde aan de sjouw is 'egoan, dat veur 'eur krachten te zwaor wördt. Maer gien iene, die 'eur te woord stèt, elk zörgt veur zich zèlles en 'ef genög te doende um nog wat van 't ziende te redden. D' īēle straote liekt wel 'n verröpt mierennöste, waor elk āngstig en 'eja egd zich mit 't ziende veur 't gevaor zöcht te bärgen. - Groote God! de wiend draeit ook nog en stek nog meer percielen an. Waor en wanneer zal dan het ende wezen?

Zwiegend, maer angstig gejaegd bergt ieder wat ie kan, op plaesen, waor ie denkt dat 't zeker is, tot 'n oogenblik laeter 'um de noodzaekelik'eid bliekt 't nog värder te sjouwen.

‘Over 't Zwarte water!’ roept men, en vrouwen en kienders störmen naor 't 'Eufd, um daor veilig'eid te zuuken. Ze vuulen de kolde wiend

(1) B r ī ē d e , breede. Overal waar een - boven een klinker staat, moet deze lang worden aangehouden.
(2) D e M i e n t e . Een groot stuk weideland tusschen de plaats en de zee, dat, evenals de Marken in Drente, gemeenschappelijk bezit is van de burgers. De eene helft is onverdeeld, de andere, die ook gehooid wordt, wordt als hooiland bij gedeelten verhuurd. Des zomers vindt men er soms 600-800 runderen.
(3) D e N i -j s t a d . Een straat, waarin op 5 minuten afstand van 't eerst aangestoken perceel ook brand ontstaat.
(4) Z ö c h t , zoekt.
(5) N e m p , neemt.
(6) R ö p , roept.
(7) Z i g , ziet.

niet, die 'eur in 't gezichte blös[1]; zie bekommeren zich niet um de regen, die aanders zoo weldaodig kan wezen, maor nou onmachtig is um de veurtvretende vi-jand te stuiten; - raodeloos gaon ze värder.

Het op'estuwde waeter schoemt en broest en plast, ze märken 'et niet; - men sl̄iēpt 'eur de zieken veurbi-j, ze zien het niet; - blindelings dringen ze allegaere[2] in de wrakke veerpont, op gevaor of, dat die mit de kostbre last zal umslaon. Maer wie denkt er an? Ze bin niet gerust veur ze de vaste wal an d'overkaante onder de voeten 'emmen. En ook dan nog, vreeseluke toestand, aekelige terögblik! Die roode vuurzee, tegen wier schiensel de onvermoeide blusschers as spookachtige gestalten ofsteken; die kraekende gebīnten, instörtende daeken en gebouwen, de omver 'etrokken muren, die bij tientallen in de vuurpoel verdwienen en bi-j 'un doffen val schienen te roepen: ‘Nu wij, aanstonds gij!’ 'Ier 'n iesige kolde, daor 'n niet te verdraegen 'itte. Wel komen van alle kaanten 'elpers toesnellen, maer 't monster is niet meer te temmen: 'n 'onderdtal 'uuzen liggen al tegen de grond.

De prachtige skoelen[3], het nette stad'uus mit bi-jnao al wat er in was, ook zie verdwenen in de 'oog opflikkerende vlammen; de karke leup[4] groot gevaor. Wan'oop en vertwiefeling 'eerschen overal, maer sporen ook an tut verdubbelde inspānning. Wie reeds alles verleuren 'ef, werkt als in wilde waanzin mee, um zich te wreken op het vernielend element, dat hem van alles beroofde.

Goddank! ze winnen: de karke blif be'olden. Maer, ni-je ontzetting! De 'euibargen en rietbulten op 't Blok'uus[5] vatten vuur in de onmiddeluke naobi-j'eid van ienige vaeten petroleum. Men snelt naor de gevaerluke plek en slaegt er gelokkig[6] in de vaeten met het vreeseluke vocht te verwiederen.

Tegen den mörgen begost 't arder te regenen, de wiend bedaerde en mit kloppende 'arten kwammen de gevluchten terogge, um te zien, wat gespaerd bleef.

Droevige aanblik veurzeker! 140 gebouwen en 40 'euibargen waren verbraand of nog braandende, en te midden van rookende puun'oopen, in'estörte en vallende balken en muren, die de straote in de wildste wanörde bedekken, zag men nog steeds de spuitgasten bezig met staolen vol'ardinge verder gevaor te kieren. Ieders harte wörde toeënepen bi-j zoo'n tooneel van verwoestinge en bi-j de gedachte, hoe de 105 gezinnen, van bi-jna alles beroofd, te 'elpen of veureerst maer onder dak te brengen.

De schaê was te grooter, umdat de mattenpak'uuzen vol'epropt zatten (de schepen der opkoopers laggen veur de wal, maer slechts 'n enkele was an 't laeden), en de fabrikanten hunne goederen tegen de 'elft der waerde 'adden verzekerd.

n' Onbeschriefeluke verwarring 'eerste in de volgende dagen; al wörde ieder zoo goed meugelik 'e'arbargd, an alles was gebrek!

(1) B l ö s , blaast.
(2) A l l e g a e r e , al te gader, ook ‘a l l e g a e r e n t ’.
(3) S k o e l e n , scholen.
(4) L e u p , liep.
(5) 't Blokhuis was de plaats van een oud kasteel, ook ‘'t Blokhuis’ genaamd, dat de vaart op het Zwartewater bemoeilijkte. In de veeten tusschen Zwolle en Kampen was het voor de strijdende partijen niet van belang ontbloot den slotheer tot vriend of vijand te hebben. Tegenwoordig vindt men er een 40tal hooibergen.
(6) G e l o k k i g . De *o* als in b o l (b u l), k o m enz. (korte *oe*).

Opmerkenswaordig veurzeker, dat bi-j zulk 'n ramp gien menschenleven was te betreuren. Slechts 4 koenen en wat schaepen en varkens vond men verkoold terug.

De Nederlandse weldaodig'eid leut[1] zich ook nou niet onbetuugd en tal van gaeven en giften stroomden van alle kaanten in overvloed toe: ieder deu'[2] zien beste uin de ramp te lenigen.

Aa'j 'n 'alf jaor laeter weer waren komen kieken, zö'j niet 'ezaegd 'emmen, dat 't nog zoo kört 'eleden was, dat alles 'n groote puun'oope was. Wie echter ook mogen vergeten, dat al die ni-je 'uuzen eerst nao de brand 'ezet binnen, zeker niet die olden of jongen van daegen, die in den vreeseluken nacht van Wonsedag op Donderdag den elfden Meert 1868 'et on'eil 'emmen bi-j'ewoond.

Aalsmeer.
J.W. Van Dalfsen

Uut 't Gietersche[3] leven. (Giethoorn.)

Saoterdaegensmiddegs kwamp 'ij[4] altied vroo tuus. Dan was[5] 'ij soemers seins[6] om zes ure al mitte punter an de wal. De kiender 'adden in 'uus 't geklunder[7] pas 'e'eurd[8], of ze leupen de deure uut om vaeder 't goed in 'uus te 'ölpen[9]. D' iene kreeg de broodkaones[10] en de koffieketel[11], d' andere de treebrön[12] en de stikkelklompen[13], een darde moch de krulekoorte[14] deur 't endelste deurtien[15] in 't uutlaot[16] brengen en een vierde pakte de boom bij 't 'iltien[17] en sleepte dee op de dele[18]. Daor 'adde vaeder altied zoo'n wille[19] van en 'ij kon dan mit leege 'annen[20] de deure ingaon.

(1) L e u t , liet.
(2) D e u ', deed.
(3) Gietersche, Giethoornsche. Giethoorn, door zijne bewoners Gieteren genoemd, ligt in 't Noorden van Overijsel, 2 uur ten z.w. van Steenwijk, wel te onderscheiden van Gieten in Drente. Het ligt zeer laag en is door tallooze vaarten, slooten en grachten doorsneden, die een groot aantal bruggen en vonders noodzakelijk maken. Van rijden kan hier dus geen sprake zijn en de grutters alleen hebben paarden noodig. De punter, een van voren en achteren spits toeloopend vaartuig vervangt den wagen.
(4) De *h* wordt nooit uitgesproken; de ontbrekende zijn door een ' aangeduid. 'I J = hij, i e = gij, b.v. 'ij k w a a m p , hij kwam en i e k w a e m e n , gij kwaamt.
(5) W a s , p a s , d'a n d e r e enz. De onvolkomen *a* wordt bijna altijd eenigszins gerekt en nadert de volkomen *a*.
(6) S e i n s , gewoonlijk.
(7) G e k l u n d e r , klinkend gestommel.
(8) G e van 't verl. deelw. wordt steeds *e*. Ter verduidelijking plaatsen we ook hier een '.
(9) 'ö l p e n . De *ö* als de *ö* in 't Hoogduitsche G ö t t e r .
(10) B r o o d k a o n e s , houten kist met hellend deksel, ter bewaring van 't proviand, dat meegenomen wordt.
(11) De *o* van k o f f i e klinkt als die van p o p .
(12) T r e e b r ö n , treeborden; plankjes, welke onder de voeten gebonden worden, om het natte veen te treden. (In Giethoorn vindt men veel laagveen, zoodat turfmaken een der hoofdbedrijven is).
(13) S t i k k e l k l o m p e n , klompen met geheel vlakke zolen, die men aantrekt, wanneer 't veen in repen en vervolgens tot turven gestoken wordt.
(14) K r u l e k o o r t e , kruikar, kruiwagen.
(15) Verkleiningsnitgang steeds i e n , zonder Umlant van den stamklinker.
(16) U u t l a o t , afdak.
(17) H i l t i e n , van h i l t , kruk of handvat van den boom, waarmee men vaart, duwt.
(18) D e l e , dorschvloer, ruimte tusschen 't voorhuis en 't achterhuis.
(19) W i l l e , schik, pret.
(20) 'A n n e n , handen.

Nou 'adde 'ij ok weer een zoere weke achter de rogge[21]. 'IJ 'adde 't braaf drok 'e'ad mitte turf en 't 'eui. 'IJ 'adde altemit[22] 's mörns[23] al om vier ure butendeure 'zeten om de zende[24] t' aeren[25]. In dee tied

(21) R o g g e , rug.
(22) A l t e m i t , soms.
(23) 's M ö r n s , 's morgens.
(24) Z e n d e , zeis.
(25) A e r e n , scherpen.

kreeg zien vrouwe dan de reurselpot[(1)] en de slief[(2)], maekte reursel klaor, zette de panne op 't hangiezer en bakte wele[(3)] pannekoeken. Als 'ij dee op 'adde, dan gonk 'ij op 't waark of. Gelokkig as er wiend was en 'ij zeilen kon. Dan kon 'ij 't op 't achterentien[(4)] ofdoon mit 't 'ellenbolt[(5)] in d' 'and en drieven der zoo 'en. Mit zunopgank, jao partije[(6)] mörns al vrooder[(7)], was 'ij al doonde[(8)]. Nou was 't waarken in de turf, dan mejen[(9)], strakkies 'euien, maor 'ij dee 't allemaole mit evenveule iever, en 't was 'm allemaole krek nettenaniens[(10)] wat 'ij dee, as 't weer maor goed was en 't waark maor opscheut. En gonk 't nou altemit ers[(11)] wat drok, dommie[(12)] as de turf an de vuumme[(13)], 't 'euien daon en d' etgarde[(14)] ok binnen was, dan wordde[(15)] 't er weer 'n beetien teumiger[(16)].

Maor Saoterdaegens dan 'ölt[(17)] 'ij vroo vieraovend en zoo ziew'em dan ok nou de mildeure[(18)] instappen en 'euren we zien vrendelik: ‘Genaovend, binj' nog al doonde?’ woor 'ij zien vrouwe mee ansprek, een flink, kant[(19)] vrömmes[(20)], die nog drok oppe steek[(21)] zit. Mit 'n vrendelik: ‘Okgenaovend[(22)]!’ smit[(23)] ze 't nejen 'n 'endeweertien[(24)] op 'n stoel[(25)] daele en onder vragen as: ‘‘Ei[(26)] 't drok 'e'ad vandaege’, en: ‘binj' ok meu’, tilt ze de koffieketel op en schinkt z'em 'n schotteltien vol koffie in, woor 'ij 'n paer keezebroggen[(27)] bij et[(28)].

(1) R e u r s e l p o t , beslagpot.
(2) S l i e f , groote houten lepel.
(3) W e l e , eenige, een stuk of wat. (*Hd.* welche.)
(4) A c h t e r e n t i e n , zitbankje aan de achterplecht van den punter, stuurstoel.
(5) 'E l l e n b o l t , helmhout, roerpen.
(6) P a r t i j e , enkele.
(7) V r o o d e r , comparatief van v r o o , vroeg; v r o e g e r , in den zin van weleer, eertijds, is in 't Giethoornsch v r o g g e r .
(8) D o o n d e w e z e n , doende wezen; zonder uitzondering in gebruik voor: bezig wezen. Het woord d o o n (uitgesproken met een zweem van *oe*-klank), speelt zelfs een rol in het groeten van den Gieterschman en hij verraadt daarin zijn doenden, d.i. werkzamen aard. D o j ' (doe je) a l w e e r , d o j ' n o g a l en b i n j ' (ben je) n o g a l d o o n d e vervangen meestal zijn g e m ö r g e n en g e n a o v e n d tegen den doenden, dien hij voorbijgaat.
(9) M e j e n , maaien.
(10) K r e k n e t t e n a n i e n s , precies hetzelfde.
(11) E r s , e r e i s , eens.
(12) D o m m i e , straks, aanstonds.
(13) V u u m m e , zoo noemt men den ongeveer 1 1/2 M. hoogen en breeden hoop, waartoe de turf middenopen meestal ter lengte van den akker wordt bijeengebracht. An de vuumme treedt de turf haar laatste stadium in.
(14) E t g a r d e , etgroen.
(15) W o r d d e , werd; w o r d e n in 't Gietersch gelijkvl. in den onv. verl. tijd.
(16) T e u m i g , niet druk, slap van werk, stil. Men spreekt van e e n t e u m i g e t i e d , tijd waarin er weinig werk is, e e n t e u m i g e h u u s h o l l i n g e , een stille, kalme huishouding.
(17) 'ö l t , hield.
(18) M i l d e u r e , middeldeur; de deur, die van de woonkamer naar de deel leidt.
(19) K a n t , knap van uiterlijk.
(20) V r ö m m e s , vrouwmensch.
(21) O p p e s t e e k , op den steek, aan de naald.
(22) O k g e n a o v e n d , o k g e n a c h t , o k g e m ö r g e n en o k g e n d a g zijn de weergroeten op g e n a o v e n d enz. O k is ook.
(23) S m i t , smijt. Naar 't volgend voorbeeld wordt de tegenw. tijd gevormd van sterke werkw. met *ij* in den stam: ik smiete, ie smieten, 'ij smit, wij smieten, ie smieten, zee smieten. De onv. verl. tijd is s m e e t en 't verl. deelw. 'e s m e t e n .
(24) 'E n d e w e e r t i e n , oogenblikje, heen-en-weertje.
(25) S t o e l ; *oe* gerekt.
(26) 'E i , heb je.
(27) K e e z e b r o g g e n , kaasboterhammen.
(28) E t , eet.

In dee tusschentied kun' wij wel ers 'n beetien deur de kaemer rondkieken. 't Zet er knap uut. D' 'eerd[29] is mooi schoone en knappies mit zand bestreid[30]; de leiewaegen[31] 'ef er dan van de mörn ok ers goed over 'ewest. De plaete, de tange en de knöppe van 't 'aol[32] blinken van belang: z'em ok 'n extrabeurte 'e'ad mitte schoersteentonte[33]. 't Vuur, pas an'eböt[34] vlamt al mooi en d' eerpelspot[35] kan gauw over. De stoelen an

(29) 'E e r d , haard, steenen vloer.
(30) S t r e i e n , strooien.
(31) L e i e w a e g e n , Iniwagen, werktuig om er mee te schrobben.
(32) 'A o l , haak in den schoorsteen, waaraan men pot, ketel of pan boven 't vuur hangt.
(33) S c h o e r s t e e n t o n t e , schuurlap.
(34) A n 'e b ö t , aangeboet; 't v u u r a n b u u t t e n , 't vuur aanleggen.
(35) E e r p e l s p o t , aardappelpot.

den kant pronken mit glimmend 'evreven 'ekken[1] en stikken[2]. Mit 'n deusien kaastesmeer[3] kunj' de boel ok al aorig[4] opknappen. De schottels op 't rim[5], woronder een stok of wat pasteleinen, spreken der ok van, dat de vrouwe der van 'olt om alles 'emmel[6] t' 'em[7]. Benalven wele schilderijen 'angt er in een paer 'oeken nog een bröd[8] an de wand en ontdekken w' achter de schörstien de wuumme[9], pronkend mit spek, metworst en 'alf'eufies[10]. In 't 'oekien van d' 'eerd 'angt 'n foeke[11], altied klaor om, as eres 'n 'endeweertien overschöt, veder[12] of'ebreid te worren[13]. De schiele[14] zit er altied in en ie kun' zoo maor anvallen, aj' zin 'em[15]. 'IJ[16] is nou klaor tot an 't leste inkael[17].

Aw'[18] 't raem ers uutkieken, woor de gedienties[19] zoo kant veurzitten, dan ziew' 'n bloem'offien, woor belleboompies[20] in staon te bleuien mit 'n paer maondroosies, woortusschen 'ier en daor wat 'ofke[21], die al lange uut'ebleuid is, alles mit een zeumpien[22] van palm er omme. Een vreenge[23] scheidt 't arf of van 't pad[24], dat langes[25] de graafte[26] lop. Dat pad giet over de volle bredte van 't arf en wordt links en rechts deur een vonder[27] an de arven der buren verbunnen. Dee vonders liggen over sloôn[28] 'ier en daor 'eelendal bedekt mit aandevlot[29] en woarin een enkel aolbon[30] dudelik bewis, dat de baos ok an de visscherije dot. - Maor nou ew' alles ok genoeg 'ezien en in die tusschentied is 't er aorig drokker en ruziger[31] in de kaemer 'eworren, woor 't zoo mitiene nog zoo teumig was.

(1) 'E k , leuning.
(2) S t i k k e n , ook wel t r i e m e n genoemd, sporten.
(3) K a a s t e s m e e r , wrijfgoed.
(4) A o r i g , aardig, heel wat.
(5) R i m , houten richel langs 't beschot, dicht bij den zolder, waarop tal van schotels of telders pronken.
(6) 'E m m e l , netjes.
(7) 'E m , hebben.
(8) B r ö d , boekenkastje met schuifdeksel.
(9) W u u m m e , de plaats achter den schoorsteen, waar spek, worst enz., na *in* den schoorsteen gerookt te zijn, wordt opgehangen.
(10) 'A l f 'e u f i e s , halfhoofdjes, kinnebakshammetjes.
(11) F o e k e , fuik.
(12) V e d e r , verder.
(13) W o r r e n , worden. Een *d* achter een vloeiende letter wordt gewoonlijk met deze geassimileerd.
(14) S c h i e l e , houten pen, waarover de netten gebreid worden. Ze bepaalt tevens de grootte der mazen.
(15) A j ' z i n 'e m , als je zin hebt.
(16) 'IJ, de fuik. Voorwerpen worden steeds aangeduid met mannelijke voornaamw.
(17) I n k a e l , de nauwere inspringende gedeelten in een fuik, die den visch beletten uit te zwemmen, als hij éens gevangen zit.
(18) A w ', als we.
(19) G e d i e n t i e s , gordijntjes.
(20) B e l l e b o o m p i e s , fuchsia's.
(21) 'O f k e , primula veris.
(22) Z e u m p i e n , zoompje.
(23) V r e e n g e , schutting. *Hd.* Einfriedigung.
(24) P a d , publieke weg.
(25) L a n g e s , langs.
(26) G r a a f t e , gracht, die 't dorp in zijne geheele lengte doorsnijdt.
(27) V o n d e r , plank over eene sloot, soms met enkele, soms met dubbele rikkens of leuningen.
(28) S l o ô n , slooten.
(29) A a n d e v l o t , eendenkroos.
(30) A o l b o n , aalkaar, bewaarplaats voor paling.
(31) R u z i g , onstuimig, woelig; wordt ook veel van 't weer gezegd: 't is ruzig weer.

De kiender[32] staon allemaole om vaeder 'en en gunderen[33] om een stokkien[34] brood of een plakkien keeze, en zee 'em zoo'n wille dat vaeder der weer is. De jongste, dee om 'n 'answielechien[35] op vaeders knijen zit, vertelt vaeder, dat ze van daege 'n poosien naor noorste böppe[36] mit bessien 'ewest 'ef, en ze krig 'n kladdechien[37] mit pepremunties uut de

(32) K i e n d e r . De meervoudsvorm e r s of e r e n komt niet voor.
(33) G u n d e r e n , hunkeren.
(34) S t o k k i e n , stukje; *o* als in pop.
(35) O m 'n 'a n s w i e l e c h i e n , om 't geringste, om een haverklap, dadelijk; b.v.: ze loopen om 'n 'answielechien naor den dokter.
(36) B ö p p e , grootvader, b e s s i e n , grootmoeder. Door de bijvoegingen n o o r s t e en z u d e r s t e worden de wederzijdsche grootouders onderscheiden, al naarmate dezen ten noorden of ten zuiden van de betrokken personen wonen. 't Dorp loopt noord - zuid. 't Spreekt van zelf, dat andere onderscheidingen gekozen worden, wanneer beiden aan denzelfden kant wonen, maar nooit hoort men de familienamen daartoe bezigen.
(37) K l a d d e c h i e n , van k l a d d e , papieren zak.

buusse[1], dee bessien 'eur 'egeven 'ef en dee mot vaeder nou ers preuven. De tweede, een jonchien, dee al in de schoelejaoren is, 'ef vandaege 'n nij boekien 'ekregen mit 'n mooie rolle[2] er bij en 'ij vrag vaeder of dee 'em daor nou 'n arest[3] van maeken wil om 't boek. De darde, dee al 'n tikkel[4] breien kan, lat vaeder d' 'ooze[5] ers zien, daor z' an 'ebreid 'ef; z' is nou al an de veuteling[6] en de krange masken[7] veur 't naotien kan ze nou ok al. De vierde 'adde niet zok[8] goed nijs[9]. Vaeder 'adde wel 'ezien, dat z' een doemeling[10] om de vinger 'adde, en 'ij mos nou weten 'oe dat zoo kwaamp Zee 'adde an 't eerpelschellen 'ewest en 'eur doo braof in de doem 'esneen; zee 'adde iesbaorlik 'eschruwd[11] en 't uutelipt[12] van zeerte[13]. Mooder, dee net an de karewaoge[14] stond, was de deure in'ekeumen en stond er verstuverd[15] van. 't Maechien 'adde 'n boel zeerte an de vinger 'ad en zee 'adde er zoo sloeg[16] en zoo kuum[17] van 'ewest, dat ze naarns[18] naor etjankt of etaeld[19] 'adde; maor om de middeg was 't een tikkel op'eknapt en nou kon ze der weinig meer van veulen.

Vaeder 'adde overal mit andaacht naor 'elusterd en zee[20] op 't leste: ‘Kom, kiender, gao nou maor 's 'n gankien[21] vort,’ en doo 'ij nou nog 'n poosien mit mooder 'adde zitten prooten, stond 'ij op om de punter nog schoone te maeken, want 'ij moch veur de zeundag de boel ok geern wat op'emmelen. Mitte jutte[22] geut 'ij eerst wat waeter over de zeiloft[23] en 't aachterentien, doo 'n heele rest[24] in de punter, om 't er daornao weer uut te 'euzen, dat in 'n klein gankien of'eleupen was.

Een ketiertien laeter zit de 'eele 'uus'ollinge an de taofel, worop in de midden 'n schottel mit eerpels stiet te stuummen[25]. Allemaole tasen[26] ze grege too en doon

(1) B u u s s e , broekzak, vrouwenzak.
(2) R o l l e , prent.
(3) A r e s t , misschien (h)a r e s t (*e* toonloos), omslag om een boek.
(4) 'n T i k k e l , een weinig.
(5) 'O o z e , kous.
(6) V e u t e l i n g , voet van de kous.
(7) K r a n g e m a s k e n , avereehtsche mazen, steken.
(8) Z o k , zulk. Naast het aanwijzende z o k moet genoemd worden het vragende 'o k , b.v.: ‘ik 'ebbe z o k k e knikkers,’ zegt Jan tot Piet en toont dezen zijne groene knikkers. ‘'O k k e n heb ie?’ ‘Net zokken,’ antwoordt Piet.
(9) N i j s , nieuws.
(10) D o e m e l i n g , ook al draagt men hem om een vinger; 't komt van d o e m , duim, en kleedt een gewonden duim of vinger.
(11) S c h r u w e n , schreeuwen.
(12) L i p p e n , schreien, ook wel k r i e t e n ; ‘lippen’ is eene lompe nitdrukking voor ‘krieten’ en beteekent ook wel ‘dwingend huilen’.
(13) Z e e r t e , pijn. ‘Kopzeerte’, ‘kuzezeerte’, ‘liefzeerte’ zijn algemeene uitdrukkingen voor ‘hoofd-, kies- en buikpijn.’
(14) K a r e w a o g e , karntoestel, met de hand in beweging gebracht.
(15) V e r s t u v e r d , ontsteld.
(16) S l o e g , terneergeslagen door ziekte of pijn, lusteloos.
(17) K u u m , synoniem van s l o e g .
(18) N a a r n s , nergens.
(19) E r n i e t n a o r t j a n k e n of t a e l e n , niet den minsten lust er toe verraden, er niet aan denken, er niet naar talen.
(20) Z e e , zei.
(21) 'n G a n k i e n , een oogenblikje, letterl. een gangetje.
(22) J u t t e , klein houten hoosvat.
(23) Z e i l o f t , doft of bank, waarin de mast gezet wordt bij 't zeilen.
(24) H e e l e r e s t , heele boel (rist).
(25) S t u u m m e n , wasemen, stoomen.
(26) T a s e n , tasten.

de schottel eere an. An bijspullechies[27] mekeert 'et nou niet en 'n stokkien spek of vleisch daor is nou ok nog al ankoemen an.

Er bin ok wel ers tieden, as alles zoo betuun[28] is, dat 't er zoo roem[29] niet omme komp. Maor, 'oe 't ok lop, tevreende[30], zeg mooder, laow'[31] maor tevreende wezen, en vaeder denkt er krek nettenaniens over.

En tevreende gaon ze dommie naor bedde too en koemen daor gauw rustig in de slaop, in 't goeje veuruutzicht, dat ze mörn ers niet zoo vroo

(27) B i j s p u l l e c h i e s , toespijzen.
(28) B e t u u n , schaarsch.
(29) R e e m , ruim.
(30) T e v r e e n d e , tevreden.
(31) L a o w ', laten we.

in de weerde[(1)] 'oeven te wezen, want dan is 't Zeundag. Maor, ie moôn[(2)] niet denken, dat ze nou mörn ers stadsmoede[(3)] 'ollen willen en om 'n ure of achte, half negen eerst opstaon? Nee, nee, half zesse is 't alderalderste[(4)]. Vaeder giet dan naor 't land 'n[(5)] melken en in dee tusschentied mak mooder de koffie klaor. Nao de koffie 'ef vaeder altied nog wel wele knusselderijchies[(6)], of 'ij kik ers in d' 'of en dan trekt mooder de kiender an[(7)], en tegen 'n uur of aachte klinken er stömmen[(8)] um 't 'uus, dee vaeder an de taofel roopen. Veur de pannekoekentaefel[(9)] in de weke, stiet nou de taofel mit koffie en brood in de plaese[(10)]. De kiender, dee al zoo lange 'em zitten longeren[(11)], verlangen, dat vaeder uutscheit te prooten en de pette ofzet, om net zoo smachtend uut te kieken naor 't oogenblik dat 'ij 'm weer opzet, as teeken tot den aanval.

De taarvenbolle[(12)], dee zoo lekker sam[(13)] is en espres[(14)] veur de Zeundag 'ekoft, giet er 'aoste 'eelendal deur, en as ze strakkies gien iene van allen meer lussen, wordt de koffie en broodboel op'eruumd[(15)] en maeken vaeder en mooder 'eur klaor, om naor de vermaeninge te gaonde[(16)].

Vaeder slat nooit over; mooder mot zoo nou en dan wel ers tuusblieven en altemit giet er ok wel ers iene van de kiender mee, en dee mag dan op bessies stoel zitten, vlak achter de kestekken[(17)] van 't deup'ekkien.

Gesticht koemen ze strakkies weeromme; want de domeneer 'adde 't braof mooi 'emaekt. 't Duurt niet lange, of zee zitten allemaole mit vrennen[(18)], dee uut de vermaeninge ankoemen, an de koffie, woor vandaege een klontien bij is in plaese van een steek[(19)], zoo as in de weeke. De kiender, dee dat stillezitten gauw verveelt, 'em er vaeder al 'n poosien om 'ezemeld, of z' ers in de punter vaeren meugen, en as 'ij op 't leste zeg van: ‘Nou too dan maor,’ en mooder nog de bosschop[(20)] meegef, dat ze veural niet in 't waeter motten moôn[(21)] mit 'er Seundaegensche goed an, en

(1) I n d e w e e r d e , in de weer.
(2) I e m o ô n , gij moet.
(3) S t a d s m o e d e , stadsmode, stadsgewoonte.
(4) A l d e r a l d e r s t e , alleruiterste, allerlaatste.
(5) Dit '*n* komt veel voor na woorden, die een richting ergens heen nitdrukken; b.v.: ‘Hij is 'n visschen,’ ‘hij gaat 'n zwemmen,’ ‘de rook gaat 'n boven,’ ‘hij zinkt als een steen 'n onderen.’
(6) K n u s s e l d e r i j c h i e s , knutselarijtjes.
(7) A n t r e k k e n , steeds in gebruik voor aankleeden.
(8) S t ö m m e n , stemmen.
(9) P a n n e k o e k e n t a o f e l . De Giethoornsche leefregel brengt mee in de week 's morgens pannekoeken, 's middags boterhammen en 's avonds aardappels met toebehooren te eten. 's Zondags gebruikt men 's morgens boterhammen, 's middags warme spijzen en 's avonds ook boterhammen. Paunekoeken op Zondag is eene groote zeldzaamheid.
(10) P l a e s e , plaats.
(11) L o n g e r e n , hunkeren.
(12) T a a r v e n b o l l e , tarwebrood.
(13) S a m , zacht.
(14) E s p r e s , expres.
(15) O p r u u m m e n , opruimen.
(16) G a o n d e , gaan. Deze vorm verdient opmerking: Eénlettergrepige werkwoorden nemen in den infinitief met t e voor den ouden uitgang *e* eene overgangs-*d*; b.v.: ‘Hij hoeft het niet te doende,’ ‘ik verlang het niet te ziende’ enz.; daarentegen: ‘Hij hoeft het niet te zeggen en ik verlang het niet te weten.’
(17) K e s t e k k e n , hekwerk, dat 't doopportaal van 't ruim van de kerk scheidt.
(18) V r e n n e n , vrienden, bepaald in den zin van bloedverwanten.
(19) S t e e k , suiker- of stroopballetje.
(20) B o s s c h o p , boodschap.
(21) M o t t e n m o ô n , morsen moeten.

ze maor 'n klein gankien meugen, omdat 't dommie etenstied wordt, vliegen ze de deure uut.

Seundaegens 'ollen ze groote-ludenmoede en eten z' oppe middeg, en 'k 'oeve joe niet te vertellen, dat 't maol, dat dan altied 'n tikkel netter en mit meer zörge en ok rieker is klaor'emaekt, allemaole lekker smak.

Naodemiddag 'ef vaeder en mooi plannechien bedocht. 'IJ 'ef al in 'n

'eele pooze niet nao 't bouwland 'ewest, dat nog al 'n 'eel entien[(1)] van de waarken[(2)] lig. De wiend is zoo, dat 'ij mooi zeilen kan en der is ok nog al wat, want op 't wiede gaon nog al aorige waogens[(3)]. En 't duurt niet lange, of 'ij zit mit vrouwe en kiender onder zeil. 't Giet prettig, vuulle[(4)] mooier as lest, doo gong 't vuuste[(5)] vinnig[(6)]; doo was er ok zoo'n boel wiend en daor is mooder 'n beetien bange veur, en 't giet bij vaeder nog wel ers wat kiel en boord lieden kan. Zoo toeverdan[(7)] koemen er evenwel van die vlaechies[(8)] en op 't leste kon 't zeil weinig meer 'ölpen; maor nou bin ze der ok. De bouwkaampe wordt 'eelendal of'eloopen en alles stiet nog al mooi, benalven 'ien 'oekien eerpels, dat aarg in 't ruut[(9)] stiet. Daor mot er van de weke neudig iene en 'en wiên. Maor de wortels staon al aorig mooi en dee bin al zoo dikke, dat mooder meent, dat z' er van de weke makkelik ers van eten kunnen. Vader 'ef 'n steupelmande[(10)] in de punter en dee wordt 'allef vol 'eplokt.

Daornao giet 't weer op 'uus an, maor de weerommereize is niet zoo gelokkig as de 'enreize. 'Adden ze 't too veur 't lappien, 't is nou blakstille[(11)] en ze moôn vaeren. Veur de veranderinge giet vaeder strakkies ers truilen[(12)] en op 't leste zullen de kiender 'm ers oflössen mit trekken. Maor de trekliende[(13)]? Wele[(14)] 'adde daor ok op verdocht 'ewest om dee mee te nemen? Maer vaeder wet raod. De waoliende[(15)], een ende martelingstouw[(16)] mit 'n stokkien an ieder ende, dee gebruukt wordt bij 't greven[(17)] in 't veen of in 't bouwland om rechte lienen te kriegen, en dee 'aoste altied wel 'ier of taor in de punter lig, is ok goed veur trekliende.

't Weer wordt er ondertusschen niet beter op. De locht, dee al lange wat diezerig[(18)] 'ewest 'adde, wordde nou donker en vaeder meende, dat 't wel ers zwaoweer[(19)] worren kon. Eer ze nog tuus waeren, begunde 't al wat te druppelen, en mooder en de maechies deen de schulk[(20)] over 't 'eufd om gien mussen en 'oeden te bedarven. Ze waeren net van passe tuus, want too duurde 't niet lange of 't worde braof zwaoweer, en een poosien daornao regende 't, dat de peerdeoogen[(21)] op 't waeter stonnen. De buje[(22)] gink over in 'n aovendregentien en tegen beddegaonstiede tilde de locht in 't westen wat op.

(1) E n t i e n , eindje.
(2) V a n d e w a a r k e n , van huis, van honk.
(3) W a o g e n , golf. *Hd.* W o g e .
(4) V u u l l e , veel; als telwoord klinkt het v e u l e .
(5) V u u s t e , veel te.
(6) V i n n i g , hard, fel.
(7) T o e v e r d a n , nu en dan.
(8) V l a e e h i e s , vlaagjes.
(9) R u u t , onkruid.
(10) S t e u p e l m a n d e , turfmand, misschien om in op te stapelen; in tegenstelling heeten andere manden ‘dichte manden.’ De eerste zijn hol gevlochten.
(11) B l a k s t i l l e , bladstil.
(12) T r u i l e n , een boot, hier punter, voortduwen, terwijl men over den wal loopt en den boom of stok stevig achter tegen het vaartuig geklemd houdt.
(13) T r e k l i e n d e , treklijn.
(14) W e l e , wie.
(15) W a o l i e n d e , van 't w.w. w a o n , u u t w a o n , dat uitbakenen beteekent.
(16) M a r t e l i n g s t o u w , een nog al vrij dik soort van touw.
(17) G r e v e n , graven.
(18) D i e z e r i g , dampig, niet doorzichtig. Matglas b.v. zal men ‘diezerig’ noemen. Ook zegt men in dat geval, dat er een ‘duust’ op ligt.
(19) Z w a o w e e r , onweer, zwaar weer.
(20) S c h u l k , schuldoek, voorschoot.
(21) P e e r d e o o g e n , bobbels. (Aan de Zaan zegt men k l a p m u t s j e s .)
(22) B u j e , onvolkomene *u*, bui.

Dankbaor veur zoo'n buichien, daor alles zoo mooi van opfleuren zol, tevreende over de geneuchelijke Zeundag en niet twuufelende of de nije weke zol weer mooi weer brengen, wordde de rustdag besleuten.

Zoo is de zoemer en de winter is er in partije opzichten de weerscheid[23]

(23) W e e r s c h e i d , weerhelft.

van. Dee dot in drokte, al is 't ok een andere, veur de zoemer niet onder. Is 't eupen[(1)] en vol waeter, dan is er 'eel wat te doonde mit 'evesleepen[(2)] en de leerzeklompen[(3)] moôn d' 'eele dag an. Komp er ies in 't waeter, dan worren de scheuvelingen[(4)] op'ezocht en mit 't rietsnit[(5)] giet 't naor de rietkraggen om 't winterkoren[(6)] te snienen[(7)]. As dee oogst goed lokt, is er ok gien gevaor veur armode in de winter. As vaeder nou 's aovens tuus komp, kan 'ij zien stevels[(8)] of klompen bij de mildeure uuttrekken, woor zien toffels[(9)] klaor staon, dan 'oeft 'ij niet op vordevoeten[(10)] over de kolde 'eerd. Zien stoel stiet in 't 'oekien van d' 'eerd en zien buis, mit 'n schaopebleute[(11)] as voeringe, 'angt er over. Nao 't eten wordt de lange winteraovend mit alderhande waark deur'ebrocht, zoo as: breien (hoozen zoowel as foeken), boonen- en erftendoppen en veural lezen. 't Leste meest 'ardop, dat d' 'eele 'uus'ollinge er wat an 'ef. Ok mit uut prooten gaon of prooters kriegen wordt mennige ofwisseling 'ebrocht in de lange winteraovenden. Veur kolde lienen is gien nood: 't uutlaot[(12)] zit vol turf, en is er ok wat stoeveling[(13)] mank[(14)], de keesstobben[(15)] maeken dat wel weer goed.

Zoo slieten z' 'er 't leven mit waarken, waarken en altied waarken, maor veur dat waark en in dat waark vienen z' ok gelok, blieschop en riekelijk genot.

H. Wuite.

Hael op as 't bit. (En bijdraege.) (Steenwijk.)

En aordig stokkien nao te geven,
Awwe[(16)] wel op onze liesien staon;
Maor deur te wikken en te wegen
Is ons de tied veurbij 'egaon.
En om oe zoo neet weg te sturen
En wat te geven veur oen geld,
'Ewwe mit mekāānder goed 'evunnen,
Dat oe deur mij wat wordt verteld.

(1) Eupen, open.
(2) 'Evesleepen, 't wegsleepen van kraggen of drijftillen, die aan reepen gestoken worden. Men vervoert dat land om ergens slooten of plassen mee te dempen; zand- en teelaarde worden er over gebracht en na korten tijd vinden we bouwof hooiland, waar vroeger water was. 'Eve (van heffen), drijftil.
(3) Leerzeklompen, klompen met leeren schachten er aan gespijkerd.
(4) Scheuvelingen, schaatsen.
(5) Rietsnit, sikkelvormig werktuig om riet mee te snijden.
(6) Winterkoren, riet.
(7) Snienen, snijden. Bij de werkw. op den wordt de *d* in den regel geëlideerd. Achter 't alsdan verkregen woord voegt zich soms weer de uitgang en.
(8) Stevels, laarzen.
(9) Toffel, muil.
(10) Op vordevoeten, op kousen; men zegt ook op hoozevoeten, en heel netjes op kousevoeten.
(11) Schaopebleute, schapevel; bleute, tot looien bestemde dierenhuid. Men heeft ook koe-, kalfs- en geitebleute.
(12) Uutlaot, afdak, schuur; vooral 't gedeelte, dat voor turf bestemd is en daarom ook wel turf hoek genoemd.
(13) Stoeveling, turf, die bevroren geweest is. Dat maakt ze zeer los en daardoor stuift ze erg.
(14) Mauk, tusschen, onder.
(15) Keesstobben, kienhout; 't komt van boomwortels, die veelal diep in 't veen gevonden worden. Stobben zijn in 't algemeen uitgeroeide boomwortels.
(16) Awwe, hadden we.

Ik wil oe dan ies plat vertellen;
Maor mogt't neet goed op pooten staon,
Dan wo'k(1) ou tog nog wel verzeuken,
Daj'(2) neet 'ardop an 't lagchen gaon.

Ik mosse dan en spreekbeurt 'olden,
De duvel-'aele(3) 't kwam er toe;
Veureerst tog was ik braof verkolden,
Ten tweeden wust ik nog neet 'oe.

En 'oe 'k ook stille ston om te denken,
De tied gonk zien gewone loop;
En a'k(4) en rommel bij mekāānder,
De boel lag veurt weer over'oop.

De tied kwam zaggies an al naoder,
Maor wat o'k(5) zeggen zol bleef uut;
De last word' alle daegen zwaorder,
En 'oe zo'k(6) schieten zonder kruut!

In 't leste mos ik tog begunnen,
Ik greep wat an mit frissche moed
En gong toe daodlik zitten schrieven,
En wissenbliksteens(7) doe gonk 't goed.

Nou zuj'(8) wel denken wa 'k zal zeggen,
En waor o'k over praoten zal;
't Is en vertellegien moeij'(9) weten,
Maor tog en allendaegs geval.

En reiger leup op lange pooten
Te kuij'ren langs en waeterplas;
Hij wol nog graeg zo'n lekker 'appien
Vēūr dat de zunne onder was.

Heer laankbeen was wat al te keurig,
De grootste 'oop 'ef(10) dat gebrek;
Het end' er van is biester treurig

En zoo gonkt onze reiger krek.
En doe hij daor zoo leup te kieken,
Zag ij en baors, maor 't leek 'om(11) neet;
Welnou, docht ij, ik laot 'om strieken,

(1) W o ' k , wou ik.
(2) D a j ', dat gij.
(3) D u v e l - ' a e l e enz., drommels, dat had voeten in de aarde.
(4) A'k, had ik.
(5) O'k, of ik.
(6) Z o 'k, zou ik.
(7) W i s s e n b l i k s t e e n s , (wis en bliksems), krachtige bevestiging.
(8) Z u j ', zult gij.
(9) M o e i j ', moet gij.
(10) 'E f , heeft.
(11) 'O m , hem.

Ik stappe gins ies nao dat reet[12].
Hij bleef nog altīēd loopen drentlen,
En keek zoo toesjoer[13] 't waeter in;
Hij zag en snoek, et was en kokkert,
Maor tog neet nao oom' Kool zien zin.
Hij docht waoromme gien baors 'eneumen,
Dee 's[14] tog nog beter as en snoek;
De snoek gonk weg, maor 't worde minder,
Daor kwam en voren uut en 'oek.
Waoromme nou neet de snoek 'egrepen?
En voren is tog zo'n dreuge visch;
Dat schraole ding wi'k ook neet 'ebben,
Al wat nou komp, dat griep ik wis.

De zunne was al omtrent onder,
Nog 'a[15] de reiger niks 'esnapt;
En doe was 't al maor lammenteren:
'Och, a'k maor eeder toe 'eapt[16].'

Nog even kwam en gruntien kieken,
Maor deur het treuz'len van sienjeur
Gong ook dat maegere beesien strieken;
Dat komp er van van zo'n gezeur.

De zunne was al effen onder,
Daor springt en kikkert uut et reet;
Hij dee en greep en docht bij 't griepen,
Nee, vaertien, ie ontspringen 't neet.

O! laot tog nooit 'et baorsien glippen
En trek gien neuz' op veur en snoek;
Is dee weer weg, pak dan de voren,
Ligt komp en gruntien uut en 'oek.

In 't leste dien ie tog te nemen
'Etgene dat te kriegen is;
Dan moeij' soms wel de kikkert pakken,
Dee's schraoder as deschraoste[17] visch.

Nou, 'eurders, zuj' tog wel begriepen,
Wat o'k oe 'ier[18] mit zeggen wil;
En ieje[19] veural wel jonge maegies[20],
Stao bij dit stokkien maor ies still'.

(12) R e e t , riet.
(13) T o e s j o e r , altijd.
(14) D e e 's, die is.
(15) 'A, had.
(16) 'E a p t , gehapt.
(17) S c h r a o d e r a s d e s c h r a o s t e , schraler als de schraalste.
(18) O'k o e 'i e r , of ik u hier.
(19) I e j e , jullie.
(20) M a e g i e s , spreek uit: maechies.

'Add' ik maor tien jaer eer 'espreuken,
Van wat er nou ver'aandelt is;
Dan zat ie mit gien schraole kikkert,
Maor misschien mit en lekkre visch.

Doe ik veur vieventwintig jaoren
Nog ston bij 't draeijend meulerad,
Durst ik et an gien mense zeggen,
Wee 'k van de maegies 't liefste 'ad.

Nou kend' ik wel en heel mooi maegien,
Heel rap van leden - raank van lief,
En dee 'k dan ook zoo weerlachs geern
Wel 'ebben wol veur mulders wief.

Ze drōg en nette knippies musse,
En krallen om 'eur blaanke aals;
Z' 'a rooije wangen, blaauwe oogen,
Ivooren taanen - maor neet vaalsch.

Zee was neet zwierig in de kleêren,
Maor netties nao de boerenstaand;
'k 'Old ook neet veule van dee staosie,
An al dat tuug 'ek dikke 't laand.

Ik 'add' al lange loopen denken
Om ies nao Leentien toe te gaon;
Maor a'k dan klaor ston om 't te waogen,
Begon mij 't 'arte zoo te slaon.

't Gezigte van dat knappe maegien,
'Et was en bleef mij altied bij;
'Et luut mij dag noch nacht met ruste,
Ik veulde wel, 'k was niet meer vrij.

Zoo kon 't, ma'k staarven, tog neet blieven,
Ik trök de stolte schoenen an;
Ik greep mien stok en beste kleêren,
En zee: ‘Kom, jonge, wees en man.’

Ik dochte maor mit moed op reize,
En kort besluut en goed besluut;
Maor doe 'k 'et aar've op zol loopen,
Trök 'et mij tog de tijjen[1] uut.
Maor 't aargste zat ik in de kniepe
Doe ik de deure in zol gaon;
Ik dogte 'eur alleen te vienen,
Daor zie ik ook de moeder staon.

Het minse was neet nao de kaarke,
Dat mij zwaor op de maege lag;
Ik stonn' te kieken as en poepe,
Dee Amsterdam veur 't eerste zag.

Ik vraeug an beiden 'oe ze 't maekten,

(1) T i j j e n , teenen of toonen.

Maor 't 'arte zunk mij in de schoe;
En of 'et maegien dat bemaarkte,
Deescheuf mij gaauwen krokkien(2) toe.

Zoo zaggies kwam 'k weer tot mij zelven
En kreeg ik weer en beetien moed;
Het gong wel neet zoo waergaes vlogge,
Maor tog veur mij wel aordig goed.

De moeder kreeg tebak en piepen,
Het maegien maekte koffie kloar;
Wij raekten zaggies an an 't praoten,
En 't pak was nou neet 'alf zoo zwaor.

De moeder kreeg wat in de gaeten,
En gong daoromme even vort(3);
Doe wo'k wat zeggen, maor 'k bleef stikken,
Ik zat te kieken as Piet Snot.

Zoo nogt'ren kon 'k neet blieven zitten,
Het 'ooge woord dat most er uut;
Ik zee: ‘Mien Leentien, och mien olde,
Ik bin an 't zuuken om en bruud.

Zeg, Leentien, 'oe denk' ie daorover,
Wil ie meê nao de meule gaon?
Ik ebb' oe liever as mij zelles,
'k Kan buuten oe neet meer bestaon.’

‘Jao, Hendrik, jonge wat za'k zeggen,
Dat gaot zoo neet op stel en spronk;
Ik zal 't mit moeder overleggen,
Maor misschien zeg z', ie bin te jonk.’

(2) K r o k k i e n , stoel zonder leuning.
(3) V o r t , weg.

Ik kon an Leentien wel bemaarken,
Hoe d'arke in de staele zat;
Dat as de moeder 't maor wol ebben,
Ik al van eur et jaowoord ad.

Och Leentie, och mien lieve dudde,
Geef mij zoo gaauw as 't kan bescheid;
Want 't is tog makk'luk te begriepen,
Dat mij dit zwaor op 't arte leit.

Jao, 'Endrik maot, tot zundag mör'gen,

Want eeder zal et tog neet gaon;
Ik zal 't mit moeder overleggen,
En euren, oe de zaeken staon.

Mit eene kwam de moeder vraogen,
Zeg Leentien, ei[(1)] de koffie klaor? -
Jao, zee ze, ik zal z' overschenken,
Geef ie ons dan de klonties maor.

Maor, maegien, dee kuj zell's wel kriegen,
Zee staon daor in et oekbevet;
Nee, moeder, daor ek al ekeken,
Daor ei ze tog neet neer-e-zet.

Nou, Leentien, dan za'k zelf ies kieken,
Mij donkt, zee moeten der wel staon;
Want 'k ebbe ze, meen ik, uut de kladde
Tog in de klontiespot 'edaon.

De moeder gong en kwam weeromme,
En zee: nou maegd, iej ebben regt;
Dan moeij ies even achter kieken,
Ik ebbe z' aargens neer-elegd.

'k Ê gisteren proemen en rozienen
Uut 't maantien in de tromm' 'edaon;
Dan bin z'in 't maantien blieven liggen,
Da'k achter ebbe laoten staon.

En in en wuppien was ze achter,
En in en wuppien was z' er weer;
Nou moeder, zee ze: wel vergeten,
Dat is nou al de tweede keer.
Maor Leentien wust wel raod te schaffen,
Alkreew'[(2)] er ook gien klontien bij:
Zee aeld' en trommechien mit moppies,
De blaksem, dat was kost veur mij.

Wij zatten nuver bij mekaander,
Wij praotten - jongens - 't was en lust,
Zoo over alledaegsche zaeken,
Maor 'k was inwendig neet gerust.

(1) E i , hebt gij.
(2) K r e e w ', kregen wij.

Ik docht, laot Leentien maor vertellen,
Waoromm' ik ier 'ekomen bin:
Mij donkt, 'k è mij al goed 'eolden,
En Leentien krig veul eer eur zin.

't Word' eindluk tied om op te krassen,
Ik gaffe d' aand(3) an alle twee;
Maor Leentien gaf 'k en dikke drokker,
Dee zee mij ook weeromme dee.

Nou gong ik opgeruumd en bliede;
Toe 'k kwam was 'k an de keel toe vol;
Mij docht, het was nou buuten twiefel,
Dat ik mien Leentien kriegen zol.

Dee weeke gong ik vlietig waarken,
Maor 't gong neet nao de boer zien zin;
De rogge was neet uut de rompe,
Of 'k add' er al weer boekweit in.

En as de boeren kwammen klaegen,
Dan scheuf ik 't op de aarme knecht; slecht.
Zoo gong et deur, de eele weeke,
Ik waarkte ard - maor 't waark was

Jao, volkien, 'k was zoo in de boonen,
En keer da'k van de meule kwam,
Sneed' ik in plaese van en stoete
En dikke plakke van en 'am(4).

Jao, 't was zoo veer met mij 'ekomen,
Ik droomde 's aovens eer da'k lag,
En altied van mien lieve snoetien,
Dee 'k in mien droomen veur mij zag.

(3) G a f f e d' a a n d , gaf de hand.
(4) 'A m , ham.

Maor och, mien tied, a'k wakker wordde,
En maarkte da'k alleenig zat;
En eerst nog vraogen mos om Leentien,
De donder aele[1], 't was mij wat.

Pas was et zundes ellef ure,
Of 'k greep weer nao mien stok en oed;
De beste duffel an 'etrökken
En doe er en mit frissche moed.

En doe ik d'arv' was op 'eloopen,
Zag ik eur al veur 't raempien staon;
Zee zag er uut as om te stelen,
Zoo netties was ze an 'edaon[2].

Zee kwam mij in de deure tuugen,
En zee[3]: zoo 'Endrik, kom, bi-j daor?
'k Ê wel en ure zitten wachten,
De koffie staot al lange klaor.

De klonties bin nou neet vergeten,
Zoo as van daege veur en week.
Maor toe, koom in en gao maor zitten,
Want aanders raek ie weer van streek.

Maor passies add' ik plaes' eneumen,
Of 'k vrög eur daod'lik zoo maor weg:
Nou Leentien, moeij' mij ies vertellen,
Wat moeder van ons beiden zeg.

Jao, olde, zee ze, wat za'k zeggen,
Iej' achttiene en hij twintig jaor;
Het was wel beter, daj' wat wachden,
Maor da's toch neet zoo'n groot bezwaor.

En Leentien zee: ik mag oe geern,
Van of de tweede Pinksterdag,
Ebb' ik wat vaeke loopen kieken,
Of ik ook mulders 'Endrik zag.

Doe nam ik Leentien in mien aarmen,
Ik leeke wel van blieschop dol;
Ik drokte eur o'k[5] bange waere,
Dat zee mij weer ontloopen zol.
Mien lippen drokten op eur lippies,
'k Weet et zelles nog neet oe;
Maor passies lag zee in mien aarmen,
Of zee steuk mij eur bekkien toe.

Ik kan neet zeggen, oe da'k wordde,
Maor o! ik was zoo wonder raor,
En wee 't van oe ef ondervunnen,

(1) A e l e , haal mij.
(2) A n 'e d a o n , aangekleed.
(3) Z e e , zei.
(5) O'k, alsof ik.

Dee zeg et dan an aand'ren maor.

O minsen, wat was ik gelokkig,
Het was ons beiden zoo nao 't zin;
Maor och, daor gaot de deure eupen,
En Leenties moeder komp er in.

Ik wol weer op de stoel gaon zitten,
Maor kon gien stap meer veeder gaon;
Ik adde 't jaowoord al 'ekregen,
En tog bleef ik verbiesterd staon.

Ik dogt in 't geel[4] neet om de koffie,
En ook mien Leentien even min;
Maor zee was tog neet zoo betoeterd,
En schunk maor gaauw en koppien in.

Och moeder, zee ze, zonder stottren,
Wij ebben maor op oe 'ewacht;
Maor kiend, waoromm' ei neet 'edrunken,
Zee ze mit eene dat ze lacht.

Nou mos ik ook de moeder vraogen,
't Was zoo 't gebruuk, dat men dat deê;
Zoo wel as nou was 't ook al vrogger:
De moeder praotte altied meê.

Etzelde wat mij Leentien zeede,
Werd deur de moeder mij verteld;
En 'k veulde mij zoo bliede en vrolik,
As a mij nooit de zörg 'ekweld.

Dee zundag za'k ook nooit vergeten,
Al word' ik 'ondert vieftig jaor;
En Leentien zal oe 't zelde zeggen,
Ai eur ies zien, dan vraogt eur maor.

(4) I n 't g e e l , in 't geheel.

Wat was 't en lekker vrijjersjaortien,
Vol rozegeur en maoneschien;
En eerdaegs zol de dag verschienen,
Dee ons as man en vrouw zol zien.

De plegtig' ure was 'ekomen,
Dee veur de preekstoel ons zag staon,
En waw we mekäänder daor beloofden,
Hew w' allebeide trouw 'edaon.

Ik wil wel mit mien lieve Leentien,
Op nijs weer 't uw'liks leven deur;
Maor zeker bin der ier wel onder,
Dee zeggen ik bedaank' er veur.

As ieder dee zoo as wij beiden,
Dan bleef de liefde wel bestaon;
Nou is 't soms kieven, kribben, krabben,
En somties nog mekaêre slaon.

Zee hebben, doe ze trouwen gongen,
Ook net zoo goed as Leen en ik,
Beloofd mekaêre trouw te blieven;
En ai 't nou zien, dan is 't en schrik.

Al 't eil, dat 't uwelik maor kan geven,
Dat adden en dat ebben wij;
En treffen eur of mij soms zörr'gen,
Dan troost' ik eur en zee troost mij.
Zee zeg: a'k in mien jonge jaoren,
Des reigers fabel neet 'e-eurd,
Dan was 't mij misschien overkoomen,
Wat meenig maegien is gebeurd.

Het zeil te ooge in 't toppien t' aelen,
Dat is tog al zien leven mis;
Zoo meenig maegd ef 't ondervunnen,
Dat al te keurig gekheid is.

Wee al de visch veurbij lat zwemmen,
En wacht tot dat et aovend is;
Zig ier en veurbeeld an den reiger,
Dee krig en kikkert, maor geen visch.

En nou dan, juffers en meneeren,
Ik è 't vertellegien edaon;
Add' oe de slaop ook al te pakken,
Of is 't nog altied goed 'egaon?

't Is misschien wel neet goed bevaalen,
Maor 'k ê[1] zoo waor mien best 'edaon;
En daoromme zuj 't mij wel vergeven,
A'k soms de ball' ies mis mog slaon.

En tog ma'k et mij onpleizierig,

(1) 'k Ê, ik heb.

As ik ier zie op zo'n publiek;
Dan kan 't neet aanders of 'k moe denken
O jonge, jonge, 't was te briek.
Ik weet, dat 't enklen mos bevaalen,
En oope, dat 't zoo allen gaot;
En moe 'k dan laeter veur oe spreken,
Za'k zörr'gen, dat 't op pooten staot.

G. Gorkink.

De olde tooverhekse. (Steenwijk.)

't Was 'n olde vrouwe. Op 't ooge leek ze wel tachentig jaor. Zee leup mit 'n stokkien, 't heufd bijnao op de grond.

Zee woende moederziele alleen in 'n klein huttien van paolen, stroo en heideplaggen, dat 'n heel ende buten 't dorp stond.

Gien boer wol heur in huus hebben en gien minse kwam bij heur; want zee kon t o o v e r e n!

Nou is ze al lange dood, en 't kleine huusien is verbraand: de kwaôjonges hebben er op 'n keer 'n paoschvuur van 'emaekt. Da's al jaoren eleden; maor nog kan 'k mij heur precies veur de geest trekken, zoo as ze daor zoemers in de deure zat nao de locht te staeren, of nao 't dorpien, daor ze heur gelokkigste jaoren 'esleten hef.

Aarme vrouwe! wat hef ze in de leste daegen nog 'n bedroefd leven had! Lao'k 't oe ies even vertellen - net of 't nou gebeurt.

Kiek: effen bezieden de weg, 'n heel ende buten 't dorp, staot heur klein aarmoedig huttien. Er is één raempien in en nog wel zonder ruten; ze bin er wel in 'ewest, maor de kwaôjonges hebben ze heur allemaole mit kleine steenties in'egooid. 's Aovens gingen ze er mit 'n heele koppel nao toe en dee dan 't eerste 'n rutien kon inpotten(1), was de baos. Eerst leut ze Jannes de Lapper nog al ies gedurig koemen om er nijen in te zetten; maor dat hulp weinig, want alle aovens ging 't weêr van veuren of ân. Griep, de diender, kon er ook niks ân doen; éénmaol zol hij er ies op passen, maor doe hef een van de jonges hom 'eraekt mit 'n dikke steen, net op de kneukels, hè, dat de stok hom uut de hanen(2) vleug. Nao dee tied hef hij hom op 'n ofstaand hulden. - En nou hef ze er maor papierties veur'eplakt of plaankies teugen 'espiekerd.

't Aarme minse! zee gunnen heur 't licht in de oogen en de zunne in heur kaemertien neet, 't is er altied nacht in. Gelokkig zit ze in de deure, nou ku'we heur ies goed opnemen. Zee drag 'n old verscheuten kleetien, dat er uutzig, of ze beter daegen 'ekend hef. - Old is ze, heel old; zee liekt wel tachentig jaor, maor misschien is ze ook wel tien jaor jonger, want 'n minse kan soms veule older lieken as hij is. En jao, a'j heur in dat strakke gezichte kieken, mit dee diepe rimpels in 't veurheufd, dan mot ze 'n heel stormachtig leven achter de rogge hebben. Maor daor hef ze nooit van verteld. Ook weten er weinig, hoe heur eigenlike naem is. ‘O l d e t o o v e r h e k s e’, zoo kennen ze heur allemaole, van 'n klein kiend of.

Hier in 't kleine huusien hef ze nog zoo heel lange neet 'ewoend. Vrogger, doe ze uut dee groote stad 'ekoemen is - zoo as de minsen zeggen - hef ze 'n klein kaemertien in 't dorp 'ehuurd. Daor hef ze 'n tiedlaank heel stillechies en ofgezunderd 'eleefd. Ommegaank mit de boeren hâ ze weinig, want de geslepenste babbelaors konnen niks wiezer van heur worden, en doe bleven ze, d'eene nao d'aandere, weg. ‘'t Was 'n raere,’ vertelden ze. - Eéne was er maor op 't heele dorp, daor ze gedurig kwam; dat was de vrouwe van Jan Jaopiks, 'n goed minse, dee heur nog al ies vaeke 'n maoltien eerappels of 'n huspottien toestopte. Jan Jaopiks zelles

(1) I n p o t t e n, inwerpen.
(2) H a n e n, handen.

zag heur neet graeg; hij was altied inwendig bange veur heur 'ewest: ‘Zee kon soms zoo raer kieken.’ Dat zeeden er meer; jao, er worde op de koffievesietes al gaauw 'eflusterd, ‘dat ze 't neet op heur staon hadden’[(1)]. 't Leek net zo'n tooverhekse. Maor daor bleef 't 'n tiedlaank bij.

Jan Jaopiks vrouwe was wiezer, dee lachte wat om hekserije. Zee durfde gerust heur kleine kientien ân d'olde vrouwe te geven, as ze ies even achteruut mos nao de beesten. As 't Jan maor neet zag, want dan a'j de poppen ân 't daansen. Nee, ze geleuft ân gien tooveren, daor hef ze 'n te goeie opveudinge veur 'ehad bij d' olde meister, waor ze altied as kiend in huus 'ewest is. Zie, zee is eigenlik 'n vundelink. Op 'n morgen - das nou al 'n vieftig jaor 'eleden - lag ze in 'n klein maantien op meisters stoepe; och, zo'n klein lief wormpien. De vleugelties mankeerden er maor ân, aanders was 't net 'n engeltien 'ewest. Meister hâ zelles gien kienders en doe hef hij 't kleine stumpertien as zien eigen ân'eneumen. Engeltien hef hij heur ook 'eneumd. - Nou is de olde man al lange dood; maor gedurig denkt ze nog ân hom; 't was zo'n goeie man en hij hef heur zo'n boel 'eleerd, daor 'n aander niks van wet. En as ze in heur eenzemheid zit, is 't net of ze 't hom n o g heurt zeggen, as er over tooverije 'espreuken worde: ‘zonder Gods wille zal er gien haor op ons heufd 'ekrenkt worden.’

Nee, Engel geleuft er ook niks van, maor heur man zooveul te meer, al is 't aêrs 'n goeie kerel. Och, 't was hom ook mit de paplepel as 't waore in'egeven. Z i e n moeder geleufde er o o k zoo staark ân; dee was zelles al ies betooverd 'ewest! - Wat 'n moeder vertelt, geleuft 'n kiend zoo graeg, en wa'j as kiend geleuven, gaot er nooit goed weêr uut. - Engel hâ 't er wel zoo vaeke mit hom over 'ehad, maor daor was niks ân te doen 'ewest - en daoromme leut ze de olde vrouwe maor bij heur koemen, as hij neet t'huus was. ‘Wat het ooge neet zig, deert het harte neet.’

Och, 't moch neet eens lange duren. 't Heele kleinchien was ies ongesteld 'eworden, en Jan hâ de ‘olde tange’ - zoo neumde hij heur altied - effen te veuren toevallig bij de wiege 'ezien, 't haantien van de kleine in heur groote gele vingers. 't Was wel weêr 'ebeterd, Goddaank! maor hij hadde heur toch veur de securigheid verbeuden om nooit gien voete over zien drumpel weer te zetten.

En 't was net of 't spul sprak: om deezelde tied was 't van flusteren tot schreeuwen 'ekoemen, dat de olde vrouwe 'n tooverhekse was. Jao, 't was wel waor, want 'n klein jongien - vertelden ze - hâ ze 'n appel 'egeven, o zo'n mooie bellefleur! en zee hâ der bij 'ezegd, dat hij hom gaauw op mos eten. Maor de moeder hâ 't gelokkig 'ezien en dee was wiezer 'ewest: zee hâ de mooie appel in 'n komme op 't kammenet 'elegd, en d' aandre morgen - 't is waor gebeurd! - d' aandere morgen lag er 'n dikke gele padde in. Hè! 't is om te griezelen. Zoo veurzichtig moe'j wezen!

Van dee tied of wol gien minse heur meer in huus hebben. As ze op de straote kwam, reupen de moeders heur kienders in huus, en as ze op 'n boerenaarve ofkwam, wordden de baandeldeuren[(2)] dichte 'egooid, dat ze

(1) D a t z e 't n e e t o p h e u r s t a o n h a d d e n , dat ze haar niet vertrouwden.
(2) B a a n d e l d e u r e n , de groote deuren, die toegang tot de schuur geven.

neet bij de beesten kon koemen, want om de zeuven jaor - wordt er 'ezegd - moên de tooverheksen er eene leveren, 'n minse of 'n beest, en as ze 't neet doen, dan komp Haansien mit de peerdepoote(1) en draait eur effenties de nekke omme. De aandere morgen zitten ze op 'n stoel veur 't bedde, 't heufd nao de verkeerde kaant.

't Kaemertien mos ze ook uut, want zee kon de hure neet meer betaelen. Vrogger braeidde ze nog al ies veur 'n aander, maor dat was ook daon, nou de boeren wusten, dat ze mit de Kwaô ommegonk. As de kousen ies betooverd wassen!

'n Paer medeliedende minsen - sommigen zeggen, dat Jaopiks Engel 't betaeld hef - hebben heur buten 't dorp 'n klein huttien neêr'ezet, en daor woent ze nou al sedert jaoren.

't Is aovend.

De olde tooverhekse - zoo zu'we heur nou ook maor neumen - zit bij d' heerd in 't vuur te kieken. Da's wel aordig a'j niks te doen hebben. A'j zoo in de gleundige kolen staeren, dan ku'j er alles uut maeken, en oe strakker o'j kieken, hoe meer figuren o'j zien en hoe vremder of ze worden. Misschien zig ze er heur heele leven wel in. En dat leven, o! 't is 'n droom 'ewest, maor 'n aekelige, wilde droom. - Och, hadde heur moeder maor wat langer 'eleefd, dan zol alles neet zoo verkeerd 'eloopen hebben; dan zol heur vaoder neet zoo ân de draank 'ekoemen hebben. Alle aovens gink hij de deure uut, doe zien vrouwe dood was, en dan kwam hij soms de heele nacht neet weêr t'huus. En doe de leste cent op was, doe 't leste stok huusraod in de uutdraogerswinkel stond, doe wordde hij zoo ziek en kon gien cent meer verdienen. Medelieden was er neet, want was er ééne deur eigen schuld ongelokkig 'eworden, dan was 't heur vaeder 'ewest. - Och, as heur moeder nog maor 'eleefd hadde, dan zol 't zoo areg neet 'eloopen hebben! - En doe hij daor zoo ziek neerlag en gien minse helpen wol, kwam er 'n heer in huus, och, zo'n aordige heer! en dee gaf heur geld, geld veur brood en veur 'n heele boel dingen meer. - Zee was doe nog maor 'n kiend, zeuventien jaor!

Kiek, nou gleuien heur oogen as 't vuur ân d' heerd, en zee balt de voesten, net of ze hom daor zig in de gleundige kolen. ‘O, dee vaalschaord! dee verleider! As ze hom zoo ies zag as daor in 't vuur, hè!.....want wat zee 'eworden is, dat hef hij heur 'emaekt! - - - En heur kiend, o God! zo'n mooi kiend, hef ze......’

Heurde ze daor neet wat op de weg? Nee, dat zal verbeelinge 'ewest hebben.

Kiek, net as 't vuur: zwarte rook, heldere vlammen, knapperende vonken, gleundige kolen, wilde vremde figuren - zóó is heur leven 'ewest. Maor nou is 't gaauw uut'evlamd.

St.!......

't Is toch gien verbeelinge 'ewest. Op de weg, van de kaant van 't dorp,

(1) Haansien mit de peerdepoote, de duivel.

komp volk ân. Jonges bin 't neet; 't bin volwassen kerels en zee hebben stokken, gaffels en heuivorken in de haand. Jan Jaopiks is veurân en schient het heufd van de troep te wezen.

'Minsen!' zeg hij, 'pas goed op, dat ze neet hier of daor uut ontsnapt. Daor 'n aander pas mit de haand deur kan, gaot dat heksegoed heelemaol deur.'

'Jao, daor kan ik oe wat van vertellen,' zeg 'n aander. 'Doe ze nog op 't dorp woende, mos ik ies bij heur wezen; eerst keek ik deur de bliende n of ze er wel in was. Jao, zee zat er. En doe'k de deure lus'edaon hadde, leup er 'n groote zwarte katte op d' heerd en z e e was vort!'

'En ik heb heur ies op 'n bessemstok uut de schorsteen zien koemen,' schreeuwt 'n darde, 'doe gink ze nao Pesse(1) om mit de Duvel te daansen!'

'En mien schaop hef ze betooverd!' rop Geert de Maauwert. 'Dreemaol hef ze 't over de kop 'estreken, en 't aarme beest hef gien gezond ure meer had.'

'En mien kiend hef ze nao 't kaarkhof 'ebrocht,' zeg er weêr eene.

'En mien vrouwe hef ze behekst,' rop Jan Jaopiks weer; 'maor mit zal ze, beter maeken zal ze heur weer, of aanders!....neet levendig komp ze uut mien vingers!'

Nog altied zit de olde vrouwe in 't vuur te staeren. 't Leste vonkien is uut'egleuid en 't kleine laampien begunt zoo donker te branen. Jao, donker, zoo is in de leste jaoren heur leven ook 'ewest. Eenzem, zoo as ze daor nou zit, hef ze al zoo lange 'ezeten. Gien minse komp bij heur; allemaole kieken ze heur mit de nekke ân, allemaole mieden ze heur as de pest. - Och, dat onze Lievenheere heur nou maor opeischte, dan was al dee ellende veurbij. Zee hef de rust nou wel verdiend. In de leste jaoren hef ze genog 'eleden, om de zunde van heur heele leven te boeten. En mit de dag wordt ze zwakker. Wat is ze nog meu van strak, dat ze effenties nao 't dorp 'ewest is, effenties maor nao Jaopiks Engel - misschien veur 't leste! - Zee mog er wel neet in huus koemen, maor zee kon 't neet langer uutstaon. - Gewoonlik krig ze alle weken 'n maantien mit eerappels en ook nog wel ies wat aanders. Dat brengt heur de knecht van Jan Jaopiks. Hij hef nooit willen zeggen van wee of 't komp, maor 't kan alleen van Engel wezen; aanders is er gien minse, die medelieden mit heur hef. Maor eergister was de weke al omme, en doe hef ze niks 'ekregen, en gister ook neet en van daege nog neet. Och, 't is niks, eten hef ze nog wel en 't wil er toch ook neet best meer deur. Maor Engel mos ziek wezen, dat hef ze ân heur zelles 'eveuld. Nee, dat kon ze neet langer uutstaon. In schemeraovend is ze er effen nao toe 'eloopen. Jan Jaopiks was de deure uut, dat truf gelokkig. - Jao, 't was wel zoo: Engel was ziek; neet slim, Goddaank; zwaor verkolden. Och, wat was ze bliede, dat ze d' olde stumper nog ies zag. Maor zee mos heur veural neet ongerust maeken en gaauw weer vort gaon; want zee wust wel hoe Jan was. As hij heur zag, was er gien hemelsche raod toe! - Nee, Jan hef heur neet 'ezien; zee is de

(1) P e s s e , Peize, dorp in Drente, waar, volgens 't bijgeloof, de heksen vergaderen.

schuurdeure weêr uut'egaon en stillegies nao huus toe; wel tienmaol hef ze 'erust op heur stokkien, zóó meu was ze. Maor al hef Jan Jaopiks heur neet 'ezien, 'n aander wel, en veur dat hij thuus was, wust hij al, dat de olde tooverhekse in zien huus 'ewest was. Doe is hom in eens 'n licht op'egaon: zien vrouwe was betooverd! En Geert de Maauwert zee 't ook. - Er was maor één middel op om heur weêr beter te maeken: hij mos de hekse in huus zien te kriegen en mit 't mes op de keel noodzaeken, om zien vrouwe weer te genezen. De Duvelbaander haelen was ook wel goed, maor in dee tied zol ze kunnen staarven. Nee, zee mossen heur zelles hebben! - En mit 'n man of tiene bin ze er op uut'egaon om heur op te haelen.

Nou bin ze er.

Eene van de troep klimt op 'tdak en legt 'n plaanke op de schorsteen; zee moch er aanders ies uutvliegen in de gedaonte van 'n kraeie.

‘Zie zoo, gao nou oe gaank maor!’

Bons! 'n trap op de deure.

Gien antwoord.

Nog ies weer: bons!

‘Er uut, olde tooverhekse!’

‘Jonges, maek vort, aanders veraandert ze heur[(1)],’ zeg er eene.

‘A'j 'n katte of 'n hond zien,’ rop Jan Jaopiks, ‘stik er dan maor gerust op in. 'n Hekse ku'j toch neet kepot maeken. A'j heur van aovend dood slaon, is ze morgenochend weêr levendig!’

‘Er uut, olde tooverhekse!’

Nog 'n trap: bons! Daor vlig de deure lus, dee van binnen op de grundel zat.

Daor zit ze nog op de stoel bij de kolde heerd.

Waoromme gaon de helden er nou neet in? Waoromme stooten ze nou neet toe mit heur vorken en gaffels? De deure is jommers lus en daor zit ze. Kiek, daor staon ze nou, net of ze 'n slag van de meule 'ehad hebben. 't Olde minse mot eerst nog vraogen, wat ze van heur hebben willen.

‘Wa'k van oe hebben wil,’ zeg Jan, dee 't eerste de vieve[(2)] weêr bij mekaêre hef, ‘wa'k van oe hebben wil? Vraog iej dat nog? Iej hebben mien vrouwe betooverd, en iej zullen mit om heur weêr beter te maken, of aanders.....!’

‘Och God, mien jonge!’ zeg ze, ‘a'k dat in mien macht hadde, dan zol ze nooit gien ongezond ure weêr hebben.’

‘Alloo, mit, duvelskiend, kom!’

‘Ik kan neet,’ krit ze, ‘heb toch medelieden mit 'n old minse.’

‘Zaggies ân, Jan!’ zeg er ééne, ‘ik geleuve zoo waor, dat ze ziek is.’

‘Ik wil er niks meer mit te doen hebben,’ zeg 'n aander, ‘kiek ze ies wit worden en kiek dee oogen ies raer staon.’

‘O God, zee staarft! Toe Jan, vraog heur nog wat.’

Miteen loopen ze weg en laoten Jan alleen veur 't gelag zitten.

(1) H e u r , zich.
(2) V i e v e , de vijf zinnen.

En Jan: ‘He'j mien vrouwe dan neet betooverd?’
‘Nee,’ schuddet ze mit heur gries heufd.
‘Wat he'j dan strakkies in mien huus 'edaon, bij mien vrouwe?’
Daor slat ze de oogen weêr op, en mit inspanninge van al heur kracht flustert ze:
“t Is mien kiend!’
Nou zakt ze in mekaêre - dood! - - En 't laampien op de taofel gaot uut - van de tocht. - - -

De aandere morgen wordde er in 't dorp verteld, dat de olde hekse dood was. De zeuven jaor wassen omme 'ewest en zee had er gien eene kunnen leveren.

A. Smit.

Drente. 'n Vertel van 'n man, dee om en nije doomneer uut west hadde. (Ruinen, Koekange, Ruinerwold, Zuidwolde, De wijk, tot Hoogeveen.)

Too hier sanderlesten[(1)] en doomneer mus wezen, stoldierden[(2)] er verscheiden leu in de gemeente op eene dee wied in Vreesland stund, doar hadden ze van hört, dat 't en groote boas was. En doarumme gungen de meister en Frens Boer en Barteld Mosterd en Luchien Neefies, alemoaìe leu, dee in de karkendeenst bint, - ‘uut hören’[(3)]. De meister geet sens mee, want dee lustert scharp, en butendat, hee is oardriekskundig en kent den weg noar de darpen.

'S Oavends too ze der wear waren, zea mien wief: ‘Jan, de hörders bint er wear! jonge, nou mus ie gauw ies hen, um te vernemen, hoo 't er heur toleken hef.’

‘Jonge ja jong’, zea 'k, en zoo gauw too ik de piepe opsteuken hadde, gung ik uppestea[(4)] hen Luchies huus. ‘Goonoavend’, zea 'k, nou koom 'k eut nijsgierigheid; hoo steet 't, is 't 'n goo doomneer veur oos, ja of nee?’

‘Goonoavend’, zea Luchien, ‘goat ees zitten, dan za 'k oe vertellen.’

Wij kwammen er 'n zundaggen mörgen, good en half uur veur preakenstied. De kasselein doar we uutspanden was 'n farme gezette kearel, met wat 'n rare romslomp van 'n wief. Wij hölden vort al en ooge in 't zeil,

(1) S a n d e r l e s t e n , (Gron. anderlessens) onlangs.
(2) S t o l d i e r d e n , solliciteerden.
(3) U u t h ö r e n , als deputatie, om te hooren, hoe de predikant kan preeken.
(4) O p p e s t e a , (op de stee) terstond (*Hd.* auf der Stelle.)

of 't er ook eene noar de pasterij gunk, um de doomneer tienge[1] te brengen, dat er hörders waren. Doar ware we bange veur, want dan komp er sents en old peard[2] vanne stal. Moar we markten neet, dat de kasselein hum booschikte[3].

Al gauw gunk de karke an, en alschoon da we der met 't ander karkvolk tegelieke ingungen, hadde de doomneer oos toch oppestea in 't verzier[4].

't Is uterlieke en farme kearel, met fikse bos hoar en 'n kroeme neuze. Hee hadde en heldere stemme, zoodat m' hum, um zoo te spreaken, wel butendeure kun verstoan. Hee hadde de teks uut Hebreen dartiene en de kasselein zea, datte vol[5] uut de Hebreen preakte. Nou, 't is 'n vastkopte[6] kearel, dee stiel van preaken hef; hee kun 't glad van buten.

Hee hadde Barteld ook good voldoan, dat kun 'k weten, want too de karke uutgunk, zea: ‘de doomneer dat steet op de stool good, as 't nou in de pasterij ook zoo hemmelties liekt, mij dunkt, dan kan 't.’

Too de karke uut gunk, rönde[7] de doomneer oppestea noar huus en wij trökken hum noa. Nou, dat moo 'k zeggen, de menschen waren zoo vrendelik as 't heufde. De mevrouw, en kregel wiefien, was zoo gauw as water, moar 't was aanders en ruzige huusholling. Zee hebt zes kinder, en d' oldste is nog moar tien joar; te dunder wat meuken ze en levend, moar de doomneer stuurde ze gauw uut de kamer van doan.

Doar was ook en snoarske[8] van de doomneer lozeerd, 't was de mevrouw van de doomneers breur, dee en teelink[9] jonger is, en dee woarargens op de klei steet. Dat möt ook en boas preker wezen, noar de kasselein zea; hee hadde er sanderlesten nog ees preakt, moar too was ter ook 'n biester bult volk in de karke west, zoodat de menschen hoast neet wuzzen woar ze zitten zullen.

Too we dan nou rondum de koffietoafel zatten, in de pasterij, dee ik er meest het heuren too[10]. De meister preut meest met de doomneer, Frens sleug er zoo nou en dan en malle slag mank[11], en Barteld had en drokke redenoassie met de vrouwleu. Ik zegge oe, dat dee snoarske van de doomneer wat lösmaeken[12] kun, allewel zij en Barteld verstunnen enkander de haelve tied neet, um hij sprek sens wat volmondig, en zij dee wel op zien Hollans, moar doar kwamp toch zoo nou en dan, duchte mij, ook en flottien[13] boerenvreesch deur.

We muzzen veurtied al zoo lachen um Barteld. Too we eerst bij de doomneer an huus kwammen, begunde Barteld, dee overal altied doarlik met de vrouwleu an 't woord is, met doomneers moagd, - en handeg vrommesien, moar dat boerenvreesch preut; - ze höld en lange redenoassie tegen hum, en Barteld keek heur aan en lachte zien beste; moar in 't leste zea toch: ‘schei moar uut met vertellen, mien stumper, want ik verstoa der geen lorre van.’ De doomneer proestte 't uut van lachen, en zette

(1) T i e n g e , tijding.
(2) Eene vroeger gehoudene, bekende preek.
(3) B o o s c h i k t e , hem er van verwittigde, dat er hoorders van elders waren.
(4) V e r z i e r , vizier.
(5) V o l , (veel) gedurig.
(6) V a s t k o p t , met een vast hoofd (goed geheugen).
(7) R ö n d e , rende, van rennen.
(8) S n o a r s k e , schoonzuster.
(9) D e e e e n t e e l i n k enz., die op den dominé in jaren volgt.
(10) Er 't hooren toe doen = geen deel nemen aan 't gesprek.
(11) Er een mallen slag onder mengen = kortswijlen.
(12) W a t l ö s m a e k e n , (losmaken) veel praten.
(13) F l o t t i e n , een weinigje.

Barteld en stool; moar Barteld höld hum, of hij 't neet begreep en dreide zik daele[1] bij 't vrouwleuvolk.

Wij wollen er gern wiezer van weazen, as de doomneer beneumd wörde, of hee 't ook an namp; moar dat wolle neet zeggen en dat meugt ze leuf ik ook neet doon. Frens höld het hum aëns nog al oarig oppe hoed an[2], moar heeroom leut niks lös, wij bleven lieke wies[3].

De meister, dei al de olde geschiedenissen kent, vertelde oos, too we wearumme tieden[4] 'n paroabel. Of 't al of neet gebeurt was, zea, doar wolle of weazen; moar as 't veurvallen is, dan möt 't in de rimmenstrantentied west hebben.

Hee zae, in dat darpien, doar wij nou hen hören west wazzen, hadden ze aleer en klein karkien had, dat met stroo dekt west was. Oppen oldejoarsoavend nou, hadden de jonges doar broaf scheuten met lös kruut, krek as ze hier nou ook nog doot, nargens aanders umme, as um 't olde joar uut te scheeten. - Moar wat wil 't geval? En sniedersknecht schöt en gleunige[5] stoppe[6] in 't dak van de karke, en de oostenwind bleus de stoppe inne brand, en eer dat ze haer zeet, vlamt de karke lochteloos op. De snieder rönde uut benauwdheid veerdehalt uur wied, eer datte uutpoeste[7]; moar 't geval lag er, der mus en nije karke weazen.

Hoo de sniedersknecht er ofkomen is, wet men neet. Hee zal joa vaste wel broaf pienigt weazen, want zuk's waren ze in dee dagen went[8].

Moar too de kaspelleu[9] bijenkander kwammen, leekt 't wel, dat 's en babelstoren zullen bouwen, want de eene wol zus en de aandere zoo, en in 't leste dreide 't op verscheel uut; moar too kwamp er de doomneer over toe, en dee zea: ‘heur volk, ai met zoo völe bint, kun j' geen vrea holden; ie doot beater, dai veer volmachten beneumt, en alleens hoo dee doot, doar moo'i met tevrea weazen.’

En too beneumden ze doarlik veer menschen tot volmacht over de karktimmerderij, dat waren zooveul as karkvoogden.

Dee leu hadden, zoo as 't meesttied al is, doar niks te veule an. Ze kreagen 't vort al in stek[10] met de timmerleu, dee nou mear wollen verdeenen as aens, umdat 't veur 't heele kaspel was, en dan weer dugte[11] de öpperman neet, en zoo was er en heele bult te verhakstukken[12]. Moar in 't leste gunk het toch an; ze kregen en karke kloar. Moar ze hadden er toch nog neet genog van. ‘Mij dunk’, zea de prissedent, ‘doar mus ok nog en spreuke op de veurgevel stoan en dan ooze namen derunder.’

‘Te dorie ja’, - dat stund heur alemoal an, en um nou ook alemoale eere van 't wark te hebben, overleen[13] ze, dat er en riemechien[14] veur zol stoan van veer riegels, dan kun elk één regel riemen, en dan muzzen ze derum stroogien trekken, wat riegel of elk zul. Dee de lankste stroo

(1) Z i c h d a e l e d r e i e n , zich neerzetten.
(2) O p p e h o e d a n h o l d e n , op de huid aanhouden, er op aandringen.
(3) L i e k e w i e s , even wijs.
(4) T i e d e n , tiegden van 't oude ww. tijgen.
(5) G l e u n i g e , gloeiende.
(6) S t o p p e , prop, om 't kruit mee vast te stampen.
(7) U u t p o e s t e n , uitblazen, uitrusten.
(8) W e n t , gewend of gewoon.
(9) K a s p e l l e u , kerspellieden.
(10) I n s t e k , in den steek, in de war, oneenig.
(11) D u g t e , deugde.
(12) V e r h a k s t u k k e n , vereffenen.
(13) O v e r l e e n , overleiden, overlegden.
(14) R i e m e c h i e n , rijmpje.

trök zul de eerste riegel, en zoo noar vanand of, dee de körtste stroo trök, de leste riegel.

'Ik holle van ofwarken, jonges,' zea de prissedent, 'doarum stel ik veur, dauwe oos veurof good bedenkt, en dat doarnoa ieder zien riegel ten ieuwigendoage blif stoan. Geen noawark!' En dat nammen ze alle veere an, elk trök zien stroogien en de prissedent höld het körtste en mus 't riem sluten.

't Völt niks to. Dee 't lankste stroo trökken hadde, kwamp nog al umliek[1] met zien riegel veur den dag; hee heufde ook joa nargens op te riemen. Hee schreef:

De karke de is of'ebrand.

Dee doarop volgde, bedachte hum en toertien[2] en en klein umsien later schreef hee derönder:

Dat kwam al deur en sniedersklant.

De darde had dee beide riemregels al en lange toer op en daele[3] annekeken, en 't was net, of 'e der niks te best uutweg met wus. Riemen heufde hee der op zik zöls neet op; moar 't mus toch sluten, duchte hum. In 't leste vermande zik, hee was kloar, zea, en schreef:

Dee dead dat met en scheute.

Too nummer veere nou dee dree riegels leus, begönde te vleuken. Hee wus er hum geen road met, zea. 'Wat dorie,' zea, 'kan 'k doar nou op riemen? Dat wördt en oele[4]. En 't is al zoo barstend laete,' zea, 'we moot hen huus. Ik verdaege de vergaderinge,' zea, 'tot mörgenoavend.'

Anderdagsoavends kwammen ze wear op nij bijenkander; moar de prissedent wus nog zien riemriegel neet. Hee hadde er de halve nacht wakker umme leagen en prakkeziert, moar mis heur. Hee zea al wear...scheute - - - scheute - - scheute, en in 't leste beete oppe tanden. Zee bleeven de heele oavend bijenkander, en de heeltied zat de prissedent over zien riemriegel te breun[5], moar wel mis heur, hij kreeg hum neet kloar.

'Volk,' zea in 't leste, ''t is beddegoanstied. Wij moot hen huus. We zult er zundaggenoamiddag weer bijenkaander komen, mij dunkt, dan bin der twee dagen tusschentied, dan zal mij wel wat in 't zin scheten. Want van oavend blif 't elf oogen, ik kriege 't neet kloar. Lukt het 'en zundag neet, dan wee 'k neet hoo 't möt. Want wij kunt toch ook neet ummanswiel[6] vergaderen, um een zoo'n riemriegeltien. Zoo'n misselik gedoo hek nog nooit zeen.'

Good en wel, de zundagnoamiddag kwam, en 't was bruiig, smool[7] weer. De vergadering was voltallig, moar - - - dee vervlimde riegel was neet kloar, en wat meer was, doar zat en dunderschoere an de locht,

(1) Umliek, bijtijds.
(2) Toertien en umsien zijn synoniem, toertje = een kleine toer, poos.
(3) Op en daele, op en neer.
(4) En oele, een uil, in dit geval een mislukte boel.
(5) Breun, broeden.
(6) Ummanswiel, (om de andere wijle), gedurig.
(7) Bruiig, smool, broeirig, zoel.

en 't begunde en onwearig te wörden; het weide[1] en regende, oe leavend zoo neet, 't was heelendal geen wear um te riemen.

De prissendent zat droomerig bij de toafel en keek uut 't glas noa de dikke regendruppen.

Eensklaps houwde met de voest op toafel, dat er 'n koffienkoppien ofrolde, ‘schei uut jonges,’ reup hee, ‘geef mij gauw en ding op, ik hebbe de riegel kloar.’ En too hee en ding hadde, schreef hee op:

As 't regent lop de geute.

Too was der groote bliedschap, daor kun je op an. De prissendent zette hum in bestuur[2] met de rugge teagen de deure an en leus met forse stemme 't heele varsien veur. Dat was nou:

De karke dee is of'ebrand,
Dat kwam al deur en sniedersklant,
Dee dead dat met en scheute. -
As 't regent lop de geute.

Nou vroag ik oe ees, was dat wrachtig ook 'n varsien veur 'n karke? - 't Is zunde! -

De volmachten meenden aens[3] wel, dat 'n mooi riemechien was en dat ze der zik best met uutsloofd hadden. 't Völt heur doarum biester of, too ze het de doomneer leuten zeen, dee keef heur de hoed[4] vol; hij meende dat ze 't uut spietakel[5] maekt hadden, en zea dat ze der neet mea muzzen spotten. ‘As we zoo'n ding veur de karke buten zetten,’ zea, ‘dan wazwe neet wies.’

En joar of wat later mus de karke ees annewit wörden. De prissedent, dee der in de hoed altied nog wat noosterig[6] um was, dat het varsien neet veur de karke komen was, höld 't opzicht over 't witten, en de varver, dee önder hum stund, wol met zwarte letters en biebelteks op 't witsel zetten.

‘Hou,’ zea de prissendent, ‘dat mot neet; wat in den biebel steet, kunt de menschen der in leazen. Ik zal en rieme maken van twee riegels, en as 't kloar is, zet ie der dat op, zunder dat de doomneer of een starveling dat eerst les. En dan zult er de veurletters van mien naam under. Hee gung en uur of twee zitten prakkezieren en gunk too noar de varver, en too 't volk de aander zundag in de karke kwamp, stund er met groote zwarte letters op 't witsel veur in de karke:

In 't joar 16honderd ditte: (16..)
Is deze muur gewitte.

J.P.H.

En too hef de doomneer de prissendent desdoanig bekeven, dat hee veur al zien leavend verpofte um wear te riemen.

Hoogersmilde, 1878.
Ulehake.

(1) W e i d e , waaide.
(2) B e s t u u r , postuur.
(3) A e n s , anders.
(4) H o e d , huid.
(5) U u t s p i e t a k e l , voor de grap.
(6) N o o s t e r i g (noestig), ontevreden.

En oavendprootien
En twee varsies van Egbert Plunnies en een varsien van Zwaantien Eggink. (Middeldrente, Beilen.)

‘Genoavend volk! Hoo liekt?’

‘Genoavend, Harm Boer! Best jong; hoo is 't met jo? Goat ees zitten. Woi en poosien met oos prooten? - dat was joa fiks.’

Joa, ik zegge tegen 't wief: ‘“kom ik goa 'n uurtien noar Jan Luuks en neme 't breiden met; altied zoo stief in d'eigen hook van heard te zitten, door wördt m' dreumerig en eenstallig van.”’

‘Dat zeg ik ook. Ik zin bliede dai er zint. Hei eergister ook met de schoape noar Beildermark west?’

‘Joa, wij hebt er vief eenscheuren wears(1) verkoft en zes oftandigen(2) en ooze tweejoarige ram. De wears verkofte wij vort in éene koop deurenkander veur zesse en 'n oort, en veur de ram hew tien gulden had.’

‘Tien gulden?! te dundersloa, dat mot wat west hebben. Dat was joa 'n bult geld.’

‘Joa 't is veule, moar 't was ook 'n schoonder dier. Ik zegge jo, dat 't wat was. De kearel dee hum kofte had er 'n til(3) an. En too er een koopman eerst bij in de hekken kwamp, kreeg de ram de kop an en stödde(4) hum vort dat e tumelde. He blödde’(5).

‘Wel blödde, de ram of de kearel?’

‘De kearel, jong; eerst wasse biester kwoad, moar ik zag 't vort wel, dat er zin hadde an de ram, en vreug hum twaalf gulden of, moar 't is mettertied op tien angoan.’

‘Zoo. - Ooze Meindert is ook met schoape hen west en dee hef hij ook verkoft en dat is wal good goan, moar hij is toch snorrig(6) weerkomen; want hij hef 't met vrommes(7) neet vlak.’

‘Watte? Hef hij 't oneenig met Zwaantien Eggink? Dat 's joa spietelik’(8).

‘Um de woarhêid te zeggen, wij wazzen der nog over an de proot, too ie de deur inkwammen; wij hadden van Zwaantien zuks geheel neet leufd, dat ze nou 's oavends nog met 'n ander noar hoes gunk, - en we wuzzen neet beter, of 't was 'n kloar hielk(9), dat in de Meitied zul deurgoan.’

‘Joa, dat dachte elk en eene; moar, wat wearlag(10), Meindert is toch overdag nog met Zwaantien in de harbarge west.’

‘Dat isse ook, moar, zoo a je weet, overdag dat geld neet, dan goat de vrouwleu met wel of ze wilt; moar dan goat ze toch 's oavends met heur vaste jonge hen hoes.’

(1) E e n s c h é u r e n w e a r s , hamels die eenmaal geschoren zijn.
(2) O f t a n d i g e , die 't wisselen gedaan hebben.
(3) 'n T i l a n , 't schaap was te zwaar om op te tillen.
(4) S t ö d d e , stiet, stootte.
(5) B l ö d d e , bloedde.
(6) S n o r r i g , norsch, ontevreden.
(7) V r o m m e s , vrouwmensch (in dit geval zijn aanstaande).
(8) S p i e t e l i k , spijtig, jammer.
(9) H i e l k , huwelijk.
(10) W e a r l a g , weerlicht.

‘Dat is zoo.........Meindert en Zwaantien hebt anders al en poar joar met enkander loapen[1]. Ik dachte, dat het kloar touw was.’

‘Joa, dat dochte wij ook; moar wat nou 't alderargste is? De jonge hef de zinnen op 't wicht zet, en van dage en gisteren zuver niks zegt. Ik bin bange, dat 't zik te noa nemp[2], en datte der van an de hengelderij komp. - Ik heb 'm van mörgen al wat terechte roan: “Malle jonge!” zee'k tegen hum, “goat doar toch neet te kniezebieten over en vrommes, dat was mij nou de piene neet weerd; d'r is geen haand vol, moar 'n laand vol.” Moar hij lachte smeliek, zee niks en gunk vort.’

‘Nou joa; moar 't kan nog wal weer angoan. D'r is heur vaste wat in d'ooren toet[3]. En boetendat as hij Zwaantien neet krig, dan is 't de ziene ook neet west, doar mot 't bij blieven. - Ik veur mij hebbe mien levend geen kwoader keareltien zeen in 't stuk van vrijen as ooze kleinknecht Egbert Plunnies.’

‘Zoo jong? Ze hebt wal ees zegt, dat hij altemets bij Jans' Rieke komp, en dat Rieke hum ok stoan wil, alleens ho barstend dat Jans' volk doar tegen zint.’

‘Zoo is 't ok krek. Rieke wil wal van hum weten, moar 't geet heur sens[4] wal ees wat over, deur 't ofroad[5]; moar dan komp hij der toch stillechies wal bij. Ik weet er mear van. Op 't wasschop[6] van Korroad en Thijs' Trientien is 't met heur beiden begunt, en nou geet hij der um de dree weeke stipt hen. En ik kan 't wal weten, Rieke is mal noar hum. - 't Spiet mij dunders, dat 't jonchien neet beter schrieven kan; want hij kan zoo alderstapelst riemen. Ooze Harm schrif wal ees en riem van hum op, dat Egbert dan eerst veurzeg.’

‘Moar zul Rieke dan meenen, dat Egbert zuls dee breeven schrif?’..

Egbert schrif niks, en hij gef Rieke ook niks gien pampier. 's Oavends as hij bij heur komp, zeg hij heur 't riem moar zoo oet den kop weg veur. Op een oavend hef heur ees eene belusterd, zoodoonde zin 'k dat gewaar wörden. - Ooze Harm schrif altemets en riem op, allennig umdat hij ze gearn wil kennen. Egbert zeg 't hum dan veur, en dan schrif Harm 't net op zoo as 't hum véurzegd wördt. Egbert wol eerst hebben, dat Harm 't op zien Hollaans zul schrieven; moar Harm duchte, dat heufde neet. Eene kan 'k er zöls[7] zoowat wal van boeten, dat zal 'k jo ees opzeggen:

Of ik dij min? anheure 't leefien![8]
Wat iederbod zoo trouw, oprecht,
Mien harte deur mien mond dij zegt,
Krek of 't gedrukt steet op 'n breefien.

Mark op, wat dien geveul[9] dij zeg,
As 't oos des oavens mag gelukken,
Um dan melkaar an 't hart te drukken,
En 'k mien hand in de diende[10] leg.
Of anders, kiek mij liek in d' oogen,
Woor heilig vuur en zuuvre min,
Oetstroalt, dien oog en harte in; -

(1) Met enkander loapen, 't was een engagement.
(2) Zik te noa nemen dat enz., zich zooveel aantrekken, dat hij er door aan 't sukkelen komt.
(3) Heur is wat in d'ooren toet, haar is iets gezegd ten uwen nadeele.
(4) Sens, sinds, meesttijds in den zin van doorgaans.
(5) Ofroaden, ontraden.
(6) Wasschop, bruiloft.
(7) Zöls of zölfs, zelf, zelve.
(8) Leefien, liefje.
(9) Dien geveul, uw gevoel.
(10) Diende, uwe.

Is dat geen liefde oet den hoogen?

Dat is zoo kloar as 't licht der zun.
Wij kleeft melkander an as klissen
En nooit kun wij enkaêr weer missen,
Alleens[11] wat tusschen beiden stun.

(11) A l l e e n s , onverschillig.

Ooze harten brakken ummers stukken
As Rieke um dij en ander kwamp
En mij dien leefliek beeld ontnamp,
Gesteld, dat ooit zoo'n doad kun lukken.

Het alderkrachtigste cement,
Dat steen an steen bindt in de muren,
En ook geen rots, kan zoo lang duren,
Dat ooze harten ontrouw kent. -

Onneuzel, Rieke! dat ik 't zegge;
Moar woar is 't, dat 'k soms van dij dreum,
En hardop bij den naam dij neum,
En dan - op d' ander zied mij legge.

Moar stuurt het hart ees dat bemint,
Dat gleunig(1) 't beeld wear veur zik teuvert
Van't machien(2), dat het hef vereuverd;
't Is neet te sturen, leeve kind!

As 'k laet, bij 't karnhoes an de roeten
Of doar bijzieden an de deur,
Op mien getik dien knuchien heur
En do komst vort doarop hen boeten

Ten teeken dats 't wal hest verstoan,
O jongejong, dat zuut geflüster,
Dat handengeven in het düster,
Of ook, bij 't schiensel van de moan, -
O, zeeleschat! ik kan 't neet zeggen
Ho zoalig mij dan 't harte trilt: -
Loat wiezen zeggen wat ze wilt,
Zij kunt nooit dat geveul oetleggen.

As wij noa kört en good beroad
Al gauw dat steegien weer hebt vunnen,
Woar wij joa al zoo vake stunnen,
En woar we deurbanks(3) veilig stoat,

Dan, zacht umhalzen, zeute an 't smokken(4).
Jandorie! hooger leven leeft
As Rieke mij in d' armen beeft,
't Hart zul jo oet zien zitploats schökken.

O, Rieke! 't is neet oettestoan
Dat denkbeeld: ‘wij mout van enkander!’
En toch...wij moot as ieder ander
In 't leste - ook wear noar hoes to goan.

Neet woar? do blifs mij ieuwig minnen,
Veur ieuwig slat dien hart veur mij,
Neetwoar? en ik min ieuwig dij; -

(1) G l e u n i g , gloeiend.
(2) M a c h i e n , meisje.
(3) D e u r b a n k s , doorgaans.
(4) S m o k k e n , kussen.

Wij heurt melkaer met ziel en zinnen.

Zóó, hart an hart en wang an wang,
Dan veul wij 't schat! - *niks* kan oos scheiden;
Want God hef 't good veur met oos beiden
En wij zint veur geen tookomst bang.

‘Nou, nou! dat 's mooi, dat is euvels mooi. 't Wörde er mij altmets puur krioelig van in de hoed(5). En over twee dingen he'k mij toch biester verwonderd: ten eersten hoe krig 't jongien 't zoo bijenkander, het slut man, as 'n busse, en ten tweeden hoo hol ie 't in den kop? 't is zoo'n groote koppel riegels! - Road ees, wat 'k nou prakkeziert hebbe? Egbert Plunnies mus ok en vars dichten veur ooze Meindert, dat hij Zwaantien weer krig. Loat ooze meid noar jo hoes goan en halen hum gauw. Dan kan de meid en toertien(6) bij jo volk blieven te prooten. Wij zit hier under enkander met old bestoan volk(7); as ooze Meindert dan 't oavend wear kump, is 't vars kloar. Zul Egbert wal willen?’

Beja wal! - Loat Lummechien moar hengoan en zeggen, dat ik 't zegd hebbe. -

(5) H o e d , huid, lichaam.
(6) T o e r t i e n , toertje, poosje.
(7) B e s t o a n v o l k , bedaard volk.

Egbert Plunnies. ‘Genoavend volk! Wat is hier te doon?

‘Genoavend Egbert! goat moar ees zitten, hier is mien deuze[(1)]. Wat ik zeggen wol, wij weet nou, dat ie zoo mooi riemen kunt. Jo boas hef oos zo effen en mooi gedicht van jo oppezegd. Nou wol ik geern hebben, dat ie en gedicht meuken tusschen ooze Meindert en Zwaantien Eggink. Beildermark is heur hielk ofkomen[(2)], want to is Zwaantien 's oavends bij 'n ander jonge west. Zul ie ze nou neet weer anenkander kunnen riemen, Egbert?’

‘Dat is neet wis, Jan Luuks; ie begriept wal: as er tusschen twee jonge harties geen vat is, dan kun je met 'n varsien al slim vat kriegen; dan grip 't neet an. 't Riemen is wal good; moar 't kan beter en vonke, dee er lig, wat aanbloazen, dan nije vonken sloan. As men en vrommes, dat niks veur jo geveult, an boord klampt met en riempien, dan denkt ze licht, dat men 't oet de oarigheid of oet wiesneuzigheid doot, en dan geet 't neet an. - Nou is 't woar, dat Meindert en Zwaantien al 'n toer met 'n kander loapen[(3)] hebt, dat is hoaste wat anders, doar hef wat bestoan. Moar weet ie ook wat er tusschen beiden zit? Dat deende ik wal te weten, dan kun 'k de spieker beter oppe kop sloan.’

‘Joa, Egbert, wat ze tusschen zik hebt, dat weet 'k ook neet, ik denke, dat het teuterij[(4)] is.’

‘Zoo! dat denk ik ook; in elk geval ik zal 't ees bezeen[(5)]. Ooze boas knipoogt mij ook to; moar van oavend kan 't neet; mörgenoavend za'k zeen, da'k met en riegeltien of wat hier wear kome, dan zal 'k Meindert 't veurzeggen, dee kan der dan nog mee doon wat hum dunkt; moar schrieven kan 'k neet veule. - - - - - - - - - - - - - -

‘Genoavend Meindert! doar bin 'k al.’

‘Genoavend Plunnies! best jong; is 't kloar?’

‘Joa, Meindert, doar is al wat kloar; moar 't was toch net of 't mij neet good vlossen wol. Ik zal 't jo veurlezen:

O, Zwaantien! 't olde minnevuur,
   Blif moar in mij an 't branden;
Mien harte hef geen rust of duur
   Noa 't breken oozer banden.

O, treurig nare Beildermark,
   Doar brak de mindroad stukken;
Ik dacht dat nooit 't verbaand, zoo stark
   As 't ooze, lös kun rukken.

Wij tieden[(6)] 'smörgens vroo[(7)] van hoes,
   Ik dacht: dat wördt en baantien;
'k Verkoop mien schoape inne roes[(8)],
   En - dan op 't mark bij Zwaantien.
Ik gunk de mark geen dreekeer rond,
   Of 'k had dij joa al vunnen;

(1) Deuze, tabaksdoos; 't overreiken daarvan, spoedig na 't binnentreden, geeft genegenheid te kennen.
(2) 't Hielk is of, 't engagement is verbroken.
(3) Met 'n kander loapen, verkeering hebben.
(4) Teuterij, achterklap, kwaadspreken.
(5) Bezeen, bezien, beproeven.
(6) Tieden, tijgen, ergens heengaan.
(7) Vroo, vroeg.
(8) Inne roes, in éen koop.

Moar 'k zag vort an dien rozemond,
Hoo slecht mien zoaken stunnen.

‘Gee's mee?’ vreug'k, dan krigs brandewien!
Joa, dat kun do gebeuren...
Moar - o, mien hart kan 't hoast neet lien,
Wat 'k to van dij mos heuren.

‘'k Goa 't oavend neet noar hoes met jo
Heur Meindert!’....O, ik zwiege;
De keel knip bij dat woord mij to,
't Is of 'k de roze kriege.

‘Moar Zwaantienleef, woarum dan neet,
   Wat zit er tusschen beiden?’ -
Zoo vreug ik, krietend[1] van verdreet;
   ‘Wij kunt, wij meugt neet scheiden.’

Moar of ik vreug, of smeekt', of dee,
   Do meukste[2] mij neet wiezer.
En of 'k dij leeve woorties zee,
   Dien hart bleef hard as iezer.

Ik denke dat en booze mond
   Mij broaf hef overleugen,
En dat mien Zwaantien zonder grond
   Doaroet venien hef zeugen.

Geleuf toch neet zoo'n lastertong,
   Dee d' eer en deugd verkleindert,
Dee 't hart dij oftrekt van dien jong,
   Van dien getrouwe Meindert. -
En as 't ook al geen laster is,
   Moar da 'k wat heb bedreven,
Dat dij neet past, do zals 't gewis
   Dan Meindert toch vergeven?

'k Wil alles, alles, alles wal,
   Wat 's do mij moar kans zeggen;
'k Wil knielen, opstoan en 't ook all'
   Wel an dien vooten leggen.

Al deê 'k al wat, - 't is nou zoo naar;...
   Wij waren 't joa zoo eenig,
De harten kleefden an melkoar,
   En nou stoa we elk alleenig.

As olde leefde nummer roest,
   Kan ik dij neet verleezen,
't Zal wel, as 't onweer oet hef poest,...
   Op 't olde ies anvreezen[3].

O, leg de zeute band zoo vast,
   Dat 'k 't nooit weer kan bedarven:
Zóo is mij 't leven tot en last,
   Want zunder dij moo 'k starven.

‘Heur, Plunnies! ik reare[4] 't oet, zoo mooi is 't, dat kunj' an mien troanen zeen. En 't is ook joa woar! Er is niks west; moar al was er al ees wat west, dat ze wus, dan kan ze mij dat toch wel vergeven; dat heb ie recht good ook in 't riem stoan. Moar wat zin 'k nou in jo schülde veur 't vars?’

‘Wat ie mij schuldig zint? och man! niks; moar dit beding ik: as Zwaantien jo antwoord stuurt, loat mij dat dan ees lezen, en as 't met jo beiden weer kloar komp, neugt mij dan op jo wasschop, ai trouwt.’

(1) K r i e t e n d , krijtende, schreiend.
(2) D o m e u k s t e , gij maaktet.
(3) O p 't o l d e i e s a n v r e e z e n , op 't oude ijs aanvriezen.
(4) R e a r e , schrei.

'Dee beide dingen zal ik volbrengen, heur, Egbert!' - - - - - -

'Meindert! Meindert! heur ees!'

'Joa, wat is 't, Egbert Plunnies?'

'Nou, hoo is 't goan?'

'Hoo 't goan is, dat denk ik, dat ie heel good weet, Egbert; want ik hebbe van Zwaantien en breefien op riem kregen, en ik denke, dat hier tien uur goans in 't ronde, geen mensche dat zoo good veur heur kun riemen as ie. Moar doarumme neet getreurd; 't hielk is wear an en ik trouwe in de Meitied met heur. Hier is heur breefien.'

'Geluk in jo veurnemen, Meindert; blieft heur getrouw; want zij is 't weard.' - - - - - -

Breef van Zwaantien Eggink an Meindert.

't Is meer dan enkel teuterij,
As under een stevast gevrij[1],
Jo jonge dan nog met en ander
In d'oavendlocht, bij Bartelds Bander[2]
Te leutren steet met Annechien!...
Dat kan 't walmeenend hart neet lien.

En as dat de eigen oogen zeet,
Dan lastert dat en ander neet;
I k zag 't van Annechien en Meindert....
Jo deugd heuft[3] dus neet meer verkleindert;
't Wörd t' oavend net de achtste dag;
Dat ik 't met eigen oogen zag.

Of 't smokken of umhalzen was,
Dat zag 'k neet krek; moar 't gaf geen pas,
Dat weet ik, en dat weet we beiden,
Dat ie nou nog met andre meiden,
In banderhoekies smoessies moakt,
Net of jo Zwaantien dan neet roakt!

Zeg, wörde wij dan neet beschouwd,
As twee dee in de Meitied trouwt?
Mij dunkt, 't mus zöls jo misliek lieken,
Of woi[4] noar andre vrouwleu strieken,
As wij veur God verbunden zint?...
Pas op! dat geet neet, gooye vrind!

'Al is er wat', steet in dien breef:
Ik dacht wal, dat 't geveul dij dreef;
Doar mus wat achter 't vessien wezen,
Dat hesto, véur mien riem, al lezen
In 't eigen hart, dat 't dij verweet,
Eer ik dij 't veur de vooten smeet.

Bah! zuk gezanik, dat neet deugt,
Doar knappe leu neet over meugt....
Moar kom....'k zal nou moar neet meer zeggen;...
Wij zult nog ees 't weer overleggen;...
Moar!.....mij allén, en anders geen,
Of 't is veur ieuwig offesneên! -

Kom zundagoavend dan moar wear;
Moar geen gekneel, en geen gerear[5],
Ook van geen last of starven spreken;
Ik hol geen jota van dat preeken;
Moar deugd in 't hart en reine trouw,
Dat heurt er tusschen man en vrouw.

(1) S t e v a s t g e v r i j , vast engagement.
(2) B a n d e r , schuurdeur.
(3) H e u f t , behoeft.
(4) W o i , wilt gij.
(5) G e r e a r , geschrei.

Geen teuterij! - as 't 'n ander zee!...
Ik zag jo zölfs, jo alle twee.
Wat dunderdag! 't is zunde en schande;
't Was, of mij 't hart doar binnen brandde.
Moar nou! - doar nou geen woord meer van;...
Wij spreekt melkoar...tot zundag dan!
Hoogersmilde, 1878.
Ulehake.

Rare reize van lamert wever nao de moane, hen en weerumme in eene nacht.*) (Hoogeveen.)

't Is al heel lange leên, en - a'k 't wel onthollen hebbe, was 't kört nao de franse tied, dat mij aoverkomen is, wat 'k oe nou vertellen zal.

't Was op en zoaterdag veur Poaschen, dat miin wiif 'eur kloar maakte om hen ê Huzen[1] te goan. Zij wol 'n nije boksem[2] veur mij 'alen bij kroeme Wessel den sniider, want mij vertrouwde ze zöks neet to, umda'k wel ees en enkelde keer uut slinteren goan was en wel ees 'n börrel te veul 'ad 'adde.

Moar wat wil 't geval?

Zij glid mij uut op de daele, en verstoekt de voëte, en zoo kwaamp 't er to, dat ze mij dan toch mus laoten goan, wol ze neet, dat 'k zundags thuus zol bliiven van de kerke, want miin andere boksem was wat heel gorrig[3], en miin wiif was hemmel.

Moar neet as noa lange kranselen[4] en praeken tegen miin verdörvenheid leut ze mij goan.

- Lamert, zae ze, holt oe nou in 's 'Eeren name ees stark; loat oe neet weer as lessent[5], doe j'en heele nacht uut tierelieren bleven bint, verstrikken deur den satan. Denkt, da'j speult mit oe onstarfelike zêle! Lamert! doar hei'j drê gulden en 'n dubbeltien veur oe boksem; 'aalt um en betaalt um, en goat mij a'k 'oe bidden mag, neet in ê harbarge en bezoept oe. Koom ie goëd nöchter weer, dan zui'j van mij 'n lekker slokkien sukerbrandewiin 'ebben, en 'n brökkien[6] mit wörst to. Beloaf ie mij dat?

- Bel! zae 'k, wat lig ie te tjanteren? Denk ie, da'k 't geld veur miin eigen boksem zal verzoepen? Geef mij nou nog moar twaalf duiten veur 'n vörrel tabak, en ik zal oe thuus komen as 'n dartiene!

Nou en dat zae'k mit meenens, moar de duvel slap nooit, en stelt 'n mensche hoaveral strikken.

'k Was zunder kleerscheuren an ê Huzen ekomen, maor zeet: -

*) De *ao* wordt uitgesproken als de ô in 't fransche Apôtre, nôtre; *ae* als de ai in 't fransche m*ai*gre, m*ai*s; - aë (in haënd, laënd) *niet* uitspreken als ha-end of la-end, maar samen doen smelten. Haënd wordt alzoo *haand* met een sterken bijklank van *e*. Hetzelfde geldt van kroëg. De ' voor een woord duidt aan, dat er de h voor is weggelaten. Als men merken zal, wordt deze letter hier, evenals op vele andere plaatsen, misplaatst of niet uitgesproken. Dê (die) uit te spreken als dee.

(1) De Huzen - heet de gemeente Hoogeveen bij 't volk, dat in de venen woont.
(2) Boksem, broek.
(3) Gorrig, haveloos.
(4) Kranselen, seuren, zaniken.
(5) Lessent, laatst.
(6) Brökkien, boterham(metje).

Kroeme Wessel was hen schaeren, en uut de schaerwinkel egoan noa de Vleegende Visch, 'um 'n slokkien te kopen.

Kom, dacht ik, 'k wil 'um doar haeventies van doan alen.

Moar doe 'k inne jachtweide kwaamp, zat de sniider mit 'n stök of mennig schippersjonges onder 'n oord jannever an 't koopmannen[1]. En doe ha'j de poppen 'an 't dansen!

De sniider wol mit geweld mij tracteeren op 'n bakkien[2] jannever. 'k Mus goan zitten en mit doon, en doe 'k zae, da'k neet wol koopmannen, gnees[3] dê duvel van 'n kroeme sniider, en reup: hij duurt neet! hij duurt neet! hij 's bange, wat veur de boksem te zöllen kriigen van ziin wiif, en - al zökke smoalige proaties meer.

Dat maakte mij de kop gek, en doe de duvel mij inbleus, da'k krek zoo good kun winnen has verlêzen, woagde ik 'n stuver van miin tabaksduit en zette op.

Winnen. Weer zetten - weer winnen! Dubbelde pakkies zetten - wéér winnen! Nog ees, en nog ees....zetten....'t was, anmii de duvel! krek of 'k neèt verlêzen kun!

Kristus! dacht ik, ik kriige miin boksem vrij, en hölle meugeliek nog wel 'n appeltien oaver, veur de dörst van 'n anderen dag! - 'n 'alf oord kastelein! en drê pakkies veur mij - koopman!

Ik wön nog altied toereloers[4] an, en 't duurde neet lange, of ik was koopman (bankier).

Moar....doe keerde de koarte, en 't duurde geen ketier, of al miin winste, mit 't geld veur de boksem en miin tabaksduit was noa de waerum! 't 'alf oord hop, en nog 'en 'alf oord hop; ruzie mit de sniider oaver de betalinge; dát smocht en labbedoedes[5] an 't oor egeven; de deure uutëgooit deur de kastelein - en zoo op 't pad hen huus, - zunder boksem, zunder geld, zunder tabak, moar mit 'n verdreet um 't uut te rearen!

'n Kleine snee in 't oor ha'k ook, moar was anders best kompoabel[6], en 't was volle moane en ê heldere locht. Zeen kun 'k heel good, en 't pad was ook makkelik te vienen, en toch ('t zal an miin miimeren eleagen 'ebben!) raakte ik van den weg of, en kwaemp te lande in 'n vaentien[7], dichte bij 'n törftrekkerije.

Doar was ik, en hoe 'k schermezeerde[8], der uut kun 'k neêt komen; 't vaene zög[9], oe laevend zoo neet, en 'k 'adde werk genog um miin schoënen neet te verleezen.

Op 't leste kwam ik op 'n stobbe te zitten, en ik zat der zoo lange op te prakkezeeren oaver miin wiif, en of 'k mit zeutigheid of zoerigheid mit 'eur wol begunnen van waegens dê dit-en-datse boksem - dat 't mij begun te soezen in e kop van miserabeligheid.

Op ees heur 'k en raar geluud boaven mij, zooda'k beschrikt opkeek.

't Was woeps! woeps! woeps! woeps! waps! as van zoo'n veugel, en flap! wat streek doar 'n goe smeetwegens van mij of, op 't vaene neer? -

(1) Koopmannen, een soort van kaartspel.
(2) Bakkien, een kroegterm voor glaasje.
(3) Gnees, grinnikte.
(4) Toereloers, doorgaans.
(5) Labbedoedes, klap.
(6) Kompoabel, capabel.
(7) Vaentien, veentje.
(8) Schermezeerde, schermutselde.
(9) Zög, zoog.

'n groote, 'éel groote eileuver[1]. 'IJ stapte zoo permanteliik[2] op mij of as of 'ij holde Scholte Meijer bij laevenden liive was, mit ziin wit buis oaver ziin zwarte rok, en roô kousen um ê dunne beenen.

- Dag Lamert, zae 'ij.

- Dag meneer! hoë geet 't oe nog - ikke.

- Good, Lamert, en baeter as oe, dunkt mij, want a'k 't zeggen mag, dan zit ie doar raar.

- Doa' wee'k zoo neet van, meneer!

- De klobbe zinkt oe onder de neers weg, Lamert! en ik leuve da'j al 'n natte boksem hebt, zae d'eileuver.

- Ik leuve 't miin zeêle ook, meneer! reup ik en vlög beschrikt op, - moar hoë koom ik uut 't mköör?

- 'Eur ees, Lamert, zae d'eileuver, en 't was krek of 'ij 'n scheeve bek trök - 'eur ees Lamert: blieve ie 'ier nog 'n kertier, dan is 't uut mit oe. Loat oe roaden, en maakt, da'j weg koompt!

- Ja, zae'k - dan ees met 't ééne been noa boaven, dan mit 't hander, um neet wiider in 't vaene te zinken - wê zal mij der van doan 'elpen, meneer?

- Lamert, zae de veugel, ie hebt 'et heindeliek[3] neêt han mij verdeent, da'k oe hölpe, en dat wee'j ook wel, denk ik!

't Was woar, wat 'ij zae, en dat zui'j later 'euren; ook wörde ik er smeelik van, en zae gien woord.

- Hölp ik oe doarumme toch, Lamert! 't is um oe vroome vrouwe, en oe honneuzele schoapies van kienderties. Zeedoar! goat op miin rogge zitten en hik toage[4] 'oe uut 't möör - hen huus.

- 't Is vrendelik en kristelik van oe 'anprissenteerd, meneer! moar 'k 'ebbe miin laeven nog neet heurd, dat 'n kristenmense op ê rogge van 'n eileuver 'ef ezaeten, en op 'n veurroam[5] zu'k zeggen, dat 't neet en kan - ook.

- Dat mut ik weten, Lamert, zae de veugel, moar ai'j nog langer babbelgoechies[6] maakt, goa 'k hen en loat oe zinken, en miteene begön 'ij te wuppen op ziin lange roö beenen, as of 'ij zóó, zóó weg vleegen wol.

- Nou koman! zae'k, loa'w 't in Gods name dan perbeeren; bliif ik ier, dan is 't mit 'n 'alf ure toch mit mij doan. 't Wördt 'ier 'oë langer 'oë sobberiger, en 'k bin miin eene schoë al kwiit.

Ik gunk dan op ziin rogge zitten, en....woeps! gunk 't in de heugte. Neet lank duurde 't, of wij waren flak boaven ons huus.

- Meneer, zae'k, as 't mit oe permissie is...('k mus joa zeute brooties bakken op ziin rogge!) wij bint flak boaven onze schörsteen; ie mussen nou wat leger vleegen, en zetten mij zeuties dale[7] op 't reeten dak.

- Hol de snoete, Lamert! zae d'eileuver bertoal, - bemeuit oe mit oe eigen bemeuisels, en loat mij de miinde. Ik zal wel weten, woar 'k oe brengen mutte.

Duvelse veugel, dacht ik in mij zöllevers, 'eb ie zökke knepen?....

(1) E i l e u v e r , ooievaar.
(2) P e r m a n t e l i i k , parmant.
(3) H e i n d e l i i k , eigenlijk.
(4) T o a g e , toog, voer.
(5) V e u r r o a m , raming.
(6) B a b b b e l g o e c h i e s , malligheden, gezochte tegenwerpingen.
(7) D a l e , neêr.

Moar onder de 'and gunk 't al 'ooger en 'ooger, en 't duurde neet 'eel lange, of wij waren dichte bij de moane.

- Kristenzeele meneer! reup ik - 'k bin niks nijë noa de moane...wa'k oe bidden mag, goat noa de grond en zet mij ergens dale, woar ai'j wilt, moar neêt 'ier.

Moar d'eileuver zae niks, en vlög al dichter en dichter op ê moane an. Dê wörde dan ook hoë langer hoë grooter en witter, en 'k zag nou dudelik, dat ie eindelik niks handers was as 'n enormeliiken snijballe mit 'n dikke dompe[1] van veurent der op eplakt, en dreê deepe gaten in plaasse van oogen en mond.

- Woeps! zae de veugel, en wij waren op de moane. - En nou as de waerum van miin rogge, 'k wil 'ier wat uutrusten, want ik bin zoo meui as en 'ond.

Nou, ik leut dan lös en gunk zitten op de moane, dee van snij was, as 'k zae, moar zoo 'ard as 'n kuije[2] en kold!...zee! 'k weet neet, dat 'k ooit zoo'n kolde anne boksem 'ebbe veult.

- Zee zoo, Lamert, zae d'eileuver, hei'j nou nog 'n bösschop mit hen huus - spraekt! en 'ik zal 'm 'oaverbrengen - moar gouw ook, want ik wil hen 't nust.

- Heere God! reup ik,...ie wilt mij hier toch neêt loaten verkleumen op e moane, miin leeve beste meneertien!....

- Wê 'ef miin nust 'emölken, dree weken lank, en 'ef van de heijer pannekoëken bakt?

- Meneertien! meneertien!...'k 'ebt zoo neet meent...ikke...wol...

- Zee...dat heb ieë doan, bliksemskiend! en tot dank doarveur - hadjuus!

En hop wupte 'ij.

Ik voldde de haënden en reup genoa! moar 'ij schudde mit de starte[3] en vlög vort!....

Doar zat ik dan nou op de moane, zoo kold as dree kikkers, en ieder hoogenblik in gevoar van of te glissen[4], want 't dink was zoo glad as 'n tinnen schöttel. Gelökkig was er an de linker kante van de moane en huutstek, zoo'n soort van stange, en doar in vrögger tiid wel en uuthangbord mag anëzaeten 'ebben, en doar höl 'k mij an vaste.

Moar op ees gunk 'n deurtien lös, midden in de moane, krek woar de neuze zit, en wee kwaamp der uut? - 't mannechien in de moane!

't Was 'n klein persoontien, neet veul grooter as 'n kardoes dê opzit, moar 'ij 'adde 'n 'eele lange witte board, en 'n takkebossien onder den arm.

Ook 'adde 'ij 'n 'ooge toetmusse op, en zette 'n biister grammietig gezichte.

- Dag, Lamert! zae 'ij; hoë geet 't oe nog?

- Dag, meneer, zae ikke, hoë geet 't oe zeulvers?

- Best, Lamert; moar wat doë'j ier?

Zitten, meneer, mit oe permissie - moar op 'n verduvelde kolde banke! Zol 'ier neet 'n slokkien te kriigen waezen?

(1) D o m p e , neus.
(2) K u i j e , stuiter.
(3) S t a r t e , staart.
(4) G l i s s e n , glijden.

- Wij tapt 'ier neet meer veur de goande en komende man, zae 'ij, en ie mussen maken, da'j vört kwammen, Lamert!

- 'Oe eer, 'oe leever, meneer, en as dê eileuver mij neet zoo verdold ekult adde - waar 'k oe ier ook neet komen steuren, en lag bij 't wiif op bedde.

- Lamert, ie kunt proaten as 'n kruudkremer[1], moar 't helpt oe hier neet. Vört mui'j van miin 'uus hof, en dat wel hoogenblikkelik. Nou wat zeg ie - weg of neet?

- Nee! reup 'k, nee! doët moar wat o'j wilt, dwelm!

- Best, zae 'ij, en flop! gunk 't deurtien dichte. Moar flap! gunk 't ook weer lös, en daor kwaamp mij dat duvelsche dummel an mit 'en groote biile.

't Wupte achter mij umme en bats! 'ouwde mit ziin biile op de stange, woar 'k mij an vaste höl.

- Kristus kerel! schei toch uut, reup ik, moar bats! zae de biile, en kre..kri...kra....ak! zae de stange, en...doar goa'w hen...ikke an 't glissen en de stange mij noa.

- Schriift ees, ai'j oaver bint, Lamert! reup 't frabbe, toë 'k völ en toesebolderde deur de locht as 'n anëscheuten 'ase[2].

'k Dachte neet ans, of 'k zol mij de kop te barsten vallen, en dat zul ook wisse beurd waezen, 'adde mij neet 'n köppel ganzen veurbijëvlögen.

- 'k Leuve dai'j valt, Lamert, zae de waeke[3], dê veuranvlög.

- Miin zeele! zae'k, en dat wel al 'n minute of tiene lank; 'k bin van de moane glist.

- Dat kan zoo neet, Lamert, zae de waeke, griipt miin poote, en 'k zal oe hölpen.

Ik greep ziin poote - en nou gunk 't zeuties an hen onder.

Moar op 't leste reup de waeke: loat mij lös, Lamert! want ik kan neet meer! Loat mij hoogenblikkelik lös, of ik reure de starte.

Ik dachte - ja wel! en höl vaste, moar wat dee dat duvelse beest?

- Kwak! zae 't, en nog ees - kwak! flak oaver neuze en mond 'n flarte!

- Boe! reup ik, en leut lös, en doe gunk 't weer an 't toesebolderen.

Gelökkig was 'k neêt 'ooge meer, en nog gelökkiger kwaamp 'k terechte flak op de mestbulte bij ons huus.

Da'k raar was en duzelig van dê val, kui'j denken, en da'k ruste neudig 'adde neet minder. 'k Wol mij dan ook net umëleggen um 'n luttien te sloapen, toë miin wiif buten deure kwaamp.

- Duvelse zoeplappe! reup ze, bei'j der endeliik en ten leste weer, en lig ie oe doar te wentelen in de klabarie[4], dronken as 'n zwiin? Wacht, ik zal oe hölpen.

En veur da'k 'eur vertellen kun, wa'k veur 'n rare reize adde doan, ha'k al twee ummer water oaver 't liif!

Nooit 'ef ze willen leuven, wa'k dêe nacht ondervunnen adde, en ze kun gien ganze zeen vleegen, of zij gnees en smeelde: goat hen buten, Lamert! en kiikt ees, of de ganzen oe ook oen boksem mit ebracht 'ebt van e moane!

A. Steenbergen.

(1) K r u u d k r e m e r , een kramer van kruidenierswaren.
(2) 'A s e , haas.
(3) W a e k e woerd.
(4) K l a b a r i e , drek.

Jenne stoa stil. Vrijerije. (Hoogeveen.)

JOAPIK.
Jenne toch! Jenne toch! kom! stoa ees stil!
Heur ees, wat Joapik oe lusteren wil!

JENNE.
Joapien, skuunsch knoapien, ik weet van te veuren,
Wat - bleef ik stoan hier - van oe weer zul heuren.

JOAPIK.
Wat dan miin hartien, miin köstliike deern?....
Montien van karssies....

JENNE.
Doar hei'j weer 't getweern!

JOAPIK.
Mag 'k dan neet zeggen - dat 'k graag oe mag liiden?

JENNE.
Waar ie wat anders, 't zul licht mij verbliiden.

JOAPIK.
Bin ik gien kerel van zessene kloar?

JENNE.
'n Wolk van ê vent, Joap: hai'j gien wild hoar!

JOAPIK.
Proaties van mensen, dê zölvers neet deugen!

JENNE.
Goa'j noa de kroëg[1] vaak, of is dat eleugen?
Zit ie der neet mit Jan Rap en zien moat
Koarte te speulen, to'j krabt op de noad?

JOAPIK.
'n Keer of twee dree, he'k mij loaten verleiden....
'k Heb oe zoo leef....

JENNE.
....en ravot mit dê meiden,
(Klongels uut 't Zwaantien!) et uus op en neer;
Plökt er ook heui mit, en...

JOAPIK.
'k Doë et nooit weer.

JENNE.
Joapik! geleuf mij, ie mussen nooit trouwen;
Slokkies[2] hei'j leef toch, en zök soort van vrouwen,

(1) Zie de toelichting op bladzijde 612.
(2) S l o k k i e s , borrels.

Ai'j doar in 't Zwaantien sens(1) um oe ebt stoan:
Trouwen past zöks(2) neet, nee! wiid er van doan

JOAPIK (*ärgerliik*).
Jan zit mij tegen!

JENNE.
Dê vrijt joa mit Santien.

JOAPIK.
't Dwelm löp oe noa, moar trappeer ik dat klantien,
'k Zal um zoo waerums(3) de boksem besloan,
Dat...(*snel*) et ziin Jenne an 't arte zal goan!

JENNE.
Mij an et arte?...Wel, Joap, 't zul mij spiiten!
'k Bidde oe intusken, wil 't neet an um wiiten,
Want ij ef nooit nog gien kwoad van oe zegd.

JOAPIK.
Nou bliikt mij duudlik, hoë j' an um bint hecht!

JENNE.
'k Zegge oe nog ees, Joap! ij vrijt joa mit Santien;
Kwaëmp ij um mij ook, 'k zae: daënk oe wat Jantien!
'k Daënk oe, al waar ie beslagen mit gold!

JOAPIK (*bliide*).
Zeker woar?
....moar, ai'j van mij toch neet holdt...
Wat kan 't mij schaelen.....

JENNE.
Och leu'j oe roane....
Leu'j oe....moar 't is er te wiid toch van doane,
En ie bint, vreeze ik, te wiid al erönt,
Joapik! da'j umme wilt keeren of 't könt.

JOAPIK.
Ei, watte proat! ik wil alles verzeggen,
Kun ik, mooi mainje, 't mit oe oaverleggen:
'k Pas veur jannever, 'k zet koarten an kaënt.
Ware ie miin wiifien, de mooist neet van 't laënd,
Dee ik zee zóó neet, al vreugs 't ook...
Hij pakt eur um de hals.

JENNE (*Vrösselende*).
Doe duvel!...
Loat mij...neet langer!...o!...

JOAPIK (*Lösloatende*).
Zeuter as zuvel!

JENNE.

(1) S e n s , doorgaans.
(2) Z ö k s , dezulken.
(3) W a e r u m s , weerlichts.

Deugneet!

JOAPIK (*ziin haënd gevende*).
'n Haëntien: zeg jà nou, pak an!

JENNE.
Hol ie oe woord, Joap, ie wördt ees miin man!

JOAPIK (*de musse opgooiende*).
Heisa! hop heisa! gien keunink van 't laënd,
Is er zoo riik nou, as Joap zonder zaënd.

A. Steenbergen.

Droëvig harte. (Hoogeveen.)

Noa 't Oostlaënd wil ik goan varen,
Noa 't Oostlaënd wil ik goan meê;
Wiid oaver de greune weiden,
Wiid oaver de broene heiden,
De broesende zee!

Miin mainje[(1)] heb ik verlören,
Miin mainje woont hier neet meer;
't Is, zae ze, miin tiid nou van scheiden,
Ik zal oe doar boaven verbeiden.
Och! 't scheiden döt zeer!
Veurbij, och, veurbij is ons zwerven;
Bij zomertiid langes de vleet;
Gien vögelzang streelt meer miin ooren,
En plök ie weer blômen in 't koren,
Veur mij zint ze neet!

Ik plökke gien blom meer in 't koren,
'k Zal langes de vleet neet meer goan.
Gien nachtegoal zal ik meer heuren;
Siert Meimoand et veld weer met kleuren,
'k Bin lang hier van doan!

Noa 't Oostlaënd wil ik goan varen,
Noa 't Oostlaënd wiid oaver zee!
Wiid oaver de greune weiden,
Wiid oaver de broene heiden,
Begraven miin wee!

A. Steenbergen.

Geert Jan de smid. (Hoogeveen.)

Geert Jan de smid is sestig joar,

(1) ‘M a i n j e , meid. Dit woord schijnt alleen te Hoogeveen en omstreken in gebruik te zijn. Hoogstwaarschijnlijk is het gevormd van *maid*, *maidje*; maar hoe komt er eene *n* tusschen? De *e* aan 't slot hoort men zelden meer uitspreken; meestal is het *mainj*' of *main*'. Meervoudig hoorde ik het nimmer gebruiken. *Meid* is ook gangbaar, maar dient meer om er het *genus*-dienstmeisje mede te betitelen. Vrijers spreken echter ook “um noa de *meid* te goan.” Machien (maagd) is het gewone woord voor meisje.’ (De S.). *Wij* wijzen er op, dat elders *mainje* als liefkoozingswoord wordt gebruikt voor jongens en meisjes. In Groningen klinkt het *maanje*, waarschijnlijk = manneke. Vergelijk het gebruik van *kameraad*, *maat*, enz.

Griis is ziin board en griis ziin hoar,
   En toch denkt 'ij um trouwen;
   Geert Jan! dat zal oe rouwen!
      Waest toch wiis, olde jonge!
         Waest toch wiis!
‘Van Koert-oom erfde ik laënd en
Ik doë miin smitterije an kaënt, (zaënd,
   En zeuk 'n zinnig wiifien,
   Moar jonk en dral van liifien.’
      Loat oe roan, olde jonge!
         Loat oe roan!

Geert Jan de smid zêt gien gevoar,
Geet hen 't stadshuus mit blonde Soar,
En mainj' van achttien joaren
En kroes van zin as hoaren.
Och heerjee, olde jonge!
Och heerjee!

Zes moand etrouwd - wat zei'j er van? -
Bracht Soare 'n tweelink an 'eur man,..
Moar 't eerste kiend mag komen
As 't wil, en dus gien schromen!...
Kiikt ees op, olde jonge!
Kiikt ees op!
As de eene druppel liikt op d'aer,
Liikt op Geert Jan het jongespaar, -
Zegt baker....zonder leegen?
Geert Jan de smid mut weegen!
Falderi! olde jonge!
Faldera!

Geert Jan is viifensestig joar.
Wit is ziin board nou, wit ziin hoar.
Men zêt 'um alle dagen
Mit Soarties kiinder dragen,
En heurt 'um zuchtend klagen:
Baeter dood, olde jonge!
Baeter dood!

A. Steenbergen.

Anroëpinge. (Uut vrögger dagen.) (Omstreken van Hoogeveen.)

Môder Holle! Môder Holle[1]!
O doe beuze olle kolle!
Koompt mit den noordenwiind,
Rooft er zoo mennig kiind
Weg veur ê vonte!

O dê armen, heur ze karmen!
Wil Marije oe ontfarmen!
Hoog in ê winterlocht,
Geet z'er mit op en tocht;
Hemp neet an 't liifien!
Môder Holle! Môder Holle!
O doe hekse! o doe kolle!
Kwakt ze in ê Riige neer[2];

(1) Holle of Holda, door sommigen voorgesteld als de Venus van 't noorden, werd voornamelijk in Frankenland vereerd. Wordt zij in bovenstaand stukje voorgesteld als eene dievegge en duivelin, in Frankenland noemde men haar *de hoedster* der zielen van ongeboren en ongedoopte kinderen (Heimchen). Om Kersttijd verschijnt zij op aarde, omringd door een troep honden, en neemt met den trouwen Eckart ook deel aan de wilde jacht. De natuur van haar wezen is wankelend bij de verschillende volksstammen, die haar vereerden, en zij wordt bij afwisseling jong en oud, schoon en leelijk, boos en goed voorgesteld.

(2) Kwakt ze in ê Riige neer. Riigen zijn waterplassen of meren in de heide. Daar deze plassen den bodem dikwijls moerassig maken, ziet men er vaak dwaallichtjes. Deze

Koompt dan as vonken weer.
Dwêllochies zin 't.

Witte wiiven! Witte wiiven[3]!
Goa'j onze jongs[4] weer ontliiven?
Tokt ze mit hen[5] ê belt,
Wiid oaver 't heideveld.
Wit schiint de moane!

dwaallichtjes nu zijn zielen van ongedoopte kinderen, die niet in den hemel kunnen komen, en nu op woeste plaatsen hun lot betreuren. Môder Holle, die de kinderen van veur de Vonte, d.i. vóór ze gedoopt konden worden, stal, heeft ze in deze plassen geworpen.

(3) Witte wiiven. 'Witte wiiven,' zegt Picart in zijne Antiq., bl. 47, 'zijn geweest rechte Oreades, Nimphae Montium, Berghduyvelen, Veldtduyvelen, Duivelsche Spokerijen, die door het rechtvaerdig Oordeel en Toelatinge Gods in en omtrent deze heydensche begraftenissen vrenide en onmenschelijke aenslagen (hebben) aengestelt.' De Witte wiiven wonen in belten, die van boven open zijn, en even als Holda hebben zij eene goede en eene slechte reputatie. Volgens sommige volksverhalen staan zij dikwijls hulpbehoevende kraamvrouwen in haren nood bij, en beloonen rijkelijk aan haar bewezen diensten; volgens anderen verlokken zij jonge mannen tot dans en ontucht, en verstrikken ze in hare omhelzingen.

(4) Onze jongs, onze jongens.

(5) Hen, naar.

Um ê steenen, in ê kringen,
Tot daënsen z'eur dwingen,
Springen um - zeuven keer;
Koompt[1] in 't loeg[2] nou nooit weer;
Spoken um ê belt.
Meug Sunt Jan ze verdriiven!
Duvels zint en zölt bliiven;
Zint tot euvels aît[3] ree,
Loat gien zeele[4] mit vree.
Stoa ons bij, Môder Gods!

A. Steenbergen.

't Mut oe moar mitloopen. (Grootendeels in den Hoogeveenschen tongval.)

Leendert Mast was eigener[5] van- en schipper up 'n Hoogevènsch praomschip; 't hette: H o o p o p Z e g e n . 't Was 'n daonig mooi schip, kant en hemmel[6], en 't kun zeilen, dat 't zoo'n aord had. 't Was wal te begriepen, dat Leendert er greutsch up was; nou 't had hom den ook 'n dikke viefdoezend gulden kost. 'Jao, jao! er muut wat verdeend wörden, veur dat 'k zeulvers wat eb', zé Leendert, as er d'een of d'aar was, dé de praom bezag en hom toruup: 'dat stiet er wreed bij, Leendert!' en dan hengunk mit d'uutroep: 'kerel! wat 'n ieuwig mooi dink; 'k wol dat 'k er ook zoo'n had!'

Nou er wuur dan ook wat verdeend. Leendert gunk jaor op jaor voruut, al had hi ook twee knechter te underholden, dé boeten de kost 'n iesboarlik hoog loon verdeenden. d'Eene knecht hette Jouke Tjalkstra, d'ander Garrelt Windeweer; d'een was in Friesland, d'ander in Grönningerland jonk west[7]. 't Wuren 'n paor risselute en robuuste knapen, dé in greutte en starkte hun boas geen sikkepit togaven. 't Was 'n klaoverblad, zoo as men der maor schraolties een zel vinen. Wat d'een wol, deu d'ander. Ze wuren as bruurs mit menaor. En toch wusten ze, aover en weer, waor ze staon musten.

Leendert had te H. 'n vasten wal, dat beduut bij de schipperij zooveul as wissigheid hebben, dat m'n er altied lössen ken. Nou vuur Leendert um en de bij niks dan langen turf, dé hij an 'n bekenden hokkebaos en an inkele particelieren te H. leverde.

Up zoo'n reize van Hoogeveen, de Smilde of de Dedemsvaort hen H. hadden ze mennig eventuur. 'k Zel der oe een van vertellen; luuster!

't Was in 't langst van de daogen, dat 't praomschip 'Hoop op Zegen', mit echte Hoogevènsche blaauwe turf gelaon, H. binnenvuur en in een der stadsgrachten an den wal gemeerd wuur, vlak tegenaover 'n groot heerenhoes. Howal 't nog meer dan dré uur bi zunne was, vul er dien dag neet meer an lössen te denken. Baos en knechter hadden stoer warkt, want ze hadden 't up zée steil in de wiend had en teugen stroom; daorbi had de baos nog

(1) K o o m p t , zij komen.
(2) L o e g , dorp.
(3) A î t , altijd.
(4) Z e e l e , ziel.
(5) E i g e n e r , eigenaar.
(6) K a n t e n h e m m e l , zindelijk en net.
(7) Het dialect van den eerste draagt de blijken, dat hij niet altijd in F. was blijven wonen.

verscheidene bodschappen te doonde. Zoo gouw as de praom vast lé, zé Garrelt:

‘Baos! as 't joen gout was, laot we din op de veurplecht koffidrinken; 't is zuk ijbals mooi weêr, dan ken ik onderwiels erappeljassen.’

‘Dat eb ie schoonder bedocht, Garrelt’, was 't antwoord.

‘De blinder ja!’ vul Jouke in, ‘zoo'n pantsje[1] koffi sil der goed op smake....'k bin wurrig[2].

En zoo gebeurde 't. In 'n amerij wuur de koffi klaor, en zat oos drétal up het dek zich te vernuveren mit drinken, rooken en proaten.

't Duurde evenswel neet lang, of van den walkant kwam er 'n veerde man bij. Hij sjokte regt up 't schip an. 't Was 'n olde bekunde, zien naom was Levie, hij deu in piepies en zuk gerei.

‘His alles wel han boord?’ begon Levie.

‘Dat kan niet beter Levie, hoo is 't mit oe?’ wuur er up antwoord.

‘Gezond, Goddank!’ hernam Levie; ‘his er ook wat te handele?’ vruug hij.

‘Niks neudig, Levie!’

‘Nah! niks! dat his zoo niks; van niks kan Levie niet leve.’

Intusschen stapte Levie up 't dek en zé:

'k Kan je wat laten zien, zoo has je, bij ja en bij neen, nog nooit van je leven gezien hebt. Kijk, wat 'n mooije Deitsche pijp.....ze is te koop voor 'n bagatel....half te geef,...daar neem hem voor drie kwartjes.’

Levie vund geen koopers; wat hij ook aanbood, 't hulp hum geen vidse; wat pier hij ook an d'angel deu, 't was al geliek...'t wol neet biten.

Endeling, nao an alle kanten rondkeken te hebben, as of 't er neet kouster[3] um was, haolde hij uut een van ziin binnenbuutzen 'n bordpampieren deusien. ‘Nah!’ zé er: ‘daar is nou what in, zoo has je veur dat geld, hin al de zeven provincie's, niet zult komen staan te koopen!’

Hij deu 't deusien open en haolde er 'n streng blootkrallen oet, mit 'n groot golden slot er an. 'n Algemeen gelach gunk er up.

‘Och kerel! wat zollen wi mit dat tuug doen? neet een van oos dréën is ja trouwd!’ zé Leendert.

‘Schande genoeg! schande genoeg!’ ruup Levie. ‘Nah, heeft God niet den man voor de vrouw en de vrouw niet voor den man geschapen? Maar what zal ik zegge....Levie houdt zich stil en denkt, what nog niet is, kan komen!’

‘Dou maste wite, Levie’, vul Jouke hom in de reden: ‘dat as we ooit trouwe wuden, wij 'n vrouw mutte zoeke mei philippes-kwartsjes.’

‘Jao, ik mout er ten minste ijn hebben mit 'n boudel geld’, luut Garrelt er up volgen, ‘maor waor wol ik arme dunder zoo ijn zuiken en krigen, of wijt's doe daor raod tou, Levie?’

‘Nah! hof ik het weet’, hernam Levie; ‘heb ik niet verstaan, dat je turf in hebt voor mevrouw Welters....welnu!’

'n Nij gelach gunk up.

‘Meen ie dat olde mense Levie?’ vruug Leendert.

(1) P a n t s j e , theeschoteltje.
(2) W u r r i g , moe, mat.
(3) K o u s t e r , kauscher.

'En heeft die oude mevrouw niet 'n dochter, 'n eenig kind; en his dat kind niet rijk, schatrijk ook!' antwoordde Levie.

'Dat's lang zoo briek[1] niet bedocht, Levie,...as 'k wist, dat de jiffer mij hebbe wude, 'k gong er foart[2] hene!' ruup Jouke.

'Jao kiek! op zoo'n koop wol'k 't ook wel bezijn', luut Garrelt er up volgen.

'Je kunnen 't oos wal zoo mooi veurpreken, dat 'k er ook zinnigheid an kreeg', zé Leendert.

'Nah!' gung Levie vort, 'has er what van kompt, dan houdt Levie zich gerikkommedeert.'

Levie gunk hen. En d'ander mörgens vrög begun men mit lössen. 't Luup schipper Leendert op die reis biester mit: hij kreeg vracht mé terug, en mus daorumme den Zeundag oaverblieven. 't Wuur Zaoterdogsaovend, dat Leendert mit zien twee knechter nog 'n poossien up 't dek zatten oetterusten. Garrelt, dé 't lest boven komen was, zag zoo voel[3] as 'n oortiek[4].

'Dou skienst niet in dien humeur te wezen', zé Jouke tegen Garrelt.

'Dat bin 'k ook nijt', was 't antwoord; ''t is zoo'n misselke boudel, dat kooi opmaken, eerappeljassen, potschoeren en spekoetbraoden en meer van dat snorgepiep verdrut mi....'k wijt op de wereld nijt, waorom de baos nijt 'n knap jonk vrömmes opzuikt....'t is zóó gijn mans wark!'

'Nou, dat siz ik jou nei', zé Jouke lachend.

Schipper Leendert gniffelde zoo'n beettien, doch deu anders gien mond up.

'Baos!' gunk Jouke gekscherend vort, 'jou moesten den raad van Levie ris folge, wie weet hoe gled 't jou afstak.'

Nao daorup wied en breed oaver Levie's raod geproot te hebben, zé Leendert zoo veur den mal:

'Heurt reis jonges, 'n riek mense vleit oos alle dré wal....de juffer hier tegenoaver is rieke, en doarum, lao w' er um speulen[5], wele van oos heur ten houw'lik zel vroagen!'

'Verdold jao! lao we dat doun!' ruup Garrelt, zich loeter van plesier in de hannen wrivende.

'Der bin 'k an ta!' luut Jouke er up volgen, 'maar mei dit bedingst, dat hij, op wie 't lot falt, fief skipkeschellings an d'aermen[6] en twa zestehaelen[7] in 't gelag zil jaen[8], as hij 't net docht[9].'

't Gunk an, en Jouke wuur de gelokkige.

Leendert en Garrelt giebelden hun best, maor Jouke, al verscheut hom ook 'n tikkel[10] de kleur, deu as of hij der biester mit in zien schik wuur.

'Wanneer gaon joe er hen Jouke', vruug Garrelt.

'Mōrgen an den dag!' wuur 't antwoord.

De mörgen kwamp. Jouke was 'n schoonder slag van 'n jonkkerel, zien fors en mooi gebouwd lichaom, zien zwart kroes haor en donkerbroene

(1) B r i e k , verkeerd.
(2) F o a r t , schielijk, dadelijk.
(3) V o e l , vuil.
(4) O o r t i e k , oorworm.
(5) S p e u l e n , loten.
(6) A e r m e n , armen.
(7) Z e s t e h a e l e n , zestehalven.
(8) J a e n , geven.
(9) N e t d o c h t , niet doet.
(10) T i k k e l , weinig.

oogen hadden mennig jonk wicht in zich zeulfers doon zeggen: ‘heh! wat 'n ieuwig mooije vent!’ Nao zien breede zwarte ringbaord netties uutekamd, zien parmantig kneveltien uppekruld en zien golden ringies in d'ooren steuken te hebben, kwamp i poes mooi uppedirkt in 't veuronder.

‘Sie soo, 'k bin rée, straks as 'k weêrkom, zal 'k jimme sizze[(1)], wat de jiffer seid het.’

En miteen steuf hij de kaai up, luup regelrecht up de woning van mevrouw Welters to en trok an de schel.

‘Hou duvel duurt de kerel 't waogen’, ruup Garrelt, terwiel hi hom naozag.

‘Jao, dat begriep 'k ook neet!’ zé Leendert. ‘Veur gien hunderd schipkeschillings wol'k 't hum naodoon’, luut hij der up volgen.

Pas had Jouke bij mevrouw annescheld of Sientje de keukenmeid deu open.

‘Zoo Jouke, wat isser van uwées dienst?’ vruug ze.

‘'k Wude de jiffer wel ris 'n oogenblik te woorde!’

‘De juffer spreke?’ lachte Sientje; ‘uwées komt zeiker met 'n boodschap van uwées baas, en zult dus bij mevrouw moeten wezen.’

‘Né Sientsje, 'k vaar vandaag voor eigen rekening en vraag naar de jiffer.’

‘En kunt uwées mij de boodschap niet doen?’

‘Pas op as 't waar is, Sientsje.’

Sientje schudde mit heur aordig koppien en gunk hen binnen, um Jouke's verzuuk an de juffer oaver te brengen.

‘Laat de knecht in 't kabinetje gaan....ik zal zoo bij hem komen’, spruuk ze minzaom.

De juffer was 'n arg mismaokt mens, oaver de vieftig jaor old, en toch had ze mennig anzuuk tot trouwen had, maor ze had er altied veur past. ‘'t Is niet om mijn persoon, maar enkel om mijn geld en goed, dat die vlinders om mij heen fladderen’, zé ze manks, en daorumme kun neet een van al dé penneveugels[(2)] heur lös kriegen.

Doe Sientje weêrumme kwam en ze Jouke 'n zikaomertien[(3)] in luut, gunk hom 'n rilling deur de hoed. ‘Ho zal 'k begunnen, wat zal 'k heur seggen’, vruug hi in zich zeulf. 't Zweet runde hom langs 't gezigt; doch 't duurde maor effenties, want de deure gunk op en de juffer kwam binnen.

‘Ga zitten vriend!’ begun ze vreundelik; ‘u wou me spreken?’

‘Dat wude ik graag, jiffer.’

‘Welnu, spreek op, ik ben bereid u te hooren!’

‘Mar de jiffer moet niet boos wudde.’

‘Wel neen! waarom zou ik boos worden, spreek maar vrij en ronduit, wat u te zeggen hebt.’

‘Ja maar jiffer, 't is heel wat singeliers.’

‘Nu?’

‘Ik sude graag, en daarom kom ik hier, in goeije vrouw willen hebben!’

‘Mij toch niet!’ ruup ze lachend.

Jouke kreeg 'n kleur as bloed en was biester veraltereerd[(4)]....hij wol

(1) J i m m e s i s s e , u zeggen.
(2) P e n n e v l e u g e l s , kapellen.
(3) Z i k a o m e r t i e n zijkamertje, kabinetje.
(4) V e r a l t e r e e r d , ontsteld.

zoo graog jao zeggen, maor hij duurde 't neet....hij beefde as 'n ruske...'t was of hij de koors had.

'n Hendeweertien daornao begun de juffer 't zwigen oftebreken, en zé doe, o, zoo minzaom:

'Hoe is ook uw naam?'

En 't bevende antwoord lûdde.

'Jouke Tsjalkstra, jiffer!'

'Nu dan Jouke Tjalkstra, wees bedaard en hoor mij aan. 't Komt mij voor, dat ge weinig over uw aanzoek nagedacht hebt. Niettemin gevoel ik mij door dat aanzoek vereerd, doch houd het mij ten goede, dat ik er niet dadelijk op kan antwoorden. 't Is in onzen stand gebruikelijk, om in zoodanig geval zich eenigen tijd te beraden; nu, ik wensch dat ook te doen en vertrouw, dat ge daar wel niets tegen zult hebben.

'Heerink né jiffer, gjin sier!'

'En wanneer denkt ge van hier te vertrekken?'

'Morgen in de froegte, jiffer!'

'En wanneer denkt ge met uw baas hier terug te komen?'

'Nei alle gedachten jiffer in de folgende maand!'

'Welnu, kom dan terug om mijn antwoord te vernemen. Vooraf echter moet ge mij een getuigschrift van goed, zedelijk gedrag zenden, afgegeven door den Burgemeester van uwe woonplaats, en kan en wil uw dominé ook zoo'n bewijs er bijvoegen, 't zou m i j aangenaam en u niet nadeelig zijn.'

'Der zil gjin haar an mankere, jiffer', was 't antwoord.

'Ga dan nu heen; later hoop ik u nader te spreken', zé ze en stund up.

Bliede as 'n ingel stormde Jouke 't zikaomertien uut en de hooge stoep of. O! 't was hom of hij wal honderd pond ligter wuur. Doch hij huuld zien drift gouw in, en stapte bedaord en parmantig naor baord.

'Nou?' rupen Leendert en Garrelt hom te gemuut.

'De duveker! mien saken staan best, hoor!' klunk 't antwoord van Jouke; 'de jiffer het 't in bedink nomen, d'eerste keer, dat we hier weer komme, krij' 'k bescheid....nou, wat sizze jimme?'

Leendert en Garrelt stunnen gansch en al verbouwerierd[1].

''k Leuf, dat hij 't altemaol lugt[2] baos', zé Garrelt.

Leendert trok mit de scholders, as of hij zeggen wol: ''k Leuf 't ook!'

Maor Jouke antwoordde der up:

'Tink[3] er oer, sa as jimme wille, mar wat ik jimme daar seid heb, is suver wier!'

Um 't slag dré weken laoter lé de praom van Leendert op nij te H. an wal, mit 'n laoding turf veur mevrouw Welters. 't Lössen doe had Jouke nog nummer zoo lank vallen, ''t is of er gjin ein[4] an komt', zé hij in zien eigen. Doe 't schip endeling de laoding kwiet wuur, trok Jouke zien Zeundags pak an en sprunk biester vremd te mo' in 't veuronder, waor Leendert en Garrelt hom mit de koffi wachtten.

(1) V e r b o u w e r i e r d , onthutst.
(2) L u g t , jokt.
(3) T i n k , denk.
(4) E i n , einde.

‘Wat bist doe ja mooi, of wolte noa 't wicht tou?’ zé Garrelt.

‘Dat raadste in iens!’ gat Jouke tot bescheid.

‘Is 't wrachtig waor....kerel! ho duurste 't te doon’, luut de schipper der up volgen.

‘Wel!’ was Jouke's antwoord, ‘waarom sude ik 't niet durven....ik bin 'n frije Fries en 'k heb 'n eerlikke zaak voor!’

‘Nou, wi zellen er daolkies[1] meer van wijten...doe tractijerst ja, as 't gout oflupt?’

‘Daar kinne jimme op an, 'k sil jimme tractére as 'n prins.’

Jouke stapte den wal weêr up. Wat klopte 't hom onder de borstrok, 't was of hij lood in de schoen had. Hij beefde as 'n blad, doe hij an de schel trok. Sientje deu hom weêr up, maor sprung 'n tré achteruut doe ze hom zag.

‘Mijn gorretje, Jouke!’ ruup ze kel[2], ‘hoe ziet uwes zoo bleik, heit uwes de koors?’

‘Is de jiffer bij de werken?’ vruug hij.

‘Mot uwes de jonge jufvrouw spreke?’

‘Graag, Sientsje, en daarom dien mij aan, want ik heb haast!’

Sientje dribbelde hen de huuskaomer en 't gunk weêr net as vrögger. Jouke wuur weêr deur haar in 't zikoamertien brogt, mit de bodschap van de juffer, dat ze er mit 'n oogenslag ook zol wezen. Maor die oogenslag duurde Jouke iesbaorlik lang. Endeling gunk de deur up en de juffer kwam binnen.

‘Neem plaats, mijn vriend!’ zoo begun ze. En doe Jouke dat deu en zij vlak tegen oaver hum was gaon zitten, haolde ze 'n paor pampierties uut heur tasse, lé die uppe taofel, en vervolgde do arg minzaom:

‘Hoor eens, m'n jonge! 'k heb over uw aanzoek rijpelijk nagedacht, doch moet u zeggen, dat ik, hoe vereerd ik mij er ook door gevoel, er niettemin voor moet bedanken.’

‘'k Waar der al bang foor, jiffer!’

‘Dus ge hebt er ook over nagedacht...nu! dat doet me genoegen.’

‘'k Heb er dag en nacht over geprakkeseerd, jiffer.’

‘En is 't u dan zelf ook niet wat heel dwaas voorgekomen?’

‘Ja, jiffer, 'k sude liegen, as 'k 't anders sei!’

‘Nu, mijn vriend, laat ons de zaak bij z'n rechten naam noemen, 't was voor ons beiden 'n groote dwaasheid. De wereld is nu eenmaal zoo, ieder moet in zijn eigen stand en kring blijven; 't zou u even moeijelijk vallen, om van mij eene schippersvrouw, als mij, om van u 'n heer te maken, dunkt u dat ook niet?’

‘Ja, jiffer, 'k denk er eveniens over.’

‘Nu, dan zult ge 't mij immers niet kwalijk nemen, als ik u ronduit zeg, dat er niets van kan komen?’

‘Heere né, jiffer, 'k had 't eigentlik wel docht!’

Zij gniffelde 'n oogenblikkien en begun doe up nijs, mit 'n stemmechien zoo fien en minzaom as of 't 'n ingeltien was:

(1) D a o l k i e s , straks.

(2) K e l , verschrikt.

‘Ik heb intusschen onderzoek naar u gedaan en 't is mij uit deze papieren, alsmede uit de mededeeling van uwen schipper, gebleken, dat ge 'n braaf en oppassend jongmensch zijt. Die papieren, afgegeven door den Burgemeester en den dominé van uwe woonplaats, mag ik volkomen vertrouwen, en 't is daarom, dat ik u iets wenschte te vereeren tot 'n aandenken aan 'tgeen er tusschen ons is voorgevallen.’

Jouke spitste d'ooren; zien oogen begunnen te glinsteren, terwiel hij mit ingeholden aodem luusterde.

‘'k Heb, geloof ik, iets beters voor u, dan mijn persoon; doch voorat moet ik u vragen: zoudt ge zelf wel schipper willen worden?’

‘Nou, jiffer, da's te begriepen; dat het altoos mien winsk weest!’

‘Nu, dan zal ik u tot schipper maken.’

‘God, jiffer! mij?

‘Ja, u!’ zé ze; ‘uw schipper heeft me gezegd, dat ge bekwaam genoeg waart, om zelf 'n vaartuig te besturen....geef me nu slechts op, welk soort van schip ge 't liefst zoudt willen bevaren.’

‘Oltied 'n tsjalk, 'n friesche tsjalk.’

‘Goed, ik zal er u een laten bouwen.’

‘Mar, jiffer, in hoefolle jier te beteljen[1]?’

‘Ik denk aan geen jaren, evenmin aan betalen....wat ik doe, dat doe ik zonder geld; ge krijgt het schip van mij present’....

‘Mar, mien lieve god, jiffer’, was alles, wat hij oetbrengen kun.

‘Genoeg, mijn vriend! ga nu heen en kom, als ge kunt, morgen vroeg tegen elf uur terug, dan kunnen we 't een en ander nader bespreken.’

En terwiel ze dat zé, brogt ze hom an de veurdeur; doch hij was zoo miseraobel in de wier, dat hij heur hand greep en er 'n smok[2] up gaf, zoo hard, dat Sientien 't heurde en es efkes um 't huukkien van de keukendeur loerde.

As 'n piel uut de boage runde hij hen zien baos, sprunk up 't schip, luut zich dale in 't veurunder, en vertelde tot in de kleinste bezunderheden, wat er mit hom gebeurd was.

‘Joe zwien van 'n geluk! waorom most doe en nijt ik dat löt trekken!’ ruup Garrelt smeelik.

‘Jao, Garrelt! wat zul we daorvan zeggen: dat het zoo muten wezen’, vul Leendert in.

‘Daar siz ik ja en amen op’, zé Jouke.

Pas had Jouke dit zegd, of Levie steuk zien heufd deur 't vronderluuk[3]. ‘Hook what te handele?’ vruug hij.

‘Jao, jeude, 'n heile bulte; koom er in, dan kenste wat nijs heuren!’ was Garrelts antwoord.

‘Nah! what isser han de hand?’

‘Laot Jouke 't hom vertellen, Garrelt!’

(1) J i e r t e b e t e l j e n , jaar te betalen.
(2) S m o k , kus.
(3) V r o n d e r l u u k , vooronderluik.

Jouke mus, of hij wol of neet. Levie muuk allerhande grimmassen en ruup, doe Jouke uphuld:

‘Sjolem! sjolem! dat fertijntje heb ik iwes bhezorgd...'t is tiendijzend gulden waard, zoo goed as 'n cent!’

‘Och, loop kerel....jou binne’.....

‘Nah! laat het what minder wezen...der zal voor Levie toch wel altijd 'n goeije fooi overschieten.’

‘Dou suuste 'n flinke fooi hewwe, zoo gaauw 'k self skipper bin....hoorste!’ was Joukes antwoord.

‘Has Levie is 'n arme jood, die 't daadlik zoo goed kan gebreiken.’

‘Hawar dan!’ ruup Jouke, en douwde Levie gelieks wat in de hannen, mit de woorden: ‘meer ken'k op 't heden net missen; laeter krijste nog wat.’

‘God zegene iwes....Levie houdt zich gerikkemandeerd.’

's Anderdaogs te elf uur zat Jouke weêr in 't oos bekende zikaomertien, mit zien weldoonster teugenoaver hum. Ze spruuk lang en bred mit hom en 't gevulg er van was, dat Jouke, nao verloop van 'n körten tied, egener was van 'n biester mooije tjalk, dé under zien egen oogen deur 'n deskundige bouwd was. Zoo gauw dit gebeurd was gunk Jouke hen, um heur, dé hij zoo miserabel veul verpligt was, te bedanken.

‘Wel schipper’, vruug ze, hoe bevalt het u, zelf schipper te wezen?’

‘Oeribele best....jiffer, wat is 't 'n mooi skip!’

‘Zie zoo, dat is nu immers tienmaal beter, dan dat ge mij hadt gekregen, niet waar?’

‘Ja, jiffer, om de wierheid te sizzen, 'k sude mei de jiffer niet zoo handig omgaan konnen hebbe, as mei mien tsjalk.’

‘Nu, dat geloof ik gaarne’, zé ze mit 'n fien lachien.

‘'k Hoop’, vervolgde Jouke, da'k d'eerste reis naar H. doen kinne sil, dan kin 'k de jiffer mien tsjalk ris sien laten.’

‘Goed zoo, mijn vriend! doch heb je hier al iemand, aan wien ge turf zult kunnen leveren?

‘Nog niet, jiffer, mar 'k hoop op sien tied er ien te finen.’

‘Nu’, begun ze weêr, ‘daar behoef je niet dadelijk naar te zoeken, breng uwe eerste lading maar aan ons...mogelijk dat ik u later wel 'n vasten wal weet te bezorgen.’

‘Da's al te grouwélig[(1)], jiffer!’ ruup Jouke, deur zooveul goodheid alheel end al uut 't veld slaogen.

‘En nu n o g iets’, luut ze er up volgen: ‘heb je zooveel, dat je je eerste lading kunt betalen?’

‘Goddank, ja, jiffer...'k heb ruum sooveel overferdiend; gerust waar, 't is zoo’, hernam hij, as vreesde hij veur meer weldaôn.

‘Dan is 't wèl, schipper, want denk er aan:

Borgen geeft zorgen;
Betalen, bevrijdt ons van malen;

(1) G r o u w é l i g , te grof, te veel.

Orde, in en op zijn zaken,
Kan tevreden en gelukkig maken,

en nu.....'
''k Heb nog 'n ferzoek an de jiffer.'
'En dat is?'
'Mag mien tsjalk jiffers naam dragen?'
'Welzeker! met genoegen, mijn vriend', en mit een gaf ze hom heur naom up. Hij teekende dien mit bevende vingers in zien zakboekien an, waornao ze aldus besleut:
'Ga nu heen, schipper, blijf braaf en oppassend, kies eene vrouw naar uwe eigene keuze, in stand met u gelijk, maak haar gelukkig en houd in alles God voor oogen, want zonder Hem gedijt niets.'
Doe gunk Jouke ziens weegs, doch keerde mennig jaor in H. terug. Hij vund er 'n vasten wal en genoot toeverdans, ho langer ho meer, de gunst en bescharming van heur, dé hij zien geluk te danken had.
Nao verloop van tied wuur hij 'n gezeten schipper, dé in 't bezit van 'n almeugens best wief en 'n zeuvental kiender, waor neet één krange[(1)] bij was, zien tiedlikke goederen vinnig zag tonemen, zunder daorbi zien iewege belangen uut 't oog te verliezen.

Hoogeveen, November 1875.
J.v.d. Veen Azn.

De spokende haese.
En verhael van boer Leffert. (Dwingeloo en Omstreken.)

Scholte Balder van 't Hoveene -
Old Gedeputeerde en Ette -
Was in 't Leeër veld an 't jaegen,
Mit ziin honde Snel en Blinder
(As verdolde harde loopers
Wel bekend deur 't heele Landschap).
't Leup al stapans hen ê middag,
Moar - 't was of de duvel 't spil dreef! -
Haesen waeren neet te viene!
Scholte wörde biister nortig,
En dat mussen honde en veldvlesch
(A i j ' kunt denken) raer ontgelden.
Scheper Wybrand stun te breiden
Op 'n bulte, mank ziin schoape,
En hij gnees, toe Scholte Balder
Vreug - of hij gien haes wus liggen?
'Woarum gnies-ie op miin vroage,
Olde lange gniesebiiter[(2)]?...
'k Vroag en antwoord', zee de Scholte.
''k Weet en haese', zee de scheper,
'En ik kan stapans hum wiisen;
Moar wat zult-oe baeten, Scholte?
Want ie kunt um toch neet vangen.'
'En woarumme, olde schoapheer!
Zu'k um an ê boks neet komen?'

(1) K r a n g e , verkeerde.
(2) G n i e s e b i i t e r , een, die, terwijl hij schamper lacht, gereed is een vinnigen en valschen zet te doen. G n i e s e n is grinneken, grijnslachen.

‘Um dat nooit’, was schepers antwoord,
‘Um dat nooit zoo'n slimme loeder
Onder 't haesenvolk verkeert hef:
Wiis is hij, jae wiiser, wed ik,
As partije[3] van ziin jaegers!’
‘Duvelskiind!’...
   ‘Neet vleuken, Scholte!

(3) P a r t i j e , sommigen.

'k Zee gien kwoad toch van oe wiisheid,
Moar de ziinde is meer as h a e s i g ;
't Geet mit Vos - zoo het ê haese -
Lang neet to mit rechte dingen;
Hij....moar kiik! doar komp ê schobbert
Rustig, en as was hij nije(1)
Um mit honde ees te buizen(2),
Over 't blekber-bossien(3) gloepen!'
En zoo was 't.
‘Nooit’, reerde Scholte,
‘Nooit in al miin levensdaegen
Zag ik zoo'n bertaele, drieste
En anormeliiken(4) langoor!
Moar ik zal hem mores leeren.
Horre, honde! Snel en Blinder!
Horre, hor! en as twee duvels
Achter dissen duvelkaeter!
Horre, hor!’
En, as 'n weêrlocht
Vleugen - Scholte, honde en haese
Over akker, grup en heide.
Vliitig an ziin dreumen wanten(5)
Breidende, zag scheper Wybrand
't Jaegen an, heel uut de veerte;
Moar hij kun neet 't gniezen loaten,
To, noa 'n dik kertier, de Scholte
(Achter d'aesem as ziin honde)
Zeuties op um an kwaëmp stappen,
In e voeste 'n heel klein haesien,
(Stumpertien, nog pas halfwossen!)
Draegend, en as tien huzaeren
Buldrend, vleukend en spandiksend.
‘Blaksem, Scholte!’ zee de scheper, -
‘Olle vos liikt inëkrumpen;
Hef deur 't allemeugenst loopen
Wel 'n pond of viif verleuren!...’
‘Zwiig, kanallie!’ brulde Scholte,
‘Zwiig! of 'k loat oe deur ê honde
't Vleis van oe scherminkel roppen,
Tot 'n aes veur kreei en raevens!
'k Bin zoo hellig(6), hael de duvel!
Zoo verdreetig, zoo grammietig,
'k Mug wel reeren!’
‘Neem 'n slokkien
Uut ê flesse - Scholte Balder:
En geef mij dan ook ê speun ees.’
Scholte dee noa schepers woorden,
Moar te slim(7) noa schepers wensen:

(1) N i j e , nieuwsgierig.
(2) B u i z e n , omwoelen, stormen, vechten.
(3) B l e k b e r b o s s i e n , blauwbessenstruik.
(4) A n o r m e l i e k , enorm.
(5) D r e u m e n w a n t e n , wanten, gebreid van korte eindjes garen, die er na het weven van wollen stoffen overblijven.
(6) H e l l i g , boos.
(7) S l i m , hier in den zin van erg, te veel.

‘Scholte!’ reup ij, ‘schep ees aesem!
Zucht zoo deep neet, 't mug joe schaeden;
Stop! loat mij joe helpen zuchten!’
‘Daer dan, nathals!’ zae de Scholte;
‘Zoep oe doen!’
   ‘Ik wacht mit dörst um,
Moar..’ - en Wybrand schudde 't flessien -
‘'t Beessien is zoo straf elaeten,
Dat 't den geest hoast hef egeven!
Één slok moar, en - fuut zee Knelis!
Moar 't verkwikt toch.
   En nou, Scholte!
Zeg m'ees, hoë oll' vos oe kult hef.’
Zuchtend dee 't verhael de Scholte:
‘Was ê haese 'n smeetewegens(8),
Zoo ten noasten bij ê honde
Veur, to 'k horde, gien menuut of
Blinder, hâ wel twintig passen
Op ê langelepel wunnen,
En ook Snel was neet veul achter.
Tien menuten hà w' ebörsteld,
En nou waeren beide honde
Hum zoo dichte an ê stuver(9),
Dat ik dochte: kloar is keessien!
Maek dien testament moar, olde, -
Mörgen snirste in ê panne!
Moar dat bliksemskiind had knepen -
Hum deur olle knecht(10) wis inschuund(11);
Krek as Snel um in ê boksem
Dacht te griipen -
   Woepsi! zee ij,
Tumelt veer, viif keer in 't ronde,
En was - happa!...duvelhaele, -

(8) S m e e t e w e g e n s , een steenworp ver.
(9) S t u v e r , stuiver, schertsende benaming voor aars.
(10) O l l e k n e c h t , volksnaam van den duivel.
(11) I n s c h u u n d , ingestoken, ingeblazen.

Of ij deur 'n handig goechler
Weg was goechelt - onder beker.
Honde stunnen as verbiisterd,
Roeken, snuftelen in 't ronde,
Moar dê dunder was 't ontknepen,
En leup heel bedaerd en teumig
Wel tien smetewegens wiider
't Veld in, an 'n struuk te knabblen;
Schudde mit ê pluum en lepels(1),
Nikte mit ê kop, as wol hij
Mij - de duvel haele! - tarten.
Ik van nijs(2) hom Snel en Blinder
Weer op balg stöt. En neet lang meer,
Duurde 't, of der was gien haënd breed
Tussen hondensnoete en boksem
Van oll' Vos.
Moar nije knepen!
Rempen(3) sprinkt ê looze schobbert
'n Hooge wal van akker over,
Lat ê honde veuruut rönnen,
En komp zeuties, o zoo zeuties!
Noa miin kante an masseeren(4),
Kik mij an doe ij noabij was,
Schudt mit lepels en ê plume;
Wupt in heugte mit ê stuver,
(Dunder, had ik to 'n roër(5) had!)
En verdwiint in dennebossien!
'k Was zoo gek(6), 'k bin nooit zoo gek west!
'k Reerde 't uut, en balde ê voeste.....
Moar wat baette 't?....
Woarum honde
Altiid bleekend(7) zuudwaerts rönden,
Kun 'k ter wereld neet begriipen,
Want, oll' moat was jae verdwenen.
Moar het wör mij rempen duudlik,
To 'k ê hond' zag noaderkomen:
't Bleek to wat ê schobbert doan had:
'n Klein en onderjaerig haesien
Uut ziin leger opëstooten,
Um, as breurtien plaesvervanger
Hom ê dikke balg te spaeren!
Scheper! 'k leuve 't is de duvel!'
‘Neet de duvel’, gnees oll Wybrand,
‘Moar een van ziin liifsterwanten,
En, één-neempt neet kwoalik, Scholte!
Meuglik oe vrij noa in Sibbe(8).’
‘Wat zê j' doar?’ reup Scholte Balder,

(1) P l u u m e n l e p e l s , jagerstermen voor staart en ooren.
(2) V a n n i j s , op nieuw.
(3) R e m p e n , plotseling.
(4) M a s s e e r e n , marcheeren.
(5) R o ë r , vuurroer, geweer.
(6) G e k , zeer boos, dol van woede.
(7) B l e e k e n d , blaffend.
(8) S i b b e , familie.

‘Ik en neve van 'n haese?
'n Haes, in miin oer-olde Sibbe?
Dunderse olde gniesebiiter!’

‘Oi j' al schimpt en reert, Scholt' Balder!
Kreei blif kreei, al neumpts hom Garriet!
Olle Hopman Vos van Dever[9]
Was dat al of neet oen oldoom?’
‘Wisse wast, en tot oes schaënde,’
Zee de Scholte, ‘moar wat zul dat?’
‘'t Was’, zee Wybrand, ‘bij ziin leven
'n Grammietige en beuze
Viand, van wat good en broaf was;
'n Vervolger van Gods Karke;
Een, dee zunder God of godsdeenst,
Vleukend, as en beest is störven.
‘'k Weet, ik weet wel’, zee de Scholte,
‘Ook dat ij gien rust kan vienen,
En in huus spookt, dat 't zoo boldert!’
‘Hij 's’, zee fluusterend de scheper,
‘Hij is - in ê haesbalg vaeren....
Doë Jan Gruter, d'olle grootknecht,
Bij 'n keerse 't liik bewaekte
Vleug parcies mit klokke twaelven
Uut ê kiste en groote haese,
Reerde drij moal: tuja! tuja[10]!
En vleug - flapsi - deur ê schörsteen,
Um hier in het veld van Dwingel,
(Woar hij ees zich zeulfs vervlökt had,
Um dat hom en haes ontsnapt was)
Tot in iewigheid te spoken!
't Wörde....moar kiik op ees Scholte!
Doar zit achter 't blekberbossien
Oldoom Vos in 't haesepakkien
Oftelustren wat wi proten....

(9) D e v e r , Diever.
(10) T u j a , verbasterd van *tayand*, een kreet, oudtijds gebruikelijk om de honden aan te zetten.

Wo j' hom nog neet ees tracteeren?'
Scholte Balder zee gien woord meer,
Balde voeste tegen scheper,
Fleut ziin honde, en gunk striiken;
En is nooit weer van ziin leven
Onder Dwingel komen jaegen.
Noa hum zint wel honderd jaegers
Krek as hij mit Vos evaeren;
En ook nog in oeze daegen
Hef in 't Leeërzaend bij Dwingel
Mennig jaeger hom ziin spoken.

A. Steenbergen.

De beuze jaeger. (Legende.) (Dwingeloo en omstreken.)

Reebroggens Borgt was ofëbrand;
Drij kiinder dwêlden um deur 't land,
Zij hadden honger, waeren kold,
En zwörven kriitend um in 't wold.

Zij klopten bij 'n jaeger an:
'Ontfarm! ontfarm joe, beste man!
De viiand kwaemp - stak 't huus in brand,
En lee oeze Olden(1) neer in 't zand.'

'O arme schoap'! wat bitter kruus!
Wat bê'joa kold! koompt gauw in huus!
Warmpt oe bij 't vuur en vreest gien nood,
Slaept op miin stroo en eet miin brood.'

Maor doe zij waeren binnentreen
Greep eur dê Oeger(2) een veur een,
Houwt mit ê biil eur leden fiin,
En kuupt ze in 't vat as zult van 't zwiin.

Sunt Nicloas kwaëmp noa zeuven joar
Van veere reizen ook ees doar;
Hij klöpte mee bij d'Oeger an,
En reup: laet binnen mij, goë man!

'Koompt binnen, heerschop', zee de boas,
'Zet an ê heerd joe, Suntercloas!'
De Sunt zee: 'k dee 'n wiiden tocht,
Vund nergens stee woar 'k eten mocht.
''k Heb zeunemelk met kruderien(3).'
'"Da's kost, 'n Sunt neet antebien."'
'k Slae rempen(4) 'n ei twee, drij in' pan.'
'"Da's kost, dê'kneet verdraegenkan!"'

(1) O l d e n , ouders.
(2) O e g e r , menscheneter, van 't fransche Ogre.
(3) Z e u n e m e l k m i t k r u d e r i e n , karnemelk, gekookt met grutten en brood, en gekruid met anijs.
(4) R e m p e n , schielijk, dadelijk.

''k Heb in ê spinde 'n hartebolt'...
'"Gien hartebolt, moar wat uut 't zolt!
Uut't kupien doar, maek mij wat kloar;
't Is vleis, ezult veur zeuven joar."'

Pas zee dat woord nog Suntercloas,
Of 't wörde griis en greun den boas;
Hij griinde luud, wol deur heruut,
En docht zuk[5] kant al 's duvels buut.

'O jaeger! jaeger! neet ebeeft!
Want dê berouw teunt - God vergeeft!'
Sunt Nicloas lee nou op den rand
Van 't vat, drij vingers van ziin hand,

En uut ê kuup op d' êgen stond,
Rees 't drijtal kiinder frisch en zond[6],
En 't eerste zee: wat sleup ik zacht!
Het tweede: wat 'n lange nacht!

Het darde: 'k dreumde wisse en kloar -
'k Was in den hemel - zeuven joar!

De jaeger trök noa Rome hen,
En störf in 't kloëster Bethlehem.

(5) Z u k , zich.
(6) Z o n d , gezond. Op vele plaatsen in Drente laat men zoowel de lidwoorden, als de voorvoegsels van bijwoorden, deel- en bijv. naamwoorden, weg.

De kiinder raekten hoog in stand:
't Oldst wörde Drost van Drentheland;
Het tweede - ook 'n grootmachtig heer
Bouwde op het huus Reebrogge weer;
Het darde wörde 'n Vörst der Kark,
Looft God den Heer veur 't wonderwark.

A. Steenbergen.

Carolus Magnus en Wittekind. Sage. (Uut 'n olde scholtenkiste).

De Kaiser stolt en strevel van 't machtig Frankenland,
Dê trök mit macht van knechte to Bisbeck[(1)] uut Saland;
To Bisbeck, woar ê Sakse mit siinre helden stun,
Woar hi uut möör en heiden ziin ludèn reup rondum:
Koompt, Saksen! en joe Fresen! koompt, kerels van Thrianth!
Sloat derremen! bloast piipen! griipt booge en aks ter haënd!
Beut vuren op ê belten, tot zwarte nacht schiint rood;
De Frank wil Irmin[(2)] störten, de Frank wil Irmins dood!
Bi Banloe an der Kule[(3)] stun 't vollek van Thrianth,
Mer groot was Karles kriigsheir; zi sleugen heur in 't zand:
Zi lagen op der heide, un doar tuugt belt an belt,
Woe ligt in 't zand begraven zoo mennig striidber held.
En wiider trök de Kaiser, to Bisbeck an der Au,
Woar Wittekind de Sakse stun mit siin luden trouw.
Doar wörde en slag eslaegen - twee dagen un ê nacht;
Doar wörde 't heir van Franken to vlucht un övel[(4)] bracht.
Begraeven in ê heide, rust doar zoo mennig held,
Dat tugen belt en steene to Bisbeck op dat veld.

A. Steenbergen.

Inne gengelderei. (Z.O. Drente.)

Wij traden ergens een armoedige woning binnen, waar wij, behalve een vrouw van middelbaren leeftijd en een drietal kinderen, nog een tweede

(1) In Oldenburg, niet ver van de Bisbeker heide, ligt het stadje Wildeshausen, dat eenmaal de woonplaats was van Wittekind, en waarbij zijne familiegoederen waren gelegen. Volgens de overlevering zou op de plek, waar thans de rijen Hunesteenen, die de Bisbeker B r u i d e n B r u i d e g o m genoemd worden, en die omringd zijn door een groot getal tumuli, een groote slag geleverd zijn door Wittekind aan Karel den Groote, en waarbij de laatste het onderspit delfde.
(2) I r m i n was de hoofdgod der Saksers.
(3) B a n l o e a n d e r K u l e , de plek, waar sinds onheugelijke tijden de Landdagen en Lottingen der Drenthen (Thrianthen) gehouden wierden. Men vindt er een menigte tumuli.
(4) O v e l , ongeluk, kwaad.

vrouw vinden, zorgvuldig in dekens gewikkeld en in een wijden krukstoel, met kussens gevuld, bij 't vuur zittende. Wij hadden niet noodig te vragen, of 't mensch krank was. Haar ingevallen en bleek gelaat, hare doffe, van allen glans beroofde oogen, kortom haar gansche wezen verkondigde dat genoegzaam. Op onze vraag tot de andere, die de vrouw des huizes bleek te zijn, naar den aard der ziekte, werd ons een geschiedenis opgedischt, die curieus genoeg is, om ze hier op te nemen.

Aldus verhaalde 't sloofsken: ''t Is hom[1] vergangen harfst in 't eerpelroôn angoan; doe was hi[2] zoo kolderig[3] inne hoed[4], dat hi trilde as 'n russche[5], en doe hef hi 't gansche winter deur zoo wat inne gengelderei[6] west. 's Wonsdaags veur Lichtmis wueren hom de beenen en 't lief dik, dat hi geen hozen[7] langer kos ankriegen, en doe tiede[8] oeze Baerend hen[9] L., in de groafschup, hen 'n soortig boerendokter, dat 'n wiizen is, as de lue zekt. Dee hef hom doe 'n pakkien met pooier[10] metdoan, woar hi veermaal op 'n dag van mus innemen, mank[11] witte wiin. Hi wuer er al wat slap van inne hoed, maor de dikkigheid wuer ook minder, en hom lustte ook al weer wat eten. Maor sunt vergangen weke zwöllen hom de beenen van neis weer, zoodat oeze Baerend nog ies hen L. tied is. Nou mag hom ook gien eten meer; hi kan 't niet binnen holden en speit[12] het anstónd weer oet. 'n Schötteltien vol koffi is nog 't leefste, wat hi krig, en guster hek hom 'n roggenpankoek bakt. Das nog al zo'n verandring veur hom. Maor doe wuer hi zoo volslagen[13] omme kop en wat rozig[14] inne hoed. Doe is oeze scheper ziin zeun veur oes hen IJ. gaon en hef hom er 'n koldendrank[15] hen haold, en nou döcht hom was 't wal good mank de kruden te drinken, dee hi van d' oolde Scholtinne van X. hef kregen veur de börst; want mangs, veural 's nachs möt hi zoo finnig hoosten, dat hi 't amper niet op bedde kan harden; da's plomp! Jong, jong, 't is zo'n bezueking; wie hebt er al wat om vermesterd[16] en al wat unkostings um daon; as 't de Heere nog maor müg behagen, dat hi weer herstellen müg; maor daor is niet vol aventuur op, nao menschen oogmark. Hi wordt toeverdáns[17] minder en leg finnig af. Ziin zusters en ziin besse[18] zint alle anne tering hengaon en miin man, daor hi 'n zuster toe is, möt mangs ook zoo kwalsteren[19], da'k bange zin, dat hi ook al wat kwedderachtig[20] inne hoed is.

A.L. Lesturgeon.

(1) H o m , haar.
(2) H i , zij.
(3) K o l d e r i g , koortsig.
(4) H o e d , huid.
(5) R u s s c h e , bies.
(6) G e n g e l d e r e i , sukkeling.
(7) H o z e n , kousen.
(8) T i e d e , trok.
(9) H e n , naar.
(10) P o o i e r , poeder.
(11) M a n k , tusschen.
(12) S p e i t (spuwt), braakt.
(13) V o l s l a g e n , gezwollen, opgezet.
(14) R o z i g , koortsig.
(15) K o l d e r d r a n k , drank voor de koorts.
(16) V e r m e s t e r d , geld aan den meester (dokter) besteed.
(17) T o e v e r d a n s , allengs.
(18) B e s s e , grootmoeder.
(19) K w a l s t e r e n , hoestende opgeven.
(20) K w e d d e r a c h t i g , teringachtig.

Groningen.

Oet mien jongestied.
(Hoast 'n halve ijw led'n.) (Stad Groningen.)

Mouder was brandsindelk, en dat het mij pruttels en klapp'n genog köst; want as'k ies deur dik en dun kom'n was, en wat jong ken d'r boet'n bliev'n, dan bedudde ze mij altied zoo dudelk, da'k 't heur'n en vuil'n kon, woar de pompe ston, en wa'k d'r doun mos.

Zoo gebeurde 't ook ies weer op 'n Zoaterdagmiddag. 't Luip tegen 't ēnde van Meert, en de snij deude mooi weg, veur ons jonges veul te gaau, en doarom wow-we d'r veur 't leste nog ies goud ons pelzeir van hebb'n. Nou, 'k zeg jou, of w'ons weerd'n en mekoar toutoakeld'n; 't gong hail om 't zail, en gooi je nijt, dan hè je nijt.

Dou 't juust op zien mooiste an de gang was, komt Triene d'r langs. Triene hè je vast nijt kend, en dat mag je spiet'n, want 't was 'n grappig wief, hālf māl as ze nöchtern was, moar as ze 'n klukkien op hār[1], en ze huil[2] d'r nog āl van, dan was ze deur 't gekke hēn. Ze luip met vis bij de stroade, en as t'r an d'ofslag[3] niks te doun was, dan luip ze met gruinte of wat ze moar krieg'n kon. 'k Heur heur nog roup'n: ‘Zuid'- en zoerappels en siepels en per'n.’ Dat ruip ze ook wel ies, āl hār ze ook schēlvis of dreuge bukkens[4] in de körv'n; moar dan hār z'n klukkien op.

Nou, we zell'n 't er moar veur holl'n, dat 't bij ongeluk kwam: juust dou ze an't krai'n[5] was, bats, doar kreeg ze 'n gapse vol[6] nadde snij vlak in heur bakhoes, en 'n poar lekkere snijbāll'n in de nekke. Doar hār je 't lijve leb'n goande. Heere mien tied, wat gong ze ān't fluiken en ān't rach'n[7]; woord'n as riezen bessems[8], - je hebb'n 't nooit zóó heurd. We proestt'n 't oet van 't lach'n. Moar dou ze de körv'n hēnsmeet en met 't juk op ons ōfkwam, of we d'r dou ook oetsned'n! Ze zol ook gein eine van ons te pakk'n kreg'n hebb'n, as Kloas nijt oetgled'n was. Kloas was altied zoo'n Hansien ongeluk; as d'r peuters[9] oetdeild wörr'n, kreeg hij āltied de meist'n en de dikst'n; hoast 't heile joar deur luip 'e dan ook met blaue dopp'n[10]. - In 'n ommezijn hār Triene hom beet, en āl ston ze zölf ook nijt heil vast op heur vout'n, Kloas kreeg toch 'n poar opstoppers[11] van heur, dij van roak wazz'n.

't Luip toch nog beter mit hom of as we docht harr'n. Hārm, de grootste en de stārkste van ons āllemoal, dou dij zag, wat 'r te doun was, vloog 'e d'r hēn met de baide han'n vol snij, en d'eine handvol vreef 'e heur in d'oog'n

(1) A s z e enz., als ze te veel gedronken had.
(2) H u i l , hield.
(3) A n d'o f s l a g , de plaats, waar de visch afgeslagen werd.
(4) B u k k e n s , bokkingen.
(5) K r a i e n , uitgillen (van hare waar).
(6) G a p s e v o l , een handvol.
(7) R a c h 'n, schelden.
(8) R i e z e n b e s s e m s , bezems van rijs, harde bezems.
(9) P e u t e r s slagen.
(10) D o p p 'n, oogen.
(11) O p s t o p p e r s , stooten, stompen.

en d'āndere schoof 'e heur bij 't jak in, dat 't heur kold bij de rugge neerluip. Triene schopte en sluig goat'n in de lucht, moar dat dee gein mēns zeer, en Kloas kwam lös en kneep t'r oet. Hārm bleef ook nijt stoan te proat'n. Dou we 'n ende hēn wazz'n, kek'n we ies om en zagg'n, hou Triene ston te schobb'n en te krabb'n as 'n poedel dij last van vlooi'n het.

En doar gong'n we hen: ‘Hoal de jeude vast’, en Kloas, dij stumper, was alweer de jeude. Zoo'n pret as we dij dag hārr'n, hārr'n we nog nooit had.

Moar dou'k bij mouder in de koamer kwam, dou was de pret oet. Pas har ze mij zijn, of ze hār mij beet. En doar ging 't hēn; o jijkers[(1)], wat kreeg 'k wat! ‘Och, mien lijve tied, zij mij dij jong d'r ies oetzijn; lopt mij doar met zien voele konsels[(2)], want vouten ken men 't nijt nuim'n, over de vlouër, dij 'k zoo juust opschrobd heb. Ik ken jè overāl zijn, woarst'[(3)] langs kom'n bist, en kiek dien mooie, nije bommezien'n boks'n[(4)] ies ān! men kēn nijt zijn, wat veur kleur d'r op zit, 't is ein modder āl modder; kwoajong dast bist, en de sputters zitt'n dij in de nekke en in 't hoar; zuchst d'r jè oet as de dure tied; woar hes't toch zet'n? Weer an 't revotten west? En ook zeker nadde vout'n; gau dreuge kousen antrekk'n, of 'k zal dij. Marsch, noar achter'n: en moust mij de heile dag nijt weer onder d'oog'n kom'n. En dat dat nou juust weer zoo oetkom'n mot, nou mevraau Moppers hier köffie drink'n wil!’

En mouder sluig de han'n zoo disperoat in mekoar, da'k medelied'n mit heur kreeg.

‘En wat zel ze wel van mij denk'n, as ze zoo'n vlouër[(5)] zucht[(6)]? Zel ze nijt denk'n, da'k op mien olle dāg nog 'n slodder-kerdoes worr'n bin?’

Dat von mouder zoo ieselk, dat ze mij 'n poar om d' oor'n gaf, 'n poar bēsten; 'k hār ze lijver nijt had, doar ken je sekuur van wez'n.

Dij miseroabele mevraau Moppers, docht ik, as dij d'r nijt bijkom'n was, dan was't bij brommels[(7)] bleb'n; dij baide oorvieg'n heb 'k an heur te dank'en. As 't kan, dan zal ze d'r wat veur hebb'n.

En ze het 'r ook wat veur kreg'n, moar nijt heile gau.

Za 'k je 't ies vertēll'n, hou 't kwam? Luuster dan moar.

D'r luip, zoo as ik zēgd heb, nog āl wat tied over hēn, veur da 'k mien zin mit mevraau Moppers kreeg; moar wat in 't vat zit, verzoert nijt; en ze het t'r voak an mötten geleuv'n.

'k Was gein kwoajong meer, en 'k vuilde nou en dan āl ies noar mien kinne, of d'r ook hoast wat te veurschien kwam, moar 't ding bleef nog zoo glad as 'n ekkel[(8)], d'r was nog gein board te heur'n of te zijn. En nou ik dit schrief, is 'e al lang zoo gries as 'n doeve[(9)]. Moar da's tot doar an tou.

Op 'n noamiddag kwam 'k bij mouder in de koamer, en joa, doar zat mevraau Moppers te koffiedrink'n. Ik zee heur vrundelk guï'n dag, net as

(1) J i j k e r s , jeminé.
(2) K o n s e l s , plat woord voor voeten.
(3) W o a r s t ', waar je.
(4) B o k s e n , broek.
(5) V l o u ë r , vloer.
(6) Z u c h t , ziet.
(7) B r o m m e l s , brommen.
(8) E k k e l , cikel.
(9) D o e v e , duif.

āltied, en ik vruig, hou 't heur gong en noa de familie. Ālles was zoo goud, as 't moar kon; der mekeirde niks an.

‘En hou gait het nou’, vruig ik dou zoo onneuzel, asof 'k van de duvel gein kwoad wos, ‘en hou gait het nou met de zijke nichte?’

Mevraau Moppers wör zoo niedig as 'n spinne. ‘Heur,’ zee ze vinnig, ‘dat he'k al zoo voak heurd, en 'k wil 't nooit weêr heur'n; 't bin ook āllemoal moar proadies en d'r is gein roaband[1] van an; 'k wijt nijt hou de mens'n d'r bij kom'n binn'n. Moar dou bist 'n groode ploaggeist,’ zee ze wat goudiger, ‘en dat hè'k al lang weit'n.’

Nou ken je in gein doezendmoal road'n, hou dat met dij zijke nichte zat, en doarom zal 'k je 't moar vot vertēll'n.

In de tied, doar we nou van proat'n, was d'r nog ploatselke belasting op 't geslacht en 't gemaol; je konn'n gein Drēntse stoede met noa stad nem'n, of je mozz'n d'r bij de poorde van betoal'n (en doarom snee je dan d'r moar 'n kappien ōf, den was je te minsten vrij).

Nou hār mevraau Moppers 'n klain boerderijgien, nijt wied van de stad, doar bij Help'n[2] om. De boer, dij 't van heur huurd hār, mestte ālle joar 'n zwiendien veur heur vet. Nou kreeg ze 't ies in 't heufd om ies goudkoop spek en worst te et'n, en doarom zol 't zwiendien d'r in smokkeld wor'n; dat was jè niks. Joa, kiek, as 'n ārme stumper smokkelt, om zien vraau en kinder 'n wārm moal et'n te bezörg'n, dan is 't wat anders; zoo'n gemeine schobbejak mot d'r veur achter 't slöt. Moar de rieke lu lach'n in heur voesien[3] as ze de kemiez'n ies te loos west binn'n, en ze krieg'n van de guië vrund'n nog 'n priesien op de koop tou. Zoo gait 't nou einmoal in de wereld. Op schoule gong 't jè ook al nijt anders: as de grootelu-jonges wat bakseird[4] hārren, dan kregen de geringe-lu-kinder 'n pak klapp'n. En zoo wēn je d'r an.

Dou 't zwiendien slācht was, gong mevraau met heur dochter in 'n koetse noar de boerderij. Tegen d'oavend wör 't vark'n heil nuver in 'n ōlle doamesmantel stopt, 'n groode kappe over zien kop trokk'n, en zoo as 'n doame verkled in 'n houkien van de koetse plakt; mevraau en heur dochter d'r bij in, en doar gong 't hēn. Wat gong 't mooi, wat gong 't mooi, 't kon nijt mooier.

Moar de verroader slept nijt. 't Was verklikt: ze zeeën deur de vrijer van de juffer zölf. Van je vrund'n möj-je 't moar hebb'n.

Ook he'k 't wel ies anders heur'n vertell'n, en dan was 't zóó. Moar 't komt op 't zölde neêr. Mevraau hār ook nog 'n zeun, 'n kerel van wel zes vout lang, en doarom begriep ik nijt, woarom ze hom Kupido nuimd'n, of ook wel Kupidunculus, dat zooveul zēggen wol as Kupidoochien.

Nou was 't, om goud secuur te wez'n, met dei zeun ofsprok'n, dat 'e even veur dat mevraau de stad inree, bij de poorde kieken zöl, of de kemies ook in zien wachthoesien zat. Was e d'r, dan was t'r onroad en dan zol Kupidoochien gaau op de wālle klimm'n, om de koetsier 'n teiken te geb'n, dan kon dei 'n ānder poorde inried'n. Ston Kupidoochien d'r nijt, dan was der niks te doun.

(1) Gein roaband, volstrekt niets.
(2) Help'n, Helpman.
(3) Voesien, vuistje.
(4) Bakseird, kwâjongensstreken uitgehaald.

Moar kiek, nou docht mevraau's zeun, dat 'e 's middags bij ein van de femilie of bij guië vrund'n nog wel eerst 'n koppien thee drink'n kon, veurdat 'e noar de poorde gong. Zooveul tied hār e nog wēl. En dat dee 'e, en of nou de juffer, dei doar in hoes was, hom wat lank an de proat huil, of dat 'e, omdat 'e 'n Kupidoogien was, wat āl te lang bleef, hou 't was, hij verzat zien tied, en of 'e āl lange bein'n moakte dou 'e vot gong, 't was āl gebeurd. De koetsier har niks op de wālle zein, en doarom was e trankiel deurred'n.

Moar dou ze nou bij de Heerepoorde kwamm'n, stapte de kemies oet 't wachthoesien, en de koetse mos eb'n ophōll'n.

De kemies stak zien heufd t'r in en zee:

‘O zoo, mevraau Moppers?’

‘Jè, en wat zol dat tan?’

‘Nee, dat zol heild'al niks. En dat is mevraau's dochter?’

‘Jè, mòt dij dan wat?

‘Nee, dij huift ook niks; moar het mevraau meschien ook wat te dikklareir'n?’

‘Nee, wat mein je wel; wat zol'k te dikklereir'n hebb'n; woar zij je mij veur ān?’

‘'t Kon jè wezen, dat mevraau wat bij zök hār, woar mevraau belasting van betoal'n mös, dat was jè zoo onmeugelk nijt.’

‘Nee, 'k heb niks.’

‘En wēl[1] is dij doame, doar in 't houkien?’

‘Da's 'n zijke nichte van ons, dij gait met noa stad, ze mout onder perfesters hand'n; vöt, koetsier!

Moar veurdat de koetsier vötvoar'n kon, stak de kemies zien ārm oet, trok de zijke nichte de kappe van 't heufd en zee:

‘Mevraau möt moar in de rouë goan, 'k leuf dat z' āl dood is; 'k heb ook nijt weit'n, dat mevraau van dij femilie was.’

Wat d'r nou vērder gebeurde, ken je wel road'n; d'r wör persesverboal opmoakt, en mevraau kreeg gein goudkoop spek te et'n. Was 't gein jammer?

Zij je? nou weit je, woarom ik mevraau Moppers noar heur zijke nichte vruig, en ook, woarom zij d'r nooit niks van heurn wol.

Mag 'k jou nog ies weer wat oet mien jongestied vertēll'n? 'k Dou niks lijver.

W. Reinkingh.

'n Gesprek tusken twei maisies. (Stad Groningen.)

A o l d i e n . Mörgn is't poaschke, nè?

B e d d i e n . Jao. Nou, 'k bin der ook nijt bliede om, è!

A. Krigst ook paoschkepronk aen?

B. Jao, 'n neie jurk; weist wēl, dat roedien[2], dak dij lèst zein laoten heb.

(1) W ë l , wie.

(2) R o e d i e n , (stof met een) ruitje.

A. Nou, wat zast dan mooi wezen!

B. Jao; o, kanst neit begriepen, hou nuver of he worden is.

A. Hest er ook 'n schoodien aen kregen?

B. Jao, wicht, maor heil aanders as dienent[1]. Mien moe dij zee, magst er wel 'n schoodien aen hebben, maor neit zoonent as van Aoldien. Mien moe dij zee: zoo'n klain ding is niks weerd, zee mien moe. 't Möt 'n fatsoundelyk schoodien wezen, zee mien moe. Weist jè wēl, dienent is zoo'n ronde, moar mien moe dij zee, 'n veirkande was veul nuverder. Das ook mode, zee mien moe. De mevraau, daor mien moe bij aerbaidt, har ook zoonent kregen, 'n beedien aenders maor. Nou, mien moe dij zee, dat zak wēl gauw eempies[2] naomaoken; weist wēl, mien moe is zoo knap met de naele.

A. Jeikers, wat bin'k neisgierig om dij der met te zein. Komst gauw ies bij ons, om dij zein te laoten?

B. Jao, heur, dat zak doun.

A. Nou, dag, tot mörgen! 'k Möt deze straode in.

B. (haar naroepende). Dou krigst zeker dien neie schounen aen, nè?

A. (blijft even staan). 'k Leuf 't wēl. Zast wel zein! O, zit zoo'n bulde[3] kraok in!

K.L.

'n Oavend op dâipswĀl[4]. (Ulrum.)

D'r is vast gâin loug ien 't hâile land van de Marne, doar je zukke roare potentoaten hemmen as ien dat loug, woar ik joe nou van vertellen wil. 't Is zoo'n 'ruierom', wordt er wel zegd; ie hemmen er van allens wat. Ain is vroom en bekweempjes[5], anner grof en bot; âin bemöit hom[6] overal mit, ook asse d'r niks mit neudig het, en 'n ander is 't altemoal krekt geliek, let 't maor zoesen en geworden, al gait 't ook gâin âin meer aan as hom zuls. Ien anner dörpen zellen ook wel gounent wezen, dei doar wat van hemmen, maor dat orisinele soort oaliassen vien ie doch narrens zoo as doar.

Da's altied al zoo west, en zel ook wel zoo blieven; want al starven ollen ook, 't wordt 'r niks anners van: jongen binnen net zoo weer, en dat 't aleer krekt zoo was, doar wâiten partij[7] olle lu nog oarige stoaltjes van te vertellen.

'As ie menschen zâin en meroakels heuren willen, mouj ien kerk[8] of ien harbarg wezen', zee Benars ien zien tied, en dij beweerde d'r bovendat nog bie, dat ze, wat zien dörp aanging, ien 't algemâin lâiver ien harbarg zatten as ien kerk. En al renâierde Benars misschâin as kasslâin ook 'n beetje

(1) D i e n e n t , het uwe.
(2) E e m p i e s , eventjes.
(3) 'n B u l d e , een boêl, veel.
(4) Dâipswāl, de kant van 't Diep.
(5) B e k w e e m p j e s , bescheiden, devoot.
(6) H o m , zich.
(7) P a r t i j , sommigen.
(8) K e r k , *de* kerk; het lidwoord blijft geregeld weg bij het streven naar kortheid.

zien âigend kant aan, dit mout men er bie ien aanmarking nemen, ien kerk gait 't doar net as overal: preeken en zingen; maor ien harbarg heije doar deur al dei snoaken vrij wat meer verdivendoatsie[1]. As ze op anner ploatsen ien harbarg hâil dreug bie 'n kanner hen zitten, en Jān aan Pâit vragt, of zien möt al biggen het, en Knels beweert, dat zwienen bie hom den doch âivege duur binnen, of Harm ornâiert, dat 't weer mit ketâier[2] wel râis veranneren kon, den gait 't doar mâinstieds om scheervogeln en ribzakken[3]. Veurnoamelk was dat vrouger 't geval bie Benars, dij as koopman en kasslâin op 't oosten van dâipswāl woonde. Dij wat op reken[4] har, âin of anner poedel[5] of mispas hollen har, dij kon verwachten, as hâi doar kwam, dat 'e veur de boalie mös, en hâi mög hoogspringen of leeg, ien regel om roak wat van toart kreeg.

Wa'k nö vertellen zel, is al joaren leden. 't Was op 'n Zoaterdaggenoavend ien November, of 't mos 't lest van October west hemmen, doar wil 'k of wezen, maor dat dut er ook âinlieks[6] niks tou. 't Olle hoeske op dâipswāl ston er nog, zoo as 't er loater nog joaren staon het, maor 't was er dou 's Zoaterdoagsoavends ien 't olle krougke (want meer was 't nâit) al net zoo drok as nou ien 't nije hotel, dat 'r veur ien ploats komen is. Jao, menschen, doar bie Benars op Dâipswāl doar wollen ze wezen, doar vol[7] altied wat te verhandeln en te verhakstukken. Of olle Rennert al beweerde, dat zien drānk beter was, en of Minne, ook 'n konkerent, er tegen kekelde[8], dat, zoo as ze wel zeeën, pannen op 't hoes sums begunden te rabbelen, 't hulp almoal niks. Hou dat zoo kwam? Jao, wat zeije doar van zeggen? Den ken je ook krekt zoo goud vroagen: hou komt 'n ezel aan zien lange ooren? Dij het er van zuls kregen, nè? en zoo is 't doar ook mit. 't Was âinmaol moud en gebruuk worden, en as 't dat is, dou der den râis wat tegen. Ain dut anner 't achternoa, al mout 't hemd ook boven overjes, doar is niks aan te doun.

Dij oavend den, dij ik mijnde, was 't boeten duuster as rout, en doar binnen ien jachtwaid op Dâipswāl, woar 'n lange kerel omtrent mit kop aan beun rekte, nâit veul lichter as ien kerk op ol'joarsoavend. 'n Mooi[9] koppeltje boeren en börgers zatten ien 'n groote kring om 't vuur, en men kon wel marken, dat z'er nâit veul omgavven, al kwalmde lamp wat, en al was 't er deur rook van 't vuur en heur âigen piepen nâit hâil helder en vrisch. Dat ze heur[10] nâit al te scharp ien 't gezicht zâin konnen, harren ze 't partij lâiver om, want ik zeg joe: 't ging d'r weer 'n eerlieks koers oet[11]. Wilm zat ien houk, en hou dat hom 't noa 't zin ging, kon je heuren en zâin, zoo hard as 'e schotterde en zoo stief asser hom ien arm kneep. Noast hom zat mulder Tebeis, dij, zoo as ze wel zee'n, altied hâildal verheerd en op loop was en overal op kop ien zat. Den har je Kouert, dij 't gemoud âinliek nooit hâit of kold worde, en dij hom altied

(1) Verdivendoatsie, plezier.
(2) Ketâier, eerste of laatste kwartier.
(3) Om scheervogeln en ribzakken, aan 't raillleeren, beet nemen.
(4) Reken, de rekening.
(5) Poedel, synoniem met mispas, ontleend aan 't kegelspel.
(6) Ainlieks, eigenlijk.
(7) Vol, viel.
(8) Kekelen, heftig spreken.
(9) Mooi, nog al talrijk.
(10) Heur, zich.
(11) 'n Eerlieks koers oet, een rechte koers, den gewenschten weg langs.

geliek bleef; Harm, doar verdâipings ienzatten[1] en dij er slag van har om 't vuurke wat aan te steukelen; Oarend, dij, as 't er op aankwam, meer 'n fiene as 'n beste was; Pâit, 'n kribbig kereltje, dei doardeur nog wel reis kibbelerij kreeg; Allert smid, 'n bedoagd man, maor doar streken nog almoal nâit oet wazzen, en nog 'n poar anneren meer.

D'r was vast 'n mooije zet daon, want even beveuren was er allarm op gaon, dat heuren en zâin joe verging. Maor d'r ging nou vast krekt 'n doomnie lāns, zoo stil was 't er op worden. Harm, dij doar nâit van hil, vroug doarom hâil onneuzel aan Pâit: ‘Woar was 't ook nog maor aan tou; wat zee ie doar even tegen Oarend?’

‘Dat Oarend mie bemieterd[2] het, dat heb 'k zegd, en dur 'k ook nog wel weer zeggen,’ zee Pâit op 'n toon, dat men nâit vroagen huf[3] of 'e nog vranterg[4] was.

‘Nee, man,’ gaf Oarend nou hâil zuitsappig ten antwoord - ‘dat mout ie nâit zeggen; ie mouten joe doarom nâit zoo kwoad moaken: dat kwoad worren is nâit goud, dat deugt ook nâit veur 't menschelk lichaom; dat mout ie joe ofwennen.’

‘Nâit kwoad worren! Nâit kwoad worren, zegst doe: wolt, denk[5], nog wel hemmen[6], da'k die bedankte, veur dat's mie zoo bie 't bâin had[7] hesse? Nee, wat woarhâid is, dat zeg 'k, en doarom zeg 'k ook, dat's mie bemieterd hesse, want dat is woarhaid.’

‘Och, man,’ tâimelde[8] Oarend, ‘as ie ien de woarhaid stonnen, den prouten ie anners.’

‘Anners proaten!’ râip Pâit, dij ook gâin spinweb veur bek wëzzen was: ‘den mös 'k ja lâigen. Hes mie kou verkoft datter mak ien 't lānd was, en 't is 'n groote schoemer[9]; 't het al zien levent 'n groote schoemer west, 'k loof datter deur 't Raitdâip ging, dat's ongelogen woar!’

‘'t Is nâit woar, man, wat ie doar zeggen. Ik heb tegen joe zegd, dat kou bie mie nooit tou 't lānd oet west het.’

‘Nö den! hou konst doe dat zeggen? Dij kerel, doar doe hom van kregen hesse, het hom ja ook al om 't schoemen deurzet, en dij het die 't zegd ook. Lopse mit dien vrome proatjes krekt zoo vast as 'n hoes.’

‘Nee man,’ zee Oarend, nog altied gelieke stoarig[10], ‘wat ik joe zeg, is woar, en ken 'k bewiezen ook. Kou het bie mie nâit tou 't land oet west.’

Pâit worde al kwoader en kwoader. Dou Oarend dat zegd har, konner 't op stoul nâit langer of: hâi sprong overhen. Kouert, dij wel reis voaker mit Pâit ien gezelschap west har, wist doarom vort wel woar 't nö aan tou was. Hâi was den ook zien tied neudig om ien bedoardhâid, zunner greemen[11], zien zoopke van toavel te kriegen, veur Pâit er op sloug, dat 't dōnsde, zoodat er verschaiden ruimerkes omvollen en mâinsten ien âinmoal meer as half leeg worden.

(1) Doar verdâipings ienzatten, bij wien 't er diep zat, die meer wist, dan wel uiterlijk scheen.
(2) Bemieterd, bedrogen.
(3) Huf, behoefde.
(4) Vranterg, verdrietig.
(5) Denk, denk ik.
(6) Hemmen, hebben.
(7) Bie 't bâin had, gefopt, in 't ootje genomen.
(8) Tâimelde, teemde.
(9) Schoemer, een deugniet.
(10) Stoarig, statig, kalm.
(11) Zunner greemen, zonder iets te storten, morsen.

'Bewiezen!' schreeuwde Pijt - 'bewiezen, dat dij kou nooit bie die tou 't land oet west het, dat wol 'k wel reis heuren!'

'Huift mie nàit veul möite te kosten,' zee Oarend, nog altied gelieke âingoal[1], - 'want hài het bie mie altied op stāl stoan.'

Dat gaf 'n geschotter en lewaai van wat ben je mie. Altemoal gavven ze Oarend geliek. Dij wordde doar den ook nog al wat kriouleger[2] op, te meer omdat 't ien 'n gezelschop veurvol, dat nàit van zien kleur was, en doarbi zuls verschaiden, woarvan 'e wel wist, dat ze hom geern 'n vörrel ofzâin moggen. Dat ze âinliek as 't er op aankwam, hâil anners dochten as ze zee'n, en 't maor deden om hom nog beter op koar te kriegen[3], begreep Oarend bie al zien koksioansche fienighijd[4] nijt.

Pâit worde roazend ien hakken, maor hâildal verbluft, wist hij doch eerste opslag nâit watter zeggen zol.

'Nee man,' fimelde Oarend, dou 't wat bedoard was, nö verder: 'wie mouten ons aan de woarhâid hollen; wat woarhâid is, zel ja ook woarhâid blieven, dat stait ien de Schrift.'

Wilm kneep hom[5] maor al ien mouw, zoo mooi ging 't, en zee: 'Jao, Oarend, hest hâil nuver daon, dat 's niks anners. 'n Jeud is veul kloarder ien 't vak as 'n boer; maor as 't er op aankomt, is 'n zwienekerel nog wel zoo gogum[6] as drei jeuden: doar ken je 't maor veur hollen.'

'Jao,' zee Oarend, dij mit al zien kenuis van 't Woord d'r doch nâit al te goud achter was, hou Wilm mâinde: 'ie willen mie nou wat verachtelk moaken, omdat 'k 'n zwienekoopman ben; maor ik zeg joe, ien 't oog van de Heere is niks onrain, ook gâin zwienen, al bennen ze nog zoo onhuur[7] dat het apostel Petri ja ondervonden.'

'Maor stait ook ien Spreuken Soalemo's,' zee Tebeis, dij hom nâit langer ienhollen kon: 'dat de gerechtighâid...' -

'Och jonge,' vol Wilm hom ien reden, dij mit Tebeis nâit veul komspronkjes[8] mouk, ofschoon 't anners al 'n bejoarde kerel was: 'doar hest doe ja gàin verstand van; hou wolt doe wâiten wat er stait, mos ja nog eerst lezen leeren.'

En mitâin trok hij Tebeis aan zien lange slippen, zoodat der veul stiever en gauwer asser anners wel van plan was op knop van stoulsmat te lande kwam, want Wilm begrootte 't, nö 't zoo mooi ging, dat Tebeis deur zien veurboarighâid boudel[9] bedarven zol.

'Krekt gelieke veul,' râip Tebeis en vreef mit âine hand zien achterwark: - 'Mat het 't lezen, en doarom zeg 'k 't stait er.'

'Wat stait er?' lachte Wilm, 'hesse ja nog niks zegt. Wat mâin ie, boas smid?'

Boas, dij 'r aan dij tied tou stil bie hen zeten har, houstte râis en begunde nö: 'Ja, dou Oarend bie mie woonde veur knecht, heb 'k voak docht: 't wordt nâit mit hom, want Oarend mogt 't iezer altied lâiver berenâiern

(1) A i n g o a l , (egaal) onverstoord kalm.
(2) K r i o u l e g e r , bewegelijker, moediger.
(3) O p k o a r k r i e g e n , (op de kar krijgen) een loopje mee nemen.
(4) K o k s i o a n s c h e f i e n i g h i j d , fijnheid, uiterlijke vroomheid, genoemd naar Ds. Kok.
(5) H o m , zich.
(6) G o g u m , slim, geslepen.
(7) O n h u u r , vuil, morsig.
(8) K o m s p r o n k j e s m o a k e n , langs omwegen tot de zaak komen, iets doen, waaruit blijkt, dat men iemand ontziet.
(9) B o u d e l , den boel, de zaak, zooals ze nu stond.

as smeden, en mit 't iezer wol dat nâit. En dou hâi zwienekerel worde, har 'k weer zörg, dat hij er nâit komen zol, omdat 'e, ducht mie, te eerelk en onneuzel was ien handel. Maor noa mie 't van oavend veurkwam, zel 't toch loof 'k wel gaon.'

'As ie joe aan 't woord hollen en vast ien de woarhâid stoan, gait 't altied goud,' mâinde Oarend.

'Nö,' zee Willem, 'ik wil temensen[1] wel bekennen, dat 'k nâit tegen die opwozzen ben.'

'Ie mouten eerst begrip hemmen van joen âigen ongerechtighâid in zunden,' leuterde Oarend wieder, nö hij noar zien verstand mijnde, dat ze heur minderhâid tegen hom al bekenden: 'wie bennen altemoal groote zundoaren, "kiener des toorns" zegt de schrift; ik wâit temensen wel, wat mie zuls aangait, ik bin 'n hâile minne.'

'Zoo hemmen wie strak ook over die renâiert,' zee Kouert hâil âingoal weg.

'Hou?' vroug Oarend al 'n beetje drifteger; 'wat mâin ie doar mit?

'Wie ornâierden[2] mit 'n kanner net zoo as doe, wie harren die ook altied veur 'n hâile minne sleten,' antwoordde Kouert op zulde[3] toon.

Dou mös ie 't reis heurd hemmen! Dat gaf joe 'n herrie[4], zien levent zoo nâit. Tebeis ien âin stuk overhen, wol 'r ook tusschen kekelen. Maor Wilm wol 't zoo onbezoesd nâit lieden en scheurde hom weer bie slippen op stoul. Oarend was zoo rood worden as 'n kalkounsche haon; want dou annern altemoal zoo schotterden, vuilde wel, dat dij Belialskiender, zoo as hâi zukke lu geern nuimde, hom doch âinliek zoowat ien de moaling harren, en dat 'e ien 'n val loopen was, dij hâi zulf opzet har.

'Schienhailige beschieter,' groalde[5] Pâit, 'doar komse mooi weg.'

'Ik zâi ook hier weer de woarhâid van de schriftuur bewezen,' zemelde Oarend, dei zien bedoardhâid den doch zoowat weerkregen har: 'Gods volk wordt altied verdrukt.'

'En Mat het nâisoavens lezen: Gods volk is 'n gruwel ien de oogen des Heeren, - dat wil'k làiver looven,' lâit Tebeis er op volgen.

'Ik zeg joe gonoavend zoam.' Mit dij woorden ston Oarend op; hâi zag ien, dat 't tij veur hom verloopen was, en dat 'e 't potje veurbie pist har, doarom mouk hij maor, dat 'e vortkwam.

'Gonoavend, Oarend; beterschap, heur!' râip Wilm, dij slap was van lachen.

'Zie zoe,' zee olle Allert smid tegen Tebeis: 'dat hesse beter te pas brocht as lest dij historie van Noach.'

'Loop noa de bliksem,' snauwde Tebeis over houk.

'Wat den, boas?' vroug Wilm, dei wel vernam, dat 'r wat achter zat en blied was, dat er vort wat nâis op batterij komen kon.

'Of 't komt, omdat Tebeis op nimnoatsie[6] stoan het veur ollerling en Mat hom nö ook bibelkundig hemmen wil, en of ze, wat 'k âinlieks nog lâiver looven wil, 't maor dut om kerel ien houk te hollen, dut nâit tou zoak, maor

(1) T e m e n s e n , ten minste.
(2) O r n â i e r d e n , beredeneerden.
(3) Z u l d e , denzelfden.
(4) H e r r i e , leven, lawaai.
(5) G r o a l e n , smalen.
(6) N i m n o a t s i e , (nominatie) voordracht voor eene benoeming.

's Zündagsoavens wil Mat ien biebel lezen en Tebeis mout 't heuren; is 't maor nâit woar, Tebeis?'

'Krekt geliek; 'n boas van 'n wief ien hoesholling, en ie ben 'n lavverd, anners niks. Joen olle Grait mög wel willen, dat ze der zoo goud deurkomen kon.'

'Nö ja,' zee boas, dei zoo'n oetval van Tebeis nâit hâil hoog opnam, 'dat mag wel woar wezen, maor wat 'k zeggen wol: 'k was noa koffiedrinkens nog even noa Tebeis loopen.......'

'Wat ben je 'n allernoarste slâif[1],' vour Tebeis oet.

'Kens die weer nâit bedoaren, zoo lank as 't oet is,' zee Wilm; 'zoo'n olle kerel en nog zoo hâitboakerd[2]!

'Hâi lugt!' râip Tebeis; 'hâi lugt 't net zoo voak as hâi 't zegt!'

'Non, den is 't ook ja niks, Tebeis, den kens hom ja proaten loaten,' mâinde Kouert.

'Ie moggen joe schoamen, da'je altemoal weer over âin oetzitten[3],' foeterde Tebeis, 'maor 't is mie ook âin bliksem; as 't er op aankomt, geef 'k om joe altenmieter[4] niks!'

'Wel, wat zol 't wezen,' schotterde Willem. 'Zoo'n kerel as doe, Tebeis! 'n Ding van niks, jong, bis 't ja wel wend.'

Dat was Tebeis ook wel; as er gâin ander tou was, den mös hij nog al voak reis veur ropvogel speulen, omdat er doch âin aan most, en doarom lâit hij den verder ol boas ook maor rustig zien gang goan, al was 'e ienwendig ook glen[5] ien hakken.

'Dou 'k er den ien kwam,' begönde ol' boas weer, 'haj'n gekibbel en gehirrewir van wat ben je mie. Tebeis beweerde maor al: al wat Mat lezen har, wazzen kloar luter leugens; en Mat hil stief en stark stoande: 't stait er. Van dat hâile gallige olle bouk, snitterde Tebeis, wol hij nooit van zien levent weer wat wâiten; en Mat hil maor vast: hij mos 't looven, omdat 't er ja schreven ston. Ik mos 't dou van zuls ook heuren en Mat nog âinmoal lezen. Mat veegde den heur olle fok, dei ze op neus har, nog reis goud of, en dou ging 't weer van veuren of aan oet Genesis over Noach: 'Ende hij gewon zoonen ende dochteren, ende (hier most ze 't blad omsloagen) hij bepekte ze van binnen ende van buiten met pek.'

'Dou most ie 't reis heurd hemmen: 't was over en weer: "lukst[6]," en "'s al[7]; 't stait zoo schreven," en "'t ken nâit woar wezen;" net zoo lank, dat Mat vonden har, dat er twei bloaren aan 'n kander vast bakt wazzen, woardeur ze bie 't ombloadjen 'n blad te veul omsloagen har. Nou doarmit kwam 't weer ien order en kreeg Tebeis âigenste oavend zien geloof ien biebel nog weer.'

Tebeis, dei onner dit vertelsel van boas Allert onopholdelk op stoul omvrusseld[8] har, was, dou 't oet was en ze altemoal op zien kosten lachten, nâit meer te hollen. Hij sprong ien 't ên'[9] en har zien groote

(1) S l â i f , onnoozele bloed, stumper.
(2) H â i t b o a k e r d , heet gebakerd.
(3) O v e r i j n o e t z i t t e n , op iemand lostrekken, om hem te plagen enz.
(4) A l t e n m i e t e r , al te zamen.
(5) G l e n , gloeiend (boos).
(6) L u k s t , dat liegt gij.
(7) 's A l , (dat is al) wel waar.
(8) O m v r u s s e l d , omgewroet, zich onrustig heen en weer bewogen.
(9) I e n 't ê n , overeind.

moel al wiedwoagen[(1)] open, moar veurdat 'r aan slag[(2)] komen kon, heurden ze op âinmoal 'n armzoalig geroup van: ‘help! help! help!’

‘Zit ijn ien dâip,’ wordd' er zegd.

‘'t Komt mie ook zoo veur,’ zee Kouert.

En dou Tebeis dat heurde, was hom al 't anner vergeten. ‘Ain ien dâip, Heere God, jongens, zit âin ien dâip!’ râip hâi; ‘'n ledder! 'n schienvat[(3)]! 'n tou! tou gauw! gauw!’

Ien âin koerâier[(4)] wazze deur verheerdhàid[(5)] oet zien sloppen[(6)] en roamde den tegen 'n stoapel potten en pannen ien 't veurhoes, dat diggels[(7)] hom achternoa vlogen. Of Benars al râip: ‘hei, bliksem, Tebeis! mien potten! wacht den dat 'k schienvat op heb!’ 't hulp niks, Tebeis was nou nâit meer ien bedoaren te kriegen Annern hom achternoa, deur broken potten en pandiggels hen, noa boeten.

't Dâip is er hâil dicht bie. Veur dat lesten doarom nog boeten deur wazzen, heurden ze al weer 'n plomp.

‘Dat 's er al twei,’ zee Kouert, dij mit Wilm achteraan kwam.

En jao, 't was zoo. Tebeis, dij ien zien verheerdhâid maor touloopen was, zunder dat hâi wat onnerschaiden kon, was er ook al ien smakt en belkte nou nog veul harder as dei anner.

Benars was onnertied ook kloarroakt en kwam nou zulfs mit 'n schienvat en 'n touw, zien maid mit 'n ledder d'r aan sjouwen.

‘O! doe lieber Herrgott und alle Hailigen stoat mich bie!’ reerde[(8)] 'r àin ien 't woater.

‘Hans Koopman zien neië hoozeveling[(9)]!’ râipen ze op wāl. ‘Jao, dij is 't!’

‘Dat stumper poepke!’ zee Wilm.

't Was zoo komen: Hans Koopman har veur 'n dag of wat 'n ander paklooper, 'n spiksplinterneië hoozeveling oet Munsterland kregen. Hij was deur zien petroon om bosschop stuurd noa 'n schipper, dij op dâipswal woonde, en doar deur duusterhâid van buning[(10)] ofstapt en ien 't dâip vallen.

Maor 't vol nog al mit, dou ze er bie kwammen. Gevoar was er nâit bie, dat zag Wilm vort wel, dou ledder d'r ien zet worde. Ze stonnen er maor riekelk[(11)] aan 't lief tou ien, meer braggel[(12)] as woater. Dou hij doarom zag, dat Tebeis zien kamroad oet zied drong en 't eerst bie ledder opklausterde, râip hâi:

‘Ho, Tebeis! dat komt nâit te pas. Veling is er eerst ienkomen, mout er ook eerst weer oet.’

En mitâin gaf hâi ledder 'n bōns, dat Tebeis, dij er anners al wel halfweg bie op was, d'r weer kop over gat ientumelde.

‘Duvelsche soatan!’ vlukte Tebeis, dou 'r weer overhen sparteld was.

‘Jyssoes, Mareia, Jozef!’ karmde veling.

‘Mou'k den verzoepen? schandoalige duvels!’ schol Tebeis.

‘Nee!’ lachte Wilm, ‘maor zelt dien beurt ofwachten. Doe tweitied[(13)].’

(1) W i e d w o a g e n , wagenwijd, zoo wijd mogelijk.
(2) A a n s l a g k o m e n , kunnen beginnen.
(3) S c h i e n v a t , lantaren.
(4) K o e r â i e r , oogenblik.
(5) V e r h e e r d h â i d , overijling.
(6) S l o p p e n , muilen.
(7) D i g g e l s , stukken steengoed.
(8) R e e r d e , huilde.
(9) H o o z e v e l i n g , Duitscher uit Westfalen, die kousen enz. rrondvent.
(10) B u n i n g , de gemetselde kant van den wal.
(11) R i e k e l k , (rijkelijk) uim.
(12) B r a g g e l , slijk.
(13) T w e i t i e d , in de tweede plaats.

Zoo gebeurde 't den ook. Eerst klom veling d'r bie ledder op oet en dou Tebeis.

Veling was blied; Tebeis kwoad.

'Bis ook nat worren, Tebeis?' vroug Kouert.

'Nat, kerel! nat, zegst doe? deurnat ben 'k; gâin dreuge droad heb 'k aan 't lief.'

'Hou is 't komen?' vroug 'n anner.

'Hou 't komen is! Hou 't komen is? Vroag ie dat nog?' kloeterde Tebeis: 'dij Willem, dij soatan.'

'Nee!' zee Kouert, 'doe kense ons niks wiezer moaken, as wie al bennen; doe bisse er deur dien âigen verheerdhâid ienloopen, Tebeis, dat wâit wie wel. Wie mâinen die, koopman!'

'Joa!' kloagd' veling: 'wenn mienentwegen 'n lanteern schient har, har 'k 't joa glieks sehen kunt. Noo kon 'k ien dunkel aber goar nichts unterschaiden.'

'Best besloagen[1], jongens! mooi goan!' zee Wilm. 'Kom Tebeis, zuik dien sloppen op, krigs anners kolle vouten. Hes ook aan 't pandiggels moaken west: dij mös nog betoalen.'

'Verrek!' snauwde Tebeis, en sjoekte ien zien natte krös[2] op hoozevuilings[3] mit veling stroat op noa hoes.'

Annern weer mit Benars ien jachtwaid. Wilm wol alle broken potten wel dubbeld betoalen, zooveul plezâier har der had, en altemoal zatten ze d'r nog wel 'n uur over te gigeln en te kletsen, want hou mooi dat 't ook mâinstied bie Benars ging, zoo'n plezâierge oavend har er doch ien lank nâit west.

G. Zijtma.

Wat 't olle mensk al beleefd har.
(Uit: ''n Oetmiening ien 'n jachtwaide.' (Ulrum.)

''t Olle mensk' is Geertje, die in de 'jachtwaide' (gelagkamer) bij de boeren zit, welke, daartoe gedreven door den kastelein, er over beraadslagen, hoe ze de oude vrouw met haar kleinkind 't goedkoopst kunnen uithesteden.

't Olle mensk har al wat beleefd! Ze was nog nâit lank trouwd west, dou heur man, 't was 'n snieder, aan 't sukkelen kwam. Dat duurde joaren lank. Zien verdâinsten wazzen nooit groot west, ze worden nou nog minder en d' oetgoaven grooter.

Ain veurrecht harren ze doch nog; ze harren 'n zeun, 'n nuvere jong, dij al hâile gauw zien voader 'n handje hulp, en dou d' olle man sturf, 't ambacht vortzetten kon. D'r kwam dou weer wat zunneschien in Geertjes kaomerke. Ondertied dat heur man zoo sukkelde, was ze wel nâit ien pog[4]

(1) B e s l o a g e n , afgeloopen.
(2) K r ö s , pak kleeren.
(3) H o o z e v u i l i n g s , bloote voeten.
(4) I e n p o g , in kwijnenden toestand, 't contrast van een tierig welvaren.

komen, nee, goud har ze heur hollen; maor as ze allennig was, har ze 't kop wel eis hangen loaten, en ston heur 't reeren noader as 't lachen. As zuks gebeurde, dat heur zeun 't zag, dan zee 'e wel: ‘Glad verkeerd, mouder, hâildal mis; 't heufd omhoog en nâit reeren, anders ken ie jà de hemel nâit zâin.’

Lankzaom aan gongen de zoaken wat veroet. Jann's was van 's mörgens vroog tot 's oavens loat ien de weer. Ien harbarg kwam 'e nâit, maor ien de kerk kon j' hom vienden, zoo voak as er dâinst was; en 't sprekwoord het wel geliek: Zunighâid mit vliet bouwt hoezen as kasteilen.

Nou, 'n kasteil gruide d'r wel nâit van Geertjes hoeske; maor dou Jann's 'n joar of drei noa zien voaders dood zien broed er ien brocht, dou zag 't er toch zoo nuver en vrundelk oet, dat Doomnie 's oavens noa de bruloft zee, dat 'e wel groag eis weer wol komen proaten; en dat het 'e daon ook. Veural dee 'e 't, dou de dokter tegen Jann's zegd har, dat 'e nâit zoo lank, ien âin stuk deur, zitten mus, maor dat 'e nou en den eis 'n kuierke[1] moaken mos, dat dat beter veur zien gestel was. Maor dou har Jann's zegd: ‘Jao, dokter, ie kennen wel wat zeggen, mien gestel en mien wark bin twei. As 'k 'n touwsloager was, dan was 't wat anders; maor sniederen en kuieren tegelieks, dat gait nâit; 'k wol wel eis zâin, dat ie 't deeën.’

En zoo sniederde en houstte hâi der maor op weg en voi hâilendal van de bonken[2]. Zien vrouw was der ien 't eerste blind veur; maor 'n mouders oog zicht scharp, veural as ie maor âin kiend hemmen en joen man ook an de tering hengaon is. Ze har 't ook vort aan dokter zegd, en zuks tegenspreken, dat dee 'e nâit.

‘'t Is zoo,’ zee 'e, ‘geliek hè je, maor ie mouten joe net tieren[3], of 't nâit woar is, en joen zeun zoo opgeroemd hollen, as joe meugelk is. Verleng ie den ook al zien leven nâit, ie verminderen toch altied zien lieden.’

Nou, dat môi je aan 'n mouder zeggen, maor ook aan gâin ander. 'n Mouder, as 't wezen mout, ken vrundelk en blied kieken, al brekt heur ook 't hart.

As ie dou Geertjemui zâin harren, den wist ie eerst goud wat 'n mouder is. Ieder mörgen, 't was ien 't noajoar, ston Geertje veur dag en douw boeten deur om noa 't weer te kieken, en den kon ie aan heur gezicht wel zâin, of 't 'n noordewiend was of nâit. Was 't weer noa heur zin, den stapte ze as 'n jonge maid, lijp op 'n drafke ien hoes en brocht den gauw 'n poar stoulen oet 't lutje keukentje ien toen, ging den noa de noabers en zee: ‘As 'k straktjes mit Jann's bie joe koom, mô-je zeggen, dat 'e der wat vlugger oetzicht, heur, en dat ie wel docht harren, dat 't maor kolle was, en dat duurde wel eis wat lank, maor 't har niks te beduden. Want, kiek, ie wâiten wel, wat zien voader mekijerd het, en hij kon wel eis mijnen, ie begriepen 't wel, nâit?’

Jao, de lu begrepen 't wel, en ze hulpen Geertje ook, zoo goud as ze konnen. Als Jann's den 'n poar uurkes zeten har te naaien, den ging ze noa hom tou en moakte 'n proatje over 't mooie weer.

‘Tou Jann's,’ zee ze den, ‘kiek eis tou 't glas oet; zo'je nâit zeggen

(1) K u i e r k e , wandelingetje.
(2) V o l v a n d e b o n k e n , vermagerde sterk.
(3) T i e r e n , voordoen, zich uiterlijk gedragen.

dat 't midden ien 't zummer was, zoo mooi schient de zön; 't is kant[(1)] warm. Wie mouten toch mit 'nkander nog eis ien de toen kieken; der zitten ook nog 'n beetje roapknollen ien de grond, dij mouten der vast maor eis oet, en 'k loof, dat er nog 'n poar winterperdiezen[(2)] an boom zitten, doar wordt 't ook neudig tied veur.'

Ondertied har zien vrouw den de buffelse[(3)] jes hoald, en Jann's, dij meer docht as 'e zee, lâit 't maor geworren. Den mos de wollen das ook nog eefkes[(4)] om, 'want 't was toch nâit meer ien hondsdoagen, de locht worde al wat fiener, en 'n warm man was 'n vast man.'

Zoo kregen ze hom mit 'n vrundelk proatje ien de toen; wazzen ze doar âinmoal, den schoof mouder heur hand zachies onder Jann's arm deur, as of zij wel 'n beetje steun neudig har, maor ie begriepen wel, woarom dat ze 't dee. En den ging 't zoo hâile toen deur. Allens worde bekeken en beproat, en as ze den kwammen, woar de stoulen stonnen, den was 't olle mensk doch 'n beetje muid, en mos 'n beetje oetpoesten, nâit te lank, want de grond was wat nattig en koulde op.

Zag Geertjemui den, dat heur dochter 't te kwoad kreeg en hoast hâilendal gâin woord meer oetbrengen kon, den stuurde ze heur even ien hoes om noa de pot[(5)] te kieken of wat te hoalen of te doun, wat ze vergeten har; ze wist er altied wel wat op te vienden.

Zoo zatten ze ook eis weer, mouder en zeun, onder appelboom en moakten weer plannen ien toukomst, dou Jann's op ins begunde: 'Heur eis, mouder, woarom zollen we kander nog langer 'n rad veur oogen draaien? Wie wâiten baide jà hâilegoud woar 't aan tou is. Ie hollen joe opgeroemd, as of der niks te doun was; ik tier mie as of ik 't loof, en 't is niks anders as 'n vroome bedrâigerij van weerskanten. 't Hooge woord mout er oet. Kiek, mouder, aibers moaken heur kloar om hen te gaon. As ze weer komen, zellen ze mie hier nâit meer vienen, dat wâit ie net zoo goud as ik. En woar ze-je den mit 'n kander hen?'

'Woar hen, Jann's? Woar hen? Most 't kop nâit hangen loaten en ook nâit reeren, anders kens de hemel nâit zâin, jong, woar we altmoal hen mouten, ook al as we leven en zond binnen. Zet nou maor gauw weer 'n vrundelk gezicht. Kiek, doar komt dien vrouw ook aan mit dat lâive kiend, dat de hemel die geven het, en dat zoo vris en gezond is as 'n vogel ien de lucht.'

En dou kreeg ze 't gezangbouk, woar ze heur dochter om hen stuurd har, en leesde 'n poar varzen hard op veur, zoo doodâinvoudig, maor doch zoo aandounelk, as ik 't heur lang nâit noadoun ken. 't Leste, dat ze leesde, was 't tweide en zösde vars van 't honderd negen tachentigste gezang, en dou ze oetschaide, vollen mouder en dochter en zeun kander om hals en reerden en snokten, maor ieselk ongelokkig vuilden ze heur doch nâit. Der was ien heur gemoud nog hâil wat anders as wereld en wereldse dingen.

'Och!' zee 't olle mensk dou, 'och wat bin we doch kiender! Zoolank as we bie 'n kander binnen, blieven wie ons jà lâif hemmen, en as w' râis

(1) K a n t , bijna geheel.
(2) P e r d i e z e n , paradijsappels.
(3) B u f f e l s e , duffelsche.
(4) E e f k e s , eventjes.
(5) P o t , etenspot.

schaiden mouten, nou, dan kennen wie kander doch ook nog wel lâif hemmen, nâit? En ons lâiv' Meneer is der ook jà nog! Kom, loat we nou maor weer ien hoes gaon, den zel ik gauw wat koffie kloar moaken; kom!'

Dat was de leste moal, dat ze mit heur dreiën ien toen wazzen. Jann's har geliek had. Dou d' aibers weer kwammen, was Jann's tou 't lieden oet.

'n Dik joar dernoa worde ook Kloassien noa 't kerkhof brocht en Geertjemui bleef met 't lutje wicht allennig zitten. Van dij tied of worde ze ieder dag wel 'n joar older; 't zâin worde markelk minder, oogen harren zoo veul leden! 'n Enkeld moal was ze ook wel 'n tikkeltje[1] ien de war. Men kon zoo aan heur marken, dat ze hier beneden nâit goud meer t'hoes was. Doomnie har doarom ook al eis tegen 'n poar boeren zegd, dat er veur 't ol mensk zörgd worden mos. Doar kwam nog bie, dat Pâit Bobbelhoes wat geld over heur hoeske har, en dat heur toentje aan zien ploats zwette en mooi veur 'n arbâiderswoning paste. 't Spultje worde den ook al hâilegauw aan koop brocht en Pâit worde âigener, dat sprekt van zulf.

Dat har 't ol mensk al beleefd. En zoo wat gait joe nâit ien de kolle klâieren zitten, al bin je den ook old en arm.

W. Reinkingh.

De hauwliks-brijf[2]. En soamensproak tusschen koopman Moalders van Grönningen, - zien vrauw - en zeun Mans as broedegom; - mit Frikke Jans van 't Hoogeland, en zien dochter Stienje as broed. Frikke Jans en Stienje bin op visite bij koopman Moalders en juffrouw. (Fivelingo en stad Groningen.)

FRIKKE-JANS.

Ja, 't wicht mout wijten wat ze dait, -
Mien Stienje is maar en boerenmaid,
Maar 't is en flink, oppassend wicht,
Woaran joen zeun gijn wanwoar[3] krigt. - wegen
Ik heb op joe ook hijl nijt tegen
Mien lijve Koopman! - Maar van
Dat leven ien de stad, - doar kennen
Wie boeren lu maar nijt an wennen.
Heur mouder het ze al biester jong
Verlustigd[4], - van dat tiedstip gong
De hijle boudel heur al an;
Dat zegt wat, ken 'k joe zeggen, man!...
Douw mos zij, amper[5] zestien joaren,
Zuk deur en stoere winkel kloaren, -
Vrougtiedig opstoan, - heezebeezen[6]
En altied overal te wezen;
Nijt al te goud, - nijt al te lelk
Veur bijst, en peerd, en volk, en elk
Te zörgen mit ordentelkhaid,
Dat zegt wat veur en jonge maid! -

(1) T i k k e l t j e , klein weinig.
(2) Hauwliks-brijf, huwelijks-voorwaarden.
(3) W a n w o a r , verkeerde waar, slechte koop.
(4) V e r l u s t i g d , verloren.
(5) A m p e r , nauwelijks.
(6) H e e z e b e e z e n , druk werken.

As 's mörgens zij het vei heurt reeren[7],
Den is zij ook al oet de veeren;

(7) R e e r e n , schreeuwen.

Den kikt zij noa de melken-kelder,
Of alles glad is, wit en helder;
   Want emmers as de moan zoo blank veur; -
   En toafel, tiene, karn en bank
   As kriet zoo wit, - daar zörgt ze
   En pas is 't warkvolk boeten deur,
Of dan an 't bounen, stubben, vegen;
Ien stookbauw[1], keuken, allerwegen
Is Stienje, - hijl de boul beheert ze;
De koffie zet ze, - bruggen[2] smeert ze;
   En as het volk weer komt van 't land
   Is 't kloar, en zij weer bie de hand. -
   As 't koffie drinken doan is, man!
   Den gait et weer van veur'n of an!
Het rijw weer bargen, - schrobben, - schuren;
De wichter noa heur wark tou sturen; -
Nou botter moaken, - vuur anstoken, -
Den pankouk bakken, - eten koken; -
   Gewasch, - geplasch, - gestriek, - gestop, -
   Genai, - gebrai,....dat holt nijt op! -
   As dit is hijl, - den brekt weer dat; -
   Pijt krigt weer honger, - Geert is zat;
En 't ijne is voel, as 't ander schoon is;....
'tIs niks, as men 't maar eerst ge woon is,
Maar veur en moagdje zin dat zoaken,
Dei ijn et leven muilek moaken; -
   Zoo'n leven, kerel, scheelt al wat,
   Bie Juffrauw wezen ien de stad! -

STIENJE.
Al huil ik 't op e ploatse kloar,
Hier zel ik 't ook wel redden, voar!

KOOPMAN MOALDERS.
Jij hebben 't recht, mien lijve wiggien!
Och, trek maar nijt zoo'n zoer geziggien;
Dat past ja nijt an jonge wichter!...
Van boer tot juffrauw gait veul lichter
   As andersom; - as Stiendien wil,
   Dan leeft zij nuverdies en stil; -
   Zij kent gijn muite, gijn verdrijt
   En steurt zuk an de wereld nijt. -
Al 't volk in stad, van a tot zedde
Ligt hier tot 'smörgens loat op bedde; -
Al lang al is de winkel open,
En 't gait an 't wegen en verkoopen
   Eer Juffrauw opstait; - maid en knecht
   Dij moaken 'smörgens 't al te recht;...
   Wat rond te kieken, hou of 't gait,
   Of alles op zien ploatse stait, -
En as 't nijt goud is, wat te kieven,
Wat kibbeln met de gruinte-wieven,
Dan wat op stoupe stoan te proaten,
En dan wat koffie zetten loaten,

(1) S t o o k b a u w , een afzonderlijk gebouw, waar gestookt wordt.
(2) B r u g g e n , boterhammen.

Rijs kieken of de schörstijn rookt
En of et vleesch en görte kookt.......
Zoo, Stiendien, gait, geleuf mij vrij,
De mörgen angenaam verbij. -
Na 't eten zoo wat in 't kantoordien,
Te zitten naijen, - of en woordien
Veur deure praten met de buren,
Huift ook al nijt hijl lank te duren,
Of 't is weer theetied; - en doarnoa
Dan gait men op en runderbroa,
Of noa en kroamvisite, - of 't Nut,
Of leest wat in en bouk, - of dut
Wat anders. - Dan komt 't oavendeten,
Doar wordt gijn koffie bij vergeten,
Met twijbak[3] en en krinde-stoedien; -
Hou liekt jou dat wel tou, mien snoedien?

STIENJE.

Gait zoo ien stad de dag verbie?
Wel, koopman, dat verwondert mie!
Zoo'n leven, lui as van en kou[4],
Dat roast[5] mie juust zoo mooi nijt tou! -
Mie ducht, dat zunder knecht of maiden
't Wel kon, - as man en vrauw den baiden
Wat tiedig wassen op e kloeten,
Dan kon 't almeugend best er boeten; -
Mie ducht, doartou zag *ik* wel kans! -
Vroug op! - *Ie* noa de winkel, Mans!
Ik noa de keuken! - Is 't nijt woar?
Ie holden 't veur, *ik* 't achter kloar; -
Ie goan aan 't plakken, - pakken, - wegen, -
Ik tieg an 't bounen, - schrobben, - vegen, -

(3) T w i j b a k , beschuit.
(4) K o u , koe.
(5) R o a s t , lijkt.

Ie goan an 't reken, - tellen, - schrieven,
En *ik* an't koken, - hem'len, - wrieven; -
En 's oavens *ik* an 't braiden, Mans,
En *ie* an 't smoken of wat ans[1]; -
Zoo bleef op 't ende van et joar
De boudel beter bie mekoar,
Ducht mie!

MANS.
Och wicht, hol op met zeggen; -
Men dijnt zuk toch ook tou te leggen
Op zien fersoun. - Dou most ook toonen,
Da's dou wijst in en stad te wonen!....
En börger-vrouw, is dat fersoun,
Zel dij hier maidendijnsten doun?

VROUW MOALDERS.
Mien lijve Mans, dat zol wel goan,
Heb *ik* het altied ook nijt doan?
Moar 'k wijt et wel, dou en dien voader
Dij willen groag en stappien noader
Noa boven; - moar dat pronken, zwieren,
Dat zal ons nog rais ijnmoal pieren!.....
Tou, Frikke-Jans, steek nog ies an,
En neem en stukkien kouke, man! -

FRIKKE-OOM.
Ik dank joe! -

KOOPMAN.
Vrougien, joa, weleer,
Dou gong et zoo, moar nou nijt meer!
En houw ken jij dat zwieren hijten,
Dat we ons fersoun te holden wijten?
Soms noa en koffie-huus te loopen,
En doar en enkel klokkien koopen
En soms rijs in de Societait
Partei te moaken; - Lijve maid,
Nuim jij dat zwieren? - Och, mien kind!
Kiek, - ongezijn is onbemind!
Men mout ja toch in kennis blieven
Mit mensen! - Nee! as olde wieven
Bij 't vuur te smoken en te dampen,
En oet verveling koffie slampen
En nijmand spreken....Dat was fiks!

FRIKKE-OOM.
Maar dat dut nou ook almoal niks!
Want ijnmoal zin ze nou en poar
En hebben willen ze mekoar; -
Dat mos wie nou maar sloeren[2] laten! -
Wie zollen, mijn ik, nou biepraten
Hou dat heur hauwlik dijnt beschreven
Te worden; - Wat wie zollen geven

(1) A n s , anders.
(2) S l o e r e n l a t e n , niet verder op letten, over spreken.

Ten hauwlik; - elk noadat hij kan;...
Ja, koopman! - Wat ornijr[3] ie, man?

KOOPMAN.
Wat zal ik zeggen, Frikk'oom? - kiek? zoaken
't Is aigentlik mij net geliek,
As 't heur moar goud gait. - Van dij
Heb ik gijn kennis; - kösten moaken,
As dat nijt huift, is, zol ik zeggen,
Moar gekhaid! - As men 't zoo beleggen
Kon, dat er niks beschreven wuir,
Hou zol joe dat toulieken, Bruir?
Dan wuir 't en houwlik noa de wet,
Men had gijn muite of kösten.

FRIKKE-OOM.
Net!
Maar ik heb eerst mit onz' Notoaris,
Mit onz' Bermester en Siktoaris
Wat roatelijrd[4]; - maar dij ornijrden,
Dat as wie 't zunder brijf perbijrden
En Stienje eerder sturf as Mans
En zunder kinder, - har men kans
Dat Stienjes mouders arflik goud
Nijt hensturf na heur aigen bloud; -
Dat mag nijt; - want et was ja zunde,
Dat men dat an en vremde gunde!
En boudel van Twalfdoezend doalders
(Wat zeg ie zuls nou, koopman Moalders?)
Dij bringt mien wigt ten hauwlik an! -
Kiek, - as zij eer starft as heur man
En hij de halve boudel holt
Ter lieftocht, koopman? - Wel verdold,
Hoe let[5] joe dat? -

(3) O r n i j r e n , oordeelen.
(4) R o a t e l i j r d , overlegd.
(5) L e t , lijkt.

MANS.

Mit jou permissie! -
Dan huil ik 't geld moar in kommissie,
En an 't kaptoal mog ik nijt roaken,
En was gijn meester in mien zoaken! -
Wat helpt dat halve lieftocht mij?...
't Is hier in stad, geleuf mij vrij,
En köstbaar leven! - Mennig dait[1]
Vlucht weg, an wien in Societait
En koffie-huus. - Nou mout men lezen
En lid van 't leesgezelschap wezen;
Dan Harmonie, Nut en Comedie:
Wel kan doar boeten? -

FRIKKE-OOM.

Woar besteed ie
Joen geld al nijt tou ien de stad!

MANS.

Joa, Frikke-Jans, dat is nog wat;
Moar dan en seeze met en peerd,
Is veur en koopman ook wat weerd!
Doar mout men zuk met onderschaiden
Van wark volk, ambachtslu en maiden,
Doar zugt men an, dat hier meer pitten[2]
As bij gewone mensen zitten,
Dat geft crediet! - Nou nog en zoak; -
Dij trauwd is, wordt al gauw dioak; -
Zoo'n boandien geft ons niks gijn winst,
En zwarte rok en brouk, - is 't minst,
't Is makkelk om te collecteiren,
Moar elk mout op zien beurt tracteiren; -
Noa Slochtern goan en pot verteren,
As bruier omgoan met de Heeren,
Dat köst jou splint[3]. -

FRIKKE-OOM.

Wor gijn dioak,
Bemui joe mit joen aigen zoak; - Iijve Mans,
En *mout* ie 't wezen
Geleuf maar vrij an Frikke-Jans!)
Dan zol ik ook nijt meer verteren
As'k kon; - wat roaken joe de Heeren?
Dan zol 'k in nut en societaiten,
In peerd en seeze mooi wat flaiten;
En drinken bijr in plaats van wien;....
Nou spreek doe zuls den ook rais, Stien!
Wat ducht die zuls der van?

STIENJE.

Och, voar!
't Is mie zoo goud. - Moak ie 't maar kloar! -

(1) D a i t , (duit) geldstuk.
(2) P i t t e n , geld.
(3) S p l i n t , geld.

Mie ducht, als wie maar eerst en ander
Rijs hebben, - dan zal al dat ander
Wel komen. - As ik nooit wil kieven,
Zol Mans bie mie in hoes wel blieven! -
  Ie wijten zuls wel, voar, hou lest
  Ie bot[(4)] zin an jenever west;
  En heb dou *ik* het ook nijt doan,
  Dat ie het drinken luiten stoan?

FRIKKE-OOM.
Wat dunder, wicht! - doe moakst mie hellig!
Mien moage was zoo biester kwellig,
Doar dronk ik tegen; - ja, in 't leste
Drinkt deur gewoonte zuls[(5)] de beste
  Wel rijs wat riekelk. - Maar dat dut
  Hier niks ter zoake - en is maar fut!
  Hol doe veul lijver maar dien bek,
  As zoo te keekeln in de gek.
Doe most ons nou maar nijt weer steuren!....
Ik wil den wel van koopman heuren,
Of wie 't zoo zellen loaten blieven,
En 't hauwlik zoo maar doun beschrieven?
  Want al dat prietjen[(6)] bin ik zat!

KOOPMAN.
  'k Har 't lijfst en beedien anders had!...
  En 't hauwlik is en teere band,
  Men gait zoo zaggies hand an hand
Deur 't leven! - Och, wat is het nu ver
As ieder cendien, ieder stuver
Gemijn is; - doarom zol ik zeggen,
Men mos de cendies soamenleggen. -
  Moar is nou Frikk'oom dat nijt goud
  En wil hij, dat an Stiendiens bloud
  Heur geld zalblieven, - dan, dunkt mij,
  Dan stait het heur nog altied vrij

(4) B o t , sterk, in hooge mate.
(5) Z u l s , zelfs.
(6) P r i e t j e n , onophoudelijk vervelend praten, zonder veel succes.

Om net zoo wel twolfdoezend doalders
As zes ter lieftocht.....

FRIKKE-OOM.
Koopman Moalders!
Ik vat joe al; - ie zollen denken
Stien mos an Mans ter lieftocht schenken
Heur hijle mouders boudel? - Top!...
Maar hol dan ook *joen* hand rijs op!
Wat geef ie *zuls* nou mit an Mans?

KOOPMAN.
Mien lijve, dat is hijl wat ans!....
Ik en mien vrauw bin nog in leven,
En veur zien dood zuk weg te geven,
Eer men noa berre gait te sloapen
Zuk oet te klijden! - 't Zol ja goapen
Geliek en bakkersoven! - Heur!
Geregtighaid doar bin ik veur!
As Mans dan ook an Stiendien muik
(Wanneer mien vrauw of ikke ruik
Oet tied) ter lieftocht zien kaptaaldien
Mien lijve Frikk'oom! op en schoaldien
Och, kan men 't al nijt wegen. - Mensen!
Wij hebben al de zölde wensen,
Dat Mans en Stiendien 't goud gait! - Nouw
Keur jij en Stiendien 't goud? - Sloa tou!

FRIKKE-OOM.
Top, Koopman! - Maar as nou mien wicht,
Rijs in heur hauwlik lutjen(1) krigt
En ijn van baiden komt te starven;....
Din mout et op de kinder arven;
Kiek, dat sprekt as en bouk! -

KOOPMAN.
Joa, Frikke!
Is Mansien nou tevreden? -

MANS.
Ikke
Har 't lijver ijwig arflik had
As lieftochts-wieze. - Moar zoo wat
Mout weerzieds met genougen goan;
Dus hier met is et ofgedoan!....

FRIKKE OOM.
'k Verlang ook noa en end van zoaken, -
't Wordt tied! - Stien, most die veerdig moaken! -

VROUW MOALDERS.
Nee! - Ik loat Frikk'oom zoo nijt loopen!
Dij zal eerst met ons, zol ik hopen,
Wat eten?

FRIKKE-OOM.

(1) L u t j e n , (kleinen) kinderen.

Dank! - Doar slagt de klok
Al twei. - Geefheur nou gauwen smok,
Jong kerel! - 't Wordt Jan Dorie tied!
Ik heb, zoo zundig woar, al spiet,
Dat wie zoo lang zin blieven proaten. -
Kom, moak die kloar, Stien! - Op e stroaten
Is 't niks; - maar koom rijs even boeten,
Den gait et biekans an de toeten
Der deur; - en mit en uur of twei
Is 't duuster. -

KOOPMAN.

Nou, dat blift er bij!
Geluk op raize! - Groutnis t'huus!

VROUW MOALDERS.

Wist ook en stukkien kouke in buus
Met hebben, Stiendien? -

STIENJE.

Och, vrouw Moalders!
Dan zin wie eeters ja, en hoalders.....
En waten stuk! - Min zol zuk schoamen.
Ik dank joe! - Nou, ik grout joe soamen! -
Dag Mans!

MANS.

Dag Stiendien!

FRIKKE-OOM.

Wicht, moak vort!
Kiek toch rijs, wat en weer of 't wordt! -
Nou, dag soam! -

FRIKKE OOM (*boeten deur*).
Ik zin bliede, wicht!
Dat disse boudel is verricht! -
Dei stadjers moaken veul vertering,
Pelzijr en pronken is ja schering
En inslag. - Doarom mos ik woaken,
Dat Mans nijtan 't kap toal kon roaken. -

KOOPMAN (*binnen deure*).
Dij boer is loozer, as ik docht! -
Moar 'k heb het wieder met hom brocht,
As 't zuk lijt inzijn. - Want de kans
Ston eerst nijt hijl veurdijlig, Mans! -

Mr. S. Reijnders.

Levensloop van Pijt Doddel, Boerenknecht bie Delfziel. (Fivelingo.)

Pijt vertelt.

'Van al de dartien kinder, dei 'k mit God en eeren ter wereld brocht heb,' zee mien mouder altied, 'was gijn ijn zoo dol as toe, Pijt, maar ook gijn ijn goudeger en mouderachteger.'

'k Leuf wel, dat mien mouder 't mijnde, en dat 't ook gijn leugens wassen; want van 't oogenblik of, da'k jonk west[(1)] heb tot an mien dood tou, nuimden ze mie altied 'dolle Pijt en moudersjong', en da'k mal mit mien mouder was, is net zoo woar as 'k Pijt hijt.

Mien ollers[(2)], Hinderk Doddel en Jantje Knikker, wassen hijle nuvere[(3)] en kiepege[(4)] luu, baide goud geef[(5)] en zoo recht: - al harren ze ook 'n loadstok deursloken, din konnen ze nijt rechter wezen; mouder har 'n noad in ijne wang, doar was ze mit in 'n pot mit glenne brei[(6)] vallen, dou ze nog zoo'n graauw wicht[(7)] was, en voader har 'n schijve neus, ze harren hom er bie 'n kat-oetvatgooijerei mit 'n bungel holt tegen an gooid.

Dit was bot muielk[(8)], want zij wassen ans baide nog al van veurnoame ofkomst: voaders voader har knecht west op IJkenstijn, en mouders voader eerst klokluuder en doodbidder, loater biesjoager[(9)] in 'n Dam en zoo wat handstok van de groote lu.

Zij woonden in Biessem, tusschen Pijt Koopman en Jan Knels in; ze harren 'n aigen hoeske mit 'n beetje grond, mit ijn appelboom en vijr proemboomen. Dei proemboomen harren ze, om proemen genog te hebben veur 't proemmart, dat doar alle joar hollen wordt, Zundags noa den 28 Augustus. As zij ze din nijt an hoes verkoopen konnen, mossen ze der mit noa Delfziel en ze doar zoowat oetzudelen[(10)].

(1) J o n k w e s t , geboren.
(2) O l l e r s , ouders.
(3) N u v e r e , nette.
(4) K i e p e g e , vlijtige.
(5) G e e f , gaaf.
(6) G l e n n e b r e i , heete brij.
(7) G r a a u w w i c h t , klein meisje.
(8) M u i j e l k , spijtig.
(9) B i e s j o a g e r , veldwachter.
(10) O e t z u d e l n , uitventen.

Roem was 't bie ons nijt, dat begriep ie wel; dartien kinder en twei ollers, te leven van 'n arbaiders daghuur, dat kwam der op an; 't geld

was ter bie heur din ook altied bot betuun[1]. Voader arbaidde bie Jan Knels as steevaste arbaider, hij verdijnde 's zummers drei gulden en de andere tied van 't joar zesendartig stuver en de kost in de week, en 's oavens kreeg e altied pran[2] mit, as ter wat overbleef. Mouder gong, as ze kon, ook oet te arbaiden, veur 'n schelling doags en de kost, maar 's zummers gong ze oet te wijden en binnen; din har ze voak annomen wark, en verdijnde wat meer.

Mien olste bruirs en zusters, ik was de zeuvende van de toom, gongen al mit mouder an 't oaren[3] zuiken, en de jongs hier en doar op dammen passen bie de boer, as ze an 't mennen wassen, en ik mos t'hoes blieven om op de lutjen tou te zijn.

Noa schoul kwam nijt van. Schoulgeld konnen mien ollers nijt betoalen, en as wie niks gaffen, wol meester ons ook niks leeren. Ie moun wijten, dat de meester mijnst van 't schoulgeld leven mos; 't was tou zoo'n gollen tied nog nijt as nou: nou zeggen de meesters maar, houveul dat ze hebben willen, en as ie heur 't nijt geven, schrijwen ze moord en brand. Doar is 't din ook van doan komen, dak gijn lezen of schrieven leerd heb.

Dou we der altemoal wassen, was 't bie ons net as 'n weepnust. Stoulen har we zoo veul nijt dawwe altemoal zitten konnen, en din laggen der altied gounent as honden hier en doar op deel om. 's Nachts kwam 't er slimmer op an. Voader en mouder slijpen op 't bovenste ber mit 't lutjeste en din de baide jongsten in 'n krub, boven heur voutenend; op 't achterste ber slijpen we zeuven stark, drei an 't kopend, drei an 't voutenend en ijn in krub, en de drei olsten slijpen op beun, in 'n holten bak mit stroo, en harren wat koffiboalen en koudekken over.

Voader zee wel voak: ‘men zol der in verhoopen, is gijn spartelen tegen; God Jantje, hou koom we der deur; wat wor wie doch tamtijrd mit al dei kinder, wie kriegen heur nooit groot; 'k wol dawwe veur de zeuven lesten veur ieder 'n vet zwien kregen harren.’

Mouder was ter altied geduldig onder; ‘heur, Hinderk,’ zee ze, ‘mosse mie nijt over de kinder proaten,’ zee ze, ‘ze bin der Goddank,’ zee ze, ‘ze bin allemoal vris en gezond, ze zellen wel deur de wereld komen,’ zee ze, ‘hol doe maar moud, ik zel mien best ook doun, en din zel 't wel goan; veul kinder was vrouger 'n zegen, en 't is nou ook toch nog gijn strat!’ zee ze.

De olsten gongen ijn veur ijn an 't dijnen, en zoo kwam de beurt ook an mie.

Voader har nijt veul verwachting van mie; hij zee altied: ‘'k Wijt nijt, Jantje, 't gait mit al onze kinder goud, maar wat ter van Pijt worden zel, dat is mie zoo duuster as pik, lezen en schrieven ken e nijt, hij ken niks onthollen en gapt mie altied an as 'k hom wat bestel, 't is net of e ze alle zeuven[4] nijt het; nou, de tied zel 't leeren, 'k hoop 't beste.’

Mouder har beter moud, ‘de jong is goud,’ zee ze, ‘hij is hijl gewillig, 'k wijt wel, dat de vraauwlu hom geern lieden meugen, omdat e nijt bang is veur 'n toutast wark, dreug slept en bang is veur 'n cent.’

(1) B e t u u n , schaarsch.
(2) P r a n , eten, dat 's middags overblijft en 's avonds gegeten wordt.
(3) O a r e n , koornaren.
(4) A l l e z e u v e n , zijn verstand.

Mit 'n blauw linnen hemd, engelsleeren hemdrok, ook zoo'n onderboksen[(1)] en 'n poar hoozen in 'n blauwbonte buusdouk ston ik, Pijt Doddel, zeuvende kind van Hinderk Doddel en Jantje Knikker, in Mai kloar om noa Pijter Tjars te goan, woar 'k mie besteed har as vent[(2)], veur dartig gulden en 'n handpenning.

Al mien lutje bruirs en zusters stonnen op deel, rond om mie tou, de mijnsten wazzen blied, dat ter maar weer ijn 't nust oetkroop; voader zee niks en mouder reerde[(3)] snöt en kwiel.

Dou 'k voader de hand gaf, drukte hij dei en zee: ‘Pijt, doe zelte nou dien bijnen onder andermans toafel steken, pas op, dat ter nooit klachten over die komen, dat toe dien wark altied goud dusse, en leg die der op tou, dat toe 't wark goud leerze, bedarf de boudel nijt, zörg veur dien boer en steur die nijt an proatjes van de andere boden, wees nooit lui, maar altied vlietig, din kenze bie elk best terecht, elk wil die geern hebben en doe verdijnze altied 't mijnste loon.’

Mouder gaf mie 'n doetje, en ondertied dat ze schrijwde, zee ze: ‘Pijt, mien beste jong, ik heb vieftien joar dijnd en wijt wel wat 't is, dijnstboar te wezen, pas op en vergriep tie nooit an andermans goud, blief eerliek, al is de gelegenhaid om wat te kriegen nog zoo goud, en al kon der ook ook gijn ijn wat van gewoar worden, loat die der ook nijt deur 'n ander tou verlaiden, dijfstal is zunde bie God en mensken, begun je der ijnmoal mit, din stait de gevangenis veur joe open en je zet de femilie en kroun op kop, dei heur kindskinder nog zwoar drukt, drink nooit jenever of branwien en goa 's oavens vroo[(4)] noa ber. Wees altied ordentelk tegen boer en vrauw, heb nooit 'n groote bek tegen heur, dou wat ze hebben willen, geef heur altied goud toal en antwoord, schik tie as ter ijs wat is, dat tie nijt regt loent[(5)], moak nooit anmarkens over 't eten, smeer de botter nijt te dik, hol dien goud altied dicht[(6)] en schoon en pas veural op, Pijt, dat de wichter die nijt verlaiden en doe heur ook nijt, want 't is bie 'n boer zoo gevoarelk, omdat de dijnstboden doar altied onder 'nkander omkroepen mouten en heur boer en vrauw zuk niks om heur bekommern, en zooveul wijs toe ook wel al, dat ter tweederlei soort van mensken in de wereld bin. As ie 'n goude doomnie hebben goa din 's Zundoags noa de kerk, maar as 't en fiemelder is, dei joe wies moakt, dat goude warken doch niks helpen en ie allijn deur genoade zoalig worden mouten, loop din lijver 't land in en kiek noa de boer zien vei of zet 'n knoop an de boksen. Dien stukkend goud kenze bie ons brengen, ik zel die wel belappen en benaaien, din kost die 't zoo veul nijt, en mouder zörgt ja goud veur die, dat wijs toe wel. Nou, mien jong, pas goud op, onthol Gods geboden, wees warkzoam, eerliek en trauw, amen.’

Mouder schrijwde, zij wischte mit de tippen van heur schoet de troanen weg; voader reerde ook en 'k wil 't wel woord hebben, ik har ook liept[(7)], dat mouder ook wel zag, want ze keek mie nog ijnmoal an: ‘Krieg dien buusdouk, Pijt,’ zee ze, ‘snuut tie oet en goa nou maar hen.’

(1) O n d e r b o k s e n , onderbroek.
(2) V e n t , jongste knecht.
(3) R e e r d e , schreide.
(4) V r o o , vroeg.
(5) L o e n t , aanstaat (Vergel. het Hd. Laune).
(6) D i c h t , heel.
(7) L i e p t , (ge)schreid.

Jeuzelen[1] hulp nijt en ik gong din ook hen, maar 'k heb nog wel tienmoal omzijn noa mien ollers hoes, want och kiek, elk wil doch geern blieven doar e oetbrud[2] is.

Even veur etens 's oavens, kwam 'k in mien neije dijnst an. Boer en vrauw wassen goud vrundelk tegen mie en heur zeun en dochter ook; ze vroug mie vort of 'k en brug[3] hebben wol. Nou, dit wol 'k geern, want 'k was net zoo gammel[4], omdak 'n ende loopen en nog gijn eten had har. Ze atten allemoal bie ons an toafel, en dou ze mie zoowat heur gebruken zegt harren, gong we om negen uur noa ber.

Hier mog 'k geern wezen, 't wassen beste, ollerwetse lu, dei altied mit de boden op en of gongen en heur as heurs gelieken beschaauwden: as 't regende huf we nooit boeten wezen, altied rijpen ze ons noa hoes, al miggelde[5] 't maar zoo'n beetje.

Drei joar heb 'k doar woond en bezunders is ter nijt veurvallen, as allin har 'k nog wat spul mit Doomnie. Dou 'k zoowat 'n half joar bie Pijter Tjars west har, kwam onze Doomnie in fisentoatie. Hij vermoande ons om in kerk te komen en ook op kersoatie[6].

Ik zee tegen hom, da'k nijt veul mit preekventen op har, omda'k overtuugd was, dat ze mijnstal meer ellende in de Gemijnte brochten as hail, da'k hom nijt verstoan kon, omdat hij zoo kraide, da'k er niks van begriepen kon en da'k mie ook, as ik hijle week arbaid har, 's Zundoags de pokkel nijt vol schellen loaten wol. Op kersoatie wol'k ook nijt komen, want 't was mie veul te kold in kerk, en ik kon ook toch nijt lezen of schrieven.

Onze volk gaffen mie groot geliek; boer was ter ook nijt veur, want 't was bie dei lu altied, zee hij: dout noa mien woorden, maar nijt noa mien warken.

Om November besteedde ik mie bie Evert Alles veur middelste[7]. Hier zol ik taggentig gulden verdijnen en twei gulden tou 'n handpenning. IJnliek har 'k 't doar best, maar ijn groote last hawwe: boer zoop. As e t'hoes kwam, mos wie der allemoal om lieden, veural zien vrauw, din was e altied vranterg[8] en schol op heur, dat ze gijn kinder kregen; nou moije wijten, dat 't mensk al in heur zestigste joar was. Vrauw was anders 'n best wief, zij snauwde hom nooit of, maar om din maar wat te zeggen, zee ze: ‘fij Evert, wat bisse weer doen.’ - ‘Lukst,’ zee hij, 'k heb maar ijn glas had, zeker woar.’ Dit zel ook wel zoo west hebben, maar hij har 't vast wat voak vol had.

Dit duurde net zoo lank, dat e zuk dood zoop. In 't leste was hij alle doagen dik en doen, en mijnstied twei- dreimoal doags.

Even veur Poask kwam Evert Alles van 'n bouldag, en dicht bie hoes kreeg e 'n beruirte en was doadelk morsdood.

Dit muide mie nog, want 't was anders 'n beste kerel, en zien vrauw hil veul van hom, maar ik dochte: nou hewwe ook gijn last meer van zien zoepen, 't was ook toch maar 'n zwienhond en vrauw ken misschijn nog wel 'n neije kerel weer kriegen.

(1) J e u z e l e n , klagen.
(2) O e t b r u d , geboren.
(3) B r u g , boterham.
(4) G a m m e l , wee.
(5) M i g g e l d e , stofregende.
(6) K e r s o a t i e , katechisatie.
(7) M i d d e l s t e , tweede knecht.
(8) V r a n t e r g , pruttelig.

Tegen harst zee 'k heur de huur op, omdat ik al vernam, dat de knecht groot mit vrauw was, en ik dochte: din mout ik onder hom zitten, en dat wol 'k nijt.

Ik besteedde mie dou bie Jan Hinders veur knecht, en zol honderd en tien gulden verdijnen en 'n lamswaide.

Doar kwam 'k in 'n vernoame hoesholling. Dou 'k er kwam, vertelde de zeun mie, dat zien voader lid van de road worden zol. Ik zee tegen hom: ‘dien voader ken ons ja gijn stukje oet de krant veurlezen, en dei zel lid van de road worden?’ - ‘Ja,’ zee e, ‘voader het 't wetbouk al koft en meester zegt: hij zel voader wel helpen; 't bin doch altemoal ja bruijers, en wie kinder worren der beter van.’

Hij bestelde mie, da'k Zundoags noa 'n stuk of wat boeren en ambsluu tou mos en verzuiken dei, hijl verzichtig, om op boer te stemmen. Ik zee: ‘dat dou 'k nijt, den ken ik 't net zoo goud wezen, wat zol zoo'n kerel op 't gemijntehoes doun.’

Maar dou hij mie 'n gulden beloofde, as boer 't worde, gong ik an de loop. Ik lijp 't gat oet de hoaken, tjauwelde[(1)] wat mit heur over 't weer en din dee 'k mien bosschop. 't Hulp ook, want boer is 't worren. Dat was 'n soep, heere, heere, wie kregen zat jenever en elk 'n gulden, de zeun kreeg 'n hooge houd, de dochter 'n paresol en vrauw mog alle Zundoagen witte hoozen an hebben. Jan Hinders dee niks as lezen, hij har 'n stuk pampier[(2)] veur zuk liggen, doar maggelde[(3)] hij hijltied zoo wat op om, 'k leuf dat e al zien noam tijkende. ‘Al bin we ook maar 'n lutje boer,’ zee de zeun, ‘voader zit net zoo goud op 't gemijntehoes as 'n dikke boer.’ Dou boer de eerste moal zuk in zien groothaid vertoonen zol, zoo as vrouw zee, wol hij hebben, dat wie der ook hen zollen om hom zitten te zijn achter de groote toavel. 't Was ter nog al wat tuimig[(4)], zweelen[(5)] kon we nog nijt, en wie harren hom ook ja hulpen dat e 't worden was.

Op 'n veurmirreg, dou we de brug op harren, kreeg we hollert[(6)], en omdat de road om tien uur vergoadering har, was ik ook om tien uur in 't gemijntehoes.

Ze zollen proaten over onze meester, of hij meer tractement hebben zol, ja of nee. Nou wis ik wel, dat onze boer der tegen was, want hij zee altied: ‘meesters kinder loopen net zoo mooi as boerenkinder, en 's hars slacht hij net zoo goud spek en vlais[(7)] as 'n boer, en dat komt zoo'n kerel doch nijt tou, hij het hijl gijn wark dat op de leden ankomt en ken an acht uur tou sloapen.’ Boetendat was boer ook nijt zeker, of hij wel op hom stemd har, en ijnmoal har hij zuk over boer oetloaten, dat ze net zoo goud 'n kou op 't gemijntehoes zetten konnen; meesterske en heur kinder wassen ook veul te mooi, net zoo mooi as de dikste boerin en heur kinder, dat kwam hijl nijt te pas. Nou har ze weer 'n mantel kregen zunder mauwen, kemieken druig ze ook en schounen mit hooge hakken[(8)], en 't was toch

(1) T j a u w e l d e , babbelde.
(2) P à m p i e r , papier.
(3) M a g g e l e n , (met de pen krabbelen) slecht schrijven.
(4) T u i m i g , niet druk.
(5) Z w e e l e n , hooien.
(6) H o l l e r t , vrijaf.
(7) V l a i s , vleesch.
(8) H a k k e n , hielen.

maar 'n sniedersdochter; wat zol zoo'n wief wel mijnen, verleden week har ze nog tegen onze vrauw zegt, dat ze ankomjoar 'n maid hebben wol, zoo'n gek wief, nee, vrauw zee ook: boer mos ter tegen stemmen, as te menzen Börgemeester 't nijt allin te zeggen har, dat wis hij nijt, hij har in zien nei Burgerliek wetbouk al ijs keken, maar hij von doar niks in as over hauwelieken, geboorten en starfgevallen, doar de Börgemeester bie te pas kwam, maar dat zollen de wethollers wel wijten, hij zol eerst ijs heuren wat dei der van zeden.

Jan Hinders zien swarte boksen[(1)] en kamzool[(2)] kwammen op heeg[(3)], om wat oet te luchten, want ze wassen ook al 'n 'n beetje wit oetsloagen[(4)], de houd har boer nijt op had, noadat zien mouder sturven was, op de begraffenis, dei was al wit verschimmeld in de deus, en zoo worde boer oetstoffijrd veur zien eerste gang noa hooger dingen, zoo as zien vrauw zee: din sluig ze de oogen omhoog en har de handen vollen, want ze was oareg otterdoks[(5)].

De groote dag kwam an, en ik zag mien boer, mit de houd achter op kop, in de roadkoamer loopen. Anders kwam er zoo gijn hooge houd bie te pas, maar hij mos eerst installijrd worden, loof ik. Ik zat in de jachtwaide mit de veldwachter, de meester en 'n poar anderen. Dou we der al 'n hijle toer zeten harren, wor de veldwachter scheld, en dei kwam weerom en zee, dat de vergoadering open was. Ik gong mit, 'k durs hoast nijt binnen en kroop zoowat achter de meester, dei ook heuren wol hou 't mit hom worde.

Doar zatten nou zeuven leden van de road, elk 'n lange piep in de brand, achter toavel; mien boer ston 't net zoo hijl as 'n mot 't haspelen: ijn hand har e an de piep en de ander in buus.

Börgemeester zee op zien boers weg ook: ‘Leden van de road, de meester van.....wil meer tractement hebben, grooter hoesholling, duurder tieden, verhooging ook van andere meesterstractementen, veural in stad, zegt hij, noodzoaken hom er tou. Ik vin zien verzuik nijt onnut, en zol mit genougen zijn, dat ie, leden van de road, dit toustonden.’

Onze boer kon nijt stilzitten, de kleur sloug hom oet en in, dou der gijn ijn wat van zee; want hij wis wel, wat bosschop vrauw hom mitgeven har; hij schopte zien noaber al tegen de vout an, hij hóustte al ijs, de lippen gongen hom al op en deel, hij houstte nog ijs weer en dou keek e de Börgemeester zoo lank an, dat dei zee: ‘Jan Hinders, wol ie 't woord?’ ‘Ja,’ zee hij en dou begunde (ik dochte hou zel dat goan, want boer har zukke roare spreekwoorden): ‘zije, heur, zoo t'reken, 'k wijt wel, luu,’ zoo begunde hij, ‘dat ie hijl vremd opkieken zellen, dat ik, ie zollen zeggen nog zoo gruin[(6)] as gras, zoo as 't ook woar is, hier al 't woord vroagen duur[(7)], maar zije, heur, zoo t'reken, ik vroag joe allen, as joen vrauw geern wat hebben wil, zoo as 't ook woar is, of ie 't zoo t'reken loaten duren om heur dat te geven, of om dat te doun; mien noaber[(8)], zije, heur,

(1) B o k s e n , broek.
(2) K a m z o o l , jas.
(3) H e e g , heg.
(4) O e t s l o a g e n , verschimmeld.
(5) O t t e r d o k s , orthodoks.
(6) G r u i n , groen.
(7) D u u r , durf.
(8) N o a b e r , buurman.

zoo t'reken, Knels Markes, het 't nog ondervonden zoo t'reken, veur 'n dag of wat, dou zien vrauw hom besteld har, zoo as 't ook woar is, om heur 'n vijrstuvers kouk mit te brengen, dat e nijt doan har, hou dat ze op heur poot speulde. Ik huif joe, Börgemeester, zije, heur, zoo t'reken, nijt veul van 'n kwoad wief vertellen, want, das starven woar, zije, heur, zoo t'reken, veur 'n dag of wat vertelden ze ook, zoo as 't ook woar is, dat joen vrauw joe mit 'n vat geele mosterd an d'ooren gooid har, zije, heur, zoo t'reken, omdat ze joe ander besteld har, en nou ken je wel zeggen, ja, proatjes ken je nijt veul op an, zij konnen, zije, heur, zoo t'reken, wel zeggen, dat Jan Hinders zien vrauw en zoepert[(1)] was, zoo as 't ook woar is, maar ik wol maar zeggen, Börgemeester, zije, heur, zoo t'reken, elk dut zien wief geern ijs 'n pelzijr, zije, heur, zoo t'reken, al was 't allin doar ook maar om, dat ze nijt al te kwoad wezen zollen as men, zije, heur, zoo t'reken, ijs doen t'hoes kwam van 'n bouldag of zoo.'

En zoo reutelde hij maar al in ijn boksen en wams vort, en 'k zag wel, dat Börgemeester zien beetje hoar, dat e nog op kop har, in de hoogte gong van niedighaid.

'Heur ijs, Jan Henders, hm, hm, heur ijs,' zee e, 'dei dingen komen hier nijt te pas, ie mouten bie 't onderwarp blieven, dat an de orde is; wie hebben 't er over of de meester van....meer tractement hebben zel, heur ie 't?'

Onze boer was zoo veralterijrd, dat de tebak hom oet de piep vol en hom 'n gat in zien boksen brandde. Hij zee ook gijn woord meer, maar keek al noa zien boksen. Dei noast hom zat vroug 't woord en zee: 'Börgemeester, mout dat volk', dat was wie, 'hier bie wezen, dat wie over meester proaten, din zeg ik er gijn woord van.' 'Ja,' zee de veurzitter, 'de vergoadering is publiek, vrunden, maar as drei leden mit gesloten deuren de zoak behandelen willen, din mout ik 't doun.' 'Nou,' zee e, 'den zellen ze der oet en de deuren sloten worden: wat zeg ie en ie anders?' Hij vroug dit an twei andere leden. Dei wollen ons ter ook oet hebben en de meester te mensen[(2)], en dou worde ons komdijrt dat we der oet mossen. Ik kofte nog veur 'n stuver jenever en dou gengelde ik zaggies weer noa hoes, gibelen van 't laggen, net as de anderen ook, om onze boer: zije, heur, zoo t'reken.

Dou boer t'hoes kwam, vertelde hij ons, dat meester nijt meer tractement kreeg, en dat hij nou maar wat zuneger wezen mos, 't onderwies kostte nou al genog, en as hij nijt langer wol, konnen ze der best 'n ander veur kriegen; meesterske was 'n reislijf[(3)] en mos maar zuneger worden.

Boer vroug mie, hou 't mie bevallen was. Ik zee van slecht: ik har der gijn verstand van, maar mie ducht, dat, as ijmand wat wezen wol, ook wat verstand ter van hebben mos, en dat har hij nijt, zooveul kon ik er wel van heuren. Maar dat was mis, heur, hij zee, dat hij in schoul 't testement glad lezen kend har, en ook wel schreven schrift lezen kon, dat de andere leden van de road wel loaten zollen.

Dit was nog wel in order komen; maar dou worde ik groot mit zien

(1) Z o e p e r t , drinker.
(2) T e m e n s e n , ten minste.
(3) 'n R e i s l i j f , iemand, die ver van zuinig is (rei = verkwistend).

dochter, zunder mien schuld, want 't wicht begunde mit mie, en 't gong mie zoo nijt as de dreuge Jozef in 't olle testement, dei deur keunek Potifar zien vrauw an de slip trokken wor en niks van heur wijten wol: ik wol wel. Ongelukkig zag 't wicht heur bruir dat, en dei beklapte ons.

'S Oavens lijt boer mie binnen komen, gaf mie 't geld mit zes week ter bie, en ik mos de deur oet.

Dit muide mie, maar ik dochte: as boer mie nijt langer hollen wil, wil'k ook nijt blieven, 'k wol tegen dei kerel nijt stoan te hotteren[1], 't was wel 'n boerendochter, maar mooi was ze nijt, ze was hijl luttek[2], net of ze zoowat in pog[3] zat. 't Wicht jeuzelde nog wat, da'k weg mos, maar dat hulp nijt, en ik naaide der oet[4].

Doar van doan kwam 'k bie boer Sjadde; maar dat was zoo'n onzune[5] smerege boudel, doar kon 'k nijt wezen. Sjadde trok 'n nei hemd an en 't kwam nooit weer oet, veur 't of was, en zien dochter greemde[6] zoo mit voele handen in 't eten om, dat ik 't nijt luste. Zijp[7] harren ze nooit in hoes, dat gebruukten hoazen en vossen ook nijt, zee de dochter, zij hillen 't woater veur 't wasschen altied oet 'n dob, en dat wosch net zoo schoon zunder as ander woater mit zijp.

Dou ben 'k komen bie 't Schild. Doar har 'k nog maar 'n dag of wat west, dou onze volk bestolen worden. Twei kerels, dei zuk zwart moakt harren, wassen 's nachts stil in hoes komen. De maid har 't wel zijn, maar dei was onder 't bergoud kropen en har gijn gewag moaken durst. Zij harren siktair[8] openbroken en der honderd gulden oet stolen.

Dou 'k veurmirregs binnen kwam, zat vrauw te holveren[9] en boer schreef 'n brijf an de Börgemeester, dei ik henbrengen mos; om dei dijfstal mos ik veur de Rechtbank as getuge, doar 'k ijwig tegen an zag, maar dat hulp nijt.

Dou 'k veur de presendent ston, puulde[10] ik zoowat in mien neus om, maar dou zee hij, da'k mien handen veur mie hollen mos en hom anzijn.

Dat ston mie om de donder nijt an, 'k was toch al wat vranterg[11] en ook nijt vlug, 'k har al 'n dag of wat 'n beetje lebijt[12] west, ik dochte: nou man, ik loat mie gijn ooren annaaien[13], pas op, heur.

De presendent begunde dou: ‘Hoe is je naam?’ - ‘Pijt Doddel, as 't joe blijft,’ zee'k. - ‘Hoe oud ben je?’ - Ik zee: ‘nou man, ie kennen mie wel zooveul vroagen, da'k 't zulf nijt wijt; hou old da'k bin, wijk nijt; 'k wijt wel, da'k 'n hoog nummer trokken heb veur de seldoaterij, da'k bie 't lötten zoo doen was as 'n kakstoul, da'k de middelste was van dartien kinder, en dat mien mouder voak zee, dat Jan Knels zien mot[14], de ijgenste nacht dou ik geboren was, ook biggen kregen har, en dat 't in eerappelreuden was. As ie 't nou nijt wijten, ik wijt 't nijt, al goa 'k ook op kop stoan.’

‘Wat is je beroep?’ zee hij dou.

(1) H o t t e r e n , hevig kibbelen.
(2) L u t t e k , klein.
(3) I n p o g , niet goed uitgewassen.
(4) N a a i d e d e r o e t , liep hard weg.
(5) O n z u n e , vuile.
(6) G r e e m d e - o m , tastte (in 't eten) om.
(7) Z i j p , zeep.
(8) S i k t a i r , secretaire.
(9) H o l v e r e n , hard schreien.
(10) P u u l d e , krabde.
(11) V r a n t e r g , verdrietig.
(12) L e b i j t , ongesteld.
(13) G i j n enz., niet met mij spotten.
(14) M o t , vrouwelijk varken.

Dit verston ik nijt en ik mijnde, dat hij zee van broek. Ik zee: ‘Mien

boksen is 'n engelsleeren, maar doar is e ook ja gijn biet minder om, ie huiven hom nijt meer betoalen, meneer, de bontjer[1] het zien geld ter al lang veur.’ Dou vruig e mie, woar ik de kost din mit verdijnde. Ik zee: ‘mit arbaiden, eerelk, net zoo goud as ie denken duren, mit boerenwark, ik dijn hie mien boer, dei woont onder Scherwol[2].’

Dou mos ik zeggen, of ik ook fermilie was van dei kerels, dei bie ons stolen harren. Ik zee: ‘nou wordt 't nog slimmer, meneer: woar zij ie mie veur an? Nee man, mien ollers bin arbaidersmensken, maar net zoo eerelk en fersounelk as ie denken duren. Wel, veur 'n donder, fermilie van dei kerels? Jonge nee; ie meugen der zulf fermilie van wezen, maar ik nijt.’

Dou mos ik heur din vertellen, wa'k van dei dijfstal wis, of ik de kerels ook zijn har en of ik heur ook kend har. Ik zee: ‘heur ijs, meneer, ijn gek ken meer vroagen, as zeuven wiezen beantwoorden kennen, ie vroagen noa 't kundege pad; 'k heb de hijle kerels nijt zijn, en om lijgen wik er nijt, nooit, zegt van Speyk.’

Dou 't din nijt helpen kon, wor e kwoad van hellighaid, en zee tegen mie: ‘Ga maar zitten.’ - ‘Best, meneer,’ zee 'k; ik was dood blied, da'k er of was.

Dou heb 'k nog bie 'n poar andere boeren dijnd, maar doar mog 'k nijt wezen: dei wassen zoo trots, dat al de boden in 't achterend blieven mossen en nooit 'n vout in heur woonhoes zetten moggen. 't Was 'n schande, zeeden boer en vrauw, dat heur kinder bie ons verkeerden of vrundelk tegen ons wassen, omdat zij zoo riek wassen.

Dijnen is niks, arbaiden is wel wat ongemakkelk, maar nijt ongezond, maar dat de lu, doar je wonen, joe zoo as honden behandelen, dat is gemijn. Ie mounen joen genot allin zuiken in eten en drinken; gijn boer, vrauw of kinder et mit joe an toavel; roeg gait voak op 't mooiste, en nou kenje wel reken, hou dat 't doar tougait, 't is allemoal roegbekkerei[3], gijn ordentelk woord komt ter veur 'n dag; ie hebben de boer allijn om geld te verdijnen, en de boer het joe om zien wark te doun, meer niks.

Gelukkig kwam 'k nog al gauw van 't dijnen of. Om Poask har we bie ons oalkopoftrekkerei had, en doar har 'k 'n maid besnoven, 'n dochter van mien voader zien bruir zien vraauw zien zuster: Geertje hijt ze. God kerel, wat 'n lijve maid, men zol der zoo rauw in bieten, ze har 'n poar arms an de pokkel, doar zij de kost wel mit verdijnen kon, en 'n donders nuver wicht[4] ook. Lank har 'k er al om docht om zulf 'n wief an te stellen, maar och, doar kwam nijt van; ik har ook sums gijn moud, da'k ijn kreeg, maar mouder wel, dei zee altied: ‘Och Pijt, dat komt van zulf, mien jong, trauwen komt net op as honger of dörst.’

Geertje was mie ook best bevallen, maar 'k har om 't hijle wicht nijt meer docht. Nou mos wie bie onze boer roapendörschen[5], en net dou we 't leste dragklijd[6] vol in 't zail[7] harren, zag 'k 'n wicht weg lans loopen. Omda'k vreigezel[8] was, mos ik mit de beker mit jenever noa dat wicht tou,

(1) B o n t j e r , koopman, o.a. in bontgoed.
(2) S c h e r w o l , Schildwolde.
(3) R o e g b e k k e r e i , vuile taal.
(4) N u v e r w i c h t , mooi meisje.
(5) R o a p e n d ö r s c h e n , koolzaaddorschen.
(6) D r a g k l i j d , kleed om schooven te dragen.
(7) Z a i l , koolkleed.
(8) V r e i g e z e l , ongetrouwd persoon.

drinken heur tou en geven heur 'n doetje[1], dit was overal 't gebruuk. Dit dee 'k ook, en dat bevol mie doch zoo best, da'k mit heur ofsprak om 's Zoaterdags 's oavens bie heur te komen. Dou 'k even van heur of was, zag 'k nog ijn van de ploug[2] ankomen, liek[3] op ons an, mit jenever in hand, zoo'n lange slemier[4]; hij muik allerhande babbelgugies[5] en tierde[6] zuk, of e ook noa Geertje wol. Hij wol over sloot springen, ans kon e nijt bie heur komen, en sprong 'r van boven in en an 't lief[7] tou in braggel[8]. Wat zag dat swien der oet, hijldal onnuur[9]. Hij mijnde vast, dat e net zoo goud slootjespringen kon as ik, maar dat was mis; ‘as kinder tegen olle mensken k.....willen, din barst heur de neers of ze glieden deur de bril.’

Ik was ter blied om, want 'k mog hom toch nijt lieden, 't was zoo'n gek, hij was bie ons om 't boerwark te leeren; hij studijrde tou boer, zee e altied, moar as tei kerel boer worden is, din zel 't ook wel net 'n boer wezen as al dei akkerstudenten boeren an dis tied tou bin.

Ik gong 's Zoaterdagsoavens noa Geertje tou, en 'k leuf seeker woar, dat mien mouder geliek har, dou ze zee; dat trauwen net opkomt as honger en dörst: ik har veurtied nargens om docht, en dou 'k tou bie heur kwam zee 'k: ‘Geertje, wil toe mien wief worren? ik heb zin an die,’ en 's hars om vrei week bin we al traauwd.

Geertje har zooveul oververdijnd, dat ze zoowat ber en bolster koopen kon, en ik mos zörgen veur kamnet[10], stoulen, spijgel, potten, pannen en zoowat; wie zetten ons baide goud in de klijren, bovengoud en ondergoud, want doar ken 'n boerenarbaider mijnstied[11] gijn geld weer veur overhollen; as ze de kost verdijnen veur heur en heur kinder, din gait 't best.

Wie kwammen te wonen in 't hoeske van Jan Pijters. Ik worde stevaste arbaider en Geertje arbaidswief, kinder overvollen[12] ons gelukkig nijt en wie wassen al mooi an 't keuveren[13], dou 't eerste kwam.

'tGong ons goud, maar wie wassen ook gelukkig, want ik was ter nog maar 'n beetje, dou kreeg we bie Jan Pijters winkop[14]: zien olste[15] dochter traauwde, ook mit 'n boerenzeun. Hij har der al verschaiden moal west en 't wol maar nijt hotjen[16], want de jong zien ollers leefden en Jan Pijters en de vrauw ook en de jong zien ollers wollen niks mit geven. Nou was 't bie boerenlu altied zoo, dat de jong alle vijrtien doag ijnmoal kwam, zoolang as hom 't nijt opzegd wor, en as e nou kwam en 't wigt hom 'n lange piep brocht, din was 't kloar, eer nijt. De jong proatte altied mooi mit ons en was zoo smui[17] as loaken. 's Mörgens as e weg gong, - hij zat 's nachts altied mit 't wigt op, das van zulfs, - gaf e ons tien stuver, omdat hij ons te vrunde hollen wol, en dou 't kloar was, gaf e ons elk 'n rieksdoaler.

(1) D o e t j e , kus.
(2) P l o u g , (ploeg) koolzaaddorschers.
(3) L i e k , recht.
(4) S l e m i e r , slungel.
(5) B a b b e l g u g i e s , gekheid.
(6) T i e r d e z u k , stelde zich aan.
(7) L i e f , buik.
(8) B r a g g e l , modder
(9) O n n u u r , vuil.
(10) K a m n e t , kabinet.
(11) M i j n s t i e d , meestijds.
(12) O v e r v o l l e n , kwamen gauw.
(13) K e u v e r e n , winnen.
(14) W i n k o p , bruiloft.
(15) O l s t e , oudste.
(16) H o t j e n , gelukken, klaar worden.
(17) S m u i , buigzaam.

Nou, ze hebben fiks winkop geven, der wassen wel fijrtig, Geertje en ik ook. 't Gong op 'n duur allemoal mank 'n kander; we hebben ‘ho ho,

pier la lo' danst op 't ies; de ondermeester speulde de hijle nacht op klenet[1], zoo'n kromme sniedersvent op harmonica en onze noaber op 'n fluitpiep. Ik heb wel 'n halve emmer vol jenever mit stroop had. Om vijr uur zoowat hewwe de jonge lu oetkled[2] en op ber[3] brocht, en dou mos 't nog weer van veuren of an goan. Wat har 'k 'n pelzijr. Geertje was 'n beetje doen om kop[4] en ik ook; 't was bot[5] duuster, dou we noa hoes gongen, 'k leuf ijnliek, dat ons de oogen wat drel[6] wassen van de zeupkes[7], maar wie mossen wel 'n schienvat[8] hebben om 't hoes te komen.

Bie Jan Pijters gong 't ons goud, en 'k wol der wel geern altied blieven, Geertje ans[9] ook wel, maar dei mopperde wel ijs wat op boer zien vrauw, omdat tei mie 's oavens nooit gijn pran meer mit gaf, dat anders 't accoord was.

Geertje was, seker woar, ook wel ijs wat verdrijtig, zij har 'n bult last van kopzeerte[10] en koeskilling[11] en wis sums nijt woar ze 't zuiken zol.

Ik was ter ook wel wat in reken, hij vertrauwde mie alles tou, ja, meer as ie mijnen. 'Pijt,' zee hij altied tegen zien vrauw, 'is vast oet 'n goud hok[12], want hij besteelt ons nooit en is altied hijl ordentelk,' en dat hij dat mijnde, bewist ook ja, dat hij mie mit 't Maimart noa stad tou stuurde, om de huur te betoalen veur hom bie zien aigender; hij wol der nijt hen, omdat dei meneer hom altied zoo honds behandelde.

IJnmaal ijs, zee Jan Pijters, har hij der west, en dou harre hom ook weer bie de maiden in de keuken stopt en gijn nat of dreug geven, moar dou har dei meneer doch 'n snoetband kregen, doar e genog an har. Dou hij hom 't huurboukje weerbrocht har, har hij vroagd: 'Ja, Jan Pijters, geft 't ook wat nijs[13] bie joe?' - 'Och nee,' har Jan Pijters zegt, 'en ook al, onze mot het dartien biggen kregen en het maar twalf titten[14].'

'Zoo,' har e zegd, 'en woar mout dei dartiende den hen?' 'Dei mout net as ik,' har Jan Pijters zegd, 'zoowat achter omswienen[15].'

Ondertied da'k hier, woonde sturf mien voader; hij har al lank wat mieterg[16] west, maar wie dochten doch hijl nijt, dat de olle der zoo gauw oetkniepen[17] zol.

't Muide[18] mie, da'k Zundoags nog nijt even noa Biessem tou goan was, din har 'k hom nog levendig zijn; ik zee vot tegen Geertje, doar ken ze op an, dat 't nijt weer gebeuren zel, dat mien voar starft, doar ik nijt bie bin. 'k Wol wel 'n gulden geven, as e weer leefde, al was 't ook viefentwintig stuver.

(1) Klenet, klarinet.
(2) Oetkled, uitgekleed.
(3) Ber, bed.
(4) Doen om kop, dronken.
(5) Bot, erg.
(6) Drel, draaierig.
(7) Zeupkes, borrels.
(8) Schienvat, lantaarn.
(9) Ans, anders.
(10) Kopzeerte, hoofdpijn.
(11) Koeskilling, kiespijn.
(12) Oet 'n enz., van goede familie.
(13) Nijs, nieuws.
(14) Titten, tepels.
(15) Omswienen, rondzwerven.
(16) Mieterg, ziek.
(17) Oetkniepen, sterven.
(18) Muide, speet.

Geertje en ik hebben noa de utigst[19] west. 't Lutje potje[20] mos mit, omdat ter gijn ijn oppassen kon; ik mos 't droagen, want Geertje har mit zuk zulf genog te doun: zij was weer 'n stuk hen op 't leste[21].

Al mien zusters en bruijers wassen der. 'n Stuk of wat ter van wassen al trauwd; mien olste zuster was trauwd mit 'n diekarbaider, de tweide

(19) U t i g s t , begrafenis.
(20) 't L u t j e p o t j e , 't kleine kind.
(21) W a s w e e r enz., moest binnen kort weer bevallen.

mit 'n scheepjoager, de darde mit 'n scheerenslieper, de vijrde mit 'n stoulwinder, dei ook 't peervillen dee, de viefde mit 'n kemies.

De leste was ter nijt, dei was 't te min om mit zuk schorrie-morrie[(1)], as wie wassen, te verkeeren; zij was zoo wies as Soalemons kat, zij kon de wind wel waaijen zijn, zij kon wel op 'n proemstijn[(2)] draaijen en wel zeggen van ‘proem’ en hollen de bek dicht.

Mien jongste zuster was nog in hoes, dei har mit zoo'n kerel oet Delfziel touhollen en dou mit 't ijne bijn in de group zeten[(3)]. Ik verweet heur dat wel ijs, maar ze gaf ter niks om, din zee ze: ‘Oadam en Eva hebben ook nooit trauwd west en ook toch kinder had.’

Mien bruirs gong 't ook nog al goud, en dou mouder nijt meer arbaiden kon, hewwe heur mit 'nkander onderhollen, maar twei wassen der onder, dei ijweg geern jenever lustten, en doar 't veur op an kwam om rond te komen. Van dei zoeperei[(4)] hawwe op de utigst van voader 'n bult[(5)] last.

Ie mounen wijten, dat ter bie zoo'n gelegenhaid nog al wat jenever dronken wordt; elk dei in 't starfhoes komt, krigt doadelk 'n klok jenever, en as ie van 't kerkhof komen weer, en din blieven de gloazen bie 't eten wel op toafel stoan. En dou nou de utigst-bedijnde mit 't mes op toafel tikte en zee: ‘De vrunden worden verzocht de Heere te bidden,’ dou ston 'r nog 'n vol glas tusschen mien baide jeneverbruirs, en dou de doomnie goud an 't beden was, wol elk veur ander ijs drinken, en dou wassen ze bang, dat de ijn de ander bezoop[(6)] en kregen vragtig woar kwessie, op sloagen of, onder 't beden.

Gelukkig beedde de doomnie dat 't rappelde, en hij heurde der niks van en mouder gelukkig ook nijt.

Geertje en ik arbaidden altied vlietig en 't was ons ter wel om te doun, wie harren goud de kost, maar overhollen kwam er bot op an. Ik zee ijs tegen heur, ik zee: ‘zek tie ijs wat zeggen?’ zee'k, ‘dei lapjeud, die hier altied mit pak lopt,’ zee'k, ‘het lötterei-brijfkes te koop. Wat dunkt tie, zewwe ijs ijn koopen? As ons dat ijs lukken wol, din was we riek, ans wor we 't toch nooit.’

Vrauwlu willen altied geern speulen en ook stom geern riek worden, en doarom zee Geertje ook doadelk: ‘god ja, doar bin 'k veur.’

Dou nou de jeud weer kwam, koft ik 'n brijfke van hom, veur vijr gulden op 'n dubbeltje noá,...en...en...hemelse mosterd, 'n week of wat ter noa kwam de jeud ijs bie ons, mit oogen as dobbelijrs[(7)], hij lijp 'n pot mit geschilde eerappels onderste boven, handen omhoog, hoast an beun tou en zee, hijldal achter oam[(8)]: ‘Schait oet[(9)], schait oet mit arbaiden, meneer en jiffrauw, as ie dat nou nijt meer neudig hebben, as ie de honderd toezend oet de lötterei kregen hebben.’

't Was net of mie der 'n loes over de lever lijp, wat worde ik kil[(10)], ik kon niks zeggen, maar Geertje, bie der hand as 'n olle schouborsel, zee: ‘doar is 'n stoul, koopman, goa zitten; fij, wat wor 'k ja roar, ik zel

(1) S c h o r r i e -m o r r i e , geringe menschen.
(2) P r o e m s t i j n , pruimsteen.
(3) M i t 't i j n e enz., onecht bevallen.
(4) Z o e p e r e i , drinkerij.
(5) B u l t , boel.
(6) B e z o o p , bedronk.
(7) D o b b e l i j r s , bakjes voor de saus, waarin men de aardappels doopt.
(8) O a m , adem.
(9) S c h a i t o e t , scheid uit.
(10) K i l , verschrikt.

joe 'n zeupke geven en din mouje ons ijs bedoard vertellen, hou 't ijnliek zit.'

De lapjeud vertelde ons tou van hoaver tot gort, hou 't tougoan was, hij har 'n pampieren brijf kregen van zoo'n kerel oet stad, doar hij zien löttereibrijfkes van kreeg, en dei har hom schreven, dat op nummer...nummer...nou, das ook ijn donder, 'k wijt ter ook gijn pompstok meer van, de dikste pries vallen was.

Hij har vort zien stevels antrokken en tegen zien vrauw zegt: 'As ik dei mensken ijs gelukkig moaken zel, en heur komen stoan te vertellen, as ze riek ben, schatriek.' En doar was e nou den, levensgroot. Dou hij oetproat har, begunde Geertje zoo te poesten en te bloazen en ze worde zoo wit en beswiemachtig, da'k heur vasthollen mos en heur gauw 'n glas vol branwien in hals sloug[1]. 't Duurde wel 'n ketijr[2], eer ze heur verstand tot 'n duit tou weer har; en nou kenje nooit roaden, wat ze zee; ja, wat zee ze: 'Pijt,' zee ze, 'dat geld is mie te veul,' zee ze, 'zol we dat wel annemen duren? Wie hebben zundigd, swoar zundigd tegen 't tiende gebod: "Gij en zult niet begeeren," en wat stait doar ook al meer, koopman; 't is joelu volks schuld, dat wie dei wet hebben.' - Nou, zee'k, nou begun ze te reutelen as 'n old zijpvat; 'nijt annemen duren? Ja, maar nou wordt 't goud, dartien moal zoo veul wel. 'k Wol dawwe 't maar in hoes harren, din koft ik vot 'n swien, en 'k mout ook neudig 'n poar klompen hebben; Henderk, ons olste jong, het zin an 'n kenien, we zellen 't er nou moar van nemen, wat zeg ie, koopman?' - 'Nou,' zee koopman, 'as je geliek hebben; allenneg wol 'k joe dit nog even zeggen, as je mie 't nijt kwoalek nemen willen, dat ik toch geern an joe wil blieven verkoopen, ie bin ook deur mie riek worden.' Doar har hij ook groot geliek an, nou, ik heb hom ook goud veur zien muite betoald; hij het mit mie 't geld van stad hoald. Geertje har mie 'n buus moakt in 't vour van de hemdrok, en doar har ik 't in. Hij har mie 't maar zoo geven op teunbank, in 'n stuk vijr, vief pampiertjes, moar dou we 't in Jelieskelder noatelden, zee koopman, dat 't goud oetkwam.

Geertje en ik hebben veur 't geld 'n hoes koft mit 'n gras of wat land, en doar ken we mit onze kinder hijl nuver van leven. Onze olste jong zel nou meester worren, omdat dat tegenwoordig zoo'n best boantje is, en onze tweide, dei wat hijl dom is, komt bie Börgemeester op sikterei[3], om tou Börgemeester te studijren: dat ken hij doch altied nog wel worren, zoo loos is e nog wel.

En nou wijtje hijl dudelk, hou 't mie, Pijt Doddel, goan is. 't Is nijt veul, dat wij'k wel, maar ik ken joe nijt meer as woarhaid vertellen, ik was ook ja maar boerenknecht, en nou ken 'k ook nijt langer wachten, da'k mit joe proat, ik mout schuur nog 'n beetje anhimmelen[4]. Geertje is in 't bovenend an 't haisteren[5], omdat Jan Pijters en zien vrauw bie ons komen te koffiedrinken, zije, wie bin nou groote lu mit in rieg, ik wor mit neijoar ook Dioak. - Dag joe allen, groutnis.

Groningen.

L. Doornbos.

(1) S l o u g , goot.
(2) K e t i j r , kwartier.
(3) S i k t e r e i , secretarie.
(4) A n h i m m e l e n , schoon maken.
(5) H a i s t e r e n , schoonen.

Harm Snieders wonderlieke bekeering. (Fivelingo.)

Wie hebben hom altemoal goud kend, en wijten dus ook wel, wat veur 'n goie, eerelke, gedijnstege kerel 't was, dei arbaider, dei wie guster begroaven hebben. Was er ijn van ōns, riek of arm, anzijnelk of gering, dei zien dijnsten gebruuken kon, hij ston kloar. 't Was 'n moudege kerel, dei zulven wel doezendmoal verteld hebben zel, dat e veur de duvel nijt bang was, en dat 't hom niks schelen kon, op wat uur in de nacht hij lijp. Gijn kerel zoo stark, doar Harm Snieder bang veur was. Dat huf ook nijt, want hij har wel wat in de arms, en kon de mijnste luu wel moaken en breken, zoo as 't spreekwoord zegt.

Der zellen zeker wel nijt veul van joe wezen, dei de volgende geschijdenis oet Harm zien leven wijten. Dat hij ijs bie 'n zekere gelegenhaid bekeerd en Koksioans worden is, wijt ie allemoal wel; maar op wat menijr dat ijgentliek in zien wark tougoan is, hebben de mijnsten van joe zeker nooit heurd. 'k Zel joe dat ijs vertellen: heurt!

't Was in 't natte joar dartig, in de harst. Ik har 'n bosschop in stad, en, doar ik 't zulven nijt best wachten kon om er hen te goan, verzögt ik Harm om dat veur mie te doun. 'k Zol hom er naturelk veur betoalen. Nou, hij har der wel zin ân. 't Was dei dag allerberoerdst weer; 't regende en 't waaide van belang. Dou Harm nou, zoo as e mie loater zee, zien bosschop doan har, docht e, dat 't maar beter was, om weerom in snik te stappen, omdat e anders deurnat worren zol. Hij gong den mit de dreiuur snik oet stad; maar de snik was zoo vol goud, en de snikkevoaders harren zoo waineg hoast, dat Harm besloot om bie Garmwoller klap der maar oet te gaon en te loopen. Doarom gaf e, dou ze doarantou wassen, de snikkevoader zien geld, en stapte op. 't Was ondertied al mooi duuster worren, en in 't leste wor 't zoo pikduuster, dat e hoast nijt meer zijn kon, woar e lijp. Maar wat gaf Harm derom? Hij lijp maar verzichteg veuroet, en vuilde tusschenbaiden ijs mit zien stok, of e ook al te dicht bie de sloot kwam. Op 't leste, hij was nog zoo wat 'n goud ketijr van hoes, mos e deur 't land. Hij was 't pad voak genog lans komen, en har der dus ook niks gijn euvelmoud in. Zoo kwam e an 't erste vonder. Deur vuilen en weer vuilen kreeg e de leuning te pakken, en dou zette hij zien vout op de plank, om er zaggies an over te loopen. Hij huil de stok veuroet. Hij har nog maar 'n poar stappen op de plank doan, dou vuilde wel, dat e mit zien stok tegen wat an stötte, datter op lag. Wa's dat, docht Harm, wat ken doar in de loate oavend en in zoo'n duusternis liggen? Hij har nijt lank tied te denken, want dou e nog ijs goud toukieken wol, om zuk te overtugen dat e hom nijt bedroog, zag e 'n poar groote, vurige oogen, liek op hom an. Nou wijk'er niks meer van, zee e in hom zulven. Zol 't ook 'n hond wezen? Maor wat zol dei hier doun? 't Is gijn kat of 'n ander bijst. Maar wat is 't den? Da's 'n roare boudel. In alle geval, ik mout er lans, en as dat bijst er nijt goudschiks of wil, den maar kwoadschiks. 'k Zel hom de stok moar ijs vuilen loaten. Harm sluig, maar zoo

gek har e 't nog nooit zijn: hij ruik[1] niks, en 't bijst gaf ook gijn geluud. En weg was 't ook nijt, want nog altied zag e dei groote, vurige oogen. Kom, docht Harm, 'k wil er niks mit te doun hebben: 'k bin nat en dicht bie hoes, 't is gijn dijpe sloot, en as 'k thoes kom, goa 'k op ber; ik loat dat bijst bijst, en loop deur de sloot. Doarom lijp e van 't vonder of, en 'n klain endje de slootswal lans.

Dou e nou zoo deur de sloot loopen zol, keek e touvallig nog ijs veuroet, en, wat zagge doar, deur de dikke duusterhaid hen: alweer dei glende oogen. Dat helpt dus nijt, zee e, en as ik 't den dog mit dat bijst an de bijnen hebben mout, nog lijver op plank, as in 't woater. Hij lijp weer noa de plank, en dou e der bie was, was 't dijr der ook weer. 'Wel bist toe, mensk of dijr,' zee Harm, 'en wat hesse neudig, mie te ploagen? Wat heb 'k die doan?' Tot nog tou, zoo vertelde Harm mie, gong alles goud. Maar dou ik dei woorden zegd har, begon dat ding zoo ofgrieselk te schotteren van laggen, dat 't mie roar in 't lief wor. 'k Wis nou genog. 't Was, mijnde ik, nijmand anders as de duvel. Ik docht: nou, mit die ze'k nijt veul proatjes moaken. Doarom zee 'k allin maar: 'As dit van de duvel is, zel 't vergoan; maar as 't van God is, zel 't bestoan.' Dat zee 'k dreimoal achter 'nkander, en dou 'k nou weer noa de plank keek, was er niks meer te zijn. 'k Vuilde mit mien stok, 't was weg. 'k Gong verzichteg over de plank, en 'k was al blied, da'k zoo makkelk van dei verziete of komen was, dou 'k op ins ijn noast mie loopen zag. Dat 't gijn mensk was, kon 'k dudelk zijn, want deur de duusterhaid hen zag ik weer dei beroerde oogen; doarbie har 't ding hoorns op kop. Ik docht zoo: nou landsman, as toe dien bek holst, ik zel nijt mit die begunnen; 'k bin hoastig thoes, en doe magst zulven wijten, wat kant doe oet mosse. Maar zoo makkelk zol 't nijt goan. Op ins zee dat schepsel: 'Harm Snieder, doe mosse mit mie.' 't Leek mie roar tou, dat e wis, hou ik hijtte. 'Wel bin ie den,' zee 'k, 'en woar goaie hen?' 'Ik heb 'n dijp rampzoalig schepsel west, net as toe nou bisse. Dou ik nog op de wereld woonde, dee 'k 'n hijle bult kwoad, net as toe. 'k Bin nou 'n gijst, en 'k rais bie oavend en ontied rond, om bedurven zundoars an te moanen, om zuk te bekeeren. Doe most die ook bekeeren; doe most dien olle geloof ofzweren, dat nijt goud meer is, en 't neie van doomnie Kok annemen, dat beter is. 'k Wijt veul van die, veul meer as toe wel mijnze; 'k wijt ook wel, dat toe noa stad west hesse, en veur wel en woarom.' En hij vertelde mie dat alles hoarklain. Nou wor mie 't al roar te moude. 'k Begreep best, hou zundig of 'k was, en hou veul der an mie mekijrde. 'k Wor mit de boudel verlegen. Ik vol op mien kneien veur de gijst, en zee: 'Och, lijve gijst, ik beloof joe, ik zel mie bekeeren en Koksioans worren.' 'Zie zoo,' zee de gijst, 'da's 'n goud veurnemen. Meer huif ie mie nijt te zeggen. Ik goa nou weer vort, om andern op te zuiken. IJn ding mou'k joe nog zeggen: as ie nijt bie joen veurnemen blieven, maar 't weer vergeten, den komt de duvel en pakt joe mit. Den ken ik er ook niks meer an doun.' Ik keek nog ijs goud om mie tou, maar der was niks meer te zijn. Woar de gijst bleven was, 'k begriep 't nijt.

(1) R u i k , raakte.

Dit is 't woare verhoal van Harm Snieders bekeering. Hij zulven het mie 't loater net zoo verteld. 'k Heb er 'n bult proaten tegen doan, om hom an 't verstand te brengen, dat e zuk zeker vergist har, en dat 't allemoal niks as verbeelens was. 't Hulp niks. Altied zee Harm weer: ‘Meester, 'k heb 't zulven heurd en zijn; ie mouten mie der nijt weer ofproaten, want, zoo as ie wijten, den bin 'k veur de duvel. En dat wol ie tog ook zeker nijt geern.’

Oet vrees veur de duvel bleef e Koksioans veur 't uterlek; maar 't was 'n goie, fikse kerel, woar de duvel zeker nijt veul part an hebben zel.

Dat mouwe maar hopen.

Jan Schoulmeester.

En mooie en lijve Sunderkloaspoppe. (Int Oldamsters beriemd.)

Loeks was en fikse boerenknecht,
En dijnde bie zien muike[1]:
Ze was en dikke, 'k mijn boerin;
En ook en harte zat ter in;
Ze hijtte Kloasien Fuike.

Heur man was dood en lijt heur noa
Drij kinder bie zien starven,
En wicht was d'olste, z' hijtte Grijt;
Zoo'n nuver wichtje waster nijt.
Ook har ze wat om te arven.

Beschrieven ken 'k dat wichtje nijt,
Doar was ze veul te knap tou;
Ik zegge allende: in de oogtjes zat
En guutje, mit zie dit zie dat,
En doarmit is et taptou.

Moar nee, doar mout en beetje bie
Tot roum van 't lijve wichtje:
Ze was nog moar drij zessies old,
En hartje har ze as zuver gold,
En ook en mooi gezichtje.

En euvels numig[2] was zij ook,
Deur 't huus hen, o, 't was biester[3];
En nooit nijt wranterg[4], proelsch of kwoad,
Was't wark wat stoer[5], ze wos wel road:
Den zong zij as en liester.
Ik zeg nijt meer, 't ken ook wel zoo;
Veul priezen dut veul lijgen.
Wazz'n alle wichter van dij stof,
Den kwammen de olders goud er of,
Doan was't den mit 't bedrijgen.

Men zegt wel ijs - en spreek woord is't: -

(1) M u i k e , moei.
(2) N u m i g , vlug, ijverig.
(3) B i e s t e r , bijzonder.
(4) W r a n t e r g , knorrig, verdrietig.
(5) S t o e r , moeilijk.

De lijfde komt deur d' oogen;
Loeks keek zien lijve nichte ijs an,
De kop dij doezelde hom er van,
En 't hart wuir hom bewogen.

Nou was dij Loeks en knappe vent,
Gezijn ook bie de wichter,
En onze Grijtje moch hom wel,
Ze leek wat troag, moar was toch fel,
En kwam hom stoadig dichter.

Hou 't an kwam? zo vroag ie misschijn,
Ie woll'n wel, dat ie 't wossen;
Och, 'k wijt der zulf nijt hijl veul van,
Ze holl'n 't veur zok, mien lijve man!
Al zokke soort van bossen[6].

Wat 'k wijt, dat zeg'k: ze heuden[7] ijs,
En harren dou roem boane;
Loeks har mit Grijt al zo wat proat,
Moar Grijtje tierde[8] zuk hijl kwoad,
En zee: ‘Loop noa de moane!’

(6) B o s s e n , kuren.
(7) H e u d e n , hooiden.
(8) T i e r d e , toonde.

Dou pakte hij heur an, want kiek,
De keerl was ijbals[1] glende;
Moar 't wicht was stark, en, was't nijt sneu,
Loeks lag te spottel'n in et heu,
De bijnen baide in 't ende.

Zoo wuir et kloar, want stroo en vuur
Als 't eerste komt bie 't leste,
Den vlogt van zulf het stroo in brand.
Nou, Grijtje gaf an Loeks heur hand,
En smokjes[2] van de beste.

Doar wos nou Kloasiemui niks van,
Dij 't wisse nijt wol lieden:
Besiebels[3] mos het vrijen goan,
- Want kiek, ze lijten het nijt stoan -
Bie nacht en bie ontieden.

Moar end'lik: Kloasien, har ze 't markt,
Hou 't ston mit Grijtje's zoaken?
Of was 't heur anfleerd[4]? Kort van stof
Zee zij: ‘blieft van enander of,
Of 'k zel hom bijnen moaken!

Dij vent, hij is ja moar en knecht,
Wat zelst mit hom begunnen?
Doe wijst et zulf, hij het ja niks,
Al is hij anders nog zoo fiks,
Niks as zien beetje plunnen[5].

Doar kenste nijt van boerken[6], kind!
En ploatse[7] dij köst daiten;
Loat Loeks moar loopen, blief er van!
Doe krigste zachs en ander man.
'k Wol hom, was 'k die, wat flaiten.’

Dou was het schrijven[8] gain gebrek.
Wat zol ook Grijt veul zeggen?
‘Och, mouder,’ zee ze, ‘ie wijten nijt,
Hou lijf mien lijve Loeks mie hijt[9],
Dat ken ie nijt weerleggen.

Moar, mouder! doun ze'k, wat ik ken.
't Is ook nog vort gijn trauen.’ -
‘Nou, ik, ik geef die nijt aan hom,’
Zee Kloasien den doarop weerom.

(1) I J b a l s , in hooge mate.
(2) S m o k j e s , kusjes.
(3) B e s i e b e l s , ter zijde, in 't geheim.
(4) A n f l e e r d , aangebracht, verklapt.
(5) P l u n n e n , kleeren.
(6) B o e r k e n , boer wezen, bestaan.
(7) P l o a t s e , boerenhoeve.
(8) S c h r i j v e n , (schreeuwen) schreien.
(9) H i j t , om het rijm voor het.

''t Zol mie ja ijvig rauwen.'
En Grijt dij dee ook wat ze kon,
Zij vrijde oet alle krachten:
Moar 't gong toch tou in eere en deugd,
Nijt noa de wieze van de jeugd,
Dij de eere duurt[10] verachten.

Zoo kwam den Sunder-Kloas in 't land,
Om, als van olds, te rieden:
Bie Kloasien kwam hij altied an;
Dij Sunder-Kloas, goud, hailig man,
Ken groot en klain verblieden.

Bie Kloasien zetten ze allen op,
De kinder nijt allende.
Moar ook de knecht, moar ook de maid,
Elk har zien schou of körf beraid.
Et was en hijle bende.

Ze kregen juust nijt ijbals veul,
Moar elk kreeg en persentje.
Dat was bie heur altied zoo west,
Dat mos zoo blieven tot et lest:
Al köst het ook en centje.

Moar wat wol nou dat joar 't geval?
Hij kon veur Kloas nijt rieden;
Ze har dou juust zoo'n piene in 't lief.
Ze'ar kolde vat en was zoo stief.
Zoo was ze nijt in tieden.

'Mien lijve Grijt,' zee Kloasiemui,
'Ik heb die wat te zeggen:
Doe mouste doun krek as ik dou:
In körf of körfie, of in schou
Moust doe moar zoo wat leggen.

Doe wijst ja wel, hou of et heurt,
Ik eb er gijn pelzijer an.' -
'Moar, mouder! Loeks, goa'k dij verbie,
Of krigt dij v e n t ook wat van mie?' -
'Nou, zug mie ijs dat dijer an!'

Ropt Kloasien; ''t is dien neve ja,
Hij het altied wat kregen;
Mijnst doe den, dat ik hellig bin?
Nee, 't vrijen was nijt noa mien zin:
Dat har 'k moar op hom tegen,

(10) D u u r t , durft.

En anders niks; doe gefst Loeks wat,
As de anderen, nijt minder;
Doe stopste hom wat in zien schou,
Duste er zoo'n strikkien ook omtou,
Krek as bie onze kinder.

Dat duste, heur! ik ken nijt meer,
'k Wor weer zoo kold en grillig.' -
'Moar, mouder! heurt dat Loeks den tou,
Vruig Grijt, 'wat 'k in de schou hom dou?'
Ze zee't, as was ze on willig.

'Hou kenste nou zoo proaten, wicht?
Wat doe oetdijlste is mienent;
Dat heurt hom den nog eerst nijt tou,
Moar as doe 't stopt hest in zien schou,
Den wordt't van mienent zienent.'

De mörgen van den zesden kwam,
En Sunder-Kloas har reden:
De schounen, körfies, al was vol.
De kinder wazzen hoast as dol.
Joa, Sunder-Kloas har reden!

Ook Loeksk wam zuiken noa zien schou,
Maar hij kon hom nijt vinnen;
Den lijp hij hier, den lijp hij doar.
Hij wuir bie al dat zuiken noar;
't Wuir hom zoo roar van binnen.

Grijt ston en snee de broggen(1) juust,
En riefde(2) dou wat keeze.
Loeks snoffelde nog al moar rond,
Of hij zien Sunder-Kloas-schou vond;
Wat was dij Loeks in vreeze!

Doar zag hij an zien wicht heur vout -
Zij stak hom juust veuroet wat -
En zieden strikkie, rood van kleur.
- Zij riefde nog moar altied deur -
Loeks vuilde ijs wat der an zat.
'Mien lijve tied nog tou! wat's dat?' schou.
Rijp Loeks, as hijl bedonderd;
'Kiek, Grijtje heur vout zit in mien
Hou komst doe, wichtje! doar toch tou?'
Grijt tierde zok verwonderd.

'Wat zegst doe, Loeks?' rijp Kloasiemui,
Dij wakker wuir van 't leven,
'Woar zit heur voute? Lijve God!
Zoo drift mien kiend mit mie de spot.
O Heer! wat zel dat geven?' -

'Mien voute is mienent, mouderlijf,'

(1) B r o g g e n , boterhammen.
(2) R i e f d e , raspte.

Zee Grijt dou, ‘is 't n't woar nijt?
Kloas kwam, en, 'k kon er niksan doun,
Hij stopte hom in Loeks zien schoun;
Moar doarmit is 't nog kloar nijt.

Ik zulf zit aan mien voute vast,
Krigt hij dij, krigt hij mie ook.
De hijle Grijtje krigt dij v e n t ,
Zulf heb ie 't zegd, krigt hij persent,
En wat ik heb er bie ook.’

‘Doe hekse,’ zee dou Kloasiemui,
‘Doe biste bie de pinken(3).’
Loeks rijp: ‘nooit beter Sunder-Kloas!
Mien lijve Grijt dij is en boas;
Doar zellen we ijs op klinken.’

En hou 't dou wuier, vroag ie nog?
't Old menske mos 't ankieken:
Loeks gaf zien poppe en dikke zoun;
De poppe dus(4) hom 't ook wel doun.
Loeks gong mit Grijtje strieken.

Wel(5) onder joe en dochter het,
Dij vrijt nijt noa joen zinnen,
Goat heur nijt tegen, 't helpt joe nijt.
Gijn slimmer wicht as ijn dat vrijt:
Zij zel het van joe winnen.

Mijn ie, dat Loeks-oom boeten stait,
Ja boeten stait?
Het is verdraid:
Hij is der lank al binnen.
Rotterdam.
Eilers Koch.

(3) B i e d e p i n k e n , bij de hand.
(4) D u s , dorst.
(5) W e l , wie.

Freerk Ruter veur de hemelpoorte. (Oldambt.)

Wat ik vertell'n wil, is gijn gewoon vertelsel,
Van dingen, dei men hier zoo wel e's heurt;
't Is ook hier onder nijt, maor boven maon en steerns,
In ijn woord bie ons Lijvenheer gebeurd.

't Was op 'n Zaoterdag, en drei daog leed'n[(1)],
Dat Freerk Ruter was begraoven.
De zunne gong net onder, en 't was zoo stille,
Dat men duudl'k 't luden heurde
In vief, zes lougen[(2)] te geliek.

Of 't deur dat luden was, of wel dat 't kwam,
Dat hij 't nijt langer harren[(3)] kon
In 't duuster graf, - maor Freerk ston op,
Nom ofschaid van zien aordse taobernaokel
En gong tou glieks[(4)] de högte in, naor boven.

Bie mensen, zooas hij, duurt zô'k 'n raiz' nijt lang.
'n Dichter gait zoo vaok in d' högte
Mit zien gedachten, dat hij de weg al wijt,
Dei tussen maon en steerns laidt nao d'ijwighaid.

Ons Freerkoom ston den ook al gauw
Veur d' hemelpoorte. Maor - wèl[(5)] e zag,
Hij zag er Petrus nijt. 'n Jonge ston d'r op post,
Maor zunig mans genog, om 't sweerd,
Dat naost 'm ston, te draogen.
'n Slicht soldaot was 't nijt; 't was vast zoo wat
Van 'n engel-aspirant-korpraol.

'Gôj'n aovent, buie[(6)]! Waor is d'oll heer?' vruig Freerk
En wees daobie op d'armstoul, dei,
Nao m'n hom verteld har, van nijmand anders
As van Petrus wezen kon.
'Oet kaaiern 'smits[(7)]? Dou doe mie[(8)] maor open.

(1) Zooals bekend is, wordt in het Groningsch steeds het voorvoegsel *ge* bij 't verleden deelwoord weggelaten, terwijl in den uitgang *en* de *e* niet gehoord wordt, doch de *n* eenigszins versterkt op eigenaardige wijze naklinkt. Den geboren Groninger kan men bijna zeker daaraan herkennen.

(2) L o u g e n , dorpen; eigenlijk het meer bebouwde gedeelte eener plattelandsgemeente. Het luiden der klokken dient om de veraf wonenden te doen weten, dat er den volgenden dag godsdienstoefening wordt gehouden.

(3) H a r r e n , uithouden.

(4) G l i e k s , dadelijk (Hoogd.: sogleich.)

(5) W è l , wien.

(6) B u i e , jongen (Eng.: boy).

(7) O e t enz., Altemet uit wandelen (kuieren)? *Ui* verandert namelijk soms in *aai*; bijv. *lui* (traag) wordt *laai.*

(8) D o u d o e m i e , doe gij mij. 'De woorden herinneren mij aan het grafschrift, voor komende op bl. 67 van het *tweede* deel van dit werk. Een vijftien jaar geleden las ik te Rottum, bij Usquert, op een grafsteen het volgende:

Hier ligt begraeven Anneke Pott.
Wees mie genaedigh, o Heere Godt!

Ons Lijv'nheer mot mie spreken. Hij luit mie 't wijten
Mit d' tillegraof.'

Dou doe mi, as ick scul doun di,
As du was Anneke Pott
En ick was Heere Godt.

Zijn er dus twee bijna gelijkluidende grafschriften; of wel heeft er verwisseling van plaatsnamen plaats gehad en was het eerste minder juist?' (G.)

Wa's dat nou? docht de engel bie zuk zuls;
Zoo'n taol hè'k van mien levensdaogen
Nog nooit nijt heurd. Wat zol-e doun? -
In 't leste ruip-e ijn van zien kamraods.

'Tou, Aorie,' zee-e - in hemeltaol naotuurl'k -
'Vlijg doe e's gaauw nao ons Lijv'nheer, en zeg 'm,
Dat veur de poorte 'n man stait,
Dei gijn zaolig kristenmens verstaon ken.'

Nou, ons Lijv'nheer wijt aals(1), en wōs ja ook al lang,
Dat 't Freerk-oom was. 'Da's ja(2) 'n schaande!
Is d'r hier gijn ijne, dei platduuts verstait? -
Dat ken de domste boer ja oet 't Oldamt!'

Hij keek e's rond; - en jao, 'n lijf jongwicht
Dei har 't al maarkt(3), dat zij d'r weez'n mos.
't Was ijne oet Mekklenbörg, 'n nuver(4) kind,
Mit grelblaauw oogen, en geel kroes haor.
Heur naom was 'lutje poedel'(5).

'IJn van dien landslu stait daor veur de poorte,
Mien wicht, haol dei e's hier!'
En in 'n ommezijn vloog 't wicht d'r hen(6).

Maor wat ze opkeek, tou ze zag, wel 't was! -
'Wel, vaoder, lijve vaoder! Wel, bin ie 't(7)?
Gaauw mit! Ons Lijv'nheer wacht joe al.
Kom gaauw toch, kom gaauw mit!'

Hier is 't vertelsel oet; en nou wol j' ook wel wijten,
Wat of 't beduden mot. Ik zel joe 't zegg'n:
't Betijkent, dat, suns Ruter bouken schreef
In het platduuts, d'r bie ons Lijvenheer
Ook engels bin, dei het platduuts -
Ons moudertaol - verstaon.

Vrij naar *Willem Schröder*, door *P.R. Goudschaal*.

(1) A a l s , alles.
(2) J a , immers, toch; in Groningen zeer veel gebruikt.
(3) M a a r k t , gemerkt.
(4) N u v e r , aardig.
(5) P o e d e l , ook poudel. 'Lütt Pudel' is de hoofdpersoon uit F.R.'s Hanne Nüte.
(6) H e n , heen. In de uitspraak zeer gerekt.
(7) B i n i e 't? Deze vorm wordt steeds door kinderen tegenover ouders gebruikt.

Onder 't ruzzel-snieden.
(Uit: 'De golden kette, 'n Dörpsverhaol.') (Oldambt.)

Trudao was al vroug bie der hând[1], omdat 't 'n drokke dag worren zōl[2]. 't Eine zwien hâr de poote broken en was daorom binnentieds slacht, en nō zōl Greitje, d' arbaidsvrau, komen en helpen de boudel àn de zied. Robbers[3] lag nog te slaopen, en dou Trudao eerst alles zoowat naogaon har, gong ze bie Greitje zitten te ruzzel[4] snieden.

Greitje is 'n vrau van tusschen de veirtig en vieftig, maor op 't ânzein liekt ze veul older. Mooi het ze vast in heur beste daogen neit west, en, al was ze 't ooit, d'r is op dat vaole, geele gezichte mit dei spitse neuze en maogere wangen, niks meer van te zein. Vrundelk kieken ze neit, dei groote, grauwe oogen, en al ken Greitje de mond ook best ruiren, as ze ân de gâng komt, 't lachen het dei mond al lânk verleerd. Helder en zindelk zōgt ze d'r âns oet. D'r is niks te zeggen op de knappe ondermutse en doedel[5], en al is 't körtmaude baiske[6] wat belapt, 't is toch heil en schier[7]. De broene, bonkerge[8] ârms, dei oet dei körte mauwen komen, is 't wel ân te zein, waor ze tou deinen mouten, net as de breide hânnen mit körte naogels en dikke oetwōssen[9] knokkels.

Trudao, dei al 'n paor maol wat tegen heur zegd het, krigt even taol en antwoord. Dat is ze juust zoo neit gewoon van Greitje. Ze kikt heur daorom eis verwonderd ân en zōgt, dat heur d' oogen vol traonen staon.

Greitje, - zegt ze medeliedig, - wat scheelt d'r ân?

Och, Trudao, barst Greitje in bittere traonen oet, weit ie 't nog neit, heb ie 't nog neit heurd?

Nee, Greitje, nee, wat is d'r den?

Och! weit ie nog neit, dat we eerguster onz' Trientje in hoes kregen hebben en - en - en dat ze al 'n heil stōk[10] hên is?

Och heden, arm schepsel, - wat zeg ie! Joen Trientje? - Nee - 'k hâr d'r nog niks van heurd. Och heden, wat begroot[11] mie dat!

Jao, snōkt[12] Greitje, ze het vrijerij had mit de dârde knecht van 'n boer daor dicht bie heur[13].

En nō wil dei heur neit hebben?

Och jao, dat wil 'e nog wel, maor 't is nog 'n nöchteren vent, dei ook nog twei jaor weer oettrekken[14] mout, en zij is in 't heumênnen[15] eerst in heur einentwintigste komen. Och Heere! 'n ârm mêns mout zien kinder bie 'n ânder sturen en zóó, zóó

(1) H â n d , de â, ê enz. met een gerekten klank.
(2) Z ō l , de ō als in hond.
(3) R o b b e r s , de vader van Truda.
(4) R u z z e l , reuzel.
(5) D o e d e l , bonte katoenen vrouwenmuts.
(6) K ö r t m a u d e b a i s k e , vrouwenjak met korte mouwen. De ö als de en in 't Fransche *heure*.
(7) S c h i e r , netjes.
(8) B o n k e r g e , beenige.
(9) O e t w ō s s e n , vergroeid.
(10) S t ō k , eind.
(11) B e g r o o t , spijt.
(12) S n ō k t , snikt.
(13) H e u r , zich.
(14) O e t t r e k k e n , onder dienst.
(15) H e u m ê n n e n , hooioogst.

krigt 'e ze weer in hoes. Och Heere, 'k wōl, dat 'k maor dood was; 'k heb niks in de wereld âs verdreit.

Greitje houl[16] op te snieden. De rechterhând mit 't mes bleef op de

(16) H o u l , hield.

snieplânk liggen en mit de linkerârm dreugde ze heur traonen of. Zoo bleef ze 'n zetje zitten, en dou begunde ze weer.

Dou 'k de kinder luttek[(1)] hâr, mōs 'k knooien en knooien bie nacht en bie dag, dat 'k ze groot kreeg. 's Nachts d'r mit omhollen, 's mörgens de lutjesten d'r oetbrengen en den nao 't wârk. Kwam 'k dên van 't weiden weêr in hoes, dên mōs 'k nog eerst alles in mien armoudige hoeshollen bereddern. 's Aovends, as de lutjesten ân zied[(2)] wazzen, gong 't nao de baute[(3)] en den mōs 'k vaok nog bie de kinder heur plunnen zitten, omdat 'k ze geern schier en heil hollen wōl. Zoo gong 't de heile weeke deur en 's zöndags mōs 'k steevast wasschen en nog wat hemmeln[(4)] in hoes. En wat hâr 'k nog van al mien slaoven? Dat wi even de mond open hollen konnen en op tied onz' ongelden betaolen.

Garrelt, mien man, dat weit ie ook wel, is maor weikelk[(5)], en wie hârren nog al eis zeikte in hoes. 't Is twei jaor gebeurd, dat Garrelt in de drokke tied niks verdeinen kon, en 'k zeg joe, dat ken je weiten in de hoeshollen, âs d'r in veir week gein daghuur oet de tabaksdeuze[(6)] komt. 's Hârs daorop kon wie gein törf inslaogen, 't aigenste winter is onz' lutje Rudolf jonk worr'n[(7)] en wie hârren 't allerbedruifst. Einmaol hêwwe in zeuven daoge gein koffie had. - Och Heere, wat het 'n ârm mêns doch veur 'n leven!

Trudao keek Greitje ân mit deip medelieden. Ze zag veur heur oogen, hou'n treurig lot d' arbaidersstand het, en kon heur vaoder gein geliek geven, dei altied praotte: ze zōllen beter oppazzen, den hârren ze 't ook wat beter. De meisten bin laai as vlinten[(8)] en leven d'r te breid van, as ze dikke daghuren beuren; ze verdeinen geld genōg. En traut d'r wel haost eine, dat neit te mouten is? Ze zōllen heur kinder maor beter optrekken[(9)], dat zōllen ze

Trudao zee den wel eis: maor Vaoder, hêwwe daor zulf gein schuld mit ân, as we toustaon, dat ze 's nachts net in hoes kennen komen, wenneer ze willen? 'k Heb joe al zoo vaok verzöcht, om heur d'r op te winnen, dat ze 's aovends om tien uur in hoes wezen mouten. Hou geern wōl'k, dat we heur 's aovends vuur en koffie in de keuken gavven en heur eis wat geschikte bouken bezörgden, den zōllen ze neit overal rondzwârven!

Mooie dingen, zee Robbers den. Hol die daor stil over, daor hest doe gein verstând van. As ze bie 'n ânder deinen, bin ze tou heur jaoren en mouten zuls weiten, wat ze doun. 't Ligt ân de ôllen[(10)], dei goan heur veur in 't slechte. As ze mien wârk maor doun, heb ik daor neit mit neudig!

Ook dat schimpen op de leefwieze van d' arbaidslu kon Trudao neit heuren. Men mout neit âl te strak wezen, zee ze dên wel, as 'n arbaidsmêns neit altied zoo is, as 'e wezen mout; bin wie dat dên? As ze eis 'n enkeld moal lekker eten, dat heur toch âns[(11)] nooit gebeuren mag, of bie al 't sloven en slaoven, dat ze doun mouten, neit altied vol iever binn', kên men heur dat zoo kwaolik nemen?

(1) L u t t e k , klein.
(2) A n z i e d , te bed.
(3) B a u t e , tuingrond, door de arbeiders gehuurd.
(4) H e m m e l n , schoonmaken, opknappen.
(5) W e i k e l k , ziekelijk, zwak.
(6) Een arbeider houdt er zelden eene beurs op na, maar bergt zijn weekloon in de tabaksdoos.
(7) J o n k w o r r 'n, geboren.
(8) V l i n t e n , keisteenen.
(9) O p t r e k k e n , opvoeden.
(10) O l l e n , ouders.
(11) A n s , anders.

Maor Robbers wōl nârgens van heuren. Wat zōl 'e nō weêr zeggen, as 'e 't heurde van Trientje!

Dat alles schoot Trudao deur de gedachten, en de traonen kwammen heur in d' oogen. Ze was verlegen, wat ze zeggen zōl op Greitjes klachten; - ze zee daorom allenn': Greitje, zet mie 't plōkvet hier even hen en drink joen koffie eis op; ie laoten 't kôld worren.

Dat leste huf Greitje gewoonlek neit zegd worr'n, maor ze hâr nō te veul om heur ellênde docht. Ze kreeg heur koffie, en poestte oet gewoonte nog 'n paor maol in 't schutteltje, omdat 't âns altied zoo van 't kraontje nao de mond gong.

'n Oogenblik arbaidde ze vlietig deur, maor al gauw was 't weer: En nog raggen[(1)] van andern hè-je tou. Van 't veurjaor kwam 'k eis van 't weiden weêr in hoes; onz' Roulf was bie mie, en wie harren elk 'n zak mit mêlle[(2)] op de nekke. Roulf is nog in de schouljaoren en net kwam de kuzzies[(3)], of ondermeester, zooas ze nō zeggen, ons van achtern in loopēn. Hij begunde d'r vōt over, dat 't zoo verkeird was, dat Roulf mit an 't weiden gong, en dat 'e nog neudig nao schoule mōs.

Jao, meester, zee 'k; ie kennen wel wat zeggen, wie mouten deur tied[(4)]; hij ken al wat mit verdeinen, en op schoule geven ze hōm niks.

Daor begunde mie dei kuzzies 'n heile redenaotie, dat w' ons aigen best neit begrepen, dat we de kinder zoo'n schao deden en dat ze zooveul meerder worren konnen, as ze fiks wat leeren. 'k Begreep 't almaol neit, hij praotte zoowat van ontwikkeln, 't einigste, dat tegen armoude helpen zōl; van plichten tegen de kinder en al dei geleerdhaid meer.

Nō, en wat heb ie daorop zegd? vragt Trudao.

Wat 'k daorop zegd heb? 'k Wōr d'r niedig bie; 'k was ook zoo doodmui van 't lange sjauwen mit de graszak, en 'k zee: Meester, ie maggen klaor wezen in 't reken, maor reken mie den maor eis veur, hou wi ons redden zellen, as Roulf niks mit verdeint. 'k Wil hōm ook wel nao schoule sturen, as 'e daogs mit veir stuver en 'n zak vol mêlle veur 't schaop in hoes komt. Ik ken zoo geleerd neit praoten as ie, maor dit ken 'k joe zeggen, onz' Jurren het 't neit zoo wied brocht, dat 'e in 't testement lezen ken; hij was neit numig[(5)] in 't leeren, en 'k mōs hōm vaok in hoes hollen om op 't lutje te pazzen. Nō is 'e nog maor in 't achttiende in verdeint bie Veldhoes al sestig gulden en 'n half mudde gârste. Reken mie den maor eis veur, dat 't zoo perfietelk wordt, as ze lânk nao schoule gaon.

Dou hâr 'e weer 'n heil gepreek over domme menschen, dei neit wieder kieken as heur neuze lânk is, dei zoo nooit meerder worden zellen in heur stând en de goiden gânze slachten veur heur kinder.

'n Golden gânze, docht ik, jàh, hâr we maor ânder slachterei, en 'k keek hōm ân, of 'e wel bie 't verstând was.

'k Begriep joe neit, meester, zee 'k; 'k weit daor neit van; 'k weit, dat wie 'n groot hoeshollen bin, almaol wat om en ân hebben mouten en dreimaol daogs wat eten. 't Is neit oet overvloud of veur ons pelzeir, dat we de kinder oet schoule hollen, maor wie mouten âns gebrek lieden. Ie weiten dat neit, blieft ie maor bie de penne en ik bie de stiekelspao[(6)], dat 's 't beste.

(1) R a g g e n , berisping.
(2) M ê l l e , melde, eene soort van onkruid, zeer geschikt voor schapenvoer en daarom meestal door de wieders daarvoor meêgenomen.
(3) K u z z i e s , custos.
(4) D e u r t i e d , bestaan, leven.
(5) N u m i g , schrander, vernuftig.
(6) S t i e k e l s p a o , kleine spade, waarmeê bij 't wieden de distels worden uitgestoken.

Trudao schudde mit 't heufd, maor zee niks. Greitje poestte eis even oet, streek heur plânk mit vet leeg en dronk heur kopke koffie op.

Hâr 'e zōk dou nog maor stilhollen, zegt ze, dou ze 't schutteltje weer op taofel zet har, maor dou verweet 'e mie nog weer, dat we zōk dom volk wazzen, dei 't verstând van heur kinder wel vermoorden wōllen. Kiek, en dou 'k van vermoorden heurde, wōr 'k zoo niedig, as 'k maor worren kon. Witbek, pennelikker zee 'k, denkst, omdat wi ârm bin, dat we onz' kinder vermoorden zōllen en ze neit net zoo leif hebben as 'n ânder? Hest ook neit eiwig veul in buutse[(1)], en kenst ook nog wel honger lieden mouten! Hij houl de hânnen veur d' ooren en mouk in 'n draf, dat 'e weg kwam, en 'k was zoo hellig[(2)], dat 'k hōm nog mit de stiekelspao naosmeet!

Greitje, Greitje, hou onverstândig, zegt Trudao, ie hebben hōm neit begrepen! 't Is wel 'n beste jong, dei ondermeester, hij het 't goud meind. Hij komt pas oet stad en is nog heil jonk; hij weit neit, hou 't hier ânligt!

Daorom huift 'e toch gein ârm mens beschimpen! Wie wollen ons wel doodknooien veur de kinder, en dên zel ons touvougd worren, dat we zoo slecht bin, dat we ze wel vermoorden wollen, - dat was mie te slim.

't Hōlp Trudoa neit veul, of ze Greitje al dudelk maoken wōl, hou d' ondermeester dat meind hâr. Ze haul zōk al gauw stil, en en 'n zetje[(3)] lânk was d'r niks te heuren as 't gekrab' van de messen over de snieplânken.

Maor 't was Greitje onmeugelk om lânk de mond te hollen, as ze einmaol an de gâng was, en 't geval mit heur dochter zit heur ook te hoog.

Onz' Trientje, zegt ze weer, 't was zoo'n fiks wicht; ze deinde nō al veur groote maid; 'k hâr nooit docht, dat we van heur nog schânde beleven mōzzen! Wat heb 'k heur vaok waorschaud; maor wat helpt 't? As men zien kinder bie 'n ânder stuurt, kikt gein mens d'r meer op tou. Mien man zegt: 't kon slimmer, ze krigt d'r toch 'n man tou; maor ik zeg: 't is toch bedruifd, as 't zoo gait. Trientje reert zulf ook d' heile dag ân, en doomnie hâr 't ook vast heurd, want dou 'e 't zöndag over 't slechte leven hâr, was 't net, of 'e mie ânkeek. Och Heere, ik ârm mêns, dat hè-je nog tou. 'k Heb heur altied in eerbaorhaid veurgaon en ook zörgd, dat z' in heur deinen nog goud nao 't leeren gong[(4)]!

Greitje leipen de traonen weer over de maogere wangen, en of Trudao al zee, dat ze zōk dat zöndag wel verbeeld hebben zōl, 't hōlp niks.

Nee, nee, snōkt ze, 'k heb mie 't neit verbeeld; en al was d'r ook niks gein schande bie, wat is 't dèn nog? As ze zoo nöchtern in de hoeshollen komen en vōl onder de kinder, blieven ze den neit altied stokârm? Ik vraog joe, kennen ze ooit meerder worren? 'k Hâr altied hoopt, dat onz' Trientje 'n beter hênkomen[(5)] hebben zōl, as ik had heb, dat ze eerst lânk deinen en goud wat overhollen kon. Nō mout ze zōk maor veurstellen, dat ze net zoo'n slaove wordt in de wereld as heur mouder!

'k Zōl mie vōt neit al te veul zörg maoken, Greitje; 't ken nog wel wat mitloopen.

't Ken wezen, maor 't mout al gaon, as mit Geert en Fennao daor naost ons, as 'n arbaidsmens 'n goud leven hebben zel. Ze wazzen alle baide

(1) B u u t s e , zak.
(2) H e l l i g , toornig, boos.
(3) Z e t j e , poosje.
(4) N a ó 't l e e r e n g o n g , ter catechisatie ging.
(5) H ê n k o m e n , lot.

in 't dartigste jaor, dou ze trauden en hârren 'n mooi stuver geld oververdeind. Ze bin' alle baide fiks, nerig[1] en zunig, hebben nooit gein zeikte of tegenheden had en maor veir kinder. Nō hebben ze 'n aigen hoeske mit 'n mooie lappe grond, - altied 'n zwien, - vleden jaor hârren ze spek van 'n lutje ester[2] dik in de wieme[3]! Dei kennen 't wel hârren[4] en zoo hâr 'k nō altied hoopt, dat onz' Trientje 't ook gaon zōl. 'k Wōl toch, dat de menschen, waor ze bie deint, wat mit heur touzein hârren. Och, Heere, wat het 'n mêns 'n verdreit!

Jao, zegt Trudao, daor hè je wel geliek ân. - Och, leg dei kniertjes daor even bie 'n ander hên, dên kên-je dat mitnemen van aovend; 'k zel joe d'r nog wat hutspot bieleggen, en 'k heb ook nog 'n kleid veur joe.

Greitje's strak en mismoudig gezichte helderde veur 'n oogenblik wat op. Heur bekreten oogen keken Trudao vrundelk ân, dou ze zee:

Ten hoogsten dankbaor, ten hoogsten; - och Heere, ie hebben altied omdenken[5] om 'n ârm mens. As ie en Korenhofs ons neit zoo hōlpen hârren, dou ik en Garrelt de zeikte hadden vleden hârst, den was we wis omkomen. Garrelt het d'r altied nog zoo'n seupele[6] borst van hollen; 'k bin bânge, dat 't nooit weer goud wordt. Beerenbörgse kruden bin' hōm al te raode geven, en mit peitereulie[7] het 'e ân de gânge west; maor 't hōlp niks. Nō het 'e d'r 'n pikplaoster op; dat het Hinderk-oomke ook hōlpen, dei het 't net zoo had.

'n Pikplaoster! zegt Trudao, dat ken jàh wel glad verkeird wezen; vraog de dokter toch leiver.

Dokter vraogen! dat ken ie wel zeggen! Wie hebben d'r ook eerst mit mesterd[8], maor dokter zegt: berusten, wat verstârkens eten, melk, vleis, aier. Jàh - dat zōl wie d'r ook van kriegen kennen; wie hebben nō al in twei jaor gein zwientje meer had! 't Leven[9] is zoo duur; veurjaors, zeuvenweeks biggen 'n half stiege gulden, en hou krigt men d'r den nog wat op, mō de gârste zes gulden geldt! 'n Arm mens is 'n slaove in de wereld. Garrelt is ânstons ofbroekt en ken neit veur 'n volle kerel meer mit vōt. Ik bin ook neit vast, en 'k heb 't vaok zoo van de remetiek; en wat is den onz' veurland, as we d'olle dag beleven? 'k Wōl doch, dat onz' Leimeneer ons veur 't wârkhoes bewaorde! Ik ken Goddank nog al goud spinnen; ook op 't vetweil[10] - dat heb 'k nog van mouder. - Garrelt bindt 'n fikse bessem en ken 't stoulwinden.

Och Heere, 'k hoop toch, dat w' onz' aigen man blieven kennen en van onz' aigen in de grond komen!

't Ruzzel snieden is daon. Robbers, dei nō zien roes eerst oetslaopen het, komt ook net binnen.

Ziezoo Greitje, zegt Trudao, zet de pot mit ruzzel nō maor op 't vuur en gao nao 't waskhoes; ik zel bie joe komen en zeggen, wat daor gebeuren mout.

(1) N e r i g , vlijtig, geregeld werkzaam.
(2) E s t e r , estrik.
(3) W i e m e , plaats aan den zolder, waar de slacht wordt opgehangen.
(4) H â r r e n , hier: uithouden.
(5) O m d e n k e n h e b b e n , zorg dragen, zich verplaatsen in eens anders toestand.
(6) S e u p e l e , zwakke, zeer gevoelige.
(7) P e i t e r e u l i e , petroleum.
(8) M e s t e r d , van mestern, dokteren.
(9) 't L e v e n , hier uitdrukking voor den aankoop van jong slachtvee.
(10) V e t w e i l , een spinnewiel, waarop ongewasschen wol gesponnen wordt.

Greitje sōkkelt hen; z' is al wat krom en trekt mit 't eine bein.

Ze wordt haost onderste boven loopen deur Lubbert, de stoppeljōng[1], dei net oet de schure vleigen komt en ropt: och Heere, och Heere, ze scheiten al!

Wêl schut? - zegt Robbers.

'n Kerel mit 'n gruine jâzze án en zoo'n dikke baord. Peiter zegt, dat 't eine van 't gerichte is, dei mie de hakken ofscheiten wit, omdat 'k guster op de jeude kloetjet[2] heb. - Och Heere! - hij hâr mie 't zuls inschuund[3]!

't Bin de jaogers jàh, doe sleif[4], zegt Robbers; gao hen en beter die, en laot die neit weêr veur de gek hollen van Peiter!

W. van Palmar.

't Is hārst. (Oldambt.)

Ons aibernust stait doar verloaten,
Gain zwālfke schut meer ons verbi;
Het lānd is zoo koal, en de diezige[5] locht
Ligt zwoar over 't vēld en op mi.

Heur, hou de wind waait,
Kiek, hou hai de bloaren zaait,
Hou ze wārlen en dwārlen
En deurmekoar schārlen,
As lutje kinder op 't bāl.
't Is hārst.

En wied heer over 't vēld komt 'e buldrend ānzoezen,
Om met duvelsch geweld deur de takken te broezen,
Dat ze zwaaien en zwiepen
Hēn en weer,
En jammerliek piepen
Ieder keer.

Dei boome, dei stārke,
Op zied van de kārke[6],
Hij rekt zuk
En wringt zuk,
De kreunende,
Steunende
Stam.
Zwaait wild gierend zien noakende ārmen
En schreiwt in zien karmen:
Erbārmen,
Erbārmen!

(1) S t o p p e l j ō n g , een loopjongen, meestal op iedere grootere boerderij aanwezig.
(2) K l o e t j e t , van kloetjen, met kluiten of kleine steenen werpen.
(3) I n s c h u n e n , eene dwaasheid ingeven, inblazen.
(4) S l e i f , domoor, vlegel.
(5) D i e z i g e , grauwe, nevelachtige.
(6) K ā r k e , gewoonlijk: kērk, kērke.

Hier, hier mien kinder,
Mien bloaren, mien leeb'n;
'k Wil āllens, 'k wil āllens di geeb'n;
O loat mi, o loat mi mien kinder!
Mien kinder!

Heur, hou gunds 't woater broest
Dat 't schoem over de zeediek goest[1].
't Is of 't onder de golven grommelt,
Wied weg in de Dollert rommelt - -
Da's störm!

En as 'e hier tusken de hoezen deurgait
Zingt hoelend en gierend de störmwind zien laid:
Hier ben ik,
Hier bin ik;
D' Noordwester komt weer.
De zömmer verjoag ik,
De landen dei ploag ik,
Mien wolken binn' boas en de zunne nait meer.

Bārsten zel ālles, wat veur mi nait wil boegen.
Wil doar dei aik nait omdoal mit de kop?
Bok di! - Doe wist nait? - Rakker, doal, zēg'k di!
Krak den, veur mien part; zai, zoo ligste goud.

Heere God, wat was dat? -
Niks, - 't was de gangdeur, dei klapte;
De maid hār vergeten te grondlen.
'Trientje, goa mi nait mit dei toetlampe noar achteren,
Gaist' noar d'kougāng[2], neem 't schienvat[3] den mit!'
Nog zit mie de schrik in de bainen,
God, as der ies brānd kwam.....!
Ons schure is vol: het is hārst.

Joh. A. Leopold.

's Oab'ns noa tiene. (Oldambt.)

'Trien, zēg eis!
Trien, heur eis! -
Wat lopstoe toch, maid?
Wat scheelti, bist bānge?
Kēnst mie ja al lānge - -
Joa, run moar, doe kroeskop, ontknipst mi nou nait.'

(1) G o e s t , schuimend spat; gewoonlijk het suizen van kokend water.
(2) In of bij de gang, die naar de koeien leidt, zijn de slaapplaatsen der dienstboden.
(3) S c h i e n v a t , handlantaarn.

‘Doar he'k di,
Nou ze'k di,
Der zugt ons gein ain.
Dien spārtlen dat hēlpt nait.
Mainst toch nait, dat 't zeer dait?
Doar! vlak veur de mond, he! doar hest der nou ain.’

‘Doar nog ain -
Gēst mi ain,
Geef ik di der tien;
Mien ēngel dat biste,
'k Dou āl wat doe wiste:
Doe bist ja mien laive, mien laive, laiv' Trien.’

‘Ain doetje
Veur 't snoetje
Nog, dan loa'k di goan.
Wast' āltied moar bi mi,
Hārst doe mi, hār ik di,
Dan mog der veur mien pārt de wereld vergoan.’

Joh. A. Leopold.

De Sunt Meertens-gans, Of hou de pastoor van Grashaim van zien gans en cijperwien ofkwam. (Oldambt.)

Smoak, de pastoor van Grashaim, gong eis, noa lichoam en zeile
Rustig, noa kerke, om de misse te lezen en 't örgel dat bromde al.
Noa bie de keukendeure bedudde hei Katrine, de deinstmaid,
Dat ze de gans hom an 't spit luit broaden veurzichteg en langzoam;
En an Peiter, de jonge, beloofde hei en duchteg pak sloage,
As hei an 't lustege vuur hom 'et spit neit ordenteliek draide.
Want de geistlike Heer, of hei vroom en zoo zacht as en lam was,

Wol doch bie 't eten gein gekhaid verstoan; dan mos 'e wat lekkers
Hebben, bezunder als weer zien lief van 't preeken hom hol ston.
‘Nou,’ zoo docht hom, ‘wil ik ook eine van dei twei vogels,
Dei mie de edele Heer van Vinkenstain neis[1] nog vereerd het,
En er mien Cijperwien eis bie pruiven goan op zien gezondhaid.’
Heil veurzichteg had 'e de pullen half-vol in de kelder
Zet, en veur ong'luk bewoard mit cedelties: ‘hier is vergif in!’
Disse zoo kostleke druppen, dei wol 'e van doage perbeiren.

(1) N e i s , onlangs.

As 'e nou beedde in de kerke, om de arme zeilen te lössen
Oet 'et voagevuur, zei, doar draide de jonge an 'et broadspit,
Flink de Sunt Meertens-Gans; moar hom trok de geur in de neuze
Al te zuite, en 'et moakte hom belust om de hoed te perbeiren.
En dou nam 'e de vörke en hei prikte er eis weer en eis weer an,
Tot dat de broene hoed, de lekkerste biete, der of was.
Of hei nou draide heil flink, toch wos ze van neis der neit weer op,
En hom ploagde doarover geweldeg 'et beuze geweiten.

Moar nou kwam Katrine, - de zoo zörgvuldege deinstmaid,
Dei nog bie ongeluk boeten verricht hadd' alderlei arbaid, -
Sluig 'r eis de oogen noa 't vuur en zag het ellendege ong'luk.
'Jezus Marija!' zoo ruip ze en sluig heur handen te hope,
'Jonge, wat heste doar doan? wat het die de Duvel doar inschuund(1)?
Woar is de ganzehoed bleven?..nou slagt die zunder genoade
Doamee(2) de Heer nog dood; dat wordt mie en garstege moaltied!'
Nou zag Peiter zien nood; want hei kon ziens Heeren maneiren,
't Wuir hom as-of er en loes hom loopen was over de lever;
Voak ook had hei al ribbesmeer had veur 't leigen en nasken(3);
Doarom sluig dan 'et harte en trilde de boksen van angst hom.
'Slagt hei mie,' docht hom, 'toch dood, zoo wil ik de meuite hom spoaren.'
En zoo nam 'e de beinen te boate en gong deur de lappen(4).
Jammrend perbeirde Katrine de klattrege(5) gans te kalfoat'ren,
Hadde wel geeren heur aigene hoed veur de ganzehoed geven,
Dei der de jonge nou of had, as disse de heer moar smoakt had,
Moar al 't schelden op Peiter en al heur perbeiren dat holp neit.

Zei, doar ston de pastoor in de deure; hei heurde heur jammeren,
En hei verstond 'et gebeurde en wur roazende kwoad op de jonge.
'Hail'ge Marija!' zoo zee 'e, 'wat is dit? wat zei ik? woar is 'e,
Dei dat verdreit mie nou dut? woar zit mie de weerlachse jonge?
Loat mie de ganzehoed hom 'r eis gaauw oet zien deivevel sloagen!'
Moar hei was oet de wege. In koamers, in bedden of houktjes,
Nargens was 'e te vinden. 'Hei! Peiter! jonge, woar zitst doe?'
Ruipen ze onder en boven, moar Peiter gaf heur gein antwoord.

Endeliek gong de pastoor in zien kelder. Hei wol er zuk hoalen
Op de alteroatsie de pullen mit köstleke Cijperwien: moar hei
Kreeg en beruirte bie-noa. Doar zat doodwit in de tronie
Peiter hom bie zien pullen. Hei volde de handen en beedde:
'Leive Heer! och loat mie doch nou moar rustig hier starven,'
Zee hei, 'ik bin mit Gods hulpe nou al an de gang mit de tweide.'
'Hei doe! bliksem en dunder! doar zopste mie 't op?' zoo begunde
Smoak, 'hier kost 'et doch wat zien contenantsie te holden.'

(1) I n s c h u u n d , ingeblazen.
(2) D o a m e e , zoo meteen.
(3) N a s k e n , snoepen.
(4) D e u r d e l a p p e n , op de loop, op de vlucht.
(5) K l a t t r i g , zonder vorm ot fatsoen, geen goed geheel meer uitmakend.

Bie oom en meuke. (Westerwolde.)

Vleden zömmer heb 'k ijs weer 'n dag of wat op Westerwolde omkruust; ie wijt wol, da'k der vrouger lank woond heb en da'k dér nog 'n oome en 'n meuke wonen heb, waor 'k nog al vaoke in hoes kwam. 'k Schal joe der 'n tikkel van vertellen, hou 'k mien tied er zoo wat sleten heb; leuft man, da'k der wol plezair had heb. 'n Dag of wat van te veuren har 'k oom Beerent schreven, da'k zooveul as dij zaoterdag-oavend komen wol, dan konnen ze 'n tikkel klaorighijt maoken. 't Wör al aort[(1)] duuster, dou'k er kwam, en meuke har 't köffien al 'n zetken klaor had. Dou 'k de keukendeure open daon har, zat ze achter taofel te breien. - ‘Gendag, meu, hou geet't hier nog heer?’ -

‘O, 't schikt nog al, Wubbe; 't is mit tie ook goud, hè? - Gao man in de houk zitten, on boer schal stondies wol komen, hij 's leuf 'k even naor de lutkedeele.’

IJn zetken laoter kwam oom in de keuken en dou we 'n ander goud gendag zegt harren, gung hij veur 't vuur zitten.

Meuke kwam der an mit 'n pipe, waor doomnie nog man ijnmaol oet smookt har, man oom zee, dat ze mie 'n schoone kriegen schol. - Viet minuten laoter hadden wie stopt van Bennema's blaupuut en rookten as olle Zwitsers.

‘Hou geet joe 't mit de boerkerij, oom?’

‘Och, wat schal men zeggen, Wubbe; 't kun wol beter.’

‘Hou dat zoo, oom?’

‘Ja jong, de rogge ston er ans swiet[(2)] mooi veur, man de sniggen[(3)] hebt 't haost altemaol opvreten. Wie hebt daor veur 't hoes 'n kampe, daor komp glad niks van terechte; man op de esk is 't aort beter.’

‘Dat komp vast van de regen, oom?’

‘Wa'j?’

‘Dat komp zeker van dij regenbuien van de leste tieden.’

‘Wisse, 't land is veul te natsk bie steden. Waor 't man dreuge lig is 't goud.’

‘Kom,’ zee meuke, ‘wi schult de lampe ansteken; dan kun'we 'n stuksken eten. Kom, boer, krieg even 'n kijnsprikke[(4)], hier is de lampe.’

De lampe wör aanstoken en 't aovendeten klaor zet.

‘Tou, Wubbe, zet dien pipe hen en schik bie. Tou, doe hest al 'n hijl enne loopen, doe magst wol 'n stuk.’

‘Jao, 'k schal wol, ie huift mie nich neugen,’ zee'k.

‘Schallen we eerst even stil wezen?’ vruig oom, en hij zette zien pette of en huil dei veur de oogen.

Ik en oom hebt elk 'n teller[(5)], man meuke nich. Daor stoef bie de koffiepot stait 'n staopel zulfbakken stoete, der liggen 'n stok of tien tweebakken bie en daor bie oom zien teller liggen sneden roggenbrood.

(1) A o r t , vrij wat.
(2) S w i e t , zeer.
(3) S n i g g e n , slakken.
(4) 'n K i j n s p r i k k e , een spaander kienhout om zwavelstok of lucifer te vervangen.
(5) T e l l e r , bord.

Elk et wat hom lust; daor in 't midden bie de botter steet ook nog 'n kijzebaksken en bie mien teller liggen wat plakskes sneden kijze[(1)], ter eere van mie. Ander umstel hef meu nich um mie maokt.

'Tou, Wubbe, doe krigs ja nich; tou, bist ja nich bleu, 'n stuk stoete mit kijze. - Kom, Haode, scha'k tie ook nog 'n stuk maoken?'

Dit vruig meuke an de meid, dei achter de taofel zat te eerpeljassen[(2)]'.

'Nee, 'k mag nich meer,' zee Haode, dei mit de andere densten[(3)] al brij eten har. - Meuke neugt den de ijne, den de ander, man in 't lest kan ze nich meer kwiet worren: ik har mien achtste kopken koffien leeg en keerde veur de vijrde maol um. Nou even stil wezen? Dan kunt de vrouluu de taofel schoon maoken.

'Hou is 't mit d' andere bekenden hier in 't durp, vruig ik, dou we de stoulen weer omkeerd harren, kunt ze der nog al tegen?'

'Jao,' zee oom, - 'on volk heur Engeltien hef aorig lijp[(4)] west, man 't is in de leste dag of wat aort beter.'

'Vleden weke is olle Jannemeu oetscheid,' zee meuke, 'waist wol, Wubbe, Geert Aikes Jannemeu; 't ol mens har 't hijle winter der al mit umloopen; man veur drij weke kreeg ze 'n zijkte, waor ze an hen gaon is.' Olle Jannemeu heb ik hijl goud kend: ze har 's zummers altied lekkere peren veur mie, als 'k bie heur kwam.

'Was 't nog al wat grouve[(5)]?' vruig ik.

'Dat ze'k die[(6)]; zij is mit vlaisk[(7)] henbrocht. Houveul was we wol, Beerent, wol 'n zestig, hè?'

'Jawol, 'k leuf van 'n klaine zeuventig.'

'On Willemtien zee, dat er twij en zeuventig naor 't hof west harrren,' zee Haode, dei, dou ze de taofel schoon maokt en veur mie 'n ander span theegoud kregen har, weer an 't eerpeljassen gönk.

Mit dat ander span theegoud zollen wie nou nog sukkelao drinken.

'En hou holt Geert Aikes zok ter onder?' vruig ik weer.

'Da's nog al 'n fel old man,' zee oom; 'hij mout altmangs wol wat housten, man - ne.....Haode, krieg 't schienvat[(8)] ijs heer, 'k mout nog even naor de deele.'

'Dan moust er eerst 'n nij decht[(9)] in maoken,' zee meuke, ''t olle is er oet.'

Ik wol even mit noar de deele, man net dou 'k de keukendeur open doun wol, kwam er een meid binnen, een echt schiere meid, heur! daor ze altmaol Albtien tegen zeeên.

Albtien har 'n busschop: 'Groutnis van on volk en ie schollen murgen aovend in ons hoes komen.'

'Jao,' zee meuke - en ze keek mie an, 'wenneer wos toe weer weg, Wubbe?'

'O,' zee ik, 'as ie naor Nan-oom en Wiltien hen wilt, dan blief 'k zoo iang en gao 'k mit.'

(1) Kijze, kaas.
(2) Eerpeljassen, aardappelschillen.
(3) Densten, dienstboden.
(4) Aorig lijp, nogal ziek.
(5) Grouve, begrafenisplechtigheid.
(6) Dat ze 'k die, dat zeg ik u.
(7) Vlaisk, vleesch op den begrafenismaaltijd.
(8) Schienvat, lantaarn.
(9) Decht, katoenpit.

‘Nou, da's goud; zeg den man, Albtien, da'we een roffel[1] komen schult, on neef Wubbe ook mit.’

Oom Beerent was al undertied veuroet loopen mit 't schienvat in de hand; ik gunk hum achternao en zee hum 't, da'we murgen aovent nao Nan-oom op vesiete göngen, de meid har der neissies net west.

‘Kumaan, da's best; man dan moust 'n tikkel oppassen, da ie 't nich over 't geloove kriegt, dan duurt 't nich lang, of 't vuur is op de hille.’

‘Hou dat zoo, oom?’

‘Och jong, as'm daor man 'n zetken over proot, dan mout joe de hoare wol hijt worren; Nan-oom leuft nich an de Drij-ijnhijt; hij is ook al 'n luchtmesse[2].’

‘Nou, as ie dat lijver nich hebt, dan schal 'k mie der stil over hollen.’

Dou wie de kouën bekeken harren, was oom 'n tikkel narrig op mie, umda'k niks van zien bijsten zee, maor dat beterde hijl gauw weer; ik har d'r ook ja gijn verstand van. Oom zee nog even, dat dij bovenste zulverkleurde daor har de jeude hum twij hundert twintig en 'n rieksdaolder veur boden, man hij har hum laoten veur twij hundert dartig.

Nou mus wie eefkes naor de peerde kieken. 't IJne begun bie 't deure opendoun te hummelsken, da mie glad de kelte over de hoed gunk, - en dou gungen wie weer naor de keuken. - Oom had 't ongeluk, het schienvat veuls te gauw oet te blaozen, zoodat ik in de melkenkaomer mit kop tegen 'n tuughekke[3] anluip, dat mie in 't eerste swiet zeer dee.

Veur da'we sukkelao dronken, mus'we eerst nog aort klok mit 'n tikkel zeut hebben oet 'n halfoort. Ik har der nich veul mit op, man daor hulp gijn proten an; on meu zee, dat men er goud op slaopen kun. Dou dronk wie nog 'n paor kopkes sukkelao en dou gung'we op berre. 't Was nog man half tiene; man 's murgens um zes uur was'we ook altmaol alweer biederhand. Altmangs sluip oom 'n tikkel langer, as he 's murgens wat housten mus, man dat was op stund aorig goud.

Oom har zien wark en meu ook, en daorom gung ik ijs in 't veld te kuieren. Om negen uur kwamt de schaope oet de schaopkove en luip 'k 'n entken mit de scheiper, dij mie under 't breien vertelde, houveul lammer dat ze dat veujaor kregen harren, 'k mijn haost van twij en zestig. Ie wijt toch wol, dat 'n Westerwoldsch schaop altied man ijn lam krig?

Nao 't eten gung'k d'ander kante op, bie de esk langs en daor achter even nao de koujungs. Drij zatten er bie'nander bie 't vuur te eerpelbraoden; as der ais 'n kou wietweg dwaolde, begonnen ze te roupen en te vluiken, da'je der kel[4] van word; gloepent, wat wadden dij jongs roeg.

Zachies an zucht ik dou 't hoes van mien oom weer op, maor ik mus eerst ijs um mie tou kieken, umdat 't er zoo'n swiet mooie streek was en mit 'n paor olle vrunde proten, dei daor ook net luipen.

Tegen zeuven uur gungen ik en on oom en meu nao Nan-oom en Wiltien. Der was ook 'n zeun van dartig jaor in hoes, dij altmangs oet vrijen gunk. Vleden week har'e naor 'n ijnigst dochter in V. west, man daor har'e 't op

(1) R o f f e l , poosje.
(2) L u c h t m e s s s e (lichtmis), lichtzinnige.
(3) T u u g h e k k e , linnenrek.
(4) K e l , koud, ontdaan.

kregen. Hij en zien neef harren daor nao twij nichten west, man zien neet har eergusteroavend de schup kregen.

Wie prootten de hijle aovend drok over 'n hijle bulte dingen. Ik har beloofd nich over 't geloove te proten; man wie kunnen ons der nich hijlendal stil over hollen, te minsen dou'we weg gungen, zee Nan-oom tegen mie: ‘Ja, Wubbe, onthol dat van mie: of ie al Heere Heere zekt en gijn goud dout, dat helpt nich; ik hol meer van 'n jeude, dij mie nich bedrug, as van dij fienen, dij al zuchten over heur zunden en gijn muite doun om 't te verbeteren.’

Underwegens zee'k tegen oom: ‘Dat was 'n hijle preek van Nan-oom, man ik schal der wol om slaopen kunnen; hijl veul bezwaort 't mie nich.’

‘Ja, jong,’ zee oom, ‘d'olle man is wat hijl lus; 'sjongs 'sjongs, ie mout 't rechte geloove toch man hebben; dij gouje warken dout hum 't nich.’

‘Elk leuft zienent, oom; laot wie der man nich over kribben, dan kun'we nich goud slaopen.’

Ik sluip dij nacht goud; anderdag 's murgens ston 'k tiedig weer op, umda'k tegen middag weer in hoes wezen wol. Oom en meu wollen mie nog swiet geern 'n dag of wat hollen, man 't was beter, da'k weer naor hoes gunk. As de drokte over was, wollen ze in ons hoes komen, dat schol 'k man zeggen. Ze wolt dan 's murgens vroug oettien, umdat ze 's aovends weer in hoes wezen wolt.

‘Nou, 't beste; oom, - meu.’

‘Dag Wubbe, gouje reis, jong, en koom man gauw ijs 'n maol weer.’

'n Gouje reis har 'k, 't weer was goud; ik docht om 'n hijl bult dingen oet mien jongsjoaren, en veur da'k er om docht, was 'k al bie hoes.

Dou 'k in hoes kwam, was on vaoder net nao 't land hen. On mouder vruig mie op stond, hou 't er heer gunk en dou 'k heur zee, dat oom en meu nog al fel wadden en dat ze nao de rogge[(1)] bie ons komen wolt, dou was ze bliede, umdat on mouder meuke zoo swiet geern liën mag[(2)].

On mouder wol net nao 't kindelbijr[(3)] hen bie Klaos bakker. Ie mot wijten, Klaos zien Miena was veur een lutje vijr weke in de kraom komen van een jonge, en nou wolt ze al kindelbijr geven. En overmurgen mus ik nao 't richtelbijr[(4)] bie Hinderk snieder; man daor har 'k nich veul zin an, want as deiwat[(5)] jongs den te veul jenever kriegt, den hout ze zok[(6)], en daor mag 'k nich geern bie wezen. Maor on mouder zee: ‘Jao, Wubbe, doe schust[(7)] toch wol hen mouten; 't heurt ja zoo. As ze roezie kriegt, kanst d'r ja oetneien[(8)].’ - ‘Jao, mouder, dat is ook zoo,’ zee 'k.

H.C. Ufkes.

(1) N a o d e r o g g e , na den roggeoogst.
(2) S w i e t g e e r n l i ë n m a g , zeer veel van haar hondt.
(3) K i n d e l b i j r , kinderbier, kraamvisite.
(4) R i c h t e l b i j r , een feestje bij 't richten van een huis.
(5) D e i w a t , sommige.
(6) H o u t z e z o k (van houwen), slaan ze elkander, vechten.
(7) D o e s c h u s t , gij zult.
(8) O e t n e i e n , weggaan.

'n Slange om de aarm. (Veendam.)

En slange om d' aarm?
Wat bedut[1] dat op 't graf,
Dat graf an de muur van de kerke?......
't Is Wildervanck's graf,
In[2] Wildervanck gaf
Zien geld veur de bauw van dij kerke.

't Was op 'en mooie dag in 't midden van de zömmer;
't Was zöndagmörgen, moar gijn klokke
Ruip[3] d' lu, om op te goan, in 't Woard
Te 'euren in de ijn of d'aander kerke;
Och, kerken gaf 't 'ier nijt:
't Was midden op de 'aide. -
Moar 't was toch net, of alles rondom joe[4]
Wel ijl goud wos[5], dat ieder kristenminsk
Dij dag nijt waarkt,
Moar uutrust van zien aarbaid.
't Was net, zeg 'k, of 't zoo straks
'Ier op de 'aide klonk,
Zooveul as ‘Vrede op oarde’, in vredig was 't 'ier
Op 't broene vèld, woar 't gruin soms onder luip[6].
Wel was 't 'ier vredig, want gijn windje
Bewoog de broam- in d' 'ulzebossies[7],
In bloumpies van de 'aide keken
Verwonderd rond: zóó stil, plezairig,
Zóó rustig was 't ier in gijn tieden.
Moar 't was ook zöndag! kiek, in
As 'k nou nijt beter wos, zo'k zeggen,
Dat zij, dij doar vlak veur joe[8]
Et pad opkomt, nog dinken mout
An doomnij's woorden in zien teks.
Moar doar bedink ik, dat 'en zacht gemoud
Ook midden op de 'aide,
In zunder kerk of preekstoul,
Zien Schepper danken kin veur
'Et goude dat zien dijl is.
Dij vrauw teminst' 'et[9] oog in oor
Veur alles, wat ze zugt[10]; veurzichtig
Stapt zij aal verder, om veuraal
De bloumpies nijt te deren: ze beschauwt dij

(1) B e d u t , beduidt.
(2) I n , en.
(3) R u i p , riep.
(4) J o e , u.
(5) W o s , wist.
(6) L u i p , liep. (Vergelijk: ‘Er loopt iets van St. Anna onder.’)
(7) 'U l z e b o s s i e s , hulst (groen of gespikkeld).
(8) V l a k v e u r j o e , recht voor u.
(9) 'E t , heeft; h a d klinkt als 'a r .
(10) Z u g t , ziet.

As zooveul kindertjes, al kinnen[1]
Ze 'upplen nijt in springen, as ze willen.
Al mennigmoal 'et ze op de 'aide kuierd
In lange tochten 'et ze moakt, in nou -
Nee, d' 'aide is nog net zoo mooi
As aaltied, in dij bloumpies.............
Moar 't is toch net, of 'eur
(Misschijn deur 't waarme weer) de loop
Wat stoerder[2] vaalt as aanders.....kiek,
Ze zet zuk neer.......'en mugge bromt
In danst zien bèst,....zij heurt 't nijt meer....
Want deur de waarmt' vol[3] zij in sloap. -
'Ou[4] laank ze doar wel zeten 'ar,
Dat wos ze zulf nijt; moar 't was net
Of ijn[5] bie d'aarm 'eur greep in drokte.
Verschrikt keek z'op, moar doadlijk dee
Z'ook weer 'eur oogen tou, want kiek
'n Slange 'ar zik in 'eur sloap
Zacht wonden om 'eur aarm.
Zij zag 't ofschuwlik bijst de klaine kop
Mit schitter'nde oogies zacht
Bewegen 'in[6] en weer, net of 'e
't Mit zik nijt ijns was, woar 'e bieten zol[7].
In nou vertèlt 'et vòlk, dat
Dij vrauw zik zulf beloofde,
IJn kristlik waark te doun,
As zij in leven bleef.
Moar 't klinkt wat wonderlik, want wèl
In zoo'n gevaal ook bie zien pozitieven[8] blift,
En vrauw - da's toch wat staark.
Wat doar van aan is[9] wijt ik nijt, moar dit
Wijt 'k wel, dat 't minsk
(Misschijn verlamd van schrik)
Stokstief bleef zitten: dat was 'eur behòld,
Want 't bijst
Ging weg, zoo as 'e komen was.
In 'k wijt ook, dat dat kristlik waark
Nijt uutbleef, want veur Wildervanck zien gèld
(In dij zien vrauw was 't) is op 'tzelfde stee[10]
En kerke baut, in dizze zaark
Getuugt nog, van wat 'ier veur joaren,
Gebeurd is midden 'ier op d' 'aide.

K. Hazewinkel.

(1) K i n n e n , kunnen.
(2) S t o e r d e r , moeilijker.
(3) V o l , viel.
(4) 'O u , hoe.
(5) I J n , eene of een.
(6) 'I n , heen.
(7) Z o l , zou.
(8) B i e enz., bij zijn verstand.
(9) W a t enz., wat daar van waar is.
(10) O p enz., op dezelfde plaats.